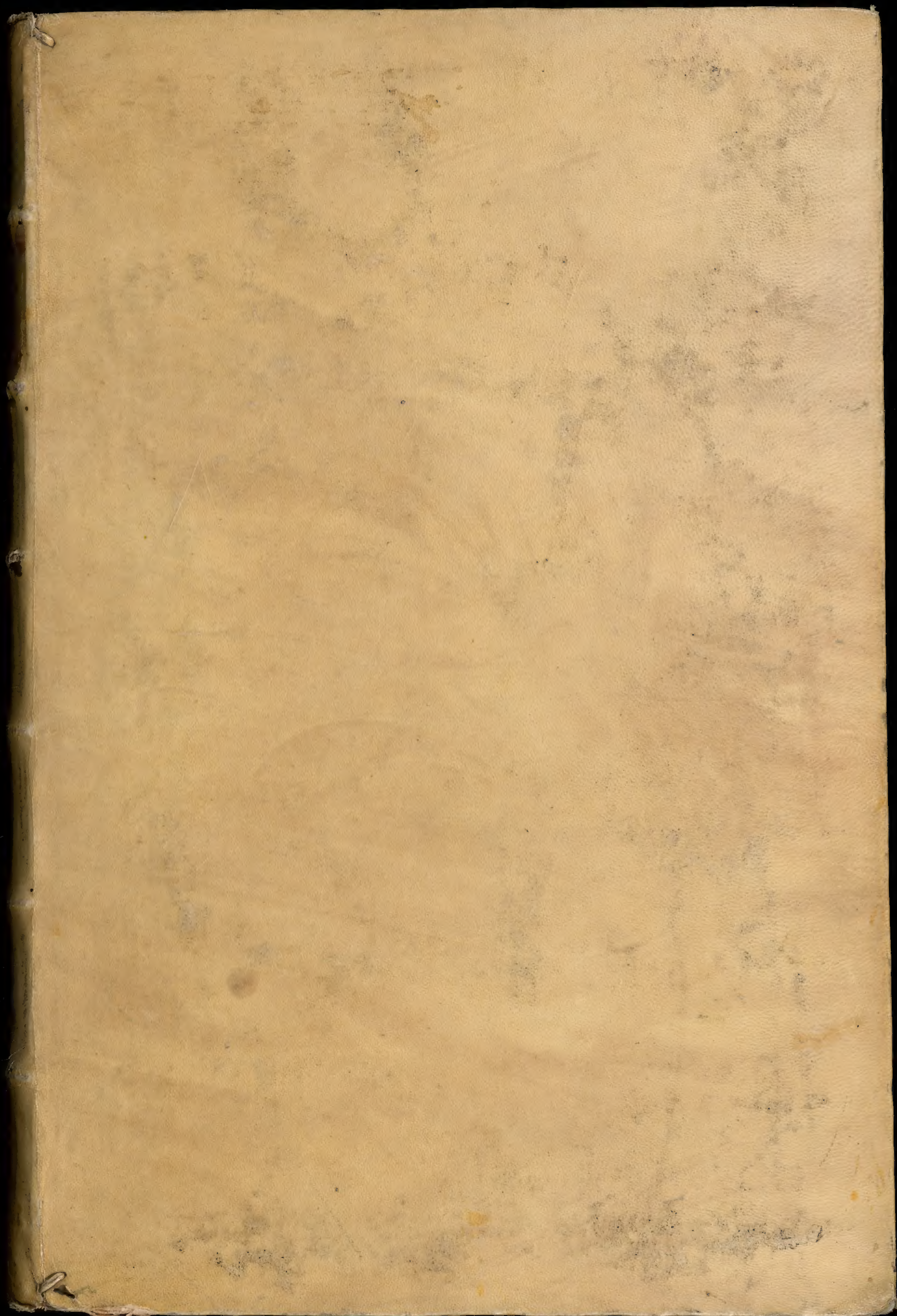

DE SACRIS
ELECTIONIBUS
ET
ORDINATIONIBUS
EX ANTIQUO,
ET NOVO ECCLESIÆ USU.

AUTHORE

M. FRANCISCO HALLIER.

1585-1659. Évêque de Cavaillon DDC 5.1090

SACRÆ THEOLOGIÆ PARISIENSI DOCTORE,

ET PROFESSORE, SOCIO SORBONICO.

Quo Tomo in tres partes distributo, perspicuè & copiosè, priori quidem parte explicantur quæstiones omnes de Inquisitione in vitam & mores Ordinandorum, eorum examine, electione à Clero & Populo; Instructione & admonitione ante Ordinationem, Præparatione, ac dispositione: consensu: & professione Ordinandorum: Desiderio, & fuga sacræ Ordinationis: Regum in Ordinatione, Dominorum, Patronorum, Parentum assensu, & Potestate: Simonia, aliisque turpibus lucris cavendis.

Posteriori verò, numerus, ac subordinatio sacrorum Ordinum, natura, effectus, subjectum, Minister legitimus, sacri ritus Ordinationis, locus, tempus, uberrimè pertractantur.

PARS PRIMA.

EDITIO SECUNDA.

ROMÆ, MDCCXXXIX. -1739-

TYPIS, ET SUMPTIBUS HIERONYMI MAINARDI
in Platea Agonali ad Vicum Cuccagnæ.

SUPERIORUM PERMISSU.

REVERENDISSIMO PATRI
FR. JOSEPHO MARIÆ
DE EVORA

Ex Miniſtro Generali totius Ordinis Minorum, Supremæ ac Univerſalis Inquiſitionis contra Hæreticam pravitatem Conſultori: Examinatori Epiſcoporum: Sereniſſimi Luſitaniæ Regis apud Pontificem Maximum Miniſtro Plenipotentiario &c.

HIERONYMUS MAYNARDUS F.

E Sacris Ordinationibus *Opus eximium a viro doctiſſimo* Francisco Hallierio *jampridem feliciter adornatum, ac utile venerando Clericorum Ordini diutino experimen-*

mento comprobatum, quum exemplariorum raritate, præcipue in Italia, magnopere expetiretur, Typis meis, REVERENDISSIME PATER, *tribus distinctum Voluminibus in lucem prodit; Tibique meritò, & convenienter dico, & consecro. Enimverò sive doctrinam, & eruditionem; seu Ecclesiasticæ disciplinæ studium Sacrarumque rerum, quæ Clericalis Ordinis sunt, piam curam inspiciamus, ita hæc omnia in Te vigent, atque spectantur, ut unus tot insigniûm ornamentorum exemplo esse queas, quod alii imitentur. Fit proinde opportunè, ut opus Patrono, ac Patronus operi potissimè congruat. Neque dubitandum, quin oblatum munus omni prorsus ex parte gratissimum Tibi accidat, qui auctorem suum jure magni facis: opus autem argumenti præstantia, & dignitate præclaris soles efferre laudibus, atque opportunè legendum proponere, ut illum in orthodoxa Ecclesia fructum afferat, quem auctor pietate, ac religione præstans sibi finem constituit ad ampliora divinæ gloriæ incrementa, per exactam Sacrorum Ministrorum disciplinam, & sanctimoniam. His exemplis,* REVERENDISSIME PATER, *vel adolescens asuevisti; Spectatæque virtutis merito, post emensos in religiosissimo Minorum Ordine inferiorum Dignitatum gradus, totius sacræ Familiæ Commissarius Generalis renunciatus fuisti. Munus verò longe gravissimum ea prudentiæ, ac æquitatis laude*

de gessisti; ut conceptam spem omnium, longe multumque superaveris. Latè fuso ministerio, ac quibusvis negotiis semper major, ubique probe rem obisti: nec divinæ dumtaxat gloriæ, ac religiosæ disciplinæ incremento, sed etiam Minorum Ordinis decori, & exactiori scientiarum cultui, nobili in Ara-cœlitano Cœnobio constructa Bibliotheca, sapientissimè prospexisti: gravis nemini, molestus nulli, universis perpetuo gratus, semperque beneficus. Tot notus meritis apud Pontifices maximos, ab ipsis Supremæ, & Universalis Inquisitionis S. Fidei Consultor es adscitus; tùm etiam examini Episcoporum præfectus. Impositis subinde fungens partibus, ampliora in dies solidæ doctrinæ, consummatæ prudentiæ, atque eximiæ pietatis argumenta tribuisti. Quibus apud exteras quoque Nationes, ac Serenissimum LUSITANIÆ REGEM *clarus, ab eodem summæ rei Administer cum amplissima potestate apud Sedem Apostolicam constitutus fuisti: quam Provinciam ita imples, ut omnibus acceptissimus constanti sapientium virorum judicio potioribus honoribus dignus habearis. Et quidem, quum nuperrime ab memorato Rege* PORTUENSIS *Episcopus* DELIGENDUS *Domino Nostro* CLEMENTI XII. *Summo Pontifici nominatus fueris, ampliora præstantium meritorum tuorum argumenta sunt patefacta; tum etiam nova & longè potior Hallierianum*

Opus

Opus Tibi dicandi ſuborta eſt ratio. Nulli enim aptiùs id inſcribi poſſe videtur, quàm Epiſcopo, ad quem unicè pertinet Sacros Ordines conferre; nitique diligenter, ut ipſimet dignè, ſanctèque ſuſcipiantur. Hiſce itaque motus cauſis, hoc munus obtuli: quod ut libenter accipias, tuoque fulcias Patrocinio, ſupplex poſtulo. Id enim, ſi obtinuero, ſatis ſuperque ſuſcepto conſilio felix, tanti operis tutelæ, ac dignitati cumulatè conſuluiſse ſentiam.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO.

RDUUM & immenſum Opus aggredior, quodque non nudâ meditatione animum paſcat, verùm etiam inſtruat. Manibus itaque tibi, Benevole Lector, non oculis ſolùm opus eſt, nec tam mirari te decet accuratam SS. Patrum diſciplinam, quàm imitari. Toto ſiquidem hoc Volumine nihil aliud ago, quàm ut Majorum noſtrorum in conferendis Ordinibus ſtudium tibi conſpiciendum exhibeam, à noſtri quidem ſæculi moribus, ſed non legibus valdè alienum. Recentiorum proinde Conciliorum ſtatuta, ubi opus fuit, ſtudioſè collegi; cum antiquis contuli, ut ab illis hæc vigorem, ab his illa firmitatem, auctoritatem, dignitatemque accipiant. Reliqua, quæ ad ſacrorum hominum diſciplinam ſpectant, ſequentibus Tomis complexurus ſum, quorum ſingulorum materiam non adeò ſtrictè ſibi cohærebit, quin ſolitariè ipſi legi & haberi cum fructu poſſint: nec adeò diſſoluta in iis ac diſperſa jacebit, quin unum Eccleſiaſticæ diſciplinæ corpus efficiat. Porrò quædam incertæ auctoritatis teſtimonia nonnumquam in medium profero, quæ ſi eorum eſſe negentur, quibus vulgò tribui ſolent; at certe ab octingentis fere annis invaluiſſe negari non poſſunt, eaque proinde fides illis habenda eſt, quæ eorum ſæculorum auctoribus habetur, quibus ipſa agnoſci, & omnium manibus teri cœperunt. Contentioſum in his funem non duco, ſicut nec in pluribus nullius uſus fructuſque quæſtiunculis; nam ut in ſeriis negligentem eſſe, vitio ducitur: ita in minimis nimis curioſè diſquirendis operam laborioſam navare, Eccleſiaſticum ſcriptorem haud decet. Non ergo diverſas textuum lectiones, niſi ad intelligentiam rerum neceſſariæ ſint, anxiè perquiro; vulgatas nonnumquam, quamvis mihi minùs ptobatas, lectiones ſequor. Styli perſpicuitatem, non affectatam elegantiam, curo; nam in graviſſimis iiſce diſputationibus graviter nobis loquendum, non pueriliter laſciviendum eſt. *Noſque*, ut ait Salvianus, *qui rerum magis, quàm verborum amatores, utilia potiùs* Salvianus in Præfatione Lib. de guber. Dei.

quàm plausibilia sectamur : neque id quærimus , ut in nobis sæculorum ornamenta, sed ut salubria rerum emolumenta laudentur: in scriptiunculis nostris non lenocinia esse volumus , sed remedia , quæ scilicet non tam otiosorum auribus placeant, quàm ægrotorum mentibus prosint. Damnentur itaque per me licet verba, quibus utor, dummodo animi mei sensa patefiant , & legentium animos cum fructu pervadant . In rebus si peccavero , non lubens peccavi: sed lubens , ubi monitus fuero , emendabo . Fœlices autem errores nostros putabo , si veritatis inquirendæ studium incenderint, & meliùs sentiendi occasionem præbuerint : *Hoc ipsum*, ut cum eodem Salviano dicam, *infructuosum saltem non erit, quod prodesse tentavi: mens enim boni studii, ac pii voti, etiamsi effectum non invenerit boni operis, habet tamen præmium voluntatis.*

Ibid.

INDEX

INDEX
Sectionum, Capitum, Articulorum, & Paragraforum
PRIMÆ PARTIS.

§.XI. *De*

SECTIO

§.VI. *De*

§.I. *Ve-*

SECTIO OCTAVA.

De consensu extranearum personarum ad Ordinationem requisito.

CAPUT PRIMUM.

De consensu Regum, Magistratuum, Dominorum, Patronorum.

ARTICULUS I.

De Priorum consensu.

ARTICULUS II.

De jure seu gratia patronatus.

CAPUT II.

De consensu parentum ad Clericatum, sive ad Ordines: ubi obiter de eorumdem consensu ad Monachatum liberorum.

ARTICULUS I.

De necessitate consensus parentum ad ordinationem liberorum.

ARTICULUS II.

De vi & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel Monastici status electionem.

REIM-

REIMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

Philippus Spada Archiep. Theodosien. Vicesg.

REIMPRIMATUR,

Fr. Aloysius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum; Sacri Palatii Apostolici Magister.

DE

DE SACRIS ELECTIONIBUS, ET ORDINATIONIBUS,

Ex antiquo, & novo Ecclesiæ usu.

PROLEGOMENA.

CAPUT PRIMUM.

De nominibus Clericorum.

Hieronymus ad quemdam suum Levitã, de duobus generibus hominum refertur 12. q. 1. can. duo sunt.

I. DUO *sunt (*inquit Hieronymus) *genera Christianorum: est autem unum genus quod mancipatum divino officio, & deditum contemplationi, & orationi, omni strepitu temporalium cessare convenit: ut sunt Clerici, & Deo devoti, videlicet Conversi, κλῆρος enim Græcè, Latinè sors: inde ejusmodi homines vocantur Clerici, id est sorte electi: omnes Deus in suos elegit: hi namque* D *sunt Reges, id est, se & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo regnum habent, &c. Aliud verò est genus Christianorum, ut sunt laici: λαὸς enim Græcè est populus Latinè:* C *his licet temporalia possidere, &c. his concessum est uxorem ducere, terram colere, &c.*

II. Clerici igitur dicti, quod ad sacrorum administrationem eligantur à Domino: quòd sint præclara Domini sors, selecta portio, & hæreditas præcipua: hæreditas, inquam, seu pars, quam dedit Deus filio suo ([a]) Joseph extra fratres suos, quam tulit de manu Amorrhæi in gladio, & arcu: pars Ecclesiæ sublimior, quæ tanto reliquis virtute ac scientia debet esse præstantior, quantò dignitate, & auctoritate illustrior: hæreditas filii Dei charissima, in quam scilicet potissima beneficia contulit, & eximia omnis generis ornamenta transmisit. Specialis hæc Christi hæreditas: licet enim à Propheta ([b]) dictum sit, *omnes gentes servient ei*: licet dicente divino Patre, ([c]) *Postula à me, & da-*

(a) Genes. 48

(b) Psalm. 71.

(c) Psalm. 2.

& dabo tibi gentes hæreditatem tuam, filius omnium nationum principatum acceperit: æquum tamen est ut hæc peculiari jure Christi dicatur hæreditas, quæ Christianis officiis & Ecclesiasticis ministeriis, non (a) ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, sed secundùm divinam ordinationem mancipatur; iique, quibus dictum illud Apostolis à Christo aptari potest, (b) *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos*: qui Levitis antiquæ legis succedunt, quos esse *de sorte Domini, & quorum Dominum sortem atque hæreditatem esse*, (c) Scriptura sacra ostendit.

III. (d) *Clericus ergo, qui Christi servit Ecclesiæ interpretetur vocabulum suum, & nominis definitione prolatâ nitatur esse quod dicitur: si enim κλῆρος Græcè, Latinè sors appellatur, propterea Clerici dicuntur, quod de sorte Domini sint: vel quia Dominus sors, id est pars Clericorum est: qui autem, vel ipse pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut ipse possideat Dominum, & ipse possideatur à Domino: qui Dominum possidet, & cum Propheta dicit*, (e) *pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere potest: quod si quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars ejus non erit Dominus, verbi gratiâ si aurum, si argentum, si possessiones, si variam supellectilem: cum istis partibus Dominus fieri pars ejus non dignatur: si ergo pars Domini sum, & funiculus hæreditatis ejus, nec accipio partem inter cæteras tribus; sed quasi Levita & Sacerdos vivo de decimis, & Altari serviens, Altaris oblatione sustentor, habens victum, & vestitum, his contentus ero, & nudam crucem nudus sequar.*

IV. Ab eadem quoque nominis etymologia non dispar argumentum infert Ambrosius (f) *Cui*, inquit, *portio Deus est, nihil debet curare nisi Deum, nec alterius impeditur necessitatis munere: quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui atque huic nostro officio decerpitur: hæc enim vera est Sacerdotis fuga, abdicatio domesticorum, & quædam alienatiò charissimorum, ut suis se abneget, qui servire Deo elegerit.*

V. Hinc cùm aliquis à Catholico antistite, in ordinem & album Clericorum per Tonsuræ (g) susceptionem refertur, istam rerum omnium, ut soli Deo adhæreat, abdicationis, ac renunciationis formulam recitare jubetur ex Davidis Psalmis desumptam, *Dominus pars hæreditatis meæ, &c.* quibus verbis Deum sibi unicè diligendum, & inquirendum proponit: huncque thesaurum suum, hunc delicias suas, hunc hæreditatem suam, hunc scopum suum esse profitetur, in quo spes omnes suas collocet, & omnes cogitationes defigat. Placet verò (h) Isidoro Hispalensi prædicta Clerici etymologia, qui tamen aliam addit, Clericos nempe dictos, quod (i) Mathias, qui primus ab Apostolis in Ecclesiasticum ordinem adscriptus est, sorte electus fuerit: κλῆρος enim Græcè sors.

VI. Clerici etiam mihi sunt, qui κληρονόμοι, quo scilicet nomine, qui vulgo dicuntur ἀδελφοὶ, seu fratres, ab Hesiodo, & aliis Poëtis Græcis nonnumquam vocari consueverunt, quod paterna inter eos dividatur hæreditas; quo etiam nomine à sancto (k) Augustino, & Isidoro Hispalensi (l) hæredes vocitantur: quæ utraque nominis acceptio non dubium est quin Clericis conveniat. Nam & Apostolos Clericorum ordinis primos, fratres vocatos fuisse (m) Scriptura sacra passim ostendit, & Christianos (n) olim omnes, sed eos præcipuè qui divinis officiis addicti, perfectiorem

(a) Joan. 1.
(b) Joan. 15.
(c) Nu. 18. & Deuter. 18.
(d) Hieron. ad Nepo. tian. refert. 12 q. 1. c. Clericus.
(e) Psalm. 15.
Deuter. 32.
(f) Ambros. de fuga sæculi refertur 12. q. 1. c. cui portio.
(g) Pont. Roman. tit. de Tonsura.
(h) Isido. lib. 7 Originum c. 12. & 2. de divinis off. c. 1.
(i) Actor. 1.
(k) Aug. enarrat in Ps. 67.
(l) Isidor. lib. 2. de divinis off. cap. 1.
(m) Matth. 23 Lucæ 22. Joan. 20.
(n) Tertull. in Apolog. c. 39. Athenag. or. pro Christian. Minutius in Octavio. Clem. Alex. lib. 5. Strom. Lactant. lib. 3 c. 21. Cyprian. epist. 4. 5. 41. Aug. ep. 162. & 225. Leo ep. 10. 12. 15. 18. 19. &c. & alii passim.

rem vivendi rationem inibant, fra- A trum nomen usurpasse, eaque insignitos fuisse in confesso est. Clericos quoque præ cæteris Christi hæredes dici posse nemo nescit, tum quod spiritualia Ecclesiæ bona, quæ Laicis tantum in usum conceduntur, ipsi suo jure, ([a]) *ut ministri Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*, in suam & aliorum utilitatem administrent; tum quod ex ([b]) *pingui pane Christi*, qui *præbiturus delicias regibus* prædicitur bonis nempe Ecclesiasticis,quę B Christo data, ac oblata, in ejus ministrorum substentationem relinquuntur, vescendi jus habeant.

(a) 1. ad Cor. 4.

(b) Genes. 49

VII. Plutarchus ([c]) singulas partes, quæ singulis Lacedæmoniis, post divisionem terræ Laconicæ à Lycurgo factam obtigerant, κλήρους, nominavit, meminitque ([d]) Aristoteles legis Atheniensium, qua jubebatur unusquisque civium agrum habere, quem per seipsum coleret, qui quidem κλῆρος dicebatur, cui cede- C re, vel à quo, jure vel injuria exturbari nemo poterat. Liceat ex iis Clerici etymon deducere: Numquid enim hæreditas Domini, populus Christianus, in varias diœceses, & parœcias distribuitur, singulisque Clericis, si majorum instituta spectemus, pars aliqua agri Dominici procuranda, & excolenda committitur? Num ex vetere Ecclesiæ disciplina Clericorum ullus erat, qui non alicui Ecclesiæ particulari adstrictus, spartam quam na- D ctus esset, adornare satageret? Nonne ex communibus Ecclesiæ bonis singulis Clericis olim dividebatur, prout cuique opus erat? An non etiam, quod jam Clericis in titulum seu patrimonium, seu beneficium assignatur, distrahi, alienari, vel cessione quavis, alterius fieri, æquè ac κλῆρος Atheniensium lege præfixus, prohibetur? Ab hoc seu fundo, seu beneficio, seu Ecclesiastico titulo quidni Clerici nomen deductum dixeris, quem sine aliquo eorum ordinare, nec antiquæ, nec novæ Ecclesiæ constitutiones permittunt.

(c) Plutarch. in vita Lycurgi.

(d) Aristotel. in polit.

VIII. Addimus Clericos pro Agricolis sumi posse, si nimirum sacræ Scripturæ phrasin diligentiùs attendamus, juxta quam nimirum vir agricola requiescere inter Cleros & habitare dicitur: ita enim de Issachar secundùm Septuaginta legitur interpretes, ([e]) *Issachar bonum desideravit, requiescens inter cleros*, & paulò post, *supposuit humerum suum, & factus est homo agricola:* eodem quoque loquendi modo usa videtur Debbora, dum Rubenitas incusat, quod pugnæ tempore agriculturæ vacassent, ([f]) *Quare*, inquit, *habitas inter duos cleros, ne audias sibilos gregum?* Advertant ergo Clerici, se non molles, non delicatos urbium incolas esse oportere, sed fortes, duros, & laboriosos agricolas, qui agrum Domini assiduè colant, qui ([g]) *portent onus diei, & æstus*, qui tanquam messores non ignavi, aëris inclementiam, & injurias præ salute animarum nihil faciant.

(e) Genes. 49.

(f) Judicum 5.

(g) Matth. 20

IX. Ex quibus difficilis Psalmorum Davidicorum versus explicari aliquatenus potest, ([h]) *Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi ejus in pallore auri:* quamvis enim literalem hujus & sequentis versus sensum hunc esse existimem, si securi consistatis inter terminos Ægyptiorum & Assyriorum, quorum hi pro insignibus columbam argenteam à tempore imperii Semiramidis gestare consueverunt, illi aureum vitulum (ut ex pluribus sacræ ([i]) Scripturæ locis, ([k]) auctorumque sacrorum ac prophanorum testimoniis deducitur) attamen *dum discernit cœlestis reges super eam*, dum super Palestinam respiciens Deus inimicos reges separat,

(h) Ps. 67. v. 14

(i) *Facta est terra eorum in desolationem à facie iræ columbæ*, id est Assyriorum. Jerem. 25. item à facie gladii columbæ. Jerem 46. & 50. hac superstitione imbuti Judæi, egressi ab Ægypto vitulū ex auro conflatilem sibi fecerunt Exod. 32.

(k) Huc refert quæ de Osyri & Iside dicuntur à prophanis auctorib. & quæ de Ægyptiorum superstitione narrant Philo lib. de vita contemplativa, & Euseb. de præpar. evang. lib. 3. cap. 3. & 4. ab Anaxagora, [illegible] & aliis.

Judæi *nive dealbabuntur in Selmon*, niveum pacis colorem referent, qui tamen sanguine cruentandi videbantur. Quamvis, inquam, hunc germanum sensum hujus versus esse crediderim, alias tamen, quas Patres ejusdem interpretationes proferunt improbandas minimè censeo, eas maximè, quæ ad Clerici nomen, dignitatem, atque officia aliqua ratione pertinere videbuntur. Certè D. (a) Augustinus hunc versum ad Clericalis ordinis viros referre videtur, quos inter duo testamenta veteris, & novæ legis per fidem, inter duas hæreditates terrenæ fœlicitatis, & æternæ immortalitatis per spem conquiescentes, ut pennas columbæ (id est Ecclesiæ) deargentatas, exaltandos prænuntiat. Plurima quæ ad propositum faciunt in Clericos, in hujus versus interpretatione congerit (b) Innocentius Tertius sermone exhortatorio ad Clericos habito in Concilio Lateranensi Oecumenico, ex pluribus ista accipe, *Dormiamus*, inquit, *sed inter medios Cleros, id est in medio Clerorum secundùm idioma Græcorum, ad literam nos inter medios Cleros totius orbis existimus, propterea nequeunt opera nostra latere, sive bona sint, sive mala: luceat ergo lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est, ut cortina cortinam trahat, & qui audit, dicat, veni. Aliter tamen hoc possumus intelligere, κλῆρ@ enim Græcè, sors vel hæreditas interpretatur: unde Clerici dicuntur, quòd in partem Domini sint sortiti, secundùm illud, Dominus pars hæreditatis meæ. Est autem triplex hæreditas, infima, media, & suprema: infima est terrena, de qua legitur, (c) Dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Israël servo suo: media est sacra Scriptura, de qua dicitur, (d) Hæreditate acquisivi testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt: suprema est beatitudo cœlestis, de qua legitur, (e) Funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hæreditas mea præclara est mihi: quælibet hæreditatum istarum suas medietates, terrena possessio, res mobiles, & immobiles, sacra Scriptura spiritum & literam, beatitudo cœlestis stolam mentis, & stolam carnis: inter hos medios cleros, inter has medias hæreditates dormire debemus, aliter autem & aliter &c.* (subjungit diversos modos quibus inter has medias hæreditates dormitur, tum subdit) *si sic dormierimus, profectò sumus pennæ columbæ deargentatæ, sicut per columbam designatur Ecclesia, sic per pennas columbæ designantur Sacerdotes Ecclesiæ, qui verbis, & exemplis eam sublevant ad cœlestia, unde sponsus de sponsa dicit in Canticis, (f) Una est columba mea, perfecta mea: cujus pennas perfectè Propheta describens dicit, (g) Qui sunt ii, qui ut nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas? pennæ deargentatæ sunt illi, qui divinis eloquiis sunt eruditi secundum illud, (h) Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum, &c.* (plura de diversis pennarum generibus locutus, ista subjungit) *pennæ simus despicientes mundana per vim irascibilem, dormientes inter medios cleros possessionis terrenæ: pennæ columbæ simus intelligentes divina per vim rationabilem, dormientes inter medios cleros sacræ Scripturæ; nec tantum in præsenti simus pennæ columbæ deargentatæ, sed posteriora dorsi ejus in specie auri: sicut dorsum laborem præsentis vitæ significat, secundùm illud, (i) Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, ita posteriora dorsi requiem futuræ vitæ desi-*

(a) D. August. fusè enarrat in psal. 67.
(b) Inn. III. serm. exhort. ad cleric. t. 3. Concil. par. 2. Matth. 5.
(c) Psal. 135.
(d) Psal. 118.
(e) Psalm. 15.
(f) Cant. 6.
(g) Isai. 62.
(h) Psal. 11.
(i) Psal. 128.

designant, secundùm illud, (a) Jam non erit amplius, neque luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor, quoniam priora transierunt: ergo posteriora dorsi, id est requies post laborem erit in specie auri, hoc est in gloria contemplationis quæ per fulgorem auri congruè designatur propter illud, (b) Fulgebunt justi sicut Sol in regno Patris eorum. Hæc Innocentius, quæ nos fusiùs retulimus, tum quod difficilis omnino textus explicationem contineant; tum quod ad præsentem Clerici nomenclaturam non parum conducant, gravissimaque, & saluberrima pro Clericis monita comprehendant,

X. Rectè igitur & prudenter instituta hæc Clerici vox,& ab olim pro sacræ religionis divinis ministris usurpata: ubi enim apud (c) Hieremiam Pastorum Judææ negligentia, & malitia incusatur, loco eorum verborum quæ in Latina vulgata editione habentur, *Hæreditatem acceperunt, & non eis proderit*, Septuaginta Interpretes legunt *οἱ κλῆροι ἀυτῶν ὐκ ὠφελήσουσιν ἀυτοῖς*, *cleri eorum non proderunt eis*, quæ de Levitis, & Sacerdotibus interpretantur (d) Origenes, (e) Epiphanius, Hieronymus (f) & alii. Ea quoque verba D.Petri, (g) quibus Pastores monet, ut gregem suum sedulò pascant, *ὡς μὴ κατακυριεύοντες τῶν κλήρων*, *non dominantes cleris*, vulgo Patres de prohibito Episcoporum in Clericos ambitioso imperio interpretantur. Passim quoque legere est eandem Clerici vocem,tam in (h) Canonibus Apostolorum, (i) Niceno primo Concilio, & cæteris fere omnibus Conciliis, quàm apud (k) Tertullianum antiquum inter Christianos auctorem, & alios communiter Patres, pro Ecclesiastici ordinis viris ad nauseam usque repetitam. Notatque Eusebius (l) eos qui in Ecclesia Catholica ministrabant, Clericos suo tempore nominari solitos fuisse. Quo fit ut jure refellas Lutherum, (m) Calvinum, (n) & alios ejusdem farinæ homines, quibus Clerici nomen ut improprium displicet: adeò siquidem spiritu vertiginis ducuntur isti, & contentionis efferata rabie agitantur,ut dum rebus infigere aculeum non possunt,vocibus minimè parcant, & in Theologia Grammatici, in Grammatica Theologi videri velint, in utraque autem vel impii, vel temerarii deprehendantur.

XI. Eodem temeritatis spiritu afflatus Wiclephus (o) ausus est reprehendere communem loquendi usum, quo Clericos per Antonomasiam Ecclesiasticos appellamus: quem loquendi morem fusè defendit Valdensis (p) contra Wiclephistas & Hussitas: quem nos quoque neque novum, neque inauditum esse, vel insolentem, adductis aliquot Patrum testimoniis docere, neque temerè institutum fuisse, allatis quibusdam rationibus impositionis hujus nominis demonstrare non frustrà fortasse conabimur.

XII. Sanctus Paulus epistola ad Hebræos (q) *Ecclesiam primitivorum* vocat Apostolorum cœtum cui Clericorum ordo successit; sic enim Apostolum interpretati sunt (r) Ambrosius, (s) Primasius, (t) Hyamo, & alii. Hieronymus (u) commentariis in caput 10. Oseæ Prophetæ ter ad minus Ecclesiastici nominis Sacerdotes, aliosque inferiori gradu in ministeriis Ecclesiasticis constitutos intelligit: in qua etiam significatione, eadem voce tum commentariis in (x) Abdiam, tum in Hieremiam, tum etiam alibi utitur: quo etiam nomine usus est (y) Ambrosius, dum ait: *Nihil tam asperum tamque perniciosum esse, quàm si Ecclesiasticus maximè, qui sublimis loci est, divitiis hujus sæculi studeat, &c.* itemque, dum exponens ista verba Epistolæ Pau-

(a) Apocal. 21.
(b) Sapient. 3.
(c) Hiere. c. 12 vers. 13.
(d) Orige. hõ. 7. in Hierem.
(e) Epiph. in init. ep. ad Jo: Hierosol. inter epist. Hieron. 60.
(f) Hiero. epistol. ad Nepotian. & comm. in illud caput Hierem.
(g) 1. Pet. 5.
(h) Can. Apostol. 12. 13. 15.
(i) Con. Nic. 1 can 1. 2. 38.
(k) Tertul. de Monogam.
(l) Euseb. lib. 10. hist. cap. 7.
(m) Luther. lib. de abroganda Missa privata parte 1. tractans illud non dominantes in Cleris.
(n) Calvin. 4. Institut. 4. §. 9. & commentariis in cap. 5. prioris epist. D. Petri.
(o) VVicle phus de Eccles. Cathol. cap. 1.
(p) Valdensis tom. 3. contra VVicle[ph]istas & Hussitas.
(q) Paulus ad Hebr. 12. cap.
(r) Amb. ep. 36. Iræneo quæ est 2. lib. 5.
(s) Prim. in citat. cap. ad Heb.
(t) Hyamo ibi
(u) Hiero lib. 3. comment. in Oseam.
(x) Idem in Abdiam & lib. 3. in Hiere. c. 12. & 13.
(y) Ambr. 1. ad Timoth. c. 6.

(a) Idem in 1. ad Timoth. c. 2.

Pauli ad Timotheum, (a) *Nemo mi-* A *litans Deo implicat se negotiis sæcularibus*, hæc habet, *Ecclesiasticus autem idcirco Deo se probat, ut huic devotus officium impleat, quod spopondit, in Dei rebus sollicitus, à sæculari negotio alienus*. Frustra persequar cæteros Patres saltem mediæ,& ultimæ ætatis, Bernardum v. g. & alios, apud quos ejusdem vocis in prædicta acceptione non infrequens usus occurrit. Neque omittendum, quod habet (b) Sylvester Giraldus in sua B Hiberniæ Topographia apposite omninò ad præsens argumentum, *Hiberni*, inquit, *viros qui Ecclesiastica gaudent immunitate, etiam laicos, & uxoratos, Ecclesiasticos vocant.*

(b) Sylvest. Giraldus in sua Hiberniæ Topograph. par. 3. cap. 6.

XIII. Ex quibus proculdubio verbis non contemnenda ratio erui potest, ob quam non Clericis solùm, verumetiam Monachis Ecclesiastici nomen nonnunquam tributum sit, quod nempe privilegiis, & exemptionibus, quæ in favorem Ecclesiæ, & religio- C nis concessa sunt ipsi quoque gaudeant; quod à sæculari potestate principum beneficentia immunes redditi, Ecclesiasticæ potestati mancipentur, eorumque causæ à politico tribunali ad ecclesiasticum transferantur; sicut enim regius homo dici consuevit,qui regi speciali juramento obstrictus est, qui apud ipsum authoramentum iniit lege clientelarum, qui ad clientariæ fidei ac sponsionis professionem à rege admissus est, quidni eodem jure Ec- D clesiasticum hominem dixeris,qui Ecclesiæ privilegiis munitus est,& in ejus clientelam, præsidium, ac cognitionem speciali jure adsciscitur? Alias ejusdem nominis rationes adjungo. Prima sit, quod peculiaris Ecclesiasticarum rerum cura sit penes Clericos, qui soli Ecclesiasticis officiis ex suo statu ministrant, soli Ecclesiis deserviunt, soli religionis cultum, (ad quem fidelium conventus, quem (c) Ecclesiam meritò dixeris, instituitur) ex proprio munere procurant; quemadmodum ergo militares viri dici consueverunt, qui militaribus officiis addicuntur, ita Ecclesiastici dici poterunt, qui Ecclesiasticis: vel apud quos solùm Ecclesiastica omnis potestas residet.

(c) Vide Isidorum Pelus. lib. 3. ep. 246. & Aug. in breviculo coll. 3.

XIV. Altera non dissimilis mihi quoque satisfacit; fatendum nempe est inter Reipublicæ necessaria membra Clericos esse, seu Sacerdotes, eorumque Ministros, ut docet (d) Aristoteles, qui & in Sacerdotes & Magistratus tanquam in suos ductores, & gubernatores, multitudinem civium divisam esse testatur, & (e) Reip. membra omnia percensens, cum agricolis, artificibus, viris militaribus, locupletibus, & judicibus Sacerdotes quoque numerat; (f) Sacerdotiumque Reip. necessarium esse contendit, quod videlicet non utilitatis tantum causa, sed virtutis quoque & honestatis, societas civilis instituta sit, beatitudo verò cum virtute conjuncta per Sacerdotium procuretur: qui in Rep. Sacerdotes pariter & æditus collocat. Eo itaque sensu non Reip. solùm, sed Ecclesiæ membra Clerici dici possunt. eodemque verum est, quod ait (g) Optatus Melevitanus, *Non esse Rempublicam in Ecclesiâ, sed Ecclesiam in Republica*, quia nempe finis instituendæ civitatis quatenus ad honestatem, vel etiam ad beatitudinem obtinendam refertur, Ecclesiæ finem, scilicet beatitudinis æternæ consecutionem, suo ambitu comprehendit. Unde sunt quidem in Rep. Sacerdotes,sunt Magistratus, sunt opifices,&c. distinctaque hæc efficiunt membrorum Reipublicæ genera. E contrà verò opificum, Judicum civilium, agricolarum ordines, diversos in Ecclesia minimè constituunt: neque enim (h) *in personarum acceptione habemus fidem Domini nostri Jesu Christi*, sed pau-

(d) Arist. lib. 7. Polit. c. 12.

(e) Idem 7. Polit. cap. 8.

(f) Idem ejusdem lib. 7. c. 9

(g) Optatus lib. 3. contra Parmenianū.

(h) Jacob. 2.

pauperem æquè, ac divitem Ecclesia in suum corpus admittit, ad quem nempe cujuscumque terrenæ conditionis homines æqualiter conveniunt (a) *Patrem invocaturi eum, qui sine acceptione personarum judicat:* Horum ergo Reip. membrorum soli Sacerdotes ac Ministri in Ecclesia suum ordinem retinent, in qua sacrorum hominum, ac plebis distinctio, sine ingenti sacrilegio perverti non potest. Itaque Ecclesiastici jure dici possunt, quia ex omnibus hominum conditionibus soli ipsi Ecclesiæ membris per se adcensentur.

(a) 1. Petri 1.

XV. Tertia, quia cùm Clerici Ecclesiam convocent, regant, & gubernent, (b) *cùm sine iis Ecclesia electa, seù legitimè convocata non sit, nulla sine iis sancta congregatio, nulla sanctorum collectio*; cùm ex (c) Cypriano Ecclesia definiri possit, *Plebs Sacerdoti adunata, & Pastori suo grex adhærens:* & ab eodem pronuntiatum istud invaluerit, (d) *Episcopum in Ecclesia esse, & Ecclesiam in Episcopo, & qui cum Episcopo non sit, in Ecclesia non esse:* cum unitas Ecclesiæ, ex confœderatione Sacerdotum inter se petatur, nec aliunde corpori Ecclesiæ populi inserantur, quàm quod Sacerdotibus & Clericis communione socientur: *Ubi enim*, ut habet (e) Ambrosius, *est Ecclesia nisi ubi virga, & gratia floret Sacerdotalis?* cùm iidem Clerici soli hierarchiæ Ecclesiasticæ propriæ dictæ inserantur, soli Mystarum seu Mystagogorum ordinem constituant (f) ex Dionysio, reliqui in initiandorum classem referantur: cùm ob insignem illam Clericorum in Ecclesiam prærogativam Clericis à (g) Basilio opponantur ὄντες ἔξω τῆς ἐκκλησίας. id est, *ii qui sunt extra Ecclesiam*, quasi nimirum Laici ubi Clericis comparati fuerint, extra Ecclesiam esse videantur: nemo est profecto qui Clericorum ordini significando, *Ecclesiastici* nomen dissentaneum, aut disconveniens existimare possit.

(b) Ignatius epistol. ad Trallianos. Χωρὶς τούτων ἐκκλησία ἐκλεκτὴ οὐκ ἔστιν, οὐ συνάθροισμα ἅγιον, οὐ συναγωγὴ ὁσίων.
(c) Cypr. ep. 69. Florentino, seù Pupiano.
(d) Cypr. ib.
(e) Amb. lib. de Isaac & anima cap. 8.
(f) Lege Diony. lib. de Eccles. hier. max. c. 5.
(g) Basil. c. 55. Οἱ τοῖς λῃσταῖς ἀντεπεξιόντες ἔξω μὲν ὄντες τῆς ἐκκλησίας εἴργονται τῆς κοινωνίας τοῦ ἀγαθοῦ, κληρικοὶ δὲ ὄντες τοῦ βαθμοῦ καθαιροῦνται. id est, *Qui se latronibus adversos obiiciunt, si sint quidem extra Ecclesiam a boni communione arcentur; si sint autem Clerici à gradu deponuntur.*

XVI. Invaluit etiam usus saltem apud antiquos, ut religionis nostræ Ministri, quos Clericos dicimus, beatissimorum, & sanctissimorum nomine salutarentur: quo pacto etiam apud Græcos, teste (h) Plutarcho Sacerdotes Ethnici ὅσιοι, hoc est sancti nominari consueverant. Sed hac de re fusiùs dicemus, si quando vacabit honorificos Clericorum titulos alibi explanare.

(h) Plutarch. de defect. oracul.

XVII. Neque verò omittendum est, quod Clericos nonnunquam, *attonsos*, dictos legamus, cujus vocis, ut cæteros sileam, (i) Bedam vadem dare possumus: impositionis autem hujus nominis causam, utpote omninò notam, frustra inquireremus.

(i) Beda in vita S. Aidani, lib. 3. hist. Angl. c. 5. & alibi.

XVIII. Certum est quoque Sacerdotis nomen, quod nonnunquam (k) solis Episcopis tribuitur, frequentiùs autem, saltem à quibusdam sæculis, pro omnibus Presbyteris & Episcopis, quorum ii summi, illi inferiores Sacerdotes vocitantur, usurpatur; nonnunquam tamen ad omnes Clericos significandos extendi: cujus acceptionis varia exempla ex legibus (l) civilibus (omissis innumeris Patrum testimoniis) peti possunt: quo sensu Optatus (m) Milevitanus, *Diaconos in tertio, Presbyteros in secundo Sacerdotio constitutos*, dixit, *apices verò, & principes omnium Episcopos*.

(k) L. 7. & 18. C. de Episc. & Cler., & alibi passim etiam apud Patres.
(l) 14. 16. 19. C. de Episc. & Cler. & alibi.
(m) Opta. lib. 1. contra Parmenianum.

XIX. Neque hìc etiam silentio prætereundum Laicos ad differentiam Clericorum à Justiniano, (n) in Novellis suis constitutionibus κοσμικοὺς dici, id est, *mundanos*. Quidni? numquid enim legimus dictum Christi Domini ad Apostolos, (o) *Si de mundo fuissetis, mundus, quod suum erat, diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo,* pro-

(n) Novella 6. c. 1. & 123. c. 2. & 16.
(o) Joan. 15.

propterea odit vos mundus, quibus A verbis, Apostolos, & Clericos, ([a]) *Hæreditarios* scilicet *discipulos*, & *Apostolici seminis frutices*, de mundo, id est Laicorum turba, in altiorem ordinem translatos, mundi amplius non esse, nec mundo gratos Christus insinuat, sed totos cœlestes, totos in cœlestibus habitantes, ad eaque aliorum ductores esse debere demonstrat; quâ etiam ratione ([b]) Nazianzenus, discipulos Domini ὀυρανίους, id est *cœlestes* vocat; quia nempe ut ait Athalaricus Gothorum rex apud Cassiodorum, B ([c]) *Professio Clericorum vita cœlestis est*.

XX. Quocumque verò nomine Clerici nuncupentur, rectè in rescriptis Constantini Magni Clerici describuntur, ([d]) *Legitimæ & sanctissimæ religionis Catholicæ ministri*, Epistola scilicet Constantini ad Cæcilianum Carthaginensem Episcopum; *Qui sua ministeria divinæ religioni excolendæ impertiunt, qui in Ecclesiâ* C *Catholicâ sanctæ religioni sedulò inserviunt*, ([e]) Epistola ejusdem Anilino Africæ Proconsuli, *Qui divino cultui ministeria religionis impendunt*, ejusdem quoque epistola ([f]) Octaviano Lucaniæ, & Brutiorum Correctori. Aptè paritèr à D. ([g]) Augustino & ([h]) Isidorò Hispalensi definiuntur, *Qui sunt in Ecclesiastici ministerii gradibus ordinati*. Consentaneè quoque ab eodem Isidoro, *Clerici nuncupari* dicuntur *omnes qui* D *in Ecclesia Christi deserviunt*. Rectè tandem ([i]) à Theologis Clerici passim censentur quicunque Altari sacro ministraturi aliquando per Tonsuræ susceptionem destinati sunt: quamvis illud observandum sit Clericorum, seu Ecclesiasticorum nomen, cum quippiam quod sit oneri, præcipitur, vel prohibetur, eos solos comprehendere, qui vel sacris initiati sunt ordinibus, vel de Christi patrimonio vivunt, & beneficiorum Ecclesiasticorum reditus percipiunt: è contra verò in re ordini Clericorum favorabili, Clericorum nomen ad omnes qui divinis ministeriis inserviunt, vel ad ministeria ista ordinati sunt (nisi aliud expresse innuatur) ampliari, juxtà videlicet hanc tritam juris regulam, ([k]) *Odia restringi, & favores convenit ampliari*.

(*a*) Tertul. in Scorpiacè c. 9.
(*b*) Nazianz. orat. 1.
(*c*) Cassiod. l. 8. variar. ep. 24.
(*d*) Epist. Constant. Cæciliano apud Euseb. lib. hist. cap. 6.
(*e*) Ejusdem epist. Anilino apud Euseb. lib. 10. histor. cap. 7.
(*f*) Epist. Ejusdem Octavia, lege 2. C. Theod. de Episc., & Cler.
(*g*) Aug. enarrat. in ps. 67. tomo 8.
(*h*) Isidor. Hispal. lib. 2. de divinis offic. c. 1. Idem lib. 7. Origin. c. 12.
(i) Ita passim Summistæ, & Juris interpretes.
(*k*) Regula 15. de regulis juris in 6.

CAPUT II.

De distinctione, & discretione Clericorum à Laicis.

Viclephus apud ([l]) Valdensem, ([m]) Lutherus, & alii nostri temporis hæretici nullam distinctionem Clericorum & Laicorum admittunt: sed omnes æqualiter Sacerdotes, æqualiter Evangelii ministros arbitrantur: vel certè si distinctio aliqua inter eos statuenda sit, eam duntaxat ex hominum institutione, & arbitrio pendere: adeout plebeii, & quivis è trivio homines, statim atque populus jusserit, Sacerdotes evadant, & per solam ejusdem electionem verbi divini prædicandi, & Sacramentorum dispensandorum habeant potestatem: è contrà verò, facta ejusdem decreti resciffione, continuò in Laicorum ordinem redigantur. Iis autem frivolis, & futilibus argumentis innituntur: primum quidem, unum & alterum Scripturæ sacræ testimonium in suæ sententiæ confirmationem adducunt, quæ si rectè & ex orthodoxa Patrum interpretatione pensitentur, ne hilum quidem ipsorum sententiæ adferent aut proficient: tum aliqua Patrum dicta in suæ pariter sententiæ defensionem in eum sensum detorquent, de quo ne per somnium quidem cogitarunt.

II. Videamus quænam Scripturæ sacræ testimonia pro se adducant: Proferunt

(*l*) Valdensis tomo 2. de Sacramentis c. 7.
(*m*) Lutherus de Missa privata abroganda parte 1.

ferunt imprimis D. Pauli verba, quibus videtur innuere christianos omnes pari conditione prædítos esse, ([a]) *Quicumque enim*, inquit, *in Christo baptizati estis Christum induistis: non est Judæus, neque Græcus, non est servus, neque liber, non est masculus neque fœmina: omnes enim vos unum estis in Christo Jesu*, quibus similia habet in ([b]) epistola ad Romanos. Neque verò D. Pauli solum auctoritate abutuntur; sed etiam D. Petri, in epistola sua prima Canonica & D. Joannis in Apocalypsi: quidni, inquiunt, singulis è populo Christiano liceat Sacerdotii sibi dignitatem vendicare, cum beatus Petrus fideles omnes, ([c]) *Genus electum*, REGALE SACERDOTIUM, *gentem sanctam, populum acquisitionis* nominarit: pastoresque admonuerit, ut ([d]) *non dominantes in Cleris, sed forma Gregis facti ex animo* appareant: Joannes autem in sua Apocalypsi ([e]) Christo tribuerit, *qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos regnum, & SACERDOTES Deo, & Patri suo*? Jactitant etiam hæc Tertulliani ([f]) verba, quæ ipsi contra Psyschos, hoc est Catholicos, postquam in Montani schisma incidissent, exciderunt, *Differentiam inter ordinem, & plebem Ecclesiæ constituit auctoritas*: item, *Vanos fore nos si putaverimus, quod Sacerdotibus non liceat, laicis non licere, Sacerdotes nos Deo factos*: aliaque ex eodem Tertulliano, & fœtidis Catharorum hæresibus (ut ab ([g]) Ephiphanio discere est) desumpta in erroris sui patrocinium prætendunt; nec prætermittunt ([h]) Origenis, aliorumque Patrum dicta proferre, quibus universo populo Christiano, & Sacerdotium, & ejus functiones videntur tribui.

(a) Ad Galat. 3.
(b) Ad Ro. 10.
(c) 1. Petri 2.
(d) Ejusd. epist. cap. 5.
(e) Apocalyp.
(f) Tertull. exhort. ad castitat. cap. 7.
(g) Epiph. hær. 59. quæ est Cathar.
(h) Origen. inf.

III. Sed hæc argumenta minimi sunt ponderis. Primùm enim id tan-

A tum intendit D. Paulus locis ([i]) superiùs citatis, nec in fidei professione amplectenda, nec in exhibendis quæ singulis necessaria sunt ad salutem religionis officiis, nec in obtinenda à Deo bonorum operum mercede, nec in divinarum gratiarum consecutione ullam, aut patriæ, aut sexus, aut libertatis prærogativam esse: quando quidem, ([k]) *Unum* omnes *corpus* sumus, *& unus spiritus, vocati in una spe vocationis: quorum omnium,* B *unus est Dominus una fides unum baptisma, unus Deus, & Pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis; unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi*: nulla itaque gens à Deo negligitur, quia ipse Deus est omnium gentium; nulla natio contemnitur ab eo cujus magnum nomen in nationibus fore prædicitur: nulla ætas reijcitur, nullus sexus repudiatur; ([l]) *Non* C enim *est acceptio personarum apud Deum*: qui sicut nemini gratiam debet, ita nulli denegat, nullius alterius rei, quam misericordiæ suæ rationem habens; cùm è contrà non omnibus gloriam, sed iis tantum eam conferat, qui fideliter ipsi servientes remunerationem promeruerint, ad quam reliqua omnia nihil faciunt præter bonam vitam: hæc adeo vera sunt, ut nihil verius, adeo certa, ut nihil certius: quid vero exinde colligitur? D an omnes Reges esse, aut Sacerdotes? omnes Apostolos, aut Evangelii ministros? absurda hæc, & ridicula foret argumentandi ratio, in qua ne ullius quidem consecutionis vestigium apparet.

IV. Sanctus quoque Petrus ([m]) Christianum populum *regale Sacerdotium, & gentem sanctam* nominavit; & Sanctus Joannes nos omnes *regnum, & Sacerdotes Deo* factos dixit diversa utique omnino ratione ab

(i) Ad Galat. 3. & ad Rom. 10.
(k) Ad Ephes. 4.
(l) Rom. 2. Ephes. 6. Coloss. 3.
(m) 1. Petri 2.

ea, quam hæretici nostri temporis ex ipsorum verbis colligunt: qui enim inferre possis Christianos propriè Sacerdotes esse, adeo ne temerarius eris ut id effutire audeas, cum eadem argumentandi ratione Christianos omnes propriè Reges esse consequatur? quomodo autem id fatearis, nisi & regnorum fundamenta convellas, & regnandi leges violes, & in sacrosanctam regum majestatem tot hostes immittas, quot cives: immo etiam, quin ejusmodi sententia omnem omnino politiam evertas, & confusam ἀναρχίαν inducas? Nonne verò si Christianus es, fateberis, non omnes in veteri lege Sacerdotes fuisse, aut Sacerdotii ministeriis aptos, sed solam Tribum ([a]) Levi à cæteris in divinum cultum fuisse separatam? Numquid tamen in eadem veteri lege scriptum legimus tamquam ad omnes filios Israël dictum ([b]) *eritis mihi in peculium de cunctis gentibus, mea est enim omnis terra; & vos eritis mihi in regnum Sacerdotale, & gens sancta*: quidni ergo simili ratione cunctus populus Christianus *gens sancta, regale Sacerdotium* dici possit, quamvis ex ipso alii speciatim selecti sint à cætero populo discreti, qui functiones sacras obeant; & Sacerdotii honorem, auctoritatemque consequantur? Universo tamen populo Christiano, non una ratione, Sacerdotii dignitas tribuitur: primo enim quia nonnisi è populo Christiano Sacerdotes legitimi eligi possunt, jure merito, nì fallor, populus Christianus gens sancta, & regale Sacerdotium nuncupatur; non quod omnes è populo regali Sacerdotio potiantur, sed quod extra populi Christiani societatem nulli regali isto Sacerdotio legitimè exornari possint. Secundò, Christiani quoque omnes, qui in Baptismate, ac Confirmatione mystico Chrismate, quo Christi Sacerdotium, ac regnum designantur, delibuti sunt, Reges, & Sacerdotes aliqua ratione dici potuerunt; unguntur enim in Baptismo ab Episcopo, ex Clementis Romani Constitutionibus ([c]) Apostolicis, *Sicut priùs ungebantur Reges, & Sacerdotes: non quidem quod qui nunc baptizantur, etiam Sacerdotes ordinentur: sed quod fiant à Christo Christiani, regale Sacerdotium, gens sancta, Ecclesia Dei, columna, & firmamentum præsentis luminis, qui aliquando non populus. nunc autem dilecti, & electi, super quos invocatum est novum nomen ejus, ut testatur Esaias Propheta dicens: & vocabunt populum novo ejus nomine, quo Dominus nominabit eum.* In eundem quoque sensum Origenes ([d]) *Omnes enim quicumque unguento sacri Chrismatis delibuti sunt, Sacerdotes effecti sunt, sicut, & Petrus ad omnem dicit Ecclesiam, &c.* De Christianis similiter Ambrosius, ([e]) *Unusquisque ungitur in Sacerdotium, in regnum: sed spirituale regnum est & Sacerdotium*; regnum scilicet non temporale, sed metaphoricum, Sacerdotium quoque non hierarchicum, quomodo propriè sumi solet, sed mysticum. Clarius Augustinus, ([f]) *Erunt*, inquit, *Sacerdotes Dei, & Christi, & regnabunt cum eo mille annis, non utique de solis Episcopis, & Presbyteris dictum est, qui propriè jam vocantur in Ecclesia Sacerdotes; sed sicut omnes Christianos dicimus propter mysticum Crisma, sic omnes Sacerdotes, quoniam membra sunt hujus Sacerdotis, de quibus Apostolus Petrus: ([g]) Plebs, inquit, sancta, regale Sacerdotium.* Augustino adstipulatur Leo Magnus his verbis, ([h]) *Omnes in Christo regeneratos Crucis signum efficit Reges, Sancti verò Spiritus unctio consecrat Sacerdotes, ut propter istam specialem nostri ministerii servitutem uni-*

(a) Vid. lib. Numer. Levit. Deuteron. passim.
(b) Exodi 19.
(c) Constitut. Apostol. lib. 3. cap. 15.
(d) Origen. hom. 9. in cap. 16. Levit.
(e) Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 1.
(f) Aug. 20. de civit. cap. 10. Apocal. 20.
(g) 1. Petr. 2.
(h) Leo 1. ser. 3. in die anniversario assumpt. suæ ad Pontificat.

univerſi ſpirituales, & rationales Chriſtiani, agnoſcant ſe regii generis, & Sacerdotalis officii eſſe conſortes: quo loco, propriè dictum Sacerdotium, & ſpeciale, à communi, & impropriè dicto diſtinguit, & hoc ab illo originem ſuam trahere, & quodammodo ipſum imitari docet: quod apertiùs oſtendit tum pluribus, tum maximè his verbis, *Cum* Sacerdotium *per Dei gratiam omnibus commune ſit factum religioſum, tamen nobis atque laudabile eſt, de die provectionis noſtræ*, (ad Pontificatum) *quaſi de proprio honore gaudere: ut unum celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pontificii Sacramentum, quod effuſo benedictionis unguento, copioſiùs quidem in ſuperiora profluxit, ſed non parce etiam inferiora deſcendit*. Hanc eandem cauſam, propter quam Hieronymus, (a) *Sacerdotium Laici* Baptiſmum vocat, multi alii Patres confirmant, multi Catholici Doctores; Novatorum quid curem turbam? Tertiò, quia Sacerdotii quoque functiones, & munia, ſicut, & regni myſticè, & ſpiritualiter intellectas obeunt Chriſtiani, favet huic explicationi (b) Leo loco mox citato, ubi rationem aſſignat cur Chriſtiani Reges, & Sacerdotes dicantur, *Quid enim* ait, *tam Regium, quam ſubditum Deo animum, corporis ſui eſſe rectorem? & quid tam Sacerdotale, quam vovere Domino conſcientiam puram, & immaculatas pietatis hoſtias, de altari cordis offerre?* Confirmat hanc interpetrationem Origenes, (c) *Unuſquiſque noſtrum*, inquit, *habet in ſe holocauſtum ſuum, & holocauſti ſui ipſe ſuccendit altare, ut ſemper ardeat: ego ſi renuntiem omnibus quæ poſſideo, & tollam Crucem meam, & ſequar Chriſtum, holocauſtum obtuli ad altare Dei; aut ſi tradidero corpus meum habens charitatem, & gloriam martyrii conſequar, holocau-*

(a) Hieronym. Dialog. contra Luciferianos.

(b) Leo ſerm. 3. citato.

(c) Origen. ho. 9. in cap. 16. Levitici, ubi plura addit, quibus ſimilia habet hom. 4. in cap. 6. Levit. & alibi.

A *ſtum meipſum obtuli ad altare Dei, ſi diligam fratres meos, itaut animam meam ponam pro fratribus meis, ſi pro juſtitiâ, pro veritate uſque ad mortem certavero, holocauſtum obtuli ad altare Dei: ſi membra mea ab omni concupiſcentiâ carnis mortificavero, ſi mundus mihi crucifixus ſit, & ego mundo, holocauſtum obtuli ad altare Dei, & ipſe meæ hoſtiæ Sacerdos efficior*. Plura B in eandem ſententiam tum Origenis, tum aliorum Patrum teſtimonia, quartam cauſſam aſſignaturus omitto, quia nempe Chriſtiani omnes ſunt membra Chriſti Regis, & Sacerdotis; hanc ſupra tradidit (d) Auguſtinus, confirmat verò (e) Agobardus Epiſcopus Lugdunenſis in tractatu de privilegio, & jure Sacerdotii, ubi habet, *Omnes fideles, verè membra ſummi Sacerdotis, Dei videlicet, ac* C *Domini noſtri Jeſu Chriſti Mediatoris Dei, & hominum, factos eſſe ab eo, Patris regnum, & Sacerdotes, dicique genus electum, regale Sacerdotium, & eſſe ſub capite ſummo unum Sacerdotem*. Cujus rei confirmationem profert ex veteri lege, in quâ nempe non omnium ſacrificiorum offerendorum poteſtas erat penes Sacerdotes, & (f) Levitas, ſed ſingulis è populo per familias ſuas Paſchalis D Agni offerendi, jus fuit imo, & præceptum, quod quidem ſi ad Populum Chriſtianum transferas, rectè addere poteris, non cujuſcumque ſacrificii ſublatam ipſi poteſtatem, ſed ei permiſſum eſſe, ac præceptum; offerre (g) *Sacrificium Juſtitiæ*, (h) *Immolare Deo ſacrificium laudis*, offerre, (i) *Sacrificium Deo ſpiritum contribulatum cor contritum, & humiliatum*, (k) *reddere vitulos labiorum ſuorum* & (l) membra ſua parare templum Spiritus Sancti: quæ quidem omnia myſticam, ut ſuprà diximus, non autem hierarchicam,

(d) Aug. ſuprà.

(e) Agobardus, de privileg. & jure Sacerdotii, to. 3. Biblioth. Patrum.

(f) Exod. 12.

(g) Pſal. 4. & 50

(h) Pſal. 49.

(i) Pſal. 50.

(k) Oſeæ 14.

(l) 1. ad Cor. 6

quæ in prædicatione Verbi divini, Sacramentis diſtribuendis, & Sacrificio corporis Chriſti, ac ſanguinis offerendo conſiſtat, Sacerdotii rationem laicis convenire poſſe demonſtrant.

V. Cùm autem D. Petrus Paſtores hortatur, ne dominentur in Cleris; quidni eo ſenſu intelligi poſſit, ut moneat Sacerdotes, ne inferioris ordinis Clericos contemnant, ne præ aliis in ejuſdem miniſterii partem adſcitis ſuperbiant, aut ſupra illos fauſtoſo habitu, graviori inceſſu, triſti ſupercilio, impotenti imperio, geſtu tumido, auſtera voce, inſoleſcant: per Cleros enim inferioris ordinis Clericos interpetratur (a) Hieronymus, (b) Oecumenius & alii: quæ interpretatio ſi vera ſit, ut ſanè mihi non poteſt non videri vera, quid quæſo iſta ad propoſitum? quaſi verò ex eo quod Sacerdotum inſolentia in Clericos prohibeatur, Clericorum & Laicorum diſtinctio evertatur! Nihil certè iſta ad noſtram Andromacham. Sed eſto per *Cleros*, omnes Chriſtifideles intelligantur, ut intellexere (c) Cyrillus Alexandrinus, & pauci alii, quid exinde ad evertendam Laicorum & Clericorum diſtinctionem inferri efficaciter poſſit, nemo ſapiens advertet: fatendum (d) enim eſt Chriſtianos omnes populum eſſe acquiſitionis, quem nempe Chriſtus acquiſivit pretio ſanguinis ſui; eſſe τὸν κλῆρον, ſortem, & hæreditatem Domini, ſi cum reliquis gentibus, Ethnicis, infidelibus, &c. comparentur: Sacerdotes tamen ex omnibus Chriſtianis ſpecialem Dei eſſe hæreditatem cui ſpecialiter dicati ſunt, tum per deſtinationem ad ſacra officia in ejus cultum exhibenda; tum per caſtitatis profeſſionem, quam in majoribus ordinibus conſtituti emittunt; tum per ſæcularium curarum abrenunciationem, quæ à ſingulis Clericis plus, vel minus, prout pro majoribus ordinum incrementis ma-

A jor virtutis debet eſſe profectus, vel ab ipſa Clericali ſuſceptione ſpondetur; eo nimirum modo, quo Judaicus olim populus, cum reliquis nationibus collatus ſpecialis Dei hæreditas dicebatur, quia tunc temporis, (e) *Notus* erat *in Judæâ Deus, in Iſrael magnum nomen ejus*, (f) *nec erat alia natio tam grandis, quæ haberet Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter aderat ipſis:* quamvis Levitica
B tribus, quæ religionis officiis ſpeciatim mancipata erat, Dei quoque hæreditas ſpecialis, & peculiaris diceretur, juxta ea quæ in Deuteronomio legimus, (g) *Dominus enim eſt hæreditas eorum* (Levitarum nempè) *ut locutus eſt eis*. Eadem cleri, & populi apud Chriſtianos eſt ratio.

VI. Inſtant, reprehendi à (h) D. Petro dominatum, principatum, auctoritatem, atque imperium Sacer-
C dotum in reliquos ex plebe. Reſpondemus non reprehendi poteſtatem, ſed abuſum poteſtatis; non damnari Eccleſiaſticum principatum, ſed principatus vanitatem in minis, ac terroribus conſiſtentem: non prohiberi primatum in Eccleſiâ, ſed tyrannicum, ſuperbum, impotentem dominatum excludi, verbum Græcum κατακυριεύοντες, *dominantes*, in malam partem accipi nemo neſcit:
D ut videre eſt in iis verbis Chriſti Domini, (i) *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non ſic; ſed qui major eſt inter vos fiat ſicut minor:* Quibus verbis, ſicut aliquem inter Apoſtolos majorem, & principem fore ſignificat, cui à reliqua Chriſtianorum ſocietate obediatur: ita eidem præcipit, ut ſe non ficta animi demiſſione pro minimo gerat: Ideo ne verò ſequitur nullum Clericorum ordinem à laicis ſecretum eſſe; aut Clericos cum laicis confundendos atque permiſcendos? dormientium, vel potius delirantium hæ conſequentiæ ſunt.

(a) Hieron. ep. 2. ad Nepotian.
(b) Oecumen. in 1. Petri caput 2.
(c) Cyrill. Alexand. lib. 1. in Iſa. cap. 3.
(d) Apocal. 20.
(e) Deuter. 4.
(f) Pſal. 75.
(g) Deuter. 18.
(h) 1. Pet. 5.
(i) Lucæ 22.

VII. Ul-

VII. Ultimo respondent Catholici ad ea quæ ex Tertulliano adducta sunt, ejus auctoritatem postquam in Montani hæresim incidit, nullius vel exigui ponderis esse debere: cum enim Montanus, & qui eum secuti sunt Cathari Hierarchicum Ecclesiæ ordinem turbarint, Clericorum eandem, quam laicorum conditionem esse voluerint, quid mirum si Tertullianus postquam eorum erroribus dementatus fuit, quædam scripserit quę Catholicæ religioni præjudicium facerent? ea tamen quæ ex Tertulliano proferuntur non apertis nostris hæreticis favere videntur: nam esto apud Tertullianum hæc verba legantur, ([a]) *Nonne & laici Sacerdotes sumus: scriptum est regnum quoque nos, & Sacerdotes Deo, & Patri suo fecit.* ([b]) *Differentiam inter ordinem & plebem Ecclesiæ constituit auctoritas.* Quibus humanâ tantum lege differentiam utriusque ordinis Clericalis, & laici statutam videtur docuisse; ea tamen quæ immediatè subjunxit, *& honor per ordinis consensum sanctificatus à Deo*, instituti à Deo Clericalis ordinis testimonium videntur continere. Sequentia verba difficultatem augent: *Ubi Ecclesiastici ordinis est consessus; & offert, & tinguit Sacerdos, qui est ibi solus.* ([c]) *Sed & ubi tres, Ecclesia est; licet laici: unusquisque enim de suâ fide vivit:* ([d]) *Nec est personarum acceptio apud Deum: quoniam non auditores legis justificabuntur à Deo, sed factores, secundùm quod & Apostolus dicit. Igitur si habes jus Sacerdotis in temetipso; ubi necesse est habeas, oportet etiam disciplinam Sacerdotis, ubi necesse est sit habere* (nota corruptum textum ita à nobis restitui ex antiquo, quod aliquando legimus exemplari, in quo verba illa, *Jus Sacerdotis*, quæ inutiliter repetita in Tertulliani libris à Beato Rhenano, & Pamelio editis habentur, minimè reperiuntur) *Digamus tinguis, digamus offers &c.* iis enim verbis ostendi videtur Tertulliani eam mentem fuisse per omnia ordines Sacerdotum, & laïcorum, seposita humanarum legum auctoritate exæquandos esse, eaque in necessitate omnia laicos præstare posse, quæ humanâ lege, & seposita necessitate soli Sacerdotes exequuntur.

(a) Tertul. exhort. ad castitatem cap. 7.
(b) Apocal. 1.
(c) Matth. 18.
(d) Rom. 2.

VIII. Scio tamen viros doctos, & graves aliter Tertullianum interpetrari, eamque docere Tertulliani mentem fuisse; non ut ex sola legis humanæ auctoritate, Clericorum, & laicorum ordines discretos esse voluerit, sed divina insuper institutione separatos, cui tamen humanà lex, ad majorem utriusque ordinis distinctionem accesserit: non ut perfectam Ecclesiam absque Sacerdote esse putaverit, sed imperfectam solummodo, quæ obtinendis à Deo pluribus beneficiis sufficiat; adeò ut in medio duorum vel trium in nomine Christi congregatorum, absentibus licet Sacerdotibus, Christus quoque per suam gratiam, & assistentiam præsens haberi poſsit: non ut sacrificii veri, & & propriè dicti, Corporis & Sanguinis Christi Domini offerendi, etiam quacumque necesſitate urgente, potestatem laicis inesse crediderit: sed alterius, & impropriè dicti, seu mystici, quod in sincera precum oblatione, & cordis mortificatione consistat, ut supra explicuimus, sive etiam symbolici, eulogiarum nempe, & aliarum oblationum, quæ incruentum in altari sacrificium repræsentet, de quibus fortè probabile est Tertullianum intelligi, ità ut hæc sit Tertulliani ratiocinatio, laicos omnes Monogamos esse debere, sicut & Sacerdotes, tum quod sacerdotii aliqua ratione sint participes in quantum in necessitate baptizant, & sine Sacerdote in commune orant, mysticamque Deo oblationem offerunt,

runt, & symbolicam; eosque proindè, qui Sacerdotii jure aliqua ratione perfruuntur, eadem cum iis disciplina debere constringi, tum quod Sacerdotio non debeant inepti evadere, cum ex laicis Sacerdotes eligantur, ideoque laicos Monogamos esse debere sicut & Sacerdotes: nam ut ibidem subdit. *Omnes nos Deus ita voluit dispositos esse, ut ubique sanctiones ejus obeundi sit disciplina: usque adeo, nisi laici ea observent, per quæ presbyteri adlegantur, quomodo erunt presbyteri, qui de laicis adleguntur?* neutiquam verò ea ipse argumentatione utatur, quasi per omnia idem jus laicis & Sacerdotibus vendicet, eundemque utrorumque ordinem indiscretum esse ex institutione divina constituat: ex quo si Sacerdotes debeant esse Monogami, laicos quoque Monogamos esse debere contendat; simili quoque ratione vel interpetranda, vel ut hæretica neganda ista, quæ ex eodem (a) Tertulliano proferri possunt, *cum extollimur, & inflamur adversus Clerum, tunc unum omnes sumus, tunc omnes Sacerdotes; quia Sacerdotes nos Deo, & Patri fecit: cùm ad peræquationem disciplinæ Sacerdotalis provocamur, deponimus infulas, & pares sumus.* Sed hæc fusiorem indagationem requirunt.

(a) Tertul. lib. de Monogam. cap. 12.

IX. Firmiores jam pro Catholica sententia quam (b) Tridentina synodus definivit, probationes audiamus. (c) Prima hæc sit, quod ab ipsa mundi creatione vel ipso naturæ ductu, hujusque luminis indiciis, quod super nos signatum est, aliqui, semper à reliqua plebe electi fuerunt, qui Sacerdotii functiones obirent; cui muneri olim ante legem Mosaïcam primogenitos delectos fuisse, ex Hæbreis referunt (d) Hieronymus, (e) Abulensis & alii. Inter Ethnicos verò quamvis à vera fi-

(b) Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 3. & 4. & can. 1. 2. 3. 4.

(c) Vide ea de re epist 63. fusiorem Ivonis Carnotensis Leudoni.

(d) Hieron. in quæst. sive tradit. Hebraicis in Genes. ad locũ ex Genes. 27. tomo 3. operum D. Hieron.

(e) Abulensis in cap. 25. Genes. num. 76.

A de extorres, aliqui semper delecti fuerunt, qui Sacerdotii functionibus vacarent, à reliqua plebe secreti, ut notat (f) Aristoteles, qui eos ut membra Reip. a reliquis distincta, eademque necessaria recensuit: congruum enim & consentaneum judicarunt, ut cum omnia Deo deberent, nec unicuique divino cultui sedulo vacare liceret, suo scilicet negotio occupato, aliquos ex populo destinarent, qui
B uni divino cultui intenderent, & religionis officiis ex sui status obligatione incumberent: Aucta vero per (g) Mosaïcæ legis promulgationem religionis procurandæ, & excolendę sedulitas, destinata scilicet ad hæc munia, ab ipso omnium parente Deo, (h) Levitica Tribu; quæ sacris muniis mancipata, sacrificiis antiquæ legis, & sacris ritibus peragendis inservire, doctrinæque de Deo tradendæ curam
C gereret. Sacerdotium itaque à reliquorum Judæorum statu distinctum est: tantum abest verò, ut per evangelicæ legis gratiam, ipsum penitus abrogatum sit, & cum Christianorum omnium statu confusum; cum potius in alios melioris notæ, qui non carnali lege sacerdotes nascerentur, sed (i) *per prophetiam*, ut ait Apostolus, evangelii ministri eligerentur, Sacerdotii jura transmissa sint; sic enim loquitur
D Apostolus, (k) *Translato Sacerdotio necesse est, ut & legis translatio fiat.* Nam qui (l) *non venerat solvere legem, sed adimplere*, Sacerdotium quoque non venit abrogare, aut ad infimam cujuslibet plebeii hominis classem deiicere, sed consummare, & in cœlestium virorum manus transferre. Quod si in veteri testamento Saül reprobatus, (m), Ozias lepra percussus, Dathan, & Abiron vivi terræ hiatu absorpti leguntur, quod cùm essent ex aliena tribu, sacrificium tamen offerre, thuribulum in manus assumere, incensum adolere

(f) Aristot. 7. Polit. cap. 8.

(g) Exodi 13. num. 1. 3. & 8.

(h) Levit. 23. & alibi passim.

(i) 1. ad Timot. 4.

(k) Ad Heb. 7.

(l) Matth. 5.

(m) 2. Reg. 13. Paralip. 26. Numer. 16.

lere temeraria præsumptione tentassent; an putas minori pœna plectuntur, qui non legitimè ordinati sacras functiones obire jam præsumpserint? (a) 2. Cor. 13. (a) *Quod si ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria; quanto magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis gloria est, multo magis abundat ministerium justitiæ in gloria*. Quod si inferioris legis Sacerdotes stabilem consequebantur dignitatem; (b) Ad Heb. 8. quanto magis ii, qui (b) *melius sortiti sunt ministerium, quanto melioris testamenti mediatores, à Deo constituti sunt quod in melioribus repromissionibus sancitum est?* quantò ii, qui euangelii, seu meliorum promissionum nuntii facti sunt, & augustioris longè sacrificii operatores creati, melioris præ istis conditionis (c) Ad Heb. 10. effici debebunt? quod (c) *si umbram habens lex futurorum bonorum non ipsam imaginem rerum*, Sacerdotes, ac sacrorum ministros à laicis distinxit, illosque eis prætulit; quantò meliori jure, nova lex, cujus verius est, amplius, perfectiusque Sacerdotium, Clericos discernet à laicis, hosque illis constanti ordinatione subiicjet?

X. Altera ratio petitur ex statu Ecclesiæ, quem nobis divinus Apostolus adumbravit, in quo diversa membra à Deo statuta esse ostendit, (d) Ad Ro. 12. Clericosque à laicis distinctos, (d) *Sicut enim*, inquit ad Romanos, *in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra*. Idem sic loquitur ad (e) 1. Cor. 12. Corinthios, (e) *Si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra unumquodque eorum in corpore, sicut voluit. Quod si essent omnia unum membrum, ubi*

A *corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus;* & paulò post: *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes genera linguarum, interpretationes sermonum. Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? &c.* quibus similia

B habet ad Ephesios, (f) *Et ipse dedit* (f) Ad Ephes. 4. *quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi:* hæc Paulus: *Si quis* au-

C tem ut rectè advertit Tridentina Synodus, (g) *omnes Christianos pro-* (g) Trid. synod. sess. 23. cap. 4. *miscuè novi testamenti Sacerdotes esse, aut pari inter se potestate spirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Ecclesiasticam* Cantic. 6. *hierarchiam, quæ est ut castrorum acies ordinata, confundere, perinde ac si contra beati Pauli doctrinam omnes Apostoli, omnes Evangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores.*

D XI. Tertia ratio, quia nempe Scriptura sacra Euangelii ministros quosdam, quos Clericos dicimus, à Deo regendæ Ecclesiæ præfectos, eosdem solemni ritu ordinatos memorat: Matth. 10. & ult. ut enim omittam Apostolos, ac se- Marci 3. ptuaginta discipulos à Christo Domi- Lucæ 6. 10. & 22. no electos, & ab eo Sacramentorum administrandorum, verbi divini prædicandi, populi regendi potestatem accepisse, ac per insufflationem Christi (h) Episcopos inauguratos fuisse, ut (h) Joan. 20. pariter sileam manus impositionem, qua (i) Timotheum ordinatum (i) 1. ad Timot. 4. & 2. meminit Apostolus: num verba ista

Pauli

Pauli (a) *ſic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores miſteriorum Dei*: Nonne iſta ab eodem prolata, (b) *Idoneos nos fecit miniſtros novi teſtamenti*: nonne illas ejuſdem Pauli; (c) *Nemo aſſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: nonne denique hæc quæ coram presbyteris Epheſinæ Eccleſiæ in concione proloquutum eundem Apoſtolum refert Lucas in actibus Apoſtolorum, (d) *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos conſtituit Spiritus Sanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*: Nonne inquam hæc omnia, divinam ordinationem probant, qua ſacri quidam Chriſtianæ religionis miniſtri eligi debeant, qui populo præficiantur, ejuſque ſaluti procurandæ ſedulam operam impendant? Clericorum proinde, ac laicorum ordines diſcretos, ac diſtinctos eſſe nonne iſta omnia manifeſtè demonſtrant?

XII. Quarta ex modo loquendi Scripturæ ſacræ deſumitur, ſecundùm quem ſcilicet Clericorum, & laicorum ordines ſecretos eſſe apertè, ni fallor, innoteſcit: ſic enim v. g. D. Paulus, (e) cùm ſe Apoſtolum nominaret *ſegregatum* dixit, *in Euangelium Dei*; quo verbo ſatis oſtendit Clericos à laicis ſecretos, & ſegregatos eſſe, nec utrumque eorum ordinem eſſe confundendum. Similiter acta Apoſtolorum dum Sauli, & Barnabæ ordinationem deſcribunt, hanc vocem Spiritus ſancti auditam eſſe referunt, (f) *Segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod aſſumpſi eos, tuncque jejunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*, cùm videlicet ordinatos dimitterent: quæ quidem à D. Luca notata ſunt, ut ſciremus eos, qui Clerici ordinati ſunt, non eſſe amplius de grege cæterorum Chriſtianorum, ſeu non remanere intra plebeium ordinem, nec in populi claſſe numerandos eſſe. Annuit D. Paulus, (g) *omnis*, inquit, *Pontifex ex hominibus aſſumptus conſtituitur in iis, quæ ſunt apud Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis*. quid eſt enim Pontificem ex hominibus aſſumptum eſſe, niſi ſupra cæterorum hominum naturam evectum eſſe & apicem dignitatum conſcendere, ac ſupra homines eſſe? ex hominibus Sacerdotes aſſumuntur, ut non humana, ſed divina miniſteria exequantur; ob quod etiam Chriſtus Dominus poſtquam Apoſtolos rogavit, (h) *quem dicunt homines eſſe filium hominis*, non dubitavit addere, *vos autem quem me eſſe dicitis*: ut non homines Apoſtolos, ſed ſupra homines eſſe oſtenderet; quæ proinde in reliquorum hominum claſſem deiicere, non apertis iſtis Scripturæ Sacræ ſententiis contradicere eſt?

XIII. Quintum, & potiſſimum argumentum eſt praxis Eccleſiæ Catholicæ, quæ Clericos ſemper diſtinxit à laicis: nam & ordinationis Clericorum Canones (i) Apoſtolorum, Conſtitutiones (k) Apoſtolicæ Clementis, Dionyſius, (l) Tertullianus, (m) Cyprianus (n) ne alios innumeros proferre, vel numerare cogar, meminerunt. Quàm vero eminentiorem laicis locum tenerent, docere poterit idem Dionyſius, (o) tum in Eccleſiaſtica hierarchia, tum in Epiſtola ad Demophilum: quam conſtantem locum poſſiderent, loquatur (p) Terrullianus, ubi hæreticorum ordinationum, contra Catholicæ Eccleſiæ morem levitatem condemnat, quæ ad noſtrorum hæreticorum mores carpendos rectè conjici poſſunt, *Omnes*, inquit, *tument, omnes ſcientiam pollicentur. Ante ſunt perfecti Cathecumeni, quàm edocti: ipſæ mulieres hæreticæ quam procaces, què audeant docere, conten-*

(a) Ad Tim. 1. 1. Cor. 4.
(b) 2. Cor. 3.
(c) Ad Hebr. 5.
(d) Act. 20.
(e) Ad Rom. 1.
(f) Act. 13.
(g) Ad Hebr. 5.
(h) Matth. 16.
(i) Canon Apoſt. 1.
(k) Conſt. Apoſt. lib. præſertim 8.
(l) Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 5.
(m) Tertull. de idololat. c. 6. de præſcript. cap. 41. Apologet. cap. 39. & alibi.
(n) Cypr. epiſt. 33. 35. 68. & aliis plurib.
(o) Dionyſ. tot. lib. de Eccleſ. hier. maximè cap. 5. & epiſt. ad Demophilum.
(p) Tertull. de præſcrip. ſup.

tendere, exorcismos agere, curationes repromittere, forsitan & tingere; ordinationes eorum temerariæ, leves, inconstantes, nunc Neophytos collocant, nunc sæculo obstrictos, nunc Apostatas nostros, ut gloria eos obligent, quia veritate non possunt: Nusquam faciliùs proficitur, quàm in castris rebellium, ubi ipsum esse illic, promereri est: itaque alius hodie Episcopus, cras alius; hodie Diaconus, qui cras Lector; hodie Presbyter, qui cras laicus: nam & laicis sacerdotalia munia injungant. Numquam ovum ovo similius, quàm nostri temporis novatorum mores, cum antiquorum istorum, quos Tertullianus depingit, hæreticorum moribus, ut vel nostro sæculo Tertullianus vixisse, vel nostrorum hominum vitia præsaga mente divinasse aliud cogitantibus videri possit. Sed longè plura ad Catholicam istam sententiam stabiliendam inferiùs proferentur.

CAPUT III.

Quibus modis secretio illa Clericorum à Laicis peragatur. Ubi de differentia Sacerdotii antiquæ, & novæ legis.

I. Quemadmodum (a) gradus initiandi militem sunt probatio, cingulum, & relatio in numeros. Sacramentum enim militis à duobus posterioribus nihil est diversum; tunc à milite postulabatur, emittebaturque, cùm accepta à principe sacra probatoria cingulum acciperet, & in numeros referretur: ita ii sunt gradus Clericorum initiandorum, quibus à laicorum turba secernuntur, ac segregantur. Primò quidem diligenti præhabito examine eliguntur futuri Dei Ministri: Tum sacris ritibus initiantur: Tandem alicui Ecclesiæ, ceu milites cohorti, in eâ, stipendia merituri, inscribuntur; ubi nempe sua professione fidem fecerint, & se Deo Sacramento obstrinxerint.

(a) Lege 3. & l. penult. ff. de testam. militis, l. militis. ff. ex quibus caussis manu. & lege neminem C. de re militari.

II. Hujus etiam rei exemplum peti potest à creatione ministrorum veteris Testamenti; primùm enim designari solebant personæ, quæ Sacerdotio fungerentur: tum observatis variis cæremoniis consecrabantur: ultimo tandem loco ad usum ministerii applicabantur: quibus respondent in nova lege hæc tria, electio ordinandi, consecratio electi, seu inauguratio sacra, & incardinatio, qua alicui Ecclesiæ, quæ ipsius titulus dicitur, adscribitur: cum hoc tamen discrimine, quòd in veteri lege nón tam electione, quàm successione carnali, filii in parentum locum designarentur, dummodo ab iis defectibus immunes forent, quæ fusè in (b) Levitico describuntur, & quorum mysticam significationem eleganter in libro Pastoralis tradit (c) Gregorius Magnus: in nova autem lege non filii parentibus, sed Sacerdotales, & Apostolici viri Apostolis, & Sacerdotibus sufficì, ac subrogari debeant. Item quod in antiqua lege Sacerdotum partitio non per Ecclesias aut templa fieret, quibus diversis diversi adscriberentur ministri, sed pro diversitate ministeriorum, atque officiorum, quæ per vices, diversis è (d) Levitica turba familiis in eodem Hierosolymitano templo (quod in tota Judæa unicum erat) obeunda committerentur, totius Leviticæ tribus destitutio fieret.

(b) Levit. 21.

(c) Gregor. lib. pastor. par. 2, cap. 11.

(d) Vide Num. cap. 3. & 4. nec non 1. Paralip. pass. maximè c. 6. 23. & 26.

III. Hæreditario igitur jure Mosaïcæ legis ministri assumebantur, & ad officia divina obeunda vocabantur: omnes siquidem debebant esse (e) Leviticæ tribus, quæ sola divino cultui devota, & dicata erat: ob idque nomen Levi, *assumptum*, seu *appli-*

(e) Numer. 3. & 8.

(a) Hieron. in cap. 2. Marci.
(b) Beda in interpret. nominũ Hebr. to. 3.

applicatum, (a) Hieronymus & A (b) Beda, interpretantur. Sacerdotes verò non à Levi tantum, verùm etiam ab Aaron, qui (c) Leviticæ tribus fuit, per paternam lineam originem trahere oportebat. Undè miserrimum (d) Chore terra dehiscens deglutiit, quod cùm esset ex tribu Levitica, non autem ex Aaronis familia, Sacerdotii honorem temeraria præsumptione adversùs Dei ordinationem, Aaronis filiis B invidisset.

(c) Numer. 18. & Ecclesiastici 45.
(d) Num. 16.

IV. Summò verò Pontifici pari modo primogeniti (e) succedebant, Patribus nimirum filii, qui in dignitate Patrum, natalium prærogativa veniebant: sic Aaron primogenitus ipsius Eleazar, Eleazarum Phineés, hunc alii continuata filiorum serie in Pontificatu gerendò exceperunt: donec in Sadoch interruptus ordo; in Josue filio Josedech C restitutus; in Jasone fratre Oniæ perturbatus: in Menelao ejus successore neglectus; tandemque Synagoga ad finem properante, Hircano Summo Pontifice mortuò, omnino eversus fuerit.

(e) Legatur Joseph. in antiquitat. Judaïcis.

V. Novæ autem legis ministri nón hæreditario jure designantur, sed à Deo per homines servatis præscriptis in Ecclesia formulis, & diligenti habito examine assumuntur. D Vetus hic in Armeniorum regione, quem sexta (f) Synodus explosit, error fuit, ut néminem in Clerum cooptandum ducerent, nisi qui ex genere Sacerdotali orti essent, Judaïcosque in eo ritus sequerentur, quos novæ legi minimè congruere plurimæ rationes suadent. Hunc tamen errorem secuti aliquando sunt Hiberni ad S. Malachiæ (g) usque tempora, apud quos Primates nativitatis prærogativa constituebantur, in qua extirpanda superstitione plurimum sanctissimus ille vir laboravit.

(f) 6. Synodus c. 33.
(g) Bernardus in vita S. Malachiæ.

VI. Hormisda (h) Summus Pontifex epistola ad universos Hispaniæ Episcopos hanc rationem innuere videtur, cur Judæis potius Sacerdotes nascerentur, quàm electione obtingerent, ne videlicet cùm essent maximè carnales, suisque commodis valde addicti Sacerdotia mercarentur, eaque venialia exhiberent, vel ad ea non vocati, non legitimè electi irrumperent: alia verò populi Christiani melioribus documentis imbuti debeat esse ratio. *Nec leve* inquit, *nec vanum fuit, quòd nec apud veteres quidem, nisi Levitici generis viri ad sancta admittebantur altaria, nè pessimè meritis contemptis, aut pretio, aut præsumptione ad sacros cultus impar accederet. Tunc migrabant per illam prærogativam familiarum ad instituta cultorum: nunc est doctrina pro genere; quod illis fuit nasci, hoc nobis imbui: illos tabernaculo dabat natura, nos altaribus parturit disciplina*.

(h) Hormisda epist. 25. num. 2. tom. 2. Concil. part. 1.

VII. Alteram nobis rationem insinuat D. Augustinus, (i) *Deus*, inquit, *non ex genere carnis, & sanguinis, sicut erat primùm secundùm ordinem Aaron: sed sicut oportebat in testamento novo, ubi secundùm ordinem Melchisedech summus Sacerdos est Christus, pro cujusque merito, quod in eo divina gratia contulerit, Levitas & Sacerdotes eligit*, ac si dicerent carnale fuisse legis Mosaïcæ Sacerdotium in quo nonnisi carnalia sacrificia offerebantur: spiritale verò Sacerdotium esse novæ legis, in qua (k) *in Spiritu & veritate oportet adorare*: ideoque consentaneum fuisse, ut illud carnali propagine deferretur: hoc verò spirituale iis conferretur, qui (l) *Spiritum adoptionis filiorum* pleniùs fuerint consecuti: & hæc etiam causa est, ob quam, ut notat (m) D. Thomas, Christus non de tribu Levitica, sed regia

(i) Augustinus.
(k) Joan. 4.
(l) Ad Rom. 5.
(m) D. Thomas 3. parte quæst. 22. art. 1. ad 2.

regia nasci voluerit, ne videretur per carnalem originem Sacerdos factus carnale tantum Sacerdotium nobis invexisse.

VIII. Tertiam rationem ex eo petere possumus, quod cùm (a) *optimum quemque electio inveniat: nasci autem, & generari à principibus fortuitum, nec ultra æstimetur*; decebat in nova lege, cujus ministri, ac Sacerdotes perfectionis sunt magistri, non nativitatis sorte, nec prærogativa natalium Sacerdotes fieri; sed optimum quemque ad ministeria Ecclesiastica eligi, qui cæteris non minus probitate morum anteiret, quàm status dignitate: in hanc sententiam Patres conspirant: in hunc sensum de Christo Ecclesiæ fundatore loquentem audiamus D. Clementem his verbis, (b) *Pro una tribu Sacerdotali jussit, ex unaquaque gente optimos quosque ad Sacerdotium eligere, neque corporum vitia contemplari, sed religionem, & vitam.* Similiter Cyprianus, seu quicunque alius auctor est sermonis de unctione Chrismatis, & aliis Sacramentis inter opera D. Cypriani, (c) *Nec sunt* inquit, *hæreditariæ successiones Pontificum, vel uni Leviticæ tribui ministeria assignata: sed de omni tribu, & gente, & lingua, quos dignos, & idoneos divina probat electio, secundùm vitæ non generis meritum statuit Sacerdotes.* Huic consentit S. Leo summus pietate, doctrina, & supremæ cathedræ auctoritate Pontifex, (d) *Cùm*, inquit, *hujus divini Sacerdotii Sacramentum, etiam ad humanas pervenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod caro & sanguis creavit, eligitur, sed cessante privilegio Patrum; & familiarum ordine prætermisso, eos rectores Ecclesia accipit, quos Spiritus sanctus præparavit, ut in populo adoptionis Dei, cujus univer-*A *sitas Sacerdotalis, atque Regalis est, non prærogativa terrenæ originis obtineat unctionem, sed dignatio cælestis gratiæ gignat Antistitem.*

(a) Tacitus lib. 1. hist.

(b) Constit. Apostol. lib. 6. cap. 23.

(c) Cyp. serm. de unct. chrismatis.

(d) S. Leo serm. 2. in die anniversario assumptionis suæ.

IX. Quarta ratio petitur ex universitate Ecclesiæ Catholicæ, quæ cùm per totum orbem diffusa sit, non oportet ejus Sacerdotium uni tribui affixum esse, sed (e) *Imperaturus omnibus, eligi debet ex omnibus*: nec universalitas Sacerdotii Chri- B stiani unius, vel plurium familiarum quacumque amplitudine debet esse restrictum.

(e) Plinius in Panegyr. Traj.

X. Quinta ex duratione Sacerdotii Christiani desumitur: Neque enim Sacerdotium Christi secundùm ordinem Melchisedech, quod stabile est, constans, & sempiternum, adeò infirmo fundamento inniti debet, & fluxo, ut per generationum sibi succedentium tramitem decurrat, qua- C rum scilicet ordo confundi, atque interrumpi, necessariaque series memoriâ hominum eximi potest. Quod enim apud Judæos jam accidisse videmus, ut incerta sit & dubia, imò potius ignota tribuum omnium, sacerdotaliumque familiarum continua series, quo vel uno Sacerdotii ipsorum certitudo convellitur, quod uni ex divina ordinatione familiæ adnexum erat: idem apud Christianos D contingere potuisset, si per carnalem propagationem Sacerdotii auctoritas derivari debuisset. Et quamvis divina providentia efficere potuisset, ut generationum istarum ordinaria successio nec casu turbaretur, nec oblivione deleretur; minùs tamen constans videretur Sacerdotii illius diuturnitas, quæ succedentium sibi invicem generationum dubiâ plerumque apud homines serie fulciretur: majoris verò erit firmitatis, si Sacerdotium Christianæ religionis, quod ad omnes generationes extendendum promittitur, indeficienti generationum

quarumlibet successione resarciatur. A

XI. Sexta, & potissima causa videtur esse Sacerdotum novæ legis cælibatus; ab iis enim, qui continere jubentur, quomodo Sacerdotalis familia duceretur? Neque verò Sacerdotibus antiquæ legis commercii maritalis jura laxata sunt, *Quibus*, ut habet Siricius (a) Papa, *expleto deservitionis suæ tempore, uxorius usus solius successionis causa fuerat relaxatus: quia non ex aliâ, nisi ex* B *tribu Levi quisquam ad Dei ministerium fuerat præceptus admitti:* unde cum Dominus noster Jesus Christus, (b) *Legem non venerit solvere, sed adimplere*, & Ecclesiam suam majori castitatis laude florere voluerit, hæc à Deo inspirata Sacerdotes omnes, aliosque Ecclesiæ ministros justissimâ lege constrinxit, ut à die ordinationis suæ corda & corpora soli Deo manciparent, nec deinceps C carnalis generationis lege ad Sacerdotium conscenderent.

(a) Siricius ep. 1. ad Himerium Tarraco. c. 7. tom. 1. Conc.

(b) Matth. 5.

XII. Ultima tandem ratio est, quia Sacerdotium Melchisedech typus est Sacerdotii Christi: hunc autem speciatim observat Apostolus, (c) *Sine patre, sine matre, sine genealogia fuisse*: quòd cùm ad generationem Christi æternam, & temporalem referri possit; non incommodè etiam ad id innuendum adduci potest, quod jam intendimus: Sacerdo- D tium videlicet apud Christianos nulla habitâ genealogiæ, vel parentelæ ratione fore conferendum. Quod disertè explicat Sanctus Leo his verbis, quæ quintam pariter à nobis superiùs assignatam rationem illustrant, (d) *Ipse est enim* (de Christo loquitur) *de quo propheticè scriptum est: Tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech: hoc est non secundùm ordinem Aaron, cujus sacerdotium per propaginem sui seminis currens, temporalis ministerii fuit, & cum veteris testamenti lege cessavit: sed secundùm ordinē Melchisedech, in quo æterni Pontificis forma præcessit.*

(c) Ad Heb. 7.

(d) S. Leo serm. 2. in die anniver. assump. ad Pontif. Psal. 19.

XIII. Diversâ ergo ratione antiquæ, & novæ legis ministri ad Sacerdotii, & Clericatus functiones designantur: hi electione, illi nativitatis jure. Electionum tam ad ordines sacros, quàm ad beneficia, & dignitates Ecclesiasticas varios modos, & diversas rationes percensere non est instituti nostri, nec otii: alia fortasse eorum omnium exponendorum occasio dabitur: hîc tantùm sacræ ordinationis rationem investigamus, non ut consecrationis dumtaxat spiritalis, seu sacramentalis, verumetiam ut designationis, seu electionis, (titulorum omnium Ecclesiasticorum diversa genera, adscriptiones Clericorum certæ Ecclesiæ, & quæcumque adscriptorum in titulis suis obligationes, quæ aliàs fortasse explicabimus, à nobis tanquam minus necessaria hoc loco omittuntur) significationem habet: uno verbo ea omnia sedulò perscrutabimur, quæ ad ordinationem sacram, quam χειροτονίαν Græci nominant, magis attinere videbuntur.

CAPUT IV.

De nomine Ordinationis, seu CHIROTONIAS.

XIV. Ordinationis apud antiquos ampla est significatio, cùm non solùm ordinationem, verum etiam electionem personæ ordinandæ, itemque ejusdem in aliqua Ecclesia institutionem, & descriptionem significet; pro electione etiam sumi ordinationis nomen res est clarior, quàm ut probari debeat, adeò illustria hujus significationis apud Patres & Concilia exempla prostant. Ex pluribus hæc duo accipe: primum

Beati

Beati Leonis, qui ad Episcopos per Viennensem provinciam scribens ordinationem sæpiùs in hac significatione usurpat: quod in hacce sententia liquidò mihi constare videtur: (a) *Expectarentur certè vota civium, testimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio Clericorum, quæ in Sacerdotum solent ordinationibus ab his qui norunt Patrum regulas custodiri.* Alterum sit ex Concilio Arelatensi 2. ubi hic Canon pro legitima Episcoporum electione statuitur, (b) *Placuit in ordinatione Episcopi hunc ordinem custodiri, ut primo loco, venalitate, vel ambitione submotâ, tres ab Episcopis nominentur, de quibus Clerici, vel cives erga unum eligendi habeant facultatem.*

(a) Leo ep. 89. ad Episc. per Vienn. provinc. constit.

(b) Arelatensi 2. can. 54.

XV. Ratio hujus acceptionis perspicua est, cùm enim, ut notat (c) Budæus, ordinare nihil aliud sit, quàm aliquem ad honorem & magistratum promovere, seu ut loquitur Cicero, ornare, honoribusque augere; ordinatio Ecclesiastica nihil aliud erit, quàm ad Ecclesiasticum ordinem, officiumque promotio: hæc autem non sola Episcopi benedictione, ac manuum impositione, verumetiam electione peragitur: ut enim de Episcoporum creatione fusè differit Goffridus (d) Vindocinensis, quod ad omnium Clericorum promotionem rectè extendere poteris: *In primis firmiter credere nos oportet, & nullatenus dubitare, ut quemadmodum Baptismus Christianum facit, ita electio & consecratio facit Episcopum: & sicut impossibile est sine baptismate Christianum fieri; ita est impossibile Episcopum sine electione, & cõsecratione creari. In ordinatione Episcopi electio & consecratio sic est utraque necessaria, quod consecratio sine electione, & sine consecratione electio Episcopum facere sola non sufficit:* A *nam sicut in baptismate aqua, & invocatio Spiritus sancti sunt necessaria, quæ faciunt Christianum; ità in ordinando Episcopo electio, & consecratio sunt necessitate conjuncta, quæ creant Episcopum: & sicut aquâ solâ, aut solâ invocatione sancti Spiritus, nec Baptismus fieri potest, nec homo esse Christianus; ita solâ electione, aut solâ consecratione nemo ordinari, vel fieri valet Episcopus.*

(c) Budæus in annot. ad l. honores. ff. de decurion.

(d) Goffridus Vindocin. opusc. 2. de ordinat. Episc.

B XVI. Simili quoque de causa, quia nulla olim ordinatio erat absque Ecclesiastico titulo, & unusquisque rectè ad eam promoveri dicitur Ecclesiam cui adscribitur, ordinatio, quæ promotionem Ecclesiasticam significat, pro ipsâ quoque Ecclesiæ alicui adscriptione sumitur; sic passim in (e) Canonibus legere est aliquem, *in aliquo loco, in aliquâ plebe, vel Ecclesiâ ordinari*, id est Ec- C clesiæ, vel loco, vel plebi regendis in sua ordinatione adscribi: eodem quoque modo dum passim in Canonibus Ecclesiasticis, Patrumque sententiis, quorundam Clericorum, vel Episcoporum ordinatio utpotè illegitima, irrita, vel nulla fuisse dicitur; de adscriptione ad aliquam Ecclesiam, vel plebem regendam ordinatio intelligitur, non de ipsa consecratione: quia quibus ordinis executio D non conceditur, ii consecrationis quidem rem suscipiunt, seu characterem, jus verò ad Ecclesiam regendam; quod in institutione, seu investiturâ, ut ajunt, de aliquâ Ecclesiâ, cui quis adscribitur, confertur, non recipiunt. (f)

(e) Arelatens. 1. can. 2. & 21. Carth. 3. can. 46. Cabil. 1. can. 4. Gelas. canon. si quis Monach. 16. qu. 1. Gregor. lib. 1. registri ep. 40. Refertur 16. qu. 1. can. si quem, & alibi passim.

(f) Ordinare idem etiã, quod conferre, cap. si tibi absenti, de præbendis l. 6. Itẽ electio pro præsentatione, ca. querelam, de electione.

XVII. Nomen quoque χειροτονίας, quo passim Græci ad ordinationem significandam utuntur, ambiguum est: etenim verbum istud aliquando ψῆφον, *electionem, seu suffragium* significat, interdum verò καθιέρωσιν καὶ τελεσιουργίαν, *consecrationem & initiationem* quæ fit ab Epi-

Episcopo ordinante. Ad electionem significandam χειροτονίας vocabulum sumptum legere poteris in Concilio (a) Niceno jubente καθίστασθαι ἐπίσκοπον, seu ipsius, ut ibidem habetur, χειροτονίαν ποιεῖσθαι, eligi Episcopum, & designari præsentibus saltem tribus Episcopis, reliquis provinciæ Episcopis suo suffragio annuentibus, sic enim interpretantur hunc Canonem (b) Armenopolus (c), Zonaras (d) Balsamon, & alii passim. Clariùs hanc acceptionem legere est in Canone sexto (e) Concilii Sardicensis, prout ab (f) Arcudio refertur: quo verò auctore ego nescio: nisi fortè is sit Philotheus, quem postea citat, sed dubiæ ni fallor est auctoritatis quicumque ille sit: nam Græcus Concilii Sardicensis textus, tum apud Severinum Binium, cum apud Zonaram, & Balsamonem, necnon Dionysii Exigui versio, quæ & ipsa ab ordinaria hujus Canonis versione aliquantum dissentit, nequaquam his, quæ ab Arcudio referuntur, conveniunt: hic autem Canon ut ab eo profertur sic se habet. (g) Εἰ δὲ ἔτινι ἐπαρχίᾳ εἷς μόνος ἐπίσκοπος κατελήφθη, κἀκεῖνος παρὰ τοῦ μητροπολίτου κληθεὶς εἰς ἐπισκόπου χειροτονίαν μὴ παραγένηται, μήτε μὴν ἀντιγράψῃ, τὸν ἱκανὸν ὁ μητροπολίτης ἐχέτω. Quæ verba ita Latinè reddideris, *Si alicui provinciæ unus duntaxat Episcopus reliquus fuerit, atque is à Metropolitano accersitus ad Episcopi Chirotoniam (hoc est electionem) non venerit, neque rescripserit, sufficientiam Metropolitanus habeat.* Quorum verborum interpretationem tradit (h) Philotheus ab eodem Arcudio citatus (quem nempe patriarcham Constantinopolitanum esse existimo, eum, nisi ego fallor, de quo plura reperies apud Joannem (i) Catacuzenum, (k) & Possevinum) sic autem tradit, ἱκανὸς ἔστω καὶ μόνος

(a) Conc. Nic. can. 4.

(b) Armenop. in sua epit. can. in cap. 4. Conc. Nicen.

(c) Zonaras & (d) Balsam. in eund. can.

(e) Conc. Sardicen. can. 6.

(f) Arcudius de concordia Eccles. Oriental. & Occidental. lib. 6. cap. 1.

(g) Conc. Sard. cap. 6. apud Arcud. citatum.

(h) Philotheus in scholiis ad Conc. Sard. apud Arcudium citatum.

(i) Joannes Cantacuzen. lib. 4. hist. r.

(k) Possevinus in Apparatu.

A ὁ μητροπολίτης εἰς τὸ ψηφίσασθαι. οὐ γὰρ χειροτονήσει μεμονωμένος αὐτὸς, εἰ μὴ κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα; id est, *Solus Metropolitanus sufficiens & idoneus esto ad eligendum Episcopum, non enim ipse solus ordinabit, nisi secundùm Apostolorum Canonem,* in quo Canone sic explicato χειροτονίαν pro electione sumi, nemo, ut opinor, non fatebitur. In eadem acceptione vocabulum istud χειροτονίας pro electione usurpari in Conciliis B (l) Antiocheno, (m), Laodiceno, & (n) Carthaginensi, prout refertur ex Codice Græco Africanorum Canonum probant (o) Zonaras, & (p) Balsamon, dum eorum Conciliorum Canones interpretantur. Sed ne plura inutiliter addere videamur, placeat, cæteris omissis, quæ innumera sunt, ex Justiniano prædictam χειροτονίας acceptionem firmare: sic ergo ad rem præsentem loquitur Justinianus, (q) τοῖς οὖν ὑπὸ τῶν θείων C κανόνων ὁρισθεῖσιν ἀκολουθοῦντες, τὸν πραγματικὸν ποιούμεθα νόμον, δι᾽ οὗ θεσπίζομεν, ὁσάκις χρεία γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι, συνιέναι τοὺς κληρικοὺς, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧς μέλλει ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, *Sequentes igitur ea quæ sacris definita sunt Canonibus, Pragmaticam legem facimus, per quam sancimus, ut quoties opus fuerit ordinare Episcopum, coëant in unum Clerici, & Primores civitatis, cujus Episcopus* D *ordinandus est, &c.* Cum prosequatur ibi Justinianus electionem Episcoporum, & formam, ad quam Clericis omnibus & Primoribus civitatis locus esse debebat, non dubium est quin ista constitutione Justinianæa, χειροτονηθῆναι, & χειροτονεῖσθαι pro electione significanda usurpentur.

(l) Concil. Antiochen. c. 19.
(m) Laodic c. 5.
(n) Carth. c. 13.

(o) Zonaras &

(p) Balsa. scholiis in eos canones.

(q) Justin. Novella 123. de Eclesi. diversis capitulis, seu ut alibi legitur de sanctissimis Episc. & Cleric. cap. 1.

XVIII. Sumitur quoque nomen istud χειροτονίας pro sacra ipsa ordinatione, & inauguratione, & id quidem sæpissime: sic Apostolus innuere volens

lens neminem festinanter ac præmaturè ordinandum esse, ita loquitur (a) χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, *manus citò nemini imposueris*, quasi nimirum idem sit ἐπίθεσις τῶν χειρῶν, quod ordinatio in eodem quoque sensu χειροτονίας vocabulum interpretandum esse, dum in Apostolico (b) primo Canone occurrit, docent (c) Zonaras, & (d) Balsamon: passim verò tam in (e) Conciliis, quàm apud (f) Patres hujus vocis in ea significatione acceptio frequens est, ut nempe vix ullo alio vocabulo, quàm χειροτονίας, χειροθεσίας, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ordinatio sacra Ecclesiæ ministrorum à Patribus Græcis explicetur. Ubi tamen nota in Conciliorum Græcorum Canonibus χειροτονίαν pro electione, χειροθεσίαν pro ordinatione frequentiùs sumi, cùm tamen utriusque distinguendi vix ulla appareat ratio.

(a) 1. ad Tim. 5. in edit. Græc.
(b) Can. 1. Apo.
(c) Zonaras, &
(d) Balsa. locis superiùs citatis & scholiis in 1. Can. Ap.
(e) Lege Conc. Nicen. can. 9. Neocæs. can. 9. Antioc. can. 10. Ancyran. can. 10. Nic. 2. can. 14.
(f) Lege Chrysost. in 1. ad Timoth c. 4. & 2. cap. 1. D. Basil. Episc. can. ad Amphil. can. 2. Nazianz. orat. in laudem Basilii & alios passim.

XIX. Porro cur electio ad Ecclesiasticas dignitates, & sacros Ordines nomine χειροτονίας significetur, nobis explicat Zonaras, (g) *Quia nempe cùm turbæ liceret in urbibus eligere sacrorum præfectos, conveniebat ipsa turba, & alii quidem hunc, alii verò deligebant illum: quatenus autem plurium suffragium vinceret, eligentes ferunt solitos extendere manus: & per manus ita porrectas numerabantur, qui vel hunc, vel illum elegissent.* Neque verò hæc in solis Ecclesiasticis viris eligendis manuum extendendarum ratio excogitata fuit, quippe cùm etiam in prophanis magistratibus eligendis hic mos olim in usu fuerit, ut αἴροντες, seu τείνοντες τὰς χεῖρας, *attollentes, vel porrigentes manus*, efferrent suffragia, ut auctores sunt Græcæ, & Latinæ eloquentiæ principes (h) Demosthenes, & (i) Cicero. Unde etiam apud prophanos auctores Xenophontem, Demosthenem, & alios, χειροτονία pro magistratus electione, seu creatione usurpatur: adeòque rectè (k) Cujacius legem ultimam Codicis de hæreditatibus Decurionum, in quâ Græcè scripta in Basilicis habetur χειροτονηταί, cujus loco in Codicis Latini vulgatis exemplaribus scribitur *creditores*, correxit, legendumque censuit, *creatores, nominatores, ordinatores*: quippe cùm χειροτονεῖν pro *nominare, eligere, creare*, & χειροτονίαν pro *creatione, nominatione, & electione usurpetur*.

(g) Zonar. in 1. Can. Apostol. ὅτε τοῖς τῶν πολιτῶν πλήθεσιν ἐξῆν ἐκλέγεσθαι τοὺς ἀρχιερεῖς, συνήεσαν τὰ πλήθη, καὶ οἱ μὲν τόνδε ἐψηφίζοντο, οἱ δὲ τόνδε· ἵνα δ' ἂν ἡ τῶν πλειόνων κρατοίη ψῆφος, λέγεται ἐκτείνειν τὰς χεῖρας. Similia tradit Balsamon in 1. Can. Apostol.
(h) Demosthenes orat. contra Timocrat.
(i) Cicero pro Flacco, & ep. 5. & lib. 7. & Academ. quæst. lib. 4. quibus adde Symmachum epist. 15. lib. 7. & alios.
(k) Cujacius ad tit. Cod. 62.

XX. Cur pariter χειροτονίαν, pro sacra ordinatione, & Clerici inauguratione usurpetur, plana est ratio, quam exposuere nobis (l) Zonaras, & (m) Balsamon, ea nimirum, quòd Pontifex extendat manum in benedictione ejus quem ordinat, juxta ea quæ legimus apud S. Paulum, (n) *Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum Presbyterii*; item, (o) *Admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum, &c.* Unde Synesius volens insinuare electione peractâ solam ordinationem à Metropolitano peragendam superesse, (p) *Uno*, inquit ad Theophilum, *adbuc opus est, quod tamen præcipuum est, sacra tua manu*.

(l) Zonaras in c. 1. Apostol. & 19. Concil. Antioch.
(m) Balsamon in c. 1. Apost.
(n) Ad Tim. 4.
(o) 2. cap. 1.
(p) Syn. ep. 76. ἑνὸς ἔτι δεῖ, τὸ χειροτονῆσαί με, τῆς ἱερᾶς σου χειρός.

XX. Addo probabile esse in confirmatione electi, manus quoque ab Episcopis impositas, & non tantùm in consecratione, ideoque pro confirmatione quoque electi χειροτονίαν sumi posse. Hanc observationem colligimus ex epistola Stephani (q) Tornacensis, in qua de Episcopis provinciæ Turonensis loquitur, qui electum quendam à Canonicis se confirmare, & ordinare renuebant, donec ipsis satisfactum foret, tandemque tam confirmationem, quàm ordinationem per-

(q) Steph. Torn. epist. 28. Wilelmo Arch. Senonen.

peracturos se promiserunt. *Utramque* inquit, *manus impositionem, ordinatoriam scilicet & consecratoriam, salvo jure suo, promiserunt.*

XX. Sed iis omissis consilium nostrum toto hoc opere, quo Clerici creationem, institutionemque tractamus, aperiendum est: susceptæ nempe tractationis hunc nostrum esse scopum, electionis ad Clericatum, & Ecclesiasticos gradus rationem tradere; tum ordinationis doctrinam, ac leges explicare: unde præsens, quam aggredimur tractatio bipartita futura est. Prior pars quam ψηφολογίαν sacram fortè possis dicere, ea omnia complectetur, quæ in delectu Clericorum, & designatione sacrorum ministrorum exponenda videntur, cujusmodi sunt ordinandorum probatio, examen, inquisitio in vitam, ac mores, instructio præcedens, dispositio congrua, consensus regum, patronorum, parentum prævius, ordinandorum ipse assensus, desiderium, aut fuga Ecclesiasticorum graduum, ac dignitatum, inordinatus ambitus, seu venalitas quævis in sacris electionibus, quæ omnia copiosè, & ex professo hac priore parte tractabimus. De Episcoporum electionibus, nominationibus Regiis, de resignationibus, A indultis, nominationibus scholasticis, aliisque viis quibus ad beneficia Ecclesiastica pervenitur, nihil hoc loco nisi obiter forsan ac ἐν παρόδῳ dicturi: tum quod de Episcoporum electionibus fusè & eruditè plures ante nos scripsere, inter quos legi possunt (a) Genebrardus edito de iis ex professo tractatu, itemque Michaël (b) Rossuel in historiâ Pontificiæ jurisdictionis, quibus licet aliqua ex antiB quitatis lectione addi possint, vix tamen quicquam fructuosè vel utiliter addideris, sed cum iis, quæ ab ipsis notata sunt, quæcumque addita fuerint, coincident: tum quòd quantum ad cætera spectat, videntur illa ad forum contentiosum magis spectare, quàm ad instaurandam disciplinam proficere: nec tam ad electiones, ad ordines, Ecclesiasticosque gradus, quàm ad beneficia pertinent: de beC neficiis autem alibi fortè dicemus. Posterior autem pars, quam χειροτονικὴν appellare poteris, non solam doctrinam sacræ ordinationis, sed maximè disciplinam in ea observandam tradet. Itaque de numero sacrorum Ordinum, de Sacramenti ratione, de materiâ, formâ, effectibus, subjecto, ministro, tempore, loco, ritibus copiosè disputabit.

(a) Genebrard. de sacris elect.

(b) Roussel. hist. Pontif. jurisdict. lib. 2.

PRIMA

PRIMA PARS
HUJUS TRACTATUS, DE SACRIS ELECTIONIBUS, ALIISQUE ORDINATIONEM PRÆCEDENTIBUS.

SECTIO PRIMA:

De probatione, & delectu Ordinandorum, testificationibusque variis, quibus Ordinandi probari debent idonei.

CAPUT PRIMUM.

De ipso delectu, & probatione Ordinandorum generatim.

§. I.

Quanta cura in delectu Clericorum habenda sit.

(a) Nazian. orat. 10. in electione Eulalii Doarens. Episcopi.

I. RÆCLARA est A (a) Nazianzeni sententia, οὐδὲν τῶν μεγάλων ἀδόκιμον, οὐδὲν ἀβασάνιστον. ἔπεται γὰρ φύσει, τοῖς μὲν ταπεινοῖς τὸ ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ὑψηλοῖς τὸ δύσκτητον, id est, *Nulla res magna probationis, & explorationis est expers. Naturâ enim ita comparatum est, ut res humiles & abjectæ facili negotio: res* B *autem sublimes, & excelsæ, nonnisi summo studio, & facultate pariantur.* Magna dignitas, magna debet cautela circumvallari, ne ad eam vel temeritas irrumpat, vel simplicitas obrepat, vel imperitia, aut morum spurcities quoquo modo accedat; vel honor alioquin eximius, aut habentium numerositate vilescat, aut delectorum inscitiâ contemnatur, aut criminibus incusetur: proindéque non sine sedula inquisitione, non fine diligen-

ligenti examine ullus eligi debet, qui ad Ecclesiæ gubernacula, ad doctoris officium, ad cælestis vitæ professionem, ad tremenda mysteria, & angelica ministeria, ac dignitatum apicem, ad Legationis pro Christo, & apud Christum obeundæ officium admittitur: sed quanto res ista (a) major est, quæ in electione Clerici procuratur, tanto major secundùm Canones in eam inquisitio facienda est.

(a) Quanto res est major, tanto major inquisitio; colligitur ex 51. distinct. can. miramur, §. quod si, 19. dist. c. ordinatos, 42. c. quiescamus, 47. can. quantumlibet, & 7. qu. 2. can. ult.

II. Quod si Ecclesiæ ipsius ingressus nullis nisi probatis olim concedebatur, putasne antiquos istos Ecclesiæ Patres molles fuisse, aut negligentes in tradendis Ecclesiæ gubernaculis, in conferendo spiritali Ecclesiæ imperio, in deligendis iis, qui populorum cœtus non minus sermone, & exemplo, quàm auctoritate regerent? de baptizandis priùs diligenter probandis egregium habes Tertulliani testimonium (b) *Cæterum*, inquit, *Baptismum non temere credendum esse sciunt, quorum officium est; (c) Omni petenti te dato, suum habet titulum; proinde ad eleëmosynam pertinentem: immo illud potius perspiciendum, (d) Nolite dare sanctum canibus, & porcis projicere margaritas vestras; &, (e) Manus ne facilè imposueris, ne participes aliena delicta. Si Philippus tam facilè tinxit Eunuchum, recogitemus manifestam, & exertam dignationem Domini intercessisse: Spiritus Philippo præceperat, in eam viam prætendere; spado & ipse otiosus non est inventus, nec qui subitò tingi concupisceret, sed ad templum orandi gratiâ profectus, scripturæ divinæ impressus; sic oportebat deprehendi, cui ultro Deus Apostolum miserat; ad quem rursus spiritus, ut se curriculo Eunuchi adjungeret, jussit, scriptura ipsius fidei occurrit, in tempore exhortatus assumitur, Do-*

(b) Tertull. de Bapt. c. 18.

(c) Lucæ 6.

(d) Matth. 7.

(e) Tim. 5.

A *minus ostenditur, fides non moratur; aqua non expectatur; Apostolus perfecto negotio eripitur. Sed & Paulus revera citò tinctus est: citò enim cognoverat (f) Simon hospes, vas eum esse electionis constitutum: Dei dignatio suas præmittit prærogativas: omnis petitio & decipere, & decipi potest.* Sanè si ex necessaria in delectu Sacerdotum faciendo exhibenda cura, diligentem in baptizandis admittendis cautelam inferre possumus,

(f) Alias Judas.

B æquiori argumentatione utimur, dum ex delectu baptizandorum olim maturè & sedulò peracto, curam in ordinandis Ecclesiæ ministris non perfunctoriè impendendam esse contendimus. Tertulliano consentit (g) Origenes, *Christiani*, inquit, *quantum possunt præexaminant animos audire se cupientium: ac primo privatim incantatos, priusquam in cœtum recipiantur, ubi videntur eò profecisse, ut honestæ vitæ*

(g) Origen. lib. 3. contra Celsum paulò post medium.

C *sint cupidi, tum demum introducunt distinctis ordinibus, altero recens admissorum, nec dum assecutorum lustrationis Symbolum, altero jam professorum religionem Christianam*, statimque subdit *ex posteriore ordinatos aliquos esse*, (id est ex ordine Christianorum ordinarii Sacerdotes) *qui inquirant in vitam, & mores accedentium, ut non concessa facientes candidatos religionis arceant à suis conventibus: cæteros horum dissi-*

D *miles excipiant ex animo, & quotidianis accessibus meliores faciant:* Quæ verba solidum nobis argumentum suppeditant, quo majorem in Sacerdotibus deligendis, qui & personarum & actionum dijudicandarum auctoritate polleant, aliosque meliores facere debeant, quàm in aliis Christianorum numero accensendis, quorum dumtaxat officium sit aliorum auctoritate gubernari, adhibitam olim fuisse diligentiam demonstremus.

III. Verùm

III. Verùm ut ad Tertullianum redeamus, graviter sui temporis hæreticorum instituta carpit, quod apud eos sicut baptizandorum, ita & ordinandorum non debita cura haberetur: apud orthodoxos ordinatiùs omnia, & maturius agerentur, (a) *Ubi*, inquit, *veritas nulla est meritò & talis disciplina est; at ubi Deus, ibi metus in Deum, qui est* (b) *initium Sapientiæ: Ubi metus in Deum, ibi gravitas honesta, & diligentia adtonita, & cura solicita, & adlectio explorata, & communicatio deliberata, & promotio emerita, & subjectio religiosa &c.* quid enim verba ista significant *adlectio explorata*, quàm Catechumenorum ad Baptismum adlectionem, veteri, & usitatâ in jure (c) loquendi formulâ, juxta quam, *adlectione*, sicut *& origine* cives fieri dicuntur; de quâ nimirum apud hæreticos negligentia superiùs querebatur, quod (d) *apud ipsos ante sint perfecti Catechumeni, quam edocti?* quid verò per *promotionem emeritam*, quam inordinatam ordinationem intelligit, quæ nempe illegitima est, (e) cùm emeriti ad Ecclesiasticas dignitates assumuntur? de disciplina in iis conferendis ab hæreticis violata superiùs quoque conquestus fuerat, dum (f) *ordinationes eorum tanquam temerarias, leves, inconstantes* incusavit? Porrò si indicium erroris in fide à Tertulliano creditur conculcata in hisce disciplina, si timoris Domini certissimum signum ordinationum legitima celebratio existimatur: si nec Deum agnoscere, nec timere, nec religiosè colere ii arguuntur, qui negligentes se in probandis ordinandorum moribus, & doctrinâ exhibuerint: quàm timendum est, ne in præjudicium nostræ fidei, conculcata apud nos disciplina trahatur! ne neglectæ religionis suspicio sit, tot vilium Mystagogorum creatio! ne irrisi divini numinis rei agantur, qui eos divino cultui addicunt, quos ut humanis negotiis ineptos fastidiunt! adnitendum est potius ut (g) *doctrina judex disciplina* sit, & (h) *apud nos testimonia disciplinæ ad probationem veritatis accedant*.

(a) Tertull. de præscrip. cap. 43.

(b) Psal. 110.

(c) L. cives. C. de incolis.

(d) Tertul. lib. cit. cap. 41.

(e) Canon. nec emeritis 61. dist.

(f) Tertul. c. 41. cit.

(g) Tertul. cap. 43. cit.

(h) Idem cap. sequenti.

IV. Ordinem autem illum, quo baptizandi priùs anxiè probabantur ab Apostolica traditione promanasse docet Sanctus Leo (i) in Epistola decretali ad Episcopos Siciliæ, in qua *baptizandos electos, secundùm Apostolicam regulam, & exorcismis scrutandos, & jejuniis sanctificandos, & frequentibus prædicationibus imbuendos* esse prædicat antequam salutari lavacro purgentur: eò quoque spectant Bracharensis Concilii Patres (k) dum per viginti dies Catechumenorum probationem præcipiunt: eo fine septem illa scrutinia ab Ecclesia olim servata dignoscuntur, de quibus (l) Ordo Romanus, (m) Alcuinus, (n) Amalarius, (o) Rupertus, (p) Rabanus, & alii scriptores Ecclesiastici tractant; quæ si observata esse non dubium est, nè Ecclesiæ Catholicæ, ne fidelium cœtui, seu Catholicorum communioni indigni accenserentur: quanto solicitius egisse veteres illos Ecclesiæ Patres probabile est, ne vel inutiles, vel nocituri ad fidelium præfecturam, & Ecclesiæ regimen assumerentur? sciebant enim quantò majori periculo ad Ecclesiæ gubernationem, quam ad subjectionem in Ecclesia nocentes, vel imperiti vocarentur, *nam* teste Isidoro Pelusiota, (q) *subditorum peccata non tam aliis, quàm in suo ipsi capiti malum accersunt: at Sacerdotum vitia in omnes exemplo redundant*, indignorum *promotio populi dejectio est*; addit Sarisberiensis (r) *ruina siquidem populi Sacerdo-*

(i) S. Leo epist. 4. cap. 6.

(k) Brachar. 2. Concil. can. 3. vid etiam Syr. epist. 1. cap. 2. Carth. 4. c. 85. Clement. ep. 3. post principium &c.

(l) Ordo Rom. à pag. 31. ad 35. prout habetur 10. tomo Biblioth. Patrum.

(m) Alcuin. lib. de divinis off. tit. de Sabbato sancto Paschæ.

(n) Amalar. lib. 1. de divin. off. cap. 16.

(o) Rupertus de divinis off. lib. 4. c. 17. 18. 19. 20. & 21.

(p) Raban. lib. 1. de institut. Cleric. cap. 17. 28. 29. & 30.

(q) Isidor. Pelusiota lib. 5. epistol. 322. Τὰ μὲν τῶν ὑπηκόων πλάσματα οὐκ εἰς τὸ κοινὸν τοσοῦτον, ὅσον εἰς αὐτοὺς φέρει τὴν βλάβην, τὰ δὲ τῶν ἱερωμένων εἰς πάντας ἀφικνεῖται.

(r) Sarisberien. lib. 7. polycrat. cap. 8.

dotes mali : tolerabilius ergo unum propriis (a) consumi vitiis, quàm in multos vitiorum diffundi pestem. Itaque indignos quidem Ecclesiæ corpori inserere vix possis sine ejus aliquali dedecore, & aliqua saltem levi injuria : at illos ad Ecclesiæ fastigium evehere non poteris, nisi & totum Ecclesiæ corpus gravi infamia dedecores, & graviori ictu convellas : (b) *Nam*, ut ait Sanctus Leo *totius familiæ Domini status & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore non inveniatur in capite*, & sicut in corpore humano nulla levis esse potest deformitas, ita in iis, qui Ecclesiæ Sacerdotes ordinandi sunt, nullus nisi gravis defectus est : ideoque quemadmodum Pictores in reliquis partibus formandis minus soliciti, de vultu exprimendo præsertim cogitant : sic Ecclesiæ præpositos, minorem quidem in reliquis membris Ecclesiæ efformandis, sed majorem, & exactiorem diligentiam, ac curam in Sacerdotibus ordinandis convenit exhibere: (c) *Longâ*, ait Hormisda, *debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ.*

(a) Aggæi c. 2.

(b) Leo ep. 85. al. 67. ad Episc. Afric. cap. 1.

(c) Hormisda epist 3. cap. 1.

V. Quid enim in Doctore Ecclesiæ deligendo non anxie servandum, non solicitè inquirendum, non prudenter deliberandum, non sagaciter exequendum? (d) *Iniquum enim est*, ut docet Apostolicus Canon, *eum qui nullum sui documentum dederit, aliorum esse Doctorem, si non alicubi divina gratia id fiat*, si enim ignarus est, quomodo magister constituitur? si malus, quomodo ad exemplum ejus vivetur? (e) *Priùs quilibet debet discere, quàm docere* : nec idonei magistri esse possunt, quos imitari non decet. *Oportet* siquidem, docente Tertulliano, (f) *ipsos priùs in administratione ejus rei deprehendi, & constantiam commonendi propriæ conversationis auctoritate dirigere, ne dicta factis deficientibus evilescant* : quàm verum est illud Senecæ, (g) *Homines amplius oculis quàm auribus credunt* : sæpissime scilicet accidit, ut populus in scelerum suorum patrocinium Ecclesiastici ordinis virorum exempla prætexat; eorum auctoritatem excusationem putet esse sui criminis, & discipuli ad Doctorum suorum speciem vitam componant, eorumque mores exprimant, quorum magisterium sequuntur : ob idque jubebat Julianus Imperator (h) *Ne temere, ne repente ad docendi munus ullus prosiliret, sed judicio ordinis probatus decretum curialium mereretur, optimorum conspirante consensu* : quantò verò major in Doctore Ecclesiæ, id est Sacerdote ac Clero deligendo cura habenda est, utpote cùm probati Doctoris Ecclesiastici conveniens electio, totius Ecclesiæ institutio sit? Querebatur (i) Cato Censorius populum Romanum eos, quorum nemo in privatâ re suâ operâ uti vellet, ad reipubl. gubernacula admittere : quanto jam æquiùs non sine doloris sensu queri possumus eos ad Sacerdotium, populique ducatum vocari, quibus rem familiarem nemo tutò commissam crederet.

(d) Canon 79. al. 80. Ap. ἄδικον γὰρ τὸν μηδέπω πεῖραν ἐπιδειξάμενον ἑτέρων εἶναι διδάσκαλον· εἰ μὴ κατὰ θείαν χάριν τοῦτο γίνεται.

(e) Sidon. lib. 2. ep. 25. Apollinio.

(f) Tertull. de patien.

(g) Seneca ep. 6. lib. 1.

(h) L. 7. C. de profess. & medicis.

(i) Plutarchus in Catone.

VI. Quàm absurdum pariter est terrenos homines, totosque luteos, & terrenis cogitationibus occupatos in eorum ordinem referre, (k) *Quorum professio vitæ cælestis est*; ad eum statum eos admittere (l) *qui cælestis militiæ sit, & regalis dominatus*; eos discipulos Domini (quos οὐρανίους, id est cælestes esse debuisse docet (m) Nazianzenus) successores eligere, in quibus nihil Apostolicum, nihil sublime, nihil sacerdotale, imò nihil non plebejum, & fortè nihil non infra plebis com-

(k) Athalaricus apud Cassiodorum lib. 8. variarum epistol. 24.

(l) Ennod. in vita S. Antonii.

(m) Nazian. orat. 1.

communem vitam, & populare vivendi genus: denique ad Clericalis nominis participationem eos vocare, quorum anteacta vita pietatis professioni discordat. Quàm æquum verò & necessarium, ut cùm (a) *assumptio religiosi nominis sponsio sit devotionis*, ii tantum ad Clericalis nominis religiosam communicationem admittantur, qui eam pietatem factis ostenderint, quam vovent, eaque didicerint, quæ docere postmodum debeant.

(a) Salvian. ad Eccl. Cathol. lib. 2. tomo 5. Biblioth. Patrum pag. 152.

VII. Verùm quid Sacerdotii, & inferiorum Ecclesiasticorum ministeriorum dignitatem commemorem, quæ sanè maxima causa est, ut nonnisi probatæ, & exploratæ tum vitæ, cùm doctrinæ viris eorum gerendorum potestas committi debeat? peritè Chrysostomus ubi fusè miram & stupendam Sacerdotii dignitatem descripsit, concludit, ex iis quæ dixisset, (b) *Auditorum mentes* putare se *tanta religione occupatas, ut non jam eos, qui fugiunt, sed eos, qui per se accedunt, honoremque istum ultro sibi ambiunt contumaciæ, temeritatis, atque audaciæ accusent*. Neque vero ulli dubium esse posse crediderim quin divina mysteria, & Angelicis ipsis officiis majora ministeria nonnisi probatis committenda sint, pura nonnisi puris tradenda, & casta nonnisi à castis tractanda: cæteroquin dejici scio Sacerdotii majestatem, divinorum eloquiorum castitatem contaminari, & Sacramentorum, licet à malis integra recipiantur, puritatem tamen aliquatenus inquinari, & reverentiam debitam minui: (c) *Magna ergo cura*, teste Ambrosio, *eligendus est, qui domum Dei regendam accipiat: si enim terrestrium rerum dispensatores idonei quærendi sunt, quanto magis cælestium?* Et tamen proh dolor! (d) *Multi* inquit Hieronymus, *ædificant parietes, & columnas Ecclesiæ substruunt, marmora nitent, auro splendent laquearia, gemmis altare distinguitur, & ministrorum Christi nulla est electio*.

(b) Chrysf. lib. 3 de Sacerd. c. 6. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων τοσαύτην ἂν εὐλάβειαν οἶμαι, τὰς τῶν ἀκουόντων καταχεῖν ψυχὰς, ὡς μηκέτι τοὺς φεύγοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀφ' ἑαυτῶν προσιόντας, καὶ σπουδάζοντας ταύτην ἑαυτοῖς κτήσασθαι τὴν τιμὴν, ἀπονοίας καὶ τόλμης κρίνειν.

(c) Ambros. in 1. Timoth. c. 3.

(d) Hieronym. ad Heliodorum epist. 2.

VIII. Pudeat nos nostrorum morum quod tam vile Sacerdotium habeamus, ut cum mundana officia imperitis & minus exploratæ vitæ credi, graviter & iniquo animo feramus, indignos è contra à Sacerdotio rejici conqueramur, & exactam ministrorum Ecclesiæ probationem odio, ac fastidio habere videamur (e) *Si enim admittendos in Senatum examinare cogit solicitus honor Senatus*: an non admittendos similiter in Clerum examinari, & probari jubet honos Cleri, salus populi Christiani, veræ religionis honos, divini numinis reverentia, & Christiani nominis apud infideles commendatio? *Si ad honores mundi*, inquiebat S. Leo, (f) *sine suffragio temporis, sine merito laboris indignum est pervenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adjuvant: quam diligens & quam prudens habenda est dispensatio divinorum munerum, & cælestium dignitatum?*

(e) Teodoric. Rex apud Cassiodorum.

(f) S. Leo ep. 85. al. 87. ad Episc. Africanos.

IX. Quidni ergo queramur, & non sine lacrymarum profusione, ac commotione viscerum defleamus, maximum salutis populi, rerumque sacrarum neglectum, cùm ejus, cui animarum cura committenda est, qui legatus ad Deum, pro populo mediator, atque intercessor mittendus est, qui divini Verbi præco, Sacramentorum dispensator, Christi consecrator, plebis sanctificator, Ecclesiæ sponsus, fidelium parens, ac rector constituendus est, anteacta vita minimè expenditur; non fidei integritas, non morum probitas ventilatur; non de institutione, educatione, doctrina, vita, ætate, natalibus, cor-

corporis, animique dotibus quæstio diligens instituitur! Adeò, ut iterum retexam, despicitur ministerium cui nullus par est, ut vix ullus impar ei credatur: adeo nè teruntii quidem habetur populi salus, quæ tam ineptis, & ignaris ducibus procuranda committitur! contemnitur Ecclesia, quæ Sacerdotum, & Clericorum probro, vel infamiâ conspurcatur: vilescit Christus, cui tam vilia, tam ignava mancipia consecrantur; ad quem tam dejecti, tam ignobiles legati mittuntur; quis putat non offensum iri tantum regem, ad quem non ignobiles modò, sed invisi oratores destinantur? Cur ii ad orandum ordinantur quos novimus idoneos non esse ad exorandum? *Si bono*, inquit Gregorius magnus, ([a]) *apud hominem de quo minimè præsumit fieri intercessor, erubescit, qua mente apud Deum intercessionis locum pro populo accipit, qui familiarem se ejus gratiæ esse per vitæ merita nescit? aut ab eo quomodo aliis veniam postulat, qui utrum sibi sit placatus ignorat? qua in re est adhuc aliud solicitius formidandum, ne qui placare iram posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido novimus, quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur*. Quam vera ergo B. Cypriani ([b]) conclusio, *propter quod plena diligentia, exploratione sincera oportet deligi, quos a Deo constet audiri*.

(a) Gregor. lib. pastorali part. 1. cap. 11.

(b) Cyprianus epist. 68. Presbyt. Diaco. & plebi. ad Legionem & Asturicæ consisten. &c.

X. O utinam exacte servetur præceptum Pauli, imo Christi, ([c]) *Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis*. ([d]) *Quid est*, inquit Chrysostomus *illud citò? non ex prima probatione nec secunda, nec tertia, sed ubi consideratio diuturna præcessit, exactissimaque discussio: tunc imponito manus, neque enim ea res periculo caret: eorum, quæ ille peccaverit, tu quoque pœnam dabis, qui initium dedisti etiam præcedentium delicto rum: qui enim improbè prima remisisti, etiam futuris eris obnoxius, quod ipse quasi auctor extiteris præteritorum: quia ea flere non siveris, ut possent per compunctionis gratiam relaxari*: recta sanè, & ex antiqua Ecclesiæ praxi argumentatio, in qua cum ([e]) pœnitentes nefas fuerit esse Sacerdotes, aut Clericos; & à majoribus criminibus vix ullus nisi austeriori injunctâ pœnitentiâ soleret absolvi: sequitur eos qui scelerum compedibus adstricti ordinarentur, sublato veluti pœnitentiæ salutaris remedio, non habuisse, quo ab istis vinculis solverentur: ideóque qui pœnitendi potestatem per ordinationem ipsius substraherent, non solum futurorum peccatorum quibus occasionem subministrant, verum etiam præteritorum, quorum expiandorum facultatem adimunt, reos esse. Neque verò præcedentia tantum peccata, quorum rationem in Sacerdote ordinando nihili esse duxere, quorum deformitatem levem esse suspicati sunt, cum iis Sacerdotium conferendum arbitrantes, verumetiam futura quibus occasionem dedere, illis, qui indignos ad Sacerdotium eligunt imputari debere, & adscribi docet Petrus Damiani in eo tractatu, quem contra inscitiam & incuriam Clericorum edidit: ([f]) *Cùm ergo*, inquit, *per Sacerdotum vecordiam, & imperitiam plebs indocta depereat: par fuerat, ut Episcopalis gravitas, à talium se promotione suspenderet, nec alienos excessus in se temeraria præcipitatione transferret, præsertim cum Timotheo Apostolus dicat, Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Quisquis enim vel*

(c) 1. ad Tim. 5.

(d) Chrysf. hom. 16. in cap. 5. 1. ad Timoth. Τί ἐστι, ταχέως; μὴ ἐκ πρώτης δοκιμασίας, μηδὲ δευτέρας, μηδὲ τρίτης, ἀλλὰ πολλάκις περισκεψάμενος, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας· οὐ γὰρ ἀκίνδυνον τὸ πρᾶγμα· τῶν γὰρ ἡμαρτημένων ἐκείνῳ καὶ σὺ δίκην ὑφέξεις ὁ τὴν ἀρχὴν παρασχὼν, καὶ τῶν παρελθουσῶν ἁμαρτιῶν. ὁ γὰρ ἀφεὶς τὰς πρώτας ἀκαίρως ὑπεύθυνος ἔσῃ τῶν ἐσομένων, ὡς σὺ αἴτιος ὢν, τῶν παρελθουσῶν ὡς οὐκ ἀφεὶς αὐτὰς πενθηθῆναι, ὥστε ἐν κατανύξει γένοιτο.

(e) Conc. Carth. 5. can. 1. Sirici. Himerio ep. 1. cap. 14. Leo. Rustic. Narbo. ep. 90. cap. 2. Tolet. 1. can. 2.

(f) Petrus Damian. opusc. 26. cap. 1.

vel turpiter lapsum, vel divinæ legis A *ignarum ad sacrum provehit ordinem, ejus se peccatis involvit, cui peccandi materiam tradit, & non modo his se, quibus ille jam involutus est, criminibus obligat: sed his etiam, quæ commissurus, per anticipationem obnoxium parat.*

(a) Leo epist. 85. alias 87. cit.

XI. (a) *Ubi est ergo*, ut cum Beato Leone exclamemus, *beati Pauli Apostoli per spiritum Dei emissa præceptio, qua in persona Timothei* B *omnium Sacerdotum numerus eruditur, & proinde unicuique dicitur, manus cito nemini imposueris, &c.* placet & à S. Leone discere, quænam sit illa præmatura, & inordinata ordinatio. (b) *Quid est*, inquit ipse, *cito manus imponere, nisi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinæ Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? & quid* C *est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinationem, qualis est ille qui non meruit ordinari?* Jure Beatus Leo ordinatorem indigni talem effici dictitat, qualis ipse est qui ordinatus est; immo, & eò mihi videtur esse iniquior, quò magis ordinationis judicium ad ipsum spectat, quàm ad ordinatum: quò Ecclesiæ salus debet illi esse charior: quò circà Ecclesiæ Magisteria, ut dignè tra- D ctentur, & nonnisi à dignis, solicitior ipsi cura incumbit.

(b) Idem ibid.

§. II.

Quantum peccatum sit, tum ejus qui indignos ordinat, tum qui talis ordinatur.

XII. MAjusne verò simpliciter sit hujus vel illius crimen, & utrum gravioribus suppliciis addicendi sint, qui indignos ordinarint, quàm qui indigni sunt ordinati, quæstio est, quam distinctione adhibita sic solvit (c) Chrysostomus, ut nempe paria sint crimina ejus, qui humano aliquo morbo victus, metu scilicet, aut gratiâ, quæ hominem à recto dimovere potuerint, sciens indignum ordinavit, & ejus, qui indignus ordinatus sit: majora verò ordinatori supplicia debeantur, qui sponte indignum ordinavit, quàm qui sponte indignus ordinatus sit: denique graviora mereatur supplicia, qui falsa virtutis specie ordinatorem fefellerit, quàm qui deceptus ordinarit.

(c) Chrysost. lib. 4. de Sacerdot. cap. 2.

XIII. Primi nullam rationem assignat Chrysostomus, nec ipsi ea in re ob prædictas rationes facilè assentior, nisi passio humana quæ ordinatorem induxerit ea sit ut voluntarium maximè minuat, & peccati gravitatem ea ratione multo minorem faciat. Scio enim Chrysostomum eo in libro, quo Episcopatus à se vitati causas assignat, & indignos omnes à voluntate capessendi Sacerdotii ex professo revocat, ordinatoribus magis quàm ordinandis favisse: Secundi hanc rationem tradit, (d) *Qui enim*, inquit, *potestatem facit volenti Ecclesiam corrumpere, is certè auctor fuerit eorum omnium, quæ perdita illius audacia turbaverit*, ac si diceret ordinantis indignum sua sponte, eo majorem esse culpam, quam ordinati, quod & sui, & commissi ab ordinato criminis conscius scit; ordinatus verò sui tantum criminis: nam in ordinantem sua sponte indignum non dubium quin ordinati crimen, quod promovet, &. cujus ipse conscius, adjutor, & adornator est, rejici debeat: cùm tamen in ordinatum ordinatoris istiusmodi scelus refundi non possit: itaque cum ad cumulum proprii criminis in ordinatorem ordinati indigni culpa accedat: non dubium

(d) Chrysost. loco citato. Ὁ γὰρ τὴν ἐξουσίαν παρέχων τῷ βουλομένῳ διαφθεῖραι τὴν ἐκκλησίαν, οὗτος ἂν εἴη τῶν ὑπ' ἐκείνου τολμηθέντων αἴτιος.

dubium quin major ordinatorem, quàm ordinatum pœna maneat. Tertii tandem hanc rationem tradit, (a) *Nempe quia verisimile videri potest, eos qui elegere à falsâ aliqua opinione deceptos ad falsa suffragia descendisse; qui verò electus est, dicere utique non queat se sibi, ut & aliis, fuisse incognitum, igitur sicut graviori puniendus est supplicio, quàm illi à quibus ascitus, productusque est, ita debet ipse sui periculum accuratiùs, quàm illi facere, docereque diligenter causas eas, per quas tum illi ab errore desistant, tum seipsum functione illa indignum comperiens tantarum rerum molem effugiat.* A B

(a) Chrysost. loco citato. Ὅτι τοὺς μὲν ἑλομένους εἰκὸς ὑπὸ δόξης ψευδοῦς ἀπατηθέντας, ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν· ὁ δὲ αἱρεθεὶς οὐκ ἔτι ἂν δύναιτο λέγειν, ὅτι ἠγνόουν ἐμαυτὸν καθάπερ αὐτὸν ἕτεροι· ὡς οὖν βαρύτερον μέλλοντα κολάζεσθαι τῶν προαγαγόντων, οὕτως ἀκριβέστερον αὐτῶν χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἑαυτοῦ δοκιμασίαν, κἂν ἀγνοοῦντες ἕλκωσιν ἐκεῖνοι, προσιόντα διδάσκειν ἀκριβῶς τὰς αἰτίας, δι' ὧν ἠπατημένους παύσει, καὶ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς δοκιμασίας ἀποδείξας, ἐκφεύξεται τοσούτων πραγμάτων ὄγκον. Lege eundem supra. Item de Sacerdotio, & alibi passim.

XIV. Utinam ordinatores attentè considerent, quæ tum Chrysostomus supra, tum etiam alibi sedulò inculcat, (b) *Si quando nempe contingat ut quempiam sive amicus, sive alterius occasionis gratia, indignum promoveat ad Episcopatus apicem* (idem cum proportione, dixeris de promotione ad quoscumque ordines) *& magnum ei permittat regimen, quantis se ignibus faciat obnoxium: neque enim animarum pereuntium solum, quas perdit à religione, & timore Dei alienus, verum & omnium, quæ ab illo geruntur ipse pœnas exolvet. Quod si is*, ut post subjungit idem sanctus Doctor, (c) *qui unam animam scandalizat, expedit ei, ut mola asinaria suspendatur circa collum ejus, & demergatur in profundum maris: qui tot animas scandalizat, & urbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, cives, rusticos, incolas suæ civitatis, aliarumque urbium quæ illi subjectæ sunt, quid pati merebitur? nempe verò si plura triplo quàm diximus addas, nihil dicturus es; adeò vehemens pœna, atque cruciatus hujusmodi hominibus imminet.* C D

(b) Lege Chrysost. hom. 1. in c. 1. ep. ad Titū. Ἂν τύχῃ ποτὲ τινὰ ἢ διὰ φιλίαν, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀνάξιον, εἰς ἐπισκοπὴν παραγαγών, καὶ πόλεως ἐγχειρίσας μεγάλης ἀρχήν, ὅσα πῦρ πρὸς ἑαυτὸν καθίστησιν ἔχειν, οὐ γὰρ τῶν ψυχῶν τῶν ἀπολλυμένων μόνον· (ἀπόλλυσι γὰρ αὐτάς) ἀνάλαβεῖς ὢν ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ὑπ' ἐκείνου πραττομένων, αὐτὸς δώσει τὰς εὐθύνας.

(c) Matth. 18. Εἰ δὲ ὁ μίαν ψυχὴν σκανδαλίζων, συμφέρει αὐτῷ ἵνα μύλος ὀνικὸς κρεμασθῇ εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης: ὁ τὰς τοσαύτας ψυχάς, ἄνδρας, γυναῖκας, παῖδας, πολίτας, γεωργούς, τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, τοὺς ἐν ἑτέραις ταῖς ὑπ' ἐκείνην τὴν πόλιν. Τί ὑποστήσεται, κἂν γὰρ τριπλασίονα ἐπεξεργάσῃς, οὐδὲν ἐρεῖς, τοσαύτης ἐστὶν ὑπεύθυνος κολάσεως, καὶ τιμωρίας.

XV. Cogitent singuli ordinatores quantos ex bonorum ordinatione fructus, quantam ex mala ordinatione infamiam, damna, pœnas referant. (d) *Non est enim leve peccatum*, inquit Primasius, *mittere margaritas ante porcos, & dare sanctum canibus, & ordinationem Clericatus nequaquam sanctis, & in lege Dei doctissimis, sed asseclis suis tribuere, & vilium officiorum ministris, quodque iis dedecorosius est, muliercularum precibus: in quo consideranda loquentis in se Christi, Apostoli sapientia, qui ut ordinationis periculum demonstraret, junxit tormenta peccantium, neque communicaveris peccatis alienis: sicut ergo in ordinationibus malorum particeps est peccatorum, qui tales constituit, sic in ordinatione sanctorum particeps est eorum justitiæ qui bonos elegit, neque communicaverit peccatis alienis: communicare dicit peccatis ejus qui non probatus ordinatur.* Doctus hæc Primasius Africanus Episcopus à S. (e) Leone, qui Africanis Episcopis similia verba direxerat, *Sicut boni operis sibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo Sacerdotium: ita gravi semetipsum afficit damno, qui ad suæ dignitatis collegium sublimat indignum.*

(d) Idem loco cit.

(e) Primas. in cap. 5. prioris ad Timoth. S. Leo epist. 85. ab. 87.

XVI. Quàm verè hæc à sanctis illis Patribus dicta sit nemo est qui non fateatur: ubi perspexerit Episcopos (f) à Spiritu Sancto positos regere Ecclesiam Dei, pervigilare debere pro populis (g) quasi rationem pro animabus ipsorum reddituros: nihil proinde proficere, si cum exemplo ipsi & verbo gregem optimè pascant, fures interim in ovile Dominicum per ordinationem inducant, (h) qui furentur, & mactent, & perdant? si ignavis custodibus Ecclesiæ Dominicæ vel aliquam par-

(f) Act. 20.

(g) Ad Heb. 13.

(h) Joan. 10.

partem credant, qui diabolo tamquam (a) Leoni rugienti circumeunti, quærentique quem devoret, aditum patefaciant; si canibus (b) mutis non valentibus latrare vigilias noctis fidăt: si hostibus & proditoribus animas custodiendas tradant, quas postea, vel perfidia sua perdant pravis erroribus imbuentes, vel malis exemplis corrumpant, vel adulationis vitio ad exitium deducant. Quibus quidem omnibus simillima ante S. Leonem docuit Beatus Hieronymus, (c) *Cùm*, inquit, *Scriptura jubeat, ne inducas impium in tabernaculum justorum: & virum sanguinum & dolosum abominetur Dominus; hi quoscumque de assectis suis ordinant Clericos, & vitam eorum in scandalum populis exponentes rei sunt infidelitatis eorum qui scandalizantur*. Plura ad deterrendos perversos ordinatores passim apud Patres similia dicta reperies.

A B C

XVII. Quanta verò è contra præmia reportaturi sint Episcopi, si egregios in vineam Domini vinitores, si probatos in agrum Domini messores deducant. Tot sanè reportabunt coronas, quot ipsi ordinati referent victorias. *Quemadmodum enim*, ut rectè habet Chrysostomus, (d) *rectè factis, ita peccatis, quoque ordinatorum*, quisquis es Episcope, qui ordinationes celebras, *communicas*; & à contrario quemadmodum peccatis, ita & rectè factis. Si enim tibi Episcope Clerici tamquam (e) *Domino suo stant, aut cadunt:* tibi Imperatori tanquam milites vincunt, aut pereunt: tibi tanquam Ecclesiastici fundi præcipuo possessori colligunt aut perdunt. Felix Episcopus, qui Ecclesiam Dei invictis militibus munit; Doctoribus eximiis ornat, nec filiis solùm, sed parentibus utilibus fœcundat. Felices sacri illi Præsules, quorum in seligendis Clericis sedulitas ac diligentia optatis fructibus non aruit: *Cum semine eorum*, ut ait Sapiens (f) *permanent bona, hæreditas sancta nepotes eorum; & in testamentis stetit semen eorum: & filii eorum propter illos usque in æternum manent, semen eorum, & gloria eorum non derelinquetur*; Et cùm dicat scriptura divina, (g) *corona senum filii filiorum, & gloria filiorum Patres eorum:* item, *filius sapiens lætificat Patrem:* quantæ hujus Antistitis sunt exaltationes, qui electorum à se Clericorum sapientia, & devotione lætatur, qui plures è discipulis Sacerdotii egregios administratores reliquit, qui disciplinæ Ecclesiasticæ sedulos observatores post se reliquit! Horum gloria, nec morte extinguitur, nec meritum accidentalis scilicet præmii vitæ spatio concluditur. (h)

§. III.

Pœnæ ab Ecclesia statutæ in eos, qui vel indignos ordinant, vel tales ordinantur.

XVIII. Atque hinc est quod Ecclestasticis Canonibus, sicut puniuntur, qui sine examine & diligenti inquisitione ad sacros ordines promoventur, ita, & qui indignos promovent; de promotis sine examinatione debita, vetus est Concilii Niceni Canon, (i) *Si qui Presbyteri sine examine sunt provecti, vel cùm discuterentur peccata sua confessi sunt, & homines contra canones commoti, manus confessis imponere tentaverunt: tales regula non admittit: quia quod irreprehensibile est Catholica defendit Ecclesia.* Neque ab eo Canone diversus est ille qui à (k) Martino Bracharensi Canonum collectioni ab ipso editæ inseritur, & à Gratiano refertur tanquam editus ab aliquo, quod habitum fuerit

D E

(a) 1. Petri 5.

(b) Isaiæ 56.

(c) Hieron. in caput 3. Michææ.

(d) Chrys. hom. 15. in cap. 5. prioris ad Timoth. Ὥσπερ γὰρ τῶν κατορθωμάτων κοινωνεῖς, οὕτω καὶ τῶν ἁμαρτημάτων.

(e) Ad Rom. 14

(f) Ecclesiastici cap. 44.

(g) Proverb. 17

(h) Vide ho. 59. S. Maximi quæ est 2. de S. Eusεb. Vercell.

(i) Conc. Nic. can 9. Εἴ τινες ἀνεξετάστως προήχθησαν πρεσβύτεροι ἢ ἀνακρινόμενοι ὡμολόγησαν τὰ ἡμαρτημένα αὐτοῖς, καὶ ὁμολογησάντων αὐτῶν παρὰ κανόνα κινούμενοι ἄνθρωποι τοῖς τοιούτοις χεῖρα ἐπιτεθείκασι, τούτους ὁ κανὼν οὐ προσίεται, τὸ γὰρ ἀνεπίληπτον ἐκδικεῖ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία: refertur paulò aliter à Grat. dist. 81. c. si qui.

(k) Canon 24. Martini Brac. refertur distin. 24. can. ult.

rit à Martino Papa, Concilio, quibus Canonibus nihil indignis prodesse decernitur, quod diligens Episcopi inquisitio, vel examen ordinationi defuerit: Eos enim quos indignos esse quoquomodo compertum sit, quacumque demum ratione ab Episcopo admissi fuerint, in ordinem redigendos esse statuitur, ne vel Episcopi negligentia, vel ordinati calliditas atque audacia Catholicam Ecclesiam commaculent, ejusque utilitatibus noceant. Hos quoque Canones renovatos legimus in Synodo Gallicana, apud S. Medardum, ubi hæc habentur, (a) *Judicatum est à Synodo secundùm sacros Canones, sicut scriptum est, ut qui Presbyteri sine examinatione per ignorantiam, vel ordinantium dissimulationem sunt provecti: cum fuerint cogniti, deponantur: quia quod irreprehensibile est Catholica defendit Ecclesia.*

(a) Synod. apud S. Medardum in fine.

XIX. Neque impunè secundùm Canones ordinatores ipsi indignorum hominum consecrationem, promotionemque tentabant; privabantur antiquitus Episcopi potestate dandi eum ordinem ad quem indignum promovissent: (b) *Si qui* inquit S. Leo, *talem consecraverint Sacerdotem, qualem non liceat esse, etiamsi aliquo modo damnum proprii honoris evaserint, ordinationis tamen jus ulterius non habebunt: nec illi unquam Sacramento intererunt quod neglecto divino judicio immeritò præstiterint.* Severior qui antiquior videtur esse Innocentius ea epistola qua Hispanos temere ordinantes reprehendit, (c) *Post hæc*, inquit, *si quis adversus formas Canonum vel ad Ecclesiasticum ordinem, vel ad ipsum Sacerdotium venire tentaverit, unà cum ordinatoribus suis, ipso, in quo inventi fuerint, ordine priventur*, Eadem Beati Cælestini mens, qui contra ordinatorem indigni, (d) *Sacro*, inquit, *nomini absit injuria, faciliùs est ut hanc dignitatem tali dando ipse amiserit ordinator, quam eam obtineat ordinatus: cui convicto sociabitur, qui sibi eum credidit, largiendo Pontificium, sociandum: qualis enim ipse sit, quisquis tales ordinaverit, ostendit.* Hanc verò rationem videtur ex Cælestino mutuatus S. Leo, dum habet, (e) *Talem effici ordinantem, qualis est ille, qui ordinari non meruit: Ideoque æquum est ut cùm immeritus & indignus ordinatus dignitate malè suscepta privetur: immerentem quoque ordinans, qui ejusdem cum priori videtur conditionis, & notæ, de dignitate sua, quam in favorem indigni malè impendit, graduque periclitetur.*

(b) S. Leo epist. toties cit. ad African. cap. 2. refertur 1. qu. 1. c. si qui Episcopi.

(c) Innocentius 1. epist. 23. ad Synodum Toletanam cap. 3.

(d) Cæleftin. ad Episcop. Gall. epist. 2. cap. 3. refertur dist. 81. c. tantis.

(e) Leo epist. cit. cap. 1.

§. IV.

Muniendum esse animum adversùs gratiam, preces, minas.

XX. His rationibus Patrumque sententiis, his comminationibus, his pollicitationibus, his pœnis ac præmiis, quibus vel terrentur qui in ordinatione peragenda illaudabiliter se gerunt, vel alliciuntur, qui laudabiliter, impulsos satis crediderim ordinatorum animos, ut saltem de ordinationibus legitimè, & secundùm statuta Patrum peragendis, leges Ecclesiæ utiles condant, & ad eas observandas, ubi generatim, abstractimque res agitur, animum paratum habeant ac generosum. Verùm quàm vereor ne ubi ad præsentem quæstionem res traducitur, & ad hypotesim revocatur: vel gratia, vel minis, vel amicitia, vel importunis flagitationibus animi imbecillitate aut negligentia transversi agantur: adeò nimirum facile est humanis affectibus de via æqui-

æquitatis deduci, & ab instituto diverti, ut quod universim statueris, ubi ad singularem casum deventum est, illud idem si cupiditati humanæ aliis jam affectibus alligatæ, vel tantillum displiceat, iniquum esse videatur. Facile est justum esse ubi nihil est quod contradicat: sed sicut facile, ita inglorium, at ea vera est virtutis gloria, quæ & humanos affectus domat, & externis virtutis obstaculis resistit.

XXI. Muniendus est itaque animus adversùs omnem gratiam, adversùs minas omnes, & injustas flagitationes: eæ siquidem, quæ gratia fiunt, ordinationes (a) simoniam sapiunt, nec ab omni simoniæ labe immunis dicitur, qui vel ad ordines sacros humano favore irrepsit, vel aliquem admisit: quis enim nesciat simoniam esse cùm spiritalia quocumque munere comparantur? an non vero (b) Theologi omnes, (c) & Canonistæ aliud *munus à lingua*, aliud *ab obsequio*, aliud *à manu* esse statuunt: itaut non sine munere videatur ordinari, qui obsequii indebiti pollicitatione, vel exhibitione, vel gratia, vel pecunia ordinationem mereatur? Audiatur de hac quæstione Divus Gregorius, (d) *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen sacros ordines pro humana gratia largiuntur; atque de largitate eandem laudis solummodo retributionem quærunt: hi nimirum quod gratis acceptum est non tribuunt: quia de impenso officio sanctitatis, nummum expetunt favoris: unde bene cùm justum describeret, Propheta ait, qui excutit manus suas ab omni munere: neque enim dicit, qui excutit manus suas à munere, sed adjungit ab omni; quia aliud est munus ab obsequio, aliud munus à manu, aliud à lingua:*

A *munus quippe ab obsequio est subjectio indebitè impensa: munus à manu pecunia est, munus à lingua favor: qui ergo sacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando divinis rebus non solùm nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit*. Hæc Sanctus Gregorius; qui rectè alibi Epistola ad Joannem Corinthiorum Episcopum, ex eo quòd ordinationes gratis fieri debeant

B in hæc verba concludit, (e) *Oportet ergo ut neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam supplicationem aliquos ad sacros ordines consentiatis vel permittatis adduci. Nam & peccatum, sicut diximus, grave est, & sine correptione, hoc non patitur remanere*: eadem ferè ejusdem Sancti Pontificis universis Episcopis per Gelladiam provinciam constitutis admonitio

C est, (f) *Hortamur ut nullus vestrum denuo hoc fieri patiatur: sed neque gratia alicujus, neque supplicatione aliquos ad sacros ordines audeat promovere, nisi eum, quem vitæ & actionis qualitas dignum esse indicaverit*. Idem inculcat epistola ad Columbum, in qua divinum hoc ex meliori tripode, quàm olim dementati ab Apolline falsi vates, oraculum fundit, (g) *Nulla sit in or-*

D *dinatione venalitas, potentia vel supplicatio personarum, nihil adversùs hæc quæ prohibemus obtineant: nam procul dubio Deus offenditur, si ad sacros ordines quispiam non ex merito, sed ex favore (quod absit) aut venalitate provehitur*: pluries idem argumentum recantat prædictus Sanctus Gregorius, ut patet (h) ex epistolis ad Antonium Subdiaconum, ad Clerum Mediolanensem, & alios; quidni? res illa maximi momenti est, nec sufficit, si semel dicatur: utinam in hac se palæstra Romani Pontificis divina auctoritas exer-

(a) De ea simonia dist. Theol. cum Magist. in 4. dist. 25. q. 3. & cum D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 5.

(b) Item Canonist. in can. sunt nonnulli & quibusdam sequen. & in can. salvat. 1. quæst. 3. & alibi.

(c) Eam tradiderunt Gregorius Magnus ho. 4. in Euangeliū referturque 1. q. 1. c. sunt nonnulli.

(d) Item Greg. 7. lib. 6 epist. 34. Synod. Roman. sub eodem. Urbanus 2. can. Salvator cit. G ffrid. Vindocin. opusc. 10. & alii passim. Greg. hom. 4. in Euang. cit.

(e) Greg. lib. 4. epist. 55. Joan. Corinth. Episc.

(f) Greg. lib. 4 epist. 55.

(g) Greg. Columbo Episc. lib. 2. indict. 11. epist. 47.

(h) Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 21. Antonio lib. 7. epist. 40. Neapolit. & alibi. Vide integram quæst. 1. & 2. causæ primæ.

exerceat, ut si qui inferiores Pontifices à recto disciplinæ Ecclesiasticæ procurandæ stadio deflectant, moneat, hortetur, corripiat, corrigat. Nec injuriam nostro sæculo facere videbor, in quo disciplina Ecclesiastica, quæ prius omnino emarcuisse videbatur, pientissimorum Episcoporum cura cernitur aliquantulùm reflorere: si tamen dixero vix illud Gregorii Magni sæculo, in quo tot Sanctissimi Pontifices cæteris ad normam erant, & exemplum; tot Synodorum Canones ad regulam condebantur, esse comparandum. Si ergo sæculo illo Gregorius multa circa ordinationes reperit corrigenda, non dubium est, quin plura præsenti sæculo, si in hoc negotio attentiores esse voluerint, Summis Ecclesiæ Romanæ Pontificibus emendanda occurrant.

XXII. Verùm sicut in aliis corripiendis in ordinatione peccantibus constantem se & infractum præbuit ille divinus Pontifex Gregorius, ita in eadem gratia quoquomodo cavenda sedulum se ac diligentem præbuit: adeoque ab ea religiosè cavit, ut sicut favorem in electione Sacerdotum sequi iniquum duxerit; ita sibi pro quoquam supplicare indecorum arbitraretur: unde cum defuncto Laurentio juniore Mediolanensi Episcopo, illius civitatis Clero testimonium perhibuisset de probitate, & eruditione Constantii ejusdem Ecclesiæ Diaconi, quem familiariter Constantinopoli noverat: pro ejus verò electione quemquam rogare noluit, (a) *Quod*, ut ait, *jam olim proposuisset, nunquam pro alicujus persona in Episcopum eligenda agere.* Egregium hoc sancti viri exemplum, quo eorum temeritas retundatur, qui patenter indignos & imperitos, vel publicorum criminum reos commendare minimè verentur, eosque non commendare solùm, verùm etiam precibus, clamoribus, efflagitationibusque importunis, & querimoniis affectatis ordinatoribus obtrudere non erubescunt: noluntque repulsam pati iniquæ, aut sagrilegæ postulationis: noluit Sanctus Gregorius virum probum, cujus post obitum (b) laudes non reticuit, sibi optimè notum, consecrandum aliis commendare: nec veretur inverecundus postulator, ignarus Sacerdotalis vitæ ac muneris eum ad ordinandum offerre, cujus nec vita gradui congruat, nec doctrina muneri sufficiat, nec probitas Sacerdotio respondeat: quod si redarguitur (c) mater filiorum Zebedæi, quæ materna pietate, & mulieris impatientia, pro iis filiis suis primatum quærit in regno Dei, quos jam in Apostolos Christus ipse elegerat, quosque eximius animi fervor, singularis pietatis zelus, & perfectionis studium non mediocre, ac diuturna in Christi schola exercitatio, vix ullis inferiores reddiderant: an putas illos non summoperè puniendos, qui impares meritis, & vix Christianæ pietatis studium ingressos ad ordinum temerariam ascensionem, vel invitant, vel adjuvant? Ex Sacerdotii neglectu veniunt istæ temerariæ postulationes, ab iisque proficisci solent, à quibus querimoniæ in Clerum frequentiores emanant; ita nempe ejusmodi homines iniqui sunt rerum æstimatores, ut facinorosos ac sceleratos in ordinem clericalem admitti postulent, rejici gravatè ferant; inscitiam tamen & improbitatem ejusdem ordinis carpant, quasi sine scelere scelerati, sine ignorantia ignorantes esse possint, aut id æquum sit postulare, quod iniquum est concedere.

XXIII. Intolerabilis quoque est eorum audacia, qui inepti & imperiti

(a) Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 29.

(b) Greg. lib. 8. ep. 65. indict. 3.

(c) Matth. 20.

riti omnem non lapidem movent, ut accersitis suffragatoribus laicis, & imperitiæ suæ patronis ad ordines conscendant: Hi (a) non intrant per ostium, ideoque fures sunt, & latrones: nec divinæ gratiæ sumunt effectus qui non vocantur à Deo tanquam Aaron: itaque caveant ne in eamdem pœnam incidant, quam Sacerdotii antiqui usurpatores, ac temeratores Chore, Datan, Abiron, & alii, qui justo divini numinis judicio perierunt: meminerint hujus exempli, quod habet (b) Joannes Vasæus in Chronico Hispaniæ, Lusidii nempe Diaconi, qui cum ab Eugenio Toletano, amicitiæ sæcularis gratia, qua ipsi adstrictus erat, honorem Presbyterii, & prædia quædam extorsisset, in reprobum versus sensum tali vexatus est morbo, ut vitæ tædio mortem optaret, tanto miserior, quanto desiderata mors diutiùs differebatur.

(a) Joan. 10.

(b) Joan. Vasæus ad annum 637.

XXIV. Invictum autem adversùs gratiam debet Episcopus habere animum, nec sinere, ut importuna flagitatio rationem, gratia æquitatem, inverecundia supplicantium Christianam modestiam, audacia quorumdam constantiam Episcopalem expugnet: quinimo viriliter agere eum oportet, ne paucorum favor, multorum saluti, quorumdam ambitio totius ordinis Sacerdotalis splendori, unius aut alterius honor sacrorum ministeriorum æstimationi, uno verbo, ne prophana sacris, humana divinis præponderent. Grave siquidem, & iniquum est, si non pudeat aliquos iniqua postulare, pudeat verò Episcopos injusta petentibus denegare: & plus adversùs Ecclesiæ disciplinam, sacrorum reverentiam, divinas humanasque leges, quorumdam præsumptio postulare audeat, quàm Episcopalis gravitas recusare. Ad hanc ego qualemcumque admonitionem de gratia ab ordinationibus arcenda Siricium adjungo (c) *Videt*, inquit Siricius, *vestra sinceritas in sacris ministeriis, aut in ordinationibus vestris, quantum magna cura, & diligens solicitudo debeat observari: denique ad Timotheum loquitur* (Apostolus) *manus cito nemini imposueris; neque communicaveris peccatis alienis: quod præterea memoratur, ut examine habito, & probitate morum & Ecclesiastico labore sit commendatior; qui vocatur in medium, ut Summum Sacerdotium possit accipere, probatus judicio non favore: sed susceptus veritate non gratia: Apostolico ordine functus* (aliàs *fretus*) *non præcipiti voluntate*. En verò S. Hieronymi in eamdem sententiam efficax oratio: (d) *Manifestum est eos, qui Apostoli lege contempta Ecclesiasticum gradum non merito voluerit alicui deferre, sed gratia, contra Christum facere*. Gravis etiam Innocentii ad hanc rem querimonia est, (e) *Episcopi dum aut amicis, aut obsequentibus gratiam præstare nituntur, religionem violant, ordinesque corrumpunt; ac sic evenit, ut indigni quique honores suscipiant Ecclesiasticos, & admittantur ad Clerum, qui nec inter Laicos quidem dignum locum habere mererentur*.

(c) Siricius ep. 5 ad Orthodox. in principio.

(d) Hieron. in cap. 1. ad Titum, refertur 8. qu. 1. c. qui vos.

(e) Innocent. 1. epist. 6.

XXV. Quòd si inexpugnabilis adversùs gratiam debet esse Episcopus, multo magis adversùs terrores ac minas; generosa siquidem ingenia, gratiæ aliquando cedunt, terroribus verò aut minis aut calumniis ne tantillum quidem concuti possunt. Egregium est hac in re adnotandum exemplum Cyriaci Carthaginensis Episcopi, quem (f) Gregorius septimus summis laudibus extulit, quod regi Arabum præsentatus potius elegerit

(f) Gregor. 7. lib. 1. epist. 23. ad Cyriacum.

elegerit diversis cruciatibus affici, & verberibus publicè nudus cædi, quàm contra Canones ordines facere. An verò putas, tacuisset Gregorius si secus factitasset, & terroribus vel minis adductus officio suo defuisset? neutiquam sanè, sed quem egregiè functum officio laudavit, quem multa passum constanter solatus est, quem ad majora, pro disciplina tuenda, certamina animavit, eumdem si disciplinam prodidisset, tanquam fidei violatorem, & à religione extorrem castigasset. *Quid enim aliud est*, inquit ibidem Gregorius, *Sacerdotem ad imperium mundanæ potestatis legem Dei infringere, nisi fidem ejus negare?* hanc fortè adversùs verbera & supplicia patientiam ac constantiam nostra tempora non exigunt; eóque proinde graviores pœnas luituri sunt, qui minoribus difficultatibus cedunt.

§. V.
Nulla ratione excusari indigni ordinationem.

XXVI. Neque verò illi excusandi sunt, qui cùm timeant, ne Sacerdotum, ne ministrorum Ecclesiæ sufficiens ad ornatum desit copia, indignorum Clericorum ordinatione Ecclesiam commaculant: dum enim ad solemnium precum ineundam administrationem, ad orationum celebritatem, ad Ecclesiæ majestatem, & ad rituum & cæremoniarum apparatum, ad Ecclesiastici ordinis amplitudinem, ad splendorem Chori, Sacerdotes minimè sacerdotales ordinant, & Clericos Laicales: ex adverso accidit ut plebs Christiana Clericorum malis exemplis corrumpatur, imbelles præsertim, & infirmi propositorum malis moribus offensi in fide Catholica vacillent; hæretici eorum

A crimina in erroris patrocinium trahant; eorumdem negligentia inscitiam mysteriorum nostræ religionis, sine quibus nemo æternam salutem consequi potest, in plebe pariat: illorum negligentia plebis segnitiem creet, indulgentia ad peccandum facilitatem tribuat, ignorantia superstitionibus vel erroribus subditos imbuat; hinc Sacramentorum neglectus, hinc circà Sacramentorum ad-
B ministrationem defectus notabiles, qui non tantùm sæpissime minuunt Sacramentorum efficaciam; sed totam eorum substantiam interdum destruunt; hinc verbi divini irrisio, disciplinæ Ecclesiasticæ jactura, ordinis Clericalis contemptus; hinc, ut insinuat Apostolus, ([a]) *vituperatur ministerium nostrum*, nec jam ([b]) *veretur adversarius, aliquid habens de nobis dicere*: quæ omnia
C si quis comparet cum Clericorum raritate, inveniet tantum posteriora prioribus esse præferenda, quantum substantia accidentibus, fundamenta non necessariis ornamentis, nativa pulchritudo fuco, vel pigmentis atque ornatibus antecellunt.

XXVII. Itaque Clericorum penuria nullius animum moveat: sed *tales* (ut habet Sanctus Clemens ([c]) Epistola ad Jacobum fratrem
D Domini) *ad ministerium eligantur Clerici, qui dignè possint Dominica Sacramenta tractare: melius est enim Domini Sacerdoti paucos habere ministros, qui possint opus Dei dignè exercere, quàm multos inutiles, qui onus grave ordinatori adducant.* Quid tam anxiè de Clericorum multitudine cogitamus, cum sciamus non Clericorum multitudine, sed pietate, doctrina, labore, assiduitate, Ecclesiam Catholicam ab initio plantatam esse, postea verò auctam, ornatamque floruisse: quanto tempore Ecclesiæ mos fuerit, ut singulis Ecclesiasticis titulis,

(a) 2. ad Cor. 6.
(b) Ad Tit. 2.
(c) Clem. ep. 2. refertur dist. 23. c. talem.

lis, qui per urbes, & pagos dispositi A essent, præterquam Ecclesiæ Cathedrali, unus assignaretur Presbyter, præter (a) Dionysii Pontificis M. Epistolam ad Severum: Concilium (b) Sardicense, & (c) Rhemense, innumera antiquitatis Ecclesiasticæ exempla testari possunt: quid ergo multitudinem adeò solicitè urgemus, si sinè Ecclesiasticæ disciplinæ dispendio haberi non possit? quàm verum est quod ait Bernardus, (d) *Dilatata videtur Ecclesia*, B *ipse etiam Cleri sacratissimus Ordo*, *fratrum numerus super numerum multiplicatus est; verùm etsi multiplicasti gentem, Domine, non magnificasti lætitiam, dum nihil minus apparet decessisse meriti, quàm numeri accessisse*, magnum hoc Ecclesiæ vulnus est; periculosus hic Ecclesiæ graviter periclitantis morbus, cui prudenter consules, si non tam de Clericorum numero solicitus sis, quàm de exemplo, (e) C *Quia utique*, ut habet Gelasius Papa, *convenientia Ecclesiæ ministeria reparanda sunt, non inconvenientibus meritis ingerenda*: &, *ne per occasionem supplendæ penuriæ Clericalis, vitia potius divinis cultibus intulisse; non legitimæ familiæ Domini computemur procurasse compendia*. Similiter quoque Sanctus Leo inordinatas indignorum ordinationes reprehendens (f) *Non est hoc*, inquit, *consulere populis, sed nocere*; D *nec præstare regimen, sed augere discrimen*.

(a) Dionys. ep. 2.

(b) Sardic. can. 6.

(c) Cóc. Rhem. apud Ivon. part. 3. can. 49.

(d) Bernard. de conversione ad Cleric. cap. 19.

(e) Gelas. ep. 1. ad Episc. per Lucaniam constit. cap. 4. refertur dist. 77. c. Monachus.

(f) Leo ep. 85. al. 87. supra cit. refertur c. miramur dist. 61.

XXVIII. An verò desertum iri putas Ecclesiam, nisi indignorum hominum multitudine turgeat? nonne potiori jure deserta dici debebit, si inter Sacerdotes multos vix Sacerdotalem unum, aut alterum reperiamus? providentiæ Dei hoc opus est idoneos cùm necessitas exegerit subrogare ministros: nec dubites quin terram istam sanctam destructis Amalecitis & Chananæis, veris Israëlitis daturus sit ille, qui (g) *potens est de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ*: prodibunt vel ex terræ gremio virtutibus omnibus armati Sacerdotes, virtute Palladis, seu æternæ sapientiæ, bonorum disciplinæ seminum jactu suscitati: nascetur gens altera, quæ timeat Deum: pro Caino, pro Lamech nascetur Enos, qui incipiat invocare nomen Domini: etsi fortè minus numerosus erit Clerus, erit certè utilior: quàm enim verum est probatum unum diligentem, & peritum Sacerdotem plurium, qui jam sunt, officia Clericorum explere, absque ullo negotio posse; ideoque satagendum, ne singuli, qui jam ordinati sunt Sacerdotes, otiosi remaneant, non ut indignorum Clericorum promotione Cleri laxati ruinæ, dum resarciri videntur, augeantur.

(g) Lucæ 3.

XXIX. Neque verò excusare quemquam poterunt aut prædecessorum, aut aliorum collegarum exempla, quæ ubi contra legem divinam faciunt, nullius momenti censenda sunt. (h) *Consuetudo sine veritate vetustas erroris est*: mala exempla tantò diligentiùs cavenda sunt, quantò peccantium multitudine magis disseminata sunt: nonne videmus quò majus incendium est, eò omnes majori ad illud extinguendum animi contentione incitari? pari quoque ratione, quò plurium Episcoporum minor in ordinationibus rite celebrandis cautio adhibebitur, eò cæteri diligentiores esse, & exactiorem adhibere debent cautionem: neminem peccantium multitudo excusabit, quia singulis sui officii exequendi proprium munus incumbit.

(h) Cypriani ad Pompejum contra ep. Stephani.

§. VI. *Quos-*

§. VI.

Quoslibet quorumcumque ordinum candidatos esse probandos.

XXX. CÆterum nemo ab illa generali, quam statuimus, regula excipiendus est: sed in cujuscumque ordinatione providè satagendum est, ne aut falsa pietatis species fallat, aut defectus aliquis ordinandi lateat, aut ætas immatura ab ordinibus arceat, aut scientiæ atque industriæ vanus rumor decipiat: (a) *Non enim*, ut habet Sanctus Leo, *in cujusque persona permittendum est, quod institutis generalibus continetur, nec putandus est honor ille legitimus, qui fuerit contra divinæ legis præcepta collatus*, Regulares etiam, qui ad ordines sacros accedunt sedulò probandi sunt; nam Siricius eos tantùm ex Monachis ordinandos permittit, *Quos morum gravitas, & vitæ, & fidei institutio sancta commendat:* Gelasius jubet ut Monachi (b) *qui ad Clericale munus accedit, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur*: Zozimus Monachos, (c) *Nisi continuo tempore probati sunt*, à Sacerdotio repellit: Gregorius primus Monachum ordinandum vult ab Episcopo cui militaturus est, (d) *dignum Sacerdotio prævideri:* Ilerdense Concilium eos tantum ordinari permittit, quos (e) *pro Ecclesiæ utilitate Episcopus probaverit in Clericatus officio promovendos*; Tridentinum Concilium statuit, (f) *Ut regulares quoque nec in minori ætate, nec sinè Episcopi diligenti examine ordinentur:* Ivo Carnotensis Episcopus nullos ex Clericis regularibus ad sacros ordines admittendos docet, (g) *nisi quos vita, & doctrina commendat, & Episcopalis auctoritas ad hoc agendum idoneos* A *probat*: Quidni? celebris est Divi Augustini sententia, quam integram hîc describam: *Ordini Clericorum fit indignissima injuria, si desertores Monasteriorum ad militiam Clericatus eligantur, cum ex eis, qui in monasterio permanent, non tamen nisi probatiores atque meliores in Clerum assumere soleamus: nisi fortè, sicut vulgares dicunt, malus Choraula, bonus Symphoniacus est, ita* B *iidem ipsi vulgares de nobis jocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus est, nimis dolendum si ad tam ruinosam superbiam Monachos surrigamus, & tam gravi contumelia Clericos dignos putemus, in quorum numero sumus: cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, si adsit ei sufficiens continentia, & tamen desit ei instructio necessaria, aut personæ* C *regularis integritas*. Intelligant hoc Episcopi, nec tam facilè cuiquam in sua causa credant, personæ cujusvis, etiam regularis, vitam, vel ante religionis ingressum, discutiant: mores probent: doctrinam, fidem, religionem examinent: ætatem disquirant: judicis partes exequantur, cujus est nulli rei credere, nisi probatæ, nec sententiam ferre, nisi juxta allegata & probata: au- D diant divinum ab Apostolo præceptum, Manus cito nemini imposueris: qui jubet nemini cito manus imponi, neminem nisi probatum ordinari præcipit, neminem excipit, omnes generali probationis lege concludit.

XXXI. Quemadmodum autem nemo sine probatione ordinandus est, ita nullus Ecclesiasticus ordo sine probatione conferendus, minores ipsos ordines sine examinatione non esse concedendos infert Glossa: (h) habemusque expressam Tridentini (i) Concilii legem, quod etiam ad mi-

(a) Leo epist. toties cit.

(b) Gelas. ep. 1. cap. 3.

(c) Zozimus ep. 1. in principio.

(d) Greg. lib. 1. regist. epist. 40.

(e) Ilerdense Conc. can. 3.

(f) Trid. sess. 23. de Reform. cap. 22.

(g) Ivo ep. 213.

(h) Gloss. fin. in c. § quis, dist. 24

(i) Conc. Trid. sess. 23. cap. 3. de Reform.

ad minores ordines promovendi probatione indigeant, plura hac de re inferiùs, imò ad tonsuram quoque recipiendi probatione indigent, inquisitione, & examine; etenim cum plura sint, quæ à Clericali tonsura suscipienda arceant: eos, qui tonsuram suscepturi sunt, discuti oportet, an aliquibus impedimentis Canonicis præpediantur à legitima Clericalis tonsuræ susceptione: ex qua probationis eorum qui ad tonsuram admittantur omissione, rectè notant Carnotensis Ecclesiæ pro ordinibus recipiendis ab Illustrissimo & Reverendissimo Leonorio Valencæo Carnotensi (a) Episcopo editæ constitutiones, fieri, ut jam beneficia imperitis conferantur, ab inutilibus Clericis Ecclesiastici redditus consumantur, bonis verò & proficuis auferantur: hinc etiam factum esse ut Clericorum ac Laicorum distinctio jam ferè nulla sit; sed quævis etiam viliores personæ, ac de ima plebe homunciones in Clerum temerè adlecti sint: proindeque in summum Ecclesiæ dedecus inferiores Clerici de gradu, & honore deciderint, privilegia amiserint, nec habitu, aut moribus à laicis secernantur, sitque juxta Prophetæ querimoniam, (b) *sicut Populus, sic Sacerdos*.

(a) Constit. Reverendi Leonorii Episc. Carnot. de conferendis ordinibus, tit. de tonsura.

(b) Isaiæ 24.

XXXII. Fatendum quidem est, (c) *Quod si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus providenter, scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præposterum: multò magis elaborandum esse, ut in electione ejus, qui supra omnes constituitur, non erretur*. Nihilominus tamen præcipuam in electione Clerici ad primam tonsuram adhibitam solicitudinem, Ecclesiæ maximum præsidium esse ac firmamentum, velim omnes sibi persuadeant, nam ut rectè ait Vegetius, (d) *Vires regni in prima delectorum examinatione consistunt*: & certè ab Ecclesia faciliùs vitia arcebuntur, si vel ab ipso primo ejus ingressu depellantur: Et cùm è Clericorum numero Sacerdotes, & alii sacri ministri eligantur, quales putas hos futuros, nisi quales illi fuerint? neque ideo despiciendus est simplicis tonsuræ gradus, quia infimus est; sed ideo sedulò observandus, quia primus est; nullus siquidem in Ecclesia parvus gradus est: (e) *Non enim*, inquit Nazianzenus, *ita vel divinæ sublimitatis, vel humanæ humilitatis ignarus sum, quin magnum esse existimem omni creatæ naturæ, ad Deum, qui solus clarissimus, & splendidissimus est, naturamque omnem tum materia constantem, tum à materia secretam puritatemque superat, vel quoquo modo appropinquare*. Cum ergo vel imus ordinis Clericalis gradus divinus sit, nemini videri potest negligendus, ne quidem ille qui primus est, quemadmodum enim linearum à se invicem aberratio major est, quæ à centro propiùs inceperit: ita maximus in moralibus error, cùm vel ab initio, à proposito fine deflectitur. (f) *Difficile est*, inquiebat Sanctus Leo, *ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio*: difficile quoque est, ut in omnibus ordinationibus Ecclesiastica servetur disciplina, si ab ipsa tonsuræ Clericalis susceptione violetur.

(c) S. Leo epist. toties citat.

(d) Vegetius lib. I. cap. 7.

(e) Naz. orat. I. num. 14. Οὐχ᾽ οὕτως ἐγὼ ἢ τοῦ θείου μεγέθους, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης ταπεινώσεως ἄπειρος, ὡς μὴ μέγα νομίζειν πάσῃ γενητῇ φύσει, καὶ ὁπωσοῦν πλησιάζειν Θεῷ τῷ μόνῳ φανοτάτῳ, καὶ λαμπροτάτῳ, καὶ ὑπερέχοντι πάσης ὑλικῆς, καὶ ἀΰλου φύσεως καθαρότητι.

(f) S. Leo ep. sæpiùs cit.

XXXIII. Denique Episcopum ordinatorem, secundùm veram eamque Chrysostomi sententiam, non ignorantia defectuum ordinati, non laudabilis vulgi rumor excusant, si non diligenti præhabito examine, aliquem licet bonæ famæ & vulgi clamoribus commendatum, indignum tamen consecret (g) *Hujusmodi enim res*, inquit prædictus Chrysostomus, *magno admodum, judicio meo,*

(g) Chrysost. lib. 4. de Sacerdotio cap. 4. Λίαν γὰρ τὸ [illegible]

τῷ ἐξετάσεως, ἢ τὸν μέλλοντα παραδώσειν τὸν εἰς ἱερωσύνην ἐπιτήδειον, οὐ δεῖ τῇ τῶν πολλῶν ἀρκεῖσθαι φήμῃ μόνον, ἀλλὰ μετ' ἐκείνης, καὶ αὐτὸν μάλιστα πάντων ἐξητακέναι τὰ ἐκείνου,

(a) Timot. 3.

(b) Chryf. ibid. Συμβαίνει γὰρ πολλάκις τινῶν πολλῶν ψευδῆ εἶναι φήμην. τοῖς δὲ ἀκριβοῖς ἐξετάσεως ἠγνοημένοις οὐδεὶς ἐκ ταύτης κίνδυνον ἐστὶν ὑποπτεῦσαι λοιπόν.

meo, examine indiget: eumque oportet qui exhibiturus ſit, quem ad Sacerdotii functionem idoneum cenſet, non vulgarem tantùm famam, atque opinionem ſequi, eaque eſſe contentum: ſed eumdem item neceſſe eſt, unà cum ea illius vires, facultateſque imprimis excutere, atque ante omnia examinare: probat ex Divo Paulo, (a) qui cùm dixerit oportere & illum habere bonum teſtimonium ab externis, non eo tantùm contentus plura alia præpoſuit, ut B non hoc ſolùm habendum, ſed & alia diligenter excutienda oſtenderet: aliam rationem aſſignat, quam ſupra tetigimus, (b) *Nam*, inquit, *ſæpe uſu venit, ut vulgi opinio falſa ſit, à qua tamen nihil periculi exoriri* A *poſſit, ſi res ipſa tota per ſe prius exactè ac diligenter diſcuſſa atque examinata fuerit*. Porrò de illo populari teſtimonio, morum inquiſitione, totius vitæ diſcuſſione, doctrinæ, pietatis, ac perſonæ ipſius examine ſequentibus titulis agemus; & quid ſpeciatim olim ea in re ſit obſervatum, quid hocce tempore obſervandum, præſcribere conabimur: quæ ſi obſerventur, & in uſum revocentur, audeo dicere, & certè ſpondeo brevi refloreſcet marceſcens Eccleſiæ diſciplina, & collapſa Clericalis ordinis dignitas, atque reverentia erigetur: faxit ita Deus; providete ſanctiſſimi Epiſcopi, & labentem Eccleſiam veſtris legibus ac diligentia ſuffulcite.

CAPUT II.

De variis teſtimoniis quibus ſpeciatim ordinandi juvari debent.

ARTICULUS I.

De teſtimonio, approbatione, & commendatione populi.

§. I.

Ordinandos bonum habere debere teſtimonium ab omnibus.

(c) 1. ad Tim. 5

(d) Ad Coloſ. 4

(e) 1. Theſſal. 4.

(f) 1. Cor. 5.

I. Expreſſa eſt Divi Pauli ſententia, Timotheum de ſacrarum ordinationum forma, admonentis; (c) *Oportet autem illum*, ordinandum nempe, & *teſtimonium habere bonum ab iis, qui foris ſunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli:* quinam verò illi qui foris ſunt, niſi vel infideles quicumque, vel ipſi fideles laici, quorum hi extra Clerum, illi extra Eccleſiam ſunt? ſed quia ſimpliciter Divus D Paulus de iis qui foris ſunt loquitur, de infidelibus potiùs quàm fidelibus loqui videtur; juxta illud ejuſdem C ad Coloſſenſes, (d) *In ſapientia ambulate, ad eos, qui foris ſunt*: necnon ad Theſſalonicenſes, (e) *Rogamus vos ut honeſtè ambuletis ad eos, qui foris ſunt*: quam interpretationem firmant Patres, qui paſſim de infidelium teſtimonio, quod ad ordinationem requiratur, dictum illud Pauli interpretantur: ſi autem vel ipſis infidelibus, de quibus habet Apoſtolus, (f) *Quid mihi de iis qui foris ſunt judicare? nonne de iis qui intus ſunt, vos judicatis? nam eos, qui foris ſunt, Deus judicabit.* Si inquam, iis, de quibus Eccleſia judicandi poteſtatem non habet, judi-

judicium tamen de vita ordinandorum, ac moribus eadem Ecclesia permittit, ab iisque testimonium exigit; in quorum tamen testimonio non sistit: quantò magis fidelium populorum necessarium est testimonium, quó ordinandorum vita, probitasque firmetur? nam & eorum magis interest, & de iis dijudicandi major his, quàm illis facultas atque auctoritas inest: unde rectè Chrysostomus: *Quod si ab hostibus habere testimonium convenit, multò magis ab amicis ipsis*, ([a]) puta populis Christianis.

(a) Chrys. hom. 9. in 1. ad Timoth. cap. 3. Εἰ δὲ τὴν παρ' ἐχθρῶν δεῖ μαρτυρίαν ἔχειν, πολλῷ μᾶλλον καὶ τὴν παρὰ τῶν φίλων.

II. Rationes, quibus utrumque testimonium ad sacras ordinationes legitimè celebrandas necessarium videatur, eæ sunt quas supra ex Divo Paulo adduximus ut scilicet ordinandus non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli: id est, ut interpretatur ([b]) Divus Thomas, nec opprobrio sit, si malæ famæ ordinetur: vel impatienter agat, desperet, vel in alios diaboli laqueos incidat, si se ex infamia odiosum esse perspexerit. Confirmari potest ex Anselmo ([c]) docente ferè evenire, ut cui sua vitia exprobrentur in contemptum, odio vicissim eos habeat, à quibus se contemni viderit; ab aliis despectus, despectores suos despiciat: sicque in iram, contemptum, injuriarum memoriam incidat: cui favit ([d]) Theodoretus dum ait, neminem contumelias ita sustinere, quin iracundia tangatur, & in ejusmodi diaboli laqueos incidat. Aliter ([e]) Primasius, qui aliter legit, hoc scilicet modo, in plurali numero, ut non in opprobrium incidant, & in laqueum diaboli, ut hæc ad eos qui foris sunt, non ad ordinandum referri videantur; sensusque sit, ideò boni testimonii virum ordinandum ne infidelibus offensioni sit, ne per illum diabolus

(b) D. Thomas lect. 2. in cap. 3. prioris ad Corinth.

(c) Anselmus in dict. cap.

(d) Theodoret. ibid.

(e) Primas. ibid.

A multos illaqueet, qui poterant fieri Christiani. Aptus sanè hic sensus, sed non propter illum textus vulgatus mutandus est, qui singulariter legit, ([f]) *ut non in opprobrium incidat &c.* neque literæ, quæ apud nos sacrosancta esse debet, vis inferenda est: quomodo ergo ordinandus in laqueum incidet diaboli? nisi, ut explicat Chrysostomus, ([g]) *Dum in eadem scelera incurrit, in qua & illi?* Placet & ([h]) Erasmi scholion qui non absurdè διάβολον, non tam hic malum Angelum, quam calumniatorem vertendum censet: adeò ut innuatur neminem nisi boni testimonii ordinandum, ne alioqui in opprobrium, seu infamiam incidat, & in laqueos calumniantium. Quàm vel ab olim verum iis, qui sunt in dignitate constituti laqueos à calumniatoribus parari, de quibus Propheta regius conquestus est, ([i]) *laqueum paraverunt pedibus meis*, itemque ([k]) *posuerunt peccatores laqueum mihi*, & alibi. In quos profectò laqueos incidunt, qui in vitia ruentes maledicendi occasionem præbent. Ne ergo opprobrio sit, & infamiæ, qui ordinandus est, & exinde in diaboli vel calumniatoris laqueos incidat, *ne*, ut ibidem habet ([l]) Sedulius, *vituperetur ministerium nostrum*, ordinandum oportet habere bonum testimonium etiam ab infidelibus, alioquin in opprobrium incidet, & in laqueum diaboli, quippe, ut habet Chrysostomus, ([m]) *ab eis illi imminent probra si quid in ipso irreprehensibile notari possit.* E contra *irreprehensibilem*, ut ibidem habet Paulus, *oportet esse Episcopum, Diaconos similiter* ἀνεγκλήτους *sine crimine*, seu *sine criminatione*, *sine excusatione*, ut videtur exponere Hieronymus ([n]) contra Pelagianos, & nempe *is qui ex ad-*

(f) 1. ad Tim. 3. supra.

(g) Chrys. hom. 10. in dict. cap. Εἰς παγίδα δὲ πῶς ἐμπίπτει; τοῖς αὐτοῖς ἁμαρτήμασι πολλάκις περιπίπτων οἷς κἀκεῖνοι.

(h) Erasm. ibid.

(i) Psalm. 56.

(k) Psalm. 118.

(l) Sedul. in dict. locum.

(m) Chrys. supra. Μέλλει γὰρ ὀνειδίζεσθαι παρ' αὐτῶν. Paulus ibidem.

(n) Hiero. lib. 1. contra Pelag.

(a) Ad Titũ 2.

ex adverso est, vereatur, nihil (a) habens malum dicere de nobis: & certè verebitur adversarius inculpatæ vitæ homini crimen objicere: (b) *Qui enim*, teste Chrysostomo, *fuerit vitæ fulgore conspicuus, & illis quantumvis infidelibus verendus sit, necesse est; quippe veritas ipsis quoque ora obstruit inimicis*. Quod & egregiè docet idem Chrysostomus comparatione solis: (c) *Quemadmodum* inquit, *nemo obscurum diceret solem, ne si cæcus quidem fuerit; erubescit quippe opinionibus omnium adversari: ita & eum qui nimio fuerit decore conspicuus, atque morum honestate illustris, nullus profectò culpare præsumit*.

(b) Chrys. ibid. Ὁ μὲν τοὶ βίον λάμποντα ἔχων κἀκείνοις ἐστὶν αἰδέσιμος: ἡ γὰρ ἀλήθεια, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐπιστομίζει.

(c) Chrysostomus ibid. post. Ὥσπερ οὐκ ἄν τις εἴποι τὸν ἥλιον σκοτεινὸν, οὐδὲ αὐτὸς ὁ τυφλὸς· αἰσχύνεται γὰρ ταῖς πάντων μάχεσθαι δόξαις, οὕτω τὸν σφόδρα καλὸν οὐκ ἄν τις μέμψοιτο.

III. Vix itaque fieri posse censent (d) Chrysostomus, & (e) alii Græci Patres, ut intemeratæ innocentiæ, singularis sanctitatis eximiæque virtutis, qualis debet esse ordinandus, apud infideles ipsos malè audiat: nisi fortè propter sinceram fidem, & Christianam religionem: sic enim v. g. Apostolorum vitam nemo unquam fuit, qui vituperare præsumeret, nec ullus unquam eis objecit, aut fornicationis, aut impudicitiæ, aut avaritiæ crimen; sed tantummodo seductores appellati sunt, quod ad dogma refertur, & eo modo interpretantur illi Patres, id quod dictum est ab Apostolo monente Christum lucrifieri, *sive per infamiam, sive per bonam famam*; quòd nempe propter doctrinam Christi Apostoli infames essent & facti essent (f) *omnium peripsema*. Neque verò id Apostolis (g) in opprobrium à Christianis vertebatur, sed potiùs gloriosum ex eo nomen obtinebant, juxta sententiam Petri, (h) *Nemo vestrum patiatur, ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor: si autem ut Christianus, non erubescat: glorificet autem Deum in isto nomine*; unde tantum abest, ut ejusmodi opprobrium atque infamia ordinationi suscipiendæ obessent, ut potius per ea ad ordines Ecclesiasticos conscendere solerent primorum temporum Clerici: quod evidenter docet Tertullianus dum ait, (i) *Hoc sentire, & facere omnem servum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri possit, si quem gradum ex persecutionis tolerantia ascenderit*.

(d) Chrysost.

(e) Theophylactus, Oecumen. in eum locum.

(f) 1. Cor. 6.

(g) 1. Cor. 4.

(h) Petri 4.

(i) Tertull. de fuga in persec. cap. 10.

A

B

IV. Si quando tamen accidat, ut quantumvis probus aliquis pessimorum livore, vel alia causa infametur, passimque & apud multos malè audiat (nam & sanctos viros à Catholicis accusatos fuisse tanquam malè viventes patet exemplis (k) Hieronymi (l) Briccii Turonensis post Martinum Archiepiscopi, (m) Joannis Chrysostomi, & aliorum. Ab hæreticis quoque de stupro accusatos (n) Athanasium Alexandrinum, (o) Eustachium Antiochenum, (p) Methodium Constantinopolitanum, & plures alios, ex historiarum lectione comperies) si malus rumor Ecclesiæ judicio omnino tolli non potest, quicumque ille est vitæ licet intemeratæ, sed non integræ famæ, ab ordinatione debet arceri, ne si ad sacram ordinationem accedat, periclitetur ejus auctoritas, & Ecclesiastici ministerii sanctitas polluta videatur, si enim Cæsaris (q) uxorem non solùm ab omni crimine, sed & criminis suspicione immunem esse oportet; quanto magis Ecclesiæ sponsum? unde huic quæstioni respondens (r) Chrysostomus, de eo qui casu aliquo probro, & calumniæ pateat, constanter hæc habet, *Non is in medium adducendus, qui ejusmodi fuerit: nocet enim præcedens plurium pessima, licet falsa opinio*. S. quoque Thomas

C

D

(k) Hieronym. epist. ad Asellam.

(l) Greg. Turo. hist. Franc. lib. 2. cap. 1.

(m) Chrys. ep. ad Cyriacum.

(n) Pallad. dialog. de rebus. Chrysost. Socrates lib. 4. Sozom. lib. 8. & alii.

(o) Theodoret. lib. 1. cap. 10.

(p) Theodoret. lib. 1. hist. c. 21. Joan. Curopalat. Zonaras, & alii in Michaele 3.

(q) Plutarchus in Cæsare.

(r) Chrys. sup. Δεῖ δὲ μὴ τοῦτον εἰς τὸ μέσον ἄγεσθαι· ἡ γὰρ πολὺ τὸ βλάβος.

(a) D. Thomas supra.

mas (a) eum *qui sit bonus & infamatur falsò, patienter ferre oportere* dicit: infœlicitati scilicet hoc adscribendum, & secreto divinæ providentiæ judicio, quod revereri oportet, non autem indignatione nostra efficere, ut digni videamur, qui impositi criminis invidiam jure subeamus. Hoc est æternæ sapientiæ admirandum secretum, (b) *hæc vanitas alia super terram*, in qua demiranda hærebat Ecclesiastes, quod sint *justi*, *quibus mala proveniunt, quasi opera egerint impiorum, & sicut impii, qui ita securi sint, quasi justorum facta habeant*; hoc est unum de iis quibus queritur Ecclesiasticus, quod (c) *calumniator in electis imponat maculam:* Justus hoc in bonum sibi convertendum sperans patienter sustinet, & lætatur, nec grave æstimabit, si famæ commendatione destitutus iisque proinde subsidiis carens, atque mediis, quibus ad bene agendum populi commoventur, ordinationis sacræ repulsam ferat, quam ipsis quoque bonæ famæ viris ambire, aut exoptare, præ gradus sublimitate, vix æquum censet, Ecclesiæ vero utilitati satius est bono aliquo in ordinatione carere, quàm malos, vel qui videantur ad ordinis Sacerdotalis societatem admittere.

(b) Ecclesiast. cap. 8.

(c) Ecclesiastici cap. 11.

V. Quoquo ergo modo publicam aliquis infamiam incurrit, ab ordinatione arcendus est: nec ullus admittendus, nisi qui passim apud omnes, vel certè apud bonos bene audiant. (d) *Decet*, inquit Ambrosius, *actuum operumque nostrorum testem esse publicam existimationem, & attestationem, ne derogetur muneri, ut qui videt ministrum altaris congruis ornatum virtutibus, auctorem prædicet, & Dominum veneretur, qui tales servulos habeat.* Item, (e) *oportet autem & illum bonum testimonium habere ab iis qui foris sunt, id est hæreticis & & schismaticis, qui extra sanctam Ecclesiam Catholicam conventicula sibi prophana præficiunt, quos tamen testes Apostolus, & testimonium dicit debere bonum habere de immaculata vita, & sancti Episcopi conversatione, ne fortè accipiant inimici locum Episcopo obtrectandi & infamare incipiant Catholicum dogma*. Hæc Ambrosius; cui ut opinor, nemo reluctabitur: nisi qui nunquam cogitavit, quantum ad Ecclesiæ totius ornamentum, & populi salutem intersit Sacerdotis laudabilis fama: quantum verò dedecoris adferat, quantæ populo offensionis sit ejusdem infamia, æquum est, ni fallor, ut qui omnes judicaturus est, priùs ab omnibus judicetur, quàm in eo gradu constituatur, in quo demum judicari non debet, neque à populo reprehendi, & careat omni suspicione peccati, qui in aliorum culpas ex officio suo vindex exurgit: & qui omnibus debet esse in exemplum, nulli possit esse in scandalum.

(d) Ambros. lib. 1. de Officiis cap. 5.

(e) Idem lib. de dignit. Sacer. cap. 4.

§. II.

Non omnem tamen criminis suspicionem ab ordinibus arceri debere: & in occultis criminibus cautelam adhibendam.

VI. At enim non exinde sequitur quamcumque criminis suspicionem, cui hujus aut alterius criminatio locum dederit, ab ordinatione debere repellere: (f) *quis enim innocens esse poterit, si accusare sufficiat?* unde Theophilus Alexandrinus lectorem quemdam, Jacob nomine, quem fama erat ob fornicationem à Presbyteris ejectum fuisse,

(f) Ammianus lib. 18.

fuisse, deinde ordinatum esse; eiici ipse præcipit, (a) *Accurata examinatione facta, non autem ex susurris, aut maledictis orta suspicione, sin autem non fuerit inventus crimini obnoxius manere in Clero: neque enim*, inquit, *variis calumniis animum adhibere oportet*; modum itaque Ecclesia statuit, quo vera à falsis crimina secernantur, & auctoritate judiciorum, criminum, quæ electis ad Ecclesiasticas dignitates objicerentur, purgationem permisit, Concilium Carthaginense tertium formam hanc purgationis obtinendæ præscripsit (b) *Illud*, inquiunt, prædicti Concilii Patres, *statuendum est ut quando ad eligendum Episcopum convenerimus si qua contradictio fuerit oborta (quia sæpe talia facta sunt apud nos) non præsumant ad purgandum eum qui ordinandus est, tres tantum, sed postulentur ad numerum supradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus est, discutiantur primò personæ contradicentes; postremò illa etiam quæ objiciuntur, pertractentur: & cum purgatus fuerit, sub conspectu publico ita demum ordinetur: si hoc cum vestræ sanctitatis animo concordat, roboretur vestræ dignitatis, (aliàs dignationis) responsione. Ab universis Episcopis dictum est, satis placet*. Cui constitutioni consentit Justiniani Novella (c) de Episcopis & reliquis Clericis ordinandis, ex qua plurima ad hoc propositum aptissima cernuntur, quæ nos inferius proponemus, & explicabimus.

(a) Theophil. Alexandr. in commonit. can. 5.

(b) Conc Carthag. 3. can. 4. refertur dist. 23 c. illud.

(c) Novella 6. cap. 1.

VII. Prudentia tamen opus est ne vel qui rejiciuntur, infamentur, vel indigni admittantur: (d) utrinque enim discrimen est sive innocentes damnentur, sive nocentes ordinentur: quid igitur faciendum? an prætermittendus in ordinatione indignus? sed omnes eum malum esse cognoscent: An verò idem ad Ecclesiasticum gradum idcircò erit promovendus? Sed hoc multò deterius est, accidetque ut & Ecclesiæ malè consulatur, & ordinati famæ, qui quanto in Ecclesia sublimior fuerit, tantò magis, cùm malus fuerit, opprobrio & infamiæ patebit. Quid ergo tandem in hoc dubio, ac discrimine concludendum? famæ utique ordinum candidati, & Ecclesiæ bono quantum fieri potest, erit providendum, occulta quæ rescierimus crimina secretò saltem ordinandis patefieri possunt, ut si quid habent, quo crimen excusent id proferant; ineptas vel nullas excusationes proferenti dubium est, an interdici ordinatio possit, si aliàs idoneus censeatur. Alexander tertius neminem propter occultum peccatum rejiciendum docere videtur iis verbis, (e) *Verum tamen quia peccatum occultum est: si promoveri voluerit, eum non debes aliqua ratione prohibere*. Lucius tertius è contra ob occultum crimen arceri quempiam ab ordinatione posse subindicat; (f) *nam quærenti Archiepiscopo Turonensi, an religiosi contradicentibus eorum Prælatis ordinari possent, ita respondit, Quòd honestius, & tutius est, subjectis debitam præpositis obedientiam impendendo, in inferiore ministerio deservire, quàm cum præpositorum scandalo, gradum appetere dignitatem: nec est in hac parte subjectorum desiderium confovendum: quoniam esse potest quòd Prælati eorum commissa secreta noverint, ex quibus constat eis quòd salva conscientia nequeunt sublimari; quia non in sublimitate graduum, sed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei*. Gregorius nonus perplexe loquitur: quæstionem ad ipsum delatam

(d) Vide Chrysost. hom. 3. in cap. 1. Act.

(e) Cap. ex tenore, de temporibus ordinat.

(f) Cap. ad aures, eod. tit.

tam ejusque responsionem subjicio: (a) *Quæsitum est de Sacerdotibus vel aliis Clericis, qui per reatum adulterii, perjurii, homicidii, vel falsi testimonii bonum conscientiæ rectæ perdiderunt*, & infra: *Respondemus, quòd si proposita crimina ordine judiciario comprobata, vel aliàs notoria non fuerint, non debent hi (præter reos homicidii) post pœnitentiam in jam susceptis, vel suscipiendis ordinibus impediri: quod si non pœnituerint, monendi sunt; & sub interminatione divini judicii obtestandi, ut in testimonium suæ damnationis, in susceptis etiam ordinibus non ministrent.*

(a) Cap. ultimo eodem tit.

VIII. At enim hæc certò mihi ex prædicto responso colligi videntur, primùm ob occultum homicidii crimen posse aliquem ab ordinatione repelli, etsi eum illius criminis pœnituerit: alterum ob cætera occulta crimina, pœnitentia peracta, neminem ab ordinatione removeri posse; dubium autem relinquitur, an si quem occulti criminis non pœnituerit, possit talis ab Episcopo id resciente, ad ordines supplicans, refutari: cùm enim dicat non debere occultorum criminum reos, post pœnitentiam, ab ordinatione impediri, videtur è contrario docere impediri debere, si non eos pœnituerit; sequentia verò verba indicant sufficere dumtaxat, quòd tales impœnitentes moneantur, & sub interminatione divini judicii ab ordine suscipiendo deterreantur, non autem quòd repellantur.

IX. Glossa (b) Canones istos conciliare nititur, ut nempe regulares, quorum propria non est voluntas, & qui sine scandalo ab ordinibus arceri possunt, propter occultum crimen à Prælatis suis ad ordines ascendere præpediantur; sæculares verò, si jus habeant petendi ordines, utpotè electi, vel nominati ad aliquam dignitatem Ecclesiasticam, ob occultum crimen rejici nequeant: Si verò jus non habeant petendi ordines, nulla ipsis injuria fieri censeatur, si ad ordinationem ab Episcopo occultum eorum crimen resciente, minimè admittantur: (c) quemadmodum propter occultum fornicationis crimen, quod vel unicus testis occultè revelarit (nisi juramentum de matrimonio intervenerit) potest Episcopus contrahendum matrimonium, quod ex eo illegitimum evaderet, impedire: verùm Concilium Tridentinum eas explicationes non patitur: (d) præmisso enim Lucii tertii exordio, statuit, *ut cui ascensus ad sacros ordines à suo Prælato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus, ei nulla, contra ipsius Prælati voluntatem, concessa licentia de se promoveri faciendo suffragetur:* quibus verbis permitti videtur cuilibet Antistiti, ut Clerico cujus ob occultum crimen nec judiciali ordine probatum, aditum ad sacros ordines intercludat: idque insuper (e) ex eodem Concilio confirmatur, quod prohibitionem Antistitis ob occultum crimen ordinationem impedientis à quoquam rescindi vetat, & Antistites, ut severitatem istam adhibeant hortari videtur, ideoque (f) Congregatio Concilii censuit per hoc decretum correcta esse jura præcedentia; & extendi ipsum debere ad Clericos sæculares, dignitates, & beneficia, quibus annexus sit ordo, obtinentes, & potestatem appellandi in hoc casu ademptam esse. Secus tamen videtur sensisse (g) Hieronymus, dum Demetrium Alexandrinum reprehendit, quod occultum Origenis crimen, qui sibi virilia execuerat

(b) Glossa in dict. cap. ex tenore, & 12. q. 1. can. non dicatur.

(c) Arg. ex cap. præterea, 2. de sponsalibus.

(d) Conc. Trid. sess. 14. cap. 1. de reform.

(e) Vide Proœmium sess. cit.

(f) Congregatio Conc. in d. cap. apud Farinac. parte 4.

(g) Hieron. de script. Eccl. in Origene.

fecuerat, toti orbi notum feciffet, A quod tamen ad Origenis ordinationem reprehendendam, notum folum fecerat: Hieronymi verò fententiæ favet Vafenfe primum Concilium jubens, (a) ut *fi tantum Epifcopus alieni fceleris fe confcium novit, quadiu non poteft, nihil proferat: fed cum ipfo ad compunctionem ejus fecretis correptionibus elaboret;* imò fi pertinaciter fe communioni publicæ ingefferit, eum admittat.

(a) Conc. Vafenfe 1. c. 8. refertur 6. qu. 1. c. fi tantùm.

X. In hac graviffima difficultate, certùm mihi primò videtur regularem poffe ob occultum crimen ab ordinibus impediri: præterquam quod enim (b) Lucii tertii hæc expreffa videtur effe fententia, (c) Gloffæ quoque ratio pro ea adftruenda optima. Secundo fæculares quoque nullum beneficium habentes, aut dignitatem, cui ordo adnexus fit, ab ordinatione jure repelli poffe; cùm enim ad eam nullum jus habeant, nulla fit eis injuria, fi repellantur: fic Auguftinus (d) Clericum de occulto crimine pulfatum nunquam ordinari confenfit: fic (e) Ambrofius ob levitatis animi conjecturam valde incertam Clericos duos ab ordinatione repulit: quantò magis ergo ob occultum crimen, fed certum repellere potuiffet? Tertio probabile eft Epifcopum aliquos ob occultum crimen repellere poffe; etfi in eorum infamiam hoc indirecte vergat, dignitatefque & beneficia habeant, quibus adnexus fit ordo: tum quod per crimen grave & enorme, licet occultum, indignos fe ordinatione præftiterint, & jure petendi ordines exciderunt: tum (f) quod nemo habeat jus confervandæ famæ cum aliorum notabili damno; unde quemadmodum poffum de fure occulto admonere, ut caveatur, & occultum machinatorem homicidii revelare, ut proximus fibi confulat: ita perturbatorem Ecclefiaftici ordinis, Ecclefiæ populatorem, populi fidelis fcandalo, & offenfioni futurum impedire poteft Epifcopus, ne ingrediatur in ovile, ut perdat & mactet, qui pafcere debet & regere: tum quod ob delictum occultum poteft impediri matrimonium: quia in tertii detrimentum cadit: quidni & ordinatio, ad quem fi peffimus adducatur, grave toti Ecclefiæ, grave populo damnum infligitur? Quarto id tamen intelligendum de crimine occulto quod per pœnitentiam deletum non fuerit, cujus radix excifa non fit: nam fi per pœnitentiam deletum eft, fi habitus ipfe vitiofus extirpatus, & prava quævis affectio eradicata creditur, ejus haberi non debet ratio, & æquè cenfendum eft, ac fi nunquam fuiffet, nifi fortè crimen iftud quantumcumque deletum, impediat ordinum legitimã fufceptionem v.gr homicidium. Quinto probabile tamen quoque eft poffe occultum peccator em ad ordinationem admitti: tum quod Chriftus Judam, quem noverat fui futurum traditorem, in ultima cœna Sacerdotem cum cæteris Apoftolis crearit: tum quod Ecclefia non judicet de occultis: in ordinatione autem Ecclefiæ minifter eft Epifcopus, qui fi ut privata perfona alicujus delictum occultum refciat, nullam poteft ejus habere rationem, quia id eum tanquam publicum judicem latet: tum quod qui peccator occultus eft, credi poffit fcandalo minimè futurus & offenfioni, cùm ea nonnifi ex peccato publico incurratur. Sexto prudentia itaque, & moderatione opus eft, ut Epifcopus occultum peccatorem rejiciat, vel ad ordines admittat: prudentia, ut infamia occulti peccatoris, & hominum ex ejus rejectione offenfio, cum damno Ecclefiæ prudenter conferantur: & ex duobus

(b) Lucius 3. fupra, cap. ad aures.

(c) Gloffa in dict. cap.

(d) Auguft. epi. 137. ad Clerum & popul. Hippon.

(e) Ambrof. lib. 1. de officiis c. 18.

(f) Vide Sotū lib. 5. de juftit. quæft. 3. art. 1. Navarrum cap. 18. manual. n. 11. Lefsium de juftit. lib. 2. c. 11. dub. 9. & alios pafsim.

bus malis minus eligatur: itemque ut ſi rejiciendus judicetur, quæſitis aliunde, ſi fieri poteſt, rationibus rejiciatur; ſi non rejiciendus putetur, media inquirantur, quibus ad veram pœnitentiam adducatur, moderatione verò, ne crimen occultum magis detegatur, quàm opus ſit, ne vel odio, vel invidiæ repulſa iſta tribui poſſit: ne priùs quis rejiciatur, quàm media omnia tententur, quibus ſponte ſua ordinandus potius ab ordinatione petenda abſiſtere, quàm repelli videatur, ſed iis omnibus zelus & charitas Chriſti præponderare debent, ut obſecrando, increpando, flendo, conquerendo, commiſerando, ad pœnitentiam veram peccatores adducantur, ne indignè, aut pollutis manibus ad ſacra accedere ſibi proponant: conſtantia inſuper opus, qua qui judicialiter convinci poſſunt, aut propter crimina ſua malè audiunt, intrepidè rejiciantur, nec ſe precibus vel minis exorari unquam Antiſtes patiatur.

XI. Solebant autem, qui in ſuſpicionem criminis olim veniſſent, Canonicam hoc pacto ſubire purgationem, ut quamvis accuſatore deficiente abſolverentur, non tamen, niſi præhabito ab ipſis de veritate, & ab aliis probatæ famæ viris, qui compurgatores dicebantur, de credulitate juramento ordinarentur: licet enim ſecundùm juris regulas, (a) *actore non probante reus abſolvatur;* poſtulat tamen Eccleſiæ dignitas, ne protinus ordinetur; & quod in gravioribus cauſis (b) nonnunquam contingit, purgatio reo indicatur. Ejuſmodi purgationis Canonicæ in Sacerdotalis ordinis viris de crimine aliquo infamatis, ut officio ſuo fungi poſſint, (c) toto ferè titulo Decretalium, qui de purgatione Canonica inſcribitur, & (d) alibi neceſſitatem tenemus: de purgatione

(a) L. final. C. de rei vindicat. l. 4. C. de edendo. L. actor C. de probation. can. accuſator, 6. qu. 5. & alibi.
(b) Cap. cum Eccleſia in fine, de cauſ. poſſeſ. & propr. & 7. qu. 1. c. nuper.
(c) Lib. 5. Decretal. tit. 34. Et 15. q. 5. c. de crimine, & 2. q. 4. al. 5. ferè integra, necnon lib. 5. cap. 34. & 7. cap. 281
(d) Item in Cōcil. Rhem. Et Troslejano cap. 9.

A autem Canonica ad ordinationem neceſſaria aliqua exempla legimus; ſic enim apud Ivonem (e) Carnotenſem epiſtola tum ejus nomine, tum Willelmi Pariſienſis, & Walteri Meldenſis ad Hugonem Lugdunenſem directa refertur electio Sanctionis Decani Aurelianenſis in Epiſcopum, cui cum calumniatores aliqui crimina quædam impegiſſent, ſubtrahentibus ſe prædictis calumniatoribus antequam à ſuo Metropolitano B conſecraretur, habito inter Epiſcopos provinciæ conſilio, viſum eſt *accipere*, tum ab eo, *quàm ab illis, qui cum illo erant meliores, diſtricta Sacramenta, uſque ad ſeptem, quæ eum, quantùm in conſpectu hominum purgari poterat, purgarent de invaſione, & ſimonia*, ſic etiam in dicto Decretalium titulo legimus ab Innocentio tertio Florentino Epiſcopo mandatum, quatenus Diaconum, qui natalium defectu arguebatur; C (f) *ſi publicè foret nota reſperſus, & de ipſa ei legitimè conſtare non poſſet, purgatione ab ipſo recepta, non differret propter hoc ad Sacerdotis officium promovere*. Nec dubito quin, cùm id in ordinatis deſideraretur, ut officio fungi poſſent, multò magis in ordinandis requiſitum fuerit: & minùs ignominioſum repulſam paſſis, ordinandos ab ordine quem petunt, quàm ordinatos ab ordine quem habent, repellere: cum D Clerici ordinati, ſi innocentes reperti fuerint ſine juſtitia nequeant à ſuſcepto ordine removeri: iidem verò à ſuperiori gradu, quantumvis non dicam innocentes, ſed digni, & de Eccleſia bene meriti, arceri, ſine injuſtitia aliquando poſſint: cùm tandem ordinato, ad ordinem ſuſceptum retinendum, & aliqua ex parte adminiſtrandum, ſufficere debeat non eſſe nocentem: ut autem ſuperiorem ordinem quis obtineat, ne quidem

(e) Et apud Ivonem Carnot. epiſt. 206. Vide etiam Hildebertum epiſt. 69. Arnulph. Lexov. epiſt. 9. & alios paſſim.
(f) Cap. accedens, de purgatione Can.

G

dem sufficiat illum mereri, nisi Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postularit, & Episcopi auctoritas accesserit. A

§. III.

De antiquo more, quo populus aliquem commendare, vel ad Ecclesiasticos gradus postulare, aut ipsius ordinationi assentiri solebat.

XII. Necessarium igitur est ad Clericum ordinandum, B ut bonum habeat testimonium ab omnibus, idque vel ab Ecclesiæ incunabulis sedulò semper observatum fuit, ne videlicet ignoti, aut nimis noti mali scilicet, vel nullius nominis ad Ecclesiasticos ordines irrumperent, Quod si prima Ecclesiæ nascentis incunabula intueamur, videbimus Apostolos de Diaconorum electione solicitos fidelibus præcepisse, ut (a) *considerarent viros boni testimonii septem plenos Spiritu sancto*, quos C ad opus Diaconatus ordinarent. Notatu etiam dignum est, quod in Constitutionibus (b) Apostolicis legimus ab Apostolis statutum, ut Episcopum ordinaturi eum populo sistant, & qui reliquorum princeps est, *percontetur Presbyteros, & populum, an ipse sit, quem præesse petunt, & illis annuentibus rursum quærat, an tribuant ei omnes testimonium, quod dignus sit hoc magno, & illustri munere præsidendi; an quæ ad* D *pietatem erga Deum pertinent, rectè peregerit; an jura adversus homines servarit; an domum resque domesticas bene administraverit; & an vita ei per omnia honestè & laudatè acta fuerit: cùm verò omnes simul non secundum opinionem præjudicatam, sed secundum veritatem testificati fuerint, talem esse eum, tanquam in conspectu Judicis Dei, & Christi, præsente etiam Spiritu sancto, atque omnibus Sanctis, & administratoriis spiritibus interrogent, utrum sit dignus ministerio, & in ore duorum, vel trium, stet omne verbum: & cum tertiò annuerit, & dignum esse assensi fuerint, petatur ab omnibus ut præbeant signum, & libenter præbentes audiantur: sicque ad ordinationem accedatur.*

(a) Actorũ 6.

(b) Clem Cõst. Apostol. lib. 8. cap. 4. Ὁ δὲ πρόκριτος τῶν λοιπῶν ἐρωτάτω πρεσβυτέριον, καὶ τὸν λαὸν, εἰ αὐτός ἐστιν ὃν αἰτοῦνται εἰς ἄρχοντα, καὶ ἐπινευσάντων προσεπερωτάτω εἰ μαρτυρεῖται ὑπὸ πάντων ἄξιος εἶναι τῆς μεγάλης ταύτης, καὶ λαμπρᾶς ἡγεμονίας, εἰ τὰ κατὰ τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ εὐσέβειαν κατώρθωται, εἰ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια πεφύλακται, εἰ τὰ κατὰ τὸν οἶκον αὐτοῦ καλῶς ᾠκονόμηται. εἰ τὰ κατὰ τὸν βίον ἀνεπιλήπτως, καὶ πάντων ἅμα κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ κατὰ πρόληψιν μαρτυρησάντων τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι· ὡς ἐπὶ δι- κατὰ Θεοῦ, καὶ Χριστοῦ παρόντος δηλαδὴ, καὶ τῶν ἁγίων, &c.

XIII. In hunc sensum legimus apud Anacletum, in quadam ejus epistola decretali, ad ordines quoscumque inferiores etiam Sacerdotio, (c) *trium saltem veracium testimonium cum Episcopi approbatione* necessarium esse. Fidem facit Tertullianus ad Ecclesiæ præfectorum, seu præsidentium ordinem, populi testimonium necessarium visum fuisse: (d) *Præsident*, inquit, *probati quinque seniores honorem istum non precio, sed testimonio adepti*. Cyprianus (e) *Episcopi ordinationem Collegarum, ac plebis testimonio ac judicio comprobari* asseverat: idemque in reliquis etiam inferioribus Clericis ordinandis, plebis non solùm testimonium, verùm etiam consilium, consensum, & suffragium desiderat, ut pluribus inferiùs ostendetur. Egregium quoque hujus rei monumentum ex Theophili (f) Alexandrini Epistola Canonica eruitur; *De iis* inquit Theophilus, *qui ordinandi sunt hæc erit forma, ut quidquid est Sacerdotalis ordinis consentiat, & eligat, & tunc Episcopus examinet, vel ei etiam assentiente Sacerdotali ordine in media Ecclesia ordinet, præsente populo, & Episcopo alloquente, an etiam possit ei populus ferre testimonium*. Favent etiam Concilia duo Carthaginensia, quorum tertium hunc Canonem edidit, (g) *ut nullus ordinetur Clericus, nisi probatus vel Episcoporum examine, vel populi testimonio* (h) quar-

(c) Anacl. ep. 2. refertur c. ordinationes distin. 64.

(d) Tertull. Apolog. cap. 39.

(e) Cypri. epist. 41. Cornelio.

(f) Edict. Theophil. can. 6. Περὶ τῶν μελλόντων χηροτονεῖσθαι, οὗτος ἔστω ὁ τύπος, ὥστε πᾶν τὸ ἱερατεῖον συμφωνεῖν, καὶ αἱρεῖσθαι, καὶ τότε τὸν ἐπίσκοπον δοκιμάζειν εἰ ἢ συναινοῦντος αὐτῷ τοῦ ἱερατείου ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ παρόντος λαοῦ, καὶ προσφωνοῦντες τοῦ ἐπισκόπου, εἰ καὶ ὁ λαὸς δύναται αὐτῷ μαρτυρεῖν.

(g) Carth. 3. c. 22. refertur distin. 14. c. nullus Clericorum.

(h) Carth. 4. c. 22. habetur distin. 24. c. Episcopus.

quartum verò Carthaginense expressiùs statuit, ut *Episcopus sine consilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, itaut civium assensum, & conniventiam, & testimonium quærat.*

XIV. Prostant ejusdem moris infinita exempla. Legimus apud Augustinum in actis ordinationis Eradii, Augustino populo proponente Eradium, ut sibi succederet, à populo acclamatum esse: ([a]) *Deo gratias, Christo laudes, dictum esse sexies decies, te patrem, te Episcopum, dictum esse octies*: itemque Augustino quædam subjungente, quibus eorum acclamationes adnotari, & per notarios adhibitos observari, ac literis mandari commonebat, *à populo acclamatum esse trigesies sexies Deo gratias, Christo laudes; exaudi Christe, Augustino vita, dictum esse tredecies*: tum eodem Sancto Augustino populum alloquente, ab eoque petente ut de proposita Eradii electione sententiam suam significaret, *à populo acclamatum esse; fiat, fiat, dictum esse vicies quinquies; dignum & justum est, dictum vicies octocies; fiat, fiat, dictum quatercies; olim dignus, olim meritus dictum vicies quinquies; judicio tuo gratias agimus; dictum tredecies; exaudi Christe, Eradium conserva, dictum octies decies.* Mentio etiam hujus acclamandi formulæ, juxta quam ad ordinandi commendationem populus acclamare solebat, *dignus est, dignus est*, quæ jam à temporibus Apostolorum in ordinationibus usurpari cœpit ex Constitutionibus Apostolicis supra citatis, mentio, inquam in Sancti Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani, in cujus ordinatione refert Simeon Metaphrastes ([b]) *omnes uno animo eademque mente, & conjunctis suffragiis, atque una voce ante tempus proclamasse, dignus est, dignus est.*

(a) In Actis ordinationis Eradii apud Aug. epist. 110. to. 2.

(b) Metaphr. in vita S. Eutychii cap. 19. apud Sur. 6. April.

A Mentio quoque in oratione de gestis ([c]) contra Arium in Synodo Nicena apud Metaphrastem, in quâ habetur, quod cum Metrophanes Alexandrum sibi in sede Constantinopolitana successorem futurum divinitus revelatum post Euangelii lectionem populo declarasset, populus una cum Imperatore per aliquot horas clamaverit, *dignus*. Mentio apud Eusebium, ([d]) qui Fabianum Romanum Pontificem acclamante populo B *dignus est*, ordinatum narrat. Mentio apud Gregorium ([e]) Turonensem in electione Rustici, qui in locum Venerandi Episcopi Arvernorum creatus est, ad cujus nomen omnis populus, cuncta contentione postposita, clamavit *dignum ac justum esse.* Mentio pariter in veteri ordine ([f]) Romano, in quo qui Episcopum consecraturus est, hortatur populum, ut omnes clament, *dignus est.*

C XV. Sed ne fortè in Episcoporum duntaxat ordinatione id usitatum esse credideris, id in cæteris quoque observatum disces ex ([g]) Metaphraste referente in ordinatione Danielis Stylitæ in Presbyterum à Patriarcha Gennadio creati populū clamasse, *dignus est*: cujus testimonium pluribus aliis auctoritatibus fulcitur, tum Synodi Tricassinæ in epistola ad Nicolaum primum Pontificem, in qua nempe Synodi istius Patres ([h]) D indulgendum putant Wlfado, & aliis ejus collegis illegitimè ordinatis, quia *non se ad sacros ordines provehendos importunè ingesserant, sed acclamationi & attestationi ipsius Ecclesiæ, ut ordinarentur, obediverant*: tum Venantii ([i]) Fortunati in vita S. Medardi, qui S. Medardum *multitudinis utriusque sexus testimonio Sacerdotale coactum esse ad officium* refert: quod de ejus ad Episcopatum electione interpretandum non est, cum

(c) Orat. de gestis Synod. Nicen. apud Metaphrast. & Sur. 10. Julii.

(d) Eufeb. lib. 6 hist. cap. 22.

(e) Greg. Turon. lib. 2. hist. Franc. cap. 13.

(f) Vetus ordo Rom. pag. 110.

(g) Metaphrast. in vita Dan. Stylitæ.

(h) Epist. Synodi Tricass. inter epist. Hincmari, & tom. 3. Conc. Gall.

(i) Vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nov.

A cum poſtea eandem factam deſcribat: tum Theodorici Abbatis Monaſterii Sancti Trudonis, (a) qui in vita hujus Sancti Trudonis ipſum refert concordi acclamatione omnium ad Presbyteratum non tam petitum, quàm violenter tractum. Sonabat ergo, ubi quis populo gratus ad Sacerdotium, vel alios ordines ab Antiſtite proponeretur, illa vox *dignus eſt*: ſicut è contrà in degradatione *indignus* clamabatur, ut patet ex (b) B Niceta, qui Sanctum Ignatium Conſtantinopolitanum tyrannicè depoſitum refert, cum Subdiaconus perditæ vitæ primus acclamaret, τὴν λοιπὴν ἐσθῆτα, ἀνάξιος, *ſolemne iſtud, indignus*. Solebat & populus aliquem interdum nominatim clamoribus expetere, quomodo refert (c) Sidonius ſe cum Patiente Lugdunenſi, & Euphronio Auguſtodunenſi Joannem Cabilonenſem Epiſcopum, neglectis populi clamoribus, quibus indigni iſto gradu petebantur, ordinaſſe: C narrat quoque ſcriptor vitæ Sancti (d) Arnulphi, quod eum Metenſium vox populorum Epiſcopum fieri acclamarit, ſicque creatus ſit. Athanaſium (e) quoque magnis clamoribus poſtulatum teſtatur Epiſtola Epiſcoporũ Ægypti apud eundem Athanaſium.

XVI. Ex quibus omnibus quædam etiam non leviter tranſeunda, ſed notanda videntur: primùm, cum aliquem Epiſcopus propoſuiſſet vocem populi expectatam fuiſſe: D ideo Sidonius concionem, quam habuit ut Simplicium Bituricenſem Epiſcopum à ſe delectum populo nominaret, ita concludit, (f) *vos autem de viro, de quo loquimur, ſi novam meam ſententiam ſequimini, ſecundùm veſtram veterem conſonate*. Hinc in electione Sancti Eutychii (g) Conſtantinopolitani Patriarchæ notatur, quod conceſſum tempus ad acclamandum à populo præventum fuerit, virtutum ejus admiratione incitato. Alterum quoque obſervandum eſt, à Notariis eas acclamationes, earum formulam numerumque notata fuiſſe & publicis monumentis inſcripta: unde Auguſtinus in prædictis ordinationis (h) Eradii actis dixiſſe dicitur, *à Notariis Eccleſiæ, ſicut cernitis excipiuntur, quæ dicimus, excipiuntur, quæ dicitis, & meus ſermo, & veſtræ acclamationes in terram non cadunt, apertius ut dicam, Eccleſiaſtica nunc geſta conficimus; ſic enim hoc eſſe, quantum ad homines attinet, confirmatum volo*; & paulò poſt, *geſta confecta ſunt, placuit, acclamaſtis, recitatur placitum veſtrum, & acclamatio veſtra*. Tertium acclamationes iſtas tanquam conſenſus populi, ac boni teſtimonii judices, ab ipſis Antiſtitibus rogatas ac poſtulatas fuiſſe; unde Auguſtinus in prædictis actis, (i) *Hic mihi reſponſione veſtra opus eſt, teneam reſponſionem veſtram: de hac aſſenſione aliquid acclamate*. Quartum varias voces approbationis emitti ſolitas fuiſſe, ſed eam maximè, *dignus eſt*; quam ni fallor ideo Conſtitutiones Apoſtolicæ (k) ſuprà σύνθημα, quaſi approbationis ſymbolum appellarunt: quam in ordinatione Eutychii, atque Eradii aliorumque plurium auditam ſuperius docuimus: ad quam alludit Ambroſius, dum ait, (l) *Neſcii homines, & indocti in ordinationibus eorum clamant, dignus eſt, juſtus eſt, & conſcientia miſera, indignus es, injuſtus es, dicit*. Ultimum cum aliquid populus ſibi gratiſſimum eſſe ſignificare vellet, non ſemel acclamare ſolitum fuiſſe, ſed pluries acclamationes iteraſſe, retento ſcilicet antiquo, qui apud Romanos viguit, acclamandi more: iis enim v. gr. quæ in Eradium acclamata ſuperiùs retulimus gemina ſunt, quæ in Claudii Imperatoris ele-

(a) Nicet. in vita S. Ignatii.
(b) Sidon. lib. 4. epiſt. 25.
(c) Vide etiam Syneſ. epiſt. 67. fuſè.
(d) Vita S. Arnul. Metenſis apud Sur. 16. Auguſt.
(e) Athanaſ. Apol. 2.
(f) Sidonius in Conc. poſt ep. 9. lib. 8.
(g) Vita S. Eutychii apud Sur 6. Apr.
(h) Auguſt. ſup.
(i) Auguſt. ſup.
(k) Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 4
(l) Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.

electione ad imperium dicta narrat Trebellius, (a) *Auguste Claudi, dii te nobis præstent, dictum sexagies; Auguste Claudi principem te, aut qualis tu es semper optavimus. dictum sexagies; Auguste Claudi, te respublica requirebat, dictum quadragies &c.* In Synodo Chalcedonensi (b) è contra, non multò aliter in Dioscorum deponendum acclamatur, quàm, apud Lampridium, in mortuum Commodum. (c)

(a) Trebell. in Claudio.

(b) Chalcedon. Conc. act. 1.

(c) Lampridius in Commodo.

XVII. Plausibus quoque ordinando favebatur, ut ex Sidonio colliges, ubi Episcopum nominaturus, (d) *Dignamini*, inquit, *humilitatem nostram orationibus potius in cœlum ferre, quàm plausibus.* Manuum quoque elevatione probitatis ordinandi testimonium exhibebatur, sicut è contra earumdem depressio improbantium indicium erat, veteri scilicet ex more, secundùm quem, ut notat (e) Cicero, nosque supra indicavimus, digitos vel manus extollere, suffragari erat. Inde nomen χειροτονίας & χειροθεσίας, pro sacris ordinationibus & electionibus. Sed in eligendis Episcopis improbatæ postea tumultuosæ acclamantium voces, plaususque vetiti. Rationem tradit Osius in Concilio Sardicensi, (f) *Cùm*, inquit, *manifestum sit potuisse paucos præmio, & mercede corrumpi, eos, qui sinceram fidem non habent, ut clamarent in Ecclesia, & ipsum petere viderentur Episcopum;* plebem quoque *clamoribus sæpè ad gratiam, vel pretium fortasse excitatis moveri solere* in istis electionibus docet (g) Origenes: adeò mirum est, nec persecutionis tempora ab omni ambitu remota fuisse: parta verò Ecclesiæ pace, acclamationes quoque istas turpi commercio expositas fuisse, docet Sidonius, ubi electionem Episcopi Cabilonensis describit, (h) *Hic*, inquit, *per fragores*

(d) Sidon. in Conc. post ep. 9. lib. 7.

(e) Cicer. epist. 5. lib. 7. & acad. qu. lib. 4. Lege etiã apud Corippum lib. 4. de ludis Cæsaris.

(f) Conc. Sardicense can. 2. Δῆλον ἐστὶν ὀλίγους τινὰς δεδυνῆσθαι μισθῷ, καὶ τιμήματι διαφθαρέντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ στασιάζειν, ὡς δῆθεν ἀξιοῦντας τὸν αὐτὸν ἔχειν ἐπίσκοπον. Habetur capit. Osius, de electione, & electi potestate.

(g) Origenes hom. 22. in cap. 27. Numer.

(h) Sidon. lib. 4. epist. 15. Donnulo.

A *parasiticos suffragio comparatos Apicianis plausibus ingerebatur, hic apice votivo si potiretur, tacita pactione promiserat, Ecclesiastica plausoribus suis prædia fore.* Sed & posterioribus temporibus refert Goffridus Vindocinensis in electione Rainaldi in Episcopum Andegavensem mali quamdam nominis mulierem acclamasse, secutos vulgi conspirantis clamores, electionem tumultuariam & irritam à prudentioribus B judicatam; (i) *In illa quidem*, inquit, *actione immo vulgi conspiratione, quam pro electione reputatis, lex velut inter arma siluit; vox divina locum non habuit. Totum ibi levitas vindicavit, & vanitas: ubi minus quædam & mulier publica, quæ vox garruliter acclamabat, plus potuit, quàm plebis maturitas, & Clericalis honestas potuerit, &c.* Eadem quoque plausuum istorum, & inconditarum vociferationum, vel etiam C suffragiorum per manuum elevationem incommoda prospiciens Nazianzenus (k) in epistola Patris nomine scripta ad Cæsarienses electionem Episcopi κατὰ τὰς φρατρίας *per confraternitates, seu sodalitia & cognationes* examinari expetivit, ne ὀχλώδης χεὶρ *promiscua turba* suffragiorum judicii sinceritatem convelleret. Hæc itaque suffragandi ratio, cum ab electionibus Episcoporum sublata fuerit, eamdem quoque abrogatam fuisse D in cæteris ordinationibus, nec diutiùs istam perseverasse inferiorum Sacerdotum, ac Clericorum probandorum, vel improbandorum rationem mihi facilè persuadeo: maximè cum, ut infra quoque notabimus solemnis iste populi concursus ad electiones Episcoporum celebrandas diutiùs perseverarit; cum ad Clericorum & inferiorum Sacerdotum ordinationes in usu amplius non esset: porro prædictum acclamandi morem in concionibus

(i) Goffridus Vindocin. epist. 11. Rainaldo.

(k) Greg. Naz. epist. ad Cæsarienses 22.

(a) Auguſt. lib. 4. de doctrina Chriſtiana c. 26

(b) Chryſoſt. hom. de plauſibus & acclamationibus tollendis.

nibus probavit (a) Auguſtinus, improbavit (b) Chryſoſtomus, cujus exſtant integræ Homiliæ, quibus id agit ut plauſus omnes & acclamationes à concionibus tollerentur.

§. IV.

Quænam jam à populo teſtimonia requirantur, ubi etiam de antiquo uſu.

XVIII. Duo jam ad Clericorum ordinationes teſtimoniorum genera requiruntur: unum dici poteſt privatum reſpectu alterius, quod ſcilicet non palàm ante ordinationem exigi ſolet, nec ab omnibus, ſed ab iis ſolùm, in quorum poteſtate ordinandus fuerit, vel quibus ordinandorum ad Clericatum & ordines vota palàm denuntiantur, vel à quibus ſpeciatim Epiſcopus duxerit inquirendum: ii enim Eccleſiæ bono Sacerdotalis & Clericalis ordinis ornamento, animarum populi Chriſtiani ſaluti, ordinandorum ipſorum felicitati conſulere tenentur, & ex animo ac veritate petenti præſuli ſignificare, qui ordinandorum mores, anteacta vita, educatio, converſatio, natalium conditio, corporis animique dotes aut defectus exiſtant: de hoc autem teſtimoniorum genere inferiùs dicetur fuſiùs: hic tantùm obſervatione dignum duximus Concilium Colonienſe provinciale habitum anno 1536. diverſam omninò rationem inire, ab ea quam cætera Concilia, circa hoc genus teſtimonii præſcripſerunt: (c) *Qui*, inquit, *civitatem aut oppidum, ſenatus, qui verò pagum aut villam incolit, judicis ejus literas ſigillatas, quæ gratis dabuntur, ſecum feret; quæ ne cuipiam per invidentiam, vel alium minus ſincerum affectum denegentur, probibemus. Alioqui adferens monimentum factæ inquiſitionis, & denegati teſtimonii, nec tamen accuſatus criminis, vel defectus, ac idoneus, per Vicarios noſtros in Pontificalibus repertus, nihilo ſecius admittetur. Qui verò non in oppidis aut pagis, in quibus titulum nacti, ac miniſtraturi ſunt, ſed in longinqua regione moram traxerunt, hi Canonicis ſatisfaciant inſtitutis*: Conſentit tamen Colonienſi (d) Moguntinum.

(c) Concil. Colonienſe part. 1. tom. 4. Concil. part. 2.

(d) Conc. provinc. Mogunt. anno 1549. ſub Sebaſt. cap. 82.

XIX. Alterum verò teſtimonii genus eſt, quod in totius Eccleſiæ conventu exquiritur, quando ordinationes Diaconorum, Presbyterorum, Epiſcoporum, jamjam celebrandæ ſunt, rogante ſcilicet Epiſcopo Clerum vel populum, ut vel ordinationi faveant, vel eidem intercedant. De hoc teſtimonii genere plura jam diximus, ob idque convocato populo ſolemniter olim fieri ſolitas ordinationes innuit (e) Origenes, & nos ſuo loco docebimus. Addimus unicum ex veteri Eccleſiæ diſciplina, Clericorum ac Laicorum, interceſſionis ordinationi alicujus, quem ineptum eſſe ad ſacros ordines judicarent, exemplum; refert ſiquidem Euſebius (f) Novatum ab Epiſcopo Schiſmatico ejus amico ordinatum fuiſſe Presbyterum, favore ac gratia, eumque Epiſcopum non modo ab univerſo Clero, ſed etiam à multis laicis vetitum ejuſmodi ordinare, quoniam minimè licebat quemquam in lecto propter morbum baptizatum (quod huic contigerat,) in Clerum aſſumi, ipſum magnopere poſtulaſſe ſibi poteſtatem dari, huic ſibi manus in ſortem Presbyterii imponendi, quo exemplo docemur moris fuiſſe Clericis ac laicis, ut ſi quos contra Eccleſiaſticam regulam ordinandos viderent, toto conatu intercederent, nec niſi ægre ejuſmodi ordinationes illegitimas paterentur: de hoc publico teſtimonio vide Concilium (g) Colo-

(e) Origenes hom. 6. in cap. 8. Levit.

(f) Euſeb. lib. 6 cap. 35.

(g) Conc. Colon. par. 1. c. 19.

loniense infra citandum, ubi illud restitui cupit.

XX. Egregiè verò ad ipsum probandum, & rationem ejus insinuandam Cyprianus ([a]) cum collegis epistola ad Clerum & plebes in Hispania consistentes de Basilide & Martiale loquens, *Nec sibi plebs*, inquit, *blandiatur, quasi immunis esse à contagio delicti possit, cum Sacerdote peccatore communicans, & ad injustum atque illicitum propositi sui Episcopatum, consensum suum commodans, quando per Oseæ Prophetiam comminetur, & dicat censura divina*, ([b]) *Sacrificia eorum tanquam panis luctus, omnes qui manducant, contaminabuntur: docens scilicet, & ostendens omnes omnino ad peccatum constringi, qui fuerint prophani, & injusti Sacerdotis sacrificio contaminati. Quod item in Numeris manifestari invenimus*, ([c]) *quando Chore, Dathan & Abiron contra Aaron Sacerdotem sacrificandi sibi licentiam vendicaverunt; illic quoque per Moysen præcepit Dominus, ut ab eis separetur, ne facinorosis conjunctus eodem facinore & ipse perstringatur. Separamini*, inquit, *à tabernaculis hominum istorum durissimorum, & nolite tangere ea, quæ ad eos pertinent, ne simul pereatis in peccato eorum, propter quod plebs obsequens præceptis Domini, & Deum metuens à peccatore præposito separare se debet, nec se ad Sacerdotis sacrilegi sacrificia miscere: quando ipsa maximè habeat potestatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recusandi. Quod & ipsum videmus de divina auctoritate descendere, ut Sacerdos plebe præsente sub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico judicio ac testimonio comprobetur, sicut in Numeris Dominus præcipit dicens*, ([d]) *Apprehende Aaron fratrem tuum, &* A *Eleazarum filium ejus, & impones eos in montem coram omni Synagoga, & exue Aaron stolam ejus, & indue Eleazarum filium ejus, & Aaron appositus moriatur illic. Coram omni Synagoga jubet Deus constitui Sacerdotem, id est, instruit & ostendit ordinationes Sacerdotales nonnisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere, ut plebe præsente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & sit ordinatio justa, & legitima, quæ omnium suffragio & judicio fuerit examinata, quod postea secundùm divina magisteria observatur in Actis* ([e]) *Apostolorum, quando de ordinando in locum Judæ Episcopo Petrus ad plebem loquitur, Surrexit*, inquit, *Petrus in medio discentium, fuit autem turba in uno. Nec hoc in Episcoporum tantum, & Sacerdotum, sed in Diaconorum ordinationibus observasse Apostolos animadvertimus, de quo & ipso in Actis* ([f]) *eorum scriptum est, & convocaverunt illi duodecim totam plebem discipulorum, & dixerunt ei. Quod utique idcirco tam diligenter & caute convocata plebe tota gerebatur; ne quis ad altaris ministerium, vel ad Sacerdotalem locum indignus obreperet, &c.*

(a) Cypr. ep. 68. ad Clerum & plebes in Hispania consistentes.

(b) Oseæ 19.

(c) Num. 16.

(d) Num. 20.

(e) Actorum 1.

(f) Actorum 6.

XXI. Fusior sim, si reliqua ex Cypriano proferre placeret ejusdem argumenti: fusior verò si ad ea quæ D jam protulimus, vel leviter explicanda luberet commentarium scribere. Notamus duntaxat hanc Cypriani fuisse mentem, ut Episcoporum sui temporis eligendorum morem describens, ostenderet Basilidis æquam fuisse depositionem, justam verò ac legitimam Episcopi Sabini ordinationem: ideoque à communicatione Basilidis populos deterreret, quos criminis conscios fore dixit, si Sacerdoti schismatico communicarent, ordinationem

nem Sabini legitimam censendam; quæ de Cleri, & plebis consensu ac testimonio facta fuerit: hunc probatum esse, & antiquum eligendorum Episcoporum morem, quem ex divina ordinatione descendere, petitus ab Apostolis eligendi modus, & ab antiquæ legis exemplis ad nos usque derivatus ostendat: unde quamvis de Episcopis non sine Cleri ac populi testimonio ordinandis ibi ex professo differat; exemplum tamen profert Diaconorum ordinationis, quod inferiorum Clericorum ordinatione populi quoque testimonium, ac consensum requisitum probat, nec ratio quam profert ad solius Episcopi ordinationem restringitur, sed ad omnium Clericorum extenditur, eorum maximè, qui tanquam præpositi ac pastores populo præficiuntur, quorum, si facinorosi fuerint, iis electio adscribebatur, quorum suffragio tunc temporis maximè ordinabantur. Sed nec hoc nostro tempore omnino populus excusatur, si de meritis vel demeritis ordinandorum interrogatus reticeat, indignorum ordinationi æquè ac dignorum consensum præbendo.

XXII. Viget enim etiamnum apud nos mos iste, ut in ordinatione Diaconorum ac Presbyterorum populus ab Episcopo moneatur, ut ([a]) *si quis habet aliquid contra illos pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat, verumtamen memor sit conditionis suæ*: ne videlicet temerè, quæcumque audierit effutiat, ne incerta quæ circumferri acceperit, in ordinandorum infamiam obloquatur, neve palam ea proferat, quæ manifestis probare non possit argumentis. Etenim Ecclesiasticis ([b]) legibus sub pœna etiam excommunicationis unusquisque deterretur, ne Clerici crimen objiciat quod probare non possit: grave est enim, si Clerici fama unicujusque convitio pateat, si quorumcumque etiam infirmorum invidia, vel calumnia sacræ electiones turbari, & Ecclesiasticæ ordinationes impediri possint: si Clerico purgandi se necessitas, ad cujusque libitum imponatur: sublimior est electi Clerici vel Sacerdotis dignitas, quàm ut à plebejis hominibus passim eam impeti deceat: nec præsulum judicio adeò parum tribuendum est, ut quos ad ordinationem sacram prudentia eorum selegerit, unius aut alterius intercessio probatione sufficienti destituta repellere debeat: quin potius præcludi debet aditus ad eos accusandos, quos ad Episcopatus, Sacerdotii, vel ministeri aliquem gradum, electio jam fecit honorandos. Unde Justinianæa ([c]) Novella cautum est, ut *si is qui ordinationi contradicit, aut examinatione facta probetur calumniator, aut in ipso principio neque in examinatione persistere confidat: segreget eum in perpetuum à sacra Communione is qui ordinationem facere vult, & non ipsa falsitas impunita sit, sicut enim*, inquit, *bonam gloriam in eo qui ordinandus est, quærimus, ita etiam calumniam in eo, qui frustrà accusavit, punimus*.

XXIII. Ideo verò in solis ordinationibus Diaconorum, ac Sacerdotum, non autem inferiorum Clericorum, retinetur hic mos consulendi populum, monendique, ut fidele de vita ac moribus ordinandi præbeant testimonium: quia præsertim interest Ecclesiæ, quales illi futuri sint, qui nempe soli Ecclesiastico regimini adhibentur, & magistratum, seu principatum in Ecclesia gerunt: cùm inferiores ministri iisdem subdantur, nec in plebem principatum obtineant, ut alibi docebimus: Eamque etiam ob causam, cùm antiquitus præceptum foret, & ordinationes palàm

(a) Pontificale Rom. par. 1. tit. de ordin. Diaconi, & Presbyteri. Item vetus ordo Rom. iisdem titulis.

(b) Lege can. si qua, circa cap. calumniatos, can. qui non probaverit, can. si quis Episcoporum, can. Euphemium 2. qu. 3. & can. quia juxta, & canon. Epiphanium 5. q. 6. & can. si quis Episcopus 2. qu. 7. & alibi.

(c) Justinian. Novell. 6. cap. 1 §. si quis.

palàm & publicè fierent, cunctis præsentibus, in minorum tamen ordinum collatione id minus strictè servatum est: unde hocce tempore Pontificale (a) Romanum edicit, ut sacri quidem ordines nonnisi statis diebus, ac feriis solemniter publiceque peragantur: cùm tamen in arbitrio Episcopi reliquerit, ut minores ordines minori cum solemnitate, quo voluerit loco vel tempore celebret.

(a) Pontificale Rom. par. 1. in rubricis ordin. confer.

XXIV. *Si autem*, ut habet (b) Justinianus, tempore ordinationis Clerici cujuscumque *collegii aut ordinis accusator aliquis apparuerit, dicens eum ordinatione indignum esse, differenda est ordinatio*: & universa eo modo procedere debent quo juridicus ordo examinis, & purgationis Clerici exposcit. Etenim quicumque ad quemlibet ordinem vel infimum tendit, boni debet esse testimonii: non infamia ulla laborare, ne quantumvis innocens auctoritatis non satis habeat ad peccatores corrigendos, corripiendosque, nec satis venerationis ad sacrosanctam dignitatem tuendam: (c) *Christi*, inquit Apostolus, *bonus odor sumus in omni loco*: de Apostolis loquitur, quorum fideles videntes exitum conversationis imitabantur fidem, æmulabantur patientiam, omnis generis virtutes in seipsis exprimere conabantur: nec Apostolico debent inseri trunco, atque ordini, qui non dignum Apostolico fastigio aliquid habeant, quo sui venerationem atque admirationem pariant (d) *sic luceat*, inquit Christus primum Apostolis, tum Præpositis, Sacerdotibus, ac Clericis, *lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est*: lucere debent & ardere, quibus (e) quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco cæteri debent attendere: qui non amplius sub modio, sed super candelabrum Ecclesiæ constituti, non solum virtutum meritis, sed laudibus debent præcellere, ut alios laudabiles faciant. Unde & crimine propter se, & criminis infamia propter Ecclesiæ honorem, carere debent, ut & sibi bene vivendo consulant, & aliis bene audiendo; nec tam Ecclesiæ interest, ne innocentes repellantur, quam ne nocentes admittantur: accusent innocentes infelicitatem suam, quorum Deus honoraturus est infamiam, remuneraturus innocentiam: excusent Ecclesiæ judicium, quæ de interioribus non judicat, sed vel ex præsumptionibus condemnat, vel de condemnatione metuentes Ecclesiasticis honoribus non ornat.

(b) Justin Novell. 123. c. 14.

(c) 2. Cor. 2.

(d) Matth. 5.

(e) 2. Petri 1.

XXV. Providet itaque Ecclesia, ne infames ad Ecclesiasticos ordines promoveantur, bonum ideo ab omni plebe testimonium exigit, quo promovendos exornet: verum quia vulgi aliquando rumor incertus est; & *plus valet oculatus testis unus, quam auriti decem*: alios ideo testificatores Ecclesia requirit, quibus fidat, per quos nempe in vitam moresque ordinandorum diligenter inquirat: ii sunt Archidiaconus, Parochus, Magister scholæ præfectus, in cujus cura ordinandi fuerint, & ii quos specialiter ad inquirendum in vitam, ac mores ordinandi Episcopi designarint: de iis speciatim jam agendum erit.

ARTICULUS II.

De testimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.

§. I.

Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.

I. SÆpe, inquit (f) Chrysostomus, *usu venit ut opinio vulgi*

(f) Chrys. lib. 2. de Sacerdotio cap. 4.

Συμβαίνει πολλάκις τὴν τῶν πολλῶν ψευδῆ εἶναι φήμην, τῆς δ' ἀκριβοῦς ἐξετάσεως γενομένης, οὐδένα ἐκ ταύτης κίνδυνον ἐστὶν ὑποπτεῦσαι λοιπόν.

vulgi falsa sit, a qua tamen nihil periculi exoriri possit, si res ipsa tota per se prius exacte ac diligenter discussa, atque examinata fuerit. Proindeque notat idem Chrysostomus eam fidem quæ a vulgi opinione facta sit, non esse præcipuum signum, aut unicum, quo qui ordinandi sunt, debeant approbari; consulto itaque egit Ecclesia, quæ & quorundam oculata testimonia exposcit, & vulgi famam per quosdam examinari præcipit.

II. Archidiaconi quidem eniti debent, ut quantum fieri potest, per seipsos omnium ordinandorum mores, vitamque cognoscant; sunt enim ex iis Diaconis, qui secundum Euaristum (a) *quasi oculi videntur Episcopi*, & secundùm Sanctum (b) Clementem, sunt *Episcopi oculi oberrantes, & circumlustrantes, ut referant ad Episcopum*: ii sunt, qui cum reliqui Diaconi oculorum symbolo designentur, ipsi potiori titulo ὅλος ὀφθαλμός (c) *totus oculus* censendi sunt, ut argumentatur Isidorus Pelusiota: cùm ergo oculi ipsi sint Episcoporum, quod Episcopi per se ipsos ob negotiorum multitudinem præstare non possunt, hoc ipsi exequi debent, ut omnes, qui ad Clerum destinantur, vel jam Clero inscripti sunt, habeant bene notos: quod facile præstabunt, primo si inter visitandum juxta Capitula (d) Hincmari Rhemensis secundò data, quibus Visitatorum officium præscribit, a quibuslibet Sacerdotibus petant an Clericum secum habeant, de cujus ingenio, indole, & moribus plenius instruantur: secundò, si eorum qui ad Clerum aspirant vitam per se ipsos explorent; indolem expendant, ingenium tentent, & a viris fide dignis de eorum vita ac moribus, levi saltem cognitione imbuantur: tertio si ex præscripto Concilii

A Provincialis Mediolanensis (e) primi, *omnium tam sæcularium, quam regularium qui aliquem ordinem assumpserint, nomina, locum etiam, & tempus, quo ordinati fuerint, confecto ad id speciatim libro, descripta habeant.*

III. Verùm quia ne sic quidem Archidiaconus omnium ordinandorum mores penitus perspectos habet, ideo præcipuum ipsius munus est ut vulgi famam examinet, & iis credat
B testimoniis, quæ jure præscripta sunt, si ipse alia via de ordinandorum vita ac moribus certus esse non potest. Olim vero primis Ecclesiæ temporibus, quibus Ecclesiæ disciplina vigebat, facilius multo Archidiaconi de Clericorum poterant moribus ac ingenio referre, quibus scilicet ejus imperio Subdiaconi, Diaconique subjacere solebant: ut patet ex Synodo (f) Romana sub Silvestro, in qua Diacono Cardinali omnes
C a Subdiacono ad Lectores usque obedire jubentur, & ex Isidori (g) epistola ad Ludifridum, nec non ex Gregorio (h) Turonensi, Optato (i) Milevitano, & aliis, quæ inferiores ministros sub Archidiaconi tutela & providentia fuisse demonstrant: quorum proinde vitam, moresque facilius pernoverat, quibus scilicet convivere solebat, & quos domestico imperio gubernabat.

IV. Hocce vero tempore quo
D unusquisque fere Clericorum suo arbitrio & ingenio relinqui videtur: maximum erit Archidiaconi opus, si, ut docuimus, quid de unoquoque populari rumore feratur, ipse pernoscat, si rumorum conditionem, causasque exploret, & ad Episcopum referat: hoc est enim ipsius munus, quod & ei jura imponunt, dum (k) *omnem curam in Clero tam in urbe positorum, quam eorum qui per parochias habitare noscuntur, ad eum perti-*

(a) Euarist. ep. 1. habetur dist. 93. c. Diaconi.

(b) Clem. epist. 1. ad Jacob. fratrem Domini. cui consentit Anaclet. ep. 1. & Triden. sess. 24. de refor. c. 12.

(c) Isidorus Pelusiota Lucio Pelusii Archidiacono ep. 29. lib. 1.

(d) Capitulorũ secundorum Hincmari Rhemensis cap. 11.

(e) Concilium provinc. 1. Mediol. sub S. Carolo tit. quæ ad Sacramẽti Ordinis administ. pertinent.

(f) Synod. Roman. Sylvest. c. 7. refertur dist. 91. can. à Subdiacono.

(g) Isidor. epist. ad Ludifridum habetur canon. perlectis, dist. 25. §. Archidiacon.

(h) Greg. Turo. lib. 10. histor. cap. 8.

(i) Optatus lib. 1. contra Parmeninan.

(k) Cap. ut Archidiaconus de officio Archid.

pertinere decernunt, *sive de eorum conservatione, sive honore agatur:* dum (a) *ad ipsum pertinere debere examinationem Clericorum, si fuerint ad sacros ordines promovendi*, statuunt; dum (b) Archidiaconum illos, qui ad ordines accedunt examinare præcipiunt: hæc enim famæ publicæ discussio, quædam etiam examinatio est, cui præ ceteris incumbere debet Archidiaconus, cùm eruditionis, ac literarum ordinandi dijudicatio ab aliis facile fieri possit, hæc verò discussio à nullo meliùs ac faciliùs, quàm ab Archidiacono queat.

(a) Cap. ad hæc eodem tit.

(b) Cap. ut nostrum eod. tit.

V. Hinc (c) ad duplicem præsentationem Clericorum, quæ est Archidiaconorum officii, legitimè faciendam duplex ab Archidiacono scrutinium, seu examen adhiberi debet: de utraque præsentatione & Scrutinio hic agendum est. Prima præsentatio Clericorum ab Archidiacono ea est, quæ examen Episcopi præcedit, quàm Canonici juris (d) Glossa Archidiacono competere agnoscit, & ex iis elicit: tum (e) quod repræsentationem ordinandorum Archidiacono absolutè simpliciter jura tribuant: tum (f) quod Ostiarius ante ordinationem instruendus ab Archidiacono præscribitur, quæ omnia arguunt Episcopali examini vel ab ipso Archidiacono ordinandos debere præsentari. Id etiam probari potest ex Capitulis Hincmari Rhemensis Comministris suis Archidiaconis datis anno 854. ex quibus undecimum Capitulũ ita habet, (g) *Solicitè providete de vita & scientia Clericorum: ne pro aliquo munere tales ad ordinandum introducatis, qui introduci non debent*, etsi enim de præsentatione quæ fit in ipsa ordinatione intelligi hoc possit commodiùs, tamen de ipsa prima præsentatione quæ fit Episcopo ordinandos examinaturo intelligi potest.

(c) Lege Hostiensem de Scrutinio in ordinatione faciédo §.4.

(d) Glossa in c. quando, dist. 24.

(e) Cap. ut nostrum, & cap. ad hæc supra cit.

(f) Can. Ostiarius dist. 23.

(g) Cap. Hincmari Archidiaconis cap. 11. to. 3. Conc. Gall.

VI. Altera præsentatio est ea quæ palam ac publicè fit in ipsa ordinum celebratione: nam in ordinatione Diaconi ac Presbyteri præscribitur Archidiacono, ut tam Subdiaconos ad Diaconatum promovendos, quàm Diaconos ad Presbyteratum hac verborum formula Episcopo repræsentet, (h) *Reverendissime pater, postulat sancta mater Ecclesia ut hos præsentes Subdiaconos ad onus Diaconi ordinetis*, si quidem fuerint Diaconi ordinandi: sin autem Presbyteri, *ut hos præsentes Diaconos ad onus Presbyterii ordinetis:* tum interroganti Pontifici, *Scis illos esse dignos?* respondeat *Quantum humana fragilitas nosse sinit, & scio & testificor ipsos dignos esse ad onus hujus officii*: hæc autem repræsentatio in Ecclesia Romana in ordinatione Diaconorum ac Presbyterorum à primo Diaconorum fieri consuevit: ut colligitur ex Innocentii tertii responso, (i) quod Scrutinii ordine faciendi rationem præscribit: In aliis verò Ecclesiis, in quibus est Archidiaconus, à principe Diaconorum, id est ab Archidiacono; ubi enim Archidiaconus deest, prior Diaconorum, vel qui potissimi sunt ex Clero officium istud præsentandi ordinandos obeunt. Omnium autem Ecclesiarum non sunt Archidiaconi, ut innuit (k) Glossa juris Canonici, ut Ecclesiæ Romanæ, & Constantinopolitanæ exempla ostendunt; nam in Ecclesia Romana nullum Archidiaconum esse hodiernus usus ostendit: de Constantinopolitana idem docet (l) Codinus; cùm tamen in utraque olim Archidiaconus fuerit, ut alibi fortè docebimus.

(h) Pontificale Romanum par. 1. tit. de ordin. Diaconi, & de ordinat. Presb.

(i) Cap. unico de Scrutinio in ordine faciendo.

(k) Gloss. v. examinentur ab Archidiacono, in cap. ad hæc, de officio Archidiac.

(l) Codinus de officiis cap. 17. num. 37.

VII. Vetus autem Ecclesiæ Romanæ consuetudo fuit, ut ab aliquo Diaconorum, Diaconi, vel Presbyteri ordinandi offerrentur, & ad eorum

rum teſtimonium Pontifex illos ordinaret. Meminit Hieronymus epiſtola ad Euagrium, quam licet improbet & unius urbis eſſe conſuetudinem teſtetur, non orbis, ſatis utique oſtendit ſe eam amplexaturum fuiſſe, ſi qualis nunc eſt, orbis conſuetudo fuiſſet, nec tantum unius urbis (a) *Sed dicis*, inquit, *quomodo Romæ ad teſtimonium Diaconi Presbyter ordinatur? quid mihi profers unius urbis conſuetudinem? quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges Eccleſiæ vindicas?* nolebat Hieronymus Urbis Romæ conſuetudinem recipere, quod ſecus quàm in urbe mos alius toto orbe vigeret; nam ut ipſe eadem aſſerit Epiſtola (b) *ſi auctoritas quæritur, orbis major eſt urbe*: neque verò ab ea quidem urbe, à qua doctrinæ oracula ſibi ſumenda ducebat, tunc cùm in mediis Orientis partibus poſitus clamitaret, (c) *quiſquis cathedræ Petri jungitur, meus eſt*, & à Damaſo de trium hypoſtaſeon in Trinitate recidendis vel retinendis nominibus reſponſa flagitaret: neque ab hac, inquam, urbe, à qua doctrinæ decreta ſumenda cenſebat, & exempla diſciplinæ ſemper petenda judicabat; orbis tamen conſuetudinem pervicit urbis auctoritas: & exemplo Romanæ Eccleſiæ, cæteræ Diaconorum dignitatem extulerunt: ipſiſque tandem conceſſerunt, ut, & ad Presbyteratum ordinandos offerrent, & parochialibus Eccleſiis præficiendos præſentarent. Quis ergo jam orbis cum urbe conſentientem auctoritatem non ſequetur? etſi propter auctoritatem orbis, ab urbis conſuetudine diſſenſiſſe aliquando viſus eſt Hieronymus, maximè cum eodem tempore (d) Auguſtinus, vel quicumque auctor quæſtionum in novum, & vetus teſtamentum, quæ ipſius nomine circumfertur, eam carpere

(a) Hieronym. ep. 85. ad Euagrium.

(b) Ibidem.

(c) Idem epiſt. 58. ad Damaſum.

(d) Auguſt. q. in vetus, & novum teſtam. qu. 101. tom. 4. oper.

A conſuetudinem auſus non fuerit, quamvis ex ea minimè ſequi dicat Presbyteris Diaconos eſſe præferendos, vel æquandos, cùm & teſtimonio populi Diaconi ipſi primum creati fuerint, cui tamen longè præcellunt. Quod autem ordinandi ad Epiſcopum olim perducti fuerint, id Diaconis tanquam Officialibus, ac miniſtris Epiſcopi docet convenire.

B VIII. Duplicem autem illam præſentationem duplex Archidiaconi præcedere debet Scrutinium, ſeu diſcuſſio: priorem quidem exhibitionem Scrutinium illud præcedit, cujus jam meminimus, ſolers nimirum & explorata tum inter viſitandum, tum aliàs eorum, qui ad Clerum vel ſuperiores ordines anhelat, ab Archidiacono cenſura, ac recognitio: poſteriorem autem, Epiſcopale Scrutinum, & examen præcedit, cui Archidiaconum intereſſe decet, tum quod (e) prædicta

C jura in quibus examinatio Clericorum abſolutè ac ſimpliciter Archidiacono tribuitur id oſtendere videantur: tum quod (f) Concilium provinciæ Turonenſis à Goffrido Turonenſi Archiepiſcopo habitum anno 1315. apud Salmurum regnante Ludovico Hurino, id etiam Archidiaconis tribuat his verbis: *Præterea cùm ad officium Archidiaconi ſpectet examinatio Clericorum ad ſacros ordines, & beneficia præcipuè ad cu-*

D *ratas Eccleſias promovendorum, ipſoſque examinatos, ſi idonei fuerint, per ſuas literas Epiſcopis remittere*: tum quód Concilium Rothomagenſe ab Illuſtriſſimo Cardinali Borbonio habitum anno 1581. ordinandorum examini Archidiaconos intereſſe velit, (g) *In examine Archidiaconi præſentet, aut Canonicus Theologalis ab admiſſis & probatis fidei confeſſionem, &c.* tum denique quod juris Interpretes paſ-

(e) Cap. ut Archidiaconus c. ad hæc, & cap. ut noſtrum, de officio Archidiaconi.

(f) Concilium Salmurienſe apud Bocchel. lib. 5. decret. Eccleſ. Gall. tit. 19 cap. 4.

(g) Concil. Rothomag. de Epiſcoporum offic.

(a) Hostiensis in tit. de officio Archid. & tit. de Scrutinio in ordine faciendo.
(b) Glossa in cap. cit. de off. Archid.
(c) Rodericus speculo vitæ humanæ lib. 2. c. 14. de dignitate & prærogativa Archidiaconorum.

passim ; ut (a) Hostiensis, (b) Glossa, (c) Rodericus Zamorensis Episcopus, & alii ferè innumeri inter Archidiaconorum officia, Clericorum examen tanquam præcipuum quoddam munus recenseant.

§. II.

An, & quomodo Archidiaconus de ignotorum sibi sufficientia publicè testari queat.

IX. Etsi verò Archidiaconus vel Episcopali examini præsens ipse minimè fuerit, aliis fortè negotiis detentus; etsi etiam plures offerri Episcopo ordinandos contigerit, ut ferè semper contingit, vel alterius diœcesis, qui cum literis (ut ajunt) dimissoriis ad ordines admitti solent, vel alterius Archidiaconatus, quorum nec vitam exploratam, nec mores cognitos, nec doctrinam compertam habere potest; etsi pariter examini ipse interfuerit sed aliquos sibi ipse assumpserit examinandos, alios alius, proindeq; de omnium eruditione certus esse non possit: potest tamen tuta conscientia de eorum moribus & eruditione testari, tum quod aliorum testimonio inniti ac fidere queat: tum quod de uniuscujusque probitate, ac pietate præsumere debeat: quamdiu nempe contrarium ei non apparuerit; si enim certa scientia alicujus insufficientiam vel defectum teneat, obligatur eum Episcopo prodere, qui rem discutiat, & examinet; cujus Episcopi sententiæ nisi acquiescat, vix à temeritate immunis habebitur, nisi fortè intolerabilem ipse errorem contineat. Doctrinam hanc haurire possumus ex Innocentii III. decreto, qui eam expressiùs tradidit, dum prædictæ quæstioni ita respondet: (d) *Fraternitati tuæ taliter respondemus, quod*

(d) Innocentius 3. cap. unico de Scrutin. in ord. faciendo.

A *cùm aliquem in Diaconum, vel Presbyterum promovemus, prior Diaconorum, qui nobis assistit, dicit, Postulat sancta mater Ecclesia hunc Diaconum vel Subdiaconum ad onus Presbyteratus vel Diaconatus assumi, & nobis interrogantibus, si eum cognoverit esse dignum; idem respondet quod quantum humana fragilitas nosse finit, & scit, & testificatur, illum ad hujusmodi onus officii esse dignum, unde in tali responsione aliquem peccare non credimus,* B *dummodo contra conscientiam non loquatur: quia non simpliciter illum asserit esse dignum, sed in quantum humana fragilitas nosse finit; cùm illum quem indignum esse non novit, dignum debeat æstimare. Hujusmodi ergo responsione securè uti poteris, nisi forte de indignitate tibi constiterit consecrandi; si autem illum indignum esse cognoscis, Metropolitano (priusquam ad hujusmodi Scrutinium veniatur) secretò studeas nun*C*tiare, vel intimare; quamvis nos interrogationem hujusmodi non in consecratione Pontificis, sed in ordinatione Diaconi, vel Presbyteri faciamus.*

X. Plurima circa hoc Innocentii decretum observanda sunt, primum Scrutinium istud & præsentationem ab Archidiacono ex consuetudine (e) Ecclesiæ Romanæ, quæ jam ubique obtinuit, nonnisi in ordi*D*natione Diaconi & Presbyteri esse in usu, ut eorum, utpote Hierarcharum, ordinatio majoris esse momenti præ ordinationibus ad reliquos inferiores ordines ostendatur. Alterum Episcopos quidem ordinandos simili formula ab antiquiori, seu digniori Episcopo, qui simul cum principali consecratore (qui secundùm jura debet esse Metropolitanus) consecrationi interest, eidem præsentari, omitti verò cum interrogationem præ-

(e) Pontificale Rom. par. 1. tit. de consecratione electi in Episcopum.

prædictam tum reſponſionem ſeu teſtificationem dignitatis & ſufficientiæ ordinandi, quod nempe talis, is qui eligitur in Epiſcopum, eſſe debeat, de cujus ſufficientia dubitare nefas ſit; quod tot examinibus, tot ſcrutiniis, tot inquiſitionibus conſecrandum probatum anteà fuiſſe oporteat, ut teſtimonium unius inſufficiens, & inutile de cætero videatur; quod ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine Epiſcopos ab omnibus Epiſcopis totius provinciæ electos eſſe neceſſum fuerit, & electionis publicum decretum Metropolitano exhiberi debuerit, antequam ad ordinationem peragendam accedat, ut fruſtra poſteà publicum unius Epiſcopi deſiderari teſtimonium credatur: quod denique mandatum Apoſtolicum ad conſecrationem Epiſcopi ex Eccleſiæ ritu jam poſtuletur & loco teſtimonii Epiſcopi præſentantis exhibeatur: ſtatim enim poſt præſentationem factam ab antiquiori Epiſcopo, quærit Metropolitanus, ſeu præcipuus Conſecrator, habeantne mandatum Apoſtolicum, illudque affirmantibus ſe habere, legi imperat, cujus quidem auctoritas unius præſentantis teſtificationi minimè cedit. Tertium, quod ſicut Epiſcopus indignum præſentans, quem novit indignum; ab Innocentio III. (a) monetur, ne ei teſtimonium ſufficientiæ contra conſcientiam præbeat, ſed antequam ad illud publicum Scrutinium accedatur Metropolitano conſecrando defectum aperiat: ita quoque Archidiaconum oportere inferimus, eos quos indignos norit Epiſcopo aperire, ne vel mendacii ac falſi teſtimonii reus ſit, ſi contra conſcientiam dignos pronuntiet, quos credit indignos, vel ordinandis publicam inurat infamiam, ſi quos ſuo ſuffragio indignos cenſuerit, publicè in ipſa ordinationis celebritate notet.

(a) Cap. unico, de ſcrutinio in ordin. faciendo citato.

XI. Major difficultas circa Innocentii reſponſum eſt, quomodo qui de ordinandorum vita ac moribus conſulitur reſpondere poſſit, *ſcire ſe, & teſtificare illos dignos* eſſe, qui ipſi ignoti fuerint, ea nimirum ratione, quod eos dignos eſſe præſumere debeat quandiu non fuerint indigni cogniti, ac probati. Videtur enim hæc ratio maximè inſufficiens, primò enim non ſemper quivis idoneus præſumitur, niſi probetur: ſic enim verbi gratia, qui ætatis (b) veniam impetrare conantur, non præſumuntur veniam iſtam promereri, *niſi teſtibus idoneis advocatis morum ſuorum inſtituta, probitatemque animi, & teſtimonium vitæ honeſtioris edoceant*: ſic fidejuſſores (c) qui pupillis, ac magiſtratibus dantur, non præſumuntur ſolvendo fuiſſe, niſi fuiſſe probentur, tunc cùm darentur: ſic aliquem ex (d) perſona collegæ conveniri poſſe leges inſinuant, niſi tempore depoſiti fuiſſe ſolvendo ipſum fuiſſe oſtendat; & certè ratio naturalis oſtendit, eum qui probandis idoneis & ineptis rejiciendis committitur, non debere generali niti præſumptione, qua de uniuſcujuſque probitate, & ſufficientia cujuſque confidat. Secundò, quorſum Archidiaconus ab Epiſcopo de ordinandorum teſtimonio conſulitur? quorſum teſtimonium ejus inquiritur, ſi ejus tota teſtificatio in generali præſumptione fundatur? Tertiò, eſto poſſet Archidiaconus, poſſet quivis alius generali illa præſumptione ſuffultus, abſque mendacii nota, aliquem dignum officio Sacerdotali, vel Diaconali reſpondere, quem non temerè ad hoc officium accedere præſumeret, quamvis de ejus dignitate, vel indignitate nihil reſciret: at vix videtur à mendacii nota excuſari, ſi ſcire ſe eum dignum eſſe, & teſti-

(b) L. omnes, C. de his qui veniam ætatis impetrarunt.

(c) L. 1. §. probario. ff. de Magiſtratibus conveniendis.

(d) L. ex perſona, C. de probationibus.

testificari responderit, de quo nihil omnino scierit; nam his verbis amplius aliquid asserit, quàm si eum dignum esse duntaxat responderet; non enim tantum dignitatem ordinandi affirmat quàm præsumit; sed scientiam sibi de ordinandi sufficientia inesse asserit, quam non habet: & legitimum se testem ejus probitatis ac scientiæ jactat, quam ignorat.

XII. Nemini tamen aliqua ex iis facessere debent negotium, quin omni anxietate deposita, & scrupulo omni procul ex animo fugato, eorum etiam quos ignorat probitatis publicus aliquando testis adsistat: generali scilicet Ecclesiæ consuetudine peccandi timorem excutiens, & pia illa præsumptione ac probabili de Episcoporum suos ad ordinationem dimittentium, & examinatorum, suo, ut creditur, munere defungentium, diligentia ac judicio, fideque securus: quid enim timeat suo calculo eorum comprobare suffragium, quorum publica est auctoritas, nec revocanda in dubium fides? Sanè de quolibet, quòd bonus sit præsumendum esse, quandiu contrarium non probatur (a) Canones, (b) legesque demonstrant; nec contrarium superiùs ostensum est: nam quod iis qui veniam ætatis impetrare conantur, sapientiæ ac honestatis morum suorum probatio incumbat, specialis ratio est, quia in contrarium datur præsumptio minoris ætatis, cui sæpe adnexa est imprudentia, & morum levitas, & petulantia: quod pariter paupertas præsumatur nisi probetur, probitas autem præsumatur quamvis non probetur, rationem reddit (c) Hostiensis, quia virtutes unicuique inesse debent, divitiæ nemini debentur; sed neque hæc ratio propositæ difficultati satisfacit; quippe cùm non omnes ingenii atque animi doti-
A bus præditi esse debeant, quæ ad ordinationem requiruntur, qua ergo illæ ratione ordinandis inesse præsumuntur? an quia forsan nemo temere se ordinibus suscipiendis offerre præsumitur? an potius, quia judicio Episcopi admissus, utpote publico testimonio, bonus esse & idoneus præsumi debet, cùm & pro judicio principis semper præsumendum sit, idoneusque ille credendus videatur, qui publica Judicii auctoritate fulcitur?
B imo aliquid ampliùs publicæ auctoritati credendum arbitror, & publico judicio, ut non tantum dignum esse suspicari debeamus, quem publico testimonio ornatum, novimus; sed ut profiteri possimus nos scire sufficientiam ejus, & testari eam nobis abunde esse perspectam, cujus sufficientiæ publicum nobis testimonium innotuerit. Quare cùm Archidiaconis constare debeat ordinandos omnes priùs publico examine probatos
C fuisse, quàm in ordinandorum catalogum relatos, tutò potest & secura conscientia dicere, scire se & testari eos dignos esse saltem quantum humana fragilitas pati potest, seu verba ista ad sufficientiam, quæ pro humanæ fragilitatis modulo pensitetur, seu ad scientiam, quæ non exactam & omni ex parte absolutam indagationem sequatur, sed eam, quam humana nos adhibere sinit infirmitas, referantur.

(a) Can. si quid, dist. 86. c. in cunctis 11. q. 3. & can. innocens, 22. q. 4. de præsumptionibus, cap. dudum.

(b) L. servos, ff. de manumiss. testam. ff. de leg. 2. cum patre, §. rogo.

(c) Hostiensis in tit. de scrutin. in ordine faciendo nu. 5.

ARTI-

ARTICULUS III.

De bono testimonio, quod Ordinandus habere debet à suo Parocho, Magistro scholæ, & aliis probatis testibus, atque inquisitoribus selectis.

§. I.

De institutione ordinandorum, & præsentatione eorundem per Parochos facienda, vel per Archipresbyteros, seu Chorepiscopos, ex antiquo usu.

I. QUemadmodum Archidiaconorum in ordinatione Clericorum observandum est testimonium, quod Clericorum vitæ, ac morum inquisitores, ac censores esse debeant: Ita Parochorum testimonium maximi in ea ponderis esse debet; tum quod ad pietatem ac Clericalem observantiam ordinandos Clericos ab ipsis institui, atque informari, eorumque curæ, ac directioni Clericos saltem per Parochias constitutos, committi, ipsisque consciis atque inspectoribus suorum ordinum ministeriis defungi oporteat, tum quod ordinandorum vota ac nomina publicè denuntiare teneantur, & reliquorum de ordinandis testimonia, suffragiaque ad Episcopum deferre.

II. Vetus Ecclesiæ consuetudo ferebat, ut Clerici omnes qui Ecclesiæ civitatis addicti erant simul commorarentur (a) *deputati probato seniori, quem Magistrum doctrinæ & testem vitæ haberent*, ut loquitur Concilium Toletanum quartum: cui affine est quod de Clericis canonicè viventibus, seu Clericis in Episcopio degentibus, loquuntur Concilia duo (b) Moguntinum, & (c) Turo-

(a) Toletan. 4. cap. 24. habetur c. omnis ætas, 12. q. 1.

(b) Moguntinũ c. 9. & habetur capitular. lib. 5. cap. 114.

(c) Turonicum 3. cap. 23.

A nicum III. sub Carolo habita: cui etiam plura tum decreta, tum exempla quæ non sunt hujus loci, lucem, atque auctoritatem adferunt: vigebat etiam mos iste, ut qui per parochias ordinabantur, ii Presbyteris seu parochiarum rectoribus educandi, & in disciplina Ecclesiastica instituendi traderentur: morem istum cum plura ostendunt, tum maximè (d) Vasense II. Concilium, quod Presbyteris per parochias præcipit, ut

B juniores lectores secum in domo recipiant, *& eos, quomodo boni Patres spiritualiter nutrientes, erudire satagant, ut, & sibi dignos successores provideant, & à Domino præmia æterna recipiant:* ideo Presbyterorum Parochialium in eligendis iis qui ad Sacerdotium parabantur testimonium plurimùm valebat. Hinc ergo Concilium Emeritense permittit, imo jubet, (e) *ut omnes parochiani Presbyteri juxta ut in*

C *rebus sibi à Deo creditis sentiunt habere virtutes, de Ecclesiæ suæ familia, Clericos sibi faciant, quos per bonam voluntatem ità nutriant, ut & officium dignè peragant, & ad servitium suum aptos eos habeant.* Hinc Toletanum Concilium (f) sub Reccaredo Ostiarium à Sacerdote eligendum testatur.

III. Hinc etiam Concilium (g) Nannetense statuit, *quando Episcopus ordinationem facere præsumit,*

D *omnes qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, feria quarta, ante ipsam ordinationem vocandos esse una cum Presbyteris qui eos repræsentare debent.* Qui sunt quæso illi Presbyteri, qui repræsentare debent ordinandos, nisi vel Presbyteri singularum Parochiarum ordinandorum rectores, à quibus illi videntur electi non solùm in consortium vitæ ac contubernium, verùm etiam ad ejusdem Ecclesiæ ministerium, qui ideo examini

(d) Vasense 2. can. 1.

(e) Concilium Emeritense canon. 18.

(f) Conc. Tolet. anno 597. co. 2. Conc. Binii parte 2.

(g) Concilium Nannetense can. 11. refertur dist. 24. canon. quando.

mini interesse jubentur, tanquam vitæ testes, ac vades eorum, quos promovendos offerunt, & ordinum celebrationi præsentes esse, ut suo testimonio Ecclesiæ suæ electionem confirment, vel potiùs (quod apertè docet alia Concilii Nannetensis lectio, quæ Archipresbyterorum nomen continet) Presbyterorum istorum nomine Archipresbyteri, seu Decani, ut ajunt, rurales intelliguntur, qui Clericorum, *qui per minores titulos habitant, vitam cum circumspectione custodiant*, ut loquitur Concilium Regiaticinum, ([a]) seu Ticinense sub Leone IV. habitum, quos proinde simul cum Presbyteris parochialibus consuli de Clericorum ordinatione salubriter procuranda velle videtur dictũ Ticinense Concilium, dum ait, ([b]) *similiter autem & singulis urbiũ vicinis, & suburbanis per municipalem Archipresbyterum, & reliquos ex Presbyteris, strenuos ministros procuret Episcopus.*

(a) Concil. Ticinense cap. 13.

(b) Idem cap. 6.

IV. Quod de Archipresbyteris diximus, ac Curatis, id Basilii Epistola ad Chorepiscopos scripta evidentiùs ostendit: cùm enim Chorepiscopi, quos alloquitur, & de quibus ibi verba facit, sint iidem qui Archipresbyteri seu Decani rurales, qui vicis invigilabant, sicut Episcopi civitati, ideoque Chorepiscopi dicebantur, quasi ἐν ταῖς χώραις Ἐπισκόποι, *in vicis Episcopi, & superintendentes*, quod Corepiscopis Basilius tribuit, id Archipresbyteris tribuisse credendus est; & quod Presbyteris, ac Diaconis, id Parochis ruralibus & eorum Diaconis. Chorepiscoporum autem officium antiquissimum fuisse docet, ut examinantibus Presbyteris, ac Diaconis, qui cum ordinandis versati fuerant, totius vitæ ordinandorum anteactæ seriem atque rationem, & quæ observassent ad Corepiscopos referentibus, ipsi susceptis suffragiis ordinandum probarent, de eoque Episcopum monerent, & sic in Sacerdotalem catalogum referrent: quam regulam ipsos prætergressos conqueritur, adeò ut Episcopis minimè admonitis auderent omnem in se auctoritatem transferre, & Presbyteris ac Diaconis permitterent, quos vellent, ordinationi offerre, favore vel gratia, vitaque eorum minimè examinata: quod de cætero fieri ipse vetat, jubetque uniuscujusque pagi Clericorum indicem ad se mitti, nec ullum nisi examinatum offérri, nullum pariter nisi ab Episcopo ipso iterum examinatum catalogo inscribi. Integra Epistola digna est quæ legatur: hanc Latinam tantum quòd longior sit, quàm ut latinè, ac Græcè exscribatur, exhibemus; ([c]) *Valde malè me habet, quod Patrum de cætero defecerunt Canones, & omnis accurata disciplina ex Ecclesiis ejecta est, & timeo ne incuria, & despicientia hac via procedente, in omne confusionis genus res Ecclesiasticæ redeant, eos, qui olim Ecclesiæ ministrabant, consuetudo, qua ex Ecclesiis versabatur, diligentissimè, & accuratissimè probatos admittebat, & omnis eorum vitæ agendæ ratio curiosè inquirebatur, an non essent maledici, an non ebriosi, an non prompti ad pugnas, an non juventutem rectè erudirent, ac castigarent, ut possent sanctificationem rectè gerere, sine qua nemo Dominum accipiet: & hæc quidem examinabant Presbyteri, & Diaconi, qui cum eis versabantur; referebant autem ad Chorepiscopos, qui verè testificantibus susceptis suffragiis, & eorum admonitis Episcopis, ita ministrum in Sacerdotalem numerum cooptabant; nunc autem nobis primùm extrusis, nec ad nos referre in animum inducentes omnem in se auctoritatem transferunt. Deinde re per summam socordiam*

(c) Epist. Basilii Chorepiscopis apud Balsamonem inter epist. canonicas, & tomo 2. operũ Basilii.

diam tractata, Presbyteris, & Diaconis permisistis, quos voluerint, vita eorum non examinata, ex affectione vel cognationis, vel alicujus alius amicitiæ indignos in Ecclesiam introducere: & ideo multi quidem numerantur ministri in uno quoque Pago, sed nemo est dignus ministerio Altaris, ut vos ipsi testificamini, qui hominibus indigetis in electionibus: quia ergo res deinceps eò processit, ut curari non possit, maximè cùm plurimi metu, ne milites referantur, seipsos ministerio ingerant; necessario me contuli ad revocandos Patrum Canones; & scribo ad vos, ut ad me mittatis indicem ministrorum uniuscujusque Pagi, & à quo unusquisque introductus sit, & in quo sit loco. Habete autem & ipsi apud vos indicem, ut vestræ literæ cum iis quæ apud nos repositæ sunt, conferantur: & nemini liceat se ipsum, quando volet inscribere, sic itaque per primam indictionem si qui à Presbyteris introducti sint, ad Laicos rejiciantur. De integro autem fiat eorum à nobis examinatio, & si sint quidem nostro digni suffragio, suscipiantur. Purgate etiam Ecclesiam, indignos ab ea expellentes, & deinceps quidem dignos examinate, & suscipite: in numerum autem ne referte, priusquam ad nos retuleritis, vel scitote quod erit Laicus qui sine nostra sententia in ministerium admissus est. Hæc Basilius, circa quæ notat ([a]) Balsamon, hæc quæ in præsenti Epistola de Chorepiscopis continentur, suo tempore exolevisse, omnesque Clericos fieri solitos fuisse ab Episcopis, sola ipsorũ probatione: vixit autem 12 sæculo.

(a) Balsamon schol. in præd. can.

§. II.

Concilii Tridentini circa prædicta decretum, & illustratio.

V. IIS affinia sunt Conciliorum nostri sæculi decreta, quibus Parochorum, Magistrorum scholæ, Præfectorum seminarii Clericalis ad ordinationem Clericorum testimonia desiderantur. Concilium Tridentinum aliqua ex iis decernit, primum, ([b]) ut *ad minores ordines promovendi bonum à Parocho, & à Magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant*: alterum, ut ([c]) *hi verò, qui ad singulos majores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho aut alteri, cui magis expedire videbitur committat, ut nominibus, ac desiderio eorum qui volent promoveri publicè in Ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis, diligenter inquirat.* Quibus verbis patet, solius Episcopi esse inquisitionem in vitam ac mores ordinandorum decernere, Parochos verò ordinarios hujus rei Inquisitores nuncupandos: quamvis si forte vel gratia, vel favor, vel inimicitia, vel aliquid aliud à Parocho timeatur, quod recti judicii vel quæstionis legitimæ rationem pervertere possit, inquirendi provincia aliis ad arbitrium Episcopi demandari queat: formam verò Inquisitionis eam esse quam modò explicabimus, ut nempe nomina, ac desideria eorum, qui ad sacros ordines promoveri voluerint, publicè in Ecclesia proponantur, ut liberum sit unicuique indignorum ordinationi intercedere, & defectus singulorum in medium proferre. Tertium statuit, ut Parochus, vel is, cui ab Episcopo inquirendi auctoritas facta fuerit, ([d]) *Literas testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.* Quartum tandem præcipit, ut Clerici omnes ([e]) *Alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviant, vel in se.*

(b) Conc. Trid. sess. 23. de reform. cap. 5.

(c) Ibidem.

(d) Ibidem.

(e) Ibid. cap. 6. plura de seminario vide cap. 18. ejusdem sessionis.

in seminario Clericorum aut in aliqua schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores ordines suscipiendos versentur. Hæc autem seminariorum erectio veterem allatam Ecclesiæ disciplinam sequi videtur, juxta quam adolescentes in uno conclavi manere jubebantur sub Ecclesiasticorum virorum moderamine, Ecclesiasticam disciplinam plenius edocendi.

VI. Concilii Tridentini decreta ista, Mediolanenses maximè sub sancto Carolo constitutiones fusius explicarunt, ex quibus Galliæ aliquæ recentes Synodi plura excerpserunt, quæ etiam quædam ad Tridentinorum decretorum faciliorem observantiam ex suo addiderunt. Quid ergo constitutionibus Conciliorum Mediolanensium de literis testimonialibus, quibus Ordinandum munitum esse necessum est, cautum sit (quæ nempe hac de re locupletissimè decreverunt) hic maximè videamus; neque tamen quid in aliis præsertim Gallicanis Conciliis ea de re statutum sit, silentio obruamus; quæ autem ad propositum recentiora Concilia decernunt, ad plura capita revocari possunt; alia enim curam Parochi ad Clericos formandos necessariam ostendunt: alia temporis, à quo literæ testimoniales scriptæ sunt, habendam esse rationem: alia à quibus literæ istæ testimoniales conscribendæ: alia quarum rerum publica testimonia ostendi debeant; alia tandem qua forma conscribi literas Parochorum, vel aliorum testimoniales oporteat, nobis manifestant.

§. III.
De cura Parochorum circa ordinum candidatos.

VII. Curam Parochorum in iis instruendis, atque ad pie- A tatem, ac disciplinam informandis, nec non etiam diligenter observandis, quos ad Clerum vel idoneos judicaverit, vel à parentibus, vel sua indole ad Clericalem ordinem ferri perspexerit, iis verbis luculenter Concilium quartum Mediolanense instruit, & accendit: ([a]) *Ubi*, inquit, *primum Episcopus aut Parochus aliquem novit, qui vel sponte se Clericali militiæ adscribi velit, vel à parentibus adhuc infans destine-* B *tur, hoc sedulo curet, ut ille quo diligentius Clericali disciplinæ vitæque religiosæ institutis primùm imbuatur, Ecclesiam frequentiùs adeat functiones quas Clerici obeunt, cæteraque id generis ministeria cernat, ipsique Parocho vel alii Sacerdoti, quem idem Episcopus maluerit, in disciplinam curamve traditus, Ecclesiasticorum hominum consuetudine utatur: sicque multiplici ratione, cum paulatim, & Clericalis vitæ* C *officiis obeundis, & laboribus suscipiendis assuefiat: tum discat etiam atque animadvertat, quod vitæ genus, si ordinis Sacramento initiari vult, sequi debeat preindeque de re tota maturius ante deliberet. Parochi verò sit, illiusve cujus curæ Episcopi jussu traditus est, eum quæcumque Clericalis vocationis institutionisve sunt aliquando monere, ac docere diligenter. Item ut ad Ecclesiæ ministerium complures in-* D *stituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæque innocentiam cum literarum doctrina conjunctam, accuratè instructi, & sanctè, utiliterque post inserviant: illud unusquisque Parochus valde studeat, ut quàm plurimos potest pueros præsertim pauperes bona indole præditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, ministros utiles fore ad Ecclesiasticæ vitæ normam accuratè erudiat, eosdemque præterea, cùm* ante,

(a) Concil. Mediol. Provinciali 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentũ ordinis.

ante, tum etiam in primis post susceptam Clericalem tonsuram, ac deinceps minoribus ordinibus adscriptos, pro paternæ charitatis studio, optimis moribus Clericali religioni congruentibus, Clericarumque functionum disciplina bene informet, literisque instruat; eos præsertim, qui ab aliis probatis viris artem literariam profitentibus ob inopiam, aliamve causam, commodiùs diligentiùsque erudiri non possunt. Tum subdit, *eorum autem singulorum mores, studia, literarumque progressionem Episcopo Parochus aliquando significet; ut suo tempore vel in seminarium cooptati, vel alia quacumque via adjuti, pro ætatis ratione, proque ingenii captu, studiis gravioribus se dedere queant*.

VIII. Quàm gemina ea sunt iis quæ supra ex (a) Concilio Toletano 4. (b) Vasensi 2. (c) & Emeritensi protulimus. Iis adde ex Concilio (d) Romano ab Eugenio II. habito: & à Leone IV. innovato, Clericis junioribus præcipi, ut in uno dormitorio & refectorio habitent & præfecti supra eos honestæ vitæ constituantur. (e) Ex Toletano II. & Aquisgranensi lubet etiam quædam adjungere, quæ constitutionem Concilii Mediolanensis, non novam legem, sed antiqui moris renovationem esse demonstrent. Toletanum siquidem secundum, *de iis quos voluntas parentum à primis infantiæ annis in Clericatus officio mancipavit, statuit observandum, ut mox cùm detonsi, vel ministerio electorum contraditi fuerint, in domo Ecclesiæ sub Episcopali præsentia, à præposito sibi debeant erudiri*. Quod de Clericis (ut Concilia nonnunquam loquuntur) Civitatensibus debet intelligi; nam de forensibus & Vicanis (f) Aquisgranense eos non sub Episcopali præsentia, sed in congregationibus sibi commissis erudiendos sic monet, ut & rectores Ecclesiarum eis corrigendis invigilent, & ut verbis ipsius Concilii utar, *à prælatis constituendus sit probabilis vitæ frater, qui eorum curam summa gerat industria*, atque, ut aliqua hujus rei exempla attingamus, plura forte alio aptiori loco daturi legimus (g) Paulinum vitæ Ambrosii scriptorem sub Casti Diaconi cura fuisse, cui ideò, id quod à se, cùm sub Ambrosio Amanuensis officio fungeretur, visum esset, continuò retulit tanquam spiritali patri, & pædagogo; (h) Legimus sanctum Gregorium, qui postea Agrigentinus fuit Episcopus, cùm à Potamione Episcopo in Clerum adscitus esset, Donato Archidiacono donatum fuisse; (i) Legimus sanctum Trudonem ab Episcopo, à quo in Clerum admissus fuerat, præsente Ecclesia, in manus prudentis & religiosi viri datum erudiendum, & de publico alendum: (k) Legimus sanctum Bernardum Episcopum posteà Hildesheimensem in disciplinam traditum ab Osdago Episcopo; Diacono Folcmaro, & Tangmaro, qui tunc primicerii scholæ dignitatem gerebat, & ejus vitam posteà conscripsit. Quæ omnia ostendunt Clericos olim quibusdam ex Clero religiosis viris traditos fuisse, qui & ipsos ad virtutem, & Ecclesiasticam disciplinam informarent, eorumque profectum Episcopo referrent.

IX. Atque utinam sanctissima ista disciplina restitui possit, ut probatos Clericos habeamus; nec unusquisque suo arbitrio relinquatur, sed cogatur ad legem, ac meliorum exemplum vivere, quicumque reliquorum norma debet esse ac regula: instruatur in Ecclesiasticis officiis, qui ad ea per sacrorum ordinum

(a) Tolet. 4. can. 24.
(b) Vasense 2. can. 1.
(c) Emeritense can. 18.
(d) Rom. sub Eugenio 2. cap. 7. refertur 12. quæst. 1. can. necessaria.
(e) Tolet. 2. can. 1. refertur dist. 28. can. de his.
(f) Aquisgran. Conc. can. 135.
(g) Paulinus ipse in vita Ambrosii.
(h) Simeon Metaphrast. in vita S. Greg. apud Sur. 23. Novembris.
(i) In vita Sancti Trudonis à Theodorico Abbate S. Trudonis conscripta apud Suriũ 23. Novembris, cap. 13.
(k) In vita S. Hildesheimensis cap. 2. apud Sur. 20. Nov.

num ſuſceptionem deſtinatur: Clericalibus moribus aſſuefiat, qui Clericatus geſtat inſignia, ejuſque ordinis favores, privilegia, ac beneficia ſibi vendicat: nullus ad imperii Eccleſiaſtici apices, niſi obedientiæ meritis, nullus ad cœleſtis magiſterii gradum, niſi diſcipulatus gloria: nullus ad Sacramentorum diſpenſationem, niſi per Eccleſiaſtica miniſteria, contendat; utinam nemo niſi notus cæteris præponatur ad exemplum: nemo niſi in minoribus tentatus ad majora feſtinet, nemo niſi diuturna converſatione probatus ad Sacerdotium aſpiret. Quid? ità ne vileſcet Clericatus dignitas ac Sacerdotii, ut cùm Monachos, nec veſte religioſa induere mos ſit ante probationem, nec ad privatam vitæ perfectionem amplectendam ſine diligenti examine, & annua ſaltem, ſub probato virtutis magiſtro, probatione, & regularum Monaſterii ſedula explicatione, admitti conſuetudo Eccleſiaſticis legibus ſubnixa permittat: ad Sacerdotii verò faſtigium, Eccleſiæ curam, ac Magiſterii gradum is admittatur, qui in Eccleſiaſtica diſciplina à nullo inſtructus, nec ab ullo probatus, nec in officiis ſuis exercitatus fuerit. An non Clericalis vitæ ſuſceptio melioris vitæ profeſſio, (a) *cum bonus Monachus vix bonum Clericum faciat?* an non reipublicæ Chriſtianæ magis neceſſarius eſt Clericorum iſte delectus? quippe cum Clerici ſint lux mundi, qua extincta vel imminuta, neceſſum eſt, ut denſa populus ignorantia & vitiorum nocte obvolvatur: ſal terræ, quod ſi evacuatum fuerit, in quo ſalietur: oculus Eccleſiæ, qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit. Sed quid fuſiùs in re quæ probari non debet, ſed ſuaderi? neſcio verò utrum perſuaderi poſſit, licet ſummis votis à bonis omnibus A expetatur; crediderim tamen à tam bonis Antiſtitibus, tamque piis, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſis & expeti & ſperari, & brevi expectari poſſe. Legantur varia ad hanc rem ſaluberrima decreta in Concilio Provinciali (b) ſecundo Mediolanenſi.

(a) Auguſt. Aurel. epiſt. 76.

(b) Conc. Provinc. Mediol. 2. decret. 27. 28. 29. 30.

X. Conſultò autem, & maturè Concilium Mediolanenſe pauperes præſertim à Parochis ad ſacra miniſteria præparandos monet: nam & (c) Chriſtus pauperes ad Apoſtolatum B promovit, (d) ignobilia & contemptibilia mundi eligens, ut fortia quæque confunderet; eaque Angelicæ legis nota eſt, (e) ſive quod pauperes euangelizentur, ſive quod pauperes euangelizent. Unde etiam primis Eccleſiæ temporibus, vel ſoli vel ſaltem plures pauperes Cleri Catalogo inſerebantur: extat ſiquidem lex magni Conſtantini Imperatoris quæ vetat, (f) *nullum deinceps inſtructum idoneis facultatibus, atque* C *obeundis publicè muneribus opportunum, ad Clericorum nomen obſequiumque confugere; ſed eos de cætero in cæterorum duntaxat locum Clericorum ſubrogari; qui fortuna tenues, neque muneribus civilibus teneantur obſtricti;* ideoque non temerè fortè ſuſpicabimur Eccleſiam, quæ pauperum ſanguine plantata eſt, quæ eorumdem ſudoribus coaluit, quæ laboribus adolevit, primum juventutis illius vigorem D vix recuperare poſſe; niſi pauperes quoque, ſed urbanè, & generosè inſtituti, ad Clericalis ordinis luxati ruinas reſarciendas inquirantur; maximè verò, cùm non jam ad urbium ac populoſarum civitatum culturam ſed ad vicorum & ignobilium oppidorum inſtructionem, Clericorum multitudo vel induſtria deſiderari videatur; nam (g) *parvuli petierunt panem & non erat qui frangeret eis;* divites autem hujus mun-

(c) Lucæ 6.

(d) 1. Cor. 1.

(e) Lucæ 7.

(f) L. 3. Cod. Theodoſ. de Epiſc. Clericis.

(g) Thren. 4.

(a) Genes. 49. mundi saturati sunt, nec (a) tam pane Christi præbituro alioqui delitias regibus saginantur, quàm onerantur: quis autem corruptis nunc Ecclesiæ moribus, ex divitibus hujus mundi, ac sapientibus in vicis illis, atque ignobilibus oppidis ad parvulos pauperesque in fide nutriendos, nisi parvulus, & ex paupere familia adstringi se patitur? quis nisi in paupere domo educatus, huic se officio Ecclesiastico addici sinit, ex quo nonnisi tenuia emolumenta decerpantur? at his præsertim officiis reperiendi sunt qui defungantur, pinguiores enim redditus officia beneficiaq; cùm plures ambiant, faciliùs est ex pluribus magis idoneos, si lubeant, seligere; deseri autem eas Ecclesias quæ sunt tenuioris redditus, nec tamen minoris momenti, necessum est, nisi pauperes aliqui ad sacros ordines gerendos præparentur.

XI. Salutare quoque consilium ut ad Christianam pietatem, Clericalem modestiam ac disciplinam functionesque Ecclesiasticas Ordinandi sub ineunte ætate formentur, instituantur, instruantur: (b) *bonum est viro, cùm portaverit jugum ab adolescentia sua:* bonum est si iis moribus Clerici innutriantur, quibus consenescant: si Sacerdotales priùs appareant, quam Sacerdotes evadant: nec profanas curas Ecclesiasticis inserant, vel immisceant, ne vel ex infœlici hominis sæcularis radice mundanæ vanitatis germina aliquando succrescant, quæ adolescentes Clericalis disciplinæ surculos præpediant: vel prophanarum cogitationum immixtione tota virtutum Ecclesiasticarum sinceritas enecetur. Grave est, ea, quæ in ætate tenera didicerimus, postea dediscere, eaque exuere quibus primum assueverimus, ea fugere quæ nobis anteà blandiebantur: neque adeò facile flecti possunt animorum nostrorum motus, ut, quò voluerimus illicò dirigantur: maxima, eaque gratissima in animos habituum tyrannis, quam nobis ipsis imposuimus, sed quam non facilè excutimus: nescio quibus compedibus irretiunt nos mundanæ cupiditates, ubi semel animos invaserint, ut ab iis citiùs tibi caveas, quàm purgare teipsum possis: similiter & voluptates ita hominem detinent ut faciliùs sit eas nescire, quàm expellere. Quid de sæcularibus desideriis ac profanis occupationibus, vel ludis, vel oblectamentis loquar, quorum fuga Clericis, qui ad Ecclesiasticam disciplinam à teneris unguiculis minimè formati fuerint, difficiliùs persuadetur, quia à cæteris hominibus tuta conscientia retinentur! neque verò sacrarum functionum, & regendarum animarum scientia, quæ artiū omnium dignitatem & difficultatem transcendit, optimè addisci potest, nisi ad eam ab ipsa ferè pueritia accedamus, non tam quod nullum satis in ea acquirenda diuturnum tempus insumi possit, quàm quod non nisi docilem ac vacuam ab aliis sapientiæ humanæ (quæ (c) *stultitia est apud Deum*) meditationibus animam subire possit: abscondit enim eam Deus (d) à sapientibus & revelavit parvulis, eam, inquam suo tempore exercenda parvulis istis sensim cum pietate instillat, de quibus dicit Christus, (e) *sinite parvulos venire ad me*. Sapienter quoque & consultò prædictæ constitutiones Mediolanenses, sacris functionibus, dum administrantur, præsentes volunt esse eos, qui ad Clericatum, & sacros ordines disponuntur, ut quemadmodum olim illustrium familiarum adolescentes Senatui Romano auditores intererant, ut ad reipublicæ negotia aliquando capessenda maturiùs forma-

(b) Thimot. 3. (c) 1. Cor. 3. (d) Matth. 11. (e) Marci 10.

marentur: ita juniores isti, Sacerdotalis ordinis candidati, dum sacrorum administrationem, & totam ordinis Sacerdotalis πολιτείαν cernunt ad eamdem praxim, & disciplinam instruantur.

§. IV.

De observando tempore literarum testimonialium in gratiam Ordinandorum.

XII. Fusior mihi in hac parte discutienda fuisse videor; alteram ideò, quæ est de tempore, quo literæ testimoniales pro sacris Ordinibus conscriptæ sint, adnotando breviter perstringimus: de hoc capite sic loquitur prædictum Concilium quartum provinciale Mediolanense, (a) *Sæpe illud facileque evenit, ut vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus antea notum, atque exploratum erat id postea aliquando patefiat: quo fit ut quem Episcopus, Superiorve aliquando probavit, dignumque existimavit, aliquo etiam sacro ordine initiari, illum ipsum post inveniat indignum neque idoneum esse, cui idem, vel major ordo conferatur;* hinc concludit, *Episcopus, aliusve Superior, prout pro sua prudentia, pietateque expedire censuerit, imprimis videat, ne cuiquam antequam sacræ ordinationis tempus proximè instet, literas ejusmodi testimoniales dimissoriasve pro ordinibus ab alio Episcopo suscipiendis, sine necessaria causa unquam concedat, &c.* Similia in literis dimissoriis seu testimonialibus ab Episcopo, vel superiore Regularium prudenter ibidem caventur: de quibus licet hic speciatim non agamus, quia tamen similiter monet, ut sæculares qui in aliena diœcesi aliquo temporis spatio proximè fuerint, ab eo Episcopo superioreve, apud quem proximè manserint, eo modo quo regulares, qui à suis Monasteriis abfuerint, testimonium habeant: hæc referre non abs re fuit, ut testimonialium literarum, præsertim quo ad tempus scriptionis, uberiorem haberemus notitiam; maximè cùm ratio, quæ ibi profertur generatim ostendat, literis testimonialibus nisi recenter scriptis niti non debere qui Clericum ordinaturus est.

(a) Concil. Mediol. 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.

XIII. Clariùs autem testimonium, quarum adferendarum cura penes ordinandos esse debet, tempus ostendit, dum tempus earum adferendarum statuit, (b) *quod præstitutum fuerit ordinandis, quo examen subituri ordinis suscipiendi causa ad Episcopum conveniant,* in quo videtur discrepare à Concilio Coloniensi habito tempore Pauli tertii & Caroli V. Imperatoris, (c) quod quatuor Temporibus, ut vocant, ante ordinationem ordinandos Vicariis Episcopi Generalibus præsentari debere statuit, *Eoque*, addit, *ipso etiam tempore ordinandi testimonium vitæ, ac conversationis secum afferent, ut Vicarii nostri in Pontificalibus, cum ex responsione, tum vita præcedente colligere possint, an admittendi videantur, & num referat diligentiùs, de vitæ testimonio ante appetens ordinationis tempus inquirere.* Favet autem Mediolanensi (d) Concilium Tridentinum, cui standum omnino propter eminentiorem auctoritatem judico, cùm enim per mensem ante ordinationem Episcopum adiri decernat, ad inquisitores resciendos, qui nominibus ordinandorum, & desideriis in Ecclesia palàm propositis fidele de iis testimonium referant, aperte indicat vix ab uno mense ante ordinationem conscriptas debere esse literas istas testimoniales, quas Episcopus conficiendas procurat, sed eas recentiores esse

(b) Idem ibid.

(c) Conc. Colon. part. 1. cap. 22.

(d) Conc. Trid. sess. 23. de reform. cap. 5.

eſſe oportere: & cùm uno tantùm ante ordinationem menſe, Epiſcopum adeundum decernat, non videtur ordinandum aſtringere, ut citiùs teſtimonia neceſſaria deferat. Porrò ([a]) Aquenſis Synodus ſub Alexandro Canigiano hac in re, ſicut & in cæteris Mediolanenſi conſtitutioni veſtigiis inhæſit, ſtatuens, ut *literæ dimiſſoriæ de ordine ſuſcipiendo, & teſtimoniales de præſtitis functionibus, de vita, morumque honeſtate, neque vetuſtiores ſint duobus menſibus à die ſacræ ordinationis ſupputandis, niſi aliud ex cauſa Epiſcopo videatur*. Porrò teſtimonium pro ordinando datum, interveniente aliquo ejus defectu, vel crimine, vel de novo cognito, cùm antea minimè innotuiſſet, ab eo revocari poſſe, qui fidem ſuam priùs obſtrinxerit, & rationi conſentaneum eſt, & pluribus juris Canonici ([b]) teſtimoniis legitimum procul dubio oſtenditur.

(a) Aquenſ. Synod. t. t. quæ ad Sacraméti Ordinis adminiſtrationem pertinent. Vide etiam decreta Synodi diœceſanæ Ravennatis à Cardin. Aldobrand. tit. de ordine num. 5.

(b) Vide cap. accepimus de ætate & qualit. Et 8. q. 2. c. dilectiſſimi, 1. qu. 3. ac ſi quis teſtibus, & alibi paſſim.

§. V.

De literis teſtimonialibus, quibus ordinandi probantur, plura ex novo jure complectens.

XIV. Peregimus ex eodem Mediolanenſi Concilio adſtruere, à quibus literæ teſtimoniales pro promovendis ad ſacros ordines, petendæ ſint. ([c]) *Hæc vero ipſa* (quæ nempe ad ſacros ordines requiruntur, vel quæ ab ipſis arcent) *literis exarata, à Parocho, ab eove cui Epiſcopus id negotii dederit publicè de illis proponentur, die feſto inter ſolemnia, in Eccleſia cathedrali & propria parochiali, & in illa quoque, in cujus finibus poſtremò domicilium habuerit, & præterea Epiſcopus cenſuerit. Ac quod ad cenſum attinet in ea omnino parochiali Eccleſia, intrà cujus limites major ejus cenſus, ſive Eccleſiaſtici, ſive alterius generis pars poſita eſt: ut denuntiari queat, ſi quæ vel confictio ſufficientis cenſus, vel alia fraus ſubeſt, vel aliud, quamobrem illud beneficium, aliumve cenſum non pacificè poſſideat: vel ſi quæ cenſus illius pars ære alieno, aliove modo obſtricta teneatur, unde is deinde initiatus ſacris non habeat ſatis unde vivat, cogaturque propterea turpiter vitam quæritare, hac adhibita ratione, inquirat diligenter is, cui id muneris Epiſcopus dederit, de eorum, qui prima tonſura, vel ſacris majoribus ordinibus initiandi ſunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet, à viris ſpectata probitate. Nec verò iis teſtimonialibus ſolùm, quæ eorumdem qui ordinibus initiandi, nomine fient, vel afferentur, contentus omnino ſit; ſed aliunde etiam, pro officii ſui munere, ea omnia de illis ſtudioſè indaget, ut ſibi hoc de genere toto veritas omni ratione conſtet. Quin imo, quod ad mores illorum inquirendos attinet, teſtificatio ab iis nulla conquiratur, quos ſuæ vitæ teſtes ipſi attulerint, nominarintve, ſi id teſtimonii genus ab aliis ſpectata integritate viris rectè haberi queat: alia præterea omnis diligens cautio, ac ratio in hac ipſa tum indagatione, tum teſtificatione, ab eo quem huic muneri Epiſcopus conſtituerit, adhibeatur,* plura de hoc capite, infra, ubi ea explicabimus, de quibus teſtimonium perhiberi debet.

(c) Concil. Mediol. cit. ſup.

XV. Ea verò omittimus quæ ad teſtimonium de cenſu, qui in titulum ſeu alimentum Clerico ordinando aſſignantur, legitimè inquirendum pertinent, quibus nempe fraudes præcipuæ, quæ iſti legi fieri ſolent, quæ de cenſu annuo Clericorum præſcripta eſt evitantur: aliàs fortè

fortè fusiùs de eo Clericorum censu dicturi sumus: sed hic circa literas testimoniales, quæ de vita, & moribus ordinandi confici debent, nobis sermo erit, de quibus hæc prædicta constitutione præcipuè decernuntur, puta locus assignatur, in quo denunciationes publicæ, & inquisitio facienda sint, locus nempe originis ordinandi, & locus domicilii, seu in quo ultimùm ipse versatus est; denunciatio publica tum in Ecclesia parochiali, tum in Cathedrali fieri præcipitur; die Sancto, ac solemni Parochus, aut alius, cui Episcopus hanc curam demandare voluerit, denunciatores, atque inquisitores fieri jubentur: testium etiam qualitas, à quibus ipsi testimonium petere debeant, præscribitur, ut viri sint spectata probitate non ab ipso ordinando subintroducti, sed aliunde conquisiti. Hæc verò non solùm decernuntur pro iis probandis, qui ad sacros ordines aspirare, verùm etiam pro iis, qui prima tonsura initiari voluerint. In quo (a) Tridentini, Rothomagensis à Carolo Borbonio habiti, Aquensis ab Alexandro Canigiano, Turonensis à Simone à Maille, Burdegalensis, tum à Francisco Cardinale de Sourdis, cum ab Archiepiscopo Sansaco habitorum Conciliorum sanctionibus videtur esse hæc constitutio severior, quæ districtam illam inquisitionem, nonnisi ad sacros ordines prærequirunt: ad tonsuram, & minores ordines Parochi dumtaxat, & Magistri scholæ testimonium ut sufficiens recipiunt: in reliquis verò per omnia prædicto Mediolanensis Concilii decreto consentiunt.

(a) Inferiùs prædicta Concilia citabuntur.

XVI. Tridentinam sanctionem jam præmisimus, Gallicanas quarum jam meminimus Constitutiones, hic attexere lubet: quæ etiam reliquis capitibus confirmandis lucem afferent non minimam, & suam

A apud nos illis auctoritatem impartientur. Synodus ergo Rothomagensis de testimonio ad primam tonsuram requisito sic loquitur, (b) *Prima tonsura non initientur, nisi qui attulerint in scriptis fidele testimonium à Parocho, quod nati sint de legitimo matrimonio, & quod Confirmationis Sacramentum susceperint:* de testimonio verò quod ad sacros ordines contendenti necessarium sit, ita statuit. (c) *Episcopus*

(b) Synod. Rothomag. tit. de Episcoporu[m] officiis num. 4.

(c) Ibid. n. 2.

B *ante mensem, quàm ordines conferat, per Decanos rurales, in tota diœcesi significet, ut qui ad Subdiaconatum admitti desiderabunt, mandatum ab eo accipiant, quo ordinandorum Parochus, aut alter cui magis expedire videbitur, committatur, qui nominibus, ac desiderio eorum, qui volent promoveri per tres dies Dominicos, aut festivos publicè in Ecclesia proclamatis, sicut fit in matrimoniis de ipsorum ordinandorum*

C *natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, & literas testimoniales ipsam inquisitionem continentes ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.*

XVII. Synodus Aquensis de publica ista inquisitione, ac denunciatione hæc statuit, (d) *Quicumque ad ordines majores promoveri velint, mense integro ante statutum ordinationis diem ad Episcopum conveniant; tum sua, suorumque parentum, patriæ, parochialisque Ec-*

(d) Syn. Aquensis tit. quæ ad Ordinis Sacramenti administrationem.

D *clesiæ, in cujus vicinia nati sunt, & in qua item habitant, nomina, tum præterea beneficium Ecclesiasticum, pensionemve, aut patrimonium, aut sponsionem, vel cautionem, cujus nomine titulove unusquisque eorum ordine sacro initiandus sit, rectè diligenterque singula notata, ad Secretarium Episcopalem adferent. Episcopus verò id ipsorum Parochis negotii dabit, ut pu-*

 blicè

blicè propositis promovendorum nominibus, aliisque præmissis, à fide dignis, gravioribusque pagi illius viris, juramento obstrictis diligenter inquirat, & de iis omnibus literis accuratè obsignatis ad Episcopum rescribat. Iis quædam alia subjungit quæ commodiùs infra referemus.

XVIII. Synodus (a) Turonensis in hac præscribenda denunciatione videtur esse laxior; hanc tamen observantiam paucis, iisdemque verbis commendat quibus Coloniense Concilium sub Adolpho Archiepiscopo celebratum eam præceperat, (b) *Quoniam non oportet sacros ordines furtivè suscipere, statuimus & ordinamus, ut quemadmodum jungendi matrimonio trina populo proclamatione denunciantur: ita majoribus ordinibus initiandi, trina denunciatione insinuentur in Ecclesia parochiæ, quam inhabitant, ad percipienda impedimenta (si quæ sint) quæ debeat Parochus Episcopo ac ejus Officiali significare; qua quidem proclamatione utendum esse intelligimus, si commodè fieri potest, nec verisimilis sit suspicio, malitiosos ibidem homines, Clericos innoxios à dictorum ordinum susceptione velle deterrere*. In hac conditione apponenda nimis meticulosi mihi videntur Turonensis provinciæ Patres: esto enim malitiosè aliqui Clericos innoxios à sacris ordinibus suscipiendis avocare velint, objecta mali rumoris accusatione, conducit tamen Antistitem falsa etiam & conficta crimina explorare, quæ ordinandis objiciuntur; & æquius multò est, ut vel levem criminis suspicionem eluant ordinandi, antequam ad tantum dignitatis gradum evehantur, quam vel ulla mali labe, aut ullo malo rumore maculatos ordinari: quam ego censuram lubentiùs fero, quod nec eam Tridentinis Patribus,

(a) Synod. Turonensis tit. de Sacraméto Ordinis.

(b) Colon. Cóc. ann. 1549. tit. de altero medio ad consequendum reformationis exequutionem necessario cap. 4. tom. 4. Concil. Binii parte 2.

A nec cæteris placuisse probabile sit, qui prætermissa illa conditione publicam omnium ordinandorum denunciationem fieri voluerunt.

XIX. Concilium Burdigalense sub Sansaco rem istam paucis concludit, (c) *ad ordines*, inquit, *promovendi modestia, atque probitatis suæ à Parocho, & à Magistro scholæ in qua educantur, testimonium habeant*. Alterum ejusdem provinciæ, cujus superiùs mentio facta B est, fusiùs Tridentinam Synodum & pressiùs consectatur, ac prolatum jam morem suo quoque decreto firmavit; ac de prima tonsura initiandis ita censuit, (d) *Statuimus nullum deinceps ad primam tonsuram admitti debere, quin duodecimum suæ ætatis annum attigerit: de qua, ac etiam de vita, moribus, conversatione, rudimentis fidei studiosè memoriæ commissis, legitimis parentibus, propensione denique ad* C *vitam Ecclesiasticam, debitam à Parocho, & præceptoribus scholæ attestationem adferre teneatur*. A promovendis autem ad minores ordines hoc exegit, (e) *præter testimonium à Parocho, & Magistro scholæ, de vita, moribus, & conversatione, hæc etiam præstitisse fidem faciant; scilicet in tradenda doctrina Christiana, in Ecclesiis, in quibus adscripti fuerunt, Parochos juvisse, habitum Clericalem* D *gestasse, Ecclesiæ animo inserviisse, nitori, & purgationi earumdem vacasse, obedientiam, & humilitatem exhibuisse, frequenter ad communionem Corporis Domini piè accessisse*. Denique de promovendis ad sacros, seu majores ordines his verbis sanxit, (f) *Circa eos, qui ad majores ordines erunt assumendi, cùm semel arctam viam ingressi, ab ea minimè resilire possint, omnisque pœnitentia sera sit eis, & inutilis: est*

(c) Conc. Burdigal. an. 1682. tit. de ordine.

(d) Conc. Burdig. cap 6. de ordine num. 2. sub Cardin. de Sourdis habitū.

(e) Ibid. n. 3.

(f) Ibid. n. 4.

est cur major cautio in iis deligendis adhibeatur. Qui minorum igitur officiis rite functi, ad Subdiaconatum promoveri anhelant, hæc priùs attentè circumspiciant, &c. nec id satis; cum enim non pauci quæ sua sunt, potius quàm quæ Jesu Christi quærentes, fictis attestationibus, & ementito titulo, fæces postea Ecclesiæ, & onus accedant: ne quid in iisdem promovendis latentis vitii fuco, & mendacio contegatur: edicto publico denunciationes in ipsis Missarum solemniis Ecclesiæ parochialis, ex qua exorti fuerint, vel in qua diutiùs conversati, morum qualitates patefecerint, fieri præcipimus, quibus denunciationibus palam fiat, omnibus ejusdem loci parochialis, quinam ex eadem parochia ad Sacrum Subdiaconatus ordinem brevi sunt promovendi; ac proinde quibuscumque præcipiatur sub excommunicationis pœna, ut de promovendorum legitimis parentibus ætate, vita, religione, pietate, conversatione, continentia, sobrietate, abstinentia, perseverantia, propensione ad vitam Ecclesiasticam, cæterisque virtutibus, valore denique tituli sufficientis ad vitam, sive Ecclesiastici, sive patrimonii ad summam centum viginti librarum argenti adminus ascendentis, aut è contra, gloriam Deo dantes, veritatem proferant, & revelent, edicimus: de quibus omnibus Parochus fideliter inquirat, testesque ipsemet sibi eligat audiendos, pulsis eis, & reprobatis, qui à promovendo producti veritatem minus referent.

XX. Ultimo loco addimus duorum anteriorum Conciliorum circa hanc materiam decreta, Senonensis scilicet præside Antonio à Prato Cardinali, & Archiepiscopo Senensi, itemque Franciæ Cancellario anno 1528. & Coloniensis superiùs citati.

A Senonensis decretum his verbis concipitur, (a) *& ut deinde de ministris Ecclesiæ provideamus, nec circa promovendos ad sacros ordines fraus aliqua committatur, sacro hoc approbante Provinciali Concilio, de fratrum nostrorum suffraganeorum sententia & consensu, statuimus, ut promotionis tempore, ordo, qui proximè sequitur, diligenter observetur: ut quantum attinet ad ætatem, & mores, non priùs promo-* B *veant Diœcesani suos ad aliquem sacrum ordinem; quàm viderint literas testimoniales Presbyteri parochialis, quæ contineant duorum aut trium probatorum non suspectorum depositiones juramento solemni firmatas, de sufficientia ætatis promovendi, & probata, & inculpata illius vita.* Coloniensis verò hujusmodi constitutio legitur, (b) *de doctrina, vita, ac moribus Suffraganeus noster testimonium* C *præceptorum, qui ipsos in literis instituerunt, docueruntque, eorum quoque apud quos sacris initiandus potiorem vitæ partem transegit, ac diversatus est, exigere non omittet, idque ad certam formulam quam delineari curabimus, dum enim priscam Ecclesiam respicimus summo desiderio tangimur, priscos illos sanctissimos mores, non tantum verbis, sed & re ipsa in Ecclesiam, quod in nobis est, reducendi. Illa certè* D *vetuit, ne Episcopus sine testimonio Clericorum & plebis Clericos ullos instituat. Hinc illæ interrogationes solemnes præambulæ: sunt justi? sunt casti? atque aliæ similes: neque frustra scriptum legimus, quod quamquam Dominus de constituendo Josue principe præcepisset, eumdemque elegisset, nihilo secius tamen convocari Synagogam voluisse.*

(a) Senon. Cócil. in decretis morum cap. 3.

(b) Colon. parte 1. cap. 19.

§. VI.

Quibus in locis publicæ denunciationes ante ordinationem faciendæ, debeant promulgari.

XXI. Consentiunt, ni fallor, in pluribus Gallicana prædicta Concilia quæ selegimus cum Mediolanensi citato Concilio; differentias tamen leviusculas aliquas fortè reperias, si ipsas cum Mediolanensi sanctione contuleris: nolim ego adeò morosus esse, ut vel levia quæque persequar: satiùs est partes aliquas Mediolanensis sanctionis, utpote sanctissimæ & saluberrimæ, confirmare: primùmque jure sancitum fuisse, ut tam in Ecclesia originis, quam in Ecclesia hujus loci, in quo sive diutiùs, sive ultimum ordinandi manserint, eorum nomina, ac desideria significentur, ratio manifesta ostendit, nam & in loco nativitatis plures ordinandorum defectus meliùs resciri possunt; & in loco diuturnæ & ultimæ mansionis de eorum probitate, ac moribus certiùs resciri potest: itaque in utroque inquirendum, ut regularis ordinandorum integritas innotescat. Faciunt ad propositum Innocentii III. literæ decretales, tum eæ quæ magistro cuidam Maximo hujus Pontificis notario diriguntur, quibus illi mandat, (a) *Quatenus super his, & aliis inquirat diligentissimè veritatem de meritis electi, & postulati apud Venetias, ubi nati fuerant, & diutiùs conversati, de studiis autem eligentium & postulantium, & omnibus generaliter, quæ causam possunt instruere apud Constantinopolim, ubi ejusmodi electio, & postulatio celebratæ fuerunt:* tum illæ quæ Abbati Sancti Dionysii, & Priori Sancti Martini inscribuntur, in quibus statuit, (b) *ut tales ad purgationem* A *admittantur personæ, quæ vicinæ sint*, quod arguit in ordinandi vicinia seu Ecclesia ejusmodi denunciationem esse faciendam. Similiter ad probationem tituli in parochia, in qua titulus totus, vel major ejus pars sita sunt; ad probationem verò vitæ, morum, & Canonicæ habilitatis ordinandi in parochia, nativitatis ac domicilii ejusdem denunciationem faciendam esse, atque inquisitionem prudenter hic cavetur. Favet (c) B Gregorii III. responsum, quo electionem alicujus electi confirmat, dummodo nihil sit quod eum impediat, *cujus* (inquit) *vita, vel actus, quia melius possunt, ubi est conversatus, cognoscit, inquirantur ibidem.*

(a) Innocentius III. cap. scriptum est, 40. §. per Apostolica, de electione.

(b) Innocentius III. cap. cùm delectus, de canon. purgatione

(c) Gregor. III. cap. postquam de electione, & ibi Glossa final.

§. VII.

Parochos ordinarios esse inquisitores in vitam ordinandorum, alios extra ordinem C *committi posse.*

XXII. Neque verò abs re Episcopo asseritur sua auctoritas nominandi quem velit, qui ejusmodi inquisitionis munere defungatur, nam cùm ad eum inquisitio referenda sit: cùm ipsi onus illud discutiendi ordinandos, eosque vel admittendi vel rejiciendi impositum sit, cùm soli ipsi dictum sit ab Apostolo, (d) *Manus cito nemini im-* D *posueris, neque communicaveris peccatis alienis*: cùm ab eo vel solum, vel præcipuè ordinationum illegitimarum ratio requiratur: consentaneum est, ut ipse inquisitores deligat, qui vicaria ope id præstent, quod ipse, si omnibus æquè vacare posset, per seipsum exequi teneretur: (e) neque enim officio judicis fungi rectè potest, nisi inquirendi munus, aut per seipsum, aut per alium exequatur: quomodo enim sententiam feret,

(d) 1. ad Tim. 5

(e) Vide cap. cũ I. de sententia, & re judicata, c. judex, 2. qu. 1. & alibi.

ret, nisi inquirat, vel inquirendi suo nomine provinciam committat? an potest quis admitti nisi probatus? an debet rejici nisi convictus? ut autem probetur vel convincatur inquisitione opus est.

XXIII. Ordinariè tamen loquendo Parochis hoc officium demandari consentaneum est: ex eo enim quod passim in alicujus parœcia inquisitor constituatur à Parocho diversus, qui ordinandorum nomina denunciet, & inquisitoris, judicisque officio fungatur, videtur inuri Parocho infamiæ nota, ad quam vitandam, si Parocho rationabilis aliqua causa id muneris permitti vetet, superiori ipsius Ecclesiastico, v. g. Archidiacono, Archipresbytero, Decano rurali, aut alteri id muneris demandare congruentiùs judicarem, ne tam Parocho Episcopus diffidere, quàm dignitatem superioris honorare videatur: sed & Parochis notior solet esse natalium ordinandorum conditio, ex quorum tabulis probatio natalium petenda est: ætas quoque notior, cùm ex iisdem quoque tabulis ætatis peti soleat testimonium: educatio, institutioque ordinandi eidem etiam magis patere debent, cujus nempe curam ipse suscipere debuit: ob quam etiam rationem nihil mirum si ordinandi mores ipsi notiores sint; adeoque quid de quoque præsertim rogandum sit, quid inquirendum meliùs resciat. Quid quod alius à Parocho testium quoque fidem non tam certò exploratam habere potest, quàm ipse Parochus; cui parochiani magis noti esse præsumuntur, quam cuivis alteri: ideoque non dubium est, quin cæteris paribus, imò, quin sublata rationabili causa, ob quam ipse hujus muneris minimè capax censeatur, (cujusmodi sunt consanguinitas, affinitas, gratia, inimicitiæ, mala fides, negligentia, &c.) cæteris ipse præferri debeat.

A Quamvis & hoc è re Ecclesiæ esse censerem, si præter juridicialem illam inquisitionem, aliam Episcopus secretam & extra judiciorum ordinem à viro aliquo probo, de cujus fide, atque industria nullatenus dubitet, inquisitionem haberi præcipiat, & utramque inter se conferat; nam & priori propter judicii religionem, & posteriori propter inquisitoris auctoritatem sua fides servari debebit.

B

§. VIII.

Magistrorum officium in testibus audiendis, & discutiendis, veritate, eruenda fide facienda.

XXIV. PArochus, sive alius quivis, cui inquirendi per Episcopum poteltas facta fuerit, diligenter suo muneri vacare debet, & ut loquitur (a) Basilius *μετὰ πάσης*
C *ἀκριβείας, accuratè, & cum omni rigore*, testium fidem debet explorare, & nisi fallor, omnes potest audire, sed non omnium testimoniis debet credere: omnes inquam audire debet, primò, quia ubi civiliter agitur contrà Clericos per modum exceptionis, vel inquisitionis, omnes ad testimonium audiuntur, qui jure, ab accusatione, vel testimonio, ubi contra ipsum criminaliter ageretur, recipi minimè deberent; ut colligitur
D tum ex Epistola Beati (b) Gregorii Sabino defensori Sardiniæ, in qua, cum mulieres tum alios quos de facinoribus Epiphanii Presbyteri aliquid scire senserit, adduci testificaturos jubet, *quatenus*, inquit, *Ecclesiastica districtione liquido possint, quæ vera sunt aperiri*, tum ex responso Innocentii Tertii (c) Priori Sancti Fridiani Lucani, & Magistro G. Canonico Pisano, in quo, excipiente electo ad Episcopatum urbis Lucæ, ne fœ-

(a) Basil. epist. 181.

(b) Gregorius lib. 2. epist. 36. indict. 11. refertur cap. quoniam, de testibus.

(c) Innoc. III. cap. tam literis, de testib.

fœminæ super matrimonio cum vidua contracto audirentur, pronunciat, *quatenus testes sive laicos, sive fœminas (duntaxat idoneos) qui ad hoc fuerint probandum inducti, legaliter recipiant & examinent prudenter: excommunicantes solemniter, si quis eos impedire præsumpserit, quominus testimonium præbeant veritati*. Tertiò, quia sæpe accidit, ut cujus testimonium nullius sit auctoritatis ad convincendum, nulliusque ponderis, indicio tamen esse possit, quo faciliùs veritas inquiratur: unde etiam jura (a) ab inquisitione, quæ fit *ad instruendum diligentiam judicantis*, personas, quæ inhabiles sunt ad testificandum, nequaquam removeri volunt: hinc etiam fit, ut cum laici (b) ab accusatione Clericorum repellantur, hoc tamen in ordinationibus singulare sit, quod ordinandos oporteat habere bonum testimonium etiam ab iis qui foris sunt, & laici in eorum inquisitione testes quoque recipi debeant; quia nempe non ad vindicanda eorum scelera (quo casu ob reverentiam Clericatus è testimonio laici removentur) sed ad virtutes, aut vitia ordinandodorum, Ecclesiasticos mores, aut eis repugnantes, bonamque, vel malam famam exploranda (ad quæ laicorum attestatione necessariò opus est) ipsi tunc temporis inquiruntur.

(a) L. ad instruendam. ff. de admi vist. tutorum in quam legem vide adnotationem marginalem, & al.

(b) Cap. de cætero, de testib. cap. cum P. Mäconella, de accusationibus, & 4. q. 6. c. omnibus, & alibi.

XXV. Neque tamen testimonio omnium fidere oportet, neque enim eodem, quod citavimus, Innocentii (c) responso electus rejiciendus censetur, etsi de variis criminibus accusatus, quod si *qua fortè viderentur probata, testes essent vel soli, vel tales, qui non potuerant illa legitimè comprobare*: quam testium insufficientiam Glossa (d) ex eo petit, quod criminosi, aut infames forent: adducitque auctoritatem Damasi Papæ epistola ad Stephanum Archiepi- A scopum dicentis, (e) *testes absque ulla infamia, aut suspicione, vel manifesta macula, & veræ fidei plenitudine instructos esse debere, & tales quales ad Sacerdotium eligere jubet divina auctoritas*. Rationi quoque consentaneum est, ut cum in omni judicio infames, & criminosi fidem non faciant, nec in Ecclesiastico, saltem in criminibus communibus, integram fidem obtineant; tum quod criminosi illi facilè ab in- B vidia & inimicitia ad falsum testimonium ferendum subornentur; tum quod viri boni, & severioris disciplinæ sæpè in odium facinorosorum impingant, & cum iis inimicitias contrahant, quibus formidolosi sunt, & à quibus morum dissimilitudine dissentiunt: (f) consentiens tamen malæ vitæ, & famæ hominum testimonium, esto ad pœnam *judicialiter infligendam, nullam vim habeat*, habere tamen potest maximam ad C eos repellendos, qui ad ordinationem anhelent, nisi totius illius multitudinis, ut in Athanasium, Methodium, & alios innocentissimos viros, odio pietatis conflata conspiratio doceatur (cujus rei testimonium erit, si quos mali accusant, boni omnes, vel plures commendent) secus enim bonum non habent testimonium ab iis qui foris sunt, quos plurimi consentientibus suffragiis, quamvis criminosi, accusarint.

(c) Cap. tàm literis, de testib. suprà citato.

(d) Glossa ibidem.

(e) Damasus epist. 3. cap. 3. refert. 2. q. 7. c. testes.

(f) Lege integram quæst. 7. causæ primæ.

D XXVI. Cæterum ad eorum qui ordinandi sunt, probationem, conquirere tantum oportet bonorum testimonia. Docent (g) Anacletus, qui ad minorum etiam ordinum collationem *trium veracium testimonium*, Augustinus qui ad omnes ordines (h) *majorum consensum*, requirebat: (i) Synodus quoque Tridentina citata, & Rothomagensis, quæ à *fide dignis* (k) Mediolanensis quos *à viris spectata probitate:*

(g) Anacletus epist. 2.

(h) Possidius in vita Augustini.

(i) Synodi supra citatæ Triden. Rotho.

(k) Mediol. sup.

(a) Aquens. sup

te: (a) Aquensis quæ item à *fide dignis*, *gravioribusque viris*, præcipiunt inquirendum. Universim Euaristus, veritatem (b) *à fidelibus testibus*, & Innocentius Tertius in Concilio Generali (c) *à providis*, *& honestis*, ostendunt indagandam. Idemque Innocentius Abbati Sancti Dionysii, & Priori Sancti Martini respondet, Ecclesiasticorum compurgatores, (d) *honestas personas* esse debere, quos Alexander Tertius illius honestatis, & opinionis esse vult, (e) *quod verisimile sit eos nolle amore, vel odio, seu obtentu pecuniæ dejerare:* quibus omnibus consentit Athanasius Patriarcha Constantinopolitanus Epistola Episcopis ad Diœceses suas proficiscentibus: ibi enim de probatione ordinandi loquens, (f) *testimonium*, inquit, *dicant non quivis, sed graves homines, qui educationem ejus, & mores norint, anne sit iracundus, an superbus, an ebrius, an avarus, an pugnax, an dicax, an petulans, an illiteratus*. Favet exemplum Alexandri Severi qui Senatores nonnisi ad summorum in publico virorum suffragium fecit, dicens, (g) *magnum virum esse oportere, qui faceret Senatorem*.

(b) Euaristus epist. 2. refertur 12. q. 1. c. Deus.

(c) Innoc. III. in Conc. generali Lateran. c. 8. habetur c. qualiter, 2. de accusatione.

(d) Idem c. cū dilectus de purgat. canon.

(e) Alexander III. cap. cum P. Manconella eodem tit.

(f) Athan. Pat. Constantinop. epist. 5. tom. 3. Biblioth. P.

(g) Lamprid. in Alexand. Severo.

XXVII. *Sed & personis accusantium, ac testificantium* (prout à Divo (h) Gregorio edocemur) *subtiliter quærendum est*, ei, cui Episcopus hanc provinciam dederit, *cujus conditionis, cujusve opinionis, aut ne inopes sint, aut ne fortè aliquas contra ordinandum inimicitias habuerint, & utrum testimonium ex auditu dixerint, aut certè se scire specialiter testati sint*: notandum præsertim testesne amicitia cum ordinandis juncti sint, an inimicitiis divisi: nam amicitiarum, & inimicitiarum maxima vis est ad infringendam veritatem, & debilitandam

(h) Gregorius Joanni defensori lib. 11. ep. 50. refertur c. in primis, §. quia ergo, 2. q. 1.

A testimoniorum sinceritatem; ideoque sicut testimonia inimicorum, invidorum, & malevolorum (i) jura passim infirmant, ita (k) & amicorum sæpe testimoniis diffidunt: *Amor* (l) si quidem *carnalis, & timor, atque avaritia, plerumque sensus hebetant humanos, & pervertunt opiniones, ut quæstum pietatem putent, & pecuniam quasi mercedem prudentiæ*, inquiebat (m) Callixtus Papa epistola ad Episcopos Galliæ. Cujus rei nulla sunt frequentiora exempla, quàm in promotionibus ad Ecclesiasticos ordines, dignitates, & officia, in quibus passim videre est plurimos, cùm nemini se nocere putent, si indignum ad ea obtinenda testimonio suo adjuvent (in quo tamen omnibus nocent, & toti fidelium cœtui, ad Clericorum præcipuè ordini injuriam inferunt) sponte de eorum pietate ac moribus testari, quos facinorosos & Sacerdotalibus gradibus omnino indignos norunt. Imo videre est plurimos, qui pravo errore imbuti obsequium se putent præstare Deo, si simplices, & minimè malos, Clericatus officio penitus ineptos, sed egentes, vel familiæ suæ oneri futuros, ad Clericatum, & altiores Sacerdotii progressiones non testimonio solum, verum etiam importuna prece, ac prehensatione provehi curent: contra quos omnes Concilium Aurelianense tertium graviter his verbis pronunciat, (n) *De quorum* (indignorum scilicet) *promotionibus si quis Clericus, aut civis testis extiterit, quorum testimonio dum creditur, frequenter Pontificis ignorantia prævenitur, cùm agnitum fuerit ordinationem illicitè celebratam, anno integro, à communione pellantur: qui tamen si periculosam infirmitatem incurrerint, viatica illis*

(i) Lege c. qualiter 2. de accusatione.

(k) Cap. cùm in juventute, de purgat. canon 2. q. 2. c. omnibus, & 3. q. 5. c. accusatores, & sequentib. duobus canonibus, & alibi.

(l) Cap. cùm Manconella, de purgat. can. c. similiter, & can. accusatores, 3. q. 5. item l. præses, C. de transactionibus, & Authentica, de Monachis, §. cogitandū, & ibid. Glossa & addit. marginal. v. teste. Et l testium, §. 1. ff. de testib.

(m) Calixtus epist. 2. refertur can. accusatores citato.

(n) Conc. Aurel. 3. c. 6.

illis Communio non negetur.

XXVIII. De iis etiam ſapientèr (a) Mediolanenſe Concilium & & Burdigalenſe recentiùs habitum ſuperiùs citata decernunt: ut, ad favoris & gratiæ ſuſpicionem omnem removendam, rejiciantur, & reprobentur ii teſtes, quos à promovendo productos, veriſimile ſit non adeò ſincerè veritatem eſſe relaturos. In quo Sidonii Apollinaris auctoritatem ſequuntur, cui teſtimonia de poſtulato in Epiſcopum, (b) *non ſatis grata, quia ſatis gratioſa viſa ſunt.* Cujus ſtatuti utilitas experimento ſupra modum conſtat; docente ſiquidem experientia diſcimus, neminem adeò ſceleratum eſſe poſſe, qui non ſui laudatores, & approbatores, quandocumque opus fuerit, proferre poſſit; adeò gratiæ plurimùm, diſciplinæ & ſtrictiori obſervantiæ parùm datur; adeo abjecte de ſacrorum ordinum dignitate homines cogitant: adeò priorum ſæculorum exemplum rationi prævaluit, ut id licitum putent, quod à pluribus annis viderint uſitatum: favent autem prædictæ conſtitutioni (c) jura; etſi enim accuſato ad ſui purgationem teſtes producere permittant, attamen *teſtes de domo prodeuntes* Callixtus (d) & Symmachus (e) Summi Pontifices approbari nolunt: lex quoque (f) Julia, judices, quorum domum reus vel accuſator introierint, ſuſpectos habet, itemque eos (g) qui alienas domos introirent; quod etiam refert Dionyſius (h) Halicarnaſſeus ab Auguſto ſtatutum; quæ quidem licet noſtro inſtituto probando non omnino conſona videantur, non tamen ita aliena ſunt, ut non ex iis quod intendimus inferre liceat; ſi enim in crimine probando, vel excuſando, teſtes domeſtici judiceſque, qui cum reo vel accuſatore verſari ſolent, rejici oportet; ſi teſti ſe ſponte offerenti minimè credendum eſt, maximè cùm perſona conjuncta teſtificatur: multò magis (i) ad promerendam dignitatem inſufficiens eorum teſtimonium videtur, quos candidatus Eccleſiaſticæ dignitatis ipſe produxerit: utpote cùm probabilis ſit ſuſpicio, eos, qui ordinando familiares ad eum ornandum facilè inducendos, ut ſuum ſuffragium vel calculum conferant.

XXXIX. Providere etiam debent inquiſitores, ut teſtes eos adhibeant, qui de rebus teſtificentur ſibi notis, & Eccleſiaſticarum virtutum non omnino ignari ſint, ne vel dubia, atque incerta effutiant, vel nimis temerè de aptitudine, ac ſufficientia promovendorum ad Clericatum reſpondeant: quemadmodum enim Clericorum compurgatores, qui objecta ipſis crimina ſimul cum ipſis jurantes refutant, & pœnam removent, Alexandri tertii decreto, (k) *ut idonei appareant, neceſſe eſt, ut ejus quem purgare debent vitam & converſationem agnoſcant*, & ex Innocentio tertio (l) ut ſint vicinæ perſonæ, quæ nempe ordinandorum laudatores atque approbatores, qui præmium ipſis promerentur ampliorum in Sacerdotali ordine graduum, notam debent ipſius vitam habere quam ſuo teſtimonio exornant: non enim idoneus eſt teſtis qui cauſam ignorat, inquit (m) Eugenius Papa. Temerariam quoque teſtificatorum ignorantiam vitandam dixi, ut priùs quæ ſint Clericales ſeu Sacerdotales dotes, doceantur, quàm aliquem iis aptum eſſe pronuntient: fallacia enim ſunt judicia vulgarium hominum, cùm eos idoneos putent Clericali ordini, quos mundanæ ſapientiæ flatu diſtentos mirantur, quos rebus ſuis gerendis idoneos, aut ad urbanitatem aulicam compoſitos, aut ad mili-

(a) Concil. Mediol. & Burd. 2. citat.

(b) Sidon. lib. 7. epiſt. 8. Euphronio.

(c) Cap. feries, de teſtibus, cap. licet, de probationib. & alibi paſſim.

(d) Calixtus epiſt. 2. ad Epiſc. Galliæ, & refertur cap. 1. & can accuſatores 3. q. 5.

(e) Symmach. in Synodo 5. Romana, refertur can. accuſatoribus, ibidem.

(f) L. 1. ff. ad legem Juliam, de ambitu.

(g) L. un §. 4. ff. ad legem Juliã, de ambitu.

(h) Dionyſius Halicarn. lib. 54

(i) Cap. ex literis, de integr. reſtit.

(k) Alexan. III. cap. cum P. Mãconella de purgat. canonica.

(l) Innoc. III. cap. cum dilectus, eodem tit.

(m) Eugenius c. in pertractandis, de juramento calumniæ.

militarem patientiam induratos, aut militari generositate feroces suspiciunt; vel quicumque ipsos comitate, ludo, festivitate, scurrilitate, sæcularibus oblectamentis, prophanis blandimentis devinxerunt. At non ea debet esse probandorum ad sacros ordines virorum ratio; hos enim ex modestia disciplinæ, studio, gravitate, morumque sanctitate æstimare debemus, qui ad Sacerdotium destinantur. ([a]) *Docendus* itaque *est populus*, *non sequendus*, nec vulgi tantùm, sed mundanorum quorumcumque hominum, examinanda sunt testimonia, nec semper amplectenda judicia: ne aliqui nobis probentur, qui, quò magis de quibusdam, ut illis videtur, virtutibus commendàntur, eò minus ad sacerdotium apti ab Ecclesiasticæ disciplinæ studiosis judicantur.

(a) Cælestinus epist. 3. ad Episcopos Apuliæ & Calabriæ.

XXX. Denique id etiam hoc loco spectandum, cur ([b]) Aquensis & Senonensis Synodus citatæ juratos velint adhiberi testes; reliquæ verò de testium juramento omnino sileant; cur ([c]) Burdigalensis sub pœna excommunicationis ad testificandum cogendos testes præcipiat, de qua excommunicatione, & inflictione pœnæ cæteræ nihil habeant, prudenter tamen omnes: etenim quamvis servato ordine juris, ubi contra aliquem agitur, testes jurati esse debeant eisque non juratis minimè credatur, nisi juramenti obligatio ab ipsa parte relaxetur, ut passim Ecclesiasticæ ([d]) leges constituunt: attamen ([e]) cùm in aliquem inquiritur, non ad corripienda, vel vindicanda ullius scelera, sed ad indaganda alicujus merita, tunc fori contentiosi leges minimè servari necessum est, sed regulas charitatis & prudentiæ: non infamia præcedens, non inscriptio nominis tunc temporis requiritur, quæ

(b) Aquens. & Senon. sup.

(c) Burdigal. supra.

(d) Cap. 2. de testibus in 6. c. quoties, cap. fraternitatis, cap. nuper, & c. quæstionibus: de testibus.

(e) Item c. tua nos de cohabitat. Cler. & can. si testes 4. qu. 5. & alibi c. super his de accusationib. & alibi passim.

A omnia, quoties crimen per modum accusationis opponitur, debent præcedere; non si vel crimen probatum fuerit, pœna legitima necessariò infligitur: sed ([f]) *pœnam poterit judicantis discretio moderari*; nihilque proinde contra leges committitur, si Episcoporum arbitrio tunc temporis relinquatur, velintne juratos testes adhiberi ad ferendum de vita & moribus ordinandorum testimonium, vel minimè juratos: vel si B ad majorem cautelam juramentum testificationi præmitti jubeantur.

(f) Cap. inquisitionis citatæ titulo.

XXXI. Pari modo non dubium est, quin si iisdem Episcopis æquum videatur, possint ipsi fideles, quos nec publica denuciatione, nec privata monitione, nec propriis conscientiæ stimulis, nec Ecclesiasticæ utilitatis studio sufficienter ad ordinandorum crimina detegenda induci perspexerint ad ferendum verum testimonium, censuræ districtione compellere: C varia pro testibus cogendis ([g]) Alexandri tertii, Clementis tertii, Innocentii tertii, & Honorii tertii extant decreta, quibus testes, inflicta recusantibus excommunicationis, vel aliarum censurarum pœna, cogendos esse pronuntiant, præsertim si se gratia, odio vel timore à testificando subtraxerint: laudare mihi sufficiat expressius & in præsenti materia luculentiùs prædicti Innocentii tertii, Priori Sancti Fridiani, & Magistro P. Canonico Pisano rescriptum, D ut ([h]) *super inquisitionis articulis tam de fama electi, quàm literis contra eum, cogant testes, qui nominati fuerint testimonium perhibere veritati*. Si enim, ut fama electi ad Ecclesiasticam dignitatem inquiratur, testes compelli jura permittunt, idem ad ordinandi famam explorandam permittent; præsertim eo tempore, quo gratiæ & amicitiæ plus conceditur, quàm Ecclesiæ splendori

(g) Lege integrum tit. de testibus cogendis.

(h) Cap. super his, de testibus cogendis.

dori atque dignitati. Id itaque perſpiciens Burdegalenſis Synodus, rectè ſub pœna excommunicationis veritatem promere ſingulis præcipit; reliquæ verò citatæ à nobis nihil hac de re ſtatuentes, quod de re ſuarum diœceſeon foret, id Epiſcopis inſpiciendum, faciendumque reliquerunt.

§. IX.

De quibus rebus in Ordinandos inquiri debeat.

XXXII. Quod jam ſpectat ad ea quorum ſingulis ordinandis facienda fides eſt, coram Epiſcopis ordinaturis: ſeu quæ literis teſtimonialibus confirmata eſſe debet, antequam ordinandi ultimò coram Epiſcopo tententur, examinenturque plura jam (a) ex Tridentino, Turonenſi, Aquenſi, Rothomagenſi, & Burdegalenſibus citatis Conciliis delibavimus, quæ fuſiùs ex citato toties provinciali quarto Mediolanenſi deſcribimus, ubi priùs monuerimus in ea Synodo cautum fuiſſe, ne (b) *propter diligentiam, quam pro ſui muneris officio, Epiſcopus, in eorum qui ordines ſuſcepturi ſunt, natalibus ac moribus, cæteriſque id genus perquirendis adhibuerit, eorum quiſquam excuſetur, quominùs præſcriptas ſibi de ſe ſuiſque conditionibus, qualitatibuſve teſtificationes, certas infra conſtitutas adferat.* Quæ ſanctio videtur eſſe æquiſſima: nam licèt in accuſatione, quæ in judiciali foro verſatur, *actore non probante reus abſolvatur*, ideoque probatio actori incumbat, non reo: hîc tamen ſecus agendum eſt, ſcilicet probare debet ſe non indignum, quicumque expetit dignitatem.

(a) Trid. Turonenſe, Aquéſ. Rothomag. Burdegal. utrumq; ſupra.

(b) Conc. provinc. 4. Mediol. parte 2. tit. quæ ad Sacramentũ Ordinis pertinent.

XXXIII. Pergit ergo prædictum Concilium ea enumerare, quorum A fidem, allatis teſtimoniis, facere debet ordinandus, (c) *Omnes*, inquit, *quicumque vel primam tonſuram, vel ordines minores, majoreſve ſuſcepturus eſt, ea ſingula quæ mox infra ordine ſtatuuntur de ſe legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat. Primò ſe legitimo matrimonio natum eſſe, aut ob natalium impedimentum ſecum diſpenſatum eſſe: præterea ſe vel origine, vel beneficio Eccleſiaſtico, quod in diœceſi obtinet, vel decemnali* B *domicilio, vel alia quavis legitima ratione Diœceſanum eſſe: tum à Parocho, ludique magiſtro, ut Tridentina Synodus Oecumenica jubet, aut ab eo, quem in quovis ſtudiorum genere audit, aut ſi in ſeminario adſcriptus eſt, ab illius rectore, aut ab aliis, quos Epiſcopus maluerit, obſignatas literas adferat, quibus de vitæ ſuæ diſciplina, moribuſque teſtatum fiat. Doctrinæ item Chriſtianæ Scholas ſe frequentaſſe, id* C *teſtimonii adferat, vel à Præfecto illarum in parochiali vicina ſua conſtituto, vel ab eo, qui omnium id generis Scholarum curæ præeſt. Hæc præterea teſtimonia adfert, qui ſe prima tonſura initiari vult, ſacro Chriſmate confirmatum eſſe, in Eccleſia frequentiùs, religioſiuſque verſatum eſſe, ſpe eſſe ſe in Clericalis ordinis diſciplina permanſurum: hoc verò teſtimonium à Parocho, aut ab eo Sacerdote habeat, cui ab Epiſcopo* D *in diſciplinam traditus eſt, poſtquam Clericalis ordinis ſuſcipiendi animum, voluntatemque patefecit; ſacram item Communionem crebrò per annum ſumpſiſſe; licebit tamen Epiſcopo etiam ſine teſtimonio tum ſumptæ Communionis, tum frequentatæ Scholæ doctrinæ Chriſtianæ, ob cauſam, admittere. Qui verò minori majorive ordini initiandus eſt, teſtimonium præter ea, quæ mox ſubſcripta ſunt, adferat etiam de his quæ*

(c) Conc. provinc. 4. Mediolanenſe tit. citato.

quæ sequuntur. De prima tonsura, aut de ordine quem proximè suscepit, de illius ordinis functionibus à se præstitis: idque testificationis habeat à Præfecto Ecclesiæ, cui adscriptus est. Nec verò etiam Regularis cujuscumque ordinis sit, admittatur, qui hoc testimonium non attulerit à suo superiore. De habitu Clericali ad Provincialium, Diœcesanorumque Conciliorum præscriptum, post ordinem proximè susceptum à se assiduè gestato: quam testificationem à Parocho adferat. De confessione frequentiori ex decretorum præscripto: cujus rei testimonium obsignatum ab aliquo Confessario Sacerdote probato ad audiendas confessiones Clericorum adferat: de sacra Communione, ut decretis provincialibus jussum est, crebriùs sumpta. Hoc autem testatum adferat, vel à Parocho, vel à Præfecto Ecclesiæ, in qua adscriptus est, vel ab alio Sacerdote, qui Episcopi jussu ministrarit. Qui Subdiaconatum, aliumve sacrum ordinem suscepturus est, scripta prætereà adferat, quibus præter cætera testetur, de se ex præscripta formula denunciationes in Ecclesia Cathedrali, & in aliis locis ab Episcopo constitutis publicè die festo inter Missarum solemnia factas esse: ætatem item sanctione Tridentina præscriptam, annos scilicet viginti duos si Subdiaconatum, viginti tres si Diaconatum, viginti quinque attigisse si Sacerdotium suscepturus est. Censum autem vel Ecclesiasticum, vel laicalem, quem & pacificè possideri, & tantum esse constet, quantum ad vitæ ejus sustentandæ usum satis esse Episcopus censuerit, secundùm provinciæ vel loci qualitatem. De censu præterea denunciationes præfinitis supra locis factas esse, atque ad hujus Concilii præscriptum. Quicumque verò Subdiaconus vel Sacerdos creandus est, id præter alia testificationis adferat, se spirituales exercitationes ad Decreti in hoc provinciali Concilio editi præscriptum præstitisse.

XXXIV. Eadem ferè Aquensis (a) Synodus, iisdem quoque in omnibus ferè verbis quæ proinde hîc exscribere legenti non inutile solùm, sed grave quoque, ac molestum foret. Formulas autem literarum testimonialium, sive de functionibus exercitis ab Archypresbyteris, vel Rectoribus Ecclesiarum Collegiatarum, vel parochialium dari solitis, sive Ludimagistrorum, pro iis qui ad minores ordines promoveri volunt, sive de titulo patrimonii coram Notario edendis, leges in Archiepiscopali (b) Bononiensi, auctore Gabriele Paleotto S. R. E. Cardinali, sed quæ non adeò exactam sapiant Ecclesiasticam disciplinam, atque observantiam, quam quæ in prædicto Mediolanensi Concilio præscribitur: ei tamen consentiunt in pluribus Gallicana nostra Concilia locis superiùs à nobis descriptis.

(a) Aquensis Synodus supra citata. Vide etiam Synodum Nucerinæ diœces. præside Simone Lunadoro Episcopo. Constitutiones Arretinas à Petro Usimbardio Synodum Ravenatem à Cardin. Aldobrand. Tarent. Synod. præside Cardin. Cajetano. Cremonensem. 1. & 2. præside Cæsare Speciano & alias passim.

(b) Archiepisc. Bonon. part. 3. de Sacramento Ordinis 1.

XXXV. Porrò utilitas hujus constitutionis vel ex sola ejus lectione constat, adeò ut mirari lubeat divinam hanc Sancti Caroli sapientiam, prudentiam, atque animi constantiam: prudentiam ad inquirenda ea omnia quæ Ecclesiasticis utilitatibus deservirent: sapientiam ad solerter judicandum: animi constantiam, cum ad cæteris Coepiscopis persuadenda quæ utilia visa fuerant, tum maximè ad eamdem in adeò ampla diœcesi & provincia sua executioni fœliciter demandanda: hæc itaque cùm ita diligenter, ita accuratè, ita exactè ac mintuatim orbi Christiano publica fecit, cæteris Episcopis, & imitandi voluntatem immisit, & exquirendi rationem ipsos edocuit: cujus utinam sanctissimi viri vestigia

 sectan-

sectantes sacræ religionis Antistites A hoc efficere tot testimoniis conentur, ut & penitus indignos à sacris ordinibus arceant, & juniores ad hoc excitent, ut digni evadant, & dignos honorificè excipiant; sic enim & splendori Ecclesiastici ordinis consuletur, & ornamento totius Ecclesiæ, ac populi Christiani saluti. A divino numine hoc consilium, quin etiam divina ad hoc ope indigent quicumque hujus disciplinæ restituendæ rationem inierint: B debilior est humana virtus, quàm ut difficultatibus passim in eo negotio occurrentibus per se resistat: inferioris ordinis est, quam ut tanti boni fœlicitatem attingat: mobilior, quàm ut in isto opere indesinenter incumbat, nisi divinis subsidiis fulciatur: hoc itaque enixè à Deo petendum est, ut religiosissimorum Episcoporum voluntates ad hoc opus accendat, eorum mentes, salutarium consiliorum face illustret, animos adversus gratiam, favorem, preces, flagitationes, minas, adulationes, aliave vel blandimenta, vel terriculamenta mundi obfirmet; sectentur Apostolicorum hominum exempla, quorum gradus obtinent: imitentur primitivæ Ecclesiæ fervorem, à qua per continuas sibi succedentium prædecessorum suorum vices doctrinæ veritatem hauserunt: & se, & Clerum suum ad eorum mores componant, quos patronos D habent, & suæ vitæ duces. Sed quid moror? rapit me impetus spiritus, qui à recta via inscium abducit, & avocat: quid tamen curem deflectere à tramite, dummodo non aberrem à scopo?

§. X.

In quo obiter demonstratur Confessarios peculiares junioribus Clericis assignandos.

XXXVI. HIC autem omittere non possum, quin moneam salubriter constitutum videri in hac Mediolanensi Synodo (quæ & ob Præsidis sanctitatem ac prudentiam, & ob Pontificiam approbationem maximæ auctoritatis apud quoscumque viros Catholicos esse debet) ut pro Clericis speciales Confessarii ab Episcopis assignentur, à quibus frequentatæ confessionis testimonium adferre debeant, antequam ordinentur. Idem ante annos quadringentos cautum à Wilelmo Parisiensi Episcopo in suis additionibus ad synodales Cardinalis Galonis constitutiones, regnante S. Ludovico iis verbis, (a) *præcipitur Sacerdotibus,* (a) Additiones Synodales Vvilelmi. Pariensis can.6. C *quod bis in anno ad minus, videlicet in Adventu Domini, & in Quadragesima peccata sua confiteantur Confessoribus per singulos Decanatus constitutis.* Neque id ratione vacat: etenim Clericis perfectiorem vitam ineuntibus, non eadem inculcanda, quæ Laicis; neque eadem utrorumque officia sunt; neque qui Laicorum directioni sufficiunt, Clericorum videntur instructioni spiritali pares esse: & hoc maximè ab Episcopis providendum est, ne ii pro confessione Clericorum excipienda seligantur, qui disciplinæ Ecclesiasticæ vel ignari sint, vel minus studiosi; nulla major disciplinæ resarciendæ remora hoc tempore injecta fuisse videtur, quàm à Confessariis Clericorum, qui eos, quos ad pietatem & virtutum incrementa adspirare vident, zelo ipsi imprudenti, vel, (quod magis cavendum est) turpi adversùs sæcularis (ut loquuntur) Cleri

Cleri splendorem invidia, vel despe-ratione nostrarum rerum laborantes, privatis pietatis obsequiis detinent occupatos, & à publicis Ecclesiasticæ disciplinæ & functionum curis avocant, quos ad Clericalia munia obeunda, ad Ecclesiæ disciplinam pro virili procurandam, ad charitatis erga plebem debita officia subeunda, Ecclesiasticas olim pro Clericis latas leges observandas deberent inducere: Quod si Monachi cujuscumque sodalitii à suis dirigi, & apud suos confiteri privatis singularum ferè religionum constitutionibus jubentur: ne secus quàm religionis spiritus (ut aptissimo, quo ipsi utuntur vocabulo, mihi quoque uti liceat) postulare videtur saltem novitii dirigantur, quamvis nihil alienum ab aliis à Dei lege præscribatur: ita quoque Clericos ab iis dirigi, & apud eos confiteri utilissimum foret, qui ejusdem cum ipsis propositi, experientia pollerent, & disciplinæ Clericalis studio, præ cæteris, flagrarent, & ordinis hierarchici incrementis invigilarent. Sic enim servaretur (saltem quoad Clericos) Concilii Parisiensis sub Gregorio quarto & Ludovico pio gravis illa sententia, (a) *Nec etiam illud nobis videtur congruum, ut Clerici, & Laici Episcoporum, & Presbyterorum Canonicorum judicia declinantes, Monasteria Monachorum expetant, & ibi Monachis Sacerdotibus confessionem peccatorum suorum faciant; præsertim cùm eisdem Sacerdotibus Monachis id facere fas non sit, exceptis his dumtaxat, qui sub Monastico ordine secum in Monasteriis degunt. Illis namque est confessio peccatorum facienda, à quibus subinde & modus pœnitentiæ, & consilium salutis capiatur, & à quibus post tempora pœnitentiæ peracta, secundùm canonicam institutionem, si Episcopus jusserit, reconciliatio mereatur.*

(a) Concil. Parisiense lib. 1. cap. 46.

A

§. XI.

De forma literarum testimonialium exhibendarum, & asservandarum.

XXXVII. Deinde formam literarum testimonialium exhibendarum citati Concilii
B quarti Mediolanensis constitutio præscribit, (b) ut nempe *literæ, quibus tota hæc inquisitio, ac testificatio continetur, ad Episcopum rite obsignatæ ab eo mittantur, cui id illi curæ mandavit*. Quod ideo videtur esse præscriptum ne qua fraus testimonialibus istis literis subrepat; ne aliqua ex iis literis ordinando infamia inuratur: ne aliquod adversùs inquisitorem odium, vel inimicitia creetur: eædem ergo causæ militant
C ut literæ istæ testimoniales obsignatæ Episcopo tradantur, ob quas legibus (c) civilibus cautum est, ut testamenta legitima obsignata serventur, nec nisi coram prætore aperiantur: Imò Paulus Jurisconsultus decretum refert ab amplissimo ordine, ut tabulæ quæ publici vel privati contractus scripturam continerent, obsignatæ servarentur; unde non abs re videtur esse, si testimoniales literæ quæ pro ordinandis Episcopo exhi-
D bentur, obsignatæ illi tradantur:

XXXVIII. Ultimo tandem (d) ex Mediolanensi Concilio quinto discimus Cancellarii muneris esse, ut testimoniales literas, quibus ordinandus juvabitur, in Ecclesiæ Archiviis fideliter reponat, in iisque diligenter custodiat: formulam autem describendi statum Clericorum, vel eorum qui Clericali militiæ adscribendi sunt fusissimè ostendit instructio (e) à sancto Carolo inscripta pro Cancellaria:

(b) Conc. Mediol. cit. loco.

(c) L. ad testiū ff. de testamentis l. cum ab initio & alus ff. quemadmodū testamenta aperiuntur. Pau. lib. 3. sentent. tit. ad leg. testam.

(d) Conc. Mediol. 5. constitutionum part. 3. tit. de examinſdi ratione.

(e) Variis titulis instructio cancell. actorum Mediol. parte 4.

Vide etiam decreta Syn. Ravenn. sub Card. Aldobrand. c. de ordine, n. 2. & Constitutiones Arretinas in Synodo Diœcesano sub Petro Usimbardio &c

laria : in qua etiam adnotatum habetur, quo ordine omnes illæ memoratæ literæ describi debeant in Authentico codice, quem de sacris ordinationibus Cancellarius jubetur conficere, cujus Codicis duplex Index alphabetico ordine fieri præcipitur, unus nimirum juxta nomina ordinandorum collatorum. Quod autem Cancellario hîc demandatur, Cartophylaci apud Græcos curæ erat, ut apertè ostendit Joannes Episcopus Citri in responsis ad Constantinum B Cabasilam Dyrrachii Archiepiscopum, (a) τινὲς δὲ τῶν ἀρχιερέων ἐξ ἀπειρίας τὰς ἐγγραφὰς τῶν μαρτύρων γινομένας περὶ τῶν ἱερᾶσθαι θελόντων ἀνατιθέασι τῷ Ἱερομνήμονι, καὶ λανθάνουσι περιφανῶς ἀδικοῦντες τὸν Χαρτοφύλακα. τῷ τούτου γὰρ ὀφφικίῳ ἐμπεπήκται, καὶ ἡ τῆς τοιαύτης διακονίας ἐνέργεια, καὶ οὐδαμῶς ἐκ τούτου αὕτη παρασαλεύσεται, ὥσπερ δὴ οὐδὲ τῶν ἱερολογιῶν. *Sunt autem antistites, qui per ignorantiam scriptas depositiones testium, quæ* C *de iis fiunt, qui sacrari volunt, committunt Hieromnemoni; nec animadvertunt se apertè injuriam facere Chartophylaci: hujus enim cohæret officio etiam talis ministerii potestas, nec ullo modo ab eo amovetur, sicut nec sacrarum precationum.* Fallebantur verò ii Pontifices qui has partes Hieromnemoni demandabant, quod affine quoddam huic officio ministerium eidem demandatum esset, nam ut ait Codinus, (b) Ὁ D Ἱερομνήμων εἰς τὸ βλέπειν τὰς εὐχὰς ὄπισθεν τοῦ ἀρχιερέως, Χρατῶν τὸν ἐνθρονιασμὸν καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας; Hæc autē vera alii (c) sic interpretati sunt, ut Hieromnemonis munus esse dixerint, vota, seu suffragia in electionibus à tergo Patriarchæ inspicere, jus collocandi in throno obtinere, & volumen ordinationis tenere : alii (d) verò alio modo interpetrati sunt, ut nempe Hieromnemonem ex officio preces, quas A Patriarcha in sacra Liturgia proferre debebat, a tergo ipse inspiceret, folia itidem vertere solitus; Enthronasmum in sua potestate haberet, nec non librum ritualem ordinationis, quem nempe Pontifici erat exhibiturus, ubi opus esset teneret. Nihil circa has versiones definio, hoc dumtaxat adnoto, eum, qui priorem secutus fuerit, probabiliter suspicari posse Hieromnemonem, B qui suffragia in electione ordinandorum inspiceret, qui electos in throno suæ dignitatis collocaret, volumen ordinationis habuisse, in quo & electionis cujusque suffragia descripta essent, & authenticum possessionis adeptæ testimonium contineretur : ejusque proinde munus ab officio Chartophylacis in ordinationibus assignato, non multum discrepasse.

(a) Joannes Episcopus Citri in responsis lib. 3. Codicis Juris Orient.

(b) Codinus de officiis Constantin. Eccl. cap. 1. n 3. quinario.

(c) Junius in versione Codini, & notis in ipsam, & Bulengerus de officiis Eccles. Constātinop. in Hieromnemone.

(d) Gretserus versione Codini, & notis in ipsum.

ARTICULUS IV.

C *De promulgatione, seu indictione Ordinationis; denuntiatione publica nominum Ordinandorum, eorumque desideriis, itemque commendatione eorum ac de prædicatione, seu laudatione solemni apud populum.*

D §. I.

De indictione solemni ordinationis, precibusque eam consequentibus.

I. QUÆ antea dicta sunt, ea ni fallor, ad testimoniorum ordinando necessariorum, ad denunciationis publicæ, qua nomina ordinandorum, & desideria proponuntur, praxim abunde sufficiunt. Ad exa-

exactiorem tamen eorum tractationem, tria hîc corollarii loco adjungi debent; primum de indictione celebrationis ordinum ab Episcopo facienda acuratiùs disputandum erit: tum denunciationis prædictæ consuetudo antiquitatis testimoniis roboranda: demum mos ille vetus aperiendus erit, quo Episcopus ordinaturus eos apud populum laudare, ac deprædicare solebat, quos ordinibus initiabat, conciliare ipsis volens sanctitatis famam, quibus sacrarum manuum impositione sanctitatem infundebat.

II. Quod attinet ad edictum, seu indictionem de sacra ordinatione habenda, consultissima sunt ea, quæ in Concilio Mediolanensi quarto, & Aquensi præscribuntur: utriusque itaque decreta hîc inserenda sunt, quæ non tam timendum est, ne legentibus fastidium pariant, quàm justam adversùs neglectores indignationem. Mediolanense primùm audiamus, (a) *Ut & Episcopo sacram ordinationem habituro, & iis qui ordinis sacramento initiandi sunt, satis temporis detur, quo præstare possint quæcumque, vel sacri Tridentini Concilii decretis, vel nostris etiam Provincialibus constitutionibus, antè stata illius sacræ ordinationis tempora, in iis præsertim, qui majores ordines suscepturi sunt, præstari jussum est: primò Episcopus statis illis temporibus eam de more solemniter celebraturus, duobus ante mensibus aut amplius, minusve pro Diœcesis amplitudine, illius habendæ diem literis indicat; tum edictum certa verborum formula conscriptum publicè proponi, Ecclesiæque Cathedralis valvis, aliisque, ut consuetudinis est, locis affigi, idemque præterea à singulis Parochis promulgari jubeat. Quo edicto omnes, quicumque* A *vel primam tonsuram, vel ordines minores, majoresve suscepturi sunt, ad sacram ordinationem evocet. Certum præterea, vel menstruum scilicet, vel quoad Diœcesanos attinet, longius etiam pro Diœcesis amplitudine, spatium præstituat, quo ad se omninò illi singuli, qui prima tonsura, aut aliquo sacro ordine initiandi sunt, ante stata ordinationis tempora, conveniat: certam item diem sacræ ordinationi proximam edicat,* B *qua primo, qui in urbe sunt, tum rursus alteram, qua Diœcesani, qui prima tonsura aut aliquo ordine initiandi sunt, cùm præscripta testimonia adferant, tùm stata examina subituri præstò sint. Reliqua præterea omnia, & singula edicat & commoneat, quæ vel à Clericis qui initiandi sunt, vel à Parochis sacræ ordinationis causa præstari debent.*

(a) Concil. Mediol. 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum ordinis.

III. Pergit autem ea referre quæ post illam publicam ordinationis in- C dictionem peragenda sunt (b) *proximo autem post illam promulgationem die Dominico, Parochi qui in urbe sunt, tum vero Diœcesani, ubi primùm literas indictionis diei Sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die proximè sequenti, in sua quique Ecclesia illas publicè proponant atque affigant, unà cum edicto de sacra ordinatione, & Episcopi etiam literis Pastoralibus, ex præscripta formula per nos edenda, aut* D *alia ratione, argumentove, cum re, quæ sanctè agenda est consentaneo, prout Episcopus aliquando expedire censuerit. Quo Dominico promulgationis die ob sacram ordinationem proximè futuram in singulis Ecclesiis Parochialibus, ut aliàs decretum est, processio de more agatur, litaniis, supplicationibus publicis, quibus unusquisque mente reputans, quam pauci operarii in messe multa sint, hoc Deum toto corde exoret, ut qui*

(b) Concil. Mediol. 4. ibidem.

qui Dominus est messis, ipse mittat operarios in messem suam, & lumen Episcopo præbeat in iis deligendis, quos, ordinibus adscribat: quos verò Episcopus delegerit, ope divina illi adjuti in sanctitate & justitia ei serviant, ejusdem gloriam omnibus in rebus sibi proponentes, quod ut eo nomine Deum populus supplex sæpius oret: id illum singulis diebus Dominicis per mensem ante sacræ ordinationis tempus crebra exhortatione Parochi intra Missarum solemnia præmoneant; ac Dominico die illam proximè præcedenti, Pastorales etiam illas Episcopi literas descripto accuratè iterùm recitent, tum prætereà admonitione populum ad illud excitent ut non modò supplicationes ob eam causam altero (a) *Concilio Provinciali decretas, piè religioseque tunc obeat: sed illis ipsis statis, qui sequuntur sacræ ordinationis diebus, frequens in oratione purè, sancteque versetur, ut Dei, sanctioreque ope, piis fidelium precationibus impetrata, & Episcopus ordines iis conferat, quos utiles operarios Ecclesia Dei postulat; & qui ordines suscipient in dies progressus majores habeant, in vitæ morumque sanctitate religione, doctrina, ac prudentia.*

IV. Concilium autem (b) Provinciale secundum Mediolanense, cujus decreti mentionem in prædicta sanctione factam animadvertimus, itemque (c) Aquense quod iisdem verbis, quibus Mediolanense secundum mentem suam expressit de denunciandis istis supplicationibus, ac precibus, postquam ordinationis dies condicta fuerit, graviter in hæc verba decrevit, *Jubeat Episcopus ut Dominico illo die qui quatuor stata jejunii tempora, quibus ordinis Sacramentum ministratur, proximè antecedit, parochi non solùm solemne illud jejunium hujus rei causa institutum denuntient, verùm etiam in sua unusquisque eorum parochiali Ecclesia supplicationes, litaniasque piè ac religiosè vel intus habeat, vel prosequente fidelium multitudine, foris Ecclesiam, sicut moris est, obeat: ut Dei sanctorumque ope implorata tum Episcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus sancti lumine illustretur: tum illi quibus conferuntur, in vita sanctitate, doctrina, religiosisque virtutibus proficiant.*

V. Nihil hîc dicimus de jejuniis Quatuor Temporum divino maximè numini conciliando institutis, quò Ecclesiæ suæ ministros secundùm cor suum præfici velit, non autem eos in indignatione sua constituat: hac enim de re dabitur infra dicendi locus: hic tantùm monemus: ex antiqua Ecclesiæ praxi seriò populo esse orandum, cùm de Sacerdotum & Ecclesiæ ministrorum delectu agitur, si enim Acta Apostolorum consulimus, videmus Apostolos (d) *postquam perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus*, descripti sunt, mox congregata fidelium turba de subrogando in locum Judæ aliquo deliberasse, resque divinis sortibus orantes commisisse. Legimus septem (e) Diaconis nonnisi ab orantibus manus impositas; advertimus (f) λειτουργούντων αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, *ministrantibus illis Domino seu sacrificantibus, & jujunantibus*, auditam à fidelibus Spiritus sancti vocem, quæ Sauli & Barnabæ segregationem in Euangelium, seu electionem ad singulare Apostolicum ministerium perfici juberet, quam nònnisi jejunantes & orantes perfecisse repetunt: Creabantur tunc temporis, ùt plurimùm, divinitus Sacerdotes, qui divinitus expectabantur: Creari solebant (g) per

(a) Conc. Provinc. 2. Mediol. tit. 1. decreto 21

(b) Provinc. 2. tit. 1. decret. 21.

(c) Aquense tit. quæ ad Sacramenti ordinis administr. pertinent.

(d) Actorum 1.

(e) Actorum 6.

(f) Actorũ 13.

(g) 1. ad Tim. 1. & 4.

per Prophetiam, Pastores, quomodo Timotheus ab Apostolo dicitur ordinatus; divinis signis portendebantur, ut de ([a]) Fabiano, ([b]) Nicolao, ([c]) Ambrosio, ([d]) Severo, & aliis innumeris Ecclesiasticæ historiæ referunt: tunc se Sacerdotes, cum Apostolo ([e]) *per voluntatem Dei* vocatos dicere poterant, *seu non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum & Deum Patrem, constitutos*, quia nempe divini potiùs Numinis inspiratione, quàm humana sagacitate ad ministerium vocabantur; quique eos eligebant magis orationi fidebant quàm rationi: quidni enim sequerentur Christi Domini exemplum, qui delecturus Apostolos orationi priùs se totum dedit? ([f]) *Exiit*, inquit Lucas, *in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei, & cùm dies factus esset, vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex iis, quos & Apostolos nominavit.* Quod si Dominus orare perhibetur, antequam Apostolos suos delegerit, jure Episcoporum, & cæterorum munus est orare, antequam Ecclesiæ Christi deligant Sacerdotes: Christus enim sibi ministros eligebat, nec oratione indigebat, ut eos penitiùs nosset: homines autem, qui non sibi, sed Christo Sacerdotes parant, quibus aliorum mores sæpe obscuri, & animi sensa impervia sunt, quanto magis Deum consulere, & precibus apud eum agere debent, ([g]) *ut qui corda omnium novit*, ipse ostendat quem ex pluribus eligat? Aptè omnino, & consentaneè ad hoc propositum Origenes ([h]) *Quis ergo ita potuit eligere principem populi, ut Moyses poterat, sed hoc non facit, non dicit, non audet. Cur non audet? ne posteris præsumptionis relinquat exemplum: sed ausculta quid dicit, provideat, inquit Dominus Deus spirituum omnis carnis, hominem super Synagogam hanc, &c. Si ergo tantus ille ac talis Moyses, non permittit judicio suo de eligendo principe populi: quis erit, qui audeat vel ex plebe, &c. vel ex Sacerdotibus, quis erit qui idoneum ad hoc judicet, nisi cui oranti & petenti à Domino reveletur?* Cui consentit Chrysostomus ([i]) *Doctrina*, inquit, *Sacerdotisque dignitas magna est, atque mirabilis: & quæ revera divina sententia comprobanda est, ut quis ea dignus adducatur in medium:* nec minùs eleganter Ambrosius, ([k]) *supplicaturus pro populo eligi à Deo, probari debet à Sacerdotibus.*

VI. Adverte autem, quod tùm ex superiùs allatis, tum maximè ([l]) ex edictis & ordinationibus, quæ in iisdem actis Mediolanensibus habentur, eadem à S. Carolo servata fuerint, quæ in Archiepiscopali Bononiensi leguntur præscripta, in quo scilicet statutum est, hunc modum in indicendis ordinationibus servandùm esse; primùm, ([m]) *ut edictum proponatur: deinde instruantur Parochi, quomodo se gerere debeant in denunciationibus, literis testimonialibus, & aliis quæ sui muneris sunt, erga ordinandos præstandis, tum alio edicto dies, locus examinis, & ratio ob examinatoribus servanda promulgetur: demùm processio Clericorum judicatur ordinationibus præmittenda.* Utriusque istius edicti formulas leges tum in prædictis actis Mediolanensibus, tum in citato Archiepiscopali Bononiensi: de primo edicto hoc tantum moneo fusiùs illud esse, quàm ut exscribi debeat, in eoque leges omnes de sacris ordinationibus rite celebrandis, deque ætate, & qualitatibus ordinandorum in Ecclesia pro necessariis habitis, sive ex jure Canonico, sive ex Conciliis provincialibus erutas breviter contineri,

(a) De Fabiano Euseb. c. 22. lib. 6. hist.
(b) De Nicolao Metaph. 6. Decembris.
(c) De Ambr. Paulinus in ejus vita.
(d) De Severo Volatera com. urb. lib. 19.
(e) 1. & 2. Cor. 1. Ad Ephes. 1. Ad Collos. 1. & 2. ad Tim. 1. Ad Galat. 1.
(f) Lucæ 6.
(g) Actorum 1.
(h) Origenes hom. 22. in cap. 27. Numerorū.
(i) Chrysost. hom. 5. in caput epist. ad Tim. Τὸ τῆς διδασκαλίας, καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα μέγα ἐστὶ, καὶ θαυμαστὸν, καὶ ὄντως τῆς τοῦ θεοῦ δεόμενον ψήφου ὥστε τὸν ἄξιον εἰς μέσον παράγειν.
(k) Amb. lib. 3. epist. 25. ad Vercell.
(l) Edicta & ordinationes habentur Act. Mediol. parte 3.
(m) Archiepisc. Bonon. part. 3. tit. de Sac. anno Ordin. ita tim initio.

neri, & populo notas fieri, ne quis in eas peccet, & ut ſuam vim obtinere noſcantur: quod etiam faciendum eſſe Novella (a) Juſtinianæa indicat inferiùs citanda: alterum edictum ſimplex eſt, diei ſacræ ordinationis indictio, nihilque memoratu dignum continet, vel quod explicationem mereatur. In inſtructione pro Parocho ad fidem faciendam de natalibus, & ætate ordinandi, utilis, & quæ non mediocrem prudentiam ſapiat, inquirendi ratio continetur, quam ab omnibus Parochis ſerio legi optarem; ſicut etiam ea quæ in Sacramentali Ambroſiano, in rubricis, ſeu inſtructionibus de Sacramento ordinis exactè præſcribuntur: quæ quidem omnia habentur in iiſdem Actis (b) Mediolanſibus; & exiguo, ſed illo utili libello, quem doctrinam (c) Sancti Caroli de Sacramentis dixere, Pariſiis non à pluribus annis typis mandato, continentur. In eo ſiquidem quæ circa Sacramentum ordinis Parochus doceat, & exequatur, formulam denunciationis quatuor Temporum, formulam denunciationis ordinandorum, curam Parochi de aſcribendis militiæ Clericali, fusè, & uberrimè unuſquiſque edocebitur.

(a) Novella 6. Juſtin. cap. 6.

(b) Actorum Mediol. part. 4. tit. de Sacramēto Ordinis.

(c) S. Caroli doctrina de Sacramentis, Pariſiis impreſſa apud Jo: Meſtais ad portam S. Victoris an. 1629.

§. II.

De promulgatione nominum & deſideriis ſingulorum Ordinandorum, publicaque eorumdem diſcuſſione.

VII. Quod verò ſpectat ad publicam, tam nominis, & deſiderii ejus, qui ordinandus eſt, denunciationem faciendam, diximus ſuperiùs, & ex Conciliis (d) Tridentino, Mediolanenſi 4. Turonenſi, Rothomagenſi, Aquenſi, Burdegalenſi utroque, & quod iis omnibus antiquius eſt, Colonienſi, probavimus ſacris ordinibus initiandum eſſe neminem, cujus nomen & deſiderium non priùs publicè omnibus palam facta fuerint, idipſum etiam in Comitiis generalibus (e) Cleri Gallicani, anno 1625. noſtro tempore, publica admonitione renovatum meminimus: Antiquitus quoque ſolitos fuiſſe ſacræ religionis Antiſtites ordinandorum nomina publicè omnibus proponere, ut unicuique de eorum vita, & converſatione referre liceret notiſſimum eſt; primò enim, ſi credimus Lampridio, Alexander Severus Imperator hujus moris æmulatione incenſus (f) *Ubi aliquos voluiſſet, vel rectores provinciarum dare, vel præpoſitos facere, vel procuratores, id eſt rationales, ordinare, nomina eorum proponebat hortans populum, ut ſi quis quid haberet criminis, probaret manifeſtis rebus: ſi non probaſſet ſubiret pœnam capitis, dicebantque grave eſſe cùm id Chriſtiani & Judæi facerent in prædicandis Sacerdotibus, qui ordinandi ſunt, non fieri in provinciarum rectoribus, quibus & fortunæ hominum committerentur & capita*: quantum putatis ponderis & momenti veteres illi Chriſtiani Sacerdotum probationem putabant, ſi iis temporibus, quibus ad flammas, ad beſtias, ad necem Chriſti Sacerdotes præ ceteris inquirebantur, eorum tamen nomina palàm faciebant, ne indigno ad Sacerdotium aditum præberent: audiantur nunc molles illi, & delicati Chriſtiani, qui Epiſcopo tempore perſecutionis ſibi fingunt Sacerdotum nomina ſignificari periculoſum; cùm & furente perſecutionis æſtu, laicis omnibus, ex quibus ſæpe tormentorum vi aliqui ad fidei negationem adigebantur, inter quos multi etiam ſæpe falſi fratres, à quibus periculum ſibi imminere dicebat Paulus

(d) Concilia iſtà act. ſuper. §. 4.

(e) Monit. cler. ad Gall. Archiepiſc. & Ep. n. 62. in Comitiis gener. an. 1625.

(f) Lampridius in Alex. Severo

(a) 2. Cor. 11. Paulus, (a) nomina adeò publicè proponerentur, ut etiam rumor istius consuetudinis apud Ethnicos vulgaris esset: vigebat scilicet apud majores nostros charitatis sincera virtus, quam hocce tempore invidentiæ, æmulationis, suspicionis, & humanæ prudentiæ vitia obscurarunt, vel certè penitus extinxerunt.

VIII. Plura verò ad hanc consuetudinem confirmandam superiùs adducta sunt, plura inferiùs adducentur: lubet ex Novella Justiniani Epiphanio Patriarchæ Constantinopolitano directa, eamdem confirmare, (b) Novella 6. cap. 1. (b) *Oportet autem*, inquit Justinianus, *in ipso ordinationis tempore, eum, qui hanc imponit, illi coram omni fideli populo sanctissimæ Ecclesiæ, hæc omnium* (puta Ecclesiasticas leges, easque maximè quæ ordinandorum conditiones necessarias exponunt) *prædicere, ut agnoscens eum omnia quæ priùs à nobis dicta sunt habere*, (id est ut populus sciens ordinandum observatis Sacerdotalibus dotibus instructum esse) *ad sacram eum deducat ordinationem; ut etiam ille coram omnibus hæc audiens, non solùm habeat Dei timorem, sed etiam coram omnibus denunciationem, & professionem erubescat. Si quis autem talis quidem esse putetur, & ad Episcopatus ordinationem transeat, contradicat autem aliquis, atque dicat conscium se esse alicujus, quod illicitè admiserit; non priùs mereatur Episcopatus ordinationem, quàm examinatio querimoniarum fiat, & appareat undique innoxius: quod si etiam post hujusmodi contradictionem non passus is, qui ordinationem facit, legitimam examinationem imponi causæ, currat ad ordinationem, sciat quod ab eo fit pro nihilo esse, sed & is qui, contra legem facit, cadet Sacerdotio: & qui sine* A *probatione imponit ordinationem, & ipse quidem similiter cadet sede Sacerdotali, reus autem erit Deo, qui omnium præcipuè quærit suorum Sacerdotum puritatem: si tamen is qui ordinationi contradicit, an examinatione facta probetur calumniator, aut in ipso principio, neque in examinatione persistere confidat; segreget illum in perpetuum à sacra communione, is, qui ordinationem facere vult, &c. Si verò nemo accu-* B *saverit, omnino aut in toto denuntians examinationem non faciat, aut facta examinatione demonstrare (sicut prædiximus) non valuerit accusationem veram: tunc oportet eum, qui per tot vias inculpabilis apparuerit, accedere ad futuram ordinationem*. Consentiunt hæc omnia legi Alexandri Severi supra allatæ qua, secundùm morem Christianorum in electionibus suorum Sacerdotum observatum, & deligendos à se C Magistratus accusationibus, ac delationibus singulorum objiciebat, & temerarios accusatores severè castigabat: sic enim Justinianus non solum Sacerdotes summos, non priùs ordinari statuit, quàm omnium sententiæ super illorum ordinatione audiantur, crimina si quæ opposita fuerint, refellantur, integritas ipsorum atque innocentia probetur: verùm etiam calumniatores jubet inflicta non mediocri pœna mulctari.

D IX. Mihi verò ad propositum veniunt in mentem quæ Sidonius Apollinaris scripsit Euphronio Episcopo, de Simplicio, quem postmodum facta sibi ab omnibus eligendi potestate in Archiepiscopum Bituricensem elegit: eum nempe consuluit, ut quid sibi videretur in ea electione faciendum indicaret. Simplicium refert à quibusdam nominari, (c) *De quo* (c) Sidonius ep. 8. lib. 7. inquit, *scitote narrari plurima bona, atque ea quidem à plurimis bonis*

quæ teſtimonia mihi prima fronte colloquii non ſatis grata, quia ſatis gratioſa judicabantur; at poſtquam æmulos ejus vidi, nihil amplius, quàm ſilere, atque eos maximè qui fidem fovent Arianorum (neque quippiam nominato licet, nec dum noſtræ profeſſionis illicitum opponi) animum adverti exactiſſimum virum poſſe cenſeri; de quo quivis malus loqui, bonus tacere non poſſent. Hæc autem verba oſtendunt nominari ſolitos aliquos in Epiſcopum, antequam eligerentur: ideo verò nominatos, ut ſi qui eſſent criminum ipſorum conſcii, ea palàm facerent: iiſdem itaque ab eo tempore, quo nominati eſſent, plura objici ſolita à contradicentibus; ex alia verò parte teſtimonia, quibus ipſi probarentur relata, & audita fuiſſe. Taceo hîc (a) quæ de objecta S. Martino perſonæ vilitate, de Defenſoris Epiſcopi interceſſione, ne ipſe eligeretur, de conſenſu majoris partis populi ei expetentis, de refutatis divinitùs, qui ejus ordinationi reſiſterent; referuntur à Severo Sulpitio: plura alia, quæ ex vitis SS. exempla quotidiana afferri poſſunt non invitus omitto. Moneo ſolùm de ordinandorum vita in publico conſeſſu olim diſputatum ex (b) Cypriano, & (c) Ambroſio; itemque de contradicentium perſonis, & criminum veritate, aut falſitate in ipſa plebe; cui Epiſcopus ordinandus eſſet, diſcutiendis haberi Canonem Concilii Carthaginenſis (d) tertii ſuperius allatum, eaque cùm expenderentur, abeſſe juſſos Catechumenos, juxta Canonem Concilii Laodiceni (e) prohibentem, τὰς χειροτονίας ἐπὶ παρȣσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι, *ordinationes in præſentia audientium fieri:* ut interpretantur (f) Zonaras, & Balſamon; ne fortè, ut ait (g) Zonaras, in iis conventibus in quibus crimina ordinandis A objiciuntur, ea audirent quæ iis contra quos dicebantur, eſſent pudori; & ipſis à quibus audirentur, ad nequitiam incitamento eſſent, & aliis quorum non ita conſtans in fide eſt ratio, blaſphemandi numinis cauſam præberent.

(a) Severus Sulpitius in vita S. Martini ad Deſideriũ c. 7.

(b) Cyprian. ep. epiſt. 34.

(c) Ambroſ. in 5. caput prioris ad Timotheum

(d) Conc. Carthaginenſe 3. can. 40. refertur diſt. 23. c. illud.

(e) Conc. Laod. can. 5.

(f) Balſamon, & Zonaras in can 1. Apoſt. & can. 6. Laodiceni Concilii.

(g) Zonaras in 5. can. Concil. Laodic.

X. Antiquum iſtum morem nomina ordinandorum publicè proponendi, aliqua ratione innovaſſe dicendus eſt Bonifacius octavus, dum ad vitioſas electiones, & præcipites B Metropolitanorum confirmationes impediendas, quæ nempe nullis vocatis & (h) *non diſcuſſo negotio*, fierent, ſtatuit, *confirmationes tales viribus omnino carere, ipſaſque decernit irritas, & inanes. Vocationem autem hujuſmodi nominatis, ubi eſt coelectus, vel apparet oppoſitor; alias generaliter in Eccleſia, in qua electio facta eſt, ut ſi qui ſint qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio termino competenti*, C *faciendam eſſe cenſet: quæ etiam, ſi electio in concordia celebrata fuerit, vult obſervari*, habes autem ſupra expreſſas de illis denunciationibus faciendis Concilii (i) Tridentini, Mediolanenſis, Turonenſis, Rothomagenſis, Aquenſis, Burdegalenſis ſanctiones; ex quibus etiam ea diſces, quæ in iis legitimè faciendis ſervanda ſunt: nec jam opus eſt, ut, crambem iſtam recoquendo, moleſtus ſim.

(h) Bon. VIII. cap. final. de elect. in 6.

(i) Vide ſuperior art. §. 4.

D XI. Huic autem mori confirmando vel illuſtrando conducit maximè quod refert (k) Divus Chryſoſtomus, eo ſermone quem habuit ad illos, qui conventum Eccleſiæ deſeruerant, de pluribus diverſis materiis: narrat ſiquidem hunc in olympicis certaminibus morem obtinuiſſe, ut poſt triginta dies tranſactos Athletæ certaturi in ſuburbiũ educti circumveherentur, & toto ſedente theatro clamaret præco μή τις τȣ́τȣ κατηγορεῖ, id eſt, *num quis*

(k) Chryſoſto. ſerm. 48. in inſcriptionem altaris & to. 5.

quis hunc accusat, ut omnis servilis conditionis suspicione depulsa, in certamina pedem inferrent. Quanto enim æquiori ratione, is, qui exemplo, vitæ integritate, & morum sanctimonia universis præfuturus est, toti populo antea proponendus videtur, ut si quis aliquid habet, quod objiciat, vel innocentia sua refellat, vel criminis suspicione laborans á tam sancto Magistratu repellatur? Quid enim Athletæ vitæ probitas? quid pietas? quid virtus animi prodesse poterant? Non virtutibus, sed corporis viribus, non morum constantia, sed nervorum, cæterarumque corporis partium firmitate, non prudentia unquam, sed æstu aliquando certabatur, vincebatur. Cur ergo tanto studio cavetur, ne criminum aliquorum rei in palæstram dimicaturi inducantur? an quia Athletarum ordini dedecus metuebant? an quia verebantur, ne quibus victoribus postmodum à populo favebatur, si vitiosis ipsis faverétur, vitio exinde faveri, & ex criminosorum commendatione, crimen quoque laudari videretur? at quantò majori cautela prospiciendum est, ne Sacerdotalis ordo indignorum admissione dedecoretur? mysteria sancta contaminentur? verbum Dei ab indignis prolatum vilescat? ut qui ad pietatem & animarum salutem duces esse debent, exemplo pereant ad perniciem.

§. III.

De commendatione ac laudatione Ordinandorum apud populum eorumdemque responsis.

XII. Ultimò jam examinandum superest, eorum, qui ordinandi sunt ab Episcopo prædicandorum, ac laudandorum vetus institutum; ut quemadmodum hocce

A tempore solent in nostra saltem universitate Parisiensi, qui licentiandorum in sacra Theologiæ facultate ordini sunt inserendi, priùs a publico paranympho laudari, sic solerent ii, qui Clericorum catalogo forent adscribendi, ab Episcopo prius populo commendari. Hujus moris luculentum testimonium est, Canon iste (a) Concilii quarti Chartaginensis, *Lector cùm ordinatur, faciat de illo Episcopus verbum ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam atque ingenium.* Si in Lectoris ordi-

(a) Carthag. 3. cap. 8. refertur dist. 3. c. Lector.

B natione hoc præcipitur, quantò magis in superiorum ordinum collatione observabatur, quorum quanto diviniora sunt officia, tanto eorum qui iis initiantur, debet esse apud plebem major auctoritas, & vitæ commendatio amplior: ideoque cum delectoris in sua ordinatione ab Episcopo facienda honorifica mentione, & meritorum ipsius prædicatione ordinationi inserenda legem Carthaginenses Patres sanxere, aliorum

C quoque superiorum graduum commendationem in ordinationis solemnitate non omittendam confirmarunt. Cur autem Ostiarii, & simplicis Clerici laudandorum minimè meminerunt? an quod in eórum graduum distributione, nulla ex veteri more, promovendi laudatio inseri consuevisset? an verò quod Ostiarii, qui ab Archidiacono in eodem

D Concilio (b) instrui, & officii sui gerendi instrumenta accipere jubentur, non ab Episcopo, sed ab eodem Archidiacono laudarentur? utrum volueris non multùm ad præsentem quæstionem refert. Testem porrò pro hac quoque consuetudine, de qua jam a nobis sermo instituetur, adducere possumus ex antiquis auctoribus Cyprianum, (c) ubi docet *ordinationes, nonnisi sub populi adsistentis conscientia fieri oportere: ut plebe*

(b) Idem can. 9.

(c) Cyprian. ad Clerum & plebes in Hisp. ep. 68.

plebe præsente vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur. Extant etiam Sidonii Apollinaris (a) in electione Simplicii in Archiepiscopum Bituricensem, grata, & vernans panegyrica concio: (b) Eucherii, in ordinatione Sacerdotis, laudatorius, & gravis ad populum sermo, quem Eusebii Emisseni putat esse Baronius, (c) & habitum in ordinatione Sancti Maximi Taurinensis: gravius (d) quoque & seria Constantio Arausicorum Episcopo designato parænesis ab Ambrosio: elegans (e) quoque, & diserta, adhortatoria potius Eulalio Doarensium Episcopo, eique gratulatoria, quàm laudatoria Gregorii Nazianzeni, in ipsius electione habita oratio. Extant & (f) Chrysologi in Petri Episcopi creationem sermo, & prima (g) Ennodii sacra editio in laudem Laurentii Mediolanensis die ordinationis ejus habita. Extant etiam Cypriani insignes Epistolæ de Celerino Lectore, Aurelio item Lectore, & Numidico Presbytero à se factis; ex quibus qualem Episcopi in ordinatione Clericorum habere solerent orationem non difficulter intelligimus; quos enim ad persecutionem absens divinitus demonstratos, inconsultò, & absente, contra morem suum, populo ordinarat; hos istis Epistolis, quæ orationis quam in ipsorum ordinatione habiturus fuisset vicem suppleant, graviter & ornatè commendat; quæ quoniam ordinationis habendæ ritus quosdam manifestos faciunt, ordinum vel etiam eorum, quos minores dicimus, dignitatem commendant, & quantam in seligendis vel ad ipsos inferiores gradus probati Antistites diligentiam impendere debeant, quo item honore minores illi Clerici haberi, quo in precio Clericatus, & quorumcumque ordinum dignitatem ipsi habere, quo in honoris loco eam reponere, qua veneratione suscipere debeant, egregiè demonstrant, ideo hic à nobis maxima ex parte exscribuntur.

(a) Sidonius in Conc. post ep. 9 lib. 7.
(b) Eucherius serm. 7. tom. 2. Biblioth. PP.
(c) Baron. ad annum 441.
(d) Ambr. lib. 3 ep. 19. Constantio.
(e) Greg. Nazianz. orat. 30.
(f) Chrysolo. serm. 107.
(g) Ennodii dictio in Natali Cathed. Episcopi Laurentii.

XIII. De ordinatione Aurelii Cypriani literæ ad Clerum & plebem priori loco sese legendæ offerunt. (h) *In ordinationibus Clericis, fratres charissimi, solemus vos ante consulere & mores, ac merita singulorum communi consilio ponderare, sed expectanda non sunt testimonia humana, cùm præcedunt divina suffragia, Aurelius frater noster, illustris adolescens, à Domino jam probatus, & à Deo vocatus est, in annis adhuc novellus, sed in virtutis, ac fidei laude provectus, minor in ætatis suæ indole, sed major in honore, gemino hic agone certavit: bis confessus & bis confessionis suæ victoria gloriosus: & quando vicit in cursu factus extorris, & cùm denuo fortiore certamine pugnavit, triumphator, & victor in prælio passionis: quoties adversarius provocare servos Dei voluit, toties promptissimus, ac fortissimus miles & pugnavit, & vicit. Parum fuerat sub oculis ante paucorum quando extorris fiebat congressum fuisse; meruit & in foro congredi clariore virtute, ut post Magistratus etiam Proconsulem vinceret, & post exilium tormenta superaret, nec invenio, quid in eo prædicare plus debeam, gloriam vulnerum, an verecundiam morum: quod honore virtutis insignis est, an quod pudoris admiratione laudabilis? Ita & dignitate excelsus est & humilitate submissus, ut appareat illum divinitus reservatum, qui ad Ecclesiasticam disciplinam cæteris esset exemplo, quomodo servi Dei in virtutibus vincerent, post confessionem moribus eminerent: merebatur talis Clerici ordinationis ulteriores gradus, & incrementa majora, non de annis suis, sed de me-*

(b) Cypr. epist. 33. ad Clerum, & plebem.

meritis æstimandus; sed interim A *placuit, ut ab officio lectionis incipiat: quia & nihil magis congruit voci, quæ Dominum gloriosa prædicatione confessa est, quam celebrandis divinis lectionibus personare post verba sublimia, quæ Christi martyrium prolocuta sunt, Euangelium Christi legere, unde martyres fiunt: ad pulpitum post catastam venire: illic fuisse conspicuum gentilium multitudini, hic a fratribus conspici; illic auditum esse cum miraculo circumstantis populi, hic cum gaudio fraternitatis audiri.* B *Hunc igitur fratres dilectissimi, à me, & à collegis, qui præsentes aderant ordinatum sciatis, quod vos scio, & libenter amplecti, & optare tales in Ecclesia nostra quam plurimos ordinari. Et quoniam semper gaudium properat, nec potest moras ferre lætitiæ, Dominico legit interim nobis hoc die, auspicatus est, dum dedicat lectionem, vos orationibus frequenter insistite,* C *& preces nostras vestris precibus adjuvate, ut Domini misericordia favens nobis, citò plebi suæ & Sacerdotem reddat incolumem, & martyrem cum Sacerdote lectorem. Opto vos, fratres charissimi in Deo Patre & Christo Jesu semper bene valere.*

XIV. Habetis hac Epistola legitimæ ordinationis, & conditionum quæ in ordinandis præcipuè requiruntur graphicam descriptionem: an non ea laudabilis ordinatio quæ cõmuni om- D nium consilio celebratur, in qua non solum mores, verùm etiam singulorum merita ponderantur, ut & indigni arceantur, & præterea laudabiles tantum, & qui anteactis virtutis operibus gradus Ecclesiasticos meruerint, & prout meruerint, obtineant? an non ea optima quæ Divina vocatione firmetur non humanis solum testimoniis quæ non præpropera, non accelerata sit, sed per gradus, & ab inferiorum ordinum exercitio ad majora ducens dignitatis incrementa? quæ non otiosa neque inutilis fuerit, qualis ut plurimùm ad minores ordines solet esse promotio, negligentibus nobis ea officia subire, quæ & martyres deceant, & martyres ornent, & faciant; quæ infra ordinandorum fit merita: quæ gaudentibus populis, adjuvantibus Episcopum Presbyteris celebretur, & si urgente necessaria causa, præsente populo celebrari non potuerit, illico ad eumdem referatur, ut discat, quem venerari, quem audire, quem ministrantem debeat revereri? At talis est ordinationis à Cypriano descriptæ idea: nam & se populum de ordinationibus consulere solere profitetur, cum quo communi consilio singulorum mores, ac merita examinet, & nonnisi persecutione urgente, divinitus nominatum populo absente, cum collegis tamen, & compresbyteris Aurelium tantum scilicet, & tanta confessionis ac pietatis gloria illustrem asserit ordinasse: divinam ejus vocationem fuisse affirmat, quam ab ordinationibus hodiernis, si legitimè celebrentur nequaquam abesse, suspicari debemus; docet enim Chrysostomus, tunc quidem Sacerdotes (a) *ex prophetia id est Spiritus sancti inspiratione electos, & ita pridem fiebat, ita, & nunc fit, quoties ab humana passione alieni ejusmodi electiones celebrabimus: cùm nihil omnino sæculare, nihil temporale intuentes, neque ad gratiam, neque ad odium facimus: nam etsi tanta nobis spiritus plenitudo non adest, sufficit voluntas optima, vel sola.* Denique licet Aurelius incrementa majora virtute sua meruisset, judicavit tamen Cyprianus, ne Ecclesiæ ordo turbaretur, necessarium esse, ut divina Officia à Lectoris functione auspicaretur: Lectoris offi-

(a) Chrysosto. homil. 5. in 1. ad Timoth. Οὕτω καὶ τὸ παλαιὸν ἐγίνετο, οὕτω καὶ νῦν γίνεται, ὅταν χωρὶς πάθους ἀνθρωπίνου τὰς αἱρέσεις ποιώμεθα, ὅταν πρὸς μηδὲν ὁρῶντες βιωτικὸν, μὴ πρὸς φιλίαν, μὴ πρὸς ἀπέχθειαν, εἰ γὰρ καὶ μὴ τοσούτου πνεύματος μετέχομεν, ἀρκεῖ προαίρεσις ἀγαθὴ τοῦ Θεοῦ τὴν χειροτονίαν ἐπισπάσασθαι.

officium, cum martyris gloriosa confessione comparavit, non minus ducens gloriosum è pulpito Euangelium nuntiare, (tunc enim lectores legebant Euangelium) quam in catasta Christi fidem confiteri: & ne frustrà ordinatus videretur solemni die, Dominico nempe gaudentibus omnibus solemni conven tu, officio suo functus, auditus est primam dedicasse, & auspicatum esse lectionem.

XV. Atque utinam iis, qui jam ad ordines accedunt, ea inessent, quæ in Aurelio Lectore depinxit Cyprianus, utinam ii solùm nostris temporibus ordinarentur, qui in fide fortes essent, in persecutione patientes, in adversis constantes, in prosperis modesti; qui non pœnæ terrore ab honesto proposito dimoveantur, sed culpæ pudore ab inhonesto deterreantur: qui verecundi sint & humiles, virtutibus gloriam obtineant non quærant, gloriosi sint non superbi: qui licet de Ecclesia bene meriti & dignitatum Ecclesiasticarum apicem promerentes in inferioribus tamen ministeriis non dedignentur deservire & post ordinationem, in functionibus suis reperiantur assidui, non otiosi, non negligentes; hujusmodi si semel nanciscatur Ecclesia Dei ministros, quanto putas exultabit gaudio? quanto ditabitur fructu? tales, ut cum Cypriano dicam, veros omnes Christiani nominis professores, scio, & libenter amplecti, & optare in Ecclesia nostra quàm plurimos ordinari, sed vereor ne populi frigidius id à Deo petant, principes populorum Deo volenti segniùs remissiusque cooperentur.

XVI. Sequuntur aliæ de ordinatione Celerini lectoris scriptæ ad Clerum, & plebem Cypriani literæ, (a) *Agnoscenda sunt*, inquit, *& amplectenda, fratres charissimi, beneficia divina, quibus Ecclesiam suam Dominus illustrare temporibus* A *nostris, & honestare dignatus est, commeatum dando bonis confessionibus suis, & martyribus gloriosis: ut qui sublimiter Christum confessi essent, Clerum postmodum Christi, ministeriis Ecclesiasticis adornarent: exultate itaque, & gaudete nobiscum lectis literis nostris, quibus ego, & Collegæ mei, qui præsentes aderant, referimus vos Celerinum fratrem nostrum virtutibus pariter, & moribus gloriosum, Clero nostro non* B *humana suffragatione sed divina dignatione conjunctum: qui cùm consentire dubitaret Ecclesiæ, ipsius admonitu & hortatu, in visione per noctem compulsus est, ne negaret nobis suadentibus quibus plus licuit, & coegit*, (sic emendandam Cypriani orationem censeo, ut judicet Celerinum ex visione nocturna, & Ecclesiæ hortatu, & Cypriani suasione cui ad imperandum plus licebat, fuisse coactum, ut Gal- C lica Jacobi Tigeou Doctoris Theologi versio significat) *quia nec fas fuerat, nec decebat sine honore Ecclesiastico esse, quem sic Dominus honoravit cælestis gloriæ dignitate.*

(a) Cypr. epist. 34. de Celerino lectore.

XVI. Sistamus paululùm in eorum verborum attenta meditatione & antequam Celerini laudationem à Cypriano audiamus, hæc ex verbis Cypriani summaria capita observemus, primum quanti beneficii loco Cyprianus duxerit, quanto Ecclesiæ orna- D mento esse censuerit, insignium pietate virorum etiam in infimis Ecclesiasticis gradibus, Lectoratus scilicet, ordinationem, adeout *beneficia divina*, ejusmodi conscriptiones & promotiones scripserit, quæ jam exigui, quantum ad Ecclesiæ ornatum & populi salutem momenti æstimantur. 2. ex istiusmodi promotione cumulatum Ecclesiæ, Episcopo, Clero, populo, gaudium accessisse, & de talium virorum promotione sibi

ſibi invicem congratulari fideles ſolitos. 3. Presbyteros ſemper aliquos, aut Diaconos Epiſcopum in mediis perſecutionibus comitatos fuiſſe, quorum conſilio ordinationes & alia Eccleſiæ negotia perageret, quorum etiam nomine, ſicut & ſuo ad Clerum, & plebem Cyprianum hîc ſcripſiſſe advertimus. 4. divinam etiam ad minores ordines, nec ſinè divinis portentis vocationem agnoſcimus; qui humanam induſtriam in ſeligendis ad iſtos ordines inſudare, indignum ducimus. 5. Celerinum ob humilitatem refugiſſe ea miniſteria, quæ nos humanæ ſuperbiæ typho turgidi tanquam vilia deſpicimus. 6. Epiſcopo hanc auctoritatem ineſſe creditam, ut non dicam Clericatus ſuadendi, ſed quodammodo imperandi, & ad eum cogendi poteſtatem habere putaretur, cui obluctari nefas eſſet; cui tamen jam in Clericatus officiis ſponte ſuſceptis ægre paremus: quam verò hic in Epiſtola Cypriani Pontificum auctoritatem advertimus, eam apud alios Patres non ſemel licet intueri: an non eam v. g. agnovit Sanctus Gaudentius Brixianus Epiſcopus, dum in die ordinationis ſuæ ſe onus Epiſcopale conatum fuiſſe totis declinare viribus profitetur? (a) *Sed*, inquit, *Beatus Pater Ambroſius, cæterique venerandi Antiſtites, Sacramento, quo temerè vos ipſos obligaſtis, adſtricti, tales ad me Epiſtolas, cum veſtra legatione miſerunt, ut ſine damno animæ meæ; ultra jam reſiſtere non valerem*: exempla verò hujus coactionis paſſim occurrunt: an non id fatebantur Monachi illi, de quibus ait (b) Socrates, quod cum à Theophilo Alexandrino plurimùm diligerentur, eorum unum Dioſcorum quaſi vi à Monaſterio abſtrahens, Epiſcopum Hermopoleos deſignarit, alios duos obſecrarit, ut

(a) S. Gaudentius ſerm. in die ordinationis ſuæ tom. 2. Biblioth. PP.

(b) Socrat. lib. 6. cap. 7.

A ætatem ſimul cum ipſo agerent, & *cùm verbis ægre illis perſuadere poſſet, auctoritate tamen utpote Epiſcopus illud facere compulerit*? Sed hac de re infra fuſiùs. 7. non decuiſſe ſanctitate inſigniores extra Clericatum degere, quia in Clericatu degentes, reliquis decet eſſe ſanctiores, unde ut docet Hieronymus, (c) *non ſolùm Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præ-* B *ſident, converſatione, ſermone, ac ſcientia præcedant; verùm & inferioris gradus exorciſtæ, lectores, æditui, & omnes omnino, qui domui Dei ſerviunt*. 8. tandem ordinationem etiam in infimis Eccleſiæ gradibus confeſſionis præmium fuiſſe, ſeu ut ait Tertullianus, ſolitos fuiſſe hiſce temporibus fideles Eccleſiaſticos gradus (d) *ex perſecutionis tolerantia aſcendere*.

(c) Hieron. in cap. 2. epiſt. ad Titum tomo 6.

(d) Tertull. de fuga in perſecutione cap. 10.

XVIII. Perſequamur jam vel po- C tius percurramus Celerini egregiam laudationem (e) *Hic ad temporis noſtri prælium primus, hic inter Chriſti milites anteſignanus, hic inter perſecutionis initia ferventia, cum ipſo infeſtationis principe, & auctore congreſſus: dum inexpugnabili firmitate certaminis ſui adverſarium vicit, vincendi cæteris viam fecit; non brevi compendio vulnerum victor, ſed adhærentibus diu, & permanentibus pœnis longæ col-* D *luctationis miraculo triumphator, &c. nec rudis iſte aut novus eſt in Celerino chariſſimo noſtro titulus gloriarum: per veſtigia cognationis ſuæ graditur, parentibus, ac propinquis ſuis honore conſimili divinæ dignationis æquatur: Avia ejus Celerina jampridem martyrio coronata eſt, item patruus ejus, & avunculus ejus Laurentius, & Ignatius, &c. Hunc ad nos, fratres dilectiſſimi, cum tanta Domini dignatione*

(e) Cyprian. ep. 34. cit.

N *venien-*

venientem testimonio, & miraculo ejus, qui se persecutus fuerat illustrem, quid aliud quam super pulpitum, id est super tribunal Ecclesiæ oportebat imponi, ut loci altioris celsitate subnixus, & plebi universæ pro honoris sui claritate conspicuus, legat præcepta & Euangelium Domini, quæ fortiter ac fideliter sequitur? vox Dominum confessa, in his quotidie, quæ locutus est Dominus, audiatur? viderit an sit ulterior gradus, ad quem profici in Ecclesia possit, nihil est, in quo magis confessor fratribus prosit, quàm ut dum Euangelica lectio de ore ejus auditur, lectoris fidem, quisquis audierit, imitetur. Jungendus in lectione Aurelio fuerat, cum quo divini honoris societate conjunctus est, cum quo omnibus virtutis, & laudis insignibus copulatus est: pares ambo, & uterque consimiles, in quantam gloria sublimes, in tantum verecundia humiles: quantum divina dignatione promoti, tantum sua quiete & tranquillitate submissi, & virtutum pariter & morum singulis exempla præbentes, & congressioni, & paci congruentes, illic rubore, hic pudore laudabiles. In talibus servis lætatur Dominus, in ejusmodi Confessoribus gloriatur, quorum secta, & conversatio sic proficit ad præconium gloriæ, ut materiam cæteris præbeant disciplinæ, ad hoc eos Christus esse hic in Ecclesia diu voluit, ad hoc de media morte substractos, quadam dixerim resurrectione circa eos facta, incolumes reservavit: ut dum nihil in honore sublimius, nihil in humilitate submissius à fratribus cernitur, hos eadem fraternitas sectata comitetur, hos tamen lectores interim constitutos sciatis, quia oportebat lucernam super candelabrum poni, unde omnibus luceat, & gloriosos vultus in loco altiore constitui, ubi ab omni populo circumstante conspecti incitamentum gloriæ videntibus præbeant: cæterum Presbyterii honorem designasse nos illis jam sciatis, ut & sportulis iisdem cum Presbyteris honorentur, & divisiones mensurnas, æquatis quantitatibus, partiantur, sessuri nobiscum provectis & corroboratis annis suis.

XIX. Nihil hîc repetere necessum est egregias Aurelii & Celerini dotes hac epistola, oratorio stylo descriptas, nobis eas judicare virtutes, quæ Clericorum ordinandorum propria deberent esse ornamenta, in quæ sæpiùs oculos cojnicere debent, tum ii qui ad ordines alios recipiunt, tum isti, qui ordinibus initiandi adducuntur; quædam dumtaxat in prædicta Cypriani verba adnotare sufficiat, quæ à nostro instituto non abhorreant: primùm dignitatem officii lectoris, quæ nostra erga ordines Ecclesiasticos, præsertim verò erga minores irreverentiam arguat: num enim nos pudet adeò neglectores esse divinorum ministrorum, & erga Ecclesiastica officia parum religiosos, ut cum martyribus ad honoris incrementum lectoris olim gradus conferri putaretur, jam apud nos minorum ordinum gradus tantùm non in derisum conferantur: cùm Episcopali solicitudine, Cleri, populique suffragio, divinis testimoniis digna videtur in lectorem promotio; indigni jam à pluribus minores ordines judicentur, ad quos nonnisi prævio diligenti examine perveniatur: & quem Ecclesiæ utilissimum ordinem lectoris censuit Cyprianus, eum cum reliquis inferioribus, nostra ignavia tanquam otiosum (quæ Concilii Tridentini (a) querimonia est) ab hæreticis traduci patiamur: ut super candelabrum Ecclesiæ lectores à Cypriano positi censeantur, qui jam sub modio latent; hæc si audimus, si attendimus

(a) Conc. Trident. sess. 23. de reform. cap. 17.

dimus; erubescere necessum est. XX. Verùm hæc jam observavimus, alterum jam advertendum est, minores ordines ad majores gradus esse, in quibus quivis priùs probandi sunt, quàm alios conscendant. Tertium ampliorem Presbyteris quàm lectoribus honorem, & ut ita dicam, portionem distribui solitam: confirmant Constitutiones Apostolicæ, (a) *Presbyteris*, inquiunt, *si assiduè in studio docendi verbum Dei laboraverint, seponatur dupla portio in gratiam Apostolorum Christi, quorum locum tenent, tanquam consiliarii Episcopi, & Ecclesiæ corona: sunt enim consilium & Senatus Ecclesiæ: si autem & lector est, is partem unam in honorem Prophetarum accipiat, &c.* Quartum bene meritos tamen Lectores pari cum Presbyteris portione à Cypriano honoratos: cui simile est, quod habet (b) Gregorius Magnus, æquum esse, ut pro merito cujuscumque plusve, minusve largiendi Episcopus habeat facultatem) ipsis tamen denegatum, ut cum Presbyteris sederent ne graduum Ecclesiasticorum legitimus ordo turbaretur. Quintum, gloriosis istis Confessoribus gradus istos destinatos fuisse, quos probabile est nunquam ipsos assecutos fuisse; nam quod ad Celerinum spectat, eum Diaconum obiisse fidem faciunt (c) Martyrologia Bedæ, Adonis, & Usuardi, quæ ejus ut diaconi meminere. Sextum, etiam observari possunt sportulæ istæ, quæ ab Episcopo in Clericos distribui solerent, quæ quia non sunt nostri instituti, rejicio te ad eundem (d) Cyprianum epistola ad Clerum & plebem Furnitanorum, & Pamelium (e) in eamdem epistolam, Beatum (f) Rhenanum suis in Tertullianum notis, & alios.

(a) Const. Ap. lib. 2. cap. 28. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὡς ἂν κάμνουσι ἀεὶ περὶ τὸν τῆς διδασκαλίας λόγον, διπλῆ καὶ αὐτοῖς ἀφοριζέσθω ἡ μοῖρα εἰς χάριν τῶν τοῦ Κυρίου ἀποστόλων. ὧν καὶ τὸν τόπον φυλάσσουσιν, ὡς σύμβουλοι τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῆς ἐκκλησίας στέφανος. εἰσὶ γὰρ συνέδριον, καὶ βουλὴ τῆς ἐκκλησίας. εἰ δὲ καὶ ἀναγνώστης ἐστὶ, λαμβανέτω καὶ αὐτὸς μοῖραν μίαν εἰς τιμὴν τῶν προφητῶν.

(b) Greg. lib. 7. indict. 1. epist. 8. Leoni Catanensium Episcopo.

(c) Martyrol. Bedæ, Adonis, Usuardi 3. Feb.

(d) Cypriani epist. 66.

(e) Pamelius in eand. epistol.

(f) Beat. Rhenanus notis in cap. 39. Apologet. & 2. lib. côtra Marcionem itemque in lib. ad Martyres.

XXI. Nunquam satior, nunquam explear ejusmodi Cypriani epistolis, quæ nobis antiquam exhibent Ecclesiæ faciem, ad quam compositi nævos nostros agnoscamus, atque humilitatis argumenta, & disciplinæ restituendæ rationem doceamur: non gravabitur itaque benignus Lector, si tertiam de ordinatione Numidici Presbyteri epistolam Presbyteris Carthaginensibus, Diaconisve, & plebi universæ directam adducamus (g) *Nuntiandum*, inquit, *vobis fuit, fratres charissimi, quod pertineat, & ad communem lætitiam, & ad Ecclesiæ nostræ maximam gloriam, nam admonitos nos, & instructos sciatis dignatione divina, ut Numidicus Presbyter adscribatur Presbyterorum Carthaginensium numero, & nobiscum sedeat in Clero, luce clarissima confessionis illustris, & virtutis, ac fidei honore sublimis: qui hortatu suo copiosum martyrum numerum lapidibus, & flammis necatum ante se misit: quique uxorem adhærentem lateri suo concrematam simul cum cæteris (vel conservatam magis dixerim) lætus adspexit. Ipse semiustulatus & lapidibus obrutus & pro mortuo derelictus, dum postmodum filia solicito pietatis obsequio cadaver patris inquireret, semianimis inventus, & extractus, & refocillatus à Comitibus, quos ipse præmiserat, remansit invitus; sed remanendi ut videmus hæc fuit causa, ut eum Clero nostro adjungeret Dominus, & desolatam per lapsum quorumdam Presbyterii nostri copiam, gloriosis Sacerdotibus adornaret: & promovebitur quidem, cùm Deus permiserit, ad ampliorem locum Religionis suæ, quando in præsentiam protegente Domino venerimus: interim, quod ostenditur, fiat, ut cum gratiarum actione suscipiamus hoc Dei munus sperantes de misericordia Domini ornamenta com-*

(g) Cypr. epist. 35.

plura, & redintegrato Ecclesiæ suæ robore, tum mites & humiles faciat in confessus nostri honore florere, opto vos, &c.

XXII. Excitent pigros in officiis divinis animos non Miltiadis, sed martyrum trophæa, quibus divini honoris societate copulamur. Nitamur pares esse meritis, qui paris sumus in Ecclesia dignitatis; tales Ecclesiæ petamus à Deo Sacerdotes, in quibus ipse honorificetur, per quos Ecclesiæ fines dilatentur, salus populi procuretur. Quàm ampla Episcopis, quàm speciósa suis ordinationibus laudum recitandarum majores isti nostri, quorum gradui successimus, præbebant argumenta; quam fœcundam dicendi segetem suppeditabant: quam lætus hæc populus audiebat: quam facilè erat, ut dum talium virorum exemplis applaudebat, dum ordinationibus, & ordinandis piè gratulabatur, dum in communi Ecclesiæ lætitia gestiebat, corriperetur æmulatione sanctitatis, duceretur ad imitationem virtutis. Ponite vobis ante oculos Episcopum in talium virorum ordinatione differentem, plebem plausibus, & acclamationibus (quod fieri supra docuimus) judicium Episcopi comprobantem: ordinatum modestè aliqua respondentem, vel ad populum differentem; fœlicia Ecclesiæ prima ista tempora prædicabitis, tot ornamentis illustria, tanta Cleri ac populi charitate conspicua. quidni majorum instituta imitemur? & pro virili enitamur, ut antiqua illa patrum in filiis pietas reflorescat, idem ubique disciplinæ ardore elucescat, componamur ad illorum virtutes, formemur ad exempla, trahamus eundem spiritum, eodem animo ducamur: hæc pia vota sunt, quibus ut eventa respondeant velim, utinam, & faxit Deus.

XXIII. Sed ne gratis fingere videamus alternas istas tam ordinantium, sive aliorum ordinandos laudantium, vel adhortantium, & ordinatorum ipsorum gratias ut plurimum agentium, vel sese excusantium dicendi vices: quoniam Episcopos jam demonstravimus in laudem ordinandorum, & alios in eorundem ordinatorum commendationem sermonem habere solitos; ideo hîc præsertim ostendendum est, eos quoque qui ad Ecclesiæ gradus sublimarentur, reponere aliquid palam consuevisse. Id verò mihi persuadent, primò variæ Gregorii Nazianzeni [a] in hac quodammodo materia orationes ut enim omittam primam illam, qua se excusat, quòd Presbyter creatus statim aufugisset: eam item qua eorum absentiam reprehendit, qui primum ipsum accersiverant, nec tamen venerant, cùm Presbyter factus fuisset: occurrunt etiam & plures, rei de qua agimus, affines, qualis illa post reditum ex fuga cùm consecraretur: altera ad Nyssenum postridie illius diei, quo Episcopus creatus esset: tertia ad partem, postquam item Episcopus Sazimorum esset consecratus: quarta ad eundem, cùm curam Nazianzenæ Ecclesiæ cum patre regendæ suscepisset. Secundò, id etiam ostendit Gregorii Nysseni [b] elegans oratio, in qua cùm præmisisset aliquos ante se orasse, eos, ut credo, qui summis ipsum laudibus extulerant, disputationem de Deo aggreditur, & Pastoralis sollicitudinis primitias hæreseos reprehensióni, ac dissensionis inter Catholicos redargutioni consecrat. Tertiò, [c] Chrysostomi sermo eo die habitus, quo Presbyter ordinatus fuerat, in quo & se apud populum eleganter excusat, & ad temperantiam eum hortatur, consecratorem quóque suum Flavianum laudat, plébemque ultimò deprecatur, ut preces pro

(a) Greg. Nazian. orat. 1. 2. 5. 6. 7. 8.

(b) Greg. Nyss. orat. in suam ordinat. tom. 1. ejus oper.

(c) Chrys. serm. cum ordinatus esset Presbyter tom. 4. ejus operum post epistolas ipsius.

pro utroque tam ordinato, quàm ordinatore concipiat. Quartò, (a) Gaudentii concio eo die apud populum recitata, quo ab Ambrosio Brixianus Antistes sacratus est. Quintò, (b) Epiphanii Ticinensis apud Ennodium cùm Episcopus esset creatus. Sextò, (c) tandem ejusdem Ennodii dictio, sive ab ipso habita fuerit, quo primùm die inauguratus est Episcopus, sive aliis conscripta sit, & tanquam formula relicta, quam sacrati Pontifices imitarentur, in qua nempe ostendit aliquos priùs de ipsius laudibus verba fecisse, de quibus ait, *qui vos laudant, seducunt vos, & subvertunt semitas pedum vestrorum*, quorum encomia sibi ante victoriam jam minimè debita respondet, & ad virtutem incitamenta esse debere, ut *splendorem Pontificis res, non lingua testetur*, onus quoque Pontificii sibi ipsi proponit, formidinem suam aperit, & divinæ sibi gratiæ beneficium deprecatur.

(a) Gaudentius tractat. in ord. tom. 2. Biblioth.

(b) Ennodius in vita S. Epiph. Ticinensis.

(c) Ennodii dictio inter ejus declam. & oration.

CAPUT III.

De electione ipsa ordinandorum à Clero ac populo antiquitus facta.

§. I.

Varia antiqui istius ritus testimonia.

I. Quam partem Clerus ac populus in ordinandis sacerdotibus habeant jam ex prædictis maximè patet, neminem nempè ordinatum fuisse, nec jam ordinari debere, cui non Clerus aut populus pietatis ac disciplinæ testimonium perhibeant. Jam verò aliquid ampliùs hîc probandum est, demonstrandumque Clericos ipsos sepe populi, sepiùs Cleri suffragiis aliqua ratione eligi consuevisse, itaut eorum ordinationes utrorumque consilio nonnunquam discuterentur, & consensu firmarentur: qui mos cùm in Episcoporum electione, atque ordinatione clarior sit, quàm ut probari debeat, nec nostri muneris sit ea omnia recensere, quæ ad sacras electiones faciant, eum in inferiorum Sacerdotum, atque etiam aliorum inferioris gradus ministrorum ordinatione fuisse observatum hoc loco demonstraturi sumus.

II. Atque ut ab ipsis nascentis Ecclesiæ incunabulis ordiamur, omittimus rogante (d) Petro, & fratrum Concilium convocante (cui tamen teste (e) Chrysostomo in locum Judæ alium eligere licebat) statutos à toto cœtu duos Josephum & Mathiam, qui divinis sortibus electi in Apostolos ordinarentur: hoc, inquam exemplum omittimus, quia ad summorum in Ecclesia Sacerdotum ordinationes spectat. Urgemus præsertim Apostolorum exemplum, quod de ordinandis Diaconis posteritati reliquerunt; quibus enim ad primos Diaconos ordinandos auctoribus Concilium Ecclesiæ coactum sit, quibus suffragantibus ipsi constituti sint, docet Scriptura sacra, & congregatum eum ab Apostolis fidelium cœtum, qui primos Diaconos elegerit, apertis verbis ostendit; (f) *Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt; non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus, nos verò orationi & ministerio verbi instantes erimus, & placuit sermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum virum plenum fide, & Spiritu sancto, quos statuerunt coram Apostolis*

(d) Actorum 1.

(e) Chrysosto. hom. 3. in Acta.

(f) Actorũ 6.

ſtolis , & cùm oraſſent impoſuerunt eis manus . Notanda verò ſcripturæ verba, Apoſtolis populus eos nominat, quos ipſi in dignitate conſtituant, eligit turba, ordinant Apoſtoli: ἐπισκέψασθε , inquiunt Apoſtoli; *examinate , perpendite* ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους *viros ex vobis teſtimonio probatos* , multitudini judicium tribuunt; permiſſa poteſtate utuntur fideles: ſubditur , ἐξελέξαντο , *elegerunt* Stephanum & cæteros , nec elegerunt ſolùm ſed ἔστησαν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων *ſtatuerunt coram Apoſtolis , ipſiſque obtulerunt , & præſentarunt* . Ex quibus & eligendi , & præſentandi Clericos populo tributam ab Apoſtolis poteſtatem animadvertas; quos verò elegerunt illi, hos Apoſtoli κατάστησαν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης, *conſtituerunt ſuper hoc opus , poteſtatem impertiti ſunt , curam commiſerunt* , καὶ ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας , *& impoſuerunt illis manus* , quia , ut explicat Chryſoſtomus , (a) ſcriptura ibi oſtendit ὅτι ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς , quod per Apoſtolorum manus & preces Diaconi ordinati ſint . Ex quo proinde teſtimonio ordinationes præſente plebe ejuſque teſtimonio ac judicio (licet non auctoritate) fieri debere concludunt (b) Cyprianus Epiſtola ad Clerum & plebem in Hiſpania conſiſtentes ſuperiùs citata , & (c) Chryſoſtomus in Acta Apoſtolorum , ubi de Apoſtolis hoc dicit, *non propria ſententia faciunt , ſed priùs rationem reddunt multitudini , quod etiam nunc fieri oportet* .

(a) Chryſoſto. hom. 14. in Act. Apoſtol.

(b) Cypr. epiſt. 68.

(c) Chryſ. hom. cit. in Act. Οὐκ οἰκείᾳ γνώμῃ πράττουσιν , ἀλλὰ πρότερον ἀπολογοῦνται τῷ πλήθει . οὕτω καὶ νῦν γίνεσθαι ἔδει .

III. Ab Apoſtolorum tempore, idem mos , ut plurimum ſaltem obſervatus eſt, teſtes adfero plurimos maximè ex antiquis . Primoque S. (d) Clementem , qui referens orationem quæ ſuper Presbyterum , dum ordinaretur ab Epiſcopo , recitari ſoleret, Cleri ſaltem ſuffragii meminit & Presbyterum initiandum τὸν ψήφῳ καὶ κρίσει τοῦ κλήρου παντὸς εἰς πρεσβυτέρων ἐπιδοθέντα , id eſt *ſuffragio , & judicio totius Cleri , ordini Presbyterorum adſcriptum* dicit . Verùm non Cleri ſolius, verùm etiam populi conſenſum expetitum fuiſſe in Hierarchicorum ordinum , non pariter in cæterorum collatione , docet Anacletus , qui poſtquam de Epiſcopali ordinatione diſſeruit , (e) ſubdit, *reliqui verò Sacerdotes à proprio ordinentur Epiſcopo, ita ut cives, & alii Sacerdotes aſſenſum præbeant : ſimiliter & Diaconi ordinentur : cæterorum autem graduum diſtributioni trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi ſcilicet approbatione ſufficere poteſt* . Hæc ex tenebris primi illius Chriſtianorum ævi , lucis aliqua ſcintilla emicat . Jam clariora videamus , & quæ hujus rei lux , ſequentibus ſæculis , nobis accedat intueamur .

(d) Clem. lib. 8. conſt. Apoſtol. cap. 4.

(e) Anacl. epiſt. 2. refertur diſt. 67. cant. reliqui Sacerdotes.

IV. Supra ex (f) Tertulliano retulimus Eccleſiæ *præſides populi teſtimonio dignitatem adeptos* ; Ex Cypriani (g) quoque literis eruimus , ipſum ſolitum fuiſſe in ordinationibus Clericorũ populum ante conſulere , & mores , ac merita ſingulorum (h) *communi conſilio* ponderare : cui etiam rei alio in loco adſtipulatur , dum ſe , Saturum Lectorem , & Optatum Diaconum , (i) *communi conſilio* Clero proximos , ſeu deſtinatos, ordinaſſe narrat . Synodus Romana ſub Sylveſtro (k) *nonniſi rogantibus triginta Presbyteris* , Diaconum ordinari ; Presbyterum verò , nullum , niſi qui *in ſeptem annis , à cuncto Clero Romano probaretur doctrinæ , nativitatis , generoſitatis , & conſilio non expetens prædam à quoquam , opinione clara firmarent omnes Presbyteri , declararent , & firmarent* : quæ verba licet corrupta & in aliis editionibus corruptiora legan-

(f) Tert. Apologetici cap. 39.

(g) Cypr. epiſt. 33.

(h) Idem epiſt. 25.

(i) Vide etiam ejuſdem epiſt. 34. 35. & 68.

(k) Syn. Rom. 184. Epiſcop. ſub Sylveſt. c. 11.

gantur, ostendunt tamen ad Diaconorum ordinationem maximam Cleri partem, ad Presbyterorum autem totum Clerum consentire debuisse. Populo verò suffragium in Sacerdote suo eligendo concessum indicant Niceni canones, ex Arabico translati, & ab Alphonso Pisano, necnon Francisco Turriano editi: nam in eorum uno cavetur, ([a]) *non audeant Laici qui sunt in pagis seligere sibi Sacerdotem sine consensu Chorepiscopi* quod innuit Laicos de ejus consensu Sacerdotem eligere sibi potuisse, in eorum verò altero statuitur, ut ([b]) *si congregatio elegerit aliquem in cognitione fidei eruditum, & probum, ex iis qui altari ministrant, aut ex Monasteriis, ut sit Episcopus aut Archidiaconus, aut Chorepiscopus, aut præfectus Xenodochii*, id est hospitalis, *non debeat ambire ille qui eligitur:* congregatio verò cui hoc eligendi jus tribuitur *congregatio fidelium alicujus Parochiæ* apud Turrianum dicitur: proindeque indicant isti canones fideli populo olim permissum eligendi Ecclesiæ ministros, eosque ad ordinationem Episcopo offerendi.

(a) Canon. 73. Nicen. Concil. ex Arabico trãslati.

(b) Canon. 75. ejusdem Conc. ex Arab. apud Alphonsũ Pisa. lib. 2. Conc. Nicen. paulò aliter apud Turr.

V. Verùm certiora testimonia minusque dubia inquiramus; primumque ex ([c]) Epistola Concilii Niceni ad Ecclesiam Alexandrinam & Episcopos Ægyptum, Lybiam, ac Pentapolim incolentes elicimus, non quidem populis, sed Presbyteris Catholicæ communionis peculiare jus fuisse Clericos designandi, eosque Antistitibus ordinandos offerendi, quod cæteris minimè conveniret: legimus enim Presbyteros à Meletio Schismatico delectos, atque consecratos ea conditione in Ecclesiæ communionem admissos ut & cæteris ab Alexandro Alexandrino Patriarcha Catholico ordinatis locum cedant, quin etiam *ut nulla ipsis potestas sit, eos ministros Ecclesiæ designandi, qui ipsorum probentur arbitrio; neque nominationem penes se habeant eorum, qui sunt ad Ecclesiæ munera obeunda deligendi*: ex quibus verbis colligi potest penes populum, Presbyterorum saltem designandorum ac nominandorum isto tempore non resedisse potestatem: si enim penes populum fuisset, non utique denegaretur hisce Presbyteris, qui licet à schismatico homine ordinati Ecclesiasticam tamen dignitatem, imminutam quidem, sed tamen Laicali conditione majorem retinebant: Itaque probat istud testimonium penes Clericos, adminus penes Presbyteros, qui Senatus erant, & Concilium Episcopi potestatem istam fuisse non penes populum: quod videtur confirmari ex Concilio ([d]) Laodiceno, quod alii paulò ante Synodum Nicenam, alii statim post ipsam concelebratum referunt, in quo hæc habentur περὶ τοῦ, *μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖον*, *de eo quod non sit populis concedendum electionem facere eorum qui altaris ministerio sunt applicandi*, prout hunc Canonem vertit Isidorus Mercator; quo quidem potestas eligendi Presbyteros aliosque Ecclesiæ ministros aperte Laicis adimitur. Hanc autem Clericis fuisse denegatam colligimus ex ([e]) epistola Basilii Canonica ad Chorepiscopos, in qua quæritur omnem Presbyterorum constituendorum potestatem Presbyteros, ac Diaconos ad se traxisse, & ex affectione vel carnis, vel amicitiæ indignos in Ecclesiam introduxisse: indicemque ad se omnium Clericorum mitti postulat, eo etiam adnotato, à quo quisque fuisset introductus, jubetque nè ulli deinceps à Presbyteris sine Episcopi conscientia introducantur, quæ quidem constitutio ostendit, penes Presbyterorum & Dia-

(c) Epist. Conc. Niceni apud Theod. lib. 6. cap. 9. Ὡς περὶ τούτοις μὲν μηδεμίαν ἐξουσίαν εἶναι τοῖς ἀρεσκομένοις αὐτοῖς προχειρίζεσθαι, ἢ ὑποβάλλειν ὀνόματα.

(d) Conc. Laod. can. 13. l. refertur dist. 63. can. non est permittendum.

(e) Basil. in ep. canon. ad Choàrepiscop. apud Balsamonem & tom. 2. operum Basilii.

& Diaconorum Collegium Clericorum nominationem hoc tempore fuisse, non penes populum, quibus consentaneam Theophilus ([a]) Alexandrinus hanc ordinationum formam præscribit, ex prædictis, ut quicquid est Sacerdotalis ordinis, consentiat & eligat, antequam Episcopus examinet; Clero siquidem attribuit συμφωνεῖν, καὶ αἱρεῖθαι *consentire*, & *eligere*, Episcopo verò δοκιμάζειν, καὶ χειροτονεῖν, *examinare*, & *ordinare*, vultque Episcopum ordinationem celebrare, συνέσοῦντος αὐτῷ τοῦ ἱερατείου *assentiente ei Sacerdotali corona seu consensu*, de populò verò hoc tantum docet, eo præsente ordinationes fieri debere, & Episcopum ipsum alloqui oportere, an possit ei ferre testimonium, ut superiùs docuimus. Quæ indicant potiores fuisse Sacerdotalis ordinis in Clericorum ordinationibus partes, quàm fuerint populi; illum elegisse, hunc testimonio ordinandos probavisse.

(a) Theophilus in commonitorio can. 6.

VI. Eodem, quo Theophilus, tempore, ([b]) Hieronymus electionem Archidiaconi Diaconis tribuere videtur, qui nempe *eligant de se quem industrium noverint, & Archidiaconum vocent*, Epistola ad Euagrium; idem pariter epistola ad Rusticum Monachum, populi suffragia in Clericorum ordinationibus aliquando recepta, aliquando exclusa non obscurè docet his verbis, ([c]) *Cùm ad perfectam*, inquit, *ætatem veneris; si tamen vita comes fuerit, & te vel populus vel Pontifex civitatis in Clerum elegerit, agito, quæ Clerici sunt*. Cui affinis est Carthaginensis tertii paulò post habiti Concilii Canon, ([d]) *ut nullus ordinetur Clericus nisi probatus vel Episcoporum examine, vel populi testimonio*: Hæc enim ostendunt Episcopum quosdam Clericos sibi bene notos, & probatos inconsulta

(b) Hieron. ep. 85. ad Euagrium.

(c) Idem epist. ad Rusticum.

(d) Carthag. 3. can. 22 refertur c. nullus dist. 24

A Catholica plebe ordinare potuisse; reliquos, populi honorifica relatione, ac petitione inductum in Clerum retulisse: apertius verò pro necessario saltem ex decentia quadam populi consensu habemus Concilii Carthaginensis quarti decretum iis verbis, *ut Episcopus* ([e]) *sine consilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, itaut civium conniventiam & testimonium quærat*. Juxta quæ Conciliorum decreta dicitur ([f])
B à Possidio Augustinus, qui prædictis Conciliis Carthaginensibus interfuit, eorumque pars magna fuit, *in ordinandis Sacerdotibus, & Clericis consensum majorem* (alii legunt *majorum*,) quo nomine primores populi intelliguntur, seu honorati illi quorum arbitrium in ordinandis Sacerdotibus, simul cum civium votis, testimoniis populorum, & electione Clericorum requirebat ([g]) sanctus Leo) *Christianorum, consuetudinem*
C *Ecclesiæ sequendam esse arbitrabatur*, quod Augustini judicium prudentissimum est, ut in iis quæ ad disciplinam Ecclesiasticam spectant, quæ pro locis & temporibus variari potest, consuetudinis potissima habeatur ratio: ostendit autem non omnium Ecclesiarum eandem in re de qua agitur, fuisse consuetudinem, plus aliis ut opinor, aliis minus populo permittentibus. Nec omittendus Augustino paulùm antiquior Syricius, ([h])
D qui Clero ac populo in deligendis Presbyteris suffragii ferendi auctoritatem videtur tribuisse, *Diaconus*, inquit, *temporis accessu Presbyterio, vel Episcopatu, si Cleri ac plebis evocaverit electio, non immeritò societur*.

(e) Carthag. 4. c. 22. refertur eadem dist. can. Episcop.

(f) Possid. in vita August. c. 21.

(g) Sanct. Leo epist. 87. alias 89. ad Ep. Viennen. Provinciæ refertur c. vota

(h) Syricius ep. 1. c. 9. refertur dist. 77. c. quicumque in fine.

VII. Veritus autem Cælestinus ([i]) Papa ne potestate ista populus abuteretur, vetat nimium ipsi indulgere, ac permittere, *docendus est*, ait, *populus, non sequendus*, nosque, *si ne-*

(i) Cælestin. ep. 3. ad Episcopos Apuliæ, & Calabriæ c. 3. refertur dist. 62. c. docendus.

si nesciunt, *eos*, *quid liceat*, *quidve non liceat*, *commonere*, *non his consensum præbere debemus*. Eo non multo tempore anterior Chrysostomus, ([a]) Theophili Alexandrini synchronos, quem & adversarium passus est, ex verbis superiùs citatis judicium multitudini tribuendum probare videtur, licèt secus in ordinationibus suo tempore observatum innuat. Idem ([b]) tamen alibi Episcopum non vulgi opinione duci, non ad aliorum gratiam, vel invidiam ordinationem celebrare permittit, sed re diligenter per seipsum discussa: quod certè indicat non ita alligatam populi sententiæ Episcoporum fuisse potestatem, quin ipse superiori potestate præditus, eos quos ille probasset, rejicere potuerit. Adeò tamen suaviter cum populi multitudine egisse sanctissimos antiquitatis Episcopos probabile est, ut invitis pastorem dare, ac Sacerdotem vererentur: ne imperium pastorum plebes excuterent, vel difficulter eos ferrent, quibus subdi debent ut patribus, ne parum libenter pastoris vocem audirent, neve spiritalia alimenta ab ingrata manu, morborumque suorum remedia ægre susciperent.

(a) Chrysosto. hom. 14. in Act.

(b) Idem lib. 4. de Sacerdotio cap. 2.

VIII. Post hos verò legimus Gelasium in eamdem cum Carthaginensi tertio Concilio sententiam euntem, Episcopo scilicet vel populo eligendi officium tribuere; adeò ut, quos eligeret per se Episcopus, populi suffragiis ad illam dignitatem adipiscendam nequaquam indigerent, etsi ipse eligendi potestatem plebi nonnunquam faceret; sic enim de Monacho quem Abbas Presbyterum fieri petierit, statuit Gelasius, ([c]) *ab Episcopo debet eligi*, *& in loco qui judicaverit ordinari: omnia*, *quæ ad Sacerdotis officia pertinent*, *vel populi*, *vel Episcopi electione* *providè*, *ac justè acturus*. Ex ejusdem quoque literis ad Episcopum Cælestinum evidenter colligere est, Clericos in locum obeuntium Sacerdotum aliquem ordinandum Episcopo nominasse. Hoc enim significant ea verba quæ ibidem habentur ([d]) *Presbyteri*, *Diaconi*, *& universi Clerici*, *Stomensis* (aliàs *Stiiensis*) *civitatis petitorio nobis suggessere porrecto*, *in Ecclesia Beati Martyris Eleutherii Episcopi*, (*quæ in supra dicta civitatis Parochia probatur esse constructa*) *Presbyterum*, *qui constitutus fuerat*, *defecisse*, *atque in ejus locum Diaconum ipsius Ecclesiæ pro celebritate ipsius loci quantocyùs debere ordinari*; *& ideo frater charissime*, *si de ejus vita*, *vel moribus nihil est*, *quod contra Canonum veniat statuta*, *suprascriptum Presbyteri honore decorabis*, *sciturus eum te visitatoris nomine*, *non Cardinalis creasse Pontificis*: circa quæ verba obiter monemus, ideo non Episcopo civitatis, sed Summo Pontifici hanc petitionem directam fuisse, quod tunc temporis vacaret sedes Episcopalis, ad quam proinde ex antiquo ([e]) more regendam, donec Episcopus constitueretur, Summus Pontifex Cælestinum Episcopum visitatorem miserat; cui tamen nefas ([f]) fuit Presbyteros in Ecclesia, quandiu Episcopo viduata foret, ordinare, cum ordinatio Clericorum futuro Episcopo reservanda esset; licentiam itaque petunt à Summo Pontifice prædictæ Ecclesiæ Clerici, ut relaxata legum severitate propter celebritatem Ecclesiæ ante electionem futuri Pontificis Presbyterum ordinari permitteret.

(c) Gelas. 16. quæst. 1. cap. si quis Monachus.

(d) Gelas. Episcopo Cælest. refertur dist. 24 can. Presbyteri.

(e) Lege Gregorium lib. 4. epist. 12. Gaudentio lib. 3. epist. 11. Maximiano Syracusano lib. 2. epist. 29. Felici Episcopo & lib. 11. ep. 16. Barbaro Episcopo, & alibi qua de re infra.

(f) Lege cap. 2. ne sede vacante, & cap. 1. de institut. in 6.

IX. Porrò circa hæc præsertim tempora puta circa finem quarti sæculi, & toto sæculo quinto populum Clericorum electiones prosecutum fuisse legimus, ut invitos etiam Episcopis

ſcopis ordinandos præſentarent, ſic A enim v. g. Sanctum Auguſtinum (a) *manu injecta*, fideles laici tenuerunt, & Epiſcopo Valerio ordinandum, *intulerunt*, *omnibus id, uno conſenſu, & deſiderio, fieri, perficique petentibus, magnoque ſtudio & clamore flagitantibus:* ſic S. Paulinus, *per vim inflammatæ ſubito plebis*, apud Barcinonem Hiſpaniæ urbem, licet uxoratus, à Lampio Epiſcopo Presbyter ſacratus eſt, ut ipſe (b) de ſe teſtatur epiſtola B ad Auguſtinum: ſic Piniano ſanctiſſimæ feminæ Melaniæ junioris viro; à populo Hipponenſi, inſcio tamen S. Auguſtino (qui hocce tempore populum Hipponenſem Epiſcopus regebat) vis illata eſt, ut Presbyter fieret, quemadmodum teſtatur (c) Auguſtinus; ſic ſanctum Germanum (qui poſtea Altiſiodorenſis Epiſcopus creatus eſt) civilibus præfecturis implicatum ſanctus Epiſcopus Amator ab oſtiariis fores C Eccleſiæ claudere juſſis glomerata turba Clericorum, atque nobilium injiciens ei manus nihil tale cogitantem apprehendit, cæſariem capitis detrahens, habitu religionis, relictis ſæcularibus ornamentis, cum promotionis honore induit, ut iiſdem ferè verbis narrat (d) Conſtantinus Presbyter (cui (e) Sidonius ob ingenii & eruditionis ſamam Epiſtolarum libros ſuos dicavit) in vita D ſancti Germani, quam ad Patientem Lugdunenſem Epiſcopum miſit: & ut perſeveraſſe hunc morem ſciamus, ſic etiam ſanctum (f) Trudonem, qui ſexto ſæculo vixit, concordi *acclamatione omnium* invitum ad Preſbyteratum adductum, imo tractum eſſe refert Theodoricus Abbas Monaſterii ab ipſo ſancto Trudone fundati in ejus vita. Alia ejuſdem impetus à populo facti in aliquos, ut Preſbyteri, vel Diaconi ex Clericis alterius ordinis fierent, exempla, è Patrum vitis & hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumentis eruere poſſumus, quorum cùm à tempore Divi Auguſtini plura, ni fallor, exempla legantur, nihilominus id antea uſitatum fuiſſe, ex eo colligere poſſumus, quod huic populari violentiæ occurrens Concilium (g) Ancyranum, ſtatim reddita Eccleſiæ pace celebratum ineunte ferè quarto ſæculo, à lege cælibatus, qua Diaconos communiter conſtringi docet, eos exceperit, qui in ipſa ordinatione proteſtati fuerint velle ſe uxores ducere, aut ſuas retinere, nec poſſe ſe continere; Diaconos autem iſtos violentiam paſſos credibile eſt, eos fuiſſe, quos ardentibus votis, & importunis efflagationibus, populus ordinandos poſtularet.

(a) Poſſid. in vita Auguſt. cap. 4. Auguſtin. ipſe ſerm. de diverſis 49. & ep. 225. ad Albinū.

(b) Paulin. ep. apud Aug. 35.

(c) Auguſt. ep. 225. & 227.

(d) Conſtant. Presbyt. lib. 1. vitæ S. Germa. Altiſſiod. cap. 1. 5. & 7.

(e) Sidon. epiſt. 1. lib. 1.

(f) In vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nov.

(g) Ancyran. c. 10. al. 9.

X. Poſterioribus temporibus Regum ac Magiſtratuum voluntatem in ordinationibus Clericorum, ac Preſbyterorum aliquando expetitam, petitionis eorum ab Epiſcopis rationem habitam, ipſorum poſtea à Conciliis uſurpationem coercitam; jus patronatus, cui primò in Eccleſia reclamatum fuit, ſtabilitum; Cleri conſenſum exactiùs expetitum: vota quoque ipſius in pluribus ordinationibus numerata, populi pariter aſſenſum nonnunquam expenſum fuiſſe, multis ſuadere poſſumus teſtimoniis. Verùm de prioribus capitibus nihil hîc dicemus, quia ad Clericorum ordinandorum probationem, de qua hoc loco agimus, minimè pertinent, ſed conceſſam, vel prætenſam in Eccleſiaſticas perſonas, vel Eccleſias poteſtatem aliquam arguunt, qua de re infra; hæc ergo tantum de electionibus Clericorum à Clero, vel populo factis aliqua adjungemus poſteriorum ſæculorum teſtimonia.

XI. Turonicum ſecundum ſub Joanne tertio, & Chariberto rege Concilium vetat in locum Archipre-

presbyteri accusati alium ordinari, (a) *nisi facto Concilio tam Abbatum, quàm Presbyterorum*. Concilium (b) Barcinonense eodem sexto sæculo sub Gregorio primo, & Reccaredo Gothorum Rege innuit ad Ecclesiasticos ordines, *vel per sacra regalia* (id est regum rescripta quæ *sacrarum* nomine passim vocantur) *aut per consensionem Cleri, ac plebis, vel per electionem assensionemque Pontificum*, vel certè ad summum Sacerdotium (nam ambigua verborum istius Concilii series seu complexio videtur) perveniri. Septimo verò sæculo Isidorus Hispalensis apud Gratianum Archipresbyteri electionem à Clero & populo faciendam præscribit his verbis, (c) *si in plebibus Archipresbyteri obierint, aut pro aliquo reatu exinde ejecti fuerint, Archidiaconus quantocyùs proficiscatur illuc, & eum Clericus, & populus ipsius plebis electionem faciat, quatenus dignus pastor Domini Dei constituatur & dum ordinatur ejus providentia ipsa plebs custodiatur*. Emeritense (d) Concilium ejusdem ferè temporis sub Vitaliano Papa habitum, Parochis jus tribuit seligendi è familia sua, quos Clericatu dignos judicaverint, eosque Episcopo offerendi; qui iisdem verò temporibus vixit Martinus Bracharensis, (e) *non licere populo electionem facere, eorum qui ad Sacerdotium promoventur*, ex Concilii Laodiceni Canone edixit.

XII. Eruimus tamen ex Capitularibus Caroli Magni populum nequaquam ab electionibus Sacerdotum penitus exclusum fuisse: nam & eorum ibidem mentio fit, (f) *quos Laici de familia Ecclesiarum ad sacros ordines promovere voluerint*; statimque ibidem legimus; (g) *ut si laici probabilis vitæ, & doctrinæ Episcopis consecrandos, suisque in Ecclesiis constituendos obtulerint, nulla qualibet occasione eos rejiciant* quæ verba sumpta videntur ex Concilio Wormatiensi (h) circa tempora Caroli Magni, & (i) Trosle-jano. Ejusdemque sententiæ decretum est Concilii Romani (k) sub Eugenio secundo, & Leone quarto, quod in ordinationibus Presbyterorum in Ecclesiis Baptismalibus populi consensum adhibendum requirit, & (l) Remensis sub iisdem Pontificibus, iis verbis expressum, ut *cum Episcopis Presbyteros necessitas occurrerit ordinandi ut reverentius observentur, conveniat ibidem habitantium sibi adhibere consensum*: plana etiam in eundem sensum Concilii Ticinensis tempore ejusdem Leonis quarti habita Constitutio in hæc verba, (m) *Quare in ordinandis plebium rationibus civium instituta serventur, & pestiferæ ambitionis vitium radicitus extirpetur, &c. Et primum quidem ipsius loci Presbyteri vel cæteri Clerici idoneum sibi rectorem eligant; deinde populi, qui ad eandem plebem adspicit, sequatur assensus; si autem in ipsa plebe talis inveniri non potuerit qui illud opus competenter agere possit; tunc Episcopus de suis quem idoneum judicaverit, inibi constituat*. Evidens quoque ejus consuetudinis testificatio habetur in epistola Synodi Tricassinæ ad Nicolaum primum Summum Pontificem, in qua excusantur aliqui perperam ab Ebbone Remensi deposito ordinati, quod non seipsos ordinandos obtulissent, (n) *acclamationi & attestationi ipsius Ecclesiæ, ut ordinarentur obedivissent*. Egregium quoque pro electione Clericorum à Clericis Lucii Papæ decretum, (o) *nullus*, inquit, *nisi eorum electione Canonica Presbyter eligatur*.

(a) Turon. 2. can. 7.
(b) Conc. Barcinon. sub Reccaredo.
(c) Isidor. apud Gratian. dist. 63 c. si in plebis, citatur ex lib. off. sed hoc ibi non habetur.
(d) Emeritense Conc. can. 18.
(e) Martinus Braccharensis in sua Canonû collectione c. 1.
(f) Lib. 1. cap. tit. 88.
(g) Idem tit. 90
(h) VVormat. cap. 57.
(i) Troslejan. cap. 6.
(k) Conc. Roman. can. 8.
(l) Remense cap. 1, apud Anton. August. lib. 27. tit. 42.
(m) Synod. Ticinensis in scripto consultationis, seu exhortationis Episcoporum ad Dom. Ludovicum Imperatorem.
(n) Epist. Synodi Tricass. ad Nicol. inter ep. Hincmari, & tom. 3. Concil. Gall.
(o) Lucius Papa cap. 1. de electione.

(a) Theod. Balsamon. in 3. Canon. septimæ Synodi.

XIII. Iis adde Theodori (a) Balsamonis de præsenti quæstione testimonium; refert enim ipse aliquos scripsisse quod antiquitus electiones fiebant à populo, & eligebantur non solùm Episcopi, sed etiam præterea Presbyteri & Diaconi, cui sententiæ aliam opponit eorum qui dicunt electionem Episcoporum propriè dici, ordinationem verò Presbyterorum & Diaconorum: juxta quàm proinde sententiam non videtur Presbyterorum & Diaconorum designatio illi propriè dicta electio fuisse. Idem verò Balsamon cùm esset Patriarcha Antiochenus, quærenti Marco Alexandrino, an Vicariorum turbis, eum, qui ipsis videbatur esse dignus Episcopali, vel Sacerdotali dignitate, ei exhibentibus, ipse acclamationes populi sequi compelleretur: ita respondet, (b) *Olim ordinationes Episcoporum & reliquorum sacris initiatorum ordinibus fieri solitas, per electionem multitudinis, & eorum qui simul imperabant. Decimum tertium autem Canonem Laodicenæ Synodi, & tertium Canonem sanctæ Oecumenicæ septimæ Synodi, hujusmodi ordinationes ab Ecclesiastico rejecisse statu:* quod adductis his Canonibus ostendit: unde videtur docere Synodum Laodicenam hoc in usu fuisse, ut à populo tam Episcopi, quàm Presbyteri & Diaconi ordinarentur, postea cùm idem mos repullulasceret, radicitus à septima Synodo excisum fuisse.

(b) Balsam. respons. ad interrog. 5. S. Marci lib. 3. Codicis juris Orient. Πάλαι ποτὲ αἱ χειροτονίαι τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωμένων διὰ ἐπιλογῆς τοῦ ὄχλου καὶ τῶν συναρχόντων ἐγίνετο. ὁ δὲ ιγ'. κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ ὁ γ'. κανὼν τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ζ'. συνόδου, τὰς τοιαύτας χειροτονίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπεξένωσαν καταστάσεως.

§. II.

Quæstionis resolutio.

XIV. Verùm ut his omnibus meam adjungam ipse sententiam, nunquam, ut opinor, constanti lege aut generali consuetudine, quæ vim legis obtinere adstricti sunt Episcopi, ut suffragium Cleri, populique in ordinandis Diaconis, Presbyterisque expeterent: imo nec inferioribus gradibus conferendis id passim observatum, quorum distributioni Anacletus (c) trium veracium testimonium cum Episcopi approbatione sufficere posse asserebat: At enim prioribus quidem temporibus, quibus erat omnium cor unum & anima una, & quicumque nominis erant Christiani, magis utique charitatis glutino copulati, quam potestatum diversitate secreti videbantur, nihil mirum si Episcopi postea servaverunt, ea tamen ratione potestatem temperantes, ut & auctoritatem ordinationis absolutè retinerent, & populorum, si æqua fuisset, voluntati acquiescerent: nec apud eos Canonicas leges secutos, aut ambientium præsumptio, aut tumultus populares quicquam ad indigni ordinationem extorquendam valerent. Cùm verò sibi Princeps ac Magistratus potestatem quasi populo debitam, tanquam ipsius populi capita, arrogarent, septimæ Synodi auctoritate repressa est eorum usurpatio; & Regibus ac Magistratibus jus omne in ordinandis Sacerdotibus ademptum, quod ipsi populo ademerant, & ad se traxerant; sicque ab eorum, qui ordinandi forent, electione sensim exclusus est populus, quamvis quibusdam adhuc post illam Synodum temporibus, votorum populi, ac postulationi ratio haberetur. Neque hoc iniquum, aut Ecclesiasticæ libertati iniurium, nisi velimus Episcopos voluntati plebis subjicere, vel ordinandi potestatem ad Laicorum libitum restringere; quod nunquam factum. Nam & eo ipso tempore, quò magis solebat in hisce populus consuli. Episcopus tamen, eis qui sibi noti esent, absqué populi asensu,

(c) Anacl. ep. 2. habetur c. reliqui, dist. 27.

sui, ordinationis conferendæ jus fuisse, & decreta (quorum aliqua superiùs citavimus) & exempla innumera ostendunt. Denique in Ecclesia viguit, ut Episcoporum electio irrita censeretur quæ inconsulto fieret populo, cùm tamen nunquam irrita habeatur Presbyterorum, vel Diaconorum ordinatio, quæ inconsulta plebe, vel invita, celebrata fuisset, præsertim si qui ita ordinarentur, vel absolutè ordinati essent, ut (a) Hieronymus, (b) Paulinus, & pauci alii, prioribus Ecclesiæ sæculis: vel si qui, ex constitutione (c) Concilii Chalcedonensis, aut Martyriis, id est Capellis, aut Monasteriis deputati ordinentur: si quos enim decebat à populo eligi ii solùm, qui populo præficiebantur, non autem ii, qui ab omni cura populi immunes erant eligendi videbantur cujusmodi erant isti qui vel absolutè sine Ecclesiastico titulo, vel in celebri aliquo Martyrio, extra Ecclesias civitatis aut pagi ordinabantur, itemque qui in Monasterio, nisi tamen Monachos populi nomine intelligas, ad quorum petitionem Presbyterorum ipsis ordinari mos erat, ut leges in epistolis (d) Epiphanii ad Joannem Hierosolymitanum, & (e) Gregorii ad Victricum Panormitanum Episcopum, & in regula sancti Benedicti apud (f) Synodum Lemovicensem, & alibi passim: hujus autem differentiæ exemplum in antiqua lege peti potest (g) ab Origene, qui notat Moysem elegisse Presbyteros, quos ipse norat, nullius consilio, sed suo ingenio: populò vero ducem nequaquam nisi ex divina revelatione & Synagoga congregata eligere ausum fuisse: simili enim ratione Episcoporum, qui sunt populi duces, electionem videtur Ecclesia majoris momenti censuisse, quàm ut Episcoporum, inconsulta plebe, arbitrio permitteret, quamvis reliquos inferiorum graduum Mystagogos solius, si ita luberet, Episcopi voluntati ordinandos concederet: in quò tamen legibus eos Ecclesiasticis adstringi voluit, ne carni, ne sanguini, ne amicitiæ, ne pretio aliquid, sed merito totum tribuerent, itaque (quod plures (h) ex canonibus superiùs allatis ostendunt,) populus potius testimonio suo idoneum judicabat, quem ordinibus initiari necessarium foret, quàm verè eligeret, nec ulla necessitate Sacerdotem ad ordinationem constringebat.

XXV. At verò major utique erat necessitate consensus Cleri, ut legitima ordinatio censeretur: cùm enim primitus Presbyterorum ordo Senatus Ecclesiæ censeretur: & ut loquitur Ignatius (i) *σύστημα ἱερὸν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τοῦ Ἐπισκόπου sacer cœtus, Consiliarii & Assessores Episcopi*: cùm eodem (k) Ignatio teste, Presbyterorum Collegium coaptatum esset, consentiretque Episcopo, ut chordæ ipsi citharæ: cum Episcoporum sententia, nisi Clericorum præsentia confirmaretur, irrita crederetur, ut statuit Synodus quarta (l) Carthaginensis: tunc temporis haud dubiè ad Presbyterorum, ac Diaconorum saltem ordinationem ab Episcopis peragendam Clericorum requirebatur consilium. Unde Joannes Chrysostomus in Synodo ad Quercum accusatus est ab Acacio, tum in pluribus, tum in eo (m) *quod absque consensu, & Synodo, & inconsulto Clero, præter mentem Cleri ordinationem faceret*. Cujus rei aliquod adhuc vestigium extat, quod nempe jure (n) communi nequeat Episcopus sine Capituli consensu beneficia conferre, nisi vel ex privilegio, vel ex consuetudine, eorum sibi soli reservata collatio noscatur.

(a) Hieron. ep. 60. ad Pammac. adversus errores Joan. Hierosol.
(b) Paulinus epist. 6. ad Sever. & 23. ad Amandum.
(c) Chalc. c. 6.
(d) Epistola Epiphanii inter ep. Hier. 60.
(e) Greg. lib. 5. ep. 44. indict. 14. & alibi.
(f) Synod. Lemovic. actione 2. prope finem.
(g) Orig. hom. 22. in librum Numerorum.
(h) Vide suprà, & in Jure can. passim: plura etiam hic de re infrà.
(i) Ignat. epist. ad Trallia, quæ est 5.
(k) Idem epist. ad Ephesios quę est 11.
(l) Conc. 4. Carthag. can. 23.
(m) Synod. ad Quercũ, apud Photium in Biblioth.
(n) Cap. Novit. cap. quanto. c. ea noscitur cap. tua nos, de his quæ fiunt à prælatis sine consensu capituli.

(a) Glossa in c. Episcopus dist. 23.

(b) Hostiensis lib. 3. tit. prædict.

(c) Alexander III. cap. novit citato.

(d) Conc. Mediol. 5. de initiandis ordinis Sacramento.

scatur. Hincque Juris Canonici (a) Glossa in ordinibus conferendis consensum Clericorum affirmat; (b) Hostiensis verò Clericorum quidem consilium necessarium esse tradit; consensum verò non item: asseritque insuper nec consuetudinis exceptionem ab Episcopo in contrarium proferri posse, nam inquit, si Episcopus allegaret consuetudinem, quod non teneretur consilium requirere, non valeret, cùm allegaret contra honestatem suam & contra sanctorum Patrum institutiones: confirmat auctoritate Alexandri tertii Papæ (c) epistola decretali ad Patriarcham Hierosolymitanum, in qua Episcopum caput, capitulum Episcopi membra esse docet, ex quo sumpto argumento sic Patriarcham Pontifex alloquitur, *Non decet omissis membris aliorum consilio in Ecclesiæ tuæ negotiis uti: cùm id non sit dubium, & Honestati tuæ, & sanctorum Patrum institutionibus contraire.*

Appendix ad hanc sectionem, de probandis, ac deligendis ad ordines regularibus viris.

§. I.

Aliqua, & quænam illa sint quæ à Regularibus ordinandis testimonia proferenda videntur, generatim ostenditur.

I. Satis superque ex superioribus patet, quibusnam testimoniis niti debeat, qui ad Ecclesiasticos ordines contendit: quia tamen specialia quædam de Regularibus ordinandis dubia occurrunt, post generalem, quam præmisimus, tractationem, æquum videtur, ut speciale eorum, quæ in Regularibus ad testificandam vitæ integritatem, & ad ordines capessendos aptitudinem necessaria judicantur, examen ineamus: quod optimè præstabimus, si prius ex Concilio Mediolanensi quinto, & Aquensi, ea omnia (quorum aliqua postea vel illustraturi, vel confirmaturi sumus) brevi veluti summario conclusa præmittamus.

II. Concilium Mediolanense quintum totum hoc negotium his verbis complectitur, (d) *In iis, quæ œcumenica Synodus Tridentina de sacra ordinatione statuit, uberius etiam Provincialium Conciliorum decretis explicata multa sunt, quorum diligens ratio etiam in Regularibus habenda est, atque eorum quidem capita quædam præcipua infra hoc decreti complexi sumus: videat igitur Episcopus, ut quicquid de iis capitibus vel eodem Tridentino Concilio, vel Conciliis Provincialibus etiam generatim constitutum est in illis initiandis quàm diligentissimè ab Episcopo servetur, culpæ, impedimentave Canonica ordinis constituendi quarto Concilio enumerata, literæ testimoniales Superioris: testimonium de Natalibus, & ætate præscripta à Tridentino Concilio: testificatio ordinis proximè suscepti: progressio in Ecclesiastica disciplina: testimonium bonum: denuntiatio nominis in Ecclesia, subscripto, & ministerium in Ecclesia cui adscriptus est: exercitatio functionum ordinis suscepti: frequentiaque sacræ communionis: reverentia, atque observantia ergà Sacerdotes & Superiores: intervallum anni inter postremum ordinum minorum gradum, & Subdiaconatum, ac rursus inter unum, & alterum ex sacris ordinibus, nisi necessitas aut Ecclesiæ utilitas, judicio Episcopi, aliud postulet; diligens examen*

Epi-

Episcopi: literarum scientia, & cantus peritia, ac aliæ instructiones ad ordinis suscipiendi functiones rite recteque obeundas: usus & peritia recitandi divinum officium; loco tituli, & census testificatio præstitæ professionis regularis præscripta in Concilio Provinciali secundo.

(a) Aquensis Synodus tit. quæ ad Sacramenti ordinis administrationem pertinent.

III. Aquensis (a) Synodus probata à Sixto quinto, paucis immutatis, ea exscribit, quæ habentur in edicto de sacra ordinatione à sancto Carolo juxta Conciliorum ab ipso habitorum constitutiones, promulgato, cujus hæc sunt verba, quæ priora jam à nobis proposita confirmant.

(b) Edictum de sacra ordinatione Actorum Mediol. parte 3.

(b) *Regularis, qui ad sacram ordinationem conveniet, primam Tonsuram, aut ordines suscepturus, caveat nè obstrictus sit aliqua culpa, aut canonico impedimento. Ipso quoque mense ante statum ordinationis diem, ad Episcopum conveniat, & nomen cæteraque supra de aliis ordinandis præscripta ad secretarium Episcopalem deferat: testata hæc præterea habeat exercitationem frequentem functionis illius ordinis quem proximè suscepit; frequentiorem confessionem, ac sacram Communionem; progressum in Ecclesiastica disciplina; observantiam, & reverentiam erga Sacerdotes, & superiores: loco tituli, censusque afferat testificationem præscriptæ professionis regularis; nihilominus coram Episcopo juramento affirmet, scripto manu sua subsignato se illam sponte fecisse, aut ratam habuisse: illud autem scriptum in archivio asservandum Episcopus curet; testimonium item habeat de denuntiatione sui nominis in Ecclesia publicè facta; de ætate item, ut supra, de aliis constitutum est. De transacto intervallo, post ordinem proximè susceptum à Tridentino Concilio præscripto. Afferat literas dimissorias* A *à Superiore de ordine suscipiendo, quo eorum quispiam initiandus est; quæ literæ vetustiores, ne sint duobus, tribusve mensibus, à die sacræ ordinationis supputandis, nisi absentiam Superioris aliamve causam longiori tempore datas, renovatasve accipi, probarive debere Episcopus censuerit.* (c) *Testimonium etiam scriptum à Superiore suo, qui ostendat eum vita & moribus præditum esse, qui dignus sit, ut illi ordini adscribatur,* B *quo is initiari vult: si verò hoc testimonium non antiquius duobus, aut tribus mensibus, uti in superioribus est declaratum; si verò diutiùs à Monasterio abfuerit, hoc testatum afferat à Superiore Monasterii, in quo proximè commoratus est; testimonium item de ordine qui proximè præcedit jam suscepto: si verò tempus statutum, & præscriptum à Concilio Tridentino, quod interjectum esse debet, inter susceptionem* C *unius, & alterius ordinis, nondum expletum est, tunc à suo Superiore scriptum afferat, quo testatum fiat, utile, & necessarium Ecclesiæ suæ Monasteriove esse secum dispensari super eo interstitio.*

(c) Mediolan. 4. tit. de iis quæ pertinent ad Sacramentum ordinis hæc tradit.

IV. Restituunt autem quantùm hoc sæculo fieri potest, constitutiones istæ Provincialium Conciliorum, antiquam Ecclesiæ Catholicæ disciplinam. Juxta quam ea omnia, quæ ibidem enumerantur, à quibus- D libet etiam privatis semper desiderata sunt, ut legitimè Ecclesiasticos gradus conscendere viderentur: fundantur verò maximè in Tridentino (d) Concilio, quod ea omnia generatim, indefinitè, nullo excepto, ab ordinandis exigi voluit, à quorum observatione, saltem maxima ex parte, immunes se regulares nullo privilegio prætendere possunt; imò ex divina institutione, & ipsa ordinationis, & ordinis suscepti natura

(d) Leg. decret. de reform. sess. 23. Conc. Trid.

tura

tura ad aliquas ex iis legibus tenendas, colendasque adstringuntur: ad aliarum verò executionem Regulares ipsi, quocumque se privilegio tueantur, à Concilio Tridentino obligantur: exempli causa, quod Regulares probitatis, disciplinæ Ecclesiasticæ, functionum sui ordinis testimonia Episcopo ordines celebraturo afferre debeant, ex lege divina generali, quæ probationem ordinationi præmittendam præscribit, & ex natura ipsa ordinationis, ordinisque anteà suscepti adstringuntur: nec ullum privilegium adferre possunt, quo ab hoc onere eximantur, imo si quod privilegium de hac re furtim impetraretur, æquitatis ratio suaderet, ut ipsius tanquam contra bonos mores obtenti nulla ratio haberetur: nam & æquum ex rei natura esse videtur, ut nonnisi probis, nonnisi disciplinæ studiosis, nonnisi in inferioribus ministeriis probatus aditus ad superiores ordines concedatur: divina quoque lex jubet, ut Episcopus (a) citò nemini manus imponat, ne communicet peccatis alienis, id est ut exactè, accuratè, diligenter omnia discutiat, ne aliorum, quantumvis pii appareant, fraudibus deceptus, indignum ordinandó, peccatis alienis implicetur: jubet eadem ut ordinandi (b) *probentur primum, & sic ministrent*. Ratió quoque naturalis dictat, ut qui dignis tantùm ordines conferre debet, omni ratione inquirat, an digni sint quibus ordines conferat, eaque de iis nota & comperta esse velit, quæ dignos efficiunt, vel indicant. Quod verò ætatem à jure præfixam Regulares quoque ordinandi debeant attigisse; quod ab alieno Episcopo sine dimissoriis nequeant ordinari, positivum jus est, contrà quod, si quæ fuerint Regularium privilegia, hæc omnia Concilii (c) Tridentini legibus fuerunt abrogata; in quo etiam de iisdem Regularibus specialim cautum est (d) *ne sine diligenti Episcopi examine ordinentur, privilegiis quibuscumque, quoad hoc, penitus exclusis*.

(a) 1. ad Tim. 5.
(b) 1. ad Tim. 3.
(c) Conc. Trid. sess. 23. de reformat. c. 12. & 8.
(d) Id. cap. 12. cit.

V. Ex pluribus tamen, quæ superiùs proposita fuerunt, quibusdam lucem adferre consentaneum est: primò itaque docemus de consensu Abbatis seu Superioris regularis ad ordinationem quorumcumque regularium requisito: tùm de disquirenda eorum vita, etiam ante regularem vitam susceptam: deinde de disciplinæ Ecclesiasticæ studio, in iis inquirendo, & in singulis ordinibus per debita temporum interstitia ac functionum exercitium probando, præterea de professionis regularis loco tituli Ecclesiastici, vel census testificatione facienda, postea de literis ordinum susceptorum exhibendis, denique de dimissoriis literis ab Episcopo proprio obtinendis, si ad alium ordinandi accedant, verba faciemus.

§. II.

Regulares nisi exhibito consensus sui Præpositi testimonio ad ordines minime admittendos esse.

V. De primo capite dicturus statim in ipso limine observari velim, Monachos cùm primùm Clero adscripti sunt, sola Episcoporum voluntate, absque Abbatum consensu assumptos fuisse, neque enim v. g. Abbatis ullius consensus, vel præfecti regularis (e) Athanasius meminit, cum Dracontio, ut Ecclesiasticum ministerium susciperet, suadebat: neque consensum ullius regularis superioris exquisivisse legitur, dum (f) Seraphionem

(e) Athanasius epist. ad Dracontium.
(f) Ibidem.

A nem, Apollonium, Agathonem, Cirem, Paulum ad Episcopatus apicem multum renitentes provexit: neque unquam in ordinatione Ammonii celebris illius Monachi, qui sibi aures abscidit, ne Episcopatum assequeretur (quem tamen (a) Timotheus Alexandrinus mutilum truncatumque fertur ordinasse) neque in ordinatione trium illorum fratrum, qui longi dicti sunt: & inviti à Theophilo sunt ordinati, neque

B in (b) Dioscori, Eulogii, Macarii, Mosis Æthiopis, vel Hieronymi qui omnes Presbyterali dignitate in Ecclesia inclaruerunt: vel in Lazari, Barsis, Eulogii, Epiphanii, quibus adde (c) Gregorium Nazianzenum, Basilium, & Augustinum (si tamen ii omnes sub aliquo Abbate Monasticam regulam amplexati sunt unquam) & alios ex antiquis Monachis, qui ad Episcopale usque fastigium promoti sunt, non,

C inquam, in eorum, vel alicuius ex illis ordinationibus Abbatis consensum requisitum fuisse proditum est. Nec (d) Hieronymus, dum Nepotianum Clericum Presbyterumque ordinatum refert, Abbatis meminit electioni faventis, sed Episcopi tantùm cogentis, atque compellentis, neque item (e) ad Rusticum, ubi electionis ad Clericatum formam ostendit, ait eum ordinandum, si Abbas consenserit, sed *si populus,*

D *vel Pontifex civitatis in Clerum elegerit*. Neque pariter (f) Augustinus dum Monasteriorum desertores ordinari non debere contendit, eam rationem allegavit, quod sine Abbatis consensu non deberent ordinari, sed aliam quod nonnisi meliores ex iis qui in Monasterio degerent ab Episcopis in Clerum assumi solerent: nec (g) cùm Monachos hortatur, ne si quam operam mater Ecclesia ab iis postulet, blandiente desidia respuant, sed potius obtemperent, Abbatis eis consensum priùs expetendum insinuavit, sed Episcopis obedientiam suasit; non denique (h) Syricius, (i) Innocentius, (k) Gelasius, (l) Pelagius Summi Pontifices, (m) Arcadius, & Honorius Imperatores, dum Monachorum assumptionem in Clerum probant, vel hilum de licentia ab Abbate impetranda dixerunt; nisi fortè Gelasium dicamus hujus conditionis meminisse, dum apud Gratianum refertur dixisse, (n) *si quis Monachus fuerit, qui venerabilis vitæ merito, Sacerdotio dignus videatur, & Abbas, sub cujus imperio Regi Christo militat, illum fieri Presbyterum petierit, ab Episcopo debet eligi:* sed nec in epistolis Gelasii prædicta extant verba: nec si ponamus verba ista esse Gelasii, apparet eum hujus conditionis veluti absolutè necessariæ meminisse, cùm postea subdat ut quæ ad Sacerdotium pertinent, *vel Episcopi, vel populi electione* gerat, nulla consensus Abbatis facta mentione.

VII. Verùm cùm Monasteriis exinde injuria inferri videretur, quod qui inter Monachos sanctitate, & doctrina insigniores erant, ab Episcopis extraherentur, & ad Ecclesiæ administrationem per ordinum collationem etiam inviti assumerentur: queri cœperunt Abbates, ac Monachi, illi quidem potestatem suam violari, suos à se eripi, horum autem alii invitos se à sinu matris extrahi, quietem suam interturbari, seque in procellosos negotiorum tumultus injici, alii se à parentibus suis, à ductoribus, ac magistris deseri, omnes Monasteriorum ruinam ominari cœperunt, ac vereri, ne probatioribus Monachis in Clerum allectis Monasteria desererentur. Primùm itaque in Concilio Arelatensi tertio (o) à Ravennio Episcopo Leonis Papæ tem-

(a) Palladius in Laus. cap. 21. & Petrus Blesensis epist. 23. & 123.

(b) Vide Niceph. lib. 11. c. 23. 37. 38. 39. 40. 41. Palladium in Lausiacis, Theodoret. & alios.

(c) Vide Sanctorum istorum vitas.

(d) Hieronym. ep. 3. ad Heliod.

(e) Idem epist. 4. ad Rusticum.

(f) August. epist. 76.

(g) Idem epist. 81. ad Eudoxium.

(h) Syricius ep. ad Himerium Tarracon. c. 13.

(i) Innocentius epist. 2. ad Victric. Rothom. cap. 10.

(k) Gelas. epist. ad Epist. Lucan.

(l) Pelagius Bono Savinati Episcopo, prout habetur 16. qu. 1. c. in Parochia.

(m) Arcadius, & Honor. l. 32. C. Theod. de Episcopis & Cl.

(n) Gelas. apud Grat. 16. qu. 1. c. si quis.

(o) Conc. Arelat. 3. tom. 1. Concil. Gall.

temporibus circa annum Christi 455. coacto, querimoniæ Monachorum insulæ Lirinensis auditæ sunt adversus ipsorum Episcopum Theodorum, indultumque eis à Patribus, ne Episcopus ex tota laicorum multitudine, aliquem Clericum ordinare, nisi Abbate petente, præsumeret. Secutum est Concilii Agathensis decretum sub Symmacho Papa, cui præfuit Cæsarius Arelatensis Archiepiscopus ex Monacho insulæ Lirinensis assumptus, in quo prædictum privilegium uni antea Lirinensi Cœnobio concessum ad universos Provinciæ Narbonensis, seu Galliæ sub Imperio Gothico consistentis Monachos ampliatum fuisse videtur: nam inter varia, quæ de Monachis præscripta sunt, statutum est ut ([a]) *si necesse fuerit Clericum de Monachis ordinari, cum consensu, & voluntate Abbatis præsumat Episcopus*. Quod mox in Concilio Ilerdensi sub Joanne I. Papa habito ab octo solùm Episcopis Tarraconensis provinciæ, quæ Gothorum regno pariter subjacebat, Monasteriis similiter indultum est hoc canone, ([b]) *de Monachis id observare placuit quod Synodus Agathensis noscitur decrevisse, hoc tantummodo adjiciendo, ut cum pro Ecclesiæ utilitate, aliquos Episcopus probaverit in Clericatus officio promovendos, cum Abbatis voluntate debeant ordinari*. Non caret tamen difficultate hic Canon: nam quomodo id se dicere Agathensi Concilio dicit Ilerdense, quod jam ab Agathensi statutum fuerat? an fortè Concilii Ilerdensis additamentum in Agathensis textum irrepsit? an veró dicit Ilerdense id se Agathensi adjicere, quod vel clariùs expresserit, vel strictiùs præceperit? nam & dici potest Agathense id quod fieri soleret indicasse, Ilerdense id quod fieri deberet præcepisse. Item dici potest

(a) Agath. Cōcil. can. 27. refertur 16. q. 1. c. Monachi vagantes.

(b) Cōc. Ilerd. can. 3. refertur 16. q. 1. cum pro utilitate.

A Ilerdense amplius aliquid statuisse, quàm Agathense; hoc siquidem ordinationem Monachorum cum Abbatis consensu permisisse ac consuluisse, imo & in necessitate præcepisse; modum verò istum, puta quod ex Abbatis consensu fieret, vel non fieret, nequaquam præcepto conclusisse: illud verò modum præscripsisse, ut nonnisi cum Abbatis consensu fieret, ut ut sit, Tarraconensis Concilii paulò ante Ilerdense, & paulò post Agathense, B sub Hormisda Papa habiti extat Canon, qui Abbatibus id juris tribuere videatur: nam prohibet istud Concilium Monachis, ([c]) *ne aliquod ministerium Ecclesiasticum præsumant agere nisi fortè cum Abbatis imperio:* probabile itaque est ipsos nec fortiori ratione ordinari voluisse sine ejusdem Abbatis consensu.

(c) Tarracon. Conc. can. 11. refertur 16. q. 1. c. Monachi à Monast.

VIII. Neque tamen his decretis Monasteriorum libertas, sufficienter Monachis stabilita visa est: nisi & C specialia privilegia ab Episcopis, vel à Summis Pontificibus de hac re obtinerent, & Ecclesiastica generali lege immunitas ista sanciretur: itaque indicant ([d]) formulæ Marculphi (qui librum suum sancto Landerico Parisiensi Episcopo dicavit, qui proinde floruisse dicendus est circa annum Christi 650. nam his temporibus sanctus Landericus Ecclesiam Parisiensem administrabat) indicant, inquam privilegium Monasteriis dari D solitum, ut sine Abbatis consensu, nullos ex Monachis alicujus Monasterii Episcopus ordinaret. In privilegio quoque libertatis ([e]) Monasterio Corbejensi concesso à Bertefridó Episcopo Ambianensi circa hæc tempora, speciatim hoc habetur: *similiter & reliquos gradus Clericorum minores ac majores, quos Abbas jam dicti Monasterii elegerit; sive intrà, sive extrà Monasterium, sinè aliqua præmii acceptione, constituimus con-*

(d) Formulārū Marculphi lib. 1. tit. 1.

(e) Privilegium libertatis Monasterii Corbejensis tom. 1. Conc. Galliæ.

consecrare : quod etiam in privilegio A à sancto Gregorio anterioribus temporibus concesso Xenodochio Augustodunensi expresè memoratum est, in quo hæc legimus, ([a]) *Episcopum verò tollendi de eodem loco Monachum ad Ecclesiasticum ordinem promovendum, vel pro aliqua quacumque causa, sine consensu Abbatis, atque Presbyteri, habere licentiam prohibemus*.

(a) Greg. lib. 11. epist. 10.

IX. Generalem verò legem ejusdem sancti Gregorii in Concilio Lateranensi, cui ipse præsidebat, in gratiam omnium Monachorum nigrorum (hoc enim nomine ita vocantur) sancitam legimus, ([b]) *ut invito Abbate ad ordinanda alia Monasteria, aut ad ordines sacros, vel Clericatus officium, tolli exinde Monachi non debeant, sed si abundantes fuerint, qui ad celebrandas Dei laudes, vel utilitates loci sufficiant complendas, de his qui superfuerint offerat Abbas coram Deo* C *quos dignos potuerit invenire* : non est autem hîc locus de hoc Constituto Lateranensi à sancto Gregorio edito plura dicere : quam enim vereor, ne vel fictum fuerit, vel falsam in quibusdam manum expertum sit; in usu tamen non illicò fuisse pro omnibus Monasteriis, prædictæ ostendunt privilegiorum, & immunitatum obtinendarum formulæ; cùm enim exceptio firmet regulam, & privilegia communi legi derogent : D ex prædictis, quæ citavimus, privilegiis, communem usum fuisse elicimus, ut etiam absque consensu Abbatis, quos vellent Monachos ordinandi Episcopis non deesset auctoritas : nec omnibus quantumcunque insignibus, & multis aliis privilegiis exornatis, prædicta tribueretur immunitas : confirmatur id ipsum hoc exemplo: cum enim v. gr. non solùm consentiente, verùm etiam instante Cuthberto seu Crotberto Turonensi Archipræsule, plura ab Adeodato Summo Pontifice Monasterio sancti Martini Turonensis privilegia concederentur, prædictum privilegium, quod nonnunquam cum cæteris dari solebat, exceptum est, nominatimque expressum, ut Turonensi Archiepiscopo ([c]) *faciendæ tantum ordinationis, ac promotionis Sacerdotum, atque Levitarum, vel conficiendi chrismatis sit tantum con*B*cessa licentia* : ejus enim ordinationis quod sibi reservat Archiepiscopus Turonensis, non aliud esse suspicor, quàm ut quos vellet ex Monachis ordinaret : ut enim ab alio Monachi ordinarentur, quàm à suo Episcopo nunquam hoc tempore concedebatur : ideoque non opus erat, ut expresè jus illud Archiepiscopo reservatum diceretur : cujus licentiæ reservatæ, ut ad libitum Monachos quos vellet Episcopus ad ordines promoveret, si concesa hoc privilegio fuiset congrua hoc loco erat mentio; quia nempe sæpe inter cæteras immunitates illa quoque tribuebatur : quare si verum est prædictum sancti Gregorii Constitutum, probabile est, non pro omnibus in tota Ecclesia Monasteriis, sed pro sola Italia (cujus nempe solùm Episcopi ad istud Concilium Lateranense convenerant) fuise promulgatum, & in ea solùm provincia pro lege habitum fuise, Cui responsioni favet totius Orientis consuetudo, quæ nempe Episcopo permittebat, quem vellet Monachum, etiam invito Abbate, ordinandi, quemadmodum colligi videtur ex Canone Synodi Constantinopolitanæ in templo sanctorum Apostolorum, quo Monachorum translationes, & evagationes spontaneæ prohibentur, ([d]) *Sed*, inquit Concilium, *si Episcopus quidem de nonnullorum Monachorum pietate, &* *vitæ*

(b) Conc. Lateran. sub Gregor. 1. de Monachis nigris.

(c) Privilegium Adeodati Monasterio S. Martini Turonensis tom. 1. Concil. Gall. & tom. 2. Concil. Binii parte 2.

(d) Canon 4. Conc. Constan. in templo SS. Apostolorum.

vitæ probitate testimonium ferens in aliud Monasterium ad ejus constitutionem eos transferre voluerit: vel in domum sæcularem ad eorum qui inhabitant salutem, traducere censuerit, ut in quovis alio loco præponendos putarit, hoc neque iis qui suscipiunt, neque ipsis Monachis fraudi erit: nullus hìc Abbatis consensus: sed absoluta Episcopi in Monachos auctoritas memoratur.

X. Nemini tamen dubium esse potest, quin non solùm Agathensis, & Ilerdensis Concilii, sed maximè Concilii istius Lateranensis (si vera sunt ipsius gesta) auctoritas sancta fuerit: & in reliquas Christiani orbis Ecclesias, usum istum sensim inducere potuerit, & ita usum firmatum sit sine Abbatis consensu neminem ex Monasteriis Episcopos ordinare: quod etiam tanquam rationi consentaneum ab omnibus Episcopis aliquo post tempore receptum, vel privilegiis frequentibus concessum pro communi lege invaluit, ut nefas postea habitum sit generalem istam consuetudinem infringere, & partum quocunque modo jus istud Abbatibus violare: illud autem ultimi ævi Conciliorum decreta confirmarunt: Concilium Viennense sub Clemente quinto statuit, ([a]) *quod Monachi quilibet ad monitionem Abbatis se faciant ad omnes ordines sacros, excusatione cessante legitima, promoveri*, & paulò ante Tridentinum similia legimus in Moguntino Concilio, & Treverensi sedente Paulo tertio Summo Pontifice habitis; Moguntinum ([b]) enim Prælatos regulares exhortatur, ut Ecclesiæ aliquos ex suis commodent, qui operam diligentem in promovenda religione, & pietate impendant, sic tamen evocati suorum Prælatorum consensu, ipsorum semper correctioni subjaceant. Treverense ([c]) verò conformiter Concilio Viennensi ut præcipit, *Prælati regulares, ad sacros ordines suscipiendos, nonnisi ætate & scientia sufficientes præsentent*: item, *ut idonei ad jussum superioris sui, excusatione legitima cessante, se faciant promoveri*.

([a]) Clementinâ 1. versus finem, de statu Monachorum.

([b]) Moguntinū cap. 78. tom. 4. Conc. parte 2.

([c]) Treverense tit. de religiosis Monachis.

XI. Triplex autem hujus seu privilegii, seu legis ratio esse potest: primò enim temerè ut plurimum videretur Episcopus eum Sacerdotio dignum judicare, quem Abbas, qui eum penitiùs novit, cujus mores oculatiùs inspexit, Sacerdotio indignum crederet: itaque ut indignis via ad Sacerdotium præcludatur, æquissimè statutum est, ut nullus Monachorum, nisi suffragante suo Abbate, ac consentiente ordinari posset. Secundò, ambitioni quoque Monachorum, hac via obsistitur, & obedientiæ regulari consulitur: dum nulli Monacho nisi ex superioris licentia ad dignitates Ecclesiasticas, ordinesque aditus aperitur: fortè enim apud Episcopum inconsultis Abbatibus agerent Monachi ardentius quàm deceret, ut ad istos gradus promoverentur: ex quo Abbatum auctoritas in ipso sæpe minueretur, & evagandi occasio, ac rebellandi facultas tribueretur. Tertiò, justum quoque visum est, ut de Monachis, qui in Abbatum sunt potestate, & hoc præsertim tempore se totos videntur suis regularibus præfectis dedisse, Episcopus in Ecclesiæ suæ usum nequaquam disponat, nisi ex Abbatis consensu, qui Monachum suum in utilitatem Ecclesiæ offerat, à quo Episcopus præsentatum recipiat; sic enim omnibus sua jura servantur, gratiusque videtur esse Deo munus, quod & Monasterium offert, & Episcopus suscipit, quàm si vel sua voluntate religiosus sese offerat, vel renuentibus Episcopus eripiat.

§. III. *In-*

§. III.

Inquirendum ab Episcopo in vitam & mores Regularium ordinandorum, & anteacta etiam in sæculo vita expendenda.

XII. Circa secundum caput nullum dubium, quin Monachorum quoque vita ab Episcopis expendi, & examinari debeat: docet id Gelasius Papa, epistola ad Episcopos per Lucaniam & Brutios constitutos his verbis, (a) *ut si quis etiam de religioso proposito, & Monasterialibus disciplinis eruditus, ad Clericale munus accedat, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur: si nullo gravi facinore probetur infectus: si secundam non habuit fortassis uxorem, nec à marito relictam sortitus ostenditur: si pœnitentiam publicam fortassis non gessit, nec ulla corporis parte vitiatus apparet: si servili, ac originariæ non est conditioni obnoxius: si Curiæ jam probatur nexibus absolutus: si assecutus est literas, sine quibus vix fortassis Ostiarii possit implere ministerium: ut si his omnibus quæ sunt prædicta fulcitur, continuò Lector aut Notarius, &c.* Id ipsum docet sanctus (b) Gregorius epistola ad Episcopos Siciliæ iis verbis, *quod si etiam tales quoque*, (Curiales nempe vel ratiociniis obstricti) *Monasterium petunt suscipiendi nullo modo sunt, nisi priùs à ratiociniis publicis absoluti fuerint, si qui verò ex militaribus viris in Monasteriis converti festinant, non sunt temerè suscipiendi, nisi eorum vita fuerit subtiliter inquisita, & juxta normam regularem debent in suo habitu per triennium probari, & tunc Monachicum habitum, Deo auctore, suscipere.* Posterioribus quoque temporibus cum id necessarium esse prospicerent ad Ecclesiæ reformationem *Cleri Germaniæ proceres Ratisbonæ à Cardinale Campegio Legato à latere* congregati decreverunt (c) ut *qui ad ordines suscipiendus est probetur priùs per Episcopum, vel ejus Officialem, etiam religionem professus.* Nota verò anteactam etiam in sæculo Monachi vitam inspiciendam esse, quia nempe cum habitu sæculari vitiosi habitus minimè exuantur, nec omnes qui sanctæ religionis vestem assumpserunt, Christum induerint: firmiùs siquidem adhærent mentibus nostris vitia: quàm ut tam facilè exui possint, cavendum est maximè, ne obtecta ad tempus fortiora reviviscant, & coercita aliquandiu ad vitium propensio rupto tandem obice tanquam torrens, majori quam anteà impetu, dissiliat & exundet: Qui ergo in habitu sæculari vitiosi extiterint, non statim atque religiosum habitum induerint, ad Clericalem professionem admittendi sunt, sed in eo priùs probandi: ut prioris vitæ sordes pœnitentia eluant, & præcipua cura discutiendum, ne admittantur ad sacros ordines, qui ea crimina commiserint, vel eos defectus contraxerint, qui ab Ecclesiæ gradu secundùm Canonicas leges in perpetuum arceant.

XIII. Fatemur quidem magnam vim esse religiosæ professionis & exercitationis Monasticæ ad eluendas prioris vitæ maculas ideoque Ecclesias iis, qui impuris, vel sæcularibus negotiis adducti fuerint, consuluit, ut priùs in Monasteriis purgentur, quàm illuminanti Sacerdotum ordini adscribantur; priùs crimina sua severiori disciplina castigent, quàm aliorum ex officio suo, & gradu reprehendant: prius peccata sua defleant in humili Monachorum gradu, quàm in excelso Sacerdotii solio pro aliorum peccatis deprecaturi colloce-

(a) Gelas. Episcopis per Lucaniam & Brutios constitutis cap. 3. refertur dist. 55. c. priscis.

(b) S. Gregorius lib. 7. epist. 1. indict. refertur dist. 53. c. uno.

(c) Concil. Ratisbon. an. 1524. art. 10.

locentur; prius tandem vitia dediscant, quàm virtutum præcones ordinentur: audiatur in eam sententiam Hieronymus ad Rusticum Monachum, ([a]) *Ita ergo age, & vive in Monasterio ut Clericus esse merearis, ut adolescentiam tuam nulla sorde commacules, ut ad altare Christi quasi de thalamo virgo procedas, & habeas de foris bonum testimonium:* & paulò post *multo tempore disce quod doceas:* audiatur Gregorius ([b]) prædicta ad Episcopos Siciliæ Epistola, maximè exhortans, *quod hi, qui sæculi actionibus implicati sunt, in Clero Ecclesiæ præproperè suscipiendi non tam student sæculum fugere, quàm mutare:* unde concludere videtur Sanctus Pontifex impuris & facinorosis, nisi Monasterium ingressis vix aditum ad sacros ordines concedendum esse: audiatur idem Gregorius Passivo ([c]) Episcopo scribens, Opportunum virum sibi maximè commendatum, inter sæculares religiosam vitam agentem *hortandum ut, vel Monachus vel Subdiaconus fiat, & post aliquantum temporis, si Deo placuerit ipse ad pastoralem curam debeat promoveri:* audiatur Imperator ([d]) Justinianus, qui districtè prohibet, *ne quis ex Officiali, aut Curiali veniat fortuna, nisi tamen ex novella ætate in Monasterio constitutus fortuna liberetur.* Itaque nec inficias pariter imus, quin tanto solicitior esse debeat eorum vitæ discussio, qui à sæculari statu ad Clericatum se conferunt, quàm qui è regulari: quanto ad Clericalem vivendi rationem magis Monastica vita quam sæcularis accedit. Nam id expresse me docet Gelasius prædicta ad Episcopos Lucaniæ & Brutiorum epistola, ([e]) *si verò de laicis quispiam Ecclesiasticis est aggregandus officiis, tanto solicitius in singulis, quæ superiùs comprehensa sunt, hujusmodi decet*

(a) Hieron. ep. 4. ad Rusticum.

(b) Gregorius supra.

(c) Greg. Passivo Episcop. ep. 13. lib. 9. refertur dist. 61. c. bene novit.

(d) Justin. Novella 6. cap. 1. Vide etiam leg. sancimus, C. de Episcopis & Clericis.

(e) Gelasius supra.

A *examinari personam, quantò inter mundanam religiosamque vitam constat esse discriminis.*

XIV. Nihilominus nec eam vim inesse Monasticæ professioni dixerim, ut omnem peccatorum labem sufficienter abstergat, & Sacerdotali ordini aptos illico omnes efficiat: ut si quis Monasticæ non ineptus est, ideo argui possit à Clericali quoque ipsum non esse ordinatione excludendum. Syricius ([f]) Papa Monachos B Clero cupit aggregari, *quos tamen morum gravitas, & vitæ ac fidei institutio sancta commendet:* non quoscunque scilicet, nec ex infima fœce, sed egregios, sed selectos. Ad rem omnino scripsit Augustinus, ([g]) *Ordini Clericorum sit indignissima injuria, si desertores Monasteriorum ad militiam Clericatus eligantur: cum ex eis, qui in Monasterio permanent, non tamen nisi probatiores, atque meliores in Clerum assumere solemus* C *nisi fortè (sicut vulgares dicunt) malus Choraula, bonus Symphoniacus est: ita iidem ipsi vulgares de nobis jocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus est: nimis dolendum, si ad tam ruinosam superbiam Monachos surrigamus, & tam gravi contumelia Clericos dignos putemus, in quorum numero sumus; cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, si adsit ei sufficiens continentia, & ta-* D *men desit instructio necessaria, aut personæ regularis integritas.*

XV. Neque verò adeò Superiorum regularium fidei credendum est, ut quos illi tanquam dignos obtulerint absque alio examine, atque discussione ad sacros ordines Episcopi recipiant: tum quia testimonium ab iis, *qui foris sunt*, habere debent, qui ad ordines promovendi sunt Regulares, tum auctoritate ([h]) Pauli universim id statuentis, tum ([i]) Hiero-

(f) Syric. ep. 1. ad Himerum Tarrac. cap. 13.

(g) Aug. epist. 76. refert. 16. q. 1. c. legi.

(h) 1. ad Tim. 3

(i) Hieron. sup. epist. 4. ad Rusticum.

A Hieronymi de Monachis expressè id exponentis: At, si solius Abbatis, seu Superioris regularis testificatione idonei comprobarentur Regulares, jam non ab iis qui foris sunt, sed domestico solum ab iis, qui intus latent testimonio niterentur. Tum quia nemini, ut (a) jure Canonico cautum est, in propria causa credendum est; nec testes (b) domestici seu ex eadem familia idonei ad testificandum creduntur: quæ igitur fides Superiori regulari, aut cuicunque alteri ex eadem, cum eo qui ad ordines suscipiendos accedit, familia, adhibenda erit? maximè cùm notum sit totius monasterii interesse, ut quamplurimos ordinibus sacris initiatos habeat: & facilè probi etiam & boni, insita hominibus omnibus cupiditate ordinis sui gloriam promovendi (qua regulares præ cæteris maximè flagrant, quod ordinis sui ampliationem, & ornamentum, ad Dei gloriam & Ecclesiæ utilitatem spectare præsertim arbitrentur) facilè, inquam, hac cupiditate ducti abripiantur, ut leviùs de suis censeant quàm par sit, & *in pondere*, *& pondere* judicent, suorum industriam, ac dotes magnificè, Sacerdotii & reliquorum ordinum Ecclesiasticorum dignitatem tenuiter æstiment. Tum quia Episcopi, non Abbatis, non Superioris ullius regularis munus est ordinandorum vitam discutere, doctrinam tentare, explorare industriam: quis ergo dubitet, quin nonnunquam quædam divinitus Episcopo revelari contingat officio suo fungenti (ad quod specialem gratiam exercendum Deus ipsi promisit) quæ & maximi momenti sint, & ad ordinandorum admissionem, vel exclusionem conducant, quæ Abbates, aliosve Superiores regulares lateant. Iis adde quæ nos inferiùs de quibuslibet etiam regularibus examinandis adjungimus.

(a) Can. si testes, 4. q. 2. Glossa v. Clerici in cap. 3. de procurationibus. Glossa in cap. super eo, 22. de testibus.

(b) Cap. in literis, & ibidem Glossa, penult. de testibus.

§. IV.

Disciplinæ Ecclesiasticæ studium in Regularibus ordinandis probandum.

XVI. Huic autem capiti sequens omnino affine est, atque conjunctum, ut nempe non solum probitas, & doctrina, & Canonica regularium ordinandorum integritas ab ordinatione probentur, verùm
B etiam Ecclesiasticæ disciplinæ studium: subest enim non minima conquerendi ratio, quod plures hocce tempore (nulli ego Ordini injuriam facio; qui nullum nomino) reperire possimus ex Regularibus, qui regularis vitæ studiosi, constitutionum sui ordinis supra modum zelatores, observantissimi suæ regulæ, Ecclesiasticas tamen Clericis omnibus impositas leges flocci faciunt: interstitia inter sacros ordines à Tridentino Concilio statuta,
C & omnibus retro sæculis, tot Conciliorum, tot Summorum Pontificum, tot Sanctorum Patrum, tot Imperatorum constitutionibus, sententiis, legibus confirmata nihili ducunt: functionum, sacrorum ordinum exercitium divinitus institutum contemnunt; rituum, cæremoniarumque Ecclesiasticarum, quarum nihil non vocale, nihil non augustum, & divinum, scientiam negligunt: subordinationis, omniumque Ecclesiæ
D ordinum miræ in spiritu charitatis, colligationis legem divinam subvertendam ducunt. Concinnum illum totius Ecclesiæ in officiis divinis, in politia, & regimine Ecclesiæ, in privatis publicisque conventibus ordinem aspernantur: hos tu Clero dignos judicabis, qui Clericalem disciplinam veluti se indignam odere? quid ab iis Ecclesia utilitatis accipiet, nisi disciplinæ excidium, ordinis quo ipsa stat subversionem, legum omnium

nium ſtragem? procul à Clericatu regulares, maneant in ordine, quem diligunt, non aſcendant ad ordinem, cujus leges amplecti renuunt: apage iſtam judicii perverſitatem, ut privatæ leges publicis, unius ordinis regulæ totius Eccleſiæ regimini, Monaſticæ conſtitutiones Eccleſiaſticis, Hierarchicis, Clericalibus, Canonibus præferantur.

XVII. Non hæc Hieronymi, licet erga Monaſticam vitam adeò affecti, (a) ut Clericus eſſe nollet, ne Monachum exueret: non hæc tamen ejus ſententia fuit, qui (b) Clericum ex Monacho factum leges Clerici Monachorum legibus præferre debere cenſuit. Ruſticum enim Monachum ad monaſticam vitam legibus ſuis inſtituens, alias Clericorum leges eſſe dixit, moxque ſubdit, *habeant illi ordinem, & gradum ſuum, quem ſi tenueris, quomodo tibi in eo vivendum ſit, editus ad Nepotianum liber* (qui eſt de vita Clericorum) *docere te poterit:* item, *ſi te vel Populus, vel Pontifex civitatis in Clerum elegerit: agito quæ Clerici ſunt, & inter ipſos ſectare meliores*. Jubet ergo, ut Monachus, ubi ad Clericatum pervenerit, agat ea quæ ſunt Clerici, non jubet, ut agat quæ ſunt Monachi: non quod à Monachatus conditione liberum putet, ſed quod Clericatus præponderare officium exiſtimet: non hæc Gregorii magni ſententia, (c) qui *neminem* cenſet *poſſe Eccleſiaſticis obſequiis deſervire, & in Monaſtica regula ordinatè perſiſtere*; ideoque innuit à Monaſterii diſtrictione aliquatenus liberum eſſe, qui miniſterio Eccleſiaſtico addictus fuerit, ut interpretatur (d) Gloſſa: non hæc totius antiquæ Eccleſiæ ſententia fuit, (e) in qua qui ex Monachis in Clerum adſciſcebantur, Monaſterium deſerebant, & Clericalem de- A mum vitam (ſervatis dumtaxat his legibus Monaſticis, quæ Clericorum officiis minimè obſtabant) inter Clericos amplectebantur, ut alibi docuimus: neque verò ulla major Eccleſiaſticæ diſciplinæ jactura infligitur, quàm à Monachis dum Eccleſiaſticas leges Monaſteriis poſtponunt; hinc extrema oritur diſſipatio; accidit enim ut regularium exemplo ſæculares etiam imbuantur, & quas illi regularis vitæ zelo, vel ordinis ſui promovendi, vel ornandi ſtudio, B Eccleſiaſticas leges tranſgrediuntur, hi negligentiæ ſuæ fovendæ gratia prætermittant: & glorioſo virorum in monaſtica vita inſignium probitate, etiam, ac doctrina illuſtrium, exemplo, imò etiam ſæpe conſilio (nam facilè hæc unuſquiſque aliis conſulit, quæ ipſi obſervant) ac patrocinio ſe tueantur, & ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ neglectum excitentur. Itaque providere debent Epiſcopi, ne eos in C Clerum immittant, qui diſciplinam conculcent. Quæ ergo à Tridentino Concilio, & à cæteris retro Conciliis prudenter ab omnibus Clericis diſciplinæ exempla deſiderantur, hæc à Regularibus quoque exiguntur, interſtitia ſcienter inter ordines, functionum Clericalium exercitium, inferiorum ordinum erga Superiores obſervantiam, aliaque id genus, quæ Clericalem animum produnt, & diſciplinæ ſtudium oſtendunt, quem- D admodum plures (f) Synodi, præter allatas, & adferendas, præſcribunt. Meminiſſe verò debent regulares ſe hoc nomine donatos, quod regularium Eccleſiæ debeant eſſe ſtudioſiores, ipſiſque aptari poſſe, quæ in Clericos quoſdam regulares de Epiſcopo Lemovicenſi conquerentes ejuſdem voti ac propoſiti dixit Yvo Carnotenſis Epiſcopus (g) *ſic facientes, & Epiſcopali reverentiæ, quod ſuum eſt, deferetis, & Canonicæ*

(a) Hieronym. ep. 61. ad Pammachium.

(b) Idē ad Ruſticum epiſt. 4.

(c) Greg. Joan. Ravennat. lib. 4. epiſt. 1. refertur can. nemo, 16. q. 1.

(d) Gloſſa in dict. can.

(e) Vide noſtras Vindicias. Cenſ. Pariſienſis lib. 4. cap. 2. §. 2.

(f) Vide Synodum Nucerinam ſub Simone Lunadoro. Synodum Ravennat. ſub Cardinale Petro Aldobrandino, Conſtitutiones Arretinas à Petro Uſimbardio, &c. hujuſmodi, ubi de Sacramento Ordinis.

(g) Ivo Carnot. epiſt. 69. Galterio Stirpenſis Eccleſiæ præpoſito.

nonicæ institutionis nulla dispendia facietis, qui ideo Canonici appellati estis, quòd Canonicas regulas vos velle observare cæteris arctiùs devovistis.

§. V.

Servanda regularibus temporum interstitia inter ordines, functionumque ordinum exercitarum testimonium ipsis proferendum.

XVIII. Quod verò speciatim attinet ad interstitia inter singulos servanda, expressè nonnullos reprehendit Zozimus, ([a]) *ex Monachorum populari cætu*, qui Ecclesiasticis disciplinis imbuti non fuissent, & temporis approbatione, divinis stipendiis minimè eruditi ad summum Sacerdotium adspirare præsumerent. Fatendum tamen aliquam inter Clericos sæculares ac regulares secundùm antiquos Canones esse differentiam: faciliùs siquidem cum Monacho dispensabatur, ut quam citissimè ad Sacerdotium ascenderet, quàm cùm laico, quamvis Monachis quoque interdictus fuerit subitaneus, non servatis quibusdam interstitiis, ad ordines ascensus: legatur Canon Gelasii Papæ de interstitiis à Monacho servandis, quæ longè ad brevius tempus coarctantur, quàm sit illud tempus, ad quod proferuntur ea quæ laicis præfinita sunt, ea tamen adhibita cautione, ut Monacho ordinando, ([b]) *quod annorum interstitia fuerant collatura sancti propositi, sponte suscepta doceatur præstitisse devotio*. Legatur & Gregorii magni ([c]) ad Passivum Episcopum admonitio, qua eum, quem maturè ad ordines expedit promoveri Monachum fieri adhortatur, ut ei ad superiores ordines celeriùs quàm Ca- A nones Ecclesiastici patiantur, non tamen, ut præproperè & festinanter omnino ascendere possit: Eadem Justiniani ([d]) constitutio est: quæ tamen occasionem abusui dederunt, ut nempe plurimi ad Ecclesiasticas dignitates ocyùs contendentes Monachatum susciperent, quem errorem extirpare conata est Synodus ([e]) octava Constantinopolitana sub Hadriano secundo vetans *neminem de senatoria dignitate, vel mundana* B *conversatione nuper tonsum, cum intentione, vel expectatione Pontificatus, vel Patriarchatus honoris, Clericum aut Monachum factum ad ejusmodi scandere gradum*, iis tamen non exclusis qui humilitatis studio, nulla hujusmodi spe allecti Clericatum vel Monachatum amplexati religiosè in ordine Clericorum per legitima spatia morati essent, vel qui nondum canonica emensi spatia digni Pontificatu æstimati forent, C quibus probationis, & interstitiorum tempus prædicta Synodus abbreviandum censet.

XIX. Quod autem ad ordinum functiones spectat, ne plures rationes conquiram, quibus regulares quoque ad eas religiosè obeundas adstringendos esse demonstrem, solius ([f]) Tridentini Concilii auctoritate mihi agendum esse censeo: si quis enim hujus sanctissimi Concilii, & prudentissimi verba legerit, eaque D pensarit, animadvertet profectò regulares quoque eo decreto concludi, quo ordinum omnium functiones restitui jubet: iis enim argumentis earum observationem persuadere videtur, ab antiquitate, quod ab Apostolorum temporibus ad nos usque pervenerint; à congruentia, quod laudabiliter ab Ecclesia receptæ fuerint; ab absurdo, quod neglectæ ab hæreticis tanquam inutiles traducantur: quæ quidem rationes æquè persuadent

(a) Zozimus epist. ad Hesychium Salonit. cap. 1.

(b) Gelasius ep. ad Episcopos per Lucaniam cap. 4. refertur dist. 77. c. Monachus.

(c) Gregorius ad Passivum ep. 13. lib. 19.

(d) Justin. Novell. 6.

(e) Synodus 8. Constantinop. cap. 5.

(f) Conc. Trident. sess. 23. de reform. cap. 17.

dent regularibus earum exercitium satagendum esse, ac sæcularibus: deinde quod decernit eadem Synodus, ut in posterum hujusmodi ministeria nonnisi per constitutos in dictis ordinibus exerceantur, legem quoque regularibus imponit, ut apud se prædicta ministeria satagant renovari: ideoque non solùm prædictum Concilium Provinciale quintum Mediolanense, verùm etiam quartum prudenter edixit, ([a]) *ut nec regularis, cujuscumque ordinis sit, admittatur, qui hoc testimonium* (de ordinis functionibus à se præstitis) *non attulerit à suo Superiore.*

(a) Conc. Provinc. 4. Mediol. tit. quæ pertinent ad Sacramentú Ordinis. Idem Synodi Italicæ supra citatæ.

XX. Refert tamen Emmanuel Rodericus ([b]) Patres Societatis Jesu privilegium à Gregorio tertio decimo obtinuisse, quo ab interstitiis inter ordines servandis, & functionibus sacrorum ordinum exercendis, aliisque quibus Clericorum disciplina constat, eximantur: verba privilegii hæc refert, *præcipit & interdicit omnibus Episcopis, & aliis Antistitibus, ne à religiosis Societatis Jesu promovendis, qui licentiam à Præposito generali Societatis Jesu pro tempore existente, vel ab alio delegato habuerint, quædam requirant, vel exigant in literis Apostolicis proximè citandis contenta; sed etiam absque ulla functione in ipsis ordinibus, aut observatione interstitiorum ad illos suscipiendos, aut inquisitione de cantu, officiis, & cæremoniis Ecclesiasticis, idoneitate, proprii Ordinarii licentia, & aliis in aliis requisitis: ad minores (ac etiam extra tempora a jure statuta, tribus Dominicis, vel aliis festis diebus continuis) ad sacros etiam Presbyteratus ordines promoveant, ac si illi omnibus requisitis essent præditi.* Verùm hoc privilegium à Sixto quinto revocatum esse in Bulla contra malè promotos docet

(b) Rodericus quæst. Regul. tomo 1. q. 18. art. 6.

A idem ([c]) Rodericus: & sanè causa constitutionis (qua cessante privilegium cessare debet) vel falsò supposita fuit, vel certè jam cessat: ideò enim Gregorius decimus tertius eos ab iis eximit, quod ([d]) *nulli Ecclesiæ nullivè certo loco mancipati sint, ut ibi permaneant, sed veluti viatores, omni tempore, parati, expectantesque diem, & horam qua vel ad extremas orbis regiones, cùm venit casus emittantur*: quæ causa

(c) Rodericus ibid.

(d) Bulla Greg. 13. tom. 2. Bulla. apud Roder.

B jam in ordinandis ex eorum societate locum non habet, qui cùm ultimum professionis votum ut plurimum non emiserint, nec ad longinquas istas profectiones obligantur, nec ad eas mitti solent, imò neque ex ultimò professis, nisi paucissimi & statis solum temporibus. Neque verò eadem fides privilegiis (quorum aliqua conficta esse non dubium: cætera apud quosdam tantùm collectores, qui de suis ut lubet decidunt

C mutila, nec integra ut plurimum reperiuntur; aliqua importunis precibus extorta, alia per obreptionem concessa, ut sæpe etiam fatentur Summi Pontifices, dum suo vel prædecessorum suorum nomine quædam concessa revocant) quæ Conciliis etiam Provincialibus in quibus accuratè definienda describuntur, maximè ubi auctoritate Summi Pontificis confirmata sunt, cujusmodi sunt ea quæ nos protulimus Mediolanensia duo, & Aquense, præsertim in

D iis quæ ratione & Ecclesiæ perpetuo usu comprobata sunt.

XXI. Neque verò mihi persuadere possum hoc unquam venisse in mentem Patribus Societatis Jesu, ut una dispensatione omnia disciplinæ Ecclesiasticæ circa ordinationes capita obliterari postularent: aut crederent Summum Pontificem nulla antiquitatis totius, nulla Conciliorum ferè omnium, nulla prædecessorum suo-

suorum, nulla Sanctorum Patrum habita ratione, postulata facturum, vel sacros ipsi ordines adeò contemnendos ducerent, ut probationem ad ipsos nullius momenti, functiones ipsorum nullius necessitatis; rituum & cæremoniarum, quibus religio maximè continetur, scientiam, præ sæcularibus, & prophanis literis nullius utilitatis esse crederent: talem ab ipsis Deus mentem avertat: certè si istiusmodi ingeniis Catholicæ Ecclesiæ gubernatio committitur, quid expectandum, nisi ut omnia ruant, & sublatis Ecclesiasticæ ordinationis regulis quibus Ecclesia tanquam fundamentis innititur, susque deque omnia in pessum eant.

§. VI.
De testimonio professionis regularis loco tituli à Regularibus ordinandis exigendo.

XXII. Quod verò jam attinet ad testificationem professionis regularis loco tituli Ecclesiastici, vel census annui, ad quorum alterutrum Clerici sæculares obstringuntur, legitimè faciendam, lucem mihi præfert (a) Bulla Pii quinti in Concilii Tridentini expositionem, simulque Concilii secundi Provincialis Mediolanensis (b) decretum, quod sensum Bullæ complectitur, ideoque hic solum, ne eadem repetere cogamur, à nobis exscribitur ut *quod Summus Pontifex Pius quintus in explicatione decreti Concilii Tridentini, quod est sessione 22. cap. 2: constituit, executionem habeat, Episcopus ne Clericum ullum regularem, neque sæcularem, qui regularium more in communi vitæ disciplina sit, beneficiumque Ecclesiasticum non habeat, ordinibus sacris adscribat, nisi à superiore fidem ille attulerit, se religionis, cui adscriptus est, professionem confecisse, juratusque affirmet scripto manu sua subsignato, coram Episcopo se id sponte fecisse, aut ratum habuisse, illud autem scriptum in Archivio asservandum Episcopus curet.* Eadem fere verba ex Aquensi Concilio supra protulimus: decretique istius æquitas ex eo patet, quod cùm loco tituli Ecclesiastici vel census sit regularis professio: sicut censum annuum, vel Ecclesiasticum titulum ordinatori suo comprobare debent sæculares ordinandi, quia ipsius est cavere, ne sine eo titulo seu beneficii, seu patrimonii facta ordinatio vitiosa sit: ita apud eundem de regulari professione emissa ordinandos Regulares testari oportet, ne ad titulum monasterii falsò aliqui ordinentur, & professionem regularem ideo mentiantur. Quia verò vel extorta, vel ante ætatem facta, vel ante probationem annuam, vel aliis ejusmodi conditionibus necessariis destituta regularis professio nulla est nisi rata habeatur, consultò additur illa regularis professionis coram Episcopo ratæ habendæ formula, ab iis, qui ordinandi sunt servanda, ne abolita postea professione absque titulo ullo quis ordinatus remaneat, (c) *& ita cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere* cogatur: cujus rei vitandæ causa Concilium Tridentinum impositam ordinandis hanc legem firmavit, ut sine titulo beneficii, vel census ad victum sufficientis promoveri nemo posset.

XXIII. Huic verò Clericalis ordinis infamiæ vitandæ Burdegalensis Provinciæ Synodus habita ab Eminentissimo Cardinale de Sourdis non hac solum sed alia etiam ratione providit, sequenti decreto, (d) *Regulares autem quicunque sine literis Superiorum suorum, quibus constet*

(a) Bulla Pii V in sess. 22. Trident. Conc. cap. 2. edita pridie Idus Oct. anno 1568.
(b) Conc. Mediol. 2. decreto 23.
(c) Conc. Trident. sess. 22. cap. 2.
(d) Conc. Provinc. Burdeg. cap. 6. num. 4. de Subdiacono.

eos vota religionis emisisse, non ordinentur; promoti verò, si quando ab hujusmodi Superioribus pro criminis exigentia puniri conveniat, & urgeat necessitas, ne possint tamen habitu religionis privari, ita ut extra Monasteria in contemptum Ecclesiæ dejiciantur mendicaturi, sed intrà eorumdem Monasteriorum septa detineri, puniri, & sustentari: & ad id prædicti Superiores per ordinarios compellantur: nec multùm ab hoc decreto dissentit declaratio ([a]) universi Galliæ Cleri edita in Comitiis generalibus habitis anno 1625. in qua Regularium neminem ordinandum esse decernitur, nisi Monasteria, domus religiosæ, seu conventus, in quibus professionem emiserit quicumque ordinandus est, spondeant se ei quolibet prætextu, specie, vel occasione ejectus, aut dimissus fuerit, ex suis redditibus alimenta datura, ne in opprobrium Cleri stipem corrogare cogatur. Satius scilicet duxere, (quod & prudenti cuique facile æquum esse persuadebitur) onus aliquod Monasteriis, aut religiosis domibus imponi, quam universum Clericalem ordinem mendicantis Clerici vilitate dehonestari: æquum quoque arbitrati sunt, religiosarum domuum impensis infamiam Clericalis ordinis devitari, eam præsertim quæ ex procurato religiosarum domuum per ordinationes splendore, atque utilitate oriretur. Scio ([b]) religiosos Societatis Jesu quædam in contrarium jactare privilegia: sed nec ea apparent, nec contrà prædicta directè militant: sed & Bulla Pii quinti, quæ decretum Tridentini Concilii sess. 22. cap. 2. ad Religiosos non professos extendit, prædictæ proinde Gallicani Cleri constitutioni favere videtur. Iis tamen si quod contrarium privilegium à S. Sede emanasse doceatur, libenter acquiescam.

(a) Declaratio Cleri Gallic. in Comitiis gen. an. 1625. n. 17.

(b) Compend. privileg. Soc. Jesu l. ordo §. 1.

§. VII.

Regulares literas ordinationis susceptæ ab Episcopis habere debere.

XXIV. INsuper verò docuimus Regulares ordinandos ad superiores ordines, inferiorum ordinum literas testimoniales ab Episcopis obtentas offerre debere: hocque semper in Ecclesia usitatum fuit, ut ordinati ab ordinatoribus suis literas ordinationis indices acciperent. Id cùm plures testentur, tum maximè docet Hincmarus Remensis in Concilio apud sanctum Medardum ([c]) *Legum*, inquit, *Ecclesiasticarum consuetudo, & auctoritas talis est, ut in causis gestorum semper scripturam requirant; adeo, ut qui ad sacrum fontem accedit, suum dare nomen præcipiatur. Qui ad summum Sacerdotium provehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur, ordinatus autem à sacris ordinatoribus literas accipere jubetur*. Si verò ad anteriora tempora recurramus Concilii ([d]) Milevitani secundi, & Africani sub Cælestino, & Bonifacio habiti Canone statutum legemus, *ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur, literas accipiant ab ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes Consulem, & diem, ut nulla altercatio de posterioribus, vel anterioribus oriatur*.

(c) Hincm. in Conc. apud S. Medardum refertur, 2. q. 1. c. legum.

(d) Conc. Milevitanum 2. c. 4. & Africanum cap. 57.

XXV. Nec est quod immunitates suas, & exemptiones Regulares obtendant: neque enim literarum istarum obtentio iis officit: nec privilegia ulla citare possunt, quibus harum habendarum obligatio eis remittatur: neque ut opinor de iis habendis multùm debent esse soliciti, cui enim bono exceptionem istam expeterent? Quàm justam istarum repudiandarum literarum causam præ-

prætenderent? Quomodo literas ab ordinatoribus suis petere recusabunt, nisi ab iis quoque ordinibus sacris insigniri renuant? cujus est de ordine sacro authenticum ferre testimonium, nisi ejus, qui dedit? non hæc superiorum regularium opera esse debet, qui ut plurimùm ab ordinationibus absunt, & apud quos ii quos repulsam fateri pudet, ordinationem susceptam mentiri possent? quid Regulares gravat, literarum istarum, quæ gratis dentur, obtentio, nisi forte eos gravat, id omne quo inferiorem Episcoporum gradu suum ordinem esse recognoscant? Ideoque quamvis nulla alia ratio adesset quæ literas istas ab ordinatoribus Monachos habere oportere persuaderet, quam subjectionis quoad sacram ordinationem Episcopo professio, illa quidem mihi maximè videretur esse sufficiens ad laudabilem istum morem in Ecclesia retinendum. Verùm si quæ est necessitas, ut sæculares Clerici istas ab ordinatoribus suis impetrent literas, eadem vel major fortè in Regularium causa esse videbitur: non enim ab hoc solum tempore reperire est Monachos vagantes, qui Clericorum etiam dignitatem mentiantur & Ecclesiam conturbent: jam à multis temporibus Syricius (a) Papa, Chalcedonense (b) Concilium, (c) Agathense, (d) Venetense, (e) Andegavense, Toletanum (f) quartum, Parisiense sub Ludovico & Lothario, (g) Triburiense, (h) Melphitanum, ejusmodi Monachorum audaciam, ac levitatem coercuerunt: iis saltem, ne ordinem quem non habent mentiantur publicum, & authenticum ordinationis testimonium necessarium est; faciliùs enim privata Superiorum Regularium testimonia, quàm publica Episcoporum finguntur, vel falsantur.

(a) Syricius ep. 3. cap. 2.
(b) Chalc. c. 4.
(c) Agath. can. 5. & 6.
(d) Andeg. c. 9.
(e) Tolet. 4. c. 52.
(f) Parisiense sub Ludovico & Lothario lib. 1. cap. 36.
(g) Tribur. c. 26.
(h) Melphit. c. 10.

XXVI. Nec ratio ulla subest ob quam ipsi conquerantur, cùm lex ista omnibus communis sit, concludat adeò ut, quod postea confirmabimus, illi ipsi qui in curia fuere ordinati, Episcopis suis, cùm redierint, literas ordinationis ostendere debeant, & ab iis iterum examinari; quod in Comitiis (i) Cleri Gallicani habitis anno 1625. juxta majorum decreta prudenter statutum fuit; in quibus etiam hoc prudenter quoad Regulares statutum, ut non solùm nomina, atque cognomina quibus in religiosis domibus nuncupantur, apud Episcopi secretarium proferant, verùm etiam ea quæ ipsis seu a familia ingentia, seu in Baptismo, vel Confirmationis Sacramento imposita sunt, denuntient, ne, si fortè è Monasteriis expellantur inviti, aut sponte exeant, vel in alienam religionem migrent, non facilè dignoscantur ordinationis suæ literis, vel ipsis alii, qui nempe eadem nomina in religione sortiti fuerint, abuti possint.

(i) Declaratio in Comitiis Cleri general. anno 1625. nu. 16.

§. VIII.

Regulares ab alieno Episcopo sine literis dimissoriis non ordinentur.

XXVII. Denique diximus Regulares ab alio quàm ab Episcopo proprio ordinari non posse absque literis dimissoriis: quod jam pridem in Concilio (k) Carthaginensi quinto, & (l) Africano sub Bonifacio, & Cælestino, cautum fuit, in quibus nempe statutum est, *ut si quis de alterius Monasterio repertum, vel ad Clericatum promovere voluerit, vel in suo Monasterio majorem Monasterii constituere: Episcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione sejunctus, & suæ tantùm plebis communione contentus sit: & ille neque Clericus, neque*

(k) Conc. Carthag. 5. c. 13.
(l) Et African. can. 47. refertur dist. 58. can. si quis alterius.

neque præpositus perseveret: condigna utiq; pœna infligitur, ut & temerarius ordinator, qui alienæ Diœceseos limites convulsit, atq; in alienam segetem falcem misit, aliorum Episcoporum communione privetur, & qui alienam potestatem indebite appetiit quam nō habet, alienam cōmunionem amittat quam habebat: ordinatus verò ea potestate careat quam contrà leges acquisivit. Legimus quoque ([a]) aliquo, ante Concilia ista, tempore excitatas à Joanne ([b]) Hierosolymitano turbas B prætextu ordinationis Pauliniani fratris D. Hieronymi, quem sanctus Epiphanius Salaminæ in Cypro Episcopus, in Eleuteropolitano territorio, teste Hieronymo, contra Ecclesiasticas leges ordinarat, Joannes autem Hierosolymitanus in Bethleemitico Monasterio suæ Parochiæ ordinasse dicebat, ut conquerendi aliquem æquam causam prætexeret: cui tamen querimoniæ respondens Epiphanius excusat se, tum quod necessitate C urgente, & occasione sese offerente (quæ fortè non ita sese obtulisset) id sibi licere, id Episcopo loci illius gratum fore existimasset, ([c]) *Nam*, inquit, *licèt singuli Ecclesiarum Episcopi habeant sub se Ecclesias, quibus curam videntur impendere, & nemo super alienam mensuram extenditur, tamen præponitur omnibus charitas Christi*: tum quod in Cypro usitatum foret, ut ratihabitione Episcoporum, & inter- D petrativo singulorum consensu, eos qui non facilè ad ordinationem adduci possent, si digni, & idonei forent, alienarum etiam Diœceseon Episcopi ordinarent: tum quod Paulinianus esset ex Monasterio fratrum Peregrinorum, qui nihil ipsius Provinciæ deberent, quia nempe ex aliena Diœcesi oriundi erant: quæ tamen omnia (quibus etiam addere posses summam sancti Epiphanii

([a]) Epiph. ad Joann. Hierosolym. ep. 60. inter ep.
([b]) Hieron. ep. 61. ad Pamm. idem epist. 62. ad Theoph.
([c]) Epiphan. supra.

A apud omnes venerationem, quæ etiam Valentem Imperatorem cæteros Catholicæ Ecclesiæ Episcopos persequentem ab eo persequendo deterruerat) non tamen obstiterunt, quominus plurimi propter istam ordinationem, quæ non exactè Canonibus congruebat, tumultus extiterint, Joanne ([d]) Hierosolymitano in Hieronymum, & alios ejusdem cum Hieronymo Monasterii viros Occidentales, Episcopos concitante, excommunicationis sententia eos feriente, & Præsides Palæstinæ in ipsos armante, ut ex Monasterio Bethleemitico ejicerent.

XXVIII. Cæterum ante Concilium Tridentinum, hoc sibi Regulares, præsertim ex ordine Mendicantium, tanquam ex privilegio vendicabant, ut à quocumque Antistite Catholicæ communionis ordinari possent: nitebantur enim ([e]) Bulla Urbani secundi, & ([f]) Eugenii quarti, quorum iste Benedictinis Congregationis S. Justinæ, ille Monachis omnibus ordinis S Benedicti congregationis Italiæ concessisse dicitur, ut à quocumque maluerint Catholico Antistite sacros omnes ordines recipere possint: ([g]) Bulla quoque Clementis quarti qui concessisse dicitur, *Licentiam, & facultatem liberam, ut fratres Minores promoveri possent ad ordines sacros, per quoscumque Catholicos Episcopos communionem & gratiam Sedis Apostolicæ habentes*: ([h]) Bulla item Sixti quarti, qua indultum refertur, *quod quilibet Episcopus Catholicus possit celebrare ordines sacros temporibus ad hoc ab Ecclesia deputatis in locis fratrum Minorum de Observantia pro fratribus prædictis dumtaxat*; & Leonis decimi qui ampliando hanc ([i]) Sixti quarti concessionem indulsit, *quod quilibet Catholicus Episcopus possit in*

([d]) Hier. epist. 61. ut supra.
([e]) Bulla Urb. II. apud Rodericum in collect. Bullarum, estque Bulla prima.
([f]) Bulla Eugen. IV. habetur in comp. Mendic. 2. impres. tit. ordines sacri §. 10.
([g]) Bulla Clem. IV. habetur in Monum. Ord. Mendican. in 1. impress. fol. 56., & in 2. fol. 146. concess. 212.
([h]) Et in summa concess. 331
([i]) Bulla Sixti IV. habetur in Monum. Ordinum 1. impress. fol. 63. & 2. fol. 67.

in locis, & personis fratrum exercere omnes actus Episcopales. Hæc autem omnia privilegia Concilium Tridentinum prudenter abrogavit: cui enim Ecclesiæ bono illa essent? imò quàm ingens exinde Ecclesiæ malum accidere potest? dum nempe hac facultate semel impetrata, dummodo, vel unicum habeant Regulares Episcopum sibi faventem, vel unicum sui officii negligentem reperiant, via illis aperiatur, qua ad ordines sacros imperitos quosque, & sacri muneris ignaros, vel inhabiles immittant, eosque ordinari procurent: qua facultate esto ponamus eos minimè abusuros: at providere debet Ecclesia, ne abuti possint, & proinde prudenter agit, si non tantum peccandi voluntati præcurrit, verùm etiam, quantum potest, impunè ac liberè peccandi facultatem præscindit: huic ergo providens malo Tridentina Synodus, ordinemque ab Ecclesia præscriptum, & tam accuratè servatum restituens, statuit: ([a]) *ut nulli Episcopo liceat, cujusvis privilegii prætextu, Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem ordinario subjectas: si secùs factum fuerit, Episcopus ab exercitio pontificalium, & sic ordinati ab executione ordinum sint ipso jure suspensi.* Item ([b]) *unusquisque autem à proprio Episcopo; nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur: nisi ejus probitas, ac mores ordinarii sui testimonio commendentur*, sed de iis secunda parte fusiùs.

(a) Conc. Trid. sess. 7. de refor. cap. 5.

(b) Idem sess. 23. cap. 6. de reform. clariorem definitionē habet.

SECTIO SECUNDA

De examine Ordinandorum.

CAPUT PRIMUM

De necessitate examinis Ordinandorum, & utrum lex examinis omnes concludat, & ad omnes ordines valeat.

§. I.

De necessitate examinis generatim.

I. Rectè mihi videtur dixisse Zozimus Papa epistola ad Hesychium Salonitanum; sacram ordinationem, ([c]) *oportere districti semper esse judicii. Rarum enim omne, quod magnum est*: neque verò in iis seligendis nimia adhiberi potest diligentia, qui Domino ministraturi deliguntur, deprecaturi pro populo, judicaturi loco Christi, vitia correcturi, errores extirpaturi, rectè monet Summus Pontifex Hormisda, ([d]) *ut in Sacerdotibus ordinandis, quæ sunt à Patribus præscripta, & definita cogitentur; quia sicut est caput Ecclesiæ Christus, Christi autem Vicarii Sacerdotes: sic & in eligendis his curam oportet esse perspicuam: irreprehensibiles enim convenit, quos præesse necesse est corrigendis, nec quicquam illi deesse persona, penes quam est religionis summa, & substantia disciplinæ: æstimet quis pretium Dominici gregis, ut sciat,*

(c) Zozimus epist. 1. cap. 1.

(d) Hormisda ad Episcop. Hispan. cap. 1.

sciat, quod meritum constituendi debeat esse Pastoris. Iniquum existimat Chrysostomus, (a) ut cùm mancipium empturi soleant ipsum Medicis ostendere, tum vicinos interrogare, ac ne tum quidem fidere, sed diuturnum tempus petere intra quod illud probare possint: Sacerdotes è contrà eligantur favore, vel gratia, temerè, ac nulla discussione facta.

(a) Chrysosto. lib. 2. de Sacerdot. cap. 2.

II. Hactenus verò docuimus quomodo aliorum testimonio probandi sint, aliorum vocibus prædicandi, qui ad hunc gradum evehuntur; jam ostendendum est qua ratione, ex eorum vultu, gestu, incessu, voce, judicari debeant, antequam ordinationem subeant legitimam: Bracharense secundum Concilium utrumque requirit: (b) *Oportet*, inquit, *non per gratiam munerum, sed diligentem prius discussionem, & deinde per multorum testimonium Clericum ordinari*. Si, ut ajebat Diogenes Cynicus apud Laertium, testacea vasa empturi probamus ipsa ex sono, quem emittunt: quanto rationi magis consentaneum est, ut de hominibus judicium laturi, ex eorum præsertim sermone deprehendamus quidnam de ipsis sit judicandum? Memini dicti sapientis cùm aliquem probare cuperet, *loquere, ut te videam*: juxta quam sententiam probandi sunt, qui ad sacros ordines promovendi accedunt; loquantur, ut quæ intra animum latent, ex eorum verbis colligatur: quæratur ab eis de anteacta vita, ut quæcunque illis objici possent solvantur: rogentur etiam de officio suo, & scientiæ ipsis necessariæ quibusdam capitibus, ut eorum peritia, scientia, atque eruditio innotescant.

(b) Brach. 2. c. 23.

III. Quod habet Apostolus, (c) *manus citò nemini imposueris*, hoc Syricius Papa ad examinis necessitatem inducit, (d) *ut examine habito, & probitate morum, & Ecclesiastico labore sit commendatior, qui vocatur in medium ut summum Sacerdotium possit accipere, probatus judicio, non favore; susceptus veritate, non gratia; Apostolico ordine fretus, non præcipiti voluntate*. Superius à Theophilo (e) Alexandrino audivimus eam esse ordinationum formam, ut consentiente, & eligente Sacerdotali ordine *tunc Episcopus examinet*: apud Cyrillum (f) Alexandrinum, quænam ab ordinando essent inquirenda per Episcopos legimus: à (g) Basilio formam quoque examinis didicimus: à (h) Cypriano pariter in ordinatione Optati, & Saturi formam examinandi inferius docebimur: à (i) Nannetensi Concilio non solùm necessitatem examinis, verùm etiam diem, formamque discemus. Sed quid hæc omnia vel anticipata oratione refero, vel jam dicta cum tædio iterum inculco? quid ea omnia quæ ad ordinem spectant videor jam uno aspectu intuenda velle proponere? ea tantum proferamus, quibus examinis ordinandorum necessitas ostendatur.

(c) 1. ad Tim. 3.

(d) Syricius ep. 3. ad universos orthodox. cap. 1

(e) Theoph. Alex. in commonitorio cap. 6.

(f) Cyril. ep. ep. 12. ad quosdam Episcopos.

(g) Basil. Epist. ad Chorepisc.

(h) Cypr. epist. 24.

(i) Nannet. Concil. can. 11.

IV. Concilium Nicenum Presbyteros ab Ecclesia non recipiendos definit, (k) *qui sine examinatione promoti sunt*, si posteà examinati, confessi sunt peccata sua. Canones (l) Martini Bracharensis, Presbyterum, Diaconum, vel aliquem ex Clero, *qui sine aliqua ordinatione ordinati sunt*, è Clero abjiciendos atque expungendos decernunt. Synodus (m) apud sanctum Medardum ab Hincmaro Remensi habita iisdem insistens vestigiis statuit, *ut qui Presbyteri, sine examinatione per ignorantiam, vel ordinum dissimulationem sunt promoti, cùm fuerint cogniti deponantur*. Graviter à (a) Ni-

(k) Conc. Nicen. can. 9.

(l) Martinus Branc. can. 23.

(m) Synodus apud S. Medardum in fine.

Nicephoro arguuntur Ephesij, quod viros, à Chrysostomo ritè, & sicut Deo gratum est, in thronis collocatos, ejecerint, & impuros prorsus homines abstulerint, *nulla exploratione manuum impositioni præeunte*. Hadrianus (b) primus epistolam ad Egilam in Hispania Episcopum, aliosque ejusdem regni Episcopos, eos acriter reprehendit, quod sine legitimo examine nonnullos ordinassent. Gregorius magnus epistola ad Januarium Calaritanum Episcopum, multa enumerat sedulò aspicienda, atque examinanda ante ordinationem: subditque (c) *hæc itaque omnia diligenter fraternitas vestra inquirat; ut dum diligenter quilibet exquisitus ordinatur, non celeriter post ordinationem deponatur*. Wormatiense Concilium expreßè statuit, (d) vt *Presbyteri non ordinentur, priusquam examinentur*. Justinianus Novella constitutione ad Epiphanium Archiepiscopum Constantinopolitanum constituit, (e) *Religiosos Clericos cum multa fieri inquisitione, secundùm divinas regulas, oportere*. Alia verò ejusdem Justiniani Constitutio Petro Magistro officiorum, quibusdam peccandi occasionem fuisse affirmat, (f) *quod absque examinatione, & rectæ fidei atque honestatis vitæ testimonio ordinantur Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & cæteri Clerici*. Concilium quoque (g) Aquisgranense sub Carolo Magno, & Capitularia (h) Caroli Magni ex Concilio Niceno referunt ac præcipiunt, vt *eorum, qui ad ordinandum veniunt, fides, & vita prius ab Episcopo diligenter discutiatur, & sic examinentur*, quod etiam ex Wormatiensi eadem inferunt (i) Capitularia Caroli.

V. Fusior sum in iis referendis, quæ difficultate omninò carent. Quis enim unquam dubitavit, quin cum scientia, prudentia, probitas, & ca-

A nonica ordinandorum integritas, quod scilicet non sint Neophiti, non Bigami, non aliquo alio impedimento canonico ab ordinibus suscipiendis arceantur, ad ordinationes legitimè celebrandas necessaria sint; eaque omnia sine diligenti examine atque inquisitione, tum ab iis, qui ordinandi mores vitamque exploratam habent, tum ab ipsis ordinandis resciri non possint? nemini, inquam, dubium, quin probabili se periculo exB ponant, in canones & leges peccandi, atque in commune bonum, quicunque aliquem sine diligenti examinatione promovent. Qua verò pœna puniendi sint Episcopi, & quàm gravi crimine se obstringant, qui ordinationis regulas non servant, vel ordinationes illegitimas celebrant, docere, potuerunt (k) Sanctus Leo, tum epistola ad Episcopos, per Campaniam & Picenum vel Tusciam, & per universas provincias constituC tos, tum epistola ad Dorum Beneventanum Episcopum, tum etiam ad Episcopos Africanos: Syricius (l) item epistola ad vniversos orthodoxos: Innocentius (m) ad Aurelium, & ad Synodum Toletanam: Zozimus (n) ad Hesychium Salonitanum, Cœlestinus (o) ad Episcopos per Lucaniam: & Brutios constitutos: Gregorius (p) Magnus Squillatino: seu Syllacino Episcopo: Simplicius (q) Papa, & alii; necnon Taurinense (r) D Concilium, (s) Regiense, Turonense (t) primum, Aurelianense (u) tertium, & Aurelaniense (x) quartum, (y) Epaunense, (z) Ilerdense, (a) Toletanum 12. (b) Trullanum, & alia passim.

(a) Nicephor. lib. 13. hist. cap. 27
(b) Hadrian. 1. epist. ad Egilam, & alios Hispaniæ Episcopos.
(c) Gregor. lib. 3. epist. 26.
(d) VVormat. cap. 56.
(e) Iustin. Novell. 6.
(f) Iustin. Novell. 137. c. 1.
(g) Concil. Aquisgran. sub Carolo c. 2.
(h) Cap. Caroli lib. 1. tit. 3.
(i) Lib. 1. tit. 142.

(k) S. Leo epist. 5. ad Dorum Beneventanum, & 87. ad Africanos.
(l) Syric. epist. 3.
(m) Innoc. ep. 12. to. 1. Conc. & ad Synod. Tolet. epistol. 23. c. 12.
(n) Zozim. ep. 1. Cœlest. epi. 2. ad Episcop. Narbon. provinciæ cap. 6.
(o) Gelas. epist. ad Episcop. Lucan.
(p) Gregor. lib. 2. epist. 25.
(q) Simplicius epist. 2.
(r) Taur. Conc. can. 2. & 3.
(s) Regiense can. 1. & 2.
(t) Turon 1. c. 10.
(u) Aurel. 3. c. 6. & 7.
(x) Aurel. 4. c. 6. & 10.
(y) Epau. can. 2.
(z) Ilerdensec. 12.
(a) Toletan. 12. can. 4.
(b) Trull. can. 17.

§. II.

Necessitas examinis, tum ad Tonsuram Clericalem, tum ad quoslibet Ordines ostenditur.

VI. Nulla itaque ratione, ad quoscunque Ordines cùm majores tum minores, nec ad Tonsuram ipsam Clericalem admitti debent, qui non priùs districto examine tentati, discussi, probati fuerint. Vidimus suprà ex (a) Cypriano, quanta in Lectoribus seligendis cura impendi soleret; nullus in Ecclesia exiguus gradus est, quo scilicet ad Sacerdotium conscenditur; excedit cujuscunque mundanæ dignitatis fastigium infimus in Ecclesia gradus, nec quantumcunque terrenæ potentiæ nobilitas extollatur, divinæ virtutis, quæ in omnibus Ecclesiasticis gradibus elucet, majestatem exæquat; quæ (b) superioris sunt ordinis nullis inferiorum ordinum dignitatibus cedunt; nec ea, quæ sunt inferioris ordinis, eorum, quæ superioris sunt, nobilitatem ac celsitudinem attingunt. Dejicit ergo, ac nimium deprimit Tonsuræ Clericalis ac minorum Ordinum præstantiam, qui sine prævio examine passim omnes, veluti dignos, Clericali Tonsura insignit, vel minoribus Ordinibus initiat; Cum nulla ars, nulla disciplina, nulla fere conditio sit, ad quam non probatione & examine opus sit. Ad communionem Christiani nominis nemo olim sine probatione admittebatur, ut superiùs docuimus; hinc tanta in Christiana plebe tunc temporis probitas, tam insignis pietas, & rerum ad religionem spectantium, tam excellens scientia. Floruit pariter Catholicæ Ecclesiæ Clerus, quamdiu severior eum disciplina continuit, nec sine diligenti examine, & accurata discussione ad istum sacratissimum

(a) Cypr. epist. 33. 34. & al.

(b) Vide Dionys. l.b. de Cœlest. & Ecclesf. Hierarc.

A Ordinem aditus sperari potuit. At vbi Antistitum negligentia cuivis ad Clerum aditus patuit, nulli negatus, nemini præclusus est, statim Ordini Clericali privilegia sua adempta sunt: elanguit disciplina: marcuit præstantissimo Ordini decus; beneficiorum dissipati sunt redditus; denegata laborantibus Clericis sua stipendia; patrimonio Christi divites otiosi impinguati; inutilium Clericorum multitudine Ecclesia oppressa, non sublevata est; B officii Clericalis deserta sunt munia; viluerunt divina officia: contempta est selecta Ecclesiæ portio; Clerus sine disciplina contabuit; populus absque obedientia dissolute vixit.

VII. Nihil meo quidem judicio Ecclesiæ Dei adeo noxium, adeo pestiferum fuit, quàm Tonsuræ Clericalis, & Ordinum minorum neglectus, quàm eorum graduum absque diligenti examine distributio; quis enim pudicos Hypodiaconos, industrios Diaconos, C pios Sacerdotes se ordinaturum sperare potest, nisi quorum in minoribus Ordinibus devotionem acuerit, excitarit virtutem, obedientiam expertus fuerit, pietatis igniculos accenderit, ingenium probarit, animum Ecclesiasticis legibus instruxerit? nisi quos ad disciplinam formarit, erudierit ad officium, castigarit ad virtutem, composuerit ad modestiam, & diuturniori tempore ad Clericatum præpararit? Non est Clericalis mentis ludicra quædam exer- D citatio, & umbratilis pugna, ut consilium in arena capiendum sit, & inexperti milites ad eam ducendi sint, qui nec vallum fodere, nec aggerem munire, nec ad ducis imperium circumagi, nec manus movere didicerint; priùs in infimis gradibus Clerici explorandi, tentandi, formandi sunt, quam ad conferendas cum vitiis, cum Ecclesiæ hostibus, cum inobediente populo manus in Diaconatu, vel Sacerdotio con-

constituti destinentur. Secus, gravis A error committitur, qui licet minimus initio videatur, in immensum postea excrescit, dum major disciplinæ neglectus apparet in Clericis, quò altiores in Ecclesia gradus conscendunt, & majora sortiuntur officia; qui si nonnisi severiori examine ad Ecclesiam admitterentur, minoris cujusvis ordinis dignitatem ex difficultate æstimarent; Studiosius adniterentur, ut se superioribus dignos præberent, qui de inferiorum acquisitione dubitassent. B Sensim, dum anima flexilis est, ad quasvis hauriendas species habitusque retinendos facilis, ad Ecclesiæ disciplinam sese componerent, qui jam vix de Clericali ordine cogitant, dum ad Clericatum promoventur; ita fieret, ut meliores Clericos haberemus, qui jam Clericos habeamus, quorum plures ego sæpè vidi, qui se Clericos esse nescirent, sed Clericatum in maribus Sacramenti Confirmationis additamentum esse cense- C rent. Plura dicerem, si quæcunque mihi in hac causa dicenda sunt, proferre vellem: si quò rapit impetus spiritus, illuc graderer: si nulla retardatus Episcopalis apicis reverentia, quæcumque cogitat animus, è pectore effunderem; sed ad sacros religionis Antistites vereor, ne plura dixisse videar, quàm eorum celsitudo permittat: quos nempe velle docere, ambitiosum: reprehendere, temerarium: accusare, nefarium est; jàmque hac D de re suprà monuimus; quamvis de re tanti ad Ecclesiæ decus momenti nunquam nimis: ne itaque aut monere videar Patres meos, aut susceptæ materiæ deesse, aliqua hîc addam non meæ, sed majoris auctoritatis monita.

VIII. Martinus Bracharensis ([a]) in sua collectione Canonum, postquam Presbyteros ac Diaconos, sine examinatione promotos, censuit esse abjiciendos, mox subdit: *Similiter verò de universo Clericorum ordine servetur; nam hoc sibi, quod irreprehensibile est, sancta Catholica defendit Ecclesia*; in quem Canonem Pontificii ([b]) juris Glossa adnotat, minores Ordines cum examinatione conferendos esse; eamque rationem subdit, quod criminosum Lectorem, Psalmistam, vel Ostiarium ordinatum Synodus ([c]) Trullana censeat deponendum; ex eo enim facilè infertur examinandum prius fuisse, ne ad ejusmodi Ecclesiasticos gradus promoverentur, qui crimine aliquo implicati essent; temerè siquidem & imprudenter ordinarentur, quos postea ordinatos è gradu suo dejici oporteret. Graviter autem Provinciale Coloniense ([d]) Concilium, anno 1526. habitum, eos reprehendit, qui ad minores Ordines absque examine aliquos promovent. *Quamquam*, inquit, *qui minores vocantur Ordines, tam exactam curam non requirant; suo tamen modo pro gradu, & excellentia Ordinis, omnium eorum, quæ diximus, ratio habenda est; quid enim indecorum magis, quàm admoveri infantes, qui non intelligunt, quid agatur; imò ne capiant quidem, quid Clerici nomen, & reliqua minorum Ordinum vocabula significent? quid turpius, quam quod penitus Analphabeti, ac interdum flagitiosi (qui ut legum Civilium censuras ac pœnas eludant, sese impudentissime ingerunt) in maximam Ecclesiastici Ordinis ignominiam sacris initiantur? Qua de re nemo post hac Ordinibus hisce insigniendus est, nisi quem & vita commendet, & literaturæ ætatisque sit pro ratione suscipiendi ordinis sufficientis, ac rectæ sincereque voluntatis; qui enim in Clerum alleguntur, rem profitentur minimè ridiculam, nempe se particulariter in sortem Domini adscitos, quibus post-*

(a) Martinus Brachar. can. 24. refertur dist. 24. c. fin.

(b) Gloss. in eum can.

(c) Synodus Trull. c. 4. refertur 27. q. 1. c. si quis Episcop.

(d) Coloniense Conc. parte 1. cap. 27.

hac

hac omnia terrena sordeant, *ac solus Dominus sors & pars hæreditatis futurus sit*. Synodus ([a]) Lingonensis anno 1404. paucis multa complectitur, *Diligenter*, inquit, *debent examinari illi*, *qui volunt ad primam Tonsuram & ad minores Ordines promoveri*, *& debet inquiri de vita*, *de genere*, *de patria*, *de ętate*, *de titulo*, *ad quem ordinantur*, *de loco*, *in quo conversantur*, *de scientia liberali*, *de fide*, *& aliis*, *quæ continentur in regula Apostolica*. Concilium ([b]) Tridentinum non solum ad majores Ordines, verùm etiam ad minores, imo & ad Tonsuram Clericalem promovendus prius examinari jussit: Synodi ([c]) Rothomagensis, ([d]) Bituricensis, ([e]) Burdegalensis, utraque ([f]) Aquensis, & aliæ Concilio Tridentino posteriores, quibus adde Mediolanenses, præsertim ([g]) quintam Provincialem, ex qua multa inferiùs selegimus, de examine ad Tonsuram & minores Ordines legem fixerunt, Italicas ([h]) plures, quarum superiùs meminimus, addere possem, sed in re perspicua hæc sufficiant.

([a]) Synod. Lingonensis apud Bochell. decret. Eccles. Gall. lib. 3. tit. 2. cap. 60.

([b]) Trident. sess. 23. de reform. cap. 5. 7. 11. 12. 13. 14.

([c]) Synod. Rothomag. tit. de Episc. off n. 4. 5. 6.

([d]) Bituricensis tit. 24. can. 2. & 3.

([e]) Burdegalensis sub Antonio Prevotio tit. de Sacram. Ordin. & alia Burdegalensis sub Cardinale de Sourdis c. p. 6. de Sacrmam n. Ordinis num. 1. 2. 3.

([f]) Aquensis tit. quę ad Sacrament. Ordin. administrationem pertinent.

([g]) Mediolan. 5. constitut. parte 1. tit. de examinandi ratione.

([h]) Vide suprà.

§. III.

Vix ullos ordinandos ab examine immunes esse.

IX. Quemadmodum autem nullum Ordinem sine examine conferendum censemus, ita vix ullum ab examine subeundo immunem oportere esse statuimus; nàm & doctiorum illo examine modestia comprobatur: eorum, qui mediocris sunt literaturæ ingenium exploratur: indoctiorum verò temeritas rejicitur: eorum, qui pietatem sedulò sectantur, devotio promovetur: incipientibus animi adduntur: anhelantes Episcopali admonitione stimulantur: pietatis vel osores, vel contemptores excluduntur: dubios examinari necessum est, ut tententur: ineptos, ne se rejectos sine causa conquerantur: idoneos, ut cæteris in exemplum proponantur; nec leve periculum est, ne, si quos idoneos credunt Episcopi, absque examinatione recipiant, vel leniter judicasse, vel in personarum acceptione nonnunquam errasse reprehendantur; vel aliis idem examen refugiendi audaciam, & si eos examinare voluerint, conquerendi occasionem præbeant. Nihil auctoritati legis magis præjudicat, quam quorundam exceptio; nihil contra ejus vim magis corroborat, quam si Magistratus ita agant, ut legem omnibus communem esse demonstrent, nec ullus adversus eam sibi faciendam gratiam sperare possit. Ideoque rectè Synodus Provincialis Bituricensis sub ([i]) Reginaldo Belnensi, graviter edixit, ut *nemo admittatur ad Ecclesiasticum beneficium*, *aut ordinem*, *nisi prius diligenter examinatus & probatus*, *cujuscumque conditionis extiterit*.

([i]) Synodus Bituricensis anno 1584. tit. 4. de ordine can. 3.

X. Nihilominùs ij ab examinatione excipi possunt, qui maxime noti, quorum eruditio & pietas ferè omnibus innotescit; hinc Chartaginense ([k]) tertium Concilium jubet, nullum Clericum ordinari, *nisi probatum*, *vel examine Episcoporum*, *vel populi testimonio*: innuens ([l]) videlicet eos, qui populari testimonio celebres essent, & pietate, ac doctrina cuicunque etiam è vulgo noti, Episcopali examine non indigere, ut ordines legitimè suscipiant; nec Ambrosium, nec Augustinum, nec Paulinum, nec Chrysostomum, nec Basilium, nec Gregorium Nazianzenum, nec Synesium, nec alios ejusdem notæ, antequam ordinarentur, legimus ([m]) examinatos; nec eos examinatos fuisse probabile est, cum potius istos, petente populo, remque totam ur-

([k]) Carth. Conc. 3. can. 22. refertur dist. 24. c. nullus.

([l]) Vide gloss. in dict. can. & in can. de Petro, dist. 47. & in c. qui Episcopus dist. 33. & in Clementinam. Romani Principes de jure jurando §. nos itaque, verbo aliqualem.

([m]) De iis dicturi postea sumus.

urgente, & accelerari ipsorum ordinationem postulante, invitos ac reclamantes fuisse ordinatos, graviorum auctorum testimonio doceamur; Quod enim ajebat Innocentius ([a]) epistola ad Episcopos Macedoniæ (*tantis vestris assertionibus, vobisque tam bonis, tam charis, non dare consensum, omnibus rebus duris durius arbitramur*) hoc Religiosi Antistites in eorum causa, qui omnium publico, maximè verò proborum consensu, commendantur, dicere possunt, se eorum commendationi diffidere, multominus reluctari non posse; & quod in dissimili causa dixit Innocentius tertius ([b]) *in subsidium fragilitatis humanæ spatium probationis ad* Monasticam vitam *regulariter institutum esse*, hoc de examinis lege dicendum est; examen scilicet institutum esse, ut ignorationi Antistitum facta diligenti inquisitione subveniatur; quare si nota & explorata ordinati industria, pietas, scientia fuerint, frustrà ille examinatur, cujus antè examen conditiones omnes ad Sacerdotium requisitæ noscuntur; licèt enim ad cautelam in notoriis probatio aliquando à Judice recipiatur, á probatione ([c]) tamen in iis exigenda, & reliquo ordine judiciario, jura Judicem absolvunt. Notant itaque Canonici juris ([d]) Glossæ, non opus esse, ut qui noti sunt, examinentur ante ordinationem, quamvis non omittendum illud scrutinium, quod in ipsa ordinatione fit, quantumcumque aliquis notus sit, utpotè quod stata sit Ecclesiásticæ ordinationis cæremonia, petitis ex jure argumentis, admoneant.

XI. Prudenter tamen monet ([e]) Chrysostomus, non facilè vulgi sententiæ ab Episcopo credendum esse, nisi is quoque, quem populus commendat, ipsi apprimè notus sit; *Hujusmodi res*, inquit sanctus ille Do-A ctor, *magno admodum, judicio quidem meo, examine indiget; eumque, oportet, qui exhibiturus sit, quem ad Sacerdotii functionem idoneum censet, non vulgarem tantum famam, atque opinionem sequi, eoque esse contentum; sed eundem item necesse est una cum ea vires facultatesque imprimis excutere, atque ante omnia examinare; nam cum Beatus ille Paulus ea de re disserens, ait,* ([f]) *Oportet autem illum bonum ha-B bere ab externis testimonium, nequaquam tollit exactam exploratamque indagationem; neque sanè fidem eam, quæ tibi à vulgi opinione facta sit, ut præcipuum signum aut ejusmodi approbationem rei totius esse vult; quippe multa prius cùm disseruisset, id postea adjunxit, ostendere volens non satis hoc esse oportere ad ejusmodi creationes atque electiones faciendas, sed una cum aliis, & hoc item præsidii à nobis assumendum es-C se; nam sæpè usu venit, ut vulgi opinio falsa sit, à qua tamen nihil periculi exoriri possit, si res ipsa tota per se prius exactè ac diligenter excussa, atque examinata fuerit; quocirca post alia illud ipse de testimonio ab externis posuit; neque enim simpliciter hoc dicit, oportet illum bonum habere testimonium, illud etiam ab externis attexuit, planum facere volens futurum Episcopum intrinsecus, & magna cum di-D ligentia excutiendum atque examinandum, antequam ad eam opinionem descendas, quam de eo vulgus concepit.* Hæc Chrysostomus, quem non mirum est in eam sententiam descendisse, cùm priorum istorum temporum sancti Patres ac Doctores nullam nimiam ea in re curam adhiberi posse censerent; cum contrà novi jam & delicati Magistelli nullam non licèt exiguam in exa-

(a) Innocentius epist. 22. ad Episcopos Macedoniæ.

(b) Innocent. 3. Pisano Archiepisc. cap. ad Apostolicam. de Regul.

(c) Cap. bonæ 13 v. contra, & ibi Glos. v. recepit, de electione. cap. ad nostram 21. de jurejurando, cap. insinuatum, & ibi Glos. v. notoriis eod. tit. & in can. ei qui, §. si propter 2. quæst. 6. & Glos. quia manifestum in l. emptorem 12. C. de actione empt.

(d) Glos. in c. de Petro, v. ignota dist. 47. & in c. qui Episcopus dist. 23. probant notos non indigere examine ex dicto c. de Petro, c. valde dist. 94. Scrutinium autem in ordinatione necessarium ex can. qui Episcopos dist. 23. & 65. dist. c. 1. 2. & 3. & 75. dist. c. 1.

(e) Chrysost. de Sacerdotio cap. 4.

(f) 1. ad Tim. 3.

minandis Ordinum candidatis sollicitudinem sufficere doceant.

XII. Verum consulamus Ecclesiasticarum Synodorum oracula, nihil ex nostro aut fingamus aut dicamus ingenio. Concilium Coloniense, anno 1536. celebratum, ab examinatione (a) *neminem excipit, etsi Magisterii titulum prætexat, nisi quem publicum sit, & vitam integram egisse, & ea, quæ Ordo amplectendus requirit, facilè callere; quamobrem*, addit idem Concilium, *nedum Clerici, qui sæculares appellantur, sed & relgiosi, cujuslibet etiam professionis fuerint, hanc censuram experientur*. Leo decimus (b) in Concilio Lateranensi, Regulares, qui ad Ordines promovendi sunt, admittendos decernit, *postquam per Ordinarios de grammatica & sufficentia examinati fuerint*, & dummodo competenter respondeant. Synodus prima (c) secunda, ut vocant Constantinopolitana, in templo Sanctorum Apostolorum habita, vetat seu sæcularem, seu Monachum ad Episcopatum repente promoveri ἀλλὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς βαθμοῖς ἐξεταζόμενον πρότερον, *sed in Ecclesiasticis gradibus primùm examinatum*, hanc dignitatem solummodò conscendere permittit. Monachos, subinde docens, in singulis Ecclesiasticis gradibus probari & examinari debere. Concilium (d) Tridentinum ab examine neminem excipit, Regulares quoque *sine diligenti Episcopi examine* prohibet ordinari. Non itaque scientiæ publicum testimonium, non sanctitatis arctior & severior professio, quemquam ab examinatione eximiunt; iis autem omnibus fraus dolusque subesse possunt, & Doctores illiteratos & Monachos irreligiosos reperire est; nec ea seu veræ seu simulatæ sanctitati fides adhiberi debet; quin eorum examinetur saltem peritia, qui religiosam vitam profitentur, aut eorum erga res divinas, reverentià in officio sedulitas, circa Ecclesiasticam disciplinam studium, moresque expendantur, qui Doctoris titulo scientiæ famam acquisiverunt; nec ad id probandum pluribus argumentis opus est, faciendum duntaxat periculum; certé ignorantiæ in Regularibus, quantumvis austerioris propositi, etiam earum rerum, quibus cathecumenos ipsos adultos antè Baptismum instrui, & Christiani nominis quoscunque, statim atque rationis ætatem attigerunt, imbui necessum est; in Doctoribus verò supinæ rerum Ecclesiasticarum negligentiæ portenta à sacris Antistitibus debellanda occurrent; sed animo opus est ac zelo, quibus inverecùndæ aliquorum preces rejiciantur. Utinam constantia vestra nemini cedat: utinam frons vestra (e) ærea sit, o venerandi Antistitites, & secundum prophetam, (f) durior sit frontibus eorum: tantumque ad refutandas iniquas postulationes habeatis constantiæ, quantum aliqui ad injusta petenda, audaciæ.

XIII. Prætereà examinari quoque debent, qui à suis Antistitibus literas habent (g) dimissorias, & quibus literæ istæ à propriis Episcopis conceduntur; par enim scelus est, indignum ordinare, & ad Ordines recipiendos alteri commendare; nemini (h) cito manus imponendas prohibet Apostolus, sed & alienis peccatis communicare ibidem vetat; ideoque Alexander tertius (i) Epistola Decretali Cœnomanensi Episcopo non solùm ad hoc, ut peregrinus Clericus recipiatur, eorum testimoniales literas diligenter vult recognosci, adeo ut in transmarinis Clericis quinque Episcoporum sigilla requirat, quibus eorum ordinatio comprobetur; verum etiam præcipit, *ut in suspensione aliquanto tempore habeantur, in quo ple-*

(a) Con. Coloniense anno 1536. parte 1. cap. 15.

(b) Leo 10. in Concil. Lateran. sess. 11. in Bulla, quæ incipit. Dum intrà.

(c) Synodus 1. 2. Constantinop. can. 17.

(d) Conc. Trident sess. 23. de reform. cap. 12.

(e) Isaiæ 47.

(f) Ezechiel. 3.

(g) De iis alibi item dicetur.

(h) 1. ad Tim. 5.

(i) Alexander 3. cap. 1. de Clericis peregr.

pleniùs de actibus instruantur ipsorum: judicans proinde nec ipsis Episcoporum testimoniis ita credendum esse, ut tamen necessarium in Clericis ordinandis examen omittatur. Tridentinum Concilium, & ex eo (a) Rothomagense sub Cardinali Borbonio habitum expresse docet, Episcopos non debere (b) *subditos suos aliter quam jam probatos & examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittere*; itemque Tridentinum, (c) neminem ordinari oportere decernit, *nisi ejus probitas ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur*. Senonense Concilium, habitum ab Antonio à Prato, hac in parte laxius est, huncque ordinem in concessione literarum dimissoriarum servandum præscribit, ut scilicet *volentes* (d) *impetrare literas dimissorias accedant ad Diœcesanos, qui super præmissis ætate, literatura, moribus, beneficio seu patrimonio inquirant, serventque prædictas solemnitates, perinde ac si in propria ordinare vellent; ac tunc sic examinato concedantur literæ dimissoriæ, remittaturque ita examinatus cum literis ipsis, in quibus etiam declaretur prædicta solemnitas sic observata; fiatque mentio exprese de beneficio & patrimonio, ut Episcopus, ad quem se conferet ordinandus, eum sine scrupulo promovere, & ordinare possit. Quod si propter infirmitatem, aut aliam causam rationabilem, is, qui literas dimissorias obtinere cupit, non possit commodè accedere ad suum Episcopum, tunc remittatur super ætate, literatura, ac moribus, ut prius examinandus, ad Episcopum, cui literæ dimissoriæ præsentabuntur, inseraturque in illis literis dimissoriis clausula, super qua conscientiam tuam oneramus: proviso tamen, quod nunquam concedantur literæ dimissoriæ, nisi illi, qui habuerit* A *beneficium aut patrimonium prætaxati valoris*.

(a) Rothom. de Episcopor. officiis num.18.

(b) Conc. Trident. sess.23. de reform. cap.3.

(c) Trident. suprà cap.8.

(d) Conc. Senonens. parte 2. cap.5.

XIV. Verùm hæc dictis superius de probatione ac testimoniis ad ordinationem requisitis minimè conveniunt; itaque audiamus, quid congruenter prædictis alia Concilia statuant: Concilium Provinciale Coloniense (e), sub Adolpho Archiepiscopo anno 1549. celebratum, dum alterum medium reformationis consequendæ, ordinandorum scilicet examen prosequitur: B *Statuimus*, inquit, *ut nemini posthac (ubi digna & justa causa non est) dentur licentiatoria, nisi prius sit juxtà modum præscriptum in sua diœcesi examinatus; ad hoc enim comperimus, quosdam licentiatoriam petere, ut examen subterfugiant*. Concilium (f) Mediolanense tertium conformiter Concilio Tridentino, in literis dimissoriis testimonium vitæ, probitatis, doctrinæ, natalium, ætatis contineri vult, additque, C (g) *ut quicunque Clericus non hujusmodi literas attulerit, Ordini, cui adscribi vult, ne adscribatur perinde, ac si nullas Episcopi sui literas dimissorias impetrarit*. Mediolanense verò quintum, & necessitatem examinis antè concessionem literarum dimissoriarum confirmat, & absentibus Clericis prudenter consulit hunc in modum: (h) *Clericos vero à Diœcesi absentes, qui literas dimissorias petunt, Episcopus ad se examinis causa evocet;* D *liceat tamen aliquando, si hoc minus commode præstari posse censuerit, examen illud speciatim Episcopo delegare, in cujus Diœcesi illi morantur; at verò tunc literas dimissorias ne det, antequam examinis facti literas ab eo receperit, cui illud delegavit*. Remense Concilium, habitum à Ludovico Cardinale a Guisia: (i) *Præcipimus*, inquit, *Episcopis, ut caveant, ne in Sacramento Ordinis conferendo modum a Triden-*

(e) Conc. Coloniense 2. tit. de examine ordinand. cap.3.

(f) Mediol.3. tit. de iis quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.

(g) Conc. Trid. sess.23. de reform. cap.8.

(h) Mediol.5. parte 3. tit. de initiandis Ordinis Sacramento.

(i) Remense apud Bochellium decret. Eccles. Gall. tit.2. lib.3. cap.62.

dentino Concilio præscriptum excedant; neve quemquam sine prævio diligenti examine admittant; quod etiam intellectum volumus de literis dimissoriis, priusquam concedantur. Aquense Concilium, Præside Alexandro Canigiano Aquensi Metropolitano, decernit, ut (a) *si Episcopus ægritudine vel aliquo justo impedimento ab ordinibus conferendis avocatur, non aliter subditos suos, quàm modo supra dicto approbatos & examinatos, ad aliquem Episcopum ordinandos dimittat: habitis prius ab eisdem omnibus attestationibus, ut suprà.* Burdigalense (b) Concilium, ab Antonio Prevotio Sansaco, neminem jubet ex aliena Dœcesi ordinari, *nisi literas facultatis à suo Episcopo acceptæ proferat* (quod & jussit Aquense mox citatum) *cujus testimonio ejusdem probitas ac mores commendentur.* Burdigalense verò sub Illustrissimo Cardinale de Sourdis, jubet, ut (c) *Episcopus, qui ex justa causa ordinare per seipsum non potest subditos suos, aliter quam jam probatos examinatos, & de quorum probitate moribus & conversatione per denuntiationes in Ecclesia factas sibi constet, ad alium viciniorem, seu alios certos, non ad quemcumque dimittat, causam in literis exprimendo, cur à se non potuerint ordinari, neque ad plures ordines suscipiendos, sed ad unum duntaxat, &c.*

(a) Aquense Concil. tit. de iis quæ ad Sacramenti Ordinis administrationem pertinent.

(b) Burdigalense 1. Conc. tit. de Sacramento Ordinis.

(c) Conc. Burdig. secundum, cap.6. de ordine, num.9.

XV. Hæc autem omnia apertè ostendunt, examinari prius quemlibet debere, quàm literas dimissorias pro ordinibus suscipiendis obtineat; quod omnino necessarium est, tum ut probè norit Episcopus subditorum suorum mores, quam rationem Burdigalense (d) secundum assignavit: tum ut certus esse possit, eos peritos, ac officiis Clericalibus idoneos esse, qui ex sua diœcesi oriundi ordinantur, quos nempe, ipsius Clero per ordinationem insertos, ipsi lex divina & Ecclesiastica subjicit; imò nec consentaneum duxerim, ut passim quibuslibet Episcopis, nisi sibi cognitis, proprius Episcopus subditorum suorum examinandorum onus, officiumque committat; ea enim requirere potest Episcopus in aliquorum ordinatione, quæ alius non requirat: ea est propria Episcopi auctoritas, ut quædam impedimenta à subditis interrogando extorqueat, quæ alios latebunt: ea de suorum moribus notitia proprio Episcopo inesse debet, quæ in nullo alio reperiatur; Item ea potest esse in uno Episcopatu Clericorum penuria, quæ in altero non sit: majores esse possunt disciplinæ profectus in una diœcesi, quàm in alia; unde etiam exactiorem in Clericis deligendis in una diœcesi, & accuratiorem curam servari congruit, quàm in alia. Itaque ad eam, quam sibi ipse, pensatis omnibus, præfixit regulam, Episcopum suos examinare convenit, non alterius passim Episcopi arbitrio relinquere, ut sibi ignotos, & alienæ diœcesis sibi pariter ignotæ Clericos examinet, & pro libito ad ordinationes recipiat.

(d) Burdigalense secundum suprà.

XVI. Licèt autem, ubi exactè omnia à proprio Episcopo observantur, antequam literas dimissorias concedat, non ea fortè videatur esse necessitas, ut ab alieno Episcopo ordinandi iterum examinentur; attamen, quia jam non ea omnia adeo exactè observantur in literis dimissoriis concedendis, & sæpe vel à Vicario generali Episcopi, vel à Secretario literæ dimissoriæ obtinentur ab iis, qui in publica examinatione ad ordines nunquam fuissent admissi; ideo operæ pretium est, ut Episcopi eos etiam, quos tamquam examinatos, & dignos literæ dimissoriæ commendant, iterum examinent, antequam sacra ordinatione perficiant; ne videlicet alio-

aliorum peccatis communicent, & A negligentia sua efficiant, ut quod temerè inceptum est, in Ecclesiæ dedecus, ad exitum deducatur. Dicam ego quod experientia me docuit, tum pluries, tum semel id accidisse memini, ut cùm ab uno ex Vicariis generalibus alicuius Episcopi literas dimissorias quinquaginta ferè ordinum candidati ad omnes ordines obtinuissent, qui quidem maxima ex parte ab aliis anteà rejecti fuerant, plures ex iis ad eum Episcopum se B contulerint, qui & longè dissitus erat, & extra fines regni morabatur, quia eum resciebant alienæ diœcesis Clericos cum literis dimissoriis venientes examinare non solere; à quo etiam omnes ordinati sunt, cùm plurimi ex ipsis vix latinè scirent legere. Addo nonnunquam dimissorias literas falsas supponi ab ignaris & imperitis, quibus ad ordines furtivè, & fraudulenter perveniant, & à secretariis clausulam examinatio- C nis factæ ordinandi posse adhiberi, etiamsi examen nullum subierit, qui dimissorias illas obtinuerit; alieno quoque nonnunquam nomine impetrari, ut imperiti ordinentur: quibus omnibus malis ut occurratur, prudenter & religiosè agent sacri Antistites, si neminem etiam literis dimissoriis commendatum absque examine recipiant: quod à nullo Episcopo hoc tempore sine crimine omitti posse existimem: cùm in more D hoc præsertim in Galliis positum sit, ut nullus etiam eorum qui à proprio Episcopo commendati sunt, sine examine ordinetur: ob quam consuetudinem probabiliter suspicari potest alienus Episcopus, minus exactum fortè in exploranda eorum qui sacram ordinationem ambiunt industria, ac scientia proprium Episcopum fuisse, dum credit eos quos ad ordines dimittit, iterum ab ordinatore examinandos esse; quam consuetudinem firmant Conciliorum ferè omnium verba, quæ neminem sine examine prævio ordinandum decernunt.

XVII. Denique adeo exactè lex ista examinis servanda est, ut illi ipsi qui in Curia Romana promoventur, vel, ut à quocumque Antistite promoveantur, à supremo Pontifice licentiam obtinuerunt, examen subire debeant, nec nisi commendati à proprio Episcopo, ab alio ordinari: nec nisi examinati debeant in propria diœcesi recipi: nec nova ista Ecclesiastica regula est, sed antiqua: Quærenti enim Bonifacio (a) Archiepiscopo Moguntino criminosos aliquos, & ob Canonica impedimenta à sacris ordinibus arcendos Romam redeuntes, sibi Ecclesiasticis muneribus fungendi licentiam obtentam jactare, ita respondet Zacharias Papa, (b) *Nam & de Sacerdotibus illis qui falsa opinantur, qui etiam adulteri, & fornicatores probantur, & sibi ab Apostolica Sede indultum esse testantur, & è contrario licentiam sibi prædicationis concessam esse: hoc nulla ratione credat tua sancta fraternitas: sed similiter in eis Canonicam exerce vindictam, quemadmodum de his, de quibus superius à nobis edoctus monstraris, non enim aliud te agere volumus, præter quæ sacri præcipiunt Canones, vel etiam ab hac Apostolica sede instructus esse dignosceris.*

(a) Epist. Bonifacii ad Zachariam tomo 3. Concil. Binii parte 1. sect. 1 & tom. 1. Conil. Gall.

(b) Epist. 1. Zachariæ ad Bonifacium ibid.

XVIII. Recentiora in hac materia decreta sunt ista: puta Conventus Ratisponensis anno 1524. habiti à Cardinali Campegio Legato ad reformationem Cleri Germaniæ, Synodi Carnotensis à Ludovico Episcopo Carnotensi anno 1526. Concilii Provincialis Senonensis habiti ab Antonio à Prato Cardinale Archiepiscopo Senonensi, & Franciæ Cancellario anno 1528. Parisiensis Synodi habitæ an-

anno 1557. Tridentinæ generalis conclusæ anno 1562, Mediolanensis quintæ Provincialis à Sancto Carolo Borromæo celebratæ anno 1579, Burdigalensis quoque Provincialis à Francisco Cardinale de Sourdis anno 1624. & generalium Comitiorum Cleri Gallicani anno 1625, Constitutio (a) Ratisponensis hæc habet; *Quod attinet ad ordinatos in Urbe vel in alia quacunque aliena diœcesi, sancimus ut illi suarum ordinationum literas & titulos ostendant, & simili modo ad divina peragenda priùs non admittantur, quàm ab Episcopo, vel Vicario seu Officiali fuerint ritè admissi.* Fusiùs quidem, sed severiùs Synodus Carnotensis in hæc verba, (b) *quia plerique nostræ Diœcesis Clerici post adeptos à nobis minores ordines, suæ ignorantiæ & incapacitatis conscii, fugientes examen, scientes se non esse à nobis ad Superiores sacros ordines promovendos, ad alienos Episcopos confugerunt, & ibi se fecerunt promoveri ad omnes sacros ordinei, per asserentes se esse Episcopos, & habere auctoritate Apostolica potestatem ordinandi etiam extra tempora, & tribus successivis diebus, ac interdum duos sacros ordines una & eadem die conferendi; deinde ad nostram diœcesim reversi, hujusmodi suis sacris ordinibus uti, etiam Missas celebrare, nullo requisito nostro assensu, aut decreto, contra Canones non verentur furtivè irrepentes in locum probatorum & dilectorum filiorum, panem præripere satagentes, in gravem nonnunquam offensionem ministerii nostri, cum ex triginta talibus ne duo quidem officium Missæ legere, ne dicamus intelligere possint. Nos hujusmodi inordinatè ordinatos, & promotos, à suis sacris ordinibus sic furtivè sibi assertis,* A *etiam ab altaris suspendimus officio: & sic suspensos remanere volumus, donec nostro se præsentaverint conspectui, super vita, scientia, & ætate, ac patrimoniali titulo, & promotione examinandos. Quocirca universis Curatis nostræ diœcesis, eorumque Vicariis prohibemus, ne tales ad celebrandas Missas aut alia divina peragenda officia, in Ecclesiis suis, seu Capellis recipiant; quamvis ordinationis suæ literas* B *etiam cum licentia alterius cujuscumque habeant, nisi literas nostras speciales super suæ hujusmodi ordinationis approbatione, cùm id ad nos solos, & in solidum pertineat, ostendant: volentes nihilominus per eos hujusmodi nostrum statutum bis in anno in pronis Ecclesiarum suarum publicari.*

Eadem Concilii Senonensis querimonia ac constitutio legitur, (c) *Rursus*, inquiunt huius Concilii Patres, *quia nonnulli suæ ignorantiæ* C *& incapacitatis, ac delictorum conscii, fugientes examen suorum Episcoporum, scientes se non esse ab illis promovendos, ad Curiam Romanam confugiunt, etiam absque literis dimissoriis eorundem Episcoporum, & in eadem Curia se faciunt promoveri ad omnes sacros ordines per quosdam asserentes se esse Episcopos, & habere à Romano Pontifice auctoritatem ordinandi, de quorum potestate ac commissione non apparet:* D *suntque ordinati hujusmodi promoti extra tempora, ac interdum tribus successivis diebus. Talibus diœcesani non permittant executionem suorum ordinum nisi visis diligenter eorum literis, constito etiam sufficienter de potestate ordinantium, & eorum commissione eis à Romano Pontifice concessa: ad hoc etiam quod rursus examinentur de vita, scientia, & ætate, ac inquirantur de beneficio, seu patrimonio.*

(a) Constit. Ratisp. art. 10. tom. 4. parte. 2. Concil. General. Binii,

(b) Synod. Carnotensis apud Bochell. decret. Ecclesf. Gallic. lib. 3, tit. 2. cap. 65.

(c) Senonense Conc. in decretis morũ cap. 7. apud Binium tomo 4. Conc. parte 2.

Ea-

(a) Synod. Parif. anno 1557. apud Bochel. lib. 3. decret. Eccl. Gallic. tit. 2. cap. III.

Eadem (a) Parisiensis Synodi lex & querimonia, *& quia nonnulli indocti omnino, & suæ infirmitatis conscii curant se promovendos Romæ, aut aliis in locis extra suam diœcesim absque ullo titulo, examen assuetum reformidantes, à nonnullis qui se dicunt Episcopos promoventur, promoti ad diœcesim nostram revertuntur, volumus hujusmodi promotos à sacrorum ordinum executione arcendos esse, donec de dicti Episcopi potestate, eorum doctrina, vita, & moribus, ac titulo nobis constiterit.*

(b) Trid. sess. 23. de reformat. cap. 8.

In eundem sensum Tridentinum Concilium statuit, (b) *Quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur: si secus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.* Mediolanensis quinta Synodus Tridentinæ consentit. *Si* A *cui*, inquit, *etiam sedis Apostolicæ literis facultas permissa est, sibi licere ordinis Sacramentum ab alio, quàm ab Ordinario suo suscipere, is antequam initietur, etiam sui ipsius Ordinarii literas obsignatas habeat, quibus vitæ suæ mores, disciplina, probitas, & cætera id generis testificata commendentur.* Burdigalensis similiter queritur. (c) *quam plurimos ob incapacitatem & pravam vitam ab Ordinariis suis repulsam* B *passos, facultates de promovendo à quocumque obtinentes, seu habere prætendentes, sine commendatione & licentia Ordinariorum suorum, contra sacros Canones sæpissimè promoveri*: ideò Concilii Tridentini sententiam promulgat, & ut observetur, iisdem, quibus ipsum verbis edicit. Denique in Comitiis Cleri Gallicani anno prædicto habitis, in eandem ab omnibus sanctionem itum est, & ut deinceps observare- C tur, omnium qui aderant Episcoporum voluntate regula formata est, eaque missa ad reliquos Episcopos absentes epistola monitoria, commendata.

(c) Burdig. cap. 6. de ordin. num. 10.

CAPUT SECUNDUM

De examinatoribus.

§. I.

Qualitates variæ examinatorum referuntur.

I. NOn solum Ecclesiæ interest, ut omnes, ad quoscumque ordines promovendi prius examinentur (quod superiùs necessarium esse diximus) sed maximè refert, a quibus examinentur: si enim imperiti examinatores adhibeantur, quodnam de examinandorum scientia, atque de captu animi ad lite- D ras idonei judicium ferre poterunt? si imprudentes, qua ratione uniuscujusque mores, ingenium, sagacitatem, industriam rectè conjicient? si disciplinæ Ecclesiasticæ, vel ignari, vel negligentes, quam putas in ea disquirenda operam navabunt? Si molles, si timidi, si gratiosi, si favorem aucupantes, si munera se-

ctantes, si ab æquitate precibus, lachrymis, vel alia ratione facilè mobiles; si Sacerdotii dignitatem parvi pendentes, nonne periculum, ne muneribus corrumpantur, minis terreantur, gratia moveantur, precibus flectantur, lacrymis vincantur petentium, importunitati cedant, & in examinatione facienda negligenter torpeant? Secus verò si periti, sagaces, prudentes, disciplinæ studiosi, Ecclesiæ restaurandæ cupiditate ferventes, constantes, generosi, B imperterriti, Sacerdotii dignitatem ex æquo pensantes examinatores seligantur; si in examinatoribus hæc adfuerint, discretio spirituum, in inquirendo sedulitas, in judicando prudentia, in rejiciendo constantia, in suscipiendis ad se venientibus affabilitas, ordinis Clericalis promovendi zelus, & in rejiciendis indignis constantia, quis non Ecclesiæ reformationem augurabitur? quis non probos, modestos, doctosque Sacer- C dotes futuros conjiciet, qui à talibus viris probati fuerint?

II. Audiatur Concilium Nannetense, quales examinatores seligendos præscribat, (a) *Episcopus*, inquit, *à latere suo eligere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros divinæ legis, & exercitatos in Ecclesiasticis sanctionibus, qui ordinandorum vitam, &c. diligenter investigent, ipsi autem quibus hoc committitur, cavere debent, nè D aut favoris gratia, aut cujusvis muneris cupiditate illecti à verò devient, aut indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint & ille qui indignè accessit ab altari removebitur, & illi qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo jam condemnati, Ecclesiastica dignitate carebunt*. Porrò Concilium Tridentinum, easdem

A omnino in examinatoribus seligendis conditiones requirit, quas Nannetense. Quam multa autem iis verbis Concilium Nannetense complectatur, inspiciendum est: primùm enim examinis præcipuas partes penes Episcopum esse, spectare ad eum examinatorum eligendorum curam, priora Concilii Nannetensis verba apertè declarant: tum, quæ sequuntur, ostendunt decere ac congruere, ut qui examinatores eliguntur, sint de latere Episcopi, id est Canonici, aut dignitatem, vel personatum in Ecclesia Cathedrali habentes, qui nempe sunt membra Episcopi ejusque consiliarii, & assessores, oculi & aures. Deinde potissimæ examinatorum qualitates designantur, nempe ut sint prudentes, ut gnari divinæ legis, & exercitati in Ecclesiasticis sanctionibus: denique officium examinatorum præscribitur, quæque illis fugienda, quæ cavenda sint, adhibitis etiam in delinquentes pœnis, monstrantur. De iis omnibus inferiùs dicendum est.

§. II.

Examinandi munus ad Episcopos præsertim spectare.

III. Episcoporum præsertim munus esse, ut ordinandos examinent, docet textus Apostoli toties citatus, (b) *manus cito nemini imposueris &c.* docet (c) Chrysostomus qui eum qui ordinaturus sit aliquem, oportere scribit πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν ἔρευναν, *multam adhibere discussionem*; (d) nec prima, secunda, nec tertia probatione vult esse contentum, ut manus imponat, sed ubi diuturna consideratio præcessit, exactissimaque discussio. Favet Theophilus (e) Alexandrinus in commonitorio, ubi *Episcopum ordinandos examinare præcipit, assentiente nimium*

(a) Conc. Nannet. can. 11. refertur dist. 24. c. quando.

(b) 1. ad Tim. 5.

(c) Cryfost. de Sacerd. cap. 4. μὴ ἐκ πρώτης δοκιμασίας, μηδὲ δευτέρας, μηδὲ τρίτης, ἀλλὰ πολλάκις περισκεψάμενος, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας.

(d) Idem hom. 16. in 1 ad Thimoth.

(e) Theop. Alex. in commonit. cap. 6.

mium Sacerdotoli ordine. Ad stipulatur Basilius ([a]) in ea epistola Canonica in qua eam pravam consuetudinem damnat, juxta quam Presbyteri & Diaconi quosdam Sacerdotali catalogo inserere præsumebant, non admonitis Episcopis. Idem docet Cartaginense ([b]) tertium quod eos qui populi testimonio tanquam omnibus noti minimè commendantur, non sine Episcoporum examine statuit ordinandos. Docet ([c]) Hieronymus, qui à Pontifice civitatis Clericos eligi testatur. Docent illi omnes qui Episcopos illicitarum quæ fiunt ordinationum reos esse testantur, pœnamque ipsos pro hoc delicto acerrimam subituros scribunt, legantur ([d]) Chrysostomus, ([e]) Syricius, ([f]) Cœlestinus, Leo ([g]) Papa I. Petrus ([h]) Damiani, Innocentius ([i]) III. in Concilio Latranensi, & alii passim. Docent illi omnes qui omnes Ecclesias, & Clericorum ordinationes in manibus Episcoporum esse testantur, ut hos rejiciant, illos admittant: legantur Concilium ([k]) Antiochenum, ([l]) Aurelianense primum, Cabilonense ([m]) secundum, Toletanum ([n]) tertium, Toletanum ([o]) quartum, Leo ([p]) IV. in epistola ad Episcopos Britanniæ, Synodus ([q]) Romana sub Leone IV. Synodus ([r]) apud Palatium Vernis, Wormatiense ([s]) Concilium; legantur innumera hujus rei apud Concilia, Pontifices summos, ac Patres testimonia.

IV. Rationem petere possumus ab Innocentio ([t]) III. epistola decretali ad Caringiæ Ducem; *est enim*, inquit, *regulariter & generaliter observatum, ut ad eum examinatio personæ pertineat ad quem impositio manus spectat:* si enim peccat Episcopus qui indigno manus imponit, & minus idoneum ordinat, procul dubio jure naturali ac divino providere tenebitur, ne indignum manus impositione perficiat. Ideòque nemini cito debet manus imponere, neminem debet ante diligentem ac sedulam disquisitionem & examinationem ordinare, ne alienis scilicet peccatis communicet, & sacri ministerii dignitatem in sacratissimum Cleri ordinem indignorum cooptatione dedecoret. Aliam quoque huic quantumvis efficacissimæ rationi non minus firmam adiungere possumus, Episcopo scilicet utpote τῷ πεπιστευμένῳ πάντα τῶν ἢ τὰς ψυχὰς τῶν συναγομένων, Id est, *cui commissus est omnis populus, & animæ eorum qui in Ecclesia congregantur*, ex Concilio ([u]) Antiocheno; *cujus fidei* ut Canones ([x]) Apostolorum perhibent, *omnis populus qui creditus est, & à quo pro animabus ratio exigetur*; quem pariter ([y]) Ignatius rationem pro cuncto populo redditurum scripsit; huic inquam præsertim incumbere necessum est ut Clericos examinet, vicarios nempe sui muneris, ministros, ac cooperatores Episcopalis officii, adjutores Episcopalis laboris, quibus nempe nominibus apud ([z]) Anacletum ([a]) Montanum ([b]) Leonem IV. ([c]) Fulbertum, Concilium Aquisgranense, & alibi passim audiunt Presbyteri. Si quorum itaque maxime interest, ([d]) Clericos examinare, Episcoporum est, a quibus etiam de Clericorum dictis ratio exigetur: si quorum sunt oves, eorum est Pastores seligere, atque examinare, Episcoporum hoc munus erit, in cujus ditionem, populi, tanquam oves, pascendi, regendique dati sunt.

V. Quamobrem Ecclesiæ ordinem pervertunt, qui vel Archidiaconis, vel quibuslibet aliis ordinandorum examinandorum munus tribuentes, Episcopis adimunt: non enim cuiquam ita proprium esse potest

(a) Basilius ad Corepiscop.
(b) Cartagin. 3. Can. 22.
(c) Hieroni ep. 4. ad Rusticum.
(d) Chrys. hom. 16 in 1. ad Tim. 2. de Sacerd. cap. 4. & 4. cap. 2.
(e) Syric. ep. 3.
(f) Cœlest. 1. ep. 2.
(g) Leo epist. 85. 7. al 8.
(h) Petrus Damiani opusc. 26.
(i) Innoc. 3. in Conc. Later. c. 16. & 27.
(k) Antiochenum Can. 24.
(l) Aurelianense 1. Can. 19.
(m) Cabilonense 2. apud Gratian. 10. q. 1.
(n) Toletan. 3. Can. 9.
(o) Toletan. 4. Can. 32.
(p) Leo 4. Epist. ad Episcopos Britanniæ c. 2. & Synodus.
(q) Rom. sub Leone 4. Synod.
(r) apud Palatium Vernis c. 13.
(s) Wormat. cap. 62.
(t) Innocent. 3. cap. venerabilem de electione.
(u) Antiochenum Can. 24.
(x) Can. 38. Apost.
(y) Ignatius ep. ad Tralianos.
(z) Anacletus epist. 2.
(a) Mont. epist. 1. post Conc. Toletan. 2.
(b) Leo 4. hom. quæ jam de cura Pastorali.
(c) Fulbertus epist. 2. ad Finardum.
(d) Aquisgran. 2. c. 4. de vita & doctrina inferiorum ordinum cap. 5.

teſt examinandi munus, ut Epiſcopo adimatur: quantumcumque enim ordinandos ex conſuetudine Provinciæ, vel diœceſis Archidiaconus, aut quivis alius examinet, integrum ſemper manet Epiſcopo, ut eoſdem iterum tentet, ac tentatos improbet; ſi (a) enim ille cujus eſt electionem factam confirmare, iterum examinare poteſt electum, ejuſque electionem irritam declarare; quanro magis apud eum, penes quem jus integrum examinandi, quique nulla cujuſquam electione obſtringitur, poteſtas erit & alterius examen infirmare, & ab officiali ſuo examinatum, iterum ad examen compellere? Præſertim verò cùm ipſe de indigni ordinatione reus agi poſſit, & coram Deo rationem ſit redditurus. Nam (b) *quid eſt communicare peccatis alienis*, inquit S. Leo, *niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt qui non meruit ordinari?* Omnino ad rem eſt, quod ad reſponſa Marci Alexandrini Patriarchæ reſpondit Theodorus Balſamon Antiochenus Patriarcha: interrogatio Marci hæc erat, (c) *poſſunt Diaconi præter Archidiaconorum voluntatem, Sacerdotalem conſequi gratiam, an non?* Reſpondet Balſamon, *hujus rei providentia per ſacro-ſancti Spiritus gratiam Epiſcopis tributa eſt: quare, & cum eorum conſenſu Diaconi ſacrabantur, Archidiacono ut confratre ſolùm præſente*: Vide gloſſas (d) Iuris Canonici quæ paſſim conſentiunt, examinatum ab Archidiacono iterum ab Epiſcopo examinari poſſe.

§. III.

Alii etiam examinent ex Epiſcopi juſſu, eoque, ſi fieri poteſt, preſente.

VI. Quoniam verò, ut ait (e) Concilium Colonienſe ſub Adolpho Archiepiſcopo celebratum, *difficile erat ubi* A *ſunt magnæ Eccleſiæ, Epiſcopos ad quos examinatio proprie pertinet, hoc negotii per ſe obire, quorum olim ea cura fuit: ideò in quibuſdam diœceſibus in Scholaſticos Cathedralium Eccleſiarum, in aliis verò in Prælatos alios collata eſt, quibus jam examinandi jus eſt quæſitum, & majora quàm cæteris Canonicis ſtipendia ab Eccleſia decreta.* Verùm quia nec Scholaſtici docendæ juventutis, nec alii penes quos examinandi poB teſtas erat, ſuo munere fungebantur, ſed in alios imperitos curam iſtam tranſmittebant; unde perfunctoriæ, & frigidæ fiebant examinationes; ideo ut huic malo prædictum Concilium mederetur, hæc ſubjunxit. *Quem defectum ſupplere cupientes, & examen ad ſua principia, hoc eſt ad ſuos Epiſcopos revocare, quibus ex lege divina incumbit, nemini cito manus imponere, matura deliberatione præhabita declaramus Epiſco*C*pos non debere hujuſmodi examinationibus (quando non ignorant eas perfunctoriè factas) ſtatim acquieſcere, & inquiſitionis ſpecie, quam ex reliquis antiqui moris retinent in altari, cùm rogant, utrum ſint digni, caſti, & ſancti, putare ſe ſatisfeciſſe, atque ità inutiles & indignos homines, nonnunquam etiam ſceleratos, ab aliis fortè (quos ea cura non admodum tangit) dignos judicatos, ſacris illis ordinibus con*D*trà propriam conſcientiam inſignire: eaque de cauſa requirimus Provinciæ noſtræ Epiſcopos in Domino, ut vel ipſimet huic ſuo muneri ſatisfaciant, vel curam illam imponant viris piis, doctis, & de Eccleſiæ profectu ſollicitis, quorum diligentia ſit eis explorata, niſi certiſſimo experimento cognoverint Scholaſticum, vel eum ad quem hoc pertinet, diligentiam talem, cui meritò fidant adhibuiſſe.*

(a) Cap. nihil. cap. nobis olim, & cap. venerabilem v. eſt enim generaliter, de electione.

(b) S. Leo epiſt. 85. al. 87. ad Epiſcop. Africanos cap. 1.

(c) Lib. 3. Cod. Junii Orient. interrog. 40. Marci & reſpon Balſam. ἐρώτησις μ. δύνανται οἱ διάκονοι παρὰ γνώμην τῶν ἀρχιδιακόνων αὐτῶν ἱερατικοῦ καταξιοῦσθαι χαρίσματος, ἢ οὔ. Ἀπόκρισις. τοῖς ἐπισκόποις ἡ περὶ τούτου πρόνοια πεφιλοτίμηται παρὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος. διὸ καὶ μετὰ γνώμης αὐτῶν ἱερωθήσωνται οἱ διάκονοι, τοῦ ἀρχιδιακόνου, ὡς συναδέλφου μόνον παρρησιάζοντος.

(d) Legantur Gloſſa, in caput accepimus v. examinari, de ætate & qualitate ordin. gloſſa in cap. cum ſecundum, v. ſucceſſ. de præbendis. Gloſſa in cap. ad hoc, v. examinentur, de offic o Archidiaconi vide quoque Goffr. in tit. de ſcrutinio in ordinatione.

(e) Conc. Colonienſe 2. tit. de altero medio ad reformationem neceſſario cap. 2.

VII.

VII. Plurima ex hoc Canone, discimus notatu dignissima: primum, examen ordinandorum propriè ad Episcopum pertinere, quod pariter Coloniense prius celebratum sub Hermanno anno 1536. edixerat his verbis, (a) *Incumbit itaque nobis, ut probemus primùm eos qui ordinibus maximè sacris initiari desiderant:* ubi etiam paulò post, *primæ sollicitudinis partes Vicariis Episcopi* in examine tribuuntur, quamvis alii cum ipsis examinent. Consentiunt plura alia Concilia, v. g. Concilium Mediol. (b) 5. quod vetat aliquem ad examen accedere, nec verò suffragii jus habere permittit, *nisi Episcopi, Vicariive jussu ad illud evocatus fuerit*: item examinis initium fieri prohibet, *nisi præsentes adsint Episcopus, vel Vicarius ipsius*. Burdigalense (c) ab Antonio Prevotio Archiepiscopo convocatum, quod omnes Burdigalensis Provinciæ Episcopos hortatur, ac sedulò monet, *ut iis examinandis, qui ad ordines promoveri cupiunt, accuratè ipsi per se incumbant. vel si legitimè impediti fuerint, eorum opera utantur quorum ipsi integritati confidant*. Rothomagense, (d) *quod aut Episcopum, aut illos quibus ipse examinis committet negotium, ordinandorum, genus, personam, &c. investigare, ac discutere præcipit*. Plura ejusmodi non moror, res enim ista superiùs satis probata ac confirmata est.

(a) Colon. 1. p. 1. c. 17.

(b) Mediol. 5. part. 3. tit. de examinandi ratione,

(c) Burdigal. 1. tit. de Sacram. Ordinis.

(d) Rotho. tit. de Episcop. offic. num. 6.

VIII. Alterum quod discimus est ex lege divina prædictum Episcopis munus competere, quibus nempe præcipitur ne cito cuiquam manus imponant, id est sine examinatione & discussione legitima. Tertium, eodem munere primis Ecclesiæ temporibus Episcopos functos fuisse, quod satis supérque ex prædictis, ni fallor, innotescit, ideoque fusiore probatione opus non est. Quartum, Episcopum coram Deo tutum non esse si eos adhibuerit examinandis iis qui ad ordines accedunt, de quorum ipse sedulitate, studio, industria, prudentia, constantiave diffidat. Consentaneè Burdigalense (e) citatum, quod eos ab Episcopis seligi vult ad examinandum, *quorum diligentiæ, atque integritati confidant:* unde & Glossa (f) Decretalium *Episcopum teneri* ait *de facto illius qui examinat, cùm de mandato illius illud fiat*; sicut ex (g) lege civili *exercitor navis de facto magistri tenetur: nisi forte talis fuisset examinator, ut non sit verisimile ipsum mentiri*: tunc siquidem temporis tuta potest esse ejus conscientia, quam in prudentium, ac proborum manus deposuit, onere toto in alium ab ipso delegatum transmisso. Idque probat ex jure (h) Canonico, quod nos pariter in exteriori foro locum habere demonstramus: etenim Innocentius tertius (i) Episcopum qui aliquem sine titulo ordinavit, ad providendum ei de beneficio adstringit, nec distinguit utrum ipse sit, qui per se ipsum eum examinarit, & admiserit, an alii ipsius nomine, censens nimirum non propriam solùm Episcopi, sed eorum etiam qui ipsius nomine examini faciendo præficiuntur, culpam, Episcopo adscribendam, si nempe in talibus examinatoribus deligendis aberraverit. E contrariò verò Concilium Aurelianense primum, (k) si servus Episcopo insciente ordinatus fuerit, non Episcopum ipsum, *sed qui testimonium perbibent. aut eum supplicaverint, simili adbibitioni teneri obnoxios* decernit: quo Canone ostenditur Episcopum qui probatorum (quos verisimiliter tales judicat) virorum testimonio decipitur, nequa-

(e) Burdegal. supra.

(f) Glossa in cap. ad hæc de offic. Archi. 1. Hostiensis idem docet tit. de scrutinio in ordine faciendo, §. per quos.

(g) l. 1. §. Magistrum, ff. de exercit.

(h) Cap. significante, de pign.

(i) Innocent. 3. cap. accepimus, de ætate & qualitate.

(k) Aurelianense 1. Can. 10. habet. can. si servus dist. 54.

quaquam ipſum in exteriori foro illegitimæ ordinationis reum haberi, ſed in teſtificatores crimen rejici, quod de examinatoribus ab Epiſcopo conſtitutis; quos idonèos ipſe probabiliter cenſuerit, ſimili ratione dicendum eſt.

IX. Alia ſimilitėr ex prædicto Canone Concilii Colonienſis eruimus. Colligimus ſi quidem eos qui in Eccleſiaſtica dignitate ſunt conſtituti, conſuetudine diuturna jus aliquod Eccleſiaſticum acquirere poſſe, ideoque jus ordinandos examinandi Scholaſtico vel aliis conſuetudine diuturna acquiri potuiſſe, quod certè juri [a] Canonico conforme eſt, ut multis probari poſſet. Item colligimus jus ita partum per negligentiam amitti, & ad ſuperiorem, ſeu principiumque ſuum revolvi: vide varias ea de juris [b] Canonici ſententias: Colligimus quoque in re propoſita diverſas fuiſſe Eccleſiarum conſuetudines quarum aliæ Scholaſtico examinandi illud munus tribuebant. Certè non Ius [c] tantùm, ſed & Colonienſe Concilium quibuſdam ante illud, de quo nunc agimus, annis habitum, Archidiaconorum eſſe aiunt Parochias ordinare, & in miniſtros Eccleſiæ ipſis præſentatos ac oblatos inquirere: Cancellario verò quodnam ſit munus in iſta examinatione mox docebimus. Colligimus pariter Scholaſticum, & alios quibus jura patrocinantur, quoſque ad examen jus ipſum vocat, cæteris præferendos eſſe, ſi officio ſuo ritè fungantur. Denique colligimus ex dicto Concilio pios ac doctos eſſe debere quos huic muneri cenſuerit Epiſcopus adhibendos.

X. Itaque congruenter prædictis neceſſarium omnino cenſeo, ut Epiſcopus, ſi fieri poſſit, vel per ſeipſum ordinandos examinet, vel ſaltem examini interſit: Nam cùm alios, ut innuit prædictum Colonienſe poſtremum Concilium, ſeligendorum virorum ad ordinem Sacerdotalem non eadem cura tangat: cùm non omnibus æqué neceſſaria Eccleſiaſtico regimini ſpirituum diſcernendorum gratia, ac Epiſcopo promittatur: cum omnium quos ordinaturus eſt miniſterii ſui Coadjutores, & in partem Epiſcopalis ſollicitudinis vocaturus, noſſe debeat ingenium atque induſtriam, quò eos variis functionibus ac officiis conſentaneè applicare poſſit: quæ maxima officii Epiſcopalis pars eſt ac potiſſima: cùm examinandorum animos ſua prudentia excitare, peritos laude accendere, mediocres paterna adhortatione promovere, rudioribus animum addere, temerarios vel metu terrere; malos quoque caſtigare poſſit; cùm eadem præſentia ſingulos examinatorum in officio contineat, gratiæque ac favori locum præcludat: ingentia debent eſſe negotia, quibus ipſe præpediatur, ne examini faciendo interſit, cùm vel ipſius præſentia, etſi nihil ipſe interroget, multa bona ſecum adferat, multa mala avertat: unde rectè Concilium quartum [a] Mediolanenſe præſcribit, ut *id Epiſcopus, quantum ſibi per occupationes licet, maximè curet, ut cùm experimentum, examenve de iis inſtituitur, qui ordinibus præſertim majoribus initiandi, quique Eccleſiis parochialibus præficiendi ſunt, ipſe præſens in eo examine adſit,*

(a) Gloſſa quæ Archidiac. cap. ſi, de officio Archid. & cap. duo ſimul, de officio Ordinarii, & cap. quod translationem, de offic. legat.

(b) Cap. 1. & ibi Gloſſa fin. de appellat. cap. 2. de conceſſ. præbendæ. cap. 1. & ibi Gloſſ. fin. de Magiſtris. cap. ſi Clericus de præbendis in 6.

(c) Vide tit. de off. Archid. & Conc. Coloni. parte 1. cap. 12. & 15.

§. IV.

§. IV.

Episcopus secum aliquos ad examinandum assumat, eosque præsertim ex Canonicorum Collegio, in iisque maxime Archidiaconum, Scholasticum, Theologum, Pœnitentiarium, Cancellarium.

XI. VT autem majori ut par est cum solemnitate examen peragatur, non mihi sufficiet Episcopi præsentia, etsi ipse examinandi munus per se ipsum expleat, sed satius est ut secundum (a) D. Gregorii monitum, adscitis probis & selectis viris ordinandos examinet, quam si ipse solus hoc officio fungantur: tum quod consilio Clericorum, ut supra docuimus, res ista transigi debeat: & antiquis Ecclesiæ temporibus nonnisi Clericorum consilio ab Episcopis ordinationes fierent: tum quod plus videant oculi quam oculus, & temerè in seipsum totum seligendorum in Sacerdotes onus Episcopus suscipiat, cum (b) nec Apostoli ipsi nisi convocata multitudine, aut in locum Judæ Mathiam, aut septem primos Diaconos eligere ausi fuerint: tum quod Episcopus suo ipse honori providere debet, ideoque quemadmodum cautum (c) olim fuit, ut Episcopus, ne qua de eo mala suspicio suboriri possit, Concellaneos Clericos haberet suæ vitæ testes: ita si non administros, saltem testes examinis secum habeat Episcopus probos ac boni nominis viros necessum est, ne in Episcopi vel ordinandorum infamiam jactetur, quod aliquos gratia, prece, precio, vel alia illicita pactione ad ordines promoverit: tum quod vel eo ipso quo Sacerdotalis corona

(a) Greg: lib. 2. indict. 11. epi. 48. refertur can. estote 1. quæst. 1.

(b) Actorum 1. & 6.

(c) Lege palmarem Synodum sub S[illegible]cho. August. e[illegible] 236. Antippo tomo 2. &c.

A circumstet, Episcopo erigatur animus ad officii sui partem istam, quæ omnium videtur potissima, ritè explendam, ingenium ad detegendas ordinandorum fraudes, & dignoscendos singulorum mores excitetur, studium disciplinæ acuatur, constantia roboretur: cum è contra si Episcopus solus fuerit, ipsius languescere studia soleant, hebescat industria, ingenium torpeat, sensimque necessaria adver-
B sus preces, ac importunas flagitationes labefactetur constantia.

XII. Quos autem Episcopus secum ad examinationem advocabit, eos de gremio Ecclesiæ Cathedralis esse consentaneum est: *examinatores siquidem à latere* suo Episcopum eligere debere dixit (d) Nannetense citatum Concilium: at quinam è latere Episcopi nisi Cathedralis Ecclesiæ Clerici? quemadmodum enim Presbyteros *è late-*
C *re suo* dicitur *seligere*. Romanus Pontifex in Concilio (e) Sardicensi quos è Clero Romano, seu Capitulo Collegioque Ecclesiæ Romanæ selegit, & passim recentioribus (f) decretis *Legati a latere Papæ* dicuntur, qui ex Collegio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium mittuntur: ita è latere Episcopi dicuntur, qui sunt Ecclesiæ Cathedralis Canonici, vel dignitatem, aut personatum in eadem Ecclesia
D obtinent: hos vero ut secum ad ordinationem assumant Episcopi, consulit (g) Carthaginense quartum, dum Episcopum ordinare vetat sine Concilio Clericorum suorum: & Theophilus Alexandrinus dum negat ordinationes celebrandas præterquam συναινοῦντος αὐτῷ τοῦ ἱερατείου, *assentiente ei Sacerdotali Collegio*. Eos autem decet Præcipué ad examen ab Episcopo advocari, quod sint Episcopi membra, quorum consilio

(d) Nannet. cap. 11.

(e) Concil. Sardicense can. 7. edit. Latinæ.

(f) Cap. volentes, & cap. excommunicatis de officio Legati.

(g) Conc. Carthag. 4. c. 22.

silio res Ecclesiæ, potissimum Episcopus, A debet gerere, ut supra (a) Alexandri tertii testimonio probavimus; quod sint συμβύλοι τȣ̃ ἐπισκόπȣ καὶ τῆς ἐκκλησίας στέφανος *Consiliarii Episcopi & Ecclesiæ corona*, ex Constitutionibus Apostolicis, quod sint (b) σύνημα ἱερὸν καὶ συμβȣ́λοι, καὶ συνέδρευται τȣ̃ ἐπισκόπȣ, *Consistorium Sacrum, Consilii & assessores Episcopi*, ex Ignatio (c) epistola apud Trallianos: cum denique sint συνέδριον, καὶ βȣλὴ τῆς ἐκκλησίας, *sacer consessus*, B *& consilium Ecclesiæ*: quod sanè tum demum intelligitur, cum ad Ecclesiæ restaurationem omnes conspirant, totumque Presbyterorum Collegium συνήρμοσται τῷ ἐπισκόπῳ ὡς χορδαὶ κιθάρα, *consentit & coaptatum est Episcopo, ut chordæ ipsi citharæ*, cum omnes συνδεδεμένοι ὄντω τῇ ὁμονοίᾳ συμφώνῳ ἀγάπῃ, *colligati consensu & concordi charitate videntur*, adeout οἱ κατὰ ἄνδρα δὲ χορὸς γίνεσθε εἷς, *omnes unus chorus fiant*, ἵνα σύμφωνοι ὄντες ἐν C ὁμονοίᾳ συνεφίαν, Θεȣ̃ λαβόντες, *ut consoni per concordiam, & conjuncti Deo per unitatem*, ut habet idem Divinus (d) Ignatius epistola ad Ephesios.

XIII. Si qui autem maximè ex Capitulo Cathedralis Ecclesiæ vocari debent ij maximè Archidiaconi scilicet, Scholasticus, seu Theologus, Pœnitentiarius & Cancellarius. Archidiaconus quidem vocari decet, qui nempe ad Episcopum de capacitate & sufficentia D ordinandorum publicè in Ecclesia referunt, ut supra diximus, agendo de testimonio Archidiaconi in Ordinum susceptione requisito; qui jure communi Episcopi (e) Vicarii dicuntur: quorum est (f): Ostiarum ordinandum, sui muneris admonere, ex Concilio Cartaginensi quarto; ad quos Parochiarum pertinet *sollicitudo, & earum ordinatio*, ex (g) Isidoro, (h) & Innocentio tertio: ad quos ex eodem (i) Innocentio *præsentandorum ad beneficia examinatio* spectat: quorum muneris est Sacramento Ordinis initiatos certo libro describere, & quo quisque ordinis gradu sit, ex Concilio Mediolanensi (k) quarto ad quos etiam ordinandorum examinandorum curam præ cæteris convenire asserit prædictus (l) Innocentius tertius: Scholasticum quoque, seu Canonicum Theologalem examini ordinandorum convenit interesse, ad quem nempe ex Concilio (m) Coloniensi citato in pluribus Ecclesiis ordinandorum examinatio jure spectasse dicitur, & cujus præcipuè munus est ad ordinandos in suo officio instruere ac docere: Pœnitentiarium pariter, quem videlicet irregularitates, & alia Canonica impedimenta, dignoscere maxime oportet, & apud quem infra (n) dicemus, ut prius confiterentur ordinandi, Ecclesiastica lege cautum fuisse. Cancellarium denique, ipse enim est, qui jure communi Magister Scholarum censetur, ut patet ex rescripto Innocentii (o) tertii Parisiensi Cancellario, & Honorii (p) tertii Cancellario, Cantori, & Canonico Parisiensi: ideoque ejus maximè suffragio comprobari debent ordinandi, qui in Scholis versati ipsis noti esse possunt, qui a Magistris Scholarum commendati, testimonio Cancellarii indigent, quo ipsorum Magistrorum fides vel extollatur, vel deprimatur. Ipse quoque ex usu communi Ecclesiarum Latinarum eodem munere fungi solet, quo ut supra docuimus (q) Chartophylax apud Græcos, puta ut præsideat Archivis Ecclesiæ, chartas Ecclesiasticas asseruet, & quod ei Concilium Mediolanense (r) quintum in ordinan-

(a) Alexand. 3. cap. novit, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu capituli.

(b) Const. Apost. lib. 2. cap. 28.

(c) Ignat. epist. 5. ad Trallian.

(d) Ignat. epist. 14. ad Ephes.

(e) Cap. 1. de offic. Archid.

(f) Carthag. 4. c. 18.

(g) Isid. epist. ad Ludifred. refertur dist. 25. c. perlectis.

(h) Innocent. 3. cap. ad hæc, de offic. Archid.

(i) Innocent. 3. ibidem vide etiam cap. final. de elect.

(k) Vide etiam Conc. Mediol. 4. const. parte 2. tit. quæ ad Sacram. Ord. administr. pertinent.

(l) Innocent. 3. cap. ut nostrum de offic. Archidiac. Vide etiam Roderieum Zamorensem Episcop. lib. 2. cap. 14. de dignit. & prærogat. Archid.

(m) Concil. Colon. tit 2. de altero medio &c. cap. 2.

(n) Vide infra de præparat. ad ordines.

(o) Innocent. 3. cap. ex parte de verborum signific.

(p) Honorius 3. cap. dilectus, ut lit. pendent.

(q) De Carthophylace legatur Balsamon peculiari tractatu & Joannes Citti Episcopus in respons.

(r) Conc. Mediol. 5. Constit. parte 3. tit. de examinandi ratione & actorum Mediol. parte 4. in instruct. Cancellariæ tit. sacrarum ordinationum.

nandorum examine tribuit ipsius muneris est, ut testimonia omnia, quæ in Archivis Ecclesiæ asservanda sunt, examinet, & ad examinatores referat: quædam ex iis summatim in codicem certum eo nomine confectum describat: testificationes vero ætatis, natalium, patrimonii, beneficii, & cætera diligenter custodiat: Ideoque vetat prædictum Concilium examinatores quemquam examinare, (a) *nisi de eo a Cancellario Episcopali examinatores audierint, cognoverintque quæcumque Episcopi jussu inquisitiones de eo factæ, atque ex officio præscriptæ, aliorum literis significatæ, vel denuntiatæ, vel delatæ sint:* sic etiam Chartophylacis munus erat, de ordinandis ad Patriarcham referre: nam ut notat Anastasius (b) Bibliothecarius, *nullus ad Prælatum, vel alterius ordinis Clericorum, sive ad Præpositura Monasteriorum provebitur, nisi iste hunc approbet, & commendet, atque de illo ipsi Patriarchæ suggerat, & ipse præsentet:* Hæc (c) tamen officia, quæ Archidiacono & cæteris in dignitate constitutis tribuimus, non adeo singulis affixa sunt, ut pro Ecclesiarum varia consuetudine mutari non possint, quę proinde unicuique Episcopo inspicienda & sequenda est.

(a) Conc. Mediol. 5. ibidem.

(b) Anastasius Bibliothecar. in notis ad Act. 2. Syn. 8. à se in Latinum conversæ.

(c) Vide Gloss. in cap. execrabilis de præbendis. Extravag. comm. v. personatus Item que Innocentium & Hostiensem in cap. multa de præbendis.

XIV. Confirmat autem prædicta Concilium Rothomagense sub Illustrissimo Principe Carolo Cardinale Borbonio, (d) *In examine*, inquit, *Archidiaconi præsentes, aut Canonicus Theologalis, ab admissis & probatis, fidei confessionem ex forma in hoc Concilio Provinciali recepta exquirant: & Pœnitentiarius interroget, an aliqua irregularitate, vel excommunicatione obstricti teneantur, unde a suscipiendis ordinibus impediantur: eosdem vero ipse vel alius idoneus per ipsum commissus in confessione audiat, antequam ab Episcopo consecrentur:* neque in pluribus ea in re opus est, sunt enim illi omnes Officiales Episcopi, quorum provida opera uti debet Episcopus, ne vel suum ipse judicium reprehendat, qui eos elegerit, aut ipsorum famæ officiat, quos tanquam inhabiles ad sua munia repudiat. Minimi tamen momenti ea sunt, si re vera prudentiæ, industriæ, probitatis aut zeli minus eis insit, quam oporteat: examinatio enim ista gravis est, & ad Ecclesiæ restaurationem omnino refert peritos, probos, ac studiosos adhibere examinatores: nullaque ratio esse potest, quę huic Ecclesiæ necessitati præponderet. Ideoque Nannetense & Tridentinum Concilium nemini sic Episcopum adstringunt, ut non eligendi eis facultatem permittant, quos nempe prudentes, gnaros divinæ legis, & exercitatos in Ecclesiasticis sanctionibus agnoverint. Quod etiã ostendit Balsamonis ad Marcum Alexandrinum Patriarcham responsio ex prædictis.

(d) Concil. Rothomag. tit. de Episcop. offic. num. 8.

§. V.

Quales debeant esse examinatores, & quos.

XV. Debent autem qui ad examen istud peragendum adhibentur, Presbyterali ordine, vel saltem Diaconali insigniti esse, sic tamen ut nunquam desint aliqui Sacerdotalis ordinis. Concilium (e) Tridentinum secutum (f) Nannetense superius citatum, Sacerdotes præsertim accersendos videtur innuere: dum ad examen Sacerdotes, & alios prudentes viros ab Episcopis evocandos præscribit.

(e) Trident. sess. 23. cap. 7. de reformat.

(f) Nannet. cap. 11.

Theophilus (a) Alexandrinus ab [A] Episcopo examen faciendum jubet *assentiente Sacerdotali ordine* : ex quo nempe constat Sacerdotes præcipuè ad examinandum cum Episcopo assumendos : Cyprianus, (b) etsi de ordinatione Cleri ordinationem se fecisse dicat (quo nomine Diaconi procul dubio comprehenduntur) Presbyteros tamen solos examini à se adhibitos fuisse ostendit: *Fecisse me autem*, inquit, *sciatis Lectorem Saturum* , *& Hypodiaconum Optatum Confessorem*, [B] *quos jam pridem communi consilio Clero proximos* (alii legunt *Clero proximo*) *feceramus*: *quando aut Saturo die Paschæ*, *semel atque iterum lectionem dedimus*, *aut quando cum Presbyteris doctioribus Optatum inter Lectores Doctorem Audientiam constituimus* , *examinantes an congruerent illis omnia quę esse debent in his qui ad Clerum parabantur : Nihil ergo a me ab-* [C] *sentibus vobis novum factum est*, *sed quod jam pridem communi consilio omnium nostrum cœperat*, *necessitate urgente promotum est* . Audis communi Cleri consilio selectos, qui ordinibus initiarentur , quamvis examen nonnisi ab Episcopo , & Presbyteris doctoribus factum iis verbis colligere possis : Basilius (c) tamen in sua epistola Canonica ad Chorepiscopos, usu receptum fuisse docet, ut ordinandos Presbyteri [D] & Diaconi qui cum eis versabantur, examinarent, & ad Chorepiscopos referrent , qui receptis suffragiis ac testimoniis, & eorum admonitis Episcopis eos in Sacerdotalem numerum cooptarent. Sanè adhibitos quoque Archidiaconos examini ordinandorum, imo ex officio adhibendos esse superius docuimus . Ipsos autem Archidiaconos ex Diaconorum olim ordine fuisse res nimium nota est, satisque esse, ut ad Diaconalem ordinem Archidiaconus sit promotus, non requiri ut Presbyteralem conscenderit docet Alexander (d) tertius in Concilio generali Lateranensi.

XVI. Passim tamen Diaconos quoscunque examini adhibendos non esse , prædicta ut opinor satis declarant, præsertim eorum examini qui ad Presbyteratus ordinem contendunt, est enim inter omnes Diaconos (si Archidiaconum aliosve in dignitate constitutos excipias) quædam æqualitas, quæ violari videtur, si alii aliorum examini præficiantur : imo inter Diaconos ij videntur eminere qui Presbyteratus sunt candidati, quos probabile est ad Sacerdotium mox promovendos esse : itaque Diaconis qui Presbiteratum non ambiunt, eos quoad examen subjicere, indecorum ni fallor censebitur: Diaconos autem qui & ipsi Presbyteratum ambiunt, ad examen faciendum advocare mihi multo minus probaretur, tum quod supplicum partes sustinere debeant, & partium non judicum loco sedere : tum quod cum cèrtus debeat esse & definitus apud eos qui disciplinam Ecclesiasticam observant, Presbyterorum numerus , ut alibi docebimus : nec licitum sit quacumqùe ordinatione quoscumque etiam dignos ad ordines recipere, sed digniores tantum seligendi sint, qui vel utiles , vel necessarii sint Ecclesiis, quibus adscribendi erunt, judicentur; aliquorum receptio aliis officere potest , ideoque nunquam mihi videntur ex ejusdem ordinis competitoribus unum alteri examinando præfici oportere : adde quod ordinandorum quasdam classes constituti consentaneum sit, & in ipsa ordinatione singulorum prærogativę debeant adnotari, ut mox dicemus qua-

(a) Theophilus in commonit. cap. 6. apud Balsamonem inter epist. Canonicas.

(b) Cyprianus epist. 24. ad Clerum de Saturo lectore, & Optato Hypodiacono factus.

(c) Basil. epist. Canonica ad Chorepisc. apud Balsamonem. & tomo 2. Operum Basilii.

(d) Conc. Later. sub Alex. cap. 3. habetur cap. cum in cunctis, §. inferiora, de electione.

quare cum in propria causa nemo judex sit idoneus, aa examen eorum qui eundem cum ipso ordinem petunt, alium tanquam Judicem sedere, videtur minimè decere. Reliquorum autem inferiorum Diaconis Ecclesiæ ministrorum nemo ad examinationem faciendam vocari debet ex prædictis, ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, quia nempe nemo ipsorum sacri principatus particeps est, nemo eorum Ecclesiastico regimini adhibetur, ex veteri Ecclesiæ praxi, quam alibi fusius confirmabimus: ideoque nec examinandis Clericis convenienter applicantur.

XVII. Quales autem debeant esse examinatores, tum ex prædictis, tum ex aliis colligere possumus: *si quando*, inquit Gregorius (a) Adeotato Episcopo, *de his recipiendis* (nempe ad sacros ordines) *tractari necesse est, graves expertosque viros consiliis vestris adhibete participes, & cum eis communi de hoc deliberatione pensate*: *Graves* ergo, *& expertos viros* esse vult Gregorius, qui ad hoc munus Episcoporum adjutores seliguntur; *graves*, quia res ista, quæ maximi est momenti, graviter, serio, maturè peragenda est; graves quia examinatorum gravitas ordinationi debet conciliare existimationem, & Episcopali judicio pondus addere; graves item, quia revereri debent qui examinant, ut Dei oracula esse censeant eorum judicia, & eorum sententiæ sese ex animo subjiciant, ne se ministerio divino ingerere audeant, sed ab examinatorum decreto omnino pendeant, adeout libero sint, sive ut recipiantur, sive ut rejiciantur, animo; eoque solum animus inclinet, quo eos divina bonitas examinatorum oraculo deducet: *expertos* quoque ipsos esse convenit examinatores, qui ingenia tentare norint, qui reflexa examinandorum responsa evolvere, veritatem vel ab invitis extorquere, singulas eorum affectiones notare, ingenia explorare, mores solerter discutere, eos qui tardi ingenio sunt, qui pudore inter respondendum turbentur, qui in explicandis animi sensis laborent, observare eosque qui è contra in numerato scientiam suam habent, & exterius gerunt pariter advertere: denique omnia ea sedulo quærere, inspicere, judicare, quæ in ordinatione quærenda, inspicienda, judicanda sunt; cui officio nemo sanè nisi expertus, & exercitatus plene satisfacere potest.

XVIII. Cyprianus (b) supra citatus doctiores secum examini faciendo adhibuisse testatur: non enim nisi docti impedimenta canonica; quæ in examine isto sedulo discutienda sunt, statim deprehendunt: non alias quæ occurrere possunt Theologicas ac Canonicas quæstiones dissolvere norunt, in quibus vel levis examinatorum hæsitatio, eorum apud examinandos opinionem valdè minuit, & auctoritati ipsorum detrahit; non auctorum varias sententias norunt, juxta quas variæ ab examinandis responsiones dijudicari debent, sic ut alias admitti, alias exsibilari oporteat: non denique de aliorum doctrina solidè ac prudenter judicare possunt, nisi docti. Adde quod auctoritas examinatorum doctrina maxime comparetur: eorum judicio reverentiam doctrina conciliet, personis venerationem: & examinis dignitas periclitetur, ubi doctiores sunt qui examinantur iis qui examinant, & qui periculum suæ eruditionis faciunt, iis apud quos faciunt: Ideoque optimum esset, ut examinatores eru-

(a) Greg. Adeodato Episc. lib. 2. indict. 11. epist. 48.

(b) Cyprianus epist. 24. ad Clerum.

eruditionis fama, ſi fieri poſſet, cæteris præcellerent, magiſtri diſcipulis, emeriti tyronibus, probationis judices non probatis. Serio tamen hic eos monitos volo, qui inſigni doctrina fulgentes ab examinatoribus quantumvis ipſis ſcientia inferioribus interrogantur, ut modeſtè eorum interrogationibus ſatisfaciant, non enim ab ordinum candidatis ſcientiæ ſolum probatio exigitur, verum etiam modeſtiæ clericalis, humilitatis, & docilitatis: quare videant, qui ſcientiæ laudem præ cæteris ambiunt, ne modeſtiæ, & ejus quæ Chriſtianos decet demiſſionis animi exiſtimationem amittant.

XIX. Concilium Colonienſe (a) ſecundum ſupra citatum examinatores deſcribit, *pios, doctos, & de Eccleſiæ profectu ſollicitos*. Concilium (b) Tridentinum ac (c) Nannetenſe, *prudentes viros, gnaros legis divinæ, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus*. Burdigalenſe (d) ſub Antonio Prevotio Sanſacó, *pios, doctoſque, quorum Epiſcopi prudentiæ atque integritati confidant*. Apage ergo examinatores iſtos ſæcularium quadam literarum gloriatione tumidos; ſed divinæ legis ignaros, ſanctionum Eccleſiaſticarum imperitos, diſciplinæ Eccleſiaſticæ contemptores. Non Oratores, non Poëtæ, non Grammatici hic probandi ſunt, ſed ſacri Eccleſiæ myſtæ, Clericalis militiæ profeſſores, Sacerdotes Domini Doctores Chriſtiani quorum in Eccleſiaſticis functionibus ignoratio populo fideli noxia, deſertio diſciplinæ Clericalis, vel ea aberratio ſcandoloſa, Eccleſiaſticarum regularum violatio ſcelerata, rerum divinarum, vel earum quæ ad Chriſtianam vitam & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, inſcitia non poteſt quin ſit culpabilis, quin Eccleſiæ Dei nociva, quin toti ordini ignominioſa. Apage examinatores iſtos qui de Clericalis ordinis honore minus laborant, perfectioni Clericali detrahunt, Hierarchiæ ſplendori invident; profectui ſingulorum in Eccleſiaſtica diſciplina non ardentiſſimè ſtudent; inepti ſunt illi qui quoſlibet vel minimos in perſonis ordinandis defectus notent. Eligendi verò ij, qui Chriſtiano fervore ſingulos ex ordinandis ad ejuſdem diſciplinæ ſtudia excitent, qui legum Eccleſiaſticarum obſervantiam toto conatu promoveant, qui ſacrorum ordinum functiones ſtudioſè commendent, qui Sacerdotalis dignitatis ordinandos ſedulo moneant, qui eximias Clericalis ordinis, quibus ſupra populum enitere debet, virtutes apud ipſos ſerio prædicent. Apage iſtos qui vel precibus, vel precio flectuntur, quorum integritati jure diffidunt Epiſcopi, quorum teſtimonium mendax, venale ſuffragium, gratioſum judicium, animus imbecillus, lata conſcientia. Apage iſtos qui animo leves, judicio vacui, prudentia caſſi temerè judicant, imperitè conjiciunt, inordinatè interrogant, ſingulos interturbant, nec dicendi finem faciunt, nec audiendi initium: ab iis inordinata omnia, confuſa judicia, temerariæ divinationes; neque enim aliis dijudicandis apti ſunt, qui judicio minus utuntur. Apage tandem iſtos qui pietatis exercitia negligunt, animales homines, qui non ſapiunt ea quæ Dei ſunt, carnales, mundanos, vanitati deditos, ſæcularibus curis obſtrictos, prudentiam habentes humanam, quæ ſtultitia eſt apud Deum: de divinis minus ſapidam habentes ſcientiam; pietatem, vel hypocriſim, vel ſtultitiam eſſe cenſentes; hos omnes, vel qui ejuſmodi

(a) Concil Colonienſe ſub Adolpho Archiep. tit. de altero medio ad reformat. neceſſ. cap. 2.

(b) Trident. ſeſſ. 23. cap. 7. de reformat.

(c) Nannet. can. 11.

(d) Burdigal. 1. tit. de Sacram. Ordinis.

di notis inusti fuerint, ab examinatione omninò arcendi sunt; quales quippe examinatores fuerint, tales ordinandi videri nitentur: tales alios ut plurimum volent, nec eos defectus graves esse, vel periculosos judicabunt, qnos in seipsis experientur; talesque ut plurimum idoneos sacræ ordinationi arbitrabuntur, quales ipsi saltem publicè fuerint; adeo verum est unumquemque judicare, ut est affectus: & gravia quæque crimina, ubi semel animum invaserunt, videri levia: quemadmodum etiam accidere solet, ut deformia quæque cum sæpius visa fuerint, minime deformia, horrendaque appareant.

XX. Quod vero in examinatoribus constituendis ad eos examinandos, qui Parochiales Ecclesias suscepturi sunt, decrevit Concilium (a) Tridentinum, ut nimirum non pauciores tribus (inter quos non numeretur Episcopus, aut ejus Vicarius generalis) examini intersint: hoc decretum locum habere etiam deinceps, cum de aliquo majoribus ordinibus initiando agetur, Concilium Mediolanense (b) quintum, & (c) Aquense sanxerunt. cum enim *in ore duorum vel trium testium stet omne verbum*, uti habet lex divina (d) in Deuteronomio sancita, in rebus majoris momenti nihil mirum est si tres saltem Consiliarij, seu Assessores Episcopo adesse jubeantur. Quod autem prædicta Concilia desiderarunt (e) in examinaturis ad beneficia Ecclesiastica, ut in Synodo Diœcesana ab Episcopis nominati à tota Synodo probentur, hoc in examinaturis ad sacros ordines, nec Tridentinum, nec cætera requirunt, sed liberum Episcopo quos vellet eligendi examinatores pro sacris ordinibus reliquere potestatem: quod enim Aquensis (f) Synodus postquam examinatores pro beneficiis in Synodo Diœcesana deputátos, *tres saltem interesse debere examini* decrevit, verba ista subjunxerit, *idem fiat in examine promovendorum ad ordines*, id eo sensu tantum intelligendum est, ut numerus in utroque examine tum ad Parochiales Ecclesias, tum ad sacros ordines, trium saltem examinatorum ibi statuatur: non ut deputatio examinatorum pro utroque examine in Synodo Diœcesana fieri jubeatur. Cujus discriminis ratio est, quia nimirum consuetudo minimè fert, ut consilio horum vel illorum Episcopus in conferendis ordinibus adstringatur; at in beneficiis conferendis Episcopum aliquorum consilio, imo & consensu nonnunquam adstringi, res nimium nota est.

(a) Trident. sess. 24. de reform. cap. 18.

(b) Concil. Mediolan. constit. parte 3. tit. de examinandi ratione, §. ne examinis, & sequenti, id quod.

(c) Aquense tit. de Synodo Diœcesana.

(d) Deuter. 19.

(e) Trident. sup. Mediolan. 5. ibidem & eadem parte tit. quæ ad Synodum, &c. attinent, & act. Mediolan. parte 8. in formula habendi Synodi Diœcesan. in sess. 2.

(f) Aquense supra.

XXI. At vero licet (g) prædicta Concilia in examinatoribus ad sacros ordines seligendis non meminerint ejus conditionis, quam in examinatoribus pro committendæ Ecclesiæ Parochialis cura constitutis retulerunt, ut nempe hi examinatores sint *Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut jure Canonico, vel alii Clerici sæculares, & regulares, quos Episcopus magis idoneos judicarit*, quibus verbis cæteris paribus Doctores, Magistri, vel Licentiati in Theologia, vel jure Canonico cæteris præferuntur, utpotè prius ac specialius cæteris expressi ac nominati: ejus tamen conditionis prudenter, congruenterque ni fallor, rationem habebit Episcopus, ut eos nempe adhibeat qui publico doctrinæ testimonio probati, majoris apud reliquos auctoritatis censeantur: neque enim frustra Doctoris gradus diuturna Ecclesiæ consuetudine invale-

(g) Trident., Mediol. 5. & Aquense supra.

leverunt, neque publica ista testimonia reiicienda sunt: sed plura forte alibi ea de re. Jam examinatorum generale officium, & quæ ipsis fugienda, quæ cavenda sunt perstringamus.

§. VI.

De officio examinatorum.

XXII. Examinatoribus præcipuè cavendum esse, *ut aut favoris gratia aut cujuscumque muneris cupiditate illecti a vero devient*, & ut si deviaverint, tanquam Simoniaci Ecclesiæ dignitatis privatione plectantur, jubet Concilium Nannetense (a) supra citatum: cui consentit Gregorius (b) septimus in Synodo generali, ubi ministrum Episcopi, vocem suam pecunia vendentem, eodem quo Episcopum ordines pretio conferentem, Simoniæ crimine teneri docet. Clariùs (c) Tridentinum de examinatoribus ád Ecclesiás Parochiales loquens: (quorum non potior esse ratio videtur, quam examinatorum ad sacros ordines, imo minor, quia sacris ordinibus nihil temporale admixtum est, sicut beneficiis) *Caveant*, inquit, *ne quidquam prorsus occasione hujus examinis, nec ante nec post accipiant, alioquin simoniæ vitium, tam ipse, quam alii dantes incurrant, a qua absolvi nequeant, nisi dimissis beneficiis quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur:* Quare quod in iis qui idoneos ad Parochiales Ecclesias probaturi sunt, (d) Tridentinum Concilium, & ex eo Mediolanense quintum Concilium, & Aquense voluerunt observari, *ut jurent omnes ad sancta Dei Evangelia, se quacumque hu-* A *mana affectione postposita fideliter munus executuros*: id etiam lata lege Episcopus ad examinatores pro sacris ordinibus conferendis ampliare poterit, si id ei utile, vel necessarium, vel congruum videatur.

(a) Concil. Nannet. cap. 11. supra citato,
(b) Gregor. 7. in Synodo generali habetur cap. 1. de simonia.
(c) Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat.
(d) Trid. suprà Mediolan. & Aquen. supra.

XXIII. Cætera examinatorum officia, ne in aliis conquirendis fusior sim, exactè demonstrat Concilium toties (e) citatum Mediolanense quintum, a quo hæc desumimus. *Omnes verò examinatores* B *quicumque sint, noverint sibi munus usque adeo grave committi, ut si negligenter aut malè se ullo modo gesserint, Deo in primis culpæ in eo munere admissæ exactam rationem reddituri sint. Quare non spe, non metu, non præmio, non personarum ratione, non aliquo affectu ducti, muneris sibi commissi curam gerant, proposito sibi in primis timore Dei, ne quemquam quem indignum norint, probent:* C *rursus quem experimento, periculove facto idoneum, dignumque comperiunt, ne reiiciant: itaque graviter, maturè, prudenter, recteque tum de probando, tum de reiiciendo deliberent:* Et paulò post, (f) *Ne quempiam de quo examen, periculumve fiat, examinàtor alii collegæ ulla ratione commendet.* Item, (g) *si quis quempiam privatim docuerit, qui examen subiturus est, cum id subibit, ne præsens quidem ille adsit, nedum ad examen* D *adhibeatur, sed alius in ejus locum, Episcopi, Vicariive jussu, tunc vocetur.* Plura ibidem quæ omnia eo tendunt, ut favori, gratiæ, inimicitiæ, aliisque affectibus humanis quæ rectum judicium perturbant, aditus præcludatur, ut ordinatè examinatio fiat, ut prudenter singula quæ in quæstionem venire debent, discutiantur. Ex iis aliqua nos inferius attingemus.

(e) Mediolan. 5. Constit. parte 3. tit. de examinandi ratione.
(f) Ibidem.
(g) Ibidem.

XXIV.

XXIV. Iterum atque iterum examinatores monitos velim, ut in examinatione ista facienda, toti sint oculei, ut contra gratiam, blandimenta, ac preces toti saxei, ut adversus imprudentes efflagitationes, & petentium importunam audaciam, frontem æneam, duriorem frontibus impudentium hominum gerant. Sedulo examinent, quem sacris altaribus admovent, quem immortalis dignitatis honore insigniendum proponunt, quem cœlesti rore benedictionis per manus Episcopi benedictionem irrigandum, imbuendum, impinguandum Episcopo offerunt. Caveant ne, (a) cum Isai, aut primogeniturae, aut staturæ magnitudinis rationem habentes, id est nobilitatis sanguinis, vel scientiæ sæcularis, & inflantis, Eliab Samueli ungendum offerant; audiantque a Domino, *ne respicias vultum ejus, neque altitudinem staturæ ejus: quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum hominis ego judico: homo enim videt ea, quæ parent, Dominus autem intuetur cor*: ne cæteros quoque habita ratione generationis solo omisso Davide, quem sibi Dominus elegerat, hominem secundum cor suum, inaugurandos præsentent. Caveant ne Isaaco, id est Christo ad benedicendum eos offerentes, qui primogeA nituram Ecclesiæ consequantur, imperitos peritis præferant; carnales spiritalibus, pios impiis, vel tepidis præponant: adeout (b) cum attrectaverit Isaac, & senserit, putet ipsos sibi voluisse illudere, & inducant super eos maledictionem pro benedictione: Christo nempe illudere videantur, Sacerdotes ipsi minimè Sacerdotales offerentes, qui indigni ad tantam dignitatem accedentes gravi crimine se constrinB gant, quanto se Deo arctius devovere videntur. Caveant (c) ne Manassem loco Ephraim intuitu humanæ prærogativæ, dexteræ patris æterni benedicendum supponant. Consulendus itaque illis Deus est, antequam judicium de ordinandis ferre præsumant: spiritum sapientiæ & intelligentiæ non ab alio, quam a Deo debent petere, qui dat omnibus affluenter, & spiritum suum super omnem carnem effunC dit, tantoque magis necessum est, ut spiritum istum a Deo petant, quanto ad Sacerdotum electionem magis necessum est, ut *vocentur a Deo tanquam Aaron*, & ij Deo grati sint qui ad Deum placandum ordinantur: (d) *quis enim hominum scit quæ sunt hominis nisi spiritus hominis, qui in ipso est?* (e) ita & quæ Dei sunt nemo cognovit, nisi spiritus Dei.

(a) 1. Regum 16.

(b) Genes. 27.

(c) Genes. cap. 48.

(d) 1. ad Cor. 2.

(e) Legatur Basilius in Ethicis 70. regula cap. 1. fusè. Fusius epist. 325. to. 2. pag. 1096. edit. Paris.

CAPUT TERTIUM

De iis quæ in examine quærenda sunt.

§. I.

Generalem divisionem omnium quæ in examine perpendenda sunt, continens.

I. JUre Cyprianus ordinandos probaturus, examinabat, *an congruerent illis omnia, quæ esse debent in his, qui ad Clerum parantur*: hæc enim verissima, & facillima est omnium, quæ in examine quæri debent, regula, ut ea omnia examinentur, & ab ordinandis exigantur, quæ ordinatis inesse debent: quemadmodum in probatione cujuslibet artificis inquiri solent, sine quibus peritus artifex dici nequit. Quœdam autem Ecclesia præscribit in Clericorum personis, ut legitimè & canonicè promotæ censeantur; quædam lex divina requirit sine quibus nec probabilis Clericus, nec Sacerdos Deo gratus ullus esse possit: natalium v. g. claritatem, quæ nulla vel hæresis paternæ, vel parentum quoad ipsam Clerici procreationem criminis infamia obscuretur, Ecclesia præscribit, vitæ sanctitatem divina lex sanxit. Quædam ad Sacerdotum dignitatem exiguntur, ut libertas, quædam ad conciliandam ordinato auctoritatem, & maturitatem judicii acquirendam, ut ætas legitima: quædam ad functionum obeundarum necessitatem, ut scientia sufficiens: quædam ex ipsius ordinandi examinatione ad oculum constant, ut scientia: quædam vero insuper testimoniis niti debent, & inquisitione præhabita muniri, ut ordinandi probitas, ac pietas; hæc omnia in quæstionem venire debent: & examen trahi ab examinatoribus, ut plena, suisque omnibus numeris absoluta examinatio habeatur, singula suis legibus judicanda ac perpendenda sunt: Alia ad Ecclesiasticas, alia ad divinas leges præsertim discutienda; uniuscujusque eruditio ad ordinis quem petit exercendi facilitatem, vel difficultatem tanquam adamussim expendenda est; eaque solum probari debet sufficiens eruditio, quæ muneri imponendo par fuerit, ea improbari quæ impar existat. Nec in Ecclesiæ leges, nec in divinam peccandum est, nec inutiles personæ, nec probrosæ admittendæ sunt; nec criminosæ, nec ignaræ; neque ij demum recipiendi, quos Apostolus (a) ad Titum, (b) & ad Timotheum, quos (c) Ecclesiastica, quæ fusè a Gratiano tractatur, regula excludit: inspicere publica privataque testimonia vitæ, morum, ætatis, disciplinæ, &c. necessum est: sed & ipsum ordinandum audire de seipso respondentem, ut & modestiæ periculum faciat, & pietatis experimentum præbeat, & criminum vel defectuum, si quæ orta fuerit, suspicionem eluat: sed maximè eum suæ scientiæ, atque industriæ specimen edentem attentius audire oportet, ut quam sit ipse ad sacros ordines ritè exercendos, populumque docendum utilis ac idoneus animadverti possit.

(a) 1. ad Tim. 3.
(b) ad Tit. 1.
(c) Gratianus a dist. 31. ad dist. 62.

§. II.

§. II.

In defectibus, vel criminibus inquirendis, quomodo se gerere debeant, tam examinator, quam ordinandus.

II. IN criminibus discutiendis non formulario jure, sed compendiaria cognitione agendum est, nec judiciorum ordinem anixè sequi, sed extraordinaria inquisitione veritatem eruere oportet: eamque nonnunquam, quam judicialis inquisitio criminis manifestationem non eruit, simplex & religiosa Episcopi, atque examinatorum adjuratio extorquet: *Multa enim*, ut docet (a) Constantinus Magnus ad Ablavium Præfectum Prætorio, *quæ in judicio captiosæ præscriptionis vincula non patiuntur, investigat, & promit sacrosanctæ religionis auctoritas*: itaque si quis de aliquo crimine accusetur, si quis ordinandi defectus proferatur, non solum testium, testimoniorum, ac probationum fides inspicienda est, sed ipsa quoque veritas, sagaci examinatorum consilio, & efficaci admonitione, una vel pluribus examinationibus prudenter habitis, ex ipso ejus qui ordinandus est ore, elicienda est: tenetur autem ordinandus defectum suum crimenque prodere si quod ordinationi obsistat, de quo in isto examine legitimè interrogatur. Expressa est Concilii Carthaginensis (b) quarti sententia, eum afferentis a Clero deponendum esse, qui ex pœnitentibus ordinatus fuerit, *quia se*, inquit, *tempore ordinationis non prodidit*. Videtur quoque idipsum indicare Martinus (c) Bracharensis in sua Canonum collectione, si vera est ea lectio quam quidam defendunt, juxta quam ij, *qui cum discuteren-*

(a) Constantinus Màgnus l. 1. C. Theodos. de Episc. judiciis.

(b) Conc. Carthag. 4. c. 68. al. 69. legetur dist. 50. can. ex pœnitentibus.

(c) Martinus Brachar. can. 84.

A *tur peccata sua, non confessi sunt, è Clero abjiciendi dicuntur*, quamvis alia lectio, ut de confessis peccata sua deponendis Canón loquatur, mihi verior esse videatur: eo præsertim argumento, quod Concilium (d) Nicenum, ad cujus nonum Canonem haud dubiè alludit Martinus Bracharensis, de confessis in ordinatione sua peccata deponendis loquatur; non autem de non confessis. Clarè quoque idipsum B docet Innocentius (e) tertius, qui de aliquo altera manu mutilato, qui insciente Episcopo Abbas promotus fuerat, interrogatus respondit eum, *quod cum pro tam enormi defectu ad sacros non possit ordines promoveri, & in promotione sua id tacuerit fraudolenter, ab Abbatiæ officio esse non immerito amovendum*.

(d) Concil. Nicenum c. 9.

(e) Innocent. 3. cap. exposuisti, de corpore vitiatis.

III. Eos autem defectus, eaque crimina manifestanda esse, diC xisse mihi men est, quæ (f) ab ordinatione repellunt: neque enim ab iis dispensari potest, nisi Episcopo saltem ad dispensationem obtinendam manifestentur: ut vult Concilium quintum (g) Mediolanense: imo & coram testibus quibusdam insuper manifestentur, si (h) Hostiensi creditur: tum quod sicut Episcopus ex jure non potest solus audire causam Clericalem, ita nec dispensare: tum quod nisi dispenD satio coram testibus detur, falsi coargui possit: quia afferenti se dispensatum esse, probandi onus incumbit, ex (i) Innocentii tertii responso Archiepiscopo Bisuntino: spontanea tamen defectuum vel criminum ejusmodi confessio, etsi ab omni impedimento non liberet, quinimo ejusmodi confessos, Concilium (k) Nicenum primum, Martinus (l) Bracharensis, Toletana (m) quarta Synodus, & alia plu-

(f) Lege Gloss. in can. ex pœnitentibus citato.

(g) Conc. Mediol 5. tit. de examinandi ratione toties citato.

(h) Hostiensis in cap. de scrutin. 15. q. 7. c. Episcopus.

(i) Innocent. 3. cap. fraternitati, de schismaticis.

(k) Concil. Nicenum 1. sup.

(l) Martinus Brachar. supra.

(m) Tollet. 4. c. 8. & 53.

ra indubitata testimonia repellendos (A) esse concludant: nihilominus & pœnam crimini debitam minuit spontanea ista confessio, & dispensandi occasionem præbet justiorem: sic enim in Concilio ([a]) Neocæsariensi statuitur, *ut qui admisit corporale peccatum, & hic postea ordinatus est, si confessus fuerit, quod ante ordinationem suam peccaverit, non quidem offerat, maneat autem in aliis officiis* διὰ τὴν ἄλλην σπουδὴν, *propter aliud ejus studium,* (B) seu propter vitæ bonæ studium, quod alias ostendit, conversionis nempe voluntatem quam sua confessione testatus est: quo proinde Canone docemur, eum qui ob crimina quædam, quæ confessus minimè fuisset, deponendus foret, ubi confessus fuerit, ei indulgeri, ut in ordine remaneat, dummodo a Sacerdotii functionibus abstineat. Eademque de causa Gregorius ([b]) primus cum Presbytero lapso *mitius* (C) *agendum* esse censuit, quia *commissum facinus facili dicebatur professione confessus*. Sed expressius circa ordines recipiendos dispensationem ipsam spontaneam hanc delicti vel defectus, confessionem promereri, docet Urbanus ([c]) secundus epistola ad Petrum Episcopum Legionensem: *Quia simpliciter*, inquit, *ad Sedem Apostolicam veniens, humiliter peccatum confessus es, quod Pontificii tui videbatur* (D) *officium impedire, videlicet quod ex matre non legitima procreatus sis, quam vivente propria uxore, pater tuus cognovisse dignoscitur: nos Apostolicæ consuetudinis gratia admonente, a cæteris quæ Sacerdotium impediunt criminibus, tam tui professione, quam fratrum testimonio, qui tecum sunt, immunem te cognoscentes, & vitam tuam religiosam audientes, ab hujus te peccati vinculo absolutum in suscepto Sacerdotali officio confirmamus.*

> ([a]) Conc. Neocæsarens. c. 9.

> ([b]) Gregorius Sabiniano Episcopo lib. 7. epist. 25. Vide etiam Prosperum lib. 2. de vita contemplativa cap. 7.

> ([c]) Urbanus 2. can. quia simpliciter, dist. 56.

IV. Quod autem attinet ad ea crimina vel defectus, quæ ordinationi minimè obsistunt (si qua tamen crimina non aliqua ratione ordinationi obsistunt) ea v. g. quæ pœnitentia creduntur expurgata, & quorum infamia omnino abolita est: nemini ea confitendi obligatio incumbit: quamvis ex Hostiensi referat glossa ([d]) Iuris Canonici, quod interrogatus speciatim de hujusmodi crimine respondere debeat, & dicere *se fecisse inde pœnitentiam*: quod mihi, præterquam in crimine quod vulgatum fuerit, minus videtur esse afferendum: ut pote ([e]) cum de iis criminibus quæ ipse pænitentia eluerit, & quæ publicè non prodierint, non censeatur interrogatus ab examinatoribus, nec mens eorum sit ea interrogare, quæ nec ad ordinationem impediendam valent, nec ab ipsis resciri præstat: occulta quoque crimina quæ irregularitatem non inducunt, nec ordinandum adstringunt ad dispensationem petendam, non mihi videntur necessario coram Episcopo & toto examinatorum cœtu promenda: dura enim esset ea lex, quæ non adstringeret. ut nobis ipsis alioqui apud omnes bene audientibus infamiam inureremus, quæ postea difficile elui posset: nec honorem prodere, nec infamiam nobis accersere videmur obligati, quia nec ad peccatorum ([f]) remissionem obtinendam ipsa prodere Christus obstrinxit. Consultum tamen esset ut apud unum ex examinatoribus vel alium quemcumque singuli ordinandi convenirentur, & de Sacerdotali ordine minimè subeundo, nisi se mundos esse, id est nullis graviorum criminum la-

> ([d]) Glossa citata.

> ([e]) Vide can. in summa dist. 50. & 15. q. 8.

> ([f]) Lege Chrysost. hom. 31. in ep. ad Hebreos.

laqueis irretitos agnorint, serio, graviter, & ferventer, lachrymis etiam, si fieri possit, ubertim manantibus, monerentur: conscientiæque ipsi suæ secreta apud eos deponerent, consiliumque salutare expeterent; cavereturque sedulò, ne dissimulatà ad tempus crimina, & occultata, in opprobrium Clericalis ordinis (si unquam hujusmodi homines, qui pravis habitibus illaqueati detinentur, ordinari contingat) tandem aliquando foris emergant, & majori impetu irrumpant: publicè etiam de gravissimo periculo commoneantur quod subibunt, si cum immunda conscientia ad sacros ordines accedant: & singuli postea conscientiam suam interrogent, animum tentent, ex præterita vita qualis reliqua futura sit, colligant, videantque apud se, an Clericali vitæ congruat, sed hac de re inferius.

V. Porro graviora crimina confessos ad sacros ordines minimè admitti debere docet Toletanum quartum Concilium, (a) *ubi scelera aliqua per publicam pœnitentiam se admisisse confessos*, ab ordinibus removendos statuit: itemque, (b) ubi inter eos qui peccata sua confitentur, distinxit, aliosque qui tantum se peccatores prædicarint, nulla manifesta scelera confitentes, quod ad Ecclesiasticos gradus docet posse pervenire; alios autem qui aliquod mortale peccatum perpetrasse publicè fassi sunt, quos quidem ad Clerum, vel ad honores Ecclesiasticos pervenire posse negat, quia se confessione propria notaverunt. Clarius vero & expressius Concilium (c) Valentinum primum in Gallia his verbis, *nec illud, fratres, scribere alienum ab Ecclesiæ utilitate censuimus, ut sciretur quicumque sub ordinatione vel Diaconatus, vel Presbyterii, vel Episcopatus mortali se crimine dixerint esse pollutos, a supradictis ordinationibus submovendos, reos scilicet vel veri confessione, vel mendacio falsitatis, neque enim absolvi in his potest, quod dictum in alios puniretur: cum omnis qui sibi fuerit mortis causa, major homicida sit*: quem Canonem ipsius Synodi epistola ad Clerum & plebem Ecclesiæ Forojuliensis, conquisitis aliis rationibus confirmat, (d) *Licet*, inquiunt Patres, *non ignoraremus multos verecundia, & nonnullos Sacerdotii suscipiendi metu trepidos (quæ utique signa sunt sanctitatis) falsa in se rejiciendo honoris causa dixisse: tamen quia omnium ferè ad ea, quæ sunt pejora proclive judicium est, & materies disputationum ex obtrectatione Sacerdotum Dei quæritur, sedit in Synodo, ut quisquis de se vel vera vel falsa dixisset, fides ei quem suomet testimonio confirmaret, haberetur: quapropter decretum est submovendos protinus esse ab eo gradu, quem ab omni scandalo liberum esse decet*. Insignia tamen in contrarium leguntur exempla: nam eodem tempore quo Concilium Valentinum habitum est, anno scilicet Christi 374. legimus (e) Ambrosium urgente populo ordinatum fuisse, cum tamen ut Episcopatus onus subterfugeret, impudicas mulieres ad se ingredi fecisset, ut speciem hominis impudici præ se ferret, & tormenta reis jussisset adhiberi, cum se pro crudeli ac severo judice, non miti Episcopo haberi vellet, ut docet Paulinus in ejus vita: quo etiam amplius (f) Synesii simulatio processit, qui ut Episcopatus onus humeris suis imponendum rejiceret, nec se uxorem dimissurum, nec se aliter

(a) Tolet.4.can. 28.

(b) Idem can.54. vide quoque Tolet.13. cap.10.

(c) Valent.1.can. 4.

(d) Idem ep. Synodali ad Clerum & plebem Ecclesiæ Forojuliensis.

(e) Paulinus in vita S. Ambros.

(f) Synes. epist. 105. ad Evoptium.

aliter doctorum quam Philosophi-ea dogmata de resurrectione corporum contra fidei nostræ veritatem haberent, publicè, sed fictè, ni fallor, contestatus est: maluitque incontinentis & infidelis opinionem in se admittere, quam Episcopatus sarcinam suscipere: quamvis renitentem eum Theophilus, & qui cum eo erant, ad Sacerdotium deduxerint (a) εὐθυβόλως δὲ μάλα στοχασάμενοι, ὡς ταῖς ἄλλαις τἀνδρὸς ἀρεταῖς ἕψεται καὶ ταῦτα τῆς θείας χάριτος B μηδὲν ἐλλειπὲς, ἐᾶν ἀνεχομένος, καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς ἐλπίδος, inquit. Evagrius, id est *rectè admodum de eo augurantes, quod hæ res alias virtutes sequerentur, divinaque gratia nibil pateretur in eo desiderari*, quæ spes illos minimè frustrata est. Verum nec horum judicia, nec illorum fictiones in exemplum proponenda quod imitemur: ne vel si priores imitemur, mendacii; si posteriores, temeritatis arguamur. Verum minima hoc tempore ea de re difficultas moveri potest, quo nempe non vi, non postulationibus, aut clamoribus populi, non Antistitum jussu solet ullus ad sacerdotia peti, vel ad ordines sacros, aut Ecclesiasticas dignitates: ideoque nullum necesse est ea comminisci, & sibi ipsi objicere crimina, quibus aditum sibi ad sacros illos ordines, vel dignitates intercludat.

(a) Evagr. lib. 1. hist. cap. 15.

VII. Quamvis autem usitatum non sit ut juramento obstringatur ordinandus, ad defectus suos, vel crimina revelanda, nisi ubi de crimine vel defectu præcessit suspicio, quod canonica purgatione, ut supra diximus, eluendum sit: quamvis pariter nulla anathematis pœna proposita ad veritatem enuntiandam adigi soleat ordinandus: non tamen dubium est, quin utroque

A modo, prout necessarium, vel expediens judicaverit, Episcopus revelationem criminis vel defectus eruere possit; cum enim inquirendi penes ipsum integra sit & omnibus numeris absoluta potestas, etsi judiciali ordine (quo (b) nemo testis nisi juratus admittitur, quo à (c) reo de veritate dicenda etiam in propria causa juramentum exigitur) nequaquam procedere soleat, ipsi tamen liberum est, ut B judicialem ordinem, & litis intentandæ formulas in ista inquisitione facienda pro libito sequatur: ideoque anathematis quoque pœna (qua inobedientes Ecclesiasticis magistratibus plecti possunt, ut qui Ecclesiam non audierint, pari cum Ethnicis & publicanis loco babeantur) ad veritatis revelationem examinandos potest cogere Episcopus; quam pœnam ab examinatoribus intentari in eos quorum parentes Clericum C in vincula conjecerint, vel occiderint, vel mutilarint, ut id coram fateantur, jubet Concilium Salisburgense Provinciale ab Everhardo Archiepiscopo habitum tempore Martini Papæ quinti, circa annum Domini 1420. cujus decretum jam non est in usu *Statuimus* (inquiunt hujus Concilii Patres) *ad terrorem malefactorum, ut omnes Episcopi Provinciæ* (d) *Salisburgensis, ac eorum Vicarii, quan-* D *do volunt, & debent suis temporibus ordines celebrare, committant expressè examinatoribus Clericorum ordinandorum sub anathematis interminatione, ut inter cætera persequenda, fideli diligentia perquirant, sub obtentu bonoris percipiendi a singulis ordinandis, ut si patres, avi, aut progeniores eorum usque ad quartum lineam ascendentem captivaverint, captivatum detinuerint, occiderint, aut mu-*

(b) Cap. 2. de testibus in 6. cap. quoties cap fraternitatis, cap. nuper & cap. tuis quæstionibus de testibus, & alibi.

(c) Cap. ex literis 32. de jurejurando. cap. dudum 54 §. licet de electione & alibi.

(d) Conc. Salisburgense, titul. de scrutinio.

mutilarint temerè Clericum aliquem in sacris ordinibus constitutum, & pro Clerico se gerentem: eum vero, quem in aliquo præmissorum affe-ctum, per aliquem ipsorum proge-nitorum usque ad lineam memoratam invenerint, si hujusmodi fa-ctum sit notorium, non admittant.

§. III.

Alias divisiones eorum, quæ in examine interrogari debent, complectens.

VIII. Quoquo vero modo Episcopus, & examinatores in hac inquisitione procedant, certe eniti debent, ut defectus omnes, majora crimina, & impedimenta canonica sciant, quibus qui irretiuntur ab ordinatione repellantur: probare quoque debent, utrum eæ virtutes ordinum candidatis insint, quæ Clericis inesse debent singulis, pro eo quem in Ecclesia ambiunt gradu: hinc Cyrillus Alexandrinus ([a]) in epistola sua Canonica, Episcopo præcipit, ut *si est ordinandus quidem Clericus, de vita ejus inquirat, & an uxorem habeat, an non. & quonam modo duxit & abstinuit, & si non est aliquis ex iis qui ejecti sunt a sanctissimo Episcopo, vel ex Monasterio, & si inculpatus inventus fuerit, ordinet.* Hinc Concilium Cathaginense ([b]) quartum, itemque vetus ([c]) ordo Romanus jubent, *ut qui Episcopus ordinandus est, antea examinetur, si natura sit providus, prudens, si docibilis, si moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, si semper suis negociis cavens, si humilis, si affabilis, si misericors, si literatus, si in lege Domini instructus, si in scripturarum sensibus cautus, si in dogmatibus Ecclesiasticis exercitatus, & ante omnia, si fidei documenta verbis simplicibus asserat. id est Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum verum Deum esse confirmans, &c.* Ubi nota in Concilio Carthaginensi de iis fidei articulis Episcopum ordinandum præsertim examinatum fuisse, de quibus quidam hæretici, qui tunc temporis Ecclesiam vastabant, Ariani, Manichæi, Origenistæ, Donatistæ, Pelagiani Ecclesiæ dicam impegerant: quam tamen de fide examinationem, quæ symboli Apostolici quædam declaratio est, nova adiecta interrogatione, retinendam Ecclesia censuit, eandem fere quam Carthaginense Concilium præscripserat. Observandum item ab Episcopo examinando in publico scrutinio non quæri, easne in se virtutes agnoscat, de quibus examinandum ipsum diximus, sed an eas sectari, & amplecti velit, hoc nempe modo, ([d]) *vis castitatem, sobrietatem, cum Dei auxilio custodire, &c.*

IX. Ad quædam vero capita omnem interrogationem a Conciliis revocatam legimus: Nannetense ([e]) quidem Concilium, *ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, institutionem, locum ubi ordinati sunt, si sint bene litterati, si instructi in lege Domini,* diligenter investigari, *ante omnia autem si fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant.* Concilium ([f]) Tridentinum ei fere per omnia consentit: docetque, *genus ordinandorum, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter investigari,* & examinari debere: quam divisionem per omnia retinent Pontificalis ([g]) Romani rubricæ; & variæ recentiores

(a) Cyril. alex. epist. ad quosdam Episcopos.

(b) Carthagin. 4. can. 1. refertur dist. 23. c. qui Episcopus.

(c) Vetus ordo Romanus in scrutinio Episcoporum.

(d) Vide Pont. Rom. 1. parte tit. consecrat. elect. in Episcopum, in examine.

(e) Nannetens. Conc. can. 11.

(f) Trident. sess. 23. cap. 7. de reformat.

(g) Pont. Rom. in Rubricis, de ordine.

res Concilio Tridentino constitutiones: nec ab ea fermè dissentit Concilium ([a]) Rothomagense, *quod ordinandorum genus, personam, membrorum integritatem, ætatem, institutionem, mores, ante actam vitam, doctrinam, & fidem diligenter investiganda præcipit: & utrum in his quæ ad exercendum ordinem pertinent, sint instructi: sed ante omnia, si possint expeditè & distinctè legere in Ecclesia, ac cantare, atque etiam scribere, ne postea sit omnibus manifesta eorum inscitia: deinde si provectioris sint ætatis rogandos vult de bigamia, de titulo patrimoniali, &c.* Quod autem patriam Nannetense interrogari præcipiat, notat ([b]) Glossà id fieri, quod patria aliquem vel commendet, vel dejiciat: *Unde*, inquit, *propter patriam* ([c]) *charius vel vilius emitur mancipium.* Rectius autem, ni fallor, patria quæritur, ne quis alterius diœcesis a non proprio Episcopo sine literis dimissoriis postulet ordinari: & ut Clericis ordinandis convenientius Ecclesiasticus titulus in ordinatione assignetur; vel Ecclesiæ indigenti Clericis aut Sacerdotibus, commodius succurratur, juxta Tridentini placitum, quod neminem vult ordinari nisi Ecclesiæ necessitas, vel utilitas postularit: deinde quod eum qui in urbe natus fuerit, difficile se vico cuidam adscribi patiatur, & vicaneus origine, facilius se vico cuidam adscribi patiatur, & vicaneus origine, facilius se vicis addici ferat. Denique quod unusquisque suæ patriæ Clero, in qua mores ejus noti, & explorati, quantum fieri potest, & ubi cætera sunt paria, convenientius addicatur, per institutionem autem Concilium Nannetense titulum Ecclesiasticum, cui adscribendus est

A ordinandus, intelligit, secundum ([d]) Glossam ([e]) Campanillam, & alios: etenim de educatione mox differit: Itaque ne eandem rem repetiisse frustra dicatur, satius est, ut ad scriptionem alicui Ecclesiæ (quæ etiam ([f]) institutio dici solet) hoc nomine significari velimus, non autem educationem & instructionem.

X. Concilium vero ([g]) Tridentinum generis nomine parentes
B intelligit, personæ ejus integritatem, libertatem &c. institutionis similiter titulum Ecclesiasticum, cui quis adscriptus est, vel certè educationis & instructionis rationem: cætera vero quæ in ordinando examinari mandat; satis ipsa per se nota sunt. Specimen vero examinis, prout a Concilio Tridentino præscribitur, hoc erit: ut primum, quinam sint parentes cujusque ordinandi inquiramus, præser-
C tim an Catholici vel hæretici, & an de legitimo matrimonio ordinis candidatum procrearint: tum de persona quæratur, & inspiciatur, an ipsa aliquo necessario membro mutilata sit, an insigniter deformis, itaut horrorem ingeneret, an morbo aliquo impediente promotionem inecta sit, &c. Deinde videatur an legitimam ætatem attigerit, qui sacros ordines petit, idque tum ex inspectione conjician-
D tur, tum ex testimoniorum fide comprobetur: præterea educationis ratio exploretur, an apud hæreticos potissimum, vel hæreticorum scholis quis diutius versatus fuerit, an liberaliter, & ingenuè quis educatus sit, &c. titulus quoque tam Ecclesiasticus, cui quis adscribendus est, quam patrimonialis discutiatur, qui ad vitæ sustentationem, in defectum sufficientium redituum Ecclesiasticorum exigitur: tum mores,

(a) Rothom. Conc. tit. de Episcoporum officiis, num. 6.

(b) Glossa in c. quando, v. patriam, dist. 24.

(c) L. quod si nolit §. qui mancipium ff. de ædilit. edicto.

(d) Glossa v. institutionem, ibidem.

(e) Campanilla in diversis juris Canonici rubricis cap. 1. num. 3.

(f) Tit. de institutionibus lib. 4. decret. & 6. & cap. ad hæc, de officio Archidiac. & alibi.

(g) Trident. supra.

res, seu ordinandi inclinatio, propensioque naturalis, habitus, anteacta vita, & cætera discutiantur, modestia uniuscujusque, verecundia, & prudentia, ex ipsorum vultu responsisque colligantur, iisque testimonia aliorum conferantur: denique doctrina ex responsis, fides ex uniuscujusque professione eliciatur: cauteque prospiciatur ne vel imperiti, vel de fide malè sentientes, in Doctorum, ductorumque populi Christiani album referantur.

XI. Aliam fere rationem examinandi Concilium utrumque Coloniense videtur innuisse: nam Coloniense ([a]) primum habitum anno 1536. summatim omnia examinationis capita complectitur, dum monet ut examinatores *despiciant de ordinandorum ætate, vita, scientia, & affectu*: quæ singula ([b]) posteà capita sigillatim expendit, & exponit: Cujus vestigiis insistens alterum Coloniense ([c]) Concilium anno 1549. celebratum statuit, *ut, ne quis ad sacrorum ordinum perceptionem admittatur, nisi diligenter examinatus, de fide quam teneat, de affectu quo ducatur ad petendos ordines, de scientia quæ sufficiat ad ordinis quem petit ministeria explenda, de moribus ordinem decentibus, de ætate legitima*. Cum enim præsertim cavendum sit, ne vel præmatura sit ordinatio ante ætatem legitimam, vel sacrilega, ob malum aut indebitum finem, vel vitiosa, ac noxia ob indignum, seu moribus, seu scientia promotum: ideo jure ad hæc quatuor capita, ætatem, affectum, scientiam, & probitatem, omnia revocari possunt, quæ in examine quærenda sunt: videturque prædicta enumeratio Concilio ([d]) Lateranensi sub Alexandro tertio consona esse, a quo *in sacris ordinibus, & ministeriis Ecclesiasticis, & maturitas, & morum gravitas, & scientia literarum inquirenda* dicuntur.

([a]) Concil. Coloniense 1. parte 1. cap. 17.

([b]) Ibidem cap. 18. 19. 20. 21.

([c]) Coloniense 2. tit. de altero medio ad conseq. reform. cap. 1.

([d]) Concil. Lateran. sub Alexandro cap. 3.

§. IV.

Vultus, gestus, habitus, incessus Ordinandorum ab examinatoribus observanda sunt.

XII. Quæ autem sigillatim pro unoquoque ordine ac gradu sint nullibi fusius, uberiusque quam in Provinciali quinto Mediolanensi ([e]) explicatur, ideoque ea omnia lectoribus judico ob oculos ponenda esse, quæ in eo Concilio ea de re statuuntur: ita tamen ut nostræ interdum admonitiones ipsius Concilii: verbis subjiciantur, vel confirmationis, vel explicationis causa. Primum ergo a Concilio isto Mediolanensi præscribitur, ([f]) *ut cum quis in examen venerit, ejus vultus, & habitus corporis, & vestitus & incessus, & gestus, & sermo inspiciatur diligenter*. Congruit equidem hæc Mediolanensis constitutio magni illius Ambrosii Mediolanensis olim Episcopi sententiæ, ac exemplo, cujus quæ fuerit mens in deligendis Clericis hæc ipsius verba demonstrant, ([g]) *Meministis filii, quemdam amicum, cum sedulis se videretur commendare officiis, hoc solo tamen in Clerum a me non receptum, quod gestus ejus plurimum dedeceret: alterum quoque cum in Clero reperissem, jussisse me, ne unquam præiret mihi, quia velut quodam insolentis incessus verbere, oculos feriret meos, idque dixi, cum redierint * post offensam muneri: hoc solum excepi, nec fefellit sententia, uterque enim ab Ecclesia recessit, ut qualis incessu pro-*

([e]) Concil. Mediol. 5. infra. Vide etiam Concilium Mediol. in constitut. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacrament. Ordin. & quicunque Ecclesiast. cum.

([f]) Concil. Mediol. 5. constit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

([g]) Ambros. lib. 1 de offic. cap. 18.

* *redderentur*.

X

prodebatur, talis perfidia animi demonstraretur: namque alter Arianæ infestationis tempore fidem deservit: alter pecuniæ studio, ne judicium subiret, Sacerdotem se nostrum negavit. Similem ex vultu conjiciendi rationem, (quamquam ad has res se non a natura comparatum esse scribat, sibi accidisse refert (a) Nazianzenus circa Julianum, qui posteà Imperator & apostata factus est, *Neque enim*, inquit, *mihi boni quicquam significare, aut ominari videbantur cervix non stata, humeri subsultantes ad æquilibrium subinde agitati, oculus insolens, & vagus, furioseque intuens, pedes instabiles, & titubantes, nasus contumeliam & contemptum spirans, vultus lineamenta ridicula idem significantia, risus petulantes & effrænees, nutus & renutus temerarii, sermo hærens, spirituque concisus, interrogationes stultæ, & præcipites, responsiones nihilo his meliores, aliæ in alias insultantes, nec graves & constantes, nec eruditionis ordine progredientes*. Tales si quis ordinum candidatos reperiat, non malè forte rejiciet, quamvis adhibenda sit ea in re mica salis; nam fallax aliquando ea est, quæ ex vultu petitur conjectura, cavendumque, ne quod de se dicebat (b) Philopœmen, ordinum candidati deformitatis suæ immeriti pœnas luant; neve fortè si ex inspectione personæ citius judicemus, hoc nobis respondeatur, quod olim Sanctus (c) Gregorius Turonensis sibi cognomini Summo Pontifici, in tam parvo corpore tantam cœlestium donorum ubertatem miranti, dixisse fertur, *Dominus fecit nos, & non ipsi nos*, vel quod olim divinatori cuidam de variis criminibus Socratem incusanti dixisse narratur Socrates, talis quidem eram nisi me in melius philosophia reformasset.

(a) Greg. Naz. orat. 2. in Julianum.

(b) Plutarchus in Philopœm.

(c) Vitæ S. Gregor. Turon. per Clericos Turon. descriptæ cap. 20. apud Sur. 17. Novemb.

XII. Non vanum tamen est hæc omnia in ordinandis observare, gestum, scilicet, habitum, incessum, &c. si enim, ut refert Chrysostomus, (d) *cum quis spiritualiter vivit, hujus habitus ipse, & incessus, & verba, & actus, & omnia prorsus audientibus prosunt*, quia nempe ea omnia modestiæ, honestatis, ac prudentiæ regula in spiritualiter viventibus definiuntur; an non eadem Sacerdotum lex esse debet, ut quod de Summo Sacerdote antiquæ legis dictum olim fuit; hoc de nostris Sacerdotibus verius dicatur, in ipsis omnia esse vocalia, omnia ad exemplum, & normam? Alia quoque ratio subest ob quam vultus, incessus, gestus, & similia in persona examinanda notari debeant, ut scilicet personæ integritas notetur; ut examinetur v. g. num qui ad ordines accedit, insigniter claudicet, num oculo canonis privetur, num pollice, vel aliquo necessario digito careat, num arentibus brachiis, vel morbo aliquo correptis sacram hostiam populo ostentare non possit, cæteraque similia observentur, quæ ab unoquoque ordinando canonica lex requirit; unde in statutis Synodalibus (e) Ecclesiæ Trecensis collectis a Joanne de Bracque Episcopo Trecensi, regnante Carolo sexto Francorum Rege legimus constitutum, *ut quando Diaconi aut Presbyteri ordinandi sunt, induti debeant stare coram Episcopo ordines celebraturo, & Capellanus Episcopi, vel cui Episcopus commiserit aut jusserit, eorum manus intus & exterius debeant inspicere diligenter ne in ipsis aliquid enorme, vel indecens habeant, quod postmodum possit*

(d) Chrysost. præf. in epistola ad Philemonem.

(e) Statuta Synodal. Ecclesiæ Tercensis apud Bochel. lib. 3. decret. Ecclesiæ Gall. tit. 2. cap. 48.

sit scandalizare populum intuentem, & si deformitatem, vel impedimentum habuerint ordinari non debeant: verum satius erit, ni fallor, ut Episcopus vel examinatores ab Episcopo deputati, inter examinandum, id inspiciant, quam ordinationis tempore: ne cum in procinctu aliquis jam jam ordinandus stare videtur, majori cum ignominia expellatur, & inquisitio ista minori cautione, præcipitantiusque quàm deceat, habeatur.

§. V.

De orandi methodo examinetur ordinandus.

XIV. Pergit vero Concilium quintum ([a]) Mediolanense citatum, ea recensere, quæ antequam de ullo examen, experimentumvé fieri incipiat in examinatorum confessu Cancellarius referre debeat de examinandorum vita, natalibus, titulo, &c. quæ testimonia, visa, audita, recognita, & examinata, Cancellario reddi debere demonstrat, qui ea in Codicem certum summatim ea de re scriptum referat, quem in Archivio Episcopali asservet: quod supra Cancellarii Ecclesiastici munus obiter tetigimus. Tum examinandi formam ab examinatoribus servandam præscribit, qua de re infra: quibus præmissis, quid ab unoquoqué, qui ad quemcumque in Ecclesia gradum, officium, vel beneficium probandus est, interrogandum sit, nobis explicat: eamque examinis omnium rationem institui jubet, *ut primo de toto vitæ statu, genere, patria, domiciliove ejus quæratur, qui examen subit: an impedimentum aliquod habeat, quo irretitus vel initiari, vel beneficium Ecclesiasticum, cujus nomine experimentum fit, vel prædicandi munus, vel confessiones audiendi suscipere, ac exercere non possit: quo impedimento, si quis etiam occultè alligatus tenetur, id planè Episcopo saltem patefaciat, ne quisquam illlegitimè vel initietur, vel beneficium consequatur, vel aliud munus suscipiat geratve: an in orationis sanctæ studio, usuque versatus, quibus meditationibus instructus Deum tacitus oret: quis orationis modus: qui illius fructus, quæve utilitates: quot quibusve partibus illa constet: quæ regulæ præparationis ad orationem, & cætera multa ejusdem generis, prout prudens, piusque examinator, pro ratione aut personæ, de qua quæritur, aut causæ, ob quam fit examen, opus esse videretur.*

([a]) Concil. Mediol. 5. supra.

XV. Optima quidem omnium examinum regula, quæ & impedimenta removet, & pietatem ad omnia necessariam Ecclesiasticæ ordinationis, vel functionis officia instillat, an verò & qua ratione impedimenta canonica, revelare debeat ordinandus, antea sufficienter docuimus. Quod autem in omni examine, sive ad gradum, ordinemve quemcumque Ecclesiasticum, sive ad quodvìs officium beneficiumve, de studio orationis, debeat sedula gravisque interrogatio fieri, nullùs est, ut existimo, qui non id vel sponte fateatur, si nempe attentius cogitaverit, Clericum ad orandum pro populo præsertim constitui; ejusque proprium munus esse in iis versari, quæ sunt ad Deum, ([b]) ut docet Apostolus: si cum Origene ([c]) recognoscat, Pontifices, & Sacerdotes ad imitationem Mosis, & Aaron non debere descendere de tabernaculo Domini: Sacerdotique Ecclesiæ incum-

([b]) Ad Hebr. 5.
([c]) Origenes homil. 6. in Leviticum.

bere, *orare indesinenter ut vincat* A *populus, qui sub ipso est, hostes invisibiles Amalechitas, qui sunt dæmones impugnantes eos qui volunt piè vivere in Christo*. Si cum Hieronymo ([a]) duo genera Christianorum constituta esse sciat, quorum unum, puta Clericorum *mancipatum divino officio, & deditum contemplationi, & orationi ab omni strepitu temporalium cessare convenit*. Si cum ([b]) Cypriano meminerit, *singulos divino Sacerdotio* B *honoratos, & in Clerico ministerio constitutos, non nisi altari, & sacrificiis deservire, & precibus atque orationibus vacare debere*. Si cum ([c]) Chrysostomo εὐχῆς χάρισμα, *precum donum* proprium Diaconi esse fateatur; cum ([d]) Ambrosio Sacerdotum Ecclesiasticorum regulam esse, *ut pro omnibus supplicent*: cum ([e]) Justiniano Clericos *ad orandum pro populo* in ordinatione *destinari*; cum Prospe- C ro ([f]) *Ecclesiarum principes vitæ contemplativæ posse, & debere fieri sectatores*: si tandem cum Gregorio ([g]) Nysseno recolat, orationem dici κορυφάφαίον τοῦ χόρου τῶν ἀρετῶν *antistitam chori virtutum omnium*, a ([h]) Macario vocari κεφάλαιον πάσης σπουδῆς ἀγαθῆς *totius boni studii caput*: a ([i]) Chrysostomo similiter κεφάλαιον ἀγαθῶν, *caput bonorum*; hæc enim & alia ejusmodi quicunque animo com- D plectentur, non inficiabuntur, quin sapienter omnino, in cujuscumque examine, ad quodcumque Ecclesiasticum gradum, vel officium, basis ac fundamentum orationis studium, ac scientia statuatur: adeo ut quemadmodum pia omnis actio ab oratione incipere consuevit, ita & quodlibet examen Ecclesiasticæ personæ de orationis disciplina primum fiat.

(a) Hieron. ad quemdam Levitam, refertur 12. quæst. 1. c. duo sunt.

(b) Cyprianus epist. 66.

(c) Chrysost. in c. 8. ad Rom.

(d) Ambros. in 1. Thimoth. 2.

(e) Justinian. Novell. 37. cap. 1.

(f) Prosper lib. 1. de vita contemplat. cap. 13.

(g) Nyssenus de scopo Christian. tomo 2.

(h) Macarius homil. 40.

(i) Chrysost. orat. 1. de orand.

§. VI.

Scientia, & eruditio Ordinandi tentanda est, & quomodo, & quæ, ubi etiam alia passim sparguntur.

XVI. His perquisitis, inquit prędictum Mediolanense ([k]) Concilium, *examinatores ad scientiæ, eruditionisve experimentum descendunt, ut autem ij certam sibi formulam proponant, qua illorum qui examinantur, & literarum doctrinam, & vitæ Clericalis disciplinam, & rei Ecclesiasticæ peritiam experiantur: in omni experimenti, examinisve ratione, sacris Bibliis, Catechismo Romano in primis, Concilio Tridentino, sacrorum Canonum decretis, & aliis Pontificiis constitutionibus, Synodisque cum Provincialibus, tum Diœcesanis utantur, unde suas interrogationes hauriant, quibus prout est illorum ingenii captus, explorent eorundem & scientiarum, & Ecclesiasticarum rerum notitiam atque usum*: Prudens sanè consilium ut simul de scientia grammaticali, & Ecclesiastica tentetur ordinandus. qui grammaticè ita nosse debet, ut Ecclesiastice sciat. Quæ verò mox sequuntur examinatoribus, legis loco esse possunt, næ tempus inutiliter terant, qua de re infra. Aliud examinatoribus consilium præscribitur præsenti tractationi consentaneum, ut nempè *speciatim longè plura atque adeo pauciora prudentum examinatorum, ac præsertim Episcopi, ejusve, qui examini pręest judicio relinquantur, & pro eorum captu, qui ad examen accedant: & pro ordine, quo quis initiandus est; & pro ratione locorum quo mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur*. *Qui vero* ea-

(k) Concil. Mediol. ibid.

earum rerum, quæ certis interrogationibus demonstrata in hac instructione continentur, se minus eruditos ostenderint: eos Episcopus admoneat, ut diligenter in posterum is doctrinis incumbant: atque harum ipsarum rerum in primis peritiam, & scientiam percipere studeant: itaut cum visitationis munus, aliave eorum studii, & progressus in literis recognitio adhibebitur, rectè periteque omni eo doctrinæ genere instructi comperiantur.

(a) Concil. Mediol. 5. ibid.

XVII. Sequitur ibidem, (a) *ac primo quidem eum de quo examen faciendum est, legere examinatores jubeant, quod experiendo videant, an ille rectè explicateque legat, post si ordinis, aut recognoscendæ Clerici cujusquam in literarum studio progressionis causa experimentum fit, Grammaticorum more verborum constructionem proponant, quo in genere si quid is erret, labiturve, ita ut ne pro Grammaticæ quidem ratione illorum usum, peritiamve teneat, ne propterea eum interturbent, interpellentve, aut impediant, quominus ad propositum Grammaticæ instructionis modum redire possit. Tum verborum, quæ legerit construxeritve sensum ab eo quærant: quem ut rectè eliciat, atque exprimat, quod ei legendum proponunt, ejusmodi sit, quo tota scientia sensusque perfectus concludatur, nihilque in se habeat, quod sub historiæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, consequentive alio capite explicatio existat; deinde ad alia graviora ejus doctrinæ disciplinæve experimenta examinatores progrediuntur.*

(b) Concil. Mediol. 5. ibid.

XVIII. Pergit deinde prædictum (b) Concilium; & ab iis qui vel primam tonsuram, aut minores ordines suscepturi sunt, quærendum jubet, an aliquo impedimento Canonico irretiti teneantur: quæ singula impedimenta Canonica recenset, de quibus nos alio loco dicemus: speciatim quoque ab ordinando quærendum monet, *An stipendium belli fecerit, unde cædes hominum exstiterit, an judicis criminalis in foro laicali officium gesserit, an sententiam capitis tulerit, an criminis, cujus nominis quis damnatus sit, acta, sententiam, testificationesque dictavit, aut conscripserit, an in eo Procuratoris Advocatique fiscalis munus administrarit, aliaque exercuerit unde irregularitatis maculam contraxerit*; hæc insuper investiganda monet, *cum quis ordinem aliquem suscepturus ad examen venit, quamdiu est, quo ordinem alium suscepit: ut nemini ad altiorem gradum pateat ascensus, nisi in singulis aliis inferioris ordinis gradibus congruo temporis spatio perstiterit, ad præscriptum* (c) *Tridentinæ sanctionis: an vim & naturam, mysteriaque ordinis, quem suscepturus est, norit; an item ritus ac cæremonias, quæ ex libro Pontificali adhibentur, cum initiantur: an eorum item significationes sanctiores: an sacrarum vestium, quibus induuntur mysteria item, & significata: an functionum notitia habeat ordinis quoquisque initiandus est: an earum usum exercitationemque rectè teneat, cum in literis, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.*

(c) Trident. sess. 23. de reform. cap. 11.

XIX. Plura hac sanctione valde utilia ac necessaria statuuntur, quibus perversa quorundam consuetudo convellitur, qui contenti de literarum sæcularium peritia eos interrogasse, qui ad ordines sacros examinandi conveniunt, de sacris fun-

functionibus & myſteriis noſtræ religionis quaſcumque interrogationes omittunt, quaſi verò non Chriſtianæ religionis Doctores, ſacrorum Myſtę probarentur, aut parum intereſſet unumquemque ſui ordinis, ſuæque functionis gnarum, vel ignarum ordinari, & populi duces in iis in quibus cæteris viam præire, ac lucem præferre debent, cæcos eſſe. Fateor equidem optimum eſſe, ut ſæcularis literaturæ non omnino imperiti ſint, qui ordini Sacerdotali adſcribuntur, norintque Sophiſticas mundanorum hominum ſtrophas arguere, interrogationes ſtultas eludere, eorumque faſtum retundere. Fateor omnino indecorum eſſe, imo periculoſum, ſi latine neſciant, qui Latina lingua precantur, Latina lingua ſacrificant, Latina lingua publice legunt, cantant, baptizant, abſolvunt, divinaque omnia noſtræ religionis myſteria perficiunt. At multo abſurdius eſt, multo Eccleſiæ Dei pernicioſius, ſi muneris ſui ignari ſint qui ſacris ordinibus initiantur: prætermitto quod eum qui linguas illas apud doctos uſitatas neſciunt, ſibi minimè videntur docti, atque ſapientes, ideoque de acquirenda neceſſaria ſibi ſcientia cogitant: ii vero qui linguas doctiorum hominum callent, & ſæculari ſcientia imbuti ſunt, ſuperbiæ typho nonnunquam tumeſcunt, nihilque ſibi deeſſe ſuſpicantur, cæteraque alia, quæ ſui officii ſunt, addiſcere contemnunt: quippe cum (a) ea ſit divinæ ſcientiæ conditio, ut inſtar grani ſinapis minor omnibus diſciplinis primo appareat, tum flaccidis aliis & marceſcentibus in arborem creſcat; id inquam prætermitto, quod tamen maximi momenti eſt: nam exinde accidit, ut ſæcularium literarum imperiti, ad ea quæ ignorant addiſcenda magis dociles ſint, & cum ingenio ſuo nòn ita fidant, aliorum conſilia nequaquam aſpernentur. Sed per me licet, ut hujus rei nulla habeatur ratio; hoc vero procul dubio animadvertendum eſt, quam gravia ex ignoratione Sacerdotalis officii accidant mala; puta temeratio Eccleſiaſticæ ordinationis, cæremoniarum violatio, Sacramentorum prophanatio ſacrilega, ſuo effectu caſſa aliquando eorumdem collatio, privatus ſua expectatione populus, Chriſtianæ religionis deformatio, animarum ruina: hæc omnia qui ritè penſaverit, nunquam committet, ut officii ſui ignaros, quantumvis ſæcularium literarum peritos, Sacerdotali ordini adſcribendos ducat.

(a) Lege Hieronym. lib. 2. comment. in cap. 13. Matth.

XX. Maximam adeo veteris Eccleſiæ antiſtites adhibebant cautionem, ut nonniſi ſui officii peritos Clericos ordinationi admoverent: in hoc examinis ipſorum cardo vertebatur: hoc ſedulo ſatagebant: linguarum cognitio vix primis iſtis ſæculis alicujus erat momenti: tunc enim ferè totus Occidens Latinè, Oriens Græcè, vel loquebatur, vel certè intelligebat: ex Orientalibus Latinam, ex occidentalibus Græcam linguam nonniſi pauciſſimi, callebant: totum itaque vel ferè totum examen ordinandorum in diſcutienda uniuſcujuſque in ordine ſuo peritia verſabatur. Dionyſius Eccleſiaſticæ (b) Hierarchiæ ordines proſequens, Myſteriorum cognitionem, ac ſcientiam iis, qui ſacris ordinibus initiati ſunt, propriam facit, eiſque peculiariter adſcribit, (c) τὰς ἱερὰς ἐπιστήμας, *divinas ſcientias*: pro uniuſcujuſque ordinis perfectione Myſteriorum inſpectionem, ac contemplationem mamajorem minoremve attribuit. Idem quoque (d) epiſtola ad Demophilum

(b) Dionyſ. toto fere cap. 5. Eccleſiaſt. *Hierarch.*

(c) Idem cap. 6.

(d) Idem epiſt. ad Demophilum.

lum Sacerdotem Mysteriorum nostræ religionis ignarum, qui divina rituum sacrorum significata, & augusta sacræ legis arcana populo explanare nescierit, non ἱερέα id est *Sacerdotem* habendum esse censet, sed δυσμαθοῦν, δόλων, ἐμπαικτὴν ἑαυτοῦ, καὶ λυκόν, *inimicum, fallacem, irrisorem sui, lupumque;* Qui itaque in ordinem Sacerdotalem talem inducunt, ii ex mente Sancti Dionysii in ovile Dominicum non pastorem sed lupum immittunt, non ovium Dominicarum custodem, sed deprædatorem, non fidelem servum, & prudentem, sed fallacem, ac ridiculum fraudatorem.

(a) Clemens Alexand. lib.2. stroma. pag. 406. & lib.1. pag.285.

XXI. Clemens (a) Alexandrinus Mystarum esse docet Mysteriorum causas notas ac perspectas habere, eosque, & per Phylosophiam, quam a Deo hauserint, aptos esse debere ad inquirendam sacrorum disciplinam ostendit: eadem fere plures alii ex antiquis Patribus: sed ut, quod nostri instituti pars est præcipua, hic urgeamus: videamus quid Cyprianus Lectorem Subdiaconumque probaturus exquisierit, quid præsertim discusserit; Saturo se, cum eum exploraret ad Lectoratus gradum, (b) *die Paschæ semel atque iterum lectionem dedisse: Optatum verò inter Lectores Doctorem audientium*, a se factum testatur, cum prius examinasset, *an congruerent illis omnia quæ esse debent in his qui ad Clerum parabuntur*. Nulla hic sæcularis literaturæ cognitionis mentio; in suoquisque ordine probatur, num functioni suæ idoneus, num ministerio aptus sit. Aurelianense secundum Concilium similem examinandi rationem instituendam tradit, (c) *Presbyter*, inquit, *vel Diaconus, sine literis, vel si baptizandi ordinem nesciat, nullatenus* A *ordinetur*. In Concilio Toletano octavo circa tempora Martini Papæ primi, regnante in Hispania Recessuintho Rege, (d) *sollicitè constituitur atque decernitur, ut nullus cujuscumque dignitatis Ecclesiasticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Psalterium vel Canticorum usualium, & Hymnorum, sive baptizandi perfectè noverit supplementum: illi vero qui jam honorum dignitate funguntur, hujus* B *tamen ignorantiæ cæcitate vexantur, aut sponte sumant intentionem necessaria perdiscendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti: absurdum siquidem est eos, qui cæteros simpliciores & laicos habent docere (quibus & disciplinæ & vitæ debent esse quoddam speculum) ad alicujus ordinis vel dignitatis promoveri statum, qui legem ignorant, nec literarum saltem mediocritate sunt insigniti:* C * *nullus igitur ad sacra mysteria tractanda veniat indoctus, lotus aliquis, aut ignorantiæ tenebris cæcutiens, sed solus accedat, quem innocentia, & literarum splendor reddunt illustrem: aliter ordinaturis & ordinandis imminet in posterum Dei, & ejus Ecclesiæ vindicta*.

(b) Cyprianus epist. 24. ad Clerum.

(c) Aurel.2.c.18.

(d) Tolet. 8. c. 8. juxta editionem Garsiæ.

* Hæc posteriora verba obscura sunt, & absunt à quibusdam editionibus.

XXII. Gregorius quoque Summus Pontifex eandem sententiam secutum se ostendit dum ait, (e) *sed nec Joannem Presbyterum Psal-* D *morum nescium præsumpsimus ordinare, quia hæc eum res minus sui profectò habere studium demonstrabat*. Rectè: quis enim sui eum studiosum credat, qui sui officii addiscendi negligens fuerit? septima Synodus (f) Psalterii cognitionem in Episcopo ordinando requirit, ut ab ipso in omnem postea Clerum derivetur. Justinianus (g) non solum in Episcopo sacræ oblationis, baptismatis, aliarumque pre-

(e) Greg. 1. lib. 4. indict. 14. epist. 45. Andreæ Scholastico.

(f) Septima Synodus can. 2.

(g) Justin. Novel. 137. in præf.

precum ſcientiam requirit, ſed id A videtur in cæteris inferioris gradus Clericis requirere, dum ait, ([a]) *ſe literas ignorantes nullum ordinem ſuſcipere velle Clericorum videlicet, Presbyterorum, & Diaconorum, tam ſacras orationes docentium, quam Eccleſiarum, & Canonum legentium libros*. Cur enim illiteratos ab ordinibus arceat rationem ſubdit, quia conſtituti in ſacris ordinibus ſacras orationes docent, Eccleſiæ leges promulgant, B Canonicos libros legunt, ad quæ Officia nonniſi earum rerum periti debent aſſumi. Appoſitè omnino & ad propoſitum Rhemenſe Concilium ſecundum regnante Carolo magno ſtatuit, ([b]) *ut quicumque ad gradus Eccleſiaſticos condignè aſcendere voluerit, unuſquiſque intelligeret, qualiter ſecundum poſſibilitatem intellectus ſui, in eo gradu, ubi conſtitutus eſt, Deo militare, & ſeipſum valeret cuſtodire*. C Conſentaneè cui conſtitutioni decernit Hincmarus Rhemenſis in capitulis ad Presbyteros parochiæ ſuæ datis anno 852. ([c]) *Ut unuſquiſque Presbyterorum, expoſitionem Symboli, atque Orationis Dominicæ, juxta traditionem Orthodoxorum Patrum, plenius diſcat; præfationem quoque Canonis, & eundem Canonem, &c.* ([d]) *Pſalmorum etiam verba, &c. & ſermonem Athanaſii de fide, cujus initium eſt, quicumque: & ſcrutinium, & omnem ordinem baptizandi*: per ſcrutinium D autem intelligit, ni fallor, examen illud, quod de præcipuis fidei articulis in Concilio Carthaginenſi ([e]) quarto dictatum eſt, cui non multum abſimile eſt, id quod in ordinatione Epiſcoporum etiam num inquirendum præſcribitur.

([a]) Idem Novel. 6. cap. 4.

([b]) Rhemenſ 2. c. 3.

([c]) Hincmarus capitulo 1. capitularium anni 852.

([d]) Idem cap. 2.

([e]) Concil. Carthag. 4. can. 1.

§. VII.

Quænam ſpeciatim in candidato Tonſuræ Clericalis examinanda, inquirenda, inveſtiganda ſint.

XXIII. VErum ne plura fruſtra adducamus in rei adeo evidentis probationem, neve ea nobis præripiamus, quæ ad ordinandorum ſcientiam exponendam alio loco nobis dicenda erunt. Videamus quid peculiariter in examine ad Tonſuram ac reliquos ſingulos ordines inquirendum (quamvis aliqua interdum ex iis quæ in examine inferioris ordinis præſcribuntur ab initiandis ſuperiori ordine prudenter quæri poſſe præmoneat) præfigat Mediolanenſe quintum, cujus explicationi inhæremus: ([f]) *De iis*, inquit, *qui prima Tonſura initiandi ſunt, quæratur, & inveſtigetur, primum quam ob cauſam fieri velint; an ſæcularis judicii vitandi cauſa initiari curent; an contentioſis litibus implicati, an rixam, ſimultatemque exerceant, quod item artificium teneant: quave in arte, quove in vitæ genere hactenus verſati ſint; an tales ſint, qui ſpem præbeant Eccleſiæ miniſtros utiles ſe fore; a quo Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro inſtituti ſint Clericalis vitæ modum; an legere, & pronuntiare, & ſcribere norint; tum in utroque genere de iis periculum fiat, an doctrinæ Chriſtianæ præcepta inſtitutaque ſciant, an Epactæ intelligentiam habeant, præterea an Sacramentum Confirmationis ſuſceperint.*

([f]) Concil. Mediolan. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

XXIV. Tota iſta conſtitutio Mediolanenſis explicatio quædam eſt, & illuſtratio Tridentinæ; cum enim Concilium Tridentinum ſtatuat, *ut*

(a) Trident. sess. 23. de reform. cap. 4.

(a) *ut prima Tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere & scribere nesciant; & de quibus probabilis conjectura non sit, eos non secularis judicii fugiendi causa, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse*, quinque Clericatus candidati in examine ad Tonsuram expendendas conditiones designavit. Primam, ut qui Tonsuram suscepturus accedit, Confirmationis Sacramento munitus sit; alteram, ut fidei rudimenta edoctus: tertiam, ut legere & scribere sciat; quartam, ut non sæcularis judicii fugiendi causa Tonsuram petat, sed Deo fidelem cultum præstandi gratia in Clerum cooptari desideret; quintam, ut ejus cultus, ac ministerii ab ipso præstandi probabilis aliqua conjectura eluceat. Easdem verò conditiones requirit Mediolanensis Synodus, nam quod de litibus, de rixis, de simultate, ac totius vitæ anteactæ conditione, ab eo qui Tonsuram suscepturus est, inquirendum præcipit, hæc eo maximè collimare videntur, ut ex iis animadverti possit, num ad Tonsuram tanquam ad asylum perditæ fortunæ confugiatur; num ipsa judicii sæcularis fugiendi causa, aut aliorum insequendi suscipiatur: itemque ut conjici possit qualis spes affulgeat, profuturus ne sit Ecclesiastico ministerio, qui præteritam totam ætatem, in nugis, in quæstuosis, in ambitiosis vitæ conditionibus contriverit. Quod pariter de consulto Sacerdote sanctioris vitæ magistro interrogandum decernit, id proposito ac intentioni, ejus qui Tonsuràm petit, discutiendis inservit, ut exinde judicetur, num temere ac sine debita deliberatione Clericatum,

A is qui eum postulat, amplectatur; sed de consulendo ea in re aliquo sanctioris vitæ magistro, dicemus inferius.

XXV. Unum est, quod Tridentinæ adjungere videtur Mediolanensis Synodus, ut scilicet a Tonsurando Epactarum intelligentia requiratur; quod ex Capitularibus Caroli videtur excerptum, in quibus statuitur, (b) *de compoto ut veraciter discant omnes:* & ex Ca-

(b) Capitul. Caroli lib. 6. tit. 226.

B pitulis Hincmari Remensis in quibus jubetur, (c) *ut quisque Præsbyter compoto etiam necessario, & cantu per anni circulum plenissimè instruatur:* quod eo fine credendum est institutum fuisse, ut tum Martyrologio legendo, tum Breviario recitando Clerici omnes apti forent: cum enim omnes Clerici, qui ab Episcopis non indigni censentur ordinatione, beneficio quoque Ecclesiastico non indigni judicari de-

(c) Priorum Capitul. Hincmari cap. 8.

C beant, ut docet Innocentius (d) tertius; beneficio autem Ecclesiastico donati, ad Horas Canonicas recitandas teneantur, ut alibi dicetur: iniquum videtur, ut vel Clericatus prærogativa insignantur, cujus susceptione ad multa beneficia obtinenda redduntur habiles, qui Horarum Canonicarum recitandarum ordinem minimè tenent: is autem ex Epactarum intelligentia maximè pendet: quamvis jam apud

(d) Innocent. 3. cap. accepimus, de ætate & qualit.

D nos, quibus Breviarii recitandi per singulos dies ordo prænotari singulorum annorum initio ac typis, mandari solet, minus necessaria in Clerico suscipiendo hæc conditio videatur. Easdem (e) vero conditiones Rothomagensis Synodus anni 1581. & Burdigalensis anni 1582. aliæque præscribunt: addit Rothomagensis conditionem, quæ cum in omnibus inspici debeat, tum maximè in Tonsura, quæ est janua

(e) Vide & varias recentiores Italicas Synodos superius citatas.

ad omnes ordines, & in cujus collationis literis teſtimonialibus ipſa exprimi ſolet, ([a]) ut nempe prima Tonſura non initientur, *niſi qui attulerint in ſcriptis fidele teſtimonium a Parocho, quod nati ſint de legitimo matrimonio*: cujus quoque conditionis cum cæteris ad integritatem Clerici Canonicam neceſſariis ([b]) Senonenſis anni 1524. Pariſienſis ([c]) verò anni 1557. tanquam præcipuæ meminit.

XXVI. Prima vero conditio, quod prima Tonſura initiari nemo debeat, niſi qui Sacramento Confirmationis primum conſignatus fuerit, docebitur alibi, ubi de ſuſcipientibus ordines diſſeremus: hujuſque rei ratio pendet ex inſtitutione Chriſti, quæ nobis ex Eccleſiaſtica traditione innoteſcit. Eccleſiaſtica ſiquidem traditio docet neminem Clero cooptandum eſſe niſi Sacramento Confirmationis munitum, & vetus Eccleſiæ traditio olim ferebat, ut ſtatim in baptiſmate, vel quamprimum poſt Baptiſma fieri poſſet, Confirmatio traderetur, ut ex ([d]) Clemente Ramano, ([e]) Dionyſio, ([f]) Melchiade; ([g]) Ambroſio, ([h]) Cyrillo Hieroſolymitano, ([i]) Severo Patriarchi Alexandrino, ([k]) Hieronymo, ([l]) Concilio Elibertino, & aliis paſſim teſtimoniis elici poteſt: ideoque cum Neophytus ordinari, vel Clero ſtatim adſcribi prohiberetur; non baptizatum autem Clericum fieri ingens ſemper ſacrilegium habitum fuerit; ideo, inquam, fit, ut nec eum ordinare licuerit, qui confirmatus non eſſet; Hincque ([m]) Novati ordinationem, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſcepiſſet, antiqui tanquam illegitimam reprehenderunt. Neque vero conveniens eſt, ut qui perfectus nondum Chriſtianus cenſetur, is Chriſtianorum primo ordini, Clericorum ſcilicet catalogo inſeratur: at neminem niſi confirmatum, perfectum Chriſtianum haberi ([n]) alibi docuimus. Neque etiam conveniens fuit, ut qui infirmus adhuc eſſet, nec adverſus perſecutores pro fide tuenda munitus, in Clericorum, id eſt fidei Doctorum numerum referretur: neque enim niſi fortibus, ac Sacramenti Confirmationis præſidio munitis debetur hæc honoris prærogativa: quod enim ait Sponſus in Canticis Canticorum de Sponſa, ([o]) *Si murus eſt, ædificemus ſuper eum propugnucula argentea*; *ſi oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis*: hoc Chriſtiano cuivis aptari poteſt, ſupra quem nempe nec Chriſtianæ Eccleſiæ propugnacula aptè conſurgunt, nec tabulæ cedrinæ conſentaneè compinguntur, niſi per Confirmationis Sacramentum murus ipſe factus fuerit; niſi per Baptiſmum oſtium Eccleſiæ ingreſſus ſit. Quod ſi (ut his verſibus indicat Alcimus ([p]) Avitus de laude caſtitatis ad ſororem

Cœlorum regnum quæ Chriſti
Eccleſia facta eſt,
Virginibus ſacro ſignatis Chriſmate confert.)

Monachæ velari ac conſecrari non debent, niſi ſacro ſignatæ prius Chriſmate fuerint, quia perfectionem Chriſmatis debent prius obtinuiſſe, quam per profeſſionem religioſæ vitæ, inferiorum Chriſtianorum plebem ſupergrediantur; multominus Clerici aliqui promoveri debebunt, qui non prius perfectionem univerſæ Chriſtianæ plebi debitam per Sacramentum Confirmationis attingerint.

XXVII. Altera conditio, quod quod nempe Tonſura initiandus fidei rudimenta ſcire debeat, proinde-

(a) Rothomag. tit. de Epiſc. officiis nu. 3. Burdeg. 1. tit. de Sacrament. Ordinis.

(b) Senonenſ. Synod. 1624. apud Bochell. lib. 5. tit. 2. cap. 8.

(c) Pariſienſ. ibid. cap. 9.

(d) Clemens conſtit. Apoſt. lib. 3. cap 16.

(e) Dionyſ. cap. 2. Eccleſ. hierarch.

(f) Melch. ep. 1.

(g) Ambroſ. lib. 3. de Sacram. cap. 1. & 2.

(h) Cyril. Hieroſol. Catech. 3. Myſtag.

(i) Severus in ritu Baptiſm.

(k) Hiero Dialog. adverſus Lucifer.

(l) Concil. Elibert. cap. 38. & 77.

(m) Lege apud Euſeb. lib. 6. cap. 35.

(n) In Vindiciis cenſuræ pariſ. cap. 1. lib. 2. §. 1.

(o) Cantic. 8.

(p) Avitus lib. 1. de laude caſtitatis cap. 19. tomo 8. Biblioth. Patrum.

deque de iis interrogandus sit, probatione non indiget: quis enim non turpe censeat ea a Clericis ignorari, quæ a Christianis omnibus nefas est ignorari? quis non majorem in superiori ordine Mysteriorum religionis nostræ scientiam necessariam esse fateatur, quam inferiori? At vero repetitis olim septies scrutiniis, & diligenti examinatione, docent Albinus ([a]) Elaccus, Amalarius ([b]) Fortunatus, ([c]) Rupertus, ([d]) Honorius, & alii Ecclesiastici scriptores uniuscujusque scientiam probatam, antequam per Baptismum fidelis populi numero sociaretur; nec ullum olim in eum cœtum admissum fuisse, nisi qui perité de fidei rudimentis quæsitus respondisset: itaque nec in superiorem populo fideli Clericorum ordinem aliquis per Tonsuram recipiendus est, nisi qui fidei rudimenta, apprimè edoctus sit. Quod si sapienti, & sancto viro visa vera est hæc sententia, ([e]) *vehementer Ecclesiam destruere meliores Laicos esse quam Clericos*: quam verior ista, nihil Ecclesiæ Dei magis officere, quam in fidei mysteriis doctiores esse Laicos quam Clericos: hinc enim accidit, ut qui regere debeant, regantur: & ii regere velint, qui ex suo statu parendi necessitas incumbit: sicque mutato rerum ordine, nec imperandi, nec obtemperandi leges serventur. Potestne vero rationabilis spes ulla affulgere, eum qui Tonsuram susceperit, officii sui peritum fore ac studiosum, qui Christianæ religionis divinissima mysteria neglexerit, eaque addiscere contempserit, quorum cognitionem & salutis necessitas, & Christiani nominis professio, ab ipso exigebant? In hujus quoque rei confirmationem adduci potest, quod habet Synodus Lingonensis habita anno 1404. ([f]) *Qui tonsuratur*, inquit, *debet priùs addidicisse primam tabulam qua pueri instruuntur, Alphabetum, Pater noster, Ave Maria, Credo in Deum, & etiam Septem Psalmos Pœnitentiales*; sanè Christus Dominus Petrum ad Apostolatum vocaturus, egregium examinis instituendi specimen præbet, dum eum primo de fide, tum de charitate interrogat, ([g]) *quem dicunt homines esse filium hominis? vos autem quem me esse dicitis?* en interrogatio de fide: ([h]) *Petre amas me?* en interrogatio de charitate.

([a]) Albinus de Sabbato Paschæ.
([b]) Amalarius lib. 1. de Ecclesiast. off. cap. 8.
([c]) Rupert. lib. 4. de divinis offic. cap 18.
([d]) Honorius in gemma animæ lib. 3. cap. 53.
([e]) Hieronym. in cap. 2. epist. ad Titum, tomo 6. quod de inferioribus etiam Clericis dictum vult, ut doctrina laicos præcedant.
([f]) Synod. Lingon. apud Bochell. lib. 3. decret. Eccles. Gall. tit. 2. cap. 12.
([g]) Math. 16.
([h]) Joan. 21.

XXIX. Tertia conditio ut scilicet Tonsuræ candidatus legere sciat, & scribere, rationi omnino & æquitati consentanea est: tum quod alphabeti, & illiterati Clericalibus officiis inepti sint, nec Horas Canonicas recitare, nec divinas preces cum choro cantare, nec psallere norint, quæ tamen sunt præcipua Clericorum omnium officia, ut alibi dicetur: tum quod cum Clericatus janua sit ad reliquos ordines, nec ulli Tonsura initiari debeant, qui non sacris aliquando ordinibus digni, & Ecclesiæ profuturi judicentur: quæ ratio esse potest, ut ii ad Tonsuram admittantur, qui nullum sui in iis addiscendis, quæ scientiarum consecutioni necessario præmitti debent, experimentum dederint? quorum nullus adhuc profectus fuerit? quorum ingenium probatum non sit? ideoque hoc saltem in Tonsura insigniendis constare æquum est, quod scribere ac legere sciant; imo si jam adulta fuerint ætate, placet mihi prudentissimi cujusdam Antistitis observatio, ut iis, quorum non pro ætate majores profectus fuerint minimè recipiantur, ne videlicet frustra eis Tonsura con-

feratur, quos nulla ſpes ſit majoribus ſcientiæ incrementis promerituros reliquam Eccleſiaſticorum graduum acceſſionem, vel Eccleſiæ Dei, cujus bonis, ſtatim atque Tonſuram ſuſceperint, ali, ditarique poſſunt, aliquando profuturos. Itaque pro hac conditione firmanda, diſtricte vetuit Bonifacius octavus. (a) *Ne quis Epiſcopus infanti, vel illiterato Tonſuram Clericalem conferret, ita ut qui contra fecerit, in eo, in quo peccaverit, puniatur, per unum annum à collatione Clericalis Tonſuræ dumtaxat noverit ſe ſuſpenſum.*

(a) Bonifacius 8. cap. fin. de temporibus Ordin. in 6.

XXX. Quarta conditio hoc tempore maximi eſt momenti, & præſertim examinanda, ut nemo ſcilicet judicii sæcularis fugiendi cauſa, vel alterius temporalis rei gratia ad Tonſuram ſe conferat, ſed unuſquiſque eo ad ipſam ſuſcipiendam feratur animo, quo maximè decet, puta, ut Deo fidelem cultum præſtet: adeo enim jam paſſim aliquorum inolevit temeritas, & religionis contemptus, ut non ad Tonſuram modo, verum etiam ad omnes ordines ſolius tempòralis beneficii, vel otii, vel honoris gratia ſe conferant: Tonſuram vero præſertim, eo tantum fine, capeſſant, abutentes ſacra iſta deſignatione in Clerum ad ſua commoda, Epiſcopalem benedictionem ad prophanas ambitiones convertentes, Eccleſiæ expectationem fruſtrantes, evertentes myſticum ceremoniæ iſtius ſenſum mendacii Eccleſiaſtica: quæ in Tonſuræ collatione funduntur. verba preceſque arguentes, profeſſionem Clericatus temerè ipſi ementientes, ejuſque prærogativam injuſtè ac fraudulenter uſurpantes: Quos proinde neſcio quis à letali noxa excuſare poſſit, quos injuſtitiæ, ſacrilegii, publici mendacii, abuſuſque rei ſacræ non levibus criminibus conſtrictos teneri oſtendimus. Nulla vox tot crimina velare poteſt, nulla ratio tueri; quis enim levem materiam cenſeat, prophanationem rei ſacræ, violationem totius Clericatus, promiſſionem coram tota Eccleſia fallacem, uſurpationem alieni juris, ordinis Clericatus perturbationem? quis adeo perfrictæ frontis defendere audeat leve crimen eſſe ambitionem illam ac avaritiam, quæ ſacros ritus contra Eccleſiæ intentionem in ſua commoda, honoreſque detorqueat? quis non illud crimen ſacrilegæ temeritatis arguat, per quod publica benedictio eaque myſtica, caſſa, myſterio vacua, inanis, infructuoſa reddatur, itaut, quod gravius etiam eſt, in pluribus mendacii coargui poſſit? Quis non mendacium in Spiritum ſanctum, publicam illam Clericlaris puritatis profeſſionem, quæ fit Deo, ſpectantibus Angelis, audientibus Sanctis, ſtipulationem firmante Eccleſia, acceptamque habente Epiſcopo, eſſe credat, ſi ab ea diſcordet profitentis animus, & tum cum emittitur ſæcularis vitæ inhærente deſiderio revocetur, ſeu contrariis votis rejiciatur? Quis Clericorum privilegia omnia rem levem eſſe, aut minimi momenti exiſtimet? Quis ea conferri debere cenſeat, niſi quibus Eccleſiæ bono Clericalibus officiis deſervire placet? Quis jus beneficiorum obtinendorum veluti teruncii unius, aut alterius parvi faciat, illudque levius æſtimet, quam ut in ejus uſurpatione injuſta peccati lethalis noxam eſſe credat? niſi forte gravis materia eſſe creditur, ſi quis aureum verbi gratia nummum injuſtè ſibi vendicarit, aut jus unius aſſis quotannis recipiendi injuſte acquiſierit, levis autem materia cenſea-

featur, si quis sibi non debitum beneficii obtinendi jus Tonsuræ susceptione velit injustè acquirere, & aditum ad omnes Ecclesiasticos honores contra Ecclesiæ, ad quam eorum distributio spectat, expressam voluntatem, temerè sibi patere cupiat.

XXXI. Quare ex natura rei, in quam nulla cadere potest dispensatio, non potest quis ad Tonsuram recipi, qui animum à Clericali professione pro eo tempore aversum habeat, qui nuptias cogitet, qui sæcularis vitæ statum sibi amplectendum proponat: si talis recipitur, sacrilegium committitur, & injustitia: beneficia Ecclesiastica indignis, & nolentibus militare in Ecclesia Dei, obtinendi facultas datur: confidentiarum in beneficiis committendarum via aperitur: hæreditariæ in iisdem successioni janua recluditur: privilegiorum Clericalium jacturæ occasio præbetur; laicisque de istis privilegiis conquerendi materia suppeditatur: nervi disciplinæ Ecclesiasticæ remittuntur, ac relaxantur: ad Clericatus contemptum, & Clericalis ordinis infamiam janua panditur: susque deque omnia verti necessum est, ubi fundamenta status Clericalis concutiuntur, & magna in progressu aberratio continget, si vel à limine aberretur. Zelo secundum prudentiam ductus mihi videtur Navarrus, dum tam de iis qui ad Tonsuram nullo Clericalis vitæ desiderio accensi se conferunt, quam de Episcopis qui tales ad Tonsuram Clericos promovent, hæc habet; de prioribus quidem, ([a]) *Sequitur compluribus, qui prima Tonsura, aut quatuor minoribus initiantur, satius fore ipso ordinationis die frangere crura quam prima Tonsura, aut quatuor minoribus*

([a]) Navarrus de orat. & horis Canon. cap. 7. num. 15.

A *ordinari: tum propter proxime dicta, &c. tum quod non se ordinant ad finem debitum, nimirum ut serviant Deo in officiis Ecclesiasticis, quandoquidem non intendunt initiari sacris, aut munia sacra, ut tales, subire, &c.* De posterioribus vero, *sequitur magna laude dignos esse Episcopos, qui primam Tonsuram, & quatuor minores non conferunt, nisi ei qui per se, si fuerit adultus, aut per pa-*
B *rentes, si puer, juraverit se velle ad majores legitimo tempore ascendere: è diverso vero vituperio dignos esse eos, qui nullo prævio examine facilius omnibus petentibus eos conferunt, quam in macello conferuntur carnes illas pro suis nummis petentibus.*

XXXII. *Quo* itaque *affectu*, *ac proposito* (ut cum Concilio ([b]) Coloniensi loquar) *accedant ordinandi videndum, accurateque in-*
C *vestigandum: num videlicet Dei causa tantum, an potius suæ commoditatis gratia ad ordines capessendos aspirent, quærentes quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi. Quid enim est sua quærere & non quæ Christi sunt, nisi cum tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum quærunt, temporalia commoda sequentes, lucris inhiantes & honores ab hominibus expetentes: quisquis ergo talis est,*
D *non Dei filius, nec ovili Christi idoneus Pastor futurus, sed mercenarius est, ubique Deus hominis intentionem, & mentem spectat, quam Christus in Evangelio lucernam corporis, atque oculum vocat: qui si simplex fuerit, totum corpus lucidum erit: sin autem fuerit nequam, totum corpus tenebrosum erit: quare si lumen (quod in initiando est) tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt?*

([b]) Conc. Coloniense I. parte I. c. 91.

XXXIII.

XXXIII. Sed de fine atque intentione ordinandorum plura inferius dicemus, tam de Tonsura speciatim urgeamus eam non temporalis ullius boni specie, non humana ulla ratione suscipiendam esse: præclarè sanè huic malo Concilium ([a]) Burdegalense ab Eminentissimo Cardinale de Sourdis celebratum occurrit, cujus decretum referimus, ut & morbum & remedium, quæ duo nobis graphice depingit, agnoscamus, *In nulla re profecto*, inquit, *magis elaborant hujus sæculi homines, quam ut filii præcipuè deformes, & ad sæcularia negotia inepti, in sortem Domini assumantur, ad beneficia certe non ad officia Ecclesiastica, quacumque ratione, cum eos non vocet Dominus, promovendi: unde omni capite languido, & omni corde mærenti cætera membra rigent Ecclesiæ Dei*. En morbus, jam audi remedium. *Ut igitur vocatio votis respondeat, probata prius, & ex petitione Parochorum confirmata necessitate Ecclesiæ & utilitate: quicumque ad primam Tonsuram eligi petunt, ejus sint ætatis, in qua quid agant, & quam viam sibi aperiant, plenè dignoscere possint, oportet, &c. De propensione denique ad vitam Ecclesiasticam debitam a Parocho, & de præceptoribus attestationem afferre teneatur, & ne levitate ductus funes sibi putet casuros in præclaris, ejus animum tentari, ideoque certæ cuidam Ecclesiæ adscribi, ut in ea diebus Dominicis, & festis solemnibus habitum Clericalem gestet, &c. De quibus cum ab eodem attestatio relata fuerit ordinationum tempore ad Tonsuram demum si alias idoneus repertus fuerit promoveri possit, &c.*

(a) Conc. Burd. 2. c. 6. de ordine num. 2.

XXXIV. Nolim quidquam de remedio definire, cui plura alia ([b]) decreta consentiunt: at certissimè scio occurrendum esse diligentissimè huic malo, ne latius ejus contagio serpat, & Ecclesiam diutius inficiat: præstaret forte, quod consulit ([c]) Navarrus, præcipit Tarentina ([d]) Synodus, ut pueri per alios, adulti per seipsos, puritatem intentionis suæ juramento confirmarent. Quoquomodo vero cavendum potissimum, & juxta Tridentinam ([e]) expressam definitionem obsistendum, ne videlicet ulli judicii sæcularis fugiendi causa ad Tonsuram confugiant, & criminis impunitatem, vel vindicandi se facultatem sanctioris status prærogativa quærant: abesse debet a tam sancta professione suspicio omnis mundanæ prudentiæ, quantomagis fraudis, & injustitiæ? Liberi debent esse a crimine, nexibusque curialibus, qui per Tonsuræ susceptionem a sæcularis curiæ cognitione eximuntur. Nec recens ista querela, quæ est Stephani Tornacensis, ante quingentos annos, epistola ad magnum quemdam Prælatum, ubi graviter ferre se ostendit, quod ([f]) *nonnulli ut potestatum sæcularium jurisdictionem devitent, Tonsura tantum, vel minoribus ordinibus, dolo inter Clericos sese simulant aggregari*. Quod si jus ([g]) non patitur aliquem militiæ se dare litis causa, imo jubetur exauctorari, qui eo animo militiæ se dedit, ut sub obtentu militiæ se pretiosiorem, adversario faceret: quanto magis puniendus est, qui re sacra ad rem temporalem abutitur, & sacratissimum ordinem perversa intentione commaculat, ejusque privilegia revocationis violationisve periculo exponit. Imo nec beneficiorum, aut dignitatum Eccle-

(b) Synodus Dioecesan. 5. Vercellensis præside Francisco Bonhomio decreto 13. & alia.

(c) Navarrus supra.

(d) Tarentina Synodus a Bonifacio Cardinale Cajet. edita, & promulgata tit. 26. cap. 2.

(e) Trident. supra.

(f) Steph Tornacensis epist. 12. ad magnum quemdam Prælatum.

(g) l. 4. §. non omnis ff. de re militari, & l. 1. C. eod.

Ecclesiasticarum causa Tonsuram Clericalem suscipere duntaxat fas est: jubet siquidem octava Synodus ([a]) generalis, ut ad Ecclesiasticos gradus aditus ei omnino praecludatur, & de temerè acquisita dignitate deturbetur, qui cujusvis honoris, vel dignitatis Ecclesiasticæ consequendæ cupiditate ductus, Clericum se, aut Monachum attonderi curaverit, sed unumquemque διὰ τὸ καλὸν τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας, *bono disciplinæ circa Christum*, inductum ad Tonsuram accedere necessarium putat: jure quidem; cum enim finis mediis deterior esse non debeat, & Clericatus spiritalis professio temporalibus bonis superior sit, non propter hæc illa, sed propter illam hæc expetenda sunt.

(a) Synodus 8. can. 5.

XXXV. Vetustissima autem adversus Clericos primis sæculis querimonia erat, quod plurimi metu ne in milites referrentur, se ipsos Clericatus ordini inferrent, teste ([b]) Basilio: plurimi, ut Curialium onus fugerent, in Clerum se cooptari peterent ut passim in ([c]) legibus adversus curiales latis, ne in Clericos ordinari possent, videre est. A quo sibi ut caverent Imperatores, ([d]) ac Pontifices, nullum ex iis qui militiæ, vel curiæ obstricti essent, recipiebant, nisi prius probata in Monasterio sincera eorum Deo serviendi voluntate, aliquo tempore ibi conversati fuissent, ut alibi suo loco fusius ostendetur: eique qui privilegium quæreret Sacerdotii, *ut onus curiale devitaret, patria, atque avitu omnium facultatum possessione concedendum erat*, ut expresse docet ([e]) Ambrosius, & ([f]) Imperatoriæ leges ostendunt: simili itaque ferè ratione ad retundendam eorum calliditatem, qui judicii sæcularis fugiendi causa ad Clerum se conferebant, statuit ([g]) Tridentina Synodus, ne fori privilegio gaudeant inertes, & otiosi Clerici, qui nulli, ex mandato Episcopi, Ecclesiæ adscripti deserviunt, qui ab habitu & Tonsura Clericali gestandis abstinent: sed hac de re alibi fusius suo loco.

(b) Basilius ep. Can. Chorepiscopis.
(c) Constant. l. 3. C. Theod. de Episcopis & Clericis.
(d) Vide eandem legem const. Joan. Diac. l. b. 2. vitæ Greg. num. 15. & 16. & Greg. lib. 7. epist. 11. Episcop. Siciliæ de lege Mauritii, & alios.
(e) Ambr. adversus Symm.
(f) l. 1. & 2. C. Theod. de filiis militum.
(g) Trident. sess. 23. de reform. cap. 6.

XXXVI. Omnino itaque necessum est, ut nemo ad primam Tonsuram admittatur: nisi qui Clericalem animum pro eo tempore habuerit: & ut, juxta Concilii ([h]) Moguntiaci tempore Caroli magni Canonem, *nullus tondeatur sine legitima ætate, & spontanea voluntate*: Exquiratur proinde sedulo uniuscujusque voluntas, qui ad Tonsuram petendam accedit, utrum sæcularibus desideriis renuntiare, utrum cœlibatum aliquando vovere, utrum Clericaliter vivere, Ecclesiasticamque disciplinam sectari velit, & quod Abrahamo ad perfectiorem vitam tendendi dixit Dominus, ([i]) *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui*: idem Clericatus candidatis seriò inculcetur, quibus nempe omnem mundanæ conversationis, ac sæcularium negotiorum curam abjicere necessum est: quemadmodum enim prædicto viro sancto, quæ ei facienda essent, vel exaggeratione quadam Dominus proposuit, & ut ait Ambrosius, ([k]) *quamvis satis fuisset dixisse, de terra tua, ibi enim erat exire de cognatione, exire de paterna domo: sed ideo addidit singula, ut ejus affectum probaret: ne fortè, aut imprudenter cæpisse videretur, aut fraus aliqua mandatis cœlestibus pararetur*. Ita quoque non globatim, sed sigillatim a prima Tonsura initiando inquirenda sunt singula, quæ Clericis necessario servanda sunt, ut ejus probetur animus, utrum ad singula paratus sit, & ad omnem Clericorum legem obser-

(h) Mogunt can. 23.
(i) Genes. 12.
(k) Ambros. lib. 1. de Abrah. cap. 2.

obſervandam bene affectus; ne aut temere incepiſſe, aut leviter propoſitum deſeruiſſe aliquando credatur: & (ſi in ſuſcepto Clericali ſtatu permaneat) aut in officio ſuo negligens, aut in vita ſua nihil minus quam Clericus videatur. Quamvis enim eum qui prima Tonſura inſignitus eſt, nulla lex ad permanendum in eo quem elegit ſtatu adſtringat; ſi tamen ſine cauſa Clericatus ſtatus ſemel ſuſceptus deſeratur, proculdubio mutatio iſta deſerentis levitatem, animique inconſtantiam denotat, vixque a peccato excuſari poteſt: obſecrante Apoſtolo ([a]) *ut dignè ambuletis vocatione, qua vocati eſtis*, & docente Domino, ([b]) *neminem mittentem manum ad aratrum, & reſpicientem retro, aptum eſſe regno Dei:* quod ſi divinæ providentiæ arcana inſcrutabilia ſcrutari tamen licet, expluribus, qui abſque cauſa a Clericali ſtatu deſtruerint, præſertim ſi antea bonis Eccleſiaſticis ditati fuerint, paucos reperias, qui non vel malè perierint, vel non inter ſæcularium negotiorum vortices graviter periclitati fuerint. Plures ego numerare poſſem: ſed vetuſtiora magis placent exempla: &, ut Julianum ([c]) Apoſtatam ſileam, qui poſtquam ad Lectoris in Eccleſia gradum atque officium fuiſſet ſublimatus ſtatum ſuum deſerens religionem exuit, ubi Imperatoriam purpuram induiſſet, in qua & peſſimè vixit, & infeliciter periit, Hoc memoratu dignum exemplum prætermittere non poſſum, quod notavit ([d]) Thomas Walſingham, Aimerici ſcilicet de Monte forti, qui Clericatui renuntians, & miles effectus paulo poſt mortuus eſt. Addo in Synodo ([e]) Nucerina, aliiſque prudenter ſtatutum, ut *qui Clericalem habitum Epiſcopi auctoritate ſuſceptum, eo inconſulto depoſuerit, non ſolum graves, ejuſdem arbitrio, pœnas luat, ſed ſciat etiam ſe omni ſpe ulterius in ordinibus progrediendi, aut eundem habitum obtinendi cariturum.*

XXXVII. Verum fuſior ſum in una iſta conditione neceſſaria in Tonſuræ examine adeo commendanda: plura tamen habeo, quæ adjungere poſſem, ita mihi hoc omnimodè curandum videtur, ut nihil nimium hac de re dici poſſe videatur, puta in re tanti momenti, & adverſus tantam noſtrorum temporum negligentiam: loquendi tamen modum ſervandum tandem cenſeo, & ultimam in Tonſuræ examine diſcutiendam conditionem confirmo, ne videlicet ullus ed eam admittatur, niſi qui probabiliter Eccleſiæ profuturus credatur: ad quid enim admittetur in Clerum qui ad Cleri miniſteria ineptus cenſebitur? ad quid privilegiis Cleri decorabitur immeritus? ad quid beneficiis obtinendis reddetur idoneus, qui nunquam erit ad officia? rectè mihi pro hac conditione ſtabilienda præcepiſſe videntur ſtatuta Synodalia Eccleſiæ Rhemenſis, edita, ut fertur, ſedente Epiſcopo Sonnatio, quem Flodoardus anno 600. refert ordinatum, ([f]) *Ut nulli Tonſura detur, niſi idoneo, & ad ſacros ordines poſtea probabiliter aſcenſuro: quod enim opus mittere panem filiorum canibus, & ſpiritalia mundi amatoribus?*

§. VIII.

(a) Ad Epheſ. 4.
(b) Lucæ 9.
(c) Nazianz. orat. 3. adverſus Julianum.
(d) Thomas Walſingh. ad annum 1281.
(e) Synod Nucerina Simonis Lunadori, de Sacramento Ordinis num. 8.
(f) Statuta Synonodal. Eccleſ. Rhem. tom. 3. Concil. Binii parte 2. Flodoardus lib. 2. hiſtoriæ cap. 5.

§. VIII.

Quænam in examine ad minores oadines quærenda, & pervestiganda sint.

XXXVIII. His vero in Tonsuræ examine jactis necessariis, ad totius ordinationis ædificium, fundamentis, facilè est cætera superstruere, quæ ordinationis legitimæ compagem, ac structuram perficiant. Ut a minoribus ordinibus incipiam, quid in examine ad istos ordines observandum sit, paucis ex Tridentino petitis conditionibus Concilium quintum Mediolanense complectitur, (a) *De iis vero, qui in minoribus ordinibus adscribi volunt, quæratur, experiundoque cognoscatur, an saltem primordia Grammaticæ, & linguam Latinam intelligant; an scientiæ spes tales eos ostendat, qui digni sint, ut ad majores ordines aliquando ascendant*. Gemina sunt ista iis Tridentini Concilii verbis, (b) *Minores ordines iis qui saltem Latinam linguam intelligunt, &c. conferantur, &c. cumque hinc ad altiores gradus, & sacratissima mysteria sit ingressus, nemo iis initietur quem non scientiæ spes, majoribus ordinibus dignum ostendat*: quod autem ibidem Tridentinum a minoribus ordinibus initiandis requirit, ut ascendentes de gradu in gradum, in vitæ quoque merito, & doctrina accrescant, assidui in Ecclesia ministrent, Præsbyteros vel alios in Superioribus Ordinibus constitutos magis revereantur, crebriusque quam antea corpori Christi ac sanguini communicent: hæc magis ad testimoniorum ab ordinandis exigendorum necessitatem, quam ad examinis districtam legem attinent. Legatur quoque Concilium Burdegalense (c) ultimum de examine & probatione ordinandorum ad minores ordines. Legantur innumeræ penè aliæ, Gallicæ, Italicæ, & aliarum nationum Provinciales, aut Diœcesanæ Synodi.

(a) Conc. Mediol. constit. parte 3. tit. de examin. ratione.

(b) Conc. Trident. sess. 23. cap. 11. de reformat.

(c) Conc. Burd. 2. cap. 6. num. 3.

XXXIX. Porro iis Conciliorum decretis in promovendis ad minores ordines duo præcipuè examinanda jubentur, puta Grammaticæ, seu linguæ Latinæ intelligentia: & ea ingenii bonitas, atque operæ in literis navandæ spes, quæ scientiam majoribus ordinibus sufficientem præferat. Rationem assignat Concilium (d) Tridentinum, quod a minoribus ordinibus *ad altiores gradus, & sacratissima mysteria sit ingressus*, quod quidem de Lectoratu affirmat expresse (e) Nazianzenus, & de omnibus ordinibus minoribus, saltem obscurè, ii (f) omnes, qui in minoribus eos probari volunt, qui ad majores sunt ascensuri. Exinde autem sequitur, hujus, quæ in Presbytero requiritur, necessariæ doctrinæ, quędam ab iis specimina ostendi debere, qui ad minores ordines cupiunt promoveri: ne frustra in eos minor ordo dicatur collatus, qui ad majorem ineptus semper futurus sit. Adde quod Grammaticæ quoque peritia, & aliqua ad istorum ordinum functiones literarum scientia requiratur: *sine quibus*, ut ait (g) Gelasius epistola ad Episcopos, per Lucaniam & Brutios constitutos, *vix fortassis ostiarii possit quis implere ministerium*: Lectoris verò, ad quem distinctè Scripturas sacras legere, & rudimenta nostræ religionis explicare ex officio convenit (ut suo loco dicemus) quomodo quis Grammaticæ ignarus, & mysteriorum nostræ religionis inscius, munere fungi poterit? Idem de Exorcistis conjiciendum est quos præ-

(d) Conc. Trident. supra.

(e) Nazianzen. orat. 20. in laudem Basilii.

(f) Caius epist. unica in fine Sylvester in Co[n]c. I. Rom. cap. 5. Siric. epist. 1, cap. 8. & Zozimus epist. 1. cap. 3. Leo epist. 85. & alii passim.

(g) Gelas. epist. Episcop. per Brutios, & Lucan. constit. cap. 3.

præterea prudentia non orbatos esse decet: idem de Acolythis, qui baptizandos, confirmandosque inscribunt, & in ordinem disponunt, qui in sacrificio Missæ Sacerdoti respondent, ac ministrant, qui materiam Eucharistiæ, remotè saltem, præparant, ut suo quoque loco exponetur.

A

§. IX.

Quænam in examine ad sacros omnes ordines quærenda.

XL. *Qui vero* (ut simul cum Concilio Mediolanensi, (a) quod præ manibus explicandum habemus, ad superiorum Ordinum examen festinante, ipsi quoque festinemus) *sacris ordinibus, utpote Subdiaconatu, Diaconatu, Sacerdotio initiandi sunt, cum ornati excultique iis virtutibus esse debeant: quæ in Clericis inferiorum ordinum requiruntur: sicut ad altiorem ordinis gradum ascendunt, ita virtutum, & probitatis, & doctrinæ quodam quasi ascensu præstare debent, quamobrem hoc in primis ordinatores videant, an qui Ordinis Sacramento initiantur, per singulos illius gradus, & in vitæ spiritualis disciplina majorem progressionem fecerint, an Breviarium, anque sacra Biblia, Concilium Tridentinum, & Provincialia quoque, Synodos Episcopi Diœcesani, Catechismum Romanum, Rationale divinorum officiorum, & libros aliquos de vitæ spiritualis rationibus conscriptos, sui muneris usui accommodatos habeant.*

(a) Concil. Mediol. 5. supra.

XLI. Præclarum sanè prius istud consilium, ut de profectu singulorum, tam in scientiis, quam in Clericali disciplina, & Christianæ pietàtis officii quæstio diligens habeatur: ita enim mihi persuadeo, Clericos qui in minoribus ordinibus ad majores probandi militant, si animum in scientiæ studio, pietatis, ac disciplinæ remiserint, tunc cum maximè fervere deberent, negligentiores utique postea futuros, & Ecclesiæ Dei minus utiles: ideoque cum examen ordinandorum non virium tantum atque habituum, sed voluntatis probatio sit, & sagax de futuris actibus divinatio, eos qui ita negligentes reperti fuerint, etsi fortè aliqui alii scientia ipsis inferiores admittendi videantur, qui conatu omni ad scientiæ studia ac disciplinæ contenderint, eos tamen rejiciendos esse: tum quod sicut illorum diligentia remuneranda est, ita eorum punienda negligentia: tum quod ab illis majores profectus in dies expectentur, ab his vero pejora omnia timeantur: neque enim animus unquam humanus eodem gradu sistere potest, sed vel ad altiora consurgit, vel ad decliviora delabitur; & ubi semel alicujus animum otium, ac studiorum neglectus invaserit, non solum futuram impedit utilitatem, sed immissa etiam ac jam exacta virtutum semina præfocat: (b) *eant*, ergo, *de virtute in virtutem* necessum, est, & (c) *ascensiones in corde suo disponant*, qui ad Christianæ perfectionis fastigium aspirant; Quosdam liceat tanquam literaturæ, & disciplinæ Christianæ ignaros, quosdam tanquam negligentes rejici: priores, quia inepti sunt sacris functionibus ritè obeundis: posteriores, quia tales erunt. Ut autem hoc fieri possit, opus est singulorum, quæ fuerit eruditio meminisse, ut præterita præsenti conferatur: cui rei optima est ea quam supra cum iisdem Conciliis Mediola-

B C D

(b) Psalmo 83.
(c) Ibidem.

lanensibus eruimus, disciplina, quam etiam observatam in Gallia maximo cum emolumento vidimus, ut singulorum qui ad ordines accedunt, sive rejiciantur sive admittantur, ingenium, studiositas, peritia, industria, quam fieri potest exactè, describantur.

XLII. Præclarum & istud, ut certi quidam libri, iique maximè qui de rebus sacris, & divinis pertractant, quique Clericum suum officium edocent, tanquam vitæ magistri habeantur, & audiantur, nam ut rectè habet Seneca, (a) *inter studia versandum est, & inter auctores sapientiæ, ut quæsita discamus, nondum inventa quæramus*. Itaque quod Paulus (b) Timotheo, hoc Clericis omnibus seriò inculcandum est; *attende lectioni:* ex iis autem libris potissima sunt sacra Biblia, quæ sapientiam divinitus emissam inspirant, & doctrinam (c) *utilem ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia*, complectuntur. Secundum locum tenent Conciliorum decreta, quibus Ecclesiasticæ regulæ continentur, & fidei, & morum dogmata: posthæc libri isti in pretio esse debent, qui mysteriorum nostræ religionis arcana aperiunt, & sacrorum rituum causas, & significationes detegunt: & ut videamus veterem Ecclesiæ in re simili disciplinam, lubet intueri, quomodo Episcopi in Moguntiaco Concilio sub Carolo Magno Imperatore consedisse describantur, (d) *Legentes atque tractantes Evangelium, necnon Epistolas, & Actus Apostolorum: Canones quoque ac diversa Sanctorum Patrum opuscula, Pastoralemque librum Gregorii, cum cæteris sacris dogmatibus diligenti studio perquirentes, quibus modis statum Ecclesiæ Dei, & Christianæ plebis profectum sacra doctrina justitiæ inconvulsum, largiente gratia Dei perficere, & conservare potuissent*. Proderit quoque meminisse, cautum olim in Synodo Turonensi tertia sub eodem Carolo, (e) *nulli Episcopo licere Canones, aut librum Pastoralem a beato Gregorio Papa editum, si fieri potest ignorare*: in Cabilonensi secundo sub eodem Imperatore decretum, (f) *ut Episcopi assidui sint in lectione, & scrutentur mysteria Dei, &c. Canones quoque intelligant, & librum Beati Gregorii Papæ de cura Pastorali*: & in Aquisgranensi secundo imperante Ludovico Pio similiter definitum, (g) *convenire Sacerdotali ministerio scire formam Evangelicam, documenta Apostolica, Canonum instituta, normam regulæ Pastoralis a sanctissimo Pontifice Gregorio editæ*: denique in Capitulis Hincmari Rhemensis ad Præsbyteros parochiæ suæ datis anno 852. statutum esse, (h) *ut Homilias 40, Gregorii quisque Presbyter studiosè legat, & intelligat*. Ritè ergo prædictos libros commendant Mediolanenses Patres, & de studio in iis collocato examinari volunt, qui ad sacros ordines tendunt. Vix enim ullus doctrinæ, ac disciplinæ Ecclesiasticæ studiosus erit, qui non eorum quoque librorum amantissimus existet: nec certius Ulysses Achillem in fœminam transmutatum, gladiorum annorumque mercibus propositis agnovit, quam prudens examinator ex studio circa libros quis cuique genius sit, poterit conjicere.

(a) Seneca epist. 104.
(b) 1. Timot. 4.
(c) 2. Timot. 3.
(d) Conc. Mogunt. in Præfat.
(e) Turon. 3. c. 3
(f) Cabilon. 2. c. 1.
(g) Aquisgr. 2. capitulo 2. de doctrina Episcoporum cap. 4.
(h) Priorum Capitulo Hincmari cap. 8.

§. X.

Quænam a promovendis ad Subdiaconatum quærenda.

XLIII. SUbdunt autem Mediolanenses constitutiones, ([a]) *A Subdiaconis potissimum de ordinum minorum, & majorum quæratur differentia: an in minoribus ordinandis probatus sit. De voto item continentiæ, quod Subdiaconatus ordini conjunctum est. De Sacramentorum etiam doctrina, saltem generatim: tum eorumdem periculum, exprimentumve fiat in officii divini recitandi ratione*. Egregie omnino; primo enim majores ordines suscipere nequaquam merentur, qui minoribus jam insigniti, utrorumque differentias non agnoscunt: sicque tam in prioribus ordinibus exercendis negligentiam suam produnt, quam in superioribus temerè petendis impudentiam: cum nec in susceptis possint negligentiam suam excusare, quorum functiones ignorant, nec de reliquis suscipiendis nisi temerè cogitare, qui id petere coarguuntur, quod ignorent, & ad superiores gradus velle conscendere, posteaquam in inferioribus malè se gesserint. Secundò, non possunt non serio de castitatis voto commoneri, qui ejus de cætero servandæ necessitate constringentur. *Qui minorum igitur officiis ritè functi, ad Subdiaconatum promoveri anhelant*, inquit Burdegalense ([b]) ultimum Concilium, *hæc prius apud se actentè circumspiciant, scrutenturque semetipsos maximè conducit*: & cum Tridentina ([c]) Synodus eos solum Subdiaconatu initiandos moneat, *qui sperent Deo auctore se continere posse*, inquirendus est unusquisque illius ordinis candidatus, quantam spem Cœlibatus servandi concipiat: quo continentiæ desiderio exardescat: nec ullus in Subdiaconum admittendus est, nisi qui suæ castitatis experimentum aliquod, aut dederit, aut habuerit. Tertio, examinandi etiam quicumque Subdiaconi ordinationem expetunt, an Sacramentorum doctrinam attigerint, ne in Sacramentorum ministerio, cui deservire incipiunt, per ignorantiam peccent: neve rudes omnino, & imperiti Sacerdotalis muneris irreducem Sacerdotii viam ineant, & Ecclesiæ inutiles maneant, atque onerosi, si per ignorantiam ad superiorem Presbyteratus ordinem ascendere non possint. Quarto, æquum pariter est, ut examinentur circa modum recitandi Breviarii, ut qui ad ejus recitationem obligabuntur, non imperiti ad hoc pensum persolvendum accedant: nec sibi sui muneris ignaris hujus officii obligationem imponant; quod etiam examen in aliis superioribus ordinibus conferendis placeret institui, ut scilicet deprehenderentur, quinam ritè atque ordinatè Horas Canonicas persolvant; quidam vero vel hujus legis observationem omittant, vel in hujus officii persolutione oscitanter se gerant: utrosque enim non sine reprehensione præteriti criminis, vel oscitantiæ, ad superiores ordines recipere injustum est, neque enim videtur rationi esse consentaneum, ut superiores conscendant gradus, qui in inferioribus visi fuerint negligentes; unde rectè Concilium Burdegalense sub Antonio Prevotio Sansaco, cum a Subdiaconatu statim officii divini rationem Clericos tenere debere dixisset; ([d]) *Neque omnino*, subdit, *superiores illis ordines conferantur, quos per examen hac insigni, & mortali negligentia teneri constiterit*.

XLIV.

([a]) Conc. Mediol. supra.

([b]) Conc. Burdeg. ult. cap. 6. num. 4.

([c]) Trident. sess. 23. de reform. cap. 13.

([d]) Conc. Burdegal. 1. titulo de Sacrament. Ordinis.

XLIV. Certè hocce tempore, A quo nemo inferiores Sacerdotio ordines suscipit, nisi qui Sacerdotium prætendit; vixque ullus ad Subdiaconatum recipitur, qui non illico sibi jus ad Presbyteratum, licet falso, acquisitum putet, qui non sibi injuriam inferri credat, si in eo ordine, in quo Clericalis nulla solent stipendia ab Ecclesiis destinari, perpetuo remanere cogatur: hocce inquam tempore ea rerum stante conditione, qua vivimus, B vix in Presbyteris plura, quam in Subdiaconis desiderari videntur: nisi forte quod quæ à Presbyteris scientia jam acquisita esse debuit; ne statim ab ordine suscepto in Sacramentorum administratione peccent, ea valdè probabiliter, & mox comparanda sperari, ac conjici debeat in eo qui Subdiaconum catalogo inseritur, cujus rei me admonuit Burdegalensis ultima Synodus his verbis: ([a]) *Circa eos qui ad ma-* C *jores ordines erunt assumendi: cum semel arctam viam ingressi ab ea minimè resilire possint, omnisque pœnitentia sera sit eis, & inutilis: est, cur major cautio in iis deligendis adhibeatur*: majorem utique cautionem, & severitatem in Subdiaconatu adhibendam esse conspicuum est, tum in uniuscujusque vita probanda, ne ii castitatis lege obstringantur, quos satius foret in suæ incontinentiæ re- D medium nubere, quam repudiantes nuptias infesto concupiscentiæ igne jugiter aduri, & cum ordinis Clericalis dedecore, volutari in carne & sanguine: tum etiam in scientia, & ingenio examinandis, ne aliquos sacri Antistites vel miseratione ducti, vel impunitate victi, ad Presbyteratum inutiles evehere cogantur, nulla alia ratione, quam quod eos Subdiaconos effecerint: quasi vero errore resarciatur error, non potius augeatur, vel in erroris novi patrocinium similis superior error adferri possit, cum potius errorem recentem antiquis accuset, dum ostendit ab iis criminibus minus aversum esse hominem, in quæ pluries impegerit.

([a]) Burdeg. ult. cap. 6. num. 4.

§. X I.

De iis quæ in examine ad Diaconatum, & Presbyteratum quærenda sunt.

XLV. De examine ad Diaconatum hæc tantum Mediolanensis habet constitutio, ([b]) *Diaconorum examen, experimentumve fiat, præterea aliquanto diligentius de Sacramentorum doctrina: experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini infra præscripta*, hanc vero examinis formam pro Concionatoribus intactam relinquemus, quia alterius videtur esse instituti; nec ad hunc scopum sermo noster recta collimat. Hic tantum perpendendum præter ea quæ supra discussa sunt, duo præsertim in examine futuri Diaconi expetenda esse, ut & majori quam quæ Subdiacono sufficiat Sacramentorum scientia imbutus sit, & concionandi non sit imperitus: Nam Diaconi in omnibus Sacramentis ministrant, & vicem gerunt Sacerdotis in Baptismo conficiendo, ac distribuendo spiritali Eucharistiæ cibo; concionandi quoque prærogativa eminere eos oportet, quia Catechumenos docere ex officio tenentur: ordoque eorum καθάρτικος, seu purgativus est: ac proinde si Sacramentorum inscii, & concionandi omnino imperiti admittantur, ad munus Diaconi inhabiles, minus-

([b]) Mediolan. 5. constit parte 3. de examinandi ratione.

nuſque idonei ſeligentur, quod ſine ſcelere fieri non poteſt: quæ autem de officiis Diaconorum hic obiter diximus, fuſius ſuo loco confirmabuntur.

XLVI. Denique prædictum Mediolanenſe Concilium mandat, (a) *ut ab iis qui Sacerdotio initiari volunt, hæc ſtudioſè ſigillatim perquirantur, an piè, & fideliter in miniſteriis anteactis ſe geſſerint, an ſpectata pietate, anque caſtis moribus, an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab iis expectari poſſint, hæc præterea quærantur quid ſit Miſſæ Sacrificium: qui illius Sacrificii effectus, quæ ejuſdem partes: quæ neceſſaria in eo inſint: quæ ſacrarum veſtium ſignificationes: quæ in eo Sacrificio offerendo requirantur; ubi, & quando illud fieri non licet; quæ dubia aliquando incidere poſſunt, quæ explicatione opus habeant, ut illud rectè fiat, tum experimentum eorum ex præſcriptis infra regulis fiat. An ſacræ confeſſionis aliquam peritiam habeant; an ad alia item Sacramenta rectè, riteque miniſtranda idonei ſint; an eorum cognitionem explicatiorem habeant, ex interrogationum præſcripto, ut infra de Parocho: an doctrinam item teneant, qua verbum Dei rectè tractare, concionemque habere poſſint, anque de re ſacra, de Chriſtianarum virtutum officiis, atque de omni re ad ſalutem neceſſaria aptè populum inſtruere, aut docere poſſint: cum vero a cæteris omnibus, ut præſcriptum paulo ante eſt, qui Clericali militiæ adſcribuntur, de vitæ ſpiritalis, ſanctiorisque inſtitutis atque exercitationibus perquiratur: tum maximè ab iis, qui vel Sacerdotio initiantur, vel parochialem curam ſuſcipiunt, &c. a quibus omnibus, & ſingulis, cum ad examen veniunt, præter cætera quæ ad ſanctæ ſpiritalis vitæ uſum pertinent, ea maximè explorentur, quæ de orandi modo, deque omni ſanctarum meditationum cœleſtiumque contemplationum exercitatione ab aliis qui in eo genere religioſè ſeſe exercuerunt, tradita ſunt.*

(a) Conc. Mediol. 5. ibidem.

XLVII. Nihil in hac conſtitutione non ſanctum, nihil non æquiſſimum, nihil non neceſſarium, ſive enim ea ſpectes, quæ de Sacrificio Miſſæ interroganda præſcribuntur, quid magis æquitati & rationi conſonum, quam ut nemo ad rem adeo auguſtam, imo divinam celebrandam admittatur, qui non ſui officii gnavus ſit, & peritus? qui non ſacrificii naturam, effectus, circunſtantias optimè calleat, cujus nempe miniſter eſt? qui non defectus in hoc ſacrificio occurrentes, quibus vel ſtatim occurrendum eſt, vel extemporaneum remedium adferendum, non exactiſſimè noverit? qui non veſtium rituumque ſignificationes, quibus ad pietatem incendatur, didicerit? ſive Sacramentorum adminiſtrationem, ac diſpenſationem, quibus homines ſalvantur, Sacerdotibus commiſſam conſideret: quis tantam, tam excellentem, tam periculoſam provinciam imperitis confidat in opprobrium Cleri, populi detrimentum, & conculcationem Sanguinis Chriſti qui pro nobis effuſus in omnem Chriſtianum populum per Sacramenta velut per canales diffunditur? ſive difficile verbi divina prædicandi munus Sacerdotibus commiſſum cogites, quis canes mutos non valentes latrare ad cuſtodiam ovilis Dominici conſtituat? quis populorum expectationem fruſtrari velit, ut cum legem ab iis requiſierint, quorum labia ſcientiam cuſto-

ſtodiunt, vel falſa doceantur, vel ſtulta rideant, vel debita reſponſione priventur: ſive denique in Sacerdotum conditionem oculos conjicias, quorum vita cæteris debet eſſe in exemplum, oratio debet eſſe præſidio: quis unquam in orationis ſtudio, & vitæ integritate, ab iis exquirendis, & inquirendis iis, quæ ad iſta ſpectant, nimiam putet adhiberi poſſe diligentiam, in quibus nemo poteſt eſſe nimius? Id ipſum confirmant ea quæ Auguſtino à Gratiano tribuuntur, ferè autem omnia habentur in pœnitentiali Bedæ, & in libro de officiis Eccleſiaſticis quibus nempe enumerantur ea, ([a]) *quæ ipſis Sacerdotibus neceſſaria ſunt ad diſcendum, id eſt liber Sacramentorum, Lectionarius, Antiphonarius, Baptiſterium, Computus, Canon pœnitentialis, Pſalterium, Homiliæ per circulum anni Dominicis, & ſingulis diebus feſtivitatibus aptæ*, quæ quidem qui ignoraverit Senonenſe ([b]) Concilium ſub Antonio Cardinali à Prato ad Sacerdotium vetat promoveri.

([a]) Gratia. diſt. 38. can. quæ ipſis.

([b]) Senonenſ. Conc. in decretis morum cap. 3.

§. XII.

Concluſionem continens, & ſeriam ad examinatores parænesim.

XLVIII. Providenter ergo, ſanctè, & neceſſario ea omnia, quæ in conſtitutionibus Mediolanenſibus citatis præſcribuntur, in examine probandorum ad Sacerdotium quærenda ſunt, nec ullus niſi eo doctrinarum genere tinctus recipiendus. Nec eſt, quod aliquis adverſus prædicta exceptionem admittat, putans non eam ſeveritatem ſervandam eſſe, in eo qui Preſbyteratum hoc tantum fine petat, ut cantui, lectioni, vel orationi

A vacet, cui nec populi docendi vel ducendi voluntas ſit, qui Sacramentorum adminiſtrandorum provinciam refugiat, ſibi ſolis victurus non aliis: neque enim hæc exceptio Canonica eſt. Primo enim quis ſpondere audeat eum qui talia, ut ordinaretur, promiſerit, non omnem moturum eſſe lapidem poſtea, ut Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtas ſibi detur? quis non ipſi parochialis Eccleſiæ curam de-

B mandandam polliceri poſſit, à qua eum repellere qui presbyterali ordine viſus ſit dignus. licet hodiernæ praxi conforme ſit, at non ([c]) Canonico juri? Secundo quis ferat Presbyterum ordinari, ut ſibi tantum vacet non aliis? quod enim ([d]) Chriſtiani ſimus propter nos eſt, quod Presbyteri propter alios; hoc Presbyteralis ordinis ratio, hoc poteſtatis in populum & pro populo inſtituta dignitas; hoc antiquæ

C Eccleſiæ diſciplina, quæ inutiles Presbyteros, otioſos, populi curam non habentes vix ([e]) patiebatur, ut alibi docebimus: hoc inſtitutio Chriſti, & Apoſtolorum traditio, quibus conſtat Presbyteros ad populi utilitatem, & Sacramentorum diſpenſationem primum inſtitutos fuiſſe, tanquam indecorum & inordinatum rejiciunt. Tertio, eſto legitima ſit iſta à divinis officiis Sacerdotali gradui propriis ceſſatio, eſto certo ſciat Epiſcopus ſponte

D abceſſurum eum à miniſterio verbi & Sacramentorum quem ignarum ordinavit; at quomodo ſciet, eum a populo nunquam appellandum, ut eo munere defungatur, qui certè ſingulorum nec merita novit, nec doctrinam? quo argumento conjiciet non eum temere de myſteriis divinis verba facturum? qua ratione ductus ipſum indocta reſponſa, noxia conſilia, dogmata, errores non

([c]) Vide cap. Accepimus, de ætate, & qualit. ordin.

([d]) Vide Auguſtinum lib. 1. de paſtoribus cap. 2. contra Creſcon. lib. 2 cap. 11. ſer. 1. de communi vita Clericorum, & alibi.

([e]) Vide can. Apoſtol. 35. 57.

non propalaturum colliget, quæ in totius ordinis dedecus vergant, & perniciem populi? Itaque vulgata illa exceptio explodenda est, tanquam quæ Ecclesiæ Dei, si semel approbetur, certissimam pestem allatura sit. Aliquam tamen habendam esse rationem religiosorum, qui perpetuo delitescere amant in suis Monasteriis, & ad nullas animarum curas evocari, statuit Coloniensis ([a]) Synodus ut scilicet benignius cum iis agatur, nec eadem quæ in aliis scientia requiratur.

([a]) Colo Conc. ann 1549. de altero medio ad reformat. cap.8.

XLIX. Agite ergo examinatores piè, prudenter, sedulo, constanter, vestrique officii eas esse partes credite. quæ Christianæ reipublicæ si ullæ aliæ maximè intersint; à vobis disciplinæ Ecclesiasticæ restauratio pendet; facilius siquidem est novos Ecclesiæ Dei Sacerdotes ad hanc regulam fingere, quam antiquos refingere. Actum est de Ecclesia, ejusque salute, & ornamento, si in ordinandis Sacerdotibus & ministris sacrosancti Altaris eruditio, pietas, functionum Ecclesiasticarum scientia, disciplinæ studium, & aliqui in ea profectus nulla ratione spectentur. Apage examinatores istos, qui ubi aliquis duo, aut tria verba Latina effuderit continuo ipsum ordinatione dignum judicant, magnique faciunt si de Romanis Consulibus, vel Prætoribus aliqua garriat, quamvis de religionis Christianæ mysteriis, Sacramentorum doctrina, Clericorum officiis interrogatus conticescat: hæc præsertim quærenda sunt, quæ ordinandis præcipuè docenda, exercenda erunt; cætera non negligenda, quibus ad priora addiscenda paratur aditus, & ignorantiæ apud populum opinio devitatur; Spectent quæso examinatores, quales prioribus Ecclesiæ sæculis Clerici eligerentur, quales sacris ordinibus initiarentur, talesque si fieri possit approbare nitantur, qui prædecessorum suorum imaginem referant. Quales autem Clericos, seu Sacerdotes primitiva haberet Ecclesia, graphice depingit ([b]) Origines, quibus si comparemur, quam vereor ne non minus tantum habentes sed nihil omnino habentes deprehendamur. Audiatur tamen Origenes, qui, ubi Ecclesiæ Dei cum popularibus cœtibus collatæ præstantiam ostendit, mox subdit, *sic etiam Senatum Ecclesiasticum si componas ad Senatus singularum civitatum, invenies quosdam Senatores Ecclesiasticos dignos ubivis gentium administrare divinitus constitutam rempublicam Senatores vero istos, qui passim reperiuntur, nihil in moribus habere eximium præ plebeiis hominibus. Eodem modo Magistratus Ecclesiastici cum urbanis Magistratibus conferendi: ut intelligas Magistratus Ecclesiæ, etiam qui per inter collegas paulo frigidius versantur in officio: tamen in morum, & virtutum ratione vulgaribus Senatoribus atque Senatoribus præcellere:* Quam vero jam mutata rerum conditio est, cujus mutationis potissima causa nulla alia est, quam quod in eligendis Ecclesiæ ministris negligentius, in iisqué diu probandis segnius Antistites, & ab iis delecti examinatores agant. Meliora speranda sunt eo tempore, quo doctrina & pietate insignes Episcopi plurimi resarciendis Ecclesiæ luxatæ ruinis invigilant. Fave divinum numen, hancque Præsulibus omnibus piam cogitationem immitte, ut & in seligendis utilibus vineæ Domini operariis diligentes, & in talibus etiam alliciendis æqui beneficiorum dispensatores, & in eorum laboribus pro Ecclesia Dei dirigendis assidui existant.

([b]) Origens lib. 3. contra Celsum.

CA-

CAPUT QUARTUM

De tempore, loco, & forma examinis.

§. I.

De tempore examinis habendi.

I. CÆtera quæ ad examinis ordinandorum accuratam tractationem spectant, sunt tempus habendi examinis, locus, in quo instituendum est, & forma quæ in eo habendo servari debet. De tempore primum differo, Concilium Nannetense Feriam quintam illius Septimanæ in qua ordines celebrabuntur examini inchoando præfigit, (a) *Quando*, inquit, *Episcopus ordinationes facere disponit, omnes qui ad sacrum ministerium accedere volunt, Feria quarta ante ipsam ordinationem evocandi sunt ad civitatem una cum Archipresbyteris*; tum subdit, *igitur per tres dies continuos examinabuntur*, puta per Feriam quartam, quintam, & sextam immediate ordinationem præcedentes. Assentitur aliquatenus Concilium Coloniense (b) primum die Mercurii proximè præcedente ordinationem omnes ordinandos evocandos esse statuens, & dies sequentes Jovis, & Veneris ejusmodi disquisitioni peragendæ designans: Assentitur & alterum (c) Coloniense quod de tempore examinis in hunc modum decernit, *Mandamus ut volentes ad Subdiaconatus ordines promoveri, præsententur, & dent intitulatoribus nomina sua Feria quarta diem ordinationis præcedente, ac eodem, ac sequenti die examinentur hora quam eis constituent examinatores. Promovendi vero ad Sacerdotii gradum, dent nomina sua Feria quinta ante* A *diem ordinationis quibus similiter statuetur hora, cum simul ob multitudinem examinari non possint.* Assentitur & (d) Tridentinum, quod quidem per mensem ante ordinationem eos qui ad majores ordines promovendi sunt Episcopum adire jubet, voluntatem suam Episcopo significaturos, morumque, ac vitæ inquisitorem ab Episcopo nominatum, habituros; jubet tamen, B *ut omnes qui ad sacrum ministerium accedere voluerit, Feria quarta ante ipsam ordinationem, vel quando Episcopo videbitur, ad civitatem, examinis causa, evocentur.*

(a) Conc. Nannetense c.11.

(b) Coloniense Conc. anno 1526. parte 1. cap. 24.

(c) Colon anno 1549. tit. de altero medio ad reformat. cap. 5.

(d) Trident. sess. 23. de reform. cap. 7.

II. Neque multum ab eo dissentiunt Rothomagense Concilium, Mediolanense quartum, & Aquense, (e) quorum primum statuit, *ut promovendi ad sacros ordines* C *duobus saltem diebus ante ordinationem, ad locum ab Episcopo designatum veniant examinandi.* Alterum (f) tempus quo examen subituri ordinis suscipiendi causa conveniant Episcopali edicto significandum decernit, *illis qui in urbe sunt Feriam scilicet secundam hebdomadæ statum sacræ ordinationis diem præcedentis; Diœcesanis autem aliisque ante Feriam quartam hebdomadæ,* D *in quam ipsa sacra ordinatio inciderit. Id vero, nisi pro diœcesis exiguæ, aut amplioris ratione, vel pro numero eorum de quorum agetur promotione, brevius aut longius conveniendi tempus edi-*

(e) Rothomag. Conc. de Episcoporum officiis num. 5.

(f) Concil. 4. Mediol. constit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis.

 cto

cto suo præscribendum censuerit. A Vltimum similiter præcipit, (a) ut *omnes tum ipsi qui majoribus, tum alii qui etiam minoribus ordinibus initiari volunt, si in vrbe quidem illi sint, Feria secunda hebdomadæ, ordinationem proximè præcedentis, si vero Diœcesani, & alii qui extra urbem habitant, quarta Feria hebdomadæ, in quam sacra ordinatio incidit, ad Episcopum examinis causa conveniant*. Nullus quidem absolutè certus dies examini inchoando præfigi potest, B prudenterque Mediolanense citatum à nobis Concilium edixit, pro amplitudine, vel angustia Episcopatus plures vel pauciores examini dies constituendos, ideoque examinandos pluribus ante ordinationem diebus convocandos esse vel paucioribus: quod advertens Tridentina Synodus vel quartam Feriam ante ordinationem, tanquam ordinarium diem, vel alium qui ab Episcopo C determinatus fuerit, convocandis ad civitatem iis qui ordinari cupiunt statum esse definit, Episcopi arbitrio relinquens, ut pro multitudine, vel paucitate examinandorum tempus, à quo examinandi debeant convenire, anticipet vel contrahat: prudenter etiam omnino, in civitate morantium, & extra civitatem habetur ratio, ne scilicet ii, qui extra civitatem habitant non necessariis impensis gra- D ventur, & diutius quam necessum sit à domo avocentur, extràque eam commorari compellantur; unde prius qui sunt extra civitatem, vacuum relinquant.

(a) Aquense tit. quæ ad Sacramenti ordinis administrationem pertinent. Vide plures alias Synodos Italicas præsertim eas, quas superius citavimus.

III. Vbi vero laudabilis illa consuetudo viget, ut in Episcopio, vel in domo aliqua adid destinata instruendi ante ordinationem maneant, qui ordinibus initiari petunt (de qua consuetudine infra dicemus) placet maximè ut quod à Reverendissimo Bellovacensi Episcopo prudenter observatum vidi, duplex examen instituatur, prius quidem minus accuratum de Grammatica præsertim & humanioribus literis, ut qui Latinæ linguæ rudes reperiuntur, nec ad ipsam instructionem admittantur, quippe qui brevi tempore Latinam linguam edoceri nequeant, quæ ordinandis necessaria est: alterum post instructionem, & frequentem eorum præsertim interrogationem, de quorum scientia dubium aliquod extiterit: quam quidem discussionem quibusdam ante ordinationem diebus haberi, & ipsis ordinandis notam fieri debere judicatum est, ut libero ab omni cura animo, & ad certiorem tanti beneficii exspectationem inflammato, facilius ad eam quam decet afferre in ordine suscipiendo pietatem, ac fervorem sese disponant.

§. II.

De loco examinis.

IV. Locus autem examinis is esse debet, qui ab Episcopo designatus fuerit, ut loquitur (b) Rothomagense Concilium. Publicus autem olim erat, ut nempe audiente populo fideli, & Episcopi judicium comprobante examen institueretur; testis hujus rei (c) Cyprianus ubi Optatum & Saturum communi consilio probatos docet, Saturoque die Paschæ semel atque iterum lectionem datam, Optatum à se Presbyteris doctioribus stipato, Doctorem audientium renunciatum refert; testantur Concilium Carthaginense (d) tertium, quod contradictiones Episcoporum electioni allatas *in eadem plebe discu-*

(b) Rothomag. supra.

(c) Cyprianus epist. 24.

(d) Carthag. 4. c. 40.

scutiendas affirmat, ut cum electus purgatus fuerit, *sub conspectu publico* ordinetur; cur enim in eadem plebe contradictiones in electione obortas discuti mandat, nisi ut publica sit, & toti populo nota electi in Episcopum purgatio? quam ideo publico in loco purgationem, & discussionem factam fuisse probabiliter conjicies: testis ex veteri deducta præsens adhuc consuetudo, cujus Pontificale (a) Romanum meminit, ut coram populo, solemni ordinationis die consecrandus in Episcopum, de mysteriis fidei, & de virtutibus Episcopalibus interrogetur; hic enim mos, quem nos adhuc retinuimus, Episcopi publicè interrogandi indicat, examen olim ordinandorum loco publico, & publicè celebrari solitum. In contrarium tamen videtur sentire Balsamon, qui (b) Canonem istum Laodicenum prohibentem, (c) τὰς χειροτονίας ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι, id est *electiones* (nam χειροτονίαν pro electione hic sumi consentiunt idem Balsamon (d) & (e) Zonaras) *fieri in præsentia audientium*, ita interpretatur *quasi in communi auditione cujuslibet volentis* (ἐν κοινῇ ἀκροάσει τοῦ βουλομένου) *eas fieri* vetitum sit; propterea que suo tempore observari notat, ut seorsum Antistites, convenientes eligerent, quia nempe in electionibus indigna nonnulla dicuntur, de iis qui eliguntur; Qua nempe ratione ab examine quoque ordinandorum populum fidelem excludi, & seorsum examinatores convenire debere, colligeretur.

(a) Pontif. Rom. tit. de consecrat. electi in Episcopum.
(b) Balsam. in can. 5. Laod.
(c) Laodic. c. 5.
(d) Balsamon in can. 1. Apostolor. & in can. 5. Laodic. citatum.
(e) Zonaras in eos. can.

V. Nos quidem, quid jam facto opus sit, non determinamus, maximè hocce tempore, quo nos hæretici undique ambiunt, mysteria sacra deridentes, & in Cleri opprobrium omnia invidiosè captantes, nec hæretici solum, sed magna ex parte laici, tum maximè gaudent cum in Ecclesiasticorum hominum dedecus & ignominiam aliqua comminisci, vel loquaciter oblaterare possunt; at Canonem istum Laodicenum ad discussionem ordinandorum privatim agendam non publicè coram laicis fidelibus, falso detorquet Balsamon, qui nempe hoc tantum innuit discussionem istam & examinationem coram Catechumenis, & pœnitentibus, qui in secundo sunt pœnitentiæ gradu, quem ἀκρόασιν dicere solent veteres, à quo & isti ἀκροώμενοι, seu *audientes* passim dicuntur, fieri minimè oportere, ne fortè, quod ait (f) Zonaras aliqua in eligendos objicerentur, quæ in iis quorum non ita constans in fide ratio esset, blasphemandi numinis causam præberent: *ut enim virtutum actionibus gloria Dei augetur*, (*concelebrant siquidem, qui præclaras actiones intuentur Dei majestatem*) *ita vicissim, ob ea quæ virtuti adversantur, qui parum firmis fidei radicibus nituntur* (quales (g) Catechumeni, & pœnitentes à sacris mysteriis fideliumque exequiis arcebantur, ita & ab electionibus excludi solebant, adeout nec interesse quidem iis possent, multominus suffragium ferre: cujus etiam temporibus constitutus ad arcendos Laicos (quorum in electionibus multæ erant partes) inter Officiales magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ in sexto (h) quinario recensetur ὁ πρῶτος ὀστιάριος, qui (i) ex officio dicitur κρατῶν τὰς θύρας εἰς τὰς χειροτονίας, *custodiens fores, dum electiones Ecclesiæ ministrorum peraguntur*: adnumeratur quoque δεύτερος ὀστιάριος κρατῶν μονοβάμβυλον (quomodo legendum censent (k) Junius, & (l) Bu-

(f) Zonaràs in eundem can.
(g) Dionys. Eccles. hierarch. cap. 7.
(h) Codinus cap. 1. de offic. num. 28.
(i) Ibid. num. 26.
(k) Junius in hunc locum 24.
(l) Bulengerus de offic. Eccl. Const. cap. 24.

(a) Gretserus lib. 1. cap. 10. in cap. 1. Codini.

Bulengerus, in quo (a) Gretsero A dissentiunt, qui τὸ μονάμβυλον legit, quasi *ampullam unam & solam*, quam scilicet oleo seu chrismate plenam ad consecrationem secundus Ostiarius teneat, & Antistiti cum opus est porrigat) cujus nempe secundi Ostiarii officium dicatur observare, & custodire Monobambylon, id est conclave Palatii secretum, & simplex, in quod conveniebat Clerus Patriarcham electurus, ante quod aliud sit λιβάμβυλον dictum, B in quod conveniebant promiscuè omnes ex plebe, qui de electione Patriarchæ citius rescire volebant, cujus nempe meminit (b) Phranses.

(b) Phranses lib. 3. cap. 19.

§. III.

De forma examinis.

VI. Quod vero jam spectat ad formam examinis, plurima observanda sunt, C quæ omnia ferè ex quinto (c) Mediolanensi Concilio eruemus. Primum est, ut nemo examinandorum, nisi in habitu modesto, & qui Clericum decet, in Tonsura, barba, capillitio, honestis ac decentibus audeat accedere. Districtè id præcipit Mediolanensis prædicta Synodus, *si quis, vel Clericali vestitu deformi, ab ordinis Ecclesiastici decore, aut disciplina alieno indutus, vel sine congrua pro sui* D *status, & ordinis ratione tonsura accesserit, ne ad ullam examinis experimentive rationem ei aditus fiat, nisi decenti veste amictus, tonsura præscripta ad illud redierit*. Similiter Rothomagense (d) Concilium statuit, ut ad examen ordinandi conveniant *in habitu & tonsura decenti, alioqui non recipiantur*. Si enim, ut ait (e) Ambrosius, *duces & principes omnes*

(c) Mediolan. Conc. 5. constit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

(d) Rothomag. tit. de Episcoporum officio num. 5.

(e) Ambros. sermo 14.

etiam militantes accuratè sericis vestibus accingi, operosis cingulis, auro fulgente pretiosis, ambiunt solido nitidius in conspectu regis incedere: an non contendere debent ordinandi, ut coram Episcopo vestitu Clericali amicti compareant? si qui honores petere volebant, (f) candidam togam debebant induere petitionis suæ signum; quanto æquius est, ut qui Ecclesiasticos gradus petituri conveniunt, Ecclesiasticam induant vestem, qua se studiosos sui nominis, ac professionis ostendant: si milites (g) cingulum militare assumebant, antequam in militum ordines referrentur, & se sacramento militiæ addicerent, num consentaneum est ut idem Ecclesiasticæ militiæ sectatorés faciant, habitumque eum assumant, quo à Laicis dignoscantur, nec professionem suam ementiantur? nemo aut in castris, aut in foro ad ullam dignitatem evehitur, qui non vestibus convenientibus utatur; turpe est, ut quod in cæteris ordinibus judicaretur indignum, in ordine Ecclesiastico, cujus sicut major est dignitas, ita major debet esse religio, ἀταξία, & reverentia, censeatur esse tolerandum.

(f) Macrob. lib. 1. Saturnal cap. 16. & alii passim:

(g) l. 38. §. 1. C. de testam militari. l. 43. C. eod. l. 8. de palat. sacr. largition. Servius lib. 8. Æneid.

VII. Ea tamen est aliquorum temeritas, ut passim aliqui in vestibus rusticorum, aut militum examinandos se ac probandos ad sacros ordines offérant, incompti, inconcinni, animi feritatem, vel rusticitatem palam prodentes; alii calamistrati, molles, effœminati, renidente cute, capillitio crispato, ac prolixo, acuminata aulicorum more barba, profusa mystace, vestitu superbo, incessu molli, aut tumido ad examen accedant, in quibus nihil masculum præter sexum esse conjicias, quorum unguen-

guento delibuti, vel aromatico pulvere conspersi crines, fragrantes vestes melius olent, quam mores. O pulchra capita! ô vera antiquitas Ecclesiasticæ, vel Apostolicæ modestiæ specimina! ô modestiæ, simplicitatis delitiarum contemptus, optima & germana exemplaria; unde hæc illis quidem temeritas, ut cum stipitum ac fungorum, aut contorum, quæ hostium spoliis, vestibusque onerentur, potius quam hominum speciem repræsentent, hominum tamen ducatum ambiant, & magistrorum officium petant: unde his succrevit audacia, ut pomparum sæcularium, mundanæ vanitatis, delitiarum turpium sectatores se vestibus, incessu, totoque corporis habitu portendant; modestiæ Clericalis, humilitatis, abnegationis temporalium voluptatum, quæ Ecclesiastici profitentur, laudem ab examinatoribus mereri, & approbationem obtinere non diffidant? siccine Ecclesiastica dignitas contemnitur, ut iis committatur, qui nec auctoritatis vel tantillum habent ad jubendum, nec severitatis ad reprehendendum, nec honestatis ad conversandum? ut iis tribuatur, qui lenitate, ambitione, fastu, mollitie dignitatem cœlestem commaculent? sicccine examinatorum judicium irridetur, vel examinandorum audacia invalescit, ut qui rusticitatem spirant, vel qui, (quod pejus est) infrunitos se, superbos, vanos, delitiosos, molles ac delicatos omni qua possunt ratione ostendunt, eorum tamen judicio Ecclesiasticam dignitatem assequi se posse non diffidant, quorum severitatem potius pertimescere, quam approbationem sperare deberent. Memini egregiè ab Augusto ([a]) Cæsare Reipublicæ consultum, dum publicum officium ei

([a]) Suetón. in Augusto.

A dare noluit, qui fucatos crines haberet non nativo colore tinctos, fidem non ei adhibendam esse dictitans, qui fucato crine intuentes fallere niteretur. Neque vero examinatores ei fidem adhibere debent, qui simplicitatem Ecclesiasticam, & modestiam, professione, habitu, reliquo corporis ornatu, mundanum se, ac delitiosum simulat, vel verbis, votisque suis expositis Ecclesiasticæ conditionis se sectatorem esse velle mentitur; B qui enim delitiosi, qui molles, qui mundani fuerint, eo titulo rejiciendi sunt, quod alieni sint ab Ecclesiasticorum statu moribus; cavendumque insuper, ne renunciationem sæcularibus pompis, & vanitatibus in ordinis susceptione professuri, Spiritui sancto, & Deo, & Ecclesiæ mentiantur: qui vero modesti, humiles, Clericales intus fuerint, eo tamen titulo excludendi sunt, quod C animum habentes viri boni, exterioribus indiciis alios se à viris bonis mentiantur, nec eam quam debent populis sui æstimationem relinquant, nec exemplum præbeant. Quis credat illos toto vitæ tempore enixè sollicitos futuros, ut Sacerdotales appareant, qui vidente Episcopo, intuente Sacerdotali examinatorum cœtu, tales esse non reformident, quales reliquo tempore esse non debeant, & approbationem ab aliis D expectent, qui vel seipsos ita vestitos & ornatos erubescere deberent? Leviora fortè dicemur acriori stylo confodisse: sed hæc patentia sunt: nolumusque occulta relevare dedecoris; ex leviorum porro insectatione apparet, quãto acriorem, quæ graviora sunt, mereantur reprehensionem.

VIII. Vbi vero tum examinatores; tum examinandi convenerint, *à Jove principium* illi ducant, oportet.

tet. Graviter Mediolanense quintum, ([a]) *cùm in locum convenerint, ubi moris est Clericorum experimentum fieri, priusquam aggrediantur à stata prece: orationeque congregationum usui præscripta, quam de libro pronuntiet, qui examini præsidet, initium faciant, hoc piè intimèque precantes, ut Dei ope imprimis illud rectè, prudenter, divinæque voluntati congruenter conficiant.* Solemnis est Apostolorum precatio in electione Matthiæ ad Apostolatum; ([b]) *Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende, quem elegeris ex iis duobus unum accipere locum ministerii hujus, & Apostolatus, de quo prævaricatus est Judas, ut abiret in locum suum*: similis in ore examinatorum oratio, similis in corde, pietas debet esse, ac zelus, ut Deum, qui scrutatur corda, ac renes, ferventer precentur, ut ex pluribus ad examen convenientibus, eligendorum eorum ipsis prudentiam tribuat, qui Ecclesiæ utiliùs cònsulant, Clerum majori honore afficiant, populorum saluti diligentiùs provideant, sibi verò cum aliis prædicaverint, damnationem minimè acquirant: ut dignos Apostolis successores Deus ipse provideat, qui ([c]) pro patribus nasciturus filios revelavit, & se ([d]) Pastores Doctoresque Ecclesiæ suæ nullo tempore denegaturum promisit: cum enim ([e]) à Deo vocari & mitti debeant, qui ad Sacerdotium assumuntur; electionem divino numini debemus permittere, & ut ipsorum ore Deus loquatur, debent se examinatores sedula oratione præparare. Precibus quoque electione conciliatur auctoritas, dum is creditur à Deo electus, qui hominum (quos Deo ([f]) inspirante judicasse probabile sit) fuerit ore renuntiatus; hinc & rejectorum indignatio contineri, & erga electos reverentia debet accedere; neque illis cum Caïn ([g]) indignari licet quod victima fratris probata sit; neque populis illorum electioni contradicere fas est, quia ut concludit ([h]) Chrysostomus, *oportet probare quod Deo placuit.*

IX. Cùm ad examen ventum fuerit, hanc diligentem cautionem adhiberi mandat Mediolanense ([i]) quintum, ne alterius nomine quis examen experiatur, experimentumve subeat, quod aliquando factum esse compertum est. Sanè graviter illi peccant, qui vel alieno nomine interrogari se patiuntur, vel aliam personam examini supponunt, qua nimirum fraude Ecclesiam ludificantur & subsannant, ministerium dedecorant, & ordinationem sacrilega temeritate violant: quam quidem, ij qui sine examine promoventur, furtivè subripiunt qui verò aliorum personas mentiuntur, sacrilego huic furto cooperantur, utrique impiè. Hos verò profectò, qui ea ratione ordinationem consecuti fuerint, ad superiorem gradum ascendere, nisi ex dispensatione jura non permittunt; nam Alexander tertius ([k]) Episcopo Lingonensi scribens, cum eo qui furtivè ordinem Diaconatus susceperit, dummodo ab Episcopo, vel Archidiacono, aliove Prælato sub anathematis interminatione prohibitus non fuerit, Episcopi arbitrio relinquit, ut imposita pœnitentia dispenset, in promotione ipsius ad Sacerdotale officium: si verò interminatio anathematis facta fuerit, eidem nisi post ingressum religionis indulgendum negat, quatenus ad Sacerdotalem ordinem promoveri possit. Hanc autem seu comminationem anathematis, seu sententiã contra eos ferri qui furtivè ordines susci-

(a) Mediol. 5. concilii, parte 3.

(b) Actorum 1.

(c) Psal. 44.

(d) Ad Ephes. 4.

(e) Ad Hebr. 5. & Ierem. 23.

(f) Vide Diony. cap. 5. Eccles. hier. parte 3.

(g) Legatur Chrysost. homil. 3. in acta Apostol. fusè.

(i) Mediolan. 5. suprà.

(k) Cap. 1. de eo qui furtivè ordinem suscepit.

suscipiunt, mos est, usitatus ac legitimus: etenim Pontificale Romanum hunc ritum in ordinatione, præscribit, ut antequam ordinationes celebrentur, aliquis nomine, Episcopi ordinaturi, sub pœna excommunicationis præcipiat, & mandet, (a) *ne quis non descriptus, excomminatus, approbatus, & nominatus ullo pacto audeat ad suscipiendos ordines accedere*; quæ si excommunicationis lata sententia, est (quod ex intentione Episcopi præsertim diudicandum est) is qui stante ejusmodi prohibitione ordinem surripuerit, in susceptis ordinibus ministrare non poterit, donec ab ea excommunicationis sententia absolvatur; cum Ecclesiæ lex sit, (b) eum qui excommunicationis vinculo irretitus tenetur, liberam non habere exercendorum ordinum suorum facultatem. Iis adde (c) Canones quibus sine examinatione ordinati e Clero dejici præcipiuntur, in eos etiam militare, qui supposita alia persona examini, ordinationem, subripuerint: hos enim sine examinatione promotos esse nemini dubium est, & eo magis plectendos, quod fraude indebitam ordinationem obtineant, & alium in partem criminis subornent.

(a) Pontificale Rom. parte 1. tit. de ordinibus conferendis prope finem.

(b) Cap. Clerici, cap. l'tores, cap. illud, de Clero excommunicato ministrante.

(c) Can. fin. dist. 25. can. si quis sine examinatione, dist. 81. can. quisquis, dist. 84.

X. Hac autem fraude difficilè capiebantur majores nostri, tum quod nonnisi notos ad Clerum promovebant, tum quod singulos ordinandos ab Archipresbyteris, & Parochis Episcopo præsentari volebant, ut suprà docuimus; nunc verò faciliùs in eum errorem Episcopi incidunt, cum ignotis manus imponunt; quamvis, si accuratè ea serventur quæ superiùs de probatione ad sacros ordines differentes desideravimus, nonnisi raro ejusmodi fraudibus irretiri possint; vixque in ordinatione eorum qui literis dimissoriis obtentis, in aliena Diœcesi ordinantur, per ejusmodi fraudes vigilantibus Episcopis, & de suo officio sollicitis illudatur: ideoque in peregrinis (d) ordinandis, adeò difficilem olim se Ecclesia præbuit, quod in eorum ordinatione faciliùs fraus irrepere, errorque contigere posset. Cujuscumque tamen fraudis vitandæ causa, prudenter edixit (e) Aquensis Synodus, ut Feria sexta immediatè ordinationem præcedente ordinandorum post vesperas recognitio fiat, ne qui fortè insequenti die non descripti, non examinati, aut non, approbati furtivè irrepant.

(d) Vide integr. dist. 98. & tit. de Clericis peregrinis.

(e) Aquens. Synod. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis administrationem pertinent.

XI. In examine verò faciendo quædam alia non omittenda servari præcipit prædicta Mediolanensis (f) Synodus, primùm *ne de ullo quoque initiando (si modo non aliter Episcopus aliquando censuerit) examen, experimentumve antea fiat, quam ætatis, natalium, aut dispensationis concessæ, beneficii Ecclesiastici, vel pensionis, patrimoniive testificationes scriptas, easdemque à Vicario Episcopali recognitas, illiusque subscriptione signatas, ac probatas, attulerit, exhibueritve, nisi aliquando Episcopus eas post examen exhiberi, recognoscive jusserit: neque item nisi alias præscriptas decretis Provincialibus, edictove Episcopali examinatores audierint, recognoverintque, quæcumque Episcopi jussu inquisitiones de eo factæ, atque ex officio præscriptæ, aliorum literis significatæ, vel denuntiatæ, vel delatæ sint*. Subdit verò quomodo testificationes illæ asservandæ, in codicem ea de re scriptum referendæ, in Episcopali Archivio custodiendæ; & publicis, à Cancellario de ordine suscepto con-

(f) Mediol. 5. suprà.

conficiendis literis, testimonia ista ætatis, natalium, patrimonii vel beneficii inserenda sint, quod superiùs quoque observavimus.

(a) Mediol. 5. ibidem.

XII. Alterum, ut (a) *examinatores ordine ad interrogationes quæstionesve veniant, atque in examine quidem ea ratio ineatur, ut interrogationes quæstionesve is examinator proponat, quem pro vicissitudinis ratione, & pro doctrinæ disciplinæve genere modo hunc, modo illum, in eo ipso examine Episcopus Vicariusve examinis Præses interrogare jusserit, ut ne unus alterum vario multiplicique interrogationum modo certatim interpellet: interrogationum porro & quæstionum rationem ita examinatores teneant, ut illis inter se sic distributis examinis instituti rationibus, prout oportet, cumulatè satisfactum sit: atque eorum unusquisque, quod de genere quærere instituerit, ita de eo quærat, interrogetve, ut quemadmodum par est, illius generis quæstiones interrogationesve satis explicatæ sint.* Quæ autem capità examinis esse debeant, postea explicat eadem Synodus, & nos supra exposuimus, nempe de vitæ statu, genere, patria, domicilio, canonicisve impedimentis, seu irregularitatibus, fine quoque & intentione, cum qua ad ordines acceditur: secundum de oratione & exercitiis pietatis; tertium, de literarum doctrina, vitæ Clericalis disciplina, & rei Ecclesiasticæ peritia.

(b) Mediol. 5. ibidem.

XIII. Tertium, ut (b) *silentio dum examen habetur*, examinatores *utantur: nec inter se colloquia, confabulationesve habeant, nec mutuas itidem quæstiones dubiorumque explicationes sibi proponant: sed ad illius, de cujus doctrina, interrogationibus quæritur,* A *responsiones attenti, animum, attentionis studio, eidem addant, ad rectè explicandas sibi propositas quæstiones. Nec vero examinatorem loco suo interrogantem alius intertubet, sed unusquisque exspectet, dum sibi ordine pro quæstionis genere, rationeve interrogare contigerit; in quæstionibus, interrogationibusve proponendis, non verbis, non aspectu, non ullo modo severos vehementesque se præbeant, ut qui exa-* B *men subeant severitate deterriti animum ne despondeant, memoriaque languescant, ac vacillent non sine aliquo dedecore: at benigni, gratique animi significatione, illos vel disserentes, vel respondentes audiant: Nec vero quibusdam interrogatiunculis, aliave ulla ratione interpellent: si quid autem vel in disserendo, vel in respondendo eos offendere animadverterint, ne tunc illos doceant, objurgentve, ac ne* C *moneant quidem, nisi quod ad examen rectè instituendum perficiendumve pertineat, sed examine peracto eos brevi admoneant, doceantve si quid necessario illos tunc admonendos docendosve duxerint. In omnibus porro & singulis examinis interrogationibus spectetur, non solum uniuscujusque eorum, qui examinantur, studia, sed etiam usus, judicium, ingenii vis, & solertia.*

XIV. Quartum (c) *at vero lon-* D *gè plura atque adeo pauciora prudentium examinatorum, ac præsertim Episcopi, ejusve qui examini præest, judicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine quo quis initiandus est, & pro ratione locorum, quo mittuntur, & pro genere doctrinæ quam profitentur, qui vero earum rerum, quæ certis interrogationibus demonstratæ, in hac instructione continentur, se minus eru-*

(c) Concil. 5. Mediol. ibid.

eruditos esse ostenderint: eos Episcopus admoneat, ut diligenter in posterum in doctrinis incumbant, atque harum ipsarum rerum in primis peritiam & scientiam percipere studeant: itaut cum visitationis munus, aliave eorum studii, & progressus in literis recognitio habebitur, rectè peritèque omni eo genere doctrinæ instructi comperiantur: quænam autem res hac instructione, de qua hic sermo, contineantur, superius agentes de iis quæ in examine quæri debent, satis superque diximus.

SECTIO TERTIA.

De instructione Ordinandorum, necessariaque ante ordinationem admonitione.

CAPUT PRIMUM.

Monendos, instruendos Ordinandos, ex veteri & nova Ecclesiæ lege.

§. I.

Antiquis Ecclesiæ decretis id probatur.

I. QUoniam sæpe accidit ut plurimi ad sacros ordines, minus idonei reperiantur, non tam quod ingenio minus polleant, ad ea ediscenda, quæ ad ipsorum officium ac munus spectant; quam quod ex iis aliqui, ne quidem sciant, quid illud sit quod addiscere debeant; tantus nempe Ecclesiasticarum rerum contemptus inolevit, ut qualium rerum Sacerdoti, vel alterius ordinis Clerico scientia necessaria sit, abolita apud hujus sæculi homines memoria videatur; alii verò præceptoribus careant, à quibus ea edoceri possint, quæ ipsorum sunt officii ac muneris: hinc sapienter olim cautum, & hoccè tempore laudabiliter à quibusdam renovatum, ut ordinandi aliquo ante ordinationem tempore instruendi in unum locum cum conveniant, quatenus brevi A tempore saltem doceantur, quænam ea sint, quorum sibi præsertim notitiam debeant comparare. Quia item aliorum viva vox magis ferit, quam vel tacita apud nos officii nostri cogitatio, vel lectio; ideò prudenter quoque Ecclesiasticis legibus cautum fuit, ut aliquo ante ordinationem tempore, quicumque ordinibus initiandi essent, serio sui muneris admonerentur, & gravi adhortatione ad ordinum reverentiam, B venerationem divini mysterii, officii sedulitatem, disciplinæ observantiam, virtutum studium, vitiorum fugam inducerentur. De utroque quid vetus, quid novus Ecclesiæ mos ferat, nobis dicendum est, ut quantum ejusmodi institutioni vetus Ecclesiæ consuetudo auctoritatis conciliat, tantum in ea adhibenda recens quorundam praxis facilitatis inesse demonstret.

II. Ordior á Conciliis Carthaginensibus in quibus hujus moris non minima vestigia supersunt. Concilium Carthaginense tertium sibi placuisse affirmat, ([a]) *ut ordinandis Episcopis, vel Clericis, prius ab ordinatoribus suis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid contra statuta Concilii fecisse asserant:* quid enim ea sibi volunt Concilii verba, nisi ut ordinationem Episcoporum, ac Clericorum, instructio præcedat, ne ulli ordinentur, nisi qui priùs Ecclesiæ canone, eosque maximè qui ad ordinationem spectant, edocti fuerint, ne contra leges ordinatos esse se doleant: aut impositum humeris suis onus graviter ferant? Æqua sanè constitutio & hocce tempore utilissima, imò, ut verè dicam, penè necessaria, ut nempe impedimenta quævis canonica, seu irregularitates, ut loquuntur, quæ hominem ab ordinatione repellunt, ordinandis ipsa ignorantibus priùs significentur, quam ad ordinationem veniatur, ne se contra Ecclesiæ leges ordinatos esse ægreferant, eaque postea rescientes vehementi sollicitudine angantur, dum sibi interdictum ut plurimum officium norunt, quod illicitè nacti sunt. Hunc porro Canonem ex suggestione Augustini editum fuisse refert Possidius, ([b]) cum enim iniquo ferret animo, quod contra ([c]) Nicenum Canonem Episcopo Valerio viventi super inductus fuisset, *fategit ut Conciliis constitueretur Episcoporum, ab ordinatoribus deberi ordinandis, vel ordinatis omnium statuta Sacerdotum in notitam esse deferenda.* ([d])

III. Concilium quoque Carthaginense quartum instructionem ordinationi præviam fuisse ostendit, cum in ordinatione Ostiarii instructionis præcedentis ab Archidiacono habitæ tanquam rei usitatæ meminit, ([e]) *Ostiarius*, inquit, *cum ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conversari ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus claves Ecclesiæ, &c.* an vero probabile est Ostiarium, cujus officium præ reliquorum ordinum functionibus, minoris est momenti, de eo tamen antequam ordinaretur, instructum esse, eos verò qui ad reliquos ordines promovendi essent, absque ulla prævia instructione initiatos fuisse, quanto verisimilius est reliquorum ordinum quorum major est ratio parem fuisse conditionem? quorum forte nulla mentio facta est, vel quod satis in Ostiarii instructione superioris cujuslibet ordinis, Clericorum instructio intelligeretur, vel quod ostiarii ab Archidiacono, reliqui superioris gradus ministri, aut ab Episcopo, cujus ex superiori Carthaginensi Concilio partes erant decreta Conciliorum ordinandis significare, vel aliquo alio plenius instruerentur. Discimus autem ex hoc Carthaginensi Canone, quænam ea sint quorum cognitio ordinandis ingerenda sit, puta Ecclesiasticarum functionum, earumque legum, quæ unicuique ordini adnexæ sunt; ut quemadmodum Ostiarius de suo munere instruebatur, ita cæteri Clerici qui ad aliquos ordines contendebant, eorum ordinum munia edoceantur, quorum gradum assequi cupiant.

IV. Nec à priori Carthaginensis Concilii Canone discrepat Aurelianensis quarta Synodus dum jubet, ut ([f]) *Parochiani Clerici a Pontificibus suis necessaria sibi statuta Canonum legenda perspiciant, nè sibi ipsi, vel populi, quæ pro salute eorum decreta sunt, excusent postmo-*

(a) Conc. Cart. 3. c. 3.

(b) Possid. cap. 8. vitæ S. Augustin.

(c) Forte canon ille est 8. Conc. Niceni.

(d) Lege etiam August. in actis ordinat. Eradii tom. 2. epist. 110.

(e) Carthag. 4. c. 8. habetur dist. 38. c. Ostiarius.

(f) Aurel. 4. c. 6.

postmodum ignorasse : quandonam verò ab Episcopis Canonum statuta audirent, conjicere licet ex Concilio Toletano quarto, quod præviam instructionem Presbyterorum à suo Episcopo, tùm cùm ad Parochias ministraturi mitterentur, videtur exegisse, (a) *Quando*, inquit, *Presbyteri in Parochiis ordinantur, libellum Officialem a suo Sacerdote accipiant, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi succedant, ne per ignorantiam in ipsis divinis Sacramentis offendant: cùm vero ad Litanias, vel ad Concilium venerint, rationem Episcopo suo reddant, qualiter susceptum officium celebrent, vel baptizent*. Liber officialis, (b) cujus hic meminit Concilium Toletanum, non alius Liber est, quam liber aliquis, qui modum quo Presbyteri suis officiis fungi possent, edoceret, & Sacramentorum administrationem contineret, quales isti libri qui jam *Manualis* nomine dici solent; Sacerdotis, à quo hunc librum recipiebant, nomine, Episcopus intelligitur, qui passim Sacerdos summus, Sacerdos, & princeps Sacerdotum apud antiquos Patres & in prioribus Conciliis vocitatur: Litaniæ ad quas convenire solebant Presbyteri rationem sui muneris reddituri, sunt rogationum dies, ut interpretatur Glossa, (c) quibus nempe ex aliis juris Canonici (d) testimoniis Presbyteros ad Ecclesiam Cathedralem convenire debuisse confirmat.

(a) Conc. Tolet. 4. c. 25. habetur c. quando dist. 38.

(b) Glossa in prædict. can.

(c) Glossa ibid.

(d) Ex canone 3. de consecrat. dist. 3. & can. & hoc de consecrat. dist. 1.

V. Ad rem etiam est, quod habetur in Justinianæa novella Epiphanio Archiepiscopo & Patriarchę Constantinopolitano, in qua Carthaginensis institutio roboratur, asseriturque, (e) *constitutum & ad Episcopum præparatum, competens esse venerabiles & undique probatas legere regulas ante ordinationem, quas recta & inviolata nostra suscepit fides, & Catholica Dei, Apostolicaque disposuit, & tradidit Ecclesia: & cum frequenti eas lectione percurrerit, qui ad ordinationem deducitur: tunc is qui ordinationem impositurus est, interroget eum, si sufficiens sit custodire & agere, quæ sacræ regulæ sancierunt; & siquidem ille declaraverit, & dixerit præcepta sacrarum regularum non se valere servare, nullo modo ei ordinationem imponi. Si vero ille susceperit & dixerit, quia quantum est homini possibile, complebit hæc, quæ his continentur, tum monere eum, & dicere, quia nisi hæc observaverit, à Deo alienus erit, & cadet à jam dato honore, & neque civiles leges delictum inultum relinquent: eoque à præcedentibus nos Imperatoribus, & à nobis ipsis rectè dictum est, oportere sacras regulas pro legibus valere: etsi etiam sic permanserit causam amplectens: tunc super his professionibus unumquemque sacram suscipere Episcopatus ordinationem*. Tria hac leges circa Episcoporum ordinationem decernuntur, puta ordinandorum in Episcopos instructio, ex Canonum Ecclesiæ lectione; seria de ipsis ut serventur admonitio; ultimoque loco de iisdem quod sedulo observabuntur, publica & ex animo facienda ab ordinandis postquam interrogati fuerint professio; nihil in hac constitutione de Clericis ordinandis aut monendis, aut instruendis, aut ad professionem Canonum obstringendis. Sed eorum parem fuisse rationem probabile est, ut quod in Episcoporum ordinatione servabatur, hoc ipsum in reliquorum inferiorum ordinum collatione, pro suo unius cujusque gradus modulo servaretur; maximè

(e) Novell. 6. cap. 2.

cùm Cartaginense Concilium, ex quo Novella ista excerpta est, decretum istud etiam ad Clericos quosque ordinandos extendat, ut suprà vidimus; & sanè æquum est, ut cùm Clerici variis legibus teneantur obnoxii, quibus non obligantur Laici, ante ordinationem de iis sedulo moneantur, instruanturque, ne ignorantiam in sui excusationem prætendant.

VI. Expressè vero Turonense tertium sub Carolo Magno, quem nostro sæculo renovatum morem videmus, ut ordinandi aliquo tempore instruendi, & discutiendi, apud Episcopos ante ordinationem maneant, tradit, ac præcipit, statuens nempe, (a) ut *Presbyter priusquam ad consecrationem Presbyteratus accedat, maneat in Episcopio, discendi gratia officium suum, tamdiu donec possent, & mores & actus ejus animadverti, & tunc si dignus fuerit ad Sacerdotium promoveatur*. Quibusnam potissimum rebus addiscendis tempus illud impenderetur, conjicies ex hoc ni fallor, ejusdem Concilii Canone, (b) *Episcoporum magna sit sollicitudo Presbyteris suis tradere Baptismi Sacramentum, & quid in eodem renuntiandum, quidve credendum sit: &c.* vel ex illo (c) quo diligenti cautela pertractandum Episcopis, & Presbyteris præscribit, ut delicta confitentibus convenientem pœnitentiam imponant, & ut Episcopi, quis potissimum liber pœnitentialis sequendus sit, edoceant. Ex quibus scilicet Canonibus modum Sacramentorum Baptismi, ac Pœnitentiæ administrandorum, itemque fidei articulos ac sacros ritus ab Episcopis edoceri debere Presbyteros, præsertim ostenditur.

(a) Turonens. 3. c. 12.

(b) Idem can. 18.

(c) Idem c. 22.

VII. Similiter quoque Arelatense sextum Concilium sub eodem Imperatore Carolo Magno, non solùm Presbyteros ab Episcopis, sed Episcopos ab Archiepiscopis moneri præcipit: de tempore quo admonitio illa jubeatur, nihil præscribit; mihi profectò videtur, si quod tempus ipsi consentaneum est, illud maximè esse, quod ordinationi prævium est, quo nempe tempore licet Metropolitano electos ad Episcopalem gradum repellere, si ignari reperti fuerint, suique muneris rudes: cùm reliquo tempore non ea sit Metroqolitani in suffraganeos potestas, ut eos ad libitum coercere, vel corrigere possit, sed Canonibus ac consuetudine, vel privilegiis uniuscujusque sedis, ejus auctoritas restricta sit: sic ergo Arelatensis Synodus citata, (d) *De Baptismo & mysterio sanctæ fidei, unusquisque Archiepiscopus suos suffraganeos diligenter, studioseque admoneat; quatenus per studium sacræ lectionis imbuti, & de mysterio sacræ fidei, & de Sacramento Baptismatis, unusquisque illorum in sua Parochia perfectè studioseque Presbyteros, & universum populum docere, & instituere non negligat, &c.* Discimus itaque ex hoc Canone Episcopis mandatum esse, ut Presbyteros suos Sacramenti Baptismatis administrationem, & mysteria sanctæ fidei edoceant, quod maximè ante ordinationem fieri debet, ne potestatem Sacramentorum administrandorum, & auctoritatem docendi consequantur, antequam in utroque officio pleniùs instructi sint, scientiaque sufficienti polleant ad utrumque munus fructuosè peragendum.

(d) Arelat. 6. c. 3.

VIII. Clariùs & expressiùs Capitularia Caroli instructionem istam ordinationi præviam non commendant solum, sed jubent: præcipiunt siquidem, (e) ut *Presbyteri non or-*

(e) Cap. Caroli lib. 5. tit. 37.

ordinentur, priusquam examinentur: & ut ante ordinationem pleniter & studiosissimè instruantur, qualiter se à vitiis cavere debeant, & qualiter subditos doceant, ne torpentes vel hebetes in doctrina sancta, vel vitio malæ famæ, eorum neglectu, vel alia mala similitudine, quod absit, abstergantur. Instruendos itaque eos omnes ante ordinationem statuunt qui ad eam recipiendam Episcopis adducuntur, & de eo maxime instruendos, quod ipsorum sit muneris, puta qua ratione vitia à se, vel ab aliis propellere, populosque docere queant: cùm enim verbo, & sacramentis, & exemplo plebes sibi commissas pascere, atque regere Presbyteri debeant: non satis est quod sacramentorum rationem calleant, nisi etiam & bene vivendi formam teneant, & docendi populum methodum non ignorent: insuper verò eosdem qui ad ordinationem accedunt monendos, & ad Ecclesiasticas leges observandas non ridicula adhortatione persuadendos esse, eadem Capitularia constituunt, ([a]) *si quis* inquiunt, *Clericus ordinatur, moneri debet constituta servare.* Itaque ordinandos in suo officio instruendos, & muneris sui commonendos esse, antequam ordinentur, maximi & Christianissimi Imperatoris legibus, jam olim stabilitum, & confirmatum habemus.

(a) Capit. lib. 7. tit. 11.

IX. Zonaras quoque Canonum interpres non contemnendus, Canones Carthaginenses duos refert, quorum posteriorem ex Carthaginensi tertio superiùs citavimus, priorem verò nequaquam attigimus, in quo tamen cavetur, ut ([b]) *si quis Clericus ordinetur, debeat moneri, ut servet decreta, & ut mortuorum corporibus Eucharistia non detur, nec Baptismus.* In cujus Canonis explicationem Clericorum nomine hic solum intelligi presbyterum, aut Diaconum scribit, qui nempe soli χειροτονοῦνται, *id est per manus impositionem ordinantur*, soli ex Clericis Eucharistiæ μεταδιδόασι id est, *communicant*, *seu distribuendæ inserviunt.* Quamvis, meo quidem judicio cæteri quoque inferioris gradus intelligi possint, quorum institutioni nonnunquam quoque nomen χειροτονίας tribuitur, ut in Canonibus ([c]) Apostolorum, & in Constitutionibus ([d]) Apostolicis in quibus, manus quoque impositionem in hypodiaconorum, & lectorum ordinatione adhibitam fuisse legimus: sed hac de re inferiùs. Quod autem de Baptismo, atque Eucharistia moneantur, hoc non impedit, quominus alii quoque Clerici, huic admonitioni interfuerint, vel saltem quominus ipsi de aliis monendi forent, præsertim cum monendi quæ ibidem dicantur Clerici τοὺς ὅρους φυλάττειν, *decreta servare*, quod omnibus Clericis necessarium est; nam sive τοῖς ὅροις ἢ τοῖς τῆς πίστεως, τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῶν πατέρων ὁρισθέντας, ἢ τοὺς κανόνας, μᾶλλον δὲ, καὶ ἀμφότερα, *vel fidei, quæ scilicet à sanctis Apostolis, vel patribus statuta sunt, vel Canones, vel potius utrumque* interpreteris; quemadmodum exponit idem ([e]) Zonaras; horum observatio tam decretorum fidei, quam morum, ac disciplinæ Clericis necessaria, de quibus proinde eos ante ordinationem moneri consentaneum est. Idem autem Zonaras ([f]) in sequentem Canonem Carthaginensem scribens, quo Canonum decreta priùs ab illis qui ordinantur, ordinandorum auribus insinuanda præcrpiuntur, quænam sint quæ Clerici renuntiandi edoceri debeant, paucis complectitur, τὰ

(b) Zonaras in canon. 18.

Ἐάν τις κλήρικος χειροτονῆτε, ὀφείλει ὑπομιμνήσκεσθαι τοὺς ὅροις φυλάττειν καὶ ἵνα τοῖς σώμασι τῶν ἀποθανόντων εὐχαριστία μὴ δίδωται, μηδὲ βάπτισμα.

(c) Can. 2. Apost.

(d) Constit. Apost. lib. 8. c. 21. & 22.

(e) Zonaras ibidem.

(f) Zonaras in can. 19. Carth.

τὰ δόξαντα ταῖς συνόδοις, περὶ τῆς πίστεως, καὶ περὶ τοῦ, πῶς χρὴ βιοῦν, καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ οἰκοδομεῖν, A *quæ à Synodis decreta sunt de fide, de vitæ instituendæ ratione, deque Eccclesiastica administratione*. Eadem fere (a) Balsamon in eosdem Canones, qui plura ex Zonara iisdem etiam verbis excerpsit.

(a) Balsamon in eos. can.

X. Verùm ut his minoris auctoritatis Doctoribus relictis, gravioris momenti testimonia proferamus, Lateranense tertium sub In- B nocentio tertio habitum Patrum multitudine celeberrimum, cui nempe 1215. interfuere, eandem instructionem præcipit, (b) *cum*, inquiunt Patres, *sit ars artium regimen animarum, districtè præcipimus, ut Episcopi promovendos in Sacerdotes, diligenter instruant & informent, vel per seipsos, vel per alios viros idoneos super divinis officiis, & Ecclesiasticis Sacramentis, qualiter ea debeant celebrare:* C *quoniam si ignaros ac rudes de cætero ordinare præsumpserint (quod quidem facilè poterit deprehendi) & ordinatores, & ordinatos gravi subjacere ultioni, &c.* Patet ex hoc Canone, cujus sit jam instructionem ordinandis præbere, & de quibus ipsi instrui debeant de Ecclesiasticis nempe officiis, & divinis Sacramentis; nam qui in his irreverenter agunt, erga divinam Majestatem, & audientibus & vi- D dentibus offendiculo esse solent: qui verò in illis ignoranter se gerunt, & Sacramentis injurii sunt, & non leve populorum saluti periculum creant. Concilium quoque (c) Salisburgense instrui vult ordinandum de irregularitatibus, ne forte in aliquam inciderit, ut postea dicemus.

(b) Conc. Lateranense sub Innocentio 3.

(c) Concil. Salisburg. tempore Martini 5. tit. de scrutinio.

§. II.

Monendos ordinandos, & instruendos, priusquam ordinentur, recentioribus Ecclesiæ decretis ostenditur.

XI. Monendos quoque eos, qui ordinibus initiandi sunt, eosque ordinationis ritus edocendos plura ex recentioribus Conciliis decernunt. Coloniense anno 1526. celebratum, (d) *Pridie ordinationis admonebit Vicarius noster in Pontificalibus iterum omnes, quo se se quisque discutiat, ne officio se alliget, cui non possit satisfacere, neve mentiatur Spiritui sancto, aut impœnitenti corde accurrat: sed ore confessus ac spiritu contritus humiliatusque post perceptam sacrosanctam Eucharistiam Deo totus deditus accedat.* Similiter quoque Mediolanense Concilium. 5: (e) *Eo sermone quem pridie illius diei, quo sacra ordinatio celebratur, Provinciali decreto institutum est, illud in primis spectetur, ut quæ monitiones postero die de libro Pontificali leguntur, disertis verbis iisque vulgariter conceptis explicentur uberiùs. Unusquisque porrò eorum, qui sacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamque sanctum munus suscepturus est. Verùm ejus sermonis vis in Subdiaconis potissimum monendis versetur: quo rectius, dum integrum est, deliberare possint, an castitatem, quæ perpetua illi ordini est annexa profiteri velint: eoque accuratiùs propterea in gravi illa deliberatione videant, quod Deo auxiliante præstare posse sperent: neque in eo Ecclesiastico spiritualique munere suscipiendo, quidquam agnatorum, vel hujusmodi alie-*

(d) Coloniense 1. parte 1. cap. 26.

(e) Mediol. 5. parte 3. tit de initiandis Ord. Sacramento.

aliena voluntate, sed sua spontanea agant: nec verò in sacri ejusdem ordinis susceptione, vitæ hujus commodum, aut aliud quidquam ejusmodi, sed Dei honorem sibi propositum habeant. Hujus generis sermo à quocumque appositè habeatur, utilis quidem ille est: at multis partibus longè utilior erit, atque opportunior, si eundem Episcopus accurate, studiosèque habuerit.

XII. Eadem Ecclesiæ Gallicanæ in ea praxi firmanda mens fuit: eædem leges. Audiatur Synodus Aquensis, sub Alexandro Canigiano Archiepiscopo Aquensi, ([a]) *Fiat autem pridie ordinationis in domo Episcopali post Vesperas recognitio ordinandorum, & ab Episcopo, vel alio ejus mandato, ordinandis fiat adhortatio, vel admonitio salutaris de dignitate ordinum, & de obligationibus quæ ordinibus annexæ sunt: præcipue moneantur Subdiaconi, ut intelligant deinceps Deo auctore se obligari ad continentiam, & ad Horas Canonicas recitandas, &c.* Audiatur Bituricensis, ([b]) cui præfuit Reginaldus de Beaulne ejusdem civitatis ac Provinciæ Archiepiscopus, *cujus ordinis mysterium ac ratio explicetur, ut inde ordinem suum revereri unusquisque discat, ejusque dignitatem omnes suspiciant.* Audiatur denique Rothomagensis ab Illustrissimo Cardinale Borbonio celebrata, ([c]) *moneantur in sua promotione Subdiaconi, ut intelligant deinceps Deo auctore se obligari ad continentiam, &c.* Iis etiam addere possis Ecclesiasticæ ordinationis ([d]) à Reverendissimo Carnotensi Episcopo Leonorio d'Estampes Valenceo editas Gallicè Constitutiones, in quibus jubetur, ut die Lunæ immediatè præcedente ordinationem, facilis & dilucida irregularitatum omnium, & impedimentorum canonicorum expositio habeatur, ut discant, tum qui Tonsuram, tum qui ordines quosvis suscipere meditantur, sibi ne ad sacros ordines aditus pateat, an verò præcludatur, sicque vel ad ordines liberi accedant, vel si aliquo impedimento ligati sunt, accedere vereantur.

([a]) Aquens. tit. quæ ad Sacrament. Ordin. administ. pertinent.

([b]) Bituricens. tit. 24. de ord. c. 2.

([c]) Rothomag. tit. de Episc. off. num. 10.

([d]) Constut. Carnot. de ordinib. tit. de Tonsuga.

XIII. Sed quid pluribus decretis, legibus canonibusve opus est? praxim spectemus, magis fortè operosa videbitur, ideoque majoris exempli. Videmus a quibusdam annis utiliter observari, tum in Diœcesi Parisiensi, & Bellovacensi, tum recentiùs in Aquensi, Burdegalensi, Vasatensi, & aliis, ut quindecim circiter ante ordinationem diebus, quicumque ex iis Diœcesibus ad ordines, sacros præcipuè, admitti contendunt, in unum locum congregentur, probandi scilicet, docendi, examinandi, in suis officiis exercendi, & ad pietatem orationisque studium fingendi. apud Bellovacenses quidem in ipso Episcopio, juxta Turonensis citati Concilii præscriptum, sumptibus religiosissimi Antistitis aluntur; nec soli qui ad sacros otdines, sed ij omnes quoque, qui adulta jam ætate ad Tonsuram, vel minores ordines aspirant, ad hanc sacram Scholam, & Ecclesiasticam Palæstram compelluntur. Apud Parisienses verò ij soli, qui majoribus initiari desiderant, ad hunc pietatis & eruditionis probandæ secessum coguntur, prudentique, ac liberali Episcopi Parisiensis providentia effectum est, ut non momentanea, sed diuturna credatur hæc institutio, quam nempe Missionariorum, ut vocant, congregationis Patres in se susceperunt, & cui se in reliqua tempora peragenda pactis inter ipsos, & Parisiensem Antistitem initis devinxerunt.

runt. In hoc vero tam hi, quam illi conveniunt, quod qui apud utrosque docendis, monendisque sacrorum ordinum candidatis præficiuntur, Matutinis quidem lectionibus, Theologiam omnem moralem percurrant, Vespertinis autem Pontificalis Romani explicationem suscipientes, ea notent, quæ & ad ordinum functiones, & ad sacræ ordinationis rituum mysticas significationes, & ad Ecclesiasticam disciplinam, & ad pietatem viris ad ordinem Clericalem promovendis instillandam necessario observanda, monendaque judicantur; quod de Theologia morali quotidie ordinandi interrogentur: quod simul omnes Canonicas Horas recitent: quod singulorum ab aliquo mores, ingenium, doctrina, pietas observentur, & ad Episcopum referantur. Theologiæ autem Moralis præcipua capita apud utrosque hac methodo docentur: primùm irregularitatum omnium & censurarum doctrina ordinandi imbuuntur, ut advertere possint, num aliquo impedimento canonico ab ordinum receptione repellantur, & ea de re isto tempore, quod ad diem ordinationis interjacet, maturius deliberare queant. Sacramenti postea Pœnitentiæ, quo ad generalem confessionem præparentur, acurata explicatione instruuntur. Deinde actionum humanarum, legum, peccatorum universalis explicatio traditur, cui decalogi quam fieri potest pro brevitate temporis, integra, & accurata enarratio subjungitur; ut Sacramentorum in communi, & in particulari, ipsiusque sacrificii Missæ doctrina subsequatur; totaque deinde ista summaria instructio Symboli Apostolorum elucidatione terminetur. In iis acuratè & perspicue explicandis operam navet aliquis, quem & rerum istarum oportet esse callentissimum, & in seligendis iis quæ utiliora sunt, prudentem, & in exponendis versatissimum: cujus tamen opera ne inanis sit, aliorum industriam, & diligentiam adjutricem requirit, qui & ordinandis publicè exposita privatim inculcent, & quæstionibus in rem explicatam modò hos, modò illos tentent, patienter audientes sagaciter inquirentes, modestè reprehendentes, obscura exponentes, prætermissa, si quæ necessaria sunt, industriè supplentes, non suam, sed Doctoris methodum consectantes. Nec prætermittendum apud utrosque rituum & ceremoniarum in Sacrificio Missæ tam à Sacerdote, quam cæteris observandarum leges doceri, easque de cantato quotidie publicè Missæ Sacrificio, modò his, modò illis ministrantibus, in praxim revocari. Plura alia quibus pietatis, doctrinæ, peritiæ, & disciplinæ Ecclesiasticæ incrementa procurantur, laudabilia exercitia prætermitto. De cæteris vero locis sileo, quorum oculatus testis non sum, sed auritus tantum.

XIV. Mirum verò dictu est, quantum non solùm ordinandi, verum etiam ordinati, jam vel à multo tempore Sacerdotes, si ad lectiones admittantur (quemadmodũ apud Bellovacenses præsertim admitti solent) ex ipsis proficere soleant; Compendiariam enim audiunt Theologiã eaque brevi docentur, quæ ad praxim fœliciter revocent, discunt ea paucis diebus, quibus amplius, uberiusque discendis totam ex officio suo tenentur ætatem insumere: incitantur ad functionum suorum ordinum exercitium; Sacerdotalis dignitatis admiratione percelluntur, incenduntur ad proximorum salutem, ordinis in Ecclesia instituti pul-

pulchritudine capti, ad ejuſdem ordinis tuitionem inardeſcunt: aſſerendæ cupiditate diſciplinæ inflammantur: probantur autem hac ratione ſingulorum mores, & inoliता aliquando vitia gravi Antiſtitum admonitione, & bonorum exemplo abolentur; charitatis neceſſitudo inter univerſos contrahitur: quanti ſit ponderis digna ordinum ſuſceptio, attentè ab omnibus perpenditur. Epiſcopi nominatim ſingulos exinde notos habent; & quid unuſquiſque poſſit, quid ferre valeat, cui muneri par, vel impar fuerit, quantum prudentia conjici poteſt, explorant. Clerici cum Epiſcopis amore certant, & hi Clericos ſuos beneficiis, illi Epiſcopos reverentia devinciunt: & qui maximus illius inſtructionis fructus eſt, rerum Eccleſiaſticarum & officii Sacerdotalis ignorantia, paulatim exulat, & ſcientiæ Eccleſiaſticæ ſtudia tantoperè neglecta refloreſcunt.

CAPUT SECUNDUM

Varia ad ordinandos Monita complectens.

§. I.

Quanti momenti ſit ſerium, & accuratum de vocatione ſua ad Clericatum, & Ordines examen.

I. ἈΡχὴ ἥμισυ παντός, inquiebat (a) Heſiodus, ad quam ſententiam alludit (b) Horatianum iſtud.

—— *facti*

Dimidium qui cœpit habet:

Habet, inquam, totius operis dimidium, qui bene & auſpiciatò cœperit: quod ad rem præſentem transferunt S. (c) Leo Summus Pontifex, & Imperator (d) Juſtinianus, quorum ille de ordinationibus præpoſteris loquens, *difficile*, inquit, *eſt, ut bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio:* Hic vero de legitimis ordinationibus differens, *bene autem univerſa geruntur, & competenter, ſi rei principium fiat decens & amabile Deo*. Quamobrem videant, quæſo, qui in Clericorum ordinem referri ambiunt, ne, ſi a janua aberraverint tota deinceps aberrent via: perpendant apud ſé, quanta ſit hæc dignitas quam poſtulant: num ſibi ipſis ex animo grata & propter ſeipſam grata ſit: num viribus conſentanea: excutiant ſeipſos, an tanto muneri apti ſint, an à Deo vocati, & qua ad Clerum feſtinantes, intentione ducantur: qua arte, quibuſque mediis Eccleſiam introeant; quidve acturi Eccleſiaſticum ambiant ſtatum: examinent, inquam, inſtituti ſui rationem, nec ſemel, nec feſtinanter, nec perfunctorie examinent, nec ſuis tantum oculis, nec ad mundani honoris lucernam ſed ſeriò, ſed maturè, ſed pluries, ſed alienis etiam oculis, ad divinæ veritatis lucem.

(a) Heſiodus.
(b) Horatius de arte Poetica idem docet Nazian. epiſtol. 120. p. 856.
(c) Leo epiſt. 85. ad Epiſcopos Africanos.
(d) Juſtinian. in præfat. Novellę 6.

II. Multi pœnis æternis plectendi ſunt, qui ſi Clerici non extitiſſent, æterna fuiſſent potiti beatitudine: quod intuens (e) Beatus Acepſimas inſignis in Oriente Mona-

(e) Theodoret. in Philoteo cap. 44. ſeu lib. 9. de vitis Patrum.

nachus, cum se brevi moriturum prævidisset, tunc se tantum ordinari Presbyterum passus est, asserens se *si diutius victurus fuisset, omnino fugisse hoc grave & terribile onus Sacerdotii pertimescens reddendam depositi rationem*. Inscrutabilia certè sunt divinæ providentiæ arcana, quæ nemini mortalium curiosiùs rimari licet: ne (a) *qui scrutator est majestatis, opprimatur a gloria*: hoc tamen haud dubium est, maximum ad æternam fœlicitatem consequendam momentum esse, consentaneam suis moribus, ingenio, viribus, ex divina motione status electionem; è contra verò eos se peccandi occasionibus totos fere dedere, qui minimè consentanea vocationi suæ statum amplectuntur: & sæpe accidere, ut quo perfectior aliquis status est, eo sit periculosior, nisi generoso animo & ad perfectionem toto conatu adnitente suscipiatur: (b) *regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud*: tunc vero majorem utique vim patitur, cum pro ejus consecutione ad perfectionis apicem adniti oportet, hancque aliquis sibi necessitatem imposuit, ut, nisi perfectissimo vivendi genere, ipsum obtinere non possit. Hanc sibi perfectius cæteris vivendi legem imposuerunt Clerici, ut qui laicis dignitate præcellunt, morum quoque sanctitate præfulgeant: (c) *Qualis* inquit Hieronymus, *erit ædificatio discipuli, si intelligat se Magistro esse majorem*. Unde non solum Episcopi, *Presbyteri, & Diaconi debent magnoperè providere, ut cunctum populum cui præsident, conversatione, sermone, ac scientia præcedant: verùm etiam & inferioris gradus Exorcistæ, Lectores, Æditui, Acolyti, & omnes omnino, qui domui Dei deserviunt: quia*

(a) Prou. 25.

(b) Matth. 11.

(c) Hieron. in cap. 2. ad Titum, refert 8. q. 1. c. qualis.

A *vehementer Ecclesiam Dei destruit meliores Laicos esse quam Clericos*. (d) *Nec* si Bedæ credimus, *sufficere ad salutem arbitremur, si turbis negligentiam, vel quorumlibet indoctorum fidei vel actibus adæquemur, quibus sacris literis unica est credendi pariter & vivendi regula præscripta*. (e) *Quid interesset*, ait Ambrosius, *inter populum & sacerdotem, si iisdem adstringerentur legibus? debet præ-*

B *ponderare vita sacerdotis sicut præponderat gratia*. (f) *Neque*, ut ibidem docet, *mediocris virtus sacerdotalis est, cui cavendum non solùm, ne gravioribus flagitiis sit affinis, sed ne minimis quidem: ut sit promptus ad misericordiam, &c*: Idem alibi vulgarem seu popularem sacerdotis vivendi rationem improbat, tum (g) Pytharico mandato, *quo ille discipulos suos communem, atque usitatam populo prohibuerit*

C *ingredi viam*, quod a Judæis sumpsisse ostendit: tùm divino oraculo, quo præceptum fuerat Moysi, (h) *Solve calceamentum pedum tuorum*: tùm ex eo quod præceptum fuerat Josue, (i) videlicet, *ut detritæ, & popularis viæ deponerent pulverem, qui viam Domini ambulalare desiderarent*: tùm denique ex eo quod Moysi jussum, (k) *ut montem cum sacerdotibus ascenderet, populus autem deorsum staret*.

D ex quibus hæc infert, *Speravit igitur Sacerdotes à populo, & posteà ipsum Moysem introire intra nubem præcipit. Vides divisiones? nihil in Sacerdotibus plebeium requiri, nihil populare, nihil commune cum studio, atque usu, & moribus inconditæ multitudinis? Sobriam à turbis gravitatem seriam vitam, singulare pondus dignitas sibi vendicat sacerdotalis. Quomodo enim potest observari à populo, qui nihil*

(d) Beda super Matt. habetur ead. q. c. finali.

(e) Ambr. epist. 25. ad Vercell. quæ habetur lib. 3. epistol. tom. 5.

(f) Idem epist. 20. Iræneo quæ habetur lib. 3. cit.

(g) Vide Philon. quod omnis prob. sit lib. Clem. Alex. lib. strom. Origen. lib. 1. contra Celsum.

(h) Exod. 3.

(i) Josue 5.

(k) Exod. 24.

hil habet secretum a populo, dispar à multitudine? Quid enim in te miretur, si nihil in te aspiciat, quod ultra se inveniat si quæ in se erubescit, in te, quem reverendum arbitratur, ostendat? Supergrediamur igitur elebeias opiriones, & strata quædam gregalis conversationis, ac detritæ viæ orbitas declinemus, ac vulgaris semitæ solum, &c. Augustinus sic Sacerdotem depingit, ([a]) *talem oportot esse Domini Sacerdotem ut quod populus* B *pro se apud Deum non valuerit, ipse pro populo mereatur quod proposuerit impetrare. Et verè* exclamat ([b]) Chrysostomus, *magna confusio est Sacerdotum, & omnium Clericorum, quando laici inveniuntur fideliores eis, aut justioren: quomodo autem non sit confusio esillos inferiores laicis, quos etiam æquales esse confusio est?* Unde recté queritur ([c]) Gregorius, miseriam illam, quam nobis Domi- C nus per ([d]) Oseam comminatus est, impletam esse, *& erit sicut populus, sic Sacerdos*, grave esse judicbns, & pernitiosum, si Sacerdotis bonitatem populus attingeret: quod & alio loco ([e]) ostendit, dum ait, *grave nimis esse contra veterem usum Sacerdotes sibi quicquam accipere, unde in laicorum actus videntur incidere.*

(a) Aug. in Ps. 36.

(b) Chrysost. seu auctor operis imperfecti. Homil. 40. in cap. 21. Matt. Vide eundem lib. 6. de Sacerdotio.

(c) Greg. hom. 17. in Evang.

(d) Oseæ cap. 4.

(e) Idem lib. 7. Indict. 2. epist. 72. Maurentio magistro militum.

III. Cogitet ergo primùm qui Sacro Clericorum Ordini cupit in- D seri ad majorem se de cætero probitatem, sanctitatem, modestiam, gravitatem, continentiam, perfectionem, majoremque præsertim mandatorum divinorum observationem obligandum esse. ([f]) *Sacerdotes* siquidem ex Chrysostomo (quod idem de cæteris Clericis servata proportione dicendum est) *magis videntur promittere obedientiam Deo, præcipuè per hoc ipsum quod specialiter in Dei ministerio constituuntur. Nam qui doctor populi constituitur, sine dubio profitetur se talem fore qualem esse oportet doctorem,* quod exemplo artificum ostendit, moxque subdit, *sic Sacerdos, & omnis Clericus, etsi specialiter non promittat; tamen per hoc ipsum quod doctor constituitur aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum se Deo.* Itaque quæ in Laicis levia sunt, in Clericis gravia videntur; quæ in illis vix reprehenduntur, in his magnoperè interdum vituperantur: quę illis facilè condonantur, in his Ecclesiasticis legibus severè castigantur: imò plura populo tanquam licita permitti solent, quæ Clericorum Ordini tanquam illicita prohibentur. Totum id magis aperio, nec tam meis, quam patrum sententiis. Audiatur ([g]) Chrysostomus, *Non enim pariter commissa in omnibus accipienda: ([h]) potentes enim ait potenter tormenta patientur; &, ([i]) qui novit voluntatem domini sui, & non facit, vapulabit plagis multis: ita plurimarum rerum cognitio acerbiores peccatorum efficit pœnas. Ideo sacerdos si pariter cum subditis peccat, non eadem sed multo acerbiora patietur.* Audiatur Bernardus, ([k]) ubi verba scurrilia in Sacerdote reprehendit: *Nugæ*, inquit, *in ore laici nugæ sunt, in ore Sacerdotis blasphemiæ.* Rationem paulo post subdit, *consecrasti os tuum Evangelio, talibus illud aperire illicitum, assuescere sacrilegium est.* Audiatur Synesius, ([l]) qui Sacerdotii onus ideò se fugisse asserit, quod ludo, jocisque addictus esset: qualem autem esse oporteat Episco- ἀνδρα θεσπέσιονο, ὅνγε πρὸς μὲν παιδιὰν ἅπασαν ἴσα καὶ Θεῷ ἀμείλικτον. *divinum virum, ab omni ludo peræque*

(f) Auctor operis imperfecti, seu Chrisost. seu alius homil. 40. in cap. 21. Matt.

(g) Chrysost. hom. 27. al. 26. in cap. 6. Matt.

(h) Sap. 6.

(i) Lucæ 10.

(k) Bern. lib. 3. de consid. c. 13.

(l) Synesius epist. 105.

atque Deum ipsum alienum atque inexorabilem. Audiatur quoque (a) Tridentina Oecumenica Synodus: *Nihil est quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assiduè instruat, quam eorum vita, & exemplum qui se divino ministerio dedicarunt: cum enim à rebus sæculi in altiorem sublati locum conspiciantur in eos tanquam speculum reliqui oculos conjiciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos vitam, moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum, ac religione plenum præ se ferant: levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis adferant venerationem.*

(a) Conc. Trident. sess. 22. de reform. c. 1.

IV. Plura in eundem sensum, imo innumera adferre possem: verum placet ad Chrysostomum (b) reverti, qui Sacerdotum peccata eadem quæ laicorum, peccatis populi graviora esse, ex eo probat, quod in veteri Mosaica (c) Lege præciperetur, ut tantumdem pro Sacerdotibus, quantum pro universo populo sacrificium offerretur, *quod quidem* inquit, *quid aliud significat quam Sacerdotis vulnera majori medicamento, atque auxilio indigere? atque adeò tanto, quanto conjuncta simul universi populi vulnera indigent? porrò majori nequaquam indigerent, nisi graviora forent: atqui graviora certè fiunt non natura ipsa, sed Sacerdotis, qui ea commiserit, conditione & dignitate*: quod etiam probat scripturæ (d) sacræ testimonio, quæ non solum sacrorum ministrorum, verum etiam familiarium ipsorum graviora esse crimina, majoremque pœnam ipsis infligendam esse docet:

(b) Chrysost. lib. 6. de Sacerd. cap. 11.

(c) Levit. 4.

(d) Levit. 21. Deut. 22. 1. Reg. 4.

A At enim palmaris est locus ille Chrysostomi, (e) quem ordinandos sæpe ante oculos mentis habere convenit: *qui concupisces Sacerdotium, ex adverso pone criminationes, quas illi perpeti necesse est: pone vitam à negotiis liberam: pone suppliciis modum: quoniam si pecces privatim, nihil tale passurus es, si in Sacerdotio peristi. Reputa quam multa sustinuerit, quam multis se Philosophum præstiterit Moses,*
B *quàm multa præstiterit bona: sed quoniam peccarat unum peccatum, acerbè punitus est, idque meritò: quippe, cùm id cum aliorum jactura factum sit, non tantum ob id quod propalam factum est, sed & quod esset Sacerdotis peccatum.* Quam turpe igitur, quam temerarium, & audax facinus, Sacerdotii benedictionem inconsultó præripere, in sacrum ministerium nulla præhabita matura deliberatione involare!
C Cogitet unusquisque apud se sacrorum ordinum candidatus, cui se muneri addicat, quibus se legibus obstringat, quod onus à die sacræ ordinationis sibi ab Ecclesia imponendum subeat. Clericus, id est in sortem Domini vocatus mundo renuntiet, necessum est: Hypodiaconus se perpetuo Dei ministerio mancipare præcipitur; Sacerdos ad perfectionem contendere jubetur; qui se totum Deo devovit, sibi nihil
D reliquit, qui se totum Deo dedit, quippiam aliud habendi affectum deposuit. (f) *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus*, clamat Apostolus gentium: cui consonat Apostolorum (g) Canon, quo vetantur Episcopi, Presbyteri, Diaconi, sæculares curas assumere, nisi gradu suo dejici malint. Multa Clericis præcepta sunt, non laicis; multa concessa laicis, non Clericis, (h) *aliud est* enim, ut docet

(e) Chrysost. hom. 3. in Acta Apost.

(f) 2. ad Tim. 2.

(g) Can. Apost. 7. habetur dist. 88. cap. Episcop.

(h) S. Ambr. de dignitate Sacerd. cap. 3.

cét Ambrosius, *quod ab Episcopo requirit Deus, & aliud quod à Presbytero, & aliud quod à Diacono, & aliud quod à Clerico, & aliud quod à Laico, vel à singulis quibusque hominibus*; (a) *tam excellens est*, ait sanctus Leo Epistola, ad Anastasium Thessalonicensem, *Sacerdotum electio, ut quæ in aliis Ecclesiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita*. Cui adstipulatur S. Gregorius epistola ad Sabinum Subdiaconum regionarium. (b) *Cum plerumque*, inquit, *quod in laicis culpa non est, hoc crimen sit in sacro ordine constitutis, quanta in eis districtione puniendum sit piaculare flagitium, qui zelo rectitudinis uritur, non ignorat*. (c) Quod Themistocles ad amicum, cùm jacentia hostium spolia ambulans intueretur, hæc collige, tu enim non es Themistocles: id ipsum suo jure Clericus, dum mundanas voluptates in trascursu advertit, laico dicere potest his utere, has deliba, tu enim Clericus non es: neque illis Clericum vel tantillum delectari decet, multo minus immergi.

(a) S. Leo epist: 84. c. 3. refertur dist. 32. c. omnium Sacerdotum.

(b) S. Gregor. epist. 5. lib. 8.

(c) Plutarc. in Themist.

V. Certè nulla capitalior Ecclesiæ pestis est, nulla execrabilior pernicies, quam quod temerè Clericatum ambimus, temerè sacerdotio inauguramur, antequam dignitatis Clericalis seu Sacerdotalis sedula meditatione animum instruamus, antequam vires nostras animumque cum Ecclesiasticis muniis, legibusque contulerimus, antequam obligationem quam in ordinatione suscipimus frequenti cogitatione perpenderimus: adeò pessimè videlicet pretiosissima quæque æstimantur, & veneranda Angelis hominibusque vilescit dignitas, adeo negligentes sumus, ut suscepti officii recordatio animum non subeat; adeò stu-A pidi, ut tanti muneris admiratione non percellamur adeò imprudentes, & stulti, ut qui Sacerdotium amplectimur, non perfectiorem nobis vitæ rationem amplectendam esse proponamus, sed solutiorem. Audenter loqui videar, cùm tamen minus quiddam illud sit, quod dicam, quàm quod dignitas Sacerdotii jubeat dicere: dicam tamen, & vere dicam, non minus seriò unicuique ad Clericatus professionem, B quam ad Monasterii ingressum, aut votorum regularium emissionem de statu vitæ amplectendo esse cogitandum quidni? an non in Concilio (d) Arelatensi tertio, & alibi passim Clericatus susceptio, sicut & Monasterii ingressus *conversio* dicitur? an non verum est illud Augustini, (e) *vix bonus Monachus bonum Clericum facit*? an non si sancto (f) Chrysostomo, (g) Isidoro Pelusiotæ, & aliis passim Patribus credi-C mus, major Sacerdoti vitæ integritas, quam Monacho necessaria est.

(d) Arel. 3. c. 1. & 2. & alibi passim.

(e) Aug. epist. 76. ad Aurel.

(f) Chrysost. lib. 6. de Sacerdotio.

(g) Isid. Pelus. lib. 2. ep. 284.

§. II.

Ordinando dignitas, Ordinum, & annexa eis obligatio sedulò inspicienda.

VI GRave pondus est Sacerdotii, monet (h) Gregorius, *prius quippe est Sacerdoti ne-D cesse, ut cæteris ad exemplum vivat, ac deinde servandum, ut mentem per ostensa exempla non elevet*. (i) *Grave pondus*, ut loquar cum Bernardo, *grave est periculum istius honoris; gradus quippe iste, gradus casualis est, gradus judicialis est, nisi meritis illustretur dignitas unctionis, nobilitate morum, exercitatione virtutum, & instantia bonorum operum*. Impensè enim cavendum, ne quod vere-

(h) Greg: epist. 39. Dominico Car. Cartag. lib. 1. indict. 9.

(i) Bern. serm. in Cœna Domini.

(a) Ambros. de dignitate Sacerdotali c. 3.

rebatur Ambrosius, (a) *sit deifica professio, & illicita actio; ne sit religiosus amictus, & irreligiosus provectus: ne sit gradus excelsus, deformis excessus; ne habeatur in Ecclesia Cathedra sublimior, & conscientia Sacerdotis reperiatur humilior: ne professionem monstremus ovinam, & ferocitatem habeamus lupinam; Magna sublimitas, magnam debet habere cautelam; honor grandis grandiori debet sollicitudine circumvallari*. Enitendum toto animi conatu totoque studio, (b) *ut dignè noscamus, quid sumus; & quod sumus professione, actione potius quam nomine demonstremus: ut nomen congruat actioni, actio respondeat nomini; ne sit nomen inane, & crimen immane*. Perpendendum est ordinando, ne dignitatem eximiam cum adeptus fuerit, turpi eam conversatione commaculet; meditari eum oportet, quanta sit dignitas ad quam contendit, ut cum se ea indignum cognoverit, dignum pertinaci studio præstare se satagat; suspicere eum decet dignitatem suam, & amplecti Clericalia officia: sæpe enim accidit, ut qui eam non suspicit, despicabilem ipse se præbeat, suamque dignitatem contemptui pariter exponat: & vilescant apud populum Clericalia officia, quorum à Clericis minor habita fuerit ratio. Experimento sanè compertum est, ubi Clericos pudere cœpit Clericalis ordinis, ubi professionem Clericalem negligere, ubi Ecclesiasticas functiones detrectare cœperunt, continuò ipsos nullius apud homines pretii, solidæ laudis vacuos, & inanes habitos fuisse: eorum verò officia adeò viluisse, ut nonnisi abjectæ sortis homines decere à quibusdam existimentur. Dignum igitur est, ut dignitatem Clericalem

(b) Ibidem.

A animo revolvamus, antequam eam adipiscamur: cum enim res omnes possessione vilescere soleant, & assiduitate minus æstimentur, non est sperandum dignitatem Clericalem eum maximo in pretio habiturum obtentam, qui non eam magni fecerit obtinendam: erit ille suo ordini dedecori, cui suus ordo contemptui fuerit, (c) *dignum est, ut* (ad quod tantopere hortabatur Ambrosius) *dignitas Sacerdotalis*

(c) Ambr. de dignit. Sacerd. cap. 2.

B *priùs cognoscatur à nobis, homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis*. Dignum est, ut ordinis dignitatem non ad vitæ superbiam, sed ad veram cùm charitate humilitatem excitandam cogitemus, ut cùm honoris prærogativam perspexerimus, congrua etiam materia requiramus.

VII. Sedulo verò cogitandum est, ut nos ipsos dignitati conferamus; non quasi dignos nos divino isto ordine agnoscere, sed quod tantæ dignitati non omnino impares fore divina annuente gratia confidere debeamus; hæc est Isidori Hispalensis salutaris admonitio, (d) *Qui regimen Sacerdotii contendit appetere, ante se discutiat, si vita honori sit congrua: quod si non discrepat, humiliter ad id ad quod vocatur accedat: reatum quippe geminat; si quis piam cum culpa ad ad Sacerdotale culmen aspirat*. Rectè & ipse, (e) *non debet honoris ducatum suscipere, qui nescit subjectis tramite vitæ melioris præire: neque enim quispiam ad hoc tantum præficitur, ut subditorum culpas corrigat, & ipse vitiis serviat*. Utinam ordinandorum singuli hoc sibi dictum putent, quod Valerio Episcopo inculcat Augustinus, (f) *Ante omnia peto, ut cogitet religiosa prudentia tua, nihil*

(d) Isidorus Hisp. lib. 3. sentent. cap. 34.

(e) Ibid.

(f) Aug. epist. 184. ad Valerium refertur can. ante omnia dist. 40.

hil esse in hac vita, & maximè hoc tempore, faciliùs, & lætius, & hominibus acceptabilius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, si perfunctoriè, atque adulatoriè res agatur: sed nihil apud Deum miserabilius, & tristius, & damnabilius: item nihil esse in hac vita & maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, & periculosius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio: se apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet. Subeat etiam in mentem Gregorii istud monitum (a) *ne qui plus cæteris in hoc mundo accepisse aliquid cernimur ab authore mundi, gravius inde judicemur: cum enim augentur dona rationes etiam crescunt donorum*. Nec tacendum illud Bernardi, (b) *in Clero tanquam in cœlo gerens iniqua, quid nisi de ministerio judicetur? Cœleste tenet officium: Angelus Domini exercituum factus est: tanquam Angelus aut eligitur. aut reprobatur, inventa quippe in Angelis pravitas & districtiùs judicetur necesse est, & inexorabilius, quam humana*.

(a) Greg. hom. 9. in Evang.

(b) Bern. serm. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

VIII. Sed & illud Clericos Presbyteratu præsertim initiandos attentè considerare velim, formidandum divinæ punitionis genus ipsis imminere, si peccaverint: quod nempe, ubi Deum deserverint, ita à Deo deseri soleant, ut vix ad meliorem redeant frugem: peccavit Clericus, peccavit Presbyter, pœnitentiæ quidem patet aditus, quo peccata commissa eluat; sed pœnitendi rarò subit affectus: quid enim non essent indurato ad pœnitentiam corde, qui adeò ad peccata ruentes præfractæ fuerunt audaciæ, & induratæ mentis, ut divinis monitis, quæ quotidie legunt, audiuntque, aures obturarent, frequentioribus divinis vocibus cor occluderent, gratiæ Sacerdotii efficacissimæ resisterent, nec divinorum mysteriorum, quæ quotidie pertractant, nec dignitatis eximiæ, quam habent, veneratione continerentur, nec pudore, nec infamia, nec populorum scandalo, à peccando deterrerentur? Adde, quod, ut habet Hieronymus, (c) *Monachus si ceciderit*, dicam & laicus, *orabit pro eo Sacerdos, pro Sacerdotis lapsu quis rogaturus est?* qui nempe, teste Paulo, (d) *ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro pecatis:* quantum ergo periculum, ne postquam peccaverit, ille pereat, cui cavere incumbit, ne alii pereant: cum nullius sit cavere, ne ipse pereat, (e) *quis aliquando*, inquit Chrysostomus, *vidit Clericum cito pœnitentiam agentem: sed, & si deprehensus humiliaverit se, non ideò dolet, quia peccavit, sed quia confunditur, quia perdidit gloriam suam; putasne Deus quasi crudelis pœnitentiam denegavit, dicens si sal infatuatum fuerit, in quo condietur? sed quasi naturalem rem considerans, quia non est qui doceat illum errantem, qui errantes corrigebat*. Nolim, ut Clericus dicat cum Caïn. (f) *Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear*; ausim tamen dicere, majorem esse debere Clerici integritatem, quam ut eam post commissum crimen in totum reparandum esse confidam, majoremque peccantis Clerici, & pervicaciorem iniquitatem esse, quam ut communiter ab eo non facta resipiscentia speretur: quid enim non violabit? quò non prorumpet temeraria ejus audacia, (g) *qui sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est* qui nec sibi

(c) Hier. epist. 1. ad Heliod.

(d) Ad Hebr. 5.

(e) Auctor operis imperfecti seu Chrysost. seu alius hom. 40. in c. 21. Matth.

(f) Genes. 4.

(g) Ad Heb. 10.

sibi infamiam, nec populo scandalum, nec ordini divinissimo ignominiam, nec cœlestibus Sacramentis, quorum minister est, injuriam metuit? qui nec Christo fidem, nec Ecclesiæ sponsionem servavit? nihil tam sanctum, nihil tam sacrum, nihil tam religiosum esse de cætero potest, quod furentem ejus peccandi libidinem compescere possit, qui sanctissimam dignitatem contempserit, sacratissimum officium dehonestarit, Angelicum ministerium turpi conversatione contaminarit, inhabitantem in se spiritum sanctum rejecerit, ejus templum fœde prophanarit, polluerit. Toto in scelera ruat impetu quodam modo necessum est, quem à peccando nec officii religio, nec status sui sanctitas, nec solemnis Christo sponsio, nec universi populi salus, nec pudor, nec verecundia retardarunt.

IX. Hinc fit, ut in facinorosos Clericos totus se divinus furor effundere soleat, & in ipsos tam in hac, quam in altera vita grassari copiosiùs vindicta videatur. Vide (a) quam severum se præstiterit Deus erga Nadab & Abiu, quod prima vice qua sacrificatorum officio functi fuerant, alienum ignem obtulissent, quos ideo cœlitus demissus ignis continuo depastus est: quam (b) inopina morte punitus Oza Levites, quod cadentem arcam testamenti non sanctificatis manibus sustulisset; (c) quam graviter Heli ac filios ejus divina justitia puniverit, quod hi populo sacrificanti, molesti, turpui questui intentius, & importunius quam par esset studerent, ille nimia in filios indulgentia usus, eos à vitiis non revocasset. Quantis, Deus bone, quantis nostro sæculo malis, & quam inopinis mortibus

(a) Levit. 10.

(b) 2. Reg. 6.

(c) 1. Reg. 2.

A plures ex Cleri etiam proceribus, nobis videntibus (si tamen quidpiam videmus, qui divina judicia vix attendimus) vexatos ereptosque meminisse possumus; quæ dum cogito, veniunt mihi in mentem similia ista exempla, quæ legisse me memini apud Thomam Cantipratensem Dominicani ordinis virum suo sæculo celebrem, suffraganeum Cameracensem; (d) *Ego*, inquit, *in quadam civitate Episcopali undecim annos adolevi, ubi sexaginta duo Canonici sub præbendis pinguissimis ducentarum ferè librarum Parisiensium in matrice Ecclesia serviebant, quorum plures erant beneficiorum plurium detentores: Vide ergo qualem vindictam Dei, in ipsos turpissimos detentores, mihi testis & judex sit Sancta Trinitas, unus Deus, quod paucos eorum vidi communi hominum morte defungi, sed subito omnes, & reprobè mori; ita quod quidam eorum audito, quod unus sociorum in nocte sanus manè mortuus inventus esset, complosis manibus dixit, & quid vultis? secudum usum, & consuetudinem Ecclesiæ mortuus est, ut videtis. Vidi ego ipse in Ecclesia eadem, infra paucos annos, quatuor Archidiaconos sic defungi, vide lector, mirare miraculum: Primus eorum de equo phalerato, & grandi cecidit, fractisque cervicibus expiravit. Secundus mane in Cathedra sedens mortuus est repertus. Tertius in choro stans, cum ad Missam elevatio Corporis Christi fieret, cecidit resupinus, & subtracta loquela cum sensu quasi brutum animal die tertia, sine Sacramentis Ecclesiasticis est defunctus. Quartus confessionem peccatorum, & sacramenta recusans mortuus est, & extra cœmeterium sepultus.*

(d) Thomas Cantipra de apibus lib. 1. cap. 19.

X. Ve-

X. Verùm frustra temporales Clericorum scelerátorum inspicimus pœnas, qui æternitatem pœnarum solam pensare debemus; etenim si Beatæ ([a]) Brigittæ revelationibus credimus parva sunt reliquorum damnatorum, imò & dæmonum supplicia præ iis quibus Sacerdos in inferno plectitur. Videat ergo, quisquis Clericatum petit, ne dum ad Angelorum, imo Seraphinorum gradum, statumque perfectionis contendit, infra dæmonum miseram, nemini tamen miserandam conditionem deprimatur; videat ne cœleste ambiendo beneficium, sibi accersat inferni supplicium, ne cum ordinari cupit, divinæ ordinationi resistat, ne ob ordinationis sacræ profanationem ibi mereatur dejici, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Sanè si credamus Chrysostomo non fictè, non obiter, non inconsulto, non in rethorica amplificatione, sed seriò, sed ex animo, sed maturè, sed rei veritate loqui se profitenti, Sacerdotum maxima pars divino judicio damnabitur, audiamus ipsum Chrysostomum. ([b]) *Non temerè*, inquit, *sed ut affectus sum, & sentio, non arbitror inter Sacerdotes multos esse, qui salvi fiant, sed multo plures qui pereant: in causa est, quoniam res excelsum requirit animum multas enim habet causas, quæ depellant ipsum à suis moribus, & innumeris oculis opus illi undique*. Tremenda sanè sententia, quam nec audire sine timore, nec legere sine horrore, nec attentius cogitare sine lacrymis sapientes possunt; Contristemur, ([c]) sed contristemur ad pœnitentiam: ut gaudeamus nos contristatos fuisse: horreamus audientes divinorum sacratissimum interpretem, nosque maturè prolata ([d]) Chrysostomi ista verba fructuoso timore percellant. Pauci sunt, inquiebat tantus doctor, Sacerdotes qui salvi fiant; ex iis multo plures erunt, qui pereant; quid ergo de hujus sæculi Sacerdotibus diceret, qui de suo, id est, si cum nostro conferatur, austeræ integerrimæ quo ad Clerum disciplinæ, ita sæculo loquitur? quinam enim eo tempore in Ecclesia Sacerdotes ordinabantur, nisi quibus aditum ad Clerum, & Ecclesiasticas dignitates insignis probitas, égregia doctrina, & laudabilis fama recludebant? quinam superioribus ordinibus insigniebantur, nisi qui in inferioribus probati omnium commendationem, & applausum meruerant? quinam Cleri dignitatibus fulgebant, nisi qui disciplinæ Ecclesiasticæ innutriti sub probatis ducibus diu militarant? à quibus Clericalem vitam edocebantur, & frequentibus ad virtutem adhortationibus incendebantur? qui non pretio, non indigno famulatu, non gratia, sed testimonio dignitates consecuti, ab iisdem malè agendo severa castigatione decidebant? quales denique credimus illius ævi fuisse Sacerdotes? quos nempe nondum abolita Apostolorum, recentiora verò martyrum, præsentia illustrium Doctorum, atque Antistitum exempla ad pietatem incitabant? quos populi adhuc sanctissima pietate calentis fervor inflammabat, Ecclesiasticarum functionum observantia in divinis officiis jugiter exercebat, disciplinæ nondum extinctæ severitas continebat? qui majorum suorum contra ethnicas superstitiones, suos, suorumque parentum contra Arrianam audaciam, speciatim verò privatos contra vitia reportatos triumphos numerabant? ejusmodi tamen Sacerdotum, teste Chrysostomo, peribit maxima pars, æternis addiscenda sup-

[a] Revel. Beatæ Brigittæ lib. 1. c. 47. 48. 49., & lib. 4. c. 132. 133. 135.

[b] Chrysost. homil. 3. in cap. 1. Actor. Apostolor. ἐκ ἄλλως λέγω, ἀλλ' ὡς ἔχω, καὶ διάκειμαι· ἐκ οἴμαι εἶναι πολλὺς ἐν τοῖς ἱερεῦσι τοῖς σωζομένοις, ἀλλὰ πολλῷ πλείους τοῖς ἀπολλυμένοις· τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι μεγάλης τὸ πρᾶγμα δεῖται ψυχῆς. πολλὰς γὰρ ἀνάγκας ἔχει τὰς ἐξαγούσας τῦ οἰκείου ἤθους, καὶ μυρίων αὐτῷ πανταχόθεν ὀφθαλμῶν δεῖ.

[c] 2. Cor. 7.

[d] Chrysost. suprà.

suppliciis; quid ergo de nobis fiet, quorum optimus quisque vix alicui ex pessimis illius temporis est conferendus? qui Clericatum otii gratia quærimus? qui statum perfectissimum imperfecti temerè, inconsulto apprehendimus? qui officii nostri functiones vel ignoramus, vel ex contemptu rejicimus? quos nulla disciplina coercet, nullus ordo complectitur, nullæ leges erudiunt aut refrænant? qui nullius ductu regimur, nullo bono exemplo vi- B vimus, aut cujusqam boni, nulli bona exempla præbentes, nec ab ullo mutuantes? an multos ex nobis esse salvandos? quis hoc credat? an paucos? neque hoc probabile; an paucissimos? vereor, ne hoc quidem fateatur: quid, si Satirici verbis de numero salvandorum interrogatus responderet,

—— *Nemo hercule, nemo,*
Vel duo, vel nemo.

Quantus nobis incuteretur metus, C quantus timor? Hæc velim ab ordinandis seriò cogitari, nec eos postea id elegisse temerè pœniteat, de quo nulla nimia potuit institui deliberatio.

XI. Neque vero multum abest ab hac D. Chrysostomi sententia revelatio ista, quam à Deo, viro cuidam sancto & pio, factam refert ([a]) Dionisius Carthusianus; ([b]) vidit ille purgatorii pœnas, unumque inter cætera demiratus est, quod cum D multi ex omni conditione hominum flammis ultricibus purgarentur, pauci Sacerdotes locum inter eos habere viderentur: cujus rei rationem ab Angelo ductore sciscitatus, audivit, paucos Sacerdotes dedi purgantibus flammis, quod ferè omnes ex ipsis morientes continuo aut gloria æterna, aut æterna supplicia manerent; si quos vero ad locum Purgatorium mitti contingeret, ipsos

(a) Dionys.
(b) Carthus. de 4. novissimis.

A ocyssimè transire, quasi per ignem, nec in eo diutius detineri; quia nempè, adeo excelsa est Sacerdotis dignitas, ut qui eam pravis actionibus commaculant, vix pœnitentiæ locum coram Deo inveniant: ideoque miseri ad inferos æternum puniendi detrudantur: qui vero congruentem Sacerdotali statui vitam degerint, nihil mirum est, si vel penitus Purgatorii pœnas evadant, vel ex iis brevi liberentur, qui non B multa expianda habeant: cùm magnæ dignitati pares esse non potuerint, nisi qui magna excelluerint sanctitate.

XII. Quisquis igitur de Sacerdotio suscipiendo cogitas, cave ne Sacerdotii dignitatem, ad hoc tantum conscendisse videaris, ut graviori ruina caderes: propone sic tibi de cætero vivendum, ut nihil vel parum reperiat Deus quod vel æternùm puniat, vel temporaria C animadversione castiget; statue tibi deinceps, nec otiosè loquendum, nec jocosè mentiendum, nec scurriliter differendum; agnosce tibi de cætero non licere aut risu dissolvi, aut pueriliter exultare, aut ludis deditum esse, aut mœrore turbari, aut inaniter afferri, aut curiosis studere, aut humana sapere, aut mundana quærere, aut tepidiùs orare, aut in divinis officiis negligentem esse, aut proximi salutem asperna- D ri, aut duriùs aliquem alloqui, vel inciviliùs excipere, aut adulatione palpare; aut non irasci vitiis, vel irasci vitiosis. Considera te deinceps in exemplum cæteris futurum ([c]) *spectaculum mundo & Angelis & hominibus*, justitiæ & bonitatis divinæ specimen, qui & majora quotidie à Deo beneficia recepturus sis, si in virtute profeceris, & justitiæ divinæ gravem ultionem experturus: si à pristina charitate vel

(c) 1. Cor. 4.

vel tantillum excideris. Impressus animæ tuæ character indelebilis majorem à te sanctitatem quotidie exposcit, & sive ad dextram, sive ad sinistram cecideris, gloriæ majoris vel ignominiæ signaculum erit: secernentur in tremendo extremi judicii die arietes ab ovibus, pastores à subditis, Clerici à laicis, ([a]) si Ezechieli credimus, quia non eadem utrorumque merita vel demerita trutina expendentur, qui non eandem in hac vita obligationem subierant, nec æqualibus donati fuerant beneficiis: ([b]) lege Chrysostomum qui tibi hæc fusè edisserat, & hanc tibi alta mente cogitationem reponat. Nolim ego omnia persequi: cum Gregorio concludo, & hoc mecum sæpiùs revolvas velim, ([c]) *tanto esse humiliorem atque ad serviendum Deo promptiorem unumquemque debere esse ex munere, quanto se obligatiorem esse conspicit in reddenda ratione.*

(a) Ezech. 34.

(b) Chrysost. 6. de Sacerdot.

(c) Greg. hom. 9. in Evang.

XIII. Neque vero hæc scribo, ut quemquam à Sacerdotio deterream, sed ut neminem incautum vel inconsultum ad hunc dignitatis apicem accedere moneam; quid enim boni ab iis sperari possit, qui ad hunc divinum statum temere convolant, non verentes periculum, non reverentes dignitatem, imparati ad onus quod subeunt, officiorum quæ suscipiunt imperiti. Quam justa, quàm æqua D. Bernardi de Clericis querimonia, ([d]) *dilata videtur Ecclesia, ipse etiam Cleri sacratissimus ordo, fratrum numerus super numerum multiplicatus est. Verùm etsi multiplicasti gentem Domine, non multiplicasti lætitiam, dum nihil minus apparet decessisse meriti, quàm numeri accessisse. Curritur passim ad sacros ordines, & reverenda ipsis quoque spiritibus Angelicis ministeria homines apprehendunt sine reverentia, sine consideratione; neque enim signum regni occupare cœlestis, aut illius timent imperii gestare coronam, in quibus avaritia regnat, ambitio imperat, dominatur superbia, sed & iniquitas, & luxuria etiam principatur: in quibus & pessima fortè appareat intra parietes abominatio, si juxta Ezechielis Prophetiam parietem fodiamus, ut in domo Dei videamus horrendum.* Quam egregiè verò Bernardo concinit Petrus Blesensis in ea quam scripsit de lucta carnis & spiritus Cantilena. ([e])

(d) Bernard. de convers. ad Cleric. c. 19.

(e) Petrus Blesensis epist. 57.

Irreverenter confluunt
Omnes ad sacrum ordinem;
Sed hominem veterem nunquam exuunt,
Nec fœditatis diluunt
Antiquæ turpitudinem;
Hi Calicis dulcedinem
Dant in amaritudinem,
Et in venenum aspidis;
Zelumque magnum sordidis
Vestimentis induunt, & polluunt
Testamenti sanguinem.

Nemo ergo me accuset, si Ecclesiastici status candidatos de iis monendos esse existimem, quibus ab eo suscipiendo videbor fortè deterruisse: neque enim eum cuiquam vel suadendum, vel dissuadendum esse censeo: sed ea singulis proponenda esse arbitror, quibus pensatis utrinque status perfectione, ac periculis, prudenter deliberare, & eligere possint: satiùsque multo est plurimos ab Ecclesiastico statu solida ratione deterreri, quam plures inconsulto eum assumere, quos postea gerendæ rei difficultate perterritos desperatio invadat, vel suscepti officii pertæsos negligentia deprimat.

XIV. Utinam unusquisque nostrum ante obtentam, aut etiam ambitam petitamve Ecclesiasticam dignitatem, sedulo diversarum, quę electurus sit, conditionum, officia, bona, pericula, difficultates, solatia cogitaret; Deoque rite serviendi unica sollicitudine ductus, eum statum eligeret, in quo se magis Deo placiturum, sibique ad æternam salutem & aliis magis profuturum, spectato suo ingenio, & consideratis moribus sperare liceret. Neque nobis verendum esset, ne Ecclesiæ defuturi essent Clerici, & veri Clerici, quæ jam Clericorum multitudine fatigatur, officiis destituitur: quem enim à Clericatu suscipiendo retardaret obligatio, hunc ad ipsum suscipiendum vitæ Clericalis perfectio accenderet; quem revocaret curarum magnitudo, officiorum sanctitas provocaret, quem remoraretur salutis amittendæ metus, hunc Christi dilectio & divina erga proximum Charitas urgeret: quem deterreret periculum, eundem duplex honor, ([a]) quo Presbyteri digni sunt qui benè præsunt, suaviter alliceret. Grata sunt Deum amanti illa vincula, quibus ad majorem sanctitatem obligatur, Deo arctiùs unitur, & à peccando continentur; grata servitus, quæ Deo in nos conceditur, quæque propter Deum suscipitur: gratæ curæ, quæ in animarum salute procuranda impenduntur, pro quibus Christus impendi, & supprimendi voluit; grata ministeria, quæ ad divinæ religionis tutelam, ornamentumque collocantur; gratus timor Domini, qui ([b]) *initium sapientiæ* dicitur à Propheta: ([c]) servire Deo regnare est: ([d]) *melior est dies una in atriis Domini super millia*: quis non eligat cum Davide, ([e]) *abjectus est in domo Dei nostri magis quam habitare in tabernaculis peccatorum*? quis non cum eodem sancto Dei amore percitus exclamet? ([f]) *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiscit & deficit anima mea in atria Domini: Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum: Etenim passer invenit sibi domum, & turtur nidum suum ubi ponat pullos suos, Altaria tua Domine virtutum*, mihi pro solatio sunt, pro loco quietis, & refectionis. Esto itaque ad majorem perfectionem Clerici præ laicis obligentur, ad placentiorem Deo offerendam hostiam, ad arctiorem sectandam regulam, ad ferventiorem charitatem obtinendam; prudenti tamen cuique satiùs videbitur arctiori se regulæ obstringere, quam sæcularibus curis, prophanis negotiis, mundanis nundinationibus (quæ plus laboris habent, plus tædii, plus periculi, synceræ autem delectationis, & defæcatioris voluptatis minus.) totum se, ex ære veluti & libra mancipare: optabilius servire Deo, quam mammonæ: rebus invigilare divinis, quam humanis implicari negotiis; vovere perfectionem, quam deserere: majorem sanctitudinem profiteri, quam nullam habere, vel penè nullam; jucundiùs multo prępmiorum sperare amplitudinem, quam suppliciorum timere gravitatem: neque adeò cordatus & prudens verebitur ea vovere, sine quibus difficile haberi possunt, quæ ad salutem consequendam necessaria sunt: scit arduam esse cœli viam, meminit à Christo omnibus dictum, ([g]) *regnum cœlorum vim patitur & violenti rapiunt illud*, ([h]) angustam esse portam didicit, & arctam viam esse quæ ducit ad vitam: quid timeat austeram vivendi rationem suscipere, & arduum sibi munus

(a) 1. ad Tim. 5.
(b) Ecclesiastici cap. 1.
(c) Patres pass.
(d) Psal. 119.
(e) Ibid.
(f) Psal. 83.
(g) Matth. 11.
(h) Lucæ 7. Legatur Chrysost. in illud intrate per angustam portam to. 5.

nus imponere, si arduo ad cœlum itinere sibi adnitendum esse persuadeat? si quod verissimum est, hoc certo credat, plus periculi esse, ubi minus est laboris, & quæ videntur esse patentia, insidiosa sæpius esse. Videtur nolle sanctè, & perfectè vivendi obligationem suscipere renuit; qui de perfectione obtinenda solum cogitat, qui ad hoc unum, quod necessarium est, toto animi conatu anhelat, non tam respicit, an ad perfectionem adstringatur, quam eam quomodo consequatur: nec videtur generosi animi indicium esse, si quis de pœnarum delictis imponendarum gravitate sollicitior sit, quam amplissimorum præmiorum avidior: æmulari convenit Christianis, & generosis (a) *Charismata meliora:* quid curet ordinandus, quod sanctior populo esse debeat, qui talis Deo auxiliante esse conetur, ut populo sanctitatis exempla præbeat? quid curet, quod de cærero peccandi sibi præcludatur via, qui peccandi velit etiam nescire viam, gaudeatque omnem sibi peccati occasionem esse sublatam? quid doleat, quod peccanti sibi gravior immineat pœna, qui nec ea committere de cætero velit, nec se illa commissurum putet, ob quæ infligitur pœna? Non est generosi militis ante victoriam de fuga cogitare, cujus omnis ad victoriam cogitatio debet urgere: nec perfectionis studiosum decet anxium esse, nec graviora aliis cogatur subire supplicia, qui de suppliciis evadendis, & victoria reportanda, divino fretus auxilio, confidere debeat.

(a) 1. Cor. 12.

XV. Ardua Clericalis militia est, fateor; sed ardua Cœli via: austerior est Clericorum, quàm Laicorum vivendi ratio, non inficior; sed Deum amanti illa jucundior,

A præmiorum æternorum feracior, nec omnino periculosior. Sunt etiam Laicis sua mala, sunt & pericula, & faciliùs servatur castitas ab iis, à quibus vovetur, quibus Mulierum contubernium, convictus, colloquia interdicuntur, quàm ab iis, quibus nuptiæ permittuntur, mulierum salutandarum, visitandarum alloquendarum necessitas quædam imponitur, & vaga quædam ac periculosa licentia conceditur. Tu-

B tior erit Clerici castitas ab omni turpium Virorum, & Mulierum conversatione ex sua professione abstinentis, quàm Laici sæcularibus conventibus addicti, & inter Mulierum choræas, ludos, risusque damnanda consuetudine propè adstricti: faciliùs siquidem vitium hujusmodi ignoratur, quàm fugitur; ideò rectè divinus Apostolus, (b) *si nupserit virgo non peccavit, tribulationem tamen carnis habebunt*

(b) 1. Cor. 7.

C *hujusmodi*. Pone quæsò tibi Laici vitam ante oculos. Deus bone, quot ei undique obstrepunt mundana negotia, quot circumstant pericula, quot præsto sunt peccandi occasiones, & illices: hinc trahit avaritia, hinc blanditur luxuria, hinc irritat vindicta, hinc rodit invidia, undequaque verò curarum multitudo mentem misere dilaceret, & ingruentium negotiorum tumultus animum à divinis avocat.

D Verum enim est, quod ait Apostolus, (c) *qui sine Uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo: qui autem cum Uxore est, sollicitus est quæ sunt Mundi, quomodo placeat Uxori, & divisus est*: Fortasse minus difficile est Uxorem non habere, & non uti hoc Mundo, nisi in necessariis, quàm eos, qui habent uxores, esse tanquam non habentes, & qui utuntur hoc mundo sic

(c) 1. Cor. 7.

se gerere tanquam non utantur: quod tamen observandum (a) Corinthios monet Apostolus; sed ut hæc sileam quàm verum est, quod scribit (b) Chrysostomus in libro de virginitate, eam esse humanarum rerum conversionem, eum confluxum, eam morum impotentiam, & tyrannidem, ac circumstantium rerum turbam, ὡς δὲ ἄκοντα πολλὰ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι τὸν γεγαμηκότα ἁμαρτάνειν, καὶ πλημμελεῖν, *ut in multis sæpe necessariò conjungi, vel invitò errandum, peccandumque sit.* Lege eundem (c) Chrysostomum, ubi graphicè ex conjugis moribus, rei domesticæ curis, sollicitudine ob liberos, difficultates exponit, quibus à salute consequenda conjugati retardantur, & interdum avertuntur. Nolim hæc omnia ego referre; audi quid dicat alter verè aurei oris, & eloquentiæ purioris doctor (d) Chrysologus dictus, dum expressissimam Laici descriptionem exhibet, quem luxus solvat, libido stimulet, pompa rapiat, impellat ambitio, urgeat ira, furor impellat, succendat invidia, cupiditas inflammet, curæ sollicitent, lites vexent, lucra capiant, usuræ vinciant, chyrographa ligent, premant sacculi, elidat aurum.

(a) Ibidem.

(b) Chrysost. de Virginit. cap. 45. tom. 4. ejus operum.

(c) Ibidem.

(d) Petr. Chrysol. serm. 14.

XVI. Quod si in Clericis eadem vitia agnoscimus, Clericorum tamen ad ea repellenda minor est labor, Laicorum verò majores omnino illecebræ, acriores ad ea vitia sunt stimuli, & infirmior adversus hæc vitia armatura. Quàm multùm enim, si recte existimas, Uxoris lachrymæ, Liberorum miseriæ, utrorumvis preces, sodalium exempla valere possunt ad constantissimum quemque de rectæ rationis, & æquitatis statu dejiciendum? Num facile eum franget avaritia, quem Uxoris sollicitudo, & liberorum

A cura molliverint? Poterit delicias vir respicere, quas delicatula, & blandula mulier Sponsi salutis sollicita apparuerit? poterit Cœlum unice suspicere, qui terræ dilectissima pignora mandata habeat? hærebit forsan ejus menti divinorum mysteriorum jugis recordatio, cui mundana negotia, & curæ primùm insederint? (e) *Plena sanè*, si Sancto Leoni credimus, *in statu laico omnia periculis, plena laqueis:*
B *instant cupiditates, insidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amaræ sunt obloquentium linguæ.* Et ut æquam Clericorum status cum Laicis comparationem efficiam, eamque, quam Chrysostomus inter Conjugatos, & Virgines facit, ad Clericos, & Laicos transferam, (f) *non virgo*, non Clericus, *horum quidquam sustinet, quin & domuncula turbis libera est, & clamor omnis profligatus,*
C *quasique in tranquillo quodam portu, omnia intus silentium possidet, & vel silentio major animum serenitas, quippe nihil humanum tractantem, sed assiduè cum Deo colloquentem, atque in eum fixe contuentem.* Ideoque (g) Bernardus conferens continentiam Clericorum, & Conjugatorum ordines, hunc ipsum esse dicit, *qui maximè Mare magnum vado pertransit, laboriosum prorsus, & periculosum,*
D *etiam & longum habens iter: quippe qui multa viæ compendia captet.*

XVII. Sed quid pluribus hac in re opus est? meminerit qui de statu aliquo suscipiendo, eligendove cogitat, (h) *nullum locum esse* (ut cum Augustino loquar Epistola ad Eudoxium, in qua Monachos hortatur ad imposita Pastoratus onera subeunda) *ubi non possit laqueos tendere, qui timet, ne revolemus ad Deum, & inimi-*

(e) Leo serm. 5. in Quadrag.

(f) Chrysost. supra c. 68. de Virg.

(g) Bernard. ser. de tribus ordin. Eccles.

(h) Aug. epist. 81. ad Eudo.

cum omnium bonorum, cujus captivi fuimus, vindicemus; nullamque nobis perfectam esse requiem, donec transeat iniquitas, & in judicium justitia convertatur. (a) *Militiam esse vitam hominis super terram*: nihil in hac vita tutum, nihil usquequaque securum, aut tranquillum, nihil omni ex parte beatum esse. Vis ergo remanere Laicus, timeo, ne te insana plebis exempla, mundanæque sollicitudines perdant; vis Clericus fieri, vereor ne tu imperitam plebem exemplis inficias, & tu cum ipsa gravius pereas, qui Mundum cautius effugere debueras, ne perires. Laicus es, cave ne te mundanæ, & sæculares curæ a cœlestibus avocent; Clericus fieri expetis, prospiciendum tibi est, ne divinis contemplationibus ineptus terrenas dignitates, non cogitationes, transcendas. Laicus es, sagaci tibi providentia opus est, ne qui te Mundo commodâsti, eidem te mancipasse videaris, & qui Mundo aliquam curam impendere permitteris, amorem impendas. Clericus autem esse si cupis, de cætero hoc tibi præceptum esse noveris, nec curam, nec amorem in sæcularibus, mundanisque rebus tibi collocare fas esse: (b) *nemo enim militans Deo implicat se negotiis sæcularibus*. Nihil itaque in te agnoscere debet Mundus, cui renunciasti: tuum nihil esse debet, quod verè Mundi sit, quia tu in hæreditatem Domini Clericatus susceptione, translatus es; nullamque aliam hæreditatem præter Dominum habiturum te esse professus es. Plura utique observanda sunt Clericis, secus verò peccabunt: sed plura ista Clericos servant ne peccent, integritatem eorum custodiunt, & à peccato retrahunt; Laicis verò quominus ipsi peccent, pauciora sunt quæ ipsis observanda necessariò imponantur, sed plura occurrunt, quæ ad peccandum alliciant, pauciora quæ retrahant: quæ enim Clericorum supra Laicos officiis obligationique adduntur, hæc & ad perfectionem obtinendam conferunt, & ad virtutes idonea sunt media, & adversus vitia utilissima remedia: ubique quidem periculum, sed ibi universim majus, ubi plura ad casum impellunt, pauciora ab eo retrahunt; speciatim verò, & comparatè unicuique nostrum periculosior status est, quem vel inepti eligimus, vel inviti, vel à Deo minime invitati.

(a) Job. 7.

(b) 2. ad Tim. 2.

§. III.

Virium suarum, & ingenii habenda ratio.

XVIII. *Suum igitur quisque primum noscat ingenium*, (inquiebat (c) Auctor) *acremque se & vitiorum, & bonorum suorum judicem præbeat, ne scenici plusquam nos videantur habere prudentiæ: illi enim non optimas, sed sibi accomodatissimas fabulas eligunt: qui enim voce freti sunt, Epigonos, Medæamque, qui gestu, Menalippum, Clytemnestram: semper Rutilius, quem ego memini, Antiopam, non sæpe Æsopus Ajacem: ergò histrio videbit in scena quod non videbit sapiens in hac vita?* Neque ab hoc consilio, aut re, aut etiam verbis multum dissentit sapientissimus Pontifex Ambrosius, (d) *unusquisque igitur*, inquit, *suum noverit ingenium, & ad id applicet, quod sibi aptum elegerit; itaque quid sequatur prius consideret, non solùm noverit bona sua, sed etiam vitia agnoscat, æqua-*

(c) Cicero 1. officiorum.

(d) Ambros. 1. off. cap. 44.

æqualemque se judicem sui præbeat, ut bonis intendat, vitia declinet, Illudque etiam diligens uniuscujusque animi, morumque, & indolis examen in officiorum Ecclesiasticorum distributione à Sacerdote spectandum idem Sanctus observat: ([a]) *nam*, ut ibidem subjungit, *alius distinguendæ lectioni aptior est, alius Psalmo gratior, alius exorcizandis qui malo laborant spiritu sollicitior, alius sacrario opportunior habetur: hæc omnia spectet Sacerdos, & quid cuique congruat id officii deputet. Quo etenim unumquemque suum ducit ingenium, aut quod officium decet id majore implet gratia*. Fuse etiam ea de re in libris de Sacerdotio ([b]) Chrysostomus. Etenim si in officiorum distributione discussio illa ingenii cujusque facienda est, multò magis in electione Ecclesiastici, vel Laici status, ex qua totius vitæ inæqualitas maxima dependet, & instituendæ vitæ versa prorsus ratio est. Considerandumque diligenter ex recta status cujusque electione æternam vel beatitudinem, vel damnationem acquiri: majoremque vel minorem in virtutibus progressionem fieri: etenim, ut recte docet Nazianzenus, ([c]) *sublimi quidem viro detrimentum est res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, sed in paucis consistere, non secus ac si magno lumine parvam domum illustret, aut puerilibus annis virile corpus obtegat: parvo autem salus in eo consistit, ut parvum onus subeat, nec iis rebus, quæ vires ejus excedunt seipsum subiiciens, simul & risum moveat, & periculum adjungat: quemadmodum scilicet nec alii cuiquam turrim ædificare convenit, quam ei, qui ea habeat, quæ ad perficiendam requiruntur, ut ex Scriptura audivimus*. Cui etiam simili argumento virginitatem commendat ([d]) Chrysosthomus.

XIX. Difficillimum verò esse ingenium suum recte ponderare, & in eligendo Ecclesiastico statu minimè errare docet citatus suprà ([e]) Ambrosius: cùm enim in aliis statibus eligendis, amet unusquisque sequi vitam parentum, ad militiam v. g. ferantur, quorum militaverunt patres, alii ad actiones diversas: secus in Ecclesiastico statu accidit, qui cùm continentes vel faciat, vel solum admittat, à parentibus in filios vix derivari potest; a quo etiam amplectendo Liberos Clericorum si qui sunt, graves deterrent actus, & in lubrica ætate difficilior abstinentia, & quæ alacri adolescentiæ videtur obscurior vita. Qui ergò suo ingenio, qui ætatis fervore, qui humano judicio feruntur, hi dummodo Clericalem statum suis officiis, legibusque metiantur, ab Ecclesiastico statu eligendo abhorrebunt: & ad ea convertentur studia, quæ plausibiliora arbitrabuntur; præsentia quippe plures, quàm futura præferunt, illa autem præsentibus, nos futuris militamus; unde quo præstantior est causa status Ecclesiastici amplectendi ex ipsius statu & natura præfixa, eo debet esse in ipsó eligendo cura attentior. Ea verò est hujus sæculi corruptela, & summa ordinis Ecclesiastici perturbatio, ut cum humano ingenio non videatur Ecclesiasticus status eligendus, ideoque ([f]) Ambrosius paucos Clericorum filios parentum institutum amplecti docuerit, quod nec ætati adolescentum, nec humano judicio status ipsius electio congruat; contrà verò adolescentes hoc tempore plurimi suæ intemperan-

(a) Ibid.

(b) Chrysost. lib. 4. de Sacerdotio.

(c) Nazian. or. 1.

(d) Chrysost. cap. 26. de Virg.

(e) Ambros. cap. 44. lib. 1. off. cujus hic habetur nostro tempori ac commodata paraph.

(f) Ambros. supra.

perantiæ alendæ, sed maximè fovendæ desidiæ ergò, & otii gratia, vitam Ecclesiasticam eligant, fervoreque adolescentiæ ad eandem tanquam illustrem, omniùmque maximè otiosam & facilem sectandam ferantur: quia nempe nec Clericalis vitæ austeriores leges, nec officia Ecclesiastica, nec functiones attendunt, nec vires suas, nec animum, nec anteactam vitam cum illis legibus, officiisque componunt: quasi nempe, ubi quis dignitatem Ecclesiasticam arripuit, ex infirmo & imbecillo in valentem & idoneum evadat: quæ res teste (a) Chrysostomo, γελῶς καὶ λῆρος, καὶ τῆς ἐσχάτης ἄξια τιμωρίας, *ridicula prorsus & nugatoria est, eademque extremo supplicio digna*, quod Christi Domini testimonio demonstrat: (b) *nam*, inquit, *hac una de causa Dominus admonet*, (c) *ne qui turrim ædificaturus est, fundamentum prius jaciat, quam suas vires expendat, ne qui illac transituri sunt iis infiniti ludibrii ac risus ansam in se præbeat*: quod in Sacerdotii susceptione locum habere debere, ne videlicet inepti, minimèque idonei creentur, fusè ostendit; idque ex ipsius Sacerdotii dignitate, functionumque ipsius necessitate, & populi salute cum Sacerdotum vigilantia atque industria conjuncta copiosè confirmat. Quem quidem morem probandi seipsum, atque tentandi antequam Sacerdotii pondus humeris nostris imponamus, vel ab ipsis brutis animantibus, quæ naturæ instinctu feruntur, edoceri possumus. Nam vultur, teste (d) Aristotele, cùm reperit aliquid, non statim portat, sed tentat pondus ne fortè vires suas exsuperet: è contrà verò sæpè aquilæ, ut auctor est (e) Plinius, non tolerantes pondus apprehensum una merguntur. Ita qui temerè Sacerdotium absque præcedenti virium suarum discussione arripiunt, è sublimi isto gradu facile excidunt: qui verò maturo, & diligenti præhabito animi sui, morumque examine, ad sacros Ordines promoventur, illi (f) *ascensiones in corde suo disponunt*, solentque de virtute in virtutem proficere donec videatur Deus Deorum in Sion.

XX. Ideò reprehendendi acriter, & impietatis graviter redarguendi sunt, tùm ii, qui humanis ducti rationibus Ecclesiastica ambiunt ministeria, ad quæ omnino ineptos esse se sentiunt, tùm etiam parentes illi, qui si quos stupido ingenio, & rusticà indole præditos liberos habent, eos sacris Altaribus destinant, & invitos sacrosancto Clericorum ordini inseri curant: sed de posteriori isto capite peculiari loco dicemus, jam verò de priori, corollarii loco audiatur Bernardus, (g) *Utinam magis turrim inchoaturi sedentes computarent, ne fortè sumptus non haberent ad perficiendum; utinam qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut Cælibatui nomina dare vererentur. Sumptuosa siquidem turris est, & verbum grande quod non omnes capere possunt. Esset autem sine dubio meliùs nubere, quàm uri, & salvari in humili gradu fidelis populi, quàm in Clerici sublimitate & deterius vivere, & districtiùs judicari. Multi enim, non quidem omnes, sed tamen multi, certum est, nec latere queunt præ multitudine, nec præ impudentia quærunt, multi utique libertatem, in qua vocati sunt, in occasionem carnis dedisse videntur, abstinentes remedio nuptiali, & in omne flagitium defluentes*: (h) *Parcite*,

(a) Chrysost. lib. 4. de Sacerdotio c. 2.
(b) Vide integrum illum lib. 4. Chrysost.
(c) Lucæ 14. & Matth.
(d) Aristot. 8. de animal.
(e) Plin. lib. 1. hist. natur. cap. 3.
(f) Psal. 83.
(g) Bernard. serm. de convers. ad Clericos c. 29.
(h) Ibid. 30.

te, obsecro fratres, parcite animabus vestris, parcite sanguini, qui effusus est: horrendum cavete periculum, ignem, qui paratus est declinate &c., & paulò post, *quamdiu ambulatis in magnis, & mirabilibus super vos, magnum prorsus, & mirabile est Ministrum esse Christi, & mysteriorum Dei esse dispensatorem. Longè super vos est ordo pacificorum, nisi fortè omissis gradibus præostensis, saltare magis quàm ascendere libet. Utinam tamen quisquis sic intrat, si fieri posset, tàm fideliter ministraret, quàm fiducialiter se ingessit. At difficile fortassis, & impossibile est, ut ex amara radice ambitionis, suavis fructus prodeat charitatis: dico ego, si vultis audire, imò non ego, sed Dominus:* (a) *Cùm vocatus fueris ad nuptias, recumbe in novissimo loco, quia omnis qui se exaltabit humiliabitur, & qui se humiliabit exaltabitur.*

(a) Luc. 14. Lege Bern. decla. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.

XXI. Congruum igitur est ut nemo sacris initietur Ordinibus, nisi quem secreta saltem voce Deus ad ministerium invitarit. (b) *Non vos me elegistis*, dixit Christus Dominus Apostolis suis, *sed ego elegi vos*, quis verò legitimè potest Deo ministrare' nisi à Deo electus fuerit? (c) *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: non est verus Apostolus Christi, (d) nisi qui per voluntatem Dei constitutus, nisi qui non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum renuntiatus, nisi qui à Deo vocatus segregatusque fuerit. (e) Nemo ingreditur ad regales nuptias, nisi quos Paterfamilias invitavit: Christus (f) ostium ovium est, (g) *qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille*

(b) Ioan. 6.

(c) Ad Heb. 5.

(d) 1. & 2. Co. 1. Item ad Ephes. & Coloss. 1. statim init. Ad Galat. 1. Ad Rom. 1.

(e) Lucæ 14.

(f) Matth. 22.

(g) Ioan. 10.

A *fur est & latro, qui verò intrat per ostium pastor est ovium: huic ostiarius aperit, huic Christus oves suas committit, bujus vocem oves Christi audiunt*, quia ipse Christi voci paruit. Ideoque nihil à Deo amplius requirendum censuit (h) Zeno Veronensis, *quam ut quis ejus noverit voluntatem sine qua videlicet ei nec legitimè servire poterit, nec placere*: egregiè vero divinæ vocationis necessitatem nobis explicuit Bernardus his verbis, (i) *Videte vocationem vestram, ait vocatus Apostolus, consideremus & nos, an vocati venerimus, & vocati à Deo, cujus nimirum hæc vocatio est; nec communem modo vocationem dixerim, qui juxta eundem Apostolum, quos prædestinavit, hos & vocavit. Si quis vocaverit nos in honorem Cleri, convenire velim conscientias singulorum, & secundum præceptum Domini ad cor Hierusalem loquar, huic enim parvulo, aut forsitan necdum nato Ecclesiastica jam beneficia provida sanè parentum sollicitudo parabat*. Et paulò post. *Audi querelas Domini, quid super hac tanta hominum temeritate loquatur patiens redditor, pœnitentiam magis cupiens, quàm vindictam.* (k) *Ipsi*, inquit, *regnaverunt, & non ex me, principes extiterunt, & ego non vocavi eos: universos siquidem in ordinibus Ecclesiasticis cæterisque ad sanctuarium pertinentibus honorem quærentes proprium, aut divitias seu corporis voluptatem, postremo* (l) *quæ sua sunt non quę Jesu Christi, manifestè prorsus & indubitanter, non ea quæ ex Deo est Charitas, sed aliena à Deo, &* (m) *quæ omnium radix malorum est cupiditas, introducit: quid istud temeritatis? imò quid insaniæ est? ubi timor Dei? ubi mortis*

(h) Zeno Vero, serm. 2. de Nati. Chisti.

(i) Bernard. suprà.

(k) Oseæ. 8. Lege etiam appositè huic loco Gregor. parte prima pastor curæ c. 1. & Isidor. lib. 3. sent. c. 3.

(l) Ad Philip. 2.

(m) 1. Timor. 6.

tis memoria? ubi gehennæ metus, & terribilis exspectatio illa judicii? (a) *Sponsa nec cubiculum, nec cellam ingredi, nisi rege introducente, præsumit; tu irreverenter irruis nec vocatus, nec introductus: trahe me post te, ait illa, in odorem unguentorum tuorum curremus, nunc autem trahit sua quemque voluptas & odorem turpis lucri sectantem quæstum æstimat pietatem, quorum certa est damnatio*, hæc Bernardus.

(a) Cant. 1.

XXII. Olim ab (b) Assueto Persarum rege constitutum legimus, ut sive mulier, sive vir non vocatus atrium regis intraret, absque ulla cunctatione, aut indulgentiæ spe statim interficeretur: legis severitatem charissima regi uxor verita Esther, & ad conjugem non vocata pergere reformidavit: tu non times irrumpere in atria Domini non vocatus, in Dei nostri domum irruere: quantum periculum est ne jam lata sit in te capitis sententia, cujus quamvis executio differatur, condemnatio tamen tua certa sit, eoque atrocior te maneat pœna, quo serius inflicta fuerit. (c) *Unde tantus prælationis ardor? unde impudentia tanta? unde vesania tanta præsumptionis humanæ? audeat ante aliquis vestrum terreni cujuslibet reguli, non præcipiente aut prohibente eo, occupare ministeria, præripere beneficia, negotia dispensare: nec tu Deum putes, quæ in magna domo sua à vasis iræ aptis in interitum sustinet approbare?* nec ingratum ipsi arbitraberis si ejus injussu ministeria sacra præsumens in Ecclesiasticam professionem invadas, & ordinationis gratiam suffureris? Cavendum proculdubio nobis est, ne curramus in incertum: curramus quasi aërem verberantes, non sic currentes ut comprehensuri & æternæ vitæ bravium reportaturi. Vetus est querela Procopii in Isaiam, (d) *apud nos non desunt qui nec Christum induti, nec visceribus misericordiæ commoti, nec ad imperandum vocati ultro festinare non verentur*: qui verò sunt illi qui non vocati festinant, nisi qui nec Christum induti, nec visceribus misericordiæ commoti, seu charitate allecti, nec bonis artibus usi in Clericorum numerum inseruntur?

(b) Esther. c. 4.

(c) Bernard. de convers. ad Clericos cap. 27.

(d) Procop. in c. 4. Isaiæ.

§. IV.

Divinæ vocationis quænam sint indicia.

Primum ejus Argumentum conscientiæ puritas, & anteactæ vitæ innocentia.

XXIII. Facilè autem ex iis divinæ vocationis indicia quærenti satisfieri posse crediderim. Audire quidem mihi videor aliquos ita dicentes, quomodo porrò mihi constabit vocatum me esse à Deo? quis me docebit consilium Domini? quis patefaciet inaccessos prudentiæ ejus recessus? (e) *quæ Dei sunt nemo cognovit nisi spiritus Dei*. Quomodo probabo spiritus, an ex Deo sint? ubi edocebor voluntatem Domini, ut ei volenti consentiam, vocanti non dissentiam? sed quisquis in perscrutanda Dei vocatione ad Clericatum dubius hæres, hæc pauca accipe; non impurus, non ignarus divinæ legis esse videris, non omninò indignus es, quem Deus ad Clerum vocet; bono insuper fine duceris ad Ecclesiasticum statum, nec ad eum malis artibus contendis, vocaris à Deo: dubitas adhuc? & incertus es? Cum Deo precibus age: à bonis & sapien-

(e) 1. Cor. 2.

pientibus consilium accipe; nec te latebit, quid velit Deus, aut quò te vocet. At irrupturus es, & ad obeunda ministeria ineptus; mala arte Sacerdotium præripere tentas: ambitione duceris vel avaritia; inhias honori; non oneris, non operis aut cupidus, aut saltem patiens; non te vocat Deus, sed Diabolus tentat. Mucipulam parat, in quam incidas: cavere debes ab isto meridiano dæmonio, ab Angelo tenebrarum in Angelum lucis transformato, qui perfectissimum tibi statum objicit, ut perfectionis vacuus eum capessas, & ab orbita salutis exerres.

XXIV. Purus inquam, vel saltem si nocens, occultè nocens, aut non ampliùs nocens esse solet, quem ad Clericatum Deus vocat; (a) *Non enim*, ut habet Isidorus Hispalensis, *sunt promovendi ad regimen Ecclesiæ, qui adhuc vitiis subjacent*: *hinc est* (b) *quod præceptum est David non ædificare visibile templum, quia sanguinum vir belli frequentia, esset; qua figura illi spiritualiter admonentur, qui vitiorum adhuc corruptioni sunt dediti, nè templum ædificent, hoc est Ecclesiam docere præsumant*: subdit ibidem Isidorus, *non debet honoris ducatum suscipere, qui nescit subjectis trami te vitæ melioris præire neque; neque enim quisquam ad hoc tantum præficitur, ut subditorum culpas corrigat, & ipse vitiis serviat*. Huic adjungitur alter ejusdem nominis Isidorus Pelusiota, (c) *molestum sane est*, inquit, *delitiis, ac libidini deditum hominem Sacerdotem ordinari*. Appositè quoque Gregorius, qui & quales à Sacerdotio abstinere debeant, & quales admitti, fusè nobis & copiosè demonstrat, totamque hanc disputationem ità concludit, (d)

(a) Isid. Hisp. sent. lib. 3. cap. 31.

(b) 1. Paralib. cap. 17. Lege Greg. in explicatione 3. Psal. pœnit. in illud. tunc acceptabis sacrificium.

(c) Isidor. Pelusiota lib. 5. epist. 436.

(d) Greg or. pastor. curæ cap. 10.

A *Quisquis ergo quolibet horum vitio* (id est, si cœcus, claudusque fuerit, aliove defectu laboraverit, qui à Sacerdotio in veteri lege arcebat, quorum defectuum unumquemque ibidem spiritualiter explicat) *subigitur, panes Domino offerre prohibetur, ne profecto diluere aliena delicta non valeat, is, quem adhuc propria devastant*. Clariùs quoque Bernardus his verbis, (e) *multi quidem veniunt, sed considera*

B *quis vocetur: ordinem ipsum Domini sermonis attende, Beati*, inquit, *mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt: ac deinde, Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur; mundicordes utique vocat pater cælestis, qui non quærunt, quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi, non quod sibi utile, sed quod multis. Petre, inquit, amas me? Domine tu scis quia amo te: Pasce oves meas; quomodo enim sic ama-*

C *tas oves committeret non amanti? Nimirum hoc quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur: væ Ministris infidelibus, qui necdum reconciliati, reconciliationis alienæ negotia, quasi homines qui justitiam fecerint, apprehendunt: væ filiis iræ, qui se Ministros gratiæ profitentur: væ filiis iræ, qui pacificorum sibi usurpare gradus, & nomina non verentur. Væ filiis iræ, qui fideles sese mediatores pa-*

D *cis, ut peccata populi comedant, mentiuntur: væ qui ambulantes in carne, Deo placere non possunt, & placare præsumunt*. (f) *Non miramur fratres quicunque præsentem Ecclesiæ statum miseremur, non miramur de radice colubri regulum orientem; non miramur, si vindemiat Vineam Domini, qui institutam à Domino prætergreditur viam; impudenter enim pacifici gradum, & filii Dei vices occu-*

pat

(e) Bern. de convers. ad Clericos cap. 27.

(f) Bern. ibid. cap. 28. Vid. Dion. Eccles. Hierarch. c. 1.

pat homo, qui nec primam quidem vocem Domini cor revocantis audivit, aut ſi quando cœperit audire, reſiliens fugit ad folia ut abſconderetur in eis: propterea nondum peccare quievit, ſed longam adhuc trahit veſtem, necdum factus vir videns paupertatem ſuam, & dicit quia dives ſum, & nullius egeo, cùm ſit pauper, & nudus, & miſer, & miſerabilis &c.

XXV. Ordinata ſolet eſſe divina vocatio, ut nonniſi per quoſdam gradus ad ſuperiora deducat: nec ex infimo ſcelerum ſpecu ad Eccleſiaſticæ, quæ ſupremæ perfectionis eſt, dignitatis faſtigium confeſtim, & præproperè hominem evehi patiatur; ſed ab imo ſtatu ad medium, à medio ad ſupremum ſuavi diſpoſitione traducat: priuſque hominem à vitiis purget, illuminet, perficiat, quàm ad ordinem aliorum *καταρτικὸν, φωτιστικὸν τελειωτικὸν* promoveat. Inordinatè itaque, & contra divinæ vocationis communem legem Sacerdotio ſeſe offerunt, qui immundam habent conſcientiam, quorum manus adhuc ſcelerum cruore diſtillant, quorum vulnera nondum ad cicatricem venerunt, quorum pravæ affectiones nondum ſanatæ ſunt, qui nec ſancte myſteria ſancta tractare, nec populos fideli exemplo inſtruere, veriſimili prœſumptione credi poſſunt: qui, ut loquitur Bernardus, (a) *ingrediuntur cum macula tabernaculum Dei viventis, inhabitant cum macula Templum Sanctum Domini polluentes, judicium multiplex accepturi: quod tàm graviſſime conſcientias gerunt & nihilominus ſeſe ingerunt in Sanctuarium Dei.* Velim itaque, ut quicunqae illotis manibus ad miniſteria divina ſeſe offerunt, ſibi, & pro ſe dictum putent, quod de

(a) Bern.ſup.c.9

A Brunone Colonienſi Archiepiſcopo electo ad ipſum rogatus reſcripſit idem Bernardus, in quà quidem Epiſtola totius rei palmaris deciſio continetur: integram ergo ferè Epiſtolam exſcribimus, quia & lectu jucunda, & ſcitu digna, & propoſito omnino conveniens eſt. (b) *Quæris à me conſilium, vir illuſtris Bruno, an volentibus te promovere ad Epiſcopatum acquieſcere debeas; quis hoc mortalium definire* B *præſumat? Deus forſitan vocat, quis audeat diſſuadere? fortè non vocat, quis appropinquare conſulat? utrum verò vocatio Dei ſit, an non ſit, quis ſcire poſſit, excepto ſpiritu, qui ſcrutatur etiam alta Dei vel ſi cui forte revelaverit ipſe? Magis quoque dubium reddit conſilium, illa in literis tuis humilis, ſed terribilis confeſſio, qua vitam tuam tam graviter, &, ut credo, non niſi veraciter accuſas;* C *nec enim negandum eſt hujuſmodi vitam indignam tam ſacri dignitate miniſterii; ſed rurſum non immeritò è regione times, (nam & nos idipſum metuimus) ſi ob malum conſcientiæ, de commiſſo ſcientiæ talento, non facis lucrum: niſi quod alio forte negotiandi genere, etſi minus copioſè, minus autem periculoſè fructificare valeres. Horreo, fateor, ſic enim tibi, ut mihi, loqui debeo quod ſentio, hor-* D *reo, inquam, conſiderans, unde, quo voceris: præſertim cum nullum intercurrerit pœnitentiæ tempus, per quod utcumque hujuſmodi periculoſiſſimus tranſitus fiat; & quidem rectus ordo requirit ut prius propriam, deinde alienas curare ſtudeas conſcientias. Primus quippe pietatis gradus eſt, de quo ſcriptum eſt, (c) miſerere animæ tuæ placens Deo. Ex hoc autem ad miſerandum proximo recto jam tramite*

(b) Bern.Epiſt.8. ad Brunon.elect.

(c) Eccleſ.30.

mite charitas ordinata procedit: quippe quem ad sui quisque mensuram amare præcipitur; quod si in hunc modum, quo te hactenus amasti, & tibi committendos amaturus es; malo ego quidem tibi non committi, quam sic diligi: si autem prius te diligere didicisses, & me forsitan scires amare, Sed quid suam Deus acceleret tibi gratiam, & multiplicet misericordiam, & sit ad restituendam innocentiam efficacior velox clementia, quam diuturna pœnitentia? (a) beatus siquidem, cui non imputavit Dominus peccatum; nam quis accusabit adversus electum Dei? (b) si Deus justificat, quis est qui condemnet? Hoc salutis compendium sanctus ille latro consecutus est. Sed aliud est celerem adipisci veniam peccatorum, aliud & de ipsis sceleribus ad infulas provehi dignitatum, &c. Video (c) tamen Matthæum de telonio ad Apostolatus culmen assumptum: sed hoc me rursum conturbat, quod non priùs audierit cum cæteris Coapostolis suis, (d) Ite in orbem universum, prædicate Evangelium omni creaturæ, quam egerit pœnitentiam, multo labore sequendo Dominum, quocunque iret, permanens cum eo in tentationibus suis. Sed & si occurrat de Ambrosio, quod de tribunalibus ad Sacerdotium raptus fuerit, non me valdè confortat, cùm à puero mundam in mundo duxerit vitam: & sic etiam fuga, & latebris, multisque dissimulationum modis declinare coactus sit. Si de Saulo quoque factus repentè Paulus, repentè vas electionis, repentè doctor gentium in exemplum adducitur: hoc exempli evacuat similitudinem, quod ille ideò misericordiam consecutus sit, (e) quia ignorans, ipso teste, peccavit, manens in credulitate, quamquam si tale quispiam quandoque benè & utiliter factum fuisse cognoscitur, de quo veraciter dici possit (f) hæc est mutatio dexteræ Excelsi, non tam exemplum quam miraculum adferre debeat.

(a) Psal. 31. (b) Luc. 23. (c) Marci 2. (d) Marc. 16. (e) 1. Tim. 1. (f) Psal. 76.

XXVI. Hæc Bernardus, quibus in eam videtur propendere sententiam, vix unquam à Deo aliquem ad Sacerdotium vocari, nisi qui vel innocenter vixerit, vel prioris vitæ maculas diuturna pœnitentia diluerit. Optarem vero quam maximè, ut ordinandorum quisque Brunoni isti, ad quem Epistolam mittit Bernardus, cui consilium roganti dedit, seriò se conferret; non satis ille purè, non satis castè vixerat; crimen agnoscebat suum, erratum humiliter fatebatur, vitæ de cætero sanctitatem, contritio, ut verisimiliter credi potest, animo amplectebatur; maxima verò est curationis nostræ progressio velle sanari, & dimidiata sanctitatis, quæ à nostra voluntate pendet, acquisitio, velle sanctitatem: doctrina porrò, & scientia pollebat, quam in aliorum salutem commodè derivaret: Canonica electione ad episcopatum quærebatur. Huic tamen vix suadet, imò dissuadet potius Bernardus, quo minus se ad tam altam dignitatem provehi pateretur: quid vero putas de nobis diceret, qui magna ex parte, necdum vitiorum obducta cicatrice, criminum sanie, taboque adhuc fluentibus, perfectionis statum quærimus, animæ morbos nec cogitatione percurrentes, nec pœnitentia diluere satagentes: non electi, non vocati, non scientia conspicui, non iis talentis donati, quibus aliis prodesse valeamus: quænam in nobis divinæ ad Clerum vocationis indicia? quænam non potius incertissimæ reprobationis argumenta apparent? Audet tamen aliquis

quis non habens innocentiæ vestem nuptialem, non vocatus, non introductus, ad cœleste Ordinum convivium audax irrumpere? quantum periculum, ne qui sine divini judicii reverentia temerarius ad ordines irruit, sine misericordia, ut indignus, ejiciatur: violatæque religionis pœnas subeat, qui ad sacra ministeria irreligiosè accessit.

XXVII. Neque verò sibi quisquam blandiatur, quasi anteacta sine crimine vita sufficere sibi possit ad Sacerdotium, nisi præterea aptus sit ad docendum: hoc te sanctissimus Gregorius, hoc Isidorus Hispalensis docebunt: ([a]) *sicut*, inquiunt, *iniqui & peccatores ministerium Sacerdotale assequi probibentur: ita indocti, & imperiti à tali officio retrahuntur: illi enim exemplis vitam bonorum corrumpunt: isti vero sua ignavia iniquos corrigere nequeunt: quomodo docere poterunt, quod ipsi non didicerunt? desinat locum docendi suscipere, qui nescit docere: ignorantia quippe præsulum vitæ non congruit subjectorum:* ([b]) *cœcus enim si cœco ducatum præbuerit, ambo in foveam cadunt.* Neque verò à Deo vocari credendi sunt ad gradus Sacerdotii, qui licet integritate morum fulgeant, agresti tamen ingenio cùm sint, & litterarum ignari, tantum aliis simplicitate nocere possunt, quantùm sibi, si privatam vitam agerent, prodesse sanctitate. ([c]) *Quomodo enim*, ut rectè ait Bernardus, *excusare ignorantia possit hominem, qui se magistrum infantium, doctorem insipientium profitetur? ignorans utique ignorabitur: imo & multos ignorare faciet, & ignorari. Quid enim periculi sit, ubi non invenit Pastor pascua; ignorat dux itineris viam: Vicarius nescit Domini voluntatem, Ecclesia quotidie multipliciter, & miserabiliter experitur, &c. Itaque*, ut ibidem concludit sanctissimus Abbas, & Pontificum doctor eximius, *hac dote* scientiæ nempe, *carens frustra sibi tanquam per Christum introierit blandiatur, si quidem dicitur ignoranti* ([d]) *si cœcus cœco ducatum præstet, nonne ambo in foveam cadunt, &c.* Verum de hac re alibi plura.

XXVIII. Quid verò cæteras dotes enumerem, quæ in eo necessario requiruntur qui se ad Sacerdotium confert? quid temperantiam, gravitatem, liberalitatem, comitatem, zelum, aliasque ejusmodi virtutes recenseam; quæ si alicui desunt, ad Sacerdotium vix aptus esse poterit? fortitudinem vero, animi firmitatem, atque constantiam omittere non possum, quæ à Deo Sacerdoti futuro, & præsertim, qui ad Ecclesiæ dignitates evehendus est, quam maxime necessaria videtur; ut absque ea nemini crediderim ad Sacerdotium, vel saltem ad Ecclesiasticas dignitates Sacerdotio adnexas aspirare fas esse; rectè si quidem edicit sapiens ([e]) *noli quærere fieri judex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates*: nec majus præjudicium ullum esse potest, quod aliquis ad sacrum animarum principatum à Deo nequaquam vocetur, quam si mollis, & adversus iniquitates indulgentior extiterit, nec satis animi habeat, ut iniquis petitionibus resistat: unde ([f]) Ezechielem Dominus Prophetam missurus ad populum, *ecce*, inquit, *dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, & frontem tuam duriorem frontibus eorum, ut adamantem, & ut silicem dedi faciem tuam, ne timeas, neque metuas à facie eorum, quia domus exasperans est.* Quid enim interest, sive

(a) Isid. Hisp. lib. 3. sent. c. 35. ex Greg. parte 1. past. cap. 1.

(b) Math. 15.

(c) Bern. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.

(d) Math. 15.

(e) Eccl. 7.

(f) Ezech. 3.

sive Sacerdos iniquitatem operetur, A sive operantibus consentiat? sive populos pravo exemplo inficiat, sive eos nimia indulgentia corrumpat? Non solùm Sacerdoti docendi munus demandatum est, verùm etiam corripiendi, & corrigendi; arguere debet, obsecrare, increpare, in omni patientia & doctrina: sic ergo peccatores ei ferendi sunt, ut peccata puniat; adeòque nec peccantibus connivere, multominus peccatis consentire ei permittitur, B ne fortè fovere malitiam, & favere iniquitati videatur: si cujus autem in seipsum ideò bilem concitet, vel indignationem provocet, Sacerdotio ineptus est, nisi propter justitiam persecutionem pati beatum ducat, & cum Apostolis gaudeat se dignum visum fuisse, qui pro nomine Jesu contumeliam patiatur: Ideoque pusillanimis dicitur, ([a]) *Mercenarius, & qui non est pastor, qui videt lupum venientem* C *& fugit*; inepti ergo Sacerdotio sunt quibus illa animi firmitas, roburque illud, & patiendi voluntas deest, ([b]) *Sunt enim*, ait Bernardus, *infirmi & tepidi amatores justitiæ, quibus aut vigor, aut fervor deest, aut fortassis uterque: cùm uterque sit summoperè necessarius, inter prospera quippe & adversa versanti. Etenim sicut vigoris esse dignoscitur nequaquam cedere tribulationi, sed pro justitia* D *viriliter persecutionem sustinere: sic fervori videtur attribuendum nullis capi viluptatibus, nullis illecebris enervari: quæ quidem tum omni populo, cum maximè & specialiter ducibus populi sunt necessaria; ne fortè in perniciem omnium errare contingat, quid enim refert qua occasione viam deserant veritatis, seducantur ignari, sequantur spontanei, compellantur inviti, seu attrahantur illecti.*

(a) Ioan. 10.

(b) Bernard. declarat in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

§. V.
Secundum argumentum, intentionis rectitudo.

XXIX. Alterum divinæ vocationis indicium est intentionis rectitudo ac puritas, seu finis bonitas, atque perfectio, ob quam aliquis ad sacram ordinationem accedit; si enim liber ab omni terreno affectu, vacuus ab omni gloriæ cupiditate, expers omnis ambitionis, & avaritiæ, ad Clerum Deo deserviendi causa, & salutis populi procurandæ gratia, solum te conferas: benè utique se res habet, sequere quo te Deus vocat: iterum bene se res habet, *digitus Dei hic est*: dextera Domini hanc virtutem facit: dextra Domini exaltat te. At si rapit ambitio, si invitat avaritia, si otiositas allicit, si domesticæ curæ impatientia inducit; certè vel te Deus ad Sacerdotium non vocat, vel non solus Deus. Divinæ vocationis nulla ejusmodi argumenta sunt: sed divinam vocationem humana aliquando perversitas inficit; quò vero perniciosior aliquis finis Sacerdotii provocandi apparet, eo minus divinam tibi ad Sacerdotium vocationem effulgere unicuique credendum est, domesticarum verbi gratia curarum fuga divinam minus vocationem excludit, quam avaritia; *non enim possumus servire Deo & mammonæ*. Sed quid si Deus mala tua intentione utatur ad bonum? quid si humanis, imó etiam malis nonnunquam finibus à nobis intentis ad id nos deducat quod melius est? quid tunc lubeat, nisi mirari occulta divinæ providentiæ judicia! eique tamen vocationi minus fidere, quo magis humanæ providentiæ rationibus adinventionibusque innitetur.

XXX. Ete-

XXX. Etenim Ordinandum decet optimum sibi sacræ ordinationis recipiendæ finem præfigere; ne rem optimam malus finis inficiat, vel maxime sublimem status excellentissimi professionem finis ignobilitas dejiciat: verum est enim, quod ait Boëtius, (a) *cujus finis malus est*: nec sine temeritate negari potest, quod D. Dionysius è Philosophorum placitis, & à D. Dionysio Theologorum schola acceptum axioma defendit (b) τὸ ἀγαθὸν ἐκ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ὅλης αἰτίας, τὸ δὲ κακὸν ἐκ πολλῶν καὶ μερικῶν ἐλλείψεων. *bonum ex una integraque causa existit : malum vero ex multis, singularibusque defectibus*: minus verò indubitato Christi testimonio contradici potest, quo puritas intentionis commendatur, & sinceritas voluntatis. (c) *Si*, inquit Christus Dominus, *oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit, si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit*: ut enim interpretatur Augustinus (d) *oculus noster intentio est: quæ si recta fuerit & simplex, opera nostra munda facit, Deoque placentia: si verò appetitu rerum temporalium inquinatur, ipsum quoque opus ea intentione susceptum sordescit*. (e) *Lippientes autem oculi*, ut docet Hieronymus, *solent lucernas videre numerosas; simplex oculus, & purus, simplicia intuetur & pura*. Sic qui in Christiana & spiritali vita parum vident, plura sibi pro fine sacræ ordinationis præstituunt: cum tamen *unum sit necessarium*; & indecens sit ministerium Dei, alterius quam Dei causa suscipere.

(a) Boetius in Topicis.
(b) Dionys. c. 4. de divinis nominibus.
(c) Matth. 6.
(d) Aug. de ser. Domini.
(e) Hieron. in caput 6. Matth.

XXXI. Quam severam reprehensionem illi merentur, qui eo solum fine de Sacerdotio cogitant, ut pinguius & commodius vivant; & ad propria emolumenta dignitatem istam referunt, quæ in Dei solius ministerium obsequiumque instituta est! Si te hic ad Clericatum finis allicit, audi obsecrantem Hieronymum & increpantem, (f) *Obsecro te, & repetens iterumque monebo, ne officium Clericatus genus antiquæ militiæ putes, id est ne lucra sæculi in Christi quæras militia: ne plus habeas, quam quando Clericus esse cœpisti, & dicatur tibi, Cleri eorum non proderunt eis; nonnulli enim sunt ditiores Monachi, quam fuerant sæculares & Clerici, qui possideant opes sub Christo paupere, quas sub locuplete, & fallace Diabolo non habuerant; ut suspiret eos Ecclesia divites, quos mundus tenuit ante mendicos*. Quanti sunt, qui (quod ipsis jure improperat idem (g) Hieronymus) nati in paupere domo, qui vix milio, & cibario pane rugientem saturare ventrem poterant, in Sacerdotio constituti similam, & mellé fastidiunt: norunt genera, & nomina piscium; in quo littore concha lecta sit, callent, saporibus avium discernunt Provincias; quos ciborum raritas, ac novissimè damna ipsa delectant. Quanti qui de pingui pane Christi victitant, spiritualium autem consolationum manna fastidiunt; imò quam pauci, qui si vel moderatiores fuerint, non ordinári cupiant, ut victum ex Sacerdotio quæritent, vel qui nón, si minus temperantes fuerint, ordinationis beneficium, & Ecclesiastici status professionem in luxuriam convertant: cùm é contrà Sacerdoti quidem victum ex altari excipere, sed non Sacerdotium propter victum expetere liceat: ne divina mundanis deserviant, & præstantiora minus præstantibus postponantur; malum autem inferiora superioribus

(f) Hieronym. epist. 2. ad Nepotian.
(g) Hier. ibid.

bus præponere, vel æquare. Itaque sive propter temporalia commoda, sive propter lucrum, sive quod turpius est, propter luxum, sive propter humanum honorem, ad ordinationem, tanquam principalem causam accedere non licet: ne vel onus spirituale in dedecus spiritualis dignitatis, bonis temporalibus metientes, vel ignobiliora nobilioribus præferentes (si nempe hæc propter ista expetamus, & posteriora ad priora tanquam ad sui complementum referamus) ordinem rerum à Deo stabilitum pervertamus; vel certè actum istum sanctissimum debito suo fine, propter quem a Christo institutus est, imprudenter spoliemus, otiosumque ipsum reddamus.

XXXII. Excusari tamen merentur, qui humanæ infirmitatis vitio, sic ordinationem ad temporale quidpiam referunt, ut Deum principaliter spectent: sic de reditibus, de mundano honore, de stipendiis Clericatus cogitant, ut tamen Deum hisce omnibus præponant: etiamsi fortè humanis commodis magis, quam divina gloria afficiantur. Cum enim, ut Theologi passim docent, sine peccato possit nos intensius, & ferventius creaturarum amor movere, quam divinus afficiat, dummodò pluris semper divinæ gloriæ procuratio à nobis, quam creatura quæcunque æstimetur: quia non apud animales sensus, sed apud humanam rationem sibi divina majestas prærogativam exposcit: ideò nec divina bonitas offenditur, si in ordinatione suscipienda commoda nonnunquam temporalia divinæ ipsius gloriæ conjungantur: imò nec si ea animum magis feriant, quia nempe illa quæ sensibus percipiuntur vehementiorem in voluntatem hominis in carne viventis impetum fa- A cere solent, quam quæ sola ratione apprehenduntur: Adde etiam, quamvis sic ista commoda temporalia nos moveant, ut sine iis ordinationis beneficium vitaremus: nam, ut rectè (a) Doctores Canonici Juris contra Bartholum defendunt, non semper illa causa principalis est, sine qua effectus minimè sequeretur. Unde & David se propter retributionem legem Domini amplexatum esse gloriatur, dicens, B (b) *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas propter retributionem*; nec Gelasius indignum arbitratus est temporali aliquo lucro, & honore Clericos ad ordinationem incitari, statuens nempe, (c) *ut qui in suis ordinibus proficere noluerint, reddantur suis inferioribus post minores, ipsaque commoda Presbyteri propensiùs, quam Diaconi consequantur: ut hac saltem ratione constricti, & C honorem quem refugerant, appetere nitantur, & quæstum*. Quam sanè Gelasii Summi Pontificis constitutionem hodierna ferè omnium Ecclesiarum praxis confirmavit, juxtà quam suæ sunt Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris singulis pro suo quibusque ordine majores Clericis cæteris prærogativæ, ut qui eorumdem sunt collegiorum Clerici, ad eorum ordinum consecutionem aspirent.

D XXXIII. Hac tamen in re, discretione quam maxima opus est: cùm enim tùm in pluribus rebus, tùm præsertim in divinis caliget intellectus noster, ubi passionis nebula tegitur; præterea vero in dignoscendis affectuum gradibus, & differentiis quam maximè cæcutit, quem vel minimus passionis ventus afflarit: quam facilè accidit, ut judicii trutina in unam potius quam alteram partem, non advertente ratio-

(a) Doct. communiter contra Bartholum in l. 2. §. Fin. ff. de donat.

(b) d. Psal. 118.

(c) Gelas. epist. Victo. Episc. refertur can. consuluit. 74. dist.

tione, propendeat.& ea pluris à nobis æstimentur, quæ minori pretio haberi judicabantur. Ideoque si unquam contingat, ut ad sacros ordines lucro, vel ambitione incitati accedamus, etsi magis principaliter propter Deum ordinationem appetere nobis videamur, quam propter lucrum, vel honorem: facile tamen judicium nostrum decipitur, dum in benigniorem partem interpretatur quod in pejorem interpretari veritas postularet; ubi enim quis ita aliquid propter lucrum aut honorem amat, ut sublato lucro, vel honore non amaret, tam parum abest ab eo, quod lucrum & honorem principaliter amet, ut vix dignoscere valeat, an principaliter unum propter aliud amet: quæ enim affinia & vicina sunt, ea difficile omnino dignoscuntur. Ut ergo temporalium commodorum, vel honoris in ordinibus recipiendis principalis intentio, vel prærogativa fugiatur, expedit ordinando, ut ab ipso ignobiliorum illorum finium, quantum fieri poterit, & intentio quævis, & recordatio ipsa in ordinatione fugiatur. Ea quoque perfectior erit & laudabilior cujusvis intentio, quæ sincerior, & ab omni terrenarum rerum cogitatione liberior, ac defæcatior fuerit: ut enim ait Augustinus, ([a]) *minus te amat Domine, qui tecum aliquid amat, quod propter te amat*. Verum nec sic nobis fidere humana sinit infirmitas, quin dum solius Dei gloriam nobis quærere videmur, non etiam conjuncta humana subsidia, vel solatia reapse conquiramus; ([b]) *Plerumque enim hi qui subire magisterium pastorale cupiunt, nonnulla quoque opera bona animo proponunt; & quamvis hoc elationis intentione appetant, operaturos ta-* A *men se magna pertractant: fitque ut aliud in imis intentio supprimat, aliud tractantis animo superficies cogitationis ostendat; nam sæpe sibi de se mens ipsa mentitur, & fingit se de bono opere amare, quod non amat, de mundi autem gloria non amare quod amat*. Qua mentis illusione decipimur, eoque periculosiùs, quo occultiùs; huic autem detegendæ fallaciæ optimum est ea saltem animo separare, quę B conjuncta sunt, ut quæ, iis separatis, voluntatis in rem prius amatam inclinatio, quæ propensio existat, videamus; tunc enim ea nos detegimur unice non dilexisse, quæ aliis sublatis, vel contrariis positis experimur nos odisse.

(a) Aug. Conf. lib. 10. c. 13.

(b) Greg. past. 1. parte c. 9.

XXXIV. Sed quid tam scrupulosè moramur in iis detegendis, & arguendis intentionum sacræ ordinationis vitiis, quæ saltem bonæ intentionis speciem habent? Major C est sæculi nostri pravitas, quam ut malum necessum sit sub boni specie latere; majori apud nos in pretio vitia habentur, quam ut boni larvam induere debeant; palam jam crimina debita virtutibus veneratione coluntur; imprudentis vero notam non effugeret qui alterius rei quam temporalis emolumenti gratia, ad ordinationem accederet, nec lubentiùs artis nomine victum quæreret, quam Ecclesiastici status D professione. Illorum certè se pudere dicit Gregorius ([c]) Nazianzenus, qui sacrarium ambiunt, & circum sacrosanctam mensam se invicem premunt, ac protendunt, ὥσπερ ὐχ ἀρετῆς τύπον, ἀλλ᾽ ἀφορμὴν βίου τὴν τάξιν ταυτὴν εἶναι νομίζοντες, *tanquam non virtutis exemplum, sed victus parandi occasionem, & subsidium hunc ordinem esse judicantes*. Contra hos acriter graviterque invehitur Bernardus, ([d])

(c) Naz. oratione 1.

(d) Bernard. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

Quis, inquit, *ea intentione gradus Ecclesiasticos & ministeria sanctuarii quærit*, (*imo quæritur?*) *quæri nempe, quam quærere potius ipse debuerat*) *ut sine curis sæculi, in sanctimonia cordis, & corporis illuminandus accedat ad Dominum, & suam pariter ac proximorum operetur salutem, orationis studio deditus & verbo prædicationis? nam si eos, eo quærit aut tendit animo, eoque intuitu, ut hujus vitæ habeat necessaria, evangelizet ut manducet, perverso nimis ordine cœlestibus terrena mercatur: quam certe dignius ampliusque consentaneum rationi, pro carnali victu carnalia magis opera, & negotia exerceret, nec fieret inversor rerum, aut inhonoraret ministerium spirituale. Sed modico est natura contenta, nec multi sola in his necessaria quærunt, quippe minori satis facile obtinenda periculo: honorati incedere volunt, delectari, & superbire, & huic sæculo per omnia conformari.* Hos temerarios ordinationis sacræ usurpatores, sacrilegos invasores, non à Deo vocatos, non ex Deo ordinatos ostendit ibidem sanctiss. Doctor, contra quos nulla acrior potest esse invectiva, qui nempe diviniſſimum honorem contemnunt, ut suæ cupiditati satisfaciant, qui ([a]) Moabitidem Ruth, id est, Ecclesiam tot regum parentem, in conjugium ducere respuunt, & propinquo suo, id est, Christo suscitare semen renuunt, cujus agrum possidere concupiscunt: ([b]) *qui posuerunt Hierusalem in pomorum custodiam*: ([c]) qui virgam Aaron, Sacerdotii scilicet dignitatem quæ divinitus non mandatis terræ radicibus germinavit, & turgentibus gemmis flores emisit, terrestri fovent cupiditate, qui animarum salutem prerium sanguinis Christi præ sordido quæstu nihili faciunt, & diviniſſimorum mysteriorum tractationem lucro luxuique postponunt, tanta scilicet est eorum hominum amentia, tanta divinarum rerum negligentia, tanta humanarum cupiditas.

([a]) Ruth. c. 4.
([b]) Psal. 78.
([c]) Num. 17.

XXXV. Neque minus tolerandi isti sunt, qui in Ecclesiasticis dignitatibus honores non onus spectant, ([d]) *quousque*, ut loquitur Bernardus, *altiores quàm meliores esse delectat, non præmium, sed præcipitium expectantes*: quos quidem acriter ipse carpit Epistola ad Henricum Senonensem, ([e]) *Meditantibus*, inquit, *honores blandiuntur, sed onera pensantibus tædio sunt, atque formidini, non autem omnes capiunt hoc verbum: multi enim non tanta fiducia, & alacritate currerent ad honores, si esse sentirent & onera: gravari profecto metuerent, nec tanto labore & periculo quarumlibet affectarent infulas dignitatum. Nunc vero, quia sola attenditur gloria, & non pœna, purum esse Clericum erubescitur in Ecclesia, seque viles æstimant & inglorios, qui quocunque eminentiori loco non fuerint sublimati.* Notent hoc, quibus superbiæ typho elatis, & ambitioso fastu turgidis sordescit Clericatus, vilescit Sacerdotium, probro sunt Ecclesiastica officia, cum tamen pinguibus beneficiorum redditibus distentur, Sacerdotiorum multitudine obruantur, prælationis ostentatione turgescant. O vanitas! ô temeritas! pudet te Clericum esse, id est in sortem Domini vocatum, bene est, si te indignum arbitraris hoc titulo, quo se sufficienter exornatos Angeli ipsi gratularentur; si fortè vereris, ne Clero Ecclesiæ sis dedecori; si metuis, ne te, ut se dignum ministrum, Christus abnuat:

([d]) Bern. epist. 27. ad Ardutionem Geben. electum.
([e]) Idem epist. 4. ad Henricum Senonens.

nuat: si ab hac sanctissima professione adeo te desciviſſe erubescis. At pudet te Clericum esse, quia indignum tua celsitudine arbitraris hunc titulum; quia times ne Clericatus ordo, qui Ecclesiæ amplissimus est, te dedecere, vel dedecorare videatur; quia indignus tibi videtur obsequio & famulatu ipse Deus; quia indignus Christus judicatur, cujus vices subeas, & ministerii partem impleas; quia vilior & abjectior animo tuo ad magna, ut putas, nato, apparet hæc deifica professio? iterum ô vanitas! ô cœcitas! ô temeritas! addam, ô stoliditas! ô stultus pudor! ô cœcus furor! Pudet te Clericorum ordini insertum esse: rectius verò Apostolos, totque sanctissimos priorum sæculorum Sacerdotes, ac inferioris ordinis Clericos, aliquos eriam nostrorum temporum pietate, doctrina, generis nobilitate insignes puderet, quod eorum ordinem turpis vitæ conversatione indignus homuncio polluas. Pudet te Ecclesiasticæ militiæ adscriptum esse, cur ergo te non pudet stipendia sumere, quem pudet militare? nam stipendia utique laudabilius est mereri, quam accipere: turpissimum autem quæ non merueris accipere. Pudet Sacerdotium absque dignitate gerere: at summa, & præstantissima dignitas est Sacerdotium: nec te Sacerdotium indignum est, sed tu Sacerdotio, quo nec Angeli ipsi digni sunt, nec ullus dignus esse potest, quo solus Christus dignus est, Sacerdos scilicet, & victima, minister sacrificii, & qui sacrificio ipso invocatur & colitur. Pudet te in Ecclesia Dei inter Clericos, id est Christiani populi duces, inter (a) *milites spirituales*, (b) *inter specialius ad Dei laudem electos* militare, divinas laudes canere, (c)

A inter Ecclesiæ Dei laquearia, quæ à tignis firmitér pendent, & domos insigniter ornant, è sublimi pendere, & non humili solo adhærescere; inter mundi (d) lumina verbo exemploque lucere? nonne hæc infinita stultitia & errantis hominis delirium? plures tamen hoc morbo affectos videmus, hosque non stultos, sed prudéntes ducimus, quia consuetudine peccandi morbus invaluit, & ægrotorum multi-

B tudine inclaruit.

XXXVI. Verùm ut eorum stultitiam omittamus, qui Sacerdotium adeo abjectè concipiunt, ut nullas, nisi mundanis honoribus, pompa, divitiis exornetùr, irritandæ cupiditatis illecebras habere judicetur; qui mundanorum Clericorum hujus temporis stultissimus error est, cum è contra Sacerdotii ipsius solitariè spectati ea sit dignitas, ut quorumcumque cupiditatem illice-

C re, & ambitionem movere, & humilitatem infringere possit: ádeo ut ex professio doceat (e) Chrysostomus, eum qui gloriam concupisceret, talé ministerium eligere oportere, eo præsertim titulo, quia nempe ἱερωσύνη τελεῖται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δὲ ἐπουρανίων ἔχει πραγμάτων: *Sacerdotium in terra quidem peragitur, sed in rerum ordinem classemque cœlestium referendum est.* Ut vero hanc stultam opinionem

D relinquamus, condemnare debemus aliorum ambitionem, (f) qui magis quærunt præesse, quam prodesse: magis eligunt Domini esse, quam ministri, Apostolorum successores, quam imitatores; magis alacres currunt ad Cathedram, quam vigiles sunt ad curam: nempe superbia eis occasio est, ut ad tantam dignitatem aspirent, ut in ovile Christi imprudenter irrumpant. Cùm tamen per Psalmistam Dominus

(a) Augustin. Serm. 20.
(b) Idem præfatione in Psal.
(c) Bern. serm. 46. in Cant.
(d) Math. 5.
(e) Chrysost. lib. 3. de Sacerdotio c. 3.
(f) Allusio ad verba serm. cujusdam ad pastor. in Synodo Rhemensi inter opera Divi Bernardi.

(a) Psal. 100. nus dicat, (a) *non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam*: sunt quidem ij cum Jesu, sed non in medio domus ejus, quia amant & faciunt superbiam; parentes suos extollentes, pauperes autem negligentes, & deprimentes: & idcirco comparantur apostatæ Angelo, (b) Isaiæ 14. qui dixit in corde suo, (b) *ponam sedem meam ad Aquilonem*: quid est diabolum ad Aquilonem sedem velle ponere, nisi superbum quempiam, & impium, super suos B similes, à Charitatis calore, vel sapientiæ luce alienos principatum appetere, vel adeptum tenere? ministri Christi sunt, & serviunt antichristo: honorati incedunt de bonis Domini cui honorem non deferunt. Adversus eosdem declamat Gregorius in Pastorali, eos præsertim qui Episcopatum honoris causa cœco impetu quærunt: (c) Greg. past. part. 1. c. 8. (c) *Sacrum quippe officium*, inquit, *non solum non diligit omnino, sed nescit, qui ad culmen regiminis anhelans in occulta meditatione cogitationis, cæterorum subjectione pascitur, laude propria lætatur, ad honorem cor elevat, rerum affluentium abundantia exultat. Mundi ergo lucrum quæritur sub ejus honoris specie quo mundi destrui lucra debuerant: cumque mens humilitatis culmen arripere ad elationem cogitat, quod foris appetit intus immutat*. Eosdem quoque Hugo Cardinalis in Epistolam ad (d) Hug. in c. 5. Epist. ad Heb. Hebreos refellit, (d) *Multi*, inquit, *clarificant se, captantes favorem* (e) Ad Rom. 15. *humanum ut Pontifices fiant*, (e) *Christus autem exinanivit se: sicque per humilitatem, & crucem declaratus est Pontifex, non ambivit Pontificatum nec suam gloriam ipse quæsivit, sed sicut scri-* (f) Psal. 68. *ptum est*, (f) *improperia improperantium ceciderunt super me*. Quid

A plures enumerem Patres in id vitii insurgentes? cum (g) Christi Domini oraculo Pharisæos reprehensos (g) Matth. 6. legamus, qui justitiam omnem suam facerent, ut viderentur ab hominibus: (h) qui primos accubitus (h) Lucæ 14. amarent in conviviis, primas Cathedras in synagogis: prælationisque cupiditate, non Charitatis fervore ducerentur. Væ nobis, in quos Pharisaica vitia plus potuerunt, quam Christi exempla qui Pharisæorum B fermento maluimus corrumpi, quam Christi humilitate instrui: apud quos nempe, quod de sui sæculi corruptione dicebat Bernardus, (i) *videmus omnem Ecclesiasticum zelum* (i) Bernard. lib. 4. de cons. c. 1. *fervere sola pro dignitate tuenda, honori totum datur, sanctitati nihil aut parum*.

XXXVII. Hæc utique putrida tabes est ambitio, quæ per totum Ecclesiæ corpus serpit, & maximam ejus membrorum partem inficit: C pauci jam mediocris litteraturæ, aut ingenii, aut aliquantò nobilioris prosapiæ ad Clerum se se conferunt, ab hac lue prorsus immunes. Sed est etiam aliud malum quod latentiùs gliscit, & ideo ut existimo, periculosiùs: prodit se continuo cupiditas, vixque ambitio præ sua fœditate boni speciem aliquo diuturniori tempore mentiri potest: at sub specie pietatis, ac religionis, latitat aliquando otiosi- D tas, quæ multos adducit ad Clerum; & à laica ac conjugali vita revocat: persuasum siquidem pluribus nonnunquam animadvertimus, Clericorum vitam desidem, otiosam, vacuam laboris esse, & sollicitudinis: cum tamen, præ cæteris, ingentibus curis ac laboribus undique circumsepta sit. At enim (k) videtur eos sanctus David cauterio (k) Allusio ad Bern. verba cit. declam. gravi inurere: ipsi viderint, quos hæc parabola tangit, (l) *in labo-* (l) Psal. 72. *re*,

re, inquit, *hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate & impietate sua.* Habent enim singula quæque genera hominum laboris aliquid voluptatis; sed advertere est quorundam Clericorum fatuam prudentiam, & mirari quemadmodum novo inter hæc artificio decernentes, & ab invicem sequestrantes, id totum quod delectat, eligunt, & amplectuntur, quod molestum est fugiunt, & declinant: ad statum Ecclesiasticum otii causa se conferunt, cum nec milites, nec agricolæ, nec negotiatores, nec singuli quique ordines hominum, laboris ac sollicitudinis expertes sint: sciant magnum quidem Clericorum in regno Dei locum esse, & bonum sibi, sed qui bene ministraverint gradum acquirere; cæterum suus & ipsis nec modicus labor imminet, & dicebat, qui plus omnibus laboravit, ([a]) *qui non laborat, non manducet:* ([b]) homo quidem natus est ad laborem, Clericus autem ordinatus ad aliorum utilitatem; quodque de Episcopis ([c]) Ignatius Antiochenus, ([d]) Athanasius Alexandrinus, ([e]) Isidorus Pelusiota, quod de omnibus præpositis ([f]) Augustinus dixit, eos non sui causa, sed populi gratia esse constitutos: hoc nos de omnibus Clericis dicere possumus, neminem eorum in quocunque gradu Ecclesiastico collocari, nisi ut divinis Altaribus pro suo gradu deserviat, & ad populorum purgationem, illuminationem, vel perfectionem, pro facultate sibi concessa adlaboret. Nemo sibi vel pietatis prætextu, vel voluptatis blandiatur, quasi Clericum liceat in divinis ministeriis esse otiosum: quasi Clericatum amplecti fas sit, cui nulla cura, nullus labor, nullus

(a) 2. Thess. 3.

(b) S. Thomas supp. q. 54. art. 1.

(c) Ignat. Ep. 1.

(d) Athanas. Ep. ad Dracontium.

(e) Isidor. Pelus. lib. 4. Epist. 219.

(f) August. lib. 1. de past. cap. 2. & alibi.

A opus adnexum sit. Nam voluptatis quidem gratia otium in Clericatu quærere sacrilegium est: pietatis specie, error: quocumque prætextu, injustitia. Sicut enim Clericatus sanctitati repugnat, hunc ad vitiosam voluptatem statum referre, qui totus in Deum tendit, cujus professio, omnis præterquam divinæ voluptatis renuntiatio est, ut in solum habentem status optimus, suique maximè communicativus, B cujus ad populi salutem insignes sunt prærogativæ, eximiaque privilegia terminetur: certaque quoquomodo otium istud defendatur ex eo injustitia committitur, cum & populus debita sibi ope fraudatur, & talenta in aliorum salutem à Deo concessa in sudario reposita servantur, & contra omnium hominum sortem otiosè à Clericis vivitur. ([g]) *Non sic professio est*, inquit Auctor in Synodo Rhemensi ad Pastores, C *sed sicut populus, sic Sacerdos: sicut laicus, sic & Clericus: uterque cupit, uterque diligit mundum, & ea quæ in mundo sunt: Laicus tamen cum labore, sed Clerici sine labore volunt possidere totum mundum: communicare volunt cupiditati, & superfluitati hominum: peccare volunt, sed non flagellari cum hominibus; unde timendum est quod flagellentur cum dæmonibus.*

XXXVIII. Mihi semper persuasum est, D nec Sacerdotem, nec Clericum quemvis otiosum, sed negotiosum esse oportere, nec sui tantum sollicitum, sed in aliorum quoque salute inquirenda vigilem, & solertem. Antiqua hoc Ecclesiæ praxis ostendit, juxta quam, ut suo loco dicetur, nemo ordinabatur nisi ad ministerium: idipsum Tridentina constitutio confirmat, in qua præcipitur, nullum debere ordinari, ([h]) *qui judicio sui Episcopi*

(g) Auctor. ser. in Synodo Rhemensi inter opera Bernard.

(h) Conc. Trident. sess. 23. de refor. c. 16.

pi non sit utilis aut necessarius suis Ecclesiis: statuitur, ut (a) *nullus imposterum ordinetur, qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, pro cujus necessitate aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus.* Natura quoque Sacerdotii hoc apertè exigit: (b) *omnis enim Pontifex*, teste D. Paulo, *ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur, in his, quæ sunt apud Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis.* Quis vero Sacerdos, nisi mediator inter Deum & populum? (c) *pro Christo enim legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos*, quod Sacerdotum omnium nomine dicebat Apostolus: qui (d) & se ipsum ut Apostolum, ac Sacerdotem pro Christo legatione fungi jactabat: quomodo autem Sacerdos hominum apud Deum mediator, sequester pacis, legatus pro Christo, si se intra seipsum contineat, nec alios patiatur divinorum charismatum sibi concessorum præclaros effluere fontes? rectè ad propositum Chrysostomus, privatam vitam Sacerdotali apponit. (e) *Tu enim*, inquit, *rem tuam curas, quam si bene ordinaris, nulla tibi alia sollicitudo impendet: Sacerdos si vitam disposuerit, tuam autem non diligenter curaverit, cum impiis in gehennam detrudetur: & nonnunquam, non propriis actionibus, sed tuis damnatur, nisi omnia quæ ad te spectant, efficiat.* Quidni? Publicum Clerici est officium, publica cura, nec solus perire potest qui aliis præire debet; nec solus salvari, cui aliorum salus commissa est. (f) Rogabat Pelopidam exercitui tunc temporis præfectum conjux, ut suæ salutis memor esset; non hæc inquit Pelopidas, rogari debueram, aliorum salutis memorem esse me con-

(a) Ibidem.
(b) Ad Heb. 5.
(c) 2. ad Cor. 5.
(d) Ephes. 6.
(e) Chrysost. homil 86. in cap. 20. Joan.
(f) Plut. in Pelopid.

A venit, plusquam meæ: ita nec Clericum velim tantum suæ salutis curam agere, sed alienæ; suæ quidem, quia Christianus est, alienæ, quia Clericus. (g) Cum peccantem videret discipulum Diogenes, in præceptorem animadvertit, quod discipulum non correxisset: si peccaverit populus, jure punitur Clericus; non quod malum ipse fecerit, sed quod populum à malo non repressisset. (h) *Sacerdotes siquidem*, inquiebat Isidorus Hispalensis post Gregorium magnum, *pro populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non corrigant, testante Domino ad Prophetam*, (i) *speculatorem dedi te domui Israël, si non fueris locutus, ut se custodiat impius à via sua mala, ille in iniquitate sua morietur: sanguinem autem ejus de manu tua requiram:* hoc quoque Clericorum esse officium docuit lucidissimum Galliarum lumen Cæsarius Arelatensis Episcopus, dum ait, (k) *volentibus audire verbum Dei offerendum esse, fastidientibus ingerendum; ne forte contra nos, ante tribunal Dei stantes dicant se à nobis non fuisse admonitos, & animarum illorum sanguis de nostris manibus requiratur.* Unde subdit, (l) *cum grandi timore, & tremore considerare debemus, ne ad nos etiam illa terribilis sententia dirigatur*, (m) *quam servus ille audire meruit, qui acceptum talentum duplicare noluit; serve*, inquit, *male & piger, quare non dedisti pecuniam meam nummulariis ad mensam, & ego veniens cum usuris exegissem illam?* & post hæc sequitur, *avertat hoc Deus à nobis inutilem*, inquit, *servum projicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridór dentium.*

(g) Diog. Laer. in vita Diogenis.
(h) Isidor. Hisp. lib. 3. sent. Greg. hom. 11. & pastor. part. 2. c. 6.
(i) Ezech. 3.
(k) Cæsar. Arel. hom. 22. to. 7. Biblioth. Patrum.
(l) Ibidem.
(m) Matth. 25.

XXXIX.

XXXIX. Advertant quæso omnes quorum intereſt, in iſta parabola Evangelica non tantum noxium, ſed inutilem ſervum in tenebras exteriores damnatum amandari : neque tantum in malo opere verſantem, ſed etiam a bono opere torpentem plecti : neque ſolum qui pecuniam creditam non exſolverit, ſed & qui cum uſura non reddiderit; non tantum qui pecuniam fœde diſſiparit, verum etiam qui utiliter non diſpenſarit. Credidit tibi Deus eloquia ſua, Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtatem, bonorum Eccleſiæ procurationem tibi reliquit : non diſſipaſti : neque hoc ſatis, niſi fructuosè diſpenſaris : ſi talentum in terra abſconderis, niſi utiliter miniſterium tuum impleveris, niſi populi ſaluti invigilaveris, periſti : certa eſt ſervi inutilis, æquè ac deprædatoris damnatio. ([a]) *Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, ut habetur in lamentationibus Hieremiæ Prophetæ, quos non paviſti occidiſti : neque enim occidit tantum qui panem ab eſuriente abſtulit, ſed qui in ejus utilitatem datum non obtulit. Panem Angelorum in tuas manus commiſit Deus, quo eſurientes reficias, panem verbi ſui, in quo etiam, non in ſolo pane terreſtri vivit homo, tibi conceſſit : an ut eo ſolo veſcereris, an ut ſaltem ex micis cadentibus de menſa tua pauperes recreares? ordinatus es Sacerdos, nonne ut ſacra dares? ([b]) *Noli ergo negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetam, cum impoſitione manuum Presbyterii*, inquiebat Timotheo diſcipulo divinus magiſter Paulus: idem tibi dictum puta : gratiam quippe ordinationis negligis, ſi eam utiliter non impendis; Nihil fruſtra divina providentia inſtituit, multominus vero perfectiſſimam poteſtatem, & nobiliſſimum animæ tuæ impreſſum characterem ſitu obſoleſcere, aut tanquam inutilem traduci divina ordinatio patietur : ([c]) *unde nobis*, ſecundum ſanctiſſimi Pontificis Anacleti monitum, *ſtudendum eſt, ut cooperatores ſimus gratiæ Dei, quia ad hoc vocati ſumus, ejuſque familiari colloquio ſociati, ut fructuoſè illi manipulos reportemus operante gratia ejus*: quam ſententiam confirmat Alexander tertius Epiſtola ad omnes Presbyteros conſcripta, ([d]) *Gratia Dei, fratres chariſſimi, ſumus, id quod ſumus : idcirco nobis providendum eſt, & omnino decertandum, ne in ea vacui inveniamur. Sed eadem nobis cooperante gratia, fructum Domino plurimum reportemus*: & paulò poſt, *nec enim negligendam gratiam nobis Dominus dedit, ſed fideliter exercendam tribuit*: Idem docet Auguſtinus & egregia antiquæ legis figura illuſtrat; ([e]) *olim*, inquit, *juſſus ut frater præmortui fratris uxorem duceret, ut non ſibi, ſed illi ſobolem ſuſcitaret, ejuſque vocaret nomine quod inde naſceretur : quod ſi recuſaret, diſcalceatus uno pede conſpui ſolebat in faciem : nunc Evangelii quiſque prædicator ità debet in Eccleſia laborare, ut defuncto fratri, id eſt Chriſto ſuſcitet ſemen, qui pro nobis mortuus eſt, & quod ſuſcitatum fuerit, ejus nomen accipiat. At vero qui electus ab Eccleſia miniſterium Evangelizandi renuerit, ab Eccleſia ipſa merito digneque contemnitur; qui enim & ſibi prodeſt, & Eccleſiæ, benè intelligitur utroque pede calceatus : Unde illud*, ([f]) *quam ſpecioſi pedes Evangelizantium pacem, Evangelizantium bona*:

(a) Thren.4.
(b) 1.ad Tim.4.
(c) Anaclet. Epiſt.3.
(d) Alex. 3. in Epiſt.3.
(e) Aug. contra Fauſt.Manich.lib. 32. c.10. refer. 1. qu.8. can. olim.
(f) Iſaiæ 52. Rom.10.

A

na: qui autem curam lucrandorum refugit aliorum, discalceati illius non figuratum significavit, sed in se impletum portabit opprobrium. Paulus Sacerdos cum esset, quamvis nullius Ecclesiæ præfecturam accepisset, (a) *si Evangelizavero*, inquit, *non est mihi gloria; necessitas enim mihi incumbit: væ enim mihi est, si non Evangelizavero.* Item, (b) *instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum*, Quid verò pastoribus Israël objicit Deus per Ezechielem? an quod oves in præcipitia ducerent? quod inficerent? quod mactarent? quod occiderent? neutiquam verò. (c) At, inquit Dominus, *quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum, non sanastis: quod confractum est, non alligastis: & quod abjectum est, non reduxistis: & quod perierat, non quæsivistis, &c.* Item, *erraverunt greges mei, in cunctis montibus, & universo colle excelso, & super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret, & non erat inquam qui requireret.* Propterea eis multa mala comminantur, ut discant Clerici qui populi duces, Medici, Doctores constituuntur, nequaquam se indignationem Dei effugere, quamvis nullum in præcipitium impulerint, si nullum errantem reduxerint; non excusari quamvis nullum spiritualiter occiderint aut infecerint, nisi plures ad vitam spiritualem revocarint, aut sanarint: nec satis esse quod nullos erroribus imbuerint, nisi etiam vera docuerint: hæc enim Sacerdotum ac Clericorum sunt munia, quæ nisi quis pro suo quisque gradu obire cogitaverit, frustra & ridiculè dignitatem amplexus est, quæ non nisi propter ista confertur.

(a) 1. Cor. 9.
(b) 2. Cor. 11.
(c) Ezech. 34.

B

C

D

§. VI.

Tertium, inculpatus ad Ecclesiasticum statum ingressus.

XL. Tertium divinæ vocationis argumentum est inculpatus ad Ecclesiasticum statum ingressus, si is bonis artibus procuratus & susceptus, si semoto omni dolo, semota omni simulatione, semotis fictione, ambitu, precibus, pretio dignitas nobis Ecclesiastica collata est: neque hic valere debent amicorum preces, potentum commendatio, parentum, vel consanguineorum authoritas, intercessorum gratia, pecuniarum largitiones, importunæ flagitationes, prehensationes, discursationes, aut cætera ejusmodi quibus examinatorum judicium vel Episcoporum electio aliquantulum perverti possit, aut utrorumque districtior sententia retundi. Ejusmodi siquidem ordinationes irritas, & inanes esse statuit (d) Gregorius septimus in Synodo Romæ coacta his verbis, *ordinationes quæ intercedente pretio, vel precibus, vel obsequio, alicui personæ ea intentione impenso falsas esse dijudicamus, quoniam qui taliter ordinantur, non per ostium, id est per Christum intrant, sed ut ipsa veritas testatur, (e) fures sunt & latrones.* Sæpius quoque in eas acriter scripsere (f) Gregorius Magnus, Symmachus ad Cæsarium, & alii Pontifices ac sancti Patres, quibus ita credas velim, ut vocationis divinæ non leve argumentum existimes, si ab Ecclesiastico Prælato, vel Canonica collegii electione, ad Sacerdotium, sine ullo tuo ambitu postuleris; si ab examinatoribus viris bonis, ac doctis Sacerdotio idoneus judiceris, nulla usus apud eos commendatione, aut dolo: eorum siquidem judi-

(d) Gregor. 7. lib. 6. regist. in Synodo Romano can. 6. habet. 1. q. 1. can. ordinationes.
(e) Joan. 10.
(f) Lege can. sunt nonnulli, & sex. seq. 1. q. 1.

dicium, humilem, quam de te habere debes, existimationem sublevare potest, ut te non imparem oneri eorum testificatione credas, cui modestè imparem te esse judicabas: optimum, ni fallor, & convenientissimum, ut ab examinatorum, & Episcoporum ore, tanquam à divino oraculo pendeas: possisque dicere cum Davide, ([a]) *paratum cor meum;* seu, ut explicat ([b]) Augustinus, *vis ducem constituere populorum, paratum cor meum: paratum ad prospera, paratum ad adversa*, sive etiam convenientiùs ad propositum, paratum ad ordinationem, paratum ad repulsam.

(a) Psal.56. & 107.
(b) Augustin

XLI. Hæc enim est prima ratio, eaque optima inquirendæ divinæ voluntatis, propriæ scilicet indifferentia, & subjectio omnimoda divinæ; si enim determinata sit ad unum nostra voluntas, impressionum divinarum minus capax erit: facileque accidet, ut id Deum velle nobis persuadeamus, quod nos voluerimus: ut in eam partem omnia argumenta, atque indicia interpretemur quo voluntatis inclinatio feretur: aptamque huic rei sententiam memini me legere apud Climachum, ([c]) *in divina voluntate indaganda necessarium esse nos ita comparare, ut nostra omnis voluntas cesset, & in neutram partem magis vergat; nam cum ea ab omni affectu purgata ac nudata fuerit, aptam fore ad divinum instinctum percipiendum.* Cum ea ergo animi dispositione, si quis ad orationem accesserit, & divinam sibi voluntatem declarari petierit; quis dubitet, quin eam Deus petenti, rogantique sit manifestaturus? & vocationis suæ aliqua argumenta præbiturus? non erit oratio ista inefficax, in qua sincerè, & ex animo cupierimus, ut fiat voluntas ejus sicut in cœlo & in terra: non repudiabitur à Deo ista oratio, qua voluntatem ejus in nobis impleri petierimus; dicamus ergo cum Paulo ex persecutore in Doctorem gentium electo, ([d]) *Domine quid me vis facere?* non tantum quid nobis velit facere, id parati subire, sed etiam id esse volentes quod nos ipse facere voluerit: non id esse satagentes, quod nostra industria, nostroque consilio ac voluntate fieri voluerimus. Erumpamus in has cum Davide voces, ([e]) *doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu*: dicamus cum Sponsa, ([f]) *indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum*: doce me videlicet Deus meus, quem unicè & præ cæteris omnibus diligo, doce me quomodo te diligam, quomodo te complectar, in qua te conditione colam, in qua tibi professione deserviam, ne per varios Christianorum status incertus animus, & dubius nutet, ac fluctuet: ([g]) orandum nobis est ferventer, instanter, perseveranter, ut responsum habeamus à Domino propterea sciens quoniam in oratione datur pia voluntas; tum ut videas quæ agenda sunt, tum ut convalescas ad agenda quæ videris, ascende tu ad orationem: ora instanter, ora perseveranter, sicut ille pernoctabat in oratione, & dabit pater bonus spiritum bonum petenti se.

(c) Climach. de fuga inanis vitæ.
(d) Actor.9.
(e) Psal.142.
(f) Cant.1.
(g) Bernard. serm. 4. in die Ascens. parum immutatis ejus verbis.

§. VII.

Alia Media indagandæ divinæ vocationis.

XLII. Atque ut oratio efficacior sit, amicorum orationibus societur, ut privata tua ora-

oratio communi concepta ſtudio ferventior exiſtat, & plurium adjuta ſuffragiis apud Deum potentior. Hanc precum conſociationem Brunoni vocationem divinam inquirenti pollicitus eſt (a) D. Bernardus, arbitratus ad eam dignoſcendam magis valere multorum preces, quam conſilia, & rationes: (b) qui nimirum a ſapientibus hujus mundi conſilium de ſtatu eligendo capiendum negavit: quamvis ſanctiores viros conſuli optimum ipſe cenſuerit. Hinc enim, eadem quam modo citavimus Epiſtola, (c) Brunonem ad ſanctiſſimum virum Norbertum remittit, quem in divinis arcanis aperiendis eo promptiorem futurum pollicetur, quo eum ſeipſo Deo propiorem fuiſſe humili confeſſione profitetur. At vero non conſulendos mundi amatores, & terreſtria ſapientes egregiè alibi oſtendit, (d) *quantos enim, ait, mundi ſapientia maledicta ſupplantat, & conceptum in eis extinguit ſpiritum, quem voluerat Dominus vehementer accendi: noli, inquit, præcipitanter agere, diu conſidera, diligentius intuere: magnum eſt quod proponis, & opus habens multa deliberatione: experire quid poſſis, amicos conſule, ne poſt factum pœnitere contingat. Hæc ſapientia mundi, terrena, animalis, diabolica, inimica ſalutis, ſuffocatrix vitæ, mater ſtupiditatis, quæ ſolet Deo vomitum provocare; cave tibi, ait; ut quid enim? Cum à Deo verbum eſſe non dubites, quid eſt deliberatione? vocat magni opus conſilii Angelus, quid aliena conſilia præſtolaris, quis enim fidelior? quis ſapientior illo? &c.* Rectè ſane poſt compertam divinam vocationem mora nulla trahenda eſt: nec in amicorum conſiliis inquirendis res differenda: de divina tamen vocatione, aliorum oportet nonnunquam experiri judicium, ſed ſapientum, ſed proborum, ſed eorum, qui divino ſpiritu ducuntur, non humano; (e) antequam deliberaveris, conſulto; poſtquam conſulueris maturè facto, opus eſt. Tales vero de vocatione noſtra conſulendi ſunt, qui probæ ſint vitæ, & probatæ ſapientiæ: qui divinæ, non humanæ prudentiæ regulis omnia metiantur: qui in divinis, quam in ſæcularibus negotiis ſint oculatiores; nam ut ait Apoſtolus, (f) *animalis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt intelligere, quia ſpiritualiter examinatur: ſpiritualis autem dijudicat omnia.* (g) Conſilia Dei abſcondita ſunt à ſapientibus, & prudentibus, & revelantur parvulis: quid enim carnalis homo, quid ſæcularis conſulet, quam honorem attendendum, apertam ambitioni viam calcandam de dignitate, de divitiis, de re familiari præ cæteris eſſe cogitandum? quis autem ab his non videt conſilia Dei valdè diſcrepare? qui nempe (h) *humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit,* (i) *Sermo itaque à Propheta, conſilium à ſapiente quærendum eſt: nunquid enim de luto limpidum quippiam haurire poteſtis?* (k) Non veniat anima in conſilium malignantium: diſſipetur conſilium Achitofel, (l) *beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum*, qui mundanis iſtis ſuſurronibus aures occludit, (m) qui inſtar aſpidis ſurdæ obturantis aures, non audit vocem incantantis ſapienter.

XLIII. Verum, ut inquit Bernardus, (n) *etſi irreprehenſibilis videatur ingreſſus, & intentio caſta, nihil ne ultra timendum eſt? ti-*

(a) Bern. epiſt. 8. ad Brun. elect.

(b) Idem declamatione in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

(c) Idem citata epiſt. ad Brun. in fine.

(d) Idem declamatione citata.

(e) Tacitus.

(f) 1. Cor. 2.

(g) Luc. 10.

(h) Pſal. 112.

(i) Bernard.

(k) 2. Regum cap. 5.

(l) Pſal. 1.

(m) Pſal. 57.

(n) Bern. citatâ declam.

timendum quidem, & maximè: A (a) *neque enim quicumque spiritu cœperint, etiam spiritu consummantur, sed carne nonnulli: denique* & (b) *Saul princeps constitutus à Domino*, & (c) *Judas non ab alio in Apostolum memoratur, nonne ego, inquit, vos duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus est?* Quid prodest, addit alio in loco Bernardus, seu Bernardi Synchronos, atque contemporaneus in Concilio Rhemensi orator, (d) *si canonicè* B *eligamur, & canonice non vivimus?* Vocari debemus à Domino, verùm secundum Beatum (e) Petrum videndum est, ut bonis operibus certam nostram vocationem faciamus. Quod si aliquis agnoscat se in Clerum irrupisse potius, quam vocatum introisse; defleat peccatum suum, & bonis operibus, ac pertinaci studio præstare satagat, ut si non plantatus in domo Domini, apte tamen translatus videatur, (f) C si non insitus sit secundum naturam, & ex naturali excisus oleastro, naturalibus tamen ramis contra naturam inseratur in bonam olivam: &, ut loquitur (g) Bernardus ad Ardutionem Gebennensem electum, *bonas fac de cætero vias tuas, & studia tua & ministerium sanctum: si vitæ sanctitas non præcessit, sequatur saltem. Tunc verè fatebimur te præventum in benedictionibus dulcedinis, tibi de bonis meliora sperantes exultabimus, & lætabimur, quod fidelis servus, & prudens constitutus sit super familiam Domini: futurus ex hoc filius fœlix, & potens super omnia bona Patris constituendus. Alioquin, si altiorem, quam meliorem esse delectat, non præmium, sed præcipitium expectamus.* (h) Quamvis enim difficile sit malè partam dignitatem benè administrari, & ut amara radice ambitionis suavis fructus prodeat charitatis: At id quidem nobis difficile est, imò & impossibile nobis, tanquam ex nobis, (i) *qui non sumus sufficientes aliquid cogitare ex nobis*: sed non est impossibile Deo; (k) *potens est enim Deus de lapidibus istis suscitare.*

(a) 1. Tim. 6.
(b) 1. Reg. 9.
(c) Joan. 6.
(d) Auctor ser. cujus. in Concil. Rhem. inter opera D. Bern.
(e) 2. Petri 1.
(f) ad Rom. 11.
(g) Bern. epist. 17. ad ardutionem.
(h) Lege Synes. epist. 11. Sacerdotib.
(i) Cor. 3.
(k) Math. 3.

SECTIO QUARTA.

De præparatione & dispositione Ordinandorum ad sacros ordines suscipiendos.

§. I.

Dispositionem ad ordines esse necessariam, nec in statu mortalis peccati eos esse recipiendos.

I. CAvendum maximè, ne illotis manibus sancta tractentur, aut sine ulla penitus præparatione ad ordinum receptionem accedatur. Cavendum præcipuè, ne quis immundus, ne quis pollutus, ne quis effuso Christi sanguine conspersus, manantibus adhuc sa-

sacratissimo cruore manibus, ore adhuc rabiem spumante, labiis pollutis, anima fœtente, ad sacram ordinationem accedat: cum tamen nonnisi purificatis velum, aut arcam, aut propitiatorium, aut Cherubim vel prospicere, vel attingere fas esset. Neque verò purgativam virtutem impuris, nec illuminandi facultatem peccatorum caligine obductis, nec perficiendi donum imperfectis, multominus criminosis concedi æquum est: hic est nempe rerum naturalis ordo, quem nobis describit Gregorius Nazianzenus, *purgari prius, deinde purgare; sapientia instrui, atque ita demum sapientia* ([a]) *alios instruere: lux fieri & alios illuminare; ad Deum appropinquare, & ita alios deducere; sanctificari, & postea sanctificare*. Utinam eadem ordinandis omnibus, quæ Nazianzeno subeat cogitatio, ut se ordinationi idoneos esse non judicent, nisi mundos & puros, *hæc igitur*, inquit, sanctissimus iste Gregorius, *cum ego nossem, illudque insuper neminem magno & Deo, & sacrificio, & Pontifice dignum esse, nisi qui prius seipsum Deo viventem hostiam sanctam exhibuerit, ac rationabile obsequium, gratum atque acceptum ostenderit: Deoque sacrificium laudis ac spiritum contribulatum obtulerit (quod solum sacrificium is, qui omnia dedit à nobis exposcit) quo tandem modo externum illud sacrificium, illud magnorum mysteriorum antitypum ipsi offerre auderem? aut quomodo Sacerdotis habitum, aut nomen subire? priusquam sanctis operibus manus purificassem, priusquam rebus creatis sane atque ad Creatoris solum admirationem, non autem ad figmenti damnum aspicientis oculos assuefecissem: priusquam* A *per Domini disciplinam aures meæ satis apertæ fuissent &c. priusquam os, labia, & lingua, illud quidem apertum fuisset, ac spiritum attraxisset, aut dilatum aut impletum spiritu exponendis mysteriis & dogmatibus, hæc autem divino sensu, ut sapientiæ verbis utar, ligata fuissent, adde etiam tempestivè soluta: ac denique lingua exultatione impleta fuisset, divinæque melodiæ plectrum effecta &c. priusquam* B *quam statuti essent ad petram pedes mei perfecti tanquam Cervorum, meique secundum Deum gressus directi essent, ita ut nec penè, nec ullo omnino modo effunderentur: priùs denique quam omnia membra justitiæ arma effecta fuissent, omnemque mortalitatem abjecissent, à vita scilicet absorptam ac spiritui cedentem.*

([a]) Vide Greg. Nazianz. tota fere oratione prima.

Idem ead. orat. καταϑῆναι δεῖ πρῶτον, εἶτα καϑᾶραι· σοφισϑῆναι, καὶ οὕτω σοφίσαι, γίνεσϑαι φῶς, καὶ φωτίσαι· ἐγγίσαι Θεῷ, καὶ προσαγαγεῖν ἄλλοις· ἁγιασϑῆναι, καὶ ἁγιάσαι.

Nazian. ibid.

II. Quod si universam hominis renovationem sacra ordinatio deposcit, C si solutionem ab habitu peccati, virtutum infusionem, ac radicationem majorem exigit, si libertatem à reatu culpæ consentaneè requirit, ne ligatus alios solvere, & qui aliorum precibus indiget, pro aliis orare aggrediatur; multo magis ab ea abstinere debent, qui peccatum adhuc anhelant, qui criminis maculam nondum pœnitentia expiarunt, qui à Deo aversi manent, inimici Deo, ingrati, invisi, D æternis adjudicati pœnis, nisi resipiscant, à rectitudine deviantes, nondum cœlestis patriæ, non dicam, iter emensi, sed ne quidem ingressi, *ejusmodi* ([b]) sic enim loquitur S. Thomas, *mortaliter peccat, qui cum conscientia peccati mortalis ad ordines accedit, & ideo sanctitas vitæ requiritur, ad ordinem de necessitate præcepti, sed non de necessitate sacramenti*. Notat idem ([c]) D. Thomas ex Dionysio,

([b]) S. Thom. suplem. q. 36. art. 1.

([c]) Dion. cap. 3. cœlestis hierarch. circa finem.

nyſio, quod cum ſubtiliores & clariores eſſentiæ, nonniſi repletæ influxu Solarium ſplendorum lumen in ſeipſis ſupereminens ad ſimilitudinem ſolis ad alia corpora invehant; ſic in divinis non ſit audendum aliis ducem fieri niſi ei qui ſecundum habitum factus ſit Deiformis, Deoque ſimillimus evaſerit. Ex quo inferre poſſis, cum per ordinationem in rebus divinis quilibet aliorum dux conſtituatur: peccare graviter eum, quorum opera ſunt tenebræ, quique aliis non prœlucere, ſed potius ad tenebras trahere videatur, ſi ſe, non dicam, poſtulet ſed ordinari patiatur.

III. Eſt & alia ratio, cur, ſi quis ſacram ordinationem cum peccati mortalis conſcientia, ſuſcipit, in graviſſimum ſacrilegii peccatum impingat, ea nempe, quod talis ſacramenti effectui obſiſtat, ejuſque naturam, ac dignitatem violet; cum enim, ut paſſim docent Theologi, Sacramentum ordinationis ſit Sacramentum vivorum, non mortuorum, nec ſanandis animæ noſtræ languoribus, aut vivificandis animabus inſtitutum, ſed ad ornamenta gratiæ conferenda, gratiam augendam, decus animæ ſpiritale promovendum, imo perficiendum, hominibus relictum: ejus virtutem evacuant, dignitatem contaminant, effectui, finique repugnant, qui culpa peccati mortalis infecti, indignos ſe gratiæ augmento, Spiritus ſancti donorum ubertate præbent, quæ cumulatiſſimè hoc Sacramento effunduntur. Maxime etiam injurii ſunt Sacramenti efficaciæ, qui minime diſpoſiti ad hoc Sacramentum accedunt; quod cum iterari non poſſit, & pro diſpoſitione ſuſcipientium ampliora vel minus ampla gratiæ dona, & auxilia toto vitæ tempore ſalubriter conferenda, adnexa habeat, iis ſe beneficiis privant, quorum defectu de ſua forte ſalute periclitabuntur. Scio recedente fictione probabile eſſe Sacramenti ſuſcepti gratiam redituram; ſed mihi non dubium eſt, quin rectè diſpoſito majora gratię dona conferantur, & ad Sacramenti præſentiam ij, qui mundi accedunt, pietatem ut plurimum majorem in ſe ſentiant, & exſuſcitent, zelo ferventiori incendantur, & in eos affectus faciliùs prorumpant, quibus uberrima gratia, vehementiſſima charitas concedatur: quin etiam majora Dei dona promereri ſoleant, qui melius diſpoſiti accedunt.

IV. Neque vero Epiſcopatus exceptionem ullam admitto, qui ſive Sacramenti ampliatio putetur, Sacerdotii apex cum ſit, ſine irreverentia notabili, ac ſacrilega, ab immundo mihi videtur ſuſcipi non poſſe, præſertim cum gratia haud dubiè Epiſcoporum conſecrationi adjuncta ſit, ut ſuo loco docebimus. De Tonſura major poſſet eſſe difficultas, num, ſi cui in peccato mortali conſiſtenti conferatur, is ſe letali crimine conſtringat, qui eam in ejuſmodi ſtatu ſuſcipit. Cum enim non ſit ipſa Sacramentum, ſed ceremonia tantum Sacramentalis, rituſque ſacer, cui nullum gratiæ augmentum promiſſum eſt, non videbitur alicui letale ſacrilegii crimen ex eo incurri, quod in ſtatu peccati mortalis ſuſcipiatur. Nihilominus aliunde, ni fallor, peccati mortalis reatus indignè ſuſcipienti Tonſuram Clericalem adſcribendus eſt. Cum enim præcepta charitatis, ac contritionis affirmativa ſint, & ſemper ex Theologorum placitis obligent, non pro ſemper; ſi tempus ſtudioſè inveſtigemus, quo præcepta iſta hominem

nem arctius devinciunt: tunc, ut opinor, reperiemus, unumquemque, ubi peccati mortalis culpam contraxerit, ad charitatis & pœnitentiæ actus exercendos teneri, tunc debere converti ad Dominum, & si usquam alias, tunc præcipuè resipiscere eum oportere; vel cum maxima Dei beneficia, præsertim spiritalia, à Deo ei subministrantur; vel cum novam vitæ rationem aggreditur: quemadmodum enim, ex sententia D. Thomæ, ([a]) statim atque quis rationis usum attigit, tenetur ad Deum sese convertere, ac dirigere, ne à primo vitæ rationalis limine à Deo aberret, & è recto tramite statim initio deflectat, utque sibi omnium suarum actionum scopum Deum præfigat, qui omnium actuum nostrorum finis ultimus habendus est: ita mihi homini novum vitæ genus inchoanti, necessarium videtur, ut ad Deum se convertat, Deúmque sibi omnium suarum actionum in eo vitæ genere finem præstituat: tum verò maximè cum perfectionis etiam in alios diffundendæ statum ingreditur, quo nempe casu, ad sibi & aliis utiliter consulendum, providendumque obligatur: itaque cum quicumque per Tonsuram Clero adscribitur, maximum à Deo spiritale beneficium consequatur, ingratus est si eo tempore ad Deum se minimè convertat, & peccati maculam pœnitentia non eluat: cum pariter novum vitæ genus ineat, & ex ([b]) duobus generibus Christianorum, quorum unum communem vivendi rationem sectatur, alterum perfectionis studio vacat, & aliorum salutem procurat, perfectius ipse amplectatur, & ad proximi salutem procurandam sese devoveat, improvidus est, omninóque temerarius, nisi divinum sibi favorem, excelsam vitæ rationem ineunti, tam sublime munus auspicanti necessarium, pœnitentiæ fructibus imploret: Denique, ne omnes indignæ receptionis Tonsuræ defectus, & deformitates minuatim persequar, injurius est in Deum & Clericali ordini contumeliosus, qui impœnitens Clericorum Catalogo inscribi se procurat, & Deo se in isto ordine ministraturum devovet: Deo quidem injuriam infert, qui nulla præcedente in Deum conversione, ([c]) cum tamen ipse *πάσης ἱεραρχίας ἀρχὴ*, *totius hierarchiæ principium & caput* habeatur, ejus se famulatui consecrat, & hierarchiæ initiationes subit, nec se in ipsum tanquam omnis Ecclesiasticæ functionis scopum dirigit: ordini vero Clericali contumeliam inurit, cujus cum finis sit ([d]) *πρὸς Θεὸν ἄγειν*, *ad Deum adducere*: non potest sine ejus opprobrio quisquam eum ordinem ingredi aversus á Deo, & alio ductore indigens, à quo ad Deum reducatur; Tonsuram quoque Clericalem contaminat, quam verè *ἀποσπῶσαν κόσμου, Θεῷ προσάγουσαν*, *à mundo abstrahentem, ad Deum adducentem* (quibus epithetis scientiam quam profitentur Clerici, ornat ([e]) Nazianzenus) dicere possumus, eamque sua significatione frustratur qui mundi iniquinamentis conspcurcatus, & divinis contemplationibus, ministeriisque ineptus eadem initiari non veretur.

([a]) D. Thom. 1. 2. quæst. 89. art. 6

([b]) 12. quæst. duo sunt.

([c]) Dionys. Eccles. hierarch. cap 4.

([d]) Nyssenus orat. 1.

([e]) Nazianz. orat. 7.

§. II.

Confessionem Sacramentalem præcedere debere, qualem, & apud quos.

V. Quocirca prudenter ([f]) Cathechismus ex Decreto Conclii Tridentini edi-

([f]) Catechismus Concilii Trident. tit. de Sacramento ordinis.

editus, confessionem Sacramentalem ordinis receptioni præmittendam consulit: Synodus quoque (a) Carnotensis anno 1526. *monet ordinandos, ut antequam ad ordines, & primam Tonsuram accedant diligenter confiteantur peccata sua*. Fatemur enim ubi nulla Ecclesiastica lege, seu synodali constitutione confessio Sacramentalis in eo casu percepta est, non esse strictè necessarium (si tantum habeatur ratio Sacramenti ordinis suscipiendi) ut confessio peccatorum Sacramentalis, Tonsuræ Clericalis, vel ordinis susceptionem præcedat, sed sufficere contritionis actum, quo peccati letalis macula eluatur; neque ad confessionem præmittendam, aut divina lex, aut Ecclesiastica universalis consuetudo quemquam adstringit, nec rei natura hoc exigit: quippe cum satis sit ad dignam ordinum susceptionem, quod etsi non confessus aliquis, mundus tamen & abstersa peccati labe, purus accedat: quam conscientiæ mundationem contritio cum proposito confitendi potest operari, ut passim docent Theologi. Quia tamen, ut plurimum, tum Clericalis Tonsura, tum minores ordines infra Missarum solemnia iis conferuntur, qui Sacramento Eucharistiæ ab Antistite ordinante refici solent, ordines vero majores nunquam, non in ipsa sacrificii Missæ celebratione, nec ullis, nisi iis qui sacris Corporis & Sanguinis Christi mysteriis communicaturi sunt, tribuuntur: ideo ratione sacræ Eucharistiæ suscipiendæ, confessionis quoque ordinationi præmittendę quibusdam ordinandis necessitas imminet: non enim eadem sacræ Eucharistiæ, quæ aliorum Sacramentorum secundam gratiam conferentium lex est: nam alia Sacramenta quæ secundam gratiam conferunt ab iis qui peccati mortalis conscii sunt, sed sibi sufficienter videntur contriti, non præmissa Confessione Sacramentali, suscipi possunt; non sic autem Eucharistiæ Sacramentum ad quod divino jure, quod nobis per (b) Apostolum Paulum innotuit, & Ecclesiastica (c) consuetudine declaratum, sublato omni per Concilium (d) Tridentinum dubio magis explicatum fuit. Ita Theologi Scholastici passim.

(a) Synod. Carnotens. apud Bochell. lib. 3. decret. Eccles. Gall. tit. 2. cap. 58.

(b) 1 Cor. 11. probet autem, &c.

(c) Can. qui scelerate, can. quotidie &c. panem de consecrat. dist. 1. &c. omnis qui, cum sequent. de pœnit. div. 1.

(d) Conc. Trident sess. 13. cap. 7.

VI. Nec omittendam, quod superius insinuavimus, ubi Synodali constitutione confessio Sacramentalis præmittenda præcipitur, parendum esse, legemque necessario esse servandam. Tales autem in pluribus provinciis latæ sunt leges: ut enim hic omittamus eas constitutiones, de quibus infra dicemus, quibus determinatus Confessarius ante ordinum susceptionem, singulis ordines suscepturis adeundus jubetur, aliquas tantum hic proferemus, quæ confessionem solum ante ordinationem præcipiunt, Confessarium vero nullum determinatum præscribunt: Joannes Lesguisier Episcopus Trecensis in Synodo regnante Carolo septimo ab ipso habita anno 1427. de confessione pręmittenda ordinationi ita decernit, (e) *Quia in sacris ordinibus spiritus gratia infunditur, statuimus, ut nullus ad aliquem eorum suscipiendum accedat, nisi prius fuerit de omnibus suis peccatis confessus*. Parisiensis (f) similiter Synodus celebrata anno 1557. nullum ad sacros ordines admittendum statuit, *nisi Sacramentali confessione purgatus sit*. Concilium Bituricense anno 1584. pariter, (g) *ut à jejuniis tantum, & confessis recipiantur ordines, Tonsura autem Clericalis quovis tempore opportuno,*

(e) Joan. Lesguisier. in Synodo apud Boch. lib. 3. decret. Eccl. Gall. tit. 2. cap. 123.

(f) Synod. Paris. ibid. cap. 66.

(g) Bituric. tit. 24. de ordine can. 5.

& convenienti pro more Ecclesiæ: Aquense quoque decernit, quatenus ([a]) *die sacro ordinationis, summo mane, conveniant ordinandi in Ecclesia cathedrali, confessi de peccatis suis, ut ab Episcopo sacram Communionem sumant*: similia aliorum Conciliorum decreta leguntur.

(a) Aquens. tit. quæ ad sacram ordin. administr. pertinent.

VII. Insuper verò alia sunt Synodorum statuta, quæ non confitendum solum, sed apud Pœnitentiarium Ecclesiæ Cathedralis, vel certè apud selectum Confessarium unicuique ordinando confitendum edicunt. Legimus in Constitutionibus Synodalibus, & Provincialibus Galonis & Simonis Legatorum (fortè is est Galo Cardinalis, quem ([b]) Guaguinus ab Innocentio tertio missum refert tanquam Legatum ad Philippum Franciæ regem contra Albigenses, sive etiam is est qui tempore anterior fuit, primumque, teste ([c]) Ivone Carnotensi, in Beluacensem Episcopum electus, deinde ad Parisiensem cathedram sub Paschali secundo evectus est: Simon verò Legatus is est forte, qui tempore utroque posterior ad Philippum Audacem Legatus missus est, ut constat ex præfatione Concilii ([d]) Bituricensis sub Philippo Audaci, cui ipse Legatus præfuit) legimus inquam in constitutis ([e]) Galonis & Simonis Legatorum, quę nempe à Galone edita, à Simone renovata ac confirmata fuisse probabile est, cautum fuisse ut *Clerici antequam ordines accipiant, Pœnitentiariis discretis confiteantur, ne fortè pro simplicitate confessionis irretiti irregulariter ordinentur*. Legimus in Synodalibus ([f]) Ecclesiæ Trecensis editis Carolo sexto Francorum Rege, eandem constitutionem explicatam fuisse his verbis, *Clerici antequam ordines recipiant, Episcopo seu Pœnitentiario, vel ejus potestatem habenti absolvendi eos in foro pœnitentiali præcipuè & distinctè confiteri debent: ne fortè indigni accedentes ad ordines ex simplicitate vel ignorantia, irregulariter ordinentur*. Legimus in Concilio Rothomagensi ([g]) sub Carolo Cardinali Borbonio consentaneè prædictis statutum, ut ordinandos *Pœnitentiarius interroget an aliqua irregularitate, vel excommunicatione obstricti teneantur, unde à suscipiendis ordinibus impediantur: eosdem verò ipse vel alius idoneus per ipsum commissus in confessione audiat, antequam ab Episcopo consecrentur*.

(b) Guaguinus lib. 6. de gestis Franc.

(c) Ivo Carnot. epist. 142.

(d) Conc. Bituric. regnante Philippo audaci in præfat.

(e) Statuta Synod. Galonis & Simon. Legatorum apud Bochellum lib. 2. tit. 7. cap. 152. & alibi.

(f) Statuta Synodal. Eccl. Trecens. apud Bochel. lib. 3. tit. 2. cap. 46.

(g) Conc. Rothomag. tit. de Episcop. offic. num. 7.

VIII. Eandem quoque legem, nulla Pœnitentiarii facta mentione, idoneum tamen & peritum Sacerdotem ad id muneris seligendum, dictitantia confirmant alia Concilia. Primum quidem Salisburgense Provinciale ab Evehardo hujus urbis Archiepiscopo tempore Martini Papæ dicti quinti habitum, de hac re ita locutum est ([h]) *statuimus, quod nullus ad examen per sacrorum ordinum susceptionem aliquatenus admittatur, nisi recenter confessus fuerit omnia sua delicta idoneo Sacerdoti, & quia pauci sunt qui sua delicta cum sequelis eorum intelligant. per districtum informatorem debet instrui ordinandus, an expediat sibi ordinari, an vero irregularitatis alicujus prætextu, ei potius sit abstinendum*. Moguntinum quoque Provinciale Concilium sub Archiepiscopo Sebastiano anno 1549. celebratum iisdem ferè verbis (præter quam quod in quibusdam præcedentis Decreti obscuritatem clarioribus illustrat) eandem constitutionem confirmat, ([i]) *De his*, inquit, *qui ad sacros ordines promoveri volunt, ordinamus*, &

(h) Salisburg. tit. de fetutinio tom. 3. Conc. parte 2.

(i) Conc. Mogunt. cap. 81.

& decernimus, ut nemo ad quemcumque ordinem majorem recipiendum admittatur, nisi qui paulò ante confessus fuerit idoneo Sacerdoti, qui vitæ conditionem in ordinando scrutatus, eum instruxerit, utrum expediat eum ordinari: an potius propter irregularitatis, aut legitimi alicujus impedimenti sequelam abstinere, donec tale impedimentum à se removerit.

IX. Neque vero ullus est, qui non prudenter omnino id decretum esse sibi persuadeat; cum & maximè intersit, ne quis impedimento Canonico adstrictus ordines recipiat, ([a]) *& abyssus abyssum invocet*: indignam scilicet ordinis susceptionem vitiosa indignè ministrandi consuetudo, & inveteratam malè ministrandi consuetudinem, vel salutis desperatio, vel conscientiæ neglectus atque impœnitentia consequatur: & difficile sit atque operosum omnia Canonica impedimenta illico pervidere, eaque clare atque evidenter in altero dignoscere, & ei nota facere. Quæ cum ita sint, nemo non videt, quam multum referat, ut ante ordinationem idoneus ab Episcopo Sacerdos eligatur, qui singulorum conscientiam discutiat, & confessionem ordines petentium excipiens, defectus, si qui sint, qui eos ab ordinatione repellere debeant, aperiat: necnon uniuscujusque indole, moribus, assuetudine, habitibus perspectis atque diligenrer recognitis, quasi uniuscujusque vocationis Dei loco judex constitutus singulos doceat, num sacram eis ordinationem suscipere, an vero eam ad aliquod tempus differre, aut prorsus aliam vitæ rationem inire expediat: quod cum in omnibus sacræ ordinationis candidatis utilissimum, in prima vero Tonsura, vel Subdiaconatus ordine initiandis necessarium est, quia his quidem irremeabilem ad Presbyteratum aditum Subdiaconatus, illis remeabilem quidem, sed primam, & ad omnia Clericalis privilegia ordinis sufficientem Tonsura januam aperit: extra confessionem autem vix ac ne vix quidem fortè potest ullus ordinandorum conscientiam ita intimè pervadere, de pœnitentis statu ita dilucidè judicare, divinæ vocationis ad Clerum, vel ab eodem reprobationis tam certa indicia habere, tanta cum auctoritate judicare, tam efficaciter monere, quam in confessionis Sacramento; ideoque quæ in judice maxime requiruntur, auctoritas definiendi, cognitio causæ, potestas sententiæ exequendæ, hæc in Confessario majora sunt quam in Sacerdote, quem vel Episcopus interrogationi, & instructioni isti præficeret, vel sibi pœnitens extra confessionem seligeret. Consulto proinde præcedentia Concilia statuerunt, ut ordinandi, vel Pœnitentiarium, vel alium idoneum Sacerdotem seligerent, à quo de Canonicis impedimentis instruerentur, interrogarenturque ordinandi, possentque suæ vocationis consilium accipere.

X. Porro tum ad hunc, quem diximus finem, tum vero maxime ad pleniorem, & accuratiorem ordinandorum dispositionem, generalem confessionem, iis præsertim qui vel subdiaconatum, vel presbyteratum suscepturi sunt, Synodi Mediolanensis quarta sub sancto Carolo, Aquensis sub Alexandro Canigiano, Burdigalensis sub Francisco Cardinali de Sourdis, si non præcipere, saltem suadere videntur, præit reliquis quarta Mediolanensis, ([b]) *Subdiaconatum suscepturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui se illum recipiendo sanctè adstrin-*

([a]) Psal. 41.

([b]) Conc. Mediol. 4. const. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis.

stringit, ac proinde re tota accuratius deliberata, puriori mente, ardentiorique animi voluntate ad rem tanti momenti accedat: priusquam eo sacro ordine initietur, aliquem semotum locum adeat, ubi ab omnibus curis & occupationibus liber, cum omnia anteactæ suæ vitæ peccata diligenti conscientiæ discussione ritè confiteatur: tum in salutaribus meditationibus, aliisq; spiritualibus exercitationibus totus versetur, duce & moderatore sibi adhibito religioso viro earum usu perito, quem Episcopus in primis probarit: in illis autem vel mense vel longiori, breviorive tempore persistat, prout de moderatoris consilio Episcopus expedire censuerit: Quas item exercitationes eodem præscripto & modo, & tempore Diaconi cum ad Sacerdotii gradum accessuri sunt, piè ineant, ac præstent: hujus pii secessus amplectendi legem figere videtur ista Synodus, ad quem observandum aliæ duæ duntaxat adhortantur: Aquensis, (a) *Hortatur autem hæc Synodus omnes, qui ad Subdiaconatus, aut Presbyteratus ordines promovendi sunt, ut antequam accedant de peccatis suis omnibus totius anteactæ vitæ generaliter confiteantur, ac spirituales quasdam exercitationes ab Episcopo præscribendas obeant, adhibito sibi duce & moderatore viro religioso, quem Episcopus præfecerit: quod si præstiterint, id testatum adferant*. Burdigalensis similiter de Subdiaconatus susceptione hæc habet, (b) *Et ne quid adbuc temerè suscipiatur, sed deducat eos spiritus Domini per semitas justitiæ, exercitiis spiritualibus octo dierum vacare, generali confessione animam perpurgare, eosdem adhortamur, & monemus*. De Presbytero vero ordinando alio loco subjungit, (c) *ac ut subsequens zelus priori respondeat, exuatque promovendus veterem hominem cum actibus suis, in anteriora se extendens, sintque oculi ante & retro ad munia Sacerdotis debitè peragenda, admissus vacet exercitiis spiritualibus octo dierum, conscientiam discutiat, & mundatam impleri superna postulet gratia, enixè monemus*, &c.

(a) Aquens. tit. quæ ad Sacramen. ordinis administ. spectant.

(b) Burdig. ult. cap. 6. de ordine num. 4.

(c) Ibid. num. 6.

XI. Quam salutare sit consilium istud de confessione generali ordinationem præcedente, qui expertus est, novit, qui non expertus, facile conjicit: quidni enim sacri Mystæ, quos purgatos esse oportet, & ab omni sordis terrenæ contagione mundatos, cum Davide dicant, (d) *amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me*? quidni Christi Domini ad Petrum, quem Sacerdotem tunc temporis consecraturus erat, monitum audiant, (e) *qui locutus est non indiget, nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus*; quam quidem Dionysius (f) admonitionem eo trahit, ut summorum, sive extremorum expiationem ac lotionem Sacerdotibus, qui mundi esse debent, iis verbis commendari existimet; & ideo in Missæ sacrificio extremos quoque digitos ait lavari coram sanctissimis signis, ut Sacerdos, quasi Deo spectante, omnes occultissimas cogitationes & summas partes mundare debere edoceatur: quidni qui novum vitæ genus ineunt, ut Subdiaconi, vel perfectissimum amplectuntur, ut Presbyteri, vitam suam generali confessione renovent, ut possint dicere cum Psalmista, (g) *renovabitur ut aquilæ juventus mea*: ut eorum sicut serpentum non caro, sed anima refloreseat; ut in sanguine Christi

(d) Psal. 50.

(e) Joan. 13.

(f) Dyonys. Eccles. hierarch. cap. 3. in theoria post medium.

(g) Psalm. 102.

sti rursum ab omni delicti suspicione mundentur, & meliores repromissiones sanciant, ut se prius ab omni labe perpurgent, quam aliorum purgativum & illuminativum ordinem ingrediantur? Quam recte S. Paulinus, (a) *novitatem vitæ in nobis ædificantes necesse est ut vetustatem destruamus*. Quam convenienter proposito quadrant Ambrosii verba, licet ipse ad Baptismatis Sacramentum alludat; (b) *hoc est enim sacrificium primitivum, quando unusquisque se offert hostiam, & à se incipit, ut postea munus suum possit offerre. Nova igitur fides renovatorum valida, pubescens incrementum virtutis acquirens, non remissa, non fessa, non senio quodam marcida, & vigore ignava, apta sacrificio est, quæ pullulet quodam virenti germine sapientiæ, & juvenili divinæ cognitionis fervore pubescat;* quo etiam tendit egregia illa Cyrilli (c) Alexandrini observatio, Deum nempe, cum vellet hominem justum, ac rectum creare, divinam illi similitudinem & characterem imprimere, *inspiravisse* (d) *illi animam, quæ operatur, & insufflasse illi spiritum vitalem:* ita quoque Christum servatorem Apostolos suos Sacerdotii dignitate renovare volentem, *insufflasse, & dixisse eis, Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis, &c.* quæ quidem insufflatio fuit *ἀνανέωσις τῆς ἀρχαίας, ἐκείνης δωρεᾶς ἀναμορφοῦν ἡμᾶς εἰς τὸν πρῶτον ἁγιασμόν, renovatio veteris illius doni transformans nos in primam illam sanctificationem*: quo proinde Symbolo docemur, Sacerdotii gratiam renovantem esse atque transformantem: unde etiam inferre licet optimum esse gratiam istam suscepturum, (e) recogitare Deo omnes annos suos in amaritudine animæ suæ, & plenissima peccatorum confessione, veterem hominem cum actibus suis exuere, ut sacra ordinatione (f) Christum induant, & (g) sacerdotes facti induantur justitiam, sanctorumque numero sociati, ob mundum triumphatum exultent, & quod salutari induti sunt, vera solidaque exultatione exultent.

(a) Paulinus epist. 2.

(b) Ambros. lib. 2. de Abel. cap. 6.

(c) Cyrillus Alex contra Antropomorphitas cap. 2.

(d) Sap. 15.

(e) Isaiæ 38.

(f) Ad Ephes. 4.

(g) Psalm. 131.

§. III.

De exercitiis spiritalibus ordinationi præmittendis.

XII. Utilissimus etiam est spiritualium illorum exercitiorum, seu piarum meditationum ante ordinationem sacram præscriptarum usus. Maxima enim ordinis Clericalis perturbatio ex eo accidit, quod plures neque dignitatis ordinis habita ratione, neque suis viribus expensis, neque desiderii sui fine discusso, neque divina vocatione attenta, temerè, improvidè, inconsulto, ad ordines sacros, tanquam ad artem quandam, aut prophanam conditionem, seu vile opificium accedunt. Quot Ecclesiastico ordini quotidie inseruntur, qui si ea omnia attentè recogitent, sedula rerum divinarum admiratione detenti, humili suæ infirmitatis conscientia demissi, cœlesti charitatis igne succensi, discreto pietatis fervore inflammati, toti in Deum rapientur? è contra vero si ut fieri solet, nulla prævia earum rerum meditatione ordinentur, in rebus divinis perscrutandis segnes manebunt, nihilque nisi sua lucra, nihil nisi terrena commoda, honorem, parentum destinationem, aliaque humana ejusmodi in ipsa ordinatione spectabunt? hinc etiam accidit, ut ex ordinatis plurimi, quia

quia in ordinatione ſæcularia non ſtudent fugere, ſed mutare, in Eccleſiaſtico ordine conſtituti, non diſſimiliter quam vixerant, vivant: & quam temerè dignitatem appetierunt, illicitis actibus dehoneſtent, nec onus, quod conſulto ſubierunt, onus eſſe intelligentes, digitis quidem ipſum moveant, ſed munere, quod imprudenter ſuſceperunt, negligentius perfungantur, legibus quibus pro Clericali conditione ſe ſubjecerunt, quaſi ad ſe minimè pertineant, opere & animo contradicant. Tot nimirum malis, quibus Clerici ſibi damnum accerſunt, aliis ſcandalum parant, inconſulta ut plurimum ordinatio viam aperit: quibus nullum magis ſalutiferum remedium adferri poteſt, quam ut ad ſacram ordinationem aliquot dierum pia meditatione animum præparent, nutantia conſilia dirigant, teneras adhuc necdum firmas ad pietatem cogitationes, ſpes, deſideria, firment, roborent, perficiant: quæ autem unicuique ad ſacram ordinationem anhelanti præſertim cogitanda ſunt, ſupra delibavimus. Vtinam vero quilibet ordinandus ſcholam iſtam divinæ contemplationis ingreſſus in alteram vitam transformetur; & ut loquitur Sidonius, ([a]) *tandem profeſſione religionis arrepta viribus potius inſurgentis innocentiæ convaleſcat: faciat ſe vetuſtus annis meritis novum, & quoniam nemo fermè eſt, qui plectibilibus careat occultis ipſe ſuper his quæ clam commiſſa reminiſcitur, palam fuſa ſatisfactione ſolvatur*; & in his quæ ſanctè cogitarit, immobili animi firmitate perſeveret: utinam in hujuſmodi ([b]) meditatione exardeſcat ignis, & ſicut ſanctiſſimus ([c]) Moyſes, lucri in ſeipſis bonorum operum ſplendore perfuſi:

(a) Sidon. epiſt. 13. lib. 4.

(b) Pſalm. 38.

(c) Exodi 34.

A XIII. Ad hæc autem ſpiritalia exercitia magnorum nos auctorum exempla invitant; ut enim omittam Sanctum ([d]) Martinum Epiſcoporum ſpeculum, quo utilius proximorum ſaluti vacaret, ſolitum ad tempus in Cœnobium urbi Turonicæ vicinum meditationis cauſa ſecedere, ab omni turba ſecretum & ſtrepitu temporalium rerum; ut omittam ſanctum Aprum ([e]) Tullenſem Epiſcopum *familiare ſe-* B *cretum taciti ruris petere ſolitum, inſtructioni ſanctæ vacantem, & intentum ſtudiis ſpiritalibus*; ut omittam ([f]) Nazianzenum ſeceſſum iſtum, & piam meditandi conſuetudinem, ſibi in adverſis ſolatio maximo fuiſſe teſtantem; ut cætera denique, quæ univerſim ad piam iſtam ſeceſſus ſpiritalis & divini colloquii frequentationem commendandam faciunt, tanquam à propoſito aliena prætereaam; nec Mo- C ſis, nec Sacerdotum antiquæ legis, nec Chriſti Domini, nec Apoſtolorum, nec Gregorii ipſius Nazianzeni, nec Auguſtini, nec majorum noſtrorum in Galliis exempla ſilentio involvere fas eſt, qui ad auſpiciato ineunda hierarchica munia viam nobis expeditam demonſtrarunt: quomodo enim divinus ille legiſlator Moſes, *πρὸς τὸ ἄῤῥητον τῆς θείας μυσταγωγίας παραδυεὶς, aditum divinæ initiationis ingreſſus*, ex ([g]) D Gregorio Nyſſeno, niſi poſt ſeceſſum à turbis ſeparatum montem Sinai, nubis ingreſſum, & plurium dierum, cum Deo colloquium? quid quod ([h]) antiquæ legis Sacerdotibus conſecrandis præcipiebatur, ut de oſtio tabernaculi non exirent ſeptem diebus, uſque ad diem quo compleretur tempus conſecrationis eorum, quo ſcilicet toto tempore nec veſtes ſacras deponebant, ut videtur innuere ([i]) Joſephus,

(d) Sever. Sulp. in vit. S. Martini.

(e) S. Paulinus epiſt. 29.

(f) Nazianz. can. 13.

(g) Gregorius Nyſſenus de vita Moſis.

(h) Levit. cap. 8.

(i) Joſeph. 3. antiquit. cap. 9. al. 12.

sephus, nec sæcularibus curis distrahebantur, nec familiæ vocabant, nec rei uxoriæ; sed sacrificiis quotidie operam dabant, ut docent (a) Liranus, (b) Abulensis, & alii interpretes passim. Quid, quod Christus ipse Dominus in quo habitabat plenitudo divinitatis corporaliter, in quo omnes scientiæ, & bonitatis thesauri residebant, qui oleo sanctitatis præ consortibus suis insigniter unctus fuerat Sacerdos Dei altissimi, hierarchicum tamen ministerium, seu pastoratus officium, & Evangelii ad quod missus fuerat à Patre annuntiandi munus, nonnisi post (c) quadraginta dierum jejunium, & habitatam totidem diebus solitudinem, assiduamque cœlestium contemplationem suscepit? an indigebat nova luce, quam effunderet, totus ipse à primo instanti conceptionis divinitatis luce perfusus, imò verus ipse Deus, vera ipsa lux lucens in caliginoso loco, cui Prophetæ testimonium perhibuerant? diffidebat fortè suis viribus, per quem nobis virtus accedit, qui labare aut nutare non potest? an vero in voluntate divina incertus caligabat, aut de exequenda ambigebat, cui eadem est cum æterno Patre voluntas, eademque scientia, de quo scriptum est (d) *in capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam*? sed quid frustra secessus istius aliam rationem quærimus, quam instructionem nostram? divinæ dispensationis mysteria aggressurus secessit Christus a turbis, quem frequentia populorum non turbabat; solitudinem petiit, cui in solitudine nota omnia, & obvia erant; meditationi vacaturus discessit, qui divinam jugiter Dei faciem, & sine cessatione intuebatur; oraturus desertum petiit, qui tamen exaudiri merebatur pro sua reverentia, poteratque præstare quod petebat, & largiri quod volebat. Ea ergo omnia fecit Christus, non quod aliquibus egeret vitæ melioris adminiculis, sed perfectum vitæ, quam imitaremur, exemplum tradere volens, ne prius hierarchicum gradum subeamus, vel Ecclesiastica ministeria aggrediamur, quam ad nostri ducis imitationem secreti à turbis, terrestrium silente tumultu curarum, oratione & aliis piis operibus totos nos Deo committamus, instruendosque & imbuendos tradamus.

XIV. Ad hoc exemplum formati Apostoli, priusquam divinitus sibi commissam legationem implerent, aut prædicandi Evangelii munere fungerentur, (e) unanimes in eadem domo precantes, & divinis meditationibus sedulo intenti, nobis describuntur, ut se ad divinum illud verbi divini semen fructuosé per totum orbem spargendum præpararent. Idem imitati sunt Apostolici viri tum plures alii, tum ij quorum superius meminimus. Refert de seipso (f) Nazianzenus, se, postquam Sacerdos invito animo creatus fuisset, & patre jam ad senectutem provecto, ad Nazianzeni gregis curam vocatus esset, noluisse, Ecclesiæ istius administrationem attingere, priusquam in portum secedens aliquod tempus meditationi & orationi impendisset; extat ejus oratio, qua, quod præter populi voluntatem, & ardentissima vota diutius in ea quiete moraturus fuisset, apud eum se excusat: Inter alia autem de eo secessu hæc habet, (g) *Bonum enim est, & Deo sese parumper subducere, ut Moses ille olim ac postea Hieremias & rursus ad vocantem promptè, atque impigrè accurrere, quemadmodum Aaron & Isaias*: & paulo post, *My-*

(a) Liranus.
(b) Abulensis, & alii in eum locum.
(c) Matth. cap. 4.
(d) Psal. 39.
(e) Actor. 1.
(f) Nazianz. orat. 41.
(g) Greg. Nazianz. ibidem.

Ἀγαθὸν γ' καὶ ἀποχωρῆσαι Θεῷ τι μικρὸν, ὡς Μωϋσῆς ἐν νεφέλῃ τὸ παλαιὸν, καὶ Ἱερεμίας ὕστερον, καὶ προσδραμεῖν ἑτοίμως καλοῦντι, ὡς Ἀαρών τε καὶ Ἡσαΐας. Μυστήριον ἔχρισέ με, μυστηρίῳ μικρὸν ὑπεχώρησα, ὅσον ἐμαυτὸν ἐπισκέψασθαι. μυστηρίῳ καὶ συνεισέρχομαι.

(a) Auguſt. epiſt. 148. Valerio.

Myſterium unxit me, myſterio pauliſper ceſſi, ut meipſum inſpicerem; & explorarem: cum myſterio etiam ſimul introeo. Sanctus (a) Auguſtinus cum à Valerio Epiſcopo Hipponenſi urgeretur, ut Eccleſiæ ſuæ gubernationem ſecum capeſſeret, gravem ad eum ſcripſit Epiſtolam, qua enixè petiit, & efflagitavit, ut tempus ipſi Quadrageſimæ uſque ad Paſcha liberum concederetur, *quo ſe petendo, quærendo, pulſando, id eſt orando, legendo, plangendo*, ad hoc opus diſponeret, ad quod, inquit, *negotium mihi parvum tempus, vel uſque ad Paſcha impetrare volui per fratres a tua ſinceriſſima, & venerabili charitate, & nunc per has preces volo.* Uſitatum quoque in noſtra Gallia refert Fulbertus (b) Carnotenſis Epiſcopus epiſtola ad Finardum, ut per quadraginta dies à ſacra ordinatione, qui ordinibus initiati erant, quotidie ab Epiſcopo ſacram Euchariſtiam perciperent, *ut dum quotidie cœleſtis panis alimonia reficerentur, tempus ad illud in mente haberent, quo per quadraginta dies Dominus diſcipulis apparens, & conveſcens deſideratæ viſionis ſatietate refecit.* Quid per iſtos quadraginta dies agerent ordinandi, facile eſt, colligere, ipſos nempe totis iſtis diebus in Epiſcopio morantes, & de ſuo officio edoctos, & ſpiritalibus exercitiis fuiſſe occupatos.

(b) Fulbertus epiſt. 2. Finardo.

§. IV.

Ordinandos debere eſſe jejunos.

XV. **I**Is omnibus quæ de præparatione ordinandorum diximus, addere poſſumus jejunium quoque ad ordinum ſuſceptionem videri ſaltem ex quadam decentia requiſi- A tum: ut enim omittamus majores ordines nonniſi jejuniorum diebus intra Miſſarum ſolemnia ſuſcipi, ab iis qui Dominico corpori & ſanguini communicant, proindeque jejuniis duntaxat conſerri: Eccleſiaſtica quoque lege id ſpeciatim præcipi obſervámus. Etenim in ordinationibus Epiſcoporum jejunii expreſsè meminit (c) Anacletus eaſque ab Epiſcopis fieri ait, *qui ſimul convenientes ſcrutinium diligen-* B *ter agant, jejuniumque cum omnibus celebrent*: quibus nempe verbis & ordinantes, & ordinatos ad jejunii obſervationem adſtringi innuit, & legitimam ad ordines præparationem jejunium ſtatuit; Leo (d) quoque Summus Pontifex epiſtola ad Dioſcorum Alexandrinum, Sacerdotalem, vel Leviticam ordinationem non ſingulis diebus celebrari voluit, *ſed nonniſi jejuniis & à jejunantibus ſacram benedictio-* C *nem conferri* præcipit, etiamſi in diem Dominicum ordinatio Sabbato incepta proferatur; quo caſu continuato jejunio Sabbati celebrandam cenſet: quam jejunii prorogationem tam ab Ordinatoribus, quam ab ordinandis ſervari volunt (e) juris Canonici interpretes. Recentiores quoque Synodi hanc diſpoſitionem expreſsé requirunt. *Monemus* (inquit Synodus (f) Carnotenſis habita anno 1526.) *ordinandos ut* D *antequam ad ordines, & primam Tonſuram accedant, diligenter confiteantur peccata ſua, & jejunos ſe ſervent. Nullus*, ait Pariſienſis (g) anno 1557. *ad ſacros ordines admittatur, niſi qui jejunus ſit.* Generalius verò (h) Bituricenſis, *à jejuniis & confeſſis tantum recipiantur ordines, Tonſura autem Clericalis quovis tempore opportuno, & convenienti, pro more Eccleſiæ.*

(c) Anacletus epiſt. 2. habetur diſt. 75. c. ordinationes.

(d) Leo epiſt. 79. Dioſcoro cap 1. c. quod à Patribus diſt. cit.

(e) Lege Doctores in can. quod á Patribus diſt. 75. & in c. Sacramenta de conſecrat. diſt. 1.

(f) Synodus Carnot. anno 1526. apud Bochellum. lib. 2. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. cap. 58.

(g) Pariſ. anno 1557. ibid. cap. 66.

(h) Bituric. tit. 24. c. 5.

XVI.

(a) Cap. placuit, de testibus &c. honestum 22. q. 5.

XVI. Ad dignitátem vero ordinum id spectat: si (a) enim propter venerationem juramenti vetitum testimonium dicere, nisi jejunis, majori certe veneratione ordinum susceptio, vel collatio habenda est, quam testimonii prolatio: ideoque congruenter statuitur, ut nonnisi a jejunis, nec nisi jejunantibus ordines etiam minores conferrentur, sicut nec Baptismatis, nec Confirmationis Sacramentum conferre olim licitum fuit, (b) nisi jejuno: usitatum quoque antiquitus, ut perquirenda in sacris electionibus Dei voluntate, etiam populo universó jejunium indiceretur; quod in electione Sancti (c) Euvertii Aurelianensis Episcopi, & alias passim leges observatum, & ab Apostolica haud dubiè traditione deducitur; quippe cum Apostolorum acta nos doceant, (d) *ministrantibus Domino & jejunantibus* fidelibus, Sauli & Barnabæ divinam electionem per Spiritum sanctum innotuisse; tuncque subdunt eadem acta, *jejunantes & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos*, sic per jejunium divina ministrorum sacrorum revelatio obtinetur; sic à jejunis ordinatio celebratur; sic jejunantibus manus imponuntur; sic tandem in ordinationibus sacris atque electionibus tota insuper Ecclesia jejunavit.

(b) Can. ut jejunii dist. 5.

(c) Vitæ S. Euvertii cap. 2. apud Sur. 7. Sept.

(d) Actorum 13.

SECTIO QUINTA.

De consensu ordinandorum, eorumque circà sacros ordines, vel dignitates Ecclesiasticas voluntate.

CAPUT PRIMUM.

An ordinari possint inviti.

§. I.

Illicitam esse, & irritam ordinationem inviti.

I. Postquam ordinandos de suo officio admovimus, eaque ipsis ob oculos posuimus, quæ vel ad Clericatum, aut Sacerdotalem ordinem amplectendos eos inducere, vel ab iis ipsos deterrere possunt, postquam & Episcopi in iis seligendis curam, & ipsorum in probanda suamet vocatione, eaque, adhibita necessaria dispositione, confirmanda, diligentiam, pietatém, ac sollicitudinem demónstravimus; jam utique videndum est, qualiter eorum ad ordinationem consensus necessarius sit, & quorum speciatim voluntas ad eandem ordinationem legitimè, & convenienter celebrandam ex Ecclesiæ usu, sive novo, sive antiquo requiratur.

II. Quod ad ordinandorum consensum attinet; duo quidem certa sunt, de quibus vix ulla est disputatio. Primum quidem ordinationem irritam esse, quæ prorsus renitenti, & reluctanti, ut ad consentiendum adduci non potuerit, conferretur; quod ex Innocentii tertii responso confirmari potest, in quo eorum sententia refellenda suadetur, ([a]) *qui dicunt, quod Sacramenta, quæ per se sortiuntur effectum, ut Baptismus, & ordo, cæteraque similia, non solum dormientibus, & amentibus, sed invitis & contradicentibus, etsi non quantum ad rem, quantum tamen ad Characterem conferuntur*: tum etiam de Baptismo (de quo nempe solum quærebatur) expressè asseritur: *quod ille qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec Characterem suscipit Sacramenti: quia plus est expressè contradicere, quam minimè consentire*: At parem ad ordinem, vel certè majorem intentionis suscipientis necessitatem esse supponit ipse Innocentius, & ratio aperta demonstrat. Ideo enim Christus vetuit, ne invito Baptismus conferretur, quia baptizatus ad omnia Christiana opera observanda obligatur: quorum observationem nemini invito Christus imponi voluit, etsi ea omnino ad salutem necessaria sit: multo minus erga ordinationem ab invito suscipi voluit, quam graviora onera, minusque ad salutem suscipientis necessaria consequuntur: eadem siquidem divina lege pueris ante rationis usum, atque amentibus ordinatio interdicitur, quibus tamen Baptismus non denegatur: & ob defectum rationis in parvulis præsertim fidejussores, seu patrinos, qui voluntatem parvulorum suppleant, Ecclesiastica consuetudo adhibendos præscribit, quorum in ordinationis Sacramento nullus unquam usus fuit, in quo per se ipsos ordinandi sua vota Domino offerunt, propriæque voluntatis actu Deo se obligant, atque obstringunt. Quare ex iis nec validam quidem esse ordinationem, quæ ab invitis, & contradicentibus susciperetur, Theologi communiter concludunt. Utrum verò amentes, pueri, furiosi ordinari validè possint suo loco dicemus. Eos verò Theologi, ac Canonistæ validè ordinatos esse consentiunt, qui conditionali coactione (quomodo loquuntur Canonistæ post ([b]) Innocentium tertium) ordinati sunt, seu ut loquuntur Philosophi, qui involuntariam secundum quid ordinationem receperunt: voluntas enim etsi coacta, voluntas est, & quæ à coactis eo modo perpetrantur, non omnino possunt non voluntaria dici, ut post ([c]) Aristotelem, ([d]) Gregorium Nyssenum, ([e]) Augustinum, & alios sacræ & prophanæ sapientiæ coryphæos, docent scholasticæ Theolologiæ, & juris Canonici principes, ([f]) Thomas, & ([g]) Gratianus.

([a]) Innocent. 3. cap. majores §. item quæritur de Baptismo. Vide etiam Gloss. in cap. unicum v. discretionis, de Clerico per saltum promoto.

([b]) Innocent. 3. supra Gloss. in c. ubi ista, v. honorem dist. 74. Glos. v. vel aliquod. Clement, in plerisque de electione.

([c]) Aristoteles lib. 3. Ethic. cap. 1.

([d]) Greg. Nyss. lib. 5. de homine cap. 1.

([e]) August. quæst. 24. ad cap. 15. Numerorum.

([f]) D. Thomas 1. 2. q. 6. art. 6.

([g]) Grat. §. usq; adeo, 15. q. 1.

III. Alterum ex eo necessaria consuetudine deductum pariter certum est, eos graviter peccare, & Sacramento ordinationis injurios esse qui invitum omnino, ac penitus reluctantem ordinare conarentur, quia nempe inanem, ac vacuam Sacramenti ceremoniam redderent, eamque ludibrio exponerent. Tota ergo difficultas est, de iis qui inviti secundum quid ordinantur: scilicet ut Innocentius tertius supra exponit, qui conditionaliter volunt, licet absolutè nolint: vel certè universim moveri potest quæstio, de iis, qui vel spe, vel metu, vel blandimentis, vel minis, vel effi-

efficaci orationè, ac persuasione, adducuntur, ut ordinari consentiant, de quibus fusior nobis erit disputatio.

§. II.

Primorum saeculorum Clericos ex reverentia, & humilitate ordinationem refugisse.

IV. PRimumque veteris Ecclesiae Clericos maxima ex parte Sacerdotii dignitatem pondusque reverentes, non sponte se obtulisse, sed auctoritate Ecclesiae adactos fuisse, ut consentirent, Ecclesiasticae historiae, & Patrum testimonia docent. Qua vero cura plures olim, ne ordinarentur providerint, mox variis exemplis aperiemus: id tantum hoc in loco generatim Augustini testimonio ostendemus, ([a]) *tam multi*, inquit epistola ad Donatum *ut Episcopatum suscipiant, tenentur inviti, perducuntur, includuntur, custodiuntur*, patiuntur tanta quae nolunt, donec eis adsit voluntas operis boni. Idipsum confirmat ([b]) Origenes afferens, eos qui optimè inter nos praesunt, invitos cogi, summo illo rege Deo, Verbo Deique Filio instante minus vero eos suscipi qui dominandi studio tenentur. Favet ([c]) Cyprianus qui tales esse describit, qui olim ad Sacerdotium legitimè eligebantur, qualis ab ipso depingitur S. Cornelius, qui nempe *Episcopatum ipsum nec postulavit, nec voluit, nec ut caeteri quos arrogantiae & superbiae suae timor inflat, invasit: sed quietus, & modestus, & quales esse consueverunt, qui ad hunc locum divinitus eliguntur, pro pudore virginalis conscientiae suae, & pro humilitate ingenitae sibi, & custodiae verecundiae, non ut quidam, vim fecit, ut Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, ut Episcopatum coactus exciperet*. Clarius verò id tradit ([d]) Cyrillus Alexandrinus, non quidem Ecclesiasticam dignitatem sanctos omnes recusasse, sed onus reveritos fuisse; haec siquidem est ipsius sententia, *εὑρίσκω τῶν ἁγίων ἕκαστον τῆς θείας λειτουργίας δεδιότα τὸ μέγεθος*, id est, *reperio omnes sanctos divini ministerii ingentem veluti molem formidantes*.

([a]) August. epist. 204. ad Donatum.

([b]) Origen. lib. 8. contra Celsum versus finem.

([c]) Cyprianus epist. 52. ad Antonian.

([d]) Cyrillus Alexand. hom. 1. de festo Paschali.

V. In usu erant tunc temporis illa Gregorii magni, & Leonis atque Anthemii Imperatorum acroamata, quorum hi Armasio Praefecto Praetorio de Antistite rescribentes, ([e]) *tantum*, inquiunt, *ab ambitu debet esse sepositus, ut quaeratur cogendus, rogatus recedat, invitatus refugiat, sola illi suffragetur necessitas excusandi*; ille vero in epistola ad Syagrium Augustodunensem Episcopum, & alios in hanc rem ita differit, ([f]) *sicut is qui invitatus renuit, quaesitus refugit, sacris est Altaribus admovendus; sic qui ultro ambit, vel importunè se ingerit, est proculdubio repellendus: nam qui sic nititur ad altiora conscendere, quid agit, nisi ut crescendo decrescat, & ascendendo exterius, interius ad profunda descendat?* Cogitabunt sancti illi viri cum ([g]) Chrysostomo Sacerdotium esse *βαρὺ φορτίον*, *grave onus*, *ἀγγελικῆς ἀρετῆς δεόμενον* *quod virtute Angelica opus habeat*; cum ([h]) Synesio *πάντων φορτία*, *omnium onera*; cum ([i]) Augustino *sarcinam esse, & periculosum ministerium*: cum ([k]) Sidonio, *oneris impositi massam*; cum ([l]) Petro Damiani, *onus onerum*; cum ([m]) Bernardo, à quo id mutuati videntur ex parte Tridentini ([n]) Patres, *onus Gigantinis, ut aiunt, vel ipsis quoque Angelicis humeris formidabile*, sed pluribus mox hac de re, ubi de dignitatum Ecclesiasticarum appetentia, ac fuga differemus.

([e]) Leo & Anth. Imp. lege quemquam, C. de Episc. & Clericis.

([f]) Greg. epist. 110. lib. 7. hab. c. sicut 1. q. 6.

([g]) Chrysost. lib. 2. de Sacerdotio cap. 7. & 6. cap. 2.

([h]) Synesius epist. 67.

([i]) Augustinus epist. 60. & 148.

([k]) Sidonius lib. 6. epist. 1.

([l]) Petrus Damia. epist. 20.

([m]) Bernardus epist. 236.

([n]) Conc. Trid. sess. 6. cap. 1. de reform.

VI. Adeo verò plurimos metus iste & sacri ministerii reverentia viros invasit, ut Ecclesiasticis legibus opus fuerit, tam obediendi Episcopo ordinare volenti necessitatem sancire, quam iis qui inviti ordinati essent, circa rem uxoriam, facultatem aliquam indulgere. Primum enim in Codice Græco Conciliorum Carthaginensium cautum legimus, ([a]) ut *quicumque Clerici vel Diaconi, pro necessitate Ecclesiarum non obtemperaverint Episcopis suis volentibus eos ad honorem ampliorem sua Ecclesia promovere: nec illis ministrent in gradu suo, unde secedere noluerint*. Ubi nota solos Clericos ad consentiendum electioni de se ab Episcopo factæ hac lege comprehendi, quos quidem Ecclesiastica suspensionis pœna hæc lex ad Episcopo suo obediendum constringit; nec injuria, eos enim decet præsertim Ecclesiasticis necessitatibus deservire, & cum in Clericatu, tanquam in via ad Sacerdotium constituti sint, si Ecclesiæ sufficientes Sacerdotes desint, quidni possint ad Sacerdotium, & Sacerdotii apicem cogi, quemadmodum eos superius diximus præmiis, & honore ab Ecclesia allici? minus autem juris Ecclesiæ ea in re est in laicos, quos utpote differentem amplexos vitam, & dissimilem conditionem secutos, duriùs esset, atque iniquius ad Sacerdotii infulas invitos promovere. De iis tamen præsertim invitis ad Diaconatus gradum promotis, ne castitatis lege teneantur ita providet Synodus Ancyrana, ([b]) *Diaconi quicunque ordinantur, si in ipsa ordinatione protestati sunt, & dixerunt velle se conjugio copulari, quia sic manere non possunt: hi si postmodum uxores duxerint, in ministerio maneant; propterea quod eis*

([a]) Canon. 34. al 31. Cod. Canonũ Concil. Carrag. ἵνα οἱ οἱδήποτε κληρικοί, καὶ διάκονοι, ἐὰν μὴ πειθαρχῶσι τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν, τούτοις πρὸς μείζονας ἀναβιβάζειν τιμὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν, μηδὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ βάθμῳ διακονήσωσιν, ἐξ οὗ ἀναχωρῆσαι οὐκ ἠθέλησαν. refertur hic canon ejusque titulus can. gesta, & can. si quis 74. dist.

([b]) Synod. Ancyr. c. 9. al 10. Διάκονοι, ὅσοι καθίστανται, παρ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν εἰ ἐμαρτύραντο, καὶ ἔφασαν χρῆναι γαμῆσαι, μὴ δυνάμενοι οὕτω μένειν, οὗτοι μετὰ ταῦτα γαμήσαντες, ἔστωσαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, διὰ τὸ ἐπιτραπῆναι αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου. refertur dist. 28. c. quicumque.

A *Episcopus licentiam dederit*: secus verò si tacuerint: cui tamen Synodo contradicit ([c]) Aurelianensis tertia, eos etiam qui inviti ordinati essent, cœlibatus lege constringens, ita tamen, ut qui invitus fuerit ordinatus, si celibatum non servaverit, ab officio quidem deponatur, sed non à communione pellatur.

([c]) Aurel. 3. c. 8.

§. III.

B

Eorum qui inviti ordinati sunt varia genera recensentur.

VII. Tria autem distingui possunt eorum genera, qui inviti ordinati sunt: alii enim vel ab Episcopis, vel á populo sive rationibus, sive clamoribus, sive imperio, sive precibus, quæ etiam parum à vi abessent, seu etiam minis, & intentato periculo inducti sunt, ut electioni de se factæ & ordinationi consentirent, quamvis graviter id ferrent propter Sacerdoti reverentiam, suæque (ut sibi ipsis videbatur) ineptitudinis, & imperfectionis conscientiam: alii verò ab Episcopo malevolo animo, vel statuto consilio promoti sunt, quo nempe ab aliquo Ecclesiastico officio deturbarentur; alii tandem periculi metu ad Sacerdotium, vel Monachum tanquam ad asylum confugerunt; vel à potentioribus fugere coacti sunt, ut ad potentiam sæcularem, ac curam, redeundi aditus ipsis intercluderetur. Prioris generis plura sunt exempla, eaque frequentiora, statim reddita Ecclesiæ pace ad sextum usque æræ Christianæ sæculum: ([d]) *tunc enim*, ut habet Gregorius, *laudabile fuit Episcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad supplicia graviora pervenire: itaque*

([d]) Greg. parte prima Pastoral. cap. 8.

que illo tempore, quo quisque plebis praerat, primus ad Martyrii tormenta ducebatur, minus periculosè quantum ad salutem animæ pertinet, Sacerdotium appetebatur, aut quærebatur. Reddita vero Ecclesię pace, cessantibus persecutionum procellis, insidiata est ambitio, sublatisque iis, quæ à tyrannis inténtabantur periculis, majus à superbia vitæ imminere cœpit periculum. Contra hanc ergo ambitionis ingruentem tempestatem statim recreata à persecutionibus Ecclesia, muniti Sancti (a) Patres, blandientesque Sacerdotii infulas, & honoratos dignitatum apices subire formidarunt, qui sanguine purpuratis Sacerdotalibus thiaris caput submittere minimè verebantur: vix autem Episcopali ambitione, vel astutia ordinati ulli sunt ad majores ordines, quo ab officiis inferioribus amoverentur, nisi jam divitiarum pondere incurvata Ecclesiæ majestate, & commissa Diaconis pecuniarum administratione, cui magis Episcopi quidam, quam animarum regimini inhiare videbantur. Denique eodem ferè tempore, trahentibus jam ad se principibus Ecclesiasticas electiones, & Clericalis vitæ relaxata severitate, imminutaque aliquantulum saltem in divinissimos istos ordines reverentia, usitatius esse cœpit, ut ij, quos à sæculari administratione, & imperio removeri placeret, in ordinem Clericalem, vel Monachalem redigerentur.

§. IV.

Exempla eorum qui ex reverentia ordinari renuerunt.

VIII. Porrò multa sunt eaque illustria eorum exempla, qui suæ tenuitatis, ut sibi ipsis videbantur, conscii, & Sacerdotii pondus ac majestatem reveriti, aliquandiu ordinationi restiterunt, donec tandem postulantium importunitati, vel violentiæ cederent. Ex tanta verò multitudine ea tantum seligimus, quæ nobis insigniora videbuntur. Quid enim referam eam fuisse sancto (b) Marco Evangelistæ, & (c) Ammonio Monacho vim factam ad Sacerdotium subeundum ut hic quo Sacerdotium devitaret, sibi aures præsciderit, & instante nihilominus populo, linguam quoque sibi excisurum minatus sit; ille vero pollicem amputarit? Quid fuga sibi consulentes (d) Cyprianum, (e) Athanasium, (f) Martinum, (g) Gregorium Naziazenum, alterum (h) Gregorium inter Summos Pontifices hujus nominis primum, (i) Chrysostomum, (k) Fulgentium, & alios, qui è fuga, latebris, Monasterio, sepulchralibus latibulis, & sylvarum speluncis revocati Episcopatum tandem suscipere, instante multitudine, coacti sunt? Quid memorem Nicolaum (l) Myrensem Episcopum, & Alexandrinum (m) Cappadocem Episcoporum imperio detentos, coactosque Episcopatum suscipere, Anatolium, (n) à Laodicensi Ecclesia eandem vim passum, (o) Eustatium ab Antiochena, (p) Antiochum ad Samosatensem, (q) Dioscorum à fratribus longis unum à Theophilo Alexandrino, (r) Jacobum Nisibensem, Helladium, Abrahamum, & alios pios Monachos, similiter consecrationem suscipere compulsos, & Antiochenum illustrem virum ab Episcoporum Synodo genua flectere coactum, ut in locum Eusebii Samosatheni avunculi consecraretur? Quid (s) Nilammonem cum ad Sacerdotium postularetur in has angustias redactum, ut mortem expete-

(a) Vide Greg. Naz. orat. 28. longè post medium.

(b) De Marco testis Hier. in prolog. super Marcum Glos. ord. in princ. Evang. Marci D. Thom. q. 185. art. 2. ad 3. & alii.

(c) De Ammonio Socrates lib. 4. cap. 18. Sozom. lib. 5. cap. 30. Blesensis epist. 23. & 35.

(d) De Cypr. testis Pontius in ejus vita.

(e) De Athan. Sozom. lib. 2. cap. 16.

(f) De Martino Sulpicius in ejus vita.

(g) De Naz. ipse orat. prima apologet. 7. & 27. itemque ejus vita operib. ejus præfixa.

(h) De Greg. 1. Joann. Diac. in ejus vita.

(i) De Chrysost. ipse Chrysost. lib. 1. de Sacerd. cap. 3. lib. 6. cap. 12. & iis in libris sæpius. Metaph. in ejus vita apud Sur. 27. Jan.

(k) De Fulgent. in ejus vita c. 16. apud Sur. 27. Feb.

(l) De Nicol. Metaph. in ejus vita.

(m) De Alexandro Euseb. lib. 5. hist. cap. 9.

(n) De Anatolio idem lib. 7. cap. 29. & Niceph. lib. 6. cap. 36.

(o) De Eustatio Theodoret. lib. 1. cap. 7. & tripartita lib. 2. cap. 5.

(p) De Antiocho Theodoret. lib. 4. cap. 14.

(q) De Dioscoro tripart. lib. 10. cap. 19.

(r) De Jacobo lib. 6. cap. 19. Ambros. ipse lib. 4 Nisibensi, Helladio, Abrahamo, & aliis Palladius in Lausiacis, & Blesens epist. 123.

(s) De Nilammone Sozom. Trip. lib. 10. cap. 14. Niceph. lib. 13. cap. 17.

peteret, quæ ipsi postero die contingit, in quem ordinationem distulerat? Quid ([a]) Ephrem Syrum simulatione insaniæ Sacerdotis infulas evadentem, ([b]) Ambrosium impuri, & crudelis existimationem quærentem, ([c]) Synesium incontinentem se & infidelem apertè profitentem, ut populorum eos ad Episcopalem dignitatem rapientium impetus, sed frustra, effugerent? Quid ([d]) Leontium virum nobilitate & divitiis potentem, quem relicta uxore sua Placidina ex Imperatorio stemmate populus ad Burdegalensem cathedram incassum renitentem evexit? ([e]) Sidonium, qui vivente adhuc uxore Pampianilla Aviti Imperatoris filia, Arvernorum Ecclesiæ invitus præfectus est? ([f]) Maximum, quem Tholosanæ Ecclesiæ Palatinum renitentemque alligavit civicus amor? ([g]) Augustinum ubertim flentem, dum Presbyter consecraretur, populi tamen postulationi, & Sacerdotis imperio parere coactum?

IX. Verum iis omnibus omissis, SS. Pauliniani Hieronymi fratris, Paulini Nolani, Piniani Melaniæ junioris viri; & Germani Antissiodorensis exempla duntaxat exhibemus, ut impressionis populi, & vis ab Episcopis ordinandis illatæ, expressam quandam imaginem habeamus. Pauliniani ordinationem ita nobis describit Epiphanius ejus consecrator; ([h]) *Cum igitur celebraretur collecta in Ecclesia villæ, quæ est juxta Monasterium nostrum, ignorantem eum, & nullam penitus habentem suspicionem, per multos Diaconos apprehendi jussimus, & teneri os ejus: ne fortè liberari se cupiens, adjuraret nos per nomen Christi: & primum Diaconum ordinavimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes ut ministraret, valde*

([a]) De Ephrem. Sozom. lib. 3. cap. 25. & Niceph. lib. 9. cap. 16.
([b]) De lib. 3. epist. 25. & Paulinus in ejus vita.
([c]) De Synesio ipse epist. 11. 47. 57. 96. & 105.
([d]) De Leontio Greg. Tur. ist. Fräc. cap. 26.
([e]) De Sidon. ipse lib. 5. epist. 3. & 9. epist. 3. & alibi.
([f]) De Maximo Sidon. lib. 4. epist. 24.
([g]) De August. Possid. in ejus vita cap. 4.
([h]) Epiphanius epist. ad Joan. Hierosolymit. inter epist. Hieronymi 60.

A *quippe obnitebatur, indignum se esse contestans: vix ergo compulimus eum, & persuadere potuimus testimoniis Scripturarum, & propositione mandatorum Dei, & cum ministraret in sanctis sacrificiis, rursus eum ingenti difficultate, tento ore ejus, ordinavimus Presbyterum, & iisdem verbis quibus ante suaseramus, impulimus, ut sederet in ordine Presbyterii.* De se autem ordinato loquitur ([i]) Paulinus variis Epistolis, & quidem B epistola ad Alipium, quæ inter D. Augustini epistolas annumeratur, de sua ordinatione ita disserit, *nam ego etsi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hispania per vim inflammatæ subito plebis sacratus sim, tamen Ambrosii semper & dilectione ad fidem nutritus sum, & nunc in Sacerdotii ordine confoveor:* quæ eadem sibi accidisse, quamvis Therasiæ nobilissimæ fœminæ (ut tum C ex ipsius, tum ([k]) Augustini ad ipsum epistolis ([l]) aliorumque ([m]) testimoniis constat) conjugio copulatus foret, testatur ipse epistola ([n]) ad Severum ubi se *die Domini, quo nasci carne dignatus est, repentina vi multitudine correptum, & Presbyteratu initiatum invitum, ea tamen conditione in Barcinonensi Ecclesia consecrari adductum, ut ipsi Ecclesiæ non alligaretur, in* D *Sacerdotium tantum Domini, non etiam in locum Ecclesiæ dedicatum,* quod & alibi confirmat, ubi se ([o]) *multitudine strangulante* compulsum ordinationem subiisse testatur.

X. De Piniani postulatione ad Sacerdotium fusè agit Augustinus ([p]) epistola ad Albinam ejus socrum, Melaniæ scilicet junioris matrem, cui Pinianus conjugio sociatus erat, ex cujus epistola ea brevius exscribemus, quæ populi irruen-

([i]) Paulin. ep. ad Alip. inter epist August. 35. inter epist. ipsius Paulini 45.
([k]) Aug. epist. 32. ad Paul.
([l]) Ambr. epist. 36. lib. 6. ad Sabin.
([m]) Greg. Turon. de glor. confess. cap. 107. & alii.
([n]) Pauli epist. 6. ad Sever.
([o]) Idem epist. 23.
([p]) August. epist. 225.

ruentis impetum in ordinationibus fieri solitum oculis legentium apprimè exhibeant: *sancto fratri nostro*, inquit, ea epistola Augustinus, *nullus ab Hipponensibus metus mortis ingestus est, etiamsi forte ipse tale aliquid metuit: nam & nos metuebamus, ne ab aliquibus perditis, qui sæpe multitudinis occulta conspiratione commiscentur, in violentam prorumperetur audaciam, occasione seditionis inventa. Ego autem post primos eorum clamores cum eis dixissem de illo invito non ordinando, qua jam promissione detinerer, atque adjecissem, quod si mea fide violatâ illum haberent Presbyterum, me Episcopum non haberent: tum illi aliquantulum inopinata mea responsione cunctati, atque turbati, velut flamma vento paululum pressa, deinde cœperunt multò ardentius excitari, existimantes fieri posse, ut vel mihi extorqueretur illud non observare promissum, vel me tenente promissi fidem, ab alio Episcopo ordinaretur: docebam ego, quibus poteram, qui ad nos in absidem honoratiores & graviores ascenderant, nec a promissi fide me posse dimoveri, nec ab alio Episcopo in Ecclesia mihi tradita, nisi me interrogato, ac permittente, posse ordinari. Adducebam etiam nihil eos velle, si ordinaretur invitus, nisi ut ordinatus, abscederet. Illi hoc posse fieri non credebant, multitudo verò pro gradibus constituta, horrendo, ac perseverantissimo clamorum fremitu in eadem voluntate persistens, incertos animi consiliique faciebat. Tunc illa in fratrem meum indigna clamabant, tunc à nobis graviora timebantur.* His tamen se minimè adductum subdit, ut ei ordinationem suaderet, de absentia se cogitasse, minimè tamen discedere sibi tutum fuisse visum, ne si cum Alipio discederet (qui scilicet cum Piniano venerat, eumque à consensu præstando remorari credebatur) quisquam in eum manum mittere auderet, si sine eo, furenti eum populo tradidisse videretur, cætera prout fusius ibidem subjungit, sic se habent: Pinianus ad Augustinum mittit, qui doceret velle se jurare coram populo ex Africa continuo discessurum, si invitus ordinaretur, colloquium Augustini expetit: accedit ad eum Augustinus, colloquitur: juramentum istud populi animos irritaturum metuit; populo tamen proponit: quod ea conditione ratum habetur, dummodo Pinianus adjiciat, *ut si quando illi ad suscipiendum Clericatum consentire placuisset, nonnisi in ipsa Hipponensi Ecclesia consentiret*, placet additio Piniano, mox displicet, nisi adjunctis tum ab ipso, tum à Melania exceptionibus, quæ populo pér Diaconum propositæ rejiciuntur: conditionem itaque absolutè recipit, coram populo responsum est, Deo gratias: cum verò jam ad subscriptionem veniretur, resistit Melania: postero die Pinianus cum Melania recedit, populi murmur secutum: calumniantur aliqui populum Hipponensem hanc ordinationem ursisse turpissimo appetitu pecuniæ, quod locupletissimus esset Pinianus, calumniam refellit Augustinus, ipsumq; Pinianum suo juramento constringi fusè confirmat. Quomodo verò par istud sanctorum conjugum Hierosolymam peregrinationis causa adierit, ibique seorsum Pinianus, & Melania vitam Monasticam sectati sint, declarant ([a]) acta sanctæ Melaniæ junioris fide dignissima ex Simeone Metaphraste collecta.

(a) Acta S. Melaniæ habentur apud Sur. 31. Decemb.

XI.

XI. Hæc est violentiæ plebis impressionis accurata descriptio, ex qua discimus, 1. clamoribus & minis populum aliquorum ordinationes urgere nonnunquam solitum 2. vitæ interdum periculum intentasse, seu minitatum fuisse: 3. his tumultibus popularibus perditos quosdam sese immiscuisse, qui occasione seditionis ad aliorum damna abuterentur: 4. adeo frequentes hos fuisse tumultus, ut Pinianus Hipponem adire non auderet, nisi fide ab Augustino accepta, quod per vim non ordinaretur: adeo violentos, ut ab Augustino summæ auctoritatis apud suos Episcopo compesci hæc seditio non potuerit. 5. in hisce tumultibus, ultrò citroque populi petitiones, aliorumque responsa significata, idque ordinariè per Diaconum: 6. cum uxorati ad ordinationem petérentur, uxorum consensum expetitum fuisse: 7. Plebem nonnunquam appetitu pecuniæ locupletes viros in Sacerdotes elegisse: licet enim hanc calumniam ab Hipponensi plebe Augustinus propulset, eam tamen apud Alipium, Pinianum, Melaniam opinionem residisse docet, nec abnuit, quin hæc aliquando aliquorum ad Sacerdotium petendorum occasio foret: 8. signum tumultus compositi, & unanimis omnium consensionis fuisse, cum a populo & aliis post pactorum recitationem, *Deo gratias* una voce responderetur. 9. subscriptionibus tamen pacta firmari postea solita. 10. quæ in iis tumultibus promissione, vel juramento sancirentur, ea inviolabiliter Augustinum credidisse servanda.

XII. Huic violentæ ab imprudenti plebe petitioni ad Sacerdotium, aliquam non minus forte mirandam à sanctissimo Episcopo, divino, ur ibi refertur, instinctu,

A impositam ordinationis recipiendæ necessitatem refert Constantius Presbyter pietate & doctrina clarissimus, ideoque fide dignissimus, in vita sancti Germani Antissiodorensis ad sanctum Patientem Lugdunensem, & Censurium Antissiodorensem Episcopos, eorumque jussu conscripta: Ibi enim refert, quomodo sanctum Germanum, cum uxoratus esset, Provinciæ præfecturæ totus addictus nec ingenii satis

B docilis, atque tractabilis videretur, quippe qui sancto suo Episcopo Amatori mortem minatus fuisset, ad Tonsuram tamen, & postea ad Episcopatum invitus tractus sit; vim autem, qua adactus est Tonsuram accipere ita explicat, (d) *Subeunte autem illo Ecclesiam, cum & populus ingredi voluisset, ita eum allocutus est dicens, exonerate filii charissimi, jaculis manus, & arma ab humeris vestris rejicite, &*

(d) Constantius in vita S. Germ. Antiss. cap. 4. apud Sur. 3. Julii.

C *sic domum Dei ingredimini, quoniam hæc domus est orationis, non Martis statio petulantis, illi vero hæc audientes, dicto citius, quidquid chalybis gestabant, forinsecus posuerunt: Tunc beatus Amator videns Germanum illustrissimum nihil oneris truculenti portantem, præcepit Ostiariis Ecclesiæ fores ut claustris arctarent, ipse verò glomerata secum turba Clericorum, atque nobilium, injiciens manus*

D *Germanum apprehendit, & invocato nomine Domini cæsariem ejus capiti detrahens, habitu religionis, rejectis sæcularibus ornamentis, cum promotionis honore induit:* eique electionem ad Pontificatum prædixit, de qua paulo post ita disserit: *Clerici omnes, cunctaque nobilitas, plebs urbana, vel rustica in unam convenere sententiam: Germanum Episcopum una omnium vox postulat: bellum civile indicitur*

tur poteſtati, cujus ſubjectio facilis fuit, cum etiam ab his quos pro ſe paraverat, vinceretur. Suſcepit Sacerdotium invitus, coactus, addictus; ſed repente mutatus ex conjuge mutatur, ſubſtantia diſpenſatur in pauperes, paupertas ambitur. In quo hæc mirare, divinum ſancti Amatoris conſilium: reverentiam populorum erga Epiſcopum, ut ei parerent, & in Germano invito ordinando adjutores ipſi eſſent, qui & Provinciæ ducatu reverendus eſſet, & anteactæ vitæ ſtudiis minimè aptus videretur; vim illatam magiſtratui civili, ut Eccleſiaſticus fieret: divini Sacerdotii efficaciam, ut hominem mutaret, ejuſque conditionem, ut rei uxoriæ, etiam iis qui inviti ordinati eſſent, facultatem adimeret.

§. V.

Exempla eorum qui invidia, vel fraude Epiſcoporum inviti ordinati ſunt.

XIII. Secundi verò generis, eorum nempe qui invidia vel æmulatione Epiſcoporum ad ſuperiorem ordinem promovebantur inviti, ſpecie quidem honoris, ſed occaſione minuendæ eorum poteſtatis, vel dignitatis, exemplum unicum ſufficiet; Honorii Archidiaconi Salonitani, quem à ſuo Epiſcopo ad Sacerdotium invitum promotum graviter ſe ferre ſignificavit ſanctus Gregorius [a] variis ad Epiſcopum Honoratum, Natalem Epiſcopum, Dalmatiæ univerſos præſules, & Antonium Subdiaconum epiſtolis: totam vero hiſtoriam his verbis perſtringit epiſtola iſta poſteriori Antonio Subdiacono cui negotii iſtius ventilandi munus commiſit, quibus ſimilia habet aliis ci-

(a) Gregor. lib. 2. epiſt. 10. ad Honorat. & 20. ad Natalem lib. 2. indict. 10. ep. 14. ad Natalem, 15. ad univerſos Epiſcopos Dalmat. 16. ad Anton. Subdiacon.

A tatis epiſtolis, [b] *Honoratus* inquit, *Archidiaconus Eccleſiæ Salonitanæ, à ſanctæ memoriæ deceſſore meo, miſſa ſupplicatione propoſuerat, ut ab Antiſtite ſuo invitus provehi ad fortioris gradus ordinem contra morem nullatenus cogeretur; hoc enim fieri ſibi non provehendi gratia, ſed cauſa ingratitudinis perhibebat; pro qua re tunc jam ſanctæ memoriæ deceſſor noſter ſcriptis ſuis Natali fratri Coepiſcopoque noſtro interdixerat, ne* B *prædictum Honoratum Archidiaconum invitum proveheret, neve dolorem conceptæ ingratitudinis diutius in corde retineret: cumque & à nobis hæc eidem ſummopere fuerint interdicta, non ſolum mandata Dei negligens, ſed & ſcripta noſtra contemnens, præfatum Archidiaconum quaſi ad fortiorem honorem provehens, conatus eſt arte callida degradare; unde actum eſt, ut eo* C *de Archidiaconatus loco ſummoto alium adſciſceret, qui ejus obtemperare moribus potuiſſet. Quem Honoratum Archidiaconum arbitramur Antiſtiti ſuo aliunde diſplicere non potuiſſe, niſi quod eum vaſa ſacra ſuis dare parentibus prohibebat.* Hanc porrò cauſam ut ſubtili indagatione, id eſt exactè, atque accurate diſcutiat, eidem Antonio mandat, data poteſtate, ut renitentem Epiſcopum pallii hono- D re, vel etiam Communione ſacræ participationis mulctet, eumque, qui in Honorati locum Archidiaconus promoveri conſenſerat, deponat, Honoratum verò reſtituat. Hujus vero jurgii ſemina propter divitiarum Eccleſiæ adminiſtrationem emergebant: cum enim Presbyteris Sacramentorum, Diaconis Eccleſiæ facultatum relicta fuiſſet adminiſtratio, quemadmodum ab Epiſcopis Eccleſiæ utilitati conſulentibus, in-

(b) Idem ep. 16. cit. lib. 2. refertur diſt. 74. c. Honoratus.

(a) Sidon. lib. 4. epist. 15.

dustrii Diaconi (quod de Joanne in Cabilonensem electo testatur (a) Sidonius) *in eo seu gradu, seu ministerio multum retenti propter industriam diu dignitate non poterant augeri, ne potestate possent absolvi*, quam ad administrandas Ecclesiæ facultates habebant: contra verò Episcopis privatis rebus augendis, vel dissipandis publicis incumbentibus, odiosa erat eorum sedulitas, industria, fides, ideoque de iis ad Sacerdotium provehendis cogitabant, ne eos sibi amplius imminentes, vel reprehensores avaritiæ, aut prodigalitatis suæ experirentur: è contra vero Archidiaconi isti quibus administratio facultatum Ecclesiæ majori erat honori, quam dispensatio Sacramentorum, callida se arte degradari querebantur: cum ad fortiorem honorem provehi viderentur. Huc etiam referre poteris aliquos nonnunquam ab Episcopis Presbyteratu auctos, ne ad altiorem dignitatem in Diaconatu constituti assurgerent: refert ver gr. Eulogius (b) Alexandrinus apud Photium, Novatum Archidiaconum à Cornelio Summo Pontifice inter Presbyteros relegatum, ne Episcopus fieret, quod eum res novaturum provideret: cui tamen relationi, ne vera sit, plurima, non hoc tempore discutienda, videntur obstare.

Greg. epist. 14. Natali lib. 2. indict. 10.

(b) Eulogius Alexand. in Biblioth. Photii.

§ VI.

Exempla eorum qui in Clerum, vel Monasterium detrusi sunt, vel sibi metuentes confugerunt.

XIV. Quod pariter non solum ad vitam Monasticam, sed etiam ad Clericalem amplectendam, metus sive ad id consulto incussus, sive

A aliunde arreptus complures adegerit, vel certè ipsis persuaserit, pluribus exemplis docemus. Primoque occurrunt (c) Gallus, & Julianus Apostata fratres, qui Constantino adnitente, quo ipsis imperii spem adimeret ipsi vero annuentes, ut affectati principatus suspicionem excluderent, sacris literis, ab artis dicendi magistris, & à sanctarum literarum Doctoribus ita instituti sunt, ut in numerum Clericorum

B adscriberentur, & libros Ecclesiasticos ac divinos populo perlegerent. Occurrit (d) & Antiochus Patritius ex Eunucho, cujus clara memoria (e) exstat in collectione Codicis Theodosiani, qui delatus postea ad Theodosium Imperatorem, redactus in ordinem inter Clericos professus est. Occurrit & (f) Leonis Isaurici nepos, qui à patre Zenone, ut suo nomine imperaret, ad necem quæsitus, dicitur a qui-

C busdam à matre alium in ejus locum substituente servatus, & occultè postea ordinatus ad tempora usque Justiniani in Clericatu vixisse. Occurrit (g) & Cyrus, qui cum in invidiam Theodosii secundi incurrisset, cum Ethnicus antea fuisset, ad Ecclesiam confugiens Presbyterio initiatus est, ac Smyrnæorum postea Episcopus factus, ut pluribus de eo narrat Nicephorus. Occurrit & Avitus Imperator, qui

D (si sancto Gregorio (h) Turonensi adhibenda fides est, Evagrio, (i) & Nicephoro (k) aliter ejus exitum narrantibus) *cum Romanum ambivisset*, addere possumus, cum etiam obtinuisset *Imperium, luxuriosè agere volens, à Senatoribus ejectus, apud Placentiam urbem Episcopus ordinatur*. Occurrit & (l) Theodosius Heraclii filius, Constantis Imperatoris frater, a quo ob quandam offensam Diaconus con-

(c) Nazianz. orat. 1. in Julian. Sozomenus lib. 5. hist. cap. 2. & alii.

(d) Suidas in Antiocho.

(e) Novell. lib. 1. de Cod. Theod. auctorib. tit. 1.

(f) Ado Vienn. in Chronico. Marianus Scotus in Chronico. Rodericus Sanctius hist. Hispaniçæ parte 2. c. 10.

(g) Nicephor. lib. 4. cap. 46. Vide etiam Suidam in Cyro, & Metaphrast. ac Surium in vita Danielis Stylitæ 11. Decemb.

(h) Greg. Turo lib. 2. histor. Franc. cap. 11.

(i) Evagrius lib. 2. cap. 7.

(k) Nicephor. lib. 15. cap. 11.

(l) Theophan. & Cedrenus in Constante.

consecrari jussus est, in quo ordine cum aliquo tempore ministrasset, occisus in habitu Diaconi cum fratri se crebro exhiberet, horrorem sæpius & pavorem injecit. Occurrit & Chararicus (a) Princeps Francus, qui cum Clodovæo Francorum Regi invictissimo contra Siagrium pugnanti auxilio esse deberet, & maxima perfidia se certamini subtraxisset, ut spectator fieret, Presbyter creari à Clodovæo jussus est, & filius ejus Diaconus ordinari. Occurrit & (b) Maclianus ex familia Comitum minoris Britanniæ, qui cum mortuum se simulasset, ut fratris ad necem eum inquirentis diligentiam eluderet, tum tonsuratus, & Episcopus factus est, sed mortuo fratre cum apostatasset excommunicatus est.

XV. Nec omittendus (c) S. Clodoaldus filius Clodomiri Francorum Regis, qui fratribus suis à Regibus patruis interfectis, quo imminentem sibi cædem effugeret, curasse se Clericum attonderi dicitur, & postea Presbyter Ecclesiæ Parisiensis factus, vitæ sanctitatis, & miraculorum gloria clarus effloruit. Similiter (d) Merovæus Chilperici Francorum Regis filius, Chlotarii nepos, ob incestum connubium Brunichildis, à patre tonsurari jussus est, posteaque Presbyter factus, relegatus in Monasterium, & inde fugiens mori tandem compulsus est. Theodobertus (e) vero Francorum Rex victus à Theodorico fratre, suorumque proditione captus, ductusque ad Brunichildem aviam, quæ Theodorico favebat, ejusdem suasu Clericus factus est, postea tamen occidi jussus. Joannes (f) quoque Patritius Cappadox, qui primarium locum apud Justinianum obtinuerat, & prætorii Præfectura functus, ac Consu-

(a) Aimoinus de gestis Francorum lib. 1. cap. 23. & Greg. Turon. lib. 2. hist. cap. 41.

(b) Idem lib. 4. hist. cap. 4.

(c) Greg. Turon. lib. 3. hist. Franc. cap. 6. Sigebertus ad annum 531. & Breviarium Parisiens. in ejus festo 7. Septemb.

(d) Greg. Tur. lib. 5. histor. Franc. fusè.

(e) Jonas sui temporis scriptor in rebus gestis S. Columbani.

(f) Procop. lib. 1. de bello Persico.

A lis ordinarii dignitate ornatus fuerat, ob suspicionem regni attentati, in cujus spem ex falsa cujusdam prædictione devenisse credebatur, cum magistratu exutus, bonis spoliatus, Cizicum in exilium missus fuisset, tandem, ut suæ vitæ consuleret, Sacerdotium ad sui præsidium assumpsit. Priscus (g) pariter Phocæ gener, Cappadociæ ab Heraclio præfectus, cum nova moliri comperiretur, ex Senatus
B sententia Clericus factus est, in exilium pulsus. Sic etiam Ebroinum (h) majorem Regiæ Francorum domus, quod Theodorico favisset, ac Clotario necnon & ipsum Theodoricum Francorum Regem, Clotarii tertii filium, in Luxoviensi Cœnobio Monachos profiteri coëgit Childericus; quam postea injuriam, Childerico mortuo, Ebroinus in Childerici amicos, & consiliarios severissimè ultus est. Sic (i)
C Childericus ex prosapia Merovingiorum Francorum Rex ultimus, à Pipino Caroli Martelli filio regno spoliatus, monasticam vitam amplecti coactus. Sic (k) Leuvigildus Gothorum Rex in Hispania Audicam Suevorum tyrannum, qui & ipse Euburicum Ariamiri filium, ac in regno prædecessorem in Monasterium incluserat, similia pati coëgit, quæ fecerat, dum eum attonderi præcipit abdicata purpura,
D & relicto regiæ majestatis sceptro. Sic (l) Tolganem Regem Hispaniæ propter pueritiæ levitatem ad Ecclesiasticos ordines redactum refert Sigebertus in Chronico, cui tamen fidem non videtur adhibere Joannes Vasæus. Sic (m) Taxilo majestatis in Carolum magnum reus, in Monachum cum filio attonsus est. Sic Conradus & Rudolphus Judith Imperatricis Ludovici pii Imperatoris conjugis fratres attonsi in

(g) Auctor appendicis ad Greg. Turon. Acta S. Philiberti Abbatis & alii historici passim.

(h) Auctores omnes Franc.

(i) Isidorus in Chron. Goth.

(k) Sigeb. ad ann. 684. Io Vas. ad ann. 641.

(l) Aldericus Benedictinus in ann. Franc. ad annum 788. Sigebertus in chron. & alii passim.

(m) Theganus in gestis Ludovici pii

Monasterium mittuntur, à filiis Ludovici necnon Jesse Ambianensi, & aliis Antistitibus cum eis conspirantibus. Plura ejusmodi alia sunt exempla præsertim eorum qui in pœnam alicujus delicti in Monasterium detrudebantur, quod antiquitus usitatissimum erat, ut patet ex Conciliis Agathensi ([a]) Epaunensi, ([b]) Toletano ([c]) quarto, 6. ([d]) & 8. ([e]) Antissiodorensi, ([f]) & aliis passim; itemque ex Gregorii ([g]) magni, Stephani, ([h]) Zachariæ, ([i]) Alexandri ([k]) tertii, Innocentii ([l]) tertii, & Gregorii ([m]) noni responsis, quorum auctoritate patet Ecclesiam probasse aliquando, ut in Monasterium inviti nonnunquam rejicerentur, cum nullo aut Conciliorum, aut SS. Pontificum, vel Patrum Decreto, vel testimonio abusus ille probatus fuerit, ut inviti ad Clerum, pœnitentiæ causa, vel asyli confugerent: qua de re fusius infrà.

(a) Agath. cap. 50.
(b) Epaun. c. 22.
(c) Tolet. 4. c. 13. & 44.
(d) Tolet. can. 7.
(e) Octavum c. 3. & 7.
(f) Antisiod. c. 16.
(g) Greg. 1. lib. 2. indict. 1. epist. 27. & lib. 1. epist. 42. Petro Subd. & lib. 11. ep. 50. Joanni Defensori.
(h) Stephanus 5. Hastulpho 33. q. 2. c. admonere.
(i) Zacharias ad Bonifac. epist. 11.
(k) Alexand. 3. cap. Clerici, de excessibus prælat.
(l) Innocent. 3. cap. inter, de purgatione canonica, & cap. ut famæ, de sententia excomm.
(m) Greg. 9. cap. gaudemus, de conversione conjugatorum.

§. VII.

An qui Sacerdotium refugiunt ex humilitate, compelli possint ordinari.

XVI. Porrò de tribus istis generibus invitorum, ut ea palam enuntiem, quæ sentio, in priori maximè sistendum existimo, circa quod nempe gravior difficultas versatur, utrum qui Sacerdotio dignus judicatus fuerit, si Sacerdotium ex humilitate refugiat, invitus ad ipsum trahi possit. Hinc enim, quod ad Sacerdotium suscipiendum cogi queat, tum Gregorii ([n]) magni, & Leonis ([o]) atque Anthemii Imperatorum decreta supra citata quibus invitorum ordinatio præ cæteris probatur, id suadent: tum Concilii ([p]) Carthaginensis concessio, qua potestas datur Episcopis ut renitentes etiam Clericos, ad altiores Ecclesiasticos gradus promoveant: tum etiam id suadetur, ex eo quod Canonibus Ecclesiasticis contra Clericos promoveri nolentes variæ pœnæ statutæ sint: quas proinde in arbitrio est Episcoporum, ut eas, si ita placeat, renovent, & sic ad ordinationem aliquem cogant: tum quia Augustinus ([q]) id ipsum ostendit, Donatum enim, cum esset captus à Christianis, & ad schisma ejurandum cogeretur, objicientem, quod nemo ad bonum cogi debeat, ex eo refellit, quod ad Episcopatus multi cogerentur, idque laudabile & honestum haberetur: hæc sunt Augustini verba, *Sed neque hoc putas fieri tibi debuisse, quia neminem existimas cogendum esse ad bonum. Attende quid dixerit Apostolus. qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat & tamen tam multi, ut Episcopatum suscipiant, tenentur, inviti perducuntur, includuntur, custodiuntur, patiuntur quæ nolunt, donec adsit eis voluntas suscipiendi operis boni: Quanto magis vos ab errore pernicioso, in quo vobis inimici estis, trahendi estis, & perducendi ad veritatem, &c.* Item objicienti eidem Donato liberi arbitrii potestatem, eandem ad Episcopatus susceptionem usitatam coactionem opponit hoc modo, *Dicis Deum dedisse liberum arbitrium, ideo non debere cogi hominem, nec ad bonum? quare ergo illi, de quibus supra dixi, coguntur ad bonum? Attende ergo, quod considerare non vis: ideo voluntas bona misericorditer impenditur, ut mala voluntas hominis dirigatur; nam quis nesciat, nec damnari hominem nisi merito malæ voluntatis, nec liberari nisi bonam habuerit voluntatem?*

(n) Greg. epist. 110. lib. 7.
(o) Leo & Anth. l. quemquam, C. de Episco. & Cler.
(p) Cartag. Græc. coll. c. 31. c. si qui, c. placuit, c. consulit, dist. 74.
(q) Augustinus epist. 204. Donato p is. schism. habetur 23. q. 4. c. displicet.

tatem? non tamen ideo qui diliguntur, malæ suæ voluntati impune & crudeliter permittendi sunt: sed ubi potestas datur, & a malo prohibendi, & ad bonum cogendi. Hoc autem pluribus ex sacra Scriptura petitis exemplis, & auctoritatibus probat licere, nempe liberum arbitrium ad bonum castigatione inflicta movere, nec suæ semper relinquendum esse potestati. Ex quo & objectio, quæ contra coactionem bonorum ad Sacerdotium amplectendum fieri licitam proponi solet, refellitur, contraria sententia confirmatur. Etenim si non obstante arbitrii nostri libertate licet aliquos ad bonum impellere, & à malo avertere: annon ad Episcopatum, qui bonum opus est, probatos cogere licebit, maximè cum ij, ut postea dicetur, absque crimine suam operam Ecclesiæ utilem denegare non possint, impactumque Sacerdotium refugere nequeant?

XVII. E contrario vero, quod ad Sacerdotium nemo invitus trahi possit, pluribus demonstrari potest: Primo enim legibus (a) civilibus vetitum videtur, ne invitis honores conferantur: ideoque nec Ecclesiastici honores invitis videntur conferri debere, Secundo, quia involuntarias electiones apertè reprobare videtur Nazianzenus, (b) qui ὐδὲ χρησιμώτερον τῶν ἐχόντας ἐχόντων ἄρχειν, ὐδὲ ἀσφαλέστερον, *Nec conducibilius, nec tutius*, asserit, *quam, ut volentes volentibus præsint; quandoquidem, inquit, neminem vi duci vult lex nostra, coacteque, ac non sponte gubernari: hoc enim modo ne alia quidem imperia contineri, ac conservari possunt, quod ita natura comparatum sit, ut quicquid vi tenetur, accepta occasione statim in libertatem se asserat, nedum nostrum non dicam imperium, sed magisterium, quod nulla re æque ac voluntatis libertate conservatur; volentium enim non coactorum pietatis Sacramentum est*. Tertio, (c) Concilium Aurelianense tertium expresse prohibere videtur ordinationem inviti, cum nempe Episcopum puniat invitos ordinantem, *Episcopus*, inquit, *qui invitum, aut reclamantem præsumpserit ordinare, annali pœnitentiæ subditus Missas facere non præsumat*. Quarto, quia Concilium (d) Moguntiachum sub Carolo magno, eorum quidem ordinationes ratas habet, qui sive in Canonico, sive in Monachico ordine inviti sunt ordinati: *Deinceps vero cavendum*, statuit, *ut nullus tondeatur sine legitima ætate, & spontanea voluntate*. Quinto, quia S. (e) Gregorius invitos ad Sacerdotium negat esse promovendos, imo nec (f) Cosmæ cujusdam, qui in Ecclesia Syracusana factus fuerat Subdiaconus, postea verò in possessione Juliana dicta, ad Presbyteratum translatus, tristitia & loci qualitate afflictus fuerat ordinationem æquam existimat, eumque nisi ex justa causa ob culpam in eum Antistites exasperatus fuerit, reducendum in Ecclesiam Syracusanam, in eaque Presbyterum constituendum judicat. Sexto, quia (g) Symmachus Papa seu Simplicius Joanni Episcopo Ravennati scribens inviti ordinationem apertè improbat, *denuntiamus autem*, inquit, *quod si post hæc quidquam tale præsumpseris, & aliquem seu Episcopum, seu Presbyterum, seu Diacunum invitum facere forte credideris, ordinationes tibi Ravennatis Ecclesiæ, vel Æmiliensis noveris auferendas*. Septimo, quia, ut ad rem argu-

(a) Lege 1. §. ultimo ff. de decurionibus, & l. 2. C. eod.

(b) Nazianz. orat. 1. ad patrem suum, cum ei curam Ecclesiæ Nazianzenæ commisisset Idem ib. d.

ἐπειδὴ μὴ πρὸς βίαν ἄγειν, τὸ ἡμέτερον νόμος, μηδὲ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως. τοῦτο μὲν γὰρ ὅτι ἂν ἄλλην ἀρχὴν συστήσειν (ἅπερ δὴ φιλεῖ τὰ βίᾳ κρατούμενα, ἐλευθερίαν καιροῦ λαβόμενον) ταὶ γε ἡμετέραν, οὐκ ἀρχὴν, ἀλλὰ παιδαγωγίαν, καὶ πάντων μάλιστα σωτηρεῖ τὸ ἑκούσιον. βουλομένων γὰρ οὐ τυραννουμένων τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον.

(c) Au. el. 3. c. 7.

(d) Mog. c. 13.

(e) Greg. lib. 1. epist. 19. & lib. 2. ind. 10. epist. 16. & alibi.

(f) Idem lib. 11. ep. 24. Joan. Syracus.

(g) Sym. ep. 2. Joan. Rau. Habetur c. ubi ista, dist. dist. 74.

argumentatur Juo ([a]) Carnotensis Episcopus, *Leges sæculi* ([b]) *dissentiente filio familias sub ejus nomine sponsalia fieri non permittunt, quantomagis in sponsalibus Ecclesiæ id observari convenit, in quibus nisi syncera subveniat charitas, quid boni est quod per angariam facere possit, sive seipsum ad martyrium exponendo, humana imbecillitas? Nemo enim* ([c]) *invitus bonum facit, etiamsi bonum est quod facit. Unde nos admonet Spiritus sanctus in* ([d]) *Cantico Canticorum, Adiuro vos filiæ Jerusalem, nolite suscitare dilectam, neque evigilare, donec ipsa velit:* ex quibus ita concludit, *ne igitur nostro Jacob* ([e]) *amanti Rachel, nocte supponatis, Liam, nisi forte* ([f]) *Rachel mandragoras primogeniti Liæ concupiscat, & hac mercede conductum Jacob cum Lia dormire permittat, tali enim ordine posset de tali copula merces boni operis provenire, & fortitudo, quæ plurimum necessaria est omni regimini, ad tolerandos ejusdem regiminis labores exuberare.*

XVIII. Quibus omnibus addere licet Christianorum Imperatorum non minimæ auctoritatis ac ponderis antiquam constitutionem huic sententiæ faventem: Nam inviti ordinationem haud dubiè ex sensu Ecclesiæ, & Episcoporum, qui tunc florebant, & ab Imperatoribus in rebus sacris ordinandis consulebantur, vetant ([g]) Leo, & Majorianus Imperatores edicto ad Ricimerum Præfectum prætorio, *Quia*, inquiunt, *quamlibet sanctum onus ut volentibus patimur imponi, ita ab invitis jubemus arceri: nonnullorum enim persuasio Sacerdotum reluctantibus onus istud imponit, ut improbitas mentis violentiæ intercedentis offensa; ad*
A *odium piæ religionis instituat: eo ergo*, subdunt, *licentiam hujus præsumptionis excludimus, ut si quispiam probatus fuerit vi coactus, sub contumelia publica, Clericatus officiis successisse, spontaneis accusatoribus, vel ipse voluerit allegare perpessam licentiam, commodemus apud judices competentes hujusmodi admissa damnare: ut si inter leges objecta constiterint, decem libras auri Archidiaconus co-*
B *gatur inferre ei, qui pertulerit ex solido: dehinc si ille desistit, accusatoris censibus, & civitatis ordini profuturas: illo suæ reddito voluntati, qui coactus non potuit consecrari, & quia ab hujusmodi ausu avertendo, nec Episcopum convenit esse alienum, ad Apostolicæ sedis devocetur Antistitem: in illa reverendissima sede notam illicitæ præsumptionis incurrat.* In quo proinde edicto hæc notamus,
C licentiam tum ei qui ordinatus est invitus, conquerendi, tum aliis accusandi concessam: restitutionem in integrum ordinati permissam: mulctam Archidiacono indicendam, qui invitum obtulerit ordinandum: Episcopo qui consecraverit, diem coram Apostolicæ sedis Præsule dicendam: istam tamen legem in ordinationibus solum Presbyterorum, & ad inferiores Presbyteratus ordines, non ad Episcopatum valere,
D subindicant prædicti Imperatores, qui, *si quis Episcopus fuerit invitus ordinatus, hanc consecrationem, nulla accusatione violari permittere se profitentur:* tum quod, ni fallor, insolitum magis videretur, & indecens, Episcopum in ordinem inferiorem dejicere: tum quod cum pauci sint digni Episcopali gradu, visum fuerit non iniquum, eos, qui digni eo fastigio haberentur, etiam invitos ad ipsum pro-

(a) Juo ep. 176. Pasch. summ. Pont. cui similia habet ep. 178. Stephano Com.

(b) Lege 12. C. de nuptiis & l. 11. ff. de ritu nup.

(c) Can. præsens 20. quæst. 3.

(d) Cant. 2.

(e) Genes. 29.

(f) Genes. 30.

(g) Novella Leonis, & Maioriani, ne quis invitus Clericus ordinetur, inter additas C. Theodos.

provehere. Simplicius tamen Papa (a) referente Gregorio ſeptimo, quadrageſimum nonum Gregorium Mutinenſem Epiſcopum Suffraganeum à ditione ejuſdem Archiepiſcopi penitus abſolvit, quia Mutinenſi Eccleſiæ invitum addixerat: non inultum eſſe volens, ſi quis vel Epiſcopum invitum ordinarit.

(a) Apolog. Greg. 7. pro decretis ſuis cap. 23.

XIX. Hæc autem pro utraque parte argumenta facilè diſſolvuntur, & contrariæ prima fronte opiniones inter ſe minimo negotio conciliantur, his adhibitis diſtinctionibus. Primo ſi quidem dicendum eſt, neminem ordinandum eſſe, qui obfirmata voluntate ordinationi reſiſtit, quamvis fortè aliquis, qui initio reſtiterit, induci poſſit, ut ordinationem velit, quam antea nolebat; docuimus ſiquidem ſuperius conſenſum ad ordinationem omnino neceſſarium eſſe. Idque Concilii (b) Aurelianenſis tertii Canon apertè demonſtrat. Secundo, nec dubium eſt, quin alicui primo renitenti ordinatio efficaci ratione, & oratione perſuaderi poſſit, adeo ut convictus aliquis ordinationi conſentiat, cui antea toto conatu diſſentiebat. Quis enim non æquum cenſeat, eos Eccleſiæ laboranti medicos accreſcere, qui ejus ægritudinem curent? quis non rationi conſentaneum ducat, eis Sacerdotium efficaci ratione perſuadere, qui populorum ſaluti prævideantur utiles, & toti Clericali ordini futuri ornamento? talis verbi gratia oratio Athanaſii (c) ad Dracontium, qua eum è ſolitudine ad paſtorale munus renuentem evocat; talis Auguſtini (d) ad Eudoxium Caprariæ Abbatem, qua ab otioſo monaſtico ad Eccleſiaſticum miniſterium vocatum obedire perſuadet: hac præſertim ratione Epiphanius (e) Paulinianum flexit, ut Sacerdotium ſubiret, Gregorius (f) pater Nazianzenum, & alii communiter alios. Tertio, nec unquam putandum eſt prohibitum Epiſcopis, ut Clericos ſuos vel præmiis ad ordinationem allicerent, vel pœnis à jure contra renitentes ſtatutis cogerent: executio ſiquidem Canonum ipſis committitur, & ipſorum providentiæ relinquitur, ut Eccleſiæ bono conſulant, ordinemque in Eccleſia præſcriptum cuſtodiendum curent: quare ipſorum eſt verbi gratia, eos qui dignitatibus Eccleſiaſticis fruuntur, quibus jura aliquem ordinem adnexum volunt, ad eum ordinem ſuſcipiendum ſuſpenſionis, vel privationis dignitatis, prout jura ſtatuerint, inflictione cogere; prærogativas Clericis adimere, quæ ſolis ordinatis debentur; minores majoribus ſecundum (g) Gelaſii, & (h) Agathenſis Concilii conſtitutum præferre, ſi ordinari renuerint: imo ſi (i) Gloſſæ credimus, Clericos ſuos, ubi Eccleſiæ neceſſitas urgeat, etiam ſuſpenſionis ab officio, proindeque & à beneficio (quod nempe (k) propter officium datur, quo ideo ſubſtracto intelligitur quoque ſubſtractum) ſententia compellere: quod ſcilicet vendicare ſibi poteſt Epiſcopus auctoritate Concilii (l) Carthaginenſis ſuperius prolata: idque etiam ſuadet ratio: etenim ea debet eſſe Epiſcopi poteſtas in Clericos ſuos, qua Eccleſiæ ſuæ neceſſitatibus providere poſſit. Si ergo Preſbyteris verbi gratia careat, quidni aptos Preſbyteratui Clericos ad eum ordinem etiam per ſuſpenſionem officii, vel beneficii compellat? quam ſcilicet pœnam (m) Canones in Clericos Epiſcopo ordinare volenti inobedientes decernunt: nec poteſtas iſta Canonibus firmata, deſuetudine, contrariiſve ſtatutis abrogata

A B C D

(b) Conc. Aurel. 3. ſupra.

(c) Athan. epi. ad Dracon.

(d) Aug. epiſt. 81. ad Eudox.

(e) Ephip. epiſt. ad Joan. Hieroſoly.

(f) Greg. Naz. orat. 1.

(g) Gelaſ. Victorii Epiſc. alias Alex c. ult. diſt. 74.

(h) Agath. c. 23.

(i) Gloſſ. v. quæritur diſt. 74.

(k) 81. diſt. c. ſi quis amodo.

(l) Conc. Carthag. ſupra c. 31.

(m) c. ſi qui, & c. placuit, diſt. 74.

gata censenda est, desuetudinem enim allegare eo in casu vix possumus; cum enim casus iste rarus sit, nec satis unicuique liqueat, quandonam Ecclesiæ necessitas aliquorum ordinationem exigat, vix dicere possumus desuevisse Episcopos uti eo jure, quo urgente Ecclesiæ necessitate fruuntur ad invitos ad ordinationem compellendos; nec contrariis statutis potestas ista Episcopis adempta dici potest; quę enim tanquam contraria decreta á nobis allata sunt, ex Concilio Aurelianensi (a) tertio, & (b) Simplicio Papa, ea Canonici (c) juris Glossa ita interpretatur, ut illas ordinationes tantum vetitas hisce Canonibus velit, quæ causa odii, vel ingratitudinis fiunt, nulla impellente Ecclesiæ necessitate, vel utilitate, de iisque solum intelligendum esse Simplicii saltem decretum verba ipsa epistolæ ejusdem apertè demonstrant, *Ubi*, inquit, *ista didicisti, quæ in fratrem, & Coepiscopum nostrum Gregorium non dilectione, sed invidia perpetrasti? quem inexcusabili violentia pertrahi ad te passus es, atque vexari, ut & honorem tantum non per animi tranquillitatem, sed per amentiam, sicut dicendum est, irrogares.*

(a) Aurel. 3. supra.
(b) Symmach. & Simpl. supra.
(c) Glossa verb. quæritur dist. 74.

XX. Quarto censemus contra prædictam Glossam, si sola Ecclesiæ utilitas, non autem necessitas postulet, non licere jam Episcopo, sed soli Summo Pontifici jus esse, Clericos, quos ad ordinationem superiorem nulla jura adstringunt, vel laicos, sive absoluto imperio, sive depositionis, vel suspensionis Ecclesiasticæ, vel privationis beneficii, aut excommunicationis comminatione, ad ordinationem compellere, eosdemque ad eam invitos adducere. Eam enim potestatem nequaquam videntur ipsis jura tribuere, & si quam dederint, Concilium (d) Aurelianense tertium citatum, & contraria consuetudo videntur ademisse: ubi enim jam observatur, ut vel Laicos, vel Clericos Ecclesiæ utiles futuri judicentur, Episcopus ad ordines invitos trahat? antiquitus quidem id observatum credimus, sed à pluribus non annis solum, sed sæculis id omnino in usu non fuisse (cum tamen casus iste non adeo rarus videri possit) experimento, & aliorum relatione didicimus. Jam vero à tempore Juonis Carnotensis hæc opinio percrebuerat, soli hoc Summo Pontifici, propter amplitudinem potestatis concessum fuisse: proindeque Clero Dolensis Ecclesię, & Stephano Comiti rescribens Juo, in causa Wlgrini Ecclesiæ Carnotensis Cancellarii, qui invitus, renitensque in Episcopum Dolensem electus fuerat, eos ad Papam remittit, (e) *Si ergo*, inquit, *studia vestra mutare non vultis, si in aliam personam deliberatione vestra declinare non vultis, non à nobis, sed à Summo Pontifice est quærendum, cui concessum est invitos ad hæc officia cogere, & de volentibus, & de nolentibus Ecclesiæ Dei Pontifices ordinare.* Nec immerito id Pontifici Summo reservatum est, cum enim periculosæ plenum opus aleæ videatur, eum ad Superiores ordines cogere, qui se fortè vel ineptum officio, vel ordine indignum, vel etiam impedimento aliquo irretitum agnoscens, ordinationem refugit: consentaneum sanè est, ut soli Ecclesiæ Catholicæ supremo moderatori, qui & majore pro dignitate divino lumine illustrari pie creditur, & ad omnes censuras, atque impedimenta omnia Canonica auferenda liberam habet potestatem, auctoritas ista refer-

(d) Conc. Aurel. 3. supra.
(e) Juo ep. 178.

servetur: maximè cum & Concilium Aurelianense citatum, & Gregorius Magnus pluribus locis à nobis superius relatis, & alii Summi Pontifices invitorum ordinationem reprobasse videantur: quibus statutis inferioribus Episcopis parere necessum est, eorumque potestas limitata & restricta est.

XXI. Olim tamen Episcopos Clericis suis ordinationem imperandi potestatem habuisse passim credebatur: hæc siquidem Nazianzeni (a) videtur fuisse sententia, qui quamvis Episcopatus onera accuratè pensasset, ejus tamen administrationem, jubente Patre Nazianzenæ Ecclesiæ Episcopo, suscipere se debere putavit, ne inobedientiæ criminis reus esset. Hæc (b) Augustini, qui in Valerium Episcopum suum ita se affectum scribit, ut ipsam Episcopatus curam imponentem, *nec pro lucro animæ suæ offendere audere* testetur. Hæc (c) Gaudentii Brixiani qui de sua ordinatione sic ait, *sed beatus Pater Ambrosius cæterique venerandi Antistites Sacramento, quo temerè nos ipsos obligastis, adstricti, tales ad me epistolas cum vestra legatione miserunt, ut sine damno animæ meæ ultro jam resistere non valerem: cui ab Orientalibus quoque Episcopis, nisi meum ad vos reditum pollicerer: salutaris quoque communio negaretur*. Hæc tandem Patrum priorum Ecclesiæ sæculorum mens fuisse videtur, quibus sæculis, & Episcopi Clericis suis ordinationem audacter imperabant, & Ecclesiastica officia renuentibus absque ullo scrupulo necessitatem ea recipiendi injiciebant, ipsique Clerici imperantibus reluctari piaculum ducebant. Unde & Gregorius non tam Honorati ordinationem coactam improbavit, quam Episcopi inobedientiam, & turpem calliditatem, atque ingratitudinem, de qua proinde exactè inquirendum mandat. At jam laxior est Clericorum erga Episcopos suos obedientia, & relaxatis Ecclesiasticæ disciplinæ repagulis, Episcopalis dignitatis veneratio imminuta, & sanctioris Episcoporum Imperii hebetatus est vigor, quo tamen, consentientibus, & coagulatis omnibus Ecclesiæ membris, Ecclesia ipsa vigebat.

(a) Nazianz. orat. 1. n. 179. circa finem.

(b) Augustinus epist. 148. Valerio

(c) Gaud. tract. primo die ordin. to. 2. Bibliot. PP.

XXII. Quintò, dicimus tamen eum cui Episcopus ordinationem non solum suaserit, sed etiam injunxerit, malè agere, si indignus, vel ineptus, vel impedimento Ecclesiastico irretitus ad ordines accedat: neque enim Episcopi imperium seu jussio impedit, quin ordinationi injuria inferatur, sacrilegiumque committatur, si ab indigno, vel inepto ordinatio suscipiatur: expressa vero hæc est (d) Chrysostomi sententia in iis de Sacerdotio libris, in quibus cum Basilio colloquens introducitur: cum enim Basilium introduxisset eos arguentem, qui minus idonei sponte ad Sacerdotium accederent, illos vero excusantem, qui impares huic oneri ad illud subeundum cogerentur. Respondet ipse, id quidem se optare ita se habere, secus tamen sentiendum esse: idque probat tum exemplo (e) Saulis, qui licet ad regnum nihil tale cogitans raptus esset, severè tamen à Deo punitus est, quod in ejus administratione deliquisset: tum exemplo Heli (f) qui quamvis nec ambitiosè, nec studiosè dignitatem Sacerdotalem ambivisset, sed descendentem à majorum origine refutare non posset; idem tamen liberorum suorum petulantiæ non mediocres pœnas dedit: deinde exemplo Aaron, (g)

(d) Chrysost. de Sacerd. lib. 4. c. 1.

(e) 1. Regum 9.

(f) 1. Regum 4.

(g) Exod. 32.

de quo tam multa cum Mose Deus verba fecit, qui quod populi insaniæ unus non restitisset, parum abfuit quin periret, nisi fratris patrocinium Dei iram avertisset: denique exemplo (a) Mosis, qui licet invitus ad populi Isaelitici præfecturam assumptus; tamen cum (b) ad aquam peccavisset, non eum assiduæ istius dominatus recusationes apud Deum excusarunt, aut tutatæ sunt, quin in delicti pœnam ab ingressu terræ promissæ arceretur: ex quibus exemplis ita concludit, (c) *vides, ut jam nulla peccatorum excusatio relicta sit, non solum iis qui rapiunt, sed ne iis quidem qui alieno studio huc evehuntur, &c.* Ratio autem est, quia vel impedimentum amoliri debent, antequam onus impactum subeant, & se cum divina gratia dignos præstare; vel certé impedimentum secreto Antistiti urgenti revelare, vel temerè imperanti reluctari, quoquomodo enim divinæ legis indignum ab ordinatione arcentis major est auctoritas, quam cujusvis hominis imperantis.

(a) Exod.4.

(b) Num.11.

(c) Chrys. ibid.

ὁρᾷς ὡς οὐ τοῖς ἁρπάζουσι μόνον, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐκ τῆς τῶν ἑτέρων σπουδῆς ἐπὶ τοῦτο ἐρχομένοις, λείπεταί τις ἐν οἷς ἂν πταίσωσιν ἀπολογία.

§. VIII.

Neque ex odio, vel invidia, neque metu, vel in pœnam aliquam ad ordines compellendos.

XXIII. Quod ad secundum ordinationum coactarum genus spectat, satis manifestè ejusmodi ordinationes ex fine illicito ordinantium, & modo quo ad suam cupiditatem explendam, vel exsatiandum odium sacro imperio abutuntur, damnandas eas ac reprobandas esse appaet; quas proinde Gregorius (d) magnus *semina jurgiorum* ritè vocavit, easque hac ratione tanquam injustas notavit, *quod uno eodemque tempore una persona nolens ad* superiorem, verbi gratia *Sacerdotii ordinem provehitur, quæ tanquam immerita ab* inferiori, verbi gratia *Diaconatus officio removetur*: in quam proinde injustitiam hæc verba subjungit, *& sicut justum est, ut nemo crescere compellatur invitus: ita censendum puto similiter, ne quisquam insons ab ordinis sui ministerio dejiciatur injustè.*

(d) Greg. lib.1. Natali Episc. Salon. epist.19.

XXIV. Quod ad tertium denique attinet, manifestè liquet peccari in Sacerdotii excellentem statum, si in peccati pœnam aliquis ad illum suscipiendum cogatur, à quo nempe tot Canonibus (e) Ecclesiasticis pœnitentes arcentur; qui virtutis remuneratio, non autem peccatorum expiatio, vel purgatio censeri debet. Neque etiam eos à peccato immunes esse, qui vel ad Ecclesiasticum statum violenter aliquos adigunt, quo sæcularium negotiorum administrationem ipsis aufertur, vel eo solum fine suscipiunt, ut se minus suspectos reddant: utrique enim Sacerdotii dignitatem dejiciunt, & in prophanos fines traducunt: perversoque ordine divina humanis subjiciunt, efficiuntque, ut sacra prophanis deserviant, quæ supra omne terrenarum rerum commercium esse, nec nisi divino spiritu attingi deberent. Adde, quod ea ratione sacrosancta dignitas periculo exponatur, ne ab invitis ordinatis sacrilega temeritate polluatur, vel saltem minus rectè administretur: vix enim accidit, ut qui humano motu coactus dignitatem divinam suscipit, eam rité gerat, & ex Ecclesiæ præscripto: quæ causa etiam movit Manuelem (f) Comnenum Impera-to-

(e) Nicen. can.10 Carth.4 c.63. Tol.1. c.2. Agath. cap.43. Arel.3. cap.3. Aurel 3 cap.6. Epaun. can.4. Gerund. cap 91. Tolet.4. cap.18. & 53. Cabil. in epi. Synodal. Tolet.13. cap.10. Atha. epist. ad Rufin. post princip., & Summi Pontifices pleriq.

(f) Manuelis Comneni Novella.8. de homicidis voluntarlis, initio Const. Imperat. tum corpori iuris, tum Cod. IurisGræcoRom. lib.1. inserta.

torem, ut ne quidem ad monachatum pœnitentiæ causa aliquem detrudi permiserit. *Si enim*, inquit, *eum qui sua sponte ad tonsuram accedit, non eo ipso statim admittit canonica subtilitas, sed ei sufficiente tempore attributo & per ipsum mente ejus, firma sit, an instabilis, sed ei sufficiente tempore attributo, & per ipsum mente ejus, firma sit, an instabilis, examinata: siquidem hominem invenerit in eo quod primum habuit proposito perseverantem, & monastico habitu, & corporis mortificatione se impigrè præparantem, boni quoque operis, ei adfert complementum, eo in monasticam institutionem, statumque suscepto: quomodo non fuerit à ratione alienum, & à legibus spiritalibus dissidens aliquem necessario tondere, eumque homicidam, quem Deus eousque reliquit, ut etiam manus fraterno sanguine pollueret? timendum est enim ne invitus vitam angelicam ingressus, eaque vi suscepta, venerando habitu in ludibrium utatur: homines enim leviores quum in dementiam inciderunt, pessimas & perversissimas actiones suaptè natura aggrediuntur.* Quæ ratio præsertim militat contra coactas ad Clericatum promotiones, cum longe majori Clericatus supra monachatum veneratione semper habitus fuerit: cum hic acquirendæ perfectionis schola sit, ille docendæ cathedra: hic perficiendorum status, ille perfectorum: hic pænitentium, ille doctorum: hic ad mortificationis opera, ([a]) & *corporalem*, ut vocat Apostolus, *exercitationem* quæ *ad modicum prodest*, ille ad divina mysteria, quæ animas vivificant, præsertim ordinetur; hic ad privatam vitam componendam, ille ad publicum officium & magistratum gerendum referatur. Itaque Clericali ordini, divinis ministeriis, ac Sacramentis injuria inferetur, si ad ea imperiti, vel malè affecti assumantur; nec ferendum est non diligenter discussis eorum vita, moribus, ingenio, aptitudine, illos ad Sacerdotium amplectendum cogi, de quorum præsertim pia voluntate nullum probabile argumentum duci possit, cujus in ordinibus suscipiendis rectæ intentionis nullum legitimum indicium sit: quin potius quos probabiliter suspicari possumus, humanis solum rationibus ad ordinationem duci. Huc etiam referas ([b]) Tridentinæ Synodi sanctionem, quæ eos à prima tonsura removet, quos probabilis conjectura fuerit sæcularis judicii fugiendi fraude hoc vitæ genus elegisse: exinde enim similiter inferri potest, illegitimam esse eorum ad Clericatum promotionem, qui vel periculi fugiendi causa ad eum confugiunt, multo magis qui ad ipsum suscipiendum vi pertrahuntur, ut viliores fiant, ut sæculari administrationi nuntium remittant, cum unica ordinatorum, vel saltem principalis intentio esse debeat fidelem Deo cultum præstare: ordinantium, Dei honori, Ecclesiæ utilitati, populorum saluti, Cleri ornamento, ex dignorum ordinatione providere.

([a]) 1. Timoth. 4.

([b]) Trident. sess. 23 cap. 4. de reform.

§ IX.

De filiis à parentibus ad Clericatum, vel ordines non cogendis.

XXV. VErum enumeratis superius tribus generibus illorum, qui inviti ad ordines olim accedebant, unum à nobis omissum est, quod hodierno tempore solet esse non infrequens, eorum

rum nempe, qui parentum, vel tutorum, consanguineorumve voluntate, sacris ordinibus, vel Clericorum catalogo inseruntur inviti, ut de pane Christi saturentur, & pinguioris patrimonii partem aliorum cohæredum profusioni dilapidandam relinquant: turpissima hæc commercia diabolus adinvenit, ut parentes liberos non tam in Dei ministeria, quam stipendia transcribant, eosque quos mundus vel rejicit, vel abhorret, Deo devoveant. ut verè dici possit cum Augustino *diabolus qui suas* olim *habere* dictus est *virgines*, *& suos martyres:* habere etiam nunc temporis suos Clericos, suosque Sacerdotes, non ex pietatis institutis oblatos, sed ex ambitionis, avaritiæ, vel indignationis cœcitate in Clerum rejéctos. Ausim sauè dicere parentes, qui renitentes filios Ecclesiastico ordini, sive monastico consecrant, (a) *immolare filios suos & filias suas dæmoniis, & effundere sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum, & filiarum suarum, quas sacrificant sculptilibus Chanaam*, cupiditati scilicet, avaritiæ, ambitioni, filiorum, filiarumque salutem postponentes, quos ad Altaria sacrificandos ducunt non consentientes, quales Abraham filium suum Isac, aut Jephte filiam ex divina motione immolandos secum ducebant, sed renitentes, & invitos, quomodo plerosque gentilium liberos suos immolasse legimus. Verè inquam de iis parentibus dici potest, (b) *immolaverunt filios suos, & filias suas dæmoniis, & non Deo*: neque enim devoventur Deo, quos paterna Dei famulatui adstrinxit ambitio, non pietas, quos propria aut pusillanimitas, aut cupiditas retinuit, non charitas: immolantur certè dæmoniis, quia quorum famulatum respuit Deus, admittit diabolus: & quot in Clero inviti adstringuntur compedibus, totidem diabolo alligantur nexibus: dum nempe Clericorum numerum implent, officium non explent, terrestria stipendia quærunt, cœlestem aspernantur militiam: nec Deo ministraturi, sed ventri, ambitioni, cupiditati, otio sacrificaturi offeruntur: liberos ergo dæmoniis parentes immolant, diisque quos ignorant: quos invitos in ordinem Clericalem, vel Monasticum detrudunt: tales enim Dei bonitatem ignorant, utpotè qui voluntario sacrificio placatur, coacto ad indignationem commovetur: voluntatem quærit, non victimam, rationales hostias adduci sibi vult, non trahi; bonum benè fieri præcipit, seque propter seipsum, non alterius rei gratia diligi jubet. Impii parentes, dum pii videri volunt: inobedientes filii, dum obedientiæ specie domantur: impii parentes, qui filios perire volunt: inobedientes filii, qui parentum verba sequuntur non vota. Stultum est invitos canes ducere ad venatum: nemo invitus benè agit, etiam si bonum sit quod agit: quid pluribus opus est? rectè nihil locutus videtur Ambrosius, (c) *voluntarium sibi militem legis Christus, voluntarium servum sibi diabolus auctionatur*.

XXVI. Quod ergo in Pictaviensem Arcbidiaconum neptem suam Adelitiam ad monasticam vitam violenter impellentem torquet (d) Petrus Blesensis, hoc in parentes, qui vel importunis suasionibus, quæ parum à vi abesse videantur, vel minis ac terroribus, ad Clericalem, vel monasticam vitam amplexandam liberos compellunt, dicere, ac scribere verè possumus. Ita quidem

(a) Psal. 105.

(b) Ibidem.

(c) Ambr. lib. 1. de Jacob & vita beata cap. 3.

(d) Petrus Blesf. epist. 54

(a) 31. quæst. 1. c. si verum, & alibi passim. 2. Corint. 3.

dem Blesensis: *utriusque* (a) *juris beneficio matrimonia libera sunt: ideoque si matrimonium carnale gaudet libertate indulta, est spirituale matrimonium privilegiatum pleniore gratia libertatis: nam ubi spiritus, ibi libertas, si neptem vestram filio Altissimi desponsare disponitis, scitis quod sponsus exhiberi sibi desiderat mentem sanctam, spontaneam non coactam: nam in Genesi* (b) *legitur in desponsatione Rebeccæ, quæ ejus voluntas diligenter inquiri præcipitur. Sed & Josue* (c) *in optione populi Israel ponit servire diis Mesopotamiæ, aut diis Armorrhæorum, aut Domino Deo insinuans servitium non esse meritorium apud Deum, quod præter liberam arbitrii voluntatem est extortum. Porro neptis vestra publicè protestatur, quod eam inutiliter fatigatis, & ad ipsius conversionem laboratis in vacuum: esset enim, sicut asserit, ex ipsa conversione perversior: & si nullis clauderetur in claustris, ipsa tamen in vestrum dedecus, & contemptum tempestivum sibi procuraret egressum: tenent igitur vos, sicut mihi videtur, labor inutilis & cura superflua: vereorque, ne vobis adaptet aliquis verbum illud Domini,* (d) *Væ vobis, qui circuitis mare, & aridam, ut unum proselytum faciatis, facitis enim duplo gehennæ filium. Desiste itaque ab inceptis: & si neptis vestra jugum religionis abhorret, atque Deo immortali desponsari detrectat, mortali homini desponsetur, & quæ in monte salvari non potest, saltem in Segor modica civitate salvetur.* In parentes quoque invitos liberos ad ordinationem proponentes, æquissima lex est Imperatorum Leonis & Majoriani, (e) *atqui*, inquiunt, *patres ac matres*, A *si comprobati fuerint invitos filios præfato oneri subdidisse bonorum suorum tertiam jubemus infligi ipsius filii censibus profuturam.*

(b) Genes. 24.

(c) Josue 24.

(d) Math. 25.

(e) Novella Leonis & Major ne quis invitus Clericus ordinetur, inter additas Cod. Theodosiano.

XXVII. Grave profectò Ecclesiæ vulnus infligitur, dum parentum, seu consanguineorum ambitio, aut turpis quæstus Ecclesiasticum ordinem pervertit, & charitatis, ac justitiæ legibus postpositis, vel invitos vel Ecclesiastico statu nihil cogitantes ad Ecclesiæ fastigium B evehit: dum sacris ordinibus initiandos temeraria parentum cura præsentat: dum ut queritur Bernardus, (f) *Scholares pueri & impuberes adolescentuli ob sanguinis dignitatem promoventur ad Ecclesiasticas dignitates, & de sub ferula transferuntur ad principandum Presbyteris: dum huic* (g) *parvulo aut forsitan necdum nato Ecclesiastica jam beneficia provida sanè jam parentum sollicitudo pa*C*rat, hunc nos, inquiens, illi vel illi tradamus Episcopo, apud quem habemus gratiam, aut cui fortè servimus ut ditetur de bonis Domini, nec in tot liberos nostra dividatur hæreditas: illum Præpositus aut Decanus, ut sibi succedat, plusquam materno educat affectu.* Hæc Bernardus: *pinguis est*, inquiunt plurimi, (h) *panis Aser*, panis beatitudinis, panis Christi, panis Ecclesiæ, *& præbebit deli*D*tias Regibus*, dividamus filiis nostris hæreditatem Domini, (i) *hæreditate possideamus sanctuarium Dei*: inter Clericos, Cleros ipsi sortiamur. Iis sanè ad Ecclesiæ deprædationem potius, quam regimen viis quam-multi grassantur: iis inquam viis, quas caro & sanguis revelant, non autem pater noster qui in cœlis est: hæ vero abominabiles viæ sunt in conspectu Domini: nam sicut Christiani (k) non ex

(f) Bernardus epist. 42. ad Henr. Senonensem.

(g) Idem declamat in hæc verba Ecce nos reliquimus omnia.

(h) Genes. 49.

(i) Psal. 82.

(k) Joan. 1.

ex sanguinibus, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nascuntur, A ita nec humana prudentia, nec mundana ratione, nec carnali desiderio Christianorum patres eligendi. Gravissimum vero vulnus est, cum inepti, stupidi corpore animoque deformes in clerum velint, nolint, parentum auctoritate detruduntur, qui ut domos exonerent, Ecclesiam onerant, quos á se abjiciunt, Deo præsentant, & quos mundus respuit, Deo offerunt: non B verentes illam Domini comminationem ápud Malachiam Prophetam,

(a) Malach.1.

(a) *si offeratis cœcum ad immolandum, nonne malum est? & si offeratis claudum & languidum, nonne malum est? offer illud duci tuo si placuerit ei, aut si susceperit faciem tuam*: non attendentes egregiam istam Hieronymi sententiam,

(b) Hieronym. comment in caput 1. Malach.

(b) *indignum est dare Deo, quod dedignatur homo*: non reverentes divinam Majestatem, C Clericalis ordinis dignitatem, officiorum sacrorum sublimitatem. Procul à Christianorum auribus, ac factis talis divinæ dignitatis prophanatio: procul ab Altaribus sacris tanta temeritas: procul à religioso statu tam irreligiosa provectio. Sed disputationis susceptæ metas egredior, nec tamen omnia quæ de invitis liberis, & parentum imperio vel reverentia coactis ad ordines accedentibus dici possunt, hoc D loco concludo, de parentum scilicet auctoritate in filios, quantum ad status Ecclesiastici electionem pertinet, plura suo loco speciatim dicturus.

§ X.

An ad cœlibatum & ecclesiasticas leges inviti ordinati adstringantur.

XXVIII. Quæret autem aliquis, num, qui coacti, seu metu injustè incusso sacros ordines suscipiunt, cœlibatus lege constringantur? Concilium (c) Ancyranum videtur huic quæstioni quodammodo satisfecisse, dum nempe de Diaconis statuit, ut qui in ordinatione protestati fuerint se continere non posse; soluti à lege cœlibatus in ministerio relinquantur: qui verò tacuerint, & nulla protestatione facta manus impositionem susceperint, si ad nuptias postea venerint, à ministerio suspendantur. Plane tamen non satisfacit hic Synodi Ancyranæ canon, tum quod potest quis invitus cogi ad ordinum sacrorum susceptionem, qui eodem metu quo compelletur ordinari, protestationem quoque istam emittere vetabitur, de quibus præsertim hic disputatio est, cum tamen de iis non agat Ancyrana Synodus, quę potius de iis videtur egisse, qui à plebibus ob sanctimoniæ, & doctrinæ famam, ad dignitates Ecclesiasticas petebantur. Secundo, de solis Diaconis agit Ancyrana Synodus, ideoque dubium relinquit, num hic canon ad Presbyteros, & Episcopos extendi debeat, quorum forte alia érat ratio. Tertio, quia cum tempore Synodi Ancyranæ vigeret fortè apud Orientales hic mos, passim jam apud eos usitatus, ut qui matrimonium ante ordinationem contraxissent Diaconi, ac Presbyteri, nihilominus in ministerio sacro secundum vicem suam deservirent, quem morem Occidentales respuerunt: ideo non tanta for-

(c) Ancyranum c.10. al.9. refertur dist.28. c. Diaconi.

A forte facilitate ministerium sacrum invitis ordinatis, si conjugium contraxerint, jam permittendum est, quanta videtur Concilium Ancyranum permisisse, præsertim cum eo quo habitum est tempore, ne per ordinem sacrum matrimonia attentata, irrita redderentur: quibusdam ergo distinctionibus adhibitis congruenter nostris moribus quæstio proposita dissolvenda est.

XXIX. Primum itaque certum est metum levem, eum nempe qui virum constantem minimè percellat, non censeri obesse, quominus qui ordinationi ingrato animo consentit, verè castitatem voveat, & sese cœlibatus lege constringat: quemadmodum enim, ut omnes Jurisconsulti consentiunt, matrimonia per metum levem non censentur irritari, ita nec vota: ideoque (a) Innocentius tertius vota & juramenta valida censuit, quæ levi metu extorta fuissent: si quis tamen revera ordinationi non consenserit, quocumque tandem metu á consensu impeditus fuerit, non est validè ordinatus, cum ad ordinationem validam consensus suscipientis ex prædictis requiratur, nihilque ut habent juris regulæ, (b) *tam consensui contrarium sit, quam vis, atque metus, quem comprobare contra bonos mores est*. Neque vero sufficit quod postea consentiat, quia absentibus ministro, materia, ac forma, consensus de novo adhibitus ordinationem revocare non potest, & characterem animæ imprimere: ideoque talis vel denuo ordinandus, vel ab Ecclesia pro non ordinando declarandus, in quo casu, si castitatem non voverit, solutus ab ejus observantia potest nubere. Si vero ordinationi quidem consenserit, sed castitatem vovere minimè intenderit, quin potius animo reluctatus fuerit, non tenetur quidem ex voto ad castitatem servandam, quia nullum emisit: attamen quia Ecclesia præsumit metum levem non fuisse hujus momenti, ut nisi volentem ad sacros ordines adigeret; ideo hujusmodi hominem ad castitatem servandam obligat, teneturque ordinatus Ecclesiæ præsumptioni sese conformem exhibere, & castitatem, quam non vovit, vovere, ad quam B etiam absque voto, communi Ecclesiæ lege, teneretur, quæ omnes ordinationi consentientes, nisi gravi metu ad consensum adacti fuerint, ad ejus observationem constringit: eo modo quo qui non consensit matrimonio levi metu à consentiendo deterritus, ab Ecclesia præsumitur verè esse conjugatus, ideoque, nisi contrarium probaverit, & Ecclesiæ judicio matrimonium ejusmodi metu contractum C dissolutum fuerit, consentire tenetur, & ad onera matrimonii subeunda obligatur.

XXX. Secundò nec valdè dubium videtur inter auctores, quin Ecclesiæ judicio, & in foro exteriori, ut loquuntur, à vinculo cœlibatus liber censeatur, qui cadente metu in constantem virum, & injustè incusso perterritus, ad ordinationem sacram compulsus fuerit: cum enim matrimonia, ut pa- D tet ex pluribus juris (c) Canonici auctoritatibus, hujusmodi metu irritentur, quidni & vota? cum ad hæc non minor consensus, vel libertas, quam ad illa requiratur. Confirmatur, etenim (d) Alexander tertius professionem religionis tali metu extortam irritam declaravit, & taliter castitatem voventi ad nuptias ineundas liberam potestatem fecit: pari ergo ratione votum castitatis nullum ab Ecclesia esse

(a) Innocent. 3. cap. cum dilectus, de iis quæ vi, metusve causa fiunt, & cap. insinuante, qui Clerici, vel voventes.

(b) Reg. 116. de regulis juris.

(c) cap. cum locum, cap. veniens, & cap. consultationi, de sponsal. & c. de neptis, & c. si verum, 33. quæst. 2.

(d) Alexand. 3. cap. perlatum, de his quæ vi metusve causa fiunt.

esse præsumitur, quod gravi metu in constantem virum cadente justè incusso extortum fuerit: ([a]) *quæ enim metu & vi fiunt, de jure debent in irritum revocari*. Item nemini Ecclesia (nisi fortè in casu necessitatis) castitatis obligationem præterquam volenti imponit, ne à Christi & Apostolorum exemplis deflectat: ij enim nullum ad eam servandam compellere, sed solum invitare æquum censuerunt. Intelligens certè Servator, quantæ difficultatis esset, & excellentiæ castitatis observatio noluit illam intra necessitatem legis concludere, sed dixit, ([b]) *non omnes capiunt verbum istud, qui potest capere capiat:* & Apostolus, ([c]) *de Virginibus*, inquit, *præceptum Domini non habeo, consilium autem do:* quorum exemplis edoctus Ambrosius ([d]) in exhortatione ad Virgines. *Integritas*, inquit, *corporis expetenda à vobis est: quam ego pro consilio suadeo non pro imperio præcipio. Sola est enim virginitas quæ suadere potest, imperari non potest: sed res magis voti quam præcepti est*. Similiter Ecclesia nullum invitum ad castitatem compellit, nullum renitentem à nuptiis revocat: compelleret autem ad castitatem si gravi metu incusso extortum consensum ad obligationem castitatis sufficere voluisset: nec multum interest, quod protestatus in ordinatione non fuerit, qui violentiam passus est, se continere non posse: protestatio siquidem ad hoc solum adhibetur, ut de metu incusso, & violentia illata constet; quod si aliunde metus probari possit, quidni Ecclesiæ judicio, quæ nec vult, nec fortè potest sine necessitate, invitos castitatis vinculo constringere, nulla fuisse ejusmodi professio cœlibatus declaretur?

([a]) Idem Alex. 3. cap. 2. dicto tit.

([b]) Math. 19. Lege Chrysost. hom. 63. in Math. sub medium.

([c]) 1. Cor. 7.

([d]) Ambrosius in lib. exhort. ad virg. refertur 32. q. 1. c. integritas.

A

XXXI. Quod si dicas protestationem coram bonis & probatis viris necessariam esse ad Appellationis beneficium, cum te justus metus, ne appellare possis, excusat, ut ex ([e]) Gregorii noni responso innotescit: ideoque inferas, gravi metu urgente, ei qui ordinationi palam contradicere non possit, protestari necessarium esse, ut se continentiæ Sacerdotalis vel Monachalis professioni refragari testetur. In

B

contrarium reponemus, appellationis refugium, etsi in favorem ejus partis, quæ se læsam conqueritur, institutum sit, odiosum tamen esse; tum quod judiciorum publicorum auctoritatem infringat, tum quod in alterius saltem ex litigantibus incommodum & detrimentum cedat: quare, ut litigantium temeritas coërceatur, qui sæpe injustam causam appellando prosequuntur, & alios irrationabiliter fatigant, justè appel-

C

landi ei licentiam lex interdicit, qui facultate appellationis justo metu interclusa, de violentia protestatus non fuerit, maximè cum appellationis beneficium juris naturalis non sit, sed positivi: è contra verò cum unicuique naturalis sit potestas de suo corpore disponendi, & cœlibatus vel vovendi, vel ejurandi, vel amplectendi, vel renuntiandi, eaque libertas unicuique sit maximè favorabilis, ac gratio-

D

sa in nullius vero odium ac injuriam: & ubi bona fides est, ex prædictis juris ([f]) regulis, vim vel metum comprobare contra bonos mores sit: ob id, non servatis istis juris solemnitatibus, facilius in integrum restituitur, qui gravi metu perculsus cœlibatum in ordinum susceptione vel monasticæ vitæ professione visus fuerit vovisse, quam licentia permittatur appellandi ei qui gravi metu deterritus appellare non potuerit.

([e]) Gregor. 9. cap. fin. de appell.

([f]) De regulis juris 6. reg. 116.

XXXII.

XXXII. Hæc autem ita intelligenda sunt, nisi progressu temporis emissa ab invito castitatis professio rata habeatur: nam statim atque rata habetur, obligationem inducit: ideoque in caussa cujusdam mulieris, quæ se invitam, intentato à marito metu mortis, conversionis velum de manu Episcopi, in cujus præsentia de vi fuerat protestata, suscepisse allegabat, Oscensi Episcopo, & Priori sanctæ Mariæ Cæsaraugustanæ mandavit Alexander (a) tertius, quatenus eam ad Monasterium redire compellerent, si legitimè probatum non fuerit, non timore mortis prædictam mulierem religionem intrasse, aut quod fecit postmodum ratum habuisse; ac si nimirum diceret, etsi votum ab initio violenter extortum fuerit, illud ipsum tamen per ratihabitionem sequentem, vim, & firmitatem obtinere posse: non enim ex altera ejusdem Alexandri (b) epistola decretali ad Episcopum Bellovacensem, &alia (c) Clementis tertii dubium relinquitur, quin in his similibus casibus ratihabitione subsecuta, quod ante fuerat etiam invalidè gestum roboretur. Unde quemadmodum mulier, quam invitam contraxisse cum viro suo constabat, Canonici (d) juris auctoritate, proferendorum ad violentiam probandam testium facultate excluditur: quod per annum & dimidium cum ipso cohabitans consensisse in matrimonium videretur. Ita quoque anni unius integri spatio professionem religionis invalidam Concilia (e) Triburiense, & (f) Moguntinum (prout nempe citatur in Decretalium libro quamvis in Conciliis Moguntinis editis nullum ejusmodi decretum legisse referat (g) Antonius Augustinus, nec nos legerimus) Tridentinum (h) vero quinquennio (nisi habitum sponte dimiserit, quo casu in pænam temeritatis suæ nullatenus ad allegandam quamcumque caussam vult admitti) roborari & convalescere testantur: sic enim diuturnitate temporis convalescunt, qaæ cum à consensu voluntatis pendeant, vix sine eo voluntatis consensu multo tempore esse potuerunt, & quemadmodum (i) vel habitus gestatione, vel aliis similibus actibus ratihabitio professionis Monasticæ in jure præsumitur: ita exercitio spontaneo ordinum susceptorum, vel promotione ad superiores, castitatis in Subdiaconatu emissa professio rata haberi videtur.

(a) Alexand.3. cap. perlatum, de iis quæ vi metusve causa.

(b) Idem cap. significatum, de regularib.

(c) Clemens 3. cap. cum virum, eodem tit.

(d) cap. ad id, de sponsalibus, & matrimonio:

(e) Conc. Triburiense can.24. refertur c. puella, 20. q.2.

(f) Conc. Mogunt. cap. si quis, de regularibus.

(g) Antonius Augustinus in illud & 9. caput hujus tituli.

(h) Trid. sess.25. de regula cap.19.

(i) cap. ut Clerici, cap. vidua de regularibus.

XXXIII. Tertio inter Doctores videtur controversum, num in foro conscientiæ, & coram Deo, is qui consensit ordinationi & professioni castitatis, sed ex metu cadente in constantem virum sibi injustè illato resilire possit, & dimisso cœlibatu quem coactus vovit, ad nuptias convolare: Quidam enim, ut (k) Panormitanus, (l) Sylvester, & alii, putant votum castitatis, qnod quis invitus emisit, in foro obligare, si consensus adfuerit, etsi metu extortus. Alii verò, ut (m) Richardus, (n) Sotus, & alii nisi libero consensu prolata vota non obligare etiam in conscientia asseverant: quæ sententia probabilior est: tum quia cum vota debeant esse liberrima, non videntur obligandi vim habere, nisi seposito saltem gravi metu, spontaneè emittantur: tum quia canones (o) passim vota illa metu extorta, nullam obligationem inducere declarant: eaque valida vota esse docent, quæ metu gravi cadente in constantem virum extorta non fuerint: ergo quæ isto metu extorta fuerint, ea invalida esse satis apertè insinuant:

(k) Panormit. in cap. perlatum, de iis quæ vi, metusve causa.

(l) Sylvester verb. metus §.8.

(m) Richardus in 4. dist.29. q.2. art.1.

(n) Sotus de justitia & jure, q.2 art.1.

(o) cap. perlatum, cap. dilectus, & cap. insinuante supra citatis, & c. puellæ 20. q.1.

nuant: tum quia extortum metu consensum ab uxore, non sufficere putavit (a) Alexander secundus Landulpho cuidam in Corsica rescribens, quominus à Monasterio, quod ingressus fuerat, egrederetur & ad uxorem, quam invitam ad consensum adegerat, tuta conscientia rediret: ergo nec consensus vi ab ordinato, aut religionem professo extortus, in conscientia obligabit; tum quia (b) Alexander tertius universim, tam de voto, quam de matrimonio loquens docet, *cum locum non habeat consensus, ubi metus, vel coactio intercedit, necesse esse, ut ubi assensus cujusdam requiritur, coactionis materia repellatur*. Ideoque putavit coactum consensum ad voti obligationem inducendam minimè valere etiam coram Deo: tum quia Ecclesiæ consuetudine ejusmodi vota irrita declarantur, etiamsi de consensu præstito, vel non præstito minimè interrogetur, qui violentiam allegat: imo etiamsi se consensum, sed ex metu gravi elicitum adhibuisse fateatur: quod manifestè ostendit vota illa non solum ob defectum consensus invalida præsumi, sed revera defectu libertatis esse invalida: tum quia, quantum præsertim ad votum castitatis ordinum susceptioni adnexum pertinet, evidenter patet Ecclesiam quæ vota metu extorta irritat, nullum hujusmodi votum renitentibus ordinari, nec nisi ex metu gravi consentientibus, sacræ ordinationi adnexuisse: alias, quod tamen absonum videtur, eam obligationem ipsa imponeret, quam sibi explicitè voventes imponere non præsumunt: tum denique quia posset quis ad castitatem servandam aliquem constringere, si extorta metu vota valerent: hoc autem superius à nobis reprobatum est, saltem sublato casu necessitatis.

(a) Alexand. 2. can. notificasti, 33. q. 5.

(b) Alexand. 3. cap. cum locum, de sponsalibus.

A XXXIV. Quædam tamen in contrarium objiciuntur, primum, quia de iis qui Baptismum inviti susceperunt, (c) Toletanum quartum Concilium ait, *oportere, ut fidem quam etiam vi, & necessitate susceperunt, tenere cogantur*: ideoque à pari infert aliquis, eos qui vel inviti ordinem susceperint, cogi debere ut contineant: quippe cum lex continentiæ adnexa sit sacræ ordinationi, sicut professio religionis Christianæ, & ejus observatio Baptismo. Secundo, quia cum voluntas metu extorta voluntas sit, ut ex (d) Augustino colligunt (e) Glossæ & Canonistæ passim, qui metu sacros ordines suscipit, voluntariè suscipit, ideoque castitatis adnexæ lege constringitur. Tertio quia ex regulis juris (f) *accessorium naturam sequitur principalis*, voluntas ergo quæ sufficiet ad ordinum susceptionem, sufficiet quoque ad ordinibus sacris adnexam cœlibatus obligationem contrahendam: certum est autem ex prædictis extortum quantumvis metu gravi consensum ad ordinationem sufficere. Quarto, quia non major videtur libertas requiri ad votum emittendum, quam ad peccatum mortale contrahi per actiones etiam metu extortas, quod præclaræ Poëtæ exhortationi locum dedit.

— (g) *Phalaris licet imperet, ut sis*
Falsus, & admoto dictet perjuria tauro,
Summum crede nefas animam præferre pudori.

Quidni ergo & vota ipsa quocumque metu elicita valida sint? Quintò, quia Toletanum (h) Concilium octavum id expressè videtur asseruisse, ubi eos reprehendit, *qui aut eventu necessitatum, aut metu periculorum adepti fuerant Ecclesiæ*-

(c) Tolet. 4. c. 56. refertur c. de Judæis dist. 45.

(d) Aug. lib. 4. q. 24. ad c. 15. numerorum.

(e) Gloss. verb. vult c. merit. 15. q. 1.

(f) Regula 42. de regulis juris in 6.

(g) Juvenalis.

(h) Tolet. 8. c. 7. juxta editionem antiquam.

clesiasticarum officia dignitatum, & quoniam cum illis hæc imponerentur, id sibi fieri noluisse testati sunt: idcirco hoc spernere, atque ad pristina pertentans conjugia moresque redire, tam nequiter cœlestia jura solventes, quam promptè sæculi extant illecebris inhiantes. De quibus postea ita concludit, *recedant ergo talium desideriorum sine verecundia impudorati fautores, & licet inviti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cœleste retineant præmium, quod nolendo propter terrenæ consecuti sunt necessitatis eventum, ut * tam inviti appetant bona diligere, quam sponte videntur desidentes impugnare. Quod si quis post hoc perennis dispositionis edictum non sinceriter sacris inhæserit cultibus, & abjiciens à se gratiam, quam accepit, relabitur ad conjugium, moresve sæculi attentaverit, vel eum redire ad hoc constiterit: mox omni Ecclesiastici ordinis dignitate privetur, & ut apostata à sanctæ Ecclesiæ liminibus, & societate fidelium habeatur prorsus exclusus, Monasterii claustris donec advixerit, sub pœnitentia retrudendus.*

* al. apud Garf. *tamen inviti appetant bona, quæ sponte videntur desides impugnare.*

XXXV. Hæc autem omnia non difficile solvuntur: Primo enim comparatio inter Baptismum & Ordinem, quantum ad adnexam huic quidem castitatis, illi vero religionis Christianæ observantiam, non videtur satis congruere. Tum quod observantiæ Christianæ religionis onerosa non sit, sed necessaria, castitatis autem onerosa sit, nec ad salutem necessaria, ideoque cum ad religionem Christianam observandam baptizati, etiam inviti, compelluntur, nulla ipsis infertur injuria, quin potius fit eis gratia quod viam salutis intrare coguntur: injuria autem fit iis, qui inviti ordinati ad cœlibatum servandum, legemque non necessariam adimplendam constringuntur, sine qua servari ipsi possent, quæque nolentibus gravis est, dura ac valde periculosa: tum quod baptizati jure divino ad Christianæ legis observantiam tenentur, Deus autem cum sit supremus omnium Dominus, non indiget nostro consensu, ut nos ad ea quæ ipsi placuerint obliget observanda: cum e contra castitatis obligatio jure Ecclesiastico ordinibus adnexa sit: Ecclesia vero cum supremo isto dominio careat, curam potiùs habens, quàm imperium, ministerium potiùs gerens, quàm absolutam dominationem exercens, nullum ad castitatem, sublata necessitate, nisi volentem adstringit, ne jugum imponat, quod quis ferre ægrè possit. Secundo voluntas quidem coacta simpliciter voluntas est, secundum quid tamen voluntas non est, nec integra gaudet libertate, quam ad votorum obligationem Deus necessariam voluit. Tertio, hæc regula juxta quam accessorium sequi dicitur naturam principalis, multas patitur exceptiones; & quantum ad præsentem quæstionem pertinet, duas præsertim. Primam, eam non valere in iis quæ jure positivo tantum connexa sunt, cum enim divino jure stet sacra ordinatio, huic autem accedat cœlibatus votum Ecclesiastico, non eadem est necessitas nostri consensus ad sacrorum ordinum susceptionem, quæ est ad castitatis obligationem. Alteram non intelligi prædictam regulam in accessorio, de quo specialis est dispositio à dispositione circa principale diversa: juris autem dispositio circa castitatem sacro ordini adnexam, & Deo per quodcumque votum pro-

 mis-

missam, est, ut nisi libera existente voluntate, & metu omni secluso promissa fuerit, legis non sit, sed consilii solummodo, cum e contra non eadem ad ordinum susceptionem libertas voluntatis requiratur. Eodem verò recidit tertia exceptio, quæ á quibusdam traditur, regulam prædictam valere, cum accessorii, & principalis eadem est ratio: at ordinis sacri, & castitatis diversa omnino est, nam ordo sacer sola Ecclesiæ voluntate suscipi potest, adeout etiam infantibus conferri queat: castitas nisi propria voluntate, eaque liberrima legitime voveri non potest. Quarto, universim dicendum est, parem non esse rationem peccati mortalis & voti, majoremque ad votum libertatem requiri, quam ad peccatum mortale contrahendum: cum enim materia voti res sit consilii, non præcepti, nisi liberrimè acceptetur, non videtur voveri: materia autem peccati cum possit esse vel natura sua mala, vel à Deo vetita, qui summum in unumquemque nostrum jus habet, cujus imperio volentes nolentes acquiescere debemus: ([a]) *voluntati enim ejus quis resistit?* quemadmodum in iis quæ solo humano jure vetita sunt, si metus cadens in constantem virum intercedat, nullum peccatum contrahitur, quia non adeo strictè leges humanæ nos ligant; ita quoque cum humano tantum jure castitas sacris ordinibus adnexa sit, nullum crimen committitur, si qui cadente metu in constantem virum sacris ordinibus initiatus est, ad nuptias convolat, nec se castitatis lege constrictum credit.

XXXVI. Denique Concilium Toletanum ([b]) octavum de iis loquitur, qui urgente Ecclesiæ necessitate inviti ad sacros Ordines tra-

A hebantur, & qui, ut ait Concilium, *propter terrenæ necessitudinis eventum*, Ecclesiasticas dignitates, quibus desides, fungi nolebant, consecuti fuerant: quos sanè continentiæ lege constrictos credimus, quia quicumque illis metus incutiatur, justus est: Ecclesia enim ut supra docuimus, justè, si necessitas adfuerit, invitos ad Sacerdotium compellit, unde quemadmodum qui justo metu incusso ma-B trimonium contrahunt, validè contrahunt, ita qui justo metu ad Ordines sacros suscipiendos adiguntur, continentiæ lege jure devinciuntur. Etenim ita quisque sui corporis potestatem habet, & eligendi status arbitrio fungitur, ut semper communis boni procuratio excepta censeatur, ad quam quisque naturali primigenio jure adstringitur, cujus si necessitas adfuerit, speciali juri unicuique renuntian-C dum est, ut communi bono consulatur, vel communi malo occurratur: quare injuriam nullam passus est, qui invitus in hoc casu ordinatus est: proindèque nec onera Ordinum sacrorum jure susceptorum deturbare, nec repugnantem eis statum amplecti potest.

XXXVII. Si quis verò invitus ordinatus ad nuptias jure convolarit, ([c]) eo ipso tamen privilegiis Clericalibus renuntiat, & ab exe-D cutione sacri ministerii cessare debet: & si Uxori alligatus anteà fuerit, & illa solutionem Matrimonii quoad thorum consenserit, debet & ipse continere si privilegiis Clericalibus frui, & ministeria sacrorum Ordinum obire voluerit: illa verò renitente, si ipsi quantum licuerit à re Uxoria cessare placuerit, privilegia Clericorum nequaquam eo titulo auferuntur, nec ministerii sacri obeundi potestas adimitur:

(a) Ad Rom. 9.

(b) Toletan. 8. Concil. sup.

(c) Ita glossa in c. ubi dist. 74. ver. honorem c. majores §. ultimo n. 37. de baptis. D. Anton. 3. part. tit. 14. cap. 16. in fine, & alii passim.

tur: secus verò utraque meritò denegantur. Etenim æquissima est Juris regula, ([a]) *qui sentit onus, debet sentire & commodum, & e contra*. Itaque qui privilegiis Clericalibus gaudere, & ministerii sacri obeundi prærogativa frui voluerit, æquum est, ut onera Clericalis status, ordinisque sacri suscepti, quorum non ultimum est continentia, quantum ei integrum erit, servare sibi proponat: secùs verò si onera ista detrectet, nec privilegiis Clericalibus, nec executione sacri ministerii potiatur. Justa est ([b]) Carthaginensis quinti constitutio, qua Episcopi, Presbyteri, Diaconi ab omni Ecclesiastico officio removentur, qui vel Uxorem duxerint, vel ab Uxoribus minimè continuerint: nec iniqua Pelagii Summi Pontificis Gregorii magni Prædecessoris Constitutio, quam refert S. Gregorius, ([c]) ut *hi Subdiaconi, qui jam Uxoribus fuerant copulati, unum ex duobus eligerent, aut certè nulla ratione ministrare præsumerent, aut à suis Uxoribus abstinerent*.

([a]) Regula 55. de reg. Juris in 6.

([b]) Carth. 5. can. 3.

([c]) Greg. Leoni Episcopo Catan. ep. 34. lib. 3.

CAPUT II.

De desiderio, & fuga sacræ Ordinationis.

ARTICULUS I.

In quo generatim discutitur an liceat sacros Ordines, vel Ecclesiasticas appetere dignitates, vel refugere.

§. I.

Scripturæ sacræ de propusita quæstione testimonia.

I. CUM Episcopatus omnium Ordinum, & Dignitatum apex sit, ad quem attingendum major utique, quàm ad reliquos Ordines inferiores, vel dignitates Ecclesiasticas perfectionis excellentia requiritur: ideò qui de appetitu isto, & ambitu disseruerunt Patres, de Episcopatu præsertim verba fecerunt, de reliquis dignitatibus, & ordinibus, aliqua proportione servata, similiter esse judicandum non obscurè innuerent: arripuerunt autem fere omnes Patres, ut de Episcopatu præsertim dissererent, occasionem ex hac Divi Pauli sententia, ([a]) *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*: Verùm ea quæ eodem orationis filo subjungit Apostolus verba, *oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse &c.* quibus mox Diaconorum creandorum conditiones subdit, dum ait *Diaconos similiter pudicos &c.* consentiunt vulgò iidem Patres de Presbyteris, ([b]) æque ac Episcopis intelligenda esse. Ideoque nos prioribus quoque verbis, dum Episcopatum nominat, potissimùm quidem Episcoporum ordinem ab Apostolo intelligi; Presbyterorum tamen non excludi consentaneè deducimus, & quæ de Episcopatu appetendo, vel fugiendo dicuntur, ea ad Sacerdotium trahi debere censemus, ea tamen adhibita cautela, ut Ordinum, & Dignitatum proportio debita servetur: quippe cùm fatendum sit Episcopatus statum, cùm majorem perfectionem in sui possessore exigat, & majoribus undique periculis obsideatur, majorique prudentia, industria, aliisque virtutibus opus habeat, minus appeti posse, quàm simplex Sacerdotium:

([a]) 1. ad Tim. Cap. 4.

([b]) Hieron. ep. 85. ad Evag. Chrysostom. Theodor. Prim. Bruno, Lyra & alii passim in cap. 4. prioris ad Tim. citatum.

tium: quod tamen cùm similibus virtutibus adornari debeat, & similibus periculis circumvalletur, suo quoque modo fugiendum erit, si Episcopatum fugere oporteat. A

II. Patrum ergo exemplo quæstio de Episcopatu præsertim movenda est, ex cujus decisione de cæteris dignitatibus Ecclesiasticis vel appetendis, vel fugiendis judicium ferendum erit, primúmque si Scripturæ sacræ loca in utramque partem proferre liceat: hinc pro appetitu B Episcopatus prædicta Pauli verba adduci possunt, (a) *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*; illinc contra ambitum, & appetitum ejusdem Episcopatus, & cæterarum Ecclesiasticarum dignitatum, tum ejusdem Pauli ad Hebræos sententia, (b) *Nemo sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: tùm Ecclesiastici verba, (c) *noli quærere à Rege ducatum, neque à Rege cathedram honoris*, & paulò post, (d) *noli quærere fieri judex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates*. C Quæ omnia ut immoderatam, & & temerariam Episcopatus appetentiam excludunt, ita rationabile, & discretum Episcopalis operis, atque sollicitudinis desiderium admittunt. Patrum quoque in hæc loca sententia universim ea esse videtur, Episcopatum, (quod idem servata proportione de cæteris Ecclesiasticis dignitatibus dicere poteris) ordinarie loquendo nec minimè oblatum appetendum, D aut propria voluntate ambiendum esse, nec oblatum, atque impositum recusandum esse: non vacare peccato qui inordinatè ambiunt, nec à crimine immunes esse, qui impositum pertinaciter respuunt: appeti tamen, & quæri posse à dignis, ab indignis verò, atque ineptis recusari semper debere.

(a) 1 ad Tim. 3.
(b) Ad Hebr. 5.
(c) Ecclesiast. 7.
(d) Ibidem.

§. II.

Patrum Græcorum de proposita Quæstione sententia.

III. Episcopatum, cæterasque Ecclesiasticas dignitates ordinarie nec appetendas esse, nec fugiendas, periculosiùs tamen appeti quàm recusari docere videtur Origenes, qui Isaiæ Deo se offerentis, & Mosis recusantis comparatione quodnam satiùs sit Ecclesiasticas dignitates appetere non oblatas, vel oblatas refugere, his verbis inquirit: (e) *Nescio enim si potest quis eam contrarietatem negotiorum, quæ in utroque videtur intendens, dicere, quia idipsum fecerit Moyses, quod Isaias: ego audacter feci comparans duos Sanctos, & Beatos Viros, & decernens, & dicens, Moysem verecundiùs fecisse, quàm Isaiam. Moyses* (f) *quippe magnitudinem considerabat præesse populo ad educendum eum de terra Ægypti, & repugnare Ægyptiorum incantationibus, propter hoc ait, provide alium quem mittas; iste* (g) *autem non expectans audire, quid ei juberetur ut diceret, ac si electus fuisset, ecce, inquit, sum ego, mitte me &c.* tum subdit comparationem Isaiæ, & Jonæ: *ille*, inquit, *mittitur prædicare eversionem Ninivitis post tres dies, & piget eum proficisci nolentem causam malorum Civitatis: iste verò non expectans, quid ei imperaretur ut diceret, ait, ecce ego &c.* Ex quibus hoc concludit: *bonum est non prosilire ad eas, quæ à Deo sunt, dignitates, & principatus, & mysteria Ecclesiæ. Sed imitari Moysem, & dicere cum eo, provide alium quem mittas,*

(e) Origenes homil. 6. in c. 6. Isaiæ.
(f) Exodi 4.
(g) Cap. 6. Isaiæ

neque

neque ad principatum Ecclesiæ venit qui salvari vult, sed ad servitutem Ecclesiæ &c. ([a]) Basilius similiter primò asserit eum, qui idcircò designatus est, ut Evangelium prædicet, nullo modo ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ κήρυγμα, *ex sua animi libidine*, aggredi ad hujusmodi munus debere, sed maturam temporis opportunitatem operari, cùm id videlicet visum Deo fuerit, ac tum demum prædicationem aggredi, cùm ei permissum sit, & apud illos, ad quos missus sit; probatque pluribus Scripturæ sacræ testimoniis, tum maximè ex eo Christi Domini oraculo, ([b]) *ego enim ex Deo processi, & veni, neque enim à me ipso veni, sed ille me misit*; ex quo nempe deducitur neminem seipsum Ecclesiasticis debere dignitatibus ingerere à Deo non vocatum, ab hominibus non electum, neque missum. Secundò sequenti ipse capite ostendit, ([c]) *quod qui ad prædicationem Evangelii vocatus est, is obedire confestim debet, neque ullam rei moram interponere*, probatque ex illo Christi Domini, quo eum reprehendit, ([d]) qui ab ipso vocatus, ad sepeliendum patrem se proficisci dicebat, ut in sequendo Christo moram necteret: itemque ex illo Apostoli ad Galatas, ([e]) *cùm autem placuit Deo, qui me segregavit ex utero Matris meæ, & vocavit per gratiam suam, ut revelaret filium suum per me, ut evangelizem illum in gentibus, continuò non acquievi carni, & sanguini &c.*

IV. Fusiùs verò, & clariùs Sacerdotii dignitatem nec appetendam esse, nec fugiendam docet Sanctissimus ejus Socius, amicitiæ, ac charitatis necessitudine eidem conjunctissimus ([f]) Gregorius Nazianzenus oratione illa apologetica, qua causas exponit, ob quas in Pontum fugerit, posteaquam Presbyter creatus fuisset, ac posteà Nazianzum redierit. Ubi enim fusè exemplo Jonæ Prophetæ, quem Scriptura reprehendit, quod prædicandi officium à Deo impositum renuisset, & à facie Domini fugisset, Sacerdotium contumaciter non esse respuendum docuit, mox pluribus ostendit ipsum nec temerè apprehendendum, nec impositum respuendum esse, cujus verba paucis quidem truncatis iis, quæ minus ad rem facient proferemus, *Mibi*, inquit, *quænam tandem oratio, aut quis defensionis locus reliquus foret, si diutiùs ad frænum contumax forem, atque hoc ministerii jurum, leve, an grave dicere oporteat nescio, mihi quidem certè impositum recusarem: si enim, quod unum in his rebus firmum, & validum proferri potest, hoc quispiam concesserit, nos multò inferiùs sitos esse, quam ut Sacerdotio apud Deum fungamus, alter fortasse nos inobedientiæ crimine minimè liberabit. Graves porrò minæ gravesque pœnæ adversus inobedientiam intenduntur, quemadmodum scilicet in alteram quoque partem, hoc est eorum qui nihil refugiunt, ac recusant, nec ut Saul ille sub paternis vasis paulum saltem se occultant, cum ad præfecturam vocantur, quam nec deponere quidem tutum est, nec posteriori consilio priori medicinam afferre. Ac proinde ipse variis cogitationibus laborabam, quid facto opus esset exquirens, mediusque inter duos timores hærens, quorum alter me deprimebat, alter erigebat: ac videte quam rectè, quamque justè inter utrumque negotium tran-*

([a]) Basilius in eth. regul. 76. c. 3.

([b]) Joan. 8.

([c]) Idem cap. 4. ὅτι δεῖ τὸν κληθέντα εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου εὐθὺς ὑπακούσιν, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι.

([d]) Lucæ 9.

([e]) Ad Galat. 1.

([f]) Greg. Naz. orat. 1. versus finem. Legatur apud ipsum Greg. græcus textus.

transigam, nimirum ut nec minimè oblatam præfecturam appetam nec oblatam repudiem: illud enim temerarium hominum est, hoc inobedientium, utrumque autem imperitorum. atque ipse inter nimis audaces, & nimis timidos quodammodo interjectus sum, nempe & his qui ad præfecturas omnes prosiliunt, timidior, & iis rursus qui omnes fugiunt audacior: tum subdit, periculosius esse contra obedientiæ legem onus impositum refugere, quam ex prudentia acceptare: *nam timori quidem suscipiendæ præfecturæ lex quoque obedientiæ fortasse opem ferre queat, Deo videlicet pro sua benignitate fidem remunerante, eumque in perfectum, ac numeris omnibus absolutum Antistitem componente, qui fiduciam in ipso, ac spes omnes suas positas habuerit. At inobedientiæ periculo haud scio quisnam opitulari, aut quænam ratio ad fiduciam hortari possit: verendum enim est de iis qui fidei nostræ commissi sunt, hoc audiamus*, ([a]) *animas eorum de manibus vestris exquiram, & quemadmodum repulistis me, ne populi mei duces, & principes essetis, ita & ego repellam vos, ne sim vobis in regem. ac rursus quemadmodum non audivistis vocem meam, sed dedistis tergum durum, & inobedientes fuistis, sic erit cùm invocaveritis me, ego autem non respiciam ad orationem vestram nec exaudiam. Absit, ut hæ voces nobis à justo Judice veniant*. Probat deinde sententiam suam exemplis, *eos omnes*, inquit, *quos divina gratia, vel ad gubernandam plebem, vel ad Prophetiæ munus unquam elegit, partim alacri animo vocationi paruisse, partim oblatæ gratiæ moram injecisse reperio: nec vel eorum qui pedem subduxerunt, culpandam timiditatem, vel eorum qui ad impositum sibi munus obeundum impigrè se accinxerunt, reprehendendam alacritatem: illi quippe ministerii magnitudinem extimuerunt, hi contra vocantis ope confisi paruerunt. Aaron promptus erat: Moses autem repugnabat: Esaias impigrè obedivit: at Hieremias juvenilem ætatem metuebat, &c.*

([a]) Ezech. 34.

V. Id ipsum pluribus in locis ostendit Chrysostomus, sed maximè in suis de Sacerdotio libris, in quibus hæc duo ex professo ostendit: Primum, Sacerdotium quidem ab indignis refugi: à dignis verò ex charitate, & dilectione erga proximum appeti posse; alterum operis Episcopalis, juxta beati Pauli doctrinam, appetitionem licitam esse, primatus desiderium illicitum: primum quidem conficto inter ipsum & Basilium dialogo ita ostendit, cum enim ipse pastoris studium erga gregem, charitatis erga Deum Symbolum esse dixisset, subinfert Basilius, ([b]) *Tu vero Christum non amas*, reponit Chrysostomus, *& amo, & amare certè nunquam desistam: cæterum vereor, ne quem amo, cum irritem. Hoc vero*, inquit Basilius, *ænigmate quodnam aliud obscurius esse queat: si Christum illum, à quo ametur, oves suas pascere jussit; ames? non est* respondet Chrysostomus, *sermo hic ænigma, quinimo valde apertus & simplex: nam si par atque idoneus administrando muneri isti, juxta id quod Christo placitum est, nihilo secus tamen munus ipsum detrectassem, hæsitare quidem ad verba mea conveniret; postea vero quam me ad functionis istius præstationem animi hujus imbecillitas minus idoneum reddidit, quis huic quæstioni, dubitationive locus? &c.*

([b]) Chrysost. lib. 2. de Sacerd. c. 4. Videatur Græcus textus apud ipsum Chrysost.

Poste-

Posterius quoque iisdem libris edocet, cum enim pestilens istius honoris appetendi virus esse dixisset, mox quoque petitæ ex D. Paulo objectioni ita occurrit: ([a]) *neque id dico, cum beato Paulo pugnare volens, quinimo, ut maximè cum illius verbis consentiam. ea vero cujusmodi sunt? si quis Episcopi munus appetit, honestum munus desiderat: at ego non operis ipsius, sed dominationis ac potentiæ desiderium pestilens esse dixi, atque* B *hoc desiderium sic toto studio ab animo abjiciendum esse censeo, ut ne animum quidem ipsum permittas ab illo occupari, ut is rerum omnium liberè agendarum potestatem habeat, &c.* ([b]) Similia habet prædicta Pauli verba commentans, ubi opus quidem Episcopale appeti posse, dignitatem & potentiam non debere exponit. *Si quis Episcopatum desiderat, non culpo; non improbo, opus quippe regiminis est.* C *Si quis hunc idcirco appetit, non principatus ac dominationis fastu, verum curæ regiminis, & charitatis affectu, non improbo, inquit: bonum quippe desiderat opus: quippe & Moses eam rem appetere cognoscitur: verum ille hujusmodi potentiam, ambitumque dominandi nequaquam quæsivit, sed eam rem ita cupivit, ut illi diceretur, quis te constituit principem & judicem super nos? si quis igi-* D *tur ita desiderat, desiderat bene, Episcopus enim ex eo dicitur quod omnes inspiciat, cunctaque speculetur.* Idem quoque omnino Theodoretus ad eundem Apostoli locum: ([c]) *non accusat*, inquit, *simpliciter cupiditatem, sed ambitionem, & magistratus gerendi desiderium: & docet non honorem, sed virtutem appetere: non desiderare dignitatem, sed dignitatis officium inquirere.*

(a) Idem lib.3. cap.11. cujus paucissima ad rem verba hæc sunt. εἴτις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ· ἐγὼ δὲ οὐ τοῦ ἔργου, τῆς δὲ αὐθεντίας, καὶ δυναστείας ἐπιθυμεῖν, εἶπον εἰδεδεινόν.

(b) Chrysost. hom. 10. in cap. 3. prioris ad Timoth.

(c) Theodoret. comment. in idem caput: eadem Theophylactus, & Oecumenius ibidem.

A VI. Eadem quoque, quæ magistro, Isidoro Pelusiotæ Chrysostomi discipulo placere visa est sententia. Primum enim viros probatæ eruditionis, ac pietatis Episcopatum appetere posse, alios non posse, affirmat epistola ad Leontium his scilicet verbis, ([d]) *non est quorumlibet virorum præclarè Episcopatum appetere: verum eorum, quorum vita ex Pauli legibus dirigitur: quamobrem si illam in te ipso sinceritatem perspicis, libenti atque alacri animo ad tanti fastigii ascensum pergis: sin autem ea tibi deest, quod ipsam adeptus sis, ea quæ attingere nefas est, minime attinge: cave ne ad ignem qui materiam absumit accedas.* ([e]) Secundo epistola ad Palladium Diaconum fusè ostendit non omnium esse Episcopatum appetere, sed pauciorum, qui non minus populis quibus præfuturi sint præcellant, quam pastores ovibus; oportere siquidem Episcopum irreprehensibilem esse, &c. unde invehitur in eos, *qui cum præclarè secum actum esse putare debeant, quod in subditorum classe censentur, ipsi contra ea appetunt, quæ consequi nequeunt, atque Episcopatus amorem in seipsis alunt, Apostolumque, qui exitialem eorum morbum profligare studuit, tanquam morbo suo patrocinantem testem citant.* ostendit postea Apostolum hujusmodi non suffragari, tum quod non jusserit, ut unusquisque Episcopatum desideret, nec amorem Episcopalis operis (cujus ibidem difficultates ostendit) laudarit, sed ejusdem operis excellentiam: tum quod juxta communem modum loquendi ἔργον, seu opus (quo nomine utitur Apostolus) vulgo dici soleat, τὸ δύσκολον, καὶ δυσκατόρθωτον πρᾶγμα, *arduum, & quod*

(d) Isidorus Pelusiota ep.104. lib.1.

(e) Idem lib.3. ep.216.

ægrè confici possit, negotium : ex A quibus juxta mentem Pauli ita concludit, ἐγὼ τὸ ἔργον τῆς ἐπισκοπῆς ὑπερφυῶς ἐπαινῶ. θεῖον γάρ, τὸν δὲ ἔρωτα τὸν ἐπ' αὐτῇ οὐκ ἐπαινῶ, σφαλερὸς γάρ, οὐ λέγω, καλῶς ποιεῖ : id est, *ego Episcopatus opus mirificè laudo : divinum enim est, ipsius autem amorem minimè laudo : periculosus enim est, non dico bene facit, &c.* Hinc varia Episcopatus pericula recenset, variasque difficultates, quæ nos ab Episcopa- B tu expetendo deterreant. Idem quoque alia ad eundem Palladium Diaconum epistola eadem ferè habet, hocque præsertim notatu dignum D. Paulum, (a) *in medio relinquere suspensum Sacerdotii desiderium, neque instigare ad id quemquam, ne indignos excitet ad capessendam rem perdifficilem, quæque omnem superat reipub. administrationem, neque ab eo arcere quemquam, ne id, quod omni re-* C *gno majus est, fugiendum esse proponat.* Subditque ipsum *unumquemque sui ingenii æstimatorem, ac judicem constituisse*, οὔτε ἐπιθυμεῖν, οὔτε φεύγειν, *neque expetere, neque fugere præcepisse.*

(a) Idem lib. 4. epist. 219.

§. III.

Latinorum Patrum sententia proponitur.

VII. EAdem Latinorum Patrum mens atque sententia fuit, verum in hac quæstione dissolvenda excelluit (b) Augustinus duobus præsertim in locis, primumque, suo, & fratrum cum ipso degentium nomine scripta ad Eudoxium Presbyterum, & aliis cum ipso fratribus regularem vitam agentibus epistola, ipsis nec appetendum ex superbia, nec ex desidia refugiendum Sacerdotium iis verbis egregiè persuadet. *Vos autem fratres exhortamur in Domino, ut propositum vestrum custodiatis, & usque in finem perseveretis : ac si quam operam vestram mater Ecclesia desideraverit, nec elatione avida suscipiatis, nec blandiente desidia respuatis : sed miti corde obtemperetis Deo, cum mansuetudine portantes eum, qui vos regit, (c) qui dirigit mites in judicio, qui docet mansuetos vias suas : nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiæ proponatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nasceremini, non inveniretis. Sicut autem inter ignem & aquam tenenda est via, ut nec exuratur homo, nec demergatur : sic inter apicem superbiæ, & voraginem desidiæ iter nostrum temperare debemus, sicut scriptum est, (d) non declinantes, neque ad dextram, neque ad sinistram : sunt enim, qui dum nimis timent, ne quasi in dextram rapti extollantur, in sinistram lapsi demerguntur; & sunt rursus, qui dum nimis se auferunt à sinistra, ne torpida vocationis mollitie sorbeantur, ex altera parte jactantiæ fastu corrupti atque consumpti, in favillam fumumque vanescunt. sic ergo dilectissimi, diligite otium ut vos ab omni terrena delectatione refrænetis, &c.*

D Secundo docet Augustinus idem opus Episcopale appeti posse, dignitatem non posse, impositum Episcopatum recipere licere, ambire nefas esse : habitum siquidem moresque Christiani populi depingens tria vitæ genera statuit, moxque hæc subdit, (e) *ex tribus vero illis vitæ generibus, otioso, actuoso, & ex utroque composito : quamvis salva fide quisque possit in quolibet eorum vitam ducere, & ad sem-*

(b) Augustinus hist. 81. Eudoxio, refertur ex parte 16. q. 1. c. vos autem.

(c) Psal. 14.

(d) Deuter 17.

(e) Ibidem lib. 9. de civit. c. 19. Eadem Beda iisdemque verois in 1. ad Thimoth. cap. 3.

sempiterna præmia pervenire: interest tamen quid amore teneat veritatis, quid officio charitatis impendat, nec sic quisque debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi: nec sic actuosus ut contemplationem non requirat Dei: in otio non iners vacatio delectare debet, sed aut inquisitio, aut inventio veritatis: ut in ea quisque proficiat, & quod invenerit teneat, & alteri non invideat: in actione vero non amandus est honor in hac vita, sive potentia: quoniam omnia vana sub sole: sed ipsum opus, quod per eundem honorem, vel potentiam fit, si rectè atque utiliter fit, id est, ut valeat ad eam salutem subditorum, quæ secundum Deum est: unde jam superius disputavimus. propter quod ait Apostolus, qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, exponere voluit, quid sit Episcopatus, quia nomen est operis non honoris, &c. Itaque à studio cognoscendæ veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet otium: locus vero superior, sine quo regi non potest, etsi ita teneatur atque administretur, ut decet, tamen indecenter appetitur: quamobrem otium sanctum quærit charitas veritatis, negotium justum suscipit necessitas charitatis, quam sarcinam si nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum est veritati: si autem imponitur, suscipienda est propter charitatis necessitatem, &c.

VIII. Augustinum præceptorem suum D. Prosper (a) Aquitanicus ejus discipulus studiosè expressit: ubi enim eos reprehendit qui communi bono prodesse nolunt cum possint, ut contemplationi vacent, mox & eos coarguit qui Ecclesiasticas dignitates digni respuunt, vel indigni admittunt, dignitatemque Ecclesiasticam ex se nec fugiendam scribit, nec appetendam. *Ac per hoc* inquit, *contra justitiam faciunt hi, qui merito suæ conversationis, vel eruditionis electi otiosum studium fructuosæ utilitati regendæ multitudinis anteponunt: & cum possint laboranti Ecclesiæ subvenire, operosæ administrationis laborem, fruendæ quietis contemplatione, refugiunt: sed quoniam sunt multi, qui se impares tantæ sarcinæ norunt, tales justè se etiam quæsiti non offerunt, ne videantur non Ecclesiasticos labores velle suscipere, sed honores ambire, cum dignitas Ecclesiastica nec ambienda sit, nec vitanda. Qui vero præesse & prodesse populis possunt, si quæsiti non fuerint, justè seipsos percipiendæ sapientiæ studiis tradunt. Verumtamen si & illi qui lucris per se proficientium crescunt, & isti qui in seipsis sub Deo suo sapientiæ spiritualis perceptione proficiunt, in proposito permaneant, itineribus quidem diversis incedunt, sed ad unam patriam tendunt, & ad unum regnum disparibus militantes officiis, Christo rege omnium vocante perveniunt.* Paulo aliter Gaudentius (b) Brixianus, qui tempore persecutionis Episcopatum appeti posse docet, non similiter aliis temporibus, *Cum*, inquit, *Episcopatum cogitas, ne referas animum ad hæc tempora, quibus Episcopi nihil minus norunt quam eas partes, quæ illis à Paulo assignantur: neque quicquam aliud nunc intelligitur appellatione Episcopi, quam fructus, & vectigalia & immanes honores: sed tempora illa ante oculos propone, cum Paulus ipse qui alios instituebat Episcopos, peragrabat orbem omnium terrarum in fame, & siti, in frigore*

(a) Prosper Aquitanicus lib. 3. de vita contempl. cap. 18.

(b) Brixianus in schol. ad locum Apost.

A *gore, & nuditate, in verberibus, & plagis, in carceribus, atque quotidianis mortibus: eo igitur tempore optare Episcopatum nihil omnino erat aliud, quam optare quotidie millies pro Christo mori: quod sanè optare nulla religio prohibet.*

IX. Annuit Gregorius magnus, (a) qui fusé pariter idem argumentum tractavit, tum pluribus in locis, tum maximè in libro pastoralis curæ: ut enim omittam quæ ipse tum adversus eos, qui Episcopatus vocati respuunt, tum adversus illos, qui è contra inflati eosdem ambiunt, ibi fusè edisserit, (b) prædicationis officium laudabiliter & quæri ex charitate, & ex humilitate recusari posse iis verbis ostendit, Esaiæ nempe & Hieremiæ exemplum prosecutus. *Quamvis nonnunquam prędicationis officium & nonnulli laudabiliter appetunt, & ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur: quod liquido cognoscimus, si duorum Prophetarum facta pensamus, quorum unus, ut ad prædicandum mitti debuisset, sponte se præbuit, quo tamen alter pergere cum pavore recusavit. Esaias quippe Domino quærenti, quem mitteret, ultro se obtulit, dicens, ecce ego mitte me: Hieremias autem mittitur, & tamen ne mitti debeat, humiliter reluctatur dicens, a, a, a, Domine Deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum: en ab utrisque exterius diversa vox prodiit, sed non à diverso fonte dilectionis emanavit. Duo quippe sunt præcepta Charitatis, Dei videlicet amor & proximi: per activam igitur vitam prodesse proximis cupiens Esaias officium prædicationis appetit: per contemplativam verò Hieremias amori conditoris sedulo inhærere desiderans, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Quod ergo laudabiliter alter appetit, hoc laudabiliter alter expavit: ille, ne tacitæ contemplationis lucra loquendo perderet, iste, ne damna studiosi operis tacendo sentiret: sed hoc in utrisque est subtiliter intuendum: quia & is, qui recusavit, plenè non restitit, & is qui mitti voluit ante per altaris calculum se purgatum vidit: ne aut non purgatus adire quisque*

B *ministeria sacra audeat, aut quem superna gratia eligit, sub humilitatis specie superbè contradicat. Quia igitur valde difficile est purgatum se quemlibet posse cognoscere, prædicationis officium tutius declinatur; nec declinari, ut diximus, pertinaciter debet, cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur, &c.* (c) Ibidem ipse postea Episcopatum licere unicuique ut profit, non ut præsit, appetere

C nos docet, eo præsertim tempore, quo minus honoris ipsi inesse videtur, quam oneris.

X. Reliqui omnes Patres à prædictis nequaquam dissentiunt; ex quorum proinde doctrina hæc colligimus, Episcopatum ex se indifferenter appeti posse, & recusari, dummodo ex charitate appetatur, ex humilitate vitetur, non ex desidia eum recusandum, non ex superbia appetendum esse: propter

D opus appeti posse, propter celsitudinem & dominationem appeti non posse; ab iis tantum qui oneri pares fuerint, vixque, nisi ab iis qui ad illud legitimè vocati sint, assumendum; ab indignis, & iis qui oneri impares sunt, nunquam concupiscendum esse: periculosius expeti quam vitari, præsertim eo tempore quo redditus, & honores dignitati adnexa sunt: tunc vero æquius appetitum fuisse, cum labo-

(a) Greg. part. 1. pastor cap. 8. circa medium.

(b) Greg. past. 1. cap. 7. 17.

(c) Ibidem cap. 8.

boris ipsi plurimum inesset, & operis, voluptatis parum: peccare, & qui temerè appetunt, & qui vocati pertinaciter renuunt: quia tamen duplex hic quæstio videtur proponi: quarum prima est, utrum Episcopatus appeti, altera utrum recusari possit: cum utramque conglobatim ex sententia Patrum discussimus, superest ut sigillatim dè utraque aliqua adjungamus.

ARTICULUS II.

Speciatim discutitur, an liceat sacros Ordines, vel Ecclesiasticas dignitates appetere.

§. I.

Patrum testimonio ambitus ea in re reprehenditur.

I. Pluribus certè Patres Episcopatus ambitum exagitarunt. Origines ([a]) *bonum esse*, docet, *non prosilire ad eas, quæ à Deo sunt, dignitates, & principatus, & mysteria Ecclesiæ, sed imitari Moysen, & dicere cum eo, provide alium quem mittas: neque enim*, subdit, *ad principatum Ecclesiæ venit, qui salvari vult* fuseque postea ostendit, eum ipsum qui præest, cogitare debere se non ad dominationem, sed ad servitutem esse constitutum. Basilius ([b]) in Monacho præsertim Sacerdotii, & præfecturæ cujusvis appetentiam damnat, oblatosque etiam honores ipsis recusare necessum esse docet. Idem quoque cum collegis suis Episcopis Italiæ & Galliæ scribens ([c]) ex ambitu Episcopatus hæc mala profecta enumerat; periisse gravitatem Sacerdotum; distributiones pauperum in proprios usus, donaque insumptas: Canonum exactam observationem pessum ivisse; multam peccandi libertatem patuisse; nam qui favore humano ad imperium devenerunt, id agunt, ut gratiam iis rependant, quorum opera sunt promoti; hinc fieri ut populi sint immorrigeri, præfecti non liberè loquantur. Ejusdem sententiæ fuisse constat sanctum Ephrem Diaconum, seu, ut aliis placet, Presbyterum Edessenum. ([d]) *Curam*, inquit, *animarum ne appetieris: nam, cum ad eam metam nondum perveneris, ut cunctis animi tui passionibus imperes, & tibi ipsi, & illis qui te sequerentur noceres: quod si invitus ad curam ejusmodi traheris, in ea administranda maximam diligentiam adhibe.* ([e]) Nyssenus Basilii frater ἀρχτὺν, seu dominandi illud studium damnat, aitque esse πρὸς τὰ χείρω ῥοπῆς, καὶ ἀπόθεσιν *initium & fundamentum ad deteriora propensionis*, ([f]) nec dubitat μητέρα τῆς λοιπῆς κακίας, id est *matrem omnium vitiorum* vocare: idem quoque in vita Moseos ([g]) eos reprehendit, qui illoti & amictu sordido vitæ utentes Sacerdotium raperent, pluribus in locis ([h]) Nazianzenus in eos invehitur, qui temerè, & festinanter ad Sacerdotium promoveri contenderent, & qui Episcopatum μέγα τὸ πρᾶγμα, καὶ τυραννικὸν, καὶ θαυμασίαν ὅαν ἔχον ἀπόλαυσιν, *rem amplam, & tyrannicam, & myrificam quandam voluptatem babentem* judicarent. ([i]) Chry-

(a) Origenes homil. 6. in Esaiam.

(b) Basil. in constit monast. cap. 24.

(c) Idem epist. 69.

(d) S. Ephrem de vita spirituali cap. 35. tomo I. ejus operum.

(e) S. Gregorius Nyssen. orat. cathe cap. 23.

(f) Ibidem.

(g) Idem in vita Mosis.

(h) Nazianz. orat. 1. 8. 19. & orat. 9.

(i) Chrysost. lib. 3. de Sacerdotio passim. Homilia 3. in acta. homil. 35. in Matth. hom. 29. ad Rom. hom. 1. ad Titum homil. ultima Hebræ. Hom. 6. de Pauli laudibus.

A Chryſoſtomus paſſim vitium iſtud in Eccleſia inſectatur, adeoque exitialem principatus ſacri, (a) ſeu Sacerdotii cupiditatem eſſe putat, ut ne ejus tenuem quidem σπινθῆρα ἐπιθυμίας, *ſcintillam cupiditatis* eſſe retinendam aſſeruerit; eoſque (b) qui Epiſcopalem dignitatem ambiant ἀπονοίας, καὶ τόλμης, *contumaciæ, & temeritatis* damnet; atque hominem hujuſmodi ambitione incenſum, (c) ἄθλιον ἄνθρωπον, καὶ ταλαίπωρον, *infœliciſſimum hominem, atque miſerrimum* appellet. Fruſtra plura ex eodem proferrem, quæ nimirum contra ambitionem iſtam in ſuis libris paſſim inculcat.

(a) Idem lib. 3. de Sacerdotio cap. 10.
(b) Ibid. cap. 7.
(c) Idem hom. 1. ad Titum.

II. Nec prætermittendus Cyrillus (d) Alexandrinus, qui quantum Eccleſiæ detrimentum illa dignitatum Eccleſiaſticarum ambitio attulerit, nobis innuit, dum hæreſeon primos omnes auctores φιλαρχίας ἡττωμένους *amore dominandi ſuperatos, poſtratoſque* fuiſſe pronuntiat: nec exempla plurima deſunt, quibus iſtam probare potuiſſet propoſitionem. Nam de Thebuli, & Montano (e) Euſebius, de Valentino (f) Tertulliamus, de Marcione (g) Epiphanius, & (h) Auguſtinus, de Novatiano (i) Ambroſius, de Arrio (k) Theodoretus de Florino, & Blaſto, Aſterio Sophiſta, & aliis alii paſſim referunt, eos ab Eccleſia Catholica defeciſſe, quod in Sacerdotii petitione repulſam paſſi fuiſſent. Denique adjungi poteſt Græcis Patribus S. Ephrem, qui præclarè temerariam Sacerdotii cupiditatem damnat, (l) *ego vero*, inquit, *obſtupeſco fratres dilecti, ad ea quæ ſoliti ſunt quidam inſipientes audere, qui impudenter ac temerè ſeſe conantur ingerere ad munus Sacerdotii aſſumendum, licet non adſciti à gratia Chriſti, ignorantes miſeri, quod ignem, & mortem ſibi accumulent.*

(d) Cyrillus Alexandrinus in Abac. c. 11. 15.
(e) Euſeb. lib. 4. cap. 21. Idem lib. 6. cap. 35.
(f) Tertul. in Valent. c. 4.
(g) Ephih. &
(h) Auguſt. adverſus hæreſ. in hæreſi Marcionitarum.
(i) g Ambr. lib. 1. de pœnit. cap. 15.
(k) Theod. lib. 1. cap. 2.
(l) Ephrem de Sacerd.

III. Ut pariter ex Latinis Patribus aliquos proferamus, patebit eos ejuſdem cum Græcis ſententiæ opinioniſque fuiſſe: cum eadem apud utroſque veritas, charitaſque viguerit. Certè Ambroſius ambitionem dignitatum conciliatricem exagitat, eaque in eam ſcribit, quæ in hunc locum optimè referri poſſunt: experimento enim conſtat, quam verum ſit illud tanti Doctoris, (m) *Hoc ipſo pernicioſior eſt ambitio, quod blanda quædam eſt conciliatricula dignitatum, & ſæpè quos nulla vitia deflectunt, quos nulla potuit movere luxuria, nulla avaritia ſubruere, facit ambitio crimino ſos; habet enim forenſem gratiam, domeſticum periculum, & ut dominetur aliis, prius ſervit: curvatur obſequio, ut honore donetur: & dum vult eſſe ſublimior, fit remiſſior, cum in ipſa poteſtate quod præcellit, alienum ſit.* Idem quoque verba iſta Apoſtoli diſcutiens, (n) *nec ſumit quiſquam ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron*, (o) *hic etiam*, inquit, *percutit Sacerdotes honoris cupidos, & Sacerdotii avidos, non pro ſalute populi, ſed propter ambitionem ſæculi.* Hieronymus ſimiliter eandem cupiditatem tanquam noxiam reſtincturus, (p) *audiant*, ait, *qui principes volunt eſſe populorum, quod non ſolum pro ſe, ſed & pro commiſſis ſibi gregibus reddituri ſunt rationem in die judicii.* Idemque obſervandum illud præceptum monet, (q) *ne quæras judex fieri, ne fortè non poſſis auferre iniquitates.* Fusè quoque in epiſtola (r) ad Heliodorum, ſed latenter, Sacerdotii deſiderium quaſi

(m) Ambr. lib. 4. in Lucam.
(n) Ad Hebr. 5.
(o) Ambroſ. comm. in illud cap.
(p) Hieron. lib. 3. comment. in Hierem. cap. 12. Idem lib. 11. in Ezech. non longe à principio.
(q) Eccleſiaſt.
(r) Idem Hier. epiſt. 1.

Note: the gutter letters B, C, D stand beside the lines "ſunt: experimento enim conſtat", "tione incenſum / χίας ἡττωμένους … ſu-" and "runt, eos ab Eccleſia Catholica / ditatem tanquam noxiam reſtin-" respectively.

ſi periculoſum incuſat. Nec ab iis diſſidet Auguſtinus, cujus eſt præclara iſta ſententia, ([a]) *honor te quærere debet, non ipſum tu, debes enim in loco humiliori diſcumbere, ut qui te invitavit, faciat te ad honoratiorem locum aſcendere.* Cui favet Euſebius Emiſſenus, ſeu potius ille eſt Eucherius Lugdunenſis, in laudatione ſancti Maximi, cujus celebre illud dictum ([b]) *meriti prærogativa eſt, honoris repulſa*: cui non abſimile illud Pontii Diaconi in vita ſancti Cypriani, ([c]) *magis dignus efficitur, qui quod meretur excuſat*: plura nos in eandem ſententiam ſuperius protulimus. Verum Sacerdotii cupiditatem, quæ ſuo tempore, jam in Eccleſiæ perniciem magis ſeſe prodebat, egregiè redarguit Summus Pontifex Gregorius, quem dum loquentem audiemus, vix fieri poterit, quin ſuperbiæ noſtræ nos pudeat. ([d]) *Hinc ergo*, inquit, *quoque præcipites colligant, cum quanta culpa, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metunut, ſi ſancti viri plebium ducatum ſuſcipere, Deo etiam jubente, timuerunt. Moyſes ſuadente Domino trepidat: & infirmus quiſque, ut honoris onus ſuſcipiat, anhelat, & qui ad cauſam valdè urgeretur ex propriis, humerum libenter opprimendum ponderibus ſubmittit alienis; quæ egit, ferre non valet, & auget, quæ portet*, ſed & Apoſtolicæ nobis ſententiæ excuſationem præripit, dum ſubdit, ([e]) *plerumque verò, qui præeſſe concupiſcunt, ad uſum ſuæ libidinis inſtrumentum Apoſtolici ſermonis arripiunt. quo ait, ſi quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat: qui tamen laudans deſiderium, in pavorem vertit protinus, quod laudavit, cum repentè ſubjungit: oportet autem Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe: cumque virtutum neceſſaria ſubſequenter enumerat, quæ ſic irreprehenſibilitas ipſa manifeſtat: & favet ergo deſiderio, & terret ex præcepto: ac ſi apertè dicat, laudo quod quæritis, ſed prius diſcite quod quæratis: ne, dum voſmetipſos metiri negligitis, tanto fœdior veſtra reprehenſibilitas appareat, quanto & à cunctis conſpici in honoris arce feſtinatis.* Plura ipſe alibi ([f]) in eundem ſenſum ex vacuo ſuperbiæ pectore effudit, cujus ideo ſententias in eam rem aliquas Concilii ([g]) Aquiſgranenſis primi ſub Ludovico Pio habiti, Patres ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtaurationem collegerunt. Huic attexere poſſumus ([h]) Bernardum, qui graviter quoque eos inſectatus eſt, qui honorem Eccleſiaſticorum deſiderio flagrarent, & inverecundè ad ſacros ordines profilirent: ex ipſo plura ſuperius protulimus, quæ in hunc locum, ſi lubet, rejicere poteris.

([a]) Auguſt. homil. 13. ex 40.

([b]) Euſeb. 1. miſſ. hom. in laud. S. Maximi.

([c]) Pontius Diac. in vita Cypriani.

([d]) Greg. paſtoralis parte 1. cap. 7.

([e]) Idem cap. 8.

([f]) Paſtoralis parte 1. cap. 1. cap. 2. 8. 9. & 10. item lib. 1. regiſtr. indict. 12. epiſt. 20. ad Maximianum, & lib. 7. epiſt. 110. Syagrio & alibi.

([g]) Concil. Aquiſgran. 1. ſub Lud. Pio cap. 14. & 15.

([h]) Vide Bern. de converſ. ad Clericos, epiſt. ad Henricum Senon. & alibi paſſim.

§. II.

Accurata hujus quæſtionis ſolutio.

IV. Verum ut accuratam tandem hujus dubii explicationem tradamus, utrum nempe ſive Epiſcopatum, ſive Sacerdotium, ſive promotionem ad ſacros ordines, ſive etiam provectionem ad Eccleſiaſticas dignitates expetere liceat: in Epiſcopatu præſertim (quod etiam in Eccleſiaſticis dignitatibus, Ordinibuſque, ſervata quadam proportione, animadvertere licet) hæc tria cum Divo ([i]) Thoma, & Scholaſticis Theologis conſiderari poſſe adnotamus, officium nempe, gradus Epiſcopalis celſitudinem & temporalia bona iſtis

([i]) D. Thomas 2. 2. q. 185. art. 1. in corpore.

istis adjuncta; officium, cujus causa Episcopatus institutus, & quod ad utilitatem proximorum Deique cultum impenditur; celsitudinem gradus, qui maximam perfectionem exigit, & principatum infert in subditos, dignitatem invehit, auctoritatemque conciliat; temporalia bona, puta prærogativam Episcopalis honoris, reverentiam Episcopis debitam, redditus Episcopatus annuatim assignatos; officium cujus meminit ([a]) Christus dum pascendi officium Petro commisit, dum Apostolos ([b]) ad Evangelii disseminationem misit, sicut ipse à Patre missus fuerat; celsitudinem gradus supra reliquam Domini familiam, juxta illud Christi apud Matthæum, ([c]) *fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam*, temporalia denique bona, quæ & officium tanquam præmium laboris, & gradum tanquam instrumenta virtutis, & honestamenta dignitatis consectantur, de quibus Apostolus, ([d]) *qui benè præsunt Presbyteri, duplici honore digni* habeantur. Hoc verò supposito, ita censendum est officium quidem Episcopale per se laudabiliter appeti, licet ab ineptis quidem absolutè, efficaciter sine temeritate nunquam, à non indignis verò aliquando periculosè expetatur: celsitudinem vero gradus ex se expetere, præsumptionis; honorem, divitias, cæteraque ejusmodi adnexa, vel inordinatæ elationis, vel avaritiæ crimen esse; hæc nunquam, ut finem, intendi debere; eadem in Episcopatus susceptione, si ut motiva adfuerint, puritati intentionis officere, si neglecta fuerint non obesse, quominus vel necessitate urgente, vel utilitate suadente onus quod honori conjungitur, officium quod dignitati adnectitur, ex charitate suscipiatur, appetatur, inquiratur.

([a]) Joan. 21.
([b]) Joan. 20.
([c]) Matth. 24.
([d]) 1. ad Tim. cap. 5.

V. Primo, ([e]) quod officium Episcopale per se appeti possit, nemo negaverit, qui eminentissimæ ipsum esse charitatis, & perfectæ virtutis actum cognoverit: itaque si abstractè consideretur, si in seipso, & secundum se attendatur, nemo nisi vel tepidus, vel omnino frigidus, nemo nisi vel ignarus, vel impius alienum à se esse volet, quod Deo charissimum, proximo utilissimum, Ecclesiæ honorificentissimum est. Quis ergo non expetat talia opera facere, qualia Episcopum decent, si ipsum contingeret ad Episcopatus dignitatem sublimari? quis non se Episcopali officio dignum esse cupiat? Quis non eniti debeat, ut quamvis Sacerdos non sit, vel Episcopus, Episcopalis tamen sit, vel Sacerdotalis, & licet se officio hujusmodi indignum credat, non tamen expetat se dignum fieri, qui ejusmodi officium subeat? si nos Apostolus charismata meliora æmulari ([f]) præcipit? si Christus ([g]) ad perfectionis divinæ imitationem pro viribus unumquemque adniti exhortatur, cui non officii Sacerdotalis sanctitatem æmulari licebit? cui non Sacerdotalis functionis exhibendæ dignitatem expetere fas erit? nec vitium licet appetere, nec virtutis actus fugere; porrò Episcopalis functio, opus Episcopale, charitatis actio est, religionis, justitiæ, aliarumque virtutum est: ideoque per se nec odio haberi, nec recusari, proindeque appeti potest.

([e]) Circa hoc & prædicta vide D. Tho. supra, & in 1. ad Thimot. cap. 3. lect. 1. Caietan. in D. Tho. sup. Sylvest. & Armilla v. Episcopus Sotum lib. 1. de justit. Valent. tom. 3. disp. 10. q. 3. D. Antoninum 3. part. tit. 20. & alios passim.
([f]) 1. Cor. 12.
([g]) Matth. 5.

VI. Idipsum docent sancti Patres, quorum plurimos superiùs protulimus; Chrysostomus supra citatus id clarè ostendit, ([h]) dum *non operis ipsius, sed dominationis, ac potentiæ desiderium pestilens*,

([h]) Chrysost. lib. 3. de Sacerd. cap. 8

lens, se dixisse memorat, dum se ea ratione non improbare docuit Episcopatus desiderium, ([a]) *εἴ τις ταύτην ἔχει τὸν ἐπιθυμίαν ὥστε μὴ τῆς ἀρχῆς, καὶ τὴν αὐθεντίαν ἐφίεσθαι μόνον ἀλλὰ τῆς προστασίας*, *si quis hunc idcirco appetit, non principatus ac dominationis fastu, verum cura regiminis*. Theodoretus, ([b]) dum ab Apostolo nos instrui docet, *non honorem, sed virtutem appetere, non desiderare dignitatem, sed dignitatis officium inquirere*: Theophylactus ([c]) iis per omnia consentit, necnon ([d]) Ambrosius, qui & rationem subdit, cur qui Episcopatum desiderat, bonum opus desideret, *hoc enim*, inquit *cupiens*, *bonam vitam appetere videtur*: *si tamen non ab iis declinet quæ in subjectis habentur*; *ne ambitione, aut desiderio pecuniæ hoc egisse videatur*: nec minus aperte Hieronymus pluribus in locis, tum epistola ad Oceanum, ([e]) *si quis*, ait, *Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*: *opus, non dignitatem*; *laborem, non delitias*; *opus per quod humilitate decrescat. non intumescat fastigio*. Tum commentariis in Sophoniam, ([f]) *qui Episcopatum desiderat, &c. videte quod dixerit, bonum opus desiderat, non dignitatem, si autem despecto opere, solam adspexerit dignitatem, citò corruit turris in Siloa, & excelsæ cedri fulmine feriuntur, & erecta cervix frangitur, & cygnus extento collo, & in sublime se tendens, inter immundas volucres computatur*: ibi enim eos vituperat qui Episcopatum propter divitias vel honorem consectantur, eos verò non vituperandos apertè innuit, qui opus solum Episcopatus officiumque intendunt: favet Augustinus superius citatus, ([g]) ubi *à studio cognoscendæ veritatis* Episcopalis neminem deterreri affirmat: celsitudinem verò gradus, quam *locum superiorem* appellat, indecenter appeti dicit, etsi ita teneatur atque administretur, ut decet. Assentitur quoque Gregorius à nobis citatus, idipsumque confirmat, ([h]) dum ait, *tunc laudabile fuisse Episcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad supplicia graviora pervenire*, hoc enim indicat officium Episcopale per se laudabiliter expeti posse, quamvis periculosè ob adjacentia bona appetatur, ([i]) *quia nempe*, ut ait idem sanctus, *sunt nonnulli qui in subeundo pastorali ministerio bona opera animo sibi proponere videntur, quamvis hoc elationis intentione appetant*, aliudque intendant, quam quod sibi ipsis videntur intendere: unde ([k]) unumquemque conscientiam suam convenire jubet, an Episcopatum appetendo boni operis ministerium, vel honoris gloriam quærat; probans scilicet tutos eos esse qui Episcopale opus solum appetant, si à cæteris appetendis, quæ ipsi adnexa sunt, sese contineant.

VII. Secundò, quod ab imperitis vel ipsum episcopale officium absoluto & efficaci desiderio nunquam sine crimine appeti possit, patet, quia sicut opus virtutum secundum se laudabile est exercere velle, ita temerarium est non proportionatum viribus suis sibi velle assumere: & hujusmodi operis sibi obligationem accrescere velle, cui adimplendo impares simus, ([l]) *qui enim amat periculum in ipso peribit*: nec temeritatis notam effugit, ([m]) qui turrim cæpit ædificare, quam non potuit consumare: nec legis sanctitatem, legis latoris auctoritatem veretur, qui quam adimplere non potest, sibi legem servandam imponit, itaque de Eccle-

(a) Idem hom. 10. in epist. prim. ad Tim.
(b) Theod. in cap. 3. primæ ad Timoth.
(c) Theophilact. ibidem.
(d) Ambros. Ibidem.
(e) Hieronym. epist. 83. ad Oceanum to. 2.
(f) Idem in c. 3. Sophon.
(g) Aug. lib. 19. de civit. c. 19.
(h) Greg. pastoral. parte 1. cap. 8.
(i) Ibid. cap. 9.
(k) Ibidem cap. 8. & 9.
(l) Eccles. 3.
(m) Luc. 14.

 sia-

siastica dignitate loquens Hieronymus, (a) *probet*, inquit, *se unusquisque, & sic accedat; non facit Ecclesiastica dignitas Christianum &c. Nec sibi quisquam de corporis tantum castitate supplaudat, &c. Non est facilè stare loco Pauli, tenere gradum Petri jam cum Christo regnantium, &c. aedificaturus turrim futuri operis sumptus computa, &c.* Quibus verbis ineptos à Sacerdotii appetitu, & susceptione deterrere vult Hieronymus, ne opus viribus suis impar assumant: fusè quoque Isidorus (b) Pelusiota superius à nobis laudatus: cui assentitur alter Isidorus Hispalensis Episcopus iis verbis (c) *qui regimen Sacerdotii contendit appetere, ante se discutiat, si vita honori sit congrua: quod si non discrepat, humiliter ad id, ad quod vocatur accedat.*

(a) Hieronym. edist. 1. ad Heliodor.

(b) Isidor. Pelus. supra.

(c) Isidor. Hisp. sent. lib. 3. cap. 34.

VIII. Tertiò, quod periculosum pariter videatur, quemcumque, quamvis ad hoc opus valde aptum, absoluto atque efficaci operis Episcopalis desiderio, aliis inconsultis, teneri, facilè deducitur: tum quia dispositio ad opus Episcopale rectè exequendum ea necessario requiritur, quam vix ullus sibi inesse absque praesumptione potest suspicari, ideoque, qui absolutè, & efficaciter opus Episcopale desiderat, vel illotis, ut aiunt, manibus ad perfectissimum opus sese accingere paratus est, & divinum officium non dignè tractare sibi proponit, quod absque sacrilegii, vel irreverentiae crimine nemo in animum suum inducit, vel sibi inesse eam quae necessaria est, nec adeo facilè in quovis reperitur, ad Sacerdotii functiones dispositionem persuadet: quod sine praesumptione vix quisquam de se ex propria animi sententia suspicatur. (d) *Quia igitur*, ut habet Gregorius, *valde difficile est purgatum se quemlibet posse cognoscere, praedicationis officium tutius declinatur*, praesertim quia saepè, ut idem etiam Gregorius ostendit, (e) *de se mens ipsa mentitur, & fingit se de bono opere amare, quod non amat, de mundi autem gloria non amare, quod amat: quae principari appetens, fit ad hoc pavida, cum quaerit, audax cum pervenerit*; ideoque cum Episcopatum propter divitias, honorem, principatum appetere ex inferius dicendis crimen sit, periculosum autem sit, ne in Episcopali opere appetendo, fallaciter sibi mens nostra illudat, & potius ea ad quae sensuum titillatione ferimur, mentis oculos animique desideria convertamus, quam ad ipsius Episcopalis operis difficultates, & perplexitates, à quibus expetendis iners naturae nostrae corruptae conditio abhorret, propterea periculosum omnino est Episcopalis officii cupiditati inservire, ne in opum, honoris, & dominationis desideria simulata appetitione incidamus. Unde propter illam primatus, seu celsitudinis gradus cum Episcopali officio conjunctionem rectè concludit Augustinus, periculosè ipsum appeti Episcopatus officium, (f) *locus vero superior*, inquit, *sine quo regi non potest, etsi ita teneatur atque administretur ut decet, tamen indecenter appetitur*; nam vel ipsius operis difficultas timenda est, *ne*, ut ait idem Gregorius, *in occupatione regiminis, ipse quoque boni operis usus perdatur, qui in tranquillitate tenebatur*. Dixi autem vix appeti posse Sacerdotium *ex propria animi sententia*: nam ea, quae jam urget, Ecclesiae urgente necessitate, non dubium mihi videtur, quin boni viri, & pii, prudentum, & probo-

(d) Gregor. pastor. parte 1. cap. 7.

(e) Ibidem c. 9.

(f) August. lib. 19. de civit. cap. 19.

borum consilio acquiescere possint, ut quandoquidem Episcopatus nemini jam nisi volenti, & petenti imponitur, possit quis Episcopatum expetere, quo judicatus fuerit non indignus, quod infra confirmabimus.

IX. Quarto, quod nec celsitudo gradus Episcopalis, seu Ecclesiasticæ hierarchiæ apex, ac fastigium, & perfectionis aliis communicandæ divinitus accepta auctoritas, per se tanquam finis absque aliquo scelere appeti possit, docent Patres superius à nobis allati, præsertim vero (a) Chrysostomus & (b) Isidorus Pelusiota pluribus locis à nobis citatis, iique (c) quos modo retulimus operis Episcopalis appetitionem permittentes, dignitatis verò & dominationis cupiditatem vituperantes: nec abs re id censent: est enim quoddam inordinatæ elationis genus, celsissimum istum statum appetere, altissimum scilicet eorum omnium ad quos assurgere potest humana cupiditas, ad quem nemo ex creationis suæ, vel salvationis fine destinatur, de quo vix aliquis probabiliter conjicere potest, an sibi ex divinæ providentiæ ordine paratus sit: periculum est ne cum Lucifero in terram dejiciantur, qui cum eodem in corde suo dicunt, (d) *in cœlum conscendam, super astra cœli extendam solium meum, sedebo in monte testamenti, in latere Aquilonis:* qui vel reliquis nihilo meliores cæteris præesse concupiscant: vel de se adeo præsumunt, ut in excelsissimo gradu putent se collocandos. Neque (e) tamen tantam in hoc desiderio perversionem inesse existimo, quanta in appetendo Episcopatu propter honorem, vel redditus temporales reperitur, vel quanta ad mortalis peccati reatum requiritur, nisi ex eo desiderio vel ad illicita attentanda animus moveatur: etenim magis utique Ecclesiæ bono repugnat Episcopatum propter honores vel redditus temporales concupiscere, quam gradus ipsius celsitudinem expetere: ex priori enim desiderio officii Episcopalis neglectus sæpius accidit, & imperitorum temeraria ad Episcopatum capessendum plurium ambitio incenditur: ex posteriori verò non item: quinimo perfectionis studio accidit sæpè ut inflammetur, qui perfectionis statum cogitat, eumque sibi obtinendum proponit, & cæteris morum sanctitate præcellere in animum suum inducat, qui cæteris ampliorem gradum & perfectionem suorum votorum magnitudine sibi destinat; tantumque abest ut perfectissimi gradus meditatione studia nostra in officio pastorali remittantur, quin potius augeantur: tum quod redditus temporales, honor nobis exhibendus, cæteraque ejusmodi longè sint infrà Episcopatū: celsitudo verò gradus Episcopatus, non sit infrà Episcopatum, sed sit ipsa Episcopatus dignitas. Ideoque longè minor est inordinatio voluntatis, dum Episcopatum propter celsitudinem istam appetit, quam cum propter redditus temporales, vel honores mundanos concupiscit: unde nec mortalem in eo culpam admittere æquum judicamus, qui cum sibi nulla injusta via ad Episcopalem dignitatem grassandum proponat, celsitudinis tamen desiderio incalescit, neque enim adeo rerum ordinem pervertit, ut hujus pravitas desiderii mortalis criminis necessariam inordinationem attingat.

X. Quinto, gravius proinde, &, ni fallor, exitiale scelus est, propter redditus temporales, vel honores mundanos, tanquam propter fi-

(a) Chrysost. supra.
(b) Isidor. Pelus. supra.
(c) Theodoret. Theophyl. Ambros. Hieronym. Augustinus. Greg. supra.
(d) Isaiæ 14.
(e) Vide D. Thom. supra.

finem Episcopatus desiderio inordinatio maxima & perversitas voluntatis apparet, præferente scilicet naturalia supernaturalibus, cœlestia terrenis, inferioris longe ordinis bona superioribus, donumque quo nullum hominibus majus dari potuit, in hominum utilitatem institutum, ex terrenis commodis & blandimentis fortunæ: tum quod in damnum totius Reipublicæ Christianæ hæc intentionis perversitas cedere videatur, cum sæpissimè accidat, ut qui divitiarum, vel honoris solum causa, Episcopatus appetunt, de salute animarum sibi commissarum nequaquam cogitent, iique qui ejusmodi desiderio ducti Episcopatum consequuntur, officium suum negligant cujus minimam ante rationem habuerunt: plurima Ecclesiæ utilia, honori & divitiis postponant, salutis proximi minus avidi sint, quam pecuniæ, vel gratiæ: & Ecclesiæ Christianæ bonis minus invigilent, quam privatis commodis: tum denique quia cum Episcopatus natura sua officium sit spiritalis potestas, & agendi in alios divina auctoritas, natura utique sua ad opus, actionemque refertur, ut supra docent Patres; Episcopatu itaque abutuntur, qui ad alios fines extraneos ipsum referunt, & institutam a Christo ad agendum dignitatem suo fine privant. Verum qui redditus temporales, honorem, aliaque ejusmodi Episcopatui adnexa tanquam motiva ad illum appetendum respiciunt, non videntur ullo se crimine ex eo præcisè constringere, quamvis imperfecti videantur, nec intentio eorum omnino pura censeatur: accidit autem naturæ nostræ corruptæ vitio, ut vix reperiri possint qui divina propter se solum expetant, & irreflexis ad terrestria oculis cœlestia so- A lum intueantur: quinimò omnis ferè nostra intentio terrestrium commodorum aliqua admixtione fædatur: sed hæc admixtio, imperfectio quidem est, non tamen culpa semper est.

XI. Sexto, ex prædictis quidem infertur Episcopatum raro appeti posse, nec passim ab omnibus, ut ([a]) Chrysostomus, Isidorus Pelusiota, Gregorius Nazianzenus & alii passim Patres ostendunt; aliquando tamen & à quibusdam B puta ab iis qui digni sunt, & passim tales habentur, urgente Ecclesiæ necessitate, vel utilitate evidenti appeti licere: iis præsertim temporibus, quibus tantum abest ut inviti ad Episcopale munus cogi soleant: ut potius nemo Episcopatum consequatur, nisi non solum appetierit, sed petierit, nec petierit tantum, sed flagitarit, & quæsierit: si enim viris bonis, quos C nulla gravia scelera coarguunt, probatorum autem virorum testimonia de aptitudine ad Episcopale ministerium gerendum tutos faciunt, Episcopatum appetere non licet: sola ergo iis ad Episcopatum via jam patebit, qui suæ conscientiæ nullam habeant rationem, ut Episcopi fiant; cęteris qui innocentiam servare malint, quam consequi dignitatem aditus obstruetur: sequiturque vix ullum jam in Ec- D clesia Episcopum esse, qui non peccato sibi ad eam dignitatem viam fecerit: Iis ergo temporibus sicut non licet unicuique suis viribus ita fidere, ut aptum se tanto muneri existimet: ita nec iis quos *ad eundem ordinem*, ut ait ([b]) Hieronymus, *pia fratrum blandimenta* malim ego dicere, testimonia *& vota sollicitant*, quos male acta vita non reprehendit, non omnis nempe urgente Eccle- siæ

([a]) Chrys. & alii supra.

([b]) Hieron. ep. 1. ad Heliod.

ſiæ utilitate vel neceſſitate, appetendi Epiſcopatus libertas adimenda eſt, non enim in ejuſmodi deſiderio præſumptio reprehendetur, cui non bona de ſe ex privato ſenſu exiſtimatio, ſed humilis ex aliorum laudatione, ac perſuaſione, probabili extorta audentia ortum dederit: quod non ambitio, ſed charitas excitarit; non propriæ gloriæ cupiditas, ſed animarum procurandæ ſalutis zelus, provocarit; nec temerariæ in pericula præcipitantiæ inſimulabitur ejuſmodi cupiditas, ſi non præpoperè vel cæcato judicio, ſed maturè, ex ardenti in bonum publicum affectu (cui privatam unuſquiſque quietem ac tranquillitatem tenetur poſtponere) Epiſcopatus appetatur: ſi propter fratres, pro quibus ([a]) *anathema eſſe à Chriſto* cupiebat divus Paulus, periclitari non dubitemus, pro quibus etiam Chriſtus mori dignatus eſt, & factus eſt maledictum: tunc certè cum Eccleſia quos noverat miniſterio dignos etiam invitos eligebat, nemini Eccleſiæ Judicium deſiderio ſuo prævenire, aut ei contradicere licebat: at jam Eccleſiæ ſilentis ac tacentis voces, bonorum, qui bonos quoſque & eruditos ad Epiſcopatum invitant, vota, teſtimonia, ac conſilia eſſe videntur quibus conſentire, neque nefarium, neque præſumptuoſum exiſtimarim.

(a) Galat. 3.

XII. Quæ verò diximus confirmat Zozimus Papa qui epiſtola ad Iſichium Salonitanum Epiſcopum *tam vero ad Presbyterii*, inquit, *faſtigium talis accidat, ut nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia anteacta teſtetur: jure inde Summi Pontificis locum ſperare debebit*: Vides ſummi Pontificis locum ex mente Zozimi ([b]) Papæ ſperari poſſe. Aſſentitur Gregorius ([c]) primus, dum *nonnunquam prædicationis officium & nonnullos laudabiliter appetere, & ad hoc nonnullos laudabiliter coactos pertrahi* docet, quod & exemplo probat Eſaiæ, ([d]) *qui Domino quærenti quem mitteret, ultro ſe obtulit*: eoque præterea tempore Epiſcopatum laudabiliter appeti potuiſſe aſſerit, ([e]) quo qui plebibus præerat, ad martyrii tormenta primus trahebatur, quamvis tamen iſto tempore non minus præſumptionis periculum in Epiſcopatus deſiderio eſſet, quam hodierno: quippe cum eædem conditiones, imò forte plures tunc deſiderarentur in Epiſcopo, quam nunc requirantur: tota verò ratio diſcriminis hodierni, ac primi illius temporis eſt, quod hodierno quidem tempore cavendum ſit maximè, ne dum videtur officium expeti, honor, & redditus temporales potius expetantur: cui certè periculo pro virili eſt providendum, ne nos in appetitu tam excelſi culminis imago cogitatæ dignitatis abripiat; primis verò Eccleſiæ temporibus aberat quidem illud periculum, ſed aliud non minus forte, aderat, ne videlicet, qui Epiſcopatum deſiderabat, in totius Eccleſiæ perniciem, præ cæteris ad mortem quæſitus, tormentorum atrocitate victus tandem ſuccumberet: verum pericula illa omnia charitas ſuperat, qua qui verè inceuditur ob commune Eccleſiæ bonum pericula nulla renuit, ut majoris meriti ſibi gloriam & proximo utilitatem impendat; ſicut enim periculo ſe exponere abſque neceſſitate peccatum eſt: ita urgente boni publici utilitate, vel neceſſitate, ex charitate, pericula ſubire meritorium eſt.

(b) Zozim. ep. 1.

(c) Greg. parte 1. paſtor. c. 7.

(d) Eſaiæ 6.

(e) Greg. ibid. cap. 8.

XIII. Septimò, hæc cum ita ſint, nemo tamen ſibi ipſi blandiatur, nemo ſibi aduletur; facilis

lis siquidem hic casus non in appetendo solum Episcopatu, sed in obeundo. Plurimos, ut jam docuimus, avaritia trahit, plurimos ambitio obcæcat, plurimorum temeritas ac præsumptio studia accendit, qui tamen charitatis zelum prætendunt, qui Ecclesiæ utilitatem solum sibi præ oculis habere videntur & proximorum salutem: facile vitia virtutum speciem induunt, easque præsertim virtutes, quæ communem virtutis rationem excedunt, vitia sæpius simulata boni specie mentiuntur: plurimi quoque sibi facilè applaudunt, & de se magnificentiùs cogitant, quam veritas patiatur; pauci vires suas ex æquitate, & Episcopatus magnitudinem ex veritate metiuntur: quod de Galba aliquando dictum est cum imperio dignum fuisse visum, nisi imperasset, id de pluribus dici non minus verè poterit, quam multos Episcopatu dignos habendos, nisi Episcopi facti fuissent. Sic ergo Ecclesiæ consulendum est, ut propria salus non negligatur: non vitupero charitatis excellentissimæ ad Episcopatus officium adnitentis fervorem: sed timeo, ne vel zelus non sit, vel non secundum scientiam. ne vel majora viribus audeamus: vel ad maximum & divinum opus infima nos, & sordida avaritiæ, vel ambitionis motiva inducant, nam & cautè perspiciendum est, ne vel desiderium temerarium sit, vel impurum; ne vel rem viribus imparem desiderando voluntas excedat, vel ex indigno motivo, rem divinam appetendo deficiat; sicque & in excessu temerè, & in defectu imprudenter eligat. Terrent me tot Sanctissimi Patres, qui Episcopatus desiderium vituperant: terret me (a) Augustinus qui Episcopalem sarcinam,

(a) August. 19. de civit. c.19.

A si nullus imponit, non ambiendam; non appetendam, non quærendam esse docuit, sed intuendæ tunc temporis vacandum esse veritati. Terret (b) Gregorius, qui inter Episcopatus difficultates & bona, quid sequendum, quid tenendum sit; exponit, *nisi, ut virtutibus pollens coactus ad regimen veniat, virtutibus vacuus, ne coactus accedat*: qui (c) dignos ipsos culmen fastigiumque Ecclesiasticæ potestatis, *& ex corde debere fugere, & invitos obedire* docuit. B Terret (d) Isidorus Hispalensis, qui viro Ecclesiastico præcipit, *ut ad dispensationem Ecclesiastici ordinis si ex Dei voluntate pervenerit, nolens quidem, sed humilis gubernandam suscipiat*. Terret (e) Nazianzenus qui nec oblatam præfecturam expetendam voluit, nec minimè oblatam expetere cuiquam permisit. Terrent me plures alii, C qui universim appetere Episcopatum periculosum esse censuerunt: sed & periculosum esse censeo, nec nisi ob Ecclesiæ necessitatem vel utilitatem (quæ hocce tempore maxima est, quo contra Ecclesiæ veteris morem nemo invitus ad Ecclesiasticas dignitates eligitur) Episcopatus desiderium cuiquam permitto.

(b) Greg. past. parte 1. c.9.

(c) Ibid. cap.6.

(d) Isidor. Hispal. lib. 3. sent. cap.34.

(e) Nazianz. orat. 1. apolog.

XIV. Porrò quod de Episcopatus desiderio docuimus superiùs, id D de cæterorum ordinum, Presbyteratus præsertim, ac Diaconatus (quorum functiones cæterorum ordinum officiis difficiliores sunt, & hierarchicæ) officiorumque curam animarum habentium, necnon prædicandi ac Sacramenta administrandi, servata, ut præmonuimus, proportione, desiderio dicendum: 1. quia D. Paulus citato loco (f) *qui Episcopatum desiderat*, non solum de Episcopatu propriè dicto, verum

(f) 1. ad Tim.3.

rum etiam de Presbyteratu locutus à Patribus dicitur; & sequentia verba, *oportet autem Episcopum irreprehensibilem esse*, ex quibus difficultas gerendi Sacerdotii, & periculum ipsius appetendi ab iisdem Patribus passim colligitur, omnes non solum de Episcopo, verum etiam de Presbytero intelligenda esse testantur: de Diaconis quoque in tertio ordine constitutis similiter locutus videtur ibidem, dum Diaconos eligendos subdit, (a) *pudicos non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei in conscientia pura, probatos in ministerio, nullum crimen habentes*, ideoque qua ratione desiderium Episcopatus additis difficillimis conditionibus compescuit, eadem ratione, & desiderium Presbyteratus, ac Diaconatus; 2. quia Patrum à nobis superius citatorum plurimi de dignitatibus Ecclesiasticis, & sacris functionibus universim locuti sunt, nec solius Episcopatus desiderium pestilens, vel periculosum esse dixerunt: Origenes (b) dignitates principatus & ministeria Ecclesiæ generatim appeti vetuit: Basilius (c) cujusvis præfecturæ appetitum prohibuit: Nyssenus (d) & Chrysostomus, (e) & alii passim φιλαρχίαν, seu dominandi studium generatim exagitant: Ambrosius (f) Sacerdotes honoris cupidos universim perstringit: Basilius, (g) & Gregorius (h) Magnus nominatim prędicandi officium periculosè appeti docent, & quæ de Episcopatus desiderio dicuntur, hæc ad officii prædicandi munus transferunt: Augustinus (i) loci superioris cupiditatem generatim damnat: Nazianzenus (k) de quacumque Ecclesiastica præfectura loquitur: legantur cæteri Patres à nobis adducti, quorum ea mens videtur fuisse, ut nec inferiores Episcopatu gradus, nec Ecclesiastica officia Episcopali inferiora passim appeti permitterent. 3. quia ratio Patrum, ac Theologorum, ob quam appetitum Episcopatus periculosum censent, in inferioribus quoque ordinibus, ac ministeriis, servata tamen proportione, locum habet: etenim, ideo inquiunt, nemo ordinariè loquendo Episcopatum appetere debet, ne, si primatum appetat, vanitatis, si redditus, avaritiæ, si opus ipsum præsumptionis arguatur, quod se operi Episcopali parem arbitrari videatur: idem in Presbyteratus, ac Diaconatus ordinibus, cæterisque gravioribus saltem Ecclesiasticis officiis appetendis videtur esse periculum, quæ si propter primatum, & dignitatis splendorem appetantur, vix sine vanitate appetuntur: si propter redditus, avaritiæ maculam haud dubiè desiderium istud inurit; si propter opus cum teste Augustino, (l) *nihil sit difficilius, laboriosius, & periculosius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio*; cum prędicationis officium Patribus (m) quoque difficillimum semper visum fuerit, & quod multam exigat in ejus ministerio dispositionem, cavenda quoque in iis appetendis præsumptio, ne illis dignos nos putemus, à quorum rectè gerendorum facultate valde absumus; & ut loquitur Gregorius periculum est, (n) *ne non purgatus adire quisque sacra ministeria audeat: & ideo*, inquit, *quia valde difficile est purgatum se quemlibet posse cognoscere, prædicationis officium tutius declinatur*.

XV. Itaque nec Ecclesiasticos ordines aut officia propter sacrum principatum, præsidentiam, statusve

(a) Ibidem.

(b) Orig. hom. 6. in Isaiam.

(c) Basil. in constitut. Monast. cap. 24.

(d) Nyssenus orat. 1. 8. 19.

(e) Chrysost. passim.

(f) Ambros. in cap. 5. ad Hebræos.

(g) Basil. in eth. reg. 70 cap. 3.

(h) Gregor. pastor. parte 1. variis capitibus.

(i) August. ep. 81. ad Eudox. & de civit. Dei lib. 19. cap. 9.

(k) Nazianz. supra.

(l) August. ep. 148. ad Valerium.

(m) Lege Nazianz. orat. 1. & 26. & alios passim.

(n) Greg. pastoralis parte 1. cap. 7.

ve ipsius eminentiam, nec propter honorem redditusvè temporales quæri vel desiderari licere concludimus, quod superius quoque à nobis probatum fuit, dum sacræ ordinationis inordinatos fines recenseremus: sed nec propter opus ipsum, Deique gloriam, ac proximorum salutem procurandam passim à quibuscumque appeti debere censemus, ne impares tanto muneri deficiamus, & suscepto oneri succumbamus; ne contra legem divinam à Divo Paulo (a) promulgatam sumat quis sibi honorem, qui non vocatur à Deo tamquam Aaron: ne imprudenter incipiamus ædificare, nec possimus consumare. Quia tamen electio ad sacros istos ordines, officiaque vix est in usu, nec ordinari solent nisi qui sibi gratam esse significarint suam ad Ecclesiastica ministeria assumptionem, ideò a peccato excusantur qui charitatis zelo seipsos sacris Ecclesiæ Antistibus ad hos Ecclesiasticæ dignitatis gradus, muniaque ista, paratos esse significant, qui vel superiorum jussu, vel proborum virorum hortatu, nullis conscientiæ criminibus redarguti, in divina misericordia confidentes audent se sacris altaribus ordinandos consecrandos, mittendosque offerre; qui statum Ecclesiasticum perfectionis acquirendæ, vel exercendæ studio amplectuntur, & ad divina ministeria ineunda, A tantum ex charitate feruntur, quantum ex humilitate revocantur: non enim dubium est, quin (b) charitas operiat multitudinem peccatorum: quin (c) perfecta charitas foras mittat timorem: quin (d) charitas Christi urgeat nos: non dubium quin cum Apostolo dicere possit, qui ad salutem animarum procurandam ex charitate promoveri desiderat, (e) *factus sum insipiens, vos me coëgistis*, item, B *ego autem libentissimè impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris*: nec dubium, quin coram Deo gratum sit matura prius deliberatione inita, & divina misericordia invocata, periculis se pro eorum salute exponere, pro quibus Christus ipse mortuus est: denique cum Episcopatus totius Sacerdotii apex sit, & perfectionis humanæ culmen; reliqui autem gradus Ecclesiastici progressiones sint C ad perfectionem, & gradum Episcopalem, nec eam, licet maximam, exigant dispositionem, perfectionemque prærequirant, quam Episcopatus præsupponit, ideò dicendum est minus tutum esse Episcopatus desiderio teneri (quem nemo rite obire potest, nisi qui cæteris sanctitate, prudentiaque præcellit) quam ad cæteras Ecclesiasticas dignitates, officiave Ecclesia- D stica anhelare.

(a) Ad Hebr. 5.
(b) 1. Petri 2.
(c) 1. Joan. 4.
(d) 2. Cor. 5.
(e) 2. Cor. 12.

ARTICULUS III.

An liceat sacros ordines, vel Ecclesiasticas dignitates refugere.

I. HActenus verò de appetitu, ac desiderio tam sacrorum ordinum, quam Ecclesiasticarum dignitatum abundè disputavimus: superest itaque, ut de fuga seu recusatione utrorumque breviter quædam subjiciamus: quamvis enim superiùs ex Patrum sententia docuerimus, Episcopatum (quod idem dicas de reliquis sacris Ordini-

nibus, Ecclesiasticis dignitatibus) nec appetendum, nec omninò recusandum esse; nihilominus quædam speciatim de Episcopatus cæterorumque ordinum ac dignitatum fuga, non ineptè adjungimus.

II. Primum itaque pro certo & indubitato habendum est eum qui se certis testimoniis ineptum, & Episcopali muneri, vel alteri cuivis ordini, dignitatique gerendis imparem esse compertum habuerit, tuta conscientia posse Episcopalem dignitatem, vel aliam injunctam recusare, imo & debere, idque supra auctoritate (a) Chrysostomi, exemplisque ab eo adductis ostendimus: cui etiam ratio aperta suffragatur: naturali siquidem jure vetitum est, ne indignus ad sacras dignitates, ordinesque conscendat: cum ergo naturalis juris violatio nulla superiorum voluntate, nulla vel ratione, vel excusatione permittatur: justumque (b) sit in conspectu Dei, Deum potius ordinationes indignorum promotionesque prohibentem, quam homines vocantes audire: nemo in dubium revocare potest, quin satius omnino sit superiorum jussis obluctari, Episcopatum recusando, quam divinas, naturalesque leges acceptando violare. Rectè tamen notat Divus (c) Thomas impedimentum, quo quis irretitum se novit, quominus voluntati superiorum obtemperet, triplex esse: unum, quod removeri potest, ab ipso cui pastoralis cura imponitur, & injungitur, ut si peccandi habeat propositum, cui nempe renunciare potest: quale impedimentum ad Episcopalem dignitatem declinandam, allegat (d) Synesius, qui se & ludo deditum, & rei uxoriæ addictum, & Philosophiæ Ethnicæ placitis nimis adstrictum publicè testa-

(a) Cryfost. lib. 4. de Sacerd. c. 1.

(b) Actorum 4. cap.

(c) D. Thom. 2. secundæ, q. 185. art. 2. ad 2.

(d) Synes. epist. 105. fratri.

A batur, cum tamen in ipsius potestate situm esset (quod & ipse factis ostendit) ut & ludis & uxoriæ rei voluptatibus vale diceret, & Philosophiæ errores Catholicæ fidei minimè consentaneos damnaret: tunc ergò ille, cui auctoritate superioris pastoralis sollicitudo imponitur, & ob rationabilem causam præcipitur, tenetur obtemperare, obicemque voluntarium à se removere. Alterum est, quod per B eum quidem, cui injungitur pastorale munus, removeri non potest: cum tamen per superiorem imperantem removeri possit: tuncque tenetur inferior, cui onus istud imponitur, defectum patefacere superiori, cui dispensanti debet obedire, quod exemplo (e) Moysis ostendit Divus Thomas, quem cum Dominus ad Pharaonem mittere voluisset, defectum ipse eloquentiæ, & linguæ tarditatem impedimen- C tumque objecit, sed præcipienti Domino ut pergeret, promittentique se in ipsius ore futurum, dicturumque quid loqueretur, protinus obtemperavit. Tertium, quod nec à superiori jubente, nec ab eo cui injungitur, removeri potest, quo casu nemo onus imponenti obtemperare obligatur; si v. gr. jubeat Archiepiscopus, ut Episcopatus onus suscipiat, qui irregularitate obstringitur, in qua solus Papa dispensa- D re possit: poterit is Episcopatum recusare, quem nempe Archiepiscopi jubentis præceptum sibi licitum non facit: jubeat Summus Pontifex ut stupidus, & gerendæ rei ineptus Episcopatum suscipiat, non tenebitur obedire qui se imparem oneri apertè recognoscit, imo nec debebit morem gerere: nam naturalis, divinæque legis obligatio, Pontificis imperio præponderat, & jussio quantumvis Summi Pontifi-

(e) Exod. 4.

cis ab earum violatione non excusat: quamvis tamen hujus jussionis auctoritas, eum qui de sua capacitate dubitaret, in conscientia tutum efficere possit, nec plus suo, quam tantæ auctoritatis judicio, credere debeat, qui sibi, de virium suarum imbecillitate dubius, metuit.

III. Secundò certum est, nec Episcopatum injunctum omnino debere recusari, nec cæteras Ecclesiasticas dignitates oblatas: nec ordines sacros impositos ab iis, qui non se oneri impares apertè recognoscunt, refutari debere. Idque primò Scripturæ sacræ testimoniis possumus confirmare: primo enim in ea legimus (a) Jonam à Deo punitum, quod concionandi Ninivitis officium detrectasset: (b) Mosem reprehensum in eumque iratum Deum, quod educendi populum Judaicum e Pharaonis servitute munus rejiceret. Legimus (c) Apostolos impigrè Christo ad Apostolatus dignitatem eos vocanti obedivisse, (d) Matthæumque é telonio vocatum continuò voci Domini paruisse, (e) Saülum de peccatore Apostolum factum, illico sese obtulisse dicendo, *Domine quid me vis facere*? Secundo damnantur in (f) scripturis, qui talenta abscondunt, (g) qui mnam in sudario ligant, (h) qui lucernam sub modio ponunt, quibus quidem parabolis hi reprehendi videntur, qui divina dona in aliorum usum impendere renuunt, nec ad proximorum salutem quamvis vocati præesse volunt; quibus parabolis affinis est ista Proverbiorum sententia, (i) *qui abscondit frumenta, maledicitur in populis, benedictio autem super caput vendentium*, ex qua rectè inferimus, cum Episcopi, aliique sacri mystæ ac Pastores

(a) Jonæ 1. de Jona lege Gregor. Naz. orat. 1.
(b) Exod. 4.
(c) Matth. 4. & Marci 1.
(d) Matth. 4. Marci 2. Lucæ 5.
(e) Actorum 9.
(f) Matth. 25.
(g) Lucæ 19.
(h) Matth. 5. Marci 4. Lucæ 11.
(i) Provér. 11.

A sint (k) ministri Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, eos malè agere, qui spiritalem alimoniam impertiri, verbique divini ac Sacramentorum dispensationem sibi commissam obire renuunt, proindeque qui vel Episcopatus, vel alias Ecclesiasticas dignitates impositas suscipere detrectant. Tertio, cum, ut (l) Ecclesiastici liber ostendit, *unicuique mandaverit Deus de proximo suo*; præceptum sit, ut *qui*
B *misericordiam habet, doceat, & erudiat, quasi pastor gregem suum*, quis inficiari poterit, quin necessitate proximi exigente, & superiori imperante, ad sacras populorum præfecturas divina lege unusquisque tanti muneris capax astringatur? Alia testimonia Scripturæ sacræ urgent (m) Athanasius, (n) Gregorius Nazianzenus: (o) Basilius, Gregorius (p) Magnus, & alii Patres.

C IV. Rationes verò duas hujus rei assignat Divus (q) Thomas, primum, quia charitati erga proximos repugnat, Episcopatum injunctum recusare, pro quorum nempe utilitatibus nemo est qui non se teneatur exponere, quod ex (r) Augustino confirmat asserente quod *negotium justum suscipit necessitas charitatis*: alterum, quia idipsum humilitati opponitur, probatque ex his (s) Gregorii verbis, *tunc*
D *ante Dei oculos vera est humilitas, cum ad respuendum hoc quod utiliter subire præcipitur, pertinax non est*. Nazianzenus (t) pariter inobedientiæ eos coarguit, qui sacræ præfecturæ onus impactum rejiciunt, ex eoque proinde capite voluntatis inordinationem quoque petendam esse demonstrat; Prosper (u) Aquitanicus insuper eosdem justitiæ accusat, quod & vitæ socialis vincula dissolvant, & utilem, debi-

(k) 1. Cor. 4.
(l) Ecclesi. 17.
(m) Athanas. ep. ad Dracontium. orat. 1.
(n) Nazianzen.
(o) Basilius in Eth. reg. 70. c. 3.
(p) Gregor. pastoral. parte 1. cap. 5.
(q) D. Thomas 2. 2. q. 185. art. 2. in corp.
(r) Augustinus lib. 19. de civitate cap. 19.
(s) Greg. past. part. 1. c. 6.
(t) Nazianz. oration. 1.
(u) Prosper. Aquitan. lib. 3. c. 28.

debitumque Ecclesiæ laborem subtrahentes suffurari videantur. Certè cum quævis pars utilitatibus totius inservire debeat, suaque etiam commoda postponere, non dubium est, quin unusquisque privatus utilitate Ecclesiæ cogi possit ad sacram præfecturam subeundam, etiam jactura propriæ quietis; item cum non nobis tantum, sed toti communitati fovendæ nati sumus, inique agimus, si debita necessariaque reipublicæ Christianæ officia subtrahamus.

V. Neque verò in ea re demonstranda pluribus rationibus opus est cum consentientes in ea propositione docenda Patrum sententias teneamus: varias superius Patrum auctoritates huic proposito faventes adduximus, ex quibus hoc elicere licet; ex ([a]) Nazianzeno quidem, neque appetendam οὐ διδομένην προστατίαν, *minimè oblatam præfecturam*, neque fugiendam τὴν διδομένην, τὸ μὲν γὰρ εἶναι θρασέων, τὸ δὲ ἀπειθῶν, καὶ ἀπαιδεύτων ἀμφότερα *illud enim temerariorum hominum esse, hoc inobedientium, utrumque autem imperitorum*: ex Chrysostomo ([b]) non licere munus Episcopale cui pares sumus impositum detrectare; ex Augustino ([c]) necessarium esse *ut si quam operam nostram mater Ecclesia desideraverit, nec elatione avida suscipiamus, nec blandiente desidia respuamus, sed miti corde obtemperemus Deo*: itemque ([d]) neminem *sic debere esse otiosum, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi*, ex quo infert *Episcopalem sarcinam, si nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum esse veritati, si autem imponitur, suscipiendam esse propter charitatis necessitatem*: ex Prospero ([e]) Aquitanico *contra justitiam facere eos, qui merito suæ conversationis, vel eruditionis electi, otiosum studium fructuosæ utilitati regendæ multitudinis anteponunt: & cum possint laboranti Ecclesiæ subvenire, operosæ administrationis laborem, fruendæ quietis contemplatione, refugiunt*: itemque *dignitatem Ecclesiasticam, nec ambiendam esse, nec vitandam*: ex Gregorio ([f]) Magno prædicationis officium licet tutius declinetur, attamen *declinari pertinaciter non debere, cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur*.

(a) Nat. supra.
(b) Chrysostom. lib. 2. de Sacerd. cap. 4.
(c) Aug. ep. 81. ad Eudoxium.
(d) Idem lib. 19. de civ. cap. 18.
(e) Prosper Aquit. de vita contempl. cap. 20.
(f) Gregor. parte 1. cap. 7.

VI. Iis verò plura alia Patrum testimonia addi possunt: primum enim exstat ([g]) egregia D. Petri ad Clementem exhortatoria oratio pro Episcopatu capessendo in epistola quæ fertur ejusdem Clementis ad Jacobum fratrem Domini in qua plurima ad præsentem quæstionem solvendam eruuntur: cùm enim ad pedes Divi Petri procidisse se excusantem, & declinantem honorem cathedræ, ac potestatem narrasset, mox Divum Petrum in hæc verba respondisse refert: *pro hoc ne me rogaveris: hoc enim fieri statutum est mihi, & eo magis quod excusas; quia hæc cathedra cum qui cupit eam, & audacter expetit, non requirit, sed ornatum moribus, & in verbis eruditum: quod si esset alius melior, si quis mihi alius adjutor tam sedulus adstitisset: si quis tam plenè doctrinæ meæ rationem cepisset, sed & Ecclesiasticas dispositiones tam plenè didicisset, habens alium talem, non te cogerem opus bonum suscipere nolentem; superfluum est ergo alium quærere, cum primitias eorum qui ex gentibus per me salvantur, & præcipuè hujus urbis, te primum obtulerim Deo. Sed & illud intuere, quia si periculum peccati timens*

(g) Clemens ep. 1. ad Jacobum.

mens suscipere refugis Ecclesiæ gubernacula, certus esto, quia ampliùs peccas qui populum Dei velut in fluctibus positum, & periclitantem cum juvare possis, subterfugis, tui tantummodo habens considerationem, & non quod in commune omnibus expedit, providens: sed certus esto, quod necesse est te suscipere omne periculum, quia nec ergo pro salute omnium ab obsecrando cessabo, &c. Sed & illud cupio te mecum justa ratione perspicere, quando maximè tua opera indiget Christus, nunc cum inimicus adversus sponsam commovet bellum, an in futuro tempore, quando jam Chrystus post victoriam triumphabit, nec ultra illius opera indigebit? quis non etiam parvi sensus intelligat, quod istud est tempus in quo operam tuam Christus requirit: tota igitur mente in præsenti necessitate præbe operam, &c. libenter ergo suscipe Episcopatus officium, &c. ex iis siquidem verbis discimus primò necessitatem acceptandi Episcopum inferioribus à superiori imponi posse: secundò eam tamen, Ecclesiæ utilitate urgente, nec unquam nisi Episcopali muneri aptissimis imponi debere: tertio peccare, qui cum hujus muneris capax sit, imponenti pertinaciter resistit: quarto periculosissimis Ecclesiæ temporibus & tumultuosis, tunc maximè legem istam urgere, & imminere obtemperandi necessitatem, Episcopalemque operam persecutionis tempore ab iis qui digni sunt, præsertim exigi posse, & præstari oportere.

(a) Athan. ep. ad Dracont. t. 1.

VII. Athanasius integram scripsit epistolam ad (a) Dracontium, qua eum ad Episcopale munus gerendum vocat, & Episcopatum minimè fugiendum, aut Monasticæ solitudinis prætextu recusandum es-
A se demonstrat, eoque præsertim tempore, quo Ecclesiæ persecutio ingruerit: nefas esse dictitans eum qui gratiam acceperit, ipsam occultare, & quos denarios acceperit, in occulto habere: Episcopalem dignitatem non contemnendam prędicans, quam Christus instituit, per quam Ecclesiæ subsistunt, & Christiani facti sumus; admonens, omnibus si fugiendi mens inesset, Ecclesias desertas iri, Apostolos ideo
B Christo vocanti alacriter paruisse: addens juramenti, quo se ad fugiendam istam Dracontius dignitatem obstrinxerat, nullam ei habendam esse rationem: ex scripturis quoque fugiendi consilium reprobans, cùm & Jeremias, & Moses, qui ab initio recusabant, mittenti tandem Deo paruerint: cùm Jonas, qui ab initio fugerat, postea denuo prophetarit; rationem etiam istam subjungens, quod Deus nostra
C melius noverit, quam nos ipsi noscamus: Monachorum quoque exempla subdens, qui Episcopatus sarcinam impositam subierint: objectioni pariter occurrens de Episcopatus laborisque periculis, & peccandi exinde occasionibus; quibus omnibus ubi respondit, tandem concludit periculum ipsi imminere, ἐκ τῦ ἀντιλέγειν τῇ ἐκκλησιαςικῇ διατάξει, *ex ista detrectatione Ecclesiastici ordinis*.

D VIII. Similiter sentit (b) Nazianz. nam non solum prædicta, quam citavimus, apologetica oratione, verum etiam alia ad patrem suum habita, cum ei curam Ecclesiæ Nazianzenæ commisisset, eandem sententiam docuit: ubi enim timorem suum expressit; animique sui infirmitatem allegavit, quæ ei montes & solitudines, ad vacandum contemplationi, conscientiamque purgandam petere suadebant, mox

(b) Nazianz. or. 1. citat.

mox utilitatis publicæ causa sibi necessariam fuisse curam Pastoralem assumere, allata comparatione ostendit, *quia*, inquit, ([a]) *ut hortus præstantior est, quam stirps una, & cælum universum cum suis ornamentis, quàm unica stella, & corpus quam unicum membrum; ita præstabilior est tota Ecclesia rectè composita uno homine officio suo probè fungente. Neque etiam oportet sua quemque duntaxat commoda spectare, sed & aliorum rationem habere: nam ipse quoque Christus, cui in suo honore ac deitate manere liceret, non solum usque ad servi formam seipsum exinanivit, sed etiam contempta ignominia crucis supplicium subiit.* Unde & concludit, sibi optimum visum, mediam quandam sequi viam inter cupiditatem, & timorem: id autem sic fieri posse, si nec sacrum munus omninò defugeret, ne (quod periculosum est) gratiam rejiceret; nec rursus (quod molestum, & acerbum est) graviorem, quam vires ferant, sarcinam humeris tolleret: *Pii autem viri simulque tranquillitati suæ consulentis esse, functionem sacram viribus metiri, ut scilicet tanquam in cibis, eam admittamus, cui pares esse possumus, eam autem quæ vires nostras superat, repudiemus, &c.* Ex quibus colliges publicis utilitatibus unumquemque seipsum, non tantum suam operam debere: Christi exemplo ad id nos incitari: periculosum esse Dei gratiæ resistere, perniciosum impar humeris suis onus subire, si utilitas postulet Ecclesiæ, & vires nostræ ferant: neque privatis nostris incommodis, in publica commoda peccandum esse, & iniquam futuram superioris jussionem, quæ ad illicita vel supra vires posita tentanda necessitatem

([a]) Idem orat. 8. ad patrem suum.

A nobis imponeret. Synesius ([b]) quoque Epistola ad fratrem varia se allegasse Theophilo scribit, quibus se Episcopali muneri imparem esse ostenderet; paratum tamen, si has ipse exceptiones non admitteret, onus subire, & ita apud se existimasse, cùm nec Imperatoris nec Augustalis præfecti mandatis, absque pœnâ, resisti possit, multò minus pœnam evasisse, qui Deo vocanti minimè obtemperarent.

([b]) Synesius ep. 105: prope fin.

B IX. Augustinus præter ea quæ superiùs ex ipso protulimus, libro quoque de fide, & operibus, eos redarguit; ([c]) *Qui nolunt in Ecclesia suscipere dispensationis officium, desidiosam prætendentes excusationem nolle se rationem reddere de peccatis alienis: qui audiunt & non faciunt, id est, accipiunt & non reddunt*, cum è contrario, ut ibidem innuit, dispensator fidelis, & diligens in erogando sit paratissimus, & lucrorum dominicorum avidissimus. C Eleganter in hac materia differuit Prosper Aquitanicus: ([d]) *Videndum est*, inquit, *utrum justè faciant illi, qui se removentes ab occupationibus cunctis, ac studiis spiritalibus offerentes, nihil humanæ societati proficiunt, & desideria sua commodis omnium præferentes, utilitatem communem desideratæ vacationis electione contemnunt: cum* D *profectò laborantibus opem ferre nolle, cum possis, & communi bono posthabito, otiosa quiete frui velle, nihil habeat æquitatis: cui æquitati serviunt, omnes omnium bono vivunt, ac velut sibi invicem nati, salutem mutuam tuentur, ac diligunt: ac per hoc contra justitiam faciunt hi, qui merito suæ conversationis, vel eruditionis electi, otiosum studium fructuosæ utilitati regendæ multitudinis*

([c]) August. de fide & operib. c. 17: tom. 4.

([d]) Prosper lib. 3. de vita contemplativa c. 28.

nis anteponunt. Nonne vero ista evidenter convincunt impositi Episcopatus recusationem iniquam esse & injustam, nec solum charitati, & dilectioni proximi repugnantem?

X. Palmam verò in hac quæstione dirimenda & explicanda, meo quidem judicio, omnibus præripuit ([a]) S. Gregorius, qui de ea materia non semel disputavit, & quidem in libro Pastoralis curæ, ubi ex instituto magis hanc quæstionem tractat, duo genera statuit eorum, qui pastoralem curam respuunt; primum eorum, qui pondus regiminis per humilitatem subire detrectant: priores ita carpit, quia nimirum *hi culmen regiminum si vocati suscipere renuant, ipsa sibi plerumque dona adimunt, quæ non pro se tantummodo, sed etiam pro aliis acceperunt, cumque sua, & non aliorum lucra cogitant, ipsi se, quæ privata habere appetunt, bonis privant*. Quod quidem Scripturæ sacræ auctoritatibus sic demonstrat: *Hinc itaque ad discipulos Veritas dicit*, ([b]) *Non potest civitas abscondi supra montem posita, & nemo accendit lucernam, & ponit eam sub medio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt; Hinc Petro dicit, Simon Joannis amas me? qui cum amare se protinus respondisset, audivit*, ([c]) *Si diligis me, pasce oves meas: si ergo dilectionis est testimonium cura pastionis, quisquis virtutibus pollens gregem Dei pascere renuit, Pastorem summum convincitur non amare: Hinc Paulus dicit*, ([d]) *si Christus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & si pro omnibus mortuus est, superest ut qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit*. Fusius id ostendit ex

([a]) Greg. libri Pastoralis part. 1. cap. 5. & 6.

([b]) Matth. 5.

([c]) Joannis 21.

([d]) Cor. 5.

A antiquæ legis præcepto, ([e]) quo frater superstes filio suo mortuo semen suscitare jubebatur, tandemque ita concludit, *sunt itaque nonnulli, qui magnis, ut diximus, muneribus, ditati, dum solius contemplationis studiis inardescunt: parere utilitati proximorum in prædicatione refugiunt, secretum quietis diligunt, secessum speculationis petunt, de quo si districtè judicentur, ex tantis procul dubio rei sunt,*

B *quantis venientes ad publicum prodesse potuerunt, qua enim mente is qui proximis profuturus enitesceret, utilitati cæterorum secretum proponit suum, quando ipse summi Patris unigenitus, ut multis prodesset, de sinu patris egressus est ad publicum?* Posteriores autem, eos nempe qui ex humilitate Pastorale officium rejiciunt, ne eis, quibus impares se æstimant, præferantur, hoc argumento egregié refellit. ([f])

C *Quia eorum profecto humilitas, si cæteris quoque utilitatibus cingitur, tunc ante Dei oculos vera est, cum ad respuendum hoc, quod utiliter subire præcipitur, pertinax non est: neque enim verè humilis est, qui superni munus arbitrio, ut debeat præesse intelligit, & tamen præesse contemnit: sed divinis dispositionibus subditus, atque à vitio obstinationis alienus, cum sibi regiminis culmen imperatur, si jam*

D *donis præventus est, quibus & aliis prosit, & ex corde debet fugere, & invitus obedire*. Idem quoque sanctus ([g]) Gregorius moraliter exponens illud Job, ([h]) *qui exspectant mortem, & non venit*, eos interpretatur, *qui desiderant mortificare se funditus, atque ab omni vita gloriæ temporalis extinguere; sed occultis sæpe Dei judiciis, vel præesse in regimine, vel occupari injunctis honoribus compel-*

([e]) Deuter. 5.

([f]) Idem Greg. cap. 6. citato.

([g]) Greg. libr. 5. moral. cap. 4.

([h]) Job. 3. cap.

pelluntur, atque inter hæc mortificationem plenissimam indesinenter expectant, sicque se gerunt, quatenus nec à perfectione per intentionem recedant, nec dispositioni conditoris per superbiam contradicant, &c. Quorum perfectionis incrementa, & gloriæ, quem sibi coaceruant, cumulum ibidem ostendit: ex quibus inferre jure possumus eos qui Episcopatui rite gerendo pares sunt, & Deo vocanti obedire debere, superbiæque potius, quam humilitatis notam, si suæ electioni pertinaciter obluctentur, contrahere.

XI. In eamdem conspirat sententiam (a) Isidorus Hispalensis Episcopus *multis* inquit, *intercipit satanas fraudibus eos, qui vitæ & sensus utilitate præstantes præesse, & prodesse aliis nolunt; & dum eis regimen animarum imponitur, renuunt consultius arbitrantes otiosam vitam agere, quam lucris animarum insistere. Quod tamen decepti agunt, per argumentum diaboli fallentis eos per speciem boni, ut dum illos a Pastorali officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis atque exemplis instrui poterant.* Item (b) *sancti viri nequaquam occupationum sæcularium curas appetunt, sed occulto ordine sibi impositas gerunt: & quamvis illas per meliorem intentionem fugiant, tamen per subditam mentem portant, quas quidem summopere si liceat vitare, festinant: sed timentes occultam Dei dispensationem, suscipiunt, quod refugiunt, exercent quod vitare noscuntur: intrant enim ad cor, & ibi consulunt, quid velit occulta voluntas Dei: seseque subditos debere esse, summis ordinationibus cognoscentes, humiliant cervicem cordis jugo divinæ dispensationis.*

(a) Isidorus Hispal. lib. 3. sent. cap. 34.

(b) Ibidem.

XII. Ex iis ergo patet indubitatum esse, tum ex Scriptura Sacra, tum ex communi Patrum doctrina, Episcopatum injunctum nemini capaci, & idoneo licere omnino recusare: peccare, qui tanto muneri pares illud pertinaciter suscipere renuunt: ex quo infert Divus Thomas, (c) *Eum qui votum emittit de non suscipiendo Episcopatum, si per hoc intendat se obligare, ad hoc, quod nec per obedientiam Superioris prælati accipiat, illicitè vovere: si autem intendit se obligare, ut quantum est de se, Episcopatum non quærat, nec suscipiat, nisi imminente necessitate, licitum esse votum, quia vovet se facturum id quod hominem facere decet.* Corollarium Divi Thomæ evidens est: cum enim votum sit solum promissio majoris boni, optimum autem sit Episcopatus desiderium continere, & primatus cupiditatem frænare, ad eumque nisi nolentem accedere: rationabiliter quidem Deo vovere quis potest, se Episcopatum nec appetiturum, nec libenter suscepturum: quia tamen tum ex naturali dictamine rationis, tum ex divino jure unusquisque, necessitate Ecclesiæ urgente, Episcopatum tenetur suscipere, nemo rationabiliter Episcopatum in eo casu se recusaturum vovet: immo nec, sine sacrilegii crimine, id vovere potest, ne letalem omissionem voti sanctitate confirmet. Addo etiam nec ullum vovere posse se, Ecclesiæ utilitate exigente, præcepto superioris in Episcopatu suscipiendo, si dignus evadat, minime pariturum: neque enim melius est, in eo casu, Episcopatum renuere, quam acceptare: nam, ut Patres superius citati ostendunt, magis meritorium est in eo casu, quod volentes nolentes ad Episcopatum suscipiendum fera-

(c) D. Thom. 2. 2. quæst. 185. artic. 2. ad 3.

feramur, quam ut pertinaciter renuamus; cum ergo non possit voveri, nisi quod melius est, profectò nec isto casu Episcopatus fuga voveri potest: unde apparet rectè in libro modestæ discussionis assertionum Kellisoni qui (a) Nicolao Simthæo tribuitur, propositionem istam, (b) Quod *votum non acceptandi Episcopatum sit validum, & sanctum*, tamquam *ambiguam* reprehensam: *& quatenus extenditur ad recusationem Episcopatus, tam impositi, quam oblati, tam urgente, quam cessante necessitate, falsam, temerariam & flatui Episcopali contumeliosam*, a Parisiensibus Doctoribus judicatam a quibusdam annis fuisse.

(a) Discussionis Simthæi quæst. 5. num. 6.

(b) Censura Facultatis Paris. edita anno 1630. impress. Paris. apud Carolum Morellum.

SECTIO SEXTA.

De Professione quæ ab ordinandis exigi, vel emitti solet.

§. I.

De origine juramenti ab Episcopis præstari soliti.

I. Plurima ab ordinandis præsertim verò Episcopis juramento firmari, antequam sacræ ipsis manus imponantur, legere possumus in forma juramenti quæ habetur in Pontificali (c) Romano, necnon in alia breviori eadem ferè omnia capita continente, quæ Decretalibus inseritur, iisque verbis exprimitur, (d) *Ego N. Episcopus ab hac hora, in antea, fidelis ero sancto Petro, sanctæque Romanæ Ecclesiæ, Dominoque meo Papæ C. ejusque successoribus canonicè intrantibus, non ero in consilio, neque in facto, ut vitam perdat, aut mebrum, vel capiatur mala captione. Consilium, quod mihi aut per se, aut per litteras, aut per nuncium manifestabit, ad ejus damnum nulli pandam. Papatum Romanæ Ecclesiæ, regulas sanctorum Patrum adjutor ero ad defendendum, &* A *retinendum (salvo ordine meo) contra omnes homines. Vocatus ad Synodum veniam, nisi præpeditus fuero canonica præpeditione. Legatum Apostolicæ Sedis, quem certum esse cognovero, in eundo, & redeundo, honorificè tractabo, & in suis necessitatibus adjuvabo. Apostolorum limina singulis annis* B *aut per me, aut per certum Nuntium visitabo, nisi eorum absolvar licentia: sic me Deus adjuvet & hac sancta Evangelia*. Citatur autem hæc forma juramenti ex registro Gregorii Petro Subdiacono, cum tamen nec apud Gregorium primum, cujus plures extant Epistolæ ad Petrum Subdiaconum, quem Siciliæ defensorem constituerat: nec apud Gregorium tertium, cui vulgo caput illud attribuitur, reperiatur: neque vero (e) illud ipsum Gregorio nono tribuendum censeo, cum

(c) Pont. Rom. par. 1. tit. de consecrat. electi in Episcop. in forma jusiur.

(d) cap. ego de jurejurando.

(e) Lege Cujacium ad cap. 4. tit. 14. lib. 2. decret. ubi caput istud, *ego*, Gregorio 7. attribuit.

cùm & Gregorii noni constitutiones in Decretalium volumine, cujus ipse autor est; non primum, sed ultimum locum cujusque tituli obtineant, caput verò citatum de forma juramenti fidelitatis Summo Pontifici præstandæ, quarto loco ponatur, & eidem Gregorio, cui secundum, & tertium, tribuatur, cum quod ante Gregorium nonum similem jusiurandi formam tertio editam fuisse, & exactam legamus sub Gregorio secundo, & septimo, itemque sub Alexandro tertio; necnon etiam eandem habeamus in (a) actis Concilii Venetici (quod (b) Baronius, & alii anno Pontificatus ejusdem Alexandri decimo octavo habitum referunt) in quibus schismatis abjurandi, & omnis hæreseos adversus Romanam Ecclesiam, necnon fidelitatis Alexandro tertio ejusque successoribus exhibendæ, reversis a schismate Octaviani Antipapæ, & Guidonis Cremensis, & Joannis de Struma, præceptum Cristiano Moguntino, Philippo Coloniensi nominatim, & aliis quibusdam eorum sequacibus imponitur. Eamdemque legamus apud Albertum (c) Crantzium, qui in numerosissimo Concilio habito Pontificii ejus anno vigesimo, in quo eosdem Christianum Moguntinum, & Philippum Coloniensem a schismate redeuntes receptos in Ecclesiæ Catholicè gremium, & Joannem Calixtum recessisse a schismate refert, atque Episcopum Beneventanum creatum fuisse (quod quidem totum in Venetico peractum est, unde de anno Concilii Baronio ipsum non consentire apparet) in hoc inquam numerosissimo Concilio formam istam, redeuntibus a schismate, juramenti propositam fuisse narrat, *Ego N. anathematizo, & recuso omnem*

(a) Acta Concil. Venetici apud Binium tom. 3. parte 2.

(b) Baron. tom. 12. annal. ad anno 1177.

(c) Albertus Crantzius Metropol. lib. 7. cap. 3.

A *hæresim extollentem se adversus S. Romanam Ecclesiam, præcipuè vero schisma Octaviani, Guidonis, & Joannis, & ordinationes eorum irritas judico, & eis contradico, & modo, & in antea me obediturum juro, & promitto fidelitatem S. Romanæ Ecclesiæ, & Domino meo Alexandro, & successoribus ejus justè intrantibus, ipsique serviam, absque omni malo ingenio, contra omnem hominem,*
B *secundum ordinem meum, consilia ejus quæ mihi scripto certo mandaverit, vel ipse commiserit, nulli hominum prodam, nec etiam pro periculo corporis, aut membrorum. Legatum Ecclesiæ Romanæ honorabo, & ducam, & reducam, & juvabo expensis, sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Evangelia.*

II. Mihi sane videtur non incommodè prædictum decretum Gregorio secundo saltem ex parte tri-
C bui posse, quippe cum legamus in vita sancti Bonifacii, quam Othlonus Presbyter, ex antiquiori ejusdem vita, quam nempe discipulus ejus S. VVisibaldus primus Estatensis Episcopus antea conscripserat, edidit, formam juramenti ab eodem Bonifacio primo coram prædicto Gregorio secundo in sua ordinatione emisi, quæ ab ea non multum differt, quam supra protulimus. (d) *Promitto ego Bonifa-*
D *cius Dei gratia Episcopus, tibi beate Petre Apostolorum Princeps, Vicarioque tuo B. Gregorio Papæ, & successoribus ejus, per Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc sacratissimum Corpus tuum, me omnem fidem & puritatem sanctæ Fidei Catholicæ exhibere, & in unitate ejusdem Fidei Deo operante persistere, in quo omnis Cristianorum salus esse sine dubio comprobatur,*

(d) In vita S. Bonifacii ap. Sur. 5. Junii referunt Baron. tomo 9. Annal. ad annum 723. Severinus Binius tom. 3. Concil. part. 1. sect. 1.

batur,

batur, nullo modo me contra unitatem communis, & univerfalis Ecclefiæ, fuadente quopiam, confentire: fed ut dixi, fidem, & puritatem, & prædicto Vicario, atque fucceſſoribus ejus omnia exhibere, fed & fi cognovero Antiftites contra inftituta fanctorum Patrum converfari, cum iis nullam habere communionem, aut conjunctionem: fed magis, fi prohibere valuero, prohibeam, fin minus, fideliter ftatim Domino meo Apoftolico renuntiabo. Quod fi, quod abfit, contra hujus promiſſionis meæ feriem aliquid facere quolibet modo, feu ingenio, vel occafione tentavero, reus inveniar in æterno judicio, ultionem Ananiæ, & Saphyræ incurram, qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere præfumpferunt. Hunc etiam indiculum Sacramenti ego Bonifacius exiguus Epifcopus, manu propria fcripfi, atque ponens fupra facratiſſimum corpus Sancti Petri, ita ut præfumptum eft, Deo tefte, & judice, feci facramentum, quod & confervare promitto. Eadem ferè quæ in allato ab initio facramento fidelitatis in hoc quoque Bonifacii facramento capita continentur, præterquam quod fidei profeſſio in hoc habetur, quæ fpeciatim jam exigi folet, omittunturque tria capita de profectione ad Synodum, jubente Summo Pontifice, Legatis Apoftolicis honorandis, & liminibus Apoftolorum invifendis: quæ fortè ideo omittuntur a Bonifacio, quod Legatus ipfe Apoftolicus ad converſionem gentium mitteretur, poteftafque ei Conciliorum indicendorum concederetur (qua poteftate eum poftea fæpius ufum reperies) unde nec de Legatis Apoftolicis honorandis juramentum præftare debebat cum ipfe Legatus ef-

A fet; nec de profectione ad Synodum, cui poteftas indicendorum Conciliorum tribueretur; nec de liminibus Apoftolorum invifendis, quæ Synodi gratia præfertim petebantur, & ad quæ fine interruptione majoris boni proficifci non poterat. Porrò non folum ipfe Bonifacius, verum etiam cæteri Germaniæ Epifcopi in Synodo ab ipfo coacta, confeſſi funt unitatem, & fubjectionem Romanæ Ecclefiæ, eamque omniumque fubfcriptione B firmatam poffeſſionem ad corpus fancti Petri Romam direxerunt; ut patet ex ipfius (a) epiftola ad Cudbertum, undè fortè juramenti fidelitatis Summo Pontifici in ordinatione emittendi confuetudo profluxit.

(a) Bon. Mog. epift. ad Cudbert. 105.

III. Integra verò prædicti facramenti forma Gregorio præfertim feptimo, ni fallor, tribuenda eft; tum quod occafione fchifmatis, quod in ipfum Henricus Imperator C excitarat, primum ab omnibus Epifcopis á fchifmate redeuntibus facramentum prædictum exactum fuiffe probabile fit, conformiter nempe (b) Niceno Canoni, quo five Cathari, five Novatiani à fchifmate redeuntes, fine facramento recipi prohibentur: ideo occafione hujus diffenfionis Imperii, & Ecclefiæ fchifmatifque exinde oborti, privilegia fanctæ Sedis expreſſius jurari prædictus Pontifex voluit, & D regaliorum fancti Petri meminit: deinde paulatim à cæteris Epifcopis idem facramentum emitti cœpit: quæ quidem ex eo probantur, tum quod in Concilio Romano fexto fub Gregorio feptimo, cujus acta habentur in regiftro ejufdem Gregorii, fimile omnino fuperius relato juramento, Archiepifcopo Aquilegienfi impofitum fuiffe legamus, iis nempe verbis expreſſum, *Ab hac hora, & in antea fidelis ero B. Pe-*

(b) Concil. Nic. 1. in quo juxta 1. editionem de Catharis juxta 2. de Novatianis fit fermo vide epiftolam Leonis primi 80.

(c) Acta Concil. Roman. fub Gregor. 7. in regift. Greg. 7. poft ep. 17. lib. 6. cujus acta incipiunt, anno ab incarnatione fempiter. principis, &c. habentur apud Severinum Binium tom. 3. Concil. part. 2.

B. Petro & Papæ Gregorio, suisque successoribus, qui per meliores Cardinales intraverint, non ero in Consilio, neque in facto, ut vitam, aut membra aut Papatum perdant, aut capti sint mala captione, ad Synodum, ad quam me vocabunt, vel per se, vel per suos Nuntios, vel per suas literas, veniam: & canonicè obediam: aut si non potero, Legatos meos mittam. Papatum Romanum & Regalia sancti Petri (nota in extravaganti ([a]) Decretalium cujus occasione hæc dicimus, loco, *Regalium sancti Petri*, haberi regulas Sanctorum Patrum, *in Pontificali vero Romano* haberi Regalia sancti Petri) *adjutor ero ad retinendum, & defendendum, salvo meo ordine. Consilium verò quod mihi crediderunt per se, aut per nuntios suos, sive per literas, nulli pandam, me sciente, ad eorum damnum, Legatum Romanum eundo & redeundo honorificè tractabo, & in necessitatibus suis adjuvabo cum invitatus fuero. Hæc omnia observabo nisi quantum sua certa licentia remanserit*: id est, ut in prædicta decretali habetur, nisi eorum absolvat licentia. Prædictum autem Aquilegiensis Episcopi juramentum eadem omnino capita continet, quæ citata decretalis constitutio; præterquam quod in hac de visitandis, aut in propria persona, aut per nuntium liminibus Apostolorum, singulis annis caput ultimum addatur, quod in prædicto Aquilegiensis Episcopi juramento minimè habetur, quodque in forma juramenti, quæ in ([b]) Pontificali Romano exprimitur, paulùm immutatum legitur; quippe cum non annis singulis, sed trienniis eadem Apostolorum limina visitanda ab Episcopo consecrando promittantur: imo in ejusdem rubricis exponatur lex ista de visitandis quocumque triennio Apostolorum liminibus, quasi ad solos Italos, vel ex Italicis insulis, & adjacentium provinciarum, veluti Siculos, Sardos, Corsos, Dalmatas, item & Græcos qui è regione ipsius Italiæ, & Siciliæ oris habitant, pertineat: Gallos vero, Germanos, Hispanos, Belgas, Boëmos, & Ungaros, Polonos, Anglos, Scotos, Hibernos, & cæteros, qui in Europa sunt, citra mare Germanicum, & Balticum atque omnium Insularum maris Mediterranei, Episcopos, nonnisi singulis quadrienniis: remotiorum verò Provinciarum Europæ, itemque Africanos, singulis quinquenniis: Asiaticos tandem, & in aliis orbis partibus degentes, nonnisi singulis decenniis obliget.

(a) cap. ego de jurejurando.

(b) Pontif. Rom. loco sup. citato.

§. II.

Speciatim examinatur promissio, qua se Episcopi obstringunt ad invisenda limina Apostolorum.

IV. Atque, ut obiter dicamus de capitulo isto, quo limina Apostolorum Episcopi in ordinatione sua se invisuros promittunt: hujus, ni fallor, moris origo ex duplici fonte derivatur: primo enim, cùm Summus Pontifex in obscurioribus fidei, vel Ecclesiasticæ disciplinæ negotiis totius suæ provinciæ, cui non solum ut Archiepiscopus, verum etiam ut Primas præsidet, Episcopos ad Concilium convocare soleret, in majoribus quoque, & intricatioribus causis totius sui Patriarchatus, Episcopos rarius convocaret, hinc Episcopos quidem Italiæ, ac Siciliæ, qui Romano Pontifici, ut Primati, subjiciuntur, Romam ad Concilium proficisci debebant frequentiùs,

quam reliqui Episcopi, qui alios à Summo Pontifice Primates agnoscebant: cujus rei argumentum esse potest epistola Leonis primi Summi Pontificis ad Episcopos Siciliæ, qua nempe eis præscribit, ([a]) *ut quia saluberrimè à sanctis Patribus constitutum est, binos in annis singulis Episcoporum debere esse conventus, terni semper ex ipsis ad diem tertium Calend. Octobr. Romam fraterno Concilio sociandi occurrant*. Itemque epistola ([b]) S. Gregorii, qua Cypriano Diacono scribens, Episcopis Siculis, qui ex antiquo more Romam singulis trienniis conveniebant; eorum labori consulens, indulget, ut semel quolibet quinquennio Romam venirent. Vocabuntur quoque nonnunquam Romam ad Concilium, totius Occidentis Episcopi, quomodo ut de antiquioribus temporibus sileam, Galliarum Præsules ab Adriano 2. & Paschali 2. vocatos apud ([c]) Hincmarum Rhemensem, & ([d]) Juonem Carnotensem legimus; sed hæc totius Occidentis Concilia rariora erant, ideo hujus rei causa rarius Episcopi, qui proprium habebant Primatem, alium à Romano Pontifice, Romam conveniebant: postea tamen lex ista ad omnes Episcopos extensa est, quibus, ad sedis Apostolicæ majestatem venerandam, Romam adeundi lex imposita fuit; quæ solum ad Concilii celebrationem olim imponebatur; & solis ut plurimum Italis, ac Siculis, quibus in propria Provincia intra Primatiæ Romanæ terminos, Concilia celebrandi necessitas imminebat.

([a]) Leo ep. 62. al. 4. ad Episc. Sicil, cap. 4.

([b]) Greg. lib. 6. epist. 19. & Joannes Diac. libr. 3. vitæ Gregor. numer. 25.

([c]) Hincmarus epist. ad Adrianum 2.

([d]) Ivo epistola ad Adrianum 2.

V. Secundo, ex ordinationum jure quod Conciliorum convocationi solebat esse connexum, eadem Romam petendi necessitas orta fuit; quæ primum Italos Siculosque, aliosque Dalmatiæ vicinos, comprehendebat, quos nonnisi a Summis Pontificibus, vel ex eorum licéntia ordinatos fuisse colliges ex variis ([e]) Gregorii Magni epistolis, cum tamen eodem tempore in Gallia, Hispania, Germania, & aliis regionibus, singuli in suis provinciis, a Metropolitanis suis, vel Primatibus ordinari solerent Antistites. Hinc qui Summo Pontifici ut Primati obediebant, Romam evocari consueverant, ut ordinarentur, vel ut, si per alium consecrari eis liceret, Summum tamen Pontificem salutarent, statim atque per tempus & vires ipsis liceret, conformiter nempe Tarraconensis Concilii statuto, quo nempe præcipitur ([f]) *Ut si quis in metropolitana civitate non fuerit Episcopus ordinatus, posteaquam suscepta benedictione per Metropolitani literas honorem fuerit Episcopi adeptus, & statuto tempore, id est impletis duobus mensibus, se in Metropolitani sui præsentet aspectibus, ut ab illo monitis Ecclesiasticis instructis plenius quid observare debeat, recognoscat. Si non fecerit, in Synodo increpatus a fratribus corrigatur; si infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit impeditus, hoc suis literis Metropolitano indicare procuret*. Quare cum sequentibus temporibus electionum, & ordinationum jura Summus Pontifex ad se traxerit, nihil mirum si eodem jure præceperit, ut Episcopi ordinati quamprimum Romam accederent, monita, jussaque ad rectè suam Diœcesim administrandam ab eo audituri.

([e]) Lege epist. Greg. 30. 31. 35. 39. indict. 11. & lib. 3. ep. 15. & lib. 5. ep. 13. indict. 14.

([f]) Tarracon. can. 5. refertur distinct. 65. can. 8.

VI. Tertiam huic valde affinem rationem adjungere possumus, Archiepiscopis propriam, quibus cum vetitum esset Ecclesiasticis ([g]) legibus, ne quidquam Pontificalis muneris sine pallio attentarent, pallium au-

([g]) Matisco 1. c. 6. & Nicolaus ad Consul. Bulgarorum cap. 73.

(a) Greg. epist. 5. indict. 1. lib. 7.

(b) Vita S. Elpheg. apud Sur. 19. April.

(c) Osbertus in vita S. Dunstani cap. 19.

(d) Edimerus in in vita S. Anselmi Cantuar. lib. 2.

(e) Bern. in vita S. Malach.

(f) Gregor. 7. lib. 1. ep. 24.

(g) Idem lib. 9. ep. 1

(h) Platina in vita Urbani 2.

(i) Greg. lib. 7. epist. 5. ad Brun.

(k) Idem lib. 4. epist. 51. Virgil.

(l) Idem 15. Jeanni.

(m) Zach. epist. 8. & 9. ad Bonif.

(n) Rogerus c. 23. vitæ S. Brun. apud Sur. 11. Octob.

autem, ut docet Sanctus (a) Gregorius epistola ad Brunichildem Francorum Reginam, nonnisi fortiter postulantibus, obnixeque petentibus dari non debeat: hic inquam fiebat, ut Romani Pontifices his tantum pallia dare solerent, qui Romam ipsum petituri adirent: sic enim legimus (b) Sanctum Elphegum, anno 1006. Belfinum sub rege Ergaro paulo ante Dunstanum, & sanctum (c) Anselmum Archiepiscopos Cantuarienses, itemque sanctum Malachiam (d) Hiberniæ Primatem, & alios pro petenda Archiepiscopatus stola (quo nomine pallium in vita Dunstani, & Anselmi nominatur) Romam profectos. Unde Gregorius septimus (e) epistola ad Brunonem Veronensem Episcopum dicit, antecessorum decreto, nisi personæ præsenti non esse concedendum pallium, itaque ipsum monet Romam veniat, ut illud accipiat: & (f) epistola ad Archiepiscopum Rothomagensem, ipsum reprehendit, quod Romam venire distulisset, & pallium ab Apostolica Sede, pro more, acquirere postposuisset. Urbanus quoque apud Platinam scribens Archiepiscopo Mediolanensi, (g) *literis tuis*, inquit, *exorati cum Apostolicæ Sedis benedictione pallium fraternitati tuæ mittimus, quod quidem dignitatis genus nulli ante te, nisi præsenti, concessum est*: illud tamen vel de suo tempore, vel de Archiepiscopis Italiæ dictum intelligendum est: constat enim prioribus temporibus (h) Syagrio Augustodunensi, Virgilio (i) Episcopo Arelatensi, & Joanni (k) primæ Justinianæ a Gregorio Magno; Auxanio Cesarii Arelatensis successori (l) a Vigilio: tribus (m) Metropolitanis Germaniæ a Zacharia Brunoni (n) Archiepiscopo Coloniensi ab Agapeto secundo; Odiloni (o) Abbati Cluniacensi a Benedicto: Bonifacio (p) Moguntino a Gregorio tertio, aliisque absentibus missa fuisse.

(o) Glaber lib. 5. cap. 4.

(p) Gregor. 3. epist. 1. ad Bonif.

(q) Greg. 7. lib. 6. reg. epist. 30.

(r) Idem lib. 9. epist. 20.

VII. Hujusce verò moris tenacissimus fuit prædictus Gregorius septimus, ut non solum Archiepiscopos, verum etiam Episcopos aliquanto tempore, postquam vel ipsi ordinati, vel Papa ordinatus fuisset, Romam petere vellet; patet hoc ex variis ejus epistolis, quarum priorem eam proferimus, quæ ad Lanfrancum Archiepiscopum scripta est, in qua hæc habet, (q) *quod ex illo tempore quo Sacerdotale summæ Sedis jugum cervici nostræ licet indigni suscepimus, venire ad nos non multum curavit fraternitas tua, quantò minus hoc de dilectione tua sperare potuimus, eò amplius stupentes miramur, & nisi Apostolica consuetudo, necnon & amoris pignus antiquum nos huc usque detinuisset, profecto nos hoc graviter ferre jamdudum tibi constitisset*. Neque verè debuisse eum, subdit, metu Regis Anglici, aut cujusquam personæ superstitioso amore, a conspectu Papæ retrahi: debere proinde ipsum, Regem ab hoc consilio revocare, ne quemquam deinceps ab Apostolicæ Sedis visitatione ulterius coërcere attentet: tandemque in fine præcipit, ut quantocyus Romam properet, *quatenus*, inquit *de his, & aliis negotiis præsentialiter conferre, atque utilitas Ecclesiæ de nostro colloquio augmentum valeat, Deo favente, percipere*. Secundo etiam loco eas adducimus, quas ad eumdem Lanfrancum scripsit (r) literas (L. enim Cantuariorum Episcopus, cui literæ istæ diriguntur, haud dubiè Lanfrancus est Archiepiscopus Cantuariensis) qui-

quibus quidem eum redarguit, quod Romam ſæpe vocatus, nec veniſſet, nec excuſationem Canonicam prætendiſſet, præcipitque, ut intra quatuor menſes Romam veniat, alioquin eum ab officio Epiſcopali ſuſpendit: & inter cætera hæc ait, *non enim labor, aut difficultas itineris ſufficienter excuſat; cum ſatis notum ſit multos longè remotos, licet corpore invalidos, & infirmos, & a lectulis vix valentes, ſurgere tamen Beati Petri amore flagrantes, ad ejus limina vehiculis properare*. Tertiò ſuperius citatam ad VVillelmum Archiepiſcopum Rhothomagenſem epiſtolam proponimus, quibus ipſi culpæ adſcribit, tam quod Romam ipſe, quam quod Suffraganei ejus non accesserint, ([a]) *literæ*, ait, *quas nobis miſiſti, ſatis devotione prætendunt, ſed ad eorum fidem rei penitus teſtimonium deeſt. Si enim ita ſe res haberet, non quemadmodum Suffraganei tui, etiam tu ipſe Apoſtolorum limina viſere tanto tempore parvipendiſſes: ex quo enim nos licet indignos ad hujus Sedis curam dignatio divina provexit, neminem veſtrum nos vidiſſe recordamur, &c.*

(a) Idem lib. 9. epiſt. 1.

VIII. Conſuetudo autem iſta, ut Epiſcopi de novo conſecrati Apoſtolorum limina inviſerent, ſequentibus temporibus invaluit, cujus veſtigia aliqua extant in Epiſtolis Ivonis Carnotenſis, quarum una Radulphum Roſenſem Epiſcopum in Cantuarienſem electum, apud Paſchalem ſecundum excuſat, quod Romam necdum profectus fuerit, ([b]) *Hic*, inquit, *in propria perſona ſedem Apoſtolicam viſitare, ſecundum majorum inſtituta deliberavit: ſed eum partim corporis debilitas impedivit, partim periculum Romani itineris deterruit:*

(b) Ivo ep. 250. Paſchali 2.

A *mittit itaque prædicta Eccleſia vice electi ſui religioſas perſonas, & dictis, & ſcriptis obnixè poſtulantes, ut prædictum electum Cantuarienſem Epiſcopatui confirmetis, & dignitatem ei pallii concedatis*. Altera eundem Paſchalem rogat, ut Gaufridum Rothomagenſem Romam proficiſcentem, excuſatum tamen habeat, quod profectionem ſuam diutius diſtuliſſet, ([c]) *Rogamus enim*, inquit, *paternam diſcretionem* B *veſtram pro Domino Gaufrido Rothomagenſi Archiepiſcopo, qui tunc tandem impetravit a Principe ſuo Rege Anglorum, ut poſſet in propria perſona Sedem Apoſtolicam viſitare, quam tamen non diſtulit viſitare ſuis temporibus in perſona aliena: non ergo exiſtimamus imputandum contemptui Sedis Apoſtolicæ, quod neceſſitas imperavit, non torpor diſſuaſit, non neglectus retinuit: pro* C *eo enim ſecurè intercedimus, quia perſonam utilem, & honeſtam ab adoleſcentia ſua, & ab aliis didicimus, & nos experti ſumus*. Hinc diſſenſio nonnumquam inter Summos Pontifices, & Reges orta, dum ii ægrè ferrent Romam Epiſcopos ſibi ſubditos frequenter petere, nec eos niſi impetrata ab ipſis licentia regni fines demigrare permitterent: hoc Gallicos olim Reges in ſuo regno obſervari voluiſ- D ſe, teſtis eſt Hincmarus ([d]) Rhemenſis, nec tamen ob eam rem conqueſtos olim fuiſſe Romanos Pontifices legiſſe me memini: cùm tamen ([e]) Gregorium VII. ob id conqueſtum fuiſſe de Regibus Anglorum ex citatis ſupra literis pateat, maximè ex epiſtola ipſius ad Hubertum Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum: de eo quoque S. Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Regem Anglorum VVillel-

(c) Idem epiſt. 254. Paſchali 2.

(d) Hincmarus epiſt. ad Adrianum 2.

(e) Gregor. 7. ep. 1. lib. 7.

lelmum altercatos fuisse fusè docet (a) Malmesburiensis: eademque inter sanctum Thomam Cantuariensem, & Henricum secundum Anglorum Regem controversiam fuisse constat ex (b) articulis ipsi sancto Thomæ a Rege propositis.

(a) Malmesburiensis lib. 1. de gestis Pontif. Anglorum in Anselmo.

(b) Art. 6. eorum, qui propositi sunt S. Thomæ apud Eduard. in ejus vitam c. 6.

§. III.

Concluditur à quo tempore forma jusiurandi Episcoporum jam usitata recepta sit.

IX. Porrò prædictum juramentum, quod, ut ex prædictis constat, ab Archiepiscopis quibus pallium concederetur, & ab iis qui redirent è schismate exigi primum solitum fuit, vel progressu temporis ex consuetudine recepta cæteros Episcopos obligare cœpit, vel ab ipso Gregorio septimo præceptum fuit: vel à Paschali secundo, sub quo Concilium generale Romæ celebratum est, (c) in quo promittendæ obedientiæ Summo Pontifici forma præscribitur: vel certè ex eo, quod Decretalibus à Gregorio nono insertum fuisset: quamvis juxta interpretationem (d) Glossæ, eos solum obligaret, qui immediatè Summo Pontifici subjecti essent. Unde juramenti formam Canonicam, quam à Coëpiscopis immediatè sibi subjectis Summum Pontificem exigere solere dicit Gregorius nonus, & qua cæteros Archiepiscopos vult esse contentos, eam esse dicit Glossa, quæ in prædicta Decretali Gregorii septimi exprimitur. Placet tamen juramentum illud vel ex antiqua consuetudine, ante tempora scilicet Gregorii septimi ad illos extendere, qui Primatui Papæ subderentur, & ad ipsum ordinationis jure spectarent, vel Pallium acciperent, quos

(c) Abbas Urspergensis in Cronico ad ann. 1102.

(d) Gloss. v. singulis annis, in cap. ego, de jurejurando, & in cap. dilecti, de majoritate & obed. in cap. antiqua, de privilegiis v. fidelitatis.

A omnes, quæcumque in prædicta Decretali epistola continentur, olim observasse, & in ordinatione sua Romano Pontifici, juramentum de iis præstitisse, ex veteri Ecclesiæ more, certissimum est: & certè Aquilegiensem Archiepiscopum (quem merito sicut & Dalmatiæ vicinos Italiæ Episcopos ordinationis jure ad cathedram Romanam non recenter spectasse, & ad Romana Concilia vocatum esse dixeris) juramentum B prædictum emisisse ex actis Concilii Romani secundi sub Gregorio septimo superius protulimus: Bonifacium quoque Moguntinum extra fines Primatus Romani Primatem constitutum, & Apostolicæ Sedis Legatum idem fermè juramentum emisisse superiùs ostendimus.

§. IV.

C *De promissione obedientiæ in consecratione Episcoporum.*

X. Ex hoc verò Gregorii noni decreto, cujus obiter meminimus, colligi potest Episcopos in ordinatione sua fidelitatem Metropolitano servandam juramento olim promisisse, sicut & Coëpiscopos Papæ subjectos, servata tamen proportione: peccare verò Metropolitanum, si aliam à præ- D dicta, Suffraganeis suis jurandi formulam, obtrudat: ita enim loquitur (e) Gregorius nonus epistola Graniensi Patriarchæ, *mandamus, quatenus contentus forma Canonica, quam nos à Coepiscopis nobis immediatè subjectis recipimus, nihil amplius à Castellano Episcopo obtentu alicujus consuetudinis exigas, prætextu præstiti juramenti, &c.* quæ verba ostendunt formam eandem jusiurandi, quam Papa exigeret

(e) Greg. 9. c. dilect. citato. * Gradensi:

geret ab Epifcopis fibi immediatè fubjectis, Archiepifcopos quoque à fuffraganeis fuis, nihil verò amplius, exigere potuiffe: meminit & ejufdem fponfionis quam Epifcopis fuis Ordinatoribus facerent, Juo Carnotenfis (a) epiftola ad Bernardum majoris Monafterii Abbatem, *fic*, inquit, *reliqui Pontifices ante confecrationem examinantur, omnem veterum morum honeftatem, & debitam obedientiam fe exhibituros fuis Ordinatoribus pollicentur*. Eadem quoque epiftola folidè & eruditè à Monachis quibufdam fcrupulum hunc eximit, quo eorum Abbatum benedictionem Simoniæ fufpicione non carere fibi perfuadebant, quæ emiffa prius obedientiæ profeffione facta fuiffet; *cum culpa nulla fit, fi exigitur, quod debetur, & quod debetur, exhibetur*, id docente Auguftino ad Simplicianum his verbis, *quis non videat iniquitatis neminem argui poffe, qui quod fibi debetur exegerit, nec eum certè, qui quod ei debetur donare noluerit? hoc autem non effe in eorum, qui debitores funt, fed in ejus, cui debetur, arbitrio*; fubdit probationem, quod ordinatoribus ab ordinatis obedientia debebatur. Illud quoque privilegium Patriarchis afferuit Concilium Lateranenfe fub Innocentio tertio: (b) *ut nempe poftquam à Romano Pontifice exceperint pallium (quod eft plenitudinis officii Pontificalis infigne) præftito fibi fidelitatis, & obedientiæ juramento licenter & ipfi fuis fuffraganeis pallium largiantur, recipientes pro fe profeffionem Canonicam* (id eft, ut interpretatur (c) Gloffa, *fubjectionem obedientiam, & reverentiam, quæ tria in inftillatione Abbatis Epifcopis* promitti debere docet Honorius tertius) *pro Romana Ecclefia fponfionem obedientiæ ab eifdem*: Primates quoque ficut jura ordinationum ad fe transferre adnixi funt, ita & fibi obedientiam ac reverentiam jurari voluerunt: gravis inde controverfia inter Hugonem Dienfem Archiepifcopum Lugdunenfem Sedis Apoftolicæ Legatum, & Daimbertum Senonenfem electum, quem volebat Hugo ante confecrationem ad ipfum proficifci, & fibi Primatus jure obedientiam ac fubjectionem profiteri, quod tamen & fibi grave videri dixit Juo, (d) ut potè quod hactenus nec in Senonenfi provincia, nec in aliis provinciis antiquitas inftituiffet, nec confuetudo fervaviffet; nam, ut in epiftola ad prædictum Hugonem fcripta fusè ipfe difputat, Primatum folum prærogativæ debebatur, ut de nomine electi ad notitiam ejus Provinciales referrent, ipfe autem nullis difficultatibus, nullis dilationibus juftas fatigaret electiones; ficque omnia fua privilegia inferioribus Ecclefiis illibata fervarentur: vicit tamen Hugonis auctoritas, nec Apoftolicæ Sedi grata Juonis fuiffe libertas, ex ipfius Juonis epiftola ad Pafchalem Summum Pontificem colligitur. Viciffe verò Hugonem, Daimbertumque ipfi, & Ecclefiæ Lugdunenfi reconciliatum, omnem illi obedientiam tanquam fuo Primati promififfe, ex Joannis (e) Lugdunenfis Archiepifcopi, qui Hugoni fucceffit, obfcurius: ex Gofridi (f) Vindocinenfis literis ad Juonem, clarius colligimus. Hoc verò tempore quo ordinationum omnium jura ad feipfum Summus Pontifex tranftulit, Epifcopifque confecrandis concedere confuevit, ut à quocumque Antiftite quamvis non fuo confecrari poffint, foli Summo Pontifici, non Metropolitano, non Primati, fidelitatis, obedientiæ,

(a) Ivo ep. 73.

(b) Conc. Lat fub Innoc. 3. cap. 5. habetur cap. antiqua, de privilegiis.

(c) Glofs. in cap. antiqua citat. v. profeffionem canonicam.

(d) Ivo epi. 60. Hugonii Lugdunenfi.

(e) Epift. Joann. Lugdun. inter ep. Ivonis 237.

(f) Gofrid. Vindoc. ep. ad Ivonem 18. lib. 2,

tiæ, ac reverentiæ professio exhibetur, ut in Pontificali ([a]) Romano videre est, sed de juramento obedientiæ consecratori exhibendæ fusiùs inferiùs.

([a]) Pont. Rom. part. 1. de consecrat. electi in Episcopum.

§. V.

De promissione indemnitatis rerum Ecclesiæ.

XI. PRæter hæc verò quæ ex prædicta Canonica ejusmodi forma, in ordinatione promitti docuimus, aliud caput de rerum Ecclesiæ indemnitate servanda, præscripta in Pontificali Romano forma continet, his verbis, ([b]) *possessiones vero ad mensam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo: nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice, & si ad aliquam alienationem devenero, pœnas in quadam super hoc edita constitutione contentas, eo ipso incurrere volo.* Hinc autem promissionem juramento firmatam, ab iis tantum olim exigi solitam fuisse, de quibus suspicio probabilis oriri posset, quod bona Ecclesiæ alienaturi essent, colligo ex epistola ([c]) Pelagii, sive Gelasii Summi Pontificis Cethego Patricio, seu, ut alii legunt, Ceto, in causa Syracusanæ urbis, electo Episcopo, à quo, quod uxorem, & liberos haberet, Papa se juramentum exegisse testatur, *priusquam*, ait, *à nobis contingeret ordinari, hujusmodi exegimus cautionem per quam & suam fateretur, quantulam esset, præsentis temporis habita ratione, substantiam: & nibil unquam per se, aut per filios, & uxorem, sive quamlibet propinquam, aut domesticam, vel extraneam personam, de rebus usurparet Ecclesiæ: & universa sui Episcopatus quæsita tempore Ecclesiæ suæ dominio sociaret: nibil ultra id, quomodo descriptum est, filiis suis, vel hæredibus relicturus.* Ex quibus verbis colliges indemnitatis rerum Ecclesiasticarum in ordinatione cautionem juratoriam ab eo exactam, qui liberos, & uxorem habens facilè credi posset inducendus cupiditate carnis & sanguinis, ad alienanda vel dilapidanda Ecclesiæ bona; usitatum verò minimè fuisse, ut à reliquis Episcopis consecrandis idem juramentum exigeretur: secus enim non videretur tanquam specialis cautio in eo casu adhibita. Neque novum est, ut á suspecto juramentum exigatur, quod à non suspecto nequaquam requiratur, cum & à regularibus de inobedientia suspectis nova cautio juratoria, non autem ab aliis exigi possit, ex scripto ([d]) Innocentii tertii, sancti Stephani, & sancti Proculi Abbatibus Bononiensibus.

([b]) Pont. Rom. ibid.

([c]) Pelagius epist. Cetheg. Patritio, refertur dist. 8. c. de Syracusanæ.

([d]) Innocent. 3. cap. cum in Ecclesiis, de majoritate & obed.

§. VI.

De promissa observantia statutorum cujusque Ecclesiæ, & Canonum.

XII. POssunt & statuta cujusque Ecclesiæ, & quod uniuscujusque officii est, hoc muneris, licitè in institutione Canonica, ex legitima consuetudine observanda promitti. Primò quidem juramenti de statutis Ecclesiæ observandis meminere aliquando jura, nec ipsum improbant, ([e]) dummodo ipsa rationi & æquitati non repugnent, secus ([f]) enim irritum esse & iniquum juramentum declarant: ipse etiam Summus Ponti-

([e]) cap. Clericus de jure jurando, & cap. 1. de his quæ fiunt à majori parte capituli, & cap. cum aliquibus de rescriptis in 6.

([f]) cap. . de verborum signific. in 6. & cap. . de jurejurand. in 6.

Rr fex

ſex, antequam conſecrationis beneficium conſequatur, conſuetudines Romanæ Eccleſiæ, & decreta prædeceſſorum ſuorum ſe inviolabiliter ſervaturum profitetur, ut ex libro Diurni probat ([a]) Ivo Carnotenſis. De conſuetudinibus quoque Eccleſiæ ſervandis, juramentum præſtari ſolere in inſtitutione cujuſque Nicolaus ([b]) III. affirmat, eaque juramenta *ſub hujuſmodi generalitate qualitercumque, & ſub qualicumque verborum forma præſtita, vel præſtanda ad licita poſſibilia, & libertati Eccleſiaſticæ non obviantia, tantum extendi; ipſoſque jurantes ad alia per præſtationem juramenti ejuſmodi non teneri* declarat. Id quoque, quod cujuſque officii eſt, ac muneris, ex conſuetudine, & praxi Eccleſiæ vel Epiſcopi ſtatuto, haud dubiè juramento firmari poteſt, v. gr. quia reſidentia in propria Eccleſia, officio paſtorali adnexa eſt, ideo juramentum de reſidentia Canones exigere permittunt: nec dubium quin ordinum functiones, & habitus Clericalis geſtatio, vel alia hujuſmodi quæ Eccleſiaſticis legibus ſancita ([c]) ſunt, juramento promitti poſſint ac debeant, ſi conſuetudo vigeat, vel ſtatutum Epiſcopi id exigat, eo modo quo caſtitas ordini Eccleſiaſtico ex lege adnexa in Subdiaconatus ſuſceptione voveri dicitur, juramentum enim ſuſceptæ obligationis poteſt eſſe vinculum, & in legum cuſtodiam ac munimentum adhiberi: & ſicut pro veritate indaganda ita pro æquitate tuenda juſtè exigitur. Poteſtque ex Juſtinianæa ([d]) lege id deduci, quæ nempe ſtatuit, lectis coram ordinando ſacris Canonibus, *ſi quidem ille declaraverit, & dixerit præcepta ſacrarum regularum non ſe valere ſervare, nullo* A *modo ei ordinationem imponi: ſi verò ſuſceperit, & dixerit, quia quantum homini eſt poſſibile complebit, hæc quæ his continentur, &c. tunc ſuper his profeſſionibus unumquemque ſacram ſuſcipere Epiſcopatus ordinationem*. At pro re alias indebita illicitè ab ordinatore juramentum, vel promiſſio quævis exigeretur, eſſetque injuſtum illud juramentum, injuſta promiſſio, quæ minimè debenti iſta B præſtare imponeretur: neque enim juramentum extenditur ad ea, quæ de jure præſtanda non ſunt, vel quæ ſunt ultra formam ſtatutam a Canone, ut indicat ([e]) Gregorius nonus: imo etiam ſimoniaca quodam pacto videretur ordinatio, quæ nonniſi hac promiſſione adhibita conferretur: quoniam ut argumentatur ([f]) Goffridus Abbas Vindocinenſis, ſubſequens iſta benedictio navicularia potius videretur, quam C gratis data: unde in ejuſmodi promiſſionibus, quæ alias indebitæ fiunt, triplicem ſimoniam obſervat: ([g]) inquit, *ſimonia eſt a lingua, cum publicè recitatur illa promiſſio: fit a manu, quando charta, qua continetur, ſcripta ponitur ſuper altare: fit ab obſequio, cum ipſum male promiſſum ſubjectionis obſequium ſervatur.*

XIII. Quamvis autem docuerimus D in ordinatione promitti poſſe officium alias debitum, quod ordini ſacro recepto adnexum eſt, adeout non nova obligatio inde imponatur, ſed antiqua firmetur; nihilominus Cabilonenſis ([h]) ſecunda Synodus ſub Carolo magno habita, juramentum indeterminatum, quo quis ſe vel dignum eſſe, vel Canones omnes obſervaturum confirmet, tanquam periculoſum damnavit, *dictum eſt*, inquit, *de quibuſ-*

(a) Ivo epiſt. 60. & 73.

(b) Nicolaus 3. cap. cit. 2. de jure jurand.

(c) cap. ex parte tua, de Clericis non reſidentibus, & Concil. Tholoſ. apud Bochel. lib. 6. decret. tit. 4. cap. 87.

(d) Novella 6. cap. 1.

(e) Gregor. 9. cap. dilecti, de majoritate.

(f) Goffridus Vindocinenſis lib. 2. epiſt. Juoni.

(g) Idem opuſc. 3.

(h) Cabilon. 2. can. 13.

quibusdam fratribus, quod eos quos ordinaturi sunt, jurare cogant, quod digni sint: & contra canones non sint facturi; & obedientes sint Episcopo qui eos ordinat, & Ecclesiæ in qua ordinantur: quod juramentum quia periculosum est, omnes una inbibendum statuimus. Quo Canone non obedientiæ, quæ Episcopo Ordinario exhibeatur, promissio reprehenditur, quam nempe Canones, & consuetudo Ecclesiastica præcipiunt; sed tum obedientiæ Episcopo ordinatori, nec tamen ordinario, quæ videbatur ab ejusmodi ordinatoribus exigi: tum maximè universalis, & illimitata Canonum observandorum jurata pollicitatio, & propriæ dignitatis affirmatio; quod nempe juramentum tam promissorium, quàm assertorium periculosum est, cum & timoratis mentibus scrupulos iniiciat, & perjurii occasiones frequentiores præbeat. Esto ergo (ut loquitur Auctor operis imperfecti in Matthæum, qui vulgo dicitur esse Chrysostomus, (a) *sicut qui sutoriam v. causa, aut quamcumque alteram profitetur artem, etsi specialiter non spondeat: tamen per hoc ipsum, quod sutoriam professus est artem, & opificium, vel magisterium ejus artis aperuit, videtur tacitè omnibus spopondisse, ut sine reprehensione impleat, quam professus est artem: sic Sacerdos & omnis Clericus, etsi specialiter non permittat: tamen per hoc ipsum quod doctor constituitur aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum se Deo*, Esto (quod de Presbyteris & cæteris Ecclesiastici ordinis inquit (b) Salvianus) *assumptio religiosi nominis, sponsio sit devotionis:* esto denique vel solius Clerici nomen perfectæ mundo renuntiationis pollicitationem contineat, & Ecclesiastici status professio ad legum Ecclesiasticarum observationem, & perfectionis consecutionem instituatur: possetque post Augustinum (c) dici, *Clericus duas res professus est, & sanctitatem & Clericatum.* Nihilominus tamen nec præcepta omnia ad sanctitatem obtinendam, nec Clericalis disciplinæ leges omnes ita spondentur, ut perjurii reus sit, qui vel in aliquo eorum deliquerit.

XIV. Neque in contrarium militat Canon Toletani (d) Concilii undecimi, quo Canonum observantia sponderi ab ordinando debere dicitur: in tantum enim promitti censenda est, in quantum implicitè & virtute, ut superiùs explicuimus in assumptione Clericalis vitæ, eorum observatio continetur: vel certè in quantum speciatim, & expresè regularum Ecclesiasticarum contemptus prohibetur: adeout is solum formaliter & expresè, ut Theologi loquuntur, in Clericatus professionem, & Clerici sponsionem peccet, qui regulas Ecclesiasticas contemnit: qui vero absque contemptu eas transgreditur, is non formaliter perjurus, aut Ecclesiastici Sacramenti violator existat, sed virtualiter tantum, quatenus nimirum professio Clericatus, & authentica Clericorum placiti adnotatio in omne Clericorum, qua Cleri sunt, functiones influit: eodem modo quo professio in Baptismo edita ad omnes Christianæ religionis actiones, & votum religionis ad omnia religiosæ vitæ officia: ex quo influxu criminum quoque in singulas istas professiones, quocumque modo commissorum gravitas adaugetur; cum & Christianorum quam Paganorum, & Clericorum, quam laicorum, & regu-

(a) Auctor operis imperfecti in Matth. hom. 40. inter opera Chrysostomi.

(b) Salvianus lib. 2. ad Eccles. Cath. tomo 5. Biblioth. Patrum.

(c) Augustinus sermone 1. de communi vita Clericorum.

(d) Tolet. 11. can. 10.

regularium quam ſæcularium majora cæteris paribus crimina habeantur: quamvis tamen non omnia juramenti obligatione formaliter contineantur, quæ in generali promiſſione juramento firmata, implicitè concluduntur: utpotè cùm ſecundum ſanctiones (a) Canonici juris, juramentum ad ea non extendatur, de quibus minimè fuit cogitatum.

(a) Legantur Gloſſa 1. in cap. 2. de renuntiat. Gloſ. 2. in cap. veniens 16. de jurejurando. Gloſſ. in mente, in cap. ad noſtrum 21. eocem tit. item cap. penult. & Gloſſa final. de jurejurand.

A *beat, & in nullis operibus ſuis, canonicis regulis contradicat, atque ut debitum per omnia honorem, atque obſequii reverentiam, præeminenti ſibi unuſquiſque dependat, juxta illud beati* (d) *Leonis edictum; qui ſcit ſe aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat aliquem ſibi eſſe prælatum, ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat.*

(d) S. Leo Epiſt. 82. ad Anaſt. Epiſcop. Thehalon.

§. VII.

Quænam ſint præcipua capita profeſſionis Ordinandorum.

XV. Hoc itaque præſuppoſito patet ea tria præſertim in ſacra ordinatione promitti, puta Catholicam fidem, Clericalem juxta Canonicas ſanctiones diſciplinam, & debitam Eccleſiaſticis ſuperioribus obedientiam; quę tria ante ordinationem ſub cautione juratoria ſponderi, & ſcripto promitti Toletanum Concilium (b) 11. citatum decrevit. *Quamquam omnes*, inquit, *qui ſacris mancipantur ordinibus, Canonicis regulis teneantur adſtricti, expedibile tamen eſt, ut promiſſionis ſuæ vota ſub cautione* (quo nomine juratoriam cautionem intelligit (c) Gloſſa) *ſpondeant, quos ad promotionis gradus Eccleſiaſtica probat diſciplina. ſolet enim plus timeri, quod ſingulariter pollicetur, quam quod generali ſponſione concluditur: & ideo placuit huic ſancto Concilio, ut unuſquiſque qui ad Eccleſiaſticos gradus eſt adſcenſurus, non ante honoris conſecrationem accipiat, quam placiti ſui adnotatione* (id eſt ſcriptura pacti ſui indice) *promittat, ut fidem Catholicam ſincera cordis devotione cuſtodiens, juſtè & piè vivere de-*

(b) Tolet. 11. ſupra refertur c. quamquam diſt. 23.

(c) Gloſſ. in dict. can. ver. placiti & v. adnotatione.

B

§. VIII.

Fidei profeſſionem ab Ordinandis, & promovendis ad aliquam dignitatem exigendam.

XVI. Primum ergo fidei profeſſio ab ordinandis exigitur, quæ ad conſecrationem Epiſcoporum, conſecratore, & ad præcipua fidei myſteria reſpondente, conſecrando, pluribus verbis perficienda præſcribitur in Pontificali (e) Romano; de qua etiam emittenda legem fixit (f) Juſtinianus reſcripto ad Petrum magiſtrum officiorum: *Volens exigi etiam ante omnia, ab eo qui ordinandus eſt, libellum ejus propria ſubſcriptione complectentem quæ ad rectam ejus fidem pertinent.* Taleſque libellos ſingulos Patriarchas de novo creatos ad ſummos Pontifices miſiſſe, quibus fidei ſuæ rationem redderent, ex Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lectione paſſim videre eſt: quod cum facere omiſiſſet Epiphanius Syncellus in Conſtantinopolitanum Patriarcham electus, ipſum acriter Summus Pontifex (g) Hormiſda reprehendit, quaſi antiquarum regularum obſervantiam, & vetuſtæ conſuetudinis formam violaſſet: omnes quoque Archiepiſcopos, & Patriarchas recens ordinatos inter ſe litteras, quas ſynodicas vocabant, miſiſſe,

C D

(e) Pontif. Rom. parte 1. tit. de conſecr. electi in Epiſcopum, in examine.

(f) Juſtin. Novell. 137. cap. 2.

(g) Hormiſda epiſt. 68.

misisse, nihil aliud continentes, quàm rectæ fidei, suique sensus confessionem: Et reliquos Patriarchas cum in sedibus suis collocarentur, Constantinopolitano scriptam suæ fidei confessionem mittere solitos fuisse refert Marcus Ephesius in Synodo [a] Florentina, quam etiam consuetudinem suo tempore durasse testatur. Suam quoque fidem in charta exaratam Bonifacium Moguntinum, antequam ordinaretur, Gregorio II. Summo Pontifici porrexisse, fidem facit vitæ ipsius scriptor [b] S. VVilibaldus & ex ipso [c] Othlonus presbyter. Fidei quoque professio non solum ab Episcopis consecrandis (a quibus Concilium [d] Cartaginense ipsam exigit, & emitti etiamnum solet) sed etiam ab ipsis Romanis [e] Pontificibus emittebatur, ex antiquo & recepto more; nec solum ab iis, sed præterea ab omnibus, qui ad Ecclesiasticas dignitates, vel Canonicatus, aut Præbendas in Ecclesia Cathedrali, vel beneficia quæcumque curam animarum habentia promoventur (quos ad eam Catholicæ fidei professionem emittendam constringunt [f] Concilium Tridentinum, [g] Bulla Pii quarti super forma juramenti fidei professionis edita, Concilia Mediolanense [h] primum [i] & quintum sub sancto Carolo, [k] Aquilejense sub Francisco Barbaro, [l] Rhotomagense sub Cardinale Borbonio [m] Turonense sub Simone a Maillè & alia passim) denique a quibuslibet ordinandis, vel ad quælibet officia Ecclesiastica promovendis inquirenda est, prout eam inquirendam esse præscribunt Concilia quædam Gallicana, [n] Rothomagense prædictum [o] Rhemense a Ludovico Cardinale a Guisia, [q] Aquense ab Alexandro Canignano, [r] Bituricense a Reginaldo Belnensi celebrata, & alia quædam.

(a) Synodus Florent. sess. 12.
(b) S. Wilibaldus, &
(c) Othlonus in vita S. Bonifac. apud.
(d) Surium 5. Junii.
(e) Conc. Carthag. 4. c. 1.
(f) Professio fidei Rom. Pontif. ex antiquo Antonii Augustini m. S. A. ex diurno ut asserit accepta lib Profess. Pontif. apud Binium tomo 3. Concil. parte sect. 1.
(g) Tridenti. sess. 24. de reformat. cap. 12.
(h) Bulla Pii 4. quæ incipit Injunctum nobis.
(i) Conc. Mediola 1. ti. 1.
(k) Quintum ti. quæ ad fidei tuendæ studium pertinent.
(l) Aquileiense tit. 1.
(m) Rothom. tit. de Episcopis & capitulis nu. 19.
(n) Turon. & alia passim.
(o) Rothom. tit. de fide religione numer. 2.
(p) Rhemense apud Bochell. decret. lib. 1. tit. 1. cap. 11.
(q) Aquense ibidem ca. 8.

§. IX.

Disciplinæ Clericalis observantiam, aliaque id genus ab ordinandis promitti oportere.

XVII. Disciplinæ quoque clericalis observationem, morum sanctitatem, & rectam officii executionem, in ordinatione promitti debere tradit Concilium [s] Toletanum undecimum canone a nobis superius citato, quo nempe clericos constringit, ut antequam ordinentur, profiteantur singuli se piè, ac justè victuros, & in nullis operibus suis canonicis regulis contradicturos, quæ professio quomodo intelligenda sit superius explicuimus, hanc verò confirmare videtur Concilium [t] Toletanum quartum, dum Presbyteros & Diaconos per Parochias constituendos oportere dicit; *Primum professionem Episcopo suo facere, ut castè & purè vivant sub Dei timore: ut dum eos talis professio obligaverit vitæ sanctæ disciplinam retineant*. Revocatur & ad hanc professionem, castitatis servandæ, quæ subdiaconatus ordine vovetur, professio, seu votum, cujus meminere Sanctus [u] Gregorius epistola ad Petrum Subdiaconum, [x] Concilium Arelatense secundum, [y] Toletanum 2. Agatense, [z] Arausicanum primum, & alia passim: ut alibi forte ostendetur. Legimus quoque in Epistola [a] Vigilii Papæ ad Rusticum, Sebastianum, Vigilium Pontificem non annuisse petitioni Sebastiani, ut in Diaconum ordinaretur, nisi prius ipse ante ordinationem suam *cautionem*

(r) Bituricense in forma profess. fidei & in tit. de fide.
(s) Con. 4. Tolet. 11. ca. cit.
(t) Tolet. 4. Can. 26. refertur Ca. quando dist. 8.
(u) S. Greg. lib. 1. Epist. 42. in fine.
(x) Arelat. 2. c. 2. & 3.
(y) Tolet. 2. Can. 1.
(z) Agath. can. 16. Arausican. 1. c. 22.
(a) Epistola Vigilii, quæ habet. 5. Synodi collat. 7.

nem voluntate ipsi emisisset, quam testibus roborasset, & tractis Evangeliis juramentum corporaliter præstitisset, non tantum de obedientia præstanda in iis quæ ad Ecclesiasticam dignitatem facerent, verum etiam de officio, locoque Diaconi sine aliquo vitio, sine aliqua superbia, sine neglectu implendo. Tale etiam fuit juramentum quod (a) Gregorius Nazianzenus haud dubiè in sua consecratione se emisisse testatur, quo quidem & ad fidei professionem, ac tuitionem, & ad morum sanctimoniam, & ad officii Ecclesiastici sedulam administrationem sese obstrinxit, & de non ambitiosè a se obtenta, vel obtinenda sede Pontificia cautionem præstitit.

(a) Greg. Naz. carm. 17.

XVIII. Legimus quoque hanc a secunda Nicena (b) Synodo examinandi Pontifices formam esse præscriptam, an ad Sacros Canones diligenter, ac cum perscrutatione, non autem obiter, cursimque legendos prompto paratoque essent animo: an Sacrorum librorum doctrinam populis sibi commissis tradere vellent: Itaut si in eorum aliquo vel tantillum hærerent, animique vel tantillum penduli esse viderentur, nequaquam ordinarentur. Legimus tandem ab Imperatore (c) Justiniano sancitum *Jusjurandum suscipere eum, qui ordinatur, quod neque per seipsum, neque per aliam personam, dedit quid, aut promisit, neque posthac dabit, vel his qui sacra pro eo suffragia fecerunt, vel alii cuiquam, ordinationis de ipso faciendæ nomine*. Legimus item apud Adrianum Papam in Epistola ad Carolum ordinandum in Episcopum ad sacram mensam jurasse, se quidem electionem sui precio minimè procurasse, vel ambivisse, quos au- A tem postea ordinaturus sit, eos gratis similiter ordinaturum, (d) *Ordinandum*, inquit ille, *sciscitantes obtestamur, videat, ne aliquam promissionem cuiquam, aut dationem fecisset, quia Simoniacum, & contra canones est, & dum coram omnibus a nobis interrogatur, respondet: absit; & nos: tu videris. Unde simili modo sub jusjurandum in scriptis respondet, numquam se aliquid accepturum de manus impositione*. B Legimus ad sacrarum ceremoniarum observationem, fidei Catholicæ propagationem, sacerdotum fidelium juvamen, Hæreticorum, & hæreseon impugnationem Episcopos in sua ordinatione juramento obstrictos fuisse: Sic enim Bonifacius (e) Moguntinus Epistola ad Zachariam Summum Pontificem, *Gregorius dum me indignum ordinavit, & ad prædicandum verbum fidei Germanicis gentibus misit;* C *sacramento me constrinxit, ut canonicis, & justis Episcopis, & presbyteris in verbo, in facto, in consensu adstipulator, & adjutor fierem*. (f) Idem quoque Epistola ad Danielem, *recolo me ordinationis meæ tempore, juxta præceptum Gregorii Papæ jurasse, in corpore S. Petri, talium communionem me declinaturum, si eos ad viam canonicam convertere nequiverim*.

(b) Nicen. 2. c. 2.

(c) Justin. Novel. 137. cap. 2.

(d) Adrianus epist. ad Carolum.

(e) Bonifacius Mogunt. Epist. 4. ad Zachar.

(f) Idem epist. ad Danielem.

D XIX. Nec iniquum videri potest, si Clericus ad Canonum & disciplinæ Ecclesiasticæ observantiam, antequam ordinetur solemni se professione constringat: quandoquidem usu & consuetudine confirmatum sit, ut nemo ulli sodalitio, collegio, vel corpori aggregetur, qui non se propria ipsius corporis, cui adcensetur, statuta servaturum promittat: quare cum sanctior longè sit, augustior, & divinior, sacerdo-

dotalis ordo sanctioribusque, utilioribus, & melioribus legibus ornetur, non debet inferioris esse conditionis, nec decet cuivis eum patere, nisi qui perfectiores ejus leges observaturum se spoponderit: & si verò non semper usitatum sit ut expressè a singulis ordinandis earum legum professio exigatur: eo tamen ipso quo voluntariè ordinationem suscipit, legum quoque Clericis impositarum obligationem subit: neque enim dignitas nisi cum suis oneribus ad quemquam transit: &, *qui sentit onus, sentire debet & commodum*, & contra: in iis quoque oneribus subeundis, qui favorabili alicui officio vel honorifico adnectuntur, taciturnitas habetur pro consensu, ut (a) jura satis indicant.

(a) De regulis juris in 6. Vide in can. Diaconus dist. & reg. qui tacet., de regulis juris in 6.

§. X.

Obedientiam quoque ab ordinando, seu promovendo promitti.

XX. Obedientiam quoque ac reverentiam erga suos Episcopos Clericos in ordinatione promittere debere, ex prædicto Toletano undecimo docuimus: cui adstipulatur ritus iste in conferendo Præsbyteratu usitatus, (b) quem & Pontificale Romanum præscribit, & Ecclesia recipit, ut nempe ordinatus Presbyter, siquidem ab ordinario suo Antistite Presbiteratus honorem receperit, interroganti his verbis Episcopo, *promittis mihi, & successoribus meis reverentiam, & obedientiam?* statim ipse respondeat *promitto:* si verò a non Ordinario suo consecretur, eadem Pontifex ordinationis minister pro Ordinario exigat, eadem ordinatus spondeat. Olim autem in quibusdam Ecclesiis non solum Presbyteros, verum & quosvis Clericos earum Ecclesiarum Episcopo obedientiam promisisse, colligi potest ex responsionibus Innocentii tertii Præposito, & Capitulo Placentino: in quo nempe refertur, solitos fuisse prædictæ Ecclesiæ Clericos juramentum sub hac verborum formula præstare, (c) *Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Placentinæ Ecclesiæ, & Domino meo Episcopo Placentino*: de qua juramenti forma consultus Summus Pontifex, etsi nomine Ecclesiæ Placentinæ Capitulum intelligi possit, eum tamen qui præstat hujusmodi juramentum, Episcopo tamquam capiti præsertim obligari respondit: hoc autem juramentum nequaquam improbat, quod nempe antiqua consuetudine fulciatur, & certè rationabiliter ab Episcopis exigi, & a Clericis nonnisi injustè recusari potest. Confirmantur ista ex prædictis, quibus Episcopos suis Ordinatoribus obedientiam pollicitos fuisse demonstratum est.

(b) Pont. Rom. parte 1. tit. de ordin. Presb.

(c) cap. cum Cleric. 19. de verb. signic.

XIX. Scio ab Urbano secundo decretum videri, ne ulli præter eos qui ad curata beneficia promoventur, obedientiam promittant, ita enim locutus refertur; (d) *nullus Episcopus Clericos suos, nisi fortè quibus Ecclesiasticarum rerum dispensatio commissa fuerit, sibi jurare compellat:* eos autem, quibus rerum Ecclesiasticarum dispensatio commissa est, Curata beneficia obtinentes alterius Canonis (e) Glossa interpretatur. Scio Leoni (f) primo visum fuisse, ne qui sponte obedientiam profitetur, juramento eam firmare, & scripto profiteri cogatur: Anastasio siquidem Thessalonicensi Episcopo scribens eum reprehendit, quod veteris Epiri Metropolitanum Antistitem,

(d) Urbanus 2. can. finali 22. qu. 5. & cap. nullus de jurejurando.

(e) Glossa in cap. legebatur, de majoritate & obedient.

(f) Leo 1. epist. 82. Anasta. Thess. cap. 1.

tem, qui Thessalonicam profitendæ obedientiæ causa veniebat, ad hoc coëgisset, ut consensum suum etiam scripturæ professione signaret, ([a]) *non enim*, ait, *necessarium fuerat, ut obligaretur scripto, qui obedientiam suam ipso jam voluntarii adventus probabat officio*. Scio pariter *per manualem obedientiam, & reverentiam, & honorificentiam*, quam Capellanos Presbyteros subditos titulo Cardinalatus, Cardinali exhibere debere dixit ([b]) Honorius tertius, ([c]) Glossam interpretari eam, quæ elevata v. gr. manu, aut ad pectus posita promitteretur sine scripto; ex eoque inferre non semper scripto obedientiam debere promitti: hancque distinctionem adhibere, quod ab iis, qui ad curam animarum assumuntur obedientiæ sponsio juramento confirmata, scriptoque consignata exigi possit, ab iis minimè: atque inde ([d]) Abbatem, contra verba ipsius Leonis primi, confingere Atticum quendam qui ab Episcopo proprio missus fuerat, ut nomine Episcopi sui obedientiam præstaret: cum tamen Leo Atticum istum Metropolitanum Episcopum electum, per seipsum, ad Thessalonicensem, qui Apostolicæ Sedis vices gerebat, Episcopum accessisse scribat: ex iis autem omnibus colligi posse non dubito ab iis quibus cura animarum committeretur, juratam obedientiæ sponsionem, ac publica scripturæ consignatione comprobatam secundum Jurisconsultos exigi solere: ab aliis autem, nisi suspectis de inobedientia (a quibus scriptam juratamque obedientiæ professionem superiori exigere ([e]) jura permittunt) non esse requirendam: tamen ([f]) Leoni minimè placuisse, ut Primates adigant sibi subditos Episcopos ad obedientiam juramento, scriptoque consignandam: tum quod ([g]) ea olim fides adhibenda credebatur simplicibus Antistitum dictis, ut ab iis sacramentum vix exigeretur: tum quod non ea erat ipsius tempore Primatum prærogativa, quam postea sibi usurparunt: ideoque Sancti Leonis sententiam contra Hugonem Lugdunensem Primatem, in favorem Daimberti Senonensis, protulit olim Ivo ([h]) Carnotensis. Ex iis verò inferri minimè licet Episcopis nefas esse, vel a Curatis, vel ab aliis Clericis (si consuetudo Ecclesiæ id ferat) juramentum obedientiæ exigere: quippe cum Toletanum ([i]) Concilium undecimum videatur omnibus Clericis hoc onus imposuisse, ut obedientiam juramento firmatam, scriptoque consignatam, Episcopo suo promittant: itemque cum nefas minimé videarur rem æquam, & honestam juramento confirmare; & obligationem divini juris sacramento sancire: nec religio ulla ex parte violetur, sive juramentum sola voce proferatur, sive tacitè per manus sacrosanctis Evangeliis, aut aliis rebus sacris adhibitis, corporaliter, ut ajunt exhibeatur: sive tandem chartulæ committatur.

XXII. Curatos verò ad sarciendam juramento obedientiæ suæ sponsionem, aliæ præter assignatas superius, leges constringunt: ([k]) Gualo Episcopus Parisiensis, Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, & Apostolicus Legatus, in Synodo, cui præfuit regnante Philippo Francorum Rege, sanctionem edidit, quæ juramenti obedientiæ Episcopo ab Ecclesiarum rectoribus exhibendi necessitatem eo tempore agnitam ostendit, *monemus*, inquit, *primo, secundo, & tertio una monitione probibita, pro omnibus, omnes, &*

(a) Refertur cap. legebatur cit.

(b) Honorius tertius cap. his quæ, de majoritate & obedientia.

(c) Glossa in cit. cap. eod. tit.

(d) Abbas in dict. cap. legebatur.

(e) cap. cum in Eccles. de majoritate & obedientia.

(f) S. Leo sup.

(g) Vide 2. q. 5. c. 3.

(h) Ivo epist. 60. Hugoni.

(i) Tolet. 11. supra.

(k) Gualo Cardinal. in Synodo apud Bochellum decretorum Eccles. Gall. lib. 7. tit. 5. cap. 9.

& singulos Abbates, & Ecclesiarum rectores, & alias personas Ecclesiasticas nostrarum civitatum, & Diœcesis, qui nobis seu prædecessoribus nostris fecerint, & facere tenentur juramentum fidelitatis & obedientiæ, & ob aliud ab Abbatibus, & Rectoribus, & aliis personis Ecclesiasticis, nobis, seu prædecessoribus nostris præstari, seu fieri consuetum; & quod illud nobis faciant, & præstent infra mensem ab hoc die computandum; alioquin dicto mense elapso, illos, qui hujusmodi juramentum omiserint nobis facere, vel præstare, hujusmodi monitione præmissa excommunicationis sententiam decernimus incurrisse. Synodalia quoque Ecclesiæ Trecensis statuta, edita Carolo VI. Francorum Rege Sceptrum tenente, illos etiam qui ab Apostolica Sede beneficia curata obtinent, ad juramentum emittendum obligari docent his verbis: (a) *plures sunt Curati, qui parochiales Ecclesias, seu alia beneficia per Apostolicam Sedem, vel aliquem assequuntur: qui propter hoc non minus nobis juramentum facere tenentur: propter quod statuimus, & ordinamus, ut tales Curati, qui per Sedem Apostolicam, vel aliter, qualitercumque in civitate & Diœcesi Trecensi Ecclesias parochiales sunt assequuti, sub pœna decem librarum Turonensium veniant infra duos menses, postquam Ecclesiarum dictarum possessionem fuerint assecuti, juramenta in talibus assueta facturi nobis, aut Vicariis seu Officialibus nostris, cessante tamen causa legitima absentiæ, quod etiam de eorum nominibus nos aut Vicarios, seu Officiales nostros certificent, citiusquam poterunt competenter.* Concilium quoque Tholosanum recenter habitum anno 1590, decrevit, (b) *ut nullum deinceps ad animarum curam admittant Episcopi, qui non prius testatus fuerit, se ab Episcopi imperio, & jurisdictione nequaquam exemptum fidemque suam Episcopi Diœcesani mandatis per totum præfecturæ suæ tempus obstrinxerit, privilegiisque omnibus, immunitatibus, exemptionibusque declinatoriis palam renuntiarit*: Archidiaconos similiter fidelitatem Episcopo suo jurasse patet ex Fulberto, qui Lysiardi Archidiaconi Senonensis in Archiepiscopum suum rebellantis crimen exaggerans: (c) *quid*, inquit, *dicemus de juramento fidelitatis, quod ita contaminat, ut Episcopo suo, non corde, nec verbo, nec opere fidelis existat?* ex quibus verbis conjicio formam jusjurandi, qua se Episcopis suis Archidiaconi obstringerent, eam fuisse quo se corde, verbo, & opere fideles esse promitterent.

(a) Statuta Synodal. Eccles. Trecens. apud eundem Bochel. in additamento ad tit. 5. lib. 7. decretor.

(b) Conc. Tholosan. apud Boch. lib. 6. tit. 4. cap. 36.

(c) Fulbertus epist. 38. Leutherico Senon. Archiep.

§. XI.

Abbates speciatim in sui benedictione ad obedientiam Episcopo præstandam sese adstrinxisse.

XXI. Abbates quoque in sui consecratione obedientiam Episcopis jurando promittere, & promissionis suæ chartulam tradere solitos fuisse certissimum est: præclarum hujus rei testimonium legimus in epistola Arnulphi Episcopi Lexoviensis, ad Abbatem S. Ebrulphi, quem jussionibus Episcopi obedire admonet, *nosse siquidem debes*, inquit, *in eo qui religionem professus est, crimen esse, ipsumque ad exactissimam diligentiam*

tiam teneri, qui obedientiam Prælato ſuo viva voce & ſcripto, juramento etiam corporaliter interveniente, adhibita ſalutiferæ crucis impreſsione, ſignarit. Apertum etiam ea de re teſtimonium, ex citato ſuperius opuſculo Goffridi ([a]) Vindocinenſis cernitur, quo contendit profeſſionis illius exactionem ſimoniam eſſe, & a manu, & a lingua, quod & publicè promiſſio illa recitari, & ſcripta ſuper altare poni ſoleret. Cæterum in eo quod Goffridus ſimoniacam iſtam exactionem eſſe contenderit, vel turpiter fallitur, ſi univerſim intelligatur, vel certe de profeſſione Abbatum exemptorum dumtaxat intelligendus eſt, qui, ſi conſecrationem ſuam obedientiæ minimè debitæ juramento promereri ſatagant, ſimoniæ labe inficiuntur, æque ac Epiſcopi, qui per conſecrationem ſuam obedientiæ minimè debitæ juramento promereri ſatagant, ſimoniæ labe inficiuntur, æque ac Epiſcopi, qui per conſecrationem quam præſtant, indebitum obſequium expoſcunt, & ideo non gratis conſecrant, ſed temporali pretio æſtimabilem obedientiæ profeſſionem in conſecratione paciſcuntur: *& quamvis*, ut ait ibidem Goffridus, *pro benedictione non quærant pecuniam, imo ſatis amplius exigunt, puta hominis perſonam*. Goffridum autem de iis intelligi poſſe, ex eo præſertim adducor, ut credam, quod quæſtionem iſtam præſertim ipſe moverit, occaſione obedientiæ, quam a ſe dicit ([b]) Ivonem Carnotenſem extorſiſſe, qui cum Alodiarius (ut ejus utar vocabulo) eſſet ſancti Petri ad iſtam obedientiam exhibendam minimè tenebatur. Ridicula eſt autem & inanis Goffridi argumentatio, ſi generatim de omnibus Abbatibus ſer-

(a) Goffridus Vindocinenſis opuſc. 10. cujus refurationem leges apud Juonem Carnot. epiſt. 73.

(b) Lege eundem Goffrid. epiſt. 11. lib. 2. & alibi.

A mo ſit; nam qui debitæ obedientiæ ſponſionem a non exemptis Epiſcopi exigunt, ii, cum nihil ex ea non ſuum acquirant, non pretio benedictionem mercari, ſed juri ſuo cavere, nec obligationem novam inducere, ſed ſuſceptam videntur confirmandam procurare: quod utique a nemine illicitum judicari poteſt, præſertim cum Honorius III. ([c]) in reſcripto univerſis Abbatibus & fratribus Ciſter-
B cienſis Ordinis, Epiſcopis qui Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis benedictionem impertiuntur, profeſsionis obedientiæ ab ipſis exigendæ licentiam concedat, ejuſque formam his verbis exprimat; *Ego Frater Abbas Ciſtercienſis Ordinis, ſubjectionem, reverentiam, & obedientiam a ſanctis Patribus conſtitutam, ſecundum regulam Sancti Benedicti, tibi Domine Epiſcope, tuiſque ſucceſſoribus canonicè*
C *ſubſtituendis, & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ, ſalvo ordine meo, perpetuo me exhibiturum promitto*.

XXII. Porrò alia quoque ratione Abbates & Monachos, obedientiæ Antiſtitibus Eccleſiarum debitæ juratam promiſſionem evitare conatos fuiſſe diſcimus, dicentes nimirum ſibi juxta Regulam Divi Benedicti jurare minimè conceſſum fuiſſe, eaque ſuperſtitioſa excuſatione obedientiæ jugum averſatos
D fuiſſe: quæ quidem ſuperſtitio, vel ſuperſtitionis ſimulatio, adeo vel apud ipſos aliquando invaluit, ut Summo ipſi Pontifici eo prætextu obedientiam jurare aliquando renuerint. Refert ſiquidem Chronicon ([d]) Caſſinenſe, inſtanti Innocentio ſecundo, ut Monachi qui Antipapæ Anacleti partes ſecuti fuerant, fidelitatem, & obedientiam ei jurarent, reſpondiſſe eòs ſibi neque per Evangelium, neque per beati

(c) Honorius 3. cap. ne Dei dd Simonia.

(d) Chronicon Caſſinenſe lib. 4. c. 109.

beati Benedicti Regulam fas esse jurare, idque a sua, majorumque abhorrere consuetudine: cum verò hæc postea superstitio Abbati, & Monachorum Capitulo Castellionensis Monasterii mentibus insideret, opus fuit ([a]) Innocentium tertium prolixam ad eos scribere epistolam, qua, in causa necessaria etiam Religiosis jurare licere ostenderet, quam Decretalium libris insertam legere possumus ad eorum frivolas excusationes refellendas. Hæc pariter fortè Monachorum superstitio in causa fuit, ut ([b]) Fulbertus Carnotensis promissionem ab iis exigendam censens; sacramenta relaxari posse putet, Rege præsertim supplicante: *Igitur*, inquit, *si Abbas Sancti Benedicti de vestro contemptu culpam suam recognoverit, & illam deinceps subjectionem promiserit, quæ canonicè vobis debetur, hortor, & suadeo, ut recipiatis; sacramenta verò, & cætera quæ ad mundanam legem pertinent, propter amorem regis Domini, missa faciatis: ut religionem magis, quam ambitionem vos sectari cognoscat: at si Abbas in tantam superbiam intraverit, ut ipsam quoque subjectionem canonicam vobis derogare contendat, superbiæ, cui non parcit Deus, Dei servus quomodo parcat nescio.*

(a) Innocent. 3. cap. etsi, de jurejurando.

(b) Fulbertus epist. 41.

§. XII.

Continens quædam circa obedientiam & reverentiam Episcopo ordinatori debitam.

XXIII. Ea autem in ordinatione obediendi necessitas olim contrahebatur, ut Cleri-

A cus fieret, a cujus Episcopo ordinatus fuisset (quemadmodum agendo de Ecclesiastico titulo, & ordinationis ministro dicemus) & ab ea Ecclesia, nisi de ejus Episcopi, qui ipsum ordinasset, consensu, recedere non posset; quod ad tempora etiam Hildeberti Cenomanensis perdurasse comperimus, qui petenti Claromontensi Episcopo, VVillelmum quendam, quem Subdiaconum antea ordinaverat, in Ar-
B chidiaconum consecrandum, & instituendum his verbis concessit, *gratias igitur beatitudinis vestræ de collato agens beneficio, eumdem VVillelmum vobis, & vestræ commodo Ecclesiæ, ab ea, quam consecratori suo debet obedientiam: liberum omnino, & absolutum.* Ea quoque reverentia consecratori, seu ordinatori Episcopo exhibebatur, ut spiritualis pater haberetur, & eum accusare nefas esset: id
C enim ([c]) ab Hadriano primo in Capitulis Angilramno datis, necnon in Capitularibus Caroli magni cautum legimus, *ut Episcopi Pontifici, a quo consecrati probantur, præjudicium inferre nullum possint: quod si præsumptum fuerit, viribus carere non dubium est, nec posse inter Ecclesiastica ullo modo statuta censeri:* Ideoque Lupus Ferrariensis ([d]) Abbas epistola ad ad Guenilonem Senonensem Metro-
D politanum, refellens calumnias cujusdam Episcopi, qui ut ipsi Genilonem infensum redderet, multa in eum a Lupo Ferrariensi mota retulerat, hujus rei suscipionem ita a se removet. *Quomodo enim*, inquit, *tantæ possem effici pravitatis, ut depositionem ejus cuperem, cujus acceperam divinitus consecrationem?* Ideo etiam ([e]) Leo Romanæ Ecclesiæ Diaconus Sixti tertii Legatus, Euphemium Epi-

(c) In capit. Hadriani cap. 75. & lib. 7. Capitul. Caroli c. 85.

(d) Lupus Ferrar. epist. 125. Guenilonі, tomo 3. Biblioth. p P.

(e) Nicolaus 1. epist. 8. ad Michaelem.

Epiſcopum, qui Polychronium Hieroſolymitanum, licet juſtè, & veraciter accuſaverat, reprehendiſse dicitur, eumque iis verbis increpaſse, *ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecravit, Coepiſcopum condemnabas, & accuſabas*, ut legitur in Epiſtola Nicolai primi. Hinc etiam Fulbertus, epiſtola ad Leuthericum Archipræſulem Senonenſem, (a) *multum*, inquit, *amoris ac fidelitatis tibi, pater, me debere cenſeo, per cujus manum a Deo benedictionem, & ſacram Unctionem accepi: unde animus meus ita pendet ex tuo, ut quidquid te juſta ratione, aut contriſtat, aut hilarat, idem me, ſi reſipiſcam, ſimili modo afficiat*. Potuitne Fulbertus efficacioribus verbis neceſsitudinis vincula inter ordinantem, & ordinatum declarare, quam ut ea liberorum ac parentum nexibus æquiparet, & amoris atque fidelitatis obligatione ordinatum conſtringere doceat? ideo enim Epiſcopus Epiſcopum Patrem vocat, quod ab eo ordinatus, quod ejus miniſterio Eccleſiæ datus, & populorum pater effectus eſset: filium ergo ſe illius nominat, a quo ſe meminit ordinatum. Quæ fortè opinio Divi Paulini, qui Nolanam poſtea fœliciter Eccleſiam Epiſcopus adminiſtravit, inhæſit animo, dum fraternam inter eos, qui ab eodem ordinati, vel in Clericos vendicati eſsent, neceſsitudinem inesse arbitratur: ſic enim ipſe epiſtola ad Alipium, (b) *quod indicaſti, jam de humilitatis noſtræ nomine apud Mediolanum te didiciſse, fateor curioſius me velle condiſcere, ut ex omni parte te noverim, quo magis gratuler, ſi a ſuſcipiendo mihi Patre noſtro Ambroſio, vel ad fidem invitatus es, vel ad Sacerdotium conſecratus, ut eundem ambo videamur habere auctorem*. Non parum ille neceſſitudinis inter eos ineſſe judicabat, qui ab eodem eſſent ordinati, qui de eo tam curioſè ſciſcitatur, quia cum Alipio ſe ſtrictiori vinculo conjunctum eſſe geſtiret, ſcire vehementer optabat, num ab eodem ambo vel ordinati eſſent, quatenus ſpiritali iſta ſeu cognatione, ſeu affinitate, conjunctiores evaderent, & de ea ipſi congratulari, & congaudere poſſet.

(a) Fulbertus epiſt. 23.

(b) Paulinus ep. 45. ad Alipium.

XXIV. Qualis autem & quanta obedientia illa ſit quæ Epiſcopis a ſuis Presbyteris, & Clericis debetur, non eſt hujus loci fuſius diſputare. Hic ſolum rationes Neoterici (c) cujusdam auctoris qui Gallicé ſcripſit, & zelo quidem ut Clericorum erga Epiſcopos elevare, ac deprimere conatus eſt, obiter nobis ſolvendæ ſunt: ſic ergo obedientiam iſtam extenuare his argumentis fere nititur, primò, quod obedientia iſta minimè Deo offeratur, ſed dignitati perſonæ: ſecundo, quod ad exercitium alicujus muneris, & officii limitetur: tertiò, quod Dominum ad libitum Clerici mutare poſſint: quod ſi verba, quibus ea promiſſio concipitur, attendantur, ſtipulationibus civilibus comparari poſſit; quintò, quod Canonibus cautum ſit, ut jura quidem & miniſteria Epiſcopis ſuis ſerventur, cæterum Epiſcopis ipſis præceptum ſit, *ut honorem & reverentiam Presbyteris deferant, ſicque cum eis ſe gerant, ac cum iis, qui in officio ſocii ſint, ut intra Eccleſiam nullam ſibi ſuperioritatem arrogent, quia non debitum ſibi jus uſurparent, ſi titulum, vel auctoritatem magiſtri aſſumerent*. Citat Canones Presb. c. ſancta

(c) Hujus auctoris nomini conſulto parco.
* Gallicè, compagnons d'office.

ſancta ſubditus, c. Epiſcopus, & ſequent. quaſi id dicere videantur, quod ipſe hac orationis ſerie enuntiat.

XXV. Verum facile argumenta iſta refelluntur: primum quidem, quia eſto Deo immediatè non offeratur obedientia, quæ Epiſcopis promittitur, nec propriè voveatur: attamen præcepto divino ſancitur, cujus non inferior auctoritas obligatione voti. Deinde quia juramento ſaltem in pluribus firmatur, ut ſupra oſtendimus, cujus juramenti religio, religioni voti æquiparatur, & in Deum dirigitur, cui per juramentum principaliter homo obligatur, ut paſſim docent Theologi, & Canoniſtæ. Neque ex eo quod dignitati Epiſcopali obedientia defertur, minuitur exinde, ſed augetur obedientiæ ipſius præſtantia: tum quod, quo auguſtior Epiſcoporum eſt auctoritas, quo dignitas imperantium major, imperiique leges ſanctiores, eo etiam gravior debita eis obedientia, ejuſque violatio atrocior habeatur: quare cum (a) ſacroſancta ſit Epiſcopalis dignitas, principatuſque Epiſcoporum quovis in Eccleſia ſublimior: majus quoque & ſanctius eſt obedientiæ eis debitæ vinculum, ſicut etiam majus & deterius, inobedientiæ crimen: tum quod cum dignitas Epiſcopi ſacra ac divina ſit, obedientia quoque ratione ejuſdem dignitatis debita ſacra ſit ac divina, & in Deum neceſſario referatur; unde Epiſcopo ut Deo, Deique, & Chriſti vices gerenti, atque Imperium repræſentanti parendum eſſe, docent Patres, (b) Clemens Romanus, (c) Dioniſius, (d) Ignatius, (e) Juſtinus, (f) Ambroſius, (g) Syneſius, (h) Maximus Dionyſii interpres, & alii paſsim. Alterum verò argumentum inſignem errorem continet, quod nempe ad ſolius Presbyteralis officii munia obedientia Epiſcopis debita limitanda ſit, cum etiam ad diſciplinæ Eccleſiaſticæ in victu, & veſtitu, converſatione, redituum Eccleſiaſticorum adminiſtratione, & cæteris (quod expreſsè auctor iſte negat, qui nullam auctoritatem eſſe affirmat, quæ Presbyterorum in Eccleſia, veſtitum, victum, converſationemque regulis quibuſdam componere poſſit) præſcribendas leges Epiſcopalis poteſtas extendatur, ut toto titulo (i) de vita & honeſtate Cleric. videre eſt, necnon ex Conciliis paſſim, Hiſtoricis ſacris, & Patribus. Tertium, falſitatem quoque, quam Jura redarguunt, apertam continet, quod nempe Clerici ad libitum Dominum mutare poſſint, cum (k) Eccleſiæ legibus titulo cuidam Eccleſiaſtico debeant eſſe mancipati, a quo ſine conſenſu Epiſcopi ſui recedere nequeunt, quibus legibus Curatos præſertim obligari alibi docuimus. Quartum, ἀσυλλογιστίαν, & ratiocinandi abſurditatem inſignem continet: nam non ideo promiſſio aliqua ſeu pollicitatio deterior eſt, quod ſtipulationis civilis formam habeat, quinimò ex eo quod ipſam referat, obligandi vim majorem habere videtur: verba (l) enim concepta obligationis ad deliberandum animum excitant, & juvant. Unde quod ſtipulando promittitur, majori cum deliberatione promiſſum videtur, ideoque certiùs exequendum ſpondetur. Quintum, manifeſtam Canonum depravationem complectitur: Canones ſiquidem ab eo auctore, cujus nomini parco, citati nec fideliter, nec ſincerè citantur: Primum enim Canon Presb. quem citat diſt. 95. vel eſt

(a) Lege Ignat. ad Trallian. Dionyſ. cap. 1. cœleſtis hierarch. Naz. orat. 17. Damaſ. Proſpero Numid. Epiſcopo. Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 2. Matiſconenſe 2. can. 14. & alios Auctores alibi.

(b) Clemens Conſtit. Apoſtolic. lib. 2. cap. 11. & & 26.

(c) Dion. cap. 1. Eccl. hierarc.

(d) Ignat. ep. 5. ad Trallian. 6. ad Magneſianos, & 10. ad Smyrnenſes.

(e) Juſtinus ad orthod. qu. 142.

(f) Ambroſ. in 1. ad Corinth. cap. 11. & 1. ad Thimoth. cap. 5.

(g) Syneſ. epiſt. 105.

(h) Maximus in cap. 3. Eccleſ. hierarch. Lege etiam Hormiſdam epiſt. 60. Euſeb. epiſt. 3. Cyprianum de aleatoribus. Alex. 1. ep. 2. Aug. in qq. veteris & novi teſtamenti quæſt. ult. Greg. 7. lib. 1. epiſt. 42. Bernard. epiſtola 42. Conc. Meld. in præfatione &c.

(i) Tit. 1. lib. 5. decretal.

(k) can. 16. Apoſto. Nicen. 1. c. 15. Antiochen. c. 3. Chalced. c. 5. & 10. Arelar. 1. c. 3. & 22. Epaun. c. 3. & 16. Hiſp. 2. c. 3. & alia paſſ.

(l) Lege plures leges, ff. de verborum obligat. & Oldendorp. v. ſtipulatio.

est (a) Gelasii, qui incipit *Presbiteros*, quo Canone vetantur Presbyteri, *ultra suum modum tendere, nec Episcopali fastigio debita sibimet audacter assumere, non conficiendi chrismatis, non consignationis Pontificalis adhibendæ sibimet arripere facultatem*, qui Canon tantum abest, ut Episcopalem auctoritatem deprimat, quin potius extollat: vel est (b) Carthaginensis 4. qui incipit *Presbyteri*, qui Canon non est ad rem; vetat enim tantum ne Presbyteri Parochiales ab aliis quam a suis Episcopis chrisma petant, statuitque per quos, & quo tempore petere debeant: vel est (c) Martini Bracharensis, qui vetat ne Presbyteri nisi jussu Episcopi infantes signent; vel Concilii (d) Næocesariensis, qui Presbyteris ruris præsente Episcopo, vel Presbyteris urbis, offerre, aliaque efficere vetat: alius autem nullus Canon est qui incipiat per verbum illud *Presbit.* tota ista distinctione: ii autem nihil omnino dicunt ad propositum, Canon autem *sancta subditus*, nullus est sive in hac distinctione 95. citata sive in toto Gratiani decreto. Canon verò *Episcopus*, in citata ab illo auctore distinctione duplex est uterque Concilii Carthaginensis quarti, primus iis verbis exprimitur, (e) *Episcopus quolibet loco sedens stare Præsbyterum non patiatur:* alius iis similiter verbis, (f) *Episcopus in Ecclesia, & in consessu Presbyterorum sublimior sedeat: intra domum verò collegam se Presbyterorum esse cognoscat.* Ad hos præsertim Canones prædictus auctor alludere videtur; sed nullatenus ei favent: id enim tantum innuunt, Episcopum licet in Ecclesia debeat dignitatis suæ insignia retinere, & supra Presbyteros efferri, domi ta-

(a) Gelas. ep. 1. c. 8. refertur can. Presbyteros dist. 95.

(b) Carth. 4. c. 36. habetur can. Presbyteri dist. 95.

(c) Martinus Brachar. c. 62. cit. à Grat. nomine Martini Papæ can. Presbyteri, eadem dist.

(d) Neocæs. c. 13. refertur ead. dist. c. Presbyteri 2.

(e) Carth. 4. c. 34. refertur can. seq. ead. dist.

(f) Idem c. 35. refertur c. seq. ead. dist.

A men eum humilem esse oportere, non dominantem in Cleris, sed formam gregis fieri ex animo: ex quo nec superioritas ei domi abroganda est, nec obedientia deneganda, quam ei *in omni loco repræsentari, sive in publico, sive in gremio Ecclesiæ*, (g) Synodus Romana 2. sub sancto Sylvestro præcipit: nec titulus vel auctoritas magistri ab eo abroganda, cum e contra (h) Cyrillus Alexandrinus Episcopus B modò μυςαγωγοῖς, καὶ διδασκάλοις *mysteriorum ductores, & magistros* appellat: modo verò τελοῦντας διδασκάλοις, *perfectos & perficientes Doctores*: (i) Crysostomus Episcopum vocet κοίνον διδασκάλον, *communem magistrum*, & Flavianum Episcopum suum eodem nomine διδασκάλȣ insigniat: (k) Athanasius Episcopatum διδασκαλεῖαν *Magisterium* nominet nihilque frequentius, (l) quam ut apud C Græcos τῶν διδασκάλων nomine Episcopi donentur: quos imitatus Chrysologus (m) Episcopum *Magistrum communem* appellavit. Neque ulla ratio subest, ut (n) collegæ nomen ad æqualitatem officii significandam transferatur, cum collegæ dici possint, qui sunt ejusdem collegii, quamvis unus alteri præsit, collegiique caput sit, alii verò minimè: ut ex eo patet, quod (o) Cyprianus passim D Cornelium, & Stephanum Summos Pontifices collegas vocet: quod (p) Lucius Papa Cyprianum collegam appellet: quod in (q) Concilio Africano Episcopi omnes Africani collegæ dicantur, cum tamen Episcopi Carthaginensis inter ipsos ea fuerit prærogativa, ut illo inconsulto nihil cæteris facere licuerit. Neque etiam ex eo de obedientia subditis aliquid remittere licet, vel cujus de auctoritate superio-

(g) Synod. Ro. 2. c. 7. refert. dist. 93. c. à Subdiacono.

(h) Cyril. Alex. in Zach. num. 64. & in cap. 1. Malach.

(i) Chrys. ho. 3. in Isaiam, & ho. 2. de verbis Isaiæ.

(k) Athan. epi. ad African.

(l) Lege Balsa. in 14. Synodi Trullanæ.

(m) Chrysolog serm. 138.

(n) Lege Pamelii notas in epist. 4. Cypr.

(o) Cypr. ep. 4. ad Clerum Ro. epist. 41. Cornelio, 52. Antoniano, item 67. Stephano. vide etiam ejus. & alior. Afric. Episcop. 68. & 71. Quinto, & 73. ad Jubaianum.

(p) Lucii epist inter epist. Cypr. 79.

(q) Conc. Afric. c. 21. 22. 31.

perioris minus sentire, quod superior ex humilitate facilem se, docilem, æquabilem, ac popularem præbeat: quod omnibus Episcopis ut domi præstent ([a]) in Concilio Carthaginensi quarto dumtaxat præcipitur: denique Canones sequentes Canonem utrumque *Episcopus*, in hac distinctione duo sunt supra citati, puta Canones ([b]) Concilii Næocesarienbs, qui nihil contra obedientiam Episcopis debitam continent, quin potius eorum auctoritatem confirmant.

([a]) Carthag. 4. c. 35. cit.

([b]) Presbyter dist. 95.

XXVI. Hactenus quæcumque ad ordinandi consensum ejusque testificationem spectant uberrimè docuimus: quia verò in eo consensu Simoniæ latere potêst vitium, eaque professione compleri, si quis nempe alias indebita in sua ordinatione promittat, ut ex prædictis patet: quia item ex appetitu, & immoderata Ecclesiastici gradus cupiditate, Simoniæ, quæ latè Ecclesiam depascitur, incendium excitatur: ideo iis jam expositis, de Simonia dicendum erit, ea tamen adhibita moderatione, ut de sola Simonia, quæ in susceptione ordinum committitur, ex instituto dicamus, ab ea quæ in beneficiis Ecclesiasticis obtinendis, Sacramentis administrandis, aliisque hujusmodi committitur, ex professo tractandis abstineamus.

SECTIO SEPTIMA.

De Simonia in electione ad sacros ordines cavenda.

CAPUT PRIMUM.

De vera & indubitata Simonia in prædicta electione.

ARTICULUS I.

Simoniam omnibus Ecclesiæ sæculis damnatam.

I. Quod de Ordinationibus præposteris, ait ([c]) Zonaras παλαιὰ ἡ κακία, *vetus malum improbitas*, id de Simoniacis non immeritò dicere possis. Nullum ferè a Christo nato, a quo ordinandi ritus & ordinum sanctitas instituta sunt, sæculum fuit, quo non hæc Simoniæ pestis Ecclesiam infecerit; nec prius emersit Ecclesia, quam ex ejus putridorum membrorum corruptela enata est. Eaque ratione excusat se insignis Carnotensis Episcopus Ivo, quod ei a sua Diœcesi penitus eliminandæ non suffecerit, ([d]) *si autem*, inquit, *hanc pestem radicitus evellere non valeo, non tamen invaletudini meæ hoc imputandum, quia ad hoc ab origine*

([c]) Can. Presbyteri 2. dist. eadem.

([d]) Zonaras in 3. can. 7. Synodi.

origine nascentis Ecclesiæ Romana Ecclesia laboravit, nec a gremio etiam suo tales sua quærentes penitus prævaluit eliminare: nec in diebus malis regnare desinet cupiditas, donec finito mundi termino pacatum regnum accipiat charitas, Interim autem (ut verbis (a) *Augustini utar) quantumlibet vigeret disciplina domus meæ, homo sum & inter homines vivo; nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior, quam Arca Noè,* B (b) *ubi inter homines octo, unus derisor patris inventus est: aut melior, quam domus Abrahæ, ubi dictum est,* (c) *eiice ancillam, & filium ejus: aut melior, quam domus Isaac, cui de duobus geminis dictum est,* (d) *Jacob dilexi, Esau autem odio habui: &, ut ad Christiana tempora veniam, semper patitur Christus in membris suis proditorem, Ecclesia Nicolaum fornicationis laudatorem,* C *Simonem lucrorum sacrilegorum sectatorem, & ut universaliter dicam, semper abundabit palea, donec ventiletur area.*

(a) Ivo epistola ad Richard. Albanens. Episcop Sed. Apost. Leg.

(b) Augustinus epistola 137. ad Hipponenses refertur c. 6. dist. 47;

(c) Genes. 9.

(d) Genes. 21.

II. Hujus ergo mali si repetamus initia, vel ipso Christo antiquiora ipsius semina in agro Dominico pullulasse reperiemus: ut enim Pseudo-prophetam Balaam omittamus, *qui* (ut (e) loquitur S. Petrus) *mercedem iniquitatis amavit, correptionem verò habuit* D *suæ insipientiæ subjugale mutum animal, quod in hominis voce loquens prohibuit Prophetæ insipientiam.* Ut pariter omittamus Giezi, quem (f) sacra Scriptura refert a Naaman principe Assyriorum, quem Elisæus a lepra mundaverat, duo talenta accepisse, statimque, Elisæo hoc divinitus rescientе, & sacrilegium istud ulciscente, lepra fuisse infectum; ea- A dem turpi cupiditate inflammatus narratur Jeroboam, de quo describitur, (g) *quod quicumque volebat, implebat manum suam, & fiebat Sacerdos excelsorum: & propter hanc causam peccavit domus Jeroboam, & eversa est, & deleta de superficie terræ.* Eodem quoque crimine infectus refertur (h) Jason Oniæ Summi Pontificis frater, quem Machabæorum libri referunt Antiochum Regem, qui Nobilis appellabatur, adiisse, eique argenti talenta trecenta sexaginta, & ex redditibus aliis talenta octoginta, ut summum adipisceretur Sacerdotium, promisisse: statimque in ejus sacrilegii vindictam, ignem (i) quem accenderat Jeremias, extinctum fuisse, neve singulos, quos Historiæ referunt, turpi nundinatione Sacerdotium comparasse proferamus. Malum istud apud (k) Judæos, ad occasum vergente jam Mosaica lege, magis invaluisse observamus: postremis enim illis temporibus, tum ab Herode, tum postea a Romanis pecunia corruptis, summum Sacerdotium, quod perpetuum esse debebat, & natalium jure primogenitis ex Aaronis familia procreatis debebatur, ad annum nonnumquam venditum fuisse Historiarum monimenta testantur, quo quidem nullum certius intereuntis Synagogæ indicium fuisse comperimus. Ex iis radicibus, nondum ferè coalitis in nomine Christi fidelibus, pestilens hujus criminis truncus Simonis Magi impietas (a quo auctore Simonia dicta est) folia sua per Ecclesiam nascentem expandit; hunc (l) sacræ paginæ referunt donum dandi Spiritus Sancti a D. Petro, idest sacram Ordinationem mercari voluisse, existimantem pecunia domum Dei possideri posse: quam

(e) Malach. 1.

(f) Petri 2. c. Vide Bedam comment. in dict. c. & Hieronym. in quæst. Hebraicis.

(g) Regum c. 5;

(h) Reg. c. 13

(i) Lib. 2. Machab. cap. 4.

(k) De significatione ignis istius extincti videatur Petrus Blesensis epistola 29. Concil. Burdigal. sub Antonio Prevotio, tit. de Simoniacis, & confidentiariis, & ex Divo Augustino S. Antonin. histor. part. 1. tit. 4. cap. 4. §. 13.

(l) Lege Joseph. in antiquit. Judaic.

quam hæresim ([a]) postea disseminavit, & a fide deficiens, postquam multa in Deum, & Ecclesiam peccasset, criminum suorum pœnas luens, Petri oratione perculsus, qui se Christum dicebat, Antichristus deprehensus, cum magicis artibus volare cœpisset, de sublimi aere dejectus est, qui paulo ante volarè tentaverat, subitò ambulare non posset, qui pennas assumpserat, plantas amitteret, qui cœlum audaci temeritate se petere fingeret, in infernum perpetuo cruciandus mergeretur.

III. Neque verò, quia Ecclesiæ congenitum, ideo minus severè puniendum hoc crimen; neque, quia antiquum, ideo non conandum, ut toties rescindatur, quoties repullulaverit: non est vigilanti Antistiti abscondendus in vagina censurarum adversus Simoniacos gladius, non sinendus, ut vel hebescat, vel ærugine consumatur, sed toties distringendus, quoties pugnam renovabit hostis: nec enim debent Christiani militiæ duces despondere animum, quem importuna dimicatione fusus toties hostis lacessit, nec spiritales animarum Medici negligere vulnerum curationem, quæ renovato sæpius malo recruduerint, Ab Ivone Carnotensi supra didicimus, numquam sic cum malis pugnatum iri, ut penitus exterminari possint, restare semper mala, quæ vincantur, vel vincant: cavendum verò Ecclesiæ Præsuli, nè vincant. Esto perpetua mala futura sint, ([b]) *si quæ tamen*, inquiebat ille, *in auribus nostris judiciario ordine publicantur, si certis documentis approbantur, conservato quidem legum tramite inulta præterire non patimur; incerta autem æterni judicis tribunali judicanda reservamus, scientes, quia qui non habet potestatem reum condemnare, vel non potest comprobare, immunis est.* Apostolorum ergo imitanda est diligentia, qui nascenti huic pesti summo studio occurrerunt, cum liqueat ex Sancto ([c]) Gregorio, *hanc hæresim in ipsa origine Apostolica esse detestatione damnatam. Eam siquidem*, ut inquiebat Carolus ([d]) Magnus, *ipse princeps Apostolorum in Simone terribiliter damnavit*: eandem Canones Apostolorum severa imposita pena persecuti sunt. ([e]) *Si quis*, inquiunt, *Episcopus, aut Præsbyter, aut Diaconus hanc dignitatem obtinuerit, deponatur tum ipse, tum is, qui illum ordinavit, & abscindatur penitus etiam a Communione, ut Simon Magus a me Petro abscissus est.*

IV. Secundo, & tertiò sæculo cum Clerici non ad divitias, neque ad luxum, sed ad martyrium vocarentur, non opus fuit pluribus legibus, quæ malo isti mederentur, quod sanguinis effusione vel sedatum, vel restinctum erat; ordinabantur nimirum inviti ferè omnes, iique charitate & scientia ditiores quam nummis; unde de suo, id est secundo sæculo Tertullianus ([f]) *præsunt probati quique seniores, non pretio, sed testimonio dignitatem adepti.* Erant tamen aliqui hoc tempore, Simoniaci hæretici a Simone Mago dicti, quorum meminere ([g]) Irenæus, ([h]) Epiphanius, ([i]) Theodoretus, & alii: sed qui in varias & alienas ab instituto nostro absurditates prolapsi erant.

V. Reddita quarto sæculo per Constantinum Ecclesiæ pace, renascens istud monstrum reveriti sancti Patres, qua egregiis sententiis,

(a) Actorum 8.

(b) Clem. Rom. lib. 6. const. Apost. cap. 9. Maximus homil. 9. de SS. Petro & Paulo. Arnobius adversus Gentes lib. 2. Cyrillus Hierosolymitan. cathechesi 6. Theodoretus lib. 1. hæret. fabul. cap 1. Severus hist. lib. 2. & alii passim

(c) Ivo supra.

(d) Greg. epist. 110. ad Syagr. & alios Episcopos lib. 7. habetur c. cum liqueat, q. 1.

(e) Lib. 1. capitul. Caroli cap. 21.

(f) can. 31. Apostol. secundum Turrianum, 28. secundum Binium.

(g) Tertullian. apologet. 39.

(h) Ireneus lib. adverf. hæres. cap. 20.

(i) Ephiph. hæres. 1. Theodoret. lib. 1. heret. fabul.

qua saluberrimis decretis confundere studiosè tentarunt. Salutaris Basilii ([a]) constitutio in pretio est, in epistola ejus Canonica ad Amphilochium, quæ jurare eum præcipit, qui ordinatur, ab hoc se vitio immunem esse. Ejusdem Basilii in eo vitio extirpando diligentiæ testes sunt illius ([b]) litteræ ad Episcopos sibi subditos, quibus accuratè eis commendat, ne pecuniis ordinationes faciant, & malum de quibusdam percrebuisse sermonem, quasi non omnino ab hoc vitio immunes essent, sed sibi id persuasum esse non potuisse insinuat. Nazianzeni ([c]) in eadem hydra debellanda enitet studium ex iis, quæ ex ipso a Gratiano proferuntur, sententiis, quibus malum istud jugulatur. Ambrosii in eodem devincendo, non semel ardor elucet; pluribus in ipsum agit libro ([d]) de dignitate Sacerdotali, ex quibus eam non fuisse sæculi istius innocentiam patet, ut hujus criminis labe penitus careret. *Videas enim*, inquit, *in Ecclesia passim, quos non merita, sed pecunia ad Episcopatus ordinem provexerunt:* Plurimi erant, teste eodem Ambrosio apud ([e]) Gratianum, *qui negotiatione muneris mercari vellent gratiam Spiritus Sancti, dum vile pretium donant, ut Pontificalis ordinis sublime culmen accipiant*: & paulò post, *proinde quia usitatum est tantum malum, & majorum frequenti constat mucrone succisum &c.* quæ verba mihi persuadent textum istum non esse Ambrosii, cum ante Ambrosium vix ullam adversus Simoniacos pœnam, præter eam quæ in Canonibus Apostolorum inflicta legitur, impositam reperias; sed potius esse Concilii Toletani ([f]) octavi, in quo caput istud ad verbum expressum reperies, & ante quod variæ contra Simoniacos aliorum præcedentium Conciliorum etiam Toletanorum sæpius statutæ, ac renovatæ fuerant. Verum Ambrosio multo antiquior ([g]) Athanasius, mali istius tanquam suo jam tempore usitati meminit, cujus etiam mali mentionem fecit ([h]) Hilarius, ubi illud graviter exagitat.

VI. Statim initio quinti sæculi, Synodus Constantinopolitana, a Sancto Joanne Crysostomo coacta anno secundum ([i]) Baronium a Crysto nato quadringentesimo, severa animadversione in Simoniàcos usa est: in ea siquidem omnes Episcopi ab Antonino ([k]) Ephesino ordinati de gradu suo dejecti sunt (Palladius ([l]) sex tantum exauctoratos scribit) facto tamen decreto, ut ab Antonini hæredibus pretium restitueretur: obierat siquidem non multo ante tempore Antoninus iste, cum jam in alia viginti duorum Episcoporum Synodo accusatus fuisset, quod Episcopatus venderet pro modo redituum, necdum autem damnatus esset. Eodem sæculo sanctus Augustinus ([m]) Hipponensis Episcopus, & S. Leo ([n]) Romanus Pontifex, necnon Isidorus ([o]) Pelusiota, ([p]) Gildas Sapiens, & alii hanc corruptelam tanquam jam plus nimio inolitam scriptis suis graviter perstrinxerunt. Concilium generale ([q]) Chalcedonense, pœna depositionis in ordinantem, & ordinatum lata, gliscentem, imo jam fere ingravescentem hunc morbum compescuit: neque ea lege reprimi omnino potuit: eodem siquidem sæculo Sidonium ([r]) Apollinarem de hac corruptela conquerentem legimus; opusque fuit in Oriente Gennadium Constantinopolitanum Patriarcham Concilio septuaginta trium

([a]) Basil. epist. canon. ad Amphiloc. c.12.

([b]) Idem ad Episcop. sibi subd.

([c]) Nazi. apud Gratian. 1.q. 1. c: qui studet, vide etiam eundem in apologet.

([d]) Amb. lib. de dignitate Sacerdot cap.5. vide etiam lib.4. in Lucam. & alibi.

([e]) Idem in libro Pastorali, qui non extat inter ejus opera, sed citatur à Gratiano 1. quæst.1.c. reperiuntur;

([f]) Conc. Tolet. 8. c.3.

([g]) Athanas. apolog.2.

([h]) Hilarius in cap.21. Math.

([i]) Baron. ad annum 400.

([k]) Socrat. lib.6. cap.10. & Sozomenus lib.8. cap. 6:

([l]) Pallad. dialogo de vita Chrysost.

([m]) S. August. &

([n]) Leonis auctoritates aliquas à Gratiano repete: 1 q. 1. aliquas ex infra dicendis:

([o]) Isidorus Pelusiota lib.1.ep.71. lib.2.epist.60.199. & 221.& lib.3.ep. 17.

([p]) Gildas sapiens corrept. in Ecclesiast.

([q]) Conc. Chalcedon. c.2.

([r]) Sidonius Apollin. lib.4. epist.25. & lib.7. epist.7.

trium Episcoporum Constantinopoli habito coram Legatis Apostolicis pro ea extirpanda graviter adlaborare; (quo in Concilio nonus Canon (a) editus adversus Simoniacos, quem inter epistolas canonicas sanctorum Patrum Græci referunt:) in Occidente verò Gelasium (b) Epistola ad Episcopos, per Brutios & Lucaniam constitutos leges pro eadem excindenda renovare. Imò cum Ecclesiasticæ leges huic malo exterminando non sufficerent, conséntaneum visum, ut Leonis Imperatoris ad illud debellandum lex accederet, quæ piè ac religiosè, ad instar publici criminis, & lesæ Majestatis, in istius noxæ reos sive ordinantes, sive ordinatos agendum constituit, & utrosque de gradu deiiciendos, ac perpetuæ infamiæ damnandos decrevit.

VII. Initio sexti sæculi sanctissimus Pontifex (c) Hormisda ad Episcopos Hispaniæ epistolam scripsit, ut Simoniacam pravitatem ab iis regionibus proscriberet. Sub finem verò, mirum est, quantum pro ea evellenda cum per universum fere orbem grassaretur, insudarit vigilantissimus Papa Gregorius (d) Magnus hac de re variis literis scriptis ad Maximianum Syracusanum Episcopum, Joannem Corinthiorum, Cyriacum Constantinopolitanum Patriarcham, Esychium Hierosolymitanum, Francorum Reges, Reginam Brunichildem, aliosque tum ex diversis nationibus, tum vero Gallicanos Episcopos. Nec debita sua laude privandi sunt eodem sæculo Joannes secundus (e) Summus Pontifex, qui cum Ecclesiasticas leges a laicis flocci fieri videret, Senatusconsultum adversus eosdem laicos, quibus aliquid in eligendo Episcopo

(a) Vide Balsamonem in dict. can. SS. PP.

(b) Gelas. epist. ad Episcopos per Brutios, & Lucaniam cap. 26.

(c) Hormisda ad Episcopos Hispan.

(d) Greg. lib. 3. epi. 2. lib. 4. variis epistol. lib. 6. ep. 169. lib. 7. ep. 112. & seq. lib. 9. epist. 40. 48. & seq. usque ad 57. & alibi.

(e) Cassiod. 9. epist. 15. & 16.

A datum, aut promissum esset, fieri curavit: (f) Athalaricus, licet Arrianus Gothorum Rex, qui idem confirmavit: Justinianus (g) Imperator, qui legibus quoad potuit malum istud compescuit: Gunteramnus Francorum Rex, qui multos Archiepiscopatum Bituricensem muneribus oblatis quærentes gravi ista oratione redarguit, (h) *non est principatus nostri consuetudo, Sacerdotium venumdare, sub pretio,*
B *sed nec vestrum eum præmiis comparare, ne & nos turpis lucri infamia notemur, & vos Mago Simoni comparemini*: (i) Narses, qui liberata a Gothis urbe, una cum Pelagio primo Romano Pontifice institit, ne ullus vel pretio, vel ambitu ad aliquem sacrum Ordinem promoveretur: denique Sanctus Joannes Patriarcha (k) Alexandrinus, ab insigni liberalitate Eleemosynarius dictus, qui multum in-
C sudasse legitur, ut malum istud abolere posset. Variorum quoque eodem sæculo Conciliorum decretis huic cancroso morbo ferrum ignitum adhibitum est, Concilii nempe Aurelianensis, (l) secundi, & (m) quinti, Turonensis (n) secundi, (o) Barcinonensis, aliorumque Canonibus: ex quibus, sicut etiam ex iis, quæ de Arvernensi Episcopatu, refert (p) Gregorius Turonensis; sed maximè *quod tunc*
D *germen istud iniquum cœpisse pullulare* testetur, (q) *ut Sacerdotium aut venderetur a Regibus, aut compararetur a Clericis*: necnon ex prædictis, præsertim autem ex epistolis Gregorii Magni, & Cassiodori, quibus adde testimonium (r) Symmachi, patet, quam importunè malum istud quinto illo sæculo grassaretur.

VIII. Septimo sæculo Bonifacius (s) tertius anathemate plecten-

(f) Idem Cassiod. ibidem.

(g) Justinian. Novella 137. cap. 2. & 123. cap. 1. & 6. cap. 1.

(h) Greg. Turo. lib. 6. hist. cap. 39.

(i) Platina in Pelagio 1.

(k) Leontius Epi. Nicopoieos Cypr. synchronos S. Joan. Eleëmosyn. in ejus vita.

(l) Aurelian. can. 4. & 4.

(m) Aurelian. 5. can. 3.

(n) Tur. 2. c. 10.

(o) Barcinon. can. 1. & 2.

(p) Greg. Tur. cap. 3. de vitis Patrum.

(q) Et cap. 6. ejusd. operis.

(r) Symmach. ad Cæsarium epist. 5. & 6.

(s) Platina in vita Bonif. 3.

ctendos statuit, qui largitione, vel gratia ad Pontificatum vel Episcopatum aditum sibi quærerent: a multis quoque Conciliis ordinationes Simoniacæ damnatæ sunt Toletano (a) quarto, (b) sexto, & (c) undecimo, Bracharensi (d) tertio, Cabilonensi (e) primo, & sexta (f) Synodo generali: feliciterque opera Sancti (g) Eligii Noviomensis Episcopi, & (h) Audeoni Rothomagensis in Gallia nostra a Dagoberto Rege, & ejus filio Clodovæo secundo coercita est, sub quo tamen ultimo Francorum Rege, cum labes ista maculasset totam Ecclesiam Dei, opera S. Bathildis uxoris dicti Clodovæi, a Catholicis viris penitus propulsatam testatur auctor vitæ (i) S. Bathildis, apud Surium.

(a) Tol.4. c.18. (b) Tole' c.4.2. Tolet.11.c.8. & 9. (c) Brac.3. c.7. (d) Cabil.1.c.16. (e) Sexta Synopus c.21. (f) S Audoenus in vita S Eligii. (g) Auctor vitæ S. Audonei apud Sur.24. August. (h) Vitæ S. Bathildis cap.3.apud Sur. 26. Januarii. (i) Nicena 2.can. 5.

IX. Octavo sæculo Nicena secunda Synodus puniendos Clericos censuit, qui per auri dationem dignitates, & gradus Ecclesiasticos ambirent. Eodem quoque sæculo ab invidis in suspicionem hujus criminis adductus Tharasius (k) Patriarcha Constantinopolitanus, quasi simoniacè ordinatos inordinatè reciperet, imo etiam ipse pecuniarias ordinationes faceret (quam tamen fuisse meram calumniam testantur (l) Ignatius, & Theodorus (m) Studita, aliique probati scriptores) hac inquam occasione Tharasius gravem, & eruditam pro eo crimine stirpitus eradicando, Adriano Summo Pontifici epistolam misit, cujus pars decreto (n) Gratiani inseritur: integra verò habetur ex Codice Vaticano excripta post septimam Synodum, & in Græcis codicibus, & in Latina Concilii versione per Anastasium Bibliothecarium: extat etiam Græcè, ac Latinè impressa apud (o) Balsamonem, sed in ea versione aut interpretis, aut exemplaris quod interpres sequutus est, vitio flagitiosum mendum inest. Nam ubi Tharasius Adrianum mirificè laudat, interpres Adrianum quasi suspicione criminis laborantem reprehendit, quæ duo stare non possunt: Quomodo enim Adrianus laude dignus, si in hujus criminis suspicionem veniat? qua fronte tanti criminis accusari poterit, eodem loco, quo summis laudibus extollitur? sed & Adrianum optimum ac sanctissimum fuisse Pontificem omnes consentiunt: prædictum porrò Tharasium egregiam operam navasse, ut pestem illam profligaret, testis est (p) Ignatius. Habitum etiam eodem seculo (q) Forojuliense Concilium, quod gravissimè crimen istud perstrinxit, & acriori censura compescuit.

(k) Ignatius in vita Tharasii. (l) Ignat. sup. (m) Theodorus Studita epist. 58. ad Artemium, & 53. ad Stephan. (n) Decret.1.q. 1.c.eos. (o) Balsam. Latinè redditus & Parisiis impressus, inter epist. Canon. c PP. Tharasii recenset.

(p) Ignatius supra. (q) Forojuliense sub Adriano can.1.

X. Nono sæculo contra simoniacas ordinationes, (r) nimirum in Longobardia usitatas, (s) *disciplinæ Ecclesiasticæ vindex, & sanctæ Dei Ecclesiæ defensor* Carolus Magnus, pluribus adversus eas editis (t) capitularibus insurrexit: quem imitatus, ejus nepos (u) Carolus Calvus confusis licet Imperii, regnique sui rebus, regia auctoritate, suisque legibus, quoad ejus fieri potuit, omnino protrivit. Hincmarus (x) Rhemensis maximæ auctoritatis apud suos, clerumque ac plebem Tornacensem, hoc crimen Episcoporum electionibus præsertim fugiendum esse admonuit. Concilium quoque (y) Nannetense, hoc probabiliter sæculo habitum, graviter interdixit.

(r) Flodoardus in Chronico. (s) Eo se titulo inscribit Carolus M. epist. ad Helspandum. (t) Capitul. Caroli lib.1.cap.19.& 97. (u) Carolus Calvus add.t. 4. ad cap. Carol.cap.14. (x) Hinc. Rhemensis epist. ad Cler.& pleb. Tornac.inter ejus opera. (y) Concilium Nannetense cap.1.

XI. Decimo sæculo habita (z) Synodus generalis omnium Germaniæ Episcoporum, & quorumdam ex Gallia in palatio Engelenheim, quæ ideo Ingelhemensis a quibusdam dicta est, decretum edidit

(z) Flodoardus in Chron.

dit contra Simoniacos: quo tempore adeo invaluisse pravo usu Simoniacam hæresim ex eo discere possumus, quod qui hoc tempore florebat, (a) S. Romualdus, cum clericos, qui per pecuniam ordinati fuerant, corriperet, quæsitus sit ad necem, nec illis persuadere umquam potuerit, peccatum esse, per pecuniam ad Ecclesiasticos ordines & honores aditum sibi parare: ideoque Ecclesiasticas leges sanctionesque sæpius adducere cogeretur quibus id probaret: tanta istorum hominum, vel cæcitas, atque ignorantia, vel temeritas erat, atque audacia. Nec meliorem Orientis conditionem fuisse, ex eo colligere poteris, quod Theophylactum Constantinopolitanum Patriarcham tradat (b) Curopalates ordines venales proposuisse, & creationes Episcoporum. Commendatur verò eodem sæculo, & maximis laudibus effertur a (c) Luitprando, & aliis historicis Henricus Germaniæ Rex, quod nempe pravitatem istam prædecessorum suorum conniventia inolitam firmisque radicibus innixam e suo regno extirpavit, Deo ejus etiam pium propositum remunerante, cum enim id se facturum voluisset, insignem reportasse dicitur victoriam, in qua hostium triginta sex millia occisa sunt, cæteri capti, aut flumine absorti.

(a) Petrus Damiani in vita S. Romualdi.

(b) Curopolates in Constantino 7.

(c) Luitprand. lib. 2. cap. 8. & 9. in fine.

XII. Undecimo mirum est, quantum in ea Simoniæ Hydra perpetuo repullulascente, domanda ac debellanda, laborem pii Pontifices impenderint. Cum enim sub finem præcedentis sæculi, quod ob Ecclesiæ mala illata, hominumque ignaviam, inscitiam, & impietatem infelix dictum est, & initium præsentis, malum istud per totam Ecclesiam inundasset, *omnia quippe ministeria Ecclesiastica ita eo tempore habebantur venalia*, inquit Glaber (d) Radulphus, *quasi in foro secularia mercimonia*, ut ne quidem ab eo malo Ecclesiæ Dei arca Romana Ecclesia immunis esset, quæ nempe per viginti quinque annorum spatia miserè sub Comitum Tusculanorum, & aliorum tyrannide conflictata est, adeo ut in eadem sede ausa fuerit humana temeritas duodennem quendam puerum collocare, *quem sola pecunia auri & argenti*, ut habet (e) citatus Glaber, *plus commendavit, quam ætas aut sanctitas*; maxima debuit esse succedentium hisce temporibus Romanorum Pontificum pietas, ac diligentia, quæ infamiam istam abstergerent. Ideoque ad hoc malum evellendum Romæ primum habitum est Concilium a Clemente secundo, cujus meminit Petrus (f) Damiani, quod ob iniquitatem temporum aliquid Simoniacis indulsit: tum in Germania aliud jussu Henrici Imperatoris, cujus mentionem facit (g) Glaber: Romæ iterum a Leone nono, itemque Papiæ, Rhemis, Moguntiæ, in quibus & Simoniaca ordinatio severè prohibita, & nonnullis Episcopis ob id depositis punita est, ut referunt citatus Petrus (h) Damiani, Hermannus (i) Contractus, gesta (k) Romanorum Pontificum a Nicolao Cardinali Arragonio collecta, & alii (l) auctores passim. Deinde sub Victore II. misso ad illud negotium procurandum Hildebrando Sedis Apostolicæ Legato: habita fuit in provincia (m) Lugdunensi Synodus, aliaque postea ejusdem Pontificis jussu (n) Tholosæ coacta, eandem ob causam, cui quidem Rombaldus Arelatensis, & Pontius Aquensis Antistites præfuerunt: postea sub Alexandro secundo alia Con-

(d) Glaber lib. 5. cap. ult.

(e) Gulaber, ibidem.

(f) Petrus Damiani epist. ad Henricum Raven. cap. 27. & 30.

(g) Glaber lib. 5. cap. 6.

(h) Petrus Dam. supra.

(i) Hermannus in Chronico.

(k) Gesta Rom. Pontif. à Nicolao Arragon.

(l) Platina, Ciaconus, & alii.

(m) Lugdunense Conc. sub Victore 2.

(n) Tolosanum sub eodem Pontif.

Concilia coacta, Romanum (a) primum quod ob Simoniacorum multitudinem nonnihil indulsit, & (b) Moguntinum in causa Caroli Constantiensis Episcopi. Graviter quoque & diligenter in eadem eliminanda Nicolaus (c) secundus, Alexander secundus, necnon Gregorius (d) septimus summi Pontifices laborarunt; extant innumeræ ipsorum epistolæ, quibus aut Episcopos hujus criminis suspectos ad causam dicendam Romam vocant, aut causa dicta damnant, aut alios in eorum locum instituunt, quibus, ut uno verbo complectar, diligentis pastoris, & Ecclesiasticæ disciplinæ assertoris specimen exhibent: extat quoque habita sub Gregorio (e) Romana Synodus, quæ severè crimen istud plectit, necnon (f) Anglicanum Concilium ejusdem tempore à Lantfranco Archiepiscopo Cantuariensi habitum ejusdem in Simoniacos severitatis. Quid ultra referam (g) Petri Damiani hoc sæculo in legationibus ob eam causam susceptis exantlatos fortiter labores? Quid Archiepiscopi Moguntini (h) invictum animum prædicem cui cum causa Caroli cujusdam delecti ab Imperatore in Constantiensem Episcopum de Simonia accusati ab Alexandro commissa fuisset, Imperatoris precibus numquam adduci potuit, ut nocentem repertum absolveret? Quid tandem Synodorum (i) Constantiensis, præsidente Gebehardo ejusdem civitatis Episcopo, Sedis Apostolicæ Legato, (k) Placentinæ, Claromontanæ, & (l) Melfitanæ sub Urbano secundo habitarum decreta memorem, quibus omnibus Simonia graviter percussa est, sed non omnino jugulata?

XIII. Tanta siquidem fuit hominum perversitas, ut nec divinis, nec humanis telis cesserit, nam adversus ipsam de cœlo quoque pugnatum est, ut divinam homines revererentur vindictam, qui humanã contemnebant: sed qui divini numinis majestatem ex animo exuerant, apparentia facile ipsius potentiæ prodigia, & ostenta spreverunt. Aliqua divina hujusmodi miracula nobis commemoranda sunt: primumque notatu dignum illud est quod in (m) Chronico Cassinensis Monasterii antiquitus scripto narratur, Henricum nempe tertium Imperatorem, cum, ut fidem suam, quam clerico cuidam dederat, ob acceptam ab eo fistulam auream, qua pueri jaculari solent, exsolveret, Episcopatum quem adhuc Conrado patre superstite pepigerat, eidem clerico dedisset, non multo post dæmones toto triduo, quo gravissimè decumbebat, flammas per illam fistulam evomentes vidisse, a quibus liberatum se ope semjustulati juvenis (qua specie S. ei Laurentius portendebatur) qui e calice aureo sibi videbatur immensæ magnitudinis aquam effundere, qua flammæ restinguerentur, & post fusas in Ecclesia ab eo preces convalescente in publico Episcoporum conventu professum fuisse, statim que curasse, ut clericus iste, qui malis artibus ad Episcopalem dignitatem ascenderat, e suo gradu deiiceretur. Alterum non minus insigne acta Concilii (n) Rhemensis sub Leone nono habiti referunt, quod in persona Vesontiorum Archiepiscopi contigit: cum enim suscepto Lingonensis Episcopi patrocinio, qui de pecuniariis ordinationibus factis, aliisque criminibus accusabatur, jamjam ad susceptum negotium perorandum se pararet, linguæ motu divinitus adempto, loqui numquam potuit, quo miraculo

(a) Rom. 1. sub Alexand. 2.

(b) Moguntinum sub eodem, quæ omnia lege apud Binium tomo 3. Conc. parte 2.

(c) Lege apud Baron. ad annum 1055. & Sever. Binium tom. 3. Conc parte 2. Lege varias Nicolai 2. ep.

(d) Lege epist. Alex. 2. Gervasio Rhemensi.

(e) Lege plures Greg. 7. in ejus registro.

(f) Synodus Rom. sub Greg. 7. c. 6. 7. 8. 9. & 10.

(g) Synod. Anglicana sub Lantfranco.

(h) Sigonius de regno Ital. l. 9.

(i) Lambertus in Chronico.

(k) Constantiensis Synodus cujus meminit Bertoldus in Chron.

(l) Placentina, cujus idem Berthol. & Anselmus Lucensis lib. 7. decretal.

Claromont. sub Urbano 2.

(m) Melfitana cujus canon. habetur nu. 12. apud Gratianum 1. q. 1.

Chronicum Monast. Cassinensis.

(n) Acta Conc. Rhemensis sub Leone 9. apud Binium tom. 3. Conc parte 2.

culò motus Lingonensis Episcopus A Simoniæ crimen fassus est, & fuga sibi consulens, excommunicationis sententia perculsus est. Tertium celeberrimum quoque contigit in prædicta Synodo sub Victore secundo habita, cujus habetur mentio in relatione ([a]) Hildebrandi, nec nòn in dialogis ([b]) Desiderii Abbatis Cardinalis sanctæ Ceciliæ hoc fere tempore conscriptis, itemque in relatione ([c]) Hugonis Abbatis Cluniacensis, qui huic prodigio B interfuit, & ([d]) aliis passim. Referunt isti omnes auctores Hildebrandum, qui huic Concilio Legatus præerat missus a Romano Pontifice ad inquirendum in eos, qui vel pecuniarias ordinationes fecissent, vel pretio ordinati fuissent, cum Archiepiscopum Ebrodunensem sufficienti probatione convincere non posset, jussisse, ut recitaret Hymnum Glorificationis in Ecclesia cani solitum, *Gloria Patri*, C *&c.* Hunc verò cum priora hujus versiculi verba distinctè recitasset, hæsisse in posterioribus, nec umquam ea proferre potuisse, quibus Spiritui Sancto Gloria debita canitur: quo miraculo ipsum territum; & alios multos Episcopos crimen suum agnovisse, pœnaque depositionis mulctatos fuisse.

(a) Hildebrandus in relat. apud Baron.

(b) Lib. 3. Dialog. Desiderii Abbatis.

(c) Relatio Hugon. Cluniac.

(d) Malmesburiensis de gestis rerum Angliæ lib. 3. Sigon. lib. 8. de regno Ital. & alii passim.

XIV. Quibus omnibus alia duo subiicio, quæ in vita Sancti Joannis ([e]) Gualberti omni fide con- D scripta leguntur: primum enim de quodam nobili, & eloquente viro refertur, quod cum Simoniaca perfidia se contaminasset, suscepto Episcopi Simoniaci patrocinio, repente in peccati pœnam gravi morbo conflictatus sit, & cum delicti pœnitens monachorum regulam sub prædicti Joannis Gualberti regula amplexatus esset, ac in priorem morbum incidisset, lectoque decumberet, Satanam sibi adsistentem viderit, donec eum prædictus S. Joannes crucis signo abigeret. Alterum ejusdem Joannis zelum ostendit, sed non forte secundum scientiam, zelo tamen Deum propitium fuisse, Simoniæ verò crimen damnasse demonstrat. Hæc enim est totius historiæ series: zelo ductus vir iste sanctus Petrum Ticinensem Episcopum Florentinum, Simoniæ, proindeque hæreseos (nam Simoniam mox hæresim creditam fuisse dicemus) accusabat cum suis fratribus; nec ab illo, nec ab iis qui ipsius manu ordinati fuissent, Sacramenta percipienda esse dictitabat: Inde orta gravis contentio in clero, & populo Florentino; hinc turbæ, & confusio maxima, cum plurimi, nè Simoniacis communicarent, a Sacramentis abstinerent, & sine eorum subsidio morerentur: & vide quo tumultus processit, armatam militum manum Episcopus mittit ad monasterium Sancti Salvii, unde in umbrosam vallem pridie Joannes discesserat: sævitum est in homines, in ædes: neque tamen ab incepto Monachi revocantur. Missus Petrus Damiani Legatus componere rem minimè potuit: adversabatur ipse Monachis, nec ab Episcopo, quandiu damnatus non esset, desciscendum esse graviter ([f]) persuadebat: instant Monachi, apud Alexandrum summum Pontificem litem prosequuntur, offerunt se per ignis examen Simoniam Petri probaturos; hoc probationis genus tanquam superstitiosum, & tentans Deum renuit Alexander: Concilium Florentiæ convocatur: Cetro favent Episcopi, Dux Gofridus Monachis intentat minas: Legatus Hildebrandus stat pto Monachis; vexantur tamen, & male habentur: expe-

(e) Vita S. Joannis Gualberti apud Surium 12. Julii & c. 15. 16. & 17.

(f) Legantur epistolę Petri Damiani tum ad omnes Florentinos epist. 11. l. 3. tum ad Teuzonem monachum ep. 3. l. 5.

expetentibus tandem clero & populo, Monachis ignis examen permittitur; unus ex ipsis nomine Petrus (quem postea Cardinalem Episcopum Albanensem creatum dicunt) cum sacra peregisset, Sacerdotalibus indutus vestimentis per medios ignes illæsus transit, ob idque flammeus dictus est. Tota res gesta in literis a Fiorentinis ea de re datis ab Attone Pistoriensi Episcopo, quæ referuntur in vita prædicti Sancti Joannis fusiori, atque uberiori exactè describitur: Ejusdem quoque meminerunt Abbas (a) Urspergensis, (b) Bertholdus, nec non Abbas (c) Cassinensis hujus temporis scriptor, qui & addit Petrum Monachum, jam ex igne egressurum cum intellexisset mappulam sibi in medio ignis excidisse, eam per medios reversum ignes quæsivisse, quæsitamque retulisse, si verò credamus Fulgosio, (d) accidisse quoque eo tempore dicemus ob eamdem causam, ut Joannes ipse Gualbertus, per duas Pyras succensas, inter quas uni tantum pervius limes erat, relictus, obambulans, integer evaserit.

(a) Urspergensis in Chronico.
(b) Bertholdus in Chronico.
(c) Abbas Cassin. lib. 3. dialog.
(d) Fulgos. li. 8. cap. 1.

XV. Neque tamen iis miraculis, tam patentibus, tam conspicuis, edomari potuit humana cupiditas, aut in officio contineri: adeo nempe altas radices egerat istud nefandum Simoniæ scelus, ut nec legum severitate, nec miraculorum magnitudine ab isto nefarii homines revocari potuerint; faciliusque fuerit naturæ leges mutari, quam perversi animi mores: perduravit siquidem toto hoc sæculo crimen istud: ut tum ex epistola ejusdem Sancti Joannis Gualberti (e) ad Episcopum Volaterranum, qua ipsum ad fortiter ac strenuè adversus Simoniacos agendum adhortatur: tum ex Epistola Fulberti (f)

(e) Jo. Gualbertus ad Episcopum Volaterranum.
(f) Fulbertus ep. 23.

A Carnotensis Episcopi ad Leotericum Senonensem innotescit: tum etiam idipsum indicant variæ literæ Ivonis (g) Carnotensis, Hildeberti (h) Cœnomanensis, Gofridi (i) Vindocinensis, aliorumque qui sub finem undecimi sæculi florere inceperunt, suamque cum gloria vitam ad aliud prorogarunt, qui omnes tantam Ecclesiæ calamitatem ex Simoniacis ordinationibus deplorant, criminisque gravitatem exaggerant.

(g) Juo ep. 27. 43. 51. 133.
(h) Hildebertus epist. 14.
(i) Goffridus l. 4. epist. 16. Bertuerio Abbati, & opusculo advers. Simon.

B Nec abs re erit portentosam Henrici tertii Imperatoris sub finem hujus sæculi regnantis Simoniam proferre, qui nempe Episcopatus & Abbatias passim vendidisse proditur, adeout (k) Constantiensem, Bambergensem, Moguntinensem, aliosque Episcopatus pro pecunia dederit, Ratisponensem, Augustensem, Strasburgensem pro gladio, Abbatiam Fuldensem pro adulterio, & (ne quid impietati deesset) C Monasteriensem Episcopatum (quod audire nefas est) pro Sodomitica immunditia vendiderit. Sed satis in hoc sæculo immorati fuimus, in quo præcipuè virtus cum primum istum abusum facinorosorum hominum ambitio soveret, Pontificum verò Romanorum, aliorumque sanctissimorum Episcoporum vigilantia, & nonnullorum etiam aliorum virorum insignis pietas, atque auctoritas excindere niD teretur. Veniamus jam ad duodecimum.

(k) Dodechinus ad ann. 1090. & Meyreus in Chronicho.

XVI. Duodecimo sæculo præter citatos Ivonem, Hildebertum, Goffridum, plus satis hanc corruptelam viguisse testantur (l) Sanctus Bernardus, Petrus (m) Blesensis Archidiaconus Bathoniensis, Joannes (n) Sarisberiensis Episcopus Carnotensis, & ex Græcis Theodorus (o) Balsamon, Magister (p) sententiarum, & alii hujus temporis

(l) Bernard. ep. 42. ad Henricum Senonens. ser. 0. in psal. Qui habitat, de considerat. lib. 3. cap. 3. & alibi passim.
(m) Petrus Blesensis epist. 120. & 129.
(n) Joannes Sarisberien. lib. 7. Policrat. c. 7.
(o) Balsam. in c. 20. & 30. Ap.
(p) Magister sentent. 4. dist. 25.

poris celeberrimi ſcriptores, qui in eam graviter invecti ſunt: habita etiam eodem ſæculo Concilia perhibentur; Lateranenſe (a) 300. & amplius Epiſcoporum ſub Calixto ſecundo, in quo Simonia damnata, omneſque per pecuniam ordinati, deponendi ſtatuuntur: Londinenſe (b) ſub Honorio ſecundo, quod auctoritate Joannis de Crema Cardinalis Sedis Apoſtolicæ Legati, eandem Simoniam damnavit, graveſque ejus criminis reis pœnas inflixit; Lateranenſe (c) tandem generale ſub Innocentio ſecundo, quod eandem peſtem ſua auctoritate repreſſit: iis adde decreta Lucii (d) ſecundi, Alexandri (e) tertii, & Celeſtini (f) tertii, qui acres ſe hujus flagitii oſores, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ adverſus ipſum conſtantiſsimos aſſertores exhibuerunt.

XVII. Decimotertio ſæculo, S. (g) Thomas, (h) Bonaventura, Joannes Duns (i) Scotus aliique Scholaſtici ſatis ſuperque ſuis ſcriptis Simoniæ crimen exagitarunt, nec ab ea labe immunem ſuo tempore Eccleſiam fuiſſe demonſtrarunt. Sed ne eorum auctoritati, quæ maxima eſt, plus nimium concedere videamur, ubi Conciliorum copia ſuppetit, Oecumenicum Concilium (k) Lateranenſe ſub Innocentio tertio, Concilium quoque (l) Germanicum eodem ſæculo a Conrado Cardinali Portuenſi habitum, Simoniam ſuis decretis renaſcentem proſtraverunt: quibus accedit in noſtra Gallia Sancti Ludovici Francorum Regis (m) pragmatica ſanctio, qua pecuniariæ electiones atque ordinationes vetitæ, atque repreſsæ fuerunt.

XVIII. Decimumquartum ſæculum, quod ob diuturni ſchiſmatis originem, & omnium quæ ſuperioribus anteactis temporibus fuerunt maximè pernicioſi, bonarumque litterarum neglectum, jure merito vituperari poteſt, (n) Lyrani, & compluirum Scholaſticorum (o) Durandi, Aureoli, Ochami, Cardinalis Alliacenſis, & aliorum ſcriptis non caruit, quibus Simoniæ vitium hoc tempore viguiſſe reperies. Unicum eo tempore habitum generale Concilium Viennenſe, in quo de Simoniacis Ordinationibus nihil, aliqua tamen contra Simoniam decreta videntur: quædam minora habita ſunt, quorum aliqua pecuniarias iſtas ordinationes perſtringunt. In Synodo Palentinæ (p) Diœceſis præſidente Guillelmo Sabinenſi Epiſcopo Sedis Apoſtolicæ Legato, contra Simoniacas ordinationes tanquam uſitatas actum fuit; Notariorumque, & Sigilliferorum emolumenta ad mediocrem ſummam redacta ſunt, cui etiam moderationi operam dederunt Ravennate (q) ſecundum tempore Clementis quinti, & (r) quartum Bononiæ celebratum tempore Joannis 20. alias 21. necnon etiam Toletanum (s) tempore Clementis ſexti ab Ægidio Toletano habitum: hoc porrò tempore refert (t) Tillius venalia fuiſſe Sacerdotia, pecuniæ obediviſſe omnia.

XIX. Decimoquinto corruptelam hanc impugnarunt Nicolaus de (u) Clemangis tractatu de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Gerſon (x) Cancellarius Pariſienſis, edito de ea tractatu, & alii multi Scholaſticæ Theologiæ, juriſque Doctores: ſed maximi ad eam evellandam ponderis fuit Concilii (y) Conſtantienſis, ac Pauli (z) ſecundi Romani auctoritas; cætera non moror.

XX. Decimo ſexto ad eam extirpandam Canones utiliſſimos condide-

(a) Concil. Lateran. ſub Calixto 2. cap. 1.
(b) Conc. Londin. ſub Honor. 2. c. 1. & 2.
(c) Conc. Later. ſub Innocentio 2. cap. 1.
(d) Lucius Papa de Sim. cap. 6.
(e) Alexander 3. eod. tit. cap. 2.
(f) Celeſtin. 3. eod. tit. c. 27.
(g) D. Thomas 2. 2. quæſt. 99.
(h) Bonavent. in 4. diſt. 24.
(i) Scotus ibid.
(k) Conc. Later. gen. ſub Innocent. 3. c. 63. refertur decr. c. 39. de Simoniac.
(l) Conc. German. ſub Conrado cap. 9. & 10.
(m) Conſtit. pragmat. S. Ludovici lata anno 1267.
(n) Lyranus variis in locis.
(o) Videantur Scholaſt. præſertim in 4. ſent. diſt. 24.
(p) Concil. Palent. ſeu Sabin. tit. de Simo.
(q) Ravennat. 2. rubrica ult.
(r) Ravenn. 4. rubrica 24.
(s) Tolet. tempore Clement. 6. de Simonia.
(t) Tilius ad annum 1345. in Chronico.
(u) Nicolaus de Clemangis, tract. de corrupto Eccleſiæ ſtatu.
(x) Gerſon. tract. de Simonia.
(y) Concilium Conſtant. ſeſſ. 43.
(z) Paulus 2. in extravag. communibus. Extra. cum deteſtabile.

diderunt Concilia ([a]) Lateranense sub Julio secundo & Leone decimo, & ([b]) Tridentinum: quibus alia Provincialia Concilia accedunt ([c]) Coloniense sub Hermanno Archiepiscopo tempore Pauli tertii, & ([d]) Mediolanense a sancto Carolo Borromæo variis temporibus habita, quibus non solum ipsum Simoniæ crimen in Ordinationibus sacris cavendum jubetur, verum etiam ea omnia, quæ ejus vel aliquam speciem referre possent. In Gallia quoque varia habita recentiora Concilia ([e]) Burdigalense utrumque, Rothomagense, Bituricense, Rhemense, & alia Simoniæ bellum indixere, quibus omnibus adde Bullam Pii ([f]) quinti, quæ in omnes Simoniaca pravitate quocumque modo infectos graves pœnas decernit.

([a]) Lateran. sess. 6. sess. can. 8.

([b]) Tridentinum sess. 21. cap. 1.

([c]) Colon. parte 2. cap. 28.

([d]) Mediolanensis variis in locis.

([e]) Vide ista omnia Concilia præterquam Burdgal sub Cardinale de Sourdis, apud Bochel. tit. 21. lib. 7. decret. Eccl. Gallicanæ.

([f]) Pius V. Bulla cum primum §. & ut Simoniacæ pravitatis.

XXI. Cæterum hæc posteriora sæcula ideò breviter percurrimus, quia licet plurimi Simoniam illis sæculis exagitarint: licet multæ adversus eam leges, multi Canones promulgati sint: ex iis tamen pauca sunt, quæ ordinationes Simoniacas directè impugnent. Nec id mirum: ab eo enim tempore quo usitatum fuit Ecclesiasticum titulum ab ordinatione disiungere, & dignitatem ac reditus Ecclesiasticos ab ordine separare; duæ Simoniæ species distinctæ fuerunt, una quæ in ordinatione committeretur, altera quæ in beneficii adeptione: hæcque frequentior esse cœpit, illa rarior. Ex eo enim accidit, ut cum avidius ad opes ac dignitates Ecclesiasticas perversi homines inhiarint, quam ad ordinationem, quæ cum sit spiritale aliquod bonum, carnalium hominum voluntas minori, quam ista cupiditate inflammant, parum de ea suscipienda solliciti, malis artibus, & turpi per

A pecuniam ambitu ad beneficia obtinenda contenderint, ingeniumque suum in omnem partem versarint ac torserint, ut vel aliquo fuco Simoniæ turpitudinem in beneficiorum assecutione adornarent: hinc sub Henrico secundo ([g]) Germano orta hæresis Simoniacorum initio ferè undecimi sæculi, qui cum faterentur Ordines sacros pretio emi non posse, jus tamen ad percipiendos Ecclesiasticos reditus, quod beneficium dicimus, licitè emi posse
B defendebant: de qua, si quando de beneficiis scripturi sumus, fusius dicemus: quam hæresim licet ab Ecclesia damnatam subtilioribus tamen thecnis, malignis adinventionibus tectam nobis, proh dolor: recentes quidam Theologi proponunt: tot enim subtilitates excogitant, tot dolos, quibus Simoniæ crimen eludant, ut nihil intersit, inter horum & illorum sententiam,
C nisi quod crassius isti, & apertius, illi verò obscurius, & magis latenter virus hæreseos vomant: in utrorumque porrò sententia nullum pactum, nulla conventio esse possit, quæ non a Simoniæ labe perpurgata sit, vel inficiatione, vel dissimulatione criminis: in inficiatione criminis apertè prodit se hæresis: in dissimulatione latet error, qui quo latentior est, eo periculosius serpit, subtilius gliscit, &
D difficilius curatur: absurdum autem est putare Deum nostris subtilitatibus eludi posse, aut quia aliis ingeniosiores fortè sumus in excogitandis subtilitatibus, ea nobis sine noxa esse, quæ aliis sincerioris fidei, & ingenii crassioris, crimini imputantur. Tales verò qui falsis rationibus Simoniam abstergere, & dissimulare conantur, consuentes, ut ait ([h]) Propheta, pulvillos sub cubitis peccantium, rectè Gennadius

([g]) Luitprandus lib. 2. cap. 8 & Petrus Damian. epist. 13. lib. 1. ad Alex. Summum Pontificem.

([h]) Ezech. 13.

dius ([a]) Constantinopolitanus cum Patribus prædictæ Synodi sub eo habitæ, ex præcepto Domini refellit, *gratis accepistis, gratis date*, quod cum nobis mandatum sit, ἀκριβῶς φυλάττειν id est *diligenter accuratè, & ad literam observare* debeamus, καὶ μὴ σοφίζεσθαι τὰ ἄσοφα, μηδὲ κύβον ἀναῤῥίπτειν ἐπὶ κίνδυνον, *nec in iis, quæ technas sophisticas non admittunt, uti sophistica calliditate, nec aleam periculosam jacere*. Sed de iis alias.

(a) Gennadius epist. in ord. apud Balsamon. Vide etiam Petrum Damiani supra.

ARTICULUS II.

Quantum, & quam atrox crimen sit Simonia.

§. I.

Ostenditur deformitas istius criminis.

I. Quam atrox peccatum sit ordinationes pecuniarias facere, aut ad ordinationes pretio promoveri multis possumus demonstrare. Primò, ostendendo ejus criminis enormitatem, deformitatem, & ut ajunt, irrectitudinem: secundo, sensum Patrum de ea re inquirendo: tertiò, varias pœnas percurrendo modumque judiciarium, quem speciatim in hoc crimine persequendo Ecclesia voluit observari.

II. Repugnat autem ordinatio Simoniaca, primò religioni, secundo justitiæ, tertio pietati, & studio, quo omnes qui in Ecclesia Catholica continentur, ejus bonum prosequi debent. Religioni quidem repugnat, quæ violatur, tum contemptu divini numinis, cujus majestas contemnitur, cum non meliores, qui ei gratissimi sunt, sed pecuniosiores in Sacerdotes ac Ministros offeruntur, cujus cultus negligitur, quoties ad eum procurandum non aptiores seligi curantur, sed qui benè nummati, pecunia de ordinatione paciscuntur: tum maximè sacrorum Ordinum neglectu, quibus injuria infertur, cum pecunia æstimantur: nam *quis non vile putat esse quod venditur?* inquit ([b]) Hormisda: vilia ergo Dei dona putat, qui vendi putat; quam proinde enormitatem Simonem Magum pecuniam ad habendam potestatem dandi Spiritus sancti pollicentem redarguens Sanctus Petrus ostendit, dicens, ([c]) *pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri, non est tibi pars, neque sors in sermone isto: cor enim tuum non rectum coram Deo*. Quam doctrinam ab Apostolorum Coryphæo hausit ([d]) Gennadius, dum Simoniæ pravitatem ex eo capite desumit: μὴ γὰρ εἶδε τῶν ἐπουρανίων, καὶ πνευματικῶν χαρισμάτων ἀμοιβὴν, τὰ γήινα, καὶ ἐπίκηρα, id est, *cœlestia enim & spiritalia dona nulla est cum terrenis commutandi ratio*: quæ enim commutantur tantumdem valere existimantur, quantum ea quibuscum commutan-

(b) Hormisd. Epist. ad Episcop. Hispan cap. 2. Vide S. Greg. epist. 111. vel 113. ad Brunichildem lib. 7. regist.

(c) Actorum cap. 8.

(d) Gennadius in epist. Enclyclica. Lege etiam Basil. epist. Canonicam in Episcopis, ne pecuniis ordinent.

mutantur. At valoris spiritualium Dei donorum, seu cœlestium, quæ prætium omne excedunt, cum pecunia nulla est proportio. Justitiæ quoque ordinationis Simoniacæ vitium opponitur, tum quod turpi ista sacrarum Ordinationum nundinatione, doctiores ac sanctiores, qui dignitatum minus cupidi esse solent, in doctioribus, ac minus probis in eas involantibus, in Ecclesiasticarum functionum officiorumque distributione, quæ secundum distributivas leges sapientioribus, ac melioribus debentur, soleant prætermitti: tum quod iniquum sit, & contra justitiæ commutativæ regulas, id pretio commutare, quod pretio commutari non potest, donum gratuitum, vel vendere, vel emere, quod gratis acceptum & ea conditione, a Deo boni istius largitore donatum est, ut gratis detur: talis autem est sacrorum Ordinum donum, quod gratuitum, quia ex Christi gratia nobis contingit, gratis a Christo acceptum, eaque ratione Episcopis commendatum, ut gratis darent, juxta hanc Christi Domini sententiam, *gratis accepistis, gratis date*: quam sic illustrat ([a]) Gennadius, παρ᾽ ἐμοῦ φησὶν ἐδέξασθε τὸ τῆς ἱεροσύνης ἀξίωμα, εἰ μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ μοι μικρὸν ἢ μέγα τι κατεβάλλεσθε, καὶ τοῦτο ὑμῖν πέπραται παρ᾽ ἐμοῦ, πωλεῖτε καὶ ὑμεῖς ἑτέροις αὐτό. εἰ δὲ δωρεὰν εἰλήφατε, δότε δωρεὰν καὶ ὑμεῖς, id est, *a me, inquit, accepistis dignitatem Sacerdotii, si mihi pro ipso parum quid, vel magnum solvistis, & hoc a me venditum est, hoc quoque ipsum aliis vendite: sin autem gratis accepistis, vos quoque gratis date*. Eandem rationem ad detestationem ordinationis pecuniariæ, urget ([b]) Tharasius. Denique pietati Ecclesiæ debitæ, seu studio publici boni repugnat sibi vel alteri quovis pretio procurata ad Ecclesiasticos gradus promotio: inordinatus enim est per pecunias faciendæ, vel recipiendæ ordinationis modus; qui nempe rectam eligendorum Ecclesiæ procerum formam labefactat; indignis ad apicem dignitatum aditum aperit; dignos nonnumquam arcet; virtutis studium debilitat, veram gloriæ viam pervertit; pecuniarum immodicam cupiditatem excitat; solidam Ecclesiæ pastorum existimationem imminuit; probos improbis, doctos indoctis, sapientes insipientibus in adipiscendis ordinibus æquat: susque deque omnia pessundat.

(a) Gennadius supra.

(b) Tharasius in epist. missa Adriano Papæ. Lege Basilium supra.

§. II.

Ex modo loquendi Patrum, eorumque sententiis gravitas Simoniæ criminis ostenditur.

III. Ut autem videamus, quanto odio sancti Patres ordinationes Simoniacas prosequuti fuerint, quædam ex ipsorum doctrina, modoque loquendi deprompta expendenda sunt accuratius. Primumque observatum dignum est, Simoniæ crimen ([c]) *hæreseos* nomine sæpius a Patribus indigitari: *licet enim*, ut rectè notat ([d]) Cancellarius Parisiensis *Simoniaca labes per se non sit hæresis. Nam constat aliquem esse Simoniacum ex sola depravatione affectus per avaritiam, remanente judicio recto intellectus*: quæ depravatio voluntatis licet culpabilis sit & flagitiosa, nullam tamen hæresim inducit, neque enim esse potest hæresis, sine depravatione intellectus errantis in iis quæ recta fides

(c) Lege Goffridum Vindocinensem opusc. de Simonia.

(d) Gerson tract. de Simonia ad rationem consider. 7. Vide Bonavent. fusè in 4. dist. 25. quæst. 4.

(a) Gerson. ibidem.

fides tradit: potest (a) *nihilominus præsumptione juris, vel operis Simoniacus omnis in fine haberi suspectus*. Cur autem Simoniacus omnis hæreticus præsumatur, cum plures sint rationes quas ex dicendis colligere poterimus: tum vulgaris ista mihi maximè arridet, quod cum Simoniaci criminis labes non qualicumque pœnitentia abstergatur, sed cessationem a divinis, cessionem beneficiis, restitutionem fructuum male partorum requirat hominem non solum in peccato, sed in peccati statu permanenti, affectuque peccandi continuo constituat, in quo facilè est voluntati callum obduci, eamque indurari: indurata autem voluntas, & assuefacta peccato, quo sibi blandiatur, mentem sæpius in errorem trahit, & fidei lumine illustratum intellectum excœcat.

IV. Alterum, quod observari velim est, Simoniacam pravitatem non solũ errorem, verum etiam hæresim Macedonianorum errore damnabiliorẽ doceri: Rationem assignat Tharasius Constantinopolitanus, (b) *illi enim*, de Macedonianis inquit, *creaturam, & servum Dei Patris, & Filii Spiritum sanctum delirando fatentur: isti verò*, puta Simoniaci, *eumdem Spiritum Sanctum efficiunt suum servum: omnis enim Dominus quod habet, si vult, vendit, sive servum, sive aliquid aliud eorum quæ possidet: similiter & qui emit Dominus ejus volens esse quod emerit, per pretium pecuniæ illud acquirit: ita & qui hanc iniquam actionem operantur, detrahunt Spiritui sancto, æqualiter peccantes his qui blasphemaverunt dicentes, Christum in Beelzebub eiicere dæmonia: atque ut verius dicam Judæ comparantur proditori, qui Judæis Dei occisoribus Christum vendidit. Cum ergo Spiritus sanctus consubstantialis sit Christo, ejusdem omnino, & ipsi portionis erunt*. Nec aliter licet aliis verbis ad Scholasticam methodum magis appositis, idipsum exponit nobis (c) S. Thomas, Simoniam videlicet Macedoniana hæresi detestabiliorem dici, *non quidem secundum rem*, sed *secundum protestationem*; quatenus qui donum vendit Spiritus sancti, quodammodo protestatur se Dominum esse Spiritus sancti, & qui emit, venditorem Spiritus sancti, pro ipsius Domino videtur agnoscere, & ab eo sibi velle præsumitur Spiritum sanctum accipere, ut sibi quoque subiiciatur: neque verò hæc protestatio Simoniacæ pravitati accidentaria est; quemadmodum enim religio in protestatione fidei, & exteriori Dei observantia, ac cultu per se consistit, ita irreligio quævis, seu vitium religioni oppositum, cujusmodi est Simonia ex prædictis, videtur esse exterior quædam infidelitatis, & erroris in intellectus nota, quamvis per accidens aliquando irreligio sine infidelitate consistat; quo ergo majoris irreligio erit protestatio erroris, eo major hæresis dicetur: at quod deterior hæresis sit Spiritum sanctum servum esse hominum (quod Simoniaci protestari ac profiteri videntur) quam servum Dei, nemo non videt.

(b) Tharas. epi. Adriano refertur 1. q. 1. c. eos qui per pecuniam.

(c) D. Thomas 2. 2. qu. 100. art. 1. ad 1.

V. Tertium quoque adnotandum est, Simoniacam labem non solum hæresim, sed omnium hæreseon maximam, & primam habitam fuisse: quod quidem probare contendit (d) Goffridus Abbas Vindonicensis in eo opusculo quod Calisto Papæ secundo oblatum inter ejus opuscula legitur (quamvis illud ipsum (e) Torrensis Petro cognomento Leoni S. R. E. Cardinali

(d) Goffridus supra.

(e) Torrensis in antopologetico pro residentia pastorum.

nali tribuat) in eo inquam opusculo totus in eo auctor est, ut probet Simoniam, & investituram laicis, hæresim esse dicendam, idque cum hujus libri sit argumentum, idem ferè quoque est titulus: neque verò tantum hæresim esse, sed primam esse asserit: maximam verò, & teterrimam, eadem ferè qua supra Tharasius usus est ratione adstruere conatur; *firmissimè*, inquit, *crede (Pater Charissime) quod nihil aliud propriè hæresis dicitur, nisi, quod a Patris unitate Filium, sive Spiritum Sanctum conatur separare, vel personarum alteram altera minorem, vel majorem asserere: igitur Simon Magus non tantum hæreticus, sed hæreticorum primus extitit, qui non solum a Patris æqualitate separari posse Spiritum sanctum existimavit, sed etiam ipso Spiritu sancto major esse præsumptuosè tentando concupivit: nam cum se posse pecunia possidere Spiritum sanctum putavit, quid appetiit, nisi, ut Spiritu sancto major ipse haberetur, cum major sit qui possidet, quam quod possidetur?* Consentit Gregorius ([a]) VII. qui Simoniam, omnium hæreseon prodroma esse, confirmat, asserens *hanc hæresim ante omnes alias radice pestifera in Ecclesia surrepsisse, atque in ipso portu Apostolico maledictionis telo esse damnatam*: quod ipsum mutatis quibusdam verbis ex Gregorio ([b]) Magno supra retulimus. Nec aliquis obiiciat Judam Iscariotem Simone Mago priorem hæresis Sacramentariorum auctorem fuisse, nam & Judas Simoniacus fuit, quemadmodum Gregorius ([c]) Nazianzenus apud Gratianum, non obscurè insinuat: probatque ([d]) Glossa, quia cum rem sacram vendiderit, Simoniam commisit: A deinde Judæ Iscariotis hæresis nondum Ecclesia constituta exorta est: nondum enim Ecclesia constituta dici potuit, cum nondum consummatum esset redemptionis nostræ mysterium, nondum lex Evangelica promulgata, ideoque hæreseon, quæ Ecclesia jam constituta exortæ sunt, jure merito omnium prima dici potest hæresis Simonis Magi.

(a) Greg. 7. lib. 11. epist. 34.

(b) Greg. Magnus lib. 7. epist. 112. vide & Paschalem infra citan-

(c) Greg. Naz. apud Gratia. 1. quæst. 1. c. qui studet.

(d) Glossa in dict. can.

VI. Quarto non solum hæreseos nomine Simoniam, verùm B etiam idolatriæ Patres affecerunt; nec sine ratione: ([e]) *cum enim*, inquit S. Gregorius, *omnis avaritia idolorum sit servitus, quisquis hanc, & maximè in dandis Ecclesiasticis honoribus vigilanter non præcavet, infidelitatis proditioni subiicitur, etiamsi tenere fidem, quam negligit, videatur.* Certè mammonæ, non Deo sacrificant; qui pecunia Sacerdotium legitimè C comparari posse putant: idololatris non absimiles perhibentur, ([f]) *qui abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele Propheta, stantem in loco sancto*, erigere conantur, dum in templo Dei, id est in Ecclesia, ([g]) *simulacra gentium opera manuum hominum*, non Spiritus sancti selecta tabernacula constituunt; dum homines verè saxeos, qui ([h]) os habeant, & non loquantur, oculos habeant, & non D videant, aures habeant, & non audiant, nares habeant, & non olfaciant, manus habeant, & non palpent, pedes habeant, & non ambulent, pastores, & Ecclesiarum ductores, Doctoresque esse volunt: nec Antichristi pravitati ac cæcitati cedunt, qui per pecuniam ad dignitates Ecclesiasticas provecti ([i]) in templo Dei sedent, ostendentes se tanquam sint Dii, Deus autem, qui est in medio Deo-

(e) S. Greg. lib. 9. epist. 53. ad Theodoricum Francorũ Regem.

(f) Daniel. cap. 9. & Matth. 24.

(g) Psal. 113.

(h) Ibidem.

(i) 2. ad Thess. cap. 2.

Deorum, irridebit illos, & spiritu oris sui interficiet eos.

VII. Quinto, Simoniam crimen esse dixerunt Patres omnibus criminibus majus: nam secundum (a) Lucium Papam *Simoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincit:* juxta Paschalem secundum, (b) *Simoniaci primi & præcipui sunt hæretici: omnia etiam crimina ad comparationem Simoniacæ hæresis, quasi pro nihilo reputantur*: quæ posteriora verba habentur etiam in epistola quadam decretali (c) Innocentii tertii: cujus dicti ratio peti potest ex Ambrosio, qui de crimine Simoniæ ita differit, (d) *inexpiabilis est venditi culpa mysterii, & gratiæ vindicta cœlestis transit ad posteros*: minusque Simoniacis quam idololatris parcitur, ut patet exemplo Moabitarum, & cæterorum idololatrarum, qui usque ad tertiam & quartam generationem solum decernuntur esse mulctandi, cum tamen Giezi semen usque in æternum pro ejusmodi cupiditate habendi, prophetica auctoritate damnetur. Quod pariter ex Ecclesiæ usitata olim praxi colligi potest, quæ nempe cum pœnitentias pro ceteris feré omnibus criminibus, ad septennium, decennium, vel aliquod aliud certum tempus definire soleat, Simoniaco verò pœnitentiam perpetuam imponit, ut ad mortem usque pœniteat, quemadmodum ex dicto Gregorii (e) Magni apud Gratianum poteris colligere. Quis ergo non possit ex iis inferre secundum usitatam (f) juris regulam, *sceleratius esse commissum quod duriùs est vindicatum*. Non tamen absque limitatione aut interpretatione hæc dicta accipienda sunt, quæ ad detestationem potius criminis, terroremque incutiendum accipienda mihi videntur, quam ut ad accuratam disputationis trutinam expensa, aut ἀκριβῶς asserta. Eorum verò interpretationem latè prosequitur Cardinalis (g) Turrecremata, quem consulas velim, si uberiorem eorum interpretationem habere placuerit.

VIII. Sexto denique adeò acriter Patres adversus ordinationes pecuniarias invehuntur, ut cautè legi sæpe debeant, & cum mica salis: videntur enim primo intuitu velle asserere Simoniacas ordinationes omninò nullas esse, penitusque irritas, ad quam sententiam videntur accedere Gregorius (h) Magnus epistola ad Syagrium Augustodunensem, in qua asserit, quod *quicumque studet per pretii ordinationem sacrum Ordinem suscipere, Sacerdos non est, sed inaniter tantummodo dici concupiscit:* & Paschalis secundus epistola (i) ad Mediolanenses (cujus verba perperam à Gratiano (k) tribuuntur Gregorio Magno, in cujus operibus minimè inveniuntur) dum ait, *quicumque Sacerdotes esse non possunt:* (l) Ambrosius & Leo (m) primus Summus Pontifex, dum hic in Ordinationibus Simoniacis, *spiritum mendacii*, ille veram *lepram* accipi asseverat: quibus addi potest Gregorius (n) septimus, qui ordinationes interveniente pretio, vel precibus, vel obsequio factas, falsas se dijudicare profitetur. Plura vide apud (o) Gratianum, qui in hanc quoque sententiam videtur inclinare, ut putet tam Simoniacos, quam hæreticos omnes jus dandi Sacramenta amittere, & ordine Sacerdotali excidere: quem errorem refellunt Magister (p) sententiarum, & (q) cæteri Scholastici, nosque postea agendo de ministro sacræ Ordinationis, & suscipien-

(a) Lucius cap. Simoniaca, de Simonia.

(b) Paschalis 2. Papa, refertur 1. quæst. ult. c. ultimo.

(c) Innocent. 3. cap. per tuas, de Simonia.

(d) Ambros. in cap. 4. Lucæ lib. 4. comment. habetur 2. q. 1. can. cito.

(e) Greg. Magnus refertur 1. quæst. 1. c. si quis neque.

(f) Probatur hæc regula ex c. non afferamus in fine 24. quæst. 1. & ex l. quemquam, C. de Episc. & Clericis, aliisque testimoniis.

(g) Turrecrem. in c. eos, 1. quæst. 1.

(h) Greg. lib. 6. epist. 112. cit.

(i) Deus dedit tract. contra Simo. tribuit Paschal. 2. epist. ad Mediol.

(k) Grat. 1. q. 1. c. quicumque tribuit Gregorio.

(l) Ambros. de dignit. Sacerdot. cap. 5. refertur 1. q. 1. c. cum ordinaretur.

(m) Leo eadem quæst. c. 1.

(n) Greg. 7. in Syno. Romæ habita cap. 6. vide tomo 3. Conc. Binii parte 2.

(o) Grat. tota 1. causa.

(p) Magister 4. sent. dist. 13.

(q) D. Thomas ibid. & in suppl. q. 38. art. 2. & alii.

pientibus ipsam, refutabimus. Totius ergo quæstionis solutionem in A hunc locum reiicientes præmonere solum possumus prædicta testimonia, hanc inrerpretationem pati posse, ut dumtaxat innuant, nec gratiam eos recidere, nec legitimam ordinis executionem, qui propter pecuniam ordinantur, adeo ut functionibus ordinum uti nec debeant, nec secundum leges posint.

ARTICULUS III.

Quæ pœnæ propter Simoniam infligantur, ad quos ipsæ extendantur, & quæ ratio procedendi in hoc crimine accusando, & inquirendo.

§. I.

I. EX prædictis satis patet quam fœdum, quam enorme, quam horrendum Simoniæ flagitium: confirmatur autem amplius, C tum ex pœnis, quas ipsi infligit, tum ex ordine judiciario, quem in hoc persequendo crimine præscribit Ecclesia; nam cum pœnæ dilectis respondere debeant, nec nisi in singulari & insolito scelere vindicando, procedendi ratio, quæ reorum innocentiæ benignè consulit, soleat immutari, cum & severisimè Simoniam civiles & Ecclesiasticæ leges puniant, & procedendi in hoc crimine juridicè usitatam D formam, quæ in favorem reorum instituta fuerat, immutent, maximum legum istarum conditoribus Simoniæ crimen visum fuisse necessarium est, tantumque, ut ipsum puniri magis Ecclesiæ, sive Reipublicæ interesset, quam innoxium aliquando damnari.

II. Prima omnium pœna, quam in eum qui Simoniacè ordines vel contulerit, vel receperit, Ecclesia constituit, est ut uterquè *ipso facto* ab ordine seu executione suspendatur. Quam pœnam veteres quidem Canones plures indicant: apertiùs verò confirmant Martinus V. in Concilio ([a]) Constantiensi, & Paulus ([b]) secundus, in extravagante ea de re edita, qua expresis verbis eos qui in Ordinibus dandis, vel recipiendis, occulto se, vel manifesto Simoniæ crimine infecerint, tam ab executione ordinum, quàm ab administratione beneficiorum ipso facto suspensos declarat. In quo, quantum saltem ad Simoniacè ordinatum, secutus videtur Alexandrum ([c]) tertium, qui hujusmodi criminosum quantumvis occultum, ab ordine perpetuo præcipit abstinęre, & pro utroque capite ([d]) Adeodatum, qui Simoniæ criminis reo Misæ celebrationem interdicit. Nec de ordinato umquam dubitatum, nam Patrum, & Conciliorum testimonia, quæ ordinationes Simoniacas nullas esse dicunt, earum saltem exe-

(a) Martin. 5. extrav. multæ sess. penult. Constantiensis.

(b) Paulus 2. in extravag. communibus, extrav. cum detestabile de Simonia.

(c) Alex. 3. cap. ex tua, de Simonia.

(d) Adeodatus c. tanta est de Simonia.

executionem illegitimam esse probant, proindeque suspensos ab ordinis executione, Simoniacè ordinatos esse demonstrant. Quin etiam juxta ejusdem Adeodati ([a]) constitutiones adjungo, eum qui licet innocens de Simonia accusatus est, debere suspendi, donec publico judicio absolvatur, quod intellige secundum ([b]) Glossam, si de eo crimine publice infamatus fuerit. De ordinatoribus verò ante Pauli secundi constitutionem inter doctores non conveniebat, aliqui enim non *ipso facto* ipsos suspensos esse putabant, sed tantum suspendendos: alii suspensos quidem *ipso facto*: sed vel ad triennium, vel ab hujus solum ordinis executione, ac collatione, quem pretio corrupti dedissent. ([c]) D. Thom. & ([d]) Joannes Andreas, hic in jure canonico, ille in Theologia probatissimus, de illo qui Simoniacè ordinatus est verum censent, quod ipso facto suspensus sit, quia cum furtivè susceperit characterem contra principalis Domini voluntatem, meritò executione illius privatur; reliquos autem Simoniæ reos ipso facto suspensos negare videntur, nisi manifestè crimen illud eos commisisse innotescat: in quo casu ob infamiam criminis suspenduntur.

III. Altera pœna est depositio ab ordine Clericali qua per Simoniam ordinatos puniendos esse statuunt Concilium Toletanum ([e]) sextum, itemque Gregorius ([f]) Nazianzenus, si vera est citatio Gratiani, Gregorius ([g]) Magnus, Calixtus ([h]) secundus, & alii: quam pœnam etiam ad ordinatores extendunt Canones ([i]) Apostolorum, ([k]) Ambrosius, ([l]) Gelasius, ([m]) Concilium Chalcedonense, ([n]) sexta, & ([o]) septima Synodus,

(a) cap. accusatum, & cap. quoties, de Simonia.
(b) Gloss. ibid.
(c) D. Thomas 2. 2. q. 100. a 6. in corp. & ad 3.
(d) Joan. Andr. in can. si qui videntur à Simoniacis 1. q. 1.
(e) Concilium Tolet. 6. c. 4.
(f) Greg. Naz. apud Grat. 1. q. c. qui studet.
(g) Greg. M. in regist. & apud Grat. ead. q. c. Presbyter.
(h) Calixtus 2. ibid. c. Sanctorum.
(i) Canon. 21. alias 20. Apostolorum.
(k) Ambr. lib. Pastorali à Grat. ibid. c. reperiuntur.
(l) Gelas. epist. ad Episcop. Lucaniæ cap. 7. refertur 1. q. 1. can. baptizandis.
(m) Conc. Chalcedon. can. 2. refertur ibid. c. si quis Episc.
(n) Synod. 6. can. 22.
(o) Synod. 7. can. 50.

A ([p]) Alexander II. & ([q]) Gregorius VII. in Synodis Romanis, ([r]) Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus, necnon etiam ex Imperatoribus, ([s]) Léo & Anthemius, ac ([t]) Justinianus hujus nominis primus, quorum omnium decreta saltem juxta hodiernam praxim de depositione a Judice infligenda, non de ea quæ ipso facto incurratur, debent intelligi, adeout ante sententiam judicis Si- B moniacus nequaquam depositus censeatur, licet mereatur deponi.

IV. Tertia est excommunicatio, qua eum qui pecuniam dederit, ut ordinaretur, ex eo tempore quo detectus fuerit prœmium obtulisse, perculsum esse docet ([u]) Ambrosius, eos verò qui hac de causa munerum acceptatores extiterunt, si Clerici fuerint, honoris sui amissione mulctari vult, si verò Laici, perpetuo anathemate C condemnari: quam pariter depositionis sententiam, tam ordinatoribus, quàm ordinatis Canones ([x]) Apostolorum infligunt: eandemque Anathematis sententiam, tam in dantes, quam in accipientes pecuniam pro ordinatione pronuntiant Concilium ([y]) Bracharense secundum, Gregorius ([z]) Magnus, Gregorius ([a]) septimus, Paschalis ([b]) secundus, Alexander II. ([c]) Papa epistola ad Clerum Ecclesiæ D Lucensis: & ut ad recentiora quædam decreta veniamus, Martinus ([d]) quintus in Concilio Constantiensi statuit, ut omnis Simoniaca labe infectus, tam dans, quam accipiens, etiamsi Episcopatus, vel Cardinalatus honore fulgeat, *ipso facto* excommunicationis mucrone feriatur. Idem quoque Summus Pontifex alia ([e]) extravagante data Mantuæ, anno sui Pontificatus secundo, prædictam constitutionem cla-

(p) Alex. 2. in Synod. Ro. can. 3.
(q) Greg. 7. in Synod. Rom. cap. 6. tom. 3. Conc. part. 2.
(r) Gennadius apud Balsam.
(s) Leo 1. & Anthemius l. 3 1. C. de Episc. & Cler.
(t) Justinianus Novella 6. cap. 1.
(u) Ambr. sup.
(x) Can. Apost. sup.
(y) Brach. 2. c. 3. refertur can. placuit qui vigesi. secundus 1. q. 1.
(z) Greg. Magnus refertur ibid. c. quicumque.
(a) Greg. 7. sup.
(b) Paschalis 2. refertur 1. quæst. ult. c. ult.
(c) Alexander secundus Clero Ecclesię Lucensis, refertur 1. q. 3. c. ex multis.
(d) Mart. quintus Extrav. multæ, de Simonia, quæ habetur sess. 44. Concilii Constantiensis.
(e) Idem extravag. damnabilis, de Simonia.

clariùs explicat, & severiori san- A ctione confirmat. Primum enim pœnas omnes, a quibuscumque Summis Pontificibus retroactis sæculis latas renovat, in eosque, qui quantumvis occultè crimen istud admiserint, qualicumque dignitate, vel honore præcellant, excommunicationis istam sententiam ipso facto incurrendæ vim habere declarat: deinde eamdem Summo Pontifici reservat, adeout, qui ea innodati fuerint: nonnisi a Sum- B mo Pontifice præterquam in articulo mortis absolvi queant, non habituris etiam vim suam privilegiis quibuscumque, & facultatibus a Sede Apostolica acceptis, vel accipiendis pro absolutione a quovis probato Confessario obtinenda, nisi in ea concessione expressa criminis Simoniæ facta sit mentio. Eadem decreverunt Paulus ([a]) secundus, & Sixtus ([b]) quartus, quorum omnium constitutiones in- C notavit Lateranense ([c]) Concilium sub Leone decimo, & ([d]) Tridentinum, Pius ([e]) quintus amplissimè declaravit.

(a) Paulus 2. extrav. cum detestabile de Simonia, inter extrav. communes.
(b) Sixtus 4. extra damnabi'e, de Simonia in Bullario.
(c) Latera sub Leone 1c. constit. 13. cujus initium supernæ.
(d) Trident. sess. 24. cap. 14.
(e) Pius 5. Bulla cum primum §. & ut Simoniacæ.

V. Eadem verò pœna excommunicationis non solum qui per pecuniam ordinantur, vel ordinant, verum etiam ipsi mediatores, & sequestri, qui per pecuniam dari procurant, vel quoquo modo turpi isti commercio se immiscent, vel favent, variis constitutionibus D percelluntur. De istis statuit prædictus ([f]) Gennadius, εἰ δὲ τις καὶ μεσιτεύων φανῇ τοῖς αἰσχροῖς τούτοις καὶ ἀθεμίτοις λήμμασι, οὗτος εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ. εἰ δὲ λαϊκὸς ἢ μονάζων, ἀναθέματι ζέσθω, id est, *si quis autem his turpibus ac nefariis lucris sequester, intercessorve apparuerit, is quoque, si sit Clericus, gradu excidat, si autem Laicus, vel Monachus, anathematizetur*. Concilium ([g]) quoque Chalcedonense, necnon ([h]) Urbanus secundus eandem in procuratores & intermedios severitatem exercuerant: quæ quidem veteres constitutiones a Paulo ([i]) secundo, & Martino ([k]) quinto citatis extravagantibus innovantur. Imò plectuntur etiam ii, qui ubi Simoniacum aliquem resciverint, non illicò eum Papæ, vel Camerario, vel locum tenenti, aut alteri a Pontifice delegato indicarint, sive manifestarint: cui constitutioni in hac parte desuetudine derogatum fuisse putant ([l]) Tabiena, ([m]) Armilla, ([n]) Sylvester & alii, quorum sententiam etiamnum veram esse puto, quamvis omnium, qui usquam fuerint Pontificum decreta nuperis constitutionibus renovata censeamus sed iis omnibus desuetudo potentior est.

(f) Gennadius supra.
(g) Conc. Chalcedon. c. 2.
(h) Urbanus 2. refertur 1. q. 3. c. Salvator.
(i) Paulus 2. supra.
(k) Martinus 5. supra.
(l) Tabiena v. Simonia nu. 78.
(m) Armilla v. Simonia § 57.
(n) Sylvester v. Simonia, §. 19.

VI. Quarta pœna est restituendi obligatio, de qua sic religiosè statuit Imperator ([o]) Justinianus, ut aurum, quod vel ordinator, vel Clerici pro ordinatione receperint, Ecclesiæ injuriam passæ restituant: si quis verò extraneorum sit, & non in Clero constitutus, qui aurum aut rem aliquam propter patrocinium ordinationis acceperit, & maximè si administrationem gerat, habebit quidem ipse a Deo pœnam: verumtamen etiam illud quod datum est, totum ab eo ablatum sanctissimæ Ecclesiæ omnibus modis in duplum reddatur, insuper etiam si quam administrationem habeat, ea cadat: quam etiam ([p]) constitutionem alibi renovat ipse & inculcat.

(o) Justin. Novella 6. cit.
(p) Idem Novell. 123. c. 2.

VII. Quinta est vel exilium, vel detrusio in Monasterium, vel carceri mancipatio: exilium Laicis, qui quippiam pro ordinatione acce-

acceperint, si aliquam administrationem gesserint, præter dupli restitutionem, & privationem administrationis suæ, perpetuum ([a]) Justinianus indicit. Capitularibus quoque Caroli decernitur, ut *Presbyter, qui aliquid dederit, deponatur a Clero, & alienus existat a regula, & in carcerem si Episcopo placuerit, longo tempore detrudatur*. Alexander ([b]) tertius Simoniacum in Monasterium detrudi consulit, acturum pro crimine suo pœnitentiam.

VIII. Sexta est infamia, quam contrahunt quicumque sacrilega præsumptione ad ordines se promoveri procurant, vel pollutas turpisacrorum venalitate manus aliis imponunt. Hanc autem infamiæ pœnam irrogarunt ([c]) Leo, & Anthemius Imperatores, quorum lex civili, & Canonico juri merito inserta est, cum ad plures effectus, tam civiles, quam Canonicos prohibendos infamia valeat: placet autem Imperatores istos loquentes audire, quod ingentem hujus criminis detestationem eorum verba præferant: *sanè*, inquiunt, *si quis sanctam, & venerandam Antistitis sedem pecuniæ interventu subiisse, aut si quis, ut alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepisse detegitur, ad instar publici criminis, & læsæ Majestatis, accusatione proposita, a gradu Sacerdotii retrahuntur: nec hoc solum deinceps honore privari, sed perpetuæ quoque infamiæ damnari decernimus, ut eos quos par facinus inquinat, & æquat, utrosque similis pœna comitetur*. Eandem infamiæ notam iis inurit Innocentius ([d]) secundus in Synodo Romana, etiam qui beneficia vel officia Ecclesiastica, vel emerint, vel vendiderint. Quibus decretis severior videtur ([e]) Athalarici constitutio, quę insuper addit, ut *nota infamiæ superstites* (id est filios, vel hæredes) *inurat*.

§. II.

Ad quos extendatur Simoniæ crimen, ejusque pœna.

IX. Quæ omnes pœnæ cum gravissimæ sint, tum id gravissimum, quod, ut ex prædictis patet, non solum ad Simoniacè ordinantes, vel ordinatos extendatur, verum etiam ad socios, & criminis quocumque modo participes, mediatores, & sequestros, saltem plurimæ, imò etiam eorum aliquæ ad non manifestantes, nec revelantes crimen, saltem ex intentione legis, licet non ex usu & praxi. quibus standum esse docuimus: imo etiam ad filios & hæredes eorum qui ad Simoniam quocumque modo concurrerint, nonnullæ amplientur: neque id tantum, sed quod in aliis criminibus ordinariis insolitum est, in quibus *accusatore non probante reus absolvitur*, & ab omni pœna immunis declaratur, qui a culpa, judicis sententia, non sufficientibus argumentis convictus repertus sit: de Simoniæ verò crimine infamatus, etsi convinci, & sufficienti probatione redargui, vel damnari non potuerit, non tamen sine pœna dimittitur; ei siquidem seipsum purgare incumbet, qui si in purgatione deficiat, de Clericali gradu deiici debebit ex epistola decretali Alexandri ([f]) tertii ad Archiepiscopum Toletanum, itemque ([g]) alia ad Cistrensem Episcopum.

(a) Just. Novel. 6. & 123. cit.

(b) Capitul. lib. 7. c. 146.

(c) Alexander 3. cap. ex tua de Simonia.

(d) Leo & Anthemius ad Armasium præf. prætorio refertur 25. quæst. 5. c. sanè, & l. si quemquam, C. de Ep. & Clericis.

(e) Innoc. 2. in Synod. Rom. cap. 2. refertur 1. quæst. 3. c. si quis præbendas.

(f) Cassiodor. var. lib. 9. epist. 15.

(g) Alexander 3. cap. de hoc autem, & d. cap. insinuatum, de Simonia.

X. Verum neque eo sistit se Simoniæ pœna, sed ad eos etiam qui per pecuniam ignoranter, & proinde inculpabiliter ordinati fuerint, juris dispositione, extenditur: nam qui hac ratione ordinati sunt, ab executione illius ordinis, quem hoc modo conscenderunt deiiciuntur, ne aliquem ex alieno crimine fructum consecuti videantur: præclara de hac re sententia (si quæ maximè adduci potest) extat in epistola Urbani ([a]) II. ad Albertum Metensem Episcopum, quam legere poteris iis verbis expressam, *præsentium portitorem, quem parentum incuria per pecuniam non Episcopo, sed cuidam principum ejus datam, invitum Sacerdotii dignitatem obtinuisse significasti, licet sancti Canones deponendum esse testentur; tamen quia culpam istam nesciens, & coactus commisit, & quia ab eodem ordine, ut deponeretur, supplicavit, ultionem, consideratione discretionis (quæ mater est omnium virtutum) magis, quam ex rigore canonum, viscera misericordiæ exhibendo, ipsum in eodem ordine esse fraternitati tuæ consulimus; ita tamen, ut si Ecclesia illa cui deservit, Sacerdotum penuriam non patitur, suspensus a Sacerdotali officio permaneat: quod si fortasse Ecclesiæ utilitas exegerit, ut curam regiminis assumat, liceat ei ex concessione sui Episcopi, fratrumque obedientia Sacerdotali officio fungi.* Hæc Urbanus, qui etsi Ecclesiæ necessitate postulante cum Simoniacè ordinato dispenset, ut ordine suo fungatur: absque ea tamen aliquem suo ordine fungi vetat. Unde quando Lucius ([b]) tertius concessit, *ut possint qui ignorantes Simoniacè ordinati sunt (quia Simoniaci non sunt) in suis* A *ordinibus remanere*: dispensationem esse, atque indulgentiam tradit ([c]) Bernardus Parmensis in hunc Canonem.

([a]) Urbanus 2. epist ad Episcop. Metensem, refertur 1. q.5. c. præsentium.

([b]) cap. de Simoniacè ordinatis, de Simonia.

([c]) Bernardus ibidem.

XI. Imo ne ii quidem, qui a Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint, in accepto ordine, nisi ex quadam Ecclesiæ indulgentia perseverare sinuntur. Primum enim ([d]) Gregorius septimus recipiendos eos esse tantum voluit, *si eorum vita irreprehensibilis probetur*; B adeout novo examine indigeant, novaque inquisitione, ut in acceptis Ordinibus perseverent: quippe cum non satis Ecclesiæ probati fuerint; eorumque incerta sit fama, qui non probati viri judicio nituntur: quæ proinde Gregorii sententia vitiosas eorum ordinationes, atque electiones indicat, quæ Ecclesiæ iterum judicio debeant confirmari 2. eos qui ignoranter a Simoniaco non Simoniacè ordinati C fuerint, nonnisi ex favore quodam ac gratia in ordinibus remanere debere clarius explicant Nicolaus, Alexander, & Urbanus, hujus omnes nominis secundi, summi in Ecclesia Dei Pontifices, quorum primus epistola ad omnes Episcopos ita loquitur, ([e]) *Simoniacos autem non Simoniacè a Simoniacis ordinatos per manus impositionem, pro temporis necessitate, in officio concedimus permanere.* Alter in Synodo Romana ita differit, D ([f]) *de his autem, qui non per pecuniam, sed gratis sunt à Simoniacis ordinati, quia quæsita jam à longo tempore diutius ventilata est quæstio, omnem modum dubietatis absolvimus, ita ut super hoc capitulo neminem deinceps ambigere permittamus: quia igitur usque adeò hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet Ecclesia valeat reperiri, quæ hoc ma-*

([d]) Greg.7.lib.6. regist. epist.39.

([e]) Nicolaus 2. omnibus Episc. habetur 1. quæst.1.c. statuimus.

([f]) Alexander 2. in Synodo Rom. cap.3. apud Baron. anno 1663. & Binium tom.3. Conc parte 2.

malo non ſit aliqua ex parte corrupta: eos qui uſque modo gratis ſunt à Simoniacis ordinati, non tam obtentu juſtitiæ, quam intuitu miſericordiæ, in acceptis ordinibus manere permittimus; niſi forte alia culpa ex vita eorum ſecundum canones eis obſiſtat. Tanta quippe talium multitudo eſt, ut dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſervare non poſſumus; neceſſe ſit in diſpenſatione ad piæ condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus: Ita tamen ut auctoritate SS. Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicamus, ne aliquis ſucceſſorum noſtrorum ex hac noſtra permiſſio. ne regulam ſibi, vel alicui ſumat, vel præfigat: quia non hanc aliquis ſanctorum Patrum jubendo, aut obediendo promulgavit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendo à nobis extorſit: de cætero autem, &c. Tertius denique in Concilio Placentino ſimiliter decernit, (a) *ſi qui à Simoniacis non Simoniacè ordinati ſunt, ſiquidem probare potuerint ſe, cum ordinarentur, neſciſſe Simoniacos eſſe, etſi tunc pro Catholicis habebantur in Eccleſia, talium ordinationes miſericorditer ſuſtinemus, ſi tamen eos laudabilis vita commendat.*

(a) Urbanus 2. in Conc. Placent. c.3. refertur 1.q.1. c.ſi qui à Simoniacis.

XII. Ex quibus decretis hæc colliguntur, primum quod juxtà rigorem canonum non receperint ſui ordinis executionem, qui quantumvis pii, & abſque ulla ſua culpa à Simoniacis ad hunc ordinem promoti fuerint: tam peſtilens nempe Simoniaca iſta privatas viſa eſt, ut criminis minimè participes Simoniacorum contactus inficere judicatus ſit. Alterum, quod diſpenſatio, quæ ipſis indulgetur, non ad libitum ſummorum Pontificum, neque ex eorum beneplacito fieri dicatur, ſed temporum neceſsitati condonari, & Eccleſiæ utilitate, imo neceſsitate extorqueri, deterreanturque ſummi Pontifices, ne, ubi par non fuerit neceſ. ſitas, ſimili indulgentia neceſſariam Eccleſiæ diſciplinam ſolvant. Tertium, quod eorum quibus hæc gratia conceditur ordinationes tolerat: dicantur, quaſi Eccleſiæ graves, potius quam ex poſt facto ratæ habeantur & gratæ. Quartum, quod eis quibus hæc diſpenſatio conceditur, probatio incumbat, qua neſciſſe ſe eos Simoniacos eſſe, ad quos ordinandi acceſſerunt, aliis notum faciant: notat tamen (b) Gloſſa in Can. Urbani 2. citat. hanc probationem ſufficienter fieri juramento, imo ſatis id probari cenſet, ſi contraria probatione non evertatur: ſed non facile hoc poſtremum conceſſerim: ut enim Canoni ſatisfiat, videtur neceſſarium, ut quantumcumque contrariæ conjecturæ non probent ordinatum Simoniam ordinatoris reſciviſſe, ipſe ſaltem juramento fidem faciat ſe neſciiſſe. Quintum, quod iis tantum, quos probabilis vita commendat, executio ordinum a Simoniaco ſuſceptorum permitti debeat, adeo ut præcedentibus meritis ſubſecuti erroris venia condonari cenſeatur, ut notare videtur eadem (c) Gloſſa. Sextum, quod illi ipſi quibuſcum diſpenſaretur per manus impoſitionem reconciliatoriam ſuis ordinibus reſtituerentur, ut expreſsius Nicolai ſecundi citatus Canon oſtendit. Quæ omnia maximam ſeveritatem Eccleſiæ indicant, qua in eos uteretur, qui etiam ignoranter a Simoniacis ordinati fuiſſent: quam ſeveritatem nequis carpat, eam juſtam eſſe & æquam hoc argumento confirmamus: cum enim ex regula juris com-

(b) Gloſſa in can. ſi qui à Simoniacis, v. ſi quidem probare;

(c) Gloſſa ſupra.

(a) l. nemo ff. de regulis juris, 1. q. 1. c. nemo, & c. perfectionem; & quæst. 7. c. Daimbertum, item de consecrat. dist. 4. c. 10. &c.

communissima, ([a]) *nemo possit dare quod non habet*, non immerito is qui a Simoniaco, non Simoniacè, & absque sua ulla culpa ordinatur, ejusdem ordinis, tanquam ab illegitimo ministro, præter intentionem principalis agentis cooperante accepti, ministerio, & executione privatur: præsertim cum in sacramento ordinis hoc singulare sit, ut non solum dignitas Ecclesiastica a ministro derivari, verum etiam eidem tamquam capiti, in quo omnes ordines continentur, ii, qui ordinati sunt conjungi videantur, ut agendo de ordinationis natura, & ministro ostendemus.

XIII. Quæ cum ita sint, non dubium est quin districtiori censura Canones eos plecterent, qui scientes Episcopum aliquem esse Simoniacum, ab eo se ordinari, vel peterent, vel non inviti paterentur: de iis ([b]) Urbanus supra laudatus sic censuit, *qui scienter se a Simoniacis consecrari (imò execrari) permiserunt, eorum consecrationem omninò irritam esse decernimus*: quibus nihilo benigniores, ([c]) tum Nicolaus, tum Alexander ([d]) secundi citati, decernunt, ut *consecrator & consecratus, non disparem damnationis sententiam subeant; sed uterque depositus pœnitentiam agat, & privatus propria dignitate persistat*: ad hanc verò pœnam infligendam ea ratione movebantur, quod non omnino disparem ejus qui interdictum officium illicitè usurparet, & illius qui ipsi ea in re consentiens esset, seu communicaret, culpam esse censerent, proindeque nec disparem debere esse pœnam arbitrarentur: sicque facilius futurum crederent, ut Simoniaci a prohibita sibi ordinum collatione abstenturi

(b) Urbanus 2. in Conc. Placent. c. 4.

(c) Nicol. 2. supra.
(d) Alexand. 2. supra refertur 1. qu. 1. de cætero.

A essent, si pari in suscipientes ab iis ordines proposita animadversione, materia eis agendi subtraheretur; unde etiam, ut notat ([e]) Gratianus, & ex epistola ([f]) Innocentii ad Episcopos Macedoniæ colligit, etsi olim cum revertentibus ab hæresi dispensatum fuerit, ut in susceptis ordinibus ministrarent, vix tamen dispensatum legitur cum iis qui vel scienter a Simoniacis ordinati fuerint, vel si ignoranter, eis B postea liberè ac lubenter adhæserint: ideoque hoc exemplo gravius ab Ecclesia Simoniæ crimen, quam hæreseos puniri patet.

(e) Gratianus post c. erga Simoniacos & Canonem constat. 1. q. 1.
(f) Innocent 1. ep. 22. ad Episcopos Macedon. habetur 1. q. 1. c. constat.

§. III.

An, & quo casu possit quis Simoniaco Antistiti suo communicare.

XIV. Hinc anxiè olim dubitatum, deberet ne subditus a Prælato suo, quem privatim Simoniacum esse sciret, ordinem recipere, C si instaret ipse, si urgeret Clericus, rogaret populus, si officii necessitas, vel Ecclesiæ utilitas exigeret: imo si Episcopus hujusmodi sibi subito parere recusanti anathema comminaretur. ([g]) Hugo Cardinalis censet eum qui a Prælato suo Simoniaco, quandiu ab Ecclesia toleratur, promoveri se patitur, nec D peccare, nec ab officio suo retardari debere. Glossa ([h]) in citatum Urbani Canonem adhibita distinctione respondet: *si probare possum*, inquit, *prælati mei crimen, non debeo ab eo ordines recipere: si non possum, debeo recipere ordines, secundum plurimos doctores: exequi tamen non possum ordines, sine dispensatione Papæ tantum secundum quosdam, secundum alios cujuscumque superio-*

(g) Hugo in c. c. nos consecrationem 9. quæst. 1.

(h) Glossa in c. si qui à Simon. 1. qu. 1.

rioris: *istam tamen dispensationem debere fieri in occulto, ne infametur ille prælatus, cujus crimen occultum est*. (a) Joannes Andreas, & (b) Bernardus Canonicus Bononiensis contrarium afferunt, negantque posse quemquam ab eo quem Simoniacum novit, ordines recipere, etsi Prælatus sententiam excommunicationis non parenti inferat: pati nempe subditum potius debere in se hanc sententiam invalidè ferri, quam injustè imperanti obtemperare: inter utrosque tamen hæc est differentiã, quod Joannes Andreas id solum verum esse putet de Simoniaco in ordine, quem nempe dumtaxat ante omnem Judicis sententiam ab ordinum executione suspensum putat: Bernardus autem a quolibet Simoniaco, sive in ordine, aut beneficio ordines recipere vetitum existimet. Horum verò sententia confirmatur ex (c) Innocentii tertii responso, qui cum a Priore quodam Cantuariensi rogaretur, quid agendum foret Monacho Carthusiensi, qui suscepto habitu Monachali, a Diocæsano Episcopo fuerat in Subdiaconum ordinatus, sed postmodum didicerat ex relatione qnorumdam, quod Episcopus prædictus multoties commiserat vitium Simoniæ, *præcipit, ut prædictus Monachus in suscepto ordine securè ministret, sed contra conscientiam ad superiores ordines non ascendat*, ex eo enim deducunt (d) interpretes 1. non posse quemquam ab illo recipere ordines, quem crediderit Simoniaca labe maculatum 2. posse aliquem securè ministrare in iis ordinibus, quos ab eo receperit de cujus Simonia ex post facto aliquid inaudierit, si nondum plene id resciverit: cum enim melior sit conditio possidentis, nec facile

(a) Joan. Andr. in dic. c.

(b) Bernard. in cap. per tuas de Simonia.

(c) Innocent. 3. cap. per tuas 2. de Simonia.

(d) Vide Bernardum, & alios.

A in animis nostris alterius, præsertim verò prælati nostri, labare debeat innocentia, aut existimatio nutare, hinc fit, ut nec de prælato nisi manifestis argumentis convicto malè sentire debeamus: nec in ordinis nostri periculum, nisi certa de caùsa venire, aut in dubio ab acquisita bona fide dignitate, seu Ecclesiastico gradu, vel aliquantum decedere teneamur. 3. conscientiam practicè dubiam, vel erro-

B neam unicuique gehennam parare, proindeque non posse quemlibet ab eo licitè promoveri, a quo se licite promoveri posse dubitaverit, atque adeo (e) *licet ex eo quod conscientiam nimis habuerit scrupolosam, in difficultatem hujusmodi sit collapsus, pœnam tamen utique non evadet nisi deponat errorem*.

(e) Glossa in cap. per tuas 2. supra cit.

XV. Hactenus Jurisconsultos consuluimus, jam quid de eadem

C quæstione sentiant Theologi videamus. Instar omnium nobis sit (f) D. Thomas, qui cæteris auctoritate potior, sicut etiam doctrinæ soliditate, & ubertate præstantior habendus est: Is ergo de ea quæstione sic sentit: *nec propter præceptum ejus, nec etiam propter excommunicationem debere aliquem recipere ordinem ab Episcopo, quem scit Simoniacè promotum; & si ordinetur, non recipere ordinis exe-*

D *cutionem, etiam si ignoraret eum esse Simoniacum, sed indigere dispensatione*. Rationem hujus responsionis assignat; *quia nullus debet obedire alicui ad communicandum sibi in facto illicito, ille autem qui est ipso jure suspensus, & quoad se & quoad alios, illicite confert ordinem: unde nullus debet ipsi communicare recipiendo ab eo quacumque ex causa: si autem ei non constat, non debet*

(f) D. Thoma. 2. 2. qu. 100. art. 6. art. 2.

debet peccatum credere alterius; & ita cum bona conscientia debet ab eo ordinem recipere. Addit tamen: si autem Episcopus sit Simoniacus aliquo alio malo, quam per promotionem suam Simoniacè factam potest ab eo ordinem recipere, si sit occultum, quia non est suspensus quoad alios, sed solum quoad seipsum. Sed de hac suspensione suprà dictum est.

XVI. Verum eo exarsit istud in Simoniacos odium, ut nec Simoniacis parere, nec ab iis, aut ordinatis ab ipsis Sacramenta suscipere licitum putaretur: hinc verò turbæ, hinc seditiones, hinc schismata in Ecclesia orta sunt: si quem fortè Episcopum Simoniæ labe infectum quidam alicujus apud populum auctoritatis suspicarentur; cujusmodi turbarum exemplum jam superiùs ex eo quod occasione Episcopi Florentini in suspicionem hujus criminis, (a) a S. Joanne Gualberto adducti contigit, protulimus. Placet autem hujus dissensionis initium ex vita S. Joannis Gualberti, incommoda verò, & mala ex epistola S. Petri Damiani ad cives Florentinos audire: prædictus ergo S. Joannes, ut refert auctor vitæ ipsius, *cum cuidam ex fratribus prava cupiditate inflammatus, Abbatiæ illius,* (in qua sanctus habitum Monasticum induerat) *administrationem numerata pecunia Florentino Episcopo ad se adduxisset, id ubi comperit, cum alio ipsi favente Monacho, clam ex Monasterio recessit, venientemque Florentiam quendam magni nominis senem adiit cum socio Teutzo: is senex dicebatur, & apud B. Mariæ Ecclesiam Florentiæ in quadam cellula se incluserat: permultique ad eum confluebant salutaria ab eo consi-* A *lia expetentes: valde autem Simoniæ labem detestabatur, qua tunc multi in Ecclesia Dei contaminati erant: ab illo igitur Joannes sciscitabatur num sub Abbate Simoniaco intra suum Monasterium Christo militare deberet, vel quid sibi faciendum esset; consuluit ille, ut eum sacro palam in foro civitatis coram omnibus proclamaret, Episcopum & Abbatem obnoxios vitio Simoniæ teneri, ac deinde* B *loco cederent: quod consilium quamvis a communi legum consuetudine abhorret, simpliciter ille secutus est. Ea autem res magnum horrorem attulit multis, quibusdam Episcopi studiosis, & amicis clamantibus reum esse mortis, qui tanto viro tam fœdam labem aspersisset: aliis verò eum excusantibus. Porrò e tumultu extractus clanculum, vix evasit manus eorum qui Episcopo favebant: con-* C *sulenteque illo quem diximus solitario homine, e patria discessit, & cum socio perquirere cœpit locum ad serviendum Deo maximè accommodatum.* Quo tumultus iste evaserit, & quomodo compositus tandem fuerit superius docuimus.

XVII. Quæ autem ex eo mala acciderint discere possumus (b), ex variis epistolis Petri Damiani, tam ad cives Florentinos, quam ad Monacos ipsos, ipsumque Teutzo- D nem totius seditionis incentivum, armatos nempe ab Episcopo in Monachos milites, quæsitos Monachorum præcipuos, interque eos, S. Gualbertum ad necem: compulsos plerosque a Monachis, sine conspersione Chrismatis Cathecumenos baptizare: irrisa ordinatorum a schismaticis sacrificia, eorum benedictiones subsannatas, explosas, anathematizatas: despecta ab indignis Episcopis consecrata templa; mille cir-

(a) Vita S. Joan. Gualb. apud Sur. 12. Julii cap. 6.

(b) Petrus Damiani epist. ad cives Florentinos 17. lib. 8. act. Teutzonem ep. 5. lib. 5.

circiter homines his nugis næniisque deceptos, sine Sacramento corporis, & sanguinis Domini decessisse, eumdem qui supra Teutzonem (quod de aliis Monachis ejus sequacibus similiter conjici potest) non nisi semel per anni circulum, & tunc non a sui Monasterii Sacerdotibus, sed aliunde quæsitis percepisse Sacramenta.

XIX. Hos autem Monachos rectè reprehendit Petrus Damiani, quod turbas cierent, & necdum probato crimine Sacramenta ab ordinariis pastoribus non solum recipere renuerent, sed nec alias bona fide recipientes patienter ferrent: Nam, ut rectè docet (a) epistola prædicta ad Florentinos, *licet error semper sit, & usque vitandus, tolerabilius tamen est si quis justificat peccatorem, quam si præjudicet innocentem, Synodus annaliter imminet, Sedes Apostolica cunctis adeuntibus patet; Romanam ergo pulset Ecclesiam quisquis se justam adversus Episcopum sperat habere querelam.* Sed nec Alexandro Summo Pontifici gratum fuisse hunc a Monachis excitatum tumultum patet tum ex citatis actis S. Joannis Gualberti; tum ex Canone ab eodem in Synodo Lateranensi hac occasione, ut probabiliter creditur edito, qui iis verbis conceptus est, (b) *juxta Chalcedonensis tenorem, optimi Concilii Monachis, quamvis religiosis, ad normam Sancti Benedicti* (c) *intra claustra morari præcipimus, vices, castella, civitates peragrare prohibemus, & a populorum prædicatione omnino cessare censuimus, nisi forte quis dè anima sua sollicitus, ut eorum habitum assumat, eos intra claustrum consulere voluerit.*

(a) Idem epist. cit. ad Florent.

(b) Alexander 2. in Synodo Later. refertur 6. qu. 1. c. juxta Chalced.

(c) Vide ea de re ep. 86. Juonis Laurentio Monasterii Charitatis Monacho.

XX. Cæterum omnis jam ista controversia sublata est, & con- A scientiis timoratis consultum constitutione Martini V. (d) quæ in (e) Basiliensi formata est, & in (f) Lateranensi sub Leone X. seu in Concordatis inter Leonem X., & Franciscum primum Francorum Regem iterum innovata: quamvis paululum immutatis verbis in iis locis habeatur, nec omnino iisdem, quibus a Martino quinto primum promulgata legitur: nam ut primum a Martino quinto edi- B ta legitur, soli nominantur excommunicati, & notorii Clericorum percussores excipiuntur a consortio, societate & communicatione fidelium, quæ cum reliquis excommunicatis permittuntur: ut verò in Conciliis Basiliensi, & Lateranensi habetur, excipiuntur etiam quilibet excommunicati notoriè. Porrò communis usus Martini quinti extravagantem, qualis primum edita est, approba- C vit, Conciliorum Basiliensis, & Lateranensis additiones rejecit. Ex hac verò colligunt (g) Doctores a Simoniacis, quandiu ab Ecclesia tolerantur, quique nominatim excommunicati non sunt, licitè posse quemlibet ordines suscipere, & ad eos ab iis recipiendos liberè accedere: quod prudenti consilio, *ad evitanda fidelium scandala, & pericula quæ coscientiis timoratis contingere possent*, in hac vitiorum D sentina, & colluviis impietatis misericorditer indulgetur; nè accrescente in dies hominum malitia simpliciores conscientiæ implicarentur, & alienæ malitiæ pœnas innocens sæpe luere cogeretur: nec facilè Ecclesiæ incommodis, quæ ex Episcopi Simoniæ crimine orirentur, occurri posset: non enim facile est hocce tempore de Episcopi crimine quæri: ut pote cum raræ jam Synodi, fere nullæ a Se- de

(d) Extrav. ad evitanda scandala Martini 5. apud S. Antonin. 3. parte, tit. 25. cap. 3.

(e) Concil. Basil. sess. 20. de excommunicatis non vitandis.

(f) Lateranense sub Leone 10. sess. 11. in constit. quæ incipit primitiva, prope finem.

(g) Doctores passim agendo de excommunic.

de Apostolica, pro disciplina Ecclesiastica resarcienda legationes instituantur: nec nisi ægre cognitio privati criminis ab Episcopo commissi, aut inquisitio in ipsum, multo minus damnatio in Romana curia habenda permittatur.

§. IV.

De extraordinaria contra Simoniacos procedendi ratione.

XXI. Denique quam grave Patribus nostris visum Simoniæ crimen ex hoc ultimo capite deprehendi potest, quod præter ordinem in cæteris accusationibus servari solitum contra Simoniacos agi possit, ad instar enim publici criminis, & læsæ Majestatis Simoniæ accusatio instituitur ex (a) lege Leonis & Anthemii Imperatorum superius adducta, & (b) Innocentii tertii responso ad Priorem S. Victoris: unde cum ex legibus civilibus in ordinario crimine prosequendo, (c) nec servi agere adversus Dominum, (d) nec testificari possint, imo (e) nec ad ullum legitimum actum propter conditionis vilitatem admitti queant, attamen sicut in crimine læsæ Majestatis ad (f) accusandum & (g) testificandum admittuntur, etiã adversus (h) Dominos: *quia* (i) *in Majestatis crimine etiam honesta proditio est, nam & facinus tendit in Dominos*, ut & recte ait (k) Tertullianus, *in læsæ Majestatis reos omnis homo miles est*, (quamvis ne hoc quidem crimen a communi procedendi forma exceperint Imperatores celeberrimi (l) Trajanus, & (m) Tacitus) ita in Simoniæ crimine deferendo, (n) servi tanquam accusatores, & in probando tanquam testes audiri possunt, ne mitius in religionis contemptores, quam humanæ Majestatis violatores legibus agi videatur. Iisdem quoque legibus civilibus infames (o) ab accusatione, & (p) testimonio repelluntur: (q) mulieres quoque in publicis judiciis, præsertim (r) meretrices, præterquam in crimine (s) violatæ Majestatis, quo cum (t) Simoniæ crimen sancti Canones exceptum esse voluerunt, ut prædictis testandi & accusandi licentiam darent, qui in aliis criminibus nequaquam audiuntur: *nam*, ut ait (u) Adeodatus Papa, *non est quilibet Catholicus respuendus, sed ut veritatem afferat ad propalandam Simoniacam rabiem magnis est precibus exorandus*: &, (x) *tamen est labes hujus criminis, quod etiam servi adversus Dominos, & quilibet criminosi admittuntur ad accusationem: item omnis peccator Missam cantare potest, vel etiam meretrix*. Quibus decretis consentiens (y) Innocentius tertius, illas duntaxat exceptiones adversus testes in hoc crimine probandas admisit, quibus probatis testimonia *non de zelo justitiæ, sed de malignitatis fomite* procedere viderentur; cæteras autem exceptiones, ut furti, adulterii, propter immanitatem hæresis Simoniacæ (ad cujus comparationem cætera crimina quasi pro nihilo reputantur) duxit repellendas; quoniam etsi probata fidem rectam debilitarent in aliquo, non tamen evacuarent ex toto præsertim cum testes de crimine fuerint emendati.

XXII. Præterea pro criminibus inquisitione sola probatis secundum personæ merita, & qualitatem excessus pœnam posse judicantis discretionem moderari recte censuit (z) Innocentius tertius epistola decretali ad Episcopum Gebennensem & Va-

(a) l. si quemquam, C. de Epi. & Clericis, & can. sane 25. q. 5.
(b) Innocent. 3. cap. per tuas de Simonia.
(c) l. 20. & ult. C. de his qui accusare non possunt.
(d) l. 3. 8. & 11. ff de testibus, & l. 8. C. de accusationib.
(e) l. 8. C. de judiciis.
(f) l. 5. §. 2. ff. de publicis judiciis, & de jure fisci, l. 18. §. 2. & 3.
(g) l. 11. C. de testibus Novell. 9. Justin. cap. 6. Novella Leonis 49.
(h) l. 20. C de his qui accusare non possunt, l. 7. §. 2. ff. ad legem Juliam læsæ Majestatis.
(i) l. 1. 2. 3. 4. C. Theod. eod. tit.
(k) Tertullian. apolog. cap. 2.
(l) Plinius in panegyrico.
(m) Vopiscus in Tacito.
(n) cap. tanta, de Simonia.
(o) l. 4. & 8. ff. de accusationibus, l. 1. & 15. C. de his qui accus. non poss.
(p) l. 3. §. 12. 14. 15. ff. de testibus.
(q) l. 1. 2. & 8. ff. de accusationibus, l. 18. de jure fisci, l. 2. & 12. C. de his qui accus. non poss.
(r) l. quæ adulterium, C. de adult. & l. 3. §. lege Julia ff. de testibus.
(s) l. 7. §. 1. & l. 8. ff. ad legem Juliam Majestatis, & l. 4. C. ad eandem legem.
(t) cap. tanta, & cap. si Dominus & cap. licet Heli, de Simonia.
(u) cap. si Dominus, de Simonia.
(x) Innocent. cap. per tuas, de Simonia circa finem. Vide Bernardin. Dias in pract. crimin. c. 85. & Julium Clarum lib. 5 recept. sentent. §. de Simonia circa finem.
(y) Innocent. 3. cap. inquisitionis, de accusationibus.
(z) cap. dilectus 2. de Simonia.

& Valentinum: at in Simoniæ crimine, ut docet idem Innocentius pœna Canonibus indicta imponi debet eadem quæ post juridicam litis contestationem in judicio infligeretur; nec moderatio pœnæ in eo locum habet, nisi forte in regularium gratiam, quibus tamen severa pœna infligitur, qui nempe si sola inquisitione, Simoniaca labe infecti deprehendantur, in arctius aliquod Monasterium agendam pœnitentiam detrudi jubentur; quorum tamen crimen si ordine judiciario comprobatum foret, tam in A dantes, quam in accipientes canonicæ severitatis ultio exerceretur. Satis tamen illa severa in regulares pœna atrocitatem criminis Simoniæ, & infensum in ipsum Ecclesiæ odium manifestat. Eadem tamen SS. Pontificum in illud crimen severitas innotescit, quod sæculares Simoniæ crimine per solam inquisitionem probato (quod idem etiam statuitur de criminibus omnibus quæ ordinis executionem impediunt) B eadem, qua si solemni judicio convicti forent, sententia sint feriendi.

C A P U T II.

De quibusdam turpibus in ordinatione lucris, quæ vel Simoniæ pravitatem continent, vel eam redolent.

ARTICULUS I.

De iis quæ Ecclesiæ in ordinatione persolvuntur.

I. Late se diffundit in ordinatione Simoniæ labes, multos inficit, & multis de causis, ordinatores siquidem, eorumque ministros, atque officiarios, ut vocant, puta Examinatores, Archidiaconos, Vicarios generales, Notarios, & alios hujusmodi inficere potest: ad ordinatos quoque extenditur, eorumque præsentatores, & patronos, necnon ad criminis mediatores, ac fautores: nec pecuniæ solum ratione, & acceptione verum etiam obsequii, & gratiæ mercenaria exhibitione, laudisque expectatione, macula illa interdum contrahitur; *quia*, ut ait C Gregorius, (a) *aliud est munus ab obsequio, aliud munus a lingua*, multa item sunt quæ Simoniæ speciem induunt, vel aliquam cum ea affinitatem habent, ex quibus quæ præcipua sunt, ut meditationem non ingratam continent, ita nec meo quidem judicio inutilem.

(a) Greg. hom. 4. in Evangel. prope finem.

II. Certum omnino est, quotiescumque pecunia pro ordinatione D confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio aliquo Ecclesiastici gradus, adesse perfectissimam Simoniæ rationem, non umbram. Sed quid statuendum sit, si quis honorarium quoddam Ecclesiæ cui adscribitur, aut Clericis in quo-

quorum cœtum adſciſcitur, aut populo cui præfuturus eſt, aut ordinatoribus eorumque miniſtris ex gratitudine conferat; vel alia quacumque ex cauſa, aut ob aliud motivum non prius ordinetur, quam pecuniam erogare cogatur, hic diſcutiendum eſt.

III. Prima quæſtio, quæ hoc loco movetur, eſt de oblationibus, quæ Eccleſiæ fiunt, ad quam quis ordinandus eſt. Referunt (a) Zonaras, & (b) Balſamon Græci Canonum interpretes, nonnullos, cum in Clerum legendi eſſent, pecunias Eccleſiæ offerre, Deoque dicare ſolitos, quibus deinde præſidentes, ſeque in auro illo jactantes, eos convitiis inſectabantur, qui nulla data pecunia propter virtutem, vel forte etiam ob dicendi facultatem, Clero aſcripti forent, contra quos invehitur ſeptima Synodus hoc Canone. (c) τοὺς ἐγκαυχωμένους οὖν, διὰ δόσεως χρυσίου τετάχθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ συνηθείᾳ ἐπελπίζοντας, τῇ ἀλλοτριούσῃ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν πάσης ἱερωσύνης. καὶ ἐκ τούτου ἀναιδεῖ προσώπῳ, καὶ ἀπερικαλύπτῳ στόματι ὀνειδιστικοῖς λόγοις τοὺς δι' ἀρετὴν βίου ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκλεχθέντας καταταχθέντας ἐκτὸς δόσεως χρυσίου ἀτιμάζοντας. πρῶτα μὲν τοῦτο ποιοῦντας, τὸν ἔσχατον βαθμὸν λαμβάνειν τοῦ οἰκείου τάγματος. εἰ δὲ ἐπιμένοιεν δι' ἐπιτιμίου διορθοῦσθαι, quem Canonem ſic Latinè verteris, *eos igitur qui gloriantur ſe per dationem auri ordinatos in Eccleſia, & in hac maligna conſuetudine, quæ alienat a Deo, & omni Sacerdotio ſeparat, & ex hoc impudenti facie, & non operto eos probroſis, & contumelioſis verbis, qui ob ſanctitatem vitæ a Spiritu Sancto electi, & conſtituti ſine datione auri ſunt, inhonorant: primo quidem noviſſimum gradum ſui ordinis accipere definimus, quod ſi permanſerint, per Epitimiam, id eſt pœnitentiam corrigantur:* cui definitioni ſubjungit ſecundum (d) Apoſtolicam regulam, & Concilii (e) Chalcedonenſis definitionem, tam ordinantem Simoniacè, quam ordinatum ordine ſuo excidere debere. Ex quo patet abuſum quidem illum, qui contingebat in donationibus Eccleſiæ, quæ fiebant ab ordinandis, ſeptimæ Synodo corrigendum viſum eſſe, non tamen Simoniacum fuiſſe judicatum: ſi enim Simoniacum illum hæc Synodus judicaſſet, illius utique fautores ſecundum Apoſtolicos, quos ibidem citat Canones, & Concilii Chalcedonenſis decretum, quod pariter ibidem laudat, & approbat, lata quoque depoſitionis ſententia puniviſſet; mitiorem autem ipſi pœnam impoſuit, rejectionem nempe Clerici in ultimum ſui ordinis locum, quæ pœna depoſitionis mitis, aut nulla præ alia videri poterat. Unde rectè notant citati ſuperius (f) Zonaras, & (g) Balſamon non reprehendi hoc Canone donationes, quæ fiebant Eccleſiæ ab ordinandis, ſed reprehendi illorum temeritatem, & virulentiam, qui ob illam pecuniæ dationem inſolеſcerent: alioſque pauperiores, qui nihil Eccleſiæ contuliſſent, quantumvis pietate, vel ſcientia inſignes contemnerent. Joannes quoque (h) vigeſimus ſecundus meminit conſuetudinis a multis retro annis receptæ, Annalia ab iis, qui de novo ordinabantur, in aliqua Eccleſia recipiendi, & fabricis ejusdem Eccleſiæ applicandi; quam conſuetudinem damnat, & ab Eccleſia ſua lege præſcribit.

IV. Mos tamen iſtarum oblationum Eccleſiæ faciendarum, & anti-

(a) Zonaras, &
(b) Balſamon in can. 5. ſeptimæ Synodi.
(c) Sept. Synod. c. 5.
(d) Apoſt. Canon. 21. al 28.
(e) Conc. Chalced. can. 5.
(f) Zonaras &
(g) Balſamon. ſupra.
(h) Joannes 22. extra, ſuſcepti regiminis, de electione & electi poteſtate.

antiquus est, & publica lege olim probatus, ac receptus; nam Marcion hæresiarcha, ([a]) Tertulliano teste, ducenta sestertia Ecclesiæ intulit; ([b]) Ambrosius eo tempore quo Episcopus ordinatus est, aurum omne suum, & argentum Ecclesiæ, vel pauperibus, prædia vero sua Ecclesiæ distribuit; magnam quoque Clerici oblationem renuisse legitur Joannes ([c]) Eleemosynarius dictus Patriarcha Alexandrinus; easdemque oblationes sua lege approbavit ([d]) Justinianus, *si quis* inquit, *Episcoporum sive ante suam ordinationem, sive post ordinationem, voluerit proprias res, aut partem earum Ecclesiæ offerre, cujus Sacerdotium accepit, non prohibemus: & omni condemnatione & pœna præsentis legis liberum eum esse sancimus, sed etiam omni laude dignum judicamus: quoniam hoc non est emptio, sed oblatio*. Idem tamen reprehendit hunc abusum qui irrepserat, ut nullus in aliqua Ecclesia admitteretur, nisi qui Clericis ejus Ecclesiæ pecunias distribuisset. Itaque ad hanc corruptelam reprimendam Mennæ Patriarchæ in hæc verba rescripsit, ([e]) *plurimas aditiones suscipientes, hanc legem dirigere ad tuam beatitudinem justum existimamus: qui enim ordinantur a tua reverentia Clerici in sanctissimis Ecclesiis (absque tamen sanctissima majori Ecclesia) omnium patiuntur, crudelissima, non suscipientibus eos illis Ecclesiis, antequam quantum voluerint, recipiant aurum, & novimus hoc ex frequentibus aditionibus ad hoc factis nobis*. ([f]) *Sancimus igitur hoc beatitudinem tuam validissimè custodire, ut siquidem est consuetudo; dare eos qui ordinantur in sanctissima majori Ecclesia, hoc eos præbere, (nihil enim eorum quæ dantur in sanctissima majori Ecclesia novamus) præterea vero in aliis omnibus nulli in eis Clericorum licentiam esse penitus, pro iis, quæ vocantur insinuativa, aliquid ferre: sed & si quis tale aliquid egerit, illum quidem privari Sacerdotio: in illius autem officio introire, qui missus est, & hanc eum avaritiæ ferre mercedem; custodire verò hoc etiam Dei amantissimos defensores sanctissimæ majoris Ecclesiæ pœnam formidantes decem librarum auri, si quid horum neglexerint, sed gratis omnia procedere*. Cum ergo superiori lege concesserit Justinianus ordinandis, ut Ecclesiæ cui adscribendi sunt, de suo aliquid tribuant, hac posteriori abusum qui irrepserat, ut ejusdem Ecclesiæ Clericis aliquid privatim tribueretur, ne id de cætero fieret prohibens; emendavit. Primum enim Imperator licuisse, alterum tanquam Simoniæ speciem habens illicitum esse credidit, quod citata priori loco Novella iis verbis apertè ostendit, ([g]) *si quis autem Clericus cujuslibet gradus, sive gubernator cujuslibet venerabilis domus, aut ante ordinationem commissam sibi cujuscumque gubernationis, aut sollicitudinis, aut postea aliquid voluerit suarum rerum offerre Ecclesiæ in qua ordinatur: aut loco, cujus gubernationem, aut sollicitudinem suscepit, non solum non prohibemus, sed etiam magis invitamus, eos talia pro salute animæ suæ facere; nos enim illa solum dari prohibemus, quæ propriis personis quibuscumque præbentur, non quæ sanctis Ecclesiis, aut aliis venerabilibus locis offeruntur*. Hæc Justinianus: cui tamen videtur repugnare Alexander secundus Summus Pontifex ad vitan-

(a) Tertull. de præscript. cap.30.
(b) Paulinus in vita Ambrosii.
(c) Leontius in vita S. Jo. Eleemosin.
(d) Justin. Novell.123. c.2.
(e) Justin. Novell. 56. in præfatione.
(f) cap. 10.
(g) Novell.123. cap.16.

tandam quamlibet mali ſpeciem (quam fugiendam eſſe ([a]) Scriptura inſinuat, hortanturque ([b]) Canones) & ad omnem ejus occaſionem radicitus extirpandam Eccleſia Lucenſis Clero reſcribens, quodlibet Donarium etiam Eccleſiæ pro inſtitutione dari prohibuit, ([c]) *Conſtituimus* inquit, *& præſenti decreto firmamus ſicut olim noſtri deceſſores feciſſe noſcuntur, ut nullus deinceps Epiſcoporum beneficium Eccleſiæ (quod Canonicam vel præbendas, ſeu etiam ordines vocant) pro aliquo pretio vel munere Clericis audeat umquam conferre; ſed omnes miniſtros, & ſervitores Eccleſiæ gratis, & abſque ulla venalitate in ſancta Eccleſia ſtudeant ordinare, nec eligant in domo Domini qui majores ſacculos pecuniæ conferant, ſed eos qui moribus, & diſciplina, atque ſcientia divites, pro officio ſuo ipſam valeant ſuſtentare Eccleſiam. Conſtituimus, ac eodem modo firmamus, ut nullus cujuſque gradus pro Eccleſiæ beneficio, aliquid audeat conferre aut fabricæ Eccleſiarum, ſeu etiam quod pauperibus ſit diſtribuendum: quia teſte Scriptura, qui aliquid male accipit, ut quaſi bene diſpenſet, potius gravatur, quam juvatur.*

(a) 1. ad Theſſ. 5.
(b) 1. quæſt. 1. c. emendari, cap. audivimus, de Simonia, cap. cum ab omni, de vita & honeſtate.
(c) Alexander 2. Lucenſis Eccleſiæ Clero refertur 1. q. 1. c. ex multis. * al Canonicas. † al ordinationes.

V. De propoſita verò quæſtione ita cenſendum eſt, Clericum bona ſua Eccleſiæ offerentem, ad quam ordinandus, & in qua inſtituendus eſt, Simoniam committere, ſi pecuniæ interventu ordinetur, ſive pecuniam ea conditione largiatur, ut ordinationem ejus procuret, ſive, Epiſcopum ut ordines conferat, pecuniæ largitione promereatur, ſive cum alio quovis de ipſa ordinatione procuranda, facienda, vel confirmanda paciſcatur: ſecus verò, ſublato omni pacto, conven- A tione, contractu, eum qui ejuſmodi Eccleſiæ ſuæ bona concedit, ab omni Simoniæ labe immunem eſſe. Cujus quidem quæſtionis ſolutio, præterquam quod ex ratione Simoniæ manifeſtè innoteſcit: utpote cum ipſa in commutatione temporalis cum ſpirituali conſiſtere dicatur, quæ commutatio ſine pacto implicito, vel explicito, conventione formali, ut loquuntur vel virtuali, contractu, vel quaſi contractu inito locum non habet: B Eadem propterea ſolutio ex reſponſo Innocentii tertii Decano cuidam Bellovacenſi dato facilè colligitur. Conſultus enim Innocentius ([d]) tertius, an Canonicus, qui Eccleſiæ bona ſua largitus fuerat, ut illa poſtmodnm pro præbenda haberet, & in Canonicum admitteretur, ab omni Simoniæ crimine immunis eſſet, eum à Simoniæ reatu abſolvit, dummodo nullum C pactum ejus rei intercesſiſſet: ſi verò id ipſum pacto firmaſſet, Simoniacum declarat, *cum in talibus inquit, omnis pactio, aut conventio ceſſare debeat, juxta Canonicas ſanctiones*: quam reſponſionem mox enucleatius confirmat, cum ait, *ſi tamen is, qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia bona, quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci, & Clerici, qui eum in fra-* D *trem admittunt, non eſſent eum, niſi commoda temporalia perciperent, admiſſuri, ſine dubio tam ille, quam iſti apud diſtrictum judicem, qui ſcrutator eſt cordium, & cognitor ſecretorum, culpabiles judicantur.*

(d) Innocent. 3. cap. tua nos, de Simonia.

VI. Ea verò eſt ultimorum in quæ incidimus ſæculorum malitia, ut rectè mihi videatur notaſſe ([e]) Gloſſa, eum qui tempore receptionis pecunias dederit, præſumi ſolere

(e) Gloſſa in cap. tua nos citat.

lere prètio Canonicatum emisse, nec abesse suspicionem mali, licet fortè malum absit; quam Glossæ sententiam, ut ad nostrum propositum generaliter derivemus, dicimus eum qui Ecclesiæ, ad quam se postularet ordinari, vel à qua potius eligeretur, aut præsentaretur ordinandus, res suas in ea temporis mora, vel statim post legaret, Simoniæ suspicione non cariturum: si enim negat Pelagius ([a]) Papa licitè posse quemquam, antequam in Episcopum eligatur, de rebus Ecclesiasticis ulli securitatem facere, *ne fiat rapinæ securitas Episcopatus ambitio:* nonne potiori jure timendum est, ne si tempore electionis, sive institutionis eligendus, aut jam electus bona sua Ecclesiæ relinquat, pecuniæ largitio, acquisiti tituli Ecclesiastici pretium videatur? & in Ecclesiæ perniciem illi cæteris præferantur, qui licet minus idonei officio gerendo, plura Ecclesiæ dederint, aut plura daturi sperentur; sicque intempestiva liberalitate Ecclesiæ dignitas, & populorum salus lædantur, atque importuna gratitudine, vel nefaria spe de singulorum meritis necessaria judicia corrumpantur? si pariter juramentum pro indemnitate rerum jam acquisitarum Ecclesiæ ante electionem præstitum, Simoniam redolet, ejusque suspicionem inducit: ut patet ex gestis Urbani ([b]) secundi, in quibus legimus Artaldum Arelatensem, seu, ut rectius legit ([c]) Joannes Andreas, Elatensem Episcopum, infamia Simoniæ laborasse apud Archiepiscopum suum Narbonensem, quod juramentum illud ante suam electionem præstitisse diceretur, quam notam vix eluere potuerit: potiori certè ratione Simoniæ suspicionem non omnino effugietis, cujus liberalitate nova rerum ab ipso datarum accessione auctior facta Ecclesia, ad eum majori dignitate adornandum videtur inducta fuisse. Denique eadem, imò major Simoniæ suspicio elucet in eo qui tempore ipso electus est, Ecclesiæ suas res legavit, quam in eo qui baptizandus nummos in concham mittit; vel in eo qui tempore conversionis suæ subsidium ab Ecclesia requirit; in utroque tamen Simoniam facilè suspicatur Ecclesia, cui suspicioni cavendum censet: ob id enim Concilio Eliberitano ([d]) *emendari placuit, ut qui baptizantur (ut fieri solebat) nummos in concham non mittant; ne Sacerdos quod gratis accepit pretio distrahere videatur.* Ob eandem quoque causam Bonifacius ([e]) Papa præcipit, ut *qui ad conversionem accedit, gratis servire incipiat; suique regiminis devotè gestet obsequium;* postmodum verò quasi subsidii gratia aliqua ei munera ipsius Ecclesiam largiri permittit. Itaque ob hanc suspicionem Simoniæ prudenter prædictus Alexander secundus omnem ejusmodi largitionem in ordinatione prohibuit.

(a) Pelagius Clero Catinensi refertur 8. quæst.3. c. talia.

(b) 8. quæst.3.c. Artaldus.

(c) Joann. Andreas in dict. can.

(d) Conc. Eliberit. c. 48. refertur 1.q.1. c. emendari.

(e) Bonif. Ecclesiæ Calarit. Cœnob. 1.q.2.c.quam pro.

ARTI-

ARTICULUS II.

De pecunia pauperibus in ordinatione data, vel in epulas conſumpta.

§ I.

De pecunia pauperibus data.

I. ALTERA quæſtio eſt, de Eleëmoſinis quæ pauperibus ex populo diſtribui, & epulis, quæ Clericis, ac populis in Epiſcoporum electionibus, ac conſecrationibus parari ſolebant. Moris ſiquidem fuit ut Epiſcopi in conſecratione ſua, iis qui pauperiores eſſent ex populo aliqua largirentur: luculentum hujus moris teſtimonium legitur apud Caſſiodorum in edicto([a]) Athalarici principis Arriani dato anno regni ejus octavo, Juſtiniani verò ſeptimo, in quo edicto ad poſtulationem Joannis ſecundi Romani Pontificis, qui id per Eccleſiæ defenſorem petiiſſe refertur, pecuniæ illius diſtribuendæ ſumma definitur. *Cùm* inquit, *de Apoſtolici conſecratione Pontificis intentio fortaſſe* † *prævenerit, & ad Palatium noſtrum producta fuerit altercatio populorum, ſuggerentes nobis intra tria millia ſolidorum cum collectione Chartarum cenſemus accipere, a quibus tamen omnes* * *inidoneos rei ipſius conſideratione renovemus, quia de Eccleſiaſtico munere pauperibus eſt potius conſulendum. alios verò Patriarchas* (Patriarchæ hic pro Archiepiſcopis ſumi rectè notavit ([b]) Baronius, quippe cum in ditione Athalarici Regis, imo in toto Occidente nullus eſſet Patriarcha præter Apoſtolicum Pontificem, id eſt Papam) *quando cum comitatu noſtro, de eorum ordinatione tractatur, in ſupradictis conditionibus, atque perſonis, intra duo millia ſolidorum jubemus expendere: in civitatibus autem ſuis tenuiſſimæ plebi non amplius, quam quingentos ſolidos ſe diſtributuros eſſe cognoſcant. Reliquos & accipientes & edicti præſentis, & dantes Canonum ſeveritas perſequatur.*

([a]) Edictum Athalarici apud Caſſiod. var. lib. 9. epiſt. 5.

† pervenerit.

* idoneos, id eſt divites.

([b]) Baron. ad annum 533. tomo 7.

II. Non omnino vituperandum fuiſſet hoc edictum, quod populorum inſatiabili cupiditati, & electorum Antiſtitùm cœcæ ambitionis limites aliquos præfigebat, niſi eo edictò abutentes Athalaricus ([c]) Rex, & ſequentes Gothi principes pecuniam iſtam ad Fiſcum redegiſſent, eamque pro confirmatione electionum Epiſcopalium, quam Theodoricus jam ante Athalaricum ad ſe traxerat, quaſi ſibi debitam exegiſſent, adeo ſinerent, niſi illa perſoluta pecunia Epiſcopos ordinarí; ſic enim, ut facilè bona in mala mutantur: cum ante pia quadam liberalitate ſacrandi Antiſtites, Deum placaturi, pecunias quaſdam in pauperes diſtribuerent, eorum poſtea ambitione factum eſt, ut ſumptus iſti qui Eccleſiæ graves erant, definiri debuerint, impoſito quoque Eccleſiæ onere, ut quod ex charitate antea dabatur, velut ex juſtitia debitum perſolvi cogeretur,

([c]) Lege apud Caſſiod. lib. 8. ep. 15. & alios paſſim.

retur, tum demum ambitioni Antistitum, Regum rapina successit, qui destinatas pauperibus eleëmosinas in testimonium usurpatæ potestatis, rapuerunt; ut minus durum esset, quod Ecclesiæ facultates, & pauperibus eleëmosinas diriperent, quam quod injusta persolutione minus justam juris sui usurpationem confirmarent. Porrò non facilè mala consuetudo vincitur, quæ temporis successu invalescit, sed quasi adversus æquitatem præscriberet, postquam invaluerit, tanquam justa defenditur. Itaque everso Gothorum Imperio Justinianus ([a]) Imperator, qui jus sibi confirmandi electiones Episcoporum a Gothis usurpatum asseruerat, ab eisdem exigendæ pro ista confirmatione pecuniæ consuetudinem accepit, sed ea de re mox dicemus suo loco.

(a) Vide infrà.

III. Illud porrò, quod pauperum gratia in ordinatione exigi soleret fusè reprehendit Gregorius epistola ad Syagrium Augustodunensem, iisque argumentis & verbis reprehendit, ([b]) *Plerumque ergo adversarius animarum, dum non potest in his quæ ad faciem sunt prava surripere, callidè quasi specie pietatis injecta, nititur supplantare, suadetque forsitan debere ab habentibus accipi, ut sit quod possit, non habentibus erogari, dummodo, vel sic venena mortifera eleemosynæ celata obumbratione transfundat, &c. omnino ergo metuenda, & cavenda est hostis astutia, ne quos apertè nequit tentatione subvertere, latente telo sævius valeat trucidare. Neque enim eleemosyna reputanda est, si pauperibus dispensetur, quod ex illicitis rebus accipitur: quia, qui hac intentione male accipit, ut quasi bene dispenset, gravatur potius quam juvatur Eleemosyna. Redemptoris nostri oculis illa placet, quæ non de illicitis, & iniquitate congeritur, sed qua de rebus concessis, & bene acquisitis impenditur: unde etiam illud certum est, quia etsi Monasteria, aut Xenodochia, vel quid aliud de pecunia quæ pro sacris Ordinibus datur, construantur, mercedi non proficit: quoniam dum perversus emptor honoris in locum sanctum transmittitur, & alios ad suam similitudinem sub commodi datione constituit, plura male ordinando destruit, quam ille potest ædificare, qui ab eo pecuniam ordinationis accepit.* Plura ad hoc propositum ibidem lege, apud Gsegorium, quibus similia etiam leges apud ([c]) Basilium.

(b) Greg. lib. 7.

(c) Basil epist. ad Episc. sibi subdit.

§. II.

De pecunia in epulas insumpta.

IV. Convivia quoque pro electionibus & consecrationibus Episcoporum olim exhibita legimus, hos redarguit Sidonius Apollinaris, qui ([d]) *perfragores parasiticos culmarum suffragio comparabantur*: & in Concilio Carthaginensi III. graviter reprehenduntur Presbyteri, ([e]) *conviviis sibi conciliantes plebem, ut persuasu maligno, & illicito eosdem velint collocare rectores*: mentio quoque apud Gregorium ([f]) Turonensem Transobodi Presbyteri, qui quondam Archidiaconus Delmatii Ruthenorum Episcopi fuerat: qui cum ejus Episcopatum ambiret, epulum in ipsa urbe Clericis præparaverat. Apparent etiam aliqua hujus moris vestigia, in eo quod de sancti Galli ordinatione in Episcopum Arvernorum, refert idem Gregorius ([g]) Turonensis: quod cum

(d) Sidonius ep. 25. Donnul. lib. 4.

(e) Carth. 3. c. 42. vide etiam Afric. c. 20.

(f) Greg. Turon. histor. Franc. lib. 5. cap. 47.

(g) Greg. Tur. de viris Patrum cap. 6.

cum videlicet Arverni ad Theodoricum Regem munera ferentes Episcopum ab eo expetituri venissent, Rex ipsis redire jussis S. Gallum Episcopum futurum eis destinarit, jusseritque ut ordinaretur in Presbyterum, & datis de publico expensis cives invitarentur ad epulum, & lætarentur ob honorem Galli Episcopi, quod cum ita factum esset, is referre solitus sit se non amplius donasse pro Episcopatu, quam unum trientem coquo, qui id prandium paraverat: extant etiam ejusdem vestigia apud (a) VValsinganum, qui VValterum, quo die Cantuariensis Archiepiscopus consecratus est, splendidissimum Regi Eduardo II. Reginæ, & magnatibus præparasse refert. Extant in vita Sancti Friderici (b) Trajectensis Episcopi, de quo refertur, quod quo die in Antistitem inauguratus est, celebre convivium omni Clero, nobilibus item, & ignobilibus a Ludovico Pio Imperatore datum sit. Prandia etiam a Clericis ordinatis conclericis, & canonicis data olim fuisse patet ex decreto (c) Gregorii noni, qui illa abolenda & illicita esse definit, non obstante quacumque consuetudine, cum quo ejusdem videtur fuisse sententiæ Urbanus (d) quartus, alias quintus, qui quoslibet pastus, seu prandia quævis ab ingredientibus Monasterium quocumque statuto, vel consuetudine Abbatibus, Monachis, Prioribus, vel aliis exhiberi solita penitus interdixit.

(a) Thom. VValsingham ad annum 1304.

(b) In vita S. Friderici Trajectensis Episc. apud Sur. 18. Julii.

(c) Gregor. 9. priori S. Thomæ Escul. cap. Jacob. de Simonia.

(d) Extrav. sanè, de Simonia, inter extravagan. commun.

V. Nullum tamen eorum Simoniæ reprehensionem meretur, si recta dantis intentio fuerit: nam sicut pauperibus eleemosynas distribuere pium est; ita quoque Clero ac populo solemni consecrationis die, spirituales præparare ἀγαπας, epulasque benevolentiæ indices, non

A iniustum. Hoc verò Simoniæ notam ac criminationem, vel saltem speciem habet, si largitione ista eligentium suffragia ambiuntur, hominum voluntates conciliantur, fautores & suffragatores quæruntur: virtute enim non pecunia sacrum Magisterium ambire oportet, pietate non pretio, eruditione, non fautoribus. Conviviorum quoque isti apparatus, quibus hominum voluntates deliniuntur, gratia, vel favor

B quæritur, imbecilli tanquam hamo capiuntur, Simoniæ saltem turpitudinem redolent, quam numquam in sacris electionibus, atque ordinationibus Ecclesia tulit. Si enim Uticensis (e) Cato ex Stoicorum sententia negavit licere magistratus candidato, conviviis, aliisque oblectamentis populum inescare, quantominus his delitiis, licet magistratum sacrum sibi parare, qui, ut ex prædictis constat, fugiendus potius

C est quam optandus, qui fugientibus offerendus, cupientibus negandus est.

(e) Cicero orat. pro Murena.

VI. Quamobrem nec sancti Patres morem istum unquam probarunt, qui in quibusdam adhuc nostræ Galliæ Monasteriis, in quibus monastica disciplina elanguit, ut plurimum viget, quem Concilium Palentinum in Hispania, tanquam Simoniacæ pravitati faventem reprehendit iis verbis, (f) *Quorun-*

D *dam Clericorum, & Laicorum abusum, qui Clericos de novo promotos, non permittunt in suis ordinibus ministrare, priusquam eis adhibeant, per unum aut plures dies, prandia, & convivia sumptuosa, vel certam præparent quantitatem pecuniæ, exstirpare volentes, statuimus, ut cum Clerici, qui ad titulum alicujus Ecclesiæ, ad Subdiaconatus, Diaconatus, aut Presbyteratus ordines sunt promoti*

(f) Conc. Palentinum tit. de Simonia.

ti noviter celebrare voluerint, ut Clerici illius Ecclesiæ eos liberè admittant, & eis ad celebrandum ministrent Ecclesiæ paramenta, celebrationi ipsorum charitativè, & amicabiliter assistentes, eisdem etiam secundum quod ordo ipsorum exegerit, portionem integraliter conferant & assignent. Quod si contra hoc nostræ consuetudinis edictum Clerici quicquam malitiosè commiserint, exegerint, aut perceperint, quarta parte fructuum, & proventuum beneficii, quod in dicta Ecclesia obtinent, sint privati, exigenda per eum, cui Diœcesanus commiserit fabricæ illius applicanda. Laici verò si Clericis noviter promotis contra hoc quicquam molestiæ, aut contradictionis objecerint, in excommunicationis sententiam incidant ipso facto, consuetudine quavis contraria non obstante. Hic verò Synodi Palentinæ Canon rationi, & æquitati videtur convenientissimus. Turpe enim est, quod in spiritualium ordinum executione Clerici de novo promoti vexentur, & executione pecuniæ, ab officio divino ipsos aliquando retardari contingat. Turpe est, imo Simoniacum, si licentia officii spiritualis exercendi pecuniæ solutione ematur: emi autem videtur, si tandiu illa denegetur, quamdiu non soluta pecunia pro ea obtinenda, aut non paratæ epulæ fuerint. Turpe est, & intempestivum, ut quo maxime tempore, qui de novo ordinati sunt, Deo vacare debent, quo suo offi-

A cio dignos se exhibere satagant, terrenis tunc sollicitudinibus distrahantur, animum habeant in popinis, diversentur in conviviis, & nonnunquam inter crapulæ, & ebrietatis sordes, atque ineptias obscœnarum confabulationum importuna occupatione distineantur. Apage has epulas, hæc convivia, in quibus Cereri, & Baccho frequentius libatur, quam Deo, in quibus frequentiùs Veneris nomen auditur, quam Christi. Gratius fortasse alicui erit exemplum sancti Andreæ Fesularum Episcopi, qui consulentibus amicis, & consanguineis, ut Missam primum cantaturus, magnis oblationibus, ingentique pompa celebraret, ipse in conventum sylvarum processit, ubi & Sacerdotii sui primitias offerenti B. Virgo, cum Angelorum comitatu apparuit, docens ei (a) *servus meus es tu, quia ego elegi te, & in te gloriabor*. Mihi quidem maximè placet, ut in Ecclesia cui aliquis adscriptus fuerit, sacrificii sui primitias persolvat, ita tamen, ut, non nisi præmissis conscientiæ diligenti purgatione, & continuæ per aliquot dies orationis exercitiis, ad sanctum sacrificium celebraturus accedat, ac toto illo die cœlesti meditationi incumbat; si quod convivium parari expediat, in alium potius diem rejiciatur, quam in eum quo primum cœlesti convivio convivator, & conviva futurus adhibetur.

(a) Vita S. Andreæ apud Surium 6. Januarii.

ARTICULUS III.

De pecunia pro licentia conservationis impetranda, ab Imperatoribus extorta.

I. Tertia quæstio est de pecuniis, quas olim ante sui consecrationem Summi Pontifices Patriarchæ, Metropolitani, Episcopi Imperatoribus persolvebant. Diximus supra, non solum Reges Gothos Arrianos, verum etiam Imperatores (a) Græcos post Justinianum, qui Gothorum in Italia Imperium pessum dedit, etiam ab ipsis Summis Pontificibus auri aliquam summam pro confirmatione electionis diutius exegisse; nec passos fuisse Summos Pontifices ordinari, nisi numerata prius aliqua pecunia: hanc autem Gregorius Magnus invitissimè persolvit? eandem cœteri subsequentes Pontifices, donec uno post Gregorium sæculo, postulante Agathone, Romana Ecclesia ab hoc onere per Constantinum Pogonatum liberata est; quamvis ne tunc quidem jus confirmandi Romanum Pontificem Imperator remiserit, cui nonnisi electo Benedicto II. omnino cessit. Eandem quoque pecuniæ exactionem aliquos e Regibus Imperio minimè subditis servasse credibile est, præsertim cum non multo ante suam ætatem tempore germen illud iniquum cœpisse pullulare referat Gregorius (b) Turonensis, *ut aut Sacerdotium venderetur a Regibus, aut emeretur a Clericis*; idemque ubi de electione S. Galli agit, (c) Arvernos ad Regem Theodoricum munera pro confirmatione electionis, quam fecerant, detulisse scribat; tanquam res A ista hoc tempore usitata foret. In Oriente diutius hoc malum hæsit. Imperatoribus (d) enim Græcis mos erat, ut Patriarchas, vel ipsi eligerent, vel saltem ex tribus electis, quem vellent, unum aliis præferrent, cui honorarium, seu mavis, tributum aliquod pro institutione sua persolvendum imponere B solebant. Ab iis proinde Turcæ morem istum hausisse videntur, ut duplex tributi genus Patriarchæ imponant, unum (quod πεσκέσιον vocat male quidam βεσκέσιον) alterum quod χαράζιον; prius quod Sacerdotio inferendo Patriarchæ recens electi: posterius quod singulis annis Imperatori Turcarum pensitent: utriusque meminit (e) Zy- C gomalas in Turcogræcia, qui ad tria millia florenorum excrevisse pescesium testatur, cum duorum tantum millium florenorum primum fuisse ostendat Chronicum (f) Constantinopolitanum, ubi de *Pescesio*, δοὺς πεσκέσιον φλωρία χιλιάδας δύο; imo qui primus hoc tributum obtulit (g) Simeon Hie- D romonachus Trapezuntius, ut Patriarchatu potiretur, florenos tantum quingentos persolvit: cum tamen ad tria millia excrevisset, mox ad duo millia redactum fuisse, docet (h) Malaxus in historia Patriarcharum. Charatzii meminit similiter idem (i) Chronicum Constantinopolitanum τελειωθέντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ μὴ δυνηθέντος δοῦναι τὸ χαράτζιον, οὐδενὸς ὄντος τοῦ βοηθοῦντος αὐτῷ, οὔτε τῶν κληδικῶν,

(a) Vide can. quia, & cap. Agatho, dist. 62. Anastasium in Vigilio, Joannem Diaconum in vita Greg. in psal. 4. pœnit. & Anastas. in Agathone.

(b) Greg. Tur. de vitis Patr. c. 6.

(c) Ibidem.

(d) Cantacuzenus lib. 4. histor. cap. 37. Codinus cap. 20. de offic. & alii, omn. Græci historici passim.

(e) Zygomalas in Turcogræcia.

(f) Chron. Constantinopolit.

(g) Vide eund. Zygom. sup.

(h) Malaxus in historia Patriarch.

(i) Chronicum Constantinop. cit.

ρικῶν, οὔτε τοῦ λαοῦ, ἐνέβαλε αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, *cum venisset autem tempus, & non posset dare tributum quod Charatzion dicitur, nullo ipsi opem ferente, neque Clericorum, neque Laicorum, conjecit eum in carcerem*: meminere quoque Charatzii ([a]) Hieremias Patriarcha, & ([b]) Eleutherius Zebelenus. Discimus autem ex ([c]) Phranzis Chronico Machometem capta urbe dedisse literas, quibus a Patriarcha quidquam exigi prohibebat: immunesque quibuslibet tributis tum ipsum, tum Episcopos ipsi subditos præstabat: discimus & ejusdem, ex ([d]) Turcogrecia, erga Gennadium Patriarcham liberalitatem, sed non diu mansuram.

(a) Hierem. Patriarch. in quadam epist.
(b) Eleuther. Zebed. de signif. Eclypseos.
(c) Phranses Chron. lib. 3. c. 19.
(d) Turcogræc. lib. 1. p. 15.

II. Cæterum hanc exactionem Simoniacæ pravitatis accusare videtur Gregorius Magnus, dum illum Psalmi quarti pœnitentialis versiculum exponit, *qui laudabant me adversum me jurabant*: Simoniacam enim hæresim insectatur, quam latè suo tempore propagata esset aperit, ([e]) *Concitavit enim*, inquit, *adversus Ecclesiam Dei non solum innumerabilem multitudinem, verum etiam regiam (si fas est dicere) potestatem: nulla enim ratio sinit, ut inter Reges habeatur, qui destruit potius, quam regit Imperium, & quoscumque habere potest perversitatis suæ socios, eos a consortio Christi efficit alienos, qui turpissimi lucri cupiditate allectus sponsam Christi captivam cupit adducere, & Passionis Dominicæ Sacramentum ausu temerario contendit evacuare. Ecclesiam quippe, quam sui sanguinis pretio redemptam Salvator noster voluit esse liberam, hanc ipse potestatis regiæ jura transcendens facere conatur ancillam: quanto melius foret, si* A *dominam suam esse agnosceret, eique religiosorum principum exemplo devotionis obsequium exhiberet, nec contra Deum fastum extenderet dominationis, a quo suæ dominium accepit potestatis: ipse est enim, qui ait,* ([f]) *per me Reges regnant: sed immensæ cæcatus cupiditatis caligine, & divino, ut patet, ingratus beneficio, & contra Deum fastuosus, terminos, quos posuerunt Patres nostri, contempto divino timore,* B *transgreditur, & contra Catholicam veritatem suæ furore tyrannidis effertur; in tantum autem suæ temeritatem extendit vesaniæ, ut caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiam sibi vendicet, & in domina gentium terrenæ jus potestatis usurpet, &c.* Plura ibidem Gregorius, a quibus referendis abstineo, nec plura ex meo profero, sed solum sanctissimi Pontificis senten- C tiæ subscribo, Simoniacam haud dubie eam profitens pecuniæ exactionem, si modo eam prædicti Imperatores pro spiritualis dignitatis confirmatione, & licentia recipiendæ spiritalis ordinationis facienda extorquerent.

(e) Gregor. in psalm. 4. pœnit.
(f) Proverb. 7.

III. Neque tamen, quia Simoniaci fuerunt, qui hanc pecuniam ab electis Pontificibus exigebant, illico Simoniacus D. Gregorius judicandus est, ([g]) ipsam in- D vitissimè persolvit, tantumque ab ambitione abfuit, ut nullum non moverit lapidem, ne Romanus Pontifex crearetur: non reliqui Simoniæ rei Summi Pontifices, qui eandem persolvere coacti sunt. Ii enim injustam Ecclesiæ exactionem redimebant, non emebant dignitatem, moras consecrationis Ecclesiæ nocivas data pecunia, qua Imperatoriam conciliarent sibi gratiam, repellebant, non pretio Pontificatum mer-

(g) Joann. Diac. in vita S. Gregor. lib. 1.

mercabantur. Sed nec Canonici juris [a] Glossa putat Imperatores Simoniacos fuisse, qui hanc auri summam exigebant, excusante nimirum consuetudine, quam attendendā esse inrecipiendis muneribus circa spiritalia docet Joannes [b] Andræas; quæ forté opinio penitus reprobari non debet, ubi præsertim non quasi auctione facta plura pollicentibus spiritalia conferuntur, sed ubi singulis certa, & definita auri summa non pro pretio dignitatis, sed alio quæsito colore exhibetur; ut cum Imperatoribus ob protectionem, & tuitionem bonorum Ecclesiæ, ex consuetudine persolvenda præscribitur: quis enim nesciat principibus quam multi prætextus suppetant, quos isti pecuniarum exactioni supponant, præter spiritalis tituli largitionem, con- A firmationem, vel ad spiritalia recipienda licentiam? Et ne in iis quærendis diu multumque laboremus, sufficient ipsis eæ rationes, quod bonorum Ecclesiæ defensores & magna ex parte fundatores existant; quibus ex causis aliquod sibi ex iis subsidium debitum esse causari possunt. Unde non tam D. Gregorius Simoniacam fuisse prædictam exactionem urget loco à nobis citato, quam injustam, contra B dignitatem Ecclesiæ Romanæ, religionemque ac pietatem Principum. Quod si indubitatum fuisset eam Simoniacam extitisse, eam numquam passus fuisset tantus Ecclesiæ Doctor, tantoque zelo inflammatus Pontifex: cum tamen Simoniæ speciem haberet, ideo pariter Simoniæ nota eidem à sancto Gregorio inusta est.

(a) Gloss. in can. Agatho dist. 63.

(b) Joannes Andræas in cap. tuæ, de Simonia.

ARTICULUS IV.

De consuetudinibus immemorabilibus, an contra Simoniam præscribant.

I. Neque verò longiùs hic progrediendum est, antequam quæstionem illam agitemus, num diuturna consuetudo Simoniæ labem impediat, eamque abstergat. Pro uraque parte gravia sunt arguménta, quæ nobis ponderanda, & dissolvenda erunt, antequam ad alias quæstiones, quæ ex ejus solutione præsertim pendent, veniamus.

II. Primum ergo ex prædictis didicimus conviviorum, quæ nomine insinuationis conclericis apparari solebant, consuetudinem à Gregorio [c] nono fuisse damnatam, definitumque eam frustra in hoc negotio prætendi oportere. Secundò, consuetudinis quoque nullam rationem habendam, nec sub ejus C obtentu reatum suum quenquam tueri posse in simili materia declaravit Alexander tertius [d] in Concilio Turonensi, *quia*, inquit, *diuturnitas temporis non diminuit peccata, sed auget:* [e] *& tanto graviora sunt crimina* (ut habet idem Pontifex in Concilio Lateranensi generali) *quanto diutius infœlicem animam tenuerunt alligatam*: Similiter D. Gregorius [f] D Januario Episcopo Sardiniæ, pravā consuetudinem vocat pro sepulturis aliquid exigendi, eamque sua lege refigit. Concilium quoque [g] Londinense sub Gregorio 9. nihil pro Sacramentis exhibendis, prætextu cujuslibet consuetudinis, exigi posse definit. Quibus consentiunt [h] Mo-

(c) Gregor. 9. cap. Jacobus, de Simonia.

(d) Alexand. 3. ap. non satis eod. tit.

(e) Et c. cum in Ecclesiæ, eod. tit.

(f) Greg. lib. 7. reg. indict. 2. ep. 55. Refertur 1. qu. 2. c. questa est.

(g) Mogunt. c. 92.

(h) Conc. Londin. apud Math. Paris ad ann. 1237

Moguntinum anno 1549. habitum, A & ([a]) Mediolanense primum à sancto Carolo Boromæo. Astipulatur quoque ([b]) Joannes 22. qui consuetudinem annalia recipiendi, eaque applicandi Fabricis Ecclesiarum reprobat: Innocentius quoque 2. in Synodo Romana, ([c]) *nec sub obtentu alicujus consuetudinis* aliquid dari in ordinatione permittit, cui astipulari videtur ([d]) Paschalis 2. res Ecclesiasticas quascumque vendi prohibens. Concilium B ([e]) quoque Lateranense sub Innocentio tertio consuetudinem quidvis dandi ab Episcopis: vel Abbatibus consecratis rejicit; quibus plura inferius similia proferemus. Unde in hos Canones juris Doctores quæstionem istam agitant, num absque Simoniæ labe obtentu inveteratæ consuetudinis aliquid pro ordinatione exigi possit. Pro negante quoque hac parte præter allata testimonia proferri possunt, ([f]) C Cypriani, ([g]) Augustini, ([h]) Gregorii Magni, ([i]) Constantini Imperatoris, ([k]) Isidori Hispalensis ([l]) Nicolai primi, ([m]) Innocentii tertii, ([n]) Gregorii 9. Summorum Pontificum, aliorumque testimonia, quibus mala consuetudo, non minus quam corruptela vitanda dicitur; quibus consuetudo rationi, veritati, juri naturæ, vel divino contraria reprobatur; nec ea solum, verum etiam ([o]) quæ D Sedis Apostolicæ auctoritati obsistit, vel Canonicis obviat institutis æquùque esse definitur, ut ([p]) *pravum usum lex & ratio vincat*, nec consuetudo ([q]) *usque adeo sui valitura momento sit, ut aut rationem vincat aut legem*. At quis nesciat venalitatem Ordinum rationi, veritati, divino, humanoque juri esse contrariam? Quod cum in omni pecuniæ datione pro ordinatione appareat, tum maximè, cum aliqua pecuniæ quantitas, seu ut loquuntur taxa definita est, quam persolvere oporteat: quippe cum, teste Ulpiano ([r]) *æstimatio*, proindeque & taxatio quævis, *quædam sit venditio*, nec sine pactione intercedere videatur; cui consentit ([s]) Julianus antecessor, dum eum qui litis æstimationem suffert, emptoris loco habendum esse respondet. Quamobrem in illam sententiam, quæ omnes ejusmodi pro pecunia capienda consuetudines reprobat, descendit Joannes ([t]) Andræas, cujus verba præstat audire, quam eorum sensum strictim referre, *fingunt*, inquit, *aliqui, quod in consecratione aliquid licitè petitur, non pro consecratione, sed pro consuetudine: Sed hoc non est verum, nec excusat consuetudo in hujusmodi spiritalibus vendendis, imo magis accusat*. Cui consentire videtur ([u]) Bernardus Parmensis, qui nihil ex consuetudine quavis exigi posse, aut ex pacto solvi non semel arbitratur.

III. Pars tamen affirmans suis quoque rationibus innititur, confirmaturque, tum ex iis, quæ superius docuimus, & quibus similia inferius multo plura adducemus, exemplis, quæ nempe inveterata consuetudine obtinuisse aliquando videntur, ut à Simoniæ reatu excusare quemlibet possent: tum ex variis ([x]) legibus, Canonibusque, quibus vis illa consuetudini tribuitur, ut etiam contra legem & proprietatem rerum præscribere possit, quorum aliqua ne fusior sim, in margine adnotata legere poteris: nos enim illa breviter percurrimus, ([y]) ut quæ scopum proprius attingant, & ad propositum probandum idonea magis sint, proponamus. Stephanus ([z]) Papa Imperante Carolo

(a) Mediolan. 1. constit. par. 2. c. 1.

(b) Joann. 22. extr. suscepti regiminis, de elect. & electi potestate.

(c) Innocent. 2. in Synodo Rom. cap. 2.

(d) Paschalis 2. c. si quis objecerit, 1. q. 3.

(e) Conc. Later. sub Innoc. 3. c. 3.

(f) Cipriani.
(g) Augustini.
(h) Gregorii testimon. vide apud Gratian. 8. dist. c. quæ contra, c. a veritate, c. si consuetudinem.
(i) Constant. l. 8. C. quæ sit longa consuetudo.
(k) Isidorus Synony. l. 2. Refertur c. usus dist. 11.
(l) Nicolaus 1. ad Michaelem Imperat. Refertur, can. consequens, eadem dist. & ad Hincm. Rhem. refertur, c. mala consuetudo dist. 8.
(m) Innocen. 3. Episcop. Pictav. cap. ad nostram, de consuetudine.
(n) Greg. 9. c. cum tanto, eod. tit.
(o) Vide canon. scit sancta dist. 12. can. consequens est dist. 8. & c. fin. de consuetudine.
(p) Can. usus supra dist. 11.
(q) Can. consuetudin. ead. dist.

(r) Ulpian. l. plerumque, 9. inde quæri, ff. de jure dotium.

(s) Julianus l. si propter, ff. de ratione rer. amotarum.

(t) Joann. And. in cap. sicut de Simonia. Vide eundem in Can. si quis præbendas 1. quæst. 3 ubi allegat. Greg. 9. c. supra citat.

(u) Bernardus in cap. no satis, & cap. non satis & cap. Jacobus de Simonia.

(x) c. quemadmodum dist. 11. c. contra jus scriptum, & c. placuit, dist. 32. cap. cum venisseut de eo qui mittitur in possess.

(y) c. super eo, de cognat. spirit. cap. ad hæc consuetudo de restib. cap. ea noscitur, de his quæ fiunt a prælat. instit. lib. 1. tit. 2. & alibi passim.

(z) Stephanus, c. quia sancta dist. 63.

rolo Magno, sic in electionibus pacta, pollicationes, juramenta de aliquo præstando irritavit, ut tamen consuetudines antiquas ab iis excipiat. ([a]) Innocentius 3. in Concilio generali Lateranensi in conferendis Sacramentis *pravas exactiones fieri prohibet, & pias consuetudines præcipit observari*. Galo ([b]) Cardinalis, qui tempore Paschalis 2. ab Episcopatu Bellovacensi ad Parisiensem translatus est, statuisse dicitur, ne Sacerdotes, vel Clerici occasione alicujus consuetudinis pro Sacramentis quippiam extorqueant, ut moneantur tamen laici, nè quod pro reverentia Sacramentorum devotio fidelium introducit, velint aliquatenus revocare. Odo ([c]) Henrici 2. Anglorum Regis, & Regis Francorum consanguineus, qui Alexandri tertii tempore Parisiensem rexit Ecclesiam, ([d]) consuetudines laudabiles pro sepulturis exigi permittit. Idem statuta ([e]) Synodalis Ecclesiæ Rhemensis, & Trecensis pervetusta, nec non ([f]) Synodus Lingonensis anno 1404. habita, aliæque Gallicanæ Synodi confirmant. Concilium ([g]) quoque Salisburgense, tempore Martini quinti, & Frisingense ([h]) sub Eugenio quarto, aliaque complura, *pias & laudabiles consuetudines* in Sacramentorum receptione persolvi solitas; exigi posse concedunt Quibus omnibus ostenditur, nihil obesse, quin piæ quædam consuetudines sicut in cæterorum Sacramentorum administratione, ita & in Sacramenti ordinis collatione introduci potuerint, quæ ordinatum ad aliquid dandum obligent, & à Simonia, tam dantes, quam accipientes excusent.

IV. Hæ duæ verò sententiæ, quamvis contrariæ sibi videantur, A possunt tamen inter se conciliari & ad aliquam moderationem componi. Primo ([i]) enim certum est, quod recipere pecuniam pro spiritali Sacramentorum gratia, aut potestate spiritali, quæ in Sacramento ordinis confertur, Simonia sit, quæ nulla consuetudine præscribi, aut excusari possit: Quia consuetudo juri naturali, aut divino præjudicare non potest, quibus juribus, ut ex rationibus superius allatis patet, B in ejusmodi donorum venditione Simonia contrahitur. Secundo etiam certum est eis, qui in sacrario operantur, de sacrario secundum ([k]) Apostolum edere licere: nec magnum esse, aut grave, si qui spiritalia seminant, carnalia metant: proindeque Sacerdotes spiritali subditorum bono vacantes, licitè posse recipere sustentationem suam à populis, neque id obesse quominus etiam accipiant à Domino mercedem dispensationis: C Sed ut hæc omittamus quæ à nostro instituto longius videntur deflectere, notat ([l]) Glossa in illum Apostoli versiculum ex epistola prima ad Thimotheum, *qui bene præsunt Presbyteri duplici honore digni sunt*, in quibusdam sua ætate Ecclesiis receptas fuisse à diuturno tempore consuetudines, pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordina- D tionibus Clericorum, itemque pro Chrismate, & oleo aliquid exigendi, quas non officere inquit juri naturali, aut divino quibus Simonia prohibetur, eo quod non exigerentur, quasi pro pretio rei spiritalis, nec cum intentione vendendi, vel emendi: nec auctione quadam constituta, ut qui plura darent, cæteris præferrentur: sed exigerentur veluti quædam stipendia per consuetudinem approbata; in

(a) Innoc. 3. cap. ad Apostolicam, de Simonia.

(b) Statuta Galon. n. 2.

(c) De odo vide Blesens. ep. 127. 128.

(d) Odo communium præcept. Synod. cap. 2.

(e) Stat. Synod. Eccl. Trecensis, & Rhem.

(f) Synodus Lingonensis, & aliæ apud Bochel, de Matrim. cap. 152. de sepult. c. 38. 39. 40. de extrema unctione c. 42. & 43. De Sacramento cap. 24. de Simon. & aliis pluribus in locis.

(g) Conc. Salisburg. t. 3. Conc. part. 2.

(h) Conc. Frisigense, ibidem.

(i) Lege Divum Thom. 2. 2. qu. 100. art. præsert. 2. & Gersonem t. 2. de regulis moralibus cap. de avaritia, & tractat. proposit. 5. & 6.

(k) 1. Corinth. 9.

(l) Glossa in cap. 5. prioris ad Tim.

possunt tamen inter se conciliari, in iis tamen omnibus sollicitè cavendum esse monet, ut vitetur species Simoniæ, vel cupiditatis, juxta illud Pauli, (a) *ab omni specie mali abstinete vos*.

(a) 1. ad Thess. cap. ult.

V. Atque hæc potissima ratio, ob quam cum reliquorum Sacramentorum collatione consuetudines, ut vocamus, laudabiles Ecclesia observari velit, & stipendia quædam ministrorum vitæ necessaria exigi permittat: in Sacramenti Ordinis administratione consuetudines quascumque sæpius reprobasse videatur: quia nempe animadvertebat faciliùs in hoc Sacramento suspicionem venalitatis contingere posse, quam in aliis; tum quod propter dignitatem, ad quam suscipientem evehit, acrior ejus obtinendi cupiditas incessere possit, quam aliorum: tum quod reliqua Sacramenta, propter gratiam quam continent, præsertim expetantur: gratia autem ista cum pretio non habetur, proindeque perperam eorum emptio desiderari possit: istius verò Sacramenti dignitas, & potestas non solum quæ interius in anima residet ad consecrationem corporis Christi, sed quæ exteriùs in eo qui ab Ecclesia toleratur, post acceptam pretio ordinationem relucet: redituum quoque & proventuum Ecclesiasticorum ubertas iis adnexa hominum carnalium animos facilius allicere possint, ut Sacramentum istud pretio mercentur: cujus rei exemplo esse potest (b) Simon Magus, qui cum ab Apostolis gratiam vidisset conferri, non gratiam, sed gratiæ conferendæ potestatem pretio sibi comparare cogitavit: facit itaque hominum cupiditas erga sacros ordines, quæ facile inflammatur, ut in iis venalitatis suspicio, & Simoniæ atque avaritiæ species magis cavenda putetur.

(b) Actorum 8.

VI. Aliæ pariter hujus discriminis rationes proferri possunt: hanc enim Concilium (c) Toletanum sub Sixto 4. habitum, rationem assignat, *quod præcipuè ordo sit Sacramentum spirituale*, ut pote cum non solum gratiam gratum facientem quæ in omnibus Sacramentis infunditur, sed plures gratias gratis datas conferat, potestatemque spiritalem, quibus maximè repugnat quocumque pretio comparari: deinde quod præ cæteris Sacramentis ad statum spiritalis perfectionis ordo suscipientem promoveat: ordo sit perfectorum Sacramentum; & non nisi perfectis concedatur: nec solum perfectionem tribuat, verum etiam perficiendi potestatem: ne ergo spiritalis vitæ perfectio emi videatur, quolibet emolumentum ordinationis prætextu exigi prohibetur. Huic rationi alias etiam adjunge; has scilicet, tum quod pauci Sacramenti ordinis ministri existant; quibus non aliunde, quam ex erogationibus, quæ ipsis ex ordinationibus contingant, commodius subveniri possit; prædictæ autem consuetudines ideo tantum ab Ecclesia tolerantur, ne subsidium Clericis sacra operantibus, & Sacramentorum administrationi, vel spiritalibus officiis vacantibus debitum subtrahatur: tum quod cavendum fuerit maximè, nè cum diligens ad suscipiendos ordines, præ cæteris Sacramentis, faciendum sit examen, nec omnibus pateat, sed paucis, iisque eminentioribus & selectis, judicium istud, & diligentem inquisitionem pecuniæ vis perverteret, eave largitione aditus ad sacram præfecturam indignis pateret, dignis vero, quibus curta suppellex foret, clauderetur: tum quod, cum cupiditati & ambitioni simul obviam in

(c) Tolet. Concilium sub Sixto 4. infra citand.

hoc Sacramento eundum ſit, faciliùs fuerit ſumptus omnes prohibere, quam moderatos conſtituere: nam & facilè pecuniæ cupiditas exiguos ſumptus quæſitis falſis rationibus augendos dictaſſet, & ambitio honorum ac dignitatum erogari conſenſiſſet; & quantumvis modica largitione, immenſa etiam excuſari potuiſſet; unde & criminis inquiſitio difficilior, & proclivior ad Simoniam fuiſſet: ob quas proinde rationes nullam, ne modicam

A quidem, Eccleſia largitionem fieri voluit, ne immodicæ ſenſim fierent, vel factæ tegerentur: quod etiam eo conſilio decretum, nè anſam inde ſubditi arriperent ſuſpicandi, non probitate, ſed pecunia ad Eccleſiaſticos gradus perveniri: nihiloque ſe inferiores iis putarent, quos non propter eminentiam vitæ electos, ſed propter pecuniam admiſſos ſuſpicarentur: facile enim de B primoribus populus malum ſuſpicatur, & ubi ſuſpicatur, contemnit.

ARTICULUS V.

An poſt ordinationem, vel oblata ſponte munera dare, vel accipere ſit Simoniacum.

I. MAximè itaque in ordinatione vitari debet cupiditatis & avaritiæ ſuſpicio, cujus fugiendæ cauſa munus, quod alioqui licitum eſſet dare, vel accipere, prohibetur, nè in eam ſuſpicionem, vel dans, vel accipiens incidat. Atque inde fit, ut munera præſertim ante ordinationem dari Eccleſia prohibeat, de muneribus verò poſt ordinationem dandis minus ſit ſollicita: cujus rei ratio eſt, quia quæ poſt ordinationem dantur, nullò præſuppoſito pacto, nulla turpi conventione præmiſſa, judicium eligentis, ſeu ordinantis nullatenus corrumpere potuerunt, ſed integrum relinquunt, & liberum, ideoque gratitudinis & honorarii videntur eſſe teſtimonia, non pretii pro ordinatione dati argumenta; quæ verò ordinationem præcedunt, judicium eligentis pervertere, & mercedis pro ordinatione oblatæ rationem ſubire poſſunt.

II. Atque inde fit, ut variis Eccleſiaſticis legibus munera olim iſta C poſt ordinationem permiſſa ſint, ſi gratis oblata, non incuſſo minimè largientibus pudore, aut metu, non injecta largientibus ſpe majoris dignitatis, aut gradus extorta fuerint; præſertim ſi parvi ſint momenti, non oneroſa danti, non accipienti valdè utilia, non tanta, quæ aut dantem de mercede cogitaſſe perſuadeant, aut accipientem credantur ad malum allicere, vel ab officii ſui recto tramite divertere po- D tuiſſe. Hinc Hieronymus (a) Samuelem, quamvis eum ob acceptum Propheticum oraculum Saül quarta parte ſicli donaverit, à Simoniæ labe excuſat, quod cum modici valoris eſſet iſta pecunia, in grati animi ſignificationem dari, & in memoriam gratitudinis accipi ſolum videretur. Hinc Concilium (b) Toletanum 11. præmia, niſi voluntariè oblata, recipere vetat;

(a) Hieron. in cap. 3. Micheæ habetur c. Judic. 1. q. 1.

(b) Tolet. 11. c. 8. refertur c. quidquid 1. quæſt. 1.

tat; hinc Gregorius septimus in Synodo Romana clarius hanc licentiam confirmat dum ait, ([a]) *Is autem qui ordinatus fuerit, si non ex placito: neque exactus, neque petitus, post acceptas chartas, & pallium, aliquid cuilibet ex Clero, & gratiæ tantummodo causa dare voluerit, accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ non ex ambientis petitione processit.* Nec minus aperta hujus quæstionis decisio & integra elucidatio continetur in responso Alexandri tertii Archiepiscopo Strigoniensi: cum enim sciscitatus fuisset prædictus Archiepiscopus, num Simoniæ criminis reus ipse foret, à cujus fratre Legatus Apostolicus á quo pallium ipse acceperat, equo donatus fuerat, respondit in hæc verba Summus Pontifex, ([b]) *in hoc itaque quod P. Presbyter Cardinalis Apostolicæ Sedis Legatus pro electione tua, & ut pallium tibi traderet, ad partes illas accessit, & frater ejus præsciens necessitatem, & equum unum, te ignorante transmisit, quoniam per mare veniens, nullas aut paucas secum æquitaturas adduxit, te nullo modo timere oportet: cum in accipiendis, vel dandis muneribus tria sint maximè attendenda, personæ scilicet dantis & accipientis qualitas, quantitas muneris, & donationis tempus. Qualitas personarum, ut à quo, & cui videlicet, an à paupere diviti, vel è converso, sive à divite locupleti datum fuerit; æstimatio muneris, & donationis tempus, si magni, vel minoris pretii res data existat, & an instante necessitate, seu alio tempore conferatur. Si ergo prædictorum Cardinalis & fratris tui personam, & qualitatem pensamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo Cardinali equum unum transmitti, quem etiam joculatori non petenti vir tantus, & tam abundans forte donarit, verum si temporis necessitatem perpendamus, non alia intentione hoc constat factum fuisse, quam ut Cardinali subveniretur in articulo prænotato*: & infra, *quod autem scriptum est, beatus qui excutit manus suas ab omni munere, de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere solent: quoniam si ipsa etiam persona electi offerat ordinatori, vel consecratori suo electuarium, aut de vino, sive de aliis ejusmodi, quæ modici pretii fuerint, & voluntatem recipientis inclinare, vel movere non debeant; non tamen Ecclesia Romana interpretari consuevit accipientem in hoc delinquere, vel donantem.*

III. Duo hic addo ad prædictorum confirmationem, primum faciliùs Simoniam præsumi, si munus quodcumque ante ordinationem persolvatur, quam si post ordinationem, quia ut ait Innocentius tertius ([c]) epistola decretali ad Archiepiscopum Cantuariensem, *expressius exprimit venditionis speciem, qui prius recipit pretium, quam rem conferat pretiosam*. Unde secundum ([d]) leges civiles emptor tenetur priùs offerre pretium, quam venditori ei rem tradat, nisi neuter alteri fidem habeat, quo casu pretium, & res apud sequestrum deponuntur: quam doctrinam confirmat Cyrillus ([e]) Alexandrinus, qui nempe asserit Sacerdotes nihil accipere debere, nisi post Sacramenti collationem, quod Mosaïcæ legis ([f]) præcepto significari docet, utpotè quo Sacerdotes nonnisi ex reliquiis sacrificii epulari jubebantur. Ideoque ([g]) filii

([a]) Gregor. 7. lib. 4. regist. ep. 44. fine cap. 88. in Synodo Romæ habita, refertur 1. quæst. 2. c. sicut Episcopum.

([b]) Alexand. 3. cap. etsi quæstiones, de Simonia.

([c]) Innocent. 3. cap. in tantum, de Simonia.

([d]) l. Julianus, §. offerre ff. de act. empt. & vend.

([e]) Cyrill. lib. 12. de adorat. in Spiritu.

([f]) Levit. 7.

([g]) 1. Reg. 2.

Heli graviter peccaſſe dicuntur, quod carnes caperent antequam Domino offerrentur. Alterum eſt multa ſponte oblata recipi poſſe, quæ tamen licitè exigi nequaquam poſſunt: ſic enim pro Eccleſiis dedicandis nihil quidem exigi voluit Concilium Bracharenſe ([a]) ſecundum, quamvis oblata munera recipi poſſe permiſerit: ſic Eulogias, quæ ad Epiſcopos in Synodo deferri ſolebant, extorqueri vetat, oblatas tamen non reſpui conſulit Leo ([b]) quartus Pontifex maximus epiſtola ad Epiſcopos Britanniæ: ſic ([c]) Gregorius Magnus ad Januarium ſcribens (ut plura omittam, quæ hac de re proferri poſſent) pro ſepultura quod ſponte oblatum ſit, id recipi permittit, exigi verò quippiam prohibet.

(a) Brach. 2. c. refertur 1. quæſt. 2. cap. placuit.

(b) Leo 4. epiſt. ad Epiſcop. Britan. cap. 4. refertur diſt. 19. c. ut eulogias.

(c) Greg. lib. 7. regiſt. indict. 2. ep. 96.

IV. Nec mirum: nam cum in emptionibus & venditionibus pretium exigi poſſit, gratuita verò numquam exigantur: id utique magis habet rationem pretii quod exigitur, gratuiti verò quod ultro offertur. Iſtam tamen diſtinctionem muneris ante, vel poſt ordinationem oblati vix admittere videtur Baſilius in epiſtola Canonica ad Epiſcopos ſibi ſubditos, ubi eos monet, ne pecuniis ordinationes faciant; ſic enim loquitur ([d]) ὃ δὲ ἐστὶ τὸ τέχνασμα λέγω, νομίζουσι μὴ ἁμαρτάνειν μετὰ τῷ μὴ ἅμα προσλαμβάνειν μετὰ τὸν χειροτονίαν λαμβάνειν, λαμβεῖν δὲ ἐστὶν ὅτε δήποτε λαβεῖν: *Quod eſt, eorum artificium dicam, exiſtimant enim ſe non peccare, quod neque ſimul accipiant, ſed poſt ordinationem capiant. Capere autem quandocumque, eſt capere.* Eadem iiſdem ferè verbis habentur in epiſtola Thraſii ([e]) Conſtantinopolitani ad Adrianum Summum Pontificem: quorum quidem ſententiæ de muneribus alicujus momenti viden-

(d) Baſil. epiſt. can. ad Epiſcopos ſibi ſubditos apud Balſam. & tom. 2. ejus operum.

(e) Tharaſ. ep. ad Adrian. Pap.

A tur mihi intelligendæ: certum enim eſt in praxi valde differre, ut probavimus, aliquid modici valoris accipere poſt ordinationem: & aliquid ante ordinationem, quod ſit alicujus momenti, accipere: in hoc ſiquidem Simoniæ ſuſpicionem jure fundari, ſemperque mali ſpeciem deliteſcere, in illo ſecus apparet: magni tamen valoris munera, etſi poſt ordinationem ſponte oblata ſint, non tamen ſponte oblata præſumi,
B ſed ſuſpicionem inducere, quaſi antea promiſſa fuerint, experientia docet: unde in iis ſive ante, ſive poſt ordinationem dentur, licet quoad rem ſit differentia, tamen quoad ſuſpicionem vix aliquam reperiri veriſimile eſt. Nihilominus ([f]) Paſchalis, & ([g]) Innocentius II. Summi Pontifices, ſive ante, ſive poſt ordinationem nihil dari, etiam alicujus conſuetudinis prætextu, voluerunt: Concilium quoque Tole-
C tanum ([h]) ſub Sixto IV. habitum anno 1473. nequidem poſt ordinationem quicquam recipi permittit: *ordinationum*, inquit, *collatio gratioſè à ſanctis Epiſcopis eſt concedenda, cum præcipuè Ordo ſit Sacramentum ſpirituale: præcipimus igitur univerſis Epiſcopis noſtræ provinciæ, ut conferendis ordinibus quibuſcumque, nihil penitus ante, vel poſt, ſeu cum iidem ordines celebrant, exigant, ſeu re-*
D *cipiant.*

(f) Paſchalis c. ſi quis objecerit 1. quæſt. 3.

(g) Innoc. 2. in Synod. Rom. c. 2.

(h) Conc. Tol. ſub Sixto 4.

V. Conſulto quoque Tridentinum Concilium, conſentaneè decreto Synodi Romanæ ſub ([i]) Innocentio ſecundo, ad omnem penitus exſcindendam Simoniæ ſpeciem & occaſionem ſtatuit, ne quid etiam ſponte oblatum Epiſcopi, aut eorum miniſtri quovis prætextu recipiant, ([k]) *Quoniam*, inquit, *ab Eccleſiaſtico ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet: nihil pro collatione*

(i) Innocent. 2. in Synodo Rom. cap. 2. cit.

(k) Conc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. cap. 1.

tione quorumcumque ordinum etiam Clericatus Tonsuræ, nec pro literis dimissoriis aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa etiam sponte oblatum Episcopi, & alii ordinum collatores, aut eorum ministri quovis prætextu accipiant. Eandem constitutionem amplexa sunt, Concilium Mediolanense Provinciale primum a sancto Carolo Boromæo habitum, Concilium Burdigalense anno 1582. & Tholosanum anno 1590. & alia variis temporibus, sive in Gallia, sive in aliis terrarum partibus, quæ eodem zelo repullulascentes ea occasione Simoniæ surculos decretorum suorum falce radicitus exscindere constituerunt. ([a]) *Quod* inquit 1. Mediolanense, *à Tridentina Synodo statutum est, ne in conferendis Ordinibus Episcopi, & eorum ministri quicquam etiam sponte quavis de causa datum accipiant, id ipsi inviolatè servent, & à suis cubiculariis, cæterisque familiaribus servandum curent*. Similiter Burdigalense ([b]) *Episcopi diligentissimè caveant, ne pro collatione ordinum, vel aliquid ultro oblatum accipiant, vel à suis accipi permittant*. Denique idem decretum Synodi Tholosanæ in pari materia, ([c]) *quibus jus conferendi, eligendi, præsentandi, nominandi, aut quavis alia ratione providendi fuerit, ii omnes, vel eorum quicumque tandem fuerint ministri, familiaresve nihil prorsus in beneficii, gradusve conferendi gratiam, nec sponte quidem oblatum accipiant*. Quæ quidem decreta saluberrima prudenti cuique haud dubiè videbuntur, tum ut Simoniæ via obstruatur, tum ut suspicio omnis hujusce criminis occludatur: Etenim relicto semel illo aditu facilè Simoniæ vitium gliscet, vel sublato etiam crimine per istas rimas facilè Simoniæ species apparebit: si enim vel modica semel munera dare, & accipere licet, periculum est ne certatim dum majora quisque æmulatione quædam munera offerre satagit, modica ista munera in immensum crescant; quia nec ambitionis dantium, nec accipientium avaritiæ ullus est modus: periculum ne consuetudo dandi pro lege sit: & saltem pudore suffundantur, qui non dederint; vel viles habeantur, & minus generosi, qui minus dederint: Sicque sollicitantibus avaritia, illinc ambitione, metu, verecundia, dandorum accipiendorum pro ordinatione majorum etiam munerum necessitas quædam imponatur, quæ Simoniæ notam inurat: vel si hoc minus contingat, contingere saltem credatur, sicque Simoniæ suspicione populorum animi graviter offendantur.

([a]) Mediolan. 1. Provinc. sub S. Carolo, tit. de his quæ ad ordinis administ. pertinent.

([b]) Burdigalense 1. tit. de Sacram. Ordinis.

([c]) Tholosan. ap. Bochel. lib. 7. decret. Eccles. Gall. tit. 21. cap. 51.

ARTI-

ARTICULUS VI.

Reprobantur conſuetudines aliquid dandi Ordinatori, ſeu conſecratori, cathedratici, introniaſtici, paſtus, paſtelli, ſigilli, vel quocumqne alio titulo.

§. I.

De conſuetudinibus, cathedraticis, inthroniſticis, inſinuativis.

I. QUÆ autem ſuperiùs diximus, infra dicendis lucem adferunt, apparentque non fruſtra præmiſſa, ſed neceſſario præſupponenda fuiſſe. Ex iis ſiquidem jam omnes ſatis intelligunt Eccleſiam, nihil pro ordinatione cuiquam quovis titulo, ante vel poſt ordinationem, gratis oblatum, vel exactum dari voluiſſe, & quaſcumque contrarias conſuetudines, quæ ad tempus fortaſſe toleratæ, ſive etiam permiſſæ, nec iniquæ judicatæ fuerant; peremptoriis Eccleſiæ judiciis tandem condemnatas extitiſſe: verùm ſpeciatim ſingulæ iſtæ conſuetudines examinandæ ſunt, eæque, quas vel cupiditas, vel ambitio ad faciendum fucum excogitarunt, propius inſpiciendæ ſunt, ut quantum in iis periculum lateat intueamur; quod probabiliter in cauſa fuiſſe creditur, ob quam Eccleſia, ſuis ipſa ſententiis reprobaret: primumque de iis, quæ Epiſcopo conſecratori, ſeu ordinatori, tum de iis quæ ipſius officialibus, miniſtris, aut quibuſlibet aliis Clericis prætextu alicujus conſuetudinis perſoluta fuerint, differemus.

II. Generatim obſervandum eſt Eccleſiam variis decretis quicquam ordinatori ſeu conſecratori, ab ordinato, vel conſecrato dari ſæpiſ-

A ſimè prohibuiſſe. Primum enim Summi Pontifices diſtrictè id vetant; Gregorius ([a]) epiſtola ad Joannem Epiſcopum Corinthiorum, *facto Concilio ante corpus B. Petri Apoſtolorum principis, tum de hoc* (puta pallio) *tum de ordinationibus aliquid accipere ſed diſtricta interdictione vetuimus*. Idem quoque ([b]) apud Gratianum *fraudulentum* munuſculum appellat, quidquid in ordinàtione quocumque

B prætextu dari fingitur. Aſtipulatur ([c]) Innocentius 2. ([d]) Paſchalis 2. ([e]) Alexander tertius, & alii plures inferius citandi, quibus & ([f]) Baſilius, & ([g]) Tharaſius apertè conſentiunt. Severè quoque id ipſum, præter ([h]) Canones Apoſtolicos, varia Concilia prohibent, ex quibus aliqua proferimus, primumque ex Gallicanis Aurelianenſe ſecundum, ([i]) *ne quis Epiſcopus qro quibuslibet cauſis, vel Epi-*

C *ſcoporum ordinationibus, cæterorumque Clericorum aliquid præſumat accipere, quia Sacerdotem nefas eſt cupiditatis venalitate corrumpi*. Turonicum ſecundum ([k]) *nullus Epiſcopòrum de ordinationibus Clericorum præmia præſumat exigere, quia non ſolum ſacrilegum ſed & hæreticum eſt, ſicut in* ([l]) *Dogmatibus Eccleſiaſticis habetur inſertum, ad ordinandum Clericum*

(a) Greg. lib. 4. ep. 55.

(b) Idem apud Gratian. 1. q. 1. cap. ſi quis neque.

(c) Innoc. 2.

(d) Paſch. 2.

(e) Alexand. 3. infra citandi.

(f) Baſil. epiſt. can. ad Epiſcopos ſibi ſubditos.

(g) Tharaſ. ep. ad Joann. Presb. ante 7. Synod.

(h) Apoſt. c. 28.

(i) Aurel. c. 3.

(k) Turon. 2. can. ult.

(l) Dogmat. Eccleſ. cap. 71.

tum per ambitionem ad imaginem Simonis Magi pecuniam offerre Sacerdoti. Cabilonense sub Carolo, (a) *statuimus, ut sicut pro dedicandis Basilicis, & dandis ordinibus, nihil accipiendum est, &c.* Aquisgranense secundum sub Ludovico Pio, (b) *nullus Episcoporum vel ministrorum ipsorum deinceps pro distributione sacrorum Ordinum, &c aliquid exigere præsumat*. Bituricense seu Lemovicense, (c) *Episcopi de sacris Ordinibus munus non accipiant*. Pictaviense, (d) *nullus Episcopus pro sacris Ordinibus, vel pro Ecclesiarum benedictionibus, vel quibuslibet aliis benedictionibus munus accipiat*. Tholosanum sub Victore secundo, (e) *si quis Episcoporum quocumque modo per pecuniam ordinaverit Episcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum, aut quemcumque alium, qui numeratur inter Clericos, ipse gradus sui periculo subjacebit*. Prætermitto varia alia Gallicana Concilia, quæ huc referri possunt. Ad Hispanica venio, ex quibus illa in mentem occurrunt, (f) Bracharense 2. *de ordinatione Clericorum Episcopi munera nulla accipiant: sed sicut scriptum est, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent*. Barcinonense secundum, (g) *cum ad officia Ecclesiastica Clerici provehuntur, nihil pro benedictione, aut Subdiaconi, aut Diaconi, vel Presbyteri collata, quicquam, vel sub oblationis nomine, à quocumque Episcopo, vel ab ejus Clero inquiratur*. Bracharense 3. (h) *quicumque pro conferendo cuiquam Sacerdotii gradu, aut munus quodcumque, aut promissiones muneris, antequam ordinetur acceperit, vel etiam postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso præsumpserit numerari, sive*

(a) Cabilon. c. 16.
(b) Aquisgr. 2. sub Ludovico Pio part. 1. cap. 5.
(c) Bitur. cap. 2. apud Lemovicen. act. 3.
(d) Pictau. c. 4.
(e) Tholos. sub Vict. 2.
(f) Bracharen. 2. c. 3.
(g) Barcinon. 2. cap. 1.
(h) Bracharense 3. c. 7.

A *qui dederit, sive ille qui acceperit, juxta sententiam Chalcedonensis Concilii gradus sui periculum sustinebit*. Toletanum 8. (i) *quicumque deinceps propter accipiendam Sacerdotii dignitatem, quodlibet præmium detectus fuerit obtulisse, ex eodem tempore se noverit anathematis opprobrio condemnatum, &c.* Ex Italicis legendæ præsertim Synodi Romanæ sub Gregorio (k) secundo, Nicolao (l) secundo, Innocentio (m) secundo, Melphitana (n) sub Urbano secundo, sed maximè (o) Lateranensis sub Alexandro tertio, cujus verba inferiùs saltem ex parte referentur. A pluribus huc congerendis abstineo; hoc tantum moneo tantum abesse, ut posterioribus Conciliis severitas illorum Canonum mitigata, cum potius firmata videatur, novisque fraudibus præclusa itidem sit via, ne omnino ordinationes pecuniæ interventu fiant: sic in (p) Concilio Toletano sub Sixto quarto, Tridentino, Mediolanensi primo, Burdegalensi sub Pio quinto, Tholosano sub Gregorio XIV. & aliis recentioribus Conciliis, nequidem oblata sponte munera Episcopo recipere permissum est, ut superiùs docuimus.

III. Jam verò, ut descendamus ad varios prætextus, quibus pecunia à consecratoribus corradi olim in ordinatione consueverat: primum quidem ὑπὲρ seu ἐνθρονιαστικῶν, id est Cathedratici, & inthroniasticorum nomine consuetudines quasdam persolvi solitas, refert Justinianus, & quales istæ forent, iis verbis præscribit: (q) *Pro consuetudinibus autem illa sola permittimus præberi ab ordinatis Episcopis, quæ subsequenter, præsenti legi inserta sunt, jubemus igitur beatissimos Archiepiscopos, & Patriarchas*

(i) Tolet. 8. c. 3.
(k) Syn. Rom. sub Greg. 2.
(l) Synod. Rom. 113. Episcop. sub Nicolao 2.
(m) Syn. Rom. sub Innoc. 2.
(n) Melphit. sub Urbano 2. c. 1.
(o) Later. 6. sub Alex. 3. cap. 7.
(p) Vide supra art. 5. superiori:
(q) Justinian. Novella 123.

*chas, hoc est senioris Romæ, & Constantinopoleos, & Alexandriæ, & * Theopoleos, & Hierosolymorum; siquidem consuetudo habet Episcopis, & Clericis in eorum ordinatione non minus quam viginti auri libras dari, ipsa solummodo præberi, quæ consuetudo recognoscit: plus autem ab hac quantitate nihil supra viginti libras præberi: Metropolitas autem à propria Synodo, aut à beatissimis Patriarchis ordinatos, aut alios omnes Episcopos, qui aut à Patriarchis, aut à Metropolitis ordinantur, dare pro inthronisticis quidem solidos centum, notariis autem ordinantis, & aliis ministrantibus ei, & solemniter accipientibus solidos trecentos. Si verò Ecclesiæ reditus minus quidem, quam triginta auri libras per annum reddant, non minus autem quam decem, dare pro inthronisticis solidos centum, aliis autem omnibus qui ex more capiunt, solidos centum: si verò minus quidem, quam decem, non minus autem quinque auri libras Ecclesiæ reditus esse contingerit; pro inthronisticis quidem dare solidos 50. omnibus autem aliis ex consuetudine percipientibus solidos ducentos; si autem minus quam quinque, non minus autem quam duas auri libras Ecclesiæ redditus habeat, pro inthronisticis solidos decem & octo, omnibus autem aliis ex consuetudine percipientibus solidos viginti quatuor; si autem minus trium, non autem minus quam duarum auri librarum quantitas Ecclesiæ redituum reperiatur, dare inthronisticis quidem solidos duodecim, pro omnibus vero alia consuetudine sex. Episcopum enim Ecclesiæ minus quam duas auri libras reditus habentem, neque pro inthronisticis,*

* Theopolis Antiochia dicta, postquam restaurata fuit a Justiniano Cedrenus anno 2. Imperii Justiniani. Cujaciu. ad leg. 7. de summa Trinitate observ. 12. & alibi.

A *neque pro alia qualibet consuetudine dare aliquid permittimus. Hæc autem sic præberi disposuimus; primus Presbyter ordinantis Episcopi, & Archidiaconus suscipientes, ex consuetudine percipientibus hæc dividunto. Igitur jubemus hæc omnibus modis observari, ut non ex talibus occasionibus Ecclesiæ prægraventur, & Sacerdotia venalia fiant: si qui autem ultra quantitatem à nobis definitam, pro* B *inthronisticis aut consuetudinibus quolibet modo præsumat accipere, jubemus quidquid plus acceperit, triplum ex rebus ejus vindicari Ecclesiæ dantis.* Porrò Clericum nihil ei à quo ordinandus est, idem (a) Justinianus dare permittit, sed solum quasdam consuetudines ejus ministris persolvere, qua de re infra.

(a) Eadem Novell. cap. 16.

IV. Ut autem prædicta Justiniani constitutio rectè intelligatur, variaque ex ea ad propositum scitu, C & observatione digna eruantur: Notandum est primo (b) *Consuetudines* συνήθεια ab Imperatore vocari ea munera, quæ vel ordinantibus, vel eorum ministris offerentur, nulla lege, sed sola consuetudine: quinimo cum lege prohibita viderentur, sola consuetudine excusari seu defendi possent: quamvis enim, ut fusius supra docuimus, nequeat quovis usu, quavis consuetudine, legitima fieri, sacro- D rum ac spiritualium venditio; consuetudo tamen potest efficere, ut legitima censeatur donatio pecuniæ, quæ alio titulo debito, aut honesto, v. gr. titulo gratitudinis, honorarii, eleëmosinæ spiritalis, in honorem scilicet Cathedræ, in subjectionis testimonium, in alimentum Ecclesiastici Primatis, seu superioris, aliove titulo persolvenda præscribatur. Cavenda tamen semper, ut supra etiam observavimus, vel

(b) Nomen quoque συνήθειων, leges Basil. eglog. 23. & in Novell. Isaaci Comneni: apud Ansegisum autem capit. lib. 4. cap. 47. & alios *consuetudines* vocantur.

vel ipsa Simoniæ species, ne quod honorarium dicitur, aut servitium seu hommagium (si barbaris vocabulis uti fas est) id potius Ecclesiasticæ dignitatis conquirendæ pretium esse videatur.

V. Notandum est secundo quosdam promiscuè sumere hæc nomina, consuetudines, cathedratica, inthronistica, insinuativa, seu ἐμφανιστικά: quare ubi in Novella Justinianæa citata, inthronistica sæpe memoravimus, ea nempe munera, quæ ὑπὲρ ἐνθρονιαστικῶν, ut habet Græcus textus, conferebantur, Julius passim cathedratica elegit, licet tamen hæc nomina, vel eorum aliqua in quibusdam locis nonnunquam promiscuè sumi possint, quia aliqua v.gr. nonnunquam sunt cathedratica, quæ eadem sunt inthronistica, & illa omnia munera quæcumque sint, consuetudinum generali nomine dici possunt; multũ tamen inter se nomina ista discrepant, ut ex aliis locis, & ex ipsorum nominum notatione colligitur. Consuetudines ([a]) siquidem generali acceptione dicuntur, quæcumque vel procurationis ergo, vel cathedratici nomine, vel subsidii charitativi, ut dicitur, causa, ex usu persolvuntur, ut passim apud utriusque juris Doctores reperies. Cathedraticum verò dici solet illud, quod solvitur Ecclesiæ Cathedrali, seu potius ejus capiti, idest Episcopo, in signum subjectionis, & honorem cathedræ; seu quod datur Episcopo pro oneribus cathedræ, id est pastoralis officii sustinendis, ideoque cathedraticum dicitur; quod etiam, quia in Synodo persolvi solebat à subditis Episcopali cathedræ convenientibus ad Diœcesanum conventum, ideo Synodaticum interdum vocatur: quæ clarè constant ex Concilio ([b]) Bracharensi secundo (in quo duorum solidorum pro cathedratico solutionem primum jussam fuisse censent ([c]) viri graves) necnon ex rescripto ([d]) Honorii tertii ad Assisinatensem Episcopum, in quos Canones cathedratici significationem explicant ([e]) Joannes de Fantasia, ([f]) Bernardus Bononiensis & alii, quam variis in locis ([g]) alii exponunt: itaque cathedratici nomine venire possunt in prædicta Novella, ea etiam munera quæ dabantur ordinanti pro honore cathedræ, & in signum subjectionis; quamvis enim ista in Synodo persolvi solerent, & ideo Synodatica dicerentur, potuerunt tamen in ordinatione quoque persolvi, & in eo etiam casu cathedratica, simul ac Synodatica dici, quod, ut alibi agendo de ministro ordinationis insinuabimus, jus faciendæ ordinationis, & cogendæ Synodi sibi maximè cohærerent; adeout qui alias exempti forent ab aliis oneribus, ad eorum tamen Synodum convenire vocati tenerentur, à quibus ordinati fuissent, & quorum cathedram tanquam matricem agnoscerent: numquam autem ea quæ ministris Episcopi ordinantis, Assessoribus vel Officialibus ejus offerebantur, cathedratica dici potuerunt.

VI. Inthronistica vero dici possunt quæcumque pro adeptione throni concederentur: unde patet quantum ista à cathedraticis differant; tum quod à solis Episcopis persolvi propriè dici queant, non cæteris inferioribus Clericis: nam sola sedes Episcopalis thronus vocatur; proindeque soli Episcopi in thronum suum deduci, & ad thronum sublimari dici possunt: Cathedratica verò maximè conveniunt Clericis, qui ea Episcopis suis persolvunt: tum quod inthronistica etiam ri-

(a) Vide Cardinalem Tuscum v. consuetudo variis conclusionibus.

(b) Brac. 2. c. 2. refertur q. 3. can. placuit.

(c) Card. Tusc. v. cathedraticum, & alii.

(d) Honorius 3. cap. conquerente, de officio judicis ordinarii.

(e) Joannes in c. placuit cit.

(f) Bernardus in cap. conquerente cit.

(g) Abbas in c. Pastoralis num 7. eod. tit. & alibi. Geminius Consil. 85. num. 6. & alii.

Archidiaconis, & aliis ordinantis Episcopi ministris, à quibus Episcopi in possessionem deducuntur, dari possint: Cathedratica propriè solis Episcopis debeatur: inthronistica in grati animi testimonium aliquando dentur; Cathedratica in honorem semper cathedræ, & subjectionis signum: Inthronistica aliquando à superiori inferioribus, cathedratica nonnisi ab inferioribus superiori præbeantur: tum quod cathedratica etiam in Synodo ab ordinatis à longo tempore persolvantur: inthronistica nonnisi à recens ordinatis. Insinuativa denique ea sunt, quæ quis τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομένων συνηθειῶν, ut loquitur ([a]) Justinianus, seu quæ *con clericis suis, pro insinuatione sua, seu admissione*, congratulationis ergo, & mutuæ societatis ineundæ causa, præberi videntur. In quo apparet, quomodo à cathedratico, quod soli Episcopo debetur, & ab inthroniasticis, quæ solis Episcopis. vel eorum Officialibus, à quibus quis in throni Episcopalis possessionem mittitur, distinguantur.

VII. Notandum est tertio ad prædictam auri summam quæ in citata Novella præscribitur, rectè intelligendam videndum obiter hic esse, quid solidorum nomine, quid libræ in ista constitutione intelligatur: Quamvis ergo probabile sit libram apud veteres Romanos fuisse quadraginta quinque solidorum, tempore vero Constantini Magni fortasse fuisse octoginta quatuor, ut notat ([b]) Scaliger; posteriorum tamen Imperatorum tempore solidos septuaginta tantum duos in libram appensos fuisse, patet ([c]) ex lege Valentiniani, & Valentis Lupicino, & Jovino Consulibus, *in septuaginta libra feratur accepta*, & ex lege ([d]) Arcadii Olybrio & Probino Coss. *quando votis communibus fœlix annus aperitur, in una libra auri solidi septuaginta duo Obrysiaci principibus offerendi, devotionem animo libenti accipimus:* eamque sententiam amplectuntur communiter ([e]) Wilebordus Suellius rei nummariæ scriptor, ([f]) Gothofredus juris civilis interpres, & alii. Ab eo vero tempore, quo è libra duo & septuaginta solidi signari cœpere, ipsi solidi valore & pondere, quam proximè æquavere nummum aureum Anglicum, quem Geniatum, vel Angelorum, vulgo ab Angelo, seu genio alato indigitant, teste Wilebordo supra citato. Rectè quoque notat ([g]) Scaliger aureum nummum veterem posterioribus Constantino Imperatoribus solidum dici; quod etiam adnotavit Glossa juris ([h]) Pontificii in Canonem Concilii Bracharensis secundi supra citatum, quem de ejusmodi solidis explicat, de quibus etiam citatæ superius leges ([i]) debent exponi, necnon ([k]) lex illa Justiniani, quæ in libris Institutionum ipsius habetur, ubi pœna 50. solidorum in temerè litigantem constituitur. ([l]) Gothofredus citatam Novellam interpretatus, viginti auri libras 1440. aureis æstimat, duas auri libras centum quadraginta quatuor; ex cujus sententia cum unaquæque auri libra, septuaginta duos solidos habeat, singuli aurei singulis solidis pensandi sunt. Prædicta itaque constitutio Justiniani certam pecuniæ summam constituit, quæ ordinatoribus eorumque ministris ab ordinatis persolvi deberet, nec liberum relinquit unicuique, aut ampliorem summam persolvere, ne nimia liberalitate libertatis nomen pereat, ejusque loco turpis sacrorum nundinatio succedat: aut nihil

(a) Justin. Novell. 123. c. 16.

(b) Scaliger de re nummaria.

(c) leg. 13. C. Theodos. de susc. præp. & arc.

(d) l. un. Theodos. de oblat. votorum.

(e) VVilebordi de re nummaria.

(f) Gothofredus ad legem quotiens C. de ponderat. & auri illatione.

(g) Scalig. supr.

(h) Glossa in can. placuit 10. q. 3.

(i) l. 13. Cod. Theod. de suscep. præp. & l. unic. Cod. ejusdem de oblat. vot.

(k) Institut. Justin. tit. de pœna temere litigant.

(l) Gothofredus in Novell. 123.

hil omnino persolvere, ne vel gratitudini nihil detur, vel honori ordinantis non sufficiênter deferatur. Vtrum autem ista constitutio apud omnes obtinuerit, non satis certum: pauca ejus in Occidente tempore Justiniani, & sequentium Imperatorum adverto vestigia, quinimò videtur mihi mos iste damnatus à S. ([a]) Gregorio, qui eodem, quo Justinianus sæculo, non multo post ejus obitum tempore, imperante Mauritio sedit, & ad Joannem Corinthiorum Episcopum scribens pro ordinibus aliquid accipi omnino vetuit. Supra quoque leges varios Conciliorum Canones tempore Justiniani, vel post conditos, quibus Episcopi ordinantur ab ordinatis, quidquam omnino accipere vetantur. Diu tamen post Gregorium reprobat Carolus Magnus consuetudinem Episcoporum in Longobardia, ([b]) *qui ab his quos ordinabant munera accipere & exigere soliti erant.*

(a) Greg. lib. 4. ep. 55. al 99.

(b) Lib. 1. Capitul. cap. 97.

VIII. In Oriente verò vel hanc, vel similem exactionis formam perseverasse, constare potest ex Novella constitutione Imperatoris Comneni, quæ summam definit ordinatoribus a singulis ordinandis, *τοῖς ἰδίοις σͅὐκληρικοῖς ὑπὲρ τ̃ ἰδίας ἐμφανείας*, *consuetudinem quæ pro ordinatione dantur* nomine persolvendam. *Statuit*, inquit ille, *Imperatoria mea majestas, ut etiam in ordinatione Sacerdotum, & Canonico, vetus forma auctoritatem obtineat: & nihil in ordinatione Episcopus qui ordinat, amplius accipiat, quam præstantioris monetæ meæ majestatis septem aureos nummos duntaxat: unum scilicet quando facit simplicem Papam, sive lectorem, tres quando ordinat Diaconum, alteros tres, quando Sacerdotem, sive Presbyterum perficit.* Subdit quædam de Canoni- A co, id est tributo ordinario, quod singuli vici Episcopis pendebant in iisdem vicis, majus, aut minus, prout vici isti plura, vel pauciora infunibula obtinebant: quod an pro institutione Clericorum in iisdem vicis, necne, penderetur non satis mihi constat, quamvis enim *κανονικὸν, καὶ συνήθεια ὑπὲρ χειροτονείας συνδρομήν* eadem verborum serie conjungat: non satis tamen patet, an summæ istæ pecuniariæ disjun- B ctæ omnino essent, & pro rebus penitus diversis solverentur. Certè Canonici nomen pro quovis tributo ordinario intelligi posse res explorata est, atque inde Canonici seu exactores, collectoresque nominati, in quos jus erat Præposito sacri cubiculi, quorum in ([c]) Novellis Justiniani, itemque apud ([d]) Cassiodorum, & alios auctores passim mentio. Porrò quod *λιτὸν παπᾶν*, id est simplicem Papam, *ἀναγνώ-* C *στην*, seu Lectorem vocat Imperator non miraberis, si quoscumque Clericos Papas, olim dictos resciveris; sic enim Novella ([e]) Alexii Comneni, & in Photii ([f]) Nomocanone minoris ordinis Clerici referente ([g]) Balsamone *Pisinni Papæ* ([h]) vocantur: corona verò Clerica ([i]) Balsamoni *παπαλήθρα* dicta est. Vide de hoc nomine ([k]) Valfridum Strabonem: ad alia nos quæ sunt nostri instituti progrediamur. D

(c) Novella Isaaci Comneni lib. 1. Codicis juris Orient. & inter constit. Imperatorias post Novellas Justiniani in corpore juris civilis. Similia Alex. Comnenus lib. 2. Novell. Imperat. ap. Leunclavium.
(d) Novella Justin. 30. 34. 128. & al. Vide & l. ult. de exact. trib.
(e) Cassiod. lib. 12. ep. 7. 12. & 38.
(f) Novell. Alexii Commeni, & lib. 1. Cod. juris Orient. inter Imperat. constitut.
(g) Nomocan. Photii tit. 1. c. 34.
(h) Balsamon in can. Apost. 62.
(i) Idem in c. 21. Synodi Trull.
(k) Valfridus Strabo de reb. Ecclesiast. cap. 7.

§. II.

De donationibus nomine pastus & pastelli.

IX. Legimus, & nomine pastus, seu pastelli, ordinatores ab ordinatis aliquid exigere solitos: quam tamen consuetudinem, vix

prius in usu fuisse quam reprobatam, legimus. Refertur a Joanne (a) Diacono S. Gregorius, *quod cum quosdam cognosceret ad evitanda Simoniacæ hæresis crimina, nomina pastellarum callide vocitare, prudentissimus doctor, sententiam quam initio Pontificatus protulerat, iterato protulisse dicens, antiquorum Patrum regulam sequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione chartarum, neque ea quam per ambitionem stimulatio invenit, appellatione pastelli, &c. pro ordinatione ergo, & usu pallii, seu chartis, atque pastellis, eumdem qui ordinatus est, vel ordinatur omnino aliquid dare prohibeo*. Ejusdem sancti Pontificis decretum habetur, tum inter ejus (b) epistolas, tum in (c) Synodo Romana sub eodem habita. Ex quo certè liquet tunc primum morem istum accipiendi aliquid ab ordinato pro pastellis fuisse excogitatum statimque a prædicto S. Gregorio, & Synodo Romana damnatum, quibus nihil omnino, quovis prætextu, pro ordinatione exigi debere placuit. Posteriores Gregorio duo alii Pontifices eumdem morem reprobarunt. (d) Paschalis siquidem Papa prohibuit, *ne quis pastum, vel pastellum ante vel post ordinationem beneficiive Ecclesiastici solutionem solvat*: similiter Innocentius (e) secundus, postquam universim Simoniæ rationem exagitavit, tandem concludit, ut *nec pro pastis, nec sub obtentu alicujus consuetudinis ante vel post a quoquam aliquid exigatur, vel ipse ordinatus dare præsumat, quoniam Simoniacum est*.

(a) Joan. Diac. in vitâ S. Gregor. lib. 3. cap. 5.

(b) Greg. lib. 4. regist. ep. 55.
(c) Synod. Rom. sub S. Gregorio cap. 4.

(d) Paschal. 10. quæst. 3. c. si quis objecerit.
(e) Innoc. 2. in Synodo Rom. c. 2. refertur 1. q. 3. c. si quis præbend.

X. Novimus & aliquos alios prætextus sumendi & exigendi munera ab ordinatis, seu consecratis, quorum mentio, simulque damnatio habetur in Concilio Pictaviensi jussu Paschalis secundi habito, anno scilicet 1125. præside Joanne Cardinali de Crema Apostolicæ sedis Legato. Prioris Synodi verba hæc sunt, (f) *ut neque Archiepiscopi ab Episcopis, neque Episcopi ab Abbatibus cappas, tapetia, bacinos, &, vel manutergia in consecratione eorum exigant, sub excommunicatione interdicimus*. Posterioris illa, (g) *statuimus prætera, & Apostolica auctoritate decernimus, ut in consecrationibus Ecclesiarum non cappæ, non tapetia, non manutergia, non bacilia, & nihil omnino per violentiam, nisi sponte oblatum fuerit, penitus exigatur*. Non judicarunt ista Concilia rationabilem esse prætextum, quem invenerat turpis pecuniæ cupiditas, ea scilicet exigendi ab ordinatis, quorum in ordinatione aliquis esset usus: sapienterque adverterunt avaritiam sub quacumque veste latentem, avaritiam esse, sacrilegium quocumque prætextu velaretur, sacrilegium esse: multomagis, si prætextus frivolus esset, & excusatio puerilis: quis autem istum prætextum non derideat, ut quia tapetibus Ecclesia in ordinatione Episcopi ornatur, quia alia instrumenta ejus consecrationi debitè celebrandæ inserviunt, hæc in utilitatem consecrantis cedant? quis hic aut dandi, aut accipiendi justus titulus esse possit? inanis hic qualiscumque prætextus, ut nec prætextus dici debeat.

(f) Synod. Pictavien. sub Paschali 2. can. 3.

(g) Londin. sub Honorio 2. cap. 2.

§. III.

§. III.

De donationibus titulo sigilli.

XI. Minus utique ridiculus est, sed Simoniæ speciem magis referre videtur omnium ultimus pecuniæ in ordinatione corradendæ prætextus, qui hoc tempore usitatissimus, collocatio scilicet annua sigilli, quo literæ seu dimissoriæ pro Ordinibus recipiendis, seu testimoniales pro collatis muniri debent, ut fidem apud omnes obtineant: cum enim priores quidem omnes prætextus vel gratitudinem quandam referrent, iique in arbitrio dantis, quoad quantitatem pretii persolvendi viderentur esse collocati, vel honorarii rationem haberent, & subsidii ab inferioribus superiori in honorem Cathedræ debiti, cujus taxatio, ut ita loquar, Imperatoriis legibus præscripta erat, ut non quantum quisque vellet, aut daret, aut acciperet, sed quantum Ecclesiæ reditus, ad quam quis promoveretur, ferre posset: in iis proinde minus videbatur inesse ratio pretii ordinationis, aut pecuniæ pro re spiritali collocandæ: nulla, vel minus apparens Simoniaacæ pravitatis species: at in posteriori ista conquirendæ pecuniæ ratione evidenter Simoniæ pravitas elucet, quia nulla alia accipiendi prætexitur ratio, quam alteri facit Episcopus, ut ejus sigillum literis publicis apponat, jusque quod habet ad publicum de ordinatione testimonium ferendum, vel ad licentiam ordinationis ab alio suscipiendæ concedendam: porrò potestas ista quam altari concedit, ut literas publicas Episcopali charactere, ac sigillo muniat, spiritalis est, quia Episcopalis auctoritatis quædam participatio est, cum nonnisi Episcopi nomine publicæ literæ fieri possint: jus quoque illud seu testimonii publici ferendi; seu licentiæ concedendæ ad recipiendos Ordines Episcopali dignitati non adnexum solum, sed innatum, merè quoque est spiritale: ideoque si quidquam iis titulis Episcopus exigat, pecuniam pro re spiritali videbitur exigere, quod Simoniacum est. Deinde nullus hic gratitudinis color, quia literarum publicarum usus necessarius: pecuniæ pro iis solutio necessaria, &, quod iniquum est, ab ipso Episcopo præscripta, qui quantum solvi debebit Notario, præscribit, ut majorem ab eo summam colligat, quo majori ipse pretio merces suas, seu laborem vendet: nullus honorarii hic prætextus, cathedratici locus nullus: non enim in subjectionis testimonium pecuniæ donatio ista prætexitur, quæ à Notario pro jure sigilli exigitur; de Cathedræ honore non hic agitur; sed Episcopo pro testimonio, quod veritati debitum reddit: vel pro gratia, quam concedit, pecunia, quantum ipsi placuerit, traditur: quomodo autem id excusari possit, alii videant. Quamobrem turpissimus omnium prætextus, qui Simoniæ rationem non redolere solum, sed continere videatur, est ille, qui est sigilli, ob quod pecunia ab ordinandis corraditur. Adde turpem videri istum prætextum, & Simoniæ occasionem dantem iisdem de causis, ob quas præcedentes Ecclesia reprobat. Quis enim non fateatur, quin pecunia ista quæ ex singulorum ordinatione ad Episcopum ordinantem redit, in causa esse possit, tum ut Episcopus plures, eosque etiam minus aptos admittat, quo numerum

rum expleat, vel conſuetum, vel A ſperatum: tum etiam ut Notarius, fraudibus, dolis, importunis flagitationibus, & querimoniis quoſdam qui alias rejicerentur tanquam indigni, vel admitti procuret, vel tanquam admiſſos mendaciter inſcribat? hoc autem apertè, & injuſtum, & Simoniacum eſt.

XII. Ex duplici vero capite, duplicem in ea conſuetudine Simoniæ vel rationem, vel certè ſpeciem animadverto: primum eſt, quod pro B ſigillo aliquid Epiſcopus exigat. Alterum quod Notario jus illud pro pecunia quotannis penſitanda committat. Quod enim ad primum attinet, vel pecunia iſta in literarum dimiſſoriarum conceſſione ab ordinandis exigitur, vel pro teſtimonialibus literis ab iis qui jam ordinati ſunt: ſi prius dicatur, quo quæſo rationum integumento turpitudinem ſuam tegent, qui pecuniam iſtam exigent, cum manifeſtè C appareat licentiam, quæ alicui datur, ut ad ordines accedat, merè ſpiritalem eſſe, ſicut & ordines ipſi ſunt ſpiritales: ideoque quod pro iſta licentia datur, rei ſpiritalis eſſe pretium, non juſto aliquo titulo acquiſitum ſtipendium? ſi poſterius, cum (a) pro teſtimonio, quod veritati redditur nihil accipi liceat, infameſque (b) habeantur, qui pecuniam pro veritate confirmanda receperint: quanto magis D ubi teſtificandi auctoritas, atque obligatio dignitati ſpiritali adnexa erunt, ubi de re ſpiritali, & Sacramento collato teſtimonium inquiretur, prophana & sacrilega erit teſtimonii venditio, infamiſque veritatis enuntiandæ confirmatio? ſi pro recto ferendo (c) judicio nihil accipi permittitur, multo minus pro vero teſtimonio de ordinatione lata ferendo Epiſcopus accipere quicquam poterit: ſi enim ordinationem gratis dare debet, quis gratis accepit, pro veritate teſtanda, quam nemo unquam jure vendidit, quomodo quis pretium quærit? ſi Spiritum ſanctum vendit, qui veritatem, quæ eſt filius, pretio exponit? ſed ut hæc omittam docet profecto (d) Angelicus Doctor, *quod ille, cui committitur ſpiritualis poteſtas, eo officio obligatur ad uſum poteſtatis ſibi commiſſæ in ſpiritualium diſpenſatione; & etiam pro ſua ſuſtentatione ſtatuta ſtipendia habet ex reditibus Eccleſiæ; & ideo ſi aliquid acciperet pro uſu ſpiritualis poteſtatis, non intelligeretur locare operas ſuas, quas ex ſuſcepto debiti officii deberet impendere, ſed intelligeretur vendere ipſum ſpiritualis gratiæ uſum.* Quare, cum Epiſcopus ad teſtimonium ferendum de ordinatione a ſe collata teneatur ex officio ſuo paſtorali, ut plebibus innoteſcant, qui ſacris ordinibus initiati pro ſacris functionibus adiri poſſint, cum pro officio ſuo gerendo, reditus ei ab Eccleſia miniſtrentur, ſi quod pro illo teſtimonio, prætextu ſigilli, accipiat, videtur ſpiritalem officii ſui partem pretio vendere, & in Simoniam incidere.

XIII. Ex altero quoque capite infamiæ, & Simoniæ nota Epiſcopi ſub annuo cenſu jus ſigilli Notario ſeu ſigillifero collocanti inuritur: ſi enim Simoniacus declaratur à (e) Concilio Chalcedonenſi, (f) Urbano ſecundo, & (g) Alexandro tertio, quicumque vicedominatum, Oeconomatum, Caſteldionatum, vel aliam quamcumque Eccleſiaſticarum rerum procurationem, vel adminiſtrationem vendit, nonne ſimili ratione qui jus ſigilli notario pecunia committit,

(a) l. quoniam liberi C. de teſtib. & 1. qu. 3. c. ſi ſi teſtes §. dentur. l. teſtium §. Gabinio ff. de teſtibus, quod confirm. Auguſt. ep. 54. ad Macedonium.

(b) Julia ff. de teſtibus, & l. teſtium §. lege Julia.

(c) c. qui recte 3. qu. 3.

(d) D. Thom 2. 2. qu. 100. art. 3. ad 3.

(e) Conc. Chalced. c. 2. refertur 1. qu. 1 c. etſi.

(f) Urbanus 2. c. ſalvator 1. q. 3.

(g) Alexander 3. c. conſulere de Simonia.

tit, quod jus magis est spiritale, quam redituum Ecclesiasticorum prædiorum, vel aliorum administratio, Simoniacus erit? si Canones (a) eos tanquam Simoniæ reos plectunt, qui vices suas, jurisdictionem suam, Ecclesiarum visitationem, vel quippiam simile sub annuo censu committunt, poterunt ne eandem pœnæ Canonicæ sententiam effugere, qui vices suas in literis pro ordinatione Episcopali nomine scriptis sigillo muniendis B tanquam authentico signo, alicui ad annum vel plures annos concedunt? In quo enim ambo vos, illi peccant in quo non hi, & forsan gravius, offendant? hi jus sigilli ordini pariter ac dignitati conjunctùm venale exponunt; illi jurisdictionem; si quod vendunt utrique comparetur, juris dicendi auctoritas minus spiritalis, quam jus literas ordinationis sigillo muniendi reperietur: Etenim jurisdictio spiritalis dicitur, quod in res personasque spiritales extendatur, & dignitati spiritali adnectatur; at prædictum jus literas istas obsignandi, C & sigillo muniendi, sine quibus nec Ecclesiastica officia, sacri ordines, aut dignitates sacrosanctæ obtinentur, nec res, nec personæ pro sacris innotescere possunt, multo magis est spirituale: præsertim cum jurisdictio ista si á dignitate sejungatur in pluribus prophana reperiatur: D jus autem istud totum sacrum, & ordinationis sanctissimæ quædam videatur esse appendix, & necessarium quoad externam Ecclesiæ politiam, accessorium: quod proinde non màgis vendi, aut sub annuo censu committi potest, quam ipsius faciendæ ordinationis potestas.

(a) cap. præterea, & c. quoniam 1. & 2. ne Prælati vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu committant.

XIV. Novam ergo, & quæ ita pridem in Ecclesia videtur emersisse, istam corruptelam, quam ta- A men in aliis antiquiores auctores infra citandi carpunt, dum Notariorum avaritiam sugillant, recentiores doctores nuperaque Concilia condemnant. Primus, quem legerim, istius corruptelæ videtur meminisse (b) Joannes Sarisberiensis, in D. Thomæ Cantuariensis schola educatus, & ad Darnotensis Ecclesiæ solium postea virtutibus suis evectus, qui scribit promoveri non posse, sine suspicione Simoniacæ pravitatis, qui jus aut auctoritatem sigilli, aut Cimelii, aut Scrinii emerit, quamvis ne hoc quidem loco aperté eam reprehendat, si attentè legatur; ibi enim duntaxat videtur loqui de iis, vel (c) *qui cujuslibet secularis curiæ emunt officia, aut qui viles, aut serviles obsecundationes principibus præstant* (quales sunt sigilliferi, scriniarii, vel thesaurarii principum) quatenus eorum gratiam in electionibus Ecclesiasticis consequi possint; vel qui ad Ecclesiasticas dignitates consequendas ambitione ducti, jus sigilli Pontificii Scrinii, & Cimelii (id est loci in quo donaria, & res sacræ ad ministerium dicatæ reconduntur, in qua scilicet acceptione κειμήλια usurparunt (d) Justinianus, (e) Balsamon, & alii) administrandorum eo fine mercarentur, quod utrumque reprehensibile est, esto collatio sigilli Episcopalis absque crimine fieri posset. Hanc vero corruptelam âpertè Synodus (f) Tridentina condemnat, *Quoniam*, inquit, *ab Ecclesiastico ordine omnis avaritiæ suspicio abesse debet, nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiam Clericalis Tonsuræ, nec pro literis dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa etiam gratis oblatum Episcopi, & alii ordinum collatores, aut*

(b) Joannes Sarisber. lib. 7. de nugis Curial. cap. 18.

(c) Ibid. paulò post.

(d) Justin. l. fin. §. sin autem C. de bonis auct. judic. poss.

(e) Balsamon de Chartophyl.

(f) Conc. Trid. sess. 21. de reformat.

aut eorum miniſtri, quovis prætextu, accipiant, Notàrii verò in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi, pro ſingulis literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus decimam tantum unius aurei partem accipere poſſint, dummodo eis nullum ſalarium ſit conſtitutum pro officio exercendo, nec Epiſcopo ex Notarii commodis aliquod emolumentum ex eiſdem ordinum collationibus directè, vel indirectè provenire poſſit: tunc enim gratis operam ſuam eos omnino præſtare teneri decernit, contrarias taxas, ac ſtatuta, & conſuetudines etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quæ potius abuſus & corruptelæ Simoniacæ pravitati faventes nuncupari poſſunt, penitus caſſando, & interdicendo: & qui ſecus, fecerint, tam dantes, quam accipientes ultra divinam ultionem, pœnas à jure inflictas ipſo facto incurrant. Videant Epiſcopi, qui ſe Concilii Tridentini acres defenſores, & diligentes obſervatores profitentur, qua ratione ei ſatisfaciant, dum ſigillum ſuum collocant ſub annuo cenſu, & ut cenſum augeant, graves Notariorum ſuorum extorſiones patiuntur; videant inquam qua ratione Còncilio ſatisfaciant, & quomodo divinam ultionem, quam adverſus ejuſmodi comminatur, & pœnas adverſus Simoniacos, in jure præſcriptas, quas idem Concilium renovat, effugere poſſint. Porò quod Concilium ejuſmodi conſuetudines non Simoniacas, ſed Simoniacæ pravitati faventes vocaverit, hæc cauſa eſſe potuit, quia nempe conſuetudines iſtæ, qua parte Notarios reſpiciunt, non ſtricto jure videntur Simoniacæ, ſed Simoniacæ pravitati favent: at qua parte ad Epiſcopos referuntur, verè proprieque ſunt Simoniacæ, ut plures (a) Theologi ſentiunt, noſque ſupra ſatis ſuperque confirmavimus: ideoque cum de iis univerſim Concilium diſſereret, & prout ad Epiſcopos, & prout ad Notarios ſpectant, maluit ipſas Simoniacæ pravitati faventes vocare, quam Simoniacas.

XV. Non hic moror varia Concilia quæ pro Sigillo, ac cera nihil à Notariis exigi volunt, quia iſta á nobis, ubi de Notariis erit ſermo, inferiùs proferentur: tria ſolum hic addo: quæ de Epiſcopis præſertim verba faciant, & iſtam ab iis exactionem procul amandari volunt. Primum ſit (b) Toletanum ſub Sixto 4. in Hiſpania pluribùs ann's ante Concilium Tridentinum habitum, quod diſtrictè vetat, *nè Epiſcopi, Janitores, Barbitonſores, & alios officiales quicquam exigere, ſeu levare permittant, etiam pro ſigillo, & cera: ſed gratis, & liberaliter impendant.* Alterum ſit (c) Concilium Colonienſe non longè ante Concilium Tridentinum auctoritate Hermanni Archiepiſcopi, qui quod à fide poſtea defeciſſet, exauctoratus eſt, congregatum, *ut autem*, inquit, *Eccleſiaſtici ordines ſumma ſinceritate, omni quæſtus ſuſpicione, omniſque mali ſpecie quam longiſſimè ſemota, conferantur, nolumus, ut ab initiatis quicquam, vel Sigilli nomine à Vicariis noſtris in Pontificalibus exigatur, ſed tantum ſcribis earum literarum, quæ formatæ appellantur, unus albus ſolvatur.* Tertium in Gallia Concilium ſit, (d) Rhemenſe ſub Cardinale à Guyſia anno 1583. habitum quod Tridentini Canonem iis verbis confirmavit, *Epiſcopus qui pro conferendis Ordinibus ſacris, vel Minoribus, vel etiam Tonſura*

(a) Vida Suarem de Religione lib. 4. de Sim. cap. 53. Leſſium de Juſtit. lib. 2. cap. 35. dubio 10. Sotum lib. 9. qu. 6. art. 1. Armendar. in addit. ad recop. legum Navarræ in lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſc. in declarat. num. 35. in reſponſ. ad dub. 3. Emanuel Sa. v. Simonia n. 3. Auguſtinum Barboſ. part. 2. de off. & poteſt. Epiſc. allegat. 7. n. 26. & alios paſſim.

(b) Tolet. ſub Sixto 4. tit. quod ordines gratioſe conferantur.

(c) Colonienſe part. 1. tit. ab initiatis nihil exigendum.

(d) Concilium Rhemenſe apud Bochell. decret. Eccleſ. Gall. tit. de Simon. c. 38.

ra Clericali aliquid acceperit, quod pretio æstimari queat, vel qui aliquid postulaverit pro literiis dimissoriis, earumque sigillo, notam Simoniæ vel avaritiæ incurrit. Secretarius tamen illius decimam aurei partem accipere queat juxta Concilium Tridentinum. Quam verò id exactè sicut & cætera Concilii Teidentini decreta observarit D. Carolus, docet qui ipsius vitæ hiistoriam scripsit. referens, ([a]) inter alia, nullos eum Notarios Scribasque habuisse nisi Clericos, & Clericali vivendi genus secutos, quibus de suo stipendia ministrabat, ne ab aliis exactiones quærere cogerentur: quid etiam de iisdem decreverit, inferius legere poteris, ut consentientem Hispaniæ, Germaniæ, Galliæ Italiam advertas:

([a]) Auctor vitæ S. Caroli.

XVI. Quis ergo tot auctoritatibus, rationibusque convictus, tam turpem de cætero quæstum audeat approbare? si consuetudo opponitur, consuetudinem Tridentina Synodus explosit: si Trideninæ Synodi decreta recepta negantur: pudeat, ad fovendam avaritiam magnæ Synodi, quæ saltem pro norma ac regula quam sequantur boni, quamvis non pro lege, qua coërceantur mali, esse deberet, auctoritatem infringere: sed si quem pudor iste non retinet, cogitet consuetudinem hoc tantum posse facere, ut honesto titulo pecunia in ordinatione accipi possit, verbi gratia, titulo honorarii, Cathedratici, vel doni gratuiti, ut nempe munera ex reverentiæ subjectione, gratitudine, vel aliqua alia honesta de causa offerantur: at titulus iste, ut pro sigillo aliquid exigatur, honestus esse non potest: cum enim ex officio literas testimoniales Episcopus debeat Ordinato, eo titulo nihil ab eo accipere potest: nam ut rectè ait Gregorius ([b]), *Vendentes in templo sunt qui hoc quod quibusdam jure competit ad præmium largiuntur*: Nec magis fieri potest, ut honestum sit pro sigillo pecuniam accipere, quam pro ipsa ordinatione, utrumque enim, tam ordinatio, quam testimonium de ordinatione percepta, natura sua vendi, aut pecunia commutari non potest, ut superius satis probavimus. Simoniacus ergo est meo quidem judicio Episcopus, quicumque, non obstante quavis consuetudine, hoc titulo hocque prætextu pecunias aliquas ab ordinatis exegerit, aut exigi curaverit. Neque tamen talis certo pronuntiandus mihi videtur Simoniacus, quem nec Tridentini Concilii, nec Rhemensis, aut aliorum Conciliorum Patres Simoniacum declarare voluerunt: præsertim quia qui sigilli nomen prætexit, alia fortassis ratione consuetudinem receptam fovet: damno itaque prætextum, damno exactionem hoc prætextu factam: sanctissimos Antistites si qui vetitis istis lucris inhiant ad Concilii observationem quantum possum revoco, & ut ab illa turpi nundinatione, tanquam à Simoniaca pravitate fugiant quantopere possum contendo: eosdem tamen si qui sunt auctores hujus exactionis quamdiu eos Ecclesia non damnaverit, nec ego damno; nec blandiri lubet, nec Religionis nostræ Principibus impune licet irasci: ne fovere iniquitatem, vel contemnere Ecclesiæ Principes, si iniqui fuerint, videamur.

([b]) Greg. hom. in Evangelia.

XVII. Esto verò, Simoniacus sit qui ejusmodi prætextu pecuniam exegerit, non ideo Simoniacus, qui coactus dederit: ubi scilicet corruptela illa viget, nec aliter ad ordines via patet quam exactiones istas patiendo, cum nempe nullus

ad ſuperiorem recurſus patet, aut certè non futurus utilis ſperatur. Ideòne ſiquidem jacebit ob id Eccleſia ſine Clericorum ordinatione, quia Prælatus iniquam exactionem conſuetudine inductam fovet? talem ergo qui pecunias in ordinatione ſua dederit, non injuſtum dicam egiſſe, ſed injuriam paſſum, non ad ordinationes pecunia aſcendiſſe, ſed pecunia Eccleſiæ vexationem redemiſſe, præſertim ubi A nihil ne quæſtu Epiſcopi reſcierit, alio titulo eum credit comparatum. Sapienter ille quidem meo judicio facit, & prudenter, ſi alio titulo quæſitum interpretetur, quod ab Epiſcopo turpi titulo quæritur: neque enim aut ex levi rumore quippiam de ſuo Antiſtite mali unicuique credendum eſt, & ſi de opere conſtet, intentionis ſaltem excuſanda quantum fieri poteſt perverſitas: ſed de iis ſatis.

ARTICULUS VII.

De pecunia, quæ Vicariis generalibus Epiſcoporum, Examinatoribus, & Præſentatoribus Ordinandorum Adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti, Janitoribus, Notariis, aliiſve è familia Epiſcopi in ordinatione perſolvitur.

§ I.

Epiſcopo, ne quid Officiales, Miniſtri, famuli pro ordinatione capiant, curam eſſe oportere.

I. JAM verò ad Officiales Epiſcopi veniamus, Vicarios, Examinatores, Præſentatores, Notarios, & alios inferioris, ſi qui ſunt notæ, è domo & familia Epiſcopi. Multum ſanè intereſt quoſnam ſibi familiares, quos famulos adſciſcant, ii qui ad maximas dignitates evecti ſunt, nec minus refert, in quos adjutores officii ſui partem rejiciant, quibus miniſtris & cooperatoribus utantur: Eorum vitia ſicut Dominorum conſcientiam onerant, ita quoque famam lacerant, *quidquid enim*, ut monebat Auguſtum Mœcenas apud (a) Dionem, *hi rectè vel ſegnius egerint, id verò tibi adſcribitur, talemque* B *te cuncti cenſebunt, qualia eos facta exercere permiſeris*: Epiſcopi præſertim quos *domui ſuæ bene præpoſitos* ſeligendos, ait, (b) Apoſtolus, quorum *filios* vult *eſſe ſubditos in omni Caſtitate*, ſedulò curare debent, ne eos apud ſe, aut ſub ſe patiantur, quorum facinoribus dedecorari poſſint. Eugenium Papam fuse id docet, monetque S. Bernadus: prima tantum C hujus admonitionis verba attendamus, (c) *Veniamus nunc ad collaterales & coadjutores tuos, hi ſeduli tui, hi intimi ſunt, quamob rem ſi boni ſunt, tibi potiſſimum ſunt, ſi mali, æquè plus tibi; ne te dixeris ſanum, dolentem la-*

(a) Dio lib. 52. hiſt.

(b) 1. ad Tim. 3.

(c) S. Bernard. lib. 5. de conſiderat. cap. 4.

latera; hoc est, ne te dixeris bonum malis innitentem, aut si bonus sis, bonitas tui solius quem fructum adferre potest? sicut in superiore libro dixisse me memini. quid inquam, emolumenti adferre potest Ecclesiis Dei tua unius hominis justitia, ubi sententia prævalet aliter affectorum? Sed nec tuta tua bonitas obsessa malis, non magis quam sanitas vicino serpente, non est quod te subducas malo intestino. Et è regione bonum domesticum eò amplius, quo sæpius juvat. Sed sive levent, sive gravent, cui rectiùs imputandum quam tibi, qui tales aut elegisti, aut admisisti? &c. Inter ea verò, quæ in iis cavenda sunt, maximè avaritiam urget, quæ si famulos & cooperatores Episcopi inficiat, in Episcopum sæpè, tanquam lucri participem, criminis socium, vel saltem fautorem redundat. Quod vitium quantoperè in domesticis suis Episcopus fugere debeat, docet pariter Sarisberiensis, ([a]) *ne enim*, inquit, *domi illorum justitiam credas, aut veritatem, aut pietatem apud quos vides omnia esse venalia, Christus ipse exclusus est, qui si pulsat ad ostium, non aperitur ei, fugiunt, & fugant, qui omnia ad pretium, & gratiam faciunt*. Quamobrem in Concilio ([b]) Toletano 11. statuitur ut, *si sciente loci Episcopo tale quidquam*, id est munerum acceptio, pro Baptismo, Chrismate, vel Ordinatione, *à subditis perpetratur, idem Episcopus duobus mensibus excommunicationi subjaceat*. Similiter Innocentius tertius Archiepiscopo Cantuariensi mandat quatenus excessus, qui ab ejus suffraganeis, & Officialibus eorum hac in re committebantur, corrigere satageret, eosque ab hujusmodi illicitis exactionibus compesceret, ([c]) *quo*, inquit, *aliorum culpa tibi ob tuam negligentiam non imputetur ad pęnam.*

([a]) Satisberiensis lib. 5. cap. 10.

([b]) Tolet. 11. c. 8.

([c]) Innocent. 3. cap. in tantum 9. cum verò de Simonia.

§. II.

Ne quid Vicarii generales, vel Examinatores ob Ordinationem exigant, recipiantve.

I. HÆc itaque præmisimus, ut sedulò caveant Episcopi, ne cum manus suas ipsi ab omni munere excutiant, eorum Officiales, vel familiares non ita se ab omni turpi quæstu contineant. Vicarii præsertim eorum generales, qui eorum personas expressiùs referunt, qui dignitatem tuentur, qui officio funguntur, qui curas patiuntur, manus debent habere innoxias: si quid illi rapiant, si quid capiant, si quid exigant, eadem eorum, ac Episcoporum ratio est, quorum munus ac dignitatem sustinent. Etsi enim non sint assignati eis ex publico sumptus, sicut Episcopo, nihil tamen pro iis quæ ab Episcopo gratis debentur, ipsi sumere possunt; gravarentur enim subditi, à quibus pro uno opere duplicatum stipendium sumeretur: si quid ergo eis debeatur, id per modum stipendii ab Episcopo Vicariis præstari debet, pro quo in vinea Domini militant: injustum est, si à Clero vel populo stipendium exigant, Simoniacum verò si pro spiritali opera, v. gr. pro ordinatione, seu præsentatione, examine, aut licentia suscipiendorum Ordinum, aut alia quavis re ejusdem notæ pretium sumant.

II. Examinatores similiter in quos Episcopi circa sacros Ordines potissima cura transmittitur, & ex quorum integritate Clericorum optima designatio maximè pendet,

 se-

ſecundum ([a]) Concilii Nanneten-ſis Canonem cavere maximè debent, ne, ut ſupra docuimus, *aut favoris gratia, aut cujuſcumque muneris cupiditate illecti à vero devient, ut indignum & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent; quod ſi fecerint, & illicitè qui indignè acceſſit, & illi qui Spiritus ſancti donum vendere conati ſunt, coram Deo condemnati Eccleſiaſtica dignitate carebunt*. Gregorius ([b]) VII. generali Synodo præſidens, eiſdem (duos Miniſtros vocat) prohibet, ne vocem, id eſt ſuffragium ſuum vendant. In ([c]) Palentinæ Diœceſis, tempore Joannis vigeſimi ſecundi, habita Synodo, diſtrictè prohibitum, ne quid Archipresbyteris, vel Archidiaconis, quibus ex officio Ordinandorum præſentandorum, & examinandorum cura incumbebat, eo titulo perſolvatur. ([d]) Tridentina Synodus, ne quidem gratis oblatum ab iis quicquam accipi quovis prætextu permittit. Tridentinæ veſtigiis inhærens ([e]) Mediolanenſis 5. ſub S. Carolo hæc ſtatuit, *nec verò item qui examinatores adſciſcuntur, examinis occaſione umquam quicquam, ne eſculenta quidem, poculentave capiant: qui contra fecerit, cum indignus deinceps cenſeatur, qui id muneris gerat, tum alia pœna arbitrio Epiſcopi afficiatur*. Neque dubium eſt, quin in Simoniæ crimen incidant, qui, ut examinis rigorem molliant, pecunias offerunt, & qui eo fine datas recipiunt; cum enim ([f]) examen neceſſarium ordinationis ſit præambulum, ut ſupra docuimus, ejuſdem cum ordinatione ipſa videtur eſſe rationis, & quiſquis pecunia examen corrumpere tentat, pecunia viam ſibi ad ordines parare, ſpiritalemque ordinis gratiam pretio comparare cogitat. Hinc cenſetur Simoniacus, ab ([g]) Alexandro tertio qui ipſum aliter ad Presbyteratus ordinem præſentare nolenti ſex ſolidos dederat, à quo poſtea præſentatus ordinem ipſum acceperat.

(a) Concil. Nannet. c. 11. refertur c. quando, diſt. 24.

(b) Greg. 7. in Synodo, refertur cap. 1. de Simonia.

(c) Palentin. Synodus tit. de Simonia.

(d) Trident. ſeſſ. 21. de reform. c. 1.

(e) Mediolanen. Provinc. 5. conſtit. part. 3 tit. de examinand. ration.

(f) Vide canon. nullus, can. Presbyter, c. Epiſc. & c. quando diſt. 24.

(g) Alexander 3. cap. ex tua fraternitat., de Simonia.

§. III.

De Janitoribus, Cubiculariis, & aliis ex familia Epiſcoporum qui Ordinandos introducere, vel repellere poſſunt.

IV. Janitorum, quoque, Cubiculariorum, & aliorum ex Epiſcopi familia, qui ordinandis ad Epiſcopale examen, aut locum ordinationis, aditum aperiunt, eoſve deducunt, eoque titulo ab iis quippiam exigunt, cupiditatem, atque avaritiam graves omnino Doctores, & Concilia reprehendunt. ([h]) Ivo Carnotenſis Epiſcopus conqueritur ſuo tempore Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem fuiſſe, ut Cubicularii, & miniſtri ſacri Palatii multa exigerent à conſecratis de novo Epiſcopis, quæ oblationis, vel benedictionis nomine pælliarentur. ([i]) S. Bernardus familiarium quoque Romani Pontificis voracitatem ſugillat. De Oſtiariis ſpeciatim Eugenium Summum Pontificem monet his verbis, ([k]) *ſuper hoc, quem fortè ab adventantibus petere deprehendes, judica Giezitam (* hoc eſt Simoniacum *) id de Oſtiariis, id de cæteris Officialibus decernendum. Verum hoc ex abundanti: nam formam olim jam à te poſitam recordamur: quid tuo dignius Apoſtolatu? quid ſalubrius ad conſcientiam, honeſtius ad famam, utilius ad exemplum? Optimus Canon, qui*

(h) Ivo ep. 133

(i) Bernardus de conſiderat. ad Eugenium paſſim.

(k) Ibid. lib. 4. cap. 6.

qui projiciat avaritiam ex calumnia, non à conscientia tantum. Janitorum, & Barbitonsorum nominatim meminit (a) Concilium Toletanum sub Sixto IV. quibus aliquid accipere quoquomodo prohibet. Similis (b) Mediolanensis primi cautio, Episcopos monentis, ne hanc regulam à Cubiculariis suis, vel aliis è familia sua infringi patiantur. Turpe est, si (ut quod in curiales Principum mundanorum jactavit (c) Sarisberiensis, id ad nostrum propositum convertamus) cum inclementiam Cerberi omnes abhorreant, videamus Ostiarios Cerbero duriores: apud inferos unus tantum Cerberus est, quam immane, si quæ sunt diverticula domesticorum Episcopi, tot Cerberi sunt. Si Atrienses quoque Cerberos sustineamus, totamque familiam, quę aut mordeat, aut latret. Episcopi sibi subditorum Patres sunt: ab omnibus liberè adiri debent. *Non est*, ut dicebat S. (d) Thomas Cantuariensis, *Dei Ecclesia custodienda more castrorum*: nec Episcopi domus Janitorum importuna diligentia munienda. Neque tamen Simonia est, ubi datur aliquid Janitori, Cubiculario, vel alteri, qui te ad Episcopum introducat, vel ire permittat: neque enim ea pecunia res ulla spiritalis proximè, aut directe emitur, sed non nisi remote ad sacram Ordinationem hæc pecunia refertur: turpis quidem hic quæstus, neque enim pecunia opus est, ut Episcopus adeatur, qui non solum ad se venientes libenter amplecti, verum etiam timidos invitare, & fugientes debet ipse inquirere. Tunc quidem solum Simonia committeretur, cum ad injustum pro ordinatione consequenda patrocinium, suffragiumve, Janitoribus, Cubiculariis, aliisve officiariis pecunia impenderetur; quid enim refert per quos Episcopi constantia everti tentetur? quisquis eam pecunia labefactare satagit, ut indignus ad ordines recipiatur, ordinationem emisse videtur, non meruisse: quisquis illicitis per pecuniam artibus ad Sacerdotium contendit, Simoniæ nota non caret: qui populi suffragia olim pretio comparabat, Simoniacus dicebatur: qui ergo pariter Suffragatores sibi pretio comparat Episcopi domesticos, in Simoniæ crimen impingit: atque ita censent (e) Angelus, (f) Sylvester, & alii.

(a) Toletan. sub Sixto 4. titulo, quod ordines gratiosè concedantur.

(b) Mediolan. 1. Prov. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis administratio-

(c) Sarisberiens. libr. 5. cap. 10. Polycrat. verbis parum immutatis.

(d) Vide in vita S. Thomæ Cantuar. apud Sur. die 29. Decemb.

(e) Angel. v. Simonia num. 25.

(f) Sylvest. item v. Simonia.

§. IV.

De ministrantibus, & adsistentibus Episcopo Ordinanti.

V. Colligimus quoque ex citata superius (g) Justiniani Novella, iis ministris, qui Episcopo alium consecranti adsisterent, quasdam ab Episcopo consecrato consuetudines olim persolutas, quæ à primo Presbytero Ordinantis Episcopi, & Archidiacono, postquam sibi aliquid reservassent, distribuerentur. Idem in ordinatione Clericorum factitatum ex iis ejusdem (h) Novellæ verbis discemus, *sed neque Clericum cujuscumque gradus dare aliquid ei à quo ordinatur, aut alii cuilibet personæ permittimus: solas autem præbere eum consuetudines iis qui ordinantium ministrantes sunt ex consuetudine accipientibus unius anni emolumenta non transcendentem*. Hanc tamen consuetudinem reprobare videtur (i) S. Gregorius mox citandus ubi ministro Evangelicam lectionem in Episcopi consecratione legenti, nihil omnino dari permittit ab eo qui consecratus est.

(g) Justin. Novell. 123. cap. 3.

(h) Idem c. 16.

(i) Greg. lib. 4. epist. 44.

Si-

Similis ferè hocce tempore alicubi A consuetudo viget, ut oblationes, luminaria, aliaque id genus, seu Episcopi Eleëmosynario, ac Capellano, seu ceremoniarum magistro dentur: quæ cum Ecclesiæ offerantur, non injustum, si in alicujus Ecclesiæ Ministrorum usum accedant, & quibus cedere debeant consuetudo determinét. Turpis tamen hic quæstus, si in iis quærendis aliquis sit morosus, aut diligentior quam par sit: Eleëmosynæ enim B quæ ex aliquo ministerio obveniunt, sicut non necessario sunt respuendæ, ita nec avidiùs inquirendæ. Si tamen ejusmodi ministri nihil spiritale exequantur, nec ordinationi sacræ per se, ac necessario sunt respuendæ, ita nec avidiùs inquirendæ. Si tamen ejusmodi ministri nihil spiritale exequantur, nec ordinationi sacræ per se, ac necessario cooperentur, tunc in iis vel dationibus, vel exactionibus veram C aliquam Simoniæ rationem non video.

§. V.

De Notariis, Scribis, & Sigillatoribus.

VI. De Notariis autem, Scribis, & Sigillatoribus fusior jam nobis debet esse sermo, quos prædicta (a) Justiniani No- D vella cum reliquis ministrantibus ordinandis comprehendit: jam verò soli ferè ex reliquis supersunt, qui in ordinatione aliquid exigant; nihil tamen ipsi, si Ecclesiæ decreta consulamus, nihil inquam, nisi fortè pro labore & charta moderatum quippiam, ab ordinandis exigere possunt: antiquiora decreta nihil penitus eis accipere concedunt, id ipsum recentiora expetiisse videntur, quod quia se non posse efficere sperarunt, pecuniæ eis solvendæ summam moderata sunt. (b) Gregorius Magnus hanc sententiam quam initio sui Pontificatus in Synodo Romana protulerat, iterum iis verbis confirmavit: *Antiquorum Patrum regulam sequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex traditione pallii, neque ex traditione chartarum, &c. quia enim in ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, Evangelicam verò lectionem minister legit: confirmationis autem ejus epistolam Notarius scribit: sicut Pontificem non decet manum quam imponit, vendere; ita minister, vel Notarius ejus, non debet in ordinatione ejus vocem, vel calamum venundare. Ex quibus prædictis rebus si quis aliquid commodi appellatione exigere, vel petere fortè præsumpserit, in districto Dei omnipotentis examine reatui subjacebit.* Eadem verba tribuuntur à Gratiano (c) Urbano secundo in Concilio Melphitano, nec multum immutata leguntur in Synodo habita à Gregorio (d) septimo. Juo tamen (e) Carnotensis Urbani secundi ου'λόλογος queritur in Romanæ Curiæ officiarios vulgò jactatum, nec calamum, nec chartam gratis ibi haberi, quæ res quantum offendiculum multis fuerit Richardum Albanensium Episcopum monet, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Legatum. Ante hæc tempora verò cùm à Bonifacio Moguntino reprehenderetur graviter tanquàm de Simoniæ crimine (f) Zacharias Papa, quod pro tribus palliis pecunias accepisset; negavit Summus Pontifex se tale quidpiam cogitasse, *cum nec pro scriptis, nec pro diplomatibus, quæ ab ejus scrinio procederent, aliquid exigi con-* sue-

(a) Novell. 123. cap. 3.

(b) Joan. Diac. vitæ Gregor. lib. 3. n. 3. & Greg. in regist. lib. 4. epist. 44. sive c. 83. in Syn. Rom. habetur ex parte 1. q. 2. c. sicut.

(c) Urban. 2. in Concil. Melphit. apud Gratian. c. nullus 1. q. 2.

(d) Synod. Rom. sub Gregor. 7. refertur cap. 1. de Simonia.

(e) Ivo ep. 133.

(f) Zachar. ep. 9. ad Bonif. Mogunt.

suevisset: quin potius anathematizare se omnes quicumque ausi essent donū Sancti Spiritus venundare. Similiter Concilium ([a]) Bituricense, in Lemovicensi secundo relatum, Notariorum exactiones quaslibet condemnat, *Episcopi*, inquiens, *de sacris Ordinibus munus non accipiant*, *nec aliquis loco eorum*, *neque aliquis de subjectis eorum*, *sicut pro scribendis nominibus ordinandorum solebant scriptores pretium accipere*. Hæc erat itaque præcedentium istorum temporum, quibus austerior disciplina vigebat, sententia, Simoniæ saltem suspicione non carère qui quippiam pro literis ordinationis, consecrationis, aliisque quibus res spïritales conferrentur, vel confirmarentur, accepisset.

(a) Bituric. can. 3. apud Lemovic. act. 2.

VII. Ubi verò disciplinæ Ecclesiasticæ remissa est severitas, visum est huic malo satis provisum; si Notariorum emolumenta moderatiora fierent, ut non pro ordinatione pretium, sed pro labore ac charta salarium accipere viderentur. Concilium itaque ([b]) Ravennate 2. tempore Clementis quinti de hac re sic statuit, *item cum indebitæ exactiones à Notariis*, *& sigilliferis Dominorum Episcoporum*, *taxentur*, *& moderentur in omnibus*, *præsertim in ordinationibus*, *ut ultra duos venetos non possint accipere pro scriptura*, *charta*, *cedula*, *cera*, *& sigillo &c. etsi querela super hoc remedium præbuerit*, *ipse Notarius officialis suspendatur in dicta curia Episcopali usque ad aliud Concilium Provinciale ab officio suo*. ([c]) Ravennate quartum sub Joanne 22. de indebitis extorsionibus, atque exactionibus eorundem querelas in præsenti ad se delatas fuisse ostendit, quibus cum remedium adhi- A beri eo tempore non potuisset, ipsis, ne deinceps contingerent, providit, salariaque Notariorum, & Sigilliferorum pro quibus literis scribendis moderata constituit. Concilium Sabinense, ([d]) seu Palentinum, Vallemoleti Palentinæ Diœcesis, auctoritate Guillelmi Sabinensis Episcopi Apostolicæ Sedis Legati in Hispania, celebratum tempore ejusdem Joannis 22. duriùs cum eis egisse visum est hoc edito decreto, B *Ordinati si post receptionem Ordinis pro scriptura*, *labore*, *charta*, *& cera aliquid offerre voluerint*, *hoc accipi minimè prohibetur: ita tamen quod hæc gratuita oblatio summam quinque Marabetinorum usualis monetæ aliquatenus non excedat*, *à pauperibus autem*, *aut nihil*, *aut minus recipiat pro prædictis*: & paulò post, *nec Notarius*, *seu scriptor*, *quicquam nisi moderatum exigat pro collationis* C *litera & sigillo*. ([e]) Toletanum tempore Clementis sexti Antipapæ gravibus verbis eundem Notariorum, & Sigilliferorum quæstum condemnat, quamvis de literis ordinum, quod pro iis fortasse nihil exigerent, mentionem nullam faciat, *Verùm*, inquit, *quia plerumque in exactione emolumenti sigilli nonnulli metas rationis excedunt*, *& tam pro licentia quoad studia literarum*, *seu quia anima-* D *rum cura ad tempus committitur*, *quam pro litera dimissoria*, *qua cuique se ad alias partes transferendi licentia conceditur*, *quantitates indebitæ extorquentur: nos eorum insatiabilem voraginem compescere cupientes*, *statuimus*, *eodem Concilio approbante*, *ut pro qualibet prædictarum literarum possint sex Marabetini*, *& Duodenarii pro Cancellaria*, *& unus Marabetinus pro registro*, *& non amplius*

(b) Ravenn. 2. rubr. 32.

(c) Ravennaten. rub. 24.

(d) Conc. Palent. tit. de Simonia

(e) Toletan. sub Clemente 6. tit. de Simonia.

(a) Toletan. sub Sixto 4. tit. quod ordines gratiose concedantur.

plius recipi ullo modo. (a) Toletana quoque Synodus sub Sixto quarto, cujus aliqua verba superius retulimus, hæc pro Notariis adjungit. *Notarii verò pro literis ordinum decem tantum Marabetinos recipere debeant, & si contra fecerint, quod receperint duplicatum restituant sequenti Concilio applicandum*.

(b) Conc. Trid. sess. 21. de ref. cap. 1.

VIII. Concilium (b) Tridentinum, cujus verba à nobis supra prolata sunt, & antiquorum Patrum exempla servari, & decreta in usu esse optavit, laudabilem consuetudinem vocans, cum Notarii nihil acciperent, sed eis pro officio exercendo salarium constitutum esset, vel è publico, vel ab Episcopo: eam autem consuetudinem damnavit, qua ex Notarii commodis aliquod Episcopi emolumentum perciperent; nihilque supra decimam aurei partem, ne quidem gratis oblatum pro literis dimissoriis, aut testimonialibus accipere eis quovis prætextu permisit. Ad hujus Tridentini illustrationem & perfectiorem observationem in Concilio (c) Mediolanensi primo habito anno 1565. & (d) quinto (ex quo præsertim sequentia eruemus) habito anno 1579. plura sancte decreta sunt: primum, ne Episcopus quicquam vel sponte oblatum, ne exiguum quidem, à Secretario, scribisve dono accipi, aut capi ullo modo patiatur, ne occasione quidem literarum, etiam quas pro officii munere etiam privatim aliquando scribunt. Alterum, inter ea quæ gratis scribi, & in Cancellaria confici debent, recensentur ibidem acta visitationis, facultas quorum auctoritate Vicarii ministrique Episcopales decernuntur, literæ dimissoriales ordinum, dimissoriæque pro suscipiendis Ordinibus, aliaque quamplurima, ea nimirum omnia quibus jus spiritale confertur, vel publicum bonum procuratur. Tertium, de emolumentis Cancellariæ, quam (e) Concilium Provinciale primum vendi, aut locari, ejusve nomine quicquam accipi vetuerat, nihil prorsus utilitatis privatæ ad Episcopum ejusve mensam, aut Vicarios, aut alios præterquam ad Cancellariam, cæterosque ejusdem Cancellariæ ministros pervenire conceditur, qui aliquid etiam a sponte dantibus perceperit, tum in conscientiæ foro ne suum faciat, sed pauperibus loci erogare omnino debeat: tum quadruplo mulctetur, quod vel in Ecclesiæ instaurationem, vel in Sacristiæ usum erogetur. Severiorem pœnam imponunt decreta generalis informationis Ecclesiasticæ (f) à Francisco Bonhomio Episcopo Vercellensi Visitatore Apostolico, eodem S. Carolo Boromæo procurante, edita, in quibus tamen indultum ut pro literis ordinationis decima aurei pars à Notariis exigi posset; hæc, si tibi vacat, legi possunt. *Episcopi curæ esse debet, ut literæ ordinum testimoniales tradantur, ea certè persoluta mercede, quæ decimam aurei nummi partem ne minimo quidem quadrante excedat, quacumque vel immemorabili consuetudine non obstante, quam sacro Concilio Tridentino planè repugnantem corruptelam potius arbitramur, ideòque funditus tollendam statuimus, ac decernimus, ea etiam proposita illis singulis pœna, qui vel minimum aliquid plus exigere, extorquere, aut à sponte etiam dantibus accipere ausi fuerint, ut omnibus etiam Tabellionatus officiis, ac beneficiis Ecclesiasticis privati ipso jure sint: nec verò in posterum*

(c) Mediol. 1. tit. de Notariis & Scribis.
(d) Mediolan. 5. constit. part. 3. tit. de Cancell. & Notariis.
(e) Conc. Med. 1. supra.
(f) Decreta a Francisco Bonhomio, cap. de Ordinis Sacramento.

rum digni umquam censeantur, qui illa obtinere possint : aliis etiam gravioribus pœnis mulctentur Reverendissimi Episcopi arbitrio.

IX. Colligitur autem facilè ex prædictis Notarios, seu sigilli Episcopalis custodes, qui facultatem literas testimoniales pro susceptis ordinibus, vel dimissorias pro ordinibus suscipiendis scribendi, subsignandi, Episcopali sigillo confirmandi ab Episcopis pretio suscipiunt, Simoniæ reos esse. Si enim Episcopus qui facultatem istam vendit, & ad annum collocat, Simoniaca labe maculatur : eadem sanè mali contagione inficitur, qui eandem ab Episcopo emit, & pro ipsa annuum censum vendit : utrum autem Simoniacus sit Notarius, qui pro suo labore suaque opera aliquid ab ordinatis exigit, olim inter Jurisconsultos dubitatum (a) Glossa decreti docet distinguendum non esse, habeatne scriba stipendia de publico, vel non habeat, ne quicquam enim pro charta aut labore debere accipere, sed Episcopum procurare debere, ut sine muneris alicujus acceptione testimonium ordinis suscepti authenticum scribatur (b). Laurentius huic opinioni consentit, censetque Notarium etsi nihil percipiat de publico, nihil pro literis quas scribit exigere posse, si secus fecerit, Simoniæ vinculis irretiri, idque speciatim in hujus nefandi criminis odium constitutum refert, ne fraus aliqua posset procurari. Annuit (c) Bernardus Parmensis, qui oblata tantum gratis, & ex post facto accipi posse, præsertim verò à Notario laico arbitratur. Citant isti prædictos Canones Gregorii I. Urbani II. Gregorii VII. quibus pro cera, pro calamo, pro scriptura aliquid accipere Simoniacum judicatur, qui

A Canones juris positivi Simoniam arguunt, non divini, aut naturalis, quod sit immutabile : proindeque nihil mirum est, si quod uno tempore Simoniacum judicatum est, quia prohibitum, alio tempore judicatum non sit, quia permissum.

X. Vera itaque hoc præsertim tempore, & quo certa habenda est, (d) Panormitani, (e) Sylvestri, aliorumque communis opinio Doctorum, Notarium, eum maximè
B qui nullum salarium de publico constitutum est, posse absque ulla Simoniæ nota, pro charta, cera, calamo, scriptura, operaque, & libertate sua quam publico privatoque quorumdam commodo addicit, saltem per modum stipendii, non (f) pretii (nam actiones istæ utpote spirituali adnexæ vendi non possunt) moderatam quandam pecuniæ summam exigere : cum enim id ipsi Concilium Tridentinum,
C totque citata superiùs Concilia permittant, quis audeat Simoniacum credere, quod publicæ Ecclesiæ auctoritate non toleratum solum, sed permissum advertit? Quis denique incuset, si Notarius victum exigat pro labore, quem non tenetur ipse exhibere : si libertatem suam vendat, cujus ipse est Dominus? (g) *Quis enim*, inquit Apostolus, *militat suis stipendiis unquam*? nemo certè, ut habet Concilium Me-
D diomatricis à Gratiano (h) citatum, de suo beneficium facere compellitur. Quis itaque adstringere velit Notarium, ut de suo beneficium faciat? ut suo damno alterius honori, ac dignitati consulat? habeat, inquis forte aliquis Notarius stipendium ab Episcopo? sed unde is colliget id deberi ab Episcopo? certè (i) onus istud, quod in alios consuetudo transfert, nulla efficax ratio in Episcopum

(a) Glossa in c. sicut Episcopum 1. q. 2.

(b) Laurent. in cap. 1. de Simon.

(c) Bernardus ibidem.

(d) Panormit. in cap. 1. de Simonia.

(e) Sylvester v. Simonia, q. 8. dicto 5.

(f) Vide Suar. de religione lib. 4. de Simon. cap. 53. num. 6. cum seq.

(g) 1. Cor. 9.

(h) Gratian. 1. q. 2. c. precariæ.

(i) Sotus tamen libr. 9. de Instit. quæst. 6. art. 1. Lessius lib. 2. cap. 35. dub. 10. §. dico secundo Episcopum putant habentem sufficientes reditus obligari ad dandum stipendium Notar. quod verû ex leg. communi, ubi non adest contraria consuetudo.

pum transmittit: alia sunt onera Episcopalis dignitatis, eaque multa, magna, & fermè quotidiana; novum contra consuetudinem onus ipsi imponere non temere oportet. Gratis sanè debet Episcopus nomen suum auctoritatemque commodare, quo publica de ordinatione a se facta fides fiat; nam id ipsius dignitati conjunctum, imò insitum est, ideo si auctoritatem istam vendat, particulam suæ dignitatis ab ipsa excerptam, remque proinde spiritalem vendit: at ut per se scribat, ipse nec ex more tenetur, nec ut scribas conducat, neque ad idipsum teneri convincitur, nisi Ecclesia pro scriba conducendo aliquid ei solvat, quod an effecerit; consuetudo declarat. Ubi ergo in contrarium est consuetudo, nec peccat, si scribam suis ipse expensis non aluerit; nec scriba, qui ab iis in quorum gratiam laborem suum impendit, vitæ necessaria subsidia quæsierit.

XI. Egregia tamen est, & sedulo adnotanda prædictorum Doctorum limitatio, ut videlicet Notarii attenta laboris qualitate, temporis, quod in opere consumitur, diuturnitate, itemque chartæ, vel pergameni, ceræ, ac cæterorum quæ pretio æstimari possunt, & ab iis in hoc negotio insumuntur, valore, non autem rei spiritalis, cujus vel licentia confertur, vel potestas datur, vel testimonium conficitur, excellentia atque dignitate pretium augeant: unde si pro literis quibus illustrior in Ecclesia dignitas confertur, majorem pecuniæ summam exigant, quam pro inferioris beneficii provisione; si pro literis testimonialibus recepti ordinis dignioris, plus mercedis exposcant, quam pro testimonio de suscepto inferiori ordine; si pro A literis dimissoriis, quibus ad omnes vel plures ordines datur licentia, duplicatum, vel triplicatum, vel amplius etiam præmium sibi dari velint, quam pro literis dimissoriis ad unum vel pauciores ordines, Simoniam committunt: non enim jam pro labore, opera, aut impensis, quæ in ejusmodi rebus æqualia sunt, quod amplius est pretii, petunt, sed pro re spiritali digniori, quam pretio exponunt: unde B quemadmodum qui calicem consecratum ejusdem materiæ, ponderis, ac cælaturæ charius vendit, quam non consecratum, Simoniam contrahit, quia tunc non materiam neque formam, sed benedictionem vendit; ita qui literas de re spiritali digniori in quibus conficiendis æqualis est labor, nec dispar materies nonnisi chariori pretio tradit, non materiam, neque laborem vendit, sed rei spiritalis C sanctitatem atque dignitatem: ideoque Simoniacus esse convincitur, quia spiritale temporali pretio mercatur.

XII. Sunt alia Notariorum ac Sigilliferorum sacrilegia, in quibus sicut plus lucri esse solet, ita plus impudentiæ & fraudis, quæ scilicet, quià commodior ipsa incusandi non dabitur occasio obiter redarguere velim. Quot, Deus bone, fraudes, quot dolos in provi- D sionibus, præsentationibus, nominationibus ad Sacerdotia, seu beneficia, aliisque ejusmodi non committunt? nulla res adeo intricata est dolis, mendaciis, falsitatibus, imposturis, quam quæ deberet esse sanctissima, & sincerissima. Quot pariter tergiversationibus, & simulationibus non iis illudunt, qui ab ipsis literas pro quibusdam beneficiis obtinendis petunt, nisi pecunias profundant; hujusmodi hominum

num sanguine saginantur, eos sibi quærunt in prædam, eorum pecuniis inhiant. Placet forsitan audire Notariorum istorum thecnas a Joanne ([a]) Sarisberiensi sub nominibus Cossi, & Vejentonis eleganter depictas, *Instrumenta tua conficit Cossus, si eum salutare licuerit, pro magno reputa, si schedulam non attuleris frustra accedes: si autem attuleris, inutilis est, nec acquiescet, ut manus vitio membranæ degeneret: quid multa? suam necesse est comparari; cum nec calamus aut sepiolæ, aut nigræ foliginis succus tibi constet inemptus: sed & ipsas syllabas, & apices, nisi eum propitium feceris, sic distorquebit, tot tibi verborum ponet tendiculæ, ut pro pace bellum, pro quiete litigium amici instrumento videatur inscribere: si cingulum forte tibi venustius fuerit, si incisorium aptius, si quid in minuta suppellectili decentius, rebus ejus communera, nisi tibi perire velis operam, & impensam: aut enim precibus extorquebitur; aut eas liberalitate præveniens: tandem pileum, qualiscumque sit, asportabit amicus in memoriam tui. Jam a Cosso digredieris, sed tibi purgatorius ignis imminet, superest Vejento, quem multa sollicitabis instantia, & magno artificio gestus, precum, & munerum, ut te clauso labello respiciat: tunc de singulis verbis in Concilium itur, Deliberationi præscribit tempus: & apices singuli ponuntur in statera, nisi eum præmulseris: occurret tibi non fideliter rei gestæ concepta series, aut stilus incultus oberit, aut a publici forma Notarii; vel scriniarii divertens benignitas, aut negligentia juris, & aliquis semper nodus pecunia vindice indigebit; ut verò minimum lædat, longa expectatione torqueberis, dum differt, quod negari non potest.*

([a]) Satisb. Polyer.lib.5. cap.10.

XIII. Hos sui sæculi fuisse mores refert Sarisberiensis, qui sibi experto fidem adhiberi cupit; iis nihilo meliores sunt nostri sæculi mores imo deteriores, quia audaciores: non jam enim tot clandestinis insidiis pecunia quæritur, sed exerta fronte ab impudentioribus exigitur, Sacerdotia venundantur, rebus sacris audacter a quibusdam male feriatis hominibus pretia constituuntur: de sanctissimis Episcopis aliquid mali suspicari nefas est, præsertim cum verè & ingenuè possimus dicere sacrilegam istam ac turpem sacrorum nundinationem quam civilia bella, & priorum sæculorum ignorantia invexerant, ipsorum vigilantia ac diligentia minus quam antea frequentem inveniri. Eos itaque oro, atque obsecro, ut hanc capitalem Ecclesiæ pestem funditus extirpare velint: ut sedulo satagant, ne rapacitate ministrorum dedecus ipsis & infamia comparetur, neve ob eas exactiones officia Ecclesiastica, beneficia, sacri ordines venalia esse videantur; ut eorum obviam eant cupiditati, qui e suis manibus patrimonii partem aliquam elabi putant, ubi beneficii Ecclesiastici alicui potestatem faciunt, qui beneficiorum fructus tanquam suos estimant, & pensatis uberioribus fructibus, majores pecuniæ summas extorquent, rati non doliturum eum cui ad amplos reditus Episcopi nomine potestatem tribuunt, si quid ex iis proventibus prius emungant. Cogitate, Patres reverendissimi, in vos peccari, in vestram famam, quod hi in sacrorum contemptum, in subditorum vestrorum gravamen, in Ecclesiasticas, & divinas leges peccant: vestræ

stræ siquidem hæ sunt manus, quæ A si rapaces sint, vos rapacitatis insimulamini: vestri hi digiti, qui si quid mali operantur, vos operamini; si quid peccant, vos per ipsos peccatis, & dum vestra auctoritate ad suam cupiditatem abutuntur, vestra vilescit auctoritas. Probos igitur eos, & exploratæ fidei, atque temperantiæ cognitæ assumite, qui si ab opinione vestra turpiter agendo exciderint, excidant etiam B a gradu, exturbentur e familia, ab officio deponantur. Quæ facilius a vobis præstabuntur, si faciles subditorum vestrorum querimoniis aures præbeatis, non semper assensum. Si Scribarum officia gratis concedatis, non pecunia contra Canonum auctoritatem, habeatis venalia: si de vestro, ubi commodum sit, stipendia eis largiamini; ut nempe vigeat apud vos laudabilis ista consuetudo pro scriptura, & sigillo nihil in ordinationibus accipiendi, quam summis votis expetiisse visa est Tridentina ([a]) Synodus. Sed altius videtur nos indignationis, & desideriorum æstus rapuisse: æquius est ut contineamus nos ipsos, & ad eam largitionem, quæ Conclericis, vel aliis Ecclesiastica dignitate præditis, Inthronisticorum, aut Insinuativorum nomine facta vel olim dignoscitur, examinandam progrediamur.

(a) Trident. supra.

ARTICULUS VIII.

De largitione in Clericos insinuationis nomine, & in eos qui in possessionem aliquos deducunt, inthronisationis, vel cujuslibet institutionis titulo.

§. I.

De Insinuativis.

I. CONSUETUM quoque superius vidimus, ut qui in Clericorum album referrentur, ii Conclericis ejusdem nempe Ecclesiæ cui ipsi adscribebantur, insinuationis nomine seu admissionis in eamdem Ecclesiam, munera quædàm darent, quæ εκφανησιμα a Justiniano ([b]) Imperatore vocitantur: qui quidem ipsa, præterquam in majori Ecclesia Constantinopolitana, tanquam avaritiæ, & Si- D moniæ fœtus sua lege sustulit: eorum tamen forte sit mentio in Capitularibus ([c]) Caroli ubi statuitur, ut *Episcopi provideant, quem honorem Presbyteri pro Ecclesiis* C *suis senioribus tribuant*, quamvis longe probabilius sit Capitulum istud de honore patronis Ecclesiæ debito intelligendum. Mentio quoque videtur fieri in Conciliis ([d]) Barcinonensi 2. ([e]) Toletano 11. ([f]) Aquisgranensi 2. sub Ludovico Pio, & aliis in quibus non solum Episcopis quicquam, sed & Clericis quocumque nomine dari prohibetur. Mentio in Concilio ([g]) Palentino supra citato, in quo & epularum apparandarum & certæ pecuniæ conclericis solvendæ obligatio, quæ de novo ordinatis in quibusdam Ecclesiis imponebatur, omnino reprobatur. Ad hanc quo-

(b) Justinianus Novel. 123. cap. 16 & Novell. 56 tum in præfat. tum cap. 1.

(c) Lib. 1. Capit. cap. 148.

(d) Barcinonen. 2. c. 1.

(e) Tolet. 11. 8.

(f) Aquisgr. 2. sub Ludovico.

(g) Concil. Palent. tit. de Simonia.

quoque inter cæteras consuetudinem videtur respexisse Innocentius tertius (a) in Concilio Lateranensi, ubi quamcumque consuetudinem aliquid cuiquam dandi in ordinatione acriter exagitavit: audiamus eum docentem, imò jubentem. *Sicut pro certo didicimus in plerisque locis, a plerisque personis, quasi columbas templi vendentibus, fiunt exactiones, & extorsiones turpes, & pravæ pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus Clericorum; estque taxatum, quantum sit isti, vel illi, quantumve alteri, vel alii persolvendum: & cumulum majoris damnationis quidam cupiditatem, & pravitatem hujusmodi nituntur defendere, per consuetudinem longo tempore observatam: Tantum igitur abolere volentes abusum, consuetudinem hujusmodi (quæ magis dicenda est corruptela) penitus reprobamus, similiter statuentes, ut pro his sive conferendis, sive collatis, nemo aliquid quocumque prætextu exigere, aut extorquere præsumant.*

(a) Innocent. 3. cap. sicut, de Simonia.

II. In more pariter positum fuisse (b) novimus, ut Episcopi vel alii inferiores Clerici, Decanis, Archidiaconis, vel aliis, a quibus in possessionem deducebantur, munera quædam inthronistica, seu pro investitura persolverent; de hac prava consuetudine, tanquam de Simoniæ hæresi reprehensus fuit Ivo (c) Carnotensis Episcopus, a Richardo Albanensi Apostolicæ Sedis Legato, quod nempe aliqua *pro consuetudine antiqua publicè exigerent Decanus, & Cantor, & alii ministri ab his qui Canonici fiebant*: quam pestem se radicitus evellere non valere excusavit, præsertim cum illi se Romanæ Ecclesiæ consuetudine defenderent. Hujus autem moris luculentum, & antiquum, ni fallor, exemplum, quod ad nostra duravit tempora, in hac nostra, quæ jam magna ex parte mutilata est, Senonensi provincia, observari potest: quod enim Serotinus Diaconus Senonensis singulas illas regiones, quæ Senonensi Archiepiscopo subdebantur, & quarum aliquæ jam ad Parisiensem translatæ sunt, Evangelicæ veritatis luce collustrasset: ideò omnes Episcopi, qui sacræ Senonum Præfecturæ contribuebantur Senonensibus Archidiaconis, a quibus in sedem deducebantur, ex antiquo more munus aliquod recipere consueverant, usque adeo ut lite quidem de ea re mota, Gregorius XI. Summus Pontifex secundum Archidiaconum judicarit, cujus diploma integrum leges apud (d) Choppinum.

(b) Novell. 123. cap. 3.

(c) Ivo epist. 133.

(d) Diplo. Greg. 11. apud Choppinum lib. 1. de sacra Politia tit. 8.

III. Hanc tamen consuetudinem, ut jam docuimus tanquam damnabilem Ecclesia Romana graviter tulit in Ecclesia Carnotensi, a qua eam Ivo exterminari curavit: clarè quoque eandem reprobarunt Alexander tertius & Innocentius tertius: *horribile nimis est*, inquit (e) Alexander in Concilio Lateranensi, *quod in quibusdam Ecclesiis locum venalitas probibetur habere: itaut pro Episcopis, vel Abbatibus, vel quibuscumque personis Ecclesiasticis, in sedem, seu introducendis Presbyteris in Ecclesiam, &c. seu aliis Sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem mortis de longa invaluisse consuetudine arbitrantur, non attendentes quod tanto graviora sunt crimina, quanto diutius infœlicem animam tenuerunt alligatam: ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro personis Ecclesiasticis deducendis in se-*

(e) Alex. 3. in Conc. Lateran. c. 7. refertur c. cum in Ecclesia, de Simonia.

sedem, vel Sacerdotibus instituendis, &c. seu aliis Sacramentis conferendis, seu collatis aliquid exigatur, districtius prohibemus; si quis autem contra hoc venire præsumpserit, portionem cum Giezi se noverit habiturum. Innocentius tertius similiter Cantuariensi Archiepiscopo scribit, ([a]) quatenus *pravam illam consuetudinem de sua provincia studeat abolere, per quam pro Ecclesiarum investitura, Archidiaconi marcham argenti, minores verò Decani vaccam albam sibi dari postulant, vel certam solvi pecuniæ quantitatem.*

(a) Innocent. 3. cap. in tantum, de Simonia.

IV. Eæ tamen consuetudines pluribus in locis adhuc videntur in usu, nec damnare audeam, si honorarii causa in honorem dignitatis a Clericis, vel in testimonium alicujus gratitudinis ab Episcopis, aliisve persolvantur: neque enim tunc habere rationem possunt ullam pretii rei spiritualis, sed tantum honorarii, & honesti stipendii, quod fortasse Archidiaconis, Decanis ruralibus, & aliis ejusmodi vel unicum, vel forte præcipuum est: non tenentur autem illi sine ullo penitus stipendio laborare. Si qui tamen in possessionem alios mittunt, institutionem indigni aut impedire, aut retardare possent, pecuniamque daret indignus, ne quod impedimentum ejus receptioni opponeretur, aut mora aliqua necteretur: existimarem tunc temporis Simoniam committi: tunc enim pecunia esset in causa, ob quam indignus, aut omninò, aut certè citius ad Ecclesiasticam, & spiritalem dignitatem reciperetur, quod Simoniacum est: sicut enim ordinatio spiritalis est, ita & institutio: itaque quemadmodum per pecuniam ordinari non licet, ita nec institui, videreturque, qui ita instituerетur, ad Ecclesiam per pecuniam irrepsisse, aditumque sibi parasse, in quo vera Simoniæ ratio apparet, si non eadem omnino quæ in ordinationibus, at saltem eadem vel non minor quæ in electionibus: at nemo dubitat, quin Clerici qui pecunia aliquem eligunt, verè sint Simoniaci: hæc enim Simonia tot Canonibus, totque Ecclesiasticis constitutionibus damnata est, ut de ea addubitare nefas sit: itaque ii pariter Clerici, qui quemcumque per pecuniam in Ecclesia aliqua instituerent, quem alias ut indignum essent rejecturi, Simoniaci censendi sunt, & institutio, quam pecunia promovit, Simoniaca judicanda. Confirmatur autem hæc assertio, quatenus hujusmodi consuetudines a Simoniæ crimine excusat. Etenim quemadmodum apud Gentiles, quorum Respublicæ bene ordinatæ erant, Magistratus venalitas omni ratione proscribebatur, quamvis inthronistici nomine pecuniæ ultrò appendi solerent, ab iis qui Magistratum inirent: cujus moris testis omni exceptione major est Plinius ([b]) ad Trajanum, *superest*, inquiens, *ut ipse dispicias, an in omnibus civitatibus aliquid omnes, qui Buleutæ leguntur, debeant pro introitu dare*: quod non improbat Jurisconsultus ([c]) optimus Scevola; ita quoque nulla aut ambitus, aut venditi, vel empti Sacerdotii lege Sacerdotes tenebuntur, etsi aliquod ab iis pro introitu munusculum erogari soleat.

(b) Plinius ad Traianum.

(c) Scævola l. his verbis, §. alumno, & §. idem testator, ff. de legat.

ARTI-

ARTICULUS IX.

De Ordinationibus, ad quas prece, assentatione, obsequio, sanguinis necessitudine pervenitur.

§. I.

Vetitæ ordinationes his omnibus rationibus obtentæ, & Simoniacæ olim judicatæ.

I. QUoniam autem, ut superius docuimus, non solum pecunia Simonia contrahitur, verum etiam precibus, obsequio, aliisve secundum carnalem sapientiam rationibus, ideo postquam superiorum quæstionum solutione, ea videmur explicasse, quæ ad Simoniam spectant, quam pecunia potest inducere: superest jam, ut ea attingamus, quæ sapiunt humanam prudentiam: quæ cum multa sint & diversa, ad hæc tamen præcipua capita revocamus, preces nempe, assentationem, & obsequium, quibus addere possumus sanguinis quamcumque necessitudinem.

II. Innumeris ferè Canonibus, & sanctorum Patrum testimoniis vetitum est, ne precibus, vel indebita laude, atque blanditiis, vel obsequio sacri Ordines extorqueantur: iisdemque prope omnibus Canonibus, quibus venalitas ab ordinatione arcetur, cavetur quoque, ne precum importunitas, laudum blanditiæ, & obsequii, atque famulatus merita judicantium animos in Clericorum electione vel ordinatione transversum agant. Aliqua solum ex pluribus attingam, eaque præsertim quæ clarius judicant ex precibus vel obsequio, vel assenta-

A tione Simoniæ notam contrahi. Non semel D. Gregorius huic sententiæ astipulatur. (a) *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui quidem nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen sacros Ordines pro humana gratia largiuntur, atque de largitate eadem laudis solummodo retributionem quærunt; hi nimirum quod gratis acceptum est, gratis non tribuunt, quia de impenso officio sanctitatis, nummum expetunt favoris: unde bene cum ju-*

B *stum virum describeret Propheta, ait, qui excutit manus suas ab omni munere; neque enim dicit, qui excutit manus suas a munere, sed adjunxit ob omni: quia aliud est munus ab obsequio, aliud a manu, aliud munus a lingua: munus quippe ab obsequio est subjectio indebitè impensa: munus a manu, pecunia est: munus a lingua, favor. Qui ergo sacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando in divinis re-*

C *bus non solum nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit.* (b) Totam hanc sententiam fusius recitat Concilium (c) Aquisgranense sub Stephano quinto Summo Pontifice, & Ludovico Pio Imperatore habitum. Assentitur (d) D. Hieronymus in epistolam

(a) Greg. hom. 4. in Evangelia, refertur 1. qu. 1. c. Sunt nonnulli.

(b) Vide eundem lib. 4. epist. 50. 55. & 56.

(c) Con. Aquisgr. can. 38.

(d) Hieron. in cap. primum epist. ad Titum, refertur 8. qu. 1. c. Moyses. vide & Chrysosth. homil. 5. in cap. 1. prioris ad Timoth. & alios passim.

lam ad Titum, ubi illas electiones ex æquo fere condemnat, in quibus electores eos designat, qni vel suffragia ipsorum pecunia emerint, vel quorum obsequiis deliniti fuerint, vel pro quibus majorum quispiam rogaverit.

III. Sed ut redeamus ad Gregorium, totus fere in eo est sanctissimus ille Pontifex, ut hanc corruptelam extirpet; eos ([a]) siquidem *in æternum perituros asserit, qui vel injusto cordis amore, vel sordidis precibus oris, sive comitatu, sive manuali servitio, sive fraudulento munusculo* Sacerdotalem dignitatem consequuntur. Arctè præcipit, ([b]) *nequis gratia alicujus, neque supplicatione aliquem ad sacros ordines audeat promovere, nisi eum quem vitæ, & actionis qualitas ad hoc dignum esse monstraverit*, secus facientibus districtam, & Canonicam ultionem minatur. Oportere docet, ([c]) quod *Episcopi neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam supplicationem aliquos ad sacros ordines consentiant, vel permittant adduci*. Hujus rei Columbum ([d]) Episcopum sedulo quoque commonefacit. Eandem denique in aliis locis sæpisimè calcat orbitam. Hujus autem vestigiis, sicut in pluribus, tum & in hoc negotio inhæret ([e]) Beda, *non solum*, inquit, *venditores sunt Columbarum, & domum Dei faciunt domum negotiationis, qui sacros ordines largiendo pretium pecuniæ, vel laudis, vel etiam honoris inquirunt: verum ii quoque qui gradum, vel gratiam in Ecclesia spiritualem, quam Domino largiente perceperunt, non simplici intentione, sed cujuslibet humanæ causa retributionis exercent*. Eandem, quam Gregorius primus Simoniæ divisionem innuit, & explicat ([f]) Gregorius septimus epistola ad Gebuinum & Archiepiscopum Lugdunensem, in qua supra quatuor Galliæ celeberrimas Archiepiscopales sedes primatum ei confirmat, ejusque successoribus, hac nimirum adhibita conditione, *ut nullo interveniente munere electi, vel promoti fuerint, videlicet a manu, ab obsequio, & a lingua: a manu, ut malum pretium prorsus a se vel aliquo tribuatur: ab obsequio, ut nihil inde servitii faciat, sicut quidam intentione Ecclesiæ prælationis potentibus personis solent deferre, a lingua, ut neque per se, neque per submissam personam preces effundant*, consentanee quoque huic divisioni in Synodo ([g]) Romana sub Gregorio septimo habita, ordinationes, quæ interveniente pretio, vel precibus, vel obsequio alicui personæ ea intentione impenso peraguntur, falsæ esse dijudicantur. Eandem denique divisionem, ut receptam amplectitur ([h]) Goffridus Vindonicensis, licet eam abutatur, probare volens contra Ivonem Carnotensem Episcopum obedientiæ juramentum, quod ab Abbatibus Episcopo suo consecratori exhibetur omnem Simoniæ speciem in se continere.

IV. Quidni verò censeat eas ordinationes Simoniacas esse, quæ vel precibus, vel obsequio, vel assentatione, & gratia fiunt, cum hæc omnia, & præ cæteris obsequium, seu servitium pretio æstimari possint: idem verò sit rem prætio æstimabilem, ac pretium ipsum pro ordinatione tradere? Quidni inquam Simoniacas eas aliquando esse jure dicere videbitur, cum ([i]) Alexander 3. epistola Decretali ad Archiepiscopum Eboracensem eos Simoniacos esse declaret,

(a) S. Greg. apud Gratianum quæst. 1. c. si quis neque.

(b) Idem Episc. per Heliad. Provin. constitutis lib. 4. ep. 96. seu 100. refertur 1. quæst. 1. c. quibusdam.

(c) Idem Joanni Corinth Episc. lib. 4. ep. 55. seu 99.

(d) Idem Columbo Episc. lib. 2. indict. 1. epist. 47. refertur 1. qu. 1. c. pueri.

(e) Beda in cap. 2. Joannis refertur 1. qu. 3. c. non solum.

(f) Greg. 7. l. 6. epist. 34.

(g) Syn. Rom. 5. sub Greg. 7. refertur 1. qu. 1. c. ordinat.

(h) Goffridus Vindonicensis opusculo 10.

(i) Alexander 3. cap. cum essent de Simonia.

ret, sive *qui pro temporali obsequio beneficium Ecclesiasticum promittunt*, sive *qui pro respectu cujuscumque personæ, consanguinitatis, aut familiaritatis*, ([a]) *vel celant peccatorem, vel reconciliant non pœnitentem?* Quidni etiam, cum ex rescripto ([b]) Urbani secundi Simoniacus sit, quisquis res Ecclesiasticas *ad propria lucra munere linguæ, vel indebiti obsequii, vel pecuniæ largitur, vel adipiscitur*. Propositio tamen ista universim prolata videtur esse durior, quæque timoratas conscientias non parum angat; quotus enim quisque est qui non prece, vel obsequio, vel assentatione quadam usus fuerit, ut ad Ecclesiasticas dignitates ascenderet? vel si ipse usus non est, quotus est, qui nihil se aliorum precibus aut gratiæ debere confidat? tota itaque hæc quæstio maximè intricata nobis extricanda, & quaod ejus fieri poterit explicanda est.

(a) Idem cap. nemo Presbyterorum de Simonia.

(b) Urbanus secundus 1. qu.3. c. Salvator §. quisquis.

§. I I.

Variæ circa hanc quæstionem opiniones explicantur.

V. Quod primum ad preces, gratiam vel laudes attinet Glossa ([c]) in decretum Gratiani hanc distinctionem adhibet; preces, inquit, vel sunt carnales, idest ex carnali benevolentia ortum ducentes: vel spiritales, seu ex spiritali & rationabili dilectione profectæ. Si spiritales, licent, nec per eas Simonia committitur; carnales etiam pro digno effundi possunt, pro indigno Simoniam inducunt. Id ipsum alibi quoque eadem ([d]) Glossa confirmat, ubi

(c) Glossa in can. illud 8. quæst. 2.

(d) Glossa in can. ordinatione 8. q. 2.

A eas per preces Simoniam induci arbitratur, quæ pro indigno & carnali amore impenduntur, vel ab aliquo pro se ipso porriguntur. Adriani ([e]) sententia videtur esse austerior, de precibus enim non distinguit, sed animum dumtaxat, quo preces illæ funduntur, considerat, nihil enim interesse censet, sive illæ ex carnali, sive ex spiritali amore profectæ sint: sive pro indigno, sive etiam pro digno concipiantur: B quæcumque enim tandem illæ sint; si ea intentione emittantur, ut favorem alicui, aut gratiam ad officium aliquod Ecclesiasticum, beneficium, vel ordinem concilient, sintque in causa, ut ordo, officium, vel beneficium ei, pro quo quis rogat, conferatur, eas inquam preces Simoniacas esse censet. Aliena proculdubio ab hominum communi consensu, & praxi hæc sententia, in quam tamen graves au- C ctoritate viri descendunt, præterquam quod enim in eam ([f]) Durandus, ([g]) Major, ([h]) Paludanus, & alii propendent, inclinat etiam ([i]) Sylvester, nec ab ea abhorret S. Thomas, ([k]) qui eum Simoniam a lingua committere docet, qui laudem, precesve in spiritalium collatione principaliter intendit: unde subdit *cum videatur ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exau-* D *dit, ipsum factum Simoniacum est: si autem pro digno porrigantur, ipsum factum non est Simoniacum, quia subest debita causa, ex quo illi pro quo preces porriguntur, spirituale aliquid conferatur: tamen potest esse Simonia in intentione, si non attendatur ad dignitatem personæ, sed ad favorem humanum*. Hinc ex mente D. Thomæ Simoniacus præsumitur quisquis precibus rem spiritalem emendans

(e) Adrianus quod lib.9. art.2. dub.1.

(f) Durandus in 4. dist. 25. qu.4.

(g) Major in 4. dist.25. qu.3.

(h) Paludanus in 4. dist. 25. qu.5. art. ult.

(i) Sylvester v. Simonia quæst.13. §. tertium.

(k) D. Thomas 2. 2. quæst. 100. art.5. ad 3.

dans exposuisse usus est; Simoniacus A pariter censetur, qui preces illas pro eo quem indignum novit, ordinatori porrexit, quia rem spiritalem judicatur precibus comparare, atque emere voluisse: Simoniacus autem est, qui sive pro digno, sive pro indigno preces fundit, ea intentione ut ei ordinem sacrum, vel rem quamlibet spiritalem acquirat; cujus intentionis ex eodem sancto Doctore pravitas in eo consistit, quod talis precator B ordinis, vel alterius rei spiritalis valorem precibus, tanquam pretio metiatur, quasi non plus valeat sacra ordinatio, quam ipsius preces, quam nempe ob preces suas sibi deberi cogitat, eo modo quo merces nobis deberi putamus, ubi pretium æquivalens venditori obtulimus: hinc tandem ex eadem sententia D. Thomæ, is solum qui pro aliquo precatur, ut ordinationem, vel rem spiritalem consequi C possit, a Simoniæ crimine immunis est, qui sic orat pro digno, ut ad officia, ordines, gradus, vel dignitates spiritales eum admitti principaliter postulet, non quia pro eo orat, sed quia ipse pro quo orat dignus est; non ut precibus collatorem vel meliora sentientem corrumpat, sed ut virtus præmium suo etiam calculo merenti accersat, non ut precibus acceptam deberi rem spiritalem velit D, sed ut meritis principaliter vel certé ne minus principaliter quidem: sed tantum id se iis consequi speret, ut ejus pro quo rogat merita attendantur, & æquiori animo cum aliis componantur. Addit verò D. Thom. (a) circa preces, quas quis pro se ipso emittit; quod si quis pro se ipso rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa petitione redditur indignus, & sic preces sunt pro indigno: licitè tamen potest aliquis, si sit indigens pro se beneficium Ecclesiasticum petere sine cura animarum. Hæc D. Thomas. In qua re videmur sane paululum propositi limites excedere, qui de beneficiis quædam his interseramus, sed quæ ita sunt cum iis quæ in ordinibus contingunt connexa, ut vix separari posse, & divelli a se invicem posint.

(a) D. Thomas ibidem respo. ad 3.

VI. Sed ut redeamus ad propositum, D. Thomæ sententiam sequitur & confirmat (b) Glossa in libros decretalium, & quam D. Thomas rationibus non inefficacibus, ipsis juris Canonici testimoniis confirmat: Primum enim, quod ad preces carnales non debeat respicere ordinator, sed tantum ad merita & dignitatem ordinandi, probat ex Canone quibusdam 1. quæst. 1. ex c. Moyses 8. qu. 1. & ex Canone si ergo, eadem quæstione: secundum, quod preces Simoniam inducant, colligit ex Canone in scripturis, ead. item quæstione, & Canone, si quis 1. quæst. 7. & ex Canone ordinationes, 1. quæst. 1. itemque ex capite per nostras de jure Patronatus. Tertiò, quod id sit intelligendum ubi qui pro se precatur indignus est, quia dignus non præsumitur ambitiosè, sed ob necessitatem postulare, infert ex Canone filium, §. non ita quorumdam 1. quæst. 1. & cap. tua, de Simonia. Quarto, illicitas tamen esse preces quibus quis Prælaturam ambit, deducit ex Can. nullus itaque 1. quæst. 1. Quinto, carnales preces, quæ fiunt pro indigno, Simoniacas esse ostendit ex Canone de ordinationibus 1. q. 1. & hoc argumento confirmat, quia preces succedunt loco pretii. Sexto, eas quæ fiunt pro digno licitè

(b) Glossa in c. tuam de ætate & qualitate ordinando.

citè posse admitti, ita tamen ut superior principaliter ipsis non ducatur, arguit ex cap. tamen, cujus interpretationem ibidem prosequitur, ex Canone quibusdam sæpe a nobis laudato 1. quæst. 1. Denique spirituales preces ab omni Simoniæ vitio ac suspicione immunes esse, probat ex Canone latorem, eadem quæstione toties citata. Hæc omnia breviter recenseo, quia diutius istis recensendis immorari inutile forsan & molestum futurum esset.

VII. Faciunt sane ista ut, hæc Div. Thomæ ac Glossæ sententia ita exposita probabilis omnino, rationi ac veritati consentanea videatur: non tamen omnes ei standum existimant, (a) Innocentius Simoniam nullam inesse putat, sive preces pro digno, sive pro indigno fundantur, eisque ordinator in collatione aut rei spiritalis donatione acquiescat, dummodo ex iis nullum temporale commodum aucupetur. Astipulatur (b) Hostiensis, qui licet hac via ad ordines, vel Ecclesiasticas dignitates niti turpe & quasi Simoniacum censeat, veram tamen Simoniæ rationem a promotione quæ precibus impetratur, abesse putat. (c) Panormitanus quoque sua interpretatione prædictam Glossæ sententiam emollit ac mitigat: veram enim rationem Simoniæ denegat iis, in quibus eam Glossa astruit, nisi ubi qui precatur, collatorem seu ordinatorem suis precibus adstringere, & ad satisfaciendum precibus obligare intendit, (d) Cajetanus vult preces in pactum deduci, adeo ut pretii rationem habeant, ad hoc ut Simoniæ rationem inducant. A quibus omnibus dissentit Joannes (e) Andræas, qui de precibus pro alio factis idem videtur sentire, quod Glossa: a qua tamen discedit dum preces, quas quis pro se ipso fundit, probare videtur, ubi qui precatur dignus est, probatque exemplo Petri, qui renuntiationis suæ omnibus quæ possederat, confidenter præmium a Christo postulare audet, dicens. (f) *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?*

(a) Innocent. in cap. citat.

(b) Hostiensis in dict. cap.

(c) Panormit. in dict. cap.

(d) Cajetanus in summa, v. Simonia.

(e) Joannes Andreas in c. ordinationes, 1. qu. 1.

(f) Matth. 9.

§. III.

Explicatur nostra sententia, an precibus, amicitia, gratia obtenta ordinatio sit Simoniaca.

VIII. Multa hucusque diximus, necdum tamen aliquid diximus, qui nostram sententiam nondum aperuimus. Hoc ergo de tota hac quæstione nostrum esto judicium: primum non solum non esse Simoniacum, aut illicitum pro eo precari quem dignum novimus, qui ad Ecclesiasticos ordines, vel dignitates ascendat, verum id & honestum esse, & laudabile: has enim preces variæ virtutes exigunt. Charitas, qua eos qui meliores sunt, cæteris paribus, magis amare, & majora eis bona velle debemus: amicitia, quæ tum demum firma est, cum inter bonos & virtutis studio nascitur: justitia, quæ virtuti sua præmia, & viribus uniuscujusque proportionatas rei gerendæ occasiones tribuere contendit: pietas tandem erga patriam, & chariorem fidelibus omni patria Ecclesiam, cujus si splendori consulimus, si decus & ornamentum optamus, dignos in ea præesse, docere, cæterisque præfici summo studio expetere debemus: atque ut istas animo revolvamus vir-

A virtutes, quæ nonnisi pios animi motus inspirant, quibus auscultare virtutis actus est a virtute vel elicitus, vel imperatus: quis neget charitatis erga Deum munus esse Dei honorem, cultumque ampliare, charitatis erga proximum, fidelium salutem procurare? hæc autem duo nec efficacius præstari, nec uberius promoveri possunt, quam si digni ad sacros Ordines, & Ecclesiasticas dignitates evehantur? An non etiam lau- B dabilis amicitiæ officium est, eis honorem, quam enixè poteris, conciliare amplissimum, quos honore ipso judicaveris dignissimos? quibusque ob virtutem amicus fueris, pro eorum honore sollicitè vigilare? Quis non etiam fateatur, quin justitiæ lex sit, præmia non solum meritis dare cum posis, verum etiam velle saltem si aliud nequeas? pietatis etiam partes sint, ut pro sua quisque conditione vel bonos C Magistratus, & Reip. Christianæ utiles suo muneri satisfaciendo eligat, vel electores quoquo modo pro iisdem eligendis urgeat? Quemadmodum enim invidorum, injustorum, & impiorum est, bonis bona nolle; impedire ne boni suorum meritorum prœmia obtineant, tristari si obtineant; communitati noxios aut ineptos rectores conciliare, bonos aptosque invidere: ita justorum est, piorum, & ex vera D charitate amantium, pro justa dignitatum Ecclesiasticarum distributione instare, pro totius Ecclesiæ bono sollicitum esse, bonis in eorum assecutione favere: nec precibus parcere, ne qui suis virtutibus nostram conciliarunt amicitiam, qui gradus istos sunt promeriti, testimonio nostro, eaque, quam virtuti, & amicitiæ debemus, commendatione frustrentur.

IX. Tantum autem abest, ut precibus quæ ex iis scaturiunt fontibus aures occludi debeant, ut potius patentes eas, simulque animum esse oporteat grandeque periculum incurrat, quisquis ejusmodi preces reiicit. Quinimo quamvis etiam mundanæ amicitiæ sensus aliquem ad preces pro digno fundendas impellat, nihilominus is, cujus erit ordines vel Ecclesiasticam dignitatem conferre, precanti non ideo adversari debet, aut in contrarium obniti, ne ejusmodi precibus exoretur: neque enim ejus qui male petit, illico petitio respui debet, si bonum sit, & æquum quod petit; nec imperfecta, vel etiam illicita alterius petitio merenti nocere, vel æquam distributionem, quam justitia præscribit, remorari debet: suis unumquemque metiri debemus ornamentis, non alienas ob culpas debita mercede privare; nec laudanda est ista austeritas quæ preces omnes, & alienæ virtutis condemnationes respuit, quæ non solum a virtutis ratione, verum etiam ab innata homini mansuetudine deflectit: tantoque nimia facilitate deterior est, quanto ista periculosior: nam facile etiam pro indigno precibus exorari, humanus error est, preces autem quæ pro digno funduntur reiicere, ferina austeritas. Unde & fatetur ipse (a) S. Gregorius, nec diffitentur alii Patres, se ordines Ecclesiasticos dignitatesque aliquorum precibus exoratos contulisse.

(a) S. Gregor. can. Iatorem, & can. filium 121. & 122. prima q.1.

X. Neque verò statim atque quis carnalis amicitiæ affectu ducitur, & humanæ benevòlentiæ impulsu fertur ad alteri, qui dignus sit Ecclesiasticum gradum, ordinem, beneficium procurandum, Simoniæ ideo vel letalis criminis apud me reus est: neque enim continuo

Si-

Simoniæ macula inuri, aut mortiferum crimen ei impingi debet, qui cum in substantia operis nihil peccet, nec rem inordinatam faciat, a recto solum fine paulisper deviat, & inordinate in re alioqui bona aliquatenus procedit: utpote cum Simoniæ vitium, non solum motivi, ut ajunt, inclinantis malitiam involvat, verum etiam ipsam operis substantiam inficiat, injustamque, & illicitam rei spiritalis assecutionem, ac dationem efficiat. Neque tam austera nostra Philosophia, seu Theologia esse debet, ut aut Simoniacam, aut letalem culpam in eo humanæ mentis defectu naturali, vel fermè naturali agnoscat, quo sensibilibus magis moveri solemus affectibus, quam spiritalibus, humanis magis quam divinis: corrigendus quidem est mundanus iste affectus, ne majori nos impetu trahat, quam cœlestis: sed imbecillitati humanæ indulgendum est, si in re licita, & honesta excessus ille nonnumquam contingat: neque unquam letalem culpam inducere credendus est, nisi cum vetita, charitati nempe, justitiæ, & religioni, vel alteri virtuti contraria persuadet: in hoc verò casu, nulla in justitiam contingit machinatio, nullus religionis contemptus, nulla charitati injuria infertur, nulla alia virtus læditur: quare non est quod aut Simoniæ turpitudinem, aut letalis criminis deformitatem in ea electione agnoscamus. Adde quod nullus hic emptionis, vel venditionis videatur esse contractus, nullum pactum; nulla pollicitatio, ideoque nec ulla Simonia. Quæ cum ita sint, nullus mihi jure succenseat, si ab eo, qui pro digno ex humano seu carnali affectu precatur, non Simoniæ solum, verum etiam mortiferi peccati noxam mea sententia ademero.

XI. Neque pariter, si mihi creditur, his judicandus est, propriè, & strictè loquendo, Simoniacus, qui vel amicitiam, vel laudem, vel gratiam sibi ex ordinatione procurat, aut adfuturam sperat: imo nec scelus esse crediderim bonorum amicitiam optare ex promotione bonorum, sicut nec bene agendo crimen est bonorum gratiam velle promereri: neque turpe est, vel inhonestum eorum gratiam expetere qui bonis favent, quam nempe contemnere, vel negligere inhonestum est: neque laudandi occasione bonis præbere velle omnino in nobis damnandum est, qui aliis scandalo esse non debemus, cum secundum Christi monita, ([a]) lucere debeant opera nostra coram hominibus, ut videntes opera bona glorificent patrem nostrum qui in cœlis est: & secundum consilium Apostoli, ([b]) contendere debeamus, ut Christi bonus odor simus in omni loco: neque injustum sit ut nostro exemplo meliores alios conemur efficere, quorum nos exemplis meliores fieri expetimus: in iis tamen statuendus modus est. Peccant enim, leviter quidem qui ex humanæ imbecillitatis vitio, precibus, gratia, favore laudibus magis moventur in ordinatione, & promotione bonorum ad Ecclesiasticas dignitates, quam ipsa actionis honestate, Dei jubentis præcepto, officii sui lege, populi fidelis cura, ministeriorum divinorum excellentia, & divini numinis majestate, quæ omnia ei præsertim ante oculos versari, & animo infixa esse debent, qui de ordinationibus, vel promotionibus Ecclesiasticis faciendis cogitat. Graviter autem peccant,

(a) Matth. 5.
(b) 2. Cor. 2.

cant, qui vel ob amicorum preces, vel ob laudes quas exinde expectant, ordines sacros Ecclesiasticasve dignitates conferunt, nulla vel ferè nulla habita ratione meritorum, quæ graduum istorum exigit celsitudo, eoque gravius, quo hæc vilis cogitatio magis a perpendendis ordinandorum, vel promovendorum meritis, & dignitate conferendi muneris ipsos evocat, vel quo prædictæ carnalis concupiscentiæ motiva, divinis, quæ superius explicuimus, motivis magis præferri videntur: gravissimè autem cum iis tanquam in principali fine, rejectis cæteris vel expressè postpositis conquiescunt. Injuriam enim populis faciunt, quibus præsunt, si iisdem vel amicos sibi, vel amicorum suorum precibus commendatos, vel potentum favore suffultos, rectores potius præficere curent, quam utiles futuros pastores; populorum in eo salus negligitur, & injuria populi afficiuntur, præposterè omnia agunt, qui cultus divini legitimæ procurationi, quæ ex officio ipsis incumbit, qui ministeriorum divinorum dignitati, quæ ipsis committitur, minus consulunt, quam ambitioni, vel gratiæ: qui Dei honorem, suo postponunt, qui solidæ virtuti mundanum favorem laudesve anteponunt, qui humana divinis, mundana cœlestibus, incerta certis, caduca præferunt sempiternis, qui relicta Junone Ixionis instar umbram amplectuntur, relicto vero cibo, tanquam canis Æsopicus, umbræ capiendæ allatrant. Perinde ferè est indignum ex iis motivis eligere ac dignum: non enim dignitati ejus datur quod eligitur, sed vel gratiæ, vel laudi, vel favori: quæ proinde si ex indigna electione æque pararentur, indignus loco digni eligeretur: non ergo indigni electionem videtur aversari qui beneficium dignitati & meritis ordinati seu promoti non tribuit.

XII. Verum quamvis in istis inordinatis affectibus crimen admittamus, non tamen Simoniam: non enim qui dignis ob humanas laudes, preces, gratiam, ordinationem principaliter impendunt, vel Ecclesiasticas dignitates ex istis præcipuè motivis digno tribuunt, contra justitiam peccant, cui Simoniæ vitium opponitur, sed contra humilitatem potius, vel aliam aliquam virtutem offendunt. Neque depravatus ille affectus, quo quis ex cæteris rebus, vel actionibus spiritalibus, virtutum scilicet intellectus; aut voluntatis gratiam principaliter quærit, amicitiam, favorem, applausum, nominisque famam & amplitudinem Simoniacus unquam judicatus est aut injustus, sed superbus. Cur ergo veram, iis Simoniæ vel injustitiæ maculam inuremus, qui iisdem affectibus ducti, Ordines sacros, vel Ecclesiasticos quoscumque gradus dignis ac bene meritis largientur? Excipio tamen, nisi ex illa amicitia, vel gratia lucrum intendatur, vel commodum temporale, precesque favor, laus & cætera hujusmodi in illud resolvantur: tunc enim res spiritales, & supernaturales saltem mediatè pro pretio, pro pecunia conferuntur, quod Simoniacum est: vel si laudes, &c. hujusmodi deducantur in pactum, tunc enim habent rationem pretii, & cum obligatio ad illas laudes decantandas, vel amicitiam aut habendam, aut fingendam, favoremque impendendum onerosa sit ei qui ad id obligatur, pretio per se æstimari potest,

test, nec ordinatio censetur esse A gratuita, sed Simoniaca.

XIII. Hac autem exceptione sublata, probabilius & mitius censent, qui ne quidem ex indigni promotione, sive ad ordines, sive ad beneficia Ecclesiastica veram Simoniam ex precibus, gratia, favore contrahi, sed tantum analogicam arbitrantur: Quod analogica Simonia contrahatur in ordinatione saltem indigni quæ iis rationibus procuratur, inutile est pro- B bare, cum & ratio ex Divo Thoma superius allata, & ex Patribus tot adducta testimonia, id evidenter convincant. Veram autem Simoniæ rationem ex prædictis non contrahi iis argumentis ostendimus: primo a priori, secundo a posteriori, & ab absurdo ductis. Primum enim a priori ita argumentari licet, ex disparitate, quæ inter pecuniam & preces, gratiam amicitiamque intercedit: quam nempe C Canonici juris ([a]) Glossa assignat, quia nempe qui pro alio precatur nihil dat de suo: nam perdere verba leve est: nihil item ex ea datione pervenit ad accipientem: & ideo in iis nullum ultro citroque reperitur commercium; ideoque nec vera ibi inesse debet Simonia: at verò qui dat pecuniam, dat aliquid de suo, & cui datur pecunia, aliquid accipit de alieno: unde necessum est ut ad trans- D ferendum dominium ab uno in alterum aliquis contractus intercedat, & aliquod pactum in quo est vera ratio Simoniæ: Eandem rationem applicare possumus ordinationi ex gratia, vel amicitia factæ in qua nulla est translatio dominii, usus, vel fructus, nullus contractus, nullum pactum. Quod ex eo præsertim confirmabis, quia pecunia inter ea bona recensetur, quæ utilia sunt, totaque boni utilis ratio in eo consistit, quod ad alia bona conquirenda inserviat: unde nullus alius nummi finis est, quam ut in rerum commutatione tanquam ipsarum commune pretium distrahatur, id ergo pro quo pecunia datur per se pretio commutari videtur: & cum gratuita distributio omnem commodi dationem, vel acceptionem excludat, non videtur gratis dari, quod propter bonum utile, puta propter pecuniam datur. At honor, amicitia, gratia bona sunt, vel jucunda, vel honesta, quæ per se commutationi non deserviunt, ideoque quantumvis ea in ordinatione intendantur, non videbitur sacer ordo pretio æstimari, adeoque nec Simonia vera committi. Apparetque maximè hæc disparitas, tum quod quamvis Scripturæ sacræ auctoritate mutuum dari gratis præcipiatur, sicut & ordines gratis conferri (utramque enim Christi Domini tenemus sententiam, tum illam ([b]) *mutuum date nihil inde sperantes*, tum istam, ([c]) *quod gratis accepistis, gratis date*) non tamen in verum usuræ crimen incidit, qui vel ad laudationem, vel ad gratiam, amicitiamve sibi conciliandam mutuo dat, dummodo ad mutuum accipientem nullo onere, vel obligatione constrictum velit: ergo a pari nec Simoniacus est judicandus, qui vel gratia, vel favore, vel precibus ad indignum promovendum inducitur, quamvis Simoniacus foret, si data pecunia ordinaret, sicut usurarius est, qui præter sortem pecuniam aliquam pro fœnore intendit: tum quod ne pro digno quidem absque Simoniæ nota pecunias dare liceat: pro digno autem precari, quis licitè, & absque Si-

(a) Glossa in c. quibusd., 1. quæst. 16.

(b) Lucæ 6.

(c) Matth. 10.

Simoniæ suspicione possit, ut superius docuimus, quæ proinde manifestam pecuniæ & gratiæ, honoris, laudationis, precum disparitatem ostendunt.

XIV. Neque obest, quod gratia, favor, laus, pecunia æstimari possint. Cum enim alterius sint generis a pecunia, & temeraria sit atque insulsa comparatio rerum diversi generis, minimeque naturalis: ideo per accidens, temere & contra naturam pecunia hæc omnia æstimabuntur: nec Simoniam inducent, nisi ab agente ipso tanquam pecunia æstimabilia intendantur, & ad aliquod commodum ab ipsomet, non alio quocumque referantur. Cum enim actiones a fine præsertim ultimato speciem sumant, si in iis secundum se spectatis animus agentis conquiescat, non videbitur ejus actio in ullum commodum tendere, aut ullam utilitatem spectare, non pretio æstimata videbitur, ideoque gratuita, & liberalis non Simoniaca censebitur: si verò ulteriori quodam fine ista omnia ex datione spiritalium consequentia in commodum referantur, actio per quam spiritalia ac supernaturalia propter hæc distribuerentur, Simoniaca pravitate ex eo fine ultimate intento afficietur. Quare si in pactum deducantur preces, laudes, &c. quia in isto pacto videtur esse quædam commutatio, & commutatio omnis utriusque commutantis commodum spectat; videntur tunc temporis pretio res spiritales commutari, & pro commodo dari, non gratis, neque liberaliter, sed cum onere, & obligatione: ideoque nec vera ibi est donatio, ubi merces exigitur operis, nec gratuita dispensatio ubi pretium quæritur laboris; vera venditio ibi est, vera emptio,

A vera Simonia: secus verò cum nullum est ejusmodi pactum, nullum quoque ab agente gratiæ, laudibus amicitiæ, pretium imponitur: quandiu autem ab eo rebus hujusmodi pretium nullum impositum est, spectantur ab ipso res istæ secundum se tanquam pretio incommutabiles, seu, ut vocant, inappretiabiles: ideoque quæ in eas res feretur ejus intentio, in rem minimè pretio commutabilem feretur,
B non ergo res spiritales propter res illas intentæ, pretio distrahi videbuntur, neque Simoniacæ comparari.

XV. Secundo possumus, sive a posteriori, sive ab absurdo ita argumentari: durum enim esset eos omnes, qui aut pro indignis promovendis rogant, aut precibus, vel favore promovent indignos, aut indigni precibus, vel ex gratia promoventur, Simoniacos censere,
C eosquè suspensos, excommunicatos, irregulares, si ante absolutionem ministraverint, judicare: sanè si semel hæc sententia vigeat, susque deque Ecclesiæ ordo turbabitur, pauci in suis ministeriis a censuris immunes perstabunt, ordinationes multorum irritæ, plurimæ collationes beneficiorum rescindendæ, Simoniæ crimine multi infecti censuris excommunicationis & suspensionis, necnon irregularitate innu-
D meri irretiti erunt; scrupulis passim agitabuntur conscientiæ timoratorum, desperatione & audacia aliorum indurabuntur, quæ omnia quantum fieri potest fugienda sunt, nec facilè admitti debent. Adde quod ex ea sententia sequatur nullam futuram acceptionem personarum, in ordinibus, officiis, beneficiisve Ecclesiasticis distribuendis, quæ non sit Simoniaca, & cum Simoniæ crimine confundantur; num-

numquam enim in acceptione personarum peccatur, quin motivum aliquod humanum mundanumque occurrat, puta gratia, laus, amicitia, vel simile quippiam, ratione cujus indignus digno, vel certè minus dignus digniori præferatur, hoc autem Simoniacum erit.

§. IV.

De Ordinationibus obsequii causa, vel consanguinitatis factis, aut metu extortis.

XVI. Quod tandem ad obsequium, consanguinitatem, metum attinet, inducantne hæc omnia Simoniam, nec fusius forte de iisce dicemus, si quando de beneficiis, electione ad ipsa dicturi sumus: nam in beneficiorum distributione, iis sæpius affectibus a recto distrahitur animus, quam in ordinum collatione: hæc tantum brevissimè hic dico: ([a]) obsequium ea intentione principaliter impensum, ut ordines obtineantur Simoniam inducere, quia pretio æstimatur, & pro ordine commutari videtur: ordines quoque qui remunerationis pecuniariæ loco conferuntur absque dubio Simoniacè conferri, quia tunc obsequium pretii rationem obtinet, & ordinatio pretio comparatur; non ideò tamen præcludi debere viam ordinatoribus, quominus famulos suos, Ecclesiæ alioqui futuros proficuos ordinent, & Ecclesiasticis dignitatibus ornent, eosque, utpote notiores aliis interdum sibi ignotioribus præponant; imo secundum antiquos Canones vix ullos nisi ex sua familia, qui ipsis obsequium sedulum impenderant, ad ordinationem Ecclesiarum Rectores ordinandos offerebant. Consanguinita-

([a]) Legatur D. Thomas 2. 2. q. 100. art. 5. ad 1. & Glossa in c. ordinationes, 1. q. 7.

A tem ([b]) autem nec prodesse nec obesse debere, quominus quis quempiam ordinet: Simoniacos non esse, qui ipsi nimium indulgent, sed in acceptione personarum delinquere, in qua cum nulla commutationis videatur esse species, nec Simoniæ ratio apparet: inhumanos verò & injustos esse, qui consanguineos, affinesque dignos, & meritis aliis pares propter affinitatem, vel consanguinitatem respuunt, cum B & Christus Apostolos aliquos sibi consanguinitate conjunctos ordinarit: continendum tamen in judicio de consanguineis, & affinibus ferendo, ordinantis esse affectum, nec sibi satis ordinatorem in eo fidere debere: facilè in eo labi posse, ut eos cæteris præferat, qui sibi sunt sanguinis necessitudine, affines; nullam hac Ecclesiæ perniciosiorem esse pestem, nullam capitaliorem: hæreditati exinde fieri C Sacerdotia, dignitates maximas ad indignos transire: impunita exinde flagitia; uno verbo, parum abesse, quin ex hoc uno pessimo exemplo Ecclesiæ ruina proveniat. Metum tandem ordinariè non inducere Simoniam: quia in eo qui ex metu ordinavit, metus non est pretium ordinis, sed causa actionis; nec a metuente quidquam apprehenditur tanquam merces operantis, sed ut pœna non operantis. Si quis tamen D ordines ministraret, inito veluti pacto, quo se ab aliquo malo, quod metuit, redimat, vel ne bonum, quod possidet, amittat, Simoniacus esset, quia cum vexatio illa qua malum infertur, vel bonum possessum aufertur, pretio, estimari possit, qui se ab illa vexatione, inito de ordinatione conferenda pacto tacito, vel expresso liberat, pretio ordinationem videtur vendere: par enim videtur esse ratio

([b]) Contrà ordinationes consanguineorum militat Origenis sententia hom. 22. in cap. 27. num.

 ejus

ejus qui ſpiritalia pecunia commutat, & qui de conſervatione boni obtenti pecunia æſtimabilis, vel de mali imminentis repulſione pro qua item pretium ſolveretur, & de earumdem rerum ſpiritalium diſtributione paciſcitur.

SECTIO OCTAVA.

De conſenſu extranearum perſonarum ad Ordinationem requiſito.

CAPUT PRIMUM.

De conſenſu Regum, Magiſtratuum, Dominorum, Patronorum,

ARTICULUS I.

De Priorum conſenſu.

§. I.

Præponitur quæſtio, oſtenditurque ſub principibus Ethnicis eorum conſenſum, vel diſſenſum nullius in Ordinationibus momenti fuiſſe.

I. HACTENUS & ordinantium munia, & ordinandorum diſpoſitionem, actuſque omnes ordinationi prævios percurrimus, & quæ fuerint utrorumque partes ſatis accuratè tradidimus: jam quæ aliorum in ordinatione eſſe poſsint, nobis quoque explicandum erit: Supereſt itaque, ut de aliorum, ſine quorum ſpeciali licentia non videtur olim licita fuiſſe ordinario, conſenſu dicamus. Hic autem quæſtionem omittimus, de ſervis, libertis, originariis, adſcriptitiis, curialibus, capite cenſitis, aliiſque conditionariis, & imperfecta tantum libertate gaudentibus, itemque obligatis ad ratiocinia, quos omnes ſine conſenſu eorum quibus C obligati erant, olim minimè ordinari licuiſſe dicemus agendo de qualitate ordinandorum. Hic etiam omittemus ſpeciatim de Epiſcopis diſputare, quos nempe per aliquod ſaltem tempus nonniſi Chriſtianorum Regum conſenſu ordinatos fuiſſe, innumeris ferè exemplis imò & decretis quibusdam Eccleſiaſticis patet. Tota ergo quæſtio præſertim erit de aliis inferioris ordinis Clericis, Presbyteris nempe, Diaconis, & cæteris, ad quas videndum eſt, num Regum, Principumque, & Dominorum, necnon Patronorum, ſeu Eccleſiæ fundatorum conſenſus requiſitus fuerit: cui diſputationi aliam de parentum conſenſu adnectemus.

II.

II. Certum est sub Principibus A Ethnicis, nullam fuisse rationem, ob quam eorum consensus ad Clericorum ordinationem desideraretur: qui nempe, ut plurimum, Religionem Christianam exterminare satagebant, quod ut perficerent, acrius in religionis nostræ capita sæviebant; primumque persecutionem in Episcopos, & reliquos Sacerdotalis ordinis intentabant: hæc enim erat eorum falsa prudentia, ut Christianam fidem B excindere se posse crederent, si in ejus Doctores sævirent: Hinc refert (a) Cyprianus Cornelium eo tempore *sedisse intrepidum Romæ in Sacerdotali Cathedra, cum Tyrannus infestus Sacerdotibus Dei fanda, atque infanda comminaretur: cum multo patientius & tolerabilius audiret levari adversus se æmulum principem, quam Romæ constitui æmulum Sacerdotem*. Hinc persecutionem Decii in Epi- C scopos præsertim exarsisse refert (b) Nazianzenus, in eos primum eo fine commotam, ut linguæ Christianorum amputarentur: hinc eandem persecutionem renovare meditantem refert dictus (c) Cyprianus, *rescripsisse Valerianum ad Senatum, ut Episcopi, & Presbyteri, & Diaconi in continenti animadvertantur*. Hinc Maximianum eodem consilio, in Sacerdotes, & Clericos, & Ecclesiarum præsides D decreta tulisse, (d) Severus, (e) Ado, & (f) Eusebius referunt, Diocletianum idem (g) Eusebius, Julianum (h) Sozomenus, & alios alii: quibus tamen renitentibus Episcopi, Presbyteri, Diaconi in Ecclesia Catholica semper creati: satius esse ducentibus Ecclesiæ fidelibus obedire Deo, quam hominibus, & religionis perennitati providere, quam corporum saluti, vel bonorum conservationi.

(a) Cyprianus epist. 52.

(b) Nazianzenus orat. 18.

(c) Cypr. epist. 82. ad Successum.

(d) Severus sacræ hist. lib. 2.
(e) Ado in chronico ætate 6.
(f) Euseb. cap. 20. lib. 1. Ecclesiast. hist.
(g) Idem, lib. 2. cap. 3.
(h) Sozomenus lib. 5. cap. 14.

§. I I.

Consensum Principum reddita Ecclesiæ pace in pluribus ordinandis expetitum.

III. At verò, reddita per Constantinum pace, consensus Principis in iis ordinandis requisitus fuit, qui publicis officiis quocumque modo adstricti fuissent; lex siquidem (i) Constantini ad Taurum præfectum Prætorio decernit, ut *officiales rationales, si inhibitionis cursus, seu primipili necessitate neglecta, interversa etiam ratione fiscali, ad Clericatus honorem putaverint transeundum, ad priorem conditionem retrahantur: si vero obnoxii ratiociniis, vel necessitatibus non sint, sub notione judicum, officiis consentientibus, si probabilis vitæ studium id postulaverit, transferantur, nec cessionem metuant facultatum*. Qua lege non solum rationibus reddendis obnoxii, sed quicumque principis procuratores fuissent, nisi Judicum scientia, & officiorum consensu absoluti essent, ordinari prohibentur, ea etiam conditione, ut suis facultatibus saltem ea parte cederent: Clericorum enim bona ita dividebantur ex prædicta (k) lege, ut duas partes suarum rerum relinquere deberent, vel liberis suis, vel propinquis, si liberi deessent, vel officiis in quibus militabant, si nec liberi, nec propinqui ipsis adessent: tertia verò tantum portio ab ipsis retineretur. Alia verò constitutione (l) ad Bossum prætorio item præfectum idem Constantinus, *neminem instructum idoneis facultatibus, atque obeundis publicis muneribus opportunum, ad Clerico-* rum

(i) Constant. ad Taurum, lege officiales, C. de Episcopis & Clericis Idem lib. 2. Cod. Theod. de Episcopis & Clericis.

(k) Officiales cit.

(l) Idem Constant. l. 6. Cod. Theodos. eodem tit.

rum nomen, obsequiumque confugere voluit; sed eos de cætero in defunctorum dumtaxat Clericorum loca subrogari, qui fortuna tenues, neque muneribus civilibus teneantur obstricti: eos tamen qui antea ordinati fuissent, inquietari vetuit: eos tantum qui post legem á se latam obsequia publica declinantes, ad Clericornm ordinem confugerint, procul ab eo corpore segregatos, curiæ, ordinibusque quibus addicti erant, restitui mandavit, & civilibus obsequiis deservire. Ideo legimus eundem Constantinum Magnum tanquam insigne privilegium Sylvestro Papæ concessisse, ([a]) *ut si quis è Senatu sua sponte, ac propria voluntate velit fieri Clericus, & in sanctorum Clericorum numero cooptari: ne quis ex omnibus hoc audeat impedire*. Eadem ferè sanxerunt ([b]) Arcadius & Honorius rescripto ad Eutychianum præfectum prætorio, in quo nec cum cessione facultatum tales deinceps ordinari permisere. Eadem quoque alii sanxere; quas leges Leo I. ([c]) Imperator abrogavit, permittens, ut unusquisque dimensis suis militiæ stipendiis, expletisque officiis, seu muneribus, quæ à cujuscumque conditionis viris, aut consuetudine, aut lege debebantur, liberè inter Clericos profiteri posset. Innocentius quoque primus Summus Pontifex, *quibuslibet publicis functionibus occupatus*, ideo ordinari vetuit, ne Ecclesia de iis omnibus, ut jam præmonuimus, fusiùs suo loco dicetur.

(a) Donatio Constantini apud Photium in Nomocan. tit. 8. cap. 1. & tom. 1. Concil.

(b) Arcadius & Honorius, l. si quis, Cod. de Episcopis & Cleric.

(c) Leo l. quisquis, Cod. de Episcopis & Cleric.

IV. Non tàmen omittendum est, quod apud ([d]) Gregorium Magnum legimus, eum nempe, cum Mauritius Imperator legem tulisset, qua & eos qui publicis administrationibus occupati fuissent ad Ecclesiasticum officium recipi, & milites non expletis stipendiis in Monasteriis admitti prohibebat: priorem quidem partem legis non solum non improbasse sanctissimum Pontificem, quin potius laudasse: posteriori verò acriter restitisse. Quod autem priorem legis istius partem Gregorius laudaret, hanc rationem profert, quod *evidentissime sciret, quia in sæcularem habitum deserens ad officia Ecclesiastica venire festinat, mutare vult sæculum non relinquere*. Quod posteriorem improbet, illam adducit, *multi enim sunt qui possunt religiosam vitam, etiam cum sæculari habitu ducere, & plerique sunt, qui nisi omnia reliquerint, servari apud Deum nullatenus possunt*, Quam differentiam confirmat ([e]) Justinianus qui neminem ex curiali vel officiali ordinari permisit; *nisi tamen ex novella ætate in Monasterio constitutus fortuna liberetur*: quod ratione minimè caret; cum enim & militiæ, & curiæ gravia essent onera, facilè adduci poterant aliqui, ut Clericatum liberationis gratia susciperent, quod in iis, qui ad Monasteria se conferebant, accedere nemo rationabiliter suspicari poterat, qui nimirum duriores Monasteriorum leges esse compertum haberet. Addit verò S. ([f]) Gregorius alia ad Theodorum Medicum epistola, legem etiam, qua qui milites fuissent à Monasteriis arcebantur, à Juliano Apostata primum editam fuisse, quamvis dispar sit ratio Clericatus, cum tradiderimus superius Constantini Imperatoris legibus cautum, ne qui reipublicæ oneribus idonei forent, sine principis consensu, Clericorum catalogo insererentur ([g]) Gregorius tamen aliquatenus eandem legem ad Episcopos Siciliæ transmittens, videtur ipsam correxisse, eos videlicet in

(d) Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 62 Mauritio.

(e) Justinian. sancimus, C. de Episcopis & Clericis, & Novell. 6. c. 1.

(f) Greg. eod. lib. ep. 65. Theodor. Medico.

(g) Idem lib. 7. indict. 1. epist. 11. refertur c. legem, dist. 53.

(a) Vide supra num. 3.

in (a) Clero præproperè non suscipiendos dicens, qui militant, nec rationibus publicis obligatos in Monasterium recipi permittens, priusquam iisdem obligationis nexibus fuerint soluti: milites quoque qui militandi tempus non explessent recipi permittens, sed si probati inventi fuerint.

(b) Pelag. can. principali dist. 65.

V. Valde quoque ad præsens institutum facere videtur decretum illud (b) Pelagii in epistola ad Laurentium Episcopum Centumcellensem, *Principali*, inquit, *devotissimorum militum, qui illic in civitate Centumcellensi consistunt, relatione ad nos directa, sacram insinuavit se Clementissimi Principis impetrasse, qua eis Presbyterum Diaconum & Subdiaconum fieri debere præcipit:* ex eo enim patet nonnisi ex sacra, id est, diplomate Principis aliquem ordinari posse: in quem Canonem (c) Glossa ideo sacram Principis necessariam fuisse contendit, quod vel curiales isti ordinandi forent, vel Imperator hujus Ecclesiæ patronus. Sed id non sufficienter probatur: dicendus est potius ad ordines recipiendos consensus Principis tunc temporis requisitus, consensus, inquam, non præceptum: quamvis secundum usitatam loquendi phrasim Imperatoriæ, & (d) Regiæ literæ quibus consensum suum exprimebant, præcepta, & jussiones dicerentur; esto tamen iis non obstantibus maneret penes Episcopum examinandi præsentatum, & rejiciendi potestas, ut ex iis quæ in eadem epistola subnectuntur, arguere licet.

(c) Glossa in can. cit.

(d) De nomine præcepti. Vide Glossar. in fine Codic. legum antiq.

§. III.

De consensu Regum passim in Gallia requisito.

VI. Viguit quoque mos iste in Galliis, sub Francorum Imperio, ut Clerici non ordinarentur, nisi ex Regis consensu; cujus consuetudinis confirmatio peti potest ex Concilio Aurelianensi primo tempore Clodovæi Francorum Regis, qui primus nostrorum Regum Christianam fidem amplexus est: sic ergo Aurelianense istud Concilium (e) *de ordinationibus Clericorum id observandum esse decrevimus, ut nullus sæcularium ad Clericatus officium præsumatur, nisi aut cum Regis jussione, aut cum judicis voluntate: ita ut filii Clericorum, id est patrum, avorum, ac proavorum, quos supradicto ordine parentum constat observationi subjunctos, in Episcoporum potestate, ac districtione consistant:* cujus, ni fallor, Canonis sensus est, neminem sine Regia jussione (qua interveniente frustra Judicis Regii assensus peteretur) vel ordinariè loquendo, sine regii judicis assensu Clericum ordinari licitum fuisse; nisi forte Clericorum filii ab hac regula exciperentur, qui nempe vel avos, vel proavos, vel patres in Clericatu constitutos haberent, quos juxta prædictorum voluntatem, non expectato Regum consensu, tanquam in sua, & parentum potestate positos Episcopus ordinandi licentiam haberet. Limitat hanc consensus Regii necessitatem (f) Concilium Rhemense primum sub Dagoberto primo, ad eos qui censibus publicis deputati essent: postquam enim Clericos à publico judice non distringen-

(e) Conc. Aurel. 1. c. 4.

(f) Rhemens. 1. c. 6.

gendos esse docuisset, ab Episcopo verò sine mora corrigendos; mox subdit, *hi vero quos publicus census spectat, sine permissu principis, vel judicis, se ad religionem sociare non audeant*: generalem tamen legem de liberis hominibus, sine consensu Principis, non ordinandis sanxit Carolus Magnus, ut in ipsius Capitularibus habetur his verbis, (a) *De Clericis hominibus qui ad servitium Dei se tradere volunt, ut prius hoc non faciant, quam à nobis licentiam postulent Hoc ideo, quia audivimus aliquos ex illis, non tam causa devotionis hoc fecisse, quam pro exercitu, seu alia functione regali fugienda: quosdam vero cupiditatis causa, ab his qui res illorum concupisse cum circumventos, audivimus, & hæc ideo fieri prohibemus*. Concilium quoque (b) Moguntinum sub eodem Carolo Magno, injustas ordinationes damnans eorum, qui sine propria voluntate Clerici, vel Monachi attonsi sunt: id de cætero fieri vetat neminemque tondendum præscribit, nisi propria voluntate, *vel cum licentia Domini sui*.

(a) Lib.8. Capit. c.120. & legum Longobard. lib.3. tit. de Episcop. & Clericis l.3.

(b) Conc. Mogunt c.11.

VII. Legimus quoque inter formulas solemnes olim in Gallia servatas, tum apud (c) Marculfum, qui circa annum 600. floruit, librumque (d) sancto Landerico Parisiorum Episcopo dicavit, tum in Codice legum antiquarum (e) *præceptum de Clericatu* expressum, seu licentiam Clericatum recipiendi his verbis, fuisse concessam; *si eis, qui se ad onus Clericatus transferre deliberant, licentiam non negamus, retributorem Dominum exinde habere confidimus, quia scriptum est, noli prohibere benefacere ei qui potest, si vales & ipse benefac. Igitur veniens ille ad no-* A *stram præsentiam petiit serenitatem nostram, ut & licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis ad onus Clericatus deponere deberet, & ad Basilicam illam, aut Monasterium deservire. Quod nos propter nomen Domini, eidem gratanti animo præstitisse cognoscite: Præcipientes ergo jubemus, ut si memoratus ille, de capite suo bene ingenuus esse videtur, & in polyptico publico censitus non est,* B *licentiam habeat comam capitis sui tonsurare, & ad supra scriptam Basilicam, vel Monasterium deservire, pro nobis Domini misericordiam attentius exorare*. Quæ forma indicat, eos qui in polypticis publicis censiti, id est ratiociniis adscripti, chartis publicorum vectigalium, & officiorum inscripti, & Curiæ obnexi non essent (sic enim censitos in polypticis publicis ex pluribus aliis (f) locis in- C terpretari possumus, ut polyptica idem sint, quod ratiocinia publica) hac formula liberam adeundi Ecclesiasticum statum facultatem habuisse: reliquos autem difficilius, & peculiari alio principis diplomate indiguisse, ut ad Clericatum recipi possent. Legimus & alias (g) duas formulas, quibus pro Antistite consecrando Regem ad Metropolitanum scribere soliti erant, quæ sanè ostendunt, in Episcoporum or- D dinationibus non solum Regum consensum intervenire solitum, sed & preces, ac flagitationes:

(c) Form. Marculf. l.1. cap.19.

(d) Vide præfat. ejusdem libri.

(e) Præcept. de Clericatu inter formulas solemnes in Cod. leg. antiq.

(f) l.12. Wisigot. tit.2. lib.13 form. 31. Cod. Leg. antiqu. Veget. de re milit. lib.1 . cap. 9. Cassiod. lib.5. varior. cap.14. l.2. & 11. Cod. Theodos. de desessoribus. Lege Cuiacium observat. lib. 4. cap.27.

(g) Form. lib.1. cap.5. & 6.

VIII. Nec desunt exempla, quibus hæc probemus: ex pluribus aliqua proferemus. Dicitur (h) S. Audoenus, qui Dagoberti Francorum Regis scriba, & Cancellarius fuerat, *postea tum Regis Clodovæi Dagoberti filii voluntate, tum multorum religiosorum hominum consilio & hortatu, Clerici* Ton-

(h) In vita S. Audoeni Archiepisc. Rothom. apud Sur. 24. Augusti.

Tonsuram accepisse: dicitur S. Austregisilus, qui Archiepiscopus Bituricensis fuit, cum valde cuperet in Clerum adscribi, sed cujus opera, id à Rege impetraret, nec dum compertum haberet, Æthereum qui postea Lugdunensis Archiepiscopus creatus est, & cui in primis charus erat, rogasse, ut ageret apud Regem, quo ejus permissu liceret ipsi in Clerum transire: egit autem, ut pariter in ejusdem vita subditur, ille cum Rege, & Rex assensus est. Dicitur & idem ([a]) S. Austregisilus Bituricensis Antistes à Theodorico principe obtinuisse, vel liceret ipsi, ([b]) S. Sulpitio, qui postea in Cathedra ei successit, *docendi in Ecclesia munus deferre, videbat enim doctrinæ gratia multos ad eum confluere: annuisse autem Regem sine mora, ut tonsis capillis in Clerum ille transiret.* Plura alia proferri possunt ejusdem notæ: verum id omnino inutile ac supervacaneum fuerit. Sufficiat hoc loco adnotasse inter varios articulos, qui tanquam consuetudines regni Anglici, ab Henrico secundo Rege; D. Thomæ ([c]) Cantuariensi Archiepiscopo subscribendi propositi sunt, & quorum plurimi à Romana Ecclesia, sedente Alexandro tertio damnati sunt, hunc articulum toleratum legi, *filii rusticorum non debent ordinari absque assensu Domini de cujus terra nati dignoscuntrr.* Cui articulo videtur favere Concilium ([d]) Moguntinum citatum.

([a]) In vitâ S. Austregisili apud Sur. 20. Maii.

([b]) In vita S. Sulpitii 17. Januarii.

([c]) Art. oblat. S. Tho. ex Biblioth. Vatich. apud Baron. tomo 12. ad annum 1664.

([d]) Conc. Mogunt. supra.

§. IV.

De Regum interventione, aliorumque supplicatione primum usitata, tum probibita.

IX. Solebant, & Principes nonnunquam pro quibusdam rogare, ut ordinarentur; sic enim, verbi gratia refert ([e]) Gregorius Turonensis Theodoricum Francorum Regem jussisse, ut Gallus quem Arvernorum Antistitem designaverat, Presbyter ordinaretur: & in epistola sancti Remigii Heraclio, Leoni, & Theodosio, qui eum de ordinato ab ipso Claudio quodam nomine reprehenderant, legimus ipsum ordinationem dicti Claudii hac ratione excusasse, quod Regis testimonio facta fuisset, *Ego*, inquit, ([f]) *Claudium Presbyterum feci non corruptus præmio, sed ad præcellentissimi regis testimonium, qui erat non solum prædicator fidei Catholicæ, sed defensor; scribitis canonicum non fuisse, quod jussit: summo fungamini Sacerdotio; regionum præsul, custos patriæ, gentium triumphator injunxit.* Similiter quoque legimus apud ([g]) Flodoardum, cum Lupo Catalaunicę urbis Episcopo quæstio mota fuisset, quod Harduinum quendam Rhemensis Diœcesis Presbyterum consecrasset, & in Abbatem benedixisset, excusasse se, quod ei per epistolam regiam commendatus, & ab Archidiacono Rhemensi præsentatus fuisset, eamque excusationem probatam in Synodo Suessionica Rhemensis Provinciæ fuisse. Refert quoque ([h]) Zonaras Principes olim plures potentia Imperii fretos, Episcopos quosdam creasse aliosque Presbyteros, ac Diaconos fieri pro potestate jussisse: adeò vel antiquis etiam

([e]) Greg. Turon. de gloria confess. cap. 6.

([f]) Epist. 3. inter varias epist. Franc. regum, & Episcop. Annalibus Francorum insertas, nec non in Biblioth. Patr. tom. 3. collectas.

([g]) Flodoardus l. 3. hist. Remens. 2.

([h]) Zonaras in c. 3. sept. Syn.

etiam temporibus aliqua mala contra legum sanctiones invalescebant, & ut ibidem agnoscit παλαιὰ ἡ κακία, *vetus malum improbitas*, Parisiense (a) quoque Concilium & (b) Aquisgranense Regem rogat, ut curet bonos Pastores, Rectoresque Ecclesiis adhiberi. (c) Sylvester quoque 2. apud Juretum, *nulli*, inquit, *Clericorum præbendas, vel Ecclesiastica officia nisi manu Episcopali, vel manu Abbatis, vel regis manu, sancta accipere Ecclesia permittit*. Legimus tandem apud Juonem Joannem Aurelianensem electum per literas Regis ipsi Juoni consecrandum oblatum fuisse.

(a) Parif. lib. 2. cap. 22. 25.
(b) Aquisgr. sub Ludovico can. 8.
(c) Sylvester 2. apud Juret. ad Ivonis ep. 60.

X. Verum sacris Canonibus ambitio coercita est eorum, qui Principum aut Judicum auctoritate, vel gratia, Ecclesiasticos gradus adipiscuntur: decernit (d) septima Synodus *omnem electionem quæ fit à Magistratibus, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, irritam manere ex Canone dicente, si quis Episcopus sæcularibus Magistratibus usus, per eos Ecclesiam obtinuerit, deponatur, & segregetur, & omnes qui cum eo communicant*. Canon ille, quem citat hæc Synodus, Canon est Apostolorum, qui severissime tam eos qui Magistratuum sæcularium favore Ecclesiam obtinuerint, depositione nimirum, & segregatione plectit, quam illos qui hac arte Ecclesiam ingressis communicaverint. (e) Parisiense similiter tertium Concilium regnante Childeberto Rege Francorum, ordinationes Episcoporum irritas esse vult, *si per ordinationem regiam istius honoris culmen pervadere aliquis nimia temeritate præsumosit*. (f) Nicolaus primus, tum (g) epistola ad Michaelem Orientis Imperatorem, tum (h) ad Lotharium Occidentis, acriter electiones à Principibus factas exagitat, & utrumque Imperatorem sibi Ecclesiarum ordinationes usurpantem generosè redarguit. (i) Alexander 2. (k) Gregorius 7. Concilium (l) Claromontanum sub Urbano secundo, (m) Paschalis secundus, (n) Innocentius tertius ejusmodi electionem omnem per Laicos factam nullam esse volunt, & iis qui ejusmodi electionibus consentiunt varias pœnas imponunt: statuit etiam Concilium (o) Salisburgense ne laicorum favore vel potentia Ecclesiæ obtineantur:

(d) Sept. Syn. c. 3. πᾶσαν ψῆφον γινομένην παρὰ ἀρχόντων ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἄκυρον μένειν, κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα. ἐάν τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται καθαιρείσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες.
(e) Parisiense 3. c. 5.
(f) Nicolaus 1. epist. 10. ad Michaelem.
(g) Idem ep. 64. ad Lothar.
(h) Idem ep. 63. ad Episcop. regni Lothar. refertur ex eo simile quippiam c. porro dist. 93.
(i) Alexand. 2. c. per laicos. 16. quæst. 7.
(k) Greg. 7. in Synodo general. cap. 1. & 2. refertur c. si quis deinceps ibid.
(l) Concil. Clarom. c. 15. 16. & 17.
(m) Paschalis 2. c. si quis Clericus 17. quæst. 7.
(n) Innocent. 3. c. si quis de elect. lege etiam ejusd. ep. 65. & 66.
(o) Conc. Salisb. sub Martin. 4. de iis, qui a laicis instituuntur.

ARTICULUS II.

De jure, seu gratia patronatus.

§ I.

Jus patronatus antiquitus ignotum.

I. QUOD audis de Ecclesiis à laicorum manu nequaquam recipiendis, noli ad patronorum, seu fundatorum Ecclesiæ evertenda jura proferre: quæ licet primis Ecclesiæ sæculis ignotæ, posterioribus tamen suam firmitatẽ & robur acceperunt. Ecclesiæ primis tem-

temporibus, quibus Ecclesiastici tituli primum fundati sunt, ea erat Episcopalis gradus eminentia, atq; auctoritas, ut ea rata ab omnibus haberentur, quæ Episcopi grata habuissent; ea Episcoporum prudentia, affabilitas, atque moderatio, ut in commune sæpius de rebus Ecclesiæ, & ordinationibus Clericorum consulerent: ea totius populi Christiani pietas, & humilitas, ut nemo aliquid in Ecclesia vellet habere secretum, nemo specialem ullam, nisi eminentioris sanctitatis prærogativam quæreret: ideoque nec patronorum Ecclesiarum, vel fundatorum ambitio privilegia extorquebat, nec ad Ecclesiarum dotationem privatis honoribus ullius excitanda erat voluntas. Quare sub finem quinti sæculi (a) Gelasius Papa, jam tum, ni fallor, excitata in fundatoribus Ecclesiarum ambitione, cum Julius quidem in fundo Juliano sui juris Ecclesiam sancti Viti ædificari curasset, eamque fundasset, monendum rescribit, *ipsum procul dubio præter processionis aditum, qui omni Christiano debetur, nihil ibidem se proprii juris habiturum*. (b) Frigentinum quoque qui in fundo Sextiliano in honorem sanctorum Michaëlis Archangeli, & Martini confessoris Ecclesiam fundaverat monendum vult, *ut nihil fundator ex hac basilica noverit vendicandum, nisi processionis aditum, qui Christianis omnibus in commune debetur*.

II. Glossa (c) antiquos Canones, ex usitata suo tempore consuetudine, suo more, exponens, processionis aditum videtur peculiariter patronis adscripsisse, id est præsentandi promovendos ad Ecclesiam à se fundatam, vel dotatam, facultatem. Verum, cui placuerit Glossæ interpretationem sequi, ei-

A dem tamen ex eo Canone colligere non licebit privatum aliquod jus præsentandi electum fundatori, vel patrono convenisse, nam processionis aditus, qui patrono tribuitur, dicitur esse debere fidelibus omnibus communis: ideoque primas quidem partes fundatoris fuisse in eligendo Clero ad Ecclesiam quam fundarit, exinde liceret colligere, sed non solas ejus partes extitisse, sed eas cum reliquo populo com- B munes. At enim processionis aditum, ni fallor, aliter interpretari debemus, neque enim umquam quis legit processionis aditum sumi pro facultate præsentandi aut promovendi ad aliquam dignitatem: processionem autem sæpè legimus pro prærogativa honoris, & largitionis munerum: quo sensu (d) Licinius Rufinus Imperatorem Antoninum constituisse refert, *ut ad processum viri uxor ei donare pos-* C *sit*: (e) Theodosius quoque & Valentinianus, *procedendi*, id est, munera publicè populo largiendi, & prærogativæ spectacula publica exhibendi, *principali judicio legitimam tribui facultatem* docuerunt: processionibusque consulatus jus non augeri, quod prima processio contulerat (quæ nempe in susceptione consulatus habebatur) sed beneficio iterari dixerunt. Itemque (f) Justinianus processiones Con- D sulum numeravit, in quibus spectacula Consules exhiberent: quæ omnia ostendunt processionis, seu προαγωγὰς, pro largitionibus istis, & expensis ad spectacula edenda factis, & prærogativa quadam honoris in iisdem spectaculis sumi posse: secundum quam acceptionem dixit fortè Gelasius fundatoribus Ecclesiarum præter expensarum, quas fecerint in usus publicos, honorem; itemque fundatoris titulum, & ho-

(a) Gelasius Senecioni Epis. 16. q. 7. c. piæ mentis.

(b) Idem can. sequenti.

(c) Glossa in can. piæ. verbo processionis.

(d) Licinius Rufinus lib. 6. refertur l. nam & Imperator, ff. de donat. inter virum & mulierem.

(e) Theodos. & Valent. Sebastiano PP. l. sancimus, C. de consulibus.

(f) Justin. Novella 105. c. 1. Lege Cujacium ad l. 46. de consul.

honoratiorem ([a]) sedem, nihil proprii juris in Ecclesias à se fundatas *sibi vendicare posse*. Forte etiam per processionis aditum Gelasius hanc prærogativam intellexit, patronis concessam; ut ad sacram oblationem, & communionem accedentes, laicos omnes præcederent: aditum enim ad sacrum Altare, quem εἴσοδον, vocat Concilium ([b]) Laodicenum, *processionem*, dixit ([c]) Gentianus Hervetus: & ordine ad sacram communionem, atque oblationem procedi olim solitum, res est notissima. Forte item prærogativa patronorum, de qua loquitur dictus Gelasius, in eo sita erat, quod obviam eis ab omnibus fidelibus, cum primum ipsi ad ædem sacram accederent, procederetur: quam prærogativam sibi multo post Gelasium tempore patronos vendicasse ex eo conjicies, quod Theobaldus Comes Carnotensis ad Monasterium Sancti Petri in Valle proficiscens, *se*, inquit ([d]) Fulbertus *in Monasterium recipi cum processione præmandat*. Fortè item, quod patroni in processionibus publicis (quarum mentio apud ([e]) Tertullianum, ([f]) Hieronymum, aliosque complures) cæteris præirent; eis ideo processionis aditus tribuitur, præsertim cum procedere is propriè dicatur, qui aliorum comitatu instructus progreditur: v. gr. Episcopus ad Ecclesiam Clericorum multitudine stipatus, propriè procedere dictus est ab ([g]) Augustino, ([h]) Sulpitio Severo, ([i]) Sidonio, ([k]) Gregorio Magno, ([l]) Veteri ordine Romano & aliis passim; & Imperator satellitio munitus ad palatium procedere passim quoque apud ([m]) Auctores legitur: Eodem ergo modo Ecclesiarum patroni qui totius plebis sequentis veluti ductores erant
A aditu processionis gaudere dicebantur, quod primi adirent, & cæterorum turba stipati procederent. Hęc omnia conjiciendo à nobis dicuntur, ac divinando: fatendum enim est perobscurum esse, quid per processionis aditum patronis speciatim attributum intellexerit Gelasius; mihi autem certum est præsentationis ad Ecclesias faciendæ jus nequaquam intellexisse: quod cum superius pateat, potest & pluribus
B quas jam jam adducemus auctoritatibus probari.

III. Concilium Toletanum quartum celebratum tempore Honorii anno 671. clarè & disertè fundatoribus Ecclesiarum, ac patronis, in Ecclesias à se conditas potestatem adimit. ([n]) *Noverit*, ait, *conditores Basilicarum in rebus, quas eisdem Ecclesiis conferunt, nullam se potestatem habere, sed juxta Canonum instituta, sicut Ecclesiam,*
C *ita & dotem ejus ad ordinationem Episcopi pertinere*. Ex eo verò Canone colligitur sicut res Ecclesiæ in arbitrio, & potestate Episcopi relinquuntur, ita & Ecclesias ipsas ad ejus institutionem, & gubernationem relinqui, idque secundum Canones, ut ibidem Concilium Toletanum profitetur, quorum Canonum maximam partem leges ([o]) apud Gratianum. Favet Concilium Cabilonense primum tempore Clo-
D dovæi secundi Francorum Regis habitum anno 650. in quo consuetudo illa damnatur, quæ jam obrepere solebat, ([p]) *quod oratoria vel villas potentum jam longo constructa tempore, & facultates ibidem collatas, ipsi, quorum villæ sunt, Episcopis contradicant*, id est repugnent, quominus & ab Episcopis regantur, & ab iisdem de Clericis provideantur: subditur enim hanc consuetudinem emendari debe-

(a) Honoratior. sedem in Ecclesiis arbitrio Presbyterorum patron. attributam collige ex lib. 1. capitular. cap. 148.

(b) Laod can. 56.

(c) Gentian. Hervet. in vers. hujus can. lege etiam veterem ordinem Rom. ubi de Missæ celebrat. plur. lit.

(d) Fulbertus ep. 21. Abboni.

(e) Tertull. lib. 2. ad uxor. c. 2.

(f) Hieronym. ep. ad Eustoch.

(g) August. 22. de civit. cap. 8.

(h) Sever dial. 2. c. 11.

(i) Sidonius ep. 17. lib. 5.

(k) Greg. lib. 4. cap. 54.

(l) Vetus ordo Rom. passim.

(m) Auctor. prophani passim.

(n) Conc. Tolet. 4. c. 32. refert. cap. noverint 10. q. 1.

(o) c. sic quidam c. decretum, c. regenda, 10. q. 1. & 16. quæst. 7. c. omnes Basilic. & alibi passim.

(p) Cabilon. 1. c. 14.

bere, *ita duntaxat, ut in potestate sit Episcopi, & de ordinatione Clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipsa oratoria, & officium divinum possit impleri, & sacra libamina consecrari*: quibus verbis judicatur, in arbitrio Episcopi Clericorum in prædictis oratoriis ordinationem atque institutionem sitam esse oportere, Ecclesiarum patronis reclamandi sublata potestate, quod similiter in redituum istorum oratoriorum dispensatione Episcoporum jus esse vult idem Concilium. Antiquius quoque iis omnibus Aurelianense quartum Concilium sub Childeberto Francorum Rege anno 541. decrevit, ([a]) *ut in oratoriis Domini prædiorum minimè contra votum Episcopi, ad quem territorii ipsius privilegium noscitur pertinere, peregrinos Clericos intromittant: nisi forsitan, quos probatos ibidem districtio Pontificis observare præceperit*: ex quo Canone patet nondum patronos nominandi Clericos in Ecclesia plenam habuisse potestatem.

(a) Aurel. 4. c. 7.

§. II.

Origo juris patronatus, & confirmatio.

IV. Ex his quoque omnibus duo deduces, primum non statim laicis Ecclesias ædificantibus jus illud præsentandi Clericos ad ordinationem concessum fuisse, sed primum Episcopis alieno territorio Ecclesias ædificantibus attributum in Concilio ([b]) Arausicano primo, in quo dedicatio Ecclesiæ ab ipsis ædificatæ Episcopo loci propria asseritur, *reservata ædificatori Episcopo hac gratia, ut quos desiderat Clericos in re sua* A *videre ipsos ordinetis, cujus territorium est, vel si ordinati jam sunt, ipsos adhibere acquiescat*: cui privilegio nullum simile laicis ædificatoribus Ecclesiarum tribuit, de quibus immediatè post loquitur. Hincque patet jus patronatus (quod melius gratiam dixeris) Ecclesiasticum, quod nempe in Clericorum præsentatione consistit, prius ab Ecclesia probatum fuisse, quam laicum: quia nempe laici minus B idonei judicantur, qui de sufficentia & altitudine Clericorum judicent, quam Ecclesiastici, & inter eos potissimum Episcopi. Alterum inferri potest jus patronatus, primum in Oratoria seu Capellas, ut vocant, à laicis usurpatum fuisse, quam in Ecclesias Cathedrales, Collegiales, aut Parochiales, cum enim permissum fuisset, ut Oratoria in agris ad evitandam fatigationem familiæ ædificarentur (qua- C lis permissio habetur in Concilio ([c]) Agathensi sub Leone primo) Domini qui territoriis suis, & domibus Oratoria ista ædificabant, Clericorum præsentandorum, seu nominandorum facultatem sibi dari æquum censebant; ut nempe cum privatim sibi, & familiæ suæ ista ædificarent, Clericos quoque in iisdem ministraturos eligerent. Primum itaque legimus ([d]) Justinianum Novella constitutione de san- D ctissimis Episcopis & Clericis, quam Consule Basilio Juniore, decimo Calendas Martii, anno videlicet 541. edidit, & Petro præfecto promulgandam misit, juris patronatus in Oratoria prima fundamenta iis verbis jecisse. *Si quis Oratorii domum fabricaverit, & voluerit in ea Clericos ordinare, aut ipsi, aut ejus hæredes, si expensas ipsis Clericis ministrant, & dignos denominant, denominatos ordinari: si ve-*

(b) Arausic. 1. can. 10.

(c) Conc. Agath. c. 21.

(d) Novell. 123. cap. 18. de cujus tempore legatur finis ejusdem Novellæ, & Baron. ad annum prædict.

verò, qui ab ipsis eliguntur, tanquam indignos probibent sacræ regulæ ordinari, tunc sanctissimus Episcopus quoscumque putaverit meliores ordinari, tunc procuret.

V. Postea verò ad puniendam (a) quorundam Episcoporum negligentiam, & fidelium (b) in erigendis Ecclesiis pietatem excitandam, potestas aliqua laicis fundatoribus in quascumque Ecclesias a se fundatas concessa est, cujus aliqua vestigia apparent in epistola S. Gregorii Secundino Episcopo Tauromitano, in qua, vel eo titulo cujusdam Monasterii substractionem ab alio Monasterio injustam censet, quod contra voluntatem fundatorum facta esset: scripta est autem hæc epistola à Gregorio Indictione prima id est anno Mauritii 12. Christi verò 598. evidentiora etiam in epistola (c) Pelagii Gregorii prædecessoris Mellito Subdiacono elucent: *Abbatem*, inquit, *in Monasterio illum volumus ordinari quem sibi de sua congregatione & Monachorum electio, & possessionis Dominus, & (quod magis observandum est) ordo vitæ, & meritum poposcerit ordinari.* Sed clarissimè integro, & quibusdam amplius annis post Justinianæam sanctionem sæculo, anno nempe Christi 655. Concilium (d) Toletanum nonum ejusdem juris patronatus etiam in Monasteria, & Ecclesias Parochiales inviolabilem auctoritatem primum esse voluit hoc Canone, *Cum sæpe sit solitum, etiam illa quæ non debentur prece supplicationis, & vi quodammodo extorqueantur doloris; quanto magis, & sine obstaculo concedi debent exquisita simul & ordine juris, & dolore compassionis; quia ergo plerumque fieri cognoscitur, ut Ecclesiæ Parochiales, vel sacra Monasteria,*

(a) Tolet. 9. infra priorem illam rationem tradit: hanc posteriorem assignat Joan. 22. in Extravag. suscepti regiminis.

(b) Greg. lib. 3. ep. 31. indict. 1. referuntur mutilum can. rationis 16. q. 7.

(c) Pelagius c. Abbatem 18. q. 2.

(d) Conc. Tolet. 9. c. 2.

A *ita quorumdam Episcoporum vel insolentia, vel incuria horrendam decidant in ruinam, ut gravior ex hoc oriatur ædificantibus mœror, quam in struendo gaudii extiterat labor: ad ea pia compassione (e) decernimus, ut quandiu earumdem fundatores Ecclesiarum in hac vita superstites extiterint, pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, & sollicitudinem ferre præcipuam, atque rectores* B *idoneo in eisdem Basilicis iidem ipsi offerant Episcopis ordinandos, quos, si tales forsitan non inveniantur ab iis, tunc quos Episcopus loci probaverit Deo placitos, sacris cultibus instituat, cum eorum convenientia servituros: quod si superstitibus eisdem fundatoribus rectores ibidem Episcopus præsumpserit ordinare, & ordinationem suam irritam noverit esse, & ad verecundiam suam, alios in eorum loco,* C *quos iidem ipsi fundatores, condignos elegerint, ordinari*, In quo Canone notandum est, ea quæ olim precibus & supplicationibus fundatores Ecclesiarum ab Episcopis obtinebant, afferri de cætero tanquam jus debitum fundatoribus, si superstites fuerint: in quibus verbis exclusionem hæredum arbitror contineri, itaut scilicet fundatoribus solis, non eorum hæredibus præsentandi Clericorum ad Ecclesias Parochiales auctoritas detur: D [nam Canone primo (f) quo idem Concilium hæredum, propinquorumque eorum, qui Ecclesias fundarunt, jura enumerat, ea solum recenset, ut nempe Ecclesiarum sollicitudinem agant, Sacerdotem res Ecclesiæ dissipantem accusare possint, & ad Episcopum vel Judicem deferre: de Episcopo quoque talia agente apud Metropolitanum queri eis liceat: facultatis autem prædictæ præsen-

(e) referunt. can. decernim. 16. q. 7.

(f) Idem cap. 1

sentandi Clericum nequaquam meminit: postea verò capite secundo citato immediatè sequente jus istud præsentandi Clericos fundatoribus Ecclesiarum, si superstites fuerint, attribuit; undè manifestè hæc particula videtur esse exclusiva: adeo ut hæredes juxta istius Concilii dispositionem eodem jure minimè potiti videantur.

(a) Synod. Rom. sub Eugen. 2. & Leone 4. cap. 21. refertur 16. q. 7. c. Monasterium.

VI. Confirmatur jus illud patronatus in Synodo (a) Romana sub Eugenio II. & Leone IV. in qua hæc habentur, *Monasterium, vel Oratorium Canonicè constructum, à Domino constructoris, eo invito, non auferatur: liceatque illi Presbytero, cui voluerit, pro sacro officio ipsius Diœcesis, cum consensu Episcopi, ne malus existat, commendare*. Confirmatur etiam in (b) Concilio Parisiensi sexto imperante Ludovico Pio, & Apostolicam Sedem tenente Gregorio quarto, qui post Eugenium secundum, ante Leonem quartum sedit, neutrum tamen immediatè aut præcessit, aut secutus est: in eo verò Concilio hoc decretum legitur, quod (c) Capitularibus Caroli insertum fuit, *De Clericis verò laicorum unde nonnulli eorum conqueri videntur, eo quod quidam Episcopi ad eorum preces, nolint in Ecclesiis suis eos, cum utiles sint, ordinare: visum nobis fuit, ut in utrisque partibus pax, & concordia servetur, & cum charitate, & ratione utiles & idonei eligantur: ut si laicus idoneum, utilem Clericum obtulerit, nulla qualibet occasione ab Episcopo sine certa ratione repellatur: & si rejiciendus est, diligens examinatio, & evidens ratio, ne scandalum generetur, manifestum faciat*. In Concilio Wormatiensi (d) statutum est similiter, *ut si laici Clericos probabilis vitæ & doctrinæ Episcopis consecrandos, suisque Ecclesiis constituendos obtulerint, nulla qualibet occasione rejiciant*: qui Canon licet expressè mentionem patronorum non faciat, sed generatim laicorum, nihilominus probabilius est sermonem in eo fieri de laicis qui in Ecclesiis suis, nempe vel ipsi, vel parentes eorum fundarint, aut qui fundatorum hæredes sint, quibus Clericorum nominandorum facultas attribuatur.

(b) Conc. Paris. 6. lib. 1. c. 22.

(c) Lib. 5. Cat. c. 178.

(d) Conc. Wormat. can. 49.

VII. Iis verò fermè temporibus fundatorum hæredes jure patronatus gavisos fuisse, imo & inter ipsos cohæredes Ecclesias Parochiales, & cæteras fuisse, interdum divisas, colligere est ex sanctione Lotharii Imperatoris relata inter (e) leges Longobardorum, quæ tamen Gregorio (f) in decreto Gratiani tribuitur, cum non satis pateat cui Gregorio tribuenda sit, *De Ecclesiis*, inquit Imperator, *quæ inter cohæredes divisæ sunt, considerandum est, quatenus si secundum nostram providentiam, & admonitiones Episcopi, ipsi cohæredes eas tenere voluerint, & honorare faciant. Si autem hoc contradixerint, utrum eas ita custodire permittat, an reliqua exinde auferat, & ubi ad nostrum beneficium Ecclesiæ pertinentes ita divisæ fuerint, ut describantur, & nobis enuntientur*: videtur in hac lege sermo esse de Ecclesiis istis, quibus fundatores annuatim ex suis bonis pensionem ad Presbyteri alimenta assignabant: quibus proinde mortuis videndum erat, utrum hæredes singuli eam capitatim persolvere, vel aliqui eorum vellent, ne videlicet Presbytero in ea Ecclesia ministraturo alimenta deessent: cujus rei gratia hæredibus istis fundatorum nominatio Presbyteri in ea

(e) Lib. 1. legum Longobardor. 45.

(f) c. considerandum est 16. q. 7. quibusdam verbis mutatis.

ea Ecclesia instituendi concedebatur. Verum lucem adfert huic legi (a) Cabilonensis Synodus sub Carolo Magno; ubi abusum quendam reprehendit, *quod inter hæredes Ecclesiæ in rebus propriis constitutæ dividantur, & tanta per eandem divisionem simultas oriatur, ut unius altaris quatuor partes fiant, & singulæ partes singulos habeant Presbyteros: quod sine discordia & simultate nullo modo geri potest*; cui malo ut provideatur, decernit, quod hujuscemodi Ecclesiæ, inter hæredes dividi non debeant: & si in contentionem venerint, & simultates inter eos surrexerint, per quas Sacerdos suo ibi officio canonicè fungi non possit, præcipiatur ab Episcopo civitatis, ut nullo modo ibi Missarum solemnia celebrentur, donec illi ad concordiam redeant, & pari voto atque consilio Ecclesia illa Sacerdotem canonicè habeat, qui liberè ministerium suum exercere possit. Hoc autem Cabilonensis secundi decretum tanquam Concilii Mediolanensis citatur (b) in decretalibus, à Burchardo verò (c) Wormatiensi, & Ivone (d) tanquam Concilii Mediomatricis; cui simile est decretum (e) Concilii Triburiensis sub Formoso Papa decernentis, ut volentibus Patronis Ecclesiam ab uno Presbytero procurari, *Episcopus tollat inde reliquias, atque ejusdem Ecclesiæ claudat ostia, & sub sigillo consignet ea, ut sacrum ministerium nullus celebret in ea, antequam concordi unanimitate unum omnes eligant Presbyterum, qui idoneus sit sacrosanctum locum procurare, & populo Dei utiliter præesse.*

(a) Cabilon. 2. c. 26.

(b) Cap. 1. de jure patronat.

(c) Burchard. lib. 3. decret. c. 42.

(d) Ivo part. 3. c. 36 item in prima compilatione decret. cod. tit. cap. 1.

(e) Conc. Tribur. c. 32. refertur c. 1. de jure patronatus, & can. si plures 16. q. 7. sed quibusdam utrobique immutatis.

VIII. Sequentibus sæculis indubitatum fuit jus patronatus laicorum, ut nempe fundatores Ecclesiarum, eorumque hæredes, Clericos Episcopo in Ecclesia à se, vel à parentibus suis fundata ordinandos præsentarent, in quo præsentandi jure (f) Concilium Lateranense sub Alexandro tertio dicit fundatores Ecclesiarum, eorumque hæredes *Ecclesiam sustinuisse*: ut scilicet jus illud non ex divina ordinatione, nec tam ex Ecclesiæ dispositione, quam ex ejusdem permissione, ac tolerantia ipsis acquisitum fuisse ostenderet: & supra ex Concilio (g) Arauzicano primo memoravimus jus istud non jus, sed gratiam, seu privilegium dictum, etiam in Ecclesiasticis personis. Cui assentitur (h) Joannes 22. docens jus patronatus ex sola gratia concedi, non stricto jure.

IX. Ea tamen consuetudo adeò invaluit, ut ad alios à fundatoribus jus patronatus progressu temporis ampliatum fuerit. Concilium Toletanum (i) nonum citato superius Canone solis fundatoribus, quamdiu superstites essent, Ecclesiasticas personas nominandi facultatem videtur tribuisse, quamvis (k) Canone præcedenti cæteras patronorum prærogativas fundatorum filiis, vel nepotibus atque honestioribus propinquis deferri voluerit. Alexander (l) tertius non iis solum, verum etiam emptoribus possessionis seu fundi jus integrum patronatus adscripsit, adeout simul cum ipsa rerum universitate transire ipsum censuerit. Deinde non solis fundatoribus, sed & aliis jus illud tandem impetratum est: primo itaque (m) Patronatus Ecclesiæ esse meretur, qui fundum ad ædificandum dedit: secundo, (n) qui Ecclesiam construxit: tertio, (o) qui funditus destructam reparavit; perinde enim est, ac si de novo ædificasset: priorque obligatio

(f) Conc. Lateran. sub Alexand. 3. cap. 17. refertur cap. quoniam, de jure patron.

(g) Conc. Arauz. 1. c. 10.

(h) Joann. 22. extrav. suscepti regiminis.

(i) Tolet. 9. c. 2. supra num. 5.

(k) Idem c. 1. refertur 16. q. 1. e. filiis.

(l) Alex. 3. c. ex literis, de jure patron.

(m) Cap. proposuit, de filiis Presbyteror.

(n) can. Monasterium 16. q. 7.

(o) Glossa in c. quoniam de jure patronat. v. fundatores.

tio qua alteri Patrono Ecclesiæ addicta erat, ea penitus collapsa extinguitur: antiquus tamen Patronus secundum (a) Hostiensem, & (b) Sylvestrum rogandus videtur, ut ædificet, in ædificatione cæteris præferendus: quarto, (c) qui Ecclesiam dotavit.

X. Circa modum etiam comparandi illud jus hæc statuta sunt: primum, (d) ne jus illud utpotè quodammodo spirituale, per se vendatur: (e) alterum, ut cum tota universitate rerum, vendi & obligari legitimè possit: (f) tertium, ut transeat ad eos, quibus ad longum tempus villa locata fuerit, non ad eos, quibus ad breve: (g) quartum, ut possit transferri quatuor modis; successione, donatione, permutatione, & cum rerum vendita universitate: (h) quintum ne jus istud descendat ad hæredes pro portionibus hæreditariis, sed quilibet eorum sit Patronus in solidum: quod similiter contingit in aliis juribus, quæ incorporabilia sunt: sextum, (i) ut possit dari sine consensu Episcopi, (k) præterquam si Monasterio, vel alteri Ecclesiæ relinquatur à laico (l) ultimo, ut per hæresim Patroni amittatur.

§. II.

Leges juris patronatus.

XI. Leges quoque patronis laicis præsentaturis ad Ecclesias, in quas jus habent, aliquæ præfixæ sunt: (m) prima, ut intra quadrimestre spatium nominent eum quem Ecclesiæ suæ præfici volunt: quod nempe (n) alii numerandum dicunt à die vocationis: alii (o) à die, quo de ea certiores fieri possunt, ne videlicet sine sua culpa, si invincibiliter va-

(a) Hostiens. in summa, de jure patron.
(b) Sylvest. eod. tit. num. 2.
(c) quicumque, & can. filiis 16. q. 1.
(d) Cap. de jure vero, de patron.
(e) Gloss. 1. ibid.
(f) Gloss. 1. in can. sacr. 16. q. 1.
(g) Gloss. in can. piæ 16. q. 7.
(h) Gloss. 1. ibid. & 2. in can. si plures, ead. q.
(i) Gloss. Ecclesiasticæ, in cap. nullus de jur. patr.
(k) Gloss. 1. in can. nemini, 16. q. 7.
(l) Lege Abbatem, & Joannem de Lignano in c. nobis de jure patronatus.
(m) Concil. Lateran. sub Alex. 3. cap. 8. cap. quoniam & cap. cum propter, eodem tit.
(n) Petrus Hispanus, & alii in cap. eam te, in quo 6. mens. præscribuntur:
(o) Abbas, Federicus, & Joann. Andræas in cap. citato.

A cationem ignoraverint, suo jure contra æquitatis leges priventur. Altera, (p) ut dignum nominent: qui enim indignum, præterquam quod peccant mortaliter, utpotè qui Ecclesiæ gravem injuriam inferre conentur, præterea etiam suo jure privandi sunt: quod intellige si dignum intra tempus præscriptum minimè nominaverint: cum enim laico non insit scientia, qua de instituendis moribus, ingenio,
B doctrina, aliisque conditionibus inquirere semper possit, ideo (q) nominationem suam variare Ecclesia ipsi permittit: quamobrem si indignum nominaverit, potest intra præscriptum tempus dignum præsentare: sed si toto tempore ei ad præsentandum concesso non nominaverit dignum, suo jure privandus est. Concilium tamen (r) Tridentinum decernit, ut Patronus etiam laicus intra decem dies, vel
C aliud tempus ab Episcopis præscribendum idoneos aliquos ad Ecclesias Parochiales præsentet. Tertia, (s) ut Patroni digniores etiam nominent, non solum dignos, præsertim ad Ecclesias Parochiales, ne suæ Ecclesiæ malè consulant, & saluti fidelium inique provideant. Quarta, (t) ne præsentent mota controversia de jure patronatus: ea si quidem durante Episcopus instituere potest personam idoneam, qui ab eo re
D presentari debebit, qui jus evicerit patronatus. Quinta, (u) ut cum plures sint Patroni, nullus eorum, nisi aliis vocatis nominare præsumat, isque (x) legitimè nominatus censeatur, qui à majori parte fuerit nominatus. Sexta, (y) ne Clericos instituant, vel destituant, secus excommunicantur. Septima, (z) ut Clerici præsentati, ab Episcopis instituantur, antequam sacra ministeria

(p) Abb. & cæteri cap. cum autem, de jure patronat.
(q) Cap. cum autem, & c. quoniam, & cap. Pastoralis eod. tit.
(r) Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat.
(s) Trident. ibid. Leg. Lambertin. lib. 2. de jure patronat. part. 2. quæst. 10. art. 3.
(t) Cap. si verò, de jure patronat.
(u) Panormit. in cap. quoniam, cit. Bart. in l. omnes populi, ff. de just. & jure, & alii.
(x) Abbas in c. quoniam cit.
(y) Cap. præterea, eod. tit. c. contra 16. q. 7. & c. inventum, eadem.
(z) Mogunt. sub Carolo c. 29. Claromon. sub Paschal. 2. cap. 18. Alexander in cap. relatum est, de jure patronatus, & alibi passim.

ria attingere, vel populi regimen suscipere audeant, quæ institutio adeo necessaria est, ut nec Regi sine Episcopi consensu canonicè A aliquem Clericum in suum servitium recipere Concilium ([a]) Meldense olim permiserit.

(a) Conc. Meldense cap. 48.

CAPUT II.

De consensu parentum ad Clericatum, sive Ordines, ubi obiter de eorumdem consensu ad Monachatum liberorum.

ARTICULUS I.

De necessitate consensus parentum ad ordinationem liberorum.

§. I.

Liberos à parentibus, nec à Clericatu, nec ab Ordinibus, vel Monachatu, sine rationabili causa esse retrahendos.

I. Consentaneum sanè est, ut quia de consensu Regum, Principum, Dominorum temporalium, ad subditorum Ordinationem sacram, superius, quæ nobis visa sunt, docuimus; breviter de parentum consensu, ad hoc ut ipsorum liberi Clericalem statum eligere queant, vel ad Ecclesiastisiasticos ordines promoveri, aliquid dicamus. Nam quemadmodum, pro bono publico, Principum interest, quem quisque statum amplectatur: ita parentum privatim interest, cui se statui ipsorum filii propria voluntate addicant. Et quoniam Monasticus status Clericali valde affinis est, eaque quæstio de Clericali statu movetur, non parum illustratur si Monasticus status Clericali hac in parte conferatur; ideo conjunctim de utroque differemus, ita tamen ut primum de auctoritate parentum ad retrahen- B dos liberos a Clericalis, vel Monastici status susceptione, seu dé necessitate consensus ipsorum ad hoc ut liberi ordinari, vel Monachatum profiteri legitimè possint: tum de eorumdem ad inducendos liberos ad utrumque statum, eosque adigendos, seu vi paterni circa utrumque statum persuadendum imperii C dicámus, & in utraque ista quæstione dissolvenda, quæ certa sunt incertis permittamus.

II. Certissimum ergo primum est, graviter parentes peccare, qui liberos a Dei obsequio, a Clericali nempe, aut Monastico statu, absque ulla rationabili causa retrahunt. Hi enim similes sunt ([b]) D filiis Heli, qui oblata ad sacrificium in suos usus sumebant, populumque a sacrificando retrahebant; quod ([c]) eorum crimen non inultum reliquit Deus, sed ingentibus in ipsos, in patrem ipsorum, in

(b) 1. Regum 2.

(c) Regum 4.

in totum populum pœnis vindicavit: ob illud enim crimen morte pessima ipsi perierunt: Heli vir alioqui bonus, sed in filios ex paterno affectu indulgentior, subita morte percussus est: arca Dei a Philistinis capta; Israeliticus exercitus occisione deletus est: quales, putas, passuri sunt a Deo pœnas, qui templo Domini Sacerdotis industriam, Monachi exercitationem, Monialis continentiam, horum omnium gloriam suffurantur, cum in (a) Antiochum, (b) Nabuchodonosorem, (c) Pompejum ob violatum Hierosolymitanum templum, tam acriter divina vindicta desævierit? magnum & ingens eorum crimen est, qui Deo Patris auctoritatem, liberis perfectioris vitæ studium, pacem, honestum otium, majorem securitatem invident, qui quos ad æternam felicitatem manu, lingua, omni studio ducere debent a tutiori ejus inquirendæ via revocant, a sublimiori gradu penè jamjam elatos in altum dimovent, a majori profectu retardant: ut in pericula, in Syrtes, in dubia certamina, in negotiosa negotia conjiciant. Quantam merentur reprehensionem, qui Ecclesiæ pastores subtrahunt? qui ab Ecclesia illustriorem gregis Dominici portionem rescindere, flores virginitatis evellere, matrem Ecclesiam a complexu filiorum, & ab hujus uberibus conantur filios retrahere? qui nascentia in bono agro purarum cogitationum semina eradicare, injectas tenellis adhuc cordibus pias cogitationes Spiritus sancti soboles extinguere satagunt? Ridenda proculdubio ejusmodi parentum stultitia est, qui dum arctius sobolem amplecti sibi videntur, & charius, eandem comprimunt, & dum blanditiis eam se fovere putant, compressam suffocant. *O durum patrem!* (in persona Heliæ Monachi exclamat (d) Bernardus) *o sævam matrem! o crudeles parentes, & impios! imo non parentes, sed peremptores: quorum consolatio mors filii est, qui me malunt perire cum eis, quam me regnare sine eis: qui me ad naufragium, unde tandem nudus evasi; rursus ad ignem, unde semiustus exivi; rursus ad latrones, a quibus semivivus relictus sum, sed miserante Samaritano, jam aliquantulum convalui, revocare conantur; & militem Christi prope jam capto cœlo triumphantem (quod non in me glorior, sed in eo qui vicit mundum) ab ipso jam introitu gloriæ, tanquam canem ad vomitum, tanquam suem ad lutum, ad sæculum reducere moliuntur! mira abusio, hostis instat à tergo, & fugienti prohibetur egredi, evadenti suadetur regredi, &c.*

(a) Mach. 6.
(b) Daniel. 4.
(c) Multi ex Chronograp.
(d) Bernard. ep. 111.

III. Hujusmodi parentes odit Deus, qui Zelator est animarum nostrarum, qui sibi soli Patris, & Domini nomen vendicat, cæteris denegat: (e) *ex quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur*: cui soli de cujuscumque statu decernendi inest suprema auctoritas; qui primitias sibi ex omnibus viventibus exposcit: Hoc damnat Ecclesia, vindex læsæ divinæ Majestatis, & propugnatrix suæ dignitatis, cui utiles opifices, illustria ornamenta subtrahuntur. Gravis à Toletano Concilio tertio in ejusmodi parentes constituta est pœna, (f) *ut si quis propositum castitatis viduæ, vel virginis impedierit, à sancta Communione, & à liminibus Ecclesiæ habeatur extraneus*. Prohibet quoque Triburiense parentum violenta ea in re imperia, (g) *si*, inquit, *in fortiori*

(e) ad Ephes. 3.
(f) Tolet. 3. c. 10. habet. 1. q. 3. cap. hoc sanctum.
(g) Tribur. c. 24. habetur 10. q. 2. can. puella.

tiori ætate adolescentula, vel adolescens servire Deo elegerit, non est potestas parentibus prohibendi. Tridentina similiter Synodus, ([a]) *Anathemati subjicit eos, qui sanctarum virginum, vel aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi sine justa causa impedierint.* Nec Ecclesiasticæ solummodo, sed civiles quoque leges in parentes pro Dei honore, Ecclesiarum ornamento, filiorum libertate armantur. Interdicit ([b]) Justinianus, *parentibus filios suos monasticam vitam eligentes ex venerabilibus Monasteriis abstrahere*; & alibi, *non liceat* (ait idem ([c]) Imperator) *parentibus impedire, quominus liberi eorum, volentes, Monachi, aut Clerici fiant, aut eam ob causam exhæredare: sed si ipsi testamentum condant, necesse habent quadrantem illis relinquere, si autem hoc non fecerint, locus sit ab intestato.*

(a) Trident. sess. 25. de regularib. cap. 18.

(b) Justin. Novella 123.

(c) Idem l. ut non liceat, C. de Episcopis & Cler.

§. II.

Facta ab impuberibus vota Clericatus, à parentibus irritari posse.

IV. Certum quoque, & indubitatum est, vota Monastici, vel Ecclesiastici status amplectendi, quæ à liberis ætate immatura facta sunt, à parentibus irrita reddi posse: id enim docet Triburiense Concilium ([d]) *Puella si ante duodecim annos ætatis sponte sua sacrum sibi velamen assumpserit, possunt statim parentes ejus, vel tutores id factum irritum facere.* Idem quoque de mulieribus statuit ([e]) Augustinus, citandum mox ex Numerorum libro testimonium exponens; ([f]) Toletanum verò decimum in masculis idipsum

A pariter observandum insinuat: ad hoc enim, ut liberi ex Monachali professione resilire non possint, parentum exigit consensum. Certè puerorum, ac puellarum par est ratio: ideoque si puellarum vota irritare parentes possint, puerorum quoque in tenera ætate poterunt: quapropter utrumque tradunt ([g]) D. Thomas, & cæteri qui Theologiam ratione, ac methodo docuerunt, ([h]) Antonius item ([i])

B Sylvester, aliique Summistæ.

V. Adduci solet ad hujus sententiæ confirmationem divinum antiquæ legis præceptum; ex quo tamen difficultas aliqua suboritur, quippe cum prima fronte parentibus ad irritanda puellarum, non puerorum vota facultatem tribuere videatur: iis si quidem verbis expressum legitur, ([k]) *Si quis virorum votum Domino voverit; aut se constrinxerit juramento: non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit, implebit mulier, si quippiam voverit, & se constrinxerit juramento, quæ est in domo patris sui, & in ætate adhuc puellari, si cognoverit pater votum, quod pollicita est, & juramentum quo obligavit animam suam, & tacuerit, quidquid pollicita est juravit, opere complebit, sin autem, statim ut audierit, contradixit pater, & vota ejus & juramenta irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater.* Quibus verbis quis non primo intuitu crederet mulierem viro opponi, & invitis parentibus masculorum vota stata, rataque fœminarum verò in ætate immatura, irrita, & invalida declarari? probabilius tamen est quod ([l]) Abulensis, quodque alii passim docent interpretes, nullam iis verbis maris & fœminæ oppositionem con-

(d) Tribur. c. 24. habetur 20. quæst. 2. c. puella.

(e) August. q. 57. super Numeros, refertur 23. q. 5. c. mulier.

(f) Tolet. 10. c. 6.

(g) D. Thomas 2. 2. q. 88. art. 8. & 9. & in 4. dist. 38. ubi reliqui veteres Sholastici.

(h) Antonin. 2. part. tit. 11. cap. 2. §. 6.

(i) Sylvester v. votum 3. q. 3. num. 1. & alii.

(k) Numeror. 3.

(l) Abulensis in dict. cap. quæst. 2. 14. 19. 20.

contineri, quinimo viri nomine, cujus vota rata esse jubentur, hominem cujuscumque sexus significari: fœminæ verò cujus vota irritari posse dicuntur, non quidem nomen, sed legem saltem, in qua nomen istud habetur, trahi ad masculos in ætate imperfecta, seu ante pubertatis annos constitutos; mulieris autem præsertim mentionem fieri, ut eadem sermonis serie ejusdem quoque in ætate perfecta, postquam scilicet per nuptias in viri potestatem translata est, mentio fieret.

VI. Porrò huic interpretationi maximàm lucem ac probabilitatem adfert Græca interpretum versio: in quo loco nominum, *vir*, *mulier*, hominis nomen geminatum legitur ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, quod utrumq; sexum designat: cui versioni favet Hebraicus textus in geminatum *Ghevar*, quasi *is*, *is*, viri nominum loco continet: ex quibus patet nullam oppositionem fieri maris ac fœminæ, sed pro utroque dari ratione, ac conditione legem institui. Nec omittendum obiter, non absque mysterio fieri, quod geminata nomina hominem significantia, in utraque Hebraica, & Græca lingua hoc loco habeantur, quod nobis mysterium evoluit Origenes: (a) *Quæ est ista*, inquit, *repetendi nominis ejusdem causa, quasi non sufficeret dixisse, homo qui voverit votum Domino:* tum respondet ab Apostolo doceri, (b) *alium esse interiorem hominem, alium exteriorem, illum esse, qui renovatur de die in diem secundum imaginem ejus, qui creavit eum; hunc verò visibilem, qui corrumpitur. Cum ergo*, inquit, *venitur ad totum hominis profectum, ut lex Dei suscipiatur, & vota Domino offeruntur; vota autem Domino offerre nemo potest,*

(a) Orig. hom. 24. in num.

(b) Cor. 4.

A *nisi qui habet aliquid in semetipso, & in substantia sua, quod offerat Deo; non sufficit iste exterior homo legem Dei suscipere, nec vota solus offerre, non enim potest aliquid dignum Deo habere: sed ille interior homo, qui magis habet in se, quod offerat Deo.*

VII. *Quod autem*, inquit (c) D. Thomas, *talis obligatio votorum, in impuberibus robur non habeat, dupliciter potest contingere:*
B *uno quidem modo propter defectum rationis, sicut patet in furiosis, & amentibus, qui se voto non possunt obligare ad aliquod, dum sunt in furia vel amentia: alio modo, quia ille qui vovet, est alterius potestati subjectus: & ista duo concurrunt in pueris ante annos pubertatis: quia & patiuntur rationis defectum, ut in pluribus; & sunt naturaliter sub cura parentum, vel tutorum, qui sunt eis loco pa-*
C *rentum. Contingit propter naturalem dispositionem, quæ legibus humanis non subditur in aliquibus, licet paucis, accelerari rationis usum; qui ob hoc dicuntur delicti capaces, nec tamen propter hoc in aliquo eximuntur à cura parentum, quæ subjacet legi humanæ respicienti ad id quod frequentius accidit.* Hæc D. Thomas, quæ mihi videntur accuratius expendenda, ut ex eorum discussione præcedentibus lux
D suboriri possit.

(c) D.Thomas 2.2. q. 88. art. 8. in corp.

VIII. Primum igitur statuo hunc rationis usum ad voti emissionem sufficere, qui ad peccatum mortale perpetrandum sufficit: qualis usus rationis procul dubio consuevit pubertatis annos præcedere, ideoque, non dubium mihi videtur, quin ante pubertatis annos pueri, puellæque vota emittere valeant: quæ tamen robur non habeant, nec firmitatem obtineant, donec obfirma-

to rationis uſu à voventibus rata habeantur, vel à parentibus, aut tutoribus, quorum eſt imbecillum adhuc rationis uſum in filiis ſupplere, confirmata ſint: ad rem ſiquidem graviſſimi momenti per ſe eligendam, qualis eſt ſtatus aliquis, cui ſunt minimæ difficultates annexæ, non quivis rationis uſus, ſed firmitas, roburque rationis requiritur, quod vix impuberibus locum habet; qui licet peccati mortalis capaces exiſtant, vix tamen B pericula incontinentiæ advertunt, vix tentationis ad carnales voluptates gravitatem, ac moleſtiam ſatis experti ſunt, ut cautè de nuntiandis nuptiis deliberare poſſint, niſi à parentibus vel aliis ſub quorum ſunt poteſtate juventur, ideoque jura eis ſuccurrunt, ne in continentia eligenda vel fallantur, vel cæcutiant.

IX. Præterea non minus certum exiſtimo, quin ejus impuberis de quo dubium eſt, utrum perfecto, firmoque rationis uſu valeat, C necne, vota à parentibus irritari abſque ullo dubio poſſint. Primo, quia in dubio præſumendum pro lege publica, & eo quod ſæpius, & frequentius accidere ſolet, publica verò lex parentibus impuberum vota irritare concedit: & uſu communi exploratum habetur, vix perfectum rationis uſum in quocumque impubere reperiri: itaque ſi de D impubere aliquo dubitetur, num firmitatem iſtam rationis aſſecutus ſit, præſumendum non attigiſſe. Secundo, ([a]) quia in dubio potior eſt conditio poſſidentis: ideoque cum filius ante annos pubertatis maneat in patria poteſtate: patris ſanè poſſidentis melior eſt conditio, itaut ſuo diſſenſu filii vota irritare poſſit, & quamcumque, ſe inconſulto, filii diſpoſitionem nullam efficere. Tertio; ([b]) quia ubi item res dubia eſt, pro libertate videtur eſſe judicandum; liber ergo à voto præſumendus eſt, quem non certo conſtiterit alligatum: benigniorem quoque in eo caſu ([c]) ſententiam ſequi non minus juſtum eſt, quam tutum: ſeverius ergo opinantur, qui quem dubium eſt obfirmata ratione, cum voveret, præditum fuiſſe, cujus voti obligatio incerta eſt, voti vinculo obſtrictum aſſeruerit. Quarto, quia in dubiis pariter reo ([d]) potius favendum quam actori, & debitorum partes favorabiliores ſunt, quæ ideo ampliandæ & extendendæ: per votum autem aliquis debitor conſtituitur: quare niſi manifeſtè pateat eum obligatum eſſe, non eſt noſtra ſententia ad voti executionem obligandus. Denique, quia in dubio ([e]) impubes non judicatur habilis ad alios effectus, ut ad teſtimonium ferendum, agendum in judicio, &c. ergo nec ad obligandum ſe voto per ſe ſolum, ſine alterius adminiculo & conſenſu, idoneus erit cenſendus.

X. Denique longè probabilius arbitror, nequidem obſtringi voto ſine parentum conſenſu impuberes liberos, etſi conſtet eos infra pubertatis annos doli cadaces fuiſſe. Cujus ſententiæ fundamentum præcipuum eſt patria poteſtas, à qua impuberes quantumvis doli capaces fuerint, nequaquam in voto eximuntur, quæ proinde ipſos inhabiles efficit ad obligationem voti ſubeundam, quantumcumque vota emiſerint; nemo enim de re aliena diſponere poteſt, patria autem poteſtas efficit, ut filii, id quod ſunt parentum ſint, ideoque ſtante ea patria poteſtate ſe ipſos obligare vel addicere nequeunt; iſta autem lex quæ filios impuberes ſub pa-

(a) Juriſc. paſſim præſertim in l. in pari cauſa 71. ff. de regulis juris.

(b) Gloſſ. fin. in cap. inter dilectos, de fide inſtrument.

(c) l. 3. de his quæ in teſtament. delentur, & l. ea quæ, ff. 192.

(d) Gloſſa 1. in cap. cum tu de teſtibus, & Gloſs. 2. in cap. 2. de regulis juris in antiquis.

(e) Id docent innumeræ fermè leges.

parentum potestate constituit, licet ob infirmitatem rationis in impuperibus constituta videatur, eaque ratio in præsenti casu cesset: quia tamen ut plurimum & in pluribus valet, ideo lex ista æquissima est, etsi fortè in aliquo casu fallatur, & cum æquissima sit, legis vigorem non amittit; quis enim nesciat cessante duntaxat ratione legis in particulari, ejus semper inconcussam vim, & illibatam manere auctoritatem? verum ad istam quoque legem firmandam, tum privatorum favor, tum publica utilitas concurrunt: favor quidem; cum enim lex ista tam in parentum gratiam, quam liberorum instituta sit, nè, vel hi temerè sibi onus imponant, vel illi filiorum regimine, ac directione priventur, amplificanda maximè videtur, tantum abest ut ad sensum verbis ipsius minus accomodatum restringi debeat; restringeretur autem si cum ipsius verba nullam exceptionem admittant, ex nostro exceptionem aliquam astruemus. Utilitas vero publica ejusdem legis ex eo patet, quia communi bono maximè expedit, ad averruncandos omnes scrupulos, excutiendam omnem ab uniuscujusque animo formidinem, ad sedandas singulorum conscientias, ut tempus certum ac determinatum statuatur, ex quo obligationem votorum & firmitatem sine parentum consensu desumamus: incertum enim valde est, à quo tempore ratio unicuique nostrum plenius illuceat, á quo firmius convalescat: acriora siquidem ingenia, quæ ut plurimum magis præcocia videntur, tardius aliquando firmitatem illam attingunt, tardius ad consulendi maturitatem perveniunt; ideoque quæ videntur aliquando magis præcocia, tardiora sunt; obstat qui- A busdam levitas animi, aliis stupiditas, ne rem gravioris momenti seriò & maturè discutere, vel eligere possint: in his dubiis pendulus hærebit animus, & dum quid sibi sequendum sit, constituere minimè poterit, violatæ nonnumquã religionis reus erit.

XI. Neque verò æquiparandum votum sponsalibus, quæ revocari non possunt, si contrahentes impuberes doli capaces appareant: præ- B terquam quod enim (a) lex quæ impuberes á sponsalibus arcet, hanc exceptionem expresse admittit, nisi prudentia seu malitia ætatem supplere videatur. Sunt præterea graves, eæque non contemnendæ rationes, quæ sponsalium & votorum disparem debere esse rationem ostendunt: nam sponsalibus plures interesse solent, quibus contrahentium ingenia, animus, prudentia, nota esse possint, qui de iis testifica- C ri queant: at vota privatim apud unumquemque concipi, & emitti solent, nemine teste, conscio, judice, nisi vovente, quid si ad obligationem voti tunc temporis subeundam, ob rationis defectum, ineptus est; multo magis ad ingenii sui vires ac firmitatem examinandam eodem tempore ineptus erit: nec si ad alia tempora de ea re examen, ac judicium differatur, aptior ad judicium ferendum pro- D babiliter præsumi poterit: sæpè enim accidit, ut quo tempore de voto primum cogitat, post usum rationis firmiorem obtentum vix ejus status meminerit, quo erat, cum votum emisit: sicque nec verisimili argumento de rationis usu, quo primum ipsi perfectius illuxit, dijudicare queat. Unde patet nostram sententiam in praxi veriorem, ac probabiliorem esse, quam nempe docent (b) Decreti, & (c) Decreta-

(a) cap. fin. de desponsatione impuberum, & cap. de illis, eod. tit.

(b) Gloss. in §. si in qualibet 20. quæst. 2.

(c) Alia Gloss. in c. ad nostrum, de regularibus.

ta-

(a) Panormit. in c. postulasti, eod. tit.
(b) Sylvester v. religio q. 12.
(c) Doctores passim prædictis loc.

talium Glossæ, ([a]) Panormitanus, Paludanus, ([b]) Sylvester, & alii passim Canonici juris ([c]) Doctores, quibus etiam meo judicio tanquam certus ejusdem sententiæ patronus addendus est D. Dhomas, ut patet ex citatis supra ejus verbis.

§. III.

Argumenta continens, quibus probatur parentum ad ordinationes & professiones Monasticas liberorum consensus esse necessarius.

XII Gravior autem ad præsentem locum spectat quæstio, utrum absque parentum consensu, filiis in ætate legitima pubertatis constitutis, vel Ordines sacros recipere, vel regularem statum amplecti liceat: quæ quidem quæstio in utramque partem probabiliter agitari potest: & quidem non licere, absque consensu parentum utrumvis statum-eligere, hæc suadent. Primum: quia Dominus apud Matthæum ([d]) reprehendit Pharisæos, quod traditionibus suis mandatum de honorandis parentibus everterent, & munera in templo offerentes, necessariis parentes obsequiis, officiisque fraudarent: in hunc autem Pharisæorum errorem videntur incidere, qui Clericalem militiam, vel regularem vivendi rationem inconsultis parentibus, amplectuntur: neque enim præceptum de honorandis parentibus in reverentia solum externa, aut cultu quodam exterius exhibendo consistit, sed in ministerio præterea, famulatu, speciali adsistentia, muneribusque deferendis, juxta illud Ecclesiastici, ([e]) *Qui timet Dominum, honorat parentes, &, quasi Dominis, servit his*

(d) Matth. 15.
(e) Eccles. 3.

A *qui se genuerunt in opere, & sermone, & omni patientia, &c.* Item, ([f]) *fili suscipe senectutem patris tui, & non contristes eum in vita illius:* Denique juxta istud ejusdem Ecclesiastici, ([g]) *malæ famæ est, qui derelinquit patrem, & maledictus qui exasperat patrem.* Quibus honoris exhibendi parentibus a filiis hæc capita colliguntur, parentes revereri, eis in obsequio exhibendo sedulos assiste-
B re, ipsos non contristare, eisdem ad ministerium, & solatium præsto esse, quæ omnia officia Ethnicæ superstitionis, & Catholicæ religionis graviores auctores admittunt. ([h]) Plato quidem singulos ex liberis apud se constituere præcipit omnia quæ penes se habent, eorum esse a quibus geniti ipsi sunt, a quibus in hanc lucem educti, & a quibus educati, ac proinde arctissimo debito teneri ad obsequia
C illis pro viribus exhibenda: *Primum quidem illis debere bona, & facultatem, quibus ad hanc vitam tuendam usus est, secundum corporis bona: postremò ea quæ ad animum pertinent: hæc videlicet omnia, & ab illis persolvenda tanquam mutuo data, ut cum aliquo fœnore reprehendantur:* ([i]) Cicero ad officium, & cultum illa omnia revocat: *pietas enim est* teste Cicerone, *per quam sanguine conjun-*
D *ctis, patriaque benevolis officium, & diligens tribuitur cultus.* ([k]) Augustinus ad alia duo capita reducit, *dicimur*, inquit, *colere homines, quos honorifica vel recordatione, vel præsentia frequentamus:* sed ne fusius in hac generali Thesi immoremur, ad hypothesim veniendum est, ad quam, experientia duce, progrediemur. Quis non facilè intelligat, ea omnia officia parentibus præstari non posse

(f) Ibidem.
(g) Ibidem.
(h) Plato 4. de legibus.
(i) Cicero lib. 2. de inventione.
(k) Augustinus lib. 10. de civit. cap. 1.

se ab iis qui Clèro se, vel Monasterio adstringunt, quos parentes deserere, eosque ad iracundiam, vel tristitiam sæpe provocare animadvertimus; qui nec parentibus præsto esse possunt, nec eorum lateri adherere, obedientiæ vinculo irretiti: (neque enim sola regularis, verum etiam vetus illa Clericorum disciplina obedientiæ tenacissima erat) quibus status susceptus impedimento esse potest, quominus parentibus suis fideli ministerio, diligenti cura, provido consilio blando sermone, grata assiduitate adsistant, languentia eorum corpora foveant, rebùs ipsorum provideant, negotii immunes eos præstent, eorum animos debilitatos erigant, in dubiis consilium exhibeant, in adversis solentur, in mœstis reficiant, officii sui mole obruti vel vitæ a negotiis sæcularibus alienæ, disciplinæ, vel exercitationis Monasticæ regulis impediti? quomodo ergo licebit invitis parentibus ejusmodi statum liberis amplecti, qui eos à persolvendis debitis parentibus suis officiis revocare potest?

XIII. Certe debitum parentibus exsolvendum antiquissimum est, *Honora*, [a] inquit Sapiens, *patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliviscaris: memento quoniam nisi per illos natus non fuisses, & retribue illis, quomodo & illi tibi*. Non potest antiquari illud debitum, quod antiquissimum est: præscribi non potest, quod ab origine naturæ jure debetur; alio debito extingui nequit, cui cætera debita superveniunt: non cedit autem parens, nisi statui liberorum quo ab illo persolvendo impediuntur, consentiat: Debitum illud, naturæ, pietatis, justitiæ, debitum est, nulloque proinde supererogationis (ut loquimur) aut consilii debito cedit. Quod legis est, prius adimpleri oportet; ubi præcepto satisfactum fuerit, ad consilia perficienda animus applicandus est; ingressus religionis Monasterii, vel Clericalis ordinis professio, consilii sunt, non præcepti, voluntatis, non necessitatis: parentibus verò obedire, obsequi, opitulari, præsto esse, præcepta sunt necessitatis & stricti juris; quis ergo licere sibi persuadeat, Monasterium ingredi, vel Clericalis ordinis jugum subire, parentibus relictis, qui suo juri non cesserint, qui proposito nostro minimè assensum præbuerint. Astipulari videtur Apostoli in epistola ad Timotheum adhortatio ad viduas, [b] *si quæ vidua*, inquit, *filios aut nepotes habet, discat primum domum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est coram Deo*. Non religionis ingressum suadet Apostolus, non cætera perfectionis opera consulit, sed liberorum & parentum curam præ cæteris præcipit. Confirmatur ex præcepto ejusdem Apostoli ad Colossenses, [c] *filii obedite parentibus per omnia*, quæ nempe licita fuerint & honesta. Licitum autem est parentum lateri adhærere, domesticæ rei curam adhibere, parentes à rei familiaris onere liberare: si hæc ergo parentes ea subeant, quæ cum Clericali vel Monastico statu vix stare possunt, filiis, Apostolo per omnia parentibus obediendum esse decernenti parere conveniet.

XIV. Alterum argumentum illud est: non minus firmum, imo firmius, & arctius videtur subjectionis vinculum, quo liberi parentibus obstringuntur, eo, quo servi Dominis suis: natura siquidem ipsa liberos parentibus subjecit, eosque jus primævum genitoribus subdit, &

(a) Ecclesi. 7.

(b) 1. ad Tim. 5.

(c) Coloss. 3.

& obstringit: at secundario tantum jure, quod gentium vocant, dominis servi subjacent: omnes natura liberos genuit, setvitus peccati pœna populorum consensione inducta est. Certum est autem ([a]) tum Ecclesiasticarum, tum civilium legum auctoritate servos invitis Dominis, nec ad ordines promoveri, nec in Monasteriis prcfiteri sine crimine posse. Eodem ergo jure, vel potiori nefas erit, invitis parentibus, vel sacro ordine initiari vel Monasticam regulam profiteri. Circa quam servorum cum Dominis, & liberorum cum parentibus æquam comparationem, nota quæso rationem Concilii Chalcedonensis, ob quam servis Monasterium invitis Dominis ingredi prohibuit, eam esse ([b]) ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται, id est, *ne nomen Dei blasphemetur*: at quis non videat majorem esse rationem verendi, ne nomen Dei blasphemetut, si parentibus liberi, quam si Domini servis subripiantur? nam longè gravius ferunt parentes sibi liberos eripi, quam Domini servos à se doleant aufugisse: quare sicut servi, nescientibus, & non consentientibus Dominis, neque Clerici, neque Monachi fieri possunt, ita nec liberi insciis, vel invitis parentibus.

(a) De servis, libertis, & aliis hujusmodi non ordinandis, dicemus alibi ex professo.

(b) Conc. Chalcedon. cap. 4.

XV. Illud quoque ulterius confirmo: nam si ([c]) Curialibus, quos Reip. officiis lex civilis tanquam utilis addicit, ut ad Clerum vel Monasterium confugiant religionis sanctitas non permittit; ([d]) si milites, & qui remp. tutantur saltem à Clero non accedente principis consensu, leges repellunt: multominus equum videb tur, quod liberi pietatis prætextu patriam violent potestatem, & ad Monasterium, vel Clerum sese invitis parentibus conferant: religionis nomen pieta-

(c) De Curialib. non ordin. alib. ex professo dicemus.

(d) De militibus quoque alibi.

A tis officiis opponant, ab iisque officiis persolvendis, divini cultus prætextu, excusentur, ad quæ naturæ dictamen, & vicis rependendæ necessitas eos constringit. Item si libertis, quod aliquas, ex hominum statuto, patronis operas debeant, quod eos ob libertatem receptam gratos erga patronos esse deceat, nec Clericos, nec Monachos fieri licet absque patronorum consensu: quo non expectato, si vel Mona-
B sterium ingrediuntur, vel ad Clerum promoventur, injuria patronis inferri creditur; quanto fortiori ratione major parentibus fiet injuria si eorum liberi, inconsultis, reclamantibus parentibus, Monastico se, vel Clericali statui addicant, quibus quasdam veluti operas, industriam, videlicet suam, curam, opitulationem debent? nec respondere juvat abstrahendos ipsos esse à Monasterio, & ab Evangelii prædi-
C catione, à sacris ministeriis recessuros esse, cum parentes eorum ope indiguerint. Non, inquam, id respondere juvat; jam enim diximus non ei solum indigentiæ parentum quæ in divitiarum carentia consistit filios succurrere debere, sed eis etiam consilio, solatio, aliisque ejusmodi egentibus præsto esse oportere, solitudinem eorum juvando, mœrorem abstergendo, tristitia eos exonerando, curas cum eis suas con-
D ferendo, aliisque officiis pietatis studiosè, & ex intimo charitatis affectu incumbendo, quæ quidem officia adeò frequentia sunt, ut si propter ea Monasterium deserendum sit, & præcipua Clericalis officii cura, Evangelii annunciatio relinquenda: satius sit omnino nullos iis nexibus adstrictos, in Monasterium clerumque recipere, quam toties eorum operam, curamque sollicitare, Monasticam quietem intertur-

ba-

bare, Clericale officium intervertere: *debet enim*, ut ait (a) S. Leo, *immunis esse ab aliis, qui divinæ militiæ est aggregandus, ut à castris Dominicis, quibus nomen ejus adscribitur nullis necessitatis vinculis abstrahatur*. Et certè quam rarò jam filios à Monasteriis ob parentum indigentiam egtedi contingat, continua experientia demonstrat.

(a) Leo epist. 1. Episcopis Camp. habetur d. st. 54. c. nullus Episcopus.

XVI. Tertium præcedenti valdè affine argumentum est, quod, ut ex D. (b) Gregorio constat, & alibi ex professo docebitur, qui rationibus publicis obligati sunt, vel alieno ære premuntur, *si Monasterium petant suscipiendi nullo modo sunt nisi prius à ratiociniis publicis absoluti fuerint*. Quibus etiam aditus ad Clericalem ordinem omninò præcluditur, ut suo loco pariter ostendetur; quantum ergo potiori ratione, qui parentibus obligati sunt, quandiu hæc obligatio stabit (stabit autem, nisi parentum morte, vel cessione tollatur) nec regulari disciplinæ jugum submittere, nec Clericatus honorem sibi accrescere jure poterunt? major siquidem filiorum obligatio videtur esse erga parentes, ea qua reipublicæ obligantur, qui ratiociniis publicis præfuerunt: aut ea qua privatis devinciuntur, qui receptis ab ipsis pecuniis obærati sunt: Quales tamen si solvendo esse possint, retinendi sunt in vita sæculari, nec fas est sublimiorem vitam inchoare, & creditoribus suis non satisfacere.

(b) Greg. lib. 7. reg. epist. 11. Episc. Siciliæ.

XVII. Quartum est (c) D. Clementis auctoritas, in cujus recognitionibus inducitur, D. Petrus hoc consilium perfectionis amatoribus inculcans, *si qui possunt, & volunt sequi nos, eis permittitur, salva pietate, id est, ne quem suo contristent discessu, qui contristari non debet, cuique secundum Deum adhærere debent, vel parentes relinquentes, quos non oportet, vel uxorem fidelem, vel si quæ sunt hujusmodi personæ, quibus propter Deum deferri convenit solatium, à quibus, inquit, Petro Clemens, ego valde liber ad te comitandum, tibique ministrandum aptus sum*. Fateor dubiam esse eorum librorum auctoritatem: sed nec certa aut divina fide constans hæc sententia asseritur, quæ parentum consensum ad Monasticam, vel Clericalem filiorum professionem exigit, quæ tamen de fide videretur, aut saltem ad fidem accedere, hanc Petri sententiam esse, referente indubitato auctore Clemente, constaret: satis est quod probabile iis verbis sive Clementis, sive alterius cujuscumque non Neoterici neque moderni auctoris argumentum deducatur, quo refellantur ii qui Dei servitium prætendentes, nec mœroris parentum, nec iracundiæ, nec solitudinis, nec inopiæ, nec intercessionis rationem habent.

(c) Clemens lib. 3. recogn. c. 7.

XVIII. Quintum est (d) Gangrensis indubitatæ Synodi vetustissimæ definitio; quæ ab Ecclesia recepta, ingens in hac causa, videtur continere præjudicium; hæc autem sicut (e) servos absque Dominorum consensu, aut ad Clerum, aut ad Monasterium recipi vetuit, ita liberis hocce, quem urgemus, canone utriusque status amplectendi, sine parentum consensu, videtur adimere facultatem: sic enim habet, (f) εἴ τινα τέκνα γονέων μάλιστα πιστῶν, ἀναχωροίη, πρωφάσει θεοσεβείας, καὶ μὴ τὴν καθήκουσαν τιμὴν τοῖς γονεῦσιν ἀπονέμοι προτιμωμένης δηλονότι παρ' αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας, ἀνάθεμα ἔστω. Id est ut habet communis versio, *si qui filii parentes*

(d) Gang. c. 3.

(e) Idem c. 16. refertur Latinè d. st. 30. c. si qui filii.

(f) Communis versio hujus Canenis.

(a) Dionis. exiguus in versione hujus canon.

maximè fideles (a) *deseruerint*, A *occasione Dei cultus, hoc justum esse judicantes, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, ut hoc ipsum in eis venerentur quod fideles sunt, anathema*

(b) Gang. c. 15.

sint, seu ut habet alia versio (b) Dionysii exigui, quæ Græco textui videtur esse conformior *quicumque filii à parentibus prætextu divini cultus abscedunt, nec debitam reverentiam dependunt illis qui divinum cultum sibi proculdubio præ-* B *ferunt, anathema sint*. Præclara sane lex, qua anathemate feriuntur quicumque filiorum, prætextu θεοσεβείας seu divini cultus, à parentibus præsertim fidelibus recesserint, eosque deseruerint, à quibus divinum cultum edocti, ad Catholicam fidem instituti, ad pietatem formati sunt; quam graviter certe hac lege puniuntur, qui parentibus divinum cultum præferentibus, id est nihil injustum, nihil inho- C nestum, nihil turpe jubentibus, qui iisdem divinum imperium repræsentantibus refragantur: eosque discessu suo contristant: nam esto parentibus ad idololatriam, ad hæresim, ad libidines, ad turpia flagitia, præcepto, vel exemplo ducentibus obsecundare non liceat: at iisdem ea a nobis officia repetentibus, ad quæ natura nos obstringit, frustra divinus cultus ad executionem pretexitur, sed satisfacien- D dum omnino videtur, nec Clericatus, aut Monachatus iisdem conquerentibus suscipiendus est, vel ji deserendi. Addo quod sexti argumenti loco esse poterit, in eo-

(c) 3. Regum 19.

dem (c) Gangrense Concilio vetari, ne parentes, τῆς ἀσκήσεως, id est, *exercitationis vel professionis Monasticæ* prætextu liberos relinquant, & eorum educationi vel institutioni desint: quare cum non minus liberi parentibus, quam parentes liberis obligentur; si parentes officia suis impendenda a Monasteriis repellunt; numquid & liberos obsequia, atque officia parentibus suis exhibenda removebunt?

XIX. Septimum argumentum ab exemplo desumitur: quis enim dubitat virum sanctissimum fuisse Elizæum, & divinæ legi parentem, qui tamen (d) vocatus ab Helia, ut eum sequeretur, cum de vocatione, quod divina esset, non dubitaret, aliquandiu tamen distulit, donec domum reverteretur, patremque suum, & matrem oscularetur? quod nobis, ni fallor, scriptura sacra tam exacte indicat, ut perfectiorem vitam aggredientibus parentum quoque consensum necessarium esse doceret. Egregium quoque ad hoc propositum (e) Gregorii Nazianzeni exemplum, quem pater senio & annis gravatum, insuperque, luctu, an morte alterius filii Cæsarii oppressum, solitudinem moleste ferens scriptis literis, e vita solitaria sollicitavit: retraxitque: impium enim ille ratus patri non obedire, partim volens, partim nolens ab Eremo, ad quem genio suo trahebatur, ab amica Basilii societate divulsus, ad patrem regressus est: ad quem statim atque profectus est, curis & negotiis sæcularibus implicari sustinuit, ut patrem hoc onere liberaret: cum enim Cæsarius, commissa illi pecuniæ publicæ cura & administratione, sub officii ingressu vitam cum morte commutasset: oportebat secundum leges, patrem filii bona hæreditatis jure adire, & rationem publicæ pecuniæ administratæ reddere, quibus cum se curis Gregorius senex, jam nonagenarius, imparem sentiret, filium evocavit, qui sæculares molestias sibi omni-

(d) Greg. Presbyter in vita Nazianz.

(e) lege quoque ipsum Nazianz. orat. 1. Apologet.

no

no ingratas, & a studiis suis, ac vivendi instituto abhorrentes non refugit, ut patrem ab iis molestiis expediret: adeo arctam censuit Gregorius, qui Theologus dici meruit, liberorum erga parentes obligationem, ut parentis molestiam privato labore redimeret, & Monasticam exercitationem, ac Theologiæ studium patris præcepto, atque voluntati postponendam duceret: Quam longè vero ab hoc exemplo recedere videntur, qui parentum solitudinis, tædii, atque tristitiæ nullam habentes rationem, inconsultos parentes deserunt, ut Monastica quiete perfruantur.

XX. Octavum, quia si statum Ecclesiasticum vel Monasticum, cum statu conjugali comparamus, libera in iis omnibus statibus amplectendis voluntatis electio commendari ab omnibus auctoribus animadvertetur, & cum varia sint hominum ingenia, variæ indoles, varii mores, uni quidem ad salutem expedire Monasticum, vel Ecclesiasticum statum sectari, alteri conjugalem amplecti experimento deprehendetur: hæc tamen tum libertas in conjugem eligenda, tum major vel minor opportunitas ad salutem non impediunt, quominus illicita censeatur, quæ invitis, vel inconsultis parentibus, sponsalia vel matrimonia contrahuntur, ut ex infinitis prope, ([a]) Scripturæ sacræ Pontificum, Patrum, jurisconsultorum, prophanorum & sacrorum auctorum testimoniis comprobari potest, quæ omnia referre non est hujus loci. Ergo à fortiori, cum Clericalis, vel Monachalis professio à parentum cultu magis liberos avocet, quam sponsalia, vel nuptiæ cum quavis initæ: injuria infertur parentibus, & ingrati, atque injusti erga eos sunt filii, si vel ipsis

(a) lege Dispencæum de clandestinis matrimoniis, octodecim capitibus.

A inscius, vel invitis Clero se, vel Monasterio addicant.

XXI. Nonum petitur ex ([b]) DD. Basilii, & Benedicti regulis, quorum hic in Occidente, ille in Oriente Monasticam disciplinam composuit: à quibus proinde in re Monastica constituenda, Monachi ne latum quidem unguem discedere sine periculo posse videntur: ii autem liberos cum bona parentum, quorum interest maximè, venia ac pace admitti volunt; Basi-
B lii regulam nomine nonæ, alias octavæ Synodi ([c]) Gratianus laudat iis verbis expressam, *oportet infantes, cum voluntate & consensu parentum, imo, ab ipsis parentibus oblatos sub plurimorum testimonio suscipi: ut omnis occasio maledicti gratia excludatur hominum pessimorum*. Similis vero est Benedicti regula, cujus meminit ([d]) D. Bernardus epistola ad Robertum
C nepotem ex qua videtur necessaria esse liberorum oblatio à parentibus, ut legitimè ad Monasteria recipi possint. Quis autem credat tantos viros Monachorum Patres putasse licere liberis, invitis parentibus Monasteria petere, quos nonnisi ipsis consentientibus in eis admittendos volunt? Confirmatur ex Conventu ([e]) Aquisgranensi sub Paschali I. quod Monachorum professionis hanc formam præscribit, *ut puerum pa-*
D *ter, aut mater, tempore oblationis, offerant altari, & petitionem pro eo coram laicis testibus faciant, quam voce intelligibili ipse puer confirmet*.

XXII. Ultimo tandem qui hanc sententiam sequuntur, contrariæ opinionis argumenta infirmare conantur, & quidem quæ ([f]) de Christo sequendo, divina verba à contrariæ sententiæ sectatoribus proferuntur: quæ ex Apostolorum facto

(b) B. Basil. lib. de institut. Monach. Rufino interprete cap. 8. quibus similia habet in regulis fusius disp. cap. 15.

(c) Gratian. 20. q. 1. c. 1. oportet.

(d) Bernardus epist. 1. Roberto.

(e) Aquisgran. Convent. sub Paschali Papa, & Ludovico Pio Imperat. capit. 36.

(f) Vide infra pro contraria sententia.

omnia relinquentium, ut Christum A sequerentur, quæ a Patribus in eundem sensum dicuntur: quæque ad id probandum exempla proferuntur: hæc omnia perperam adduci contendunt, nec quidquam solidè adstruere propugnant; primum enim inquiunt, quæ de perfectione vitæ narrat Christus, hæc saltem ad Monachos trahi nequeunt, qui Apostolis, ac discipulis non successerunt: sed ad Apostolos ac discipulos pertinent, quorum vocatio B cum extraordinaria fuerit, ac singularis, Deo ipso eos vocante, ac trahente, cui paternum subjacet imperium, cui notus parentum consensus, dissensus verò non obest: ideo ad exemplum nec omnibus, nec per omnia proponi debet: nec ad eam omnis vitæ nostræ instituendæ ratio componenda est. Alia utique ratio Apostolorum ac nostrum omnium: hi enim non vocati tantum, sed sequi jussi: nec C ab omnibus vocati aut per homines, ut de se ipso gloriatur[a] Apostolus: sed a Deo per ejus unigenitum filium Jesum, apud quem cum summum jus, summa patris potestas, summa auctoritas resideat: cui cum potestas omnis data sit in cœlo & in terra, frustra consensus parentum exquiritur, ubi de ejus vocatione, ac voluntate non dubitatur: Alioqui si ad exemplum vocationis Apostolorum circumstan- D tiæ omnes traherentur: maritis quoque uxores religionis causa relinquere liceret, sicut Apostoli reliquerunt. Frivolum ergo ex Christi vocantis sententia, ex Apostololorum sequentium exemplo ducitur argumentum. Quæ item SS. Patres in gratiam religiosi status dicunt, ex quibus consensum parentum àd perfectionis statum anhelanti necessarium non esse contrariæ sententiæ sequaces probant. Hæc per exaggerationem dicta sunt, & Rhetorico more: ne videlicet parentum & consanguineorum amori, in quem magis, quam in divinum, naturæ corruptæ impulsu ferimur, nimium indulgeatur. Frequens sanè in ore adversariorum Hieronymi epistola ad[b] Heliodorum sonare solet, quæ nec ad propositum facit; cum scripta sit ad Heliodorum jam Monachum effectum, cui idèo pollicitorum suorum observationem in mentem merito revocat Hieronymus, fideique promissæ obligationem inculcat: qua de re nos non agimus, qui de soluto verba facimus, quem paterna retardari debere potestate à Monasterii ingressu, & Clericatus susceptione dicimus, si pater restiterit. Et quamvis ad propositum adferri posset, non tamen omnia ejus verba strictè, & dogmaticè sumenda essent, sed multa tanquam Rhetoricè dicta benigna interpretatione demulcenda forent, juxta ejusdem Hieronymi jam senis de illa ipsa epistola ad Heliodorum judicium: ([c]) *Scripsi*, inquit Nepotiano, *ad avunculum tuum sanctum Heliodorum exhortatoriam epistolam, plenam lacrymis, querimoniisque, & quæ deserti sodalis monstraret affectum, sed pro illa ætate tunc lusimus, & callentibus adhuc Rhetorum studiis atque doctrinis quædam scholastico more depinximus*. Parentibus quoque buccis adversarii sententias quasdam inclamant ex epistola sive ejusdem Hieronymi, ([d]) sive cujusvis alterius, ipsius nomine scripta ad Geruntii filias religionis prætextu exhæredatas. Sed parum ad rem inquiunt alii: nam quicunque tandem ille fuerit Geruntius, constat eum fuisse Gentilem, quem licet ad fidei defectionem filias sollicitan-

(a) Ad Galatas 1, & alibi.

(b) Hieronym. epist. 1. ad Heliod.

(c) Hieronym. ep. 2. ad Nepotianum.

(d) Idem, vel alius ejus nomine, epist. 3. ad filias Geruntii tom. 9. ejus operum.

tantem licitè deseri potuisse dicamus (ut certè dicere debemus) non tamen sequitur patrem, nihil nisi justum & honestum à nobis exigentem invitum religionis prætextu deseri posse. Denique exempla omnia Sanctorum, quæ in contraria sententia proferuntur, ab aliis facili negotio dissolvuntur. Etenim eorum aliqua à privata Dei inspiratione profecta sunt: alia zelum arguunt, sed non secundum scientiam: alia non sunt ad propositum, quæ nimirum parentes ad turpia sollicitantes invitos deseri posse solum ostendunt: ideoque non omnium exempla legem faciunt, sicut enim imitandi non sunt imprudenti zelo lapsi, quia reprehensibiles; ita néc singulari Dei instinctu ad Clerum vel Monasterium confugientes, quia insigni privilegio donati: horum admiranda vocatio, quia tota divina, non tamen illorum humana increpanda imprudentia, quam charitatis perfectio diluit.

§. IV.

Contraria sententia Scripturæ sacræ auctoritate probatur.

XXIII. Ea tamen omnia non obstant, quominus contrariæ sententiæ asserentis liberos, quorum ope non necessaria parentes indigent, absque parentum consensu, Clericos, Monachosque fieri posse, fundamenta non minus firma videàntur, præsertim cum manentibus in statu, & habitu sæculari, & laico, imminet peccandi grande periculum, & castitatis, alteriusve virtutis naufragium prope certum est. Tunc enim nec parentum consensus expectandus est, nec indignatio timenda, fugiendum sicut Loth, divino ductu, e Sodoma & Gomorrha, ne eodem, quo incolæ, incendio consumamur: fugienda Babylon civitas peccatrix: assumendæ pennæ columbæ, ut volemus, & requiescamus. Secus quidem allatis pro contraria sententia argumentis fateri forte compelleremur eniti debere liberos, qui ad cœlestem Jerusalem relicto sæculari, vel laico statu, contendunt, ut parentum consensum suaviter extorqueant: & ex nolentibus faciunt volentes. Sed ubi eorum salus periclitatur, etiam sublata parentum culpa, sublata negligentia, nemini dubium esse debere censeo, quin absque parentum consensu licitè liberis Monasterium ingredi, ac sese Clericali ordini mancipare, & quod Clericalis officii est cumulus, toti in Evangelio prædicando, erroribus extirpandis, virtutibus implantandis, divino cultu procurando, Ecclesiastica disciplina tuenda versari possint. Quinimò etiam sublato illo periculo probabilius judico licere liberis periculum fugiendo antevertere, & perfectionis studio majorisque in virtutibus profectus, Ecclesiasticum vel Monasticum, iis reclamantibus, statum adire.

XXIV. Probatur primò ex variis Scripturæ sacræ testimoniis, quæ id non obscurè significant: legimus siquidem in Deuteronomio in laudem Levitarum scriptum (a) *Qui dixit patri suo & matri suæ, nescio vos, & fraudibus suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos, hi custodierunt eloquium tuum.* Quibus verbis innuitur Levitarum eam esse insignem commendationem, quod, ut Deo obsequium præstent, pietatis erga patrem, matrem, consanguineos obliviscantur: ex quo arguere licet, religionis cau-

(a) Deuter 33.

causa, & Leviticæ perfectionis æmulatione, parentes deseri posse, dummodo in necessariis, ad quæ ipsis persolvenda nos justitia obligat, a nobis neutiquam deserantur. Id ipsum quoque innuit Christus Dominus, tum verbo, tum exemplo: primum enim, cum adhuc duodennis esset, a parentibus, quibus in cæteris subditum se agnoscebat, per tres dies abfuit, maximo cum illorum dolore, nec sine ingenti ipsorum sollicitudine: illis quoque sciscitantibus, ubi nam per illos dies latuisset, respondisse fertur; (a) *Quid est quod me quærebatis, nesciebatis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse?* qua sententia apertè ostendit, postponenda parentibus debita officia divinis, & divini cultus amplificationem non necessario erga parentes obsequio esse præferendam. Eo quoque responso, quo beatissimæ matri postulanti miracula, non tam ipsam arguisse dicenda est, quam nos docuisse, dicens: (b) *Quid mihi, & tibi est mulier?* indicasse visus est, in iis quæ divinæ sunt vocationis (qualis est Ecclesiastici, vel regularis status electio) nihil, vel parum parentibus esse relictum, sed in uniuscujusque ingenio, & motione divina situm esse: ut interpretatur (c) Hieronymus, vel quisquis ille est qui ejus nomine recensetur auctor sermonis de vera circumcisione, a quo non multum dissentit (d) Bernardus.

(a) Lucæ 2.

(b) Joannis 2.

(c) Hieronym. serm. de vera circumcisione.

(d) Bernardus serm. 2. de Christi in nuptiis miraculo.

XXV. Verum id magis urget, quod ipse apud Lucam discipulis suis edixit: *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus*: licet enim verum erga parentes uxorem, &

A cæteros odium minimè præcipere dicendus sit, qui charitatem erga omnes commendavit: innuit tamen affectum illum, quo patrem, matrem, & reliquos nobis consanguinitate, vel affinitate conjunctos prosequimur, vitiosum vel certè imperfectum esse, nisi eo superato parati simus sequi Dominum, ejusque fieri discipuli: maxime autem sequimur Dominum, si quam austeram, & humilem viam calcavit,

B monasticæ exercitationis imitatione teramus: discipuli ejus evadimus, si Sacerdotum, qui discipulorum muniis, ordinique succedunt, numerum augeamus, & meritum assequamur: quorum proinde statuum electioni, si vel parentum consanguineorumque pietas, amor, auctoritasque sese opponunt, nihili illa ducenda sunt præ imitatione Christi, discipulatu ejus, cursu in odorem unguentorum ipsius, ostensæque ab illo consecu-

C tione perfectionis. Quod etiam confirmant verba illa Christi Domini apud Matthæum: (e) *Veni enim separare hominem adversus patrem suum, & filiam adversus socrum suam, & inimici ejus domestici ejus: qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus*. Quo testimonio quid expressius? quidve apertius? cum & separationem liberorum a parenti-

D bus religionis causa licere ostendat; & rationem ejus rei proferat, quod amor Dei omnium parentum amori sit præferendus. Hinc in laudem Jacobi, & Joannis apud Matthæum (f) legitur, quod relictis retibus & patre secuti sunt Christum. Quæ de illis scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: nobis illa proponuntur in exemplum: quod ergo illi fecerunt, ut sequerentur Christum, nos quoque effice-

(e) Matth. 10.

(f) Matth. 4.

efficere possumus, ut, perfectioris vitæ studio, arctius inhæreamus Domino, ejusque gloriam amplius procuremus. Hinc etiam apud (a) Matthæum, & (b) Lucam cum Christus adolescentem ad se vocasset, dicentem illum, *permitte me primum ire, & sepelire patrem meum*, hac responsione durius excepit, *sine* inquiens, *ut mortui sepeliant mortuos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei*, renuentemque & parentum sepeliendorum B cura laborantem, indignum esse judicavit, quem Apostolorum vel Discipulorum loco haberet. Quæ ideo fecit, dixitque Dominus, non quod tam subita illius adolescentis opera indigeret, ut sepeliendi patris sui tempus nollet concedere, sed ut nos doceret parentum curam in non omnino necessariis deferendam esse, ubi perfectionis sectandæ occasio sese offert, & ipse vocat. Quæ cum toties in Scripturis C sacris habeantur, frustra adversarii ordinariæ vocationis discrimen adhibent: præsertim cum Apostolorum vocatio, & obedientia nobis imitanda proponi videantur, & universim parentum odium ad ejus discipulatum amplectendum Dominus tanquam necessarium præscripserit, quod in ordinariis etiam vocationibus locum habere & Christus ostendit, & Apostolus, dum ait, (c) magis obtemperandum D esse patri spirituum, quam parentibus carnis.

(a) Matth. 8.
(b) Lucæ 9.
(c) ad Heb. 12

§. V.

Eadem sententia probatur auctoritate SS. Patrum.

XXVI. Secundo eadem sententia pluribus efficacibus Patrum testimoniis confirmatur, quæ tot, tamque aperta sunt, A ut perperam eos per axagerationem locutos fuisse dixeris, quamvis in iis miram fortè orationis vim, & ἐνελείαν in exornando religiosæ vitæ proposito jure possis suscipere. Primum ergo vulgatum Hieronymi testimonium ex ea, quam ad Heliodorum junior scripsit epistolâ, qua ad solitudinem repetendam ipsum hortatur, in medium adducimus: (d) *Licet parvulus ex collo pendeat nepos: sparso crine, scissisque vestibus ubera, quibus te nutrivit, mater ostendat: in limine pater jaceat: per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis evola: pietatis genus est hac in re crudelem esse*. Et paulo post, (e) *Neque vero nescio quà te dicas compede præpediri; & nos per ista transivimus. Nunc tibi blandis vidua soror hæret lacertis: nunc, cum quibus adolevisti, vernulæ ajunt, cui nos servituros relinquis? nunc gerula quondam jam anus, & nutritius secundus post naturalem pietatem pater clamitat, morituros paulisper expecta, & sepeli: forsitan & laxis uberum pellibus mater arata rugis fronte, antiquum referens mammæ lallare congeminet: dicant si volunt & Grammatici, in te omnis domus inclinata recumbit. Facilè rumpit hæc vincula amor Dei, & gehennæ timor. At contra Scriptura* (f) *præcipit parentibus obsequendum; sed quicumque eos supra Christum amat, perdit animam suam. Gladium tenet hostis ut me perimat, & de matris lachrymis cogitabo? propter patrem Christi militiam deseram,* (g) *cui sepulturam causâ Christi non debeo, quam omnibus alioqui ejus causâ debeo? Domino passuro timidè Petrus consulens, scandalum fuit:*

(d) Hieronym. epist. 1.
(e) Ibidem.
(f) Exodi 20.
(g) Matth. 19.

fuit: Paulus (a) *renitentibus se fratribus, ne Hierusalem pergeret, respondit, quid facitis plorantes & conturbantes cor meum? Aries iste pietatis, quo fides quatitur Evangelii retundendus est muro;* (b) *mater mea, & fratres mei, ii sunt qui faciunt voluntatem patris mei qui in cœlis est: si credunt in Christum, favent mihi pro ejus nomine pugnaturo; si non credunt, mortui sepeliant mortuos suos, &c.* Quæ fusius fortasse retulimus, sed non frustra; quia & ad varia mundi tentamenta, & ad eorum superandorum rationem edicenda tota hæc oratio profectura est. At, inquies, Heliodorus jam monasticam vitam professus fuerat; esto. Non ergo, inferes, ad rem est quod in Heliodorum dicit Hieronymus. Hoc vero falsum est, nam in Heliodorum jam Monachum duplicem rationum machinam adhibet, unam, qua vel ipse Monachatus candidati in proposito suo adversus carnalis affectus blanditias firmari possunt, ostendendo invitis parentibus, ubi præsertim urget Satanæ tentatio, & periclitatur in sæculo salus, liberos ad solitudinem confugere posse: quam rationem allatis verbis prosequitur, quæ etiam in non Monachos torqueri potest, quos carnalis parentum affectus retardat: alteram; quæ in solos Monachos adduci potest, dum nempe voti obligationem, fideique exsolvendæ necessitatem demonstrat iis verbis. *Tu autem perfectum te pollicitus es*, & sequentibus: prior ratio proposito convenit posterior non item. Ex priori itaque sententiæ nostræ confirmationem sumimus; non ex posteriori.

(a) Actorum 21.

(b) Matth. 12.

XXVII. Hanc verò mentem Hieronymi fuisse docent alia ejus- A dem testimonia. Idem enim scribens (c) ad Rusticum Monachum, laudat quod invita matre institutum Monachale amplexus fuerit. *Crudelitas* ait, *ista, pietas est: imò quid tam pium, quam sanctæ matri sanctum filium custodire, &c.* Idem epistola ad matrem & filium de suspecto contubernio, filium hortari videtur ad matrem religionis suscipiendæ gratia deserendam his verbis: (d) *Si quis te carpit* B *quod Christiana sis, quod virgo, non cures: quod ideo matrem dimiseris, ut in Monasterio inter virgines viveres; talis detractio, laus tua est: ubi in Dei puella duritia carpitur, non luxuria: crudelitas ista, pietas est, illum matri præferre, quem & animæ præferre juberis, quem si & ipsa prætulerit, & filiam te sentiet & sororem.* Idem denique Hieronymus, seu quicumque alius, ad C Geruntii filias ejus rei causa a parentibus exhæredatas, præclarè causam istam agit, & sententiam nostram propugnat iis verbis, quæ fusiora quidem sunt, sed discendi cupido non molesta, ut opinor, futura: (e) *non solum moneo, sed obtestor, ut si Geruntium pro Christo offendistis, in ea offensione duretis:* (f) *qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: nam si causa offensionis est Christus,* D *amplexandum est impii patris elogium, non dolendum, ne a Christo recedamus, cui nos exhæreditatio commendat, &c. Quod si vocatæ ad Dominum in* (g) *imaginem Levitarum, spiritualibus gladiis corporeos occidistis affectus, quem patrem desideratis? Unus est enim pater noster qui in cœlis est, ac proinde Dominus hæreditas vestra; in Christo enim possidendum est, quod cum Christo est possi-*

(c) Hieronymi epist. 4. ad Rusticum.

(d) Idem epist. 37. ad matrem & filiam de suspecto contubernio vitando.

(e) Hieronymi epist. 3. ad Gerunt. filias tomo 9.

(f) Matth. 10.

(g) Exod. 32.

possidendum. Ne revertamini ad A *mortuum, qui sequimini viventem:* (a) *mortui inquit, sepeliunt mortuos suos. At si jampridem dixistis,* (b) *Pater non novimus te, ut testamentum Domini servaretis, quid adhuc repudiati patris quaeritis testamentum? Hic est ille gladius,* (c) *qui a Domino per terras patrem a filio separaturus immissus est: hoc est verè circumcidere naturam cultro petrino, qui Christus est;* (d) *petra autem erat Christus: is utique qui dixit:* (e) *si quis amaverit patrem, aut matrem super me, non est me dignus: hoc vos gladio utentes* (f) *illos imitamini Levitas ab interiori homine, per exterioris vestri castra currentes, obvios affectus pro Domini amore jugulantes, juxta* (g) *Legislatoris imperium, pertranseuntes primum virtutum exercitium cum reditu videlicet ut praeterita transeuntes, necnon saeculi mirabilibus inhaerentes: ubi primum ad eum, qui nos misit in mundum, cum femorali gladio redeamus, resistentes nobis, remorantesque nos, propinquum, proximum, fratremque, ne per hos elongetur nostra peregrinatio, perimamus: &* (h) *haec a porta faciamus ad portam; idest ne, cum in oculi porta fratrem fuero persecutus, portam fortasse auris obsideat, & per aliam portam praetermissus occurrat, &c.* Fateor Geruntium istum Gentilem fuisse; sed in eo vim aut nullam, aut penè nullam facit Hieronymus: sed praesertim urget paternam authoritatem, divinae, pietatem erga parentes, religioni erga Deum debere cedere: quae rationes, sive parentes Gentiles sint, sive non sint, suam semper vim retinent: proindeque ex hac epistola ductum argumentum adversariorum responsione nec eluditur, nec retunditur: Denique in simili causa ita differit Hieronymus (i) ad Furiam matronam, *contristabitur pater, sed laetabitur Christus: lugebit familia, sed Angeli gratulabuntur: faciat pater quod vult de substantia: non es ejus, cui nata, sed cui renata, & qui te grandi pretio redemit sanguine suo.*

(a) Matth. 8.
(b) Deuter. 33.
(c) Matth. 10.
(d) 1. Cor. 10.
(e) Lucae 14.
(f) Josue 5.
(g) Matth. 10.
(h) Exodi 32.
(i) Deuter. 33.

XXVIII. Relicto (k) Hieronymo B videamus, quid alii Patres docuerint. Hilarius (l) discipulorum exemplum, qui relictis omnibus secuti sunt Dominum, cujuscunque conditionis hominibus imitandum proponit, *quibus*, nempe discipulis *artem, & patrias domos relinquentibus docemur*, inquit, *Christum secuturi, & saecularis vitae sollicitudine, & paternae domus consuetudine non teneri.* Consentit Ambrosius, ubi de C praeceptorum istorum divinorum, quibus parentes & odisse, & amare jubemur, conciliatione ita disserit, (m) *quomodo maledictus qui non honorat patrem, religiosus qui deserit. Sed si advertamus, quia prima causa religionis, secunda pietatis est, enodandam etiam hanc aestimabimus quaestionem. Oportet enim, ut divinis humana posthabeas: nam si officium parentibus exhibendum est: quanto magis au-* D *ctori parentum, cui gratiam etiam pro parentibus tuis debes? Aut si illi omnino non recognoscunt parentes, quemadmodum tu recognoscas? non igitur dicit renuntiandum esse parentibus, sed Deum omnibus praeferendum. Denique habes in alio libro,* (n) *qui diligit patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus: non diligere parentes, sed Deo praeferre prohiberis. Etenim naturae pi-*

(k) Hieronym. epist. 10.
(l) Hilarius can. 3. in Matth.
(m) Ambros. in cap. 19. Lucae.
(n) Matth. 10.

gnora Domini beneficia sunt: nec quisquam debet plus amare beneficium, quod accepit, quam Deum a quo beneficium servatur acceptum. Sed præclarè omninò in hanc sententiam eo libro, quem de Virginibus conscripsit, ubi & propter religionem parentum negligi posse jussa asserit, & iis invitis religiosum statum adiri, non male sui temporis virginum exemplo confirmat. (a) *Plerasque*, inquit, *virgines cognovi velle, & prohiberi etiam prodire a matribus, &, quod gravius est, viduis, cum quibus hic mihi sermo est: nempe si hominem amarent filiæ vestræ, per legem possent eligere quem vellent; quibus igitur hominem eligere licet, Deum non licet? quid de Bononiensibus loquar virginibus, fœcundo pudoris agmine, quæ mundanis se deliciis abdicantes, sacrarium virginitatis incolunt, sine contubernali sexu, contubernali pudore provectæ ad vicenarum numerum, & centenarium fructum, relicto parentum hospitio, tendunt in tabernaculis Christi, indefessæ milites castitatis? &c. quod si investigandæ virginitatit inoleverit odor (namque præ cæteris speculandi venatum pudoris explorant) totis curarum vestigiis prædam latentem usque ad ipsa cubilia persequuntur; aut si cujus liberior alicujus volatus affulserit, totis omnes videas assurgere alis, concrepare pennis, emicare plausu, ut casto pudicitiæ choro cingant volantem, donec albenti delectata comitatu, in plagas pudoris, & indaginem castitatis, domus, patriæque oblita succedat. Bonum itaque, si virgini studia parentum quasi flabra pudoris aspirent: sed illud gloriosius, si teneræ ignis ætatis etiam sine veteribus nutrimentis sponte se rapiat in fomitem castitatis. Dotem negabunt parentes, sed habes divitem sponsum, cujus contenta thesauro, patriæ successionis emolumenta non quæras; quantò dotalibus præstat compendiis casta paupertas? & tamen quam audistis propter studium integritatis legitimè factam successionis extorrem? Contradicunt parentes, sed volunt vinci: resistunt primò, quia cedere timent, indignantur frequenter, ut discas vincere; abdicationem minantur, ut tenent, si potes damna sæculi non timere: quæsitis blandiuntur illecebris, ut videant si variarum mollire te non queat blanditia voluptatum: exerceris virgo, dum cogeris: hæc prima tibi certamina anxia parentum vota proponunt: vince prius puella pietatem. Si vincis domum, vincis & sæculum, &c.* Hæc Ambrosius.

(a) Ambros. ad finem primi de Virginib.

XXIX. Favet & Cyrillus (b) Alexandrinus, *Volens*, inquit, *consulere proximos non consensuros huic proposito* (deserendæ scilicet sæcularis curæ) *judicat se utcumque labentem, propter quod Dominus improbat: sequitur enim,* (c) *ait ad illum Jesus, nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro aptus est regno Dei: apposuit manum aratro, qui affectus est ad sequendum: tamen respicit retro, qui dilationem petit occasione redeundi ad domum, & cum propinquis consulendi. Non hoc invenimus fecisse Apostolos, qui protinus omissa navicula & parentibus secuti sunt Christum. Sed & Paulus statim acquievit carni & sanguini: tales esse decet volentes sequi Christum.* Idem verò Cyrillus (d) dictum Domini, quo vetuit discipulum domum regredi ad sepeliendum patrem, non de

(b) Cyril. in cap. 9. Lucæ.

(c) Lucæ 9.

(d) Cyril. ibid.

de cadavere patris offerendo & sepeliendo, sed de patris ad mortem inclinantis cura habenda ad obitus usque diem, interpretatur; quam curam propter Christum sequendum (ubi nulla necessitas imminet) licitè omitti posse juxta Cristi verbum ostendit: *Discipulus*, ait, *ille non petiit, quod patrem jam defunctum sepeliret, sed adhuc viventem in senectute sustentaret, usquequo sepeliretur: quod Dominus non concessit, quia erant alii* B *qui ejus curam habere poterant linea parentelæ adstricti*. Aliter dictum Domini interpretatur Chrysostomus, sed similem ex eo conclusionem elicit: sic enim habet,

(a) Chrysost. hom. 128. in Matth. (a) *Dominus enim ipse, non quia despiciendi sunt parentes, abire vetuit, sed quia discere nos hinc voluit nihil esse utilius, magisque necessarium nobis doctrina cœlesti, & si magna sunt quæ urgeant: incumbere tamen omni diligentia* C *atque vigilare debeamus. Quid enim majus videatur, dum sepeliuntur parentes, adesse? quid enim facilius, aut quid breviori tempore potest? quod si nunc tam breve tempus propter sepeliendos parentes abesse a spiritalibus vetitum est; perpende quo supplicio digni sunt, qui semper a doctrina Christi absunt; qui vilia nimirum atque abjecta sæcularium rerum negotia necessariis anteponunt nul-* D *lo urgente, &c.* Paulo verò post

(b) Ibidem. subdit (b), *multo melius esse Dei regnum promulgare, & mortuos suscitare, quam mortuum sepelire, ideoque uno spreto, alteri vacare*

(c) Ibidem. *non posse*. Notat tamen idem (c) Chrysostomus a sepultura Patris discipulum illum prohibitum, quod non deessent alii, per quos opus illud impleri poterat: movens adolescentis illius excusationem alias

A legitimam fore, & obnoxium ipsum futurum sepulturæ patris procurandæ. Quid proferam ex eodem (d) Chrysostomo, quam graviter ipse exemplis Sanctorum Petri, Andreæ, Matthæi perficere conetur maxima cum festinatione Domino ad discipulatum, & sui sequelam vocanti parendum esse, nec minori cautione humanas, quæ a Deo nos avocant, rationes ex animo evellendas nullam tunc temporis personæ habendam esse rationem, extirpandos omnes affectus carnales, qui vel tantisper nos remorare possent: quæ omnia nostram sententiam aliqua ratione confirmant. (d) Idem in cap. 4. & 9. Matth.

XXX. Subjugendus iis videtur esse Augustinus, qui in prædictam Domini sententiam, cujus statim meminimus, egregius Interpres accedat: (e) *Honorandus est pater sed obediendum est Deo, amandus est generator, sed præponendus est Creator; ego inquit, ad Evangelium te voco; ad aliud opus mihi necessarius es, majus est hoc, quam quodvis facere: sine mortuos sepelire mortuos suos, pater tuus mortuus est, sunt alii mortui, qui sepeliant mortuos*. Et paulo post, (f) *Nolite anteriora posterioribus subdere, amate parentes, sed præponite Deum parentibus*. Et infra, (g) *Vocat te Oriens, & tu attendis Occidentem*. Suadent, ni fallor, ista verba Clericatum etiam invitis parentibus suscipiendum: nempe vocatur quis a Deo, & Ecclesiæ necessitate, vel utilitate allectus, populorum salutem, Dei gloriam parentum desideriis ac voluptati præponit. Idem quoque sive (h) Augustinus sive Paulinus epistola ad Lætum totus in eo est, ut Ecclesiasticum statum piis erga parentes officiis præferendum esse, & ipsis etiam invitis licitè suscipi

(e) Aug. ser. 8. de verbis Domini. (f) Ibidem. (g) Ibidem. (h) Aug. epist. 38.

posse demonstret: sic enim matris affectu Lætum ab eo subeundo retardatum alloquitur sanctus ille Pater: *Nam unde te nunc irretitum involuit, & ab instituto cursu retardatum reflectit, & curvat, nisi ex quo tua propria mater est? &c. quòd ergo tu illi etiam carnali necessitudine annecteris, ad sortem valere debet familiarius alloquendi, & apertiore janua consulendi; ut hoc ipsum, quo te privatim diligit, hoc interficiatur in ea, ne quod ex utero suo te genuit, pluris pendat, quam quod ex utero Ecclesiæ genita est tecum.* Et paulo post, ([a]) *De parentibus rectissimè dicitur, ut qui eos amat, perdat, non morte parricidarum interficiens, sed spirituali gladio, verbo Dei, carnalem affectum eorum, quo & seipsos & eos quos genuerunt, irritamentis hujus sæculi obligare conantur, piè fidenterque percutiens, & occidens, illud in iis vivere faciat, quo fratres sunt, quo cum filiis suis temporalibus parentes æternos Deum, Ecclesiamque cognoscunt. Ecce rapit te studium veritatis cognoscendæ, percipiendæque voluntatis Dei in Scripturis sanctis, rapit Evangelicæ prædicationis officium; dat signum Dominus, ut vigilemus in castris, ut reædificemus turrim, de qua hostem sempiternæ vitæ & prospicere, & propellere valeamus: Rapit militem Christi tuba cœlestis ad prœlium; & retinet mater, non planè qualis Machabæorum, nec saltem similis Lacedæmoniis matribus, de quibus memoriæ traditum est, quod filios suos, ut pro terrena patria sanguinem funderent, multo amplius atque ardentius ad certamina bellica, quem signorum sonitus excitabant. Nam mater, quæ te ad*

([a]) Ibidem.

A *discendam vitam removeri à curis sæcularibus non permittit, satis ostendit, quemadmodum te, si opus esset ad obeundam mortem penitus sæculum repudiare permitteret. Sed quid dicit, aut quid allegat? forte dicet illos menses, quibus viscera ejus onerasti, & dolores parturitionis, ac labores educationis; hoc, hoc interfice verbo salutari? hoc perde matris, ut in vitam æternam invenies eam: hoc memento* B *ut oderis in ea, si diligis eam; si tyro Christi es, si turris fundamenta posuisti, ne dicant transeuntes, hic homo cæpit ædificare, & non potuit perficere. Carnalis affectus est iste, & adhuc veterem hominem sentit: hunc carnalem affectum & in nobis, & in nostris militia Christiana, ut perimamus, hortatur: nec tamen ut ingratus sit quisque parentibus, & eadem ipse beneficia, quibus in vi-* C *tam hanc editus, susceptus, atque nutritus est, enumerata derideat; servet potius ubique pietatem: habeant hæc locum, ubi majora non vocant: mater Ecclesia, mater etiam est matris tuæ; hæc nos de Christo concepit, hæc martyrum sanguine parturivit, hæc in sempiternam lucem peperit, hæc fidei lacte nutrivit, & nutrit, ciboscque majores præparans; quod adhuc parvuli, & sine dentibus vagire* D *vultis, horrescit: hæc mater toto orbe diffusa, tam variis, & multiplicibus errorum infestationibus agitatur, ut abortivi jam filii ejus adversus eam belligerare non dubitent: ignavia etiam atque torpore quorumdam membra sua frigescere plurimis locis, & fovendis parvulis minus idonea fieri dolet: unde nisi per alios filios, unde nisi per alia membra, quorum è numero es justum ac debitum*

tum poscit auxilium? hujus tu necessitates A *deferens ad carnalia verba converteris? nonne hæc gravioribus querelis insonat auribus? nonne hæc cariora viscera & cœlestia ubera ostentat? Adde viri ejus susceptionem carnis, ne carnalibus inhærens, & a verbo æterno universa, quæ tibi mater improperat, ne his implicareris, assumpta: adde contumelias, flagella, mortem, mortem autem crucis. Talibus concepte seminibus,* B *talique in vitam novam connubio procreate, languescis & contabescis in veterem hominem? Ita ne matrem terrenam non habebat imperator tuus? quæ* (a) *tamen cum ei nuntiaretur cœlestia agenti respondit: quæ mihi mater, aut qui fratres? & extendens manum in discipulos suos dixit, non pertinere ad cognationem, nisi qui facerent voluntatem patris ejus: in quo numero profecto etiam ipsam* C *sanctam Mariam benignus inclusit, faciebat enim & illa voluntatem patris ejus: ita optimus magister atque divinus, & maternum nomen, quod ei tanquam privatum, propriumque nuntiaverant, quia terrenum, in comparatione cœlestis propinquitatis abjecit, & eamdem cœlestem propinquitatem in discipulis suis commemorans, quo sibi rursum consortio generis cum cæteris sanctis virgo illa cohæreret, ostendit,* D *& saluberrimo magisterio, quo contemni carnalem affectum in parentibus docuit, adminiculum error acciperet, quo matrem habuisse à quibusdam negatur, alio loco discipulos monuit, ne* (b) *se patrem in terris dicant habere: ut quomodo illos manifestum est habuisse patres, sic se habuisse matrem manifestaret, cujus tamen terrena cognatione contempta, condemnandarum talium necessitudinum discipulis præberet exemplum. Hæc ergo interrumpuntur vocibus matris tuæ? & inter hæc locum invenit commemoratio prægnantis atque lactantis, ut de Adam, & Eva alius Adam nascereris atque nutrireris? respice potius, respice Adam, secundum de cœlo, & porta jam cœlestis imaginem, sicut terreni portasti? & hic habeant locum materna beneficia, quæ tibi ad enervationem cordis enumerantur; habeant prorsus locum, noli esse ingratus: repende gratiam matri tuæ: repende spiritalia pro carnalibus, pro temporalibus sempiterna: si quis non vult sequi, non impediat: non vult converti in melius, caveat ne in deterius pervertat, & evertat, &c.* Quorsum, inquies, hæc omnia? prosunt sanè, ut & quæ fuerit ea in te Patrum sententia, te doceant, & ut sæculares homines liberorum illam, ut vocant, duritiem atque credulitatem increpantes, bona de cætero verba loqui moveant; & ut titubantes quorumdam animos erigant, atque ad veram pietatem moveant. Frigidus ego videar si mea verba adeo efficaci, eleganti, disertæ orationi interseram: malim ex commentario sapere, quam ex meo videri desipere: sed & ista, quæ protuli, ad propositum meum magis faciunt, quia de Ecclesiastico potius, quam de Monastico statu dicuntur.

(a) Matth. 12.
(b) Matth. 23.

XXXI. Elegantèr quoque, & appositè (c) S. Bernardus epistola scripta nomine Eliæ cujusdam Monachi ad parentes, quibus invitis ille Monasticæ sese disciplinæ mancipatat: pulchrè, inquam, nec minus expressè, liberos posse dissentientibus parentibus ad Monasterium, tanquam ad asylum, confuge-

(c) Bernard. ep. 111.

fugere, ostendit. *Sola causa*, inquit, *qua non liceat obedire parentibus, Deus est: ipse enim dicit*, ([a]) *qui amat patrem suum, & matrem plusquam me non est me dignus: si me verè ut boni, ut pii parentes diligitis: si veram, si fidelem erga filium pietatem habetis, quid me patrimonium Deo placere satagentem inquietatis? & ab ejus servitio, cui servire regnare est, retrabere attentatis? Verè nunc cognosco*, ([b]) *quia inimici hominis domestici ejus: in hoc vobis obedire non debeo: in hoc non agnosco parentes, sed hostes. Si diligeritis me, gauderetis utique, quia vado ad patrem meum, atque vestrum, imò universorum patrem: alioquin quid mihi & vobis? &c.* Nec omittendum duco petitam e scripturis non contemnendam apud Bernardum similitudinem, quæ intentum ostendat, iis verbis expressam: ([c]) *Sicut vaccæ amore vitulorum suorum mugiebant: & tamen non declinabant ad dexteram, neque ad sinistram, sed recto tramite incedebant: ita servi Dei recto tramite incedere debent, & pro amore parentum suorum non debent, neque ad dextram, neque ad sinistram declinare a bono opere vel proposito, sed recto itinere usque Bethsames, id est, usque ad introitum cœlestis regni pervenire: & sicut vaccæ pro filiis suis mugiendo pergebant; ita convenit servis Dei pro parentibus suis mugire, id est, pro eis debent orare.*

([a]) Matth. 10.

([b]) Mich. 7.

([c]) Bernard. ser. 7.

XXXII. Bernardo non malè subjungitur Petrus Blesensis ejusdem cum Bernardo ætatis, in quo ipsius acumina, & dulceloquentiam, divinamque ex scriptura florum colligendorum artem, atque industriam mirari liceat. Is ([d]) epistolam scribens ad Clericum jam ætate provectum, quem parentes ab ingressu religionis, quam voverat, retardabant, ea scribit, quibus quam vana sit in iis rebus parentum excusatio, apertè ostendit. *Scio quia parentes tui te retrabunt a proposito meliori: non differat, quæso, non evacuet propositum tuum conversionis, proditoria, & seductrix affectio parentelæ: noli eos diligere contra Christum, quos teneris odio habere pro Christo: multi pro parentibus suis animas perdiderunt, quorum occasione mundus, qui in eis aruerat, denuò revirescit: atque divitias, & cætera impedimenta salutis, quibus se exoneraverant, affectant aliis, tanquam eis prodesse credant ea, quæ sibi esse nociva pro certo cognoverunt. Nunquid quod damnabile est uni, alii est salutare? nunquid gaudia viventium, solatia sunt mortuorum? impius est, qui animæ suæ pro suis parentibus est crudelis: majoremque temeritatem hac nemo habet, quam ut animam suam ponat quis ita periculosè pro amicis suis.* Quid plura proferam? plura haud dubiè ex Sanctorum Patrum lectione colliges: hæc meo quidem judicio sufficiunt, ut Patrum sententiæ conformem esse videas hanc sententiam, quæ invitis parentibus tam Ecclesiasticum, quam Monasticum statum licitè docet suscipi posse.

([d]) Blesensis ep. 11.

§. VI.

§. VI.

Probatur eadem sententia exemplis SS. virorum.

XXXIII. IIs verò auctoritatibus Patrum allatis, superest, ut ad eorum pergamus exempla, qui sanctitate illustres, cœlesti sapientia conspicui, parentibus dimissis ad vexillum crucis evolarunt, & sub Christo Duce Ecclesiasticam, vel Monasticam militiam professi sunt. Ex innumeris pauca eaque fide dignissima referemus. Atque ut taceamus Apostolos, de quibus jam satis superque diximus, (a) ut Geruntii filias, quas eam ob rem a patre exhæredatas legimus. Subit mihi primum in mentem exemplum Malchi Monachi, apud (b) Hierónymum, quem cum solum parentes sui haberent, quasi generis sui spem residuam, & familiæ hæredem, ad nuptias cogebant, pater minis, mater blanditiis persequebantur, ut pudicitiam proderet: ipse verò divino instinctu parentes fugit, e patria in eremum secessit: ex quo cum maligni spiritus impulsu, patre mortuo, ad viduam matrem consolandam, resque familiares sanctè, ut sibi videbatur, disponendas, & in pauperes erogandas, in patriam contenderet, in captivitatem incidit, quam, quod Satanæ tentationi acquievisset, se promeritum ibi conqueritur. Quod egregium mihi videtur exemplum, quo non solum appareat viros sanctos liberum sibi persuasisse parentes religionis causa deserere, verum etiam & Deum ipsum deserentibus favisse, revertentes autem carnali affectu ad parentes, quamcumque piam causam prætenderent, puniviſſe.

(a) Hierónym. epist. cit. ad filias Geruntii.

(b) Idem in vita Malchi Monachi.

A XXXIV. Succedat alterum non minus illustre puellæ cujusdam exemplum; cujus omnem historiæ seriem graphicè nobis depinxit Ambrosius; cujus quidem verbis malim eam a vobis audiri quam meis; ut dicentis auctoritas fidem faciat, & rethorico omni flore vernans descriptio delectet, ac moveat. (c) *Memoriæ*, inquit, *nostræ puella, parentibus eam, & propinquis ad nuptias urgentibus, ad sacrosanctum Altare confugit:* B *quo enim melius virgo recurreret, quam ubi sacrarium virginitatis offertur? ne is quidem audaciæ finis: stabat ad altare Dei pudoris hostia, victima castitatis, nunc capiti dextram sacerdotis imponens, precem poscens* (consecratoriam nimirum, qua vel Moniales, vel Diaconissæ consecrari solebant) *omnis justæ impatiens moræ, ad summum altaris subvecta verticem: num melius, inquit,* C *frontem quam altaria velabit, quod & velamina sanctificat? plus talis decet flammeus, in quo caput omnium Christus consecratur: quid agitis propinqui? quid inquirendis adhuc nuptiis animum sollicitatis? jamdudum provisas habeo: sponsum offertis, meliorem reperi: exaggerate divitias, jactate nobilitatem, potentiam prædicate: habeo cui nemo se comparet, divitem mundo, potentem imperio, nobilem* D *cœlo; si talem habetis, optionem non refuto: si non reperitis, mihi invidetis, non providetis. Silentibus cæteris unus abruptus, quid si, inquit, pater viveret, innuptam te manere pateretur? tum illa majori religione, moderatiori pietate: ideo fortè defecit, ne quis impedimentum posset adferre. Quod de patre responsum, ille de se oraculum maturo sui probavit exitio. Ita cæteri eadem quisque metuentes*

(c) Ambros. ad finem lib. 1. de Virginib.

tes favere cœperunt, qui impedire quærebant: nec dispendium debitarum attulit virginitas facultatum, sed etiam emolumentum integritatis accepit. Habetis puellæ devotionis præmium, parentes cavete offensionis exemplum. Hæc Ambrosius. In qua proinde narratione præter exemplum nostræ sententiæ probandæ valde commodum, hæc notata velim, consecrationis Diaconissæ vel Monachæ ritum Virginis zelum, divinam in eos, qui B sancto quorumdam proposito refragantur, vindictam, & Ambrosii istud virginis, invitis parentibus, ac consanguineis ad statum perfectiorem convolantis factum commendantis auctoritatem.

XXXV. Neque verò alienum a proposito videbitur Josaphati apud (a) Damascenum exemplum: is enim patre rege inconsulto atque inscio, eremum petiisse describitur, non de patris ad fidem Christianam C conversione, quam procurare potuisset satagens, non ejus ab unico filio derelicti conditionem lugens; non persecutionem in Christianos, quos istius fugæ auctores patrem suspicaturum probabiliter conijcere poterat, exinde excitandam metuens: hæc omnia prudentiæ humanæ argumenta abjecit, qui Christum increatam Patris sapientiam, sequebatur: quo tulit eum impetus spiritus, D illuc progressus est: nec imprudens fuit iste impetus, qui collimabat ad Deum; nec infelix, qui dirigebatur a Deo: divina siquidem providentia rerum istarum ambages ita explicuit, ut pater Christianam fidem pietatem sectaretur, & religio Christiana magna inde emolumenta sumeret, unde ipsius ruina, exitiumque timebatur.

(a) Damasc. in historia Barlaami, & Josaphati.

A XXXVI. Quid referam, quod de sanctissimo Confessore Abrahamo refert sanctus (b) Ephrem, eum, cum a parentibus nubere coactus fuisset, post aliquot dies non consummato matrimonio clam aufugisse, & Monasticam vitam amplexatum fuisse? Quid (c) memorem insignem illum Zenobium, qui postea Florentinus Episcopus factus, virtute & miraculis claruit, quem ubi parentes hujus rei inscii ab Episcopo Theodoro Cathedralis Ecclesiæ Florentinæ Canonicis aggregatum viderunt, nulli non contumeliæ in Episcopum, nullis minis in ipsum pepercerunt: quem tamen nec Theodorus sanctissimus Præsul invitis parentibus ordinasset, neque se ipse ordinari passus fuisset, si eorum animos hæc opinio pervasisset invitis parentibus nemini eorum liberos ordinare licere. Quid (d) aut Fulgentium Ruspensem Episcopum, aut (e) Laurentium Justinianum Venetiarum postea Patriarcham, aut (f) Thomam Aquinatem Theologiæ ornamentum, recenseam? qui pietatem arbitrati sunt, pietati erga parentes religionem anteponere, & relictis parentibus, Christum sequi universorum patrem; quorum constans regularis status amplectendi voluntas parentum intercessione probata est; & eo majori zelo arsisse habiti sunt, quo tenacius adversus parentes suscepto semel consilio adhæserunt. Quid innumeros alios referam, quorum, quia parentibus invitis Clericatum, vel Monachatum generosè amplexati sunt, laudatur pro religione suscepta adversus parentes dimicatio, prædicatur in eludendis parentum technis insignis prudentia, commendatur adversus paternas minas fortitudo, adversus maternas blanditias temperantia

(b) S. Ephrem in vita S. Abrah.

(c) Vita S. Zenobii cap. 3. apud Surium 25. Maij.

(d) Vita S. Fulgent. apud Surium 1. Janu.
(e) Vit. S. Laurent. Justin. cap. 1.
(f) Vit. S. Thomæ apud eumdem Sur. 7. Martii.

tia, & animi omnia propter Deum A aspernantis celsitudo?

XXXVII. Horum omnium, qui nobis noti sunt, si vel nomina describere luberet, qui parentibus invitis austeriorem vitam sectati sunt, vix plures paginæ caperent, ignotorum numerandorum nullus modus esset. Hos omnes itaque prætermitto: Et in ([a]) sancti Columbani referendo exemplo rem finió: in quo, quod Hieronymus supra a nobis relatus spiritaliter faciendum docuit, hoc literaliter, ex B fervore zeli, ab ipso expletum mirari licet: cum enim acriter eum urgeret mater, ne Monasticum vivendi genus aggrederetur, & omni ratione ipsum ab eo avertere, ac secum retinere contenderet; illè hoc unum reposuit: *Non audisti, qui amat patrem & matrem plusquam me, non est me dignus. Obsistente verò matre, & limini inhærente, postulat ut se ire sinat; ejulat illa, & in pavimen-* C *tum prostrata negat se id permissuram: tum ille & limen & matrem transiliens, rogat eam, ut bono sit animo: me quidem, inquit, in hac vita postea non videbis: ego enim quocumque me ducet salutis iter, illuc progressurus sum:* quo dicto in Monasterium se contulit. Hæc omnia Sanctorum virorum exempla improbent necessum est, imò universæ D fere Ecclesiæ, quæ laudanda ista & commendanda credidit, qui parentum consensum sive ad Ordines sacros, sive ad Monasticam professionem necessarium esse contendunt. Temeritatis est tot sanctorum virorum exempla levitatis, vel injustitiæ, vel impietatis arguere: extremæ dementiæ est, quod ab universis, vel quod saltem a longe pluribus, iisque sapientibus &

([a]) In vit. S. Columbani apud Sur. 21. Novemb.

bonis commendatur, sententia sua damnare. Sicut enim revereri pium est sanctorum exempla; ita communem sapientum, & bonorum virorum sententiam exosculari æquissimum.

§. VII.

Probatur idem rationibus.

XXXVIII. Verum ne exemplis tantum, aut auctoritatibus agere videamur, rationibus urgendum est, quæ ad hanc assertionem nostram probandam variæ, nec contemnendæ adferri possunt. Prima ratio, eaque potissima, cui præsertim nostra sententia innititur, ea est, quam inferius confirmabimus, quod nempe parentum imperium educationis tantum liberorum, & institutionis cura institutum sit, bonique patrisfamilias officiis, familiæque bono contineatur, adeo ut quidquid limites istos transiliat, paternum prætergrediatur imperium: ideoque cum intra hos limites electio status a liberis facienda minime concludatur, liberi proinde ea in re parentum potestati minime subdantur: nullum in ea re jus parentum sit in liberos, nulla potestas: circa hunc cardinem scilicet æternam salutem liberorum volui: ea in re liberos verè liberos esse, & durum videri, ut qui institutioni filiorum suaviter præesse debent, non despotice, nec heriliter, ad id filios compellant, in quo eligendo non solum salutis, & damnationis alea jaciatur, sed a quo totius vitæ commoda, vel incommoda pendeant. Ex quo principio elicitur, si filios parentes a proposito melioris & perfectioris vitæ retrahere voluerint, id nullo jure aggredi; eosdemque

 filios,

filios, si obedire parentibus ea in re noluerint, nullius juri detrahere: Parentes frustra niti filios apud se retinere, nisi gravi necessitate oppressi filiorum opera indigeant, quo casu parentum indigentiæ succurrendum est, & certæ eorum miseriæ nostro cum incommodo, & periculo, quod avertere non possumus, opitulandum est; nobisque haud dubiè persuadendum, hanc esse divinam voluntatem, ut in seculari habitu, statuque maneamus, qui abeundi a sæculo liberam non dedit facultatem: at sublato isto casu frustra & temere parentes, nescio cujus solatii spe, atque prætextu, quod forte in amaritudinem & tristitiam vertendum est, probabilioribus nos privare volunt emolumentis, quæ ex perfectioris status susceptione nascuntur: frustra se nostrarum precum utilitate, honesta sui existimatione fraudare gestiunt, ut nos sæcularibus tumultibus implicent, ex quibus non minimæ mœroris occasiones ad ipsos aliquando perveniunt.

XXXIX. Altera ratio, quæ a priori non multum discrepat, ex præcedentibus aperte colligitur. Si enim parentes non sine filiorum injuria, & divinæ legis violatione liberos a suscipienda Ecclesiastica, vel Monastica professione retrahunt, sequitur non injuste liberos agere, ubi ipsorum hoc nolentium imperia contemnunt, cum enim ex duplici capite imperia aliquā injusta esse contingat; primo quidem, cum vel præcipiti judicio feruntur, vel absque diligenti discussione, vel ex iracundia, aut odio, aliave passione, vel non observatis moderatioris imperii regulis, & neglecta juridica formula judicandi. Secundò, cum vel illicita, vel non sui juris aliquis præcipit facienda, aut honesta, vel non suæ cognitionis vetat: Imperiis quidem, quæ ex priori tantum capite vitiosa sunt, non justè resistitur; iis autem, quæ ex posteriori capite culpantur, justè resistitur. Parentes porrò adeò nonnunquam moderatè filios ab ingressu Religionis, vel Cleri retrahere possunt, ut nulla passio eorum voluntati præjudicare possit, neque defectu judicialis ordinis sententia confirmari potest: ideoque hoc unum in iis tunc temporis vituperandum est, quod rem alienam, non sui juris, nec sui fori attingant: quo semel vitio in iis dato, juste eorum sententiæ a liberis resistitur, quæ aliena præcipere, vel prohibere præsumit. Quod si in iis, qui moderatius se gerunt, fatemur, in aliis haud dubiè fatendum erit, dicendumque tam hos quam illos, dum filios ad aliquem statum amplectendum compellunt, potestatis suæ transgredi limites, jubere, quæ jubere prohibentur, prohibere quæ prohibere vetantur: iis se immiscere, in quæ summam sibi Deus reservare voluit auctoritatem: patria eos abuti potestate, nec sibi jus debitum usurpare, quibus quidem vitiis infecta imperia omnino labant, nec injustè negliguntur, sicut nec juste exercentur.

XL. Tertia ratio saltem convincit, ubi moraliter loquendo, in mundana, ac sæculari vita, præsens animæ periculum ingruit, parentibus a meliori instituto avertere conantibus, auscultandum non esse: nam immerito debitum aliquis a me exiget temporale, ubi æternæ salutis periculum videro mihi ex ejus persolutione imminere: quandiu mei juris ero, refutare mihi licebit hoc beneficium, quod tanti constare mihi posit, neque enim

enim cum tanto damno aliis satisfacere teneor, nec aliorum commoda meis altioris ordinis bonis usque adeo præferenda sunt. At, inquies, dubium est, num in regulari vel Ecclesiastica vita majus mihi aliquod periculum immineat, quam in laica ac sæculari: habent enim & Monastica exercitatio, & Clericalis vitæ ratio sua etiam pericula: insunt iis fretis suæ etiam prænavigandæ syrtes, suæ symplegades, sicut & latiori mundanæ vitæ Oceano: insunt suæ procellæ, ventorum turbines, aquarum commotiones, latentes scopuli, aliaque ex cœli mutatione, soli ignorantia, prædonum incursus, aliaque hujusmodi pericula. Nihilominus in Ecclesiastico, vel Monastico saltem statu, ordinariè loquendo, tutior est & securior ad salutem via, quam in mundano, per quem patentius quidem & laxius iter est, sed magis infidum, & turbulentum, præsertim ubi ad hos status non utilitate, sed pietate ducimur, sed trahit nos noster genius, maximè verò, cum trahit Deus: in dubio porrò suæ unicuique potiores partes sunt, & pretiosiores.

XLI. Quartam rationem adjicio, ex præcepti de honorandis parentibus natura desumptum; quia præceptum illud affirmativum est, proindeque non quovis tempore, nec quovis momento obligat, sed tunc tantum, cum sese occasio offert, ab unoquoque implendum est. Ubi igitur nulla necessitas urget, ad illius observationem frustra aliquis torquetur, ut liberam sibi status eligendi facultatem hoc præcepto sibi putet esse oblatam: cum alioqui certius sibi vereatur periculum damnationis imminere a mundi illecebris, quam parentibus credat damnum ullum imminere, si

A ab illis recedat. Secundò, quia determinata non omnino sunt, neque immutabilia, neque eadem officia, quæ a liberis parentibus exhiberi debent: varia illa sunt, prout varia est parentum conditio, sed maximè pro varia liberorum ætate, vario eorum statu, ac conditione, diversa redduntur: alia siquidem ratione a puberibus, & impuberibus: alia a nuptis, & innuptis: alia a Clericis & Mona-

B chis, itemque a sæcularibus ac laicis: alia a privatis, & Magistratibus, seu in dignitate publica constitutis, parentibus officia exhiberi debent. Nam impuberes sub parentum custodia positi, ac tutela, vix quidquam inconsultis parentibus aggredi possunt, sed eorum regimini in omnibus ferè subduntur: quod iis verbis ostendit Apostolus, ([a]) *Quanto tempore hæres parvulus est, nibil differt a* ([a]) Ad Galat. 4.

C *servo, sed sub tutoribus & actoribus est usque ad præfinitum tempus a patre:* unde in iis etiam quæ ad statum propriæ personæ spectant, nuptiarum v. gr. aut cœlibatus, sui juris non sunt, nec in sua potestate, sed propria continentur: quocirca parentibus invitis, nihil quod momenti alicujus sit, tentare debent. Puberes verò libertate gaudent in iis quæ personam ipsorum propius attingunt, licet in

D cæteris externis bonis procurandis parentum auctoritati subdantur: qui majores declarati sunt, a potestate patria magis emancipati, de suo etiam peculio, vel bonis ad se pertinentibus disponunt: innupti parentum lateri assidere, ipsisque fovendis propius adsistere debent, quorum domo ut plurimum continentur. Nuptos uxoris & liberorum cura excusat, ab assiduitate illa officii, ideoque ad domestica

parentum negotia gerenda, ad sistendum se coram parentibus, nonnisi raro obligantur: nam maritis præcipit (a) Scriptura, ut relinquant patrem & matrem, & adhæreant uxori suæ. Clericos vero, & Monachos, quibus sæcularium negotiorum cura interdicitur, parentibus in iis quæ sunt ad Deum opitulari oportet, non iis quæ sunt mundi nisi gravis parentum indigentia subsidium ab ipsis requirat necessarium: quo sensu intelligendus (b) Bernardus, dum ait: *Quandiu de mundo sumus, debitores non constat esse parentibus: postquam reliquimus nosmetipsos, ab eorum sollicitudine liberi sumus*. Sicut ergo a parentibus vel invitis exigere possunt liberi, ut eos in matrimonium collocent, imo etiam ad id constituta dote (quæ dotis erogatio vix fieri solet, sine aliquo saltem leviori parentum incommodo) quia alimentorum nomine, quæ parentes liberis præstare tenentur, venire solet, ut docent (c) Jurisconsulti, quam proinde justè a parentibus liberi sibi dari petunt: quin etiam, cum filii invitis parentibus in matrimonio jungi possint, si parentes pervicaciter eos nuptui dare renuant, ut (d) legum auctoritate, & Doctorum consensu comprobatum est: etsi nihilominus liberorum obligatio per nuptias aliquantisper decrescat, parentumque jura aliquatenus imminuantur, ut superius insinuavimus: Quidni pari ratione, imo fortiori liceat liberis Ecclesiasticum vel Monasticum amplecti statum, invitis parentibus, quamvis per illorum statuum susceptionem jus parentum aliquatenus decrescat, & ex ea electione liberi ad officia quædam parentibus exhibenda inhabiles reddantur, quemadmodum per nuptias inepti redduntur, qui parentibus assiduè inserviant.

(a) Genes. 2. Matth. 19. Marci 10. Ephes. 5.

(b) Bernardus serm. 2. de mutatione aquæ in vinum.

(c) Jurisconsulti passim.

(d) Vide Theologos omnes ubi de matrim.

XLII. Confirmatur hæc ratio. Primo enim parentum potestas erga liberos, non propter parentes a natura præsertim instituta est, sed maximè propter liberos, quorum, & utilitati consulere debent: ideoque cum parentes liberorum bonis, & commodis adversantur, patriæ potestatis limites transiliunt, & injustam in eos damnationem exercent, cui liberis obluctari fas est; quare cum aut nubendo ipsos revocare, aut ab Ecclesiastico vel Monastico statu avertere eos satagunt, liberis dissentire liberum est, quia nimirum in eorum detrimentum cederet, si suo genio, ingenioque accommodatum statum amplecti non possent: nulla enim durior vis cuiquam inferri potest, quam quæ ingratæ ipsum conditioni addicit: nulla durior servitus est, quam ut ad aliorum libitum & arbitrium, non ad nostrum vivamus: & ad alienam voluntatem nostros mores, ingenii nostri vires, animi transferamus affectus. Secundò, quia, esto, per Ecclesiasticum, vel Monasticum statum liberi corporalibus erga parentes officiis impendendis, sæcularibusque eorum negotiis extricandis reddantur magis inhabiles; at spiritualibus beneficiis referendis redduntur aptiores: eaque porrò est legis de parentibus honorandis æquitas, & moderatio, ut sublata parentum necessitate (cui liberi, omni exceptione remota, providere debent) non eodem modo parentum commodis invigilare omnes debeant, sed unusquisque in eo, in quo a Deo vocatus est, statu consulere illis teneatur. Quare satisfaciat Clericus suo erga parentes officio, satisfa-

tisfaciet Monachus, quantumcumque eorum lateri neuter assideat, neuter seculares cum ipso curas patiatur: nec Monasticus status aut Clericalis liberos ab hoc præcepto absolvet: sed diversum solum huic præcepto satisfaciendi modum ipsis imponet: proindeque cum ex utriusque status electione parentum jus minimè violetur, sequitur iis invitis, & de jure suo nihil remittentibus liberos utrumque statum eligere, & amplecti posse.

XLIII. Quinta ratio est, quia, cum religio & pietas, ambæ virtutes sint; religio, qua Deum colimus; pietas, qua parentes observamus, neutra alteri contraria est, neutra alterius officia intervertit, dummodo qui in omnibus virtutibus necessarius est, in utriusque actionibus a recta ratione adhibeatur modus: utraque rectè sibi consentit virtus, dummodo religio, sicut pietati antecellit, ita & agendo eidem præferatur. Parentum ergo habenda est cura, sed post Deum, qui omnium parens est: eorum, vel minimis desideriis satisfaciendum: bene quidem: nisi tamen hujus rei sollicitudo divini cultus studium in nobis extinguat, majores in perfectione profectus impediat. Quomodo *enim* (ut rectè (a) docet Ambrosius) *qui simul divinitatis reverentiam, & pietatis gratiam sua lege complexus est, dicens: diliges* (b) *Dominum Deum tuum & proximum tuum, ita mutatum esse opinabimur, ut abolere necessitudinum nomina, collidere pietatis affectus charissimorum pignorum dissidia mandasse credamus? & quomodo ipse est* (c) *pax nostra, qui* (d) *fecit utraque unum? quomodo ipse dicit,* (e) *pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, si parentes a filiis, filios a parentibus dissidio necessitudinis separaturus advenit? quomodo maledictus, qui non honorat patrem, religiosus qui deserit?* Sed in hac quæstione advertendum, humana divinis posthabenda, &c. Valet autem maxime hoc argumentum, ubi de Clericatu suscipiendo agitur. Quis enim non æquam rationem Ecclesiasticorum, & civilium magistratuum esse concedat? certum est civiles magistratus, invitis parentibus eorum, liberos creari posse, in Reip. scilicet gratiam: pari itaque ratione in totius Ecclesiæ favorem Clericos tanquam sacros magistratus eligi, & constitui æquum est, & rationi consentaneum. Magna quidem erga parentes debet esse charitas, major erga patriam, maxima erga Deum; &, ut habet citatus Ambrosius, (f) *prima causa religionis, secunda pietatis*: rectus & legitimus ordo est ut parentes a nobis pie colantur, patria parentibus præferatur, sed ille omnino necessarius, ut Deo præ cæteris serviatur.

(a) Ambros. in cap. 12. Lucæ.
(b) Deuter. 6.
(c) Lucæ 10.
(d) Ephes. 2.
(e) Joan. 14.
(f) Ambros. ibid.

§. VIII.

Respondetur Argumentis contrariæ sententiæ.

XLIV. Atque ex iis pro nostra sententia argumentis lux etiam aliqua effulget, quæ inductas ab adversariorum objectionibus tenebras, purioris veritatis radio dissipet. Primæ siquidem objectioni respondendum est, Dominum apud Matthæum Pharisæos reprehendere, qui præceptum de honorificatione parentum ita coarctabant, ut ad eorum indigentiam & sustentationem extendi minime crederent, satiusque ducerent auro tem-

templum ditare, quam parentum indigentiam necessariis subsidiis relevare, ac solari: in quam sententiam minime incidimus, qui divino præcepto non solum nos ad parentes cultu quodam externo honorandos, sed maxime ad eosdē necessaria sustentatione fovendos obligatos credimus: quique ea lege unumquemque liberorum adeo stricte obligatum credimus, ut parentibus vel in necessitate positis, vel in periculo ingruentis indigentiæ constitutis, Monasterium non solum non ingredi, verum si ingressus fuerit, revocante gravi parentum necessitate, egredi debeat, si eis opitulari quoquo modo possit: tantumque abest ut ea imminente necessitate liberos ad Evangelii prædicationem adhortemur, ut potius proposita in parentum neglectores maledictionis pœna dehortemur. At ubi nulla gravi parentes necessitate premuntur, non adeo urget præceptum de honorificatione parentum, ut propter ipsius observationem perfectionis ineundæ consilium deseri debeat. Quod enim aliqui inquiunt, urgere illud præceptum, etiamsi parentes divites sint, nec ad victum conquirendum, aut vestitum nostra opera indigeant, quia indigere possunt, tanquam necessario ad senectam recreandam solatio, filiorum præsentia, consilio, cura, sollicitudine, aliisque ejusmodi officiis, ad quæ de cætero persolvenda impotentes se reddunt, qui Monasticum vel altius Clericalis perfectionis institutum amplectuntur: ideoque concludunt parentum consensum requiri, ut suo juri cedant, antequam debitores parentibus filii se solvendo impares constituant: præsertim cum præceptum de parentibus non contristandis negativum sit, quod proinde, ut ajunt Theologi, obligat semper, & pro semper. Ii, inquam, qui sic ratiocinantur, licet prima fronte probabiliter differere videantur, neque solide, meo quidem judicio, hæc ptonuntiant; Quamvis enim, ut verum fateamur, præceptum de parentibus honorandis ad hæc omnia extendatur addo etiam, ad preces, orationesque pro iis fundendas, & spiritali eorum indigentiæ æque, ac corporali succurrendum. Id tamen, quod superius diximus, in memoriam revocare oportet, liberos ad hæc officia diversimode teneri, prout diversa est uniuscujusque conditio, diversus status: quemadmodum ergo liberi conjugati non tenentur parentibus continuò adesse, iisve cohabitare, seu eorum lateribus frequenter assidere: sed satis est, quod in quantum rei familiaris commoda patiuntur, eos juvent, iisque præsto sint, nisi parentum gravissima necessitas liberorum assiduam, ac præsentem operam requirat. Ita quoque Clerici, ac Religiosi non tenentur adesse parentibus, relicto Dei cultu, vel eorum rebus invigilare, & assidue inservire; sed satis est, quod precibus suis, orationibus, sacrificiis, quantum possunt, eis opitulentur, & salutaribus monitis ac consiliis, aliisque, quibus a divino famulatu minime avocentur, eis auxiliari satagant: nisi forte in has angustias parentes ipsorum incidant, ut eis statim mederi oporteat: nam ubi gravis eorum urget necessitas, gratum Deo, & acceptum est, ut relictis etiam altaribus, ac cellulis, tandiu officium susceptum deserant, quandiu pietas, charitatis & justitiæ simul officia in parentum subventione concurrent. Tunc enim juris naturalis, & divini præceptum

ptum omni voto, & vinculo potentius quemvis hominem in quocumque statu obstringit: nec debent vota operibus justitiæ naturale debitum solventis, impedimento esse, quæ, ut æqua sint, hanc semper reddendi parentibus, quod ex justitia debetur, exceptionem involuere censenda sunt. Neque hic tergiversationis ullus locus est. Sed deposito, vel dilato onere, quod nostra voluntate nobis impositum est, ferendum illud æquo animo ac patienter, quod natura, seu potius, quod auctor naturæ Deus nobis imposuit. Secus verò illibata regulari observantia, & servatis Clericalis perfectionis legibus, parentes a Clericis & Monachis iis auxiliis juvari sufficit, quæ & potentissima sunt & perfectissima: precibus, sacrificiis, votis, pro ipsorum salute litandum est. Prævalent hæc auxilia carnalibus obsequiis, ad quæ si forte non blandæ vocent parentum preces tenerioris quidem exigent pietatis testimonia, sed non syncerioris, neque verioris. Quibus proinde si non omnino satisfaciamus, nihil a recta ratione alienum facimus, nisi ii quoque erga puerulos ingrati, vel minus benevoli esse videntur, qui solidiores, saniores, ac meliores ipsis offerunt cibos, dum gratiores, sed nocentiores postulant. Non ergo parentes tristari debent, si Deo liberius serviendi statum amplectamur, si perfectius vivendi rationem aggrediamur: quod si contristentur, gaudendum erit cum (a) Paulo, si ad pœnitentiam contristentur, enitendumque erit ut vincamus in bono malum, & ut patientia nostra, modestia, bono vitæ nostræ odore, omnique qua fieri poterit ratione, parentum, ex minus æqua causa, fluentes abstergamus lachrymas, quo tandem doleant se doluisse, & de nostro in spiritali proventu lætentur, cogitantes & ipsi spiritaliter proficere, sicut plurimis accidisse experientia compertum est: ita enim liberi parentibus rationabilem tristitiæ occasionem præbere vetantur, ut tamen a piis atque religiosis obsequiis Dei, quibus parentes immeritò tristantur, abstinere non obligentur.

(a) 2. cor. 7.

XLV. Unde ruit argumentum, quod in confirmationem præcedentis adductum est; consilia scilicet eligenda non esse neglecto præcepto: quod cum verum sit, falsum est quod postea assumitur, Clericos aut Monachos, qui invitis parentibus, aut Clericale aut Monachale vivendi genus amplectuntur, consilia sequi, contempto de parentibus honorandis divino præcepto: non enim violatur præceptum illud, nec injuria parentibus infertur, etsi ipsis, vel renitentibus, vel inconsultis utrumvis statum amplectamur, non enim jus habent parentes, ut ab alterutro statu liberos retrahant, qui verè liberi sunt, ut conveniens suo ingenio, sed maximè divinæ gratiæ, ac vocationi vitæ institutum sequantur. Parentum autem ea in re consilium sæpe fallax; qui dum terrena cogitant, cœlestia nos meditari non sinunt; qui naturali quodam desiderio ad prolis, cui studuerunt, propagationem feruntur, ut in nepotibus istis quodammodo reviviscant; quorum auctoritas, querimoniæ, & lacrimæ ad nos revocandos a pietatis instituto magnas vires habent: quorum vel ipse vultus muta quadam eloquentia nobis facile persuadet, quod a nobis obtinere ipsi desiderant. Pietas quidem erga ipsos, ut eis sub-

subveniamus, nos hortatur; sed seclusa gravi eorum necessitate, non impedit quominus Dei famulatui nos mancipemus: licet enim nulli aut Ecclesiasticus, aut Monasticus status præceptus sit, omnibus tamen ad perfectionem anhelantibus uterque propositus est, qui nullo ejus consectandi impedimento retardantur. Iraque sicut conjugalis status nemini præceptus, officia civilia, vel magistratus nemini præcepta sunt: conjugii tamen vincula pietas erga parentes nec remoratur, nec dissolvit; & patriæ studium parentum votis desideriisque præfertur: ita nulla parentum urgente necessitate, parentum dissensus impedimento esse non potest, quominus sive huic, sive isti statui nos addicamus. Quod autem Apostolus (a) epistola ad Timotheum prima viduis imprimis præcipit, ut parentibus vicem reddant, & liberorum educationi studeant: id & nos præceptum putamus eo, quo exposuimus, sensu, juxta singularum viduarum conditionem: nam quæ ab omni religionis vinculo solutæ sunt, parentibus manent obnoxiæ, ut quantum liberorum educatio pati poterit, iis maxime assiduè ministrent, magisque quam si maritatæ essent, aut Deo devotæ: eas vero, quæ regularem vitam amplexæ sunt, ab obligatione erga parentes & liberos non omnino solutas censemus: sed nec eodem modo ad varia parentibus aut liberis exhibenda ministeria adstrictas, sed prout fert earum status, cujus regulas observare debent, nisi necessitate aliqua eas transgredi cogantur, ut ex prædictis patet, & fusius infra docebimus.

(a) 1. ad Tim. 5.

XLVI. In responsione ad secundam objectionem, fatendum est,

A arctius quidem esse vinculum, quo liberi obstringuntur parentibus, eo, quo servi dominis obligantur, si habeatur ratio radicis, ex qua utraque oritur obligatio firmitatis, & indissolubilitatis utriusque obligationis: moderatius tamen esse vinculum obligationis filiorum erga parentes, temperantius, dulcius, minus severum, & quod majori æquitate interpretandum sit, quodque libertatem minus præpediat, quam

B obligatio servorum erga Dominos. Etenim prioris quidem obligationis radix est necessaria, & naturalis generatio, nempe per quam liberi non prius esse incipiunt, quam parentibus suis necessario subdantur: posterioris verò radix est vel casus, vel peccatum voluntariè contractum: prior naturali primævo jure introducta est: posterior jure gentium in pœnam peccati irrepsit: prior nunquam, posterior

C quotidie vel lege, vel Domini voluntate, vel emptione necessaria dissolvitur. Prior tamen illa obligatio libertati nullatenus officit, neque enim imperium parentum filios servituti addicit, sed suæ libertati relinquit: posterior servitutem inducit, sui dispositionem non relinquit: prior in gratiam tam filiorum, quam parentum inducta est: posterior in gratiam tantum dominorum, non servorum: cum

D scilicet prior hæc obligatio pietatis & amicitiæ sit vinculum, nexusque quidam gratitudinis, quem parentum beneficia induxerunt; cum imperium parentis maxime sit propter liberos ad eorum educationem & institutionem, necnon totius humani generis societatem. Prior denique suavis est & jucunda: posterioris jugum durum, & onera gravia sunt. Itaque ex eo quod filii parentibus obligentur, non sequitur

quitur illos ea potestate privari, quæ omnium maxime expeti potest, libertate scilicet, seu facultate libere de se disponendi, & statum vitæ pro suo arbitrio eligendi: ex cujus libertatis jactura maximum liberis detrimentum infertur, minimum verò ad parentes solatium redundat: per servitutem autem adimitur homini hæc facultas, ob cujus jacturam servus dicitur: cum e contra filii liberi dicantur, quod libertate eligendi & agendi potiantur. Unde patet evidenter ratio, ob quam filii invitis parentibus, Clerici vel Monachi fieri possint, servi invitis dominis non possint. Ratio autem, quam adduxit ([a]) Concilium Chalcedonense ad prohibendas servorum, renitentibus dominis, ordinationes, ne nomen Dei blasphemetur, ad id valere non potest, ut similiter prohibitæ filiorum invitis parentibus ordinationes inferantur: nam imputari potest ad culpam ei, qui injuriam alteri facit, si qui læsus est, ex eo nomen Dei blasphemandi occasionem sumat: non tamen jure suo aut potestate quisquam privatur, quamvis ex eo quod jus suum repetat, aliquis male affectus in blasphemiam prorumpat: quare cum filius Ecclesiasticum, vel Monasticum statum eligens jure suo utatur: nemo ei crimini adscribere, nemo hoc ei improperare debet, quod aliquis parentum eo ex blasphemandi occasionem sumat: e contra verò, quia servus jus non habet consectandi illum statum, qui ipsius Domino valde sit onerosus, nisi ipso consentiente, blasphemiarum Domini reus est, quas ille a servo suo violatus, probabiliter effusurus præsumetur.

XLVII. Curiales ([b]) autem absque Principum permissu Monachos fieri quidam Imperatores prohibuere. Sed obstiterunt huic legi Ecclesiæ Principes, eamque iniquam duxerunt & injustam, a qua proinde Imperatoria sanctione nullum firmum argumentum duci potest. Ipsi tamen ([c]) Curiales tam Ecclesiasticis, quam politicis legibus ordinari prohibiti sunt, nisi principum indulgentia ab ea obligatione eximerentur; ex quo non rectè arguitur liberos absque parentum consensu ordinari non debere, ob insignes differentias, quarum aliquas hic notabimus: primam, quia Curiales sæpius ad Ecclesiasticum statum confugiebant, quo curiæ onera gravia, & difficilia vitarent: quibus proinde præcludendus erat aditus, ne & onera ista desererentur, & inutiles operarii non satis honesto fine ducti in Ecclesiam involarent: nihil autem hujusmodi de filiis præsumi potest, quibus nihil charius esse probabiliter suspicari possumus, quam parentibus suis assidere, iisque pro virili succurrere. Alteram, quia Curialium officia cum Ecclesiastici status honestate ac quiete repugnantia videbantur; ideoque statim atque aliquis Clericorum catalogo insertus erat, ab ordine Curialium expungebatur: filiorum autem erga parentes obligatio per professionem Clericalis, vel Monachalis status minimè extinguitur, nec officia omnia erga parentes, iis statibus assumptis, deseruntur, sed superest semper ratio aliqua iis officiis satisfaciendi quæ parentibus debentur; superest & obligatio ista, licet non eadem, qua prius extendatur: proindeque necesse non est, ut consensus parentum in iis statibus suscipiendis intercedat, qui vinculum parentum ac filiorum non dirimunt. Tertiam, quia potuerunt

(a) Conc. Chalced. can.4.

(b) Lege Gregor lib 1 in dict. 11. ep. 65. & lib. 2. epist. 67. in dict. eadem.

(c) De his alibi, ut supra monuimus.

runt saltem Ecclesiastici principes legem ferre, quæ Curiales ab Ordinibus sacris arceret, quam legem ab iis latam esse novimus: proindeque, qui contra hanc legem ex Curialibus ordinati sunt, illegitime ordinati fuerunt: parentes autem, quorum tantum imperium est œconomicum, nullam legem ferre possunt, quæ ipsorum filios non expectato illorum consensu ad sacros Ordines properantes inhabiles efficiat, nec talis ulla lex a civili ullo, vel Ecclesiastico principe profecta est: itaque quantumcumque parentes renitantur, apti sunt ad sacram Ordinationem legitime recipiendam.

XLVIII. Quod de libertis adfertur, ex prædictis quoque facilè dissolvitur: cum enim liberti, si ingrati fuerint in patronos, in servitutem reduci queant, non possunt cum tanto onere in Clerum, vel in Monasterium admitti: tum etiam quod liberti ex sua conditione viles quodammodo personæ videantur: indecorum autem est, quod ii saltem, qui in Clerum referuntur, vel ipsa conditione sua vilescant: tum quod periculum sit, ne Clerus, vel Monasterium ex ipsorum ordinatione aliquam molestiam patiantur. Quibus etiam rationibus aliam àdjunge, quod liberti patronis suis àd operas quasdam persolvendas severitatis lege obstringantur: ideoque liberti invitis dominis, quorum interest, ex Ecclesiastica & civili lege, ordinari, vel Monachorum cœtui aggregari legitimè non possint. Sed ista omnium optima, quod nempe iidem liberti capite minuti sint, nec perfecta libertate fruantur: quod eorum conditio servitutis quædam sit appendix in peccati pœnam instituta, & libertatem im- A minuat: proindeque nihil mirum, si pro arbitrio vitæ instituendæ rationum nulla est quæ contra filios militet, quo minus invitis parentibus Deo se, sive in Clero, sive in Monasterio devoveant. Neque enim filialis subjectio, aut servitutem inducit, aut ex servitute nascitur, aut libertatem imminuit, aut ad ulla officia Ecclesiastico statui repugnantia obligat, aut severitatis lex est, sed mansuetudinis; B aut in pœnam peccati instituta est; aut ex reliquiis peccati nascitur, sed naturæ valde congrua, libertati nullatenus officit. Unum est, quod in parentum gratiam (si tamen hæc verè gratia est, quæ filiorum libertati, saluti, ac prosperitati ut plurimum obest) videtur proferri posse: liberos nempe cum indigentiæ parentum subvenire teneantur, parentes eorum ordinationi ac professioni Monasticæ con- C sentire oportere, ne defectu consensus ipsorum, paréntibus ad inopiam redactis, ipsi a Monachalis ordinis exercitiis, vel Ecclesiastici status functionibus avocentur. Verum frustra ob id parentum consensum requisieris: quippe cum eos etiam, quorum ordinationi, & Monasticum cœtum admissioni parentes non gravate consenserunt, eorumdem parentum dura necessitas gravisque egestas à Monasterio revo- D care, & a disseminatione Evangelii avocare possint, & debeant, si per alios parentum indigentiæ succurri non possit, ipsi verò iisdem subsidio esse queant: quandiu enim hæc urget necessitas, nec aliena opera relevari potest, tandiu in hoc pro virili incumbere debent, ut debitam parentibus operam, relictis etiam altaribus persolvant. Hincque rectè quidem colligitur, illos nec in Clerum, nec in Monasterium

reci.

recipiendos esse, quos videmus adeo parentibus necessarios, ut eorum subsidio destitutos probabile sit eos in graves angustias redigendos: tales, inquam, recipi non debere rectè arguitur, nisi prius huic periculo consultum sit, vel Ecclesia, aut Monasterium quæ filios recipiunt, parentum illorum se sustentationi obnoxia faciant. Sed non exinde colligi potest neminem invitis parentibus, aut Clericum, aut Monachum profiteri posse: præsertim cum rarus sit iste casus, ut parentes ad inopiam redigantur, eorumque inopiæ filii per se succurrere possint, per alios non possint: & quamvis iste casus frequentius accideret, eidem parentum consensus nullatenus mederetur: quo nempe etiam posito obligatio semper ad subveniendum parentibus perseverat.

XLIX. Tertiæ adversariorum rationi par fere, quæ præcedenti, debetur responsio. Neque enim sequitur ex eo quod ratiociniis publicis obnoxii, prius ab iis absoluti esse debeant, quam in Monasterium vel Clerum admittantur; pari ratione prius ab omni onere filialis subjectionis solutos debere esse liberos, quam se divino cultui mancipare possint: dispar enim utriusque est ratio: Primum enim timeri potest, ne in fraudem contra Rempub. ij, qui solvendo non sunt, Monasterium petant, vel Clericatum suscipiant, ut eorum ordinum privilegio tuti, & favore gratiosi peculatus pœnam effugiant: nulla verò talis suspicio oriri potest, quasi liberi ad vitandæ filialis subjectionis múnia, Monasticæ vel Ecclesiasticæ disciplinæ minus severæ sese sint subdituri. Deinde obstricti semper remanent filii parentibus suis, sive ipsis consentientibus, sive dissentientibus Clerici aut Monachi evadant, nec jure suo parentes ex eo fraudantur, quod ipsorum filii utrumvis genus vitæ suscipiant: Contra vero Monachi, quia propriis rebus renunciant, Monachalis professionis incapaces redduntur ad æs alienum persolvendum: Clerici quoque saltem in eo persolvendo ex eo negligentiores evadunt, quod nec corpore luere possint, nec ad turpia exercitia, quibus creditoribus satisfaciant, cogi queant. Denique optimum duxit Ecclesia, ut nonnisi libér à prophanis negotiis in Clerum, vel Monasterium ullus admitteretur, ne exinde ipsius animus à divinis avocetur, & divina negligenter tractet, statusque Clericalis, ac Monasticæ professionis turbetur: sed pietatis officia, qualia sunt quæ filiis à parentibus exhibentur, nec Monasticam, nec Ecclesiasticam conditionem turbant, quæ utraque ita consiliis Evangelicis adimplendis vacat ut præceptorum observationi præsertim addicta sit, & hæc nonnisi propter illa facilius exequenda selegerit: unde propter illorum observationem ab utrovis statu aliquem revocari alienum & absurdum censuit. Addit aliam rationem (a) S. Thomas, eum nempe, qui in alieno ære est, ad illud ipsum reddendum obstrictum esse: quia cum ad aliquid certum reddendum obligati simus, facultate existente, ejus solutionem quocumque prætextu etiā religionis prætermittere non possumus: porrò (quod alii, an verum sit disputent) eum, qui solvendo non est, ad nihil aliud teneri quam ut bonis suis creditori cedat, quod cum fecerit, jam liberum esse. Filiorum autem obligationem erga parentes determina-

(a) D. Thomas 2. 2. q. 189. art. 6. ad 3.

tam non esse, nec certa esse liberorum erga ipsos officia, nec sublato casu necessitatis (in quo casu alimenta parentibus suppeditari tenentur) definita sed pro variis statibus varia: proindeque ob eorum solutionem liberos ab ingressu religionis, vel ordinatione Clericali minimè retardari.

(a) Clemens lib. 3. recogn. cap. 7.

L. Clementis ([a]) Romani auctoritas, quæ quarto loco pro contraria sententia adducitur, ita intelligenda est, ut consilii, non præcepti saltem pro præsenti tempore vim habeat: si enim temporis nascentis Ecclesiæ habeatur ratio, quo etiam inter Christianos, & Paganos matrimonia contracta tolerabantur, quæ jam Ecclesia dirimit, ne videlicet paganis offendiculo Christiana lex esset: si inquam, hujus temporis, quo constitutiones Apostolicæ à Clemente scripta sunt, habeatur ratio, saluberrimè consultum, imo & præceptum fortè fuisse pro hoc tempore judicabimus, ne ad Evangelii prædicationem, qui parentibus, vel liberis, vel uxori obnoxii essent, mitterentur: ne fortè exinde sumerent Ethnici detestandæ religionis nostræ, & deferendi apud Ethnicos Magistratus eos Evangelii præcones, qui hæc charissima pignora divini cultus gratia differuissent. Et certè hoc etiamnum tempore fatemur eos cæteris paribus ad Evangelii prædicationem aptiores esse, ac præ cæteris deligendos, qui nullis ejusmodi impedimentis distinentur. Vel certè negat solum S. Clemens admittendos illos ad Evangelii propagationem, quorum opera ad suam sustentationem parentes indigerent, quos pariter nefas esse vel Clericorum, vel Monachorũ albo inscribere jam sæpe docuimus.

(b) Conc. Gangrense c. 16.

LII. Gangrense ([b]) Concilium, cujus suffragio præsertim adversarii gloriantur, hoc duntaxat intendisse conjicio, ut nempe damnet eos, qui parentes alienæ opis indignos, prætextu religionis desererent, quod licitum esse Eustathiani hæretici, contra quos Concilium istud celebratum est pertinaciter asserebant: in quorum nos sententiam minimè descendimus, sed idipsum, quod Concilium vetuit, illicitum esse, arbitramur. Quod si quippiam amplius Concilium definivisse placeat, temporaria fortè istius Concilii fuit constitutio in odium Eustathianorum, ut ab iis Catholici discernerentur: cum enim, (ut ex epistola ([c]) Synodali hujus Concilii animadvertere possumus) Eustathiani isti in extollenda Monasticæ vitæ professione adeò excederent, ut Christianis, nisi omnibus suis renunciarent, nullam spem salutis reliquam esse contenderent, ideoque & conjuges à se invicem, & liberos parentibus quantumvis indigentibus, & parentes à liberis, quibus parentum providentia subsidiaque necessaria erant, & servos à dominis, religionis prætextu, necessario separandos pronuntiarent: Concilium fortè, ut hunc errorem funditus extirparet, ejusque fautores à Catholicis discerneret, prudenter vetuit, ne quisquam absque parentum consensu Monasticam regulam amplecteretur: quam constitutionem pro hoc tempore æquam fuisse dicere possumus, licet pro præsenti nullum tale jugum nobis imponat.

(c) Epistola Synod. Conc. Gangrensis.

LII. Ad alium ejusdem ([d]) Gangrensis Synodi canonem, quo parentes prohibentur, ob Monasticam exercitationem liberos deserere, eadem est responsio: dummodo tamen illud adjungi placeat à D. Thoma ([e]) prudenter observatum, puta, *quod parentes habent ratio-*

(d) Idem Conc. c. 15.

(e) D. Thomas in corpore citati articuli.

rationem principii, in quantum hujusmodi: & ideo per se eis convenit, ut filiorum curam habeant: & propter hoc non licet alicui filios habenti religionem ingredi, omnino prætermissa cura filiorum, id est, non proviso qualiter educari possint: dicitur enim primæ ad Timotheum quinto, quod si quis curam suorum non habet, fidem negavit, & est infideli deterior: per accidens tamen parentibus convenit, ut à filiis adjuventur, in quantum scilicet sunt in necessitate aliqua constituti: & ideo dicendum est, quod parentibus in necessitate existentibus, ita quod commodè, aliter quam per obsequium filiorum subveniri non possit, non licet filiis prætermisso parentum obsequio religionem intrare: si verò non sint in tali necessitate, ut filiorum obsequio multum indigeant, licet filiis religionem intrare, etiam contra præceptum parentum. Hæc D. Thomas, qui alibi (a) hoc inter obligationem parentum erga liberos, & liberorum erga parentes discrimen ex Apostolo confirmat dicente, (b) filios non debere thesaurizare parentibus, sed parentes filiis, quod ita ab Apostolo dictum interpretatur, ut quid per se fieri oporteat Apostolus fuerit intuitus, non quid per accidens: nam esto per se parentes liberis providere alimenta teneantur, non liberi parentibus; per accidens tamen, si parentibus necessitas aliqua ingruat, cui filii mederi possint, debent ipsi parentibus vices rependere, &, ut ajunt, ἀντιπελαργεῖν, quo suo debito, cui nunquam plenè exolvendo pares erunt, ex parte saltem satisfaciant.

(a) Legatur etiam idem D. Thomas 2,2,q. 101. art.2.

(b) 2.ad Cor.12.

LIII. Elizæi (c) exemplum nostræ sententiæ nequaquam præjudicat: permittitur enim ei & ad patrem, & ad matrem accedere, antequam se in disciplinam Prophetarum daret, quia secuturus sciebatur: neque nos improbamus, quinimo consulimus, ut ii parentes adeant, nec, nisi petita ab iis licentia, è paterna domo discedant, qui vel parentes vel cordatos, vel morigeros ac pietati addictos nacti sunt: vel qui satis se constantes fore confidunt, ut eorum sive blanditias, sive minas non vereantur: optabile siquidem ipsis est, si parentum veluti manibus ad Dei cultum deducantur, & percepta ab iis benedictione tam Clericalem, quam Monasticam, ab Antistite, vel præposito Monasterii percipiendam disponantur: tantumque abest, ut Elizæi exemplum nostram sententiam destruat, ut ipso ostendi dicat Ambrosius (d) cœlestis viri typum ac figuram, qui relictis omnibus sequitur Dominum vitæque perfectioris abripuit institutum. Hoc enim de Elizæo (e) Scriptura sacra refert, quod cum in duodecim boum jugis seu paribus agrum coleret, projecto super eum Eliæ pallio, bobus statim relictis post eum cucurrerit, hoc tantum postulans, ut post datum patri, ac matri osculum, ipsum sequeretur: quo dato, statim boum pare mactato, aratrum ipsum in ignem immisisse legitur, quo carnes citius coqueret, quas ubi populo distribuit, consurgens abiit, & secutus est Eliam. Ex hac autem Elizæi historia patet, quam festinanter ipse divinæ gratiæ obedierit, quam properanter divinæ vocationi paruerit, cum & cucurrisse dicatur, & osculum parentibus infixisse, & præ festinatione non expectatis aliis lignis, quibus ignem foveret, aratrum ipsum incendisse, & consurgens abiisse post Eliam scribatur.

(c) 3.Reg.19.

(d) Ambros. lib. 1. offic. cap.30.

(e) 3.Regum 19.

LVI.

(a) Gregorius Presbyter in vita Nazianzeni.

LIV. Multominus urget (a) Gregorii Nazianzeni exemplum, qui eremum deseruit, ut patri in Episcopali dignitate constituto, contra Arianos per totum tunc temporis Orientem erroris sui virus respergentes, fortiter dimicanti præsens adesset: quæ quidem officia Monasticæ solitudini, infestantibus præsertim tot, ac tantis Ecclesiam malis, proculdubio præferenda erāt; si cui vero, maximè Gregorio in virtutum habitu obfirmato, & qui cum ingentis apud omnes esset auctoritatis, fidelibus maximum allaturus erat solatium, hæreticis terrorem. Cæterorum Sanctorum quæ vulgo adferuntur exempla nihil moror. Scio multos v. gr. SS. Abrahamum Anachoretam, Alexium, & alios parentum auctoritate inductos nuptiis consensisse: quos nemo vituperare audeat, quod in re consilii, non præcepti parentum voluntati assenserint, & sequentes nuptias, ad quas alios concupiscentia carnalis allicit, spiritum ipsi cum carne crucifixerint, renitentemque animam parentum imperio subdiderint. Divinæ tamen providentię mirari lubet arcana, qui eorum plurimis has vires addiderit, ut qui parentibus nimium addicti, & humi prostrati videri poterant, duplicata veluti gratia fortiores resurgentes, satis habuerint animi, ut à conjuge, & à parentibus separarentur, adeo ut ad hoc tantum permisisse Deus videatur, quod nuberent, ut & majori contemptu corporales delicias calcarent, & quæ in terra sunt charissima simul relinquerent, & mulier per virum fidelem, vir per mulierem sanctificaretur.

(b) Basilius de institut. Monast. c. 6. & in regulis fusius disputatis cap. 15.
(c) Regula D. Benedicti I.

LV. Constitutiones (b) SS. Basilii, ac (c) Benedicti, quæ pro nono contrariæ sententiæ argumento proferuntur, non magnam nobis molestiam facessunt: suadere enim tantum dici possunt ut sine parentum consensu filii familias in Monasteriis non facilè admittantur: ne videlicet parentum clamoribus Monastica quies, cui maximè consultum volunt, perturbetur: non tamen definiunt istæ regulæ, quod illicitum sit liberis, absque parentum consensu, hanc vitæ rationem sequi, vel quod illicitum sit Monasteriorum præfectis tales admittere. Sed ne quidem Basilii canon quidquam in ea re suadet, vel dissuadet, multominus aliquid præcipit aut vetat. Canon enim iste loquitur de infantibus, non de adultis. At certum est infantes nonnisi cum parentum bona venia, in quorum, ante pubertatis annos, omnimoda sunt potestate, in Monasteriis non esse recipiendos. De adultis & puberibus tota est quæstio. Nec à Sanctissimis utriusque seu S. Basilii, seu D. Benedicti regulæ professoribus id semper adeo exactè observatum fuisse, ut parentum consensum ad receptionem in Monasterium tanquam necessarium requirerent, pluribus exemplis monstrari posset. Sed facta Patrum minus urgemus, quam dicta.

(d) Legatur D. Thomas supplem. quæst. 47. art. 6. in corpore. Et Trid. Synod. sess. 24. de reform. cap. 1.

LVI. Illud autem, quod ex nuptiarum, & Monasticæ, vel Clericalis professionis comparatione deducitur argumentum, facilè ruit. Primum enim ea non est parentum auctoritas, (d) ut filios suos pro arbitrio in Matrimonium collocent, eosque invitos nuptui dent, prout libuerit, quamvis sine rationabili causa parentibus dissentire nefas sit, eosque liberorum utilitatibus in conjuge eligendo consulere oporteat. Secundò, non debent parentes liberos suos ad cœlibatum adigere, eosque ad cœlibem

bem vitam perpetuò, vel nimis diu agendam cogere, sed dotare tenentur pro facultatum suarum modulò, ubi ad maturam ætatem pervenerint, ut constanter omnes affirmant, legum accedente etiam auctoritate. Cujus rei nulla alia est ratio, præter istam, quod in vitæ conditione amplectenda libera eis facultas relicta sit, non obstante paternò imperio. Ex qua proinde nuptiarum comparatione cum Clericali. vel Monastica professione nostra potius sententia quam adversariorum adstruitur. Etenim parentum consensum ad nuptias liberorum suorum magis requiri, quam ad Clericalem vel Monasticam professionem nemo non sibi facilè persuadebit, qui nempe attentè cogitaverit quantum parentum intersit, in quam liberi sui familiam misceantur, quibus sobolem ex eo conjugio daturi sint, & hæredes: ad quos, vel saltem, ad quorum posteros, alienæ familiæ commoda vel incommoda, honorem vel infamiam, nobilitatem vel ignobilitatem, aliaque id genus transferunt; quibus tandem novos affines gratos, vel ingratos non sine maxima animi voluptate aut dolore nuptiæ istæ conciliant. Ex eoque proinde quod parentum adeo intersit, quibus liberi sui nubant, sequitur ut plurimum parentum consensum ad legitimas nuptias filiorum familias necessarium esse: nihil vero ejusmodi parentum interest, quod se Monasterio, vel Ecclesiæ filius familias devoveat: proindeque non adeò parentum consensus ad Monasticam filiorum professionem, vel Clericalem, quam ad ipsorum nuptias requiritur.

XLVII. Ultima adversariorum ratio, qua nostræ sententiæ argumenta vellicare conabantur, ex prædictis confirmata manet: ita enim nostram sententiam munivimus, ut non facilè adversariorum responsio, quod ea, quæ pro nostra sententia Scripturæ sacræ testimonia produximus, ad solos Apostolos referenda sint, non ad omnes Christianos, eosque præsertim, qui Apostolos imitari, eorumque vitam referre contendunt, periculosa est, qua nempe semel data, nihil ferè superfit, quod vel ad Ecclesiæ disciplinam firmandam, vel ad morum nostrorum informationem stabiliendam, ex Scriptura deducere possimus quasi verò non (a) *quæcunque scripta sint, ad nostram*, ut inquit Paulus, *doctrinam scripta sint, ut per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus*: quasi non Christianos omnes, (b) ut essent imitatores sui, sicut ipse Christi, divinus hortatus fuerit Apostolus. Sed in præsenti negotio Apostolorum omnia relinquentium, ut sequerentur Dominum, & Christi præcipientis omnia propter se relinqui sententiam, ad nos ipsos trahendam egregiè docet Chrysostomus, (c) *si tantum*, inquit, *propter illos dicta fuissent, scripta non essent: nunc autem dicta quidem sunt propter illos, scripta propter nos*. Pluribus in adversariorum aliis responsionibus refellendis insudare non licet, ne operam perdere, & actum agere videamur.

(a) ad Rom. 15.
(b) 1. Cor. 11.
(c) Chrysostomus.

AR-

ARTICULUS II.

De vi, & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel Monastici status electionem.

§ I.

Parentes liberos Deo vovere posse.

I. Altera quæstio præcedenti valdè affinis est: cum enim superius examinaverimus, quam parentum intercessio moram, quemve obicem sacræ Ordinationi, ac Monasticæ professioni adferre possit: jam utique tractandum est, quam vim ad Clericalem vel Monasticam professionem parentum imperium in liberos habeat, vel quam ipsis obligationem inducat: in qua pariter quæstione eumdem, quem in præcedenti secuti sumus, ordinem sedulo servavimus, ut certiora præponamus, quæ magis dubia erunt, ea subjungamus.

II. Plures olim parentes prolem necdum natam Deo piè vovisse, Deumque parentum vota grata habuisse liquido constat. Cujus rei exempla vel ex ipsa sacra Scriptura desumimus, ex qua nempe habemus ([a]) Samuelem & ([b]) Samsonem Deo prius consecratos quam natos, & parentum votis à Deo vix sine miraculo impetratos. De ([c]) Joanne Baptista, & ([d]) Beata Virgine eadem traditio est; ideoque Beata Virgo, constanti Ecclesiæ voce, templo deseruitura à primis infantiæ annis oblata est: quemadmodum & Samuelem puerulum templo oblatum ex Scriptura didicimus: sed & Samson parentum voti tenax Nazaræus factus toto vitæ tempore à vino abstinuit, aliosque Nazaræorum ritus religiosè observavit: & Joannes Baptista Deo consecratus in Dei famulatu & cultu religiosissimè victitans, parentum spes votaque longe superavit. Et ne plura à Judæis exempla requiramus, usitatum id ex lege fuisse ([e]) Domini colligimus: ex qua constat primogenitos omnes cum masculini tum fœminini sexus Deo consecratos ac sanctificatos fuisse, qui nisi à parentibus persoluto pretio redimerentur, manere debebant in templo. Unde & ([f]) Virginum quoque consecratarum locus in templo erat, non solum Levitarum.

III. Talibus itaque documentis informati Christiani eamdem consuetudinem observarunt; quam piam & æquissimam esse defendit ([g]) Origenes. Atque ut ex multis exemplis, quæ ad hoc probandum adduci queunt, aliqua proponamus, fertur ([h]) Gregorii Nazianzeni mater, cum mascula prole careret, ejusque habendæ cupiditate flagraret, pollicita esse, si quem ei Deus filium concederet, eum se Deo consecraturam; quemadmodum Anna Samuelem Deo devoverat: nec irritæ ejus preces fuisse narrantur: non longe enim post masculum enixa dicitur, qui per visum ei ostensus, antequam nasceretur; natus autem insignis Ecclesiæ Doctor evasit, & pie sancteque educatus, bonisque literis institutus cum Basilio postea Monasticem amplexus est, soli-

(a) Reg. c. 1.
(b) Judic. c. 13.
(c) Hieronym. epist. ad Lætam.
(d) Damasc. lib. 4. de fide c. 15. Nyssen. serm. de Nativitate Christi. Evodius apud Nicephorum lib. 2. c. 3. Germ. Constant. serm. de præsentat. Andreas Cretensis serm. de S. Deipara. Gregorius Nicomed. Presb. serm. de præsentat.
(e) Exod. 13. legatur Nyssenus supra.
(f) Lib. 2. Machab. cap. 3.
(g) Origen. homil. 11. in Levitic.
(h) Gregorius Presb. in vita Nazianz. & Gregor. ipse orat. 1.

solitudinis valde studiosus, tum ad Episcopatus apicem per gradus promotus est, & in Ecclesiasticis officiis magno totius populi Christiani fructu se exercuit. Legitur egregius sanctitate & miraculis ([a]) Nicolaus, postea Myrensis Episcopus, Deo, à parentibus devotus, *donumque precationis* creditum fuisse, Idem de pluribus testatur ([b]) Hieronymus. Primum enim inter Asellæ laudes reponit, quod in matris utero benedictum ei fuerit, antequam nasceretur, *quod in phiala nitentis vitri, omnique speculo purioris patri Virgo tradita per quietem: adbuc infantiæ involuta pannis, & vix annum decimum ætatis excedens, honore futuræ beatitudinis consecrata sit*; post annum duodecimum pudore proprio Monasticum institutum arripuerit, elegerit, tenuerit, ceperit, impleverit. Paulam ([c]) quoque Lætæ filiam, Paulæ senioris neptem, prius Christo consecratam fuisse refert, quam genitam ante voto, & futuræ virginitatis repromissione, quam utero conceptam. Atque ut idem Lætæ suadeat quam curam Virginis suæ gerere debeat, terribile exemplum proponit Prætextatæ nobilissimæ fœminæ, quæ jubente viro Himetio Eustochii patruo, hujus habitum cultumque mutavit, neglectum crinem mundano more pexuit, vincere cupiens & matris desiderium, & filiæ propositum: nec impunè id tulit: eadem siquidem nocte cernit illa in somniis Angelum terribili voce minitantem, & hæc verba frangentem: Tunc visa es viri imperium Christo præferre, caput virginis Dei tuis sacrilegis manibus attrectare, quæ jam nunc arescent, ut scias excruciata quid feceris, & finito quinto mense ad inferna duceris, si in scelere perseverave-

(a) In vitâ S. Nicolai auctore Metaphraste cap. 2.

(b) Hieronym. epist. ad Marcellã epist. 15.

(c) Idem epist. 7. ad Lætam, & in Epitaph. Paulæ senioris aviæ junioris, epist. 27.

A ris, & marito simul orbaberis, & filiis: omnia verò ordine expleta fuisse testatur, adeò ut seram miseræ pœnitentiam velox significaret interitus: quo narrato exclamat Hieronymus: ([d]) *sic ulciscitur Christus violationes templi sui: sic gemmas & pretiosissima ornamenta defendit: quod retuli, non ut infelicium calamitatibus insultarem, sed ut monerem quanto metu, & cautione servare debeas,*
B *quod spondisti. Offerre, necne filiam tuæ potestatis fuit; ut oblatam non negligas, ad periculum tuum pertinet: alia enim conditio tua, quæ prius eam vovisti, quam conciperes.* Similiter ([e]) Rusticum Monachum ipse narrat Samuelis exemplo, Deo, antequam nasceretur, devotum fuisse.

IV. Quid referam Julianam, quæ tres filias filiumque Deo, antequam nascerentur, teste ([f]) Am-
C brosio, devovit? Quid Eusebium, ([g]) quem idem Ambrosius laudat, quod Ambrosiam filiam Deo devovisset: in cujus rei commendationem hæc addit, *quod utinam parentes & meminissent, & facerent:* cujus scilicet voti confirmationem ex Apostolo desumit docente, eum, qui servat virginem suam, bene facere, qui matrimonio jungit bene facere, qui non jungit melius facere. Eumdemque morem alibi
D ipse approbat: ([h]) *si*, inquit, *decorem puellæ aspiciens, sacræ, venereris Dominum Jesum, quod in teneros annos venerit ætas senectutis vita immaculata, & ipse filiam tuam afferas, ut pio consecretur velamine, &c. per has fenestras aspicit Christus, ut vocet sponsam.* Quid memorem ([i]) S. Ermenoldum, quem parentes Hirsaugiensi Monasterio, quod tunc pietatis laude florebat, Domino

(d) Hieron., ad Lætam superius.

(e) Idem epist. 4. ad Rusticum.

(g) Ambrosius in exhortatione ad virgin.

(f) Ambros. de virginis inst. cap. 1.

(h) Idem enarratione 6. in Psalm. 118. octonario 6.

(i) In vita S. Ermenoldi apud Sur. 6. Januarii.

servitutem devoverunt; *quemadmodum Anna Samuelem:* ut habet, qui ejus vitam conscripsit jussu Udalrici Abbatis S. Gregorii in Brufeningem, habitus fidelis scriptor? Quid S. ([a]) Adalbertum Ordinis Carmelitarum, qui cum gravi morbo periclitaretur, parentum voto, Ecclesiæ ministerio dicatus, annuente statim Deo convaluit? hunc autem sub altare Mariæ Virginis positum, iis verbis conceptis devotum accepimus, *non nobis Domine, non nobis vivat puer iste, sed Clericus in Dei matris honorem portet jugum tuum pulchra cervice.* Quid S. Andream ([b]) Fesulanum postea Episcopum ejusdem Ordinis insigne ornamentum, qui à parentibus Deo devotus, antequam in lucem editus dissolutiorem prius vitam, frustra admonente matre, vixit, sed castigatissimam postea & innocentissimam duxit? Quid S. ([c]) Franciscum de Paula, quem qui ejus vitam suscipere, Deo prius destinatum quam natum, & alterius S. Francisci precibus impetratum referunt. Dies me singula referentem exempla deficeret. Legatur, si placet, S. ([d]) Thomas, qui morem istum usitatum fuisse, ut pueri à parentibus Monasteriis offerrentur, variis exemplis ostendit. Cui etiam consuetudini comprobandæ convenientissima ex dicendis argumenta accedent: Sicut etiam ex istis, quod ([e]) Carthaginense tertium impuberes Lectores, cum ad pubertatem venerint ad continentiam profitendam cogi docuerit, quod Victor ([f]) Uticensis infantulos, Venantius ([g]) Fortunatus infantes, ad lectionem, & cantum in Ecclesia receptos tradant: hos enim á parentibus oblatos fuisse nemo prudens inficiabitur.

(a) In vita S. Adalber. c. 2. apud eumd. 23. Aprilis.

(b) In vita S. Andreæ Fesul. Episc. apud eumd. 23. Aprilis.

(c) In vita S. Francisci de Paula 2. Aprilis

(d) S. Thom. opusc. contra retrahent. à statu relig.

(e) Carth. 3. c. 9.

(f) Victor. utic. de de persec. Wandal. lib. 2.

(g) Venant. Fortun. lib. 2. in carm. ad Clerum Parisiens. quo statum hujus Eccl. sub S. Germ. Parisiensi describit.

A V. Ritus autem devovendi Deo ac consecrandi Monachum hic aliquando legitur observatus. Primum ut tempore oblationis votivus puer ad altare à parentibus offerretur, ut habetur in conventu ([h]) Aquisgranensi: alterum ut nonnisi pluribus præsentibus hæc liberorum, quæ fit à parentibus oblatio, accepta à Monasteriorum præfectis haberetur: ad quod probandum adferri potest, tum prædictum ([i]) Aquisgranense capitulum: tum canon octavæ seu nonæ Synodi apud Gratianum, qui

B est Basilii in regulis ejusdem fusius disputatis, *Oportet* ([k]) inquit Gratianus, *infantes cum voluntate, & consensu parentum, imo ab ipsis parentibus oblatos, sub plurimorum testimonio suscipi, ut omnis occasio maledicti gratia excludatur hominum pessimorum.* Nihil tale in prædictis Synodis legitur: id autem statuit Basil. quod eundem videtur habere sensum,

C ([l]) τὰ δὲ ὑπὸ γονεῖς ὄντα, περὶ αὐτῶν ἐκείνων προσαγόμενα, ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων δεχόμενοι, ὥστε μὴ δοῦναι ἀφορμὴν, τοῖς θέλουσιν ἀφορμὴν. ἀλλὰ πᾶν ἄδικον στόμα τῶν λαλούντων καθ' ἡμῶν βλασφημίαν ἐπισχεθῆναι, Latinè tum hoc ipsum ita verteris, *qui autem sub parentibus sint, eos ab ipsis ad nos adductos multis adhibitis testibus recipiamus, & non demus occasionem iis, qui volunt occasio-*

D *nem, sed omne injustum os eorum, qui contra nos blasphemiam loquuntur obstruatur.* Deinde consuetum etiam erat, ut petitio parentum, manusque pueri oblati, vel ipse puer, altaris pallio, seu palla qua nimirum altare tegi, velari, atque ornari mos erat, involverentur. Pro hujusce moris confirmatione duo adducere possum, primum regulam S. Benedicti, ([m]) ubi hæc habentur, *si quis forte de no-*

(h) Aquisgr. convent sub Pasch. c. 36.

(i) Aquisgr. Ibid.

(k) can. oportet. 20. quæst. 2.

(l) Basil. in regulis fusius disput. respons. ad interrog. 15.

(m) Regula S. Benedicti cap. 59. apud Prosperum Stellatium, in fundam. & Reg. omnium ordin.

nobilibus offert filium suum Deo in Monasterio, si ipse puer in minoritate est, parentes ejus faciant petitionem, quam supra diximus, & cum oblatione ipsam petitionem, & manum pueri involvant in palla altaris, & sic eum offerant. Alterum, epistolam Nicolai primi ad Episcopos regni Ludovici apud (a) Gratianum, in qua ad firmandam Lamberti cujusdam Monasticam professionem, qui cogente patre cucullam induerat, hæc pater ejus, Atho nomine, sub adjuratione à Summo Pontifice interrogatus, respondit, *neque ego pater ejus pallio* (alias *palla*, ut habent aliquot manuscripta, male autem apud (b) Juonem *palea*) *altaris indutum illud obtuli, neque à quocumque sacerdote vel Abbate, ut mos poscit, benedictione percepta, regulæ unquam se Monachum futurum promisit.* Quæ sane verba ostendunt, in more positum fuisse, ut offerendus puer in Monachum, altaris palla, seu pallio, id est, sindone, quę altare velat, ac tegit, obuolueretur: in ea siquidem acceptione pallas altaris dixit (c) Optatus Milevitanus, quas pallia Victor (d) Uticensis appellavit: pallas quoque tam ista vela altaris, quam sindones in quibus Christi corpus consecratur appellant Clemens (e) epistola 2. ad Jacobum fratrem Domini (f) Capitularia Caroli (g) Vetus Ordo Romanus, & alia passim. Soter (h) verò obscurius, sed (i) Damasus in vita Sylvestri clarius pallas pro quibuslibet Ecclesiasticis vestibus usurparunt: in qua forte acceptione in legibus (k) quoque Bajuvariorum sumi possunt. Cæterum eundem ritum, cum quis pariter ad Clericatum Deo à parentibus offerretur, servatum fuisse si conjiciam non videbitur suspicio mea á veritate aliena, quam, quæ supra de (l) S. Adalberto diximus non parum confirmant.

(a) can. præsens 20. qu. 1.

(b) Juo parte 33. 108. 118.

(c) Optatus Milevit. li. 6. adversus Parm.

(d) Victor Uticensis lib. 1. de persecutione Wandal.

(e) Clemens ep. 2. ad Jacubum refert. c. altaris, & can. nemo de consecrat. dist. 1.

(f) Capit. lib. 7. cap. 334.

(g) Vetus Ordu Rom. in ord. Sub.

(h) Soter. ep. 2.

(i) Damas. in vi. Sylvestri.

(k) leges Bajuvar. seu Bojor. tit. 1. c. 3. §. 3. in Cod. leg. antiquar. vide Glossam in can. altaris pallæ citat.

(l) vide sup. n. 4.

§. II.

Parentes suaviter eniti debere, ut liberos inducant ad ea adimplenda quæ voverint:

VI. His adjungo maximam debere esse parentum curam ut ii, quos Deo devoverunt, liberi eam vitæ rationem ineant, quam voverunt: ideoque non solum ad illius vitæ genus amplectendum eos monere impensiusque hortari debent; verum etiam cum puerorum institutio maximi sit momenti, ut flexilia eorum ingenia, in quam voluerimus partem, convertantur, id maximè satagere parentes debent, ut si quos Deo devoverint, ita instituant, ut sensim eis Clericalis, vel Monachalis status cupiditatem instillent, & ejus quam voventes sibi proposuerunt, conditionis, oneribus assuefaciant. Qui enim tale votum emisit, id utique voluisse videtur, quod in sua potestate erat, id se facturum omne pollicitus est, quo voti executio procurari possit. Eniti itaque debet summo studio summaque industria, ne si irritum votum, omnem movere debet lapidem, ne promissa Deus privetur victima: Si enim per ipsum stet quominus filii propositum adimpleant, & præscriptũ vitæ genus abripiant, Deo ipse subtrahit quod sacravit, fidem suam frangit, Dei majestatem violat. Nec putemus satis esse quod filios á voti executione non revocet, nisi & piè fideliterque urgeat, moneat, diligenterque voti executioni provideat: non enim solum revocatione, verum etiam negligen-

tia & incuria votorum religio violatur. Reus est violatæ fidei tam qui votum solvere renuit, quam qui solvi non diligenter procurat. Gravi proinde crimine se obstringit, qui aliter liberos Deo consecratos instituit, quam conditio vitæ ad quam filios destinavit, requirat. Quare quod secundum 70 Interpretes dixit Salomon. ([a]) *Laqueus est viro forti, cito aliquid de suis, sive quippiam proprium sanctificare, post votum enim fecisse pœnitere contingit:* Id non solum de nostris rebus, quas semel consecratas in usus nostros revocare nefas est, sed de nobis ipsis, personisque nobis subditis intelligit ([b]) Origenes: *Ne si*, inquit, *nos ipsos vel filios, ut Anna Samuelem, consecraverimus, humanis iterum negotiis, aut actibus ad Deum minimè pertinentibus occupemur.* Legimus supra ([c]) quam graviter Deus eos ultus fuerit, qui sacratam Deo virginem à parentibus, mundi pompis, atque illecebris à proposito vitæ genere avocare tentassent. Egregiam autem, & luculentam matris adhortationem filias, filiumque ad parentum vota exequenda inducere conantis leges apud ([d]) Ambrosium sub nomine Julianæ matris loquentis.

(a) Proverb. 10.
(b) Origén. hom. 11. in Levitic.
(c) Hieronym. ad Lætam epist. 7.
(d) Ambros. exhortatione ad Virginis.

VII. Parentes autem voto satisfaciunt, si quam possunt precando, monendo, instituendo, obsecrando, diligentiam adhibeant, ut vota sua Domino reddantur. Etenim id demum permittere videntur, qui alicujus præstandi, quod in aliena potestate sit, sponsores se constituunt, ut id nempe per alios fieri satagant, cujus in se exhibendi onus susceperunt. Postquam autem pro virili enixi fuerint, ut id perficiant, & alienam opem omni studio imploraverint, ac procuraverint, ab

A omni jam obligatione solvuntur: nam ex regula juris ([e]) *nemo alienum factum promittendo obligatur:* quod quidem jurisconsulti ea ratione prudenter cautum intelligunt, ut non teneatur qui promisit, quod in aliena potestate situm est, ad aliquid amplius, quam ut diligentiam adhibeat, quatenus id alter præstet quod ipse promisit, de cætero eventus illius sponsor esse non possit, qui ab ejus arbitrio non

B pendet. Cui affine est quod alia lege continetur, ([f]) *alius pro alio promittens daturum, facturumve eum, non obligatur: nam de se quemque promittere oportet, & qui spondet dolum malum abesse abfuturumve, non simplex abnutivum spondet, sed curaturum se, ut dolus malus absit*; de quibus regulis lege ([g]) Socinum, ([h]) Sanchesium, & alios. Quocirca parentes, qui filios Deo devoverunt, ad

C nihil aliud obligantur, quam ut omnem operam adhibeant, quatenus filios ad eam conditionem suaviter inducant, ad quam eos concepto voto destinaverunt: quod si ipsos adhibita diligentia flectere non potuerint, à peccato immunes sunt, ipsique eorum liberi Domino suo stant, aut cadunt.

(e) l. stipulatio ista, ff. de verborum obligationibus:
(f) l. inter stipulantes, ff. eod. titulo.
(g) Socin. Reg. 326.
(h) Sanches. lib. 4. summ. cap. 18. num. 27.

§. III.

D *Peccare parentes, si liberos ad cujuslibet status electionem cogant.*

VIII. Cæterum non tantum parentes non tenentur adhibere minas, & vim inferre liberis suis, quatenus eos ad concepta pro eis vota adimplenda compellant, quinimo peccant si ad aliquem statum amplectendum liberos suos vel terrore, vel minis, vel vio-

violentia quacumque adigant. Fusè superius docuimus consensum, qui ordinationi præstatur, omnino debere esse liberum, nullis cujuscunque dolis, aut minis extortum: eadem de consensu eorum qui Monasticam professionem amplectuntur debet esse ratio. Etenim unicuique libera esse debet facultas, qua certum vivendi genus pro arbitrio eligat, non frustra natura ad singulos non solum status, verum etiam singulas conditiones, artes, disciplinas, propensionem singulis indidit: naturæ proinde jura parentes pervertunt, qui filiorum suorum pro arbitrio conditiones longè ante præscribunt, imo Dei ipsius gratiæ, ac vocationi injuriam faciunt, qui de ea, ut re sua, & in sua potestate sita disponunt. Qua enim temeritate v. g. ad Clericalem vel Monasticum statum liberos, quorum neque indolem, neque animum norunt, peremptorio veluti decreto parentes condemnant, potius quam vovent? An verbum Domini ignorant, ([a]) *non omnes capiunt verbum istud*? qua auctoritate cœlibatum imperabunt, qui cœlibatus gratiam dare non possunt? Dominus ([b]) ipse, cujus est operari in nobis velle, & perficere, virginitatem noluit intra necessitatem legis concludere, ejus possibilitatem contentus docuisse, & amplam remunerationem, dicens, ([c]) *qui potest capere capiat*. Itaque pio licet affectu parentes ad perfectiorem vitæ statum liberos Deo devovere laudabile sit: quis enim reprehendat, si illud suis liberis vivendi genus exoptent, ad quod Christus omnes hortatus est? attamen videndum, nè talia vota non devotio, sed cupiditas, sed exonerandæ familiæ immoderatum desiderium, sed meticulosa pro liberis

A diffidentia provocent; itemque ne eadem vota justè & religiosè concepta, injustè & irreligiosè a parentibus intentantibus minas iis qui pium propositum sequi distulerint, pœnas infligentibus iis qui renuerint, malè tractando eos qui hæsitarint, executioni demandanda procurentur. Talis violentia videtur injusta, quia legitimum liberorum jus ad quem libuerit statum eligendum violat, impia, quia in varios B peccatorum vortices eos conijcit, qui odio habentes continentiam continere vix poterunt; cum & ii quibus continentiæ virtus placet mundi variis illecebris, atque irritamentis a concepto nonnumquam continentiæ pio desiderio avocentur; imò & irreligiosa, per quam nempe professionis sacratissimæ sanctitas invitè suscipientium fastidio contemnenda, & eorum, quos probabiliter suspicari possumus, male suo C officio satisfacturos, criminibus polluenda exponitur.

IX. Desinant ergò religiosis prætextum jactare, qui ad perfectionis status renitentes filios violenter impellunt. Non potest vera esse religio, quæ religionis ordinem a Deo statutum pervertit: hunc autem ordinem Deus esse voluit, ut nonnisi volentibus perfectionis statum proponi voluerit: ([d]) *si vis*, inquit, *perfectus esse, vade, & vende* D *omnia quæ habes*; quem ordinem secutus divinus Apostolus, ([e]) *De virginibus*, ait, *præceptum Domini non habeo, consilium autem do*. Irreligiosum itaque est, & sacrilegum præceptum, quod religioni periculum creat. Advertant velim parentes, quanto oneri & nonnunquam dedecori, Monasterio, vel Clero illi esse soleant, quos parentum imprudens temeritas in eos status invitos conjecerit. Advertant, quot

(a) Matth. 19.
(b) Leg. Chrysostom. hom. 63. in Matth. sub med.
(c) Matth. 19.
(d) Matth. citat. cap.
(e) 1. ad Cor. 7.

quot periculis exinde eorum liberi exponantur ; quot sacrilegiis sanctissima professio objiciatur : quot exinde Ecclesiastico, ac Monastico statui labes inurantur : quot non solum à perfectiori statu, quem inviti susceperant, verum etiam à Christiana religione, cui libenter consenserant, exinde defecerint, ut majori impietate minorem excusationem, vel perfugium quærerent. Unde, (a) ubi in Scriptura sacra legimus, (b) *devorare sanctos*, *seu sanctificatos*, quidam non malè legunt *devotare*, id est devovere nomine frequentativo, non quod non liceat parentibus Deo devovere (hoc enim superius in parentum potestate positum esse docuimus) sed quod eis non liceat, voti executionem adeo ardenter expetere, ut liberos nolentes compellant.

(a) Origenes homil. 11. in Levit. Proverb. 29.

X. Quod si rationibus acquiescere non placet, auctoritate agamus. S. (b) Augustinus epistola ad Editiam, quæ cum filium haberet, quem parentum devotio divino cultui destinaverat, viro inscio & inconsulto bona sua distribuerat. *Quid*, inquit, *mirum*, *si pater communem filium nolebat hujus vitæ sustentaculis à matre nudari*, *ignorans quid in grandiuscula ætate sectaturus esset*, *Monachi ne professionem*, *an Ecclesiasticum ministerium*, *an conjugalis necessitatis vinculum* ; *quamvis enim ad meliora excitandi & erudiendi sint filii sanctorum* ; *unusquisque tamen donum habet à Deo*, *alius sic*, *alius autem sic*. Audias Augustinum parentibus, ut ad perfecta liberos invitent, consulere, ab omni tamen eos violentia dehortari, & unicuique liberam eligendi facultatem relinqui velle, vel Clericalem, vel Monasticum, vel conjugalem statum amplectendi, secundum uniuscujusque donum, quod habet à Deo. Non minus clarè (c) Hieronymus tantus licet virginitatis collaudator, eumque secutus (d) Sedulius, veritatem istam afferunt, dum in illum locum Apostoli, quo parentibus filias nuptui dare vel non dare videtur permitti : alio modo ipsi interpretantur, ut nempe velit Apostolus non parentes virginum filiarum (*neque enim*, inquiunt, *potestatis illorum esse potest propositum alienæ continentiæ*) sed unumquemque habere propriæ carnis incorruptæ conservandæ arbitrium. Quod pariter laudata superius apud (e) Ambrosium Juliana agnovit, dum iis verbis liberos suos alloquens ab Ambrosio introducitur : (f) *Necessitatem hujus vitæ tentationem hanc si vultis*, *filii*, *vitare*, *integritas corporis vobis expetenda*, *quam pro consilio suadeo*, *non pro imperio præcipio* : *sola enim suaderi potest*, *imperari non potest*, *res magis voti*, *quam præcepti* : *quod enim gratiæ est*, *non jubetur*, *sed desideratur*, *electionisque magis est*, *quam servitutis*, *Unde Apostolus* (g) *de hoc consilium dat*, *præceptum Domini non habet*, (h) *qui spadonibus in cœlo cæteris præstantiora promittit*, *sed negat* (i) *hoc capere conditionis humanæ infirmitatem*, *ut virginitas omnibus pateat*, *solis ad capiendum facilis*, *quibus divina refulsit gratia*, *ut castrare se possint*, *quo regnum cœlorum adipiscantur*, *& Angelorum vitam exhibeant* ; *hoc vobis suadeo*, *quo nihil pulchrius*, *&c.* Viden sanctissimam fœminam Ambrosii ore alloquentem liberos suos divino servitio destinatos, imò parentum devotione jam consecratos exhortantem, ad castitatem tamen cogere reformidantem, quin potius fa-

(b) Augustin. ep. 199.

(c) Hieron. in cap. 7. prior. ad Corinth.
(d) Sedul ibid.
(e) Ambr. exhort. ad Virgines.
(f) Habetur pars hujus sentent. 32. q. 1. c. integritas.
(g) 1. Cor. 7.
(h) Isaiæ 56.
(i) Matth. 19.

fatentem sibi ad cogendum nec voluntatem adesse, nec auctoritatem. Viden quæ sit tanti Doctoris sententia, parentum nimirum juris non esse, ut filios ad votorum, quæ pro ipsis emiserunt, executionem compellant; nec liberis necessitatem ullam imponi, ut obsequantur: nec castitatis servandæ obligationem, quam nec Christus, nec Apostoli imperare voluerunt ulli filiorum, nisi volenti, à parentibus imponi posse.

XI. Apertè quoque eidem sententiæ favet Synodus Tridentina duplici ea de re edita constitutione. Prima est, ([a]) qua libertati professionis Virginum Deo sacrarum prospicere se declaret, cui ut provideat, statuit, *ut si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, non ante eum suscipiat: nec postea ipsa vel alia professionem emittat, quam exploraverit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, ejus Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab iis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, &c.* Ad quid enim hæc tam accuratè examinanda præscribuntur, si puellam à parentibus pio dolo seduci, si cogi ad regularem vitam liceat? Altera est, ([b]) qua *anathemate subjicit omnes, & singulas personas cujuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quam laicos, sæculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamque mulierem invitam, præterquam in casibus à jure expressis* (quando nimirum aliquæ in pœnam alicujus delicti in Monasterium detruduntur) *ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscunque religionis, vel ad emittendam professionem, quique consilium vel favorem dederint; quique scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquomodo eidem actui præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.* Quo sanè decreto parentum temeritatem, qui liberos invitos Monasterio addicunt, gravissimè puniri certissimum est: quibus proinde Concilium censuit omnem ea in re coactionem in liberos interdictam esse.

([a]) Trident. sess. 25. de reform. c. 17.

([b]) Ibid. c. 18.

A B C D

§. IV.

Parentes non posse liberos ad Clericalem, aut Monachalem statum adstringere.

XII. Verum non id solum prædicta decreta, Patrum auctoritates probant, sed præterea graviorem quæstionem dirimunt, num scilicet liberi parentum voto teneantur obstricti: ostendunt enim illa, esto optimum sit, & sanctissimum, ut liberi parentum piæ voluntati obsecundent, nulla tamen necessitate ad eum statum sequendum eos obligari, quem parentum ipsis devotio præfixerit, & cui amplectendo parentes ipsis votis suis præierint. Et sanè ex iis quæ superius statuimus, conclusio ista, quasi consectarium præcedentis doctrinæ facilè deducitur. Etenim, si parentibus liberis suis imperare nefas est, quem statum amplexati sint, ad eumve cogere: liberis quoque, si id imperaverint, aut cogere voluerint, reluctari eorumdem parentum voluntati fas erit: quæ enim injustè imperantur, non injustè abnuuntur: & impotentiæ im-

imperandi aliquid, vel ad id obligandi, aut cogendi in superioribus respondet in inferioribus libertas resistendi, si imperatum fuerit, & detrectandi, & quod sibi in eo negotio placuerit, liberè agendi. Neque verò si parentum voto liberi teneantur, iniquè agent parentes, qui ad ea explenda cogent liberos: quis enim non boni patris familias officium esse nesciat, quod domesticos suos, præsertim verò filios ea, quæ sui sunt officii agere compellat? quis iniquum ducat, si parentes filios ea observare cogant, ad quæ præstanda vel omittenda legis necessitate obstringuntur? quinimò parentum muneris omnes esse sciunt, ut liberos in sua potestate constitutos (de iis enim præsertim est sermo) ad ea servanda cogant, quæcunque divina ipsis lege præcepta; sunt enim ipsi apud filios divinæ legis vindices, & peccantum correctores a Deo constituti. Quare si ipsorum liberi ad illud vitæ genus sectandum, ad quod eos voto destinarunt, tenerentur; parentum quoque non solum juris, verum etiam officii esset ad illud amplectendum invitos compellere. Verum paternæ potentiæ agnoscendi sunt limites, & filiorum obedientiæ, qui parentibus quidem in iis, quæ ad observationem divinorum mandatorum, & domus negotia, reique familiaris curam & administrationem spectant, obsequi debent: at in iis, quæ sunt consilii & perfectionis, quæ superioris sunt ordinis quam sit patria potestas, cujusmodi est cœlibatus, Monastica, aut Clericalis vita, quæ naturæ fines excedunt, in iis, inquam, parentum imperio non obligantur, præsertim cum in hujusmodi statuum electione salus animæ, vel damnatio æterna maximè agatur: (a) anima autem cujusque in ipsius manibus semper, liberique arbitrii sit media ad æternam salutem vel damnationem sua sponte seligere: Dei, qui singulorum corda scrutatur & renes, illuminare omnium mentes, & ad ea, quæ convenientiora sunt, vocare & allicere; humanæ verò voluntatis Deum vocantem sequi: nihil cæterorum hominum industriæ, vel auctoritati ea in re reliquum sit, nisi fortè si quid Deus inspiret idipsum proponere.

XIII. Idipsum quoque egregiè docuit Clemens (b) III. Summus Pontifex, qui de puella in ætate nubili constituta asserit, *quod quia liberum habet arbitrium in electione propositi, sequi parentum non cogitur voluntatem*. Possumus & ad nostrum propositum Nicolai secundi verba ista torquere: (c) *consulte psalmographi verba recolentes, quibus* (d) *voluntariè se Deo sacrificare pronunciat, & voluntaria* (e) *oris sui beneplacita fieri in conspectu Dei obsecrat; minimè debere existimemus violentia fieri Clericum, vel Monachum: quod enim quis non eligit, nec optat, profecto non diligit: quod autem non diligit, facile contemnit. Nullum quippe bonum nisi voluntarium. Idcirco Dominus non ferendam in via* (f) *virgam, per quam violentia ulli inferatur, præcipit: quapropter consultius agetur, si piis suasionibus contemptum mundi, & amorem Dei prædicando, quam violentiam inferendo; aliquem accenderimus*.

XIV. Unde, quemadmodum ex Urbani Papæ, & (g) Hormisdæ sententia, juramento patris non tenentur liberi ad eas nuptias ineundas, quibus ipsi consensum minimè adhibuerunt; ita fortiori certè ratione non obligantur ad Eccle-sia-

(a) Psal. 118. v. 109.

(b) Clemens 3. c cum virum, de regularibus.

(c) Nicolaus 2. Episcop. in regno Ludovici, refertur 20. q. 3. præsens.

(d) Psal. 53.

(e) Psal. 118. v. 108.

(f) Matth. 10.

(g) Lege Can. si virum, & c. tua sanctitas, 31. q. 2.

siasticum, vel Monasticum statum amplexandum, quem pariter pro ipsis voverunt. Fortiori, inquam, ratione. Tum quod contractus matrimonialis partim civilis sit, partim sacer; in eumque, ut civilis est, potestas parentum extendi possit, saltem, quantum leges civiles patiuntur. Tum quod nuptiæ magis ad domesticam curam, & familiarem gubernationem videantur spectare, quomodo parentum juris ac potestatis esse possunt. Tum quod contractus matrimoniales, seclusa Sacramenti sanctitate, quæ ipsi accedit, merè sit naturalis ordinis, sicut & parentum potestas: Sacerdotium autem, & Monachatus secundum se non sint ordinis mere naturalis, sed ad virtutem religionis, quæ partim naturalis, partim supernaturalis est ordinis, ut minimum spectent: unde in puris naturalibus & corruptæ naturæ statu matrimonio passim datur locus, non Monachatui, aut Sacerdotio. Tum quod perfectiora sint opera, & per se difficiliora status Ecclesiastici quam conjugalis, licet per accidens conjugio majores difficultates inesse possint: constantior item & diuturnior obligatio priorum statuum, quam postremi: proindeque si parentibus in conjuge eligenda liberi possunt aliquando reclamare, multo magis in Clericali, vel Monastica vita subeunda repugnare poterunt.

XV. Si tamen liberi parentum votis consenserint, proculdubio non censendus sit filius vota parentum coram ipso emissa tacendo comprobasse: vel ea rata habuisse, quibus postquam ipse resciverit, non illico reclamarit. Nam ([a]) ut alias docuimus, is, cui onus ingeritur, etsi taceat, non utique consentit: nec in iis, quæ onerosa sunt, pro expresso consensu taciturnitas habetur, præsertim ubi nihil est quod ad intercessionem nos illico aut urgeat, aut provocet. Attamen quia diuturna in Monasterio mansio, vix absque consensu in eo manentium esse potest: Hinc, qui, á parentibus Monasterio oblati fuerint, ibidemque per triennium manentes non reclamaverint, votum parentum ratum habuisse videntur, & ad manendum in ipso à Concilio ([b]) Aurelianensi quinto compelluntur: cui affine est ([c]) Concilii Tridentini decretum, nisi quod intercedendi facultatem ad quinquennium à die professionis prorogat. De sacra Ordinatione par ferre est ratio, nisi quod cum nonnisi adulta ætate saltem ad majores Ordines promoveri ullos contingat, liberi in ea ætate institui non debent pati se promoveri, nisi cœlibatum, & alia onera iis adnexa subire sibi proponant: nisi itaque timore in constantem virum cadente percellantur, eo ipso quo se majoribus Ordinibus initiari patiuntur, castitatem vovisse, ejusque servandæ ac cæterarum Ecclesiasticarum legum obligationem suscepisse censentur; valetque in eo casu communissima juris regula, ([d]) *qui tacet, consentire videtur*. Sed ea de re supra fusius, ubi de consensu Ordinandorum verba faciebamus.

([a]) Vide Canonistas in regulam, qui tacet, de regulis juris in 6.

([b]) Conc. Aurel. 5. c. 19.

([c]) Trid. sess. 25. de reformat. cap. 19.

([d]) Regula, qui tacet, supra.

§. V.

Objectiones in contrarium dissolvuntur.

XVI. Plura contra hanc conclusionem objiciuntur. Primumque auctoritas ([e]) Ambrosii, qui in ea exhortatione ad Virgines, in qua Juliana quædam loquens

([e]) Ambros. exhortatione ad Virgin.

quens introducitur, cujus sæpius A meminimus, multa videtur habere, quæ obligationem istam liberorum ad parentum vota exequenda innuant: ut cum v. gr. ait illa ad filium. *Tu autem, fili, quem mihi verus* ([a]) *Helcana, id est, Dei dedit professio, postulatus, petitus, impetratus, votivus meus, (inde enim etiam Samuel nomen accepit) tu inquam impetratus, votivus meus, qui quomodo in uterum meum veneris nescio,* B *(jam enim desperaveram sobolem sexus virilis), quem mihi vota mea, non aliqua solennis cœtus secreta formarunt: tu, inquam, fili, agnosce à quo donatus sis mihi; ille tua ora plasmavit, ille tua membra distinxit, ille mea orata suscepit; cujus templo, cujus obsequio te, antequam nascereris, sacravi: non parentibus, non tibi, sed Deo natus es: cujus antequam de vulva matris exires, esse cœpisti:* C *& omnes quidem illius sumus: sed tamen tu specialiter promissus Domino, tu redderis, quia scriptum est,* ([b]) *vovete & reddite Domino Deo vostro: ego misera, ego indigna, tamen quasi* ([c]) *Anna promisi, ut omnibus vitæ tuæ diebus, ac noctibus à conspectu Domini non credas: ego promisi, tu exequere. Dominus sibi hostiæ suæ munus implebit.* Verum hæc verba Ambrosii sub persona D Julianæ matris loquentis, suadentis verba sunt, non imperantis, hortantis non cogentis. Intentum enim Ambrosii eo loco est, ut ad virginitatem hortetur, ejus pulchritudinem & honestatem, sinceramque ex ea voluptatem, nuptiarum vero incommoda ostendat, piamque matris sollicitudinem pro liberis, quos vel ipsa, vel vir ejus Deo piè devoverat, instantis, rogantis,

(a) 1. Regum 1.

(b) Psal. 75.

(c) Regum 2.

& monentis graphicè describat: quantum vero absit ab ea sententia, ut liberos putet parentum voto constringi, supra ex ipsius verbis in eadem exhortatione docuimus.

XVII. Secundo objicitur sententia S. Gregorii Pontificis Maximi, epistola ad Augustinum Anglorum Episcopum; cujus quidem ([d]) Gratianus meminit, quamvis inter ejus opera nequaquam ipsa reperiatur, quam ([e]) Ivo Carnotensis Gregorio III. tribuit, quasi habeatur in epistola ipsius ad Bonifacium Moguntinum: Legitur autem in Concilio ([f]) Wormatiensi sub Hadriano II. Pontifice & Ludovico Pio Imperatore, in hæc verba, *Si pater vel mater filium, filiamve intra septa Monasterii in infantiæ annis sub regulari tradiderit disciplina, non liceat eis, postquam ad pubertatis pervenerint annos, egredi & matrimonio copulari: hoc ergo omnino devitandum, quia nefas est, ut oblatis à parentibus Deo filiis voluptatis fræna laxentur: igitur, ut prædiximus, non liceat eis susceptum unquam habitum deserere: sed cuncti, quod Tonsuram, aut religiosam vestem aliquando habuerint in religionis cultu habituque velint, nolint, permanere cogantur.* Cui affine est, quod, referente Gratiano, legitur apud ([g]) Isidorum, reperiturque apud ([h]) Smaragdum in expositione Regulæ S. Benedicti. *Quicunque à parentibus propriis in Monasterio fuerit delegatus, noverit se ibi perpetuo permansurum: nam Anna Samuelem puerum, natū, & ablactatum Deo cum pietate obtulit, qui & in ministerio templi, quo à matre fuerat deputatus, permansit: & ubi constitutus est, deservit.* Quod ulterius ex Conciliis ([i]) Toletano 4. & 10. necnon ([k])

(d) Gratianus c. addistis 20. quæst. 1. tribuit Gregor. 1. epist. ad August.

(e) Ivo Carnot. part. 7. cap. 13. citat. ex ep. Gregor. 3. ad Bonifacium Legatum German.

(f) Conc. VVormat. c. 2.

(g) Isidor. apud Gratian. 20. q. 1. c. quicumque.

(h) Smaragdus in exposit. Regulæ S. Benedicti cap. 59

(i) Concil. Tolet. 4. c. 48. refertur c. Monachum, 20. q. 1.

(k) Triburiens. apud Grat. ead. quæst. c. quem progenitores.

ex

ex Triburiénsi à Gratiano citato confirmari potest. Verba Canonis (a) Toletani citata à Concilio (b) Wormatiensi hæc sunt: *Monachum aut paterna devotio, aut propria professio facit: quidquid horum fuerit * alligatum, tenebit: proinde his ad mundum revertendi intercludimus aditum, & omnes ad sæculum interdicimus regressus.* Toletanum (c) 10. in eamdem ire videtur sententiam, cujus verba juxta editionem Garsiæ Loaysæ, cui affiniores sunt (d) Juonis, & (e) Burgardi textus, non autem (f) Gratiani, proferimus. *Cum huc usque dissolutæ operationis effectus interdum nutare fecit honestæ constitutionis edictum, dum inconditè resolvi putatur, quod indissolubile sanctionis auctoritate tenetur; ideò quidquid obvium ex incerto currit, evidenter abiici debet, ut de cætero nihil supersit, quod in dubium nutetur: ideoque si in qualibet minor ætate, vel religionis Tonsuram, vel religioni debitam vestem in utroque sexu filiis, aut unus, aut ambo parentes dederint, certè nolentibus aut nescientibus se susceptam, non mox visam in filiis abdicaverint: sed vel coram se, vel coram Ecclesia, palamque in conventu eosdem filios talia habere permiserint, ad sæcularem reverti habitum ipsis filiis quandoque penitus non licebit: sed conjuncti; quod Tonsuram, aut Religiosam vestem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum, habitumque revocentur, & sub æterna districtione hujusmodi observantiæ inservire cogantur, parentibus sanè filios suos religioni contradere non amplius quam ad decimum eorum ætatis annum licentiæ poterit esse.* Triburiense tandem hoc decernit: (g) *quem progenitores ad Monasterium tradiderunt, & in Ecclesia cœpit canere, & legere, nec uxorem ducere, nec Monasterium deserere poterit: sed si discesserit, reducatur, si Tonsuram dimiserit, rursus tondeatur, uxorem si usurpaverit, dimittere compellatur.*

(a) Tolet. 4. supra.
(b) VVormat. c. 23.
* forte *alligatum*.
(c) Tolet. 10. c. 6. juxta edition. Garsiæ.
(d) Ivo parte 7. cap. 27.
(e) Burchard. lib. 8. c. 1.
(f) Gratian. 20. quæst. 1. c. si in qualibet.
(g) Tribùriense apud Gratian. 20. quæst. 1. c. quem progenitores.

XVIII. Iis Conciliorum decretis ut satisfaciamus; notandum est, aliud esse quærere, an possint parentes filios suos Ecclesiastico vel Monastico statui invitos addicere, seu an teneantur liberi parentum votis acquiescere, eaque explere: aliud verò quærere, an si acquieverint, & se ordinari vel in Clericos, vel in Monachos tonderi, aut religioso habitu indui passi fuerint, in proposito manere cogantur. Prioris quæstionis solutio naturali jure unusquisque sui dominus est, & liberam habet status sui eligendi facultatem: ideoque nec cogi debet, nec aliena voluntate ad aliquem subeundum obligari potest: nullo verò naturali jure posterior quæstio dirimitur, sed tota fere conjecturis, & dubiis æquitatis argumentis innititur. Hinc enim qui ab infantia a parentibus Monasterio oblatus est, quem parentes ad Monasterii ingressum adegerunt, facile creditur habitum quoque religiosum ingratiis suscepisse, nec vota sua Domino voluntàrie vovisse. Illinc verò religiosi status dignitas ac utilitas faciunt, ut spontè susceptus præsumatur: votorum autem religio, ac sanctitas divinique numinis reverentia nos indúcunt, ut non illudi simulata votorum emissione Deum existimemus, nec fictum consensum in re tàm seria, & gravi adhibitum esse facile suspicemur. Hinc naturali voventium juri, & libertati savendum videtur: illinc sanctitati vo-

torum, & sanctissimæ professionis A violabili reverentiæ providendum, ne facile voveatur, quod votum revocari non possit imprudenti quorumdam post emissa vota pœnitentiæ occurrendum, ne qui libere voverunt, se coactos vovisse querantur: & simulatus etiam in divinæ Majestatis contemptum, cui paterno pudore, vel metu illuditur, voventium consensus videtur esse puniendus. Unde nihil mirum, quod, cum consentiens fuerit de B priori quæstione Ecclesiæ doctrina, ac præcepto: de posteriori variæ leges variis temporibus ab Ecclesia latæ fuerint, quarum aliæ aliis duriores, aliæ mitiores exstiterint.

XIX. Vigente sanè D. Benedicti régula, & resplendente Monachorum in eo instituto gloria; nihil mirum est, si asserenda Monastici status disciplinà votorumque firmitate stabilienda adeo acres se, & severos Ecclesiæ Pontifices exhi- C buerint. Itaque Gregorius I. sive Isidorus Hispalensis, Concilia Toletana, VVormatiense, Triburiense, & alia hoc solum statuerunt, puta eum, qui a parentibus Deo devotus fuerit, & in Monasterio ab infantia traditur, si postea, cum ad annos pubertatis pervenerit, habitum religionis susceperit (qui nempe nullis nisi vel fictè, vel verè, & ex animo consentientibus dabatur, ideoque hunc consensum seu D verum, seu simulatum prædicti auctores semper supponunt, exprimere verò non semper necessarium esse duxerunt) hunc inquam, sive verè, sive simulatè consentiens gestaverit post pubertatis annos, ea nempe ætate, qua voti compos est & rationis capax, Concilia ista, & Pontifices adstrictum Monasterio teneri voluerunt: si enim consensus verus fuerit, proprio voto alligantur: si simulatus, in pœnam simulationis Ecclesiastica lege ad manendum in Monasterio damnantur. Favebat magis libertati voventium Aurelian. ([a]) 5. Concil. quod triennium post coactum Monasterii ingressum ad reclamandum dabat. Favit magis ([b]) Trident. quod tempus istud ad quinquennium prorogavit. Favebat ([c]) Ancyranum, quod promotos etiam ad Diaconatum, si continere non posse professi fuissent, a continentiæ lege solvebat.

XX. Confirmatur hæc responsio, simulque ostenditur, quam benigniorem se ante tempora D. Benedicti, & postea languescente jam ejusmodi ordinis disciplina, in desertores habitus Monastici Ecclesia exhibuerit. Habemus decretum ([d]) Marcelli Papæ apud Gratianum, quod licet in quibusdam Codicibus paleæ nomine præfixo legatur, in vetustis tamen exemplaribus absque palea legitur, & in illud Glossæ pervetustæ reperiuntur. Ex eo allata superius decreta interpretari poteris: iis autem verbis conceptum est. *Illud autem statuendum esse censemus, nisi in minori ætate filii Monasterio oblati fuerint, & sacram Tonsuram vel velamina susceperint, dignum quidem ducimus, ut decimo quinto anno, à Prælatis moniti inquirantur, utrum in ipso habitu permanere cupiant, an non; si vero permanere professi fuerint, ulterius pœnitendi locum minimè amplecti possunt.* Nihil moror, quam se ([e]) Glossa torqueat, ut pubertatis annos definiat, ante quos professio regularis emissa non valeat. Nam ([f]) Innocentii IV. sanctione posteriori, 15. Tridentini ([g]) vero recentiore, 17. annum attigisse eum oportere decernitur, qui professionem facit, vel ra-

(a) Aurelian. 5. c. 19.
(b) Trident. sess. 25. de reformat. cap. 19.
(c) Ancyranum c. 9.
(d) Marcell. 20. quæst. 1. c. illud.
(e) Gloss. in hunc can.
(f) Innocent. 4. cap. un. de regularibus.
(g) Conc. Trid. sess. 25. cap. 15.

ratam habet. Ex Marcelli solum A decreto colligo ante pubertatis annos, nec habitum regularem irrevocabiliter suscipi, nec vota solemniter emitti licuisse: ideoque praecedentes canones, qui habitum religionis gestantes ad saecularem vitam redire vetant, hoc supponere, quod in pubertatis annis habitus iste susceptus sit ab eo qui vel ab infantiae annis Monasterio fuerit addictus; hoc si non supponant, Marcelli eos decreto contrarios esse, B & saltem, ne iniqui videantur, aetatem discretionis in iis supponere qui habitum hujusmodi Tonsuramque susceperint. Habemus quoque ante tempora D. Benedicti egregiam Leonis (c) Papae I. constitutionem in epistola ad Rusticum Narbonensem citatis in objectione canonibus multo mitiorem, *ut puellae, quae coactae parentum imperio, virginitatis habitum susceperunt, ipsum possint sine praevaricatione* C *deserere*. Posterioribus quoque temporibus libertati aequiores sunt, & benigniores quam praedicti auctores, Coelestinus, & Clemens hujus nominis tertii Summi Pontifices. Coelestinus (d) siquidem interroganti, quid faciendum esset ei, quem pater simul cum bonis suis Monasterio obtulisset, & habitum Monachalem indui curasset, in haec verba respondit. *Quod si dictus puer ad annos discretionis perve-* D *nerit, & habitum retinere noluerit Monachalem, si ad hoc induci nequiverit, non est ullatenus compellendus: quia tunc liberum sibi erit eum dimittere, & bona paterna, quae ipsi ex successione proveniunt, postulare*. Clemens vero (e) tertius citatum Toletani quarti canonem adducit, & ad nostram mentem, sensumque à nobis appositum interpretatur, dum puellam ante annos pubertatis Monasterio traditam, si in aetate matura votum emissum ratum habuerit, Monasterio adstrictam: sin minus, liberam esse definit.

(c) Leo 1. epist. 90. ad Rusticum Narborens. c. 14.

(d) Coelestinus 3. cap. cum simus, de Regularibus.

(e) Clemens 3. cap. cum virum eod. titulo.

XXI. Tertio Concilii Moguntiaci sub Leone tertio habiti canone, necnon Nicolai secundi responso sententia nostra impugnatur. Moguntiacum (f) enim Concilium, quamvis prohibeat deinceps, ne liberi ad Canonicum vel Monasticum Ordinem recipiantur inviti, iis tamen, qui, quantumvis inviti, admissi fuerint, nefas esse decernit à proposito resilire. *De Clericis*, inquiunt hujus Synodi Patres, *statuimus, ut qui hactenus inventi sunt in Ordine sive Canonico, sive Monachico tonsurati, sine eorum voluntate, si liberi sunt, ut ita permaneant, & deinceps cavendum, ut nullus tondeatur sine legitima aetate, & spontanea voluntate*. Similiter Nicolaus (g) 2. epistola ad omnes Episcopos in regno Ludovici in causa Lamberti cujusdam Clerici, quem in tenera aetate inter annos 8. & 10. cum minimè consentientem primum Atto Pater Monasterio destinasset, tum Salomon Episcopus absque praecedente Patris oblatione, aut Abbatis benedictione Monasticam cucullam renitentem induisset: hunc, inquam, Summus Pontifex Clero & paternae successioni restituit; invitum quidem Monachali regulae subjacere noluit; sed à mundanis, & laicalibus curis remotum: *usquedum divina inspiratione compunctus propria voluntate regulae se subderet*, inter religiosos, & Ecclesiasticos viros in canonica degere vita voluit, rationemque subdit: *Non enim putamus (quod absit) Canonicos Religiosos à sanctorum Monachorum vita, & consortio sejun-*

(f) Concil. Moguntac. sub Carolo Magno c. 23.

(g) Nicolaus 2. epist. ad Episcopos in regno Ludovic. refertur 20. quaest. 1. c. praesens Clericus.

junctos: *quia unuſquiſque ſecundum Apoſtolum, propriam mercedem accipiet ſecundum laborem ſuum*. Ideoque videtur Nicolaus 2. in ea ſententia fuiſſe, licet quis quoad forum exterius, in mitiori profeſſione quam ſit ea, ad quam ex parentum voto deſtinatus eſt, tolerari poſſit; in foro tamen interiori parentum voto obſtrictum teneri, & relaxationem ab auſteriori vita ei tantum ad illud tempus indulgeri, quo delictum ſuum penitus agnoſcat, & emendet.

XXII. Verum facile utraque hæc auctoritas ſolvitur. In verbis Concilii Moguntiaci latet amphibologia: vel enim definit Concilium, ut qui Canonico vel Monaſtico Ordini ſunt inſcripti, ſi ſint liberi, ita maneant, id eſt liberi maneant: vel ut in eo ordine maneant, cui adſcripti ſunt, ſervi vero Dominis ſuis reſtituantur: prior ſenſus non videtur à Concilio Moguntiaco intendi, quem ſi admittas, prædictum Concilium noſtræ ſententiæ favebit: poſterior, qui videtur eſſe genuinus, & germanus, non magis ſententiæ noſtræ officit, quam citati in ſuperiori objectione canones; ideoque ea, qua prædictos ſolutione ipſum retundimus. Nicolaus vero 2. eodem loco, quo ab adverſariis profertur, involuntarias profeſſiones reprehendit, eaſque nullas eſſe declarat, ut ſuperius retulimus. In pœnam tamen mendacis, & ſimulatæ profeſſionis, ad quam nullatenus adduci debebat prædictus Lambertus, qui vel omnino profiteri, vel ex animo vitam Monaſticam profiteri debebat, eum plectit, ut ſervato paternæ hæreditatis dominio, inter Canonicos regulares (quæ levis Clerico videtur inflicta fuiſſe pœna) viveret: vel certe ob ſanctitatem ſuſceptæ benedictionis alterutrum conſulit, ut aut perfectè id exequatur, quod involuntariè vovit; aut ſaltem inter Canonicos regulares degens, ex parte impleat, quod invitus promiſerat: quod enim habet ibi Nicolaus, (a) conſilii eſſe, non præcepti, rectè monet Gloſſa: eo modo quo de conſilio quoque: non de præcepto interpretari debemus: quod in ſimili caſu reſpondet Innocentius (b) tertius, eum, qui eo fine religionem ingreſſus eſt, ut in melius vitam mutaret, ſi vel habitum Novitii ſemel ſuſceperit, ſemper vivere debere obnoxium diſciplinæ, nec unquam ad ſæculum remeare, ut ſæculariter vivat.

XXIII. Denique objicitur hæc ratio, quia cui conceditur majus, non debet denegari quod minus eſt: parentibus autem (c) in liberos jus vitæ ac necis conceditur; & ad vitam ex voto parentum vel imperio profundendam tenentur liberi, ut exemplo (d) Iſaaci patet, qui Abrahamo ad ſacrificium ipſum deſtinanti paruit, & filiæ (e) Jephte, quæ cum patri occurriſſet, qui quodcumque primum obviam ſibi foret, Deo ad ſacrificandum devoverat, caſu inopinato patris voto concluſa, ab eodem tanquam victima cæſa eſt: quare cum longe gravius ſit, magiſque durum parentum votis addici morti, quam Monaſterio, vel Clero, videntur parentes ad id filios obligare poſſe, & quoties obligare voluerint, revera obligare. Confirmatur, nam ſi verum eſt quod de filia Jephte tradit (f) Lyranus, eam videlicet non cæſam, neque mactatam fuiſſe, ſed Deo virginem conſecratam, ita interpretante ſummo Sacerdote Phinees, votum Jephte injuſtum reputante, & contra (g) legem Domini humana ſacrificia reſpuentem, ho-

(a) Gloſſa in c. præſens, Clericus, citatum.

(b) Innocent. 3. c. conſulti, de regularibus.

(c) l. libertati. C. de patria poteſtate.

(d) Geneſis 22.

(e) Judicum 11.

(f) Lyranus in cap. 11. Judicum.

(g) Levitic. 27.

hominem in sacrificium occidere: si, inquam, hoc verum est, expressum habemus, & commendatum in sacra scriptura exemplum (nam ([b]) Jephte fides laudatur in epistola Pauli ad Hebræos) ex quo filios ad cœlibatum observandum parentum voto obnoxios fieri colligamus. Secus vero sit, rectè tamen Ambrosii ([c]) Iuliana, quanta sit vis in parentum votis ex filia Jephte comprobat, quæ incautam Patris obligationem sanguine suo solvere maluit, quam frustrari, patremque de voto sollicitum hortata, ut munus Deo promissum impleret, se etiam ad mortem hujus rei causa subeundam obtulit.

(b) ad Hebræos cap. 11.

(c) Ambrosius exhortat. ad Virg.

XXIV. Ne cui vero hæc ratio imponat: respondemus, esto; jus vitæ ac necis parentibus in liberos conveniat, non tamen jus cogendi liberos ad quem voluerint statum, eis inesse: prius enim illud jus ad perfectionem œconomici imperii, ejusque complementum spectare potest; initio siquidem unusquisque suæ familiæ rex erat, & Dominus: hoc vero posterius ad paterni imperii perfectionem nullatenus pertinet: cum status Monastici aut Clericalis electio ad alium vitæ quam familiaris ordinem referatur, æternam nempe & supernaturalem felicitatem. Nec sequitur ubi aliqua sunt diversi ordinis, cui conceditur majus, concedi debere & minus. Nam in simili negotio Reges & Principes, quibus perfectissimum jus est vitæ & necis, ad Clerum tamen aut Monasterium neminem ex subditis possunt cogere; & ut loquitur Constantinus Imperator, ([d]) *libertati à majoribus tantum impensum est, ut patribus, quibus jus vitæ in liberos necisque potestas olim erat permissa, libertatem eripere non liceret:* quæ ratio pro nostra sententia omnino militat. Si tamen similem aliqua saltem ex parte utriusque juris necandi liberos, & Monasterio vel Clero addicendi in parentibus velis esse rationem: non diffitebimur, quod sicut nocentes filii à parentibus ad necem damnari possunt, ita liberi, qui se indignos præstiterint, quos parentes nuptui dent, ad continentiam compelli, imo etiam in Monasterium detrudi posse. Innocentes autem & immeritos, sicut adjudicare morti non possunt, ita nec ad Clericalem vel Monasticum statum amplectendum cogere, nec filii imperantibus cogentur obedire. Quam responsionem Isaaci & & filiæ Jephte exempla non labefactare dicimus; quæ cum singularia sint, extra ordinem, & communem legem posita, cum in ipsis Dei spiritus privatus eluceat, non ad imitationem cuique proponuntur, nec ex iis communis obligatio legitimè deducitur. Quod de filia Jephte non vera, sed mystica mactatione adfertur, commentum est, cui sacræ scripturæ repugnat auctoritas. Itaque nullam ei habemus fidem; ex quo proinde nonnisi infirmum argumentum inferri potest.

(d) l. libertati: C. de patria potestate.

Finis Tom. I.

IN-